

NÖROLOJİDE SIRA DIŞI NÖROGENETİK ÖYKÜLERİ

TÜRK NÖROLOJİ DERNEĞİ YAYINLARI - 3

Editörler

Prof. Dr. Nerses BEBEK

Prof. Dr. Filiz Koç

KASIM 2021

ISBN: xxxxxxxx

Basım Tarihi: Galenos Yayınevi, İstanbul, Kasım 2021

Kitabı hazırlayanlar ve yayıncı sarf malzeme, ilaç seçimi ve ilaç dozları dahil olmak üzere yapılan tüm tanı ve tedavi önerilerinin yayın tarihinde kabul edilen standartlara ve klinik uygulamaya uyumlu olmasına özen göstermiştir. Bununla birlikte yeni araştırma sonuçları ve yasal düzenlemeler klinik standartları sürekli olarak değiştirdiği için, ilaç prospektüslerinde yer alan doz önerileri, uyarılar ve kontrendikasyonların kontrol edilmesi gereklidir. Bu durum özellikle yeni ve az kullanılan ilaçlar için geçerlidir. Tüm ilaç tedavileri, taşıdığı riskler ve beklenen yarar ışığında, her bir hasta için bireysel olarak değerlendirilmelidir. Bu kitabın amacı güncel bilgilerin aktarılması olup, verilen bilgiler bireysel tanı ve tedavinin yerini tutmamaktadır. Öneri niteliğinde olan bilgiler, ilgili tüm tıbbi durumlar için geçerli değildir. Klinik pratikte uygulanacak olan işlemler, hastaların bireysel olarak değerlendirilmesi sonucunda belirlenmelidir. Yazıların içerik ve özgünlük ile ilgili sorumlulukları yazarlara aittir.

Yayımlanan yazıların bilimsel ve hukuki sorumluluğu yazarlarına aittir. Yazıların içeriğinden ve kaynakların doğruluğundan yazarlar sorumludur. Türk Nöroloji Derneği, editörler, yönetim kurulu ve yayımcı kitaptaki hatalardan veya bilgilerin kullanımından doğacak olan sonuçlardan dolayı sorumluluk kabul etmez.

Tüm hakları saklıdır.

Bu kitabın hiçbir bölümü Türk Nöroloji Derneği'nden yazılı izin alınmaksızın çoğaltılamaz, elektronik ortamda saklanamaz, elektronik ve fotografik olarak kopyalanamaz ve herhangi bir şekilde yayınlanamaz.

Yayına Hazırlık

Galenos Yayınevi Tic. Ltd. Şti.

Molla Gürani Mh. Kaçamak Sk. No: 21, 34093 Fındıkzade, İstanbul, Türkiye

Tel.: +90 (212) 621 99 25 Faks: +90 (212) 621 99 27 Yayıncı Sertifika No: 14521

Web: www.galenos.com.tr e-posta: info@galenos.com.tr

Baskı

Özgün Basım Tanıtım San. Tic. Ltd. Şti.

Yeşilce Mah. Aytekin Sok. Oto Sanayi Sitesi No: 21 Kat: 2 Seyrantepe Sanayi, Kağıthane, İstanbul, Türkiye

Tel.: +90 (212) 280 00 09 Sertifika No: 48150

TEŞEKKÜR

Türk Nöroloji Derneği Nörogenetik Çalışma Grubu faaliyeti olarak gerçekleştirdiğimiz "Sıra Dışı Öyküler" yarışmasına destek veren Türk Nöroloji Derneği Yönetim Kurulu Üyeleri Prof. Dr. Şerefınur ÖZTÜRK, Prof. Dr. Neşe ÇELEBİSOY, Prof. Dr. Demet ÖZBABALIK ADAPINAR, Prof. Dr. Cavit BOZ, Prof. Dr. Nerses BEBEK, Prof. Dr. Mehmet Akif TOPÇUOĞLU ve Prof. Dr. Kayıhan ULUÇ'a kıymetli vakitlerini ayırıp onlarca hikayeyi değerlendirme nezaketi gösteren jüri üyelerine, öykülerini göndererek yarışmaya destek veren yazarlara, yarışmanın organizasyonundan kitabın basımına kadar geçen süreçte özverili çalışmalarda bulunan Türk Nöroloji Derneği Ofis Yönetiminden Nurgöl Sayhan ve Burak Tokdemir'e teşekkür ederiz.

Editörler

Prof. Dr. Nerses BEBEK

Prof. Dr. Filiz Koç

Jüri Üyeleri

Prof. Dr. Şerefınur ÖZTÜRK

Prof. Dr. Kürşat KUTLUK

Prof. Dr. Nerses BEBEK

Prof. Dr. Cengiz YAKINCI

Prof. Dr. Filiz KOÇ

ÖNSÖZ

SIRA DIŞI ÖYKÜLER

Nadir hastalık... Dünya Sağlık Örgütü verilerine göre her 100 kişiden 8'i Nadir hastalığa yakalanmaktadır. Buradan hareketle Dünya'da 300 milyon, Türkiye'de ise 5-7 milyon kişinin Nadir hastalıklardan etkilendiği tahmin edilmektedir. Gün koşullarında bilinen 7 bin Nadir hastalıktan ancak %5'inin tedavisi vardır ki bunlardan bir bölümü hastalığın gidişatını yavaşlatmaktan öteye geçememektedir. Oldukça düşük yüzdeliğe sahip bu hastalık gruplarında yer alan hastalar da ne yazık ki erken tanı alamamakta ve tedaviye erişememektedirler. Bu durum, ancak iyi organize edilmiş, denetlenebilir ve geliştirilebilir Nadir hastalıklar politikalarının oluşturulması ile kontrol altına alınabilir.

Türk Nöroloji Derneği tarafından her yıl düzenlenen Ulusal Nöroloji Kongresi'nde bir ana konu işlenmektedir.

27 Kasım-3 Aralık 2020 tarihleri arasında 56'sı düzenlenen Ulusal Nöroloji Kongresi'nin ana teması Nörogenetik olarak belirlenmiştir. Genetik alanındaki güncel bilgiler ve yürütülen çalışmaların alanında uzman konuşmacılar tarafından aktarıldığı oldukça zengin bir program hazırlanmıştır.

Ayrıca büyük bir çoğunluğu genetik nedenlere bağlı olarak ortaya çıkan Nadir hastalıkları öykü şeklinde anlatarak konunun akılda kalıcılığını ve farkındalığını artırmak, toplumu bilinçlendirmek, sağlık okuryazarlığına katkı sunmak amacıyla meslek ve yaş ayrımı gözetmeksizin herkesin katılabileceği **genetik nörolojik** hastalıkları konu alan bir öykü yarışması düzenlemeye karar verdik. "Sıra Dışı Öyküler" adını verdiğimiz yarışmamız büyük ilgi gördü. Tıp alanından pek çok akademisyen, lisansüstü ve lisans öğrencilerimiz yanı sıra çok değişik meslek ve yaştan birçok kıymetli yazar 134 sıra dışı yaşanmışlıkları anlatarak bu sürece katkı sundu.

Bu eseri, Nadir hastalıklarla mücadele eden tüm hastalarımız ve ailelerine ithaf ediyoruz.

Türk Nöroloji Derneği Nörogenetik Çalışma Grubu adına

Editörler

Moderatör, Prof. Dr. Nerses BEBEK

Üye, Prof. Dr. Filiz Koç

İÇİNDEKİLER

ANNEM VE BABAM: İKİ PELERİNSİZ KAHRAMAN	1
Veysi ÖLGEN	
ANNEMİN TRENLERİ.....	6
Aysel KAYMAZ	
ARSIZ ÇALI	9
Özlem KAYA	
ASFALT ÇİZGİLERİ	15
Muhyettin TAVLI	
BENZER ACILAR BENZERSİZ DOSTLUKLAR KURAR.....	19
Zeynep AYVAZ	
BEREN VE ANNESİ	24
Duygu OĞUZ	
BİLİNMEYENİN KORKUSU.....	29
İlayda DOĞAN	
BİR AKŞAMDA, ÖYLECE	32
Devrim BATTALOĞLU	
BİR ALS HASTASININ YAŞAM MÜCADELESİ	38
Elif YAVAŞ	
BİR ARAF HİKÂYESİ	43
Özlem KESEN	
BİR KUTU VE BİR PİYANO	46
İnci MENEKŞE	
BİR ŞİZOFRENİN ÇİLESİ.....	50
Hakan DOĞAN	
BİR DAMLA UMUT	56
Özden UYSAL	
BU ÇOCUĞUM DA ÖLECEK Mİ?.....	60
Rümeysa KAYNAR	
CAN KIRIKLARI.....	65
Gülhan GENÇ	
ÇEKESLİ ÇEMŞİT.....	71
Hasan AYAZ	

İÇİNDEKİLER

CEM ALFABESİ	75
Mustafa ÖZKE	
ÇOCUKLUĞUMUN TAVAN ARASINDA KALDIM	79
Eda KIRGEÇİT	
ÇOK ŞEYİM VAR.....	82
Zafer ÇETİN	
CYBERKNIFE	87
Necdet ARICI	
DEDE VE BİRİCİK TORUNLARI	91
Murat ÇETLİ	
DELİKLİ ZAMAN: ALZHEİMER	94
Arzu KAYA	
DENİZ KABUĞU	99
Aslıhan GÜRDEĞİN	
DEPERSONALİZASYON'A HARAÇ	103
Emir Mert MENDİ	
DİREN.....	109
Ebru ARDA	
DOKTOR ABLA	112
Ender TUNALI	
"DÖNÜŞ"ÜM.....	120
Ertuğrul TEKÇE	
DOSTLUĞUN ZAFERİ	126
Funda POLACANLI	
DRAVET'E BİR DEMET "UMUT"	132
Saadet ÜNSAL DEMİR	
DÜŞÜNCE VEBASI	138
Şahin DOĞAN	
ELMA ŞEKERİ.....	142
Melike PEHLİVAN İŞLER	

İÇİNDEKİLER

ELVEDA.....	147
Yahya DEMİRLER	
ELVİN'İN HAYATA TUTUNMA SERÜVENİ	153
Nicole CAVAK	
ENDİŞE.....	156
Adnan Şahin KARACA	
ENGEL SİZSİNİZ.....	161
Ahmet KAVLAKÇI	
ERKEKLER DE AĞLAR	166
Gültekin AKYAR	
ES	171
Lale YÜCEL KAPLAN	
FARELİ KÖYÜN DOKTORU.....	177
Münevver BULUT	
FARKINDALIK GÜNLÜĞÜ.....	184
İkbal ERDEM	
FRIEDREICH ATAKSİSİ	186
Kubilay TOPAKTAŞ	
GÖZLERİMDEKİ IŞIK PARILTILARI	189
Mehmet KELEŞ	
HASTALIKLA BARIŞMAK	191
Öznur SAYIM	
HATIRLADIN MI BENİ?	195
Alper AKDENİZ	
HATIRLAMAK İSTİYORUM.....	203
Poyraz ÇİNİ	
HAYALET	209
Oktay YILMAZ	
HAYAT YAŞAMAK İÇİNDİR	215
Beyzanur ÇAKAR	
HAYATA TUTUNMAK.....	219
Reyhan BARDAKÇI	

İÇİNDEKİLER

HAYATIMIN TADI MİYOPATİ.....	221
Ahmet ERDAL	
HER ŞEY DÜN GİBİ.....	224
Taner KOÇ	
İŞIKLAR SÖNÜNCE.....	229
Emrah AKHAN	
İPEK'Sİ BİR YAŞAMIN İÇİNDEN.....	232
İpek SEMERCİ DALKIRAN	
İSKENDER'İN ŞAPKASI	239
Vedat KÖSEOĞLU	
KÂBUSLAR RÜYAYA DÖNÜNCE.....	245
Muammer GÜNDÜZ	
KAHVE ARASI	250
Dilara YÖRÜKOĞLU	
KALBİNE İNDİRMEK İÇİN	253
Erol UZUN	
KAVGAM.....	256
Nebahat AŞCIOĞLU BAKIR	
KAYIT DIŞI	262
Ali Umut KÖGERCİN	
KENDİ HİKÂYEM.....	268
Fidan YILMAZ	
KENDİME NOT	272
Mustafa SAYLAK	
KENDİNE FISILDAYAN.....	277
Ümit Cem ÖNCEL	
KIRILMA NOKTASI	282
Cansu GÜLLÜ	
KORKU VE TİTREME.....	284
Ünal ARSLAN	
KÜRSÜ	289
Selin Deniz AKDOĞAN	

İÇİNDEKİLER

LABİRENTTE DEFTER.....	294
Emre ÇATAY	
MEKTUP.....	296
Nazlıcan ÇİZ	
MİNİK ŞEKER DEPOM	300
Mehtap KUTLU	
MUSTARİP BİLİNÇ.....	304
Özcan ÖZTÜRK	
MUTFAKTAKİ KOKULAR.....	339
Sema TETİK	
MUTSUZ KUKLA	342
Seda KAFDAĞLI	
NAKKAŞ.....	348
Oya Gündüz AKSU	
NİŞAN.....	353
İlknur TİRİS	
O BENİM BABAANNEM.....	358
Özgür ERCAN	
OBSESİF.....	363
Kemal ORUÇ	
ODAMIN KARANLIK TAVANI	368
Umut GARHAN	
OTİZM TÜRKÜSÜ.....	374
Dilaver KORKMAZ	
OYUN	381
Neval YERCİK	
ÖLECEĞİNİ BİLE BİLE YAŞAMAK.....	388
Hikmet EZER	
ÖZGÜR ÇİZGİLER.....	395
Serhan OK	
ÖZLENEN ÖZGÜRLÜK	400
Süleyman KUŞ	

İÇİNDEKİLER

PANAYIR TERZİSİ.....	403
Mehmet Akif DUMAN	
PANİK BUTONU	415
Arzu TOPRAK	
PARKİNSON LUZUMİ	421
Öztürk ACUN	
RENGİ SOLAN ANILAR.....	425
Oya Tuğcu ÖZAĞAÇ	
RUHUM YANGIN YERİ	428
Derya DURMUŞ	
RUTİN BİR GÖREV	431
Fatih ÖĞÜT	
SABIRSIZ ÇIRPINIŞ.....	436
Özgül YILDIRIM	
SADIK.....	442
Yunus DEVELİ	
SAF MEMURU.....	445
Ekrem SAKAR	
SAHİ ŞİMDİ NE OLACAK	447
Berkay ŞANDA	
SAHİBİNDEN SATILIK HAYALLER	452
Pınar KAÇAR	
SENİN SUÇUN DEĞİL	456
Meryem Tuba GÖKSUNGUR	
SESSİZLİĞİN SESİ	459
Halil AYHAN	
SEVGİLİ FİBRÖZ DİSPLAZİM	465
Naciye Kübra ERBAY	
SİR.....	470
Cansu Atılğan PAZVANTOĞLU	
SIRA DIŞI BİR YOLCULUK.....	474
Nurgök ÖZKALE	

İÇİNDEKİLER

SİLİNEN HATIRALAR	480
Kübra DURDU	
SİYAH BEYAZ	486
Zeynep CAN	
SON BAKIŞ	490
Kardelen BİLEVCİ	
SON GÜN	495
Bayram SEVİNÇ	
SON MEKTUP	501
Feyzanur TORLAK	
SON TABLO	503
Kerem SİĞİRCİ	
SONDAN BİR ÖNCE	509
Alperhan BENLİOĞLU	
SONUÇ: ÖLÜM	515
Dilaranur TAŞKIN	
ŞAHANE MOTİVASYON GÖSTERİSİ	521
Zemzem KORKMAZGÖZ	
TAHTA VALİZ	526
Ahmet Ziya YILDIRIM	
TALİH KUŞU	530
Murad ERTAYLAN	
TAŞ KAYIK	534
Cemil Okan BENLİ	
UÇABİLİRDİ	539
Perçem Uğur YILDIZBAŞ	
UFUKTA AŞK VAR	543
Şükrü TURGÜT	
UMUT VE SEVİNÇ	548
Yayla BOZTAŞ	
UNUTULAN BUGÜN, YARIN VE ŞİMDİ	555
Kübra ERBAYRAKÇI	

İÇİNDEKİLER

UYKU NEDİR BİLMEYEN	559
Deren DEMİREL	
ÜÇ BİN ALTI YÜZDE BİR	564
Hüseyin SÜRÜCÜ	
VASIYET	570
Emrah ZIRAMAN	
VAZGEÇMEYİN	573
Mert HIZMALI	
YA UNUTURSAM?	578
Nusrettin BAHADIR	
YARIK DUDAKLI DOKTOR ALİ VE DÖRT YÜZ BEŞ NOLU ODA	592
Tolga DEMİR	
YAŞAM TEKRARDAN İBARETTİR	598
Ruveyda KARTAL	
YAŞAM UMUTTUR	606
Ertuğrul ERDOĞAN	
YAŞAMAYA YENİDEN ALIŞMAK	611
Alper Tunga ÖZEL	
YAŞAYAN ÖLÜLER	617
Mustafa BATUR	
YEİS	621
İrem Nur BİRCAN	
YENİ BİR DOST	625
Ecmel SOLE	
YES	628
Onur AKBABA	
YOK SÖZLER	634
Berkin Nihat AZMİOĞLU	
YÜZDE YÜZLÜK BİR İHTİMAL	640
Kerime SAK	
ZİHNİNDE YİTEN YAŞAM	645
Zehra ŞAHAN	

ANNEM VE BABAM: İKİ PELERİNSİZ KAHRAMAN

Veysi ÖLGEN

Hayat ölenler için değil, yaşayanlar için zordur. Yaşatmaya çalışanlar için daha da zordur. Hele ki yaşatmaya çalıştığınız kişinin çocuğunuz olduğunu düşünün. Bunun ne kadar zor olabileceğini sizlere 12 yıl süren kısacık hayat hikayemin içinden anlatmaya çalışacağım. Önce kendimi tanıtmak istiyorum: Ben Zeynep. Annem ve babamın benim için yaptıkları fedakarlıklarına, çaresizliklerine ve çırpınışlarına siz de şahit olun istiyorum. Onlar benim kahramanlarım. Annem ve babam birbirlerinin çocukluk aşkları, beraber büyümüşler. Beraber aynı okula gitmişler, aynı lisede okumuşlar ama babam, dedem ölünce liseyi bırakmak zorunda kalmış. Çünkü evi birinin geçindirmesi gerek ve bu genelde anneye veya evin en büyük çocuğuna kalır. Babaannem de o aralar ağır bir astım hastalığının pençesine düşmüş. Babam, 2 kardeşine ve annesine bakmak için çocuk yaşta zorlu iş hayatına atılmış. Annem, babam olmayınca okula gitmek istememiş. Babama: "Ben de çalışayım, bir yardımım dokunur belki. Okula sensiz gitmek istemiyorum," demiş. Babam buna karşı çıkmış: "Hayır, ben bitiremedim, bari sen bitir okulu," demiş. Babam kerestecilik, oto tamirciliği, hamallık gibi çeşitli işlerde çalışmayı denemiş ama hiçbirinde de dikiş tutturamamış. Bu kadar meslek değiştirmesinin nedeni henüz küçük olması. Çünkü çocuk işçi çalıştırmak yasakmış. Babam reşit olana kadar bu böyle devam etmiş. Sonunda reşit olunca bir fabrikada işçi olarak çalışmaya başlamış. Annem de lise bitince üniversite sınavından sonra uzak bir şehirde üniversiteye girmeyi başarmış. Bu aynı zamanda yıllar sonra babamdan ilk defa uzak kalması anlamına da geliyor. Tabii annem ilk başlarda gitmek istememiş. Ama babam çok ısrar edince istemeye istemeye gitmiş. Babamla annem artık birbirleriyle sadece tatillerde, annem memlekete dönünce görüşebilmişler. Arada

mektup ve telefonla da iletişimleri devam etmiş. Babam sonunda bu girdiği işte devam sağlayabilmiş. Annemin okulunun son yılında babam, bir sürpriz yapıp yanına gitmiş ve ona evlenme teklifi etmiş. Annem de evet demiş tabii ki de. Annem memlekete dönünce önce nişanlanmışlar. Sonra annem bir şirkette sekreter olarak işe başlamış. Bir yıl sonra da evlenmişler. İşte benim kısacık dediğim hayat hikayem de burada başlıyor.

Annem ve babam evlendikten yaklaşık bir yıl sonra annem bana hamile kalmış. İkisi de çok heyecanlılarmış, ilk defa anne ve baba olacaklar sonuçta. Bir kızları olacağını öğrenmişler. Bir gece yarısı annemin sancıları artmaya başlamış. Apar topar hastaneye gitmişler. Doğum kolay geçmiş ve sonunda ben doğmuşum. Babama: "Nur topu gibi bir kızınız oldu," demişler. Babamın heyecandan eli ayağına dolanmış. Beni kucağına alınca rahmetli ninesinin adı olan Zeynep ismini kulağıma fısıldamış.

İlk 2 yaşında bir sorun yaşamadım. Fiziksel gelişimim yaşıtlarım gibi normaldi. Bir yaşında biraz zor da olsa yürüyebiliyordum. Belli başlı kelimeleri söyleyebiliyordum. Dil gelişimim de normaldi yani. Ama 2. yaşımın başlarında doğru fark ettiler ki bazı öğrendiğim; anne, baba, mama gibi kelimeleri eskisi gibi bir anda söyleyemiyordum. Bunun ilk başlarda normal olabileceğini düşündüler. Üç yaşında daha farklı sorunlar yaşamaya başladım. Yürüdüğüm zaman veya oyuncaklarımla oynarken aniden kollarımı istemsizce birkaç kere savuruyordum. Bazen de göz kapaklarım istemsizce seğiriyordu. Yatarken de bu tarz seğirmeler yaşıyordum. Gözlerim dalıyor ve istemsizce çırpınıyordum. Bunu ilk başlarda ailem fark etmedi. Günden güne bu atakların sıklığı artmaya başladı. Bir gün ayağa kalktığımda aniden yere düşüp kafamı çarptım, nöbet geçirmeye başladım. Beni acilen hastaneye yetiştirdiler. Kafama 4 dikiş atıldı. Ardından bir nöroloğa yönlendirdiler. Yapılan tetkikler sonucunda epilepsi tanısı konuldu. Antiepileptik ilaçlar başlandı. Fakat epileptik nöbetlerim ilaçlara rağmen devam etti. Sonra farklı dozlarda farklı ilaçlar verildi ama inatçı bir epilepsi olduğu için vücudum tedaviye cevap vermiyordu. Ayrıca bu süreçte artık eskisi gibi yürüyememeye başladım. Ayağa kalktığım gibi düşüyordum. Dört yaşında konuşmam günden güne belirgin bir şekilde bozuluyordu. Tutuk konuşuyordum. Bunun normal olmadığı açıktı. Daha kapsamlı bir araştırma için beni donanımlı bir hastaneye götürdüler. Çünkü ortada sebebi açıklanamayan bir konuşma problemi ve epilepsi vardı. Doğumumda bir sorun yaşanmamıştı ve daha önce de herhangi bir hastalık geçirmemiştim. Bu yüzden doktorum kapsamlı tetkiklerin yapılması gerektiğini belirtti. Kas biyopsisi ve görme testleri temiz çıkmıştı fakat beyin tomografisinde, beyincikte sıvı artışı görülmüştü. Doktorum altta yatan bir genetik bir hastalık olabileceğinden şüphelendi. Bu yüzden hem benden hem

de annem ve babamdan DNA testi için damardan kan örneği aldılar. Sonuçlar için belli bir süre bekledikten sonra, bir sabah doktorumuz, bizi aradı ve sonuçlar için hemen yanına çağırdı. Ters giden bir şeyler olmalıydı. Biraz gerildik tabii. Oraya vardığımızda doktorum düşünceli görünüyordu. Biraz sonra da bize şöyle bir açıklama yaptı:

“Bakın, bunu söylemek biraz zor ama söylemek zorundayım. Şüphelendiğim gibi çocuğunuzda genetik bir hastalık var. Adı nöronal seroid lipofusinozis (NCL), Batten hastalığı veya halk arasında beyincik erimesi olarak da bilinir. Bu hastalığın birçok türü bulunuyor. Kızınızdaki tipi geç infantil tipin bir alt türü olan NCL tip 2 oluyor. Milyonda 1 görülebilen nadir bir tür hastalık. *CLN2* denilen gende meydana gelen bir mutasyon yüzünden, *TIPP1* denilen enzim üretilmediği için lipofuskin benzeri seroid lipopigmentler lizozomların içinde birikerek lizozomun işlevini bozar. Bu birikim zamanla beyne zararlar verebilmektedir. Maalesef üzülerek söylemeliyim ki; çocuğunuz zamanla yürüme, konuşma, görme, oturma gibi fonksiyonlarını tamamen kaybedecek. Tedavisi yok mu diyeceksiniz, tedavisi var ve %87 başarı oranına sahip bir tedavi, hastalığın etkilerini durdurabiliyor. Ama pahalı bir tedavi yaklaşık 4-7 milyon TL gibi bir maliyeti var ve ilacı ülkemizde bulunmuyor. Enzim replasman tedavisi denilen bu tedavi için yurt dışından ilaç getirtmek gerekiyor ve maalesef bu ilaç sigorta tarafından karşılanmıyor. Doktor bunları dedikten sonra sanki ailemin başının üstünden kaynar sular döküldü. Biricik kızlarının amansız bir hastalığın pençesinde olduğunu öğrendikleri için yıkılmışlardı. Doktorum bana en azından şikayetlerimi azaltmaya yönelik bir tedavi verdi. Bu tedaviler arasında bazı ilaçlar ve rehabilitasyon bulunuyordu. Bu tedaviler bir müddet daha rahat yaşayabilmem içindi. Eve döndüğümüzde ailem, ne yapacaklarını kara kara düşünmeye başladı. Babam bir fabrika işçisi ve annem de sıradan bir sekreterdi. Bu ilacın maliyetini karşılayabilmeleri imkansızdı. Eğer tedavi yakın bir sürede başlanmazsa günden güne ailemin gözleri önünde eriyip gidecektim. Ne acı değil mi? Düşünsenize çocuğunuz yani sizden bir parça gözünüzün önünde eriyip gidiyor ve sizin de elinizden hiçbir şey gelmiyor.

Ailem para bulmak için tanıdıkları herkesi arayarak, borç para bulmaya çalıştılar ama bir türlü toplayamadılar. Ailemin bu parayı bulabilmesi imkansızca yakın bir şeydi. Bu sırada benim durumum daha da kötüye gitmeye başladı. Beş yaşıma geldiğimde ayağa kalkmakta ve yürümekte zorluk çekmeye başladım. Kaslarım sanki sürekli kasılı gibiydi. Bu beni çok rahatsız ediyordu. Fizik tedavi, bu sorunları bir nebze de olsa iyi geliyordu. Nöbetlerim devam ediyordu. Bazen farkına varamadığım nöbetler geçiriyordum ve bitince kendimi yorgun hissediyordum. Bu arada artık ağzımdan en fazla 2 kelime çıkabiliyordum,

onlar da güçlükle tabii. Sadece anne ve baba diyebiliyordum. Bu süreçte ailem büyük üzüntü duymalarına rağmen bana bunu hissettirmiyorlardı. Beni mutlu etmek için ellerinden geleni yapıyorlardı her ne kadar içleri kan ağlasa da. Altı yaşıma girince bulanık görmeye başlamıştım. Artık ayağa bile kalkamıyor ve yürüyemiyordum, sadece oturabiliyordum. Söyleyebildiğim 2 kelimeyi de artık tam çıkartamıyordum. Annem ve babam çaresizlikten yetkili tüm mercilere ulaşmaya çalışıyorlardı. Ama her kapı yüzlerine kapanıyordu. Çaresizlikten tükenmeye başlamışlardı. Bunu bana hiç yansıtmadılar. Bazen bana şarkılar ve ninniler söyleyerek beni mutlu etmeye çalışıyorlardı.

Ben bazen balerinlere özeniyordum. Keşke ben de onlar kadar güzel dans edebilsen diye iç geçirirdim. Bacaklarım artık beni yürütmediği için bunu maalesef yapamazdım. Bir gün babam bu durumumu fark etti. Bana sürpriz olsun diye beni balerinlerin eğitim gördüğü okula götürdü. Oradaki yetkili kişiden rica etti. Sonra da beni kucağına aldı ve oradaki balerinlerle birlikte dans etmeye başladı. Babam öyle bir iyi dans ediyordu ki! Kesinlikle görmeliydiniz. Adeta dansı ben ediyormuşum gibi hissettim. Bu beni çok mutlu etti. Sonradan anladım ki babam sırf benim için, saatlerce böyle dans edebilmek için çalışmış. Babamın bu fedakâr tutumu bana çok iyi moral olmuştu. Sonra çok kötü bir şey oldu. Babam bir gün iş yerinde çalışırken su tankeri cıvataları yalama olduğu için babamın üstüne düştü. Babam bir kolunu ve bir bacağına kaybetti. Ailem bir kez daha yıkılmıştı. Artık babam çalışamaz duruma gelmişti. Bu yüzden fabrikadan yüklü bir tazminat talep etmişti, o parayı benim tedavi için kullanmak istiyorlardı. Bu kaza her ne kadar kötü de olsa aileme bir umut doğurmuştu. Babam bu durumda bile beni düşünüyordu. "Kızım yaşasa yeter benim için," dedi. Ama parayı hemen alamadık. Mahkeme kararını bekliyorduk. Bu sırada 7 yaşına çoktan girmiştım.

Artık gözlerim görme yetisini büyük oranda kaybetmişti ve artık oturamıyordum bile. Ellerim de artık eskisi gibi değildi. Bir şeyleri ellerimle tutamıyordum. Artık ağzımdan tek bir kelime bile çıkmıyordu. Yatağa bağımlı hale gelmiştim. Sanki yaşımla ilerledikçe büyümüyordum da küçüklüğüme geri dönüyor gibiydim. Sekiz yaşında nefes almada güçlük çekmeye başladım. Bunun için inhalasyon tedavisine başladılar. Görme kaybım neredeyse artık %100'e ulaşmıştı. Ailem çaresizlikten bayağı yıpranmıştı. Ellerinden bir şey gelmiyordu ama umutlarını hiç kaybetmediler. Mahkeme duruşmasına her zaman parayı alabilecekleri umuduyla gidiyorlardı. Ama artık o para gelse bile çok geçti benim için. Dokuz yaşımdan sonra da tamamen yatağa bağımlı hale geldim. Yaşadığım solunum sıkıntısı yüzünden boğazım delinmiş bir cihaz aracılığı ile nefes almaya başlamıştım. Babam her ne kadar hem işini hem kızını hem de bir kol ve bacağına kaybetmiş olsa da

yine de umudunu yitirmedi. Bunlar bir insan için çok ağırdı! Ben hâlâ yaşadığım için bununla avunup kendisinde güç buluyordu. Annem tek başına çalışıyor, bazen de fazladan mesaiye kalıp birkaç kuruş fazladan para kazanmaya çalışıyordu. Evi tek başına idare etmek zorunda kalmıştı. Bu sırada çoğunlukla babam benim bakımımı ilgileniyordu. Bazen gizli gizli ağlama seslerini duyardım. Bunlar çaresizliğin gözyaşlarıydı. Benim yanımdayken her zaman yüzünden gülümsemelerini eksik etmezdi. Bu arada babamın mahkemeleri hâlâ sürüyordu, henüz hiçbir sonuç alınmamıştı.

On yaşımda kalbim durmuş, ailem beni hemen hastaneye yetiştirmişti. Doktorlar kalbimi geri çalıştırmayı başarmışlar, ancak ailem kalbimin daha fazla dayanamayacağını söylemişlerdi. Anlayacağınız artık kalbim de işlevini yitirmeye başlamıştı. On bir yaşımda birçok kez kalbim durdu. Ama tekrardan çalıştırmayı başardılar. Ailem uyuyamaz oldu, acaba yine kalbi duracak mı demekten. İlaçlarla yaşayabilmemin zor olduğunu ve ölümümün yakın olduğunu biliyorlardı ama yine de umut etmeyi bırakmıyorlardı. Bu biraz şeye benziyordu: Sonunu bildiğin bir filmin sonunun değişeceğini umarak izlemek.

On ikinci doğum günümü hem bana hem de kendilerine moral olsun diye kendi aralarında kutladılar. Onları göremiyordum belki ama duyabiliyordum ve de hissedebiliyordum. Onlar her zaman yanımda oldular. Hiçbir zaman eksikliklerini hissetmemiştim. Doğum gününden birkaç gün sonra tekrardan hastanelik oldum. Bu sefer beni yoğun bakıma aldılar. Artık dayanacak gücüm kalmamıştı. O sırada mahkeme kararı babamı haklı bulmuştu ve babam rekor bir tazminatla mahkemeyi kazanmıştı. Bu onları çok heyecanlandırmıştı. Son bir kez doktorumla konuşmaya gittiler. Doktorum onlara bunun artık çok geç olduğunu söyledi. Bunu duyduklarında tamamen yıkılmışlardı. Ben de yaklaşık bir hafta sonra yoğun bakımdaki mücadelemi kaybettim. Ailem de artık yorgun ve bitkin düşmüştü. Ellerinden gelen ne varsa benim için yapmışlardı. Onlara minnettarım. Kendimi böyle bir ailenin çocuğu olduğum için yine de mutlu ve şanslı hissediyorum. Onlar benim pelerinsiz kahramanlarım.. Ben öldükten sonra o paraya dokunmadılar. Başka ailelerin canı onlarınki gibi yanmasın diye bu hastalığın pençesine düşmüş bir çocuğa bağışladılar. Ben öldüm belki, ama başka bir çocuk ailem sayesinde nefes almaya devam edecek, anne ve baba diyebilecek, kendi başına yürüyüp dans dahi edebilecek belki de.

ANNEMİN TRENLERİ

Aysel KAYMAZ

Kumru Hanım'ı bu vagona doğurdum. On yıldır gideceği istasyonu arayan -ya da aramayan da aslında, sadece yola revan olmuş- iki oda bir salon trenin pencere kıyısı vagonunda. Doğururken hissetmediğim sancıları da içimden kazıyıp aldım, Kumru Hanım'ı büyüttüğüm pencere pervazına astım, pervazdaki kırığa.

Herkes ona "Kumru," diyor ki adıdır Kumru. Annesinin bahçesinden hiç eksik olmamış kumrulardan almıştır adını.- Ben "Anne," diyorum. Annemdir Kumru Hanım benim. Çocuklar annelerinin adını uzunca "Anne," diye bilirler. Etraftakiler de "Annen," demiştir çocuğa. Annesinin adı sorulunca bilemeyen -aslında kendince emin- "Anne," diye cevaplayan çocuklar tanıdım. Annemdi Kumru. Ben onu doğurmak için elinden tutup onunla birlikte penceresi sadece başka trenleri gören o vagona binene kadar. Kumru Hanım, annelik elbisesini üzerinden çıkarıp belleğindeki askıya astı. Yine belleğindeki askıdan, kim bilir hangi vakitte üstünden çıkarıp astığı ve unuttuğu çocukluğunu alıp giydi. Bu iki çok uzun zaman dilimi arasına da demirden bir ray döşedi. O rayın üzerine çocukluğunun geçtiği istasyondaki trenlerden birini koydu. Belleğinde kalan hatıralarına ait kırıntılarla o trenin vagonlarından birine yerleşti. On yıldır Kumru Hanım'la ben yolculuğa çıktığı istasyona bir daha hiç uğramayacak olan bir bir trenin vagonunda sessiz sözsüz ilerliyoruz.

"Tren ne zaman duracak Selvi?"

Anneannem arkadaşı oluyor annemin. Eriyen bir belleğin içinde bütün hatıralarını zamanla kaybetmiş olan Selvi öleli yıllar oldu. İlk gençliğimin henüz olgunlaşmamış

vakitleriyle üzüler ve bazen kızarak yüzüne baktığım anneannem bana imkansızı tekrarlatıyor.

“İnsan nasıl unuttur anneanne ya? Benim, Nazlı. Torunun.”

Aklım hiç almıyor. İnsan bir ömre sığdırdığı anılarını, insanlarını nasıl unuttur? İnsan elli koca yılını dip dibe bir yastıkta geçirdiği kocasının yıllar önce bu dünyadan göçüp gittiğini nasıl hatırlamaz? Aklın acı hatıraları reddetmesi mi bu? Ama tatlı hatıralar da gezinmiyor anneannemin kuytularında artık. Psikolojide insanın kendi beynine telkin ederek yok saydığı şeyleri gerçekten bir zaman sonra hiç olmamış gibi unuttuğunu okumuştum. Bu ise bambaşka. Ne acı ne tatlı... Hiçbir hatıra anneannemin belleğinde yer kaplamıyor. Zaman zaman hatırlar gibi olduğunu hissediyorum. Hatırladıklarını da sözcüklere dökemiyor. Harfleri unutuyor anneannem. Kendi sesini unutuyor. Yutkunmayı bile unutuyor. Nefes almayı unutuyor.

“Tren birazdan duracak anne.”

Oysa durmayacak. Nereye gideceğini bilmeden bilet almış tek yolcusuyla bu demir rayın üzerinde ilerleyecek.

Kumru Hanım'ın hatıralarında artık sadece trenler var. Üstünden kocaman bir gençlik, uzunca annelik geçmiş hatıralarının hepsini yaşadığı vagonun penceresinden kim bilir hangi dağ başına silkeledi? Belleği boş olmasına rağmen yeni hatıralara yer yok. Bugünü yok Kumru Hanım'ın. Hiç yok. Ama trenler... Kocaman bir ömrün tek tanığı gibi orada. Kumru Hanım'ın yaşadığına tek tanık onlar gibi. Onlar da zaman zaman tüm kuvvetiyle hafızasından geçip gitmeseler sanki kendine kendi varlığını hatırlatamayacak gibi. “Buradayım,” der gibi.

“Geldik mi kızım?”

Annemin kızı oluyorum yeniden. Anneannemken kızı oluveriyorum. Pencereden bakıyor Kumru Hanım.

İki kumru konuyor demirlere. Annem adını anneannemin bahçesindeki kumrulardan aldığını bilmiyor şimdi. Kumrular da bilmiyor. Ben biliyorum. Kumru Hanım'ın saklandığı vagonun penceresinden dört kanat havalanıyor. Bir daha hiç uğramayacağımız bir istasyonda duruyor tren. Kumru Hanım kuşların ardından bakıyor. Hangi duraktayız hiç bilmiyorum. Annemi kucaklıyorum. Çoktan boşalttığı belleği gibi incecik bedeni. Pencereyi kapatıyorum. Annemin yüzünde bir boşluk. Az önceki rüzgârdan kalma bir

serinlik. Ben üşüyorum. Annem yeniden her annem olduğunda üşüyorum. Annemin trenleri geçiyor önümüzden. "Geldik anneciğim," diyorum. "Bu akşam da geldik."

Annem gülümsüyor.

ARSIZ ÇALI

Özlem KAYA

Doktor Jonathan için gün oldukça sıradan başlamıştı. Hasta kabulüne başladığı sırada telefonun mesaj sesi birkaç kez çalınca şöyle bir ekrana baktı mesaj sesi Mary'ye aitti. Kalbi birkaç kez yerinde kıpırdansa da normal rutini bozulsun istemediği için mesajı okumadı. Öğlen yemeğinin ardından üniversiteye geçti. Nörodejeneratif hastalıklarla ilgili dört saat kadar süren dersi vardı. Akşam da Austinlerde olacak aile yemeğine katılacaktı. Derslikte başlayacak olan dersinin son iki saati de görüntüleme odasında olacaktı.

Öğrenciler çoktan dersliğe gitmiş olmalıydılar. Birkaç görüntü örneği almak için önce odasına gitti. Son zamanlarda üzerinde çalıştığı bir hastanın sonuçları oldukça ilginçti onun görüntülerini hastanedeki odasında unuttuğunu fark edince hemen geri döndü, önce hastane sekreterliğine oradan da odasına uğradı. Sonra da üniversiteye tekrar geçip dersliğe geldi. Yaklaşık on beş dakika kadar geç kalmıştı. Hemen dosyalarını masaya bırakıp dersine giriş yaptı. Dersin teori kısmı iki buçuk saat sürmüştü ardından hastalıkla ilgili görüntüleri panoya astı. Görüntülerden hastalıkları karşılaştırmalı olarak anlattı. Daha sonra slaytlardan hastalıkları teşhis edebilmeleri için öğrencilerine örnekleri sıraladı. Bu sınıf oldukça iyiydi. Mukayese güçleri oldukça yüksek olan bu sınıfın öğrencilerini seviyordu. İleride başarılı olacakları bakışlarından belli olan bu çocukların çabaları takdire değerdi. Slayt ekrana gelir gelmez hummalı bir çalışma başlıyor sonra zaferleri sevinç çığlıkları atan bir gümbürtüye dönüşerek ders akıp gidiyordu. Üç saatin geçtiğini saatine bakınca anladı. Akşamki yemek sekizde başlayacaktı. Saatine baktı daha oldukça zaman vardı aceleye gerek yok diye düşündü sonuçta eve uğrayıp duş

alıp üzerini değıştirmesi yeterliydi. Dosya ve slaytlarını toplayabilmek için on dakika ara verdi.

Mary'nin mesajına bakmak için telefonunu eline aldı. Fakat ne yazacağını bilememenin verdiği durum bir iç sıkıntısına dönüşünce telefonunu çantasına geri koydu. Mary ile ilişkileri lise yıllarında ufak birkaç görüşme ötesine geçmemişti. O zamanlar Mary'nin tuhaf bir sevgilisi vardı ama Jonattan'a da ilgi göstermeyi ihmal etmemişti. Bu kızdan epeyce hoşlanmıştı ve uzunca bir süre kalbini meşgul etse de araya giren yıllar unutturmuştu. Ta ki on beş yıl sonra bir arkadaş toplantısında karşılaşınca kalbi tekrar hızlanmıştı. Birbirlerine telefon numaralarını vermişlerdi. Uzunca bir süre ikisi de aramamıştı ki Mary'den üç hafta önce "Merhaba," yazan bir mesaj almıştı. O günden sonra havadan sudan sohbet adına birkaç satır yazar olmuşlardı. Jonathan'ın bir beklenti içine girmesi zordu çünkü Mary evliydi ve çocukları vardı. Geçen hafta Mary onu en büyük oğlunun doğum günü partisi için davet etmişti fakat Jonathan yoğunluğunu bahane ederek gitmemişti.

Gönüllü bir öğrencinin sonuçlarını inceledikten sonra dersin bitmesi gerekiyordu fakat öğrenciler dersi uzatmak için ellerinden geleni yapıyorlardı. Hastalıklarla ilişkili slaytları dikkatlice dinleyip, inceliyor soru üzerine soru soruyorlardı. Bu iş bir eğlenceye dönüşmüş, birbirleri ile tartışmalı şakalara kadar gitmişti. Kendisini de incelemek istedikleri konusunda ısrar edilince cihaza girmeye mecbur kalmıştı. Jonathan'ın geç kalacağı artık aşikârdı ama öğrencilerinin şevkini de kırmak istemiyordu. Bu zamana kadar hiçbir inceleme yaptırmamış olmasının heyecanı sarmıştı. On beş dakika süren çekim ona çok uzun gelmiş olmalıydı ki kalkar kalkmaz saatine baktı. Ders bugün fazlaca uzamıştı. Hemen görüntüleri aceleden inceleyip çıkmalıydı. O anda Jennifer'ın istediği boyalar geldi aklına. Austin'in küçük kızı Jennifer'a söz vermişti giderken yanında götürmesi gerekiyordu renkli simli boyaları. Neyse ki bunları yol üzerindeki birçok yerden bulabilirdi. Austin üniversiteden en yakın arkadaşındı ve kendisi gibi çok iyi bir Nörologdu.

Yan odada harala gürele devam eden ses bombardımanı kendisinin odaya girmesiyle son bulmuştu. Öğrencilerden biri Jonathan'ın beyin görüntülerini ışıklı panoya yerleştirdi. Jonathan akşamki yemek için annesi ve babasını da alması gerektiğini hatırlayınca tekrar saatine baktı. Tamamen aklından çıkmıştı. Evet, sanırım artık geç kalacağı kesindi. Elini beline koydu görüntülere göz gezdirdi. Sonra sınıfa baktı. Kimseden ses çıkmıyordu. Taşlaşmış bakışlar üzerinde çakıp sönüyordu. Önce bir kahkaha attı sonra

şaka için gerçekten çok vaktinin olmadığını söyledi. Ama çocukların yüzünde şakaya dair bir ibare yoktu. İçinde bir şeylerin buz kestiğini hissetti.

O gün arabaya doğru giderken arabayı sürerken merdivenleri çıkarken hatta anahtarı deliğe yerleştirirken bile hep aynı şeyi düşünüyordu. Atrofi temporal loblarda belirgin sulkal derinlik, ventrikül boyutu, temporal horn genişliği ve koroidal fissür genişliğinde artış, hipokampal-parahipokampal alanlarda atrofi izleniyor. Temporal hornlarda belirgin şekilde genişleme. Bir kadeh şarap doldurdu sehpayı yanına çekip oturdu. Görüntüleri eline alıp inceledi. Sonra tekrar inceledi ve sonra yine tek tek baktı. Kafası allak bullak olmuş gözleri bulanıklaşmıştı. İç sıkıntısı ise dayanılır gibi değildi. Sanki seksen yaşındaki bir Alzheimer hastasının görüntülerine bakıyordu. Bu gerçek olamayacak kadar dehşet vericiydi. Telefonu defalarca kez çalmıştı. Hatta arayanlardan biri de Mary idi. Austin'e yemeğe gelemeceğine dair kısa bir mesaj yazdı. Konuşamayacak kadar yorgun hissediyordu ama annesini araması gerekiyordu. Kısa çalan telefondaki annesine birkaç mazeret sıralayıp aceleden kapattı. Baş ağrısı sanki tüm bedenine saldırıyordu. Gecenin geç saatine kadar birkaç doküman inceledi benzer hasta öykülerini okudu. Bu işte bir tuhafılık olmalıydı sonuçta Alzheimer belirtileri yoktu zaten bu tarz bir sonuç için yaş olarak da oldukça erkendi. Ya cihazla ilgili bir sorun vardı ya da öğrencileri gerçekten şaka yapmıştı veya hiçbiri değildi görüntüler karışmış olabilirdi.

Yatağına yattı ama zihninde dolananlar acı bir ıstıraba dönüşüyordu. Acıdan ürperme geçiriyordu. Rahatlamak için birkaç ilaç alıp yattı. Başka şeyler düşünmek için kendini zorlasa da sonuçlar kafasında dönüp duruyor gözünü dahi kırpamıyordu. Mary'i düşünmeye çalıştı. Mary'nin kendini ıslarla aramasına da şaşırmıştı, kalkıp mesajlarını okumaya karar verdi. Birkaç günaydından sonra akşam yemeğe çıkmak istediğini yazmıştı. Hiç kimseyle uzun süreli bir ilişki içinde olmamıştı ama keşke Mary ile olmuş olsaydı diye diledi. Dibine köz döşenmiş gibi gelen yatağına uzandı durumun tuhafılığı insafsızca bedenine yükleniyordu ve ürkütücü bu tablonun defalarca zihninde yol alıp durması tam bir çileye dönüşmüştü ki gözleri kapandı. Birkaç saat dalmış olmalıydı ki alarmin sesi beyinde patlarcasına çalınca yataktan fırladı. Bugün geç kalamayacağı kadar çok işi vardı. Önce gidip birkaç kan testi verdi sonra bilgisayarlı tomografi çekti. Sonuçlar çıkana kadar düşünecek çok vakti olmamıştı, bekleyen hastalar öğleye kadar kendini epeyce meşgul etmişti.

Dr. Jonathan'ın beyinde iki patolojik bulgu vardı. Bunlardan biri yuvarlak şekilli ve içinde birtakım birikintilerin olduğu plaklar ikincisi de kopmuş ince sinir uzantıları

biçimindeki içcikler. Bu beyin lezyonlarının yerleşim yerleri ve yoğunlukları hastalığın evreleriyle uyumlu idi. Ancak bu oluşumlar hastalık belirtileri başlamadan beyinde oluşmuştu. Yani hastalığın erken belirtileri görülmeden beyinde birikmeye başlamış olması ilginçti. Hastalık bellek bozukluğu ile başlayan ardından dikkat, konsantrasyon, dil, mekan tanıma gibi bulgularla devam eden kişinin kendini bilmemesi ve tam bağımlı hale gelmesiyle sonuçlanan bir tablo yaratacak olan Alzheimer hastalığına işaret ediyordu. Küçük unutkanlıklarla başlayan ve zaman ilerledikçe zihinsel ve davranışsal bozukluklara yol açan geri dönüşü olmayan beyin hastalığı Alzheimer.

Gelecek keskin çılgınlık atarak geriye ağır bir uğultu bırakıp kayıp gidiyordu. Yanılsama yaratmayacak kadar burada her şey çok kesindi. Darbe ani ve keskin olmuştu. Hava kızgın taşlardan yükselen buğu gibi nemli ve boğucu geldi. İçine çektiği hava ciğerlerine ulaşmıyordu sanki. Sonuçlarını toplayıp Dr. Austin'in yanında aldı soluğu. Austin, dünden beri doğru dürüst bir haber alamadığı Jonathan'ı karşısında saçları dağılmış gözaltları şişmiş ve gömleğinin yakaları aşağıya sarkmış halde görünce telaşlandı. Jonathan sonuçlarının olduğu dosyayı uzattı. Dr. Austin şaşkınlık ve merakla dosyayı aldı gözlüğünü takıp incelemeye başladı.

"Hasta elli beş yaşında, unutkanlık hafızayla ilgili herhangi bir kayıt sorunu yok, gündelik yaşam işlevlerinde de bir bozukluk yok," dedi Jonathan. Dr. Austin gözlüğünü çıkarttı Jonathan'a baktı. Sinirleri harap olmuş görünüyordu alnında biriken ter damlaları, ses tonundaki ani iniş ve çıkışlar zor durumunu ortaya koyuyordu.

Dr. Austin: "Bunlar hiçbir şeyi kanıtlayacak kadar kesin değil gen analizi istemeliyiz," dedi.

"Verdim ama sonuçları iki hafta sonra elimde olacak ayrıca ailemdeki hiç kimsede Alzheimer yok."

"Emin misin?"

"Kesinlikle, annemin ve babamın ikisinin de beyin görüntülerine yeni baktım, benimki kadar ürkütücü değil. Ailemde Alzheimer öyküsü hiç duymadım."

Austin masadan kalkıp yanına oturdu elini omzuna koydu. "Ama bu imkansız! Biliyorsun bu yaşta bir Alzheimer görülüyorsa bu mutlaka genetik yani ailesel bir Alzheimer'a işaret ediyor," dedi.

Dr. Jonathan için o gün olanlar şaşırtıcı şekilde gerçektir. Ailesinde böyle bir hastalığın olmaması daha vahim bir sonuç yaratıyordu bunun tek açıklaması olabilirdi

ama bunu, en azından bugün, kaldıracabilecek durumda değildi. Kendine bile yüksek sesle söyleyecek kadar güçlü hissetmiyordu. Mary'nin mesajları artık bir yığın oluşturmıştu cevap vermesi gerekiyordu hatta geri dönüş yapması zorunlu hale gelmişti. Mary'nin numarasını bulup çevirdi. Mary kendisini bu akşam mutlaka görmesi gerektiğini söyleyince kıramadı. Akşam yemeğe çıkacaklardı fakat kendisini hiç bu kadar yorgun ve isteksiz hissetmemişti. Geceden başlayan ve tüm gününü tam bir kabusu çeviren hastalık bulgularını kafasında evirip çevirmekten bitkin düşmüştü. Önce evine gidip hazırlandı. Daha vakit vardı oradan ailesinin yaşadığı eve gitti.

Zamanın ağırlığı altında omuzları çökmüş ve günün ortasında yorulan babasını verandada uyurken buldu. Sessizce yanına oturdu. Kadifemsi hoş bir akşam yaklaşmaktaydı. Rüzgâr altın sarısı gibi parıltıyan dökülmüş yapraklar arasından mis gibi bir koku yayarak esmişti. Köşe bucak kuytulardan canlanıveren çocukluğu gözlerinin önüne serilince kanı ansızın dalgalanmayı bırakmış usulca sıcacık bir huzuru bütün bedenine yaymış bir ferahlama getirmişti. Bu evin sıcaklığı her zaman Jonathan'a iyi gelmişti. Bu evde sevgi, mutluluk, huzur kendine özgü bir uyum içindeydi. Gafil avlamış bu hastalığın soğukluğu bu sınırsız yuvada uçup gitmişti sanki. Babasının derinden gelen nefes sesini dinledi. Küçükken olduğu gibi kendini güvende hissetti. Küçükken kötü şeyler onun kollarının arasında kayboluverirdi. Sihirlerin ötesine taşan bir güç vardı o kollarda. Koluna dokunduğu anda babası uyukladığı yerden irkildi. Karşısında Jonathan'ı görünce gözleri ve dudaklarındaki gülümseme gitgide büyüyerek tüm yüzünü aydınlattı. Jonathan babasına sarıldı. Ağlamaklı hali verandaya gelen annesinin sevinç nidalarıyla son buldu. Limonlu kek ve limonata çocukluğunun en unutulmaz ikilisi iki gündür hiçbir şey yiyemediği bedenine iyi gelmişti. Geçmişe kaçabilmek arzusuyla tutuşan yüreğine şimdiyi hatırlatarak kalktı. Soruları boğazına düğümleyip ikisini de öperek ayrıldı.

Başına gelen felaket evden çıkar çıkmaz leşe gelen kargalar gibi başına üşüşmüştü. Bu felaket yanan bir közü sıkıca tutmak kadar hissedilir bir acı veriyordu. Ayakları bir yere gidemeyecek kadar güçsüz ve yorgundu ama Mary'ye bir söz vermişti. Buluşacakları yere geldiğinde Mary'yi beklerken buldu. Mary göz alıcı güzelliği ve içten gülümsemesiyle karşındaydı. Jonathan'ın ise ağırbaşlı hüzünlü havası gözlerinden belli oluyordu. Bu akşam görüşmek için Mary çok ısrarcı olmuştu sebebini merak etse de hemen konuya girmesi tuhaf olacağı için sohbetleri her zamanki sıradanlığıyla yemek boyunca devam etti. Gençliklerinden ve lise yıllarından bahsetmeye başladıklarında ise sohbetleri daha keyifli bir hal alınca Jonathan'ın kasvetli havası dağılmaya başlamıştı. Mary o gece göz rengine uygun bir elbise giymişti. Loş ışıkların altında oldukça göz alıcı

bir güzellik yayıyordu. Mary çocuksu bir heyecanla ve kızaran yanaklarıyla genç kız gibi çekinerek romantik hayallerini hep Jonathan'ın üzerine kurduğunu söyleyiverdi. Yıllarca içinde biriktirdiği bu sırrını açıklamanın verdiği rahatlık sesine de yansıyıp neşeli tonda anlatımına devam etti. Sesindeki heyecan dalgalarını peş peşe sıralayarak anlatıyordu. Jonathan'ın ise kalbinde doğan ışık cezbedici şekilde bütün duyularını kaplayıverdi ve Mary'nin sesini radyoda çalan eşsiz bir müzik parçasını duymuş gibi büyülenerek dinliyordu.

Mary uzunca bir süredir yüreğini oyan ve düşüncelerini meşgul eden bir rüya gördüğünü söyledi. Uçsuz bucaksız bir evde bir şeyler ararken buluyordu kendini. Sarı bir duman içinde birbirine açılan beyaz odalarda bir şeyler arayıp duruyordu bir odadan başka odaya derken sabahlara kadar aynı rüyanın içinde debelenip duruyordu. Başka gün bu odalar büyüyor sayıları artıyordu ve tam bir bulmacaya dönüşüyordu. Ve dün gece aradığım şeyi buldum deyiverdi. Gözleri birbirine kenetlenmişti. Mary içkisinden birkaç yudum aldıktan sonra aradığı şeyin kendisi olduğunu söyledi. Jonathan'ın yüreğinin içi ansızın ve şiddetle titredi. Bir süre kendine gelmeyi bekledi sonra lise yıllarında kendini ne kadar âşık olduğundan başlayıp dünkü yaşadığı kabusu ve bugün olanları kimseye anlatamadığı kadar samimiyetle anlattı. Mary şaşkınlık ve şefkatle onu dinledi. Ardi arkası kesilmeyen kadehlerle tüm yaşantıları ortaya dökülmüştü.

Çalar saatin sesi kulaklarında uğuldayınca gözlerini açtı karşısında Mary'yi görünce yaşananların rüya olmamasına sevindi. O günden sonra Jonathan yaşamına dair ne varsa değişti. Şehrin karmaşasından uzakta beyaz odaları olan genişleyen ailesi için büyükçe bir ev satın aldı. Yaşamın şatafatlı kumaşına dokununca renk ve ışık panayırında yol almak için geç değildi. Sevmeye, neşelenmeye, kucaklaşmaya susamış hatta acıkmış bir yaşam taşkınlığı içinde hastalığı hatta evlatlık olması mutluluğunun içinde önemsiz birer ayrıntı olarak yer almıştı. Geleceğini geç olmadan yakalayabildiği için mutluydu. Hatta mutluluğunu bahçedeki fütursuzca büyüyen arsız çalıda benzetti.

ASFALT ÇİZGİLERİ

Muhyettin TAVLI

BÖLÜM-I

"Anne Beni Gönderme"

Bir umut ya... Cemil çok sevmişti o saati. Otobüs Bingöl'den çıkmış İstanbul'a doğru yol alıyordu. Cemil durmadan babası ile göz göze gelmeye çalışıyordu. O çok sevdiği saati babası ona alacağını söylemişti. 1200 kilometrelik yol Elazığ-Malatya hattında mola ile devam ediyordu. İhtiyaç molasında gayet kalabalık olan otobüste ailesinin koltuklarının arasından, ayaklar altından Cemil çıkıverdi. Cemil'in aklında sadece saati vardı, çok seviyor, çok istiyordu. Cemil'in annesi Gülşah ve babası Ramazan molada bir şeyler yemek için otobüsten indiler. Cemil de annesinin peşinden indi. Cemil 6 yaşında çok hareketli, oyun oynamayı çok seven bir çocuktü.

Malatya molasında Ramazan Bey bir simitçiye yanaştı ve "İki simit alabilir miyim?" dedi. On liranın üstünü simitçi, simit ile birlikte verdi. Cemil babasının hemen arkasındaydı ve simidi almak için babasına elini uzattı babası, "Al oğlum," dedi. Otuz dakikalık mola bitmek üzereydi ve otobüse doğru yürüdüler. O yıllarda otobüsler hep tıka basa dolu olur ve otobüslerde sigara içilirdi. O berbat dumanın altında Ramazan Bey ve oğlu Cemil koltuklarına geçip oturdular.

Yol boyunca Cemil'in en çok sevdiği şey yol çizgilerini saymaktı. Evet, hareket eden araçlardaki yol çizgilerini izlemeye ya da saymaya bayılıyordu Cemil. Aynı zamanda sürekli annesini çekiştirip yoldan geçen kırmızı ve mavi renkli araçları sayma yarışına giriyordu. Kırmızı araç geçince "Anne ben bir sıfır öndeyim," derdi. Mavi araç geçerse

annesine bir puan verirdi. Annesi Gülşah Hanım, Cemil en küçük oğlu olduğu için onu hiç kırmaz ancak oyunlarından çok sıkılırdı. Cemil aklındaki saati babasına aldirmek için annesine biraz naz yapıp "Anne ne olur babam o saati bana alsın," diye baskı yaptı. Gülşah Hanım, "Tamam oğlum merak etme baban alacak sana o saati," dedi. Bunu duyan Cemil daha da rahatladı ve yolu seyretmeye, yol çizgilerini saymaya devam etti.

Kayseri şehirlerarası otobüs terminalinde Cemil yine mızımlandı. "Baba saat, baba saat," dedi. Ramazan Bey bu kez kaşlarını çatarak "Tamam oğlum alacağım dedim ya," dedi. Ancak bu mola da bitti, otobüs yola devam etti ve o saat alınmadı.

Cemil ilkokulu Karakoçan ilçesinde okumuştı. Okulunda çok sevdiği Erdoğan isimli bir sınıf öğretmeni vardı. Güler yüzlü, orta boylu, bıyıklı tombik bir adam olan Erdoğan Hoca, bir gün "Yarın herkes ödevini eksiksiz yapsın," dedi. Tüm öğrencileri biraz sinirli bir şekilde uyardı. Doksanlı yıllarda okullarda 1., 2. ve 3. sınıflar aynı sınıfta, 4. ve 5. sınıflar da tek sınıfta ders görürlerdi Anadolu'da. Öğretmenler, tahtayı bazen dörde böler bazen beşe böler öyle ders yaparlardı. Ödevler ona göre tahtaya yazılır ve üçüncü sınıfın ödevini ya da dersini aynı tahtaya bakan birinci ve ikinci sınıfların dinlememesi istenirdi. O yıllarda bu pek anlaşılmazdı. Aslında bu hep yokluktan ve imkansızlıklardan kaynaklanıyordu. Yani durumu olmayan sadece halk değildi, devlet de yeterli imkânlarla sahip değildi. Cemil o günkü verilen el yazısı ödevini anlamış ve eve gider gitmez hemen ödevini yapmaya başlamıştı. Okulunda, derslerinde başarılı bir çocuktu Cemil.

Yavaş yavaş İstanbul'a yavaşan yolcu otobüsü gibi Cemil'in de artık hayallerinin sonu idi. Ve babasının artık o çok sevdiği saati almayacağını anlamış, üzgün, kırgın ve isteksizce Esenler otogarındaki su satan çocuğa otobüsün camından bakıyordu. Çok üzülmüş ancak hiç teselli edilmemişti. Tıpkı yıllardır olduğu gibi...

Otobüs otogardaki peronuna iyice yanaştı. Yolcular inmeye başladı. Cemil ve annesi, babası oradan tramvaya binerek köyden getirdikleri eşyalarla Edirnekapı'ya gittiler. İstanbul'da Cemil'in büyük abisi Abdulsamet'in evine gideceklerdi. Yolculuğun son noktası orasıydı. Bu yıllar fakirlik yıllarıydı ancak tereddütsüz huzur vardı. Gerçekten samimiyet, yardımlaşma vardı. Önemli bir detay daha vermeliyim: Günümüzdeki acıma değil dayanışma, empati, samimiyet vardı. Ve kişi asla ötekileştirilmezdi kolay kolay. Yani olması gerektiği gibi yıllardı. Siyah beyaz ama rengârenk yıllardı. 90'lı yıllar, her kuşakta mutlaka bir iz bırakmıştır. Bir hatıra bırakmıştır.

Üçüncü katta bulunan abisinin evinin basamaklarını birer birer çıkıyordu. Yol yorgunluğu ve babası ile annesinin yorgunluğu gözlerinden okunuyordu. Cemil koşar

adımlarla eve gidiyordu ki yeğeni Derya ile karşılaştı. Orada herkes selamlaştı. Yolda Cemil'in çorabının ucu yırtılmıştı ve Cemil ayakkabılarını çıkarınca bu durumdan çok utandı hemen banyoya koştu. Annesi: "Oğlum nereye gidiyorsun?" dedi. Cemil: "Hemen geliyorum anne," dedi ve çoraplarını banyodaki çöpe attı. Bu apartmanda Cemil'in hiç sevmediği ve her zaman Cemil'e sıkıntılar çıkaran Orhan amcanın oğlu Mesut vardı. Cemil yarım saat sonra oyun oynamak için dışarı çıkınca ilk önce Mesut'u gördü ve yüzü biraz asıldı. Ama duygularını hiç belli etmeden diğer arkadaşları ile oyuna daldı. Akşama kadar oyun oynadı. Ve akşam onu hiç de sevmeyen adeta ona üvey evlat muamelesi yapan yengesi Şennur geldi. Şennur bıyık altından: "Hoş geldin Cemil," dedi. Cemil: "Hoş bulduk yengecim," dedi. Aslında Cemil hoş bulmamıştı, bundan sonra olacakları hiç bilmeden yeğeni ile oyunlar oynamaya devam etti. Yengesinin kendisini sevmediğini çok iyi biliyordu. Ve Cemil için zorlu bir yaz tatili başlıyordu.

BÖLÜM-II

"Şennur'un Nefreti"

Şennur kızı Derya'yı çok sever ona güzel şeyler yedirirdi. Ancak bu yaz onlarda kalacak olan Cemil'e ise bayatlamış, yenilemeyecek hale gelmiş yiyecekler verirdi. Tabii bunu evdekilerin gözü önünde yapmaz çoğu kez yalnız kaldıklarında yapardı. Bu durum çok bariz belirgindi. Hatta bu duruma bazen yeğeni 5 yaşındaki Derya bile çok üzülür, acır ve yediklerini Cemil ile paylaşırdı. Cemil 3 ay süresince yaşadığı bu ayrımcılık ve hor görülmeği aradan yıllar geçse de unutmuyacaktı. Sabahları Şennur kızı Derya'yı alır Bakırköy'deki kendi annesinin evine götürür ve akşama kadar sokakta oynamasını söylediği Cemil'e ekmek arasına bazen domates bazen dolma bazen teneke peyniri koyar verirdi. Ve bununla akşama kadar idare etmesini isterdi; küçük, 6 yaşında bir çocuktan... Bazen komşular Cemil'e acır öğlen yemeği için eve çağırır ya da bakkal sepeti ile yiyecek bir şeyler yollarlardı.

Bir gün, geç saatlere kadar dışarılarda gezen Şennur ve kocası, kızları ile saat 23.00 olmasına karşın hâlâ eve gelmemişlerdi. Cemil apartmanın önüne oturmuş önündeki kumla oynuyordu. Komşu çocukları Cemil'e balkondan balon ve şeker atıyorlardı. Cemil insanların, komşuların ve arkadaşlarının kendisine acıdıklarını o kadar hissediyordu ki, bu sıkıntılı süreç son bulmalıydı. Çünkü 6 yaşındaki bir çocuğun hor görülmekten artık göğsü daralıyor ve gökyüzünü göremiyordu. Arkadaşları Cemil'e hem çok acıyor hem de çok seviyorlardı. Cemil bu duruma çok üzülüyordu. Hatta bu durum yüzünden geceleri uykusunda ağlıyor ve annesini özlüyordu. Çünkü anne ve baba Cemil'i İstanbul'a

bıraktıktan sonra tekrar memleketlerine dönmüşlerdi. Cemil abisine sürekli annem ile telefonla görüşmek istiyorum abi, diyordu ve yengesi ayda sadece bir kez buna müsaade ediyordu.

Aradan uzun yıllar geçmesine ve 36 yaşına gelmesine rağmen Cemil, bu acı dolu anılarını ve küçücük yaşta ezilmeyi, hor görülmeyi unutmamış, unutamamıştı.

1994 yılı yazının sıcak akşamlarıydı. Bütün gün sadece bir yarım ekmek beyaz peynirle dışarıda bırakılan Cemil akşam yengesi eve gelince bir de bitlenmiş muamelesi görüyordu. Yengesi hemen hemen her akşam, "Hiç bir şeye dokunmadan hemen banyoya git," diyordu. Aşağılanma ve hor görölme duygusu Cemil'i o kadar çaresiz bırakıyordu ki Cemil artık geceleri uyurken hep dua ediyordu. Bir an evvel yaz tatilinin bitmesini ve Elazığ'a memleketine dönmeyi istiyordu. Durum daha da üzücü hale gelince bir sabah Cemil dayanamadı ve abisi Abdulsamet'e iki aydır yaşadığı tüm sıkıntıları tek tek anlattı. Abisi, Cemil'in yaşadığı şeylerin bazılarını öğrenmiş olsa da çok üzülerek: "Bunları daha önce bana neden anlatmadın?" dedi. Bunun üzerinde Cemil yengesinin kendisine tüm yaptıklarını detaylıca anlattı. O sabah yengesi erkenden gittiği için Cemil rahat rahat konuştu ancak abisi yengesine kızarsa akşam yengesi de ona kızar hatta dövebilir diye de çok korkuyordu bir yandan.

Kapının zili çaldı. Komşular bir poşetin içindeki ekmek ve arasında çürümüş olan gıdaları Şennur'a gösterdiler. Aslında bu durumu bir yandan şikâyet ediyorlar bir yandan da çocuğa ekmek arası verip akşama kadar sokağa salmasını Şennur'un yüzüne vuruyorlardı. İşte bu durum berbatı. Cemil yiyemediği o yemekleri apartman boşluğuna atmış, gıdalar orada çürüyüp kokmuştu. Bu durum üzerine Şennur Cemil'i çağırarak önce bağırıp çağırırdı, bir sürü hakaret etti ve üzerine biraz da Cemil'i tartakladı. Akşam abisi eve gelene kadar Cemil yine hakaretlere maruz kaldı. Bu durum çok derin izler, yaralar açmıştı Cemil'de... Uzun yıllar geçmiş, Cemil büyümüşü. Yengesi insanlara vermediği o huzura kendisi de kavuşamamıştı. Evet, bu huzursuzluk hep boynunda asılı bir boncuk kolyesi gibi kalmıştı. Peki, Cemil? Cemil ise öfkesi ve hırısı ile o günleri hep aklında tutmuştu. Elbet o hassas kalbini kıranlarla bir gün yüzleşecekti...

BENZER ACILAR BENZERSİZ DOSTLUKLAR KURAR

Zeynep AYVAZ

Gözlerimi araladım. Her şey farklıydı. Burası bizim evimiz değildi. Başım ağrıyordu. Bilinçsizce, ne zamandır üstünde uyuduğumu bilmediğim koltuktan kalktım ve ilerledim. Tabloları, fırça darbelerini inceledim. Birinde yıldızlı bir gece vardı, kopkoyu maviye bulanmıştı sanki tuval, sahibi tarafından. Kiminde geometrik şekiller vardı. Tablolar birbiriyle uyumsuzdu, ama bunun da değişik bir güzelliği vardı. Duraksadım. Ne yapıyordum burada? Bu eve nasıl geldiğimi öğrenmeliydim. Belki de kaçırılmışım. Tam bu olasılık üstünde düşünmeye başlamışken kapı açıldı ve içeriye gözlüklü bir kadın girdi.

- Şimdi iyi misin?

- Neredeyim ben? Siz kimsiniz?

- Sakinleş canım. Çok tehlikeli bir şey atlattın saatler önce. Sanırım seni ben değil, köpeğin kurtardı.

Köpeğim mi? Pati'yi nasıl da unuttum! Onunla çoğu akşamki gibi yürüyüşe çıkmıştık. Ama neden bu evdeydim? O neredeydi?

- Pati nerede? Köpeğim burada mı?

- Demek adı Pati... Evet, içerde dolanıyor, evi kokluyor. İlk defa geldiğinden ya da seni arıyordur belki. Gerçekten akıllı bir köpek.

Pati sanki övüldüğünü duymuş ve anlamış gibi odaya hızla daldı. Ayaklarımın altında dolanmaya, minik minik havlamaya başladı, onu kucağıma aldım.

- Kahramanımız da geldi. Pati! Patilerinle evi kirlettin biraz ama önemli değil.

- Ah, kusura bakmayın.

- Önemi yok canım. Dışardan geldi, normaldir. Sen hâlâ bilmiyorsun neler olduğunu tabii, ben de boş boş konuşuyorum işte. İki saat falan önce Pati'nin havlamasını duydum. Köpek sesini kimse tınlamıyor sanırım, ama epey havlıyordu, ben de çıktım bakmak için. Bir de ne göreyim! Sen yolun ortasında yatıyorsun, titriyorsun, Pati de etrafında döne döne havlıyor. Seni rahat bir şekilde tuttum, zaten birkaç saniye sonra yavaşlamaya başladı hareketlerin, düzeldin. Eve gelince de biraz tavanı izledin, hiç konuşmadın. Nöbet sonrası bilinç kaybı yaşadın. Şok gibi bir şey, bilirim. Sonra da mışıl mışıl uyudun.

Nöbet geçirmiştin. Birden tenim ürperdi. Uzun zamandır yaşanmıyordu bu, bu yüzden ilaç almayı kesmiştim yakın zamanda. Sağlık hayatta kaybetmememiz, korumamız gereken en önemli şeyken nasıl böyle bir hata yaparım? Ah kafam ah!

- Ben epilepsi hastasıyım. Çok teşekkür ederim, hayatımı kurtardınız. Gelmeseniz neler olurdu bilmiyorum.

Tanımadığım ama hayli ısındığım bu kadına gülümsedim. Pati'ye biraz daha sıkı sarıldım, yüzüne öpücükler kondurdum. Onun bu hayattaki tek dostum olduğunu yeniden fark ettim.

- Geçti canım, korkma. Zaten hastalığının epilepsi olduğunu tahmin etmiştim. Geçirdiğin nöbet, titremelerin öyle tanıdıktı ki... Ama daha dikkatli olmalısın. Gerekirse annenle babanla çık dışarı.

Annenle... İçimde bir yer cız etti.

- Şey, ilaç tedavisindeyiz henüz. Ama uzun zamandır nöbet geçirmedi, iyileşmeye başladığımı düşünüp ilaç içmemeye başlamıştım. Sanırım bu yüzden oldu.

- Sanırım mı? Tabii ki de bu yüzden! Çok yanlış bir kararla ilaç almayı bırakmışsın. Ailene söylemeliydin, ailen de doktoruna bildirmeliydi durumu. Birine bir şey demeden kafana göre böyle şeyler yapmamalısın. Ya yolda başına bir şey gelseydi? Ya araba gelseydi ben gelmeden? Aman, Allah korusun. Yüzüne gözüne de bir şey olmamış çok şükür.

Yeniden tebessüm ettim. Ne kadar da ilgiliydi. Üstelik bu konuda bilgili gözüküyor. Nöbet geçirirken beni nasıl sakinleştirdi paniklemeden? Doktor olduğundan şüphelenmeye başladım. Nöbetimin tanıdık geldiğini söylemişti. Acaba bir akrabası epilepsi hastası mıydı?

- Beni nasıl kurtardınız? Yani, epilepsi hastası olduğumu tahmin etmeniz, nöbetleyken bana nasıl yardım edebileceğinizi bilmeniz... Doktor musunuz?

Uzaklara daldı. Sonra onu gördüğümünden beri yüzünde olan o sıcak gülümsemeyle konuştu:

- Önceden doktor olmayı çok isterdim, ama değilim. Öğretmenim. Kızımdan biliyorum. Kızım da epilepsi hastasıydı.

- Ah, anladım, özür dilerim. Geçmiş olsun. Nerede şimdi kızınız? Büyük mü? Üniversitede mi? Epilepsi düzenli tedaviyle yaş ilerledikçe geçebiliyormuş. Geçmiş zamanlı konuştuğunuza göre hastalığı geçti değil mi?

- Geçti canım, geçti. Ama hastalığı değil. Kızım önceden hastaymış gibi söyledim, ama öyle değil. Önceden olan şey, kızımın varlığı. Yok, artık yok. Geçip giden şey o oldu, aldı uzun saçlarını, zayıf bedenini, göçtü gitti.

Gözlerim doldu, onun da öyle. Pati'yi yere bırakıp kadına sarıldım. Dayanamadım, destek olmak istedim. Ona kızı gibi sarılabilmek istedim. Benim saçlarım uzun değildi kızı gibi ama yine de elleri saçlarımda gezindi. Gözyaşları da saç uçlarıma düştü, hissettim.

- Yıllar önceydi, arkadaşlarıyla buluşmuştu. Gününü güzel geçirdiğini, eve döneceğini mesaj atmıştı. Dönerken trafik kazası geçirmiş. Oracıkta ölmüş kuzum. Bu dünyada nöbetlerinden, bedeninde taşıdığı pillerden usanmıştı. Sanki ailesi için yaşıyordu bir tek. Umarım orada kendi için yaşadığı güzel bir hayatı vardır.

- Öyle olduğuna tüm kalbimle inanıyorum. Sizin kızınız, benim de annem yok. Bebekken terk etmiş. Hasta olduğum için. Üstelik bu hastalığın en büyük sebebi o. Annemin ailesinde de epilepsi tanısı alan hastalar varmış. Ama konu bu değil, onu bu yüzden suçlayamam. Hamileyken babamla boşanmak üzerelermiş. Babam uyarırsa da, sürekli içiyor, kendine kötü bakıyormuş. Tabii haliyle bana da. Doktor hamilelik sürecinin bu hastalık üzerinde çok etkili olduğunu söyledi. Bana bu hastalığı bırakıp gitti. İşte bu konuda onu hep suçlu bulacağım. Benim onun için sizinki gibi iyi dileklerim yok. Umarım, her gün pişmanlık çektiği bir hayat yaşıyordur.

Şimdi o bana sarılıyordu. Böyle candan, yardımsever, duyarlı biriyle tanıştığım için çok mutluydum. İkimiz de, hayatımızda olması gereken kişileri kaybetmiştik. İkimizin de en sevdiği ölmüştü, onunki bu hayatta, benimki kalbimde. Kim bilir, annem belki gerçek hayatta da ölmüştür. Ona, nefes alıp almadığını bilemeyecek kadar uzağım.

- Artık gitmeliyim. Babam bana çok düşkün değildir, beni sever ama işini sevdiği kadar. Her şey için teşekkür ederim.

- Anladım ama istersen burada ye akşam yemeğini, babanı arayabiliriz.

- Sizle kalmayı çok isterdim, ama böyle telefonda söylemek olmaz. Gidip durumu anlatmalı, ona sizden bahsetmeliyim. Belki bunun üzerine, yarın size gelebilirim.

- Haklısın. O zaman dikkatlice direkt eve git, yarın bekleyeceğim yemeğe seni.

- Anlaştık!

Kapıya yürürken buranın bir çalışma odası olduğunu fark ettim. Yalnızca tablolara bakabildiğimden masayı, kitaplığı fark etmemiştim daha önce. Masada da destelerce kâğıt vardı.

- Bu kadar kâğıt ne için?

- Şey, aslında çok güzel bir tesadüf. Pati havlarken ben de bu kâğıtlarla ilgileniyordum. Bir sağlık kuruluşu tarafından, herhangi bir hastalık hakkında öykü yarışması yapılıyor. Okula duyuruldu, bunları öğrencilerim yazdı. Edebiyat öğretmeni olduğumdan öykülerin bir kısmını ben topluyorum.

- Herhangi bir hastalık... Ben de katılabilir miyim?

- Elbette. Ama acele etmelisin, zamanın az.

- Doğru, son teslim tarihi ne zaman?

- Yarın.

- Ne? Olamaz! Hemen eve gitmeliyim.

- Hahahah! Tamam, yarın gelirken yazını da getir. Kural falan yok, bir hastalığı konu alarak kendin gibi tatlı bir hikâye yazsan yeter. Sanırım hangi hastalığı konu alacağını biliyorum.

- Evet, tam da düşündüğünüz gibi. Çok daha büyük, tehlikeli ve tedavisiz hastalıklar var ama epilepsinin bir hayatı nasıl etkilediğini, insana ne tecrübeler kattığını çok iyi biliyorum. Ve bu nörolojik hastalığa sahip olan bir çocuk olarak biliyorum ki, grip gibi geçici bir hastalık bile küçümsenmemeli. Çünkü başımıza gelen hastalığı geçiştirmekle kendimizi geçiştirmek aynı şey. İltifatınız için de teşekkür ederim.

- Ah, ne demek. Çok akıllı bir kızsın. Köpeğin sana çekmiş. Şimdi git, babanla görüş. Biliyorsun açlık da nöbet geçirmeye neden olabilir, güzelce yemeğini ye. Sonra da yine güzelce uyu. Öykünü yarın yazarsın, geç oluyor.

- Dediklerinizi aynen yapacağım. Çok teşekkür ederim yeniden her şey için.

Beni ve Pati'yi kapıya kadar getirdi. Eve kadar benimle yürümeyi teklif etti, başıma bir şey gelmesinden korkuyordu. Evimin yakın olduğunu, merak etmemesini söyledim.

- Bu arada, adın ne canım?

- Ben de sizinkini bilmiyorum. Yarın gelince öykümü size okuyacağım. Hatta ilk size okuyacağım. O zaman söylerim olur mu?

- Öyle olsun bakalım. İyi geceler.

Koştum. Eve değil ona doğru. Bir kere daha sarıldım. Kokusunda, sesinde şefkat vardı sanki. Sonra kapı kapandı, Pati ile geldiğimiz yoldan geri yürümeye başladık. "Okyanus!" diye bağırdım gökyüzüne. "Adım Okyanus!" Pati'yi kucağıma alıp öpmeye başladım.

- Babam ben küçükken bana arkadaş bulmaya çalışırdı hep Pati. Ama okulda yalnızlık çekmeye devam ettim. Babam da arkadaş bulmak yerine yaratmayı düşünemedi hiç, bana arkadaş olamadı. Ama şimdi ilk defa, iki kişilik hissediyorum. Hadi Pati, gidip bu hastalığı bir avantaja dönüştürerek iyi bir hikâye yazalım ve ona okutalım. Okyanus gerçekten çok mutlu Pati. Gerçekten çok mutlu.

BEREN VE ANNESİ

Duygu OĞUZ

Taktığım gözlükten midir bilmem; Beren'in gözlerindeki titreşimi, nefes alıp verişini, elleriyle örtüye tutunamayışını göremiyordum. Ama peki ya konuşamayışını? Ona gözlüğüm değil, kulaklarım karar verecekti. Ama benim kulaklar buna yanlış karar verdi: Etrafa yankılattığım seslerin frekansı, odanın içinde dolaşıp camdan dışarı çıkıyor diye düşünüyordum. Beren'e sinirlenip bağıırıyordum. Bağıırdığımda bile tepki vermiyordu diye. Meğer yolunda gitmeyen bir şeyler varmış...

* * *

- Filiz Hanım, kan sonuçlarınız nerede?
- Hocam almayı unuttum. Hemen gidip alayım aşağıdan.
- Yok, ben sistemden bakarım şimdi. Bu arada bu bulguları önceden fark etmediniz mi?
- Açıkçası ben gözlük takıyorum, yakın ve uzak sorunum var. Yani bebeğime baktı...
- Filiz Hanım ne diyorsunuz? Neyse! Bebeğinizin tomografi sonuçlarına göre daha net sonuca ulaşacağız elbet. Ama soluk alıp verişinde problem olduğunu nasıl anlayamazsınız anlayamıyorum. Peki ya eşiniz?
- Eşim şehir dışında dönemsel çalışıyor...
- Bebeğiniz için Mehmet Hoca ile görüşeceğim şimdi. Tomografi sonucu gelene kadar hemen gidip bebeğinizin göz muayenesi olmasını istiyorum. Aynı zamanda buraya yazdığım tüm tetkikleri yaptırmanız gerekiyor. Maddi durumunuz yeterli mi?

- Evet, evet o durumlar sorun değil, yeter ki kızım düzelsin.

- Mehmet Hoca sizinle ilgilenecektir. Sekreterine iletiyorum, hemen 2. kata çıkın. Gerekli testleri yapıp Mehmet Hoca ile görüşün ve sonuçları bana da getirin. Daha sonrasında akciğerleri için Mehmet Hoca'nın sekreteri sizi yönlendirecektir, ben ileteceğim kendisine.

- Teşekkürler...

Gözlerimden akan yaşları silmek için gözlüğümü ve bir boğa derecesinde sahip olduğum siniri çıkarıp cebime koydum ve bebeğime yakından baktım. Meğer benim bebeğimin göz kapakları düşükmüş. Her ikisi de aşağıya, sanki böyle hayata karşı çok çabalamış gibi düşmüşler. Benim bebeğimin gözleri üşüyormuş meğer. Üşüyerek titriyormuş kurban olduğum o gözler... Benim bebeğimin elleri, örtüsünü tutamıyormuş meğer. Benim bebeğim, ona baktığımı bile algılamıyormuş meğer. Ah benim canım kızım. Kurban olurum senin o soluk alıp verişine. Bu gözler gözlerini göremedi de, bir yere koşarcasına o hızlı soluk alıp verişini nasıl duymaz ah canım kızım. Allah'ına kurban olurum senin, affet benim canım kızım sana bağırduğım için...

Merdivenleri çıkarken gözlüğümü taktım, ayaklarım bir dağa tırmanırcasına zorlanıyordu, belimde taşıdığım yük mü, yoksa içimde alevlenen vicdan duygusu muydu bu zorlanış, karar veremeden çıkıyordum merdivenleri. Her adımında, gözümünden damlalar düşüyordu kurban olduğumun saçlarına. O damlalarda vicdanım vardı. Vicdanımı boşaltıyordum: Yerine yenisini ve temizini koyabilmek için. Göz kontrolleri için gelebilmişim nihayet. Mehmet Hoca bana ters ters bakıyordu. Ya da ben öyle sanıyordum. Kendimi, başkalarının gözünde kötü görüyordum, belki de kendi kötülüğümü görüyordum. Kendimi hem suçlu hem de annesizlik kokan bir anne gibi hissediyordum. Bebeğimin kontrollerini yaptıktan sonra:

- Bebeğinizin 8 derece hipermetrop olduğunu biliyor muydunuz?

- Hayır...

- Nistagmus dediğimiz, yani göz titremeleri mevcut bebeğinizde. Zaten dışarıdan baktığımızda bebeğinizde bir sorun olduğunu kolaylıkla anlayabiliyoruz. Gözlerindeki istemsiz titremeler ve Pitozis dediğimiz göz kapağı düşüklüğü var. Bu arada bebeğiniz bundan sonra gözlük kullanmaya başlayacak. Derecenin düşmesi için düzenli olarak takması gerek. Bu durum genetik olarak retinal distrofi durumudur. Yani genetik göz hastalığıdır. Şimdi Hoca'ya dediklerimi iletin, kendisi sonuçları da bekliyor. Bunlar kullanacağı gözlük için, gözlüğü sakın ihmâl etmeyin, alın şu kâğıdı.

- Te... Teşekkürler Doktor Bey.

Bebeğimi kucağıma aldım, pişmanlığımı ise yutkunarak kaybettirmeye çalıştım. Yavrumun diğer kontrollerini de hallettikten sonra, nefes almak için dışarı çıktım. Yarım saat rüzgâr ve gökyüzü ile yalnız kalmak istedim. İyi mi geldi? Hayır. Daha kötü geldi. Çünkü o güzel hava bana kötü günlerin habercisi olarak geliyordu. Eşim ise toplantıdan hâlen gelmemişti. Ve telefonu kapalıydı. Gökyüzünü diğer insanlara bırakıp aşağı indim, Merve Hoca'nın söyleyeceği son söz için giderken göğsümün ortasında atan o heyecan beni kendiliğinden itiyordu gideceğim yere, ayaklarımı pek kullanamadım o an. Kalbimin atışları Merve Hoca'nın odasına doğru getirdi ve içerideki hastanın çıkmasını bekledim.

Hasta çıktı... Kimseye bir şey sormadan içeriye girdim:

- Filiz Hanım, hoş geldiniz tekrar. Size zaten başta söylemiştim, sonuçlarınıza göre de hiperventilasyon dediğimiz solunum sıkıntısı var, yani bebeğinizde anormal hızlı ve derin soluk alma durumu mevcut. Bebeğinize oyuncak hiç almadınız mı bilmiyorum ama kas sorunlarının olduğunu da anlamanız gerekti. Çünkü bu durumdaki bebekler oyuncakları tutamazlar. Tomografi sonucundan da ve hatta en baştan da düşündüğüm gibi disgenetik, serebeller vermiş, split, küçük inferior serebeller pedinküllerden oluşan molar diş görünümü var. Bebeğinizde görüldüğü de üzere ataksi dediğimiz dengesizlik, konuşma güçlüğü var ve bunu ileride belki de davranış bozuklukları olarak göreceğiz. Bebeğiniz, Filiz Hanım bebeğiniz Joubert sendromu. Tüm bulguları en başından klinik olarak karşıladığı gibi, sonuçlarınızda da aynı şekilde tanıyı koymuş durumdayız.

- Cubert nedir Doktor Hanım? Benim evladım daha 3 aylıkken neyin sendromunu yaşıyor?

- Filiz Hanım sakın olup beni lütfen iyi dinleyin. Bebeğinizin solunum sayısı 85/dk. bu oldukça yüksek. Nabızı ise 133/dk.

Doktor Hanım, ağzının ucundan okumaya devam ediyordu bilgisayardan sonuçları.

- İnterkostal ve subkostal çekilmeleri, yani solunumunda sıkıntı var. Solunum düzensizliği, apne atakları görülebilir.

Merve Hoca ara sıra gözlerini bana doğru döndürüp cinayet işlemiş gibi bakıyordu. Ya da belki de yine ben öyle hissediyordum. Doktor Hanım içinden okumaya devam ederken:

- Hmm... BOS, kan, idrarda üreme yok. Serum glikozu normal.

Ben ise dişlerimi birbirine sıkıca çivilemiş gibi bekliyordum. İçimden kendi kendime Cubert sendromunun ne olduğunu çözmeye çalışıyordum. Gerçi onu çözmem için bir şeyleri bilmem gerekti. Kendi kendimin içini, kendi kendime yerken Doktor Hanım'ın hafif yüksek sesi geldi:

- Filiz Hanım, otozomal resesif geçiş gösteren denge güçlü dediğimiz ataksi, epizodik hiperpne nöbetleriyle seyreden bir hastalık durumuna sahip bebeğiniz. Klinik olarak anormal göz hareketleri, göz titremesi dediğimiz nistagmus, hiperpne-apne epizodlarına zaten rastladık. Ve size tepki verememesi, bir şeye karşı tepki gösterememesi de mental-motor gelişme geriliği durumunun göstergesi. Bebeğinizde tüm bulgular zaten mevcut. Bebeğiniz, dediğim gibi Joubert sendromlu bir bebek. Bu, genetik bir rahatsızlıktır. Gerçi bazen ebeveynler bu sendromun belirtisini taşımadan da çocukları bu sendroma yakalanabiliyor ama yüksek risk genetikdir. Bunun yanı sıra beyin tarafından, daha doğrusu beynin arka kısmında yer alan serebellar vermisin hipoplazisinden kaynaklanan bir nörolojik rahatsızlık. Bebeğiniz şu an daha 3 aylık. Etkilenilen genlere göre, ileride, geniş alın, hipertelorizm dediğimiz geniş aralıklı gözler, olması gerekenden daha düşük kulaklar ve üçgen şekilli ağız yapısı gibi bazı yüz şekillerine sahip olabilir. Bunun bilincinde olun şimdiden. Ellerde tremor adı verdiğimiz kasıtsız ve kontrol edilemez ritmik hareketler de görülebilir. Ayrıca kas tonusunun zayıflığı Joubert sendromuna sahip bebeklerde yaygın olarak görülmektedir. Erken yaşlarda hareket koordinasyonunun zorlaşmasına sebep olmaktadır. Hastalığa sahip bebeklerin birçoğunda öğrenme güçlüğü, zekâ geriliği ve gelişim geriliği de mevcut olabilir. Ama korkmayın, bunları tedavilerle ve destekle atlatacağız. Kas işlevlerini kazandırmak için, zekâ geriliğinin ilerlememesi için birtakım tedaviler alacağız.

* * *

Merve Hoca'nın her söylediğine, Beren'immin bana veremediği bakışlar gibi kalakalmıştım. Bundan sonra ne olacaktı? Bebeğim artık sendromlu bir bebektir, peki ya onu kaybedersem? Allah kahretsin onunla evlendiğim güne! İnsan akrabasıyla niye evlenir ki zaten? Gerçi akraba evliliğinden mi kaynaklı onu sormamıştım. Ama bu genetik olduğuna göre kesin akraba evliliğinden! Şimdi ne yapacağım ben?

* * *

Ve aradan uzun yıllar, mücadelelerimizin, alın terine döndüğü zamanlar geçiyordu. Evladımın 4. yaşına girdik bugün. Gözleri 5 numaraya düştü. Desteksiz olarak 2-3 dakika ayakta durup popo üstü düşüyor. Ama o 2 dakikada bile yüreğime umut serpiliyor.

Kasları sanki işlevselleşiyor bazen. Bazen zorlanıyoruz, kasları onu zorluyor. Ama olsun, mücadelesi bana umut veriyor. Onu öyle gördüğümde içim, içime eriyor. Ayrıca kafa kontrolünü sağlayabiliyoruz. Bana karşı tepki verebiliyor. Gözlerime artık bakıp beni anlayabiliyor. Gözlüğü artık bunları görmeme engel değil. Onu artık vicdanımla da görebiliyorum. Oyuncaklarını bile tutabiliyor biliyor musunuz? Ellerine tutabiliyor. Ellerine kurban olurum onun. Bu 4 yılda kendimi, Joubert sendromu ihtisası yapmış gibi hissediyorum artık. Bu hastalık beni o kadar bilgilendirdi ki, sadece bunun için değil bir sürü hastalık için araştırma yapmaya ve çocuklara yardım etmeye başladım. Bu arada benim Beren'im 10 dakika kadar destekli de olsa ayakta durabiliyor. Bana "Anne," demeye çalışıyor biliyor musunuz? Cümle kurmaya çalışıyor. Hem de "Anne," diyerek. Ayaklarını da kullanmaya başladı çok şükür. Bazen istediği şeyler olunca bana gösteriyor. Beş aydır özel eğitim aldırıyorum kızıma. Konuşma terapisi yapıyoruz. Rehabilitasyon tedavisi görüyor benim kızım. Ama gelgelelim onu vermek istediğim kreş, durumundan dolayı kabul etmedi. Okul eğitimi için çalmadığım kapı kalmadı. Benim kızım da normal bir çocuk oysaki. Ama insanların vicdanları bir kuyu gibi çekilmiş sanki. Onun sosyal olması için elimden gelen her şeyi yapıyorum. Gelgelelim mücadelemizden vazgeçmiyoruz. Benim evladım, hem nöro hem de genetik denen hastalıkla, artık çok yakın arkadaş. Ve ben bu iki yakın arkadaşın çok yakın dostlarıyım. Hiçbir anne yılsın:

- Çünkü mücadele de bizim genetiğimizde var.

BİLİNMEYENİN KORKUSU

İlayda DOĞAN

Ben Damla. Resim yapmayı çok seviyorum. Bugün güneşli ve güzel bir gün. Yine dışarı çıkacağız ve bana keyif veren manzaranın resmini çizeceğim. Sonunda çizmek için can attığım o muhteşem yerdeyim.

Güneş parlıyor, rüzgâr denizde küçük dalgalar oluşturuyor ve bu dalgaların kıyıdaki nişanesi bembeyaz köpükler. Tuvalimde mavinin bin bir tonunu görmek yüzümde kocaman bir gülümsemeye sebep oldu. O anda bu mutluluğumu hiçbir şeyin bozamayacağını düşündüm ama her ne kadar ayrılmak istemesem de bu hayalî yerde sonsuza kadar kalamazdım. Üzülerek fark ettim ki dönüş vakti gelmişti.

O da ne! Ailemle arabadayken ansızın gözümün önünde anlamsız ışıklar belirmeye başladı. Kalp atışım hızlanmıştı ama kalbim kan pompalamakta yetersiz kalmış gibi kanım vücudumdan çekiliyordu. Bilincim yerinde değildi sanki ama ne olup bittiğinin farkındaydım. Kontrol edemediğim vücudumu dışarıdan izliyor gibiydim. Deprem olduğunu zannetmiştim ama dışarıdan gördüğüm kadarıyla titreyen sadece vücudumdur. Bedenim tamamen kontrolümden çıkmıştı ve vücudumun her noktası elektriğe kapılmışçasına titriyordu. Şahit olduğum manzara çok korkunçtu. Çünkü olup biteni hissediyor ama kontrol edemiyor ve çevreden gelen uyarılara tepki veremiyordum. Sonra bir anda her yer karardı. Nihayetinde bedenimle aramdaki o boşluğu kaplayan aşılmaz gibi duran karanlığı yarmayı başardığımda hemen vücudumu kontrol edip edemediğimi yokladım. Evet, kendimdeydim ve kontrolümü tekrardan ele geçirebilmiştim. Yaşananlar bir rüya mıydı? Eğer rüya ise hastane odasında ne işim vardı?

Yaşananların gerçek olduğuna asla inanmak istemiyordum. Annem ve babam odaya girdiğinde endişeleri yüzlerinden okunuyordu. Yanlarında giren doktora, "Bana ne oldu?" dercesine baktım. O da bakışlarımı okumuşçasına "Korkma kızım endişe edecek bir şey yok," dedi.

Bu yaşanan olay belirli belirsiz bir nedene bağlı olmaksızın tekrarlanmaya başladı ve ben bundan çok rahatsızım Çünkü en değerli uğraşım olan resim çizmeme engel oluyor. Hatta bu rahatsız edici durum bazen saatler sürüyor. Tam bir vakit hırsızı. Canıma tak etti artık. Doktor bana epilepsi teşhisi koydu. Anlamını bilmediğim bu kelime bana ilginç gelmeye başladı: "Epilepsi." Bu, tek kelime eve dönene kadar kafamda dolaşıp durdu.

Korkmuştum. Lakin epilepsiden değil, tekrar resim yapamamaktan korkmuştum. Ya daha sık olursa şu vakit hırsızı nöbetler? O zaman resim yapmaya nasıl vakit bulurdum? Ne çizeceğimi düşünmeye, eserim için en uygun renkleri seçmeye, onu adeta peri masallarından fırlamışçasına gösterecek rötuşlar yapmaya nasıl vakit bulurdum?

Peri masalları... Evet, evet peri masalları. Geçen gördüğüm şu ışıklı şekiller, çok güzellerdi. Tıpkı peri masallarındaki gibi. Kafamda şimşekler çaktı, neden onları çizmiyordum ki?

Ah, nasıl da fark edememiştim onların güzelliğini. Ne hissettiğimi anlatamıyorum belki ama onu resmedebilirim. Resimleri çizdiğimde bir kez daha fark ettim ki, onlar çok özellerdi. Artık sadece onları çizmeye karar vermiştim. Birkaç aydır sürekli onlar dolaşıyor kafamın içinde ve sürekli o özel nöbetler sırasında gördüklerimi çiziyorum.

Nöbetler esnasında insanlar benden uzaklaşmaya başlamıştı. Korkuyorlardı benden. Hem de delicesine. Patlamaya hazır bir bomba gibiydim onların gözünde. Fısıldaştıklarına şahit oluyorum bazen. Korkuyorlar, ama bu korkuları ne benim ne epilepsim yüzünden. Korkuyorlar çünkü epilepsinin ne olduğunu, niçin ve nasıl olduğunu bilmiyorlar. Bilmiyorlar nörojenetik hastalıklar nasıl hissettirir, o fısıltılar nasıl bıçak gibi saplanır insanın ruhuna. Ama mutluyum çünkü hâlâ mükemmel resimler çizebiliyorum.

Bu bakış açısı beni nöbetlerin o kadar da kötü bir şey olmadığına ikna etmeye başladı ve onlarsız tek gün geçirmek istemez oldum. Her ne kadar insanlar nöbetlerim esnasında garip göründüğümü düşünseler de o garipliğin hayran kaldıkları resimlere ilham olduğunu bilseler eminim hâlâ garip olduğunu düşünmezlerdi.

Bazen hiçbir şey göremiyorum nöbetlerim sırasında. O zamanlarda o masalsı şekiller tekrar gelmeyecek diye çok korkuyorum. Ama epilepsinin getirdiği o harika şekiller bana çok sadıklar. Bırakmadılar beni ve umarım bırakmazlar da.

Epilepsiden mutlu olduğumu görünce insanların gözleri fal taşı gibi açılıyor. Ben de o zaman onları garip buluyorum işte. Sonra sıralanıyor tüm o, "Hastalıktan memnun olunur mu hiç? Alemsin..." gibisinden klişe sözler. Hastalık mı, peh! O zaman diyorum ki, "Hastalık demerseniz daha doğru olur aslında, çünkü ben sizin yerinizde olsam kesinlikle öyle demeyi tercih etmezdim!" Yine anlamıyorlar beni. Ben de anlaşılacak için uğraşmıyorum gerçi. Onlar da beni anlama gayretini artık bir kenara bıraktılar.

Epilepsiden memnun olmayan, bu durumdan rahatsız, ne kadar özel olduklarının farkında olmayan insanları görünce ben de tıpkı diğerlerinin bana şaşırdığı gibi onlara şaşıyorum. Biliyorum her epilepsisi olan benim gibi mükemmel şekiller görmüyor. Ama her ne şekilde olursa olsun nöbetleri onlara özel ve eşsizler.

Mutluyum, çünkü epilepsim, resimlerim ve benliğim hâlâ benimle. Kendimi, epilepsi nöbetlerimi ve beni ben yapan her şeyimi seviyorum. Siz de sizi siz yapan özel durumların güzel yanlarına ve size kattığı farklı kabiliyetlere odaklanarak onları sevmeyi denemelisiniz bence. Böylece hayat sizin için daha anlamlı ve yaşanabilir olacaktır. Hayatı ve onun size getirdiklerini sevin, en çok da kendinizi sevin. Çünkü hayat olduğunuz kişiden pişmanlık duymak için çok kısa.

BİR AKŞAMDA, ÖYLECE

Devrim BATTALOĞLU

Esra ve Sevda mutfakta yemek yapıyordu. Bu akşam düne göre daha soğuktu, Esra balkonun kapısını kapatıp ocağın başına geri döndü. Köri soslu tavuk yapacaktı, tavukları pişiriyordu. Kremayı çıkarttı ve kenarda hazır bulunsun diye baharatlıkların olduğu kavanozları karıştırıp köriyi bulmaya çalıştı.

"Hayır ya!"

Esra'nın hayal kırıklığına uğramış sesiyle Sevda, irkilerek ona döndü. Kardeşi baharatlıkları birbirine katmıştı.

"Ne oldu?"

"Köri bitmiş."

"Bugün de markete gittik Esra, şaka gibisin gerçekten. Neyse olmayıversin o da, karabiber koy onun yerine."

"Olmaz! Annem yoldadır zaten, arayayım da gelirken alsın."

Sevda omuz silkerek önüne döndü ve çıkardığı salata malzemelerini yıkadı. Hava tamamen kararmıştı. Sokak lambaları şehri aydınlatmaya başlamıştı bile. Ne çabuk diye düşündü Sevda, gün ne çabuk bitmişti? Sofrayı kurdular ve annelerini beklediler. Bugün pazardı, ikisi de evdeydi ama anneleri Aylin dershane müdürü olduğu için hafta sonları da genellikle çalışıyordu. Esra yemeğini bir an önce tamamlama telaşıyla sürekli pencereden dışarı bakıyordu. Annesi gecikmişti. Kolundaki saate baktı. Normalde 20 dakika önce evde olması gerekiyordu. Televizyona dalmış olan ablasına baktı.

"Annem gecikti, bir arasak mı?"

"Markete gönderdin ya kadını."

"Market sokağın başında abla, altı üstü bir baharat alacak."

Sevda ona cevap vermeyince tekrar camdan aşağı baktı. Annesinin arabasının otoparka girdiğini görmüştü. "Geldi," dedi ve perdeyi bıraktı. Annesine kapıyı açtı. "Hoş geldin Aylin sultan!"

"Sağ ol kızım," dedi gülümseyerek. Ardından elindeki poşeti kızına uzattı.

Esra mutfağa geçip poşeti açtı ama içinde sadece iki ekmek vardı. "Anne!" diye seslendi. "Niye almadın?"

Aylin çantasını dolaba koyup mutfağa girdi. "Neyi almadım?"

"Köri?" dedi Esra yüzüne merakla bakarak. O da kızının yüzüne baktı. Köri mi istemişti?

"Anne unuttum deme ya! Yarım saat önce aradım."

Aylin gülümsemeye çalıştı. "Yok, kızım unutmadım. Yoktu markette, kalmamış." Arkasını döndü. "Senin şansına işte. Bir ellerimi yüzümü yıkayayım."

Birkaç defa su vurdu yüzüne. Unutmuştu. İşin aslı aradığını dahi hatırlamıyordu. Çok mu çalışıyordu şu aralar? Kaç gündür de geç yatıyordu, erkenden kalkıyordu. Kızları uyutmuyordu ki, sadece akşamları bir araya gelebildikleri için gece yarısına kadar beraber sohbet ediyorlardı. Bugün kahve içmeyip erkenden uyumalıydı. Üstünü değiştirip kızlarının hazırladığı sofraya oturdu.

"Ellerinize sağlık canlarım," dedi. Bir yandan yemek yiyip bir yandan sohbet ettiler. "Kızım tuzu uzatır mısın?"

Sevda duymamıştı. "Es..." Esra değildi. Diğer kızının adı neydi? Yutkundu. "Kızım!" dedi yüksek sesle. Sevda şaşkınlıkla annesine baktı. "Efendim anne."

"Sesleniyorum o kadar niye duymuyorsun? Tuz diyorum, uzatabilir misin?"

Sevda bocalayarak tuzu annesine uzattı. Niye bu kadar kızdığını anlayamamıştı. Esra'ya bir bakış attı. O da kendisine bakıyordu. Ondan sonra hiç kimse konuşmadı. Sofrayı topladılar. "Esra bir kahve yapar mısın? Keyif yapalım biraz, annemin günü kötü geçmiş gibi."

"Tamam abla," dedi.

Aylin onları duymamıştı bile. Hâlâ düşünüyordu. Esra... Diğeri neydi? Kendine inanamıyordu. Hızla yerinden kalktı.

"Ne oldu anne?"

"Geliyorum hemen," dedi ne diyeceğini bilemeyerek. "Telefonum çaldı sanki." Telaşla kızlarının odasına gitti. Kapıyı arkasından kapatıp dolabı açtı. İkisinin de çantası buradaydı. Hızlıca karıştırıp cüzdanlarını çıkardı. Esra'nın cüzdanını kenara bırakıp diğer cüzdandan büyük kızının kimliğini çıkardı. Elleri titriyordu. Böyle bir şey nasıl mümkün olabilirdi? Kızının adını hatırlamıyordu, çıldıracaktı. Kimliğe baktığında başını geriye atıp uzun bir soluk verdi. "Sevda..."

Sevda'yı nasıl doğurduğunu, kaç saat sürdüğünü, kızının ilk hangi kelimeyi söylediğini... Her şeyi hatırlıyordu. Her şeyi. Avucunu alına bastırdı ve birkaç saniye izin verdi kendine. Nesi vardı bugün?

"Anne," dedi Esra odaya girerek. Annesini dolabın önünde ağlayacakmış gibi bir ifade ile görmeyi beklemiyordu. Kaşlarını çattı. "Ne yapıyorsun?" Yanına gittiğinde ablasının kimliğini tuttuğunu fark etti. Eli inanılmaz derecede titriyordu.

"Anne ne oldu?"

Aylin silkindi ve kimliği cüzdana geri koydu. "Kredi kartımı bulamıyorum. Belki sizinkilerle karışmıştır diye bakayım dedim ama yok burada. Kaybettim sanırım."

"Diğer çantalarını kontrol ettin mi?"

Aylin ona kulak vermekte zorlanıyordu. "Efendim?"

"Diğer çantalarına bakalım diyorum."

"Baktım baktım, yoktu."

"Bankayı ara o zaman. İptal ettir hemen."

"Tamam," dedi odadan çıkarak. "Kahve istemiyorum, bankayı arayıp uyuyacağım. Başım ağrıyor, ses yapmayın."

"Tamam anne, ağrı kesici ister misin?" dedi tereddütle.

Aylin başını sağa sola salladı. "İstemiyorum."

Annesi odasına kapanınca kaşlarını çatarak arkasından baktı. Bugün kötü bir şey mi yaşamıştı acaba gerçekten? Ablasının yanına gitti. Sevda hâlâ televizyon izliyordu. "Abla annemde bir tuhafılık var. Çok gergin."

"Olur öyle şeyler, işten geldi sonuçta. Üstüne gitme."

"Kredi kartını kaybetmiş bir de sanırım."

Sonunda Sevda'nın ilgisini çekmişti. Televizyonun sesini kısıp kardeşine döndü. "Yapma ya! Ona canı sıkılmıştır işte. Bankayı aradı mı?"

"Arayacağım dedi. Sonra da uyuyacaktı. Televizyonun sesini kıssan iyi olur."

"Kıstım işte."

"Daha fazla," dedi Esra göz devirerek.

Aylin ise yatağa girdi ve düşündü. Bugün başka bir şey unutmuş muydu? Ya daha önemli bir şey unuttuysa, ya hâlâ farkında bile değilse? Doktora gitse iyi olacaktı. Belki de B12 takviyesine ihtiyacı vardı. Elli iki yaşındaydı sonuçta, unutkanlık normal bir şeydi. Kızları da çok unuttukları, bir ocağı bile kendisi hatırlatmadan söndüremezlerdi. Kaç defa yemek taşmıştı onlar yüzünden. Evet, evet normaldi. Gençler bu haldeyken kendisi zehir gibi olamazdı herhalde. Sadece biraz dinlenmeye ihtiyacı vardı.

Ertesi gün Sevda eve geldiğinde saat sekize geliyordu. Ayakkabılığa baktı. Esra gelmişti bile. Çok acıkmıştı, bir an önce yemek yemek istiyordu. "Ben geldim!"

"Hoş geldin!" dedi Esra. "Annem almadı mı seni?"

"Hayır, neden?"

"Gecikti yine, belki seni alıp öyle geliyordur diye düşündüm."

Yemek hazırlarken annesinin hâlâ gelmemiş olması endişelenmesine neden olmuştu. Tam ona telefon etmeyi düşünüyordu ki telefonu çaldı. Annesiydi. "Alo, anneciğim. Ben de seni arayacaktım tam."

"Esra," dedi annesi karşılık olarak. Ağlıyor muydu? "Gel al beni buradan."

Esra korkarak ayaklandı. Sevda da ona dönmüştü. "Anne iyi misin, neredesin sen?"

"Bilmiyorum nerede olduğumu, nereye gideceğimi bilmiyorum. Babanı arayacaktım ama numarasını bulamadım. Kavgı mı ettik biz? Niye silmişim numarasını?"

"Anne sen ne diyorsun?" dedi korkunç bir film izliyormuşçasına ürpererek. Sakin olmaya çalıştı. "Etrafında ne var? Söyle bana." Sevda endişeyle ne olduğunu sordu, ona sus işareti yaparak annesini duymaya çalıştı.

"Opet var, petrol. Yanında mobilya mağazası var... Ko-kocaman."

Esra kaşlarını çatı. İki sokak ötesini tarif ediyordu. "Bellona mı?"

"Evet," dedi Aylin.

Esra emin olmuştu. Kendi mahallerinde mi kaybolmuştu annesi? Şimdi sorgulamanın sırası değildi.

"Geliyorum anne bekle orada, hiçbir yere ayrılma tamam mı?"

"Nereye gideceğimi bilmiyorum ki," dedi Aylin.

Esra'nın gözleri dolmuştu. Telefonu kapattı ve Sevda'ya döndü.

"Annemizi alıp geliyorum, gelince anlatırım!"

Hızlıca evden çıktı ve koşarak annesinin olduğu sokağa girdi. Beş dakika sürmüştü. Aklı almıyordu. Nasıl kaybolabilirdi? Annesini anayolun kenarına park etmiş bir halde buldu. Kafasını direksiyona koymuştu. Nefes nefese onun yanına ulaştı ve arabanın kapisını çekti. Aylin kızını görür görmez boynuna atladi.

"Esra, neyim var benim? Bu yola niye girdiğimi bilmiyorum. Hiçbir şey tanıdık gelmiyor. Sizi aramadan evi bulmaya çalıştım. Dün de aynısı oldu ama dün buldum. Bugün bulamadım. Üstelik babanın numarasını bile hatırlamıyorum, ezberimdeydi. O da merak etmiştir."

Esra geri çekildi ve yutkundu. "Eve gidelim anne."

Onu yan koltuğa oturttu ve direksiyon başına geçip eve kadar sürdü. Kapıdan içeri girdiklerinde Sevda koşarak yanlarına geldi. Esra işaret parmağını dudaklarına bastırdı tekrar. Sevda zaten ne diyeceğini bilmiyordu. Hiçbir şey anlamamıştı. "Çok başım ağrıyor, uyuyacağım," dedi. Sonra hızla Esra'ya döndü. "Babana söylersin, iyiyim."

Sevda'nın tüyleri diken diken olmuştu. Esra'ya baktı, kardeşinin gözlerinden yaşlar akıyordu. Onun da gözleri doldu. Daha ne olduğunu bile bilmiyordu. Esra annesini yatağa yatırıp üstünü örttü ve kapıyı kapatarak içeri geçti. Gidip ablasına sımsıkı sarıldı. Yaşlar durmuyordu.

"Esra..." dedi Sevda ağlayarak. "Neden babamdan yaşıyormuş gibi bahsediyor? Annemin nesi var?"

Esra bu konuda tez yazdığı için biliyordu. Bir dönem çok araştırmıştı. Hatta dedesinin abisinde görüldüğünden bahsetmişti annesi. O zaman daha da ilgisini çekmişti. Nereden bilebilirdi ki bir gün bu hastalığın kendi canını bulabileceğini? Onca araştırmanın şimdi onun tüm sorularına cevap olacağını nereden bilebilirdi? Evinin yolunu unutması, çok iyi bildiği şeyleri unutması, yakın zamanda konuştukları şeyleri unutması, yakınlarını unutması... O an başka bir şeyi daha fark etti. Annesi dün kredi kartını kaybetmemişti. Elinde ablasının kimliğiyle bulmuştu onu. Ablasının ismini unutmuş olmalıydı.

Esra ne diyeceğini bilmiyordu. Salonun ortasında öylece dikilip kalmıştı ikisi de. İnanamıyordu Esra, bir akşamda, öylece hayatlarının nasıl değişebileceğine şahit olmuştu. Sevda, Esra'yı omuzlarından tutarak sarstı.

"Söylesene! Ne oldu anneme?"

Boğazı düğüm düğüm olmuştu. Yarın ilk iş doktora gideceklerdi. Gözyaşları gerdanına inerken cevap verdi Sevda'ya: "Alzheimer başlangıcı."

BİR ALS HASTASININ YAŞAM MÜCADELESİ

Elif YAVAŞ

Eli bol, ekip biçerek ürünlerini herkese hediye etmeyi gönülden seven biriymi Dudu kadın. Köyün en cömerti, (belki de fakir biri olmasına rağmen) en bereketli kadını denebilirdi. İnsan durup dururken sinirlenemez hani, etrafında kendisini anlayanlar yoksa beyin damarları çatlarcasına ağrı sızıyla kıvrınır durur. Şimdilerde yirmili yaşların başında olan, dört beş yaşlarındayken evlatlık alıp da yetiştirdiği oğlunun bile tam kanının kaynadığı zamanlardı şu yıllar. Yıl 2016... Dudu ev ve bahçe işleri, kadın işini de aşan ağır dam işleri derken kendine hiç zaman ayıramıyordu yıllardan beri. Köyde erken yaşta görücü usulüyle evlendirilen, gelin girdiği geniş köy evlerinde yıllardır kayınvalide ve kayınpederle aynı çatı altında yaşayıp yeni evliyen bile koşuşturmaca tempoyla geçen bir yaşama sahipti. Bir erkek kardeşi vardı aynı köyde ama yakınlık göremiyordu ondan. Bir de yakın ilçelerde oturan can ciğer, şu hayatta kendine çok değer veren tek kişi olan kız kardeşi vardı. Üç kardeşlerdi. Kocasının anne ve babasının ölümünün ardından iş yükü tamamen kadıncağıza kalmıştı. Koyunlar, kuzular, tavuklar, horozlar, danalar, inekler, at ve eşek, tavşanlar, ölen ve doğan hayvanlar, traktör işleri, bağ ve bahçe hasadı, sulama, harman derken evinin içindeki işlerine dahi zor yetişiyordu. Eşi de sanki tamamen işleri ona bırakıp gitmişti.

Dudu, kocasının sabah kalkmasını bekleyene kadar gün doğmadan dama inerdi. Köyde süt sağma, mandıra, bahçe işleri erkenden başlardı ve herkes çok çalışkandı. Oğlu da kuvvetlice, boylu posluydu lakin anaları kendini daha çok yoruyordu. Altmışlı yaşlar gelince hele ki 2016 yılında bu çalışkan kadının yıllardır kullandığı sinir hapları ve psikiyatri ilaçları da etki etmez olmuştu. Dudu bir hasta olsa o ev çökerdi nihayetinde.

Hayvanlar, bahçe, tarla, kocası, sabahları çok geç kalkan üvey evladı, anneye alışan eller, iyi yürekli kadından beslenen hazırcı akrabaları nerdeyse bu kadının üretken eline bakıyordu. Bilirsiniz ki gün gelir ve artık ayaklar hayat yükünü taşıyamaz olur. İşte öyle bir yıld o yıl. Şehirdeki vefalı kız kardeşiyle neredeyse her gün uzun konuşmayla devam eden samimi konuşmalarında birbirlerini anarlardı. Sanki son zamanlarda Dudu'nun sesinde bir gariplik vardı ve bunu telefonda ilk fark eden kişi yine kız kardeşi olmuştu. Dudu cümleleri tam toparlayamıyor ve yuvarlıyordu sanki. Bir ay sonrasında durum daha da hızlandı. O kadar uyardılar doktor konusunda lakin Dudu kadın ev işleri, bahçe, ev idaresi derken sağlığıyla beraber doktor konusunu hep erteledi. Sonunda kız kardeşinin önerisiyle zor da olsa enişteyi ikna edip hanımını doktora götürmesini söylediler. Yakın ilçelere doktorlara gitti, üstünkörü bir muayene sonrası ilaç yazıp hastayı geri gönderdiler. Bir aydır o doktor senin bu doktor benim derken sesinde kısılma da çıktı kadında. Sinir hapları, kafaya taktığı yıllanmış yaşanmışlıklar, dertler, hastalıklar, fazla özveri, evin tüm yükü, sorumluluklar, para kazanma uğruna yaşam mücadelesi, mahsulünü pazarda satmak yerine eşe dosta hayır yapan iyi kalpliliği artık beynini doldurmuş ve kadın kendini ifade etmekte zorlanmaya başlamıştı. Aslında üstündeki hastalık son üç ayda etkisini gösteriyor gibi olsa da yılların acısının birikimiydi beynine dolanlar. Kız kardeşi ev halkının bu kadıncağızı anlayamadığını iyi bildiği için olaya el attı. Civardaki küçük devlet hastanelerinde ona teşhis konamayınca üniversite hastaneleriyle iletişime geçildi. Dudu, kendisine doktor aranma sürecinde de telefonlara artık harf harf cevap vermek yerine iniltili seslerle cevap verir olmuştu, telefona artık eşi ve oğlu bakıp cevap veriyordu.

Bir aylık uzman doktor araştırma ve randevu sürecinde kadıncağız sapasağlam yürürken sendelemeye başladı, ilerleyen günlerde yürüyemez oldu. Kız kardeşi ilaçlar ve doktor tercihi anında ablasını kendi evine getirdi. Kâğıt kalem vererek dudak okuma yöntemi kullanarak iletişim kurmayı başardılar. Tıpkı işitme engellilerin dudak okuması gibi sessiz bir iletişimdi. Kadın her söyleneni can kulağıyla anlıyordu, uğultu hâlinde ses çıkarmaya çalışsa da sesini duyan yoktu. Nihayet kız kardeşi ve kadının evlatlık oğlu, hastayı İzmir Ege Üniversitesi Tıp Fakültesi'ne götürdüler. Alanında uzman profesör, kadını o hâlde görünce hemen hastaneye yatırdı ve teşhis konusunda emin olmak için meslektaşlarıyla bir toplantı yaptı. Refakatçi olarak kız kardeşi de hastanede hasta başında nöbet tuttu. Taburcu olana dek hastanın yakınlarına şimdiden nöbetleşerek hasta başı bekleme teklifi sunsa da en yakın akrabaları bile çeşitli sebepler öne sürdüler. Doktorlar odada toplandıkları esnada, içlerinde en dayanıklı ve sabırlı görünen hasta yakını olan kız kardeşini odaya yalnız çağırdılar. Profesör söze başladı:

- Gerekli tahlil ve incelemeler doğrultusunda, diğer hastanelerdeki doktorların raporları ve hastanın son üç aydaki durumu da göz önüne alınarak de hastanıza bir teşhis koyabildik. Elektromiyonörografi, beyin ve boyun manyetik rezonans görüntüleme, kan ve idrar testlerine yeniden bakıldı. Dudu Hanım'ın hastalığı: "Amiyotrofik lateral skleroz yani ALS."- ALS nedir Doktor Bey? Açık ve anlayabileceğim bir dilde konuşun lütfen. Fazla ömrü yok mu, hastalığının çaresi var mı? Para, ne gerekiyorsa halledelim. Gerekirse ineklerini satıp tedaviye harcasınlar.

- ALS hastalığı; hani şu binde bir görülen hastalıklar vardır, nadirdir, tıbbî tedavi seçeneği yoktur. İşte bu amansız hastalık da böyle bir hastalık... Bu hastalık, çiğneme, yutma, konuşma, kol ve bacaklarda güçsüzlük ile seyreder. Yutma güçlüğü olduğu için ağızdan beslemek yiyeceklerin ve içeceklerinin akciğer kaçmasına sebep olacağı için zatürreye neden olabilir. Bu nedenle midisini cilde ağızlaştırıp ki biz ona gastrostomi diyoruz buradan besleyeceksiniz. - Ben ona iyi bakarım Doktor Bey. Köyde başka erkek kardeşi yani benim ağabeyim de var ama en iyi ben bakabilirim. Ağabeyim bakamaz, rahmetli anamıza da ben bakmıştım. Hasta bakmaya, sabretmeye alıştım ne de olsa. Yani hastalık ilerlemiş diyorsunuz, acaba iyi bir bakımla ömrünü uzatabilir miyiz ki?

- Hanımefendi, ALS hastalığının ilerleyişini durdurmak ya da tam tedavi sağlamak için herhangi bir tedavi seçeneği yok fakat bu konudaki araştırmalar devam ediyor. Kanserin ilacının, aşısının bulunması için yıllarca araştırma yapılması gibi bu hastalık da aynı. ALS'nin başlangıç belirtileri her hastada kendini farklı gösterebilir. Bazen sizin hastanızda olduğu gibi konuşma güçlüğü ile başlar bazen de kol ya da bacaklarda güçsüzlük ile. - Peki, sağ olun sevgili Doktor Beyler. Ortalama olarak ablam kaç yıl yaşar ki, en azından son zamanlarında kendisi mutlu edelim.

- ALS hastalarında ortalama hayatta kalma süresi 3 ila 5 yıl olmasına rağmen, 10 veya daha fazla yıl yaşayan birçok hastamız da vardır.

Kız kardeşi doktorları can kulağıyla dinleyip o günden sonra denilenlere dikkatle uydu. Kız kardeş, çıkış işlemleri yapıldı dek günlerce ablasının başını bekledi. Diğer hastalarla da hastane arkadaşı olmuştu, evinin idaresini kısa süreliğine çocukları ve kocasına bırakarak evini kapatıp buralara gelmişti.

Doktorlar bundan sonra Dudu'nun ömrünün geri kalan kısmını gastrostomi ile beslenerek, evde dinlendirilerek bakılmasını önerdiler. Dudu ya birkaç ay daha yaşayacak yahut bir iki yıl sürünerek böyle yatalak kalacaktı. Bu hastalık böyleydi. Ya birden yatağa düşürüp robot modundaki hastanın canını alırdı yahut birkaç yıl süründürüp

ellere muhtaç ederek can alırdı. Kadın gerçekten doktorun dediği gibi artık kalem kâğıdı tutmakta zorlanıyordu, sadece gözleri konuşuyordu. Duygulanımı değişmişti olaylara ağlayarak karşılık veriyor gözyaşları sicim gibi akıyordu. Her sözü duyuyor, işitiyor ama ses çıkaramıyordu. Mutlu, mutsuz oluşunu dahi gözleriyle belli ediyordu. O koskoca dağ gibi kadın bu hastalıktan erimişti. Çiğneme ve yutmada güçlük yaşadığı besbelliydi. Arada mutlu olsun diye ağzına yumuşak akide şekeri veriyorlardı. Emmesi gerekirse ememiyordu şekeri, ağzında döndüremeyince de ağzının suyu akıp gidiyordu. Kilosu azalmıştı, gün geçtikçe hafifler gibiydi son zamanlarda. Kız kardeşi tuvalet ihtiyacı için ablasını yataktan kaldırırlarken anlamıştı gün geçtikçe kötüye gittiğini ve kilo kaybettiğini. İlaçlar yan etki olarak kimi zaman hastada kabızlık yapıyordu. Mama bitince hemen İzmir'deki doktora telefonla ulaşılıyordu.

Hastalığı köyünde çok dillendirmek istemeseler de köylünün ağzında bir şey durmazdı ki küçük yerde. Artık ALS'nin ne olduğunu hiç kimse bilmeseydi Dudu'nun öleceğini herkes kabullenmişti. Dudu'nun kocası, "Düşenin dostu olmazmış..." diyerek sessizce ağlayıp sızlanıyordu arada. Elbette herkes hastaya yardım etmek istemişti ama hiç kimse kız kardeşi kadar fedakâr olamıyordu. Candı, eşti, anaydı Dudu. Kocasını da oğlu da elbet hatalı oldukları noktalarda ve yıllardır kadını üzdükleri konusunda pişmandılar. Bir iki ay daha geçti aradan. Dudu artık parmaklarını da hareket ettiremiyordu, kaskatı kesilmişti. Bacakları kaskatıydı ve bükülen bacaklar bir türlü doğrulmuyordu. Hareket eden tek organı gözleriydi, sadece gözleri etrafa bakıp dönüyordu. İşitilenleri duyuyor, iyi baktıkları için kız kardeşinden çok memnun olsa da Dudu ona bir teşekkür dahi edemiyordu.

Ve sayılı gün gelmişti. Son zamanlarda solunum sıkıntısı çektiği için yakın ilçedeki bir devlet hastanesine götürüldü. Sabırla ilgi gösterilen Dudu artık hastanedeydi. İşte ansızın bir sala okundu o hastane günlerinde. Son altı ay içinde mum gibi gözler önünde eriyen dev kadın sonunda Hakk'ın rahmetine kavuşmuştu. Bir gün sonrasında kadının cenazesi (o çok sevdiği, yıllarca çabaladığı, tırnağıyla fakirlik yolunda mücadele ettiği, herkese el emeği bahçesinden hediyeler sunduğu, ikramlarıyla misafirini boş çevirmediği yemyeşil köyünden) sonsuzluğa uğurlanıyordu. Ağlarsa anamız ağlar, gerisi yalan ağlar ya hani. Rahmetlinin ölümüne en çok da kız kardeşi ağlamıştı, en güzel dualarla uğurladı. Hayat bu kadar kısaydı işte, kafaya takmaya değmeyecek kadar kısacıktı hem de. Dudu o kadar bağ bahçe işleriyle kendini aşırı yıpratıp sağlığını ihmal ederken şu an mezara bir nohut tanesi dahi götüremiyordu.

Ömür dediğin üç gün deniliyor. Dün uçup gitti, geleceği kimse tahmin edemez, geriye sadece "Bugün" kalıyor. O hâlde "Ömür" kavramı tek gün olsa gerek. Bugünün kıymetini bilin, an'ı yaşayın ve mesut anı/larınızla uzun ömürlü kalın.

* Bu öykü kahramanımızdaki Dudu karakteri, gerçek hayattandır ve ALS hastalığı nedeniyle 2017'de vefat eden teyzemizdir. Yer kavramına, şahıs isimlerine değinmeden yaşananları kalemime aldım.

BİR ARAF HİKÂYESİ

Özlem KESEN

Tutsaklık ya da çeşitlilik midir bir ağaca bakınca ilk akla gelen? Ağacın uzak düşen dalları mesela birbirlerinden bir şekilde haberdar mıdır ya da sadece birey olarak var olmanın imkânsızlığını mı anlatırlar?

Hastanenin bahçesinde, çocukluğundan ve ilk gençliğinden kalanlara gömülmüş oturuyordu. Annesinin etrafında dönen yıllar... Gidebildiği eski günlerde adı konulmamış bir huzursuzluk, kısa sürse de yıkıp geçen öfke nöbetleri ve sonrasında suskunluk, bitkinlik vardı. Gitgide daha az yemek pişen bir ev, kapatılması ya da değiştirilmesi yasak olan radyo istasyonu, birkaç kez buzdolabından çıkan terlikler ve evin tek çocuğu olarak bunun kötü bir şaka olmadığına yeminler etmesi... Dilini, kültürünü bilmediği bir ülkeyi tanımak ve ailesiyle var olmak için didinen o güler yüzlü kadının yavaş yavaş içine kapanışına hiç anlam verememişti. Yine bu dönemde Türkiye'deki teyzesiyle son kez konuştuğunu hatırlıyordu: "Korkma, sakın anneni bırakma, o da istemiyor bunu." Tabii konuyu hızla değiştirmişti.

O yaşlarda sorduğu doğru sorulara bile aldığı cevaplar genellikle yetersiz olduğundan bilgi kırıntılarının aralarındaki boşlukları doldururdu. Mesela babası anlatırdı nasıl annesini kimseyi dinlemeden kaçırdığını, çok uzaklara getirdiğini. "Burada bize bir şey olmaz," diye bitirirdi hep. O da çocuk aklıyla geldikleri yerdeki düşmanlarından korkar, kimin bunca zaman peşlerinde olabileceğini merak ederdi. Türkçeyi unutmaması için kiralanan eski Türk filmlerinden sahnelerle birleştirdi bulmacanın parçalarını. Kurşunların arasından geçip uçağa son dakikada yetişen gencecik bir çift, "Bu iş yarım kalmayacak!" diye arkalarından seslenen kötü adamlar... Onu da takip ettiklerini hayal ederek ufak çaplı maceralara atılırdı zihninde.

Türkiye'den haberler kesildikçe aile hikâyesi hakkındaki kafa karışıklığını derinlere itip hayal gücünü öğretmenlere, meraklı komşulara her şeyin yolunda olduğuna dair yapmak zorunda kaldığı açıklamalarda kullanmaya başlamıştı. Babası her gün, sabahın ilk ışıklarından geç vakitlere kadar işteydi, evdeyken de televizyonun karşısındaki kanepede. Odasının karanlığına çekilmediği zamanlarda okulunu, derslerini, arkadaşlarını tekrar tekrar anlattıran annesiye yavaş yavaş bedeninin de kontrolünü kaybediyordu. Birden kalkınca başı dönmüştür, bacağı kaşınmıştır, yüzüne sinek konmuştur, omuz silkmiştir... Uygun bahaneleri olan küçük belirtilerin şiddeti arttıkça denge kaybı, ani sıçramalar, kasılmalarla istemsiz bir dansı andıran el kol hareketleri ve artık görmezden gelinemeyen konuşma zorluğu başlamıştı. Buz gibi bir gecede üşüyen annesinin hırcasını bir türlü giyemediği, babasının genelde yaptığı gibi gözlerini kaçırmak yerine sadece başını salladığı o anı hatırladı.

Sonrası hastane günleri... Ergenlik çağının tam göbeğinde önce işkence gibi gelen saatler, bilinmezlik; bir yandan da hasta yakını sohbetleriyle tanıdık gelen hikâyeler, aslında benzer hayatları yaşayan insanların var olduğunu bilmenin getirdiği rahatlama. Doktorun "Aile hikâyesi şüphe uyandırıyor, doğrularsak çocuğunuzu da ilgilendirir," dediğini duyduğunda babasının, "Bakıyorlar," cevabının bir tür geçiştirme olduğunu hissetmişti.

O günlerdeki en büyük sürpriz ise yıllar sonra teyzesinden gelen telefon ve nöroloji katındaki uzun koridorun bir ucundan diğer ucuna yürürken Türkiye'deki geçmişlerini saran esrarın çözülmesi idi: "Kuzum ben anlamıştım ama diyemedim sana. Korkutmak, üzme istemedim. Bir illet var bizim ailede. Dayını gencecikken aldı götürdü. Bir teyzen daha var, ben baktım uzun seneler, onu da kaybettik. Çocuklarından büyük olan test yaptırmış, "Sen de hastalanacaksın," demişler. Anneannenden biliyorum senin neler yaşadığını. O zamandan beri "Çaresi yok," diyorlar. Babana da laf ettiler annenle evlenmek istediğinde ama çok seviyorlardı birbirlerini, kaçıp gittiler, hâlâ da seviyorlar bakma sen. Sakın gücenme babana, kabul etmek kolay değil. Hele annene hiç kızma, o artık bebek gibi, senin çocuğun sayılır."

Yıllardır annesini yiyip bitiren "illet" ile ilk yakın teması böylece gerçekleşmişti. Kesin teşhisi koyan doktor ise onu tek başına karşısına alıp uzunca vakit ayırmış, ismiyle cismiyle Huntington hastalığını, nasıl bir durumla karşı karşıya olduklarını ve neler yapılabileceğini anlatmıştı. Daha sonra defalarca duyacağı "Nörodejeneratif" tabiriyle annesinin yıllar süren depresyon, takıntı, unutkanlık halleriyle başlayıp şimdiki bedensel çöküşüne götüren hastalığın hazırladığı kaçınılmaz bir sondan bahsediyordu.

Sadece semptomları azaltmak üzerine bir tedavi uygulayacaklardı. Kendisinin de aynı sonla karşılaşma riski ise yüzde elliydi ama genetik test için ise acele etmemesini tavsiye ediyordu. Annesi hayatının en büyük savaşını verirken bu tavsiyeye uyacaktı. Huntington hastalığı adı geçtiğinde zamanı durduran türden bir hastalık. Dileklerin, duaların uzanamadığı yerden sessizce işini gördüğünü, insanların büyük şanslı kesiminin hiç haberi yokken diğerlerinin hakkında pek de konuşmak istemediğini biliyoruz. Ancak bir aileye sızdığı andan itibaren herkesin tek gerçek ve ortak düşmanı. Bunu kanıtlarcasına babası defalarca bakımevi teklifini "Yeri bizim yanımız," diyerek reddetmiş, teyzesi her şeyi bırakıp yılların Huntington tecrübesiyle yardıma koşmuştu. Annesini tamamen teslim almak isteyen hastalığı en ağır şekilde hissettikleri zamanlarda bile beraber gülecek bir şeyler bulduklarını hatırladı. Sonra da babasının "Yine dünyaya gelsem yine onunla evlenirdim," diye defalarca aşkını ilan edişini... En kötü kâbusunun gerçekleşeceğini bilse bile aynı kişiyi seçebilir miydi insan? Sadece bu kabulleniş bile bağların genetikten ibaret olmadığını göstermiyor muydu?

Annesini kaybettikten sonra ilk kez geldiği hastanede daldığı derinliklerden randevu saatinin gelmesiyle uyandı. Sorunsuz geçen Nöroloji kontrolünden sonra "Çocuk sahibi olmak istiyor musunuz?" diye sordu doktor. Arkasından gelecekleri biliyordu, hiç yormadan cevap verdi: "Hayır, acelem yok."

BİR KUTU VE BİR PİYANO

İnci MENEKŞE

Sabahları hastaneye doğru yürürken sokakta çocukları, gençleri görüyorum. Kimileri elinde kitaplarıyla koşuşturarak okula yetişmeye çalışıyor, kimileri de dışarıdan yemek için aldığı bir iki lokmayı ders başlamadan aceleyle ağzına tıktırıyor. Bir de arkadaşlarıyla dersleri ya da öğretmenleri hakkında konuşarak yolda ilerleyenlerle birlikte okulla pek ilgisi olmadığı halde oraya mecburiyetten gittiği neredeyse tek bir bakışta anlaşılabilen öğrenciler var. Bu gençleri tek bir "öğrenci" kelimesiyle anlatsam da her biri birbirinden farklı, belki akıllarında bin bir fikir ve hayalleri olanlar var ya da belki yok. Düşüncelerim sabahın insana verdiği dinç hissiyatla aklımda sıralanırken hastaneye vardım. Yerinden kalkamayacak durumda olup iki büklüm kıvrılmış halde bekleyenler, oturduğu banktan yakınının desteğini alarak yavaşça kalkan ve ara ara bahçede dolaşanlar, sağlığı diğerlerinden bir ihtimal daha iyi olan ve yanındaki hastalarla sessizce sohbet edenler, telaşlı bir halde aciliyeti olan yakınlarını hastaneye getirenler, endişeyle telefonda konuşarak birilerine bilgi vermeye ya da onlardan bilgi almaya çalışınlar... Derdi, dermanı, hayatı birbirine benzeyen ve hiç benzemeyen çeşit çeşit insan... Üniversitede okuduğum yıllarda; bazen kitapta yazılı bir iki cümleyi anlamanın neredeyse imkânsız olduğu, hele de mevsim yazsa pencerenin hemen önündeki ağacın yapraklarının bile sıcaklığın verdiği rahavet ile kıpırdamadığı havalarda birbirinden kalın atlasların, kitapların yapraklarını çevirmek bana oldukça zor geldiğinde okuyup öğreneceklerimin bir gün hekim olduğumda bana hastaların tüm dertleri için çözümler sunacağını umarak kafamı tıp dünyasının envai türlü bilgisine tekrar gömerdim. Hekim olduktan sonra insan, öğrencilik yıllarında gördüğü eğitimin yanında zamanla tecrübesine ve insanlara da güvenmeyi öğreniyor. Yeni tanıştığım ve

kendisinden bir şeyler öğrendiğim her hasta, bana yazar Richard Bach'ın şu sözünü hatırlatır: "Hepiniz öğrenensiniz, yapansınız, öğretensiniz. "Aklımda bu fikirlerle yürürken odama geldiğimi ve hastanın kapıdan içeri girmek üzere olduğunu son anda fark ettim. Selam vererek içeri giren orta yaşlı adam; elinde sıkı sıkıya tuttuğu karton bir kutuyu taşıyor ve biraz solgun görünüyordu, uzun süredir geceleyin artan öksürük şikâyeti olduğunu söyledi. Hastadan öykü aldıktan sonra akciğer muayenesi yapmak için kendisine işaret ettiğim yere geçmesini söyledim. Ancak söylediğimi yaptığı halde adam, elindeki kutuyu bir türlü bırakmıyordu. Kutu, etrafındaki kalın koli bantları ile yapıştırılmış olmasına rağmen bantlar her an yerlerinden çıkacakmış gibi görünüyordu. Hastanın elindeki kutu ile inspeksiyon bile mümkün olamayacağı için ilk önce kendisinin kutuyu bir kenara koymasını beklesem de adam onu bırakmaya hiç de niyetli görünmeyince en sonunda hastayı uyararak elindekini masama ya da yere bırakmasını rica ettim. Bir an için tereddüt etse de dediğimi yapıp kutuyu masaya bıraktı, onu taşıma biçiminden çok hafif olduğu anlaşıyordu. Fizik muayene sonrası yerinden kalkan hasta hızlı bir hareketle masamın üzerindeki kutuyu tekrar eline aldı, kesin bir yargıya varmak için akciğer tomografisi çekmemiz gerektiğini söyleyerek onu radyolojiye yönlendirdim. Hasta bana iyi günler dileyerek kapıdan çıkarken koridorda koşan bir çocuk, hızla adamın elindeki kutuya çarparak onun yere düşmesine neden oldu. Zaten durduğu yerde bile her an parçalanacakmış gibi duran kutu, darbenin de etkisiyle yere düşerken açıldı. Odamın hafif aralık kalan kapısının arasından baktığımda yerde iki küçük oyuncak gördüm. Bir oyuncak ev ve bir de küçük bir oyuncak kız. Aceleyle oyuncakları yerden alan adam, gözlerini kutunun içine ve koridorun zeminine çevirerek uzun bir süre baksa da aradığını bulamamış olacak ki çaresizce radyolojinin olduğu tarafa doğru yöneldi.

Açık kalan odamın kapısından içeri gelen olmayınca ben de dışarıya çıkarak koridora göz atmak istedim. Doğrusu biraz önceki hastanın yerde ne aradığını da merak etmişim. Dışarı çıkarken odanın kapısını itirmeye çalıştığım sırada kapıyı tam olarak açamadım çünkü zeminle kapı arasında sıkışan küçük bir şey yerde duruyordu. Kafamı eğip yere baktığımda adamın kutusundan düşen ve koridorda bulamadığı oyuncakı gördüm. Uzaktan gördüğüm diğer iki oyuncakla benzer renklere sahip olduğu için bunun da adama ait olduğunu anladım. Hastanın radyolojiden sonra tekrar odama geleceğini düşünerek bir sonraki gelişinde ona vermek üzere oyuncakı yerden aldım. Kafamı yerden kaldırdığımda tanıdık bir çift gözle karşılaştım.

- Fulya! Kötü bir şey mi oldu?

- Olmadı, merak etme. İçeride hastan var mı?

- Yok, istersen içeri gel de burada anlat.

- Birkaç dakika içinde benim yeni hastam gelebilir ama hazır sen müsaitken söyleyeyim. Hani senden piyano çalan arkadaşının numarasını istemiştin ya hatırladın mı?

- Hatırladım evet, Friedreich ataksisi hastası genç kız için değil mi?

- Evet, Işıl için. Biraz önce annesi odama uğrayıp konser bileti verdi, Işıl bir konserde piyano çalıyormuş.

- Gerçekten mi! Çok sevindim Fulya.

- Ben de çok mutlu oldum. Annesi seni de çağırdı, istersen benimle gelebilirsin.

- Elbette gelmek isterim. Işıl'ın durumu nasılmış, annesi bir şey söyledi mi?

- Destek alarak yürüyebiliyormuş, fizik tedavi ve rehabilitasyonla hastalığın ilerlemesini yavaşlatmışlar. Piyano da çaldığına göre üst ekstremiteler kaslarını güçlendirmiş olabilirler.

- Evet, olabilir. Sen de bir iki haftadır gelmedikleri için merak ediyordun. Şimdi biraz olsun rahatlamışsındır Fulya.

- Hem de nasıl! Benim telefonum çalıyor bu arada, hastam gelmiş olabilir. Bir koşu odama geri dönmem lazım, sonra görüşürüz.

- Tamam, sen yukarıya çık. Öğle arasında tekrar görüşürüz.

Işıl, doktor arkadaşım Fulya'nın genç hastalarından biriydi, yanlış hatırlamıyorsam hastaneye ilk geldiğinde 14 ya da 15 yaşlarındaydı. Otozomal resesif kalıtılan, serebellar dejenerasyon ile birlikte ilerleyen ve nörojenetik bir hastalık olan Friedreich ataksisi hastasıydı. Işıl'ın anne ve babası bu nadir hastalığın taşıyıcısı olduklarını kızlarına tanı konulunca öğrenmişler. Kızlarının hasta olduğunu da yürüme bozukluğunu sormak için hastaneye geldiklerinde yaklaşık bir sene önce Fulya söylemişti. Fulya'nın bana o zamanlar anlattığı kadarıyla Işıl'ın kol ve bacaklarında koordinasyon problemi vardı, kalp ultrasonografisinde ise sol ventrikül hipertrofisi tespit edilmişti.

Sık olmasa da daha önce karşılaştığım Friedreich ataksisi hastalarında ben daha çok omurgada eğilme (skolyoz) ve alt ekstremitelerde derin tendon reflekslerinde azalma gözlemlemiştim. Hatta sarhoş gibi yürüyüşlerinden (ataksi) dolayı bazı insanların

kendileriyle alay ettiğini söyleyenler de olmuştu. Henüz bu hastalıktan tam bir iyileşme sağlayacak ilaçlar olmadığı ve var olan ilaçların da yalnızca hastalığın ilerleyişini yavaşlattığını bildiğim için durumundan şikâyetçi olan hastalarımı yeni ve gelecek yıllarda geliştirilebilecek tedavi yöntemlerini, kendileriyle aynı hastalığa sahip olan ancak hastalığın ilerlemesini durdurabilen hastaları anlatarak onlara umut veririm. Şimdi Işıl'ın hikâyesi de, azmini kaybeden hastalarımı anlatacaklarımın arasına katılmıştı.

Fulya ile konuştuklarımdan sonra elimdeki oyuncak ile masama dönmekten vazgeçtim. İçeri girmekte olan kadın hastama çok kısa bir işim olduğunu söyleyerek radyolojiye doğru yürümeye başladım. Kalabalıkta tanıdık bir yüz görmek amacıyla kafamı sağa sola çevirdiğimde köşede sıra bekleyen adamı gördüm. Elinde kutusu ile birlikte sessizce oturuyordu, aceleyle sırayı deldiğim için çıkan sızlanma seslerinden olsa gerek gözlerini sabitlediği yerden kaldırarak benim olduğum yöne çevirdi. Sıkı sıkıya tuttuğum oyuncakı ona verince adamın yüzünde ani bir tebessüm belirdi ve bana teşekkür etti. Sonrasında kutunun içinden küçük kız figürünü çıkardı, biraz önce ona uzattığım oyuncak adam ile onu bir arada görünce bu iki oyuncakın baba ve kız figürleri olduğunu fark ettim. Ona oyuncakı vermemin ardından yaşadığı mutluluk gözlerinden okunan adam; oyuncak kızın elini oyuncak adamın elinin üzerine koydu, babası ve kızının elleri birbirine yapışmış olacak ki oyuncaklardan yalnızca bir tanesini tutarak ikisini de kutuya geri yerleştirdi.

Bazı zamanlar yalnızca hastalıklar ve onların farklı tedavilerini değil, bir insanı hayatta tutan ve onu hayata bağlayan sebepleri de öğreniyorum. Bana bunu öğretenler nadir insanlar. Işıl gibi, bugün karşılaştığım ve ismini sayamayacağım diğer birçok hastam gibi. Hastalıklarının adı ya da yürüme şekilleri değil onları farklı yapan onları sıra dışı yapan şey yaşamın bize sunduğu deneyimlerin eşitsizliğine rağmen bazen bir kutudaki oyuncaklar ile bazen de parmaklarını üzerinde gezdirdikleri notalar ile yarattıkları umut ve sarıldıkları gayeler. Onlarla birlikte hepimiz öğreneniz, yapanız ve öğreteniz.

BİR ŞİZOFRENİN ÇİLESİ

Hakan DOĞAN

Şizofren bir pavyon (üç yıldızlı turistik gazino) anonsçusunun, zaten sahte olan içkinin ayar ve kimyasıyla bir daha oynayarak taammüden cinayete tam teşebbüs ettiği ve bu yüzden hüküm giyerek 12 sene, 3 ay, 22 gün ceza aldığı medyada da geniş yer bulan meşhur davada, delil olarak kabul edilen mahkemenin seyrini değiştiren o geceye ait önemli "anons kayıtları ve tanık ifadelerinin" bir kısmı:

Mahkeme başkanı, üyeler, davalı ve davacılar, tutuklu sanık ve mağdurlar, yakınları, tanıklar, basın mensupları, meraklılar, duruşma salonundaki yerlerini aldılar. Açılış konuşmaları yapıldı ve duruşmaya geçildi. İlk olarak, sanık avukatının talebi üzerine, talihsiz olayın yaşandığı gece, sanığın psikolojisinin ve ruhsal çöküntüsünün daha iyi anlaşılması için, sanığa ait ses kayıtlarının dinlenilmesine karar verildi.

1 numaralı ses kaydı:

Değerli konuklar, kıymetli misafirler, pavyonumuza, üç yıldızlı turistik gazinomuza hoş geldiniz, sefalar getirdiniz. Birleşmiş Milletler Genel Kurulu'nu anımsatan, hemen her millettten sizlere hizmet etmek için aramızda bulunan kızlarımız, öz değerlerimiz, eğitilmiş ve eğitimsiz tüm personelimizle hepinize iyi eğlenceler, mutluluklar diliyoruz. Kapalı mekânlarda uygulanan sigara yasağına kesinlikle uymuyoruz. Bununla ilgili olarak belediye görevlileri ve zabıtalara yapılan istikşafi görüşmeler olumlu sonuçlanmış, rüşvet miktarları günümüz koşullarına, ÜFE, TÜFE oranlarına göre tekrar belirlenmiş ve bu alanda yapılan görüşmeler başarıyla sonuçlanmıştır. Sadece formalite olarak yapılan baskınlarda panik yapmamanızı, kısa süre de olsa kül tablaları ve küllüklerin büyük bir

ciddiyetle toplanmasını, bir komedi tiyatrosu izliyormuşçasına gülümseyerek seyretmenizi rica ediyoruz. Hesaplara itiraz edilmemesi hususunu özellikle rica ederek anlaşmazlık vuku bulduğunda sinirli ve gergin hareketlere teşebbüs etmemenizi, aksi takdirde özel asayiş ve güvenlik birimlerimize teslim edilerek çilehane olarak da tabir edilen çok özel mekânımızda ağırlanarak kişisel bir rehabilitasyon programına alınacağınızı hatırlatmak istiyoruz. Burada bulunma amaçları sizleri eğlendirmek ve mutlu etmek olan kızlarımızla girilen beşerî ve medeni münasebetlerde son derece kibar, nazik ve centilmen olmanız gerektiğini söylemeye gerek bile duymuyoruz. Bunun aksi davranan gizliden gizliye, sinsi sinsi şansını deneyen hoyrat elleriyle onlara dokunmaya ve hatta ve hatta öpmeye, mıncıklamaya çalışan değerli müşterilerimizi yine çilehanemizde misafir edeceğimizi ve kızlara yaptıkları kaba ve hoyrat tavırları mislisiyle onlara uygulayacağımızı da hemen ekleyelim. Yerli ve milli politikamıza önem vererek kendi öz kaynaklarımızla, her türlü meşakkat ve zorluklarla yetiştirdiğimiz, pavyonumuzun, 3 yıldızlı turistik gazinomuzun göz bebeği, medarı iftihar, gönüllerimizin sultanı Çilem Hanım'a yapılan konslarda, talep artışını göz önünde bulundurarak %25'lik bir zam yaptığımızı da belirtmek istiyoruz. Bu arada Çilem Hanım için yapılan kons başvuruları başlamıştır. Değerli müşterilerimizin sıralarına riayet etmeleri, huysuzluk ve huzursuzluk çıkarmamalarını rica ediyoruz. Asla satın alınamayacak garsonlarımıza rüşvet teklif etmenizin ya da tehdit etmenizin hiçbir faydası olmayacaktır.

Yedinci pavyonumuzun, üç yıldızlı turistik gazinomuzun sahibi, değerli iş adamı, kadirşinas, örnek insan, namus timsali Halis Bey'i, Çilem Hanım'ı, yalanlar söyleyerek, kandırarak, pavyona düşürüşünün seneyi devriyesini kutlamak üzere sahneye davet ediyoruz. (Ağlamaklı) Halis Bey, sizinle gurur duyuyoruz. Alkışlıyoruz efendim. İdolümüzsünüz.

Yirmi dokuzuncu "Dağların aslanı, ovaların kaplanı, üç mahallenin efendisi, hamisi ve haraç keseni, ağır abisi, en kalıplısı, en havalısı, gerçekten en yakışıklısı, gözü pek, çift tabancalı, eli sopalı, yürürken yeri göğü inleyen, görenlerin kör, duyanların sağır olduğu, gördüğümüzde korkudan yolumuzu değiştirdiğimiz, dayak yiyeceğimizi bildiğimiz için, yüzüne ve gözlerinin içine bakamadığımız, mahalle kadınlarının onun dedikodusunu yapacaklarına oturup kendi kocalarına, oğullarına baksınlar dedirttiği cinsten, imrenilen, delikanlılığın kitabını yeniden yazan, yaşayan, anlam kazandıran ve içini dolduran yiğit kişisi...

Her mekânda aynı ilkel ritüelin yaşandığı ve artık neredeyse kurumsallaşmış, günlük yevmiyenin içinde olduğu kapalı bir zarf. Birçok kadının, yalnızca alırken ve dostuna

iletirken şöyle bir elini sürdüğü ama o zarfın içindekileri göremediği, sahiplenemediği, harcamadığı ve asla dokunamadığı bir dünya. Dünya, dünya yalan dünya. Son kuruşuna kadar hakkı olan parayı, her türlü, nefes ve nefis kokusunu tiksinerik soluduğu, erkeklerin türlü iğrenç teklif, taciz ve konuşmalarına, dokunuşlarına, midesinin nasıl kaldırdığına kendisinin bile hâlâ şaşırarak katlandığı, sevgilisinin sevgisinin naçizane birer nişanesi olarak, çalışmasına asla engel olmayacak, biri omzunda biri bacağında açtığı kurşun ve vücudunun muhtelif yerlerinde sayılamayacak kadar çok bıçak yaralarını gururla taşıyan malum kadın, Çilem! Annesinin doğurur doğurmaz aceleyle, adeta kaderini hemen çizercesine koyduğu ve gerçek adı da pavyon adı da aynı olan tek kadın Çilem! Çilem'in kıvrak ve seksi vücuduna, sinsice, şehvetle ve engel olamadığım, maalesef atadan, deden bana kalan yegâne mirasım, Çilem'in kıskırtıcı güzelliğiyle buluşunca, artık iş çığırından çıktı ve ben kendimi kaybettim. Lanet olası bütün hastalıklı duygularımı ele verircesine, üstelik bir de bu rezil hareketleri yaparken istem dışı tıslayarak ve garip sesler çıkararak arkasından baktığım ve yakınına çok sokulduğum için defalarca dayağını yediğim, ama kimse benim gibi gariban ve sıradan bir çığırkına sahip çıkmadığı için, yediğim dayakların yanıma kâr kaldığı, içten içe kinlendiğim ama korkak olduğum için asla intikamımı alamayacağım, aman pislği bize de bulaşır diyerek mekân sahiplerinin bile dokunamadığı şöyle bir tozunu, kirini, pasını alamadığı, harbi psikopat kişi... Bizimkisiyle beraber tam 7 mekânda çalışan dayak, şiddet, korku, şantaj, montaj korkusuyla kendisine bağlanan sevgilileri, dostları, yarenleri ve hayranı olan zavallı kadınlardan, içlerinde çil çil paraların olduğu zarfları toplamak için çıktığı günlük haraç turuna devam ederken bu gelişinde de, birden canı çekerek "Kalk kız iki de biz dönek," diyerek rica ettiğı, emrettiğı için şimdi sahnemizde olan çiftimizi acı acı gülümseyerek iç çekerek şaşkın, alkışlıyoruz, hürmetler abi! Sizin ve müessese sahibinin tehdit ve zorlamasıyla, kendimi ve amansız hastalığımı herkesin önünde teşhir ederek değerli müşterilerimizin önünde, herkesten özür dilemek istiyorum. Zatiniz ve Çilem Hanım'a yaptığım onca hata, yanlış ve saygısızlığa karşılık, size özel olarak hazırladığım içkilerinizi, bu akşam "Ben" ikram etmek şerefine nail olmak istiyorum efendim, lütfedip kabul buyursanız bu zavallı bedbaht kulunuzu çok mutlu edersiniz. Sonsuza kadar! Benden kurtulmanız şerefine, sağdaki büyük bardağı fondip yaparak bir dikişte içerseniz, bu âlem de, gerçek bir erkek, harbi bir delikanlı görmüş olur, hey Maşallah, afiyet, şeker, bal olsun efendim, mutlu yarınlara! Zehirlenmeyle ilgili son bölüm dinlenirken duruşma salonunda gerginlik arttı ve taraflar arasında karşılıklı atışmalar oldu. Mağdur yakınları, biri resmî olmak üzere üç eşi, bir sevgilisi, bir yareni, meşru ve gayri meşru çocukları agresif hareketler sergileyerek sanığı linç girişiminde bulundular. Bunu sezen güvenlik

görevlileri bu küçük çaplı isyanı hemen bastırdı ve yedek kuvvet çağırıldı. "Bu olay, yazılı ve görsel basında, sosyal medyada yer alınca, afişe olduk, sokağa çıkamaz hale geldik. O kadar çok övgü, yergi ve tehdit mesajları alıyoruz ki, hepimizin dengesi bozuldu," diyerek ağladı kadınlardan biri ve "Biz bunu hak edecek ne yaptık?" diyerek feryat figan etti, bu da salonda gülüşmelere neden oldu. Gülenlere, karşı taraf hep birden, "Yuh," çekti. Seyirciler arasından, nereden geldiği belli olmayan, "Kana kan intikam, kısasa kısas, adalet mülkün temelidir, onu bize verin, bırakın cezasını biz verelim," gibi cılız sesler çıktı. Hatta mağdura gönül bağı olan çok güzel bir kadının, "Sana geleceğine bana geleydi," diyerek, kendini paralaması, yerden yere atması, üstünü başını parçalaması, önceden çalışıldığı hemen belli olan, gözlere şenlik bir şov da olsa, ne yalan söyleyelim, mahkemenin ciddiyetine pek yakışmadı. Kadın, yarı çıplak, hemen dışarı çıkarıldı. Salonda sükûnet sağlandıktan sonra tanıkların dinlenmesine geçildi.

Tanık İfadeleri:

TANIK X: (42 yaşında, erkek, garson) Bu anonsçudan sadece kızlar değil biz de şikâyetçiyiz, hâkim bey (tanık uyarıldı) hâkim hanım, bu hayvan, (tanık uyarıldı) bize bile ara sıra tıslıyordu, tıs da, tıs. Aslında fena çocuk değildir, işini de çok iyi yapar. Allah sizi inandırсын bunun yaptığı anonsları TRT spikerleri yapamaz. Yazar da. Kalem de iyidir. Bizim, oraya buraya verdiğimiz bütün şikâyet dilekçelerini, mahkeme dilekçelerini bu yazar. Ama bu illet huyu yok mu, ne geliyorsa başına bundan geliyor. Baktık ki, aldığı ilaçlar buna yeterli gelmiyor, bir de biz deneyelim dedik, alternatif tıp yöntemlerine başvurduk. Bizim mafya babası Hayati abinin, muhaliflerine işkence yapmak için kullandığı bir yer var, bunu orada rehabilite edelim dedik. Günlerce elektrik verdik, defalarca kafasına beyzbol sopalarıyla vurduk, falakaya bile yatırdık; yok, yok, bana mısın demedi, bünye tedaviyi kabul etmedi. Daha acımasız olan Çilem'in dostu da bunun için ayrı bir tedavi uyguladı ama yine olmadı. Hele bir de Çilem'i görünce tamamen kontrolden çıkıyor. Yapışıyor kızın ensesine, garip sesler çıkarıyor, tıslıyor da tıslıyor. Çilem de tıslanmayacak kadın değil hani. İnsanı iki dakikada dinden imandan çıkarır. Bana bile he desin hemen kariyı boşar (tanık uyarıldı) basarım buna nikahı. Çoluk çocuğu da görmez gözüm, tek kalemde çizer atarım (Tanık ağlamaya başladı). Beni hiç seven olmadı hâkim abla, bir kadın da çıkıp bana "Seni seviyorum," demedi (Tanık son kez uyarıldı ve duruşma salonundan atıldı).

TANIK Y: (27 yaşında, kadın, çok güzel, pavyon emekçisi) Ben ikisinin de başına gelenlere üzülmedim. İkisi de layığını buldu. Bu pis sapıktan herkes şikâyetçiydi zaten,

garip garip sesler çıkararak yakın mesafeden arkamızdan yürürdü, o pis, iğrenç nefesini ensemizde hissederdik, tıslardı bir de. Ben bunla yalnız kalmaya bile korkardım, arkamı duvara yaslardım, sinir bozardı ama yine de zararsızdı! Çilem'in dostuna gelince başına gelenler, az bile. Kızlarla o kadar çok sevindik ki, ben bir gün oruç bile tuttum. Bu adam, analardan, babalardan, "Gözü çıksın, gözü kör olsun," gibi o kadar çok ah aldı ki. Onların ahı da tuttu işte. İlahi adalet tecelli etti. Onlarca kızı kandırdı, kötü yola düşürdü, kullandı, borçlandırdı, paralarını aldı, dövdü, sövdü, şantaj yaptı, tehdit etti, kimse de sesini çıkaramadı. Kör olacağına geberseydi daha mutlu olurduk. Sürüm, sürüm, sürünür inşallah, gün ışığına hasret kalır (Tanık, küfür etmeye başlayınca uyarıldı, devam edince duruşma salonundan çıkarıldı).

TANIK Z: (30 yaşında, kadın, mağdurun imam nikâhlı üçüncü eşi) Kocam (diğer eşler itiraz ettiler, hâkime hanım hepsini azarladı) olay gecesi yanımdaydı, hareketlerinde bir tuhafılık vardı, bana çok kibar davrandı, yatmadan önce af edersiniz, koca adam, benim çamaşırlarımı, geceliğimi giymeye çalıştı. Bir olayı anlatırken, daha inandırıcı olmak için, "Yalanım varsa, Allah çarpsın, iki gözüm önüme aksın," derdi hep. Bunun gözleri birden gidince "Hep beklediğim gibi," önce çarpıldı sandım, daha sonra baktım durum fena, apar topar hastaneye kaldırdım. Efendim bunun başına ne geldiye Çilem denen o kadın yüzünden geldi. Gurur yaptı onu. "Bırak onu, sana kadın mı yok," dediysem de nafiye, Çilem de Çilem! Ne varsa bu kadında, bu kadar kadın neyine yetmiyor ki! Hani nerede şimdi o, bakın mahkemeye bile gelmedi, daha kırkı çıkmadan kendine yeni bir sevgili buldu (Her iki taraf da Çilem'e, küfür ve beddua etti).

TANIK W: (50 yaşında, erkek, çirkin, sevimsiz, pavyon sahibi) Ben ikisini de pek tanımam. Benim dükkânlarımda yüzlerce kişi çalışır, ekmeğimi yer. Ben her birini, tek tek, tanımak zorunda mıyım? Ben de mağdur oldum. Bu olay yüzünden bir dükkânım kapandı. Maddi manevi zarara uğradım (Ağlamaklı). Bir kızımı, çok önemli bir sermayemi kaybettim. Bir sermayenin bulunması, kandırılması, aldatılması yetiştirilmesi, alkole ve sigaraya alıştırılması, borçlandırılıp köle gibi çalıştırılması, sisteme entegre edilmesi kolay mı sanıyorsunuz? Bu değerler kolay yetişmiyor hanımefendi! (Hâkime hanım kürsüden tanığın üstüne atladı, her ikisi de duruşma salonundan çıkarıldı).

Tanıklar dinlendi, saniğa son sözleri soruldu, kararın okunması için duruşmaya 10 dakika ara verildi.

Özel not: Anonsçunun, akıcı üslubu, çok güçlü duyguları ve mesleki tecrübesiyle cezaevinde kaleme aldığı, çifte çağrışım yaptırarak "Çilem'le Yaşamak" adını verdiği

romanı, olumlu eleştiriler aldı ve kısa zamanda çok satan kitaplar arasına girdi. Takıntılı olduğu Çilem'i hâlâ unutamadı ve hâlâ Çilem'in peşinde.

"Çilem, günahlarının kefareti için, her şeye tövbe edip bir manastıra kapandı ve rahibe oldu," demek isterdim ama maalesef o da öyle olmadı. Asıl felaketi Çilem yaşadı, yağmurdan kaçarken doluya tutuldu. Bir sonraki dostu daha bir psikopat çıktı. Muştayla acımasızca dövdü kızı, ağzını yüzünü dağıttı, aylarca hastanede kaldı, insan içine çıkamaz oldu. Güzellik ve zarafet kalmayınca epey küme düşürdüler onu. Oto sanayide, gündüz tamirhane, gece pavyona çevrilen iğrenç bir batakhane, ağzı burnu dağılmış, alkolik ve 150 kilo, Allah'tan her gün canını almasını dileyerek çalışmaya devam ediyor.

BİR DAMLA UMUT

Özden UYSAL

Köyde, kasabada, kentte... Hiç fark etmez. Herkesin anlatacağı bir hikâyesi vardır. Nerede okumuştum veya kim demişti anımsamıyorum: Bu dünyada yaşayan her insanın hayatı kocaman bir romandır diye... Ve herkesin anlatacak bir hikâyesi mutlaka vardır. Yeter ki iyi bir dinleyici bulsun! İşte bu hikâye 1995 yılında başlayıp 2020'de son bulan; bir çocuğun nadir görülen bir hastalıkla mücadelesini anlatan zor, hüznü ve acı dolu hayat hikâyesidir.

İnsanlar da mevsimler gibidir. Kimileri kış gecesi gibi ayazda dondurur, hayattan soğutur. Kimileri sonbahar gibi yaprak döktürür. Kimileri yaz günü gibi ısıtır içinizi. Kimileri bir bahar gibi ılık örter üstünüzü...

Arkadaşım Gülay da sempatik, sıcakkanlı, bahar gibi bir insandı. Benden dört beş yaş kadar büyüktü. İyi anlaşırdık. Zengin bir ailenin gelini idi. Eşinin büyük bir fabrikası vardı.

Gülay çok küçük yaşlarda babasını kaybetmiş, zorluklarla liseyi bitirebilmişti.

Çocukları çok başarılı idi. Oğlu ortaokula giderken kızı Şenay da ilkokul ikinci sınıfa devam ediyordu. Kendisinin liseden sonra üniversiteye gidememesinin acısını çocuklarıyla birlikte ders çalışarak çıkarıyordu.

En kaliteli kıyafetleri alır, bir giydiğini bir daha göremezdik üstünde. Ayda bir kez alışveriş için Ankara'ya gidilir, bu küçük şehirden pek alışveriş yapılmazdı.

Kabul günleri hanımların olmazsa olmazları içindeydi. Sohbetler, moda, sanat olayları vs. gündemde olurdu. Gülay'ın bir gün apar topar Ankara'ya gittiğini duyduk! Yine alışverişti mutlaka dedik.

Bu sefer durum başkaydı! İlkokul ikinci sınıfta olan Şenay'ın öğretmeni hemen annesini aramış, kızının diğer çocuklar gibi koşmadığını, yürürken sallanarak yürüdüğünü ve hareketlerinde bir ağırlık sezdiğini söylemiş.

Gülay büyük bir tepki verir öğretmene: "Benim çocuğum yürümeye alışkın değil. Özel araçlarla gelip gidiyor okuluna. Biz koşmasını hiç istemeyiz terler, hasta olur," gibi cevaplar verir.

Öğretmen ısrarcıdır. İlle de doktor demektedir. Kızının elinden tutan Gülay sinirle okuldan çıktığı gibi şehrin en tanınmış çocuk doktoruna gidip öğretmenin dediklerini anlatır. Bir taraftan, "Benim çocuğum çok sağlıklı Doktor Bey siz de görün. Ağrısı yok, sancısı yok," diye söylenmektedir. Belki de ayakkabısı vurdu ayağını? Kim bilir?

Muayeneyi yapan doktorun yüzü birden değişir hemen Ankara'ya gitmeleri gerektiğini söyler.

Ertesi gün Ankara'da tanınmış bir profesörün kapısı çalınır. Fiziki muayene, kan tahlilleri ve ailenin tıbbi geçmişi ayrıntılı bir şekilde irdelenir. Profesörün de sonuçlar geldikten sonra yüzü sıkıntılı bir hal alır.

Gülay, "Çocuğum kanser mi? Doktor Bey?" diye bağırır. "Hayır, ama onun kadar kötü, nörojenetik bir rahatsızlıktır," der. Gülay ve eşi hiçbir şey anlamazlar. Doktor annenin yanında hiç sesini çıkarmaz. Bir ay sonraya randevu verir.

Yeni kıyafetler ve yeni ayakkabılar alınır Şenay'a. Annesi hâlâ, "Kızımın ayağını ayakkabı vurdu. Ondan yürümesi bozuk," diye dolanmaktadır. Olup biteni hepimize anlatıyor biz de merakla dinliyorduk. Gerçekten çocuk hiç de hasta gibi durmuyordu. Kızının DNA dizilişinin hatalı olduğunu, protein eksikliği olduğunu, genlerde bozukluk olduğunu söylemişti. Dediklerinden hiçbir şey anlamamıştık. Çok zeki bir insandı. Doktorun söylediklerini ezberlemiş bir kelime bile atlamadan anlatıyordu.

Gezmeden gelir gelmez üst katta oturan komşumuz Doktor Hakan Bey'e hastalığın adını söyledim. "Nörojenetik-mitokondriyal hastalık." Bana tek cevabı, "Allah düşmanımın başına vermesin," oldu.

Defalarca Ankara'ya, sonra İstanbul'a gidildi. Hayat devam ediyordu. Gülay her kabul gününde kızının hastalığını anlatıyor hiçbir şeyi olmadığını yineliyordu. Doktorlara neden bu kadar inceliyorlar diye tepki veriyordu.

Bazı arkadaşlar aynı şeyleri defalarca dinlemekten bıktıkları için konuyu değiştirir veya başlarını çevirirdi.

Bense Gülay kızını anlatırken kendisi de doktor olan Anton Çehov'un "Acı" adlı o öyküsünü anımsardım.

Biricik oğlunu kaybeden faytoncunun o büyük acısını müşterileriyle paylaşma çabasını anlatan dramatik öyküyü... Müşterileri, oğlunun ölüm hikâyesiyle ilgilenmeyince derdini atına anlatıyor faytoncu... Kısacık, içten, acıklı bir öykü... Ancak insanlar onun acısında değil. Kendi telaşe ve eğlencesindedir! Üç beş ay sonra doktorlar babasına tıpta çaresi olmayan bu hastalıktan dolayı kızının en fazla iki yıllık ömrü kaldığını söylediler. Annenin hiçbir şeyden haberi yoktu! Yani sekiz yaşındaki Şenay on yaşında hayatını kaybedecekti. Önce gözleri görmeyecek, sonra kulakları duymayacak, elleri tutmayacak, ayakları yürümeyecekti... Daha sonra acı son! Babanın tek cümlesi "Allah bana kızımın ölümünü göstermesin, dayanamam," oldu.

Bir yıl normal hayatına devam etti Şenay. Yurt dışından masaj yağları, folik asit, B12 vitamini vb. takviye gıdalar getirildi. Pahalı ürünlerdi bunlar. Hastalığın seyri yavaşlamıştı. Yürürken hafifçe sallanıyor, konuşurken bazı kelimeleri çıkartamıyordu. Sınıfında yine başarılı en öndeydi. Tüm zamanını kitap okuyarak geçiriyordu (Dili peltekleşmişti).

Zaman hızla akıp giderken olaylar arka arkaya geldi. Babanın işleri bozuldu fabrika iflas etti. Çek-senet yüzünden eve gelen polislerin babasını tutuklamalarını gören Şenay büyük bir şok geçirdi. Sinsice ilerleyen hastalık bir anda atak yaptı. Yürümesi ve konuşması o gün bitti! Babanın iki aylık hapis döneminde Şenay'ın abisi Sedat, üniversite sınavında Türkiye derecesi yapmış. Delikanlının adı tüm caddelerde billboardlara ve dersane kapılarına yazılmıştı. Ama ne annesi ne babası ne de kardeşi gidip göremediler bu güzelliği...

Değirmen gibiydi zaman. Fark etmeden öğütüyordu ömürleri. Baba özgürlüğüne kavuştuğu an kanser oldu. Öyle hızlı ilerleyen kanser ki! Oğlunun büyük başarısını hastane odasında öğrendi. Sevinemedi. Çok ağrısı ve sancısı vardı. Gözlerini sessizce yumdu. Hıçkırıklar yükseldi soğuk hastane koridorlarında! Mevsimin solduğu sonbaharın baharı yok ettiği bir gündü. Hava buz gibiydi.

Abinin tıp fakültesine girmesi kesindi. O psikolojiyi tercih etti. "Bizim gibi ailelere yardım edeceğim," diyordu.

Sık sık Gülay'ın yanına gidiyordum. Ağlayarak eve geliyor günlerce kendime gelemiyordum.

Hiçbir şeye üzülmiyordum demişti Gülay! Sadece dostların kaybolması onu sarsmıştı! Kendisinden kaçan vefasız dostları...

Şenay önce ilkokulu, sonra ortaokulu, sonra liseyi annesinin kucağında gidip gelerek bitirdi. Daha sonra tekerlekli bir sandalye alındı. Anne kızının eli-ayağı olmuştı. Hep polyannacılık oynuyordu. Kızının gözlerinin görmesi, kulağının duyması mutluluktan onun için... Her sabah "Kızım bir gün beraber koşacağız," diyordu. Umudunu hiç kaybetmedi. Yavrusuna hep iyileşecek gözüyle baktı.

Zaman zaman hastaneye yattıkları oldu. Hapishane misali günlerce dört duvar arasında baharı ve yazı geçirdiler. Şenay yeniden bebek olmuştı sanki! Otururken yanına yastıklarla destek yapılıyor, yutamadığı için gıdalar ezilerek mama haline getiriliyor ve altına bez tutuluyordu! Gülay kızının ağrılarına acılarına ortak oldu. Kramplar girdikçe hiç bıkmadan saatler boyunca özel krem ve yağlarla kızına masajlar yaptı.

Gözleri de bir mum gibi sönünce ona çok sevdiği kitapları okudu. Hiç bıkmadan günlerce, haftalarca, aylarca...

Tek işleyen organ kulak kalmıştı. Seviniyordu Anne, kızım çok güzel duyuyor diye...

İki yıl ömür biçilen Şenay; annesinin sevgisi, ilgisi ve umudu sayesinde 25 yıl mücadele verdi bu amansız nadir görülen hastalıkla... Dile kolay tam 25 yıl! Doktorları bile şaşırtan bir süre...

Ve çağımızın vebası koronali günlerin başladığı ilk günlerde son kez hastaneye yatırıldı. Sessiz bir odada derin bir uykuda uyuyordu. Yüzünde belirsiz bir gülümseme vardı sanki... Vücudu bir kuş kadar hafiflemişti sonsuz uykusuna dalarken. Kelebekler uçuştur penceresinden, zambak kokuları sarmıştı etrafı... Bahar gelmişti yeniden doğaya! Yağmur çiseliyordu hafifçe. Annesinin gözyaşları karıştı gitti yağmura...

BU ÇOCUĞUM DA ÖLECEK Mİ?

Rümeysa KAYNAR

Dünyada herkes sürekli bir hikâye yaşar. Kimi hikâyeler mutsuz başlayıp mutsuz biter kimi hikâyeler mutlu başlayıp mutlu biter. Yaşadığımız kötü şeylerin hep en kötü şeyler olduğunu düşünürüz, hâlbuki bizim yaşadığımız şeyler bazı insanların yaşadıkları ile kıyas götüremeyecek kadar iyidir. Kötü olaylar bizim sınavımızdır ve dünya sınav doludur.

Pediyatrik nöroloji bölümünde hasta yoğunluğunun en fazla olduğu salı günüydü, Uzun Koşu Hastanesi'nde doktorlar öğle yemeğine bile çıkmamıştı o gün. Saat 10'dan beri bir evli çift kucaklarında oldukça küçük görünen bebekleriyle bekliyordu. Suratlarında ağlamaklı bir ifade vardı. İlk geldiklerindeki ifadeden farksızdı bu ifade. Kadının kucağındaki bebek çok huzursuzdu ve sık sık ağlıyordu. Nihayet sıra onlara geldi. Saat öğleden sonra 2 olmuştu. Doktor; kısa boylu, kırklı yaşlarda, güleç yüz ifadeli, babacan bir adamdı.

Nergis Hanım ve Salih Bey'in bebeklerinin adı Sena'ydı. Sena 5 aylıktı. Bu onların doğan üçüncü bebekleriydi. Diğer iki bebeklerinden biri 8 aylıken diğeri 11 aylıken vefat etmişti. Nergis Hanım ve Salih Bey kuzenlerdi.

Doktor yoğun hasta sırasından dolayı tanışma kısmını çok hızlı geçti. Hemen şikâyetleri sormaya başladı. Nergis Hanım çok gergindi ve bebekle gün boyu ilgilenen o olduğu için şikâyetleri o anlatmaya başladı. Doktor bebeğin kafasını önceden dik tutabildiğini fakat şu an dik tutamadığını öğrendiğinde yüzünü yana çevirerek hafif ekşitti, suratını. Şikâyetleri sorgulaması bitince muayeneye başladı. Bebeğin kafa çevresi

normalde olması gerekenden daha küçüktü. Sena'nın kol ve bacaklarında kas sertliği (spastisite) vardı. Doktor, MR görüntüleme, tam kan sayımı, sinir ileti çalışması, genetik analiz ve lökosit enzim aktivite ölçümü gibi tanı koymaya yardımcı testler istedi ve 2 ay sonraya randevu verdi. Salih Bey, doktora yalvarırcasına, "Neyi olabilir?" diye sordu fakat doktor net bir şey söylemedi. Nergis Hanım ağlamaklı ses tonuyla, "Bu çocuğum da ölecek mi?" dedi doktora. Doktorun gözleri doldu belli belirsiz, "Bilinmez, kimse bilemez," dedi doktor.

Aile ölü gibi bembeyaz çıktı doktorun yanından. Otobüse binmek için durağa gittiler. Otobüs yirmi beş dakika sonra geldi ve bindiler. Neyse ki otobüste bebekli kadınlara yer veren nadir insanlar hâlâ var. Nergis Hanım oturabildi bebeğiyle. Kırk dakika sonra evlerindeydiler. Nergis Hanım'ın annesi Fatma Hanım Sena doğduğundan beri kızına yardımcı olmak için onlarda kalıyordu, zaten eşi vefat etmiş olduğundan tek yaşıyordu normalde. Fatma Hanım torununu çok seviyordu ve diğer torunları gibi o da vefat edecek diye Sena uyurken sık sık nefes alıp vermesini kontrol ediyordu. Zaten ufak bir bebek olan Sena'nın nefes alırken göğüs kafesi çok ufak bir değişim yaşadığı için sık sık Fatma Hanım Sena'nın nefes almadığını zannedip "Torunum öldü," diyerek ağlamaya başlıyordu. Nergis Hanım, annesinin bu ağlama atakları sırasında bembeyaz kesiliyordu. Sonra yaşadığını anlayınca yüzünde oluşan gülümseme muhtemelen nadir güldüğü anları oluştuyordu.

Aradan 2 ay geçti. Bu geçen 2 ayda Sena hiçbir gelişim göstermedi. Bu süreçte istenen tetkikleri yaptırmak için aile hastaneye sık sık gitti. Doktorun randevu verdiği gün geldi çattı. O günün önceki gecesinde Nergis Hanım hiç uyuyamadı, merak içindeydi. "Acaba tanı ne olacaktı, tedavisi ne olacaktı, diğer çocuklarında olan hastalıkla aynı hastalık mıydı bu?" tarzı sorular aklından geçti durdu. Doktorun odasının önünde beklerken Salih Bey ve Nergis Hanım'ın kalp atışları dışardan duyulacak düzeydeydi. Doktorun odasına girdiklerinde Nergis Hanım titriyordu. Doktor sakinleşmesi gerektiğini söyledi Nergis Hanım'a. Doktorun ciddi bir motivasyon konuşması yapması gerekiyordu çünkü tanı ciddi bir hastalığı işaret ediyordu. Doktor oldukça güzel bir giriş ile konuşmaya başladı, aile kötü bir şeyler olduğunu anladı. Konuşmayı dinlemiyorlardı, sanki orada yoklardı. Her şey durmuştu aile için.

Doktor tanıyı söylemeden önce biraz bekledi. Aileye, tanıyı farklı branş doktorlarının da bulunduğu heyette istişare ederek aldıklarını ve tanının İnfantil Krabbe hastalığı olduğunu söyledi. Diğer çocuklarının da bu hastalığa sahip olduğunu doktor daha önceki görüşmelerinde öğrenmişti zaten ama belki farklı bir tanı alınır da tedavi edilir diye hem

aile hem doktorlar ümit içindeydiler. Ne yazık ki tanıları aynıydı. Nergis Hanım ağlamaya başladı. Doktor, başka hastaneye işleri rahat etmezse bebeği tekrar göstermelerini fakat tanının değişmeyeceğini söyledi. Salih Bey diğer bebeklerinin her birinde üç ayrı hastaneden aynı tanıları aldıklarını bildiği için bu kez başka hastanelere gidip çocuğa daha fazla eziyet çekirtmek istemediğini ve Sena'nın yaşadığı süre boyunca en rahat hayatı sürmesi için neler yapabileceklerini doktorla konuşmaya başladı.

Sonunda doktorun odasından çıktılar. Ailenin ve hastanenin neler yapacağını detaylı bir şekilde konuşmuşlardı odada. Salih Bey doktorun semptomatik tedavisine olumlu yaklaşırken kök hücre transplantasyonuna hiç olumlu yaklaşmadı çünkü diğer iki bebeğine kök hücre transplantasyonu yapılmıştı ve bebeklerini hastane dışı neredeyse doğru düzgün vakit geçiremeden kaybetmişlerdi bir yaşlarına bile gelemeden. Bu kez öyle olsun istemiyorlardı. Hastaneye çok sık gelmeden Sena ile baş başa vakit geçirmek istiyorlardı. Haklılardı kendilerince.

Nergis Hanım yıkılmak üzereydi, Sena'yı Salih Bey tutuyordu. Salih Bey soğukkanlıydı ama içi kan ağlıyordu. Eşinin otobüse dayanamayacağını düşündüğünden Salih Bey eve gitmek için taksiye el etti.

Eve vardıklarında Nergis Hanım Sena'ya bile bakmadan doğrudan yatmaya gitti. Küçük yaşlarından beri Nergis Hanım, öğretmen bir kızı olsun istiyordu. Elbette mesleği aile seçmemeli ama istiyordu işte. Nergis Hanım'ın arkadaşları kızlarını hangi anaokuluna vereceklerini düşünürken o kızının kaç yaşına kadar yaşayabileceğini düşünüyordu. Annesi Fatma Hanım'a, kuzeni Salih Bey ile evlenmesi için ısrar etmesine kızıyordu zihninde, fakat eşini severdi. Sadece şu an zihni örtülü gibiydi. Kaç gündür doğru düzgün uyku çekmemesi sonucu olsa gerek ki o kadar karmaşık düşünceli zihinle bile hemen daldı uykuya.

Salih Bey teyzesi ve kayınvalidesi Fatma Hanım'a her şeyi anlattı. Kadın zaten anlamıştı kızının halinden.. Normalde her şeye çok yüksek tepki veren Fatma Hanım kızını öyle gördüğünden beri soğukkanlı olmak için çok uğraşıyordu ama kızının uyuduğunu anlayınca Salih Bey'in yanında artık kendini tutamadı ve başladı ağlamaya. Bu kadar kişi ağlayıp perişan olurken Sena'nın duracak hali yok ya zaten huzursuz bir bebek olan Sena yolda uyumuşken şimdi çok kısık ve güçsüz sesle ağlamaya başladı. Salih Bey böyle olsun istemiyordu, böyle olmamalıydı. Bunları iki kez yaşamışlardı. Üçüncü çocuklarında da aynıysa olmamalıydı. Tamam, kabullenmişlerdi belki kısa bir hayatının olacağını bebeklerinin. Ama tamamen sağlıklı görünen insanlar da pat diye

ölebiliyordu. Bir sürü tedavinin fayda vermediği kanser hastası, doktorların beklediğinden uzun yaşayabiliyordu. Hiçbir şey bilinemezdi. Süreci verimli geçirmeliydiler, anın kıymetini bilmeliydiler. Salih Bey böyle düşünüyordu. Eşini uyandırdı. Bebeğin uyandığını ve karnının acıkmış olabileceğini söyledi. Sena'nın emme refleksi zayıftı. Beslenme güçlüğü vardı.

Nergis Hanım kendine zor geldi uyanınca. Bebeğiyle ilgilenmesi biter bitmez, "Boşanmak istiyorum senden!" dedi Salih Bey'e. Salih Bey ve Fatma Hanım donakaldılar. Bu çok beklenmedik cümleden sonra Nergis Hanım bayıldı. Ayılması çok uzun sürmedi. Ayıldıktan sonra da boşanmayla ilgili Salih Bey'e bir sürü şey söyledi. Salih Bey eşini biliyordu ve bu cümleler ona ait gibi değildi.

Aradan iki uzun gün geçti, bu sürede birbirleri ile hiç konuşmadılar. Sonunda Salih Bey dayanamayıp Sena'nın beşiğinin yanında oturan Nergis Hanım'a boşanmak istemediğini söyledi ve aklından daha önce düşündüğü kızıyla verimli vakit geçirme düşüncelerini Nergis Hanım'a anlatmaya başladı. Zaten Nergis Hanım bu iki günde annesinin desteğiyle epey kendine gelmişti ve aslında eşinden boşanmak istemediğini fark etmişti. Eşinin anlattığı şeyleri o da düşünmüştü. Eşinden özür dileyerek söze başladı. Konuşmalarının bitmesini zor bekleyen Fatma Hanım ikisine de kocaman sarıldı. Bu barışma Fatma Hanım'ı çok mutlu etti.

Aylar hızlıca geçip giderken Sena'nın gelişimi normal bebek gelişimine kıyasla hiç ilerlemiyor gibiydi. Salih Bey ve Nergis Hanım kızlarının gelişimlerinin gerilememesiyle mutlu olmayı öğrenmişlerdi. Buruk da olsa bu onları mutlu ediyordu. "En azından kızımız kötüye gitmiyor," diyorlardı. Salih Bey kızıyla her anlarını çekmek için bir fotoğraf makinesi almıştı. Şu ana kadar 987.654 tane fotoğraf çekmişlerdi ve hepsi bilgisayarda kayıtlıydı. Gerçekten anın kıymetini biliyorlardı. Güldükleri zamanlar giderek sıklaşmıştı. Çünkü Sena nerdeyse 1 yaşına gelmişti ve diğer bebeklerinden daha uzun süre yaşamıştı.

Ve Sena 1 yaşına geldi sonunda. Doğum gününü tüm aileye duyurdular. Bu gerçekten Nergis Hanım'ın hayatındaki en muhteşem gündü. Çok güzel bir kıyafet almıştı kızı için. Gerçi bu kıyafet 1 yaş bebek kıyafeti değil çok daha ufak bir bebek kıyafetiydi ama olsun kızı 1 yaşına gelmişti bu ona yeterdi. Nefes alıyordu, az da olsa beslenebiliyordu ya yeter de artardı bu Nergis Hanım için fakat çok nadir de olsa, "Keşke desteksiz de oturabilse," diyordu içinden. Tüm aile oradaydı doğum gününde. Salih Bey elinde kamera ile dolaşp duruyordu.

Sena'nın o günün gecesinde ateşi çıktı. Aile apar topar hastaneye koştu. Salih Bey Sena'ya dokundurtmuyordu insanları. "Acaba enfeksiyon mu kaptı?" diyerek Fatma

Hanım kendi kendine söylenmeye başladı. Doktorlar ateşin sebebini bulamadıklarını söylediler. Ateş düşünce hastaneden çıktılar eve geldiler. Nergis Hanım yine kızının yaşıyor olmasına sevinip ateşi de çıksa düştü diye düşünüyordu. Gerçekten bu süreç aileyi çok güçlendirdi. Salih Bey diğer çocuklarıyla geçirdiği süreyi düşündükçe çok hatasının olduğunu düşünüp "Keşke onlarda da aynı bilinçte olsaydım," diyordu.

Yaklaşık altı ay geçmişti bir sabah Fatma Hanım'ın, torununun bilincinin çok iyi olmadığını fark etmesi üzerine aile hemen hastaneye gitti. Acile vardıklarında aile gayet soğukkanlı duruyordu. Bu kadar zaman boyunca kızlarının bir gün gidebilecek olma ihtimaline karşı kendilerini epey hazırlamışlardı. Sena'nın hastalığını belirtmeleri üzerine ve Sena'nın durumu oldukça kritik olduğu için hastanenin yoğun bakımına sevki gerçekleşti Sena'nın. Yoğun bakımın önünde bir sürü anne ve baba vardı. Hepsi çocuklarından güzel haberler bekliyordu. Sena o günün akşamında vefat etti. Nergis Hanım ve Fatma Hanım doktorun vefat haberini vermesinden sonra ağlamaya başladılar ama güçlüydüler.

Cenazeden sonra Fatma Hanım bir süre daha kaldı kızının evinde, sonra o da kendi evine döndü. Salih Bey iş yerinden istifa edip tazminatını aldı. Şu zamanda eşini tek bırakamazdı. Ona destek olmalıydı. Eninde sonunda acılar hafiflerdi, geçerdi çünkü dünyanın kendisi kimse için kalıcı değildi. Her şeyin sonu ölümdü. Dolayısıyla acılar da ölür. Kiminin acısı kırk yılda ölür, kiminin acısı 40 dakikada ölür ve en dayanıklı olan acı bile kişi ölünce ölür.

Aradan 5 yıl geçti. Salih Bey ve Nergis Hanım, anne ve babası trafik kazasında vefat etmiş 3 aylık bir kız çocuğunu evlat edinmiş eve dönüyorlardı. Nergis Hanım çok heyecanlıydı. Salih Bey başta bu fikre pek sıcak bakmamıştı ama sonra kabul etti. Nergis Hanım, ülke ve insanlık için iyi bir evlat yetiştirmenin ne kadar önemli olduğunu anlatarak Salih Bey'i ikna etmişti. Sonuçta ister kendi kanından olsun ister başkasının kanından, çocuk yetiştirmek demek topluma hizmet etmek demektir. Nergis Hanım şimdiden kızının hangi okulda öğretmenlik yapacağını düşünmeye başlamıştı bile.

CAN KIRIKLARI

Gülhan GENÇ

Üç asırlık tarihi okulun koridorlarından geçerek, ders vereceği sınıfa doğru, ağır aksak adımlarla yürümeye çalışıyordu. Yılın bu zamanlarında, şükran günü dolayısıyla bazı öğrenciler tatile bir hafta erken çıkarlar, bundan dolayı da öğrenci sayısında hatırı sayılır bir azalma olurdu. Hatta okulda, başka ülkelerden değişimle gelen öğrencilerden başka neredeyse öğrenci bulunmazdı. Bugün kendisinin de aslında çok ders anlatma hevesi yoktu. Oysa o dünyaya öğretmek için gelenlerdendi. Sadece okulda değil hayatın her anında öğrencilerine bir şeyler öğretmeye çalışırdı. Bugün ders anlatmak istemeyişinin asıl sebebi, anlatacağı konunun onun da kapanmayan kabuk bağlayamayan yarası olmasındandı. Bunları düşünürken geniş koridorları yarıldığını fark etti. Bir haftadır kar yağışı hiç durmadan devam ediyordu. Sıcaklık neredeyse geceleri -1'e kadar düşmeye, hatta bazı geceler ayaza çekmeye başlamıştı. Koridorun camları arka bahçeye bakıyordu. Bahçedeki beyazlığı görünce bulunduğu yerin sıcak olmasına rağmen, sanki dışarıdaymış gibi içinin titrediğini hissetti. Kendi memleketinde de kışlar çok karlı geçerci. Çocukluğunda, karlara bata çıka okula gittiğini hayal meyal anımsadı. Kar mı çok yağardı yoksa kendisi küçük olduğu için mi karların içinde kaybolurdu, şimdilerde bu ve buna benzer anıları hatırlamakta zorlanıyordu. Ne kadar çok zaman olmuştu bu ülkeye ve bu üniversiteye geleli... Henüz ellili yaşlarının başında olmasına rağmen sanki son yılları üçer beşer yıl birden yaşamış gibi yorgun ve yaşlı hissediyordu.

Kaplumbağa hızında ilerliyor olsa bile sınıfın kapısına kadar gelmişti işte. İçeride yirmi, yirmi beş kadar öğrencinin kendisini beklediğini görünce sevindi. Demek ki, okulu

tatile tercih eden öğrenciler de az değildi. Elindeki bastona şöyle bir yaslandı, çok hassas bir bölgede olduğu için bir türlü ameliyat olamadığı bel fitiğinden dolayı, ağrıyan ayağını kaldırıp biraz dinlendirdi. Sonra kürsüye doğru yürüdü. Kürsüye çıkarken biraz zorlandı. Elindeki notları bıraktı. Öğrencilere uzun gelen ama onun için kısa bir an sessizce pencereden dışarısını seyretti.

Burası Connecticut Eyaleti'nin en prestijli ve en eski üniversitelerinden olan Yale Üniversitesi'ydi. Türkiye'de, İstanbul Üniversitesi Tıp Fakültesi'nden mezun olduktan sonra master yapmak üzere buraya gelmişti. Asistan olarak başladığı bu okulda, Beyin Cerrahisi Anabilim Dalı Başkanı ve Nörogenetik Bölüm Başkanı Profesör Doktor Elmas Tuygunoğlu olmayı başarmıştı. "Günaydın arkadaşlar. Tatili değil de bu soğukta bu yaşlı profesörü seçtiğiniz için hepinize teşekkür ediyorum," dedi ve muzipçe ellerini Hintliler gibi önünde birleştirip sınıfı selamladı. Profesörün bu hareketi, öğrencilerin yüzünde kocaman bir gülümsemeye sebep olmuştu. Aslında dersine giren bütün öğrenciler onu sever ve dersine girmek için can atarlardı. Bir anda pause tuşundan oynat tuşuna basılmış bir film karesi gibi bütün sınıfa bir canlanma geldi. Boğazını temizledi.

"Evet, gelelim bugünkü ipuçlarına. Bugün vereceğim ipuçlarıyla hastalığı kimler bilebilecek hep beraber göreceğiz bakalım. Hazır mısınız?" dedi. Yeni bir pozitif duygu yayılımı oldu sınıfta. Herkes gülümseyerek hazır olduğunu söyledi.

"Küçük hastamızın adı Maya. Bebek Maya'nın hastalık öyküsü şöyle: Hamilelik süresince anne karnında normal bir gelişim göstermiş. Normal doğumla dünyaya gelmiş, ilk dört ay normal gelişim göstermiş. Bu sürede hiçbir sıkıntı yaşanmamış. Fakat dört aydan sonra annesi bebeğinde bazı problemler olduğunu fark etmeye başlamış. Önce emme süresi uzamış. Sık sık emme sırasında öksürükler eşlik eder olmuş. Ve bu rutinler esnasında bebeğimiz daha çabuk yorulmaya başlamış. Bebeğin annesi bunların iyi alametler olmadığını sezip bebeğini hemen bir çocuk doktoruna götürmüştü. Tüm tetkikleri, tahlilleri vesaire işlemleri yapılmış. Şimdi, sizce bebek Maya'ya ne teşhisi konulmuştur? Lütfen önce kendinizi tanıtır, sonra cevaplarınızı duyalım," dedi.

Tüm sınıfa bir sessizlik çöktü. Hepsı birbirinin yüzüne bakıyordu. Sonra yavaş yavaş kendi aralarında alçak sesle konuşmaya başladılar. Bir süre sınıfın bu hararetili fısıldaşmalarını seyretti. Eliyle kürsüye vurarak: "Arkadaşlar birbirinizle değil de bizlerle paylaşırsanız diyorum fikirlerinizi!" diye uyarma gerekliliği duydu. Sınıf tekrar sessizleşti. Öğrencilerden birisi nihayet elini kaldırma cesaretini göstermişti. "Profesör, kaslarla alakalı bir rahatsızlık gibi gözüküyor. Biraz daha ipucu verebilir misiniz?" dedi. Profesör başını olumlu anlamda salladı.

"Kaslarda görülen semptomlar hastalığın sonucu ama hastalığın temel sebebi değil. Hastalık *SMN1* (telomerik survival motor nöron geni) geninin mutasyona uğraması ile oluşuyor. Yani genetik bir hastalık. Çoğunlukla aileler çocuklarında bu hastalık çıkana kadar kendilerinin taşıyıcı olduklarını bilmiyorlar. Bu genin ana görevi motor sinir hücresi proteini üretmektir. Sanırım hastalığın ne olduğunu artık tahmin etmişsinizdir," diye sözünü bağladı. Arka sıralardan bir öğrenci elini kaldırdı. "Adrian Perez Gomez. Bu hastalığın Spinal Musküler Atrofi (SMA) hastalığı olduğunu düşünüyorum profesör," dedi. Profesör başıyla doğruluğunu onayladı.

"Evet, arkadaşlar, arkadaşınız doğru teşhiste bulundu. Teşekkürler bay Perez Gomez. *SMN1* geninde ortaya çıkan mutasyon nedeni ile kasların kontrolünü sağlayan sinirlerin fonksiyonu için gerekli protein üretimi yapılamaz. Omurilik ön boynuz hücrelerinin ve beyin sapı motor nükleuslarının tutulduğu, hızlı ilerleyen, programlanmış hücre ölümü ile açıklayabileceğimiz bir hastalıktır. Bunun sonucunda istemli kaslarda kuvvetsizlik ve erime ile giderek artan güç kaybı, mobilitede ve solunum fonksiyonlarında gerileme ortaya çıkar. Hastalarda görme ve işitme etkilenmez. Zekâ, normal veya normalin üzerindedir. Yani kısaca özetlemek gerekirse, mutasyon nedeniyle kasların kontrolünü sağlayan protein üretilemez, protein üretilemeyince ön boynuz hücrelerinde dejenerasyon oluşmaktadır. Sonuç olarak; bu da kasların zayıflamasına neden olur," dedi. Akli geçmişe kaymak üzereydi ki hemen kendini toparlayıp anlatacağı konuya odaklanmaya çalıştı.

"Hepinizin bildiği üzere hastalığın dört tipi vardır... Bize bunları sayabilecek var mı?" diye tekrar sınıfa gözlerini çevirdi. Orta sıralardan bir öğrencinin elini kaldırdığını fark etti. Eliyle söz hakkının onda olduğunu gösterdi.

"Sofia Bernard. Bu hastalığın sizin de belirttiğiniz üzere dört tipi vardır. Sayın Profesör. Hastalığın en ağır seyrettiği form Tip 1 diye adlandırılan gruptaki hastalardır. Belirtiler yaşamın ilk altı ayı içerisinde başlar. Hasta bağımsız oturamaz, baş kontrolü çok zayıftır, hatta hiç olmayabilir. Bebekler, dolayısıyla yutma ve emme gibi temel becerilere sahip değildir. Genellikle solunum yolları enfeksiyonlarının da tabloya eklenmesi ile hastalar solunum makinesine ihtiyaç duyar," dedi. Kısa bir sessizlik yaşandı. Bir an nefes alamadığını sandı. Pencerenin önüne kadar gidip camı açtı. Dışarıdan içeriye dolan keskin soğuk havayla kendine geldi. Tekrar pencereyi kapattı. Sınıfa döndü ve bugün kendisini pek iyi hissetmediğini ve bu durum için özür dilediğini söyledi. Ve derse devam etti.

"Teşekkürler Bayan Bernard. Evet, maalesef bu hastalık çocukları çok erken yaşlarda yakalıyor. Tip 1 en ağır formdur. Tedavi süreçleri çok zordur. Ve maalesef bu gruptaki hastaların çoğu kaybedilir. Tip 2'de ise belirtiler genelde altıncı ayın sonunda görülmeye başlar. Zira öncesinde gelişim basamakları normaldir. Bu gruptaki hastalarda baş kontrolü vardır, oturabilirler ancak yatma pozisyonundan oturma pozisyonuna kendi başlarına geçemezler. Yardımsız ayakta duramaz, yürüyemezler. Solunum yolları hastalıklarına açıktır. Omurga eğrilikleri görülebilir. Tip 1'e göre hastalığın seyri daha iyidir. Ama yine de sürekli bakıma muhtaç çocuklar oldukları için hem hastaların hem anne babaların hayatı çok zordur. Peki, bu hastalar için neler yapılabilir bize anlatabilecekler kimler?" dedi tekrar sınıfa söz hakkı vererek. Orta sıralarda oturan bir öğrenci söz almak istedi. Sınıf gerçek anlamda tam bir kozmopolitik sergiliyordu. Meksikalı, İspanyol, İranlı, İngiliz, Türk, Afrikalı her millettten öğrenci bulunuyordu şu an bu sınıfta.

"Muhammed El Nasır. Bebek hastalarda pozisyonlama, sonrasında fizyoterapistler eşliğinde egzersiz uygulamaları, şekil bozukluklarını önlemek, geciktirmek, fonksiyonu korumak, fonksiyon kazandırmak amacıyla gövde ve uzuvlara uygulanan yardımcı cihazlar olan ortezler ve balgamin atılımında pozisyonlama ile birlikte çeşitli drenaj yöntemleri ile hasta rahatlatılmaya çalışılır," diye sözünü bitirdi öğrenci. "Teşekkür ederim Bay El Nasır. Tedavi sürecinde bu tür hastalara sahip ebeveynlere çok iş düşmektedir. Eğer 24 saat bir hemşire ya da bir sağlık görevlisiyle çalışmıyorlarsa çoğu şeyi kendileri yapmak zorundadırlar. Bu hastalık boyunca sadece hasta değil hem madden hem manen aileler de ciddi anlamda yıpranırlar. Anne babalara, çocuklarının daha rahat nefes almaları, tıkanmamaları için doğru pozisyonlama teknikleri öğretilir. Bununla beraber hastaya uygun postüral drenaj ve aspirasyon yöntemleri de ailelere öğretilerek tedavi süreci ortak yürütülür. Yani diğer hastalıklardaki gibi saatinde ilacını içirdim, tahlillerini yaptırdım, hiçbir rutini atlamadan her şeyi yaptım olmuyor maalesef. Gerçekten çok büyük özveri ve sabır gerektiriyor. Geçelim diğer tiplere. Tip 3 hastalarında belirtiler 18. aydan sonra kendini göstermeye başlar. İlk belirtiler hafif görülmekle beraber hastalığın tanısının konulması gençlik yıllarını bulabilir. İlk zamanlarda yürüyebilirler fakat kas kayıpları mevcuttur. Zaman içerisinde kalça ve bacaklardaki güçsüzlük koşmayı engeller, ilerledikçe düşmeler görülür. Yerinden kalkmakta zorlanır, daha ilerleyen yaşlarda tekerlekli sandalyeye mahkûm olur. Skolyoz yani omurga eğrilikleri gösterme riski oldukça yüksektir. Ve son olarak Tip 4 SMA. Bu tip sadece erişkinlerde görülür. Bu SMA hastaları genellikle her türlü hareket aşamasına ulaşabilir, nadiren hasta tekerlekli sandalyeye ihtiyaç duyar. Kuvvetsizlik ve kas erimesi,

kollar ve bacakların gövdeye yakın kısımlarında daha fazladır," dedi ve buraya kadar anlaşılmayan bir konu olup olmadığını sordu. Sınıfın sessiz kalmasından kimsenin aklına takılan bir sorunun olmadığını anlaşıyordu.

"Öyleyse devam ediyorum arkadaşlar. Bu hastalığın tedavisinde kullanılan bir ilaç nihayet var. En başta bu hastalığın *SMN1* geninin kusurlu olmasından ve dolayısıyla gerekli olan proteini üretememesinden kaynakladığını anlatmıştık. Bir ilaç Firması tarafından pazarlanan Spinraza, SMA tedavisi için ilk FDA onaylı ilaç olma özelliğini taşıyor. Buradaki amaç bir şekilde gerekli olan proteinin üretilmesi olduğu için komşu *SMN2* genine bu görev bu ilaçla yüklenerek bir sonuç alınmaya çalışılmıştır. Diğer bir deyişle Spinraza genin verimliliğini artırarak daha çok motor nöron üretilmesine yardımcı olmaktadır. Böylece beyindeki sinyaller kaslara iletilerek, hareket eylemi gerçekleşiyor. Spinraza ilacı belden direkt olarak beyin omurilik sıvısına bir enjeksiyonla verilir. Hastalar tedavinin ilk iki ayında dört yüklenme dozu alırlar. Bu yüklenme dozları tamamlandığında ise hayatlarının sonuna kadar her dört ayda bir bu yüklemenin yapılması gerekmektedir. Sorun şu ki bu ilaç tüm dünyada oldukça pahalı bir ilaçtır ve yine maalesef ki her aile bu ilaca o kadar kolay ulaşamamaktadır. Anlayacağınız bu hastalığı tamamen bitirecek bir tedavi henüz bulunamadı," dedi son cümle boğazını yırtarak çıkarken bir süre kürsüde sessizce oturdu. Sanki bir şeyleri bağıra bağıra söylemek istiyordu da sesinin önünde bir engel varmış gibiydi. Birkaç kez yutkundu. Sonra sesi titreyerek:

"Doktor olmanın en zor yanı nedir biliyor musunuz? Ne tıpfakültesi'ni kazanmak için gecenizi gündüzünüze katmanız ne vizeler ne finaller ne onca yıl okumanız ne uzmanlık için geçen onca çalışma saatleri...

Zor olan bunca bilgiye, bunca emeğe rağmen en sevdiğinizi tedavi edemeyişiniz, o adım adım ölüme yaklaşırken ve başına geleceklerin her saniyesini bilirken elinizden hiçbir şeyin gelmeyişi..." Tekrar bir süre sustu. Sesini toparladı."Bugünkü verdiğim örnek vaka Maya benim kızımdı. On beş yıl önce büyük bir mutlulukla eşim ve benim hayatıma girdi. Size anlattığım üzere Tip 1 SMA olduğunu fark ettik. Bitmek bilmeyen geceler, öksürük atakları, tıkanmaları, elini kolunu oynatamayışı... O nefes alamadıkça sizde alamıyorsunuz, o bir şey yiyemedikçe canınız hiçbir şey istemiyor. O geceyi rahat geçirirse tüm gece deliksiz uyumuş gibi oluyorsunuz. Bir yıl gece gündüz mücadele ettik. O zamanlar Spinraza henüz deneysel aşamadaydı, hiç kullanamadık. Ve maalesef adım adım kaçınılmaz sona yaklaştık. Bu hastalığın bilinen birkaç uzmanından biri olmama rağmen hem bir doktor hem bir anne olarak elimden hiçbir şey gelmedi. Ardından eşimle aramızdaki acı öyle büyüdü öyle büyüdü ki artık birbirimizin yüzüne

bile bakamaz olmuştuk. En sonunda da ayrıldık. Hastalık sürecini, o yorgunlukları, saat kurup nöbete kalkışlarımızı paylaşabilmiştik de ölümün ardından gelen acıyı paylaşmayı becerememiştik. Neyse...

İşte bu yüzden doktorluğun en zor yanı uzmanı olduğunuz alanda sevdiğinizi tedavi edememek diyorum. Dilerim bir gün böyle bir acıyla sınanmazsınız. Ve dilerim bir gün içinizden biri başka çocuklar hâlâ nefes alabiliyorken bu hastalığın tam tedavisini bulur. Eğer bu gerçekleşirse emin olun o gün o çocukların dünyaya yeniden gelişi olacaktır. Ve bu hastalıktan mustarip tüm anne babalar ömürlerinin sonuna kadar size dua edeceklerdir..." dedi. Sınıf, sinek uça kanat sesi duyulacak kadar sessizleşmişti. Kendisini dinledikleri için herkese teşekkür etti. Sandalyesinden kalkıp hem ağrıyan ayağını hem dağılmış anılarını peşi sıra sürüyerek sınıftan çıktı. Nefes alamadığını, koca okulun ona dar geldiğini hissetti, kendini karlarla bezenmiş bahçeye attı. Havanın ayazı içine işlerken, elini kalbine götürdü. Dudakları suskun ama içi avaz avaz:

"Seni çok özledim meleğim," diye bağırdı...

ÇEKEŞLİ ÇEMŞİT

Hasan AYAZ

"Dağlar dağladı beni

Gören ağladı beni

Ayırdı... Ayırdı..."

Türkünün devamını bir türlü getiremiyordu. Başa sarıp söylüyor, her defasında aynı yerde tekrara bağlıyordu.

- Ayırdı zalim felek, oğlum. Ayırdı zalim felek.

Türkünün devamını getiren Çekeş'in belki de en ulu çınarı Musa amcaydı.

- Hay Allah senden razı olsun Musa amca! Hatırma gelmediydi bin bela.

Ecnebi milletleri aya çıkmaya canhıraş didinirken Musa amcanın güleç yüzüne ay çoktan inmişti. Parlayan yüzünde keşfi unutulmuş başka, güzelce bir dünya vardı.

- Hadi eğleşme, git, git!

Ağır ağır söylenen sözcüklerin tınısındaki şefkati tarif etmek kabil değildi. Hayli küçük olan çarşı merkezine doğru yürümeye devam etti. Arkada kalmış hissi uyandıran bacakları, bükülen belini gölge misali takip ediyordu. Cemşit'te türkünün devamını hatırlamanın sevinci...

- Uğurlar olsun, Musa amca! Uğurlar olsun!

Kendisi gibi erkenden işe giden insanların tuhaf bakışları Cemşit'in üzerine bir ambargo gibi çöküyordu. Kabahati varmışçasına suçlayan tartaklayan bakışlar... Türkü söylemenin, yaşlı bir amcayla konuşmanın nesi yanlış olabilirdi?

Doğma büyüme Çekeşli'ydi Cemşit. Geniş omuzları, kısa boyunda budanmış bir ağacı andırıyordu. Alnının ortasından inen sarı saçları, bakışlarındaki derinliği artırmaya muktedir oluyordu.

Az sonra manava varmış, kendisinden epey önce gelen Mehmet dayı, ekmek teknesini yeni bir güne hazır ediyordu.

- Selamünaleyküm Mehmet dayı. Dur sen, dur.

Domates kasalarını kaldırmakta olan iyi yürekli velinimetinin elinden kasayı kaparcasına aldı, çıkardı dükkânın önüne.

- Dur oğlum, acelen ne? Ve aleykümselam. Sen soluklan önce.

Elli dört yaşındaydı Mehmet dayı. İlçedeki altı manavın biri de onundu. "Evliya gibi adam," dedikleri cinsten olsa gerek, kimsenin iş vermeye yanaşmadığı Cemşit'i işe almıştı. Vukuatlıydı Cemşit. Kahvehanede kırılmadık bardak bırakmamıştı sakarlığından. Kahve sahibi nazikçe yol vermişti ona çaresiz. Marangozun dedikleri de sineye çekilir cinsten değildi. Vicdan vardı canım. Bu kadarına da "Pes," dememek elde değildi. Güpegündüz uyur muydu insan? Hele de iş başında. Cemşit uyuyordu işte. Hem de bir değil, iki değil. Her gün...

Kasaları dışarı çıkarmış, içeriye bir fırça atıyordu şimdi. Mehmet dayının koruyucu bakışları yirmi beş yaşlarındaki bu delikanlıyı bir baba merhametiyle izliyordu.

- Cemşit oğlum, bırak yorulduysan.

- Yok dayı, ne yorulması. Az kaldı, bitiyor.

Gerçekten de yorulmuştu Cemşit. Hep öyle olurdu ansızın. Canında bir gıdım derman kalmamış gibi mecalsiz düşüyordu. İncecik fırça sapı ne de ağırdı. Mehmet dayı durumu anlamakta gecikmedi. Sirtını sıvazlayan elleri onu bir tabureye oturttu. Cemşit'in saniyeler sonra kapanan gözleri içli rüyaya muhtemel ki dalmıştı.

O uyuyadursun, Mehmet dayı kâğıda sarılı peynir ve zeytini ardıçtan yapılma eski masaya koymakla meşguldü. Çeşidi az bu kahvaltının tadında bereket vardı. Ter damlamış hangi nimet şerbet olmazdı ki?

Cemşit uyuyalı çeyrek saat kadar olmuştu. Az sonra uyanacaktı. Biliyordu bunu Mehmet dayı. Uykucuydu Cemşit. Lakin pek kısaydı uyumaları. İşin tuhafı, gözlerini açtı mı Deli Dumrul bir pehlivan kesilirdi. Dinç, dingin, çevik... Ne yazık ki kısa sürerdi bu hali.

Kaymış gibi gözleri baygınlaşır, suya eğilen yorgun atlara benzerdi.

İki tavşankanı için çayhaneye doğru çıktı Mehmet dayı. Kendi işini kendi görmeyi adet edinmişti. Takat yetirebileceği hiçbir işi başkasına yaptırmazdı. Yaşlı annesinden başkaca kimsesi yoktur diye acıdığından almıştı yanına Cemşit'i. Beş boğaza bakıyordu Mehmet dayı ve küçük manavı öldürmüyorsa da ihya etmiyordu.

Cemşit uyanmış, elinde çay Mehmet dayıyı görünce yaşadığı utanç, yüzünü nar kırmızısına çevirmişti. İlk değildi bu. Çok kez yaşamıştı bu anın benzerini. Hızlıca doğruldu, aldı çayları ustasının elinden. Kusura bakma Usta, içim geçmiş. Hangi ara dalmışım, bilemedim. Yüzünde mahcup, masum bir ifade...

- Göz var uyku için oğlum. Hadi yıka elini yüzünü de gel. Çaylar soğumasın.

Kahvaltı yapılmış, veresiyeye yollanan çocuklar, annelerinin tembihlediği gibi öteberiyi evlerine götürüyordu. Vakit öğleyi bulmuş, ahizenin tok sesi küçük manavın duvarlarına varmakta gecikmemişti.

Arayan Selma Güzeldost idi. İlçeye geleli on gün olmuştu ve evine en yakın manavdan bir kilo muz, bir kilo armut, yarımşar kilo elma ve nar istemişti. Nar yoktu ama diğerlerini çırak hemen götürcekti doktor hanıma. Öyle demişti Mehmet dayı telefonda. Kâğıda yazdığı adresi çırağının avuçlarına tutuşturdu. Yazmasa unutulabilirdi çünkü. Çabuk unutuluyordu Cemşit.

Yüz adım kadar sonra doktor hanımın kapısında idi. Kapıyı çalmış, bekliyordu. İçinde yeni gelen doktoru görecektir olmanın heyecanı... Saniyeler sonra gıcırdayarak açılan kapıdan manolya kokusu ve bir kadın silüeti aynı anda kapının dışına nüfuz ediyordu. Cemşit o anda yere yığılmış, baygınlık geçirmişti. Tuhaf olan şu ki dönen göz bebekleri ve açık bilinci, onda bayılma numarası yapan bir sahtekâr izlenimi uyandırıyor. Selma Doktor zor bela onu içeri taşımış, ilk müdahaleyi yapmıştı.

İlk karşılaşmaları böyle olmuştu Cemşit'le. Sonra pek çok kez kapısının önünde ya da manavın bir köşesinde uyukladığına şahit olmuştu Selma Doktor. Sürekli bir yorgunluk hali vardı Cemşit'te. Gittikçe silikleşen donuklaşan bir yüz ifadesi...

"Vay bana vaylar bana.

Su vermez... Su vermez... Su..."

En sevdiği türküydü bu. Gene ne hikmetse sözlerini unutmuştu.

- Su vermez çaylar bana, oğlum. Su vermez çaylar bana!

Yine Hızır gibi yetişmişti Musa amca.

- Allah müstahakını versin Musa amca. Sen de olmasan bilmem ki halim nice olur?

Yaşlı adam yaptığı şeyden memnun devam ediyor yoluna. Selma Doktor hayretler içinde olan bitene bakıyor. Kendisini fark etmeyen Cemşit, sokağı dönüp gözden kayboluyor. Bu güzel sabahta, hastane yolunda ne büyük felaket... İn cinin top oynadığı caddede Cemşit, kendi kendine konuşmuştu. Olmayan bir Musa amcayla sıkı fıkı bir konuşma... Bir çeşit halüsinasyon mu görüyordu Cemşit?

Selma Doktor kolları sıvamış, Cemşit hakkında bir tahkike koyulmuştu. Dinlediklerini bir bir not ediyordu: Uykucuydu Cemşit. Büyük büyük büyük dedesi kale başında uyuyakalınca düşman kaleyi zapt etmişti. Kendi kendine konuştuğunu görenler varmış. Başka biri Cemşit'in her gece karabasanlar gördüğünü söylüyordu.

Selma Doktor araştırmasını tamamlamış, il merkezi Çankırı'ya gitmek üzere iki minibüs bileti almıştı. Hastaydı Cemşit. Bunu henüz kendisi de bilmiyordu. Tam teşekküllü bir hastanede tanısı konmalı, tedaviye başlanmalıydı bir an önce.

Bulgular, Narkolepsi denilen bir hastalığı işaret etse de Selma Doktor bundan emin olamıyordu. Beyinde Hipokretin adı verilen bir maddenin eksikliğinden kaynaklanan bu hastalık; gündüz saatlerinde uykulu olma hâli, ani kas tonusu kaybı (Katalepsi) kişi uykuya dalarken veya uyanırken kas kuvvetinde meydana gelen kısa süreli kayıplar (uyku paralizisi) karabasanlar, halüsinasyonlarla doluydu. Muhtemelen kale başında uyuyakalan büyük büyük büyük atasından miras kalmıştı Cemşit'e bu hastalık. Ve ondan da sahibini bekleyen bir emanet olacaktı...

Selma Doktor Cemşit'i ikna etmiş, az sonra kalkacak minibüste, gözleri camda Cemşit'i bekliyordu. Cemşit ise arka sokakların birinde hiç olmadığı kadar mutlu...

*"Dağı boran olanın
Halî yaman olanın
Uyku girmez gözüne
Gönlü... Gönlü... Gönlüüü..."*

- Gönlü viran olanın, oğlum. Gönlü viran olanın, diyor Musa amca. Cemşit'in dudağında goncalanan bir gülücük... Selma Doktor 'un ellerinden tutuyor.

CEM ALFABESİ

Mustafa ÖZKE

"Bu böyle olmayacak Ümit!"

"Ne böyle olmayacak Melek?"

"Çocuğu başka doktora götürmemiz gerekiyor. Sağlık ocağındaki aile hekimi iştah şurubu verip gönderiyor."

"Sen doktordan iyi mi bileceksin kadın? Yat uyu, erkenden işe gideceğim, olursa sabaha bir hal çaresine bakarız!"

"Ne geniş adamsın Ümit ya... 'Oğlumuz Cem, iki gündür mama yemiyor,' diyorum, 'Yat uyu,' diyorsun. İlk çocuğumuzda neler olduğunu bilmiyor musun?"

"Ne olmuş ilk çocuğumuza... Zaten üç beş gün zor yaşadı. Hem ilk çocuğumuz öldü diye bu da mı ölecek Melek... Bak ondan sonra doğan kızımız Eda sapasağlam, git gör odasında yatıyor. Bunun da bir şeyi yoktur. Ver şurubunu uyut, sabah mamasını yemeye başlar."

Ümit sırtını dönüp yattı ama Melek sabahı sabah etti, annelik duygusunun damarında yürüttüğü hüznle yatakta kıvranıp durdu. Gün ağarana kadar uyku tutmamıştı, kalkıp kahvaltıyı hazırladı. Eşini uyandırdı. Ümit, uykulu halde önce beşikteki Cem'e baktı, sonra kızının odasına gitti, beş yaşındaki Eda bez bebeğine sarılmış mışıl mışıl uyuyordu. Melek mutfaktaki radyonun sesini açarak yalnızlığına yoldaş buldu. Kahvaltının ardından Ümit'i işe uğurladı.

Aslında Melek korkmakta haklıydı. İlk çocukları Arda yaşıtlarına göre başı bedeninden büyük doğmuştu. Doğum öncesi kontrol yaptıracak imkânları da yoktu. Hastanedeki

doktor çocuğa Makrosefali teşhisi koyunca Melek iyice yıkılmıştı. Kucağına alıp doya doya bağrına basamamıştı yavrusunu. Ancak altı gün yaşatabilmişti. Şimdi aynı acıyı Cem'de yaşamak istemiyordu.

Kendine bir sabah kahvesi yaptı, balkona çıkıp oturdu ardından bir sigara yaktı. Kahveden bir yudum içmişti ki Cem'in sesiyle irkildi. Doğru yatak odasına koşup kucağına aldı, biraz salladıktan sonra balkona çıkartıp bebek arabasına koydu. Ne kahvenin tadını almıştı ne de sigaranın keyfini çıkarmıştı. Mamayı hazırlayıp getirdi. Cem bir iki yudumdan sonra içtiklerini kusunca Melek telaşa kapıldı. Balkondan karşı komşusu Ayten teyzeye seslendi. Ayten Hanım emekli bir hemşireydi ve mahallede kimin ihtiyacı olsa hemen koşup gelirdi. Doğru'da görev yaptığı yıllarda kardan kapanan yollara rağmen o soğukta yürüyerek gidip doğum yaptırdığı dilden dile konuşulurdu.

Eve gelen Ayten Hanım fincandaki yarım kahveyi ve küllükte hiç içilmeden söndürülmüş sigarayı görünce Melek'in çaresizliğini anladı. Cem'i kucağına alıp mama vermeyi bir de kendisi denedi ama o da başaramadı. Çocuk bir iki yudumdan sonrasını kusuyordu.

Ayten Hanım balkona çıkıp evdeki gelinine seslendi:

"Kızım sen gel Eda'ya bak da biz bir sağlık ocağına kadar gidelim."

Daha önce iştah şurubu veren aile hekimi, bu kez tetkik yapılması için hastaneye gidilmesini önerdi. Ücretini Ayten Hanım'ın ödediği bir taksiye binip hastaneye gittiler. Doktor bir yandan Cem'i kontrol ediyor, diğer yandan Melek'e "Kaç çocuğun var, diğer çocuklarının sağlık durumu nasıl?" gibi sorular yöneltiyordu. Melek sorulara cevap verirken dolan gözlerini siliyor ama ağladığını hissettirmek istemiyordu. Yapılan tetkikler ve elde edilen bulgulardan sonra doktor zor da olsa Cem'in sürekli bir tedaviye ihtiyaç duyduğunu anlatmaya çalıştı. Melek'in gözyaşları artınca halden anlayan doktor annenin içinde bulunduğu çaresizliği hissedip birden "Çocuk Makrosefali," diyemedi.

Tam tersine "Ağlamayın, düzenli bir muayene, iyi bir bakımla iyileşir," diye Melek'in yüreğine su serpti.

Doktor söylememişti ama Melek, ilk oğlunda yaşadığı acının tekrar edeceğini kılcal damarlarında kanın soğukluğundan sezmişti. Reçetede ki ilaçları hastane yakınlarındaki bir eczaneden alıp eve döndüler. Ayten Hanım ile Melek'i kapıda Eda karşıladı. Ayten Hanım'ın gelini onun karnını doyurmuş ve oynasın diye oyuncaklarını odasına hazırlamıştı.

O gün akşamı iple çeken Melek, balkonda oturmuş Ümit'in gelmesini bekliyordu. Ümit geldiğinde bütün olanı biteni anlattı. Aile büyükleriyle telefonda görüştüktan sonra çocuğu Hacettepe Üniversitesi Hastanesi'ne götürmeye karar verdiler. Eda'yı teyzesine bırakıp yataklı trenle Ankara'ya gittiler.

Melek'in gecesi gündüzüne karışmış, Cem'i yaşatmak için her şeyi göze almıştı. Ankara'daki tedavinin ardından Adana'ya döndüler. Araştırıp sordukları kişiler Prof. Dr. Şakir Altunbaşak'ı tavsiye etti. Gidip bu doktoru da buldular. Bu aykırılığın ortalama beş bin bebekten birinde görüldüğünü söyleyen Şakir Bey, "Makrosefali, bebeğin aynı yaş ve cinsiyetteki bebeklere oranla kafasının çok daha küçük olduğu bir doğum kusurudur. Bebeğin anne karnında gelişimini takip ederken ortaya çıkabildiği gibi, doğum sonrası da fark edilebilir. İyi bir tedavi yöntemiyle Cem'i yaşatabiliriz," deyince Melek bu kez sevinçten ağladı.

İlk oğlunu Makrosefali'den kaybeden Melek, hastalığa denk gelen beş bininci çocuğun annesi olarak bu yükü sırtladı ve evladını yaşatmaya ahdedti. Nasıl bir sevgiyle bağlandıysa ve hangi gözle evladına baktıysa Melek, ömrünü adadığı Cem'i 25 yıl yaşattı. İki yaşında çocuk kadar görünse de Cem o ailenin vazgeçilmezi haline geldi.

Melek her gece kendi uydurduğu hikâyelerini Cem'e anlatmaya başladı. Ablası Eda ise annesinin anlattığı hikâyelerini Cem'in karşısında pantomimle gösteriyordu.

Kardeşi hiç konuşamıyordu ama Eda onu konuşuyor gibi kabul ediyor ve öyle konuşuyordu.

Cem genellikle sulu yemekler yiyordu. Eda ise sırf mutlu olsun diye onunla aynı tabağı paylaşıyordu. Normal bebek arabası gibi ama büyük ve özel hazırlanmış bir araba ile gezdiriliyordu. Eda kardeşi için tüm fedakârlıkları yapıyordu.

Cem'in ağrısı ya da gazı olursa uyanıp bağııyordu. Aynı kolunun üzerinde fazla uyuduğu zaman o uyuşukluğu anlatmak için farklı ses çıkarıyordu. Melek adeta kendi dünyasında bir Cem alfabesi oluşturmıştı. Geçen 25 yıl içerisinde oğlu Cem ile onun dilinden anlaşıyordu. Onun alfabesini gözlerinden okuyordu. Kaşlarını çatınca alfabeyi bir yana bırakıp bindirdiği özel arabasıyla onu gezmeye çıkartıyordu. Melek mahalledeki komşularına bile Cem'i sevdirmeyi başarmıştı. Çünkü sevgi en güzel ilaçtı.

Hatta bir akşam televizyon seyretmek için anne ve babasının arasına oturan Eda'yı görünce çığlık atmış, Eda da bunun üzerine anne ve babasının oturduğu üçlün kanepeden kalkmıştı.

Cem annesinden sürekli söz bekliyor. Annesi de ona her gün bir şeyler anlatıyordu. Bir gün anlatacak bir şey bulamayınca Ümit'ten yardım istedi.

Ümit anlatmaya başladı:

"Cem okul harçlığını çıkarmak için kendine bir boya sandığı yaptırıp ayakkabı boyacılığına başlamış. Bir gün belediyenin önünde durup ayakkabı boyarken bunu gören zabıta Cem'i kovalamış. Yakalanacağını anlayan Cem daha fazla kaçamamış. Zabıta gelip Cem'in boya sandığını almışlar. Cem de gidip babasına söylemiş. Babası gidip zabıtanın sandığı almış..."

Ümit'ten cesaret alan annesi bu kez kendine göre bir öykü kurdu:

"Askerden geldikten sonra Cem'i komşularının kızı Hatice ile evlendirmişler. Ardıç ve Atakan diye iki oğulları olmuş. Cem oğullarını büyötmek için çok işte çalışmış ama gittiği yerlerde dikiş tutturamamış. Sonra çalışmak üzere arkadaşlarıyla birlikte Hollanda'ya gitmişler. Ardıç ve Atakan bir süre anneleriyle birlikte yaşamış. Yıllar sonra Cem Hollanda'dan dönmüş ve oradan getirdiği para ile bir manifaturacı dükkânı açmış. Çocuklarıyla birlikte mutlu mesut bir hayat yaşamışlar."

Hikâyeler bittikten sonra Cem uyuyunca Melek ile Ümit kızları Eda'nın yaptığı kahveyi içmek üzere balkona çıktılar. Yıllar saçlarını ağartmış, omuzlarını çökertmişti ama karı koca olarak yaşadıkları sıkıntılara birlikte direnmişlerdi. Ümit ilk başlardaki o umursamazlığı bile üzerinden atmıştı. Melek ona bunu da öğretmişti.

Yaşadıkları bütün acılara rağmen güçlü bir aile olarak kenetlenmenin kahvesiydi içtikleri... Melek Cem alfabesini öğrenmiş ama ömründen ömür gitmişti yine de anneliğin verdiği o bitimsiz yürekle ailesini kenetlemeyi bilmişti.

O gece herkes huzurla uyumuştı ama Melek yarın Cem için hangi hikâyeyi anlatacağının planlarını geçiriyordu aklından...

ÇOCUKLUĞUMUN TAVAN ARASINDA KALDIM

Eda KIRGEÇİT

Barkodda on yedi yazıyor, sırasının gelmesine dokuz kişi var. O tarihten beş yıl önce ya da yedi yıl sonra ölseydi muhtemelen burada olmayacaktı. Kâğıdı özenle dörde katlayıp pantolonunun arka cebine yerleştirdi. Uzun ve loş hastane koridoruna tiksinerек baktı. Psikiyatri polikliniğine ulaşabilmek için önce acil polikliniklerinin önünden geçmeliydi ki en zoru buydu. Çocuğun el bileğini sıkıca kavradı, hızlı adımlarla ve nefesini tutarak yürümeye başladı. Derzlere sıçramış kan izleri, kapı ağzındaki sayısız ölü taşımış bacakları paslı sedye, sedyenin çamaşır suyundan sararmış çarşafı, deri döşemesi kusmuk lekeleri taşıyan tekerlekli sandalye, omuzlara yaslanmış kafalar, ağlayan bebekler, serum şişeleri bulantı hissi yarattı. Bir duvara yaslanıp kolonyasını koklayabilseydi, buradaki bir duvara yaslanma bir kolona tutunma düşüncesi bulantısını daha da tetikledi. Havaya yayılmış zefiran kokusu zihnindeki kanalizasyon imgesini yok etmeye yetmiyor, bedenine değen ciğerlerine bulaşan oksijenden bile öğreniyordu. Nefesi ve adımları hızlandı. Doç. Dr. Haşim Kasım Sıvacı yazan kapıyı gördüğünde gözleri kararmıştı, yığılmak üzereydi. Derin bir nefes aldı. Çantasından çıkardığı peçete yığınının küçük bir tomar alıp üzerine bol miktarda kolonya döktü önce kokladı sonra kapının hemen yanındaki iki bankı özenle sildi, kuruladı, yeniden sildi yeniden kuruladı ve oturdu.

Köpek dişi ile dilini ısırdı, ön dişlerini birbirine değdirip çenesini sımsıkı kilitledi. Orta parmağını avucunun ortasına bastırıp sağ elini yumruk yaptı, rahatladı. Kendisine bakan var mı diye sağına soluna mahcupça bakındı. Çocuk zaten yerdeki fayansları sayıyordu.

Rahatlamıştı, yanında çocuk olmasa dokuz kişiyi de bekleyebilirdi on dokuz kişiyi de artık ama çocuk vardı; açtı, okuldan çıkmıştı, yorgundu. Oyalansın diye çantasında

bir şeyler aradı. Birkaç paket lastiği, tek kolu kırılmış ya da yenmiş kurabiye adam, bir anahtarlık, eski bir iki reçete, ucu ısırılmış ufacak bir göz kalemi bulup tutuşturdu çocuğun eline. Göz kalemi ile tek bacağı olmayan bir kurabiye kadın çizmeye başladı reçetelerin birkaç santimetrelilik boşluğuna çocuk.

Kızının yaşında idi öldüğünde. Nasıl bir enkaz yarattı ise yokluğum benliğinde işte o gün nasır oldu ruhu bedenine.

Uykusunda kaldırıp yüzüne söylediler öldüğümü. Çılgık atıp sokağa fırladı, benim eve geldi, yatağıma yattı, gözyaşı bittiği an bayılırcasına sızdı. Ardımdan üç gün konuşmadı kimse ile sonra resmimi buldu, saatimi, cebimdeki bozuklukları, şapkamı aldı bir de. Önü mukavva idi kasketin ucuz, pazar işi bir kez yıkanmadı ya sinmişim sigaram ile birlikte içine. Yaşıtları kuklalarla, bebeklerle oynardı o elinden düşürmez gömerdi başını kasketin içine biraz Maltepem, biraz ben karışıp birbirimize uyuturduk onu... Yine tren yolundayız, uzanmışız çimenlere, bitevi papatya beş yanımız. Serçe parmağında bir uğur böceği, soruyor ceketimi çekiştire çekiştire:

- Benim olsun mu bu?
- Olsun tabi olsun, bütün dünya senin olsun.
- Gerçekten soruyorum benim olsun mu?
- Ölü ki o.
- Ölenler bizim olmaz mı?
- Bilmem.
- Ölürsen gömerim, ölü bir böceğim olur. Yine benim işte...

Tren geçiyor el sallıyoruz, içinde en sevdiklerimiz varmış gibi.

Kırkım çıktıktan sonra uğur böceği oldum. Çıkıyordu mezarımdan ve bunu en çok ben istiyordum. Gördüğü her uğur böceğini öldürüp gömmeye başladı altı ay sonra. Öldürmeden önce de dokuza kadar saymaya. Sonra su içerken dışarı çıkarken şarkı söylerken seksek oynarken de saymaya başladı. Sonra her şeyi saymaya başladı. Evleri, ağaçları, kaldırım taşlarını ve sokak lambalarını, balkonlardaki saksıları, insanları... Sayarken yorulur, ağlar yine de sayardı. En çok otobüs yolculuklarında acırdı gözleri yol boyu açmazdı onları. Bir böceği öldürdüğü gün yeşil kloş elbisesi vardı üzerinde, en sevdiği, böceğin uğur böceği olmadığını fark ettiğinde artık çok geçti. Bir daha yeşil

giymedi, yeşil hiçbir şey yemedi, yeşil hiçbir şeyi ellemedi. O gün perşembeydi ve bir daha perşembe günleri dışarı çıkmadı. Hep perşembe günleri karnı ağrıdı, annesiyle en çok perşembe günleri kavga etti, hep perşembe günleri dayak yedi. Dayak yediği bir perşembe günü uğur böceği öldürmekten vazgeçti. Elini yıkadı, temizledi. Daha çok yıkadı, ellerini yıkadıkça daha da pis geldi elleri gözüne. Bedenini yıkadı. Tüm ölü böcekleri bedeninden uzaklaştırmak istercesine çitiledi bedenini. Saatler, günler, aylar, yıllar sürdü temizleniş, bitmedi, bitiremedi. Yıkanırken, yara olmuş bedenini ovalarken de ağladığı çok oldu. Durduramadı kendini yine yıkadı. Bedenindeki böcekler gitmedi. Benim için dua etmeyi de öğrendi. Hayatına giren her şey, varlığını ezen koca bir kayaya dönüştü. Bildiği tüm duaları okumadan yataktan kalkmadı, uyumadı, okul kapısından adım atmadı. Bitmeyen, sizlerin zamanlarına sığmayan, ömrünü çalan ritüelleri vardı. Hep geç kaldı, her şeye geç kaldı, utandı, tıkanı, ayıplandı, yasaklandı, dışlandı, saklandı, gülündü. Çizgiler, sayılar, sabunlar, plakalar, renkler, dualar, kelimeler, reçeteler, ilaçlar, ölümler ve böcekler olmasaydı çok daha kolay olacaktı ona hayat.

Hizmetli paspas yapmaya başladı, kızı düşen kurabiye adamı yerden kaldırdı. Üç defa öptü, iki kere sallayıp cebine attı. Her yanı sabun kokusu sardı. Sandaletinden taşan başparmağını paspasın yerde bıraktığı sabunlu suya değdirdi. Ayak parmağına bulaşan köpüğe dokundu, işaret parmağına bulaşan ıslaklığı yaladı. Gören kimse olmadı, tekrarladı. Sırada daha yedi kişi vardı.

ÇOK ŞEYİM VAR

Zafer ÇETİN

En sevdiklerinizden birisini örneğin eşinizi veya çocuğunuzu bir an olsun bir bataklığa saplanmış olarak hayal edin. Ve hiçbir şey yapamadan, eliniz kolunuz bağlı öylece kenardan ona baktığınızı var sayın. O, her çırpınışında olduğu yerde bir milim daha batarken sizin gönlünüzde açılan yara da her an santim santim büyürken sorarım size: Ne hissedersiniz? İşte rahatsızlığı esnasında babam benim için hep bu karmaşık düşüncelerin ve yoğun hislerin odak noktası oldu: Bazen ona çok acıdım, (sanki baba olan benmişim gibi) bazen kendi çaresizliğime lanetler okudum, (elimden bir şey gelmiyor, ne yapsam olmuyor bağlamında) bazen de kapatıp kapıyı bir odada saatlerce ağladım. (sanki teselli olacaktım gibi) Ama tek bir gerçek vardı ortada: Gözümün önünde babam her gün azar azar eriyordu.

Her hastalığın tıp dilinde elbette bir öyküsü vardır. Peki ya hastalık bir değil de hastalıklar zinciri mevzubahis olursa acaba yine hepsinin tek bir öyküsü olabilir mi? Yazılabilir mi?

Üç yıl oluyor babamı kaybedeli. Yanlış hatırlamıyorsam yirmi yedi civarı rahatsızlığı vardı. Parkinson bunların en babasıydı. Distoni en yoranı, en çilelisi. Spastik disfoni zaten her şeyin başlangıcıydı. Şeker, yüksek tansiyon alışlagelmiş olanları. Prostat, kalp büyümesi, katarakt, göz tansiyonu, ses teli felci ve benzerleri nedense pek önemsenmezdi. Gastrit, reflü, mide torsiyonu belki garip gelecek ama babamı en fazla etkileyenlerdi. Stres, depresyon, anksiyete yani psikolojik sorunlar hep var idi. Antidepresanlar A'dan Z'ye liste ile tüketilirdi. Velhasıl vefatından bir gün önce babamın günlük kullandığı hap sayısı abartısız ya yirmi altı ya da yirmi beşti.

Yıllarca hep neden sorusuna cevap aradık babamla. Tedavi yoktu belki ama mutlak bir neden olmalıydı ya da ne bileyim nedenler... Yanlış beslenme, düzensiz hayat, alkol, sigara, akraba evliliği asla yoktu, yaşam da değil, bu değil derken üç şıkta anlaştı uzmanlar. Emin olmadan, olabileceği varsayımı ile. Küçük yaşlarda yaşanmış beyin kaynaklı bir travma, bu bir. Kullanılan ilaçların yan etkileri. Valla o kadar ilaç elbette bir yerleri yıkacaktı. Olabilir ki bu da iki. Ve son olarak kalıtsal bir durum. Yani genlerle alakalı. Ve bu da üç. İşte o mucize kavram o an çıktı karşımıza: Nörogenetik.

Nörogenetik hayatımızda yer aldı dediysem öyle yıllardır değil. Belki birkaç yıl. Taş çatlasın beş altı yıl. Hatırlıyorum da yirmi yıl önce bir doktor bana Distoni denilen hastalığı hiç duymadığını söylemişti. Çok şaşırmıştım. Parkinson'u dünyada meşhur eden Muhammed Ali olduğu gibi Distoni'yi de (iddialı olacak belki ama) ülkemizde meşhur eden sanırım babamdır. İlk kez doksanlı yıllarda yabancı kaynaklardan yapılan çevirilerde görmüştük Distoni'yi. Sonra onunla yaşamayı öğrendik. Tek sorunumuz Distoni'yi etrafımıza anlatmaktı. Anlatamadık yıllarca. Sonra yaygınlaşınca anlatmaya da gerek kalmadı zaten.

Babamın anlatımına göre her şey bir aspirinle başlamış. Kalp romatizması şüphesi ile bir doktor önermiş her gün bir aspirin içmesini. Sulu susuz derken aspirin bir gün takılmış boğaza. Üç gün sonra da ses kısılmış. Bin doktor derdi babam, boğazımı inceledi lakin bir netice elde edemedi. Ses telleri sağlam, boğazda hasar yok. Her şey normal. Sessiz konuşabilirdi, bağırınca da oluyordu ama oturup normal bir insan gibi iki kelam edemiyordu. Yıllarca böyle yaşadı. Ardından bir bir diğer rahatsızlıklar geldi. Korkmadı, yılmadı, panik yapmadı. Sindire sindire kabul ederek yaşadı. Hep çare aradı, İstanbul, Ankara, İzmir gitmediği yer kalmadı. Edirne Tıp, ikinci adresi oldu bir süre sonra. Ben devreye girince de Ege'nin yollarına müdavim olduk. Hastalığın yarısını yollarda diğer yarısını da hastane koridorlarında yaşadık. Beş dakikalık muayene için bazen bir gün yolda yarım gün koridorda konakladık. Babam doktorları(nı) çok severdi. Çok saygı duyardı onlara. Ceketini mutlaka iliklerdi karşılarında. Hocam, Hocam, der gözlerinin içine bakardı. Doktorları da babamı sevdiler. Yaşça kendilerinden küçük olmasına rağmen yaşlı bir ihtiyarı andıran görüntüsünden dolayı hep babama amca diye hitap ettiler. Her yaptıkları işlemden (bazen kafaya elektrik verirken, bazen botoks yaparken bazen de kaslarını birtakım aletlerle sıkarken) "Kusura bakma az canın yanacak amca," diye uyardılar. Babam, etim sizin kemikler bana yeter der, gık bile demezdi. Babam da doktorlar da çaresizdi aslında ama birbirlerini omuzluyor aynı yolda ilerlemek iyi bir sonuç elde edebilmek için çırpınıyorlardı. Birbirlerinden razıydılar yani sözün özeti.

Babamın iki düşmanı oldu hep: Rüzgâr ve yağmur. Yağmur yağsa hele bir damla yağmur düşse omzuna, ne hikmetse hemen hasta olurdu. Romatizma diyebilmek için yapılmadık test kalmadı. Temizdi sonuç. Rüzgâr biraz esti mi kaskatı kesilirdi babam. Kas hastalığı mı acaba diye MS başta olmak üzere ele alınmayan hastalık kalmadı. Hatta bir on beş gün hastanede misafir oldu babam da üniversite öğrencilerine, intörlere denek oldu bir umut adına. Belki bir şeyler bulunur, bir iki milim yol alınır hesabıyla. Olmadı. Elde hep sıfır vardı.

Önce göz kapakları düşmeye, kapatınca açamamaya başladı istemsiz. Bildiğiniz beyin hükmetmiyor kendi haline takılıyordu kapaklar. Durup dururken birden kapanıyorlardı. Araba sürerken düşünün mesela birden görüntü kopuyordu maazallah. Elde dosya Nöroloji'den başlanıyor, o psikiyatriye yolluyor, oradan ses kısık ya hadi kulak burun boğaza deniyordu. Beyin cerrahı bakıyor, dâhiliyeci şekere takılıyor, ilk başlangıca dönülüp aspirinden işleme tekrar başlanıyordu. Elde yine sıfır. Derken çene tutulmaya başlandı. Artık Distoni deniyordu ve göz için çene için ayrı tanımlamalar yapıyordu. Uyuşturalım belki çözüm olur diye başlandı kuvvetli ilaçlara. Her hafta kademe kademe artırıldı dozlar. Ak....ton mesela bir ata içirilince at yere yıkılırken babamın aynı günde beş tane ile bana mısın demediğini, zerre uyuşmadığını bilirim. Derken botoks başladı. İnsanların daha güzel görünmek için uyguladığı yöntem bizim için hayati öneme sahipti. Her altı ayda bu raporların çıkarılma sürecinden ve zorluğundan bahsetmeme gerek yok sanırım. Ömrünün son on iki yılında yılan zehri de denilen botulinum toksini, hem yüzüne hem boynuna hatta sırtına bile defalarca zerk edildi babamın. Birkaç gün iyi ancak devamında daha da ağırlaşan tablo. Biliyor musunuz babamın hiç dişi ağrımadı. Tek dişi bile çürümedi ve de çekilmedi. Hayatı boyunca hiç de dişlerini fırçalamamıştı hâlbuki. O sağlam dişleri ile vefat etti. Ağzına lokmayı alırdı, demiri ezecek dişi vardı ama çenesi basmazdı. Lokma kendiliğinden ağzından yuvarlanır, yere atlardı. Sırt üstü yere yatıp da yemeye başladı sakıncalı olmasına rağmen. Yan yatıp ağzına atıp çiğneyemeden yutmaktı yaptığı. Tabii olmadı. Ciğerlere kaçmaya başladı, kaçmasa da kaçmış gibi hissettirmeye... Sıvı tarz beslenme başladı kolay olsun diye bu kez. Derken gırtlak da başladı tutulmaya. Neyin girip neyin girmeyeceği kontrol olarak artık sinir sisteminde değildi sanki.

Ve Parkinson girdi ilaveten hayata. Eller titrer oldu. Yürüyüş minicik adımlara döndü. Hareketler iyice kısıtlandı. Yüz zaten Distoni ve botoks kaynaklı korkunç bir durum almıştı ki Parkinson'la beraber artık vücut da şeklini şemailini yitirmişti. İnsanlardan utanma, çekinme ile artık ciddi psikolojik sorunlar da ortaya çıkmıştı. Yaşamın zaten kalitesi yoktu

ki şimdi artık o da tehdit altındaydı. Bir el göz kapağını açmakla görevliydi. Bir el ise dengeyi sağlamakla. İstemsiz kasılmalar, kasılınca tutulmalar derken omuzlar ve kollar da nasibini aldı hastalıktan. Kafa kıpırdamıyor, omuz tutuk, kollar açılrsa kapanmıyor, kapansa açılmıyor. Ve sonunda nefes de başladı tutulmaya. Alınan nefes ne hikmetse dışarı verilemiyordu. Tutukluk devam ediyordu. Lakin ne hikmetse akciğer fonksiyon testlerinde sıfır sorun gözükmüyordu. Adam nefes alamıyor, alsa veremiyor her solukta ölüp ölüp diriliyor ancak hiç sorun gözükmüyordu. Boğazı gibi, kalbi gibi, gözleri gibi, beyni gibi... Bütün test ve taramalar çok iyi çıkıyordu. Kalp grafisinde kalp on sekiz yaşında birininki zannediliyor, mide endoskopisinde zerrece bir çizik bile görülmüyordu. Ancak adam her gün yavaş yavaş eriyor, acı çekiyor, milim milim ölüyordu. Ağrısı sızısı yoktu belki ama bir taştan bir odundan farksız hareket edemiyordu.

Nefes problemi, oksijene bağlanma şeklinde idare ederken sorun daha da büyüdü. Ameliyatla ses telleri traşlandı ve boğaz biraz genişletilerek açıldı. Fayda biraz olur gibi olsa da üç ay sonra yine aynı olaya bağlandı. Çaresiz boğaza delik olayı için tekrar ameliyat masasına yatırıldı. Her şey iyi iken ameliyat sonrası komplikasyon ve akciğer hasarı. Devamında kalp krizi derken son nefesini verdi babam. Öldüğünde hâlâ hastalığın izleri üzerindeydi. Her zamanki gibi kasılmış kalmıştı. Zerrece yumuşamamıştı. Hep kendinde bir gerilimden bahsedirdi ki babam, sinir sitemi devre dışı kaldığında bile bu gerilimin, kasılmanın sona ermesi gerekmez miydi acaba? İçimden bir ses yıllar geçse de bu soruma bir gün mutlaka cevap alacağımı söylüyor.

Sadece bana göre değil, babam gerçekten çok zeki bir adamdı. Kırk yaşında iken dışarıdan ortaokul, lise eğitimini tamamlamış üstüne bir de yüksekokul okumuştur. Hem de en yüksek notlarla. Doktorların birçoğu babam için beyni çok hızlı çalışıyor, beden bu hıza yetişemiyor derdi. Rahatsızlığın sebebini buna bağlayanlar da az değildi. Temel teşhis ise genelde genlerden kaynaklı soruna çevresel faktörlerin katkı sunması. Genler üzerinde çalışmalar olsa da bildiğim kadarıyla bir tedavi henüz söz konusu değil. Nörolojiye gelince bana göre tıp sektörünün en merkezi en mühim alanı. Çaresizliklerin, imkânsızlıkların adresi. Her hastalık bir şekilde nörolojiye uğruyor, dokunuyor, danışıyor ve ona göre şekilleniyor. Hastalığın seyrine de alacağı konuma da o karar veriyor bence.

Gen kaynaklı hastalıkların çoğaldığını, çoğalacağını maalesef yakinen biliyor ve görüyoruz. Keşke tüm herkes olayın vahametinden haberdar olsa, keşke toplumda bir farkındalık oluşsa. Bugün bende belki sorun ama kim bilir yarın kimde? Nörogenetik alanının ilerlemesini bu anlamda inanın çok isterim. İlerlediğini, ilerleyeceğini tahmin ediyorum ancak hızlı olmasına dikkat çekmek isterim naçizane. Malumunuz bir kanser

vakası insanı kolayca üç ayda götürebilir. Oysa Nörogenetik bir rahatsızlık (mesela Distoni) elinizden aldığınız yaşam kalitesiyle her gün sizi azar azar eritir, hırpalır. Her yeni gelen gün bir önceki günü aratır. Bir bakarsınız normal sağlıklı bir insan gibisinizdir. Bir kaç saniye geçer ölümün eşiğinde bir yerdesinizdir. Hiç unutmam, hep hatırımdadır, rahmetli babam rahatsızlığını şöyle ifade ederdi: "Neyin var diye soruyorlar: Hiçbir şeyim yok, diyorum. Az sonra yine soruyorlar. Neyin var? Diyorum ki, çok şeyim var."

CYBERKNIFE

Necdet ARICI

Küçük bir kitleymiş zaten. Bu aşamada fark edilmesi büyük bir şansmış. MR çok net çıkmış ama operasyon öncesi bir kez de burada çekilmeliymiş. Öncekiler ile karşılaştırmak için gerekiymiş. Önceki MR çekimlerinden biliyordum, yarım saat süren Dırr Dırr! Ama nasıl bir yarım saat? Bir evin güneye bakan avlusunda akşama değin güneş altında kalan fesleğenlerin susuzluktan kırılması gibi bir şey...

Bir öncekinde, -yani ilk Dırr Dırr çekişimde- beynime gönderilen ses dalgalarını tanıdık bildik bir sese benzetmeye çalışmışım oyalanmak için. Örneğin, tünele girerken ki ses, coğrafya dersinde arka sıralardan gelen sestir:

"Hımmm!"

Coğrafya öğretmenimiz Nebahat Hoca, Kilimanjaro Dağları'nın bitki örtüsünü anlatıyor:

"Hımmm!"

Nebahat Hoca,

"Çenen tutulsun!"

Bana mı söylemişti?

Bakışlarını yakalıyorum, bana söylemişti. Arka sıraya dönüyorum:

"Yahu kesin şu mırıltıyı! Benden biliyor."

"Sakin kıpırdamayın Ekrem Bey," diyen kadife yumuşaklığında bir sesle oyalanmam son buluyor.

Başımın her iki yanına süngerden yastıklar sıkıştırıyorlar.

"Uzun sürmeyecek zaten."

"Evet biliyorum. Uzun sürmeyecek." Dudaklarımı ısıırıyorum.

"Arada iğne için geleceğim. Bu arada sıkıntılı bir durum olursa elinizi kaldırmanız yeterli olacaktır. Gözüm sizde olacak."

Az sonra, merdaneli çamaşır makinesinin gıcırıtları başlayacak ardından hışır hışır hışırtılar...

"Kokuyordur," diye söyleniyorum içimden.

Ayaklarım kaç saattir ayakkabı içinde...

Ardından bir bisiklet düdüğü, başlangıç için işaret verecekti. Bisiklet düdüğü hiç dinmeyecek gibi. Çocukluğumdan, "Mavili" diye mavi yazılı tabelası olan bir kadayıfçı geliyor aklıma. Onun, çivitle boyalı dükkân duvarına yasladığı mavi bisikleti bir de.

Bisiklet düdüğünün arkasından Kadıköy iskelesine yanaşmaya çalışan beyaz bir vapurun kalın ve isli düdüğü... Bu gürültüde martı çığlıkları nasıl duyulur?

"Vuum vuum vuum vuum vuum vuum!"

Beyaz vapur, denizi köpürterek yan yan yaklaşıyor iskeleye. Vapur mu iskeleye yaklaşıyor yoksa iskele mi vapura, anlamıyorum. Ses, yeri, göğü, denizi inletiyor,

"Vuum vuum vuum vuum vuum vuum!"

Birazdan MR, bir evin cümle kapısındaki piriçten kapı tokmakları gibi taklamaya başlayacak, önce tok sesler:

"Tak tak tak tak tak tak tak tak!" Gelen kimseler yok. Sesler, beynime çakılan mıhlar gibi. Sıra hiç değişmiyordu, şimdi de tiz sesli süslü hanım kapı tokmağı,

"Tik tik tik tik tik tik tik tik tik!"

Ne zaman bitecek? Bitmeyecek gibi...

Eselden evlerin cümle kapılarında piriçten kapı tomakları varmış; gelen belli olsun diye biri tok sesli, diğeri tiz sesli imiş. Eğer gelen erkek ise, destur yerine tok sesli tokmağı çalarmış ki içerideki kadınlar toparlansınlar. Tiz sesli ise gelenin kadın olduğunu belli edermiş.

"Ne güzel günlermiş hâlbuki..." diye düşünürken Ayı Turgut'un basgitar sesiyle irkiliyorum,

"Dinn dinn dinn dinn dinn dinn dinn dinn!"

Ayı Turgut, Turgutlu Erkek Sanat Enstitüsü'nün de davulcusuydu. İri gövdesi ve güçlü kollarıyla onu görseniz, davulla kavga ediyor sanırdınız. Kocaman davul, onun gövdesinde küçücük kalırdı. Sonra birden evimizin arka kapısına vurulan yumruklar:

"Dan dan dan dan dan dan dan dan!"

Evde kimse yok, diyorum.

"Evde kimse yok!"

"Dan dan dan dan dan dan dan dan!"

"Evde kimse yok!"

Ekrem karışıyor söze. MR demezmiş o. Neden, diye soruyorum. Çünkü Türkçe'de em ve ar diye sesler yokmuş;

me, re diyesiymiş iyiymiş. Git işine diye çıkışıyorum ona:

"Sen bulsaydın bu teknolojiyi de koysaydın Türkçe bir ad. Yobazlık yapma!" diye azarlıyorum. Sesini kesiyor. Sessizlik...

Zaten ne kadar karınca varsa kulaklarımda burnumda alnımda dolaşıyor! Elimi kaldıracığım, vazgeçiyorum. İğne yerleri acıyor!

Birden, yüzlerce güvercin havalanıyor çatıdan. Keşke bir ceviz ağacı olsaydım diye geçiriyorum içimden, o güvercinler dallarıma konardı!

Küçücük toprak bir saksı içinde fidana durdursalardı beni... Sonra da evin bahçesine dikselerdi. Gövdeme kediler, köpekler sürtünselerdi. Dibimde tavuklar eşelenseydi. Dallarına konan güvercinler, serçeler ne kadar da mutlu olurlardı! Kalın kabuklarım altında milyonlarca minik böcekler, binlerce şehirler, ülkeler, en dünyalar kurulurdu... Köklerimde binlerce karınca yuvası, yapraklarımda; sayısız arılar, kelebekler... Çiçeklerimdeki özsuğu sunardım onlara... Yedi yaşına gelince de tam karşımda kim ya da ne varsa onun fotoğrafını çekip onu gövdeme işler onunla büyüdüm artık. Beynimin fotoğrafı üçüncü kez çekilmişti. Raylı sistem, beni tünelden çıkarıyor:

"Hımmm!"

"Hımmm ya!"

Kapı açılıyor,

Nebahat Hoca'nın eli yüzü tebeşir tozu, öylece bakınıyor.

"Geçmiş olsun Ekrem Bey. Nasılsınız?"

Kulağımın dibinde dünyanın en güzel melodisi:

"Mi re do si sol la si... Fa mi sol fa..."

DEDE VE BİRİCİK TORUNLARI

Murat ÇETLİ

Alzheimer hastası dedemle yaşamak zorunda olmak çok zor. Ablam ve ben iki yıl önce dedemin yanına yerleştik. Sürekli bir şeyleri unutuyor, kendi ismi ve biz dâhil. Dışarıya çıktığında başına gelmedik şey kalmadığından, evden çıkmasına elimizden geldiğince mâni olmaya çalışıyoruz.

Bazen ortalığı ayağa kaldırıyor. Günün herhangi bir saatinde bizi görüp "Siz kimsiniz?" diye etrafı velveleye verdiği çok oluyor. Komşularımız bu gürültü ve patırtıya alıştıklarından ve anlayışlı insanlar olduklarından, çok fazla sorun yaşamıyoruz. Ancak, hal ve hareketlerinden epey rahatsız oldukları da açık.

Dedem normalde, yani akıllı biraz olsun başındayken, şeker gibi bir adamdır. Özellikle ablamı çok sever. Onu evlendirmeden ölürse gözünün açık gideceğinden dem vurup durur. Benimle de arası fena değildir. Futbol hastasıdır. Ben futboldan pek anlamasam da onunla birlikte oturup maçları izlerim. Bana eskiden sahalarda top koşturmuş efsane futbolcuları anlatır.

Fakat hastalık işte. Her anımız güzel ve eğlenceli geçmiyor. Geçen akşamüzeri oturduğu kanepede uyuyakalmıştı. Birkaç saat sonra, akşam yemeği için onu uyandırdım. Gözlerini açıp bana baktığında olacakları anlamıştım. Yine bağırıp çağırmaya başladı. Bu sefer her zamankinden daha da korkmuş gibiydi:

"Kimsiniz siz? Defolup gidin evimden! Defolup gidin! Beni öldüremeyeceksiniz! Hırsızlar! Katiller!"

Ablam da ben de onu saatlerce sakinleştirmeye çalıştık, fakat başaramadık. Kendisini üst kattaki yatak odasına kilitledi. Döktüğümüz diller onu dışarı çıkartmaya yetmedi.

Biz de aşağı inip kendi kendine durumun normale dönmesini beklemeye başladık. Fakat dedem pencereye çıkmış, avazı çıktığı kadar bağıırıyordu:

"İmdat! Bunlar benim torunlarım değil, bunları tanımıyorum. Beni kurtarın! İmdat!"

Bahçeye çıktık ve dedemi tekrar ikna etmeye çalıştık. O ise susmuyordu. Bize yukarıdan eşyalar fırlatıp gitmemiz için bağıırıp duruyordu. Nihayetinde bir polis arabası kapımızın önünde durdu. Sanırım, komşulardan birinin canına artık tak etmişti. Polisler de duruma alışık olduğundan sadece biri arabadan inip yanımıza geldi:

"Yine mi?"

"Maalesef. Çok özür dileriz."

"Bir tesise gönderseniz, huzurevi falan. Çok iyi yaşlı bakım yerleri var."

Ablam araya girdi:

"Bunu asla yapamayız. O bize babamızın emaneti. Kemikleri sızlar."

Dedem polisi fark ettiğinde iyice çıldırmıştı:

"Memur Bey, bunları tutuklayın. Tanımıyorum bunları. Beni öldürecekler. Lütfen kurtarın."

Polis memuru dedemi teskin edip bizi tutuklayacağını söyleyerek kandırdı. Yukarı çıkıp onu odadan çıkartmayı başardı. İkimiz onu zapt ederken ablam sakinleştirici iğnesini yapmıştı bile. "Beni kurtar," diye diye uyuyakaldı ve onu yavaşça yatağına taşıdık. Kendisine teşekkür ettikten sonra polisi yolcu ettim.

Oturma odasına girdiğimde ablam bir sigara yakmış televizyon izliyordu. Karşısında dikildim:

"Abla, ne zamana kadar bu moruğun torunuymuş gibi davranmaya devam edeceğiz. Bıktım artık. Öldürelim gitsin."

Ablam sigarasından çektiği nefesi başını kaldırıp havaya doğru üfledi:

"Oğlum, iki senedir insanları torunu olduğumuza inandırdık. Herkesin güvenini kazandık. Adamın kendine gelip haklı olduğu anları, hasta anları sanıyorlar."

"Tamam işte. Kimse bizden şüphelenmez."

"Torunlarını öldürüp yerlerine geçtik ama dikkatli olmalıyız. Neyse ki, kardeşi veya başka çoluğu çocuğu yok. Zamanı gelince halledeceğiz moruğu zaten. Sonra da sahip olduğu her şey bizim olacak. Zengin olacağız. Sen kafana takma."

"Sen nasıl istersen abla."

Bazen ihtiyarı gerçekten dedemiş gibi görüp üzülmüyorum değil. İyi ki, insanlar Alzheimer hastalarının hiçbir söylediğine inanmıyor.

DELİKLİ ZAMAN: ALZHEİMER

Arzu KAYA

Bir bayram günüydü. Ben mutfakta bulaşık yıkıyordum ve salondan kardeşimle annemin günlük kavgası sesleri geliyordu.

"Yok diyorum, yoktan anlamıyor musun eşşek sıpası?"

"Bana ne! Ben anlamam. Vereceksiniz. Ya parayı verirsiniz ya da evin altını üstüne getiririm."

"Nereden alayım hı? Söyle hadi nereden alayım?"

"Ben bilmem o senin sorunun. Beni bu dünyaya siz getirdiğimize göre istediklerimi de yapmak zorundasınız. Madem annem babamsınız..."

"Olmaz olaydım. Annem olmaz olaydım... Yer yarılsa da içine girsem Allah'ım."

"Ben anlamam. O para bulunacak."

"Hay seni doğuracağıma taş doğursaydım oğlan. Al, al. Al da defol git... Bundan sonra da ben senin annem değilim."

"Annem değil misin? Kimsin öyleyse?"

Annem öyle yorulmuş öyle yorulmuştu ki kardeşimin yaramazlıklarından, o çıktıktan sonra mutfığa yanıma geldi. Alıp başımızı gidecek bir yerimiz olsa da gitsek de kurtulsak kızım," dedi... "Her gün, her gün, çekilir çile değil..."

Bulaşıklar bitince çıktık evden... Yengeme, bayram ziyaretine gittik. Köyden gelen yaşlı annesi vardı evde... Öyle canlı, öyle güler yüzlü, içten bir kadındı ki bir anda onu

çok sevdim. Orada geçirdiğimiz bir saatlik bayram ziyaretinin hayatımızın neredeyse en geçmek bilmez bir saati olacağını bilemezdik tabi...

"Yaşlandı," dedi, Saniye yenge bizi içeri davet ederken holde. "İyice kafası gitti. Bir kusuru olursa artık, kusura bakmazsınız..."

"Ne kusuru Saniye, Allah aşkına, biz yabancı mıyız?" dedi annem.

"Son zamanlarda sık sık kayboluyor. Kaç kere ilan verdik. Allah muhafaza kapıyı açık görmesin..."

"Kendini köyde sanıyor herhalde," dedi annem...

"Öyle mi artık bilmiyorum abla, bak geçen gün ne yapmış. Buzdolabını açtım bir de ne göreyim? Mestleri buzlukta."

İçeri girdik. Yatağının içinde beyaz gecelikleriyle oturuyordu Hanife hala. Kahverengi gözleri ışıltılıydı. Yüzümüze uzun uzun baktı. Yengem,

"Ana bak, Aliye geldi," dedi.

"Oo Aliye, gel kızım gel maşallah iyi gördüm seni. Nasılsın ne var yok? Yanındaki kim, kızın mı?"

"Kızım he... İyiyim Hanife hala, sen nasılsın? Ben de seni iyi gördüm."

"İyiyim kızım iyiyim. Kocan, çocukların nasıl? Zavallı anan çok çekti. Ah Zeynep'im Ah... Ama çok yiğit bir kadındı ben sana söyleyeyim. Yedi köyün dilindeydi... Baban olacak... Az çektirmede... Geçmiş zaman... Siz küçüktünüz... Aman neyse boş ver. Ne iyi ettin de geldin kızım... Sanki köyü buraya getirdin... Ne güzel günlerdi..."

"He Hanife hala, valla çok güzel günlerdi. Şehrin tadı tuzu yok şimdi. Köy daha güzeldi. Nerde şimdi o halı tezgâhlarımız, dünya bi çiçek, dağ, bayır, desenlerimizdeydi..."

"Al mor yanardı gelinlik kızların yüzleri... Sepet sepet elma toplardık dalından. Kara Bekir'in kızı, vardı bir, hatırladın mı? Anan, ben, sen, o... Hey gidi günler hey... Yayıklar yayar, yağ çıkarırdık avlularda... Yün eğirir, çorap örerdik... Bana bak sen, sen kimlerdensin? Sen kimsin anam? Dur bakayım çıkaracağım..."

"Benim ya ben Aliye, Hanife ana, konuşuyoruz ya..."

"Maşallah maşallah iyi gördüm seni kızım... Hoş geldin. Şu yanındaki kim?"

"Kızım ya Hanife hala, dedim ya az önce."

"Maşallah maşallah... Allah bağışlasın, pek de güzelmiş... E ne var ne yok... Kocan, çocukların iyiler mi? Ah o Zeynep'im, aslan Zeynep'im. Ne yiğit kadındı... Gül gibi büyüttü sizi... Baban olacak o zibidi. Bir şey yedin mi kızım, aç mısın? Saniye yemek getir."

"Yok, yok zahmet etmeyin Hanife hala yedim de geldim."

"Ölümü gör, yemezsen... Sayine yemek getir. Hey maşallah kim derdi ki Zeynep'in kızı şehre gelin gelecek. Okuttun de mi kızları?"

"He okuttum. Sen nasılsın, bir yerin ağrıyıyo ya?"

"İyiym iyiym. Geceleri uykusuzluğum var biraz o kadar. Bana bak sen... Sen kimlerdensin?"

"Of Hanife hala, dedim ya az önce..."

Yengem mutfaktan seslendi. "Aliye ana, Aliye, kaç kez söyleyecek..."

"Aliye mi? Haaa... Aliye, kızım, hoş geldin. Bu kim? Kızın mı? Hey maşallah. Ne güzelmiş... Hey gidi günler hey... Köyde bir pınar vardı hatırladın mı? Ben diyeyim yüz kök, sen de iki yüz, bir bağları vardı Safiyegilin pınarın berisinde... Eeee tabi su çok... Gelişti nimet... Adam kıymıyor ki baksın... Böyle mi güzel üzüm olur anam, parmak parmak... Ah Zeynep'im ah... Ağır demez, yük demez her gün küfelerin altında beli iki büküm, bir gün yüzü mü gördü bir elbise mi gördü her gün önünde peşkir... Dalında şekek... Ağzı var dili yok her Allah'ın günü hona giderdi... Ah çok çekti Zeynep'im çok... O baban olacak hergele var ya..."

"Boş ver babamı Hanife hala, sen nasılsın? İyi bak ne güzel kızının yanındasın..."

"Diyorum bunlara köye götürün beni... Ne güzel çıkar gezerdim... İt kollardı. Bahçede bağda, gece demez gündüz demez... Bana bak gı... Sen kimsin?"

"Aliye Aliye... Ah Hanife hala..."

"Aliye Ana, Aliye..." dedi içerden yengem.

"Oo Zeynep'in kızı Aliye mi? Hoş geldin."

Annemle gayri ihtiyari bakışlarımız buluşuyor. Durmadan hep aynı anı yaşıyormuşuz gibi hissediyoruz... Durmadan kapıdan ilk girdiğimiz o anı...

"Hoş bulduk Hanife hala hoş bulduk... İnşallah bu sefer son kez hoş bulduk."

Yengem tatlılarımızı getiriyor. Yemeye başlıyoruz. Annem aynı sabırla aynı soruları cevaplıyor:

"Nasılsın kızım? Bu yanındaki kim? Kızın mı?"

"He ya kızım."

"Maşallah aynı sen... E daha daha nasılsın kızım? Kocan, öbür çocukların?"

"İyiler Hanife hala, ellerinden öperler..."

Yengem anlatıyor o orda yokmuş gibi:

"Çocukken ben kuşum deyip çatılara çıkarmış. Kaybolur kaybolur dururmuş bulamazlarmış. Oradan belliymiş yaşlanınca tırlatacağı."

"Kim ben mi? Delinin zoruna bak. Asıl tırlatık sensin be... Sayine bunlar kim?"

Yengem kapıda bizi uğurlarken,

"Öldüm elinde kaldım. Çay istiyor, getiriyorum, 'Bu ne?' diyor iki dakika sonra, 'Ben senden çay mı istedim, kahve istedim.' Mutfakla oda arasında akşama kadar mekik dokuyorum. Canım çıkıyor. Geçen gün sen tut, eski mestleri buzluğa koy. Ayakkabılık sanmış dolabı. Anam olmasa bir gün dayanamam valla... Bunu az önce demiştim değil mi? Mestleri buzluğa koyduğunu... Kusura bakmayın ben de ona döndüm yanında yaşaya yaşaya... Aynı şeyleri tekrar tekrar söyleyip duruyorum..."

"Demiştin, demiştin. Allah yardımcın olsun Sanıye," diyor annem. "İşimiz zor, çok zor. Ama sana bir şey söyleyeyim mi? İnsana bir ceza gibi gelen şeyler belki de bir ödüldür. İyi bak ona e mi. Çok iyi bak."

Bir anda yoğun, şimşekler çakan kasılan fırtınalı gökten, yani bizim evden parçalı bulutlu bir göğe geçmiştik sanki... Bir mengeneden kurtulmuş, sonsuz bir kara deliğe savrulmuştuk... Burada bir saat daha dursak üç dört kez daha aynı şeyleri yaşayabilirdik. Sanki bir tiyatro oyununun provasındaydık. Sanki bir oyuna hazırlanıyor gibiydik ve sahneye çıkacak hale gelmiştik. Onun söyleyeceği sözler belliydi. Bizim söyleyeceğimiz sözler de belliydi onunkiler belli olduğu için... Hayat bir oyun muydu? Eve dönüş yolunda zihnimde Hanife halanın ve kardeşimin sözleri üst üste yankılanıyordu: "Annem değil misin? Kimsin öyleyse? Sayine bunlar kim? Sen kimsin? Yanındaki kim, kızın mı?"

Annem sanki kendi derdini unutmuş. Hafiflemişti. Belki de bir yanda onu mengene gibi sıkıp şimdiki zamana, bir türlü geçmek bilmeyen ana kilitleyen oğlunu düşünmüş,

bir yandan da sonsuza savrulmuş yok olmuş bir zaman içindeki Hanife halayı... Belki de zihninde bir şey aydınlanmıştı... Hep aynı şeyleri yaşıyordu çünkü oğlunu tanıyamıyordu; ona yeterince vakit ayıramamış, onu tanıyamamıştı... Belki de kardeşim, "Annem değil misin? Kimsin öyleyse?" derken, onun sevgisini istiyordu. Ben zavallı Hanife halayı düşünüyordum... Bir karanlıktan bir aydınlığa, bir yükseklikten bir kuyuya düşen durmadan iki zıtlık içinde yaşayan Hanife halayı. Ne zor olmalıydı kendi içinde kaybolmak... Unutmak zihnin körlüğü gibiydi...

"Hani bir yer olsa da gidip kurtulsak, dedim ya kızım," dedi annem eve yürürken... "Her yer insanın kendi içinde aslında. Bu kadın, kim derdi ki bu hale gelecek. Köyün en akıllı kadınlarındandı. Her şeyi fazla kafaya takıp dert etmeyeceksin. Kendine iyi bakacaksın..."

Gece oldu. Yatağıma girdim. Hanife halayı düşündüm yine... Bir mum gibi eriyen zihnini yeniden yeniden mum yapıp yaşamaya çalışan hali, çabası... Sanki bir anda yeşerip bir anda solan bir ağaç gibiydi. Ardı ardına iki mevsim, aynı hızla bir ilkbahar bir sonbahar... Unutkanlığının geçtiği aramıza döndüğü normal zamanlarında hepimize, çevresindeki herkese karşı aşırı neşeli, canlı, mutlu olmasının sebebi buydu demek ki. İçindeki karanlık kuyusunda kaybolduğu zamanların bir tür ödünlemesini yapıyordu belki de... Onu sevelim, çok sevelim, her şeyi, evin yolunu bile unutup kaybolduğunda onu bulalım, izini kaybetmeyelim diye... Ertesi gün onu yeniden ziyaret etmeye karar verdim. Işığı söndürdüm. Gözlerimi kapattım. Uykuya dalmam biraz zaman aldı. Geceyi, karanlığı ve ışığı düşündüm. Yaşarken hiç farkında olmadığımız geceyi, gündüzü.

DENİZ KABUĞU

Aslıhan GÜRDEĞİN

"Akli bir deniz gibiydi, ya hırçın ya durgun..."

Altmış yedi yaşında tüm hayatımı etkileyecek hastalığın teşhisi konmuştu ona "Alzheimer." Dört yıldır anneme sanki o benim çocuğummuş gibi bakıyorum. Annemin hastalığının ilk yıllarında babam davranışlarına çok üzülüyordu. Gittikçe kötüleşen bir durumda olduğu için babam bu durumu kaldıramayıp vefat etti. Şimdi ise annem onu bile hatırlamıyor, ne acı...

Kardeşlerim böylesi bir kadına bakmaktansa ondan uzaklaşmayı tercih ettiler, babamın ölümünden annemi sorumlu tutuyorlardı. Uzun zamandır onlarla görüşmüyorum, nadiren birbirimize bir telefon açar isteksizce hal hatır sorup konuşmayı bitirirdik. Onlar her ne kadar annemi dışlasalar da birbirimizi özlemiyor değildik. Annemin böyle bir sorunu yok çünkü hatırlamıyor, bazen beni bile...

En büyük isteğim son yıllarını mutlu ve huzurlu geçirmesi, onun bende çok emeği var ne yapsam karşılığını veremem ama elimden geleni yapıyorum. Sonuçta birtakım hastalıklar geçirirken sabaha kadar uyumadan telaş ve üzüntüyle yanımda bekleyen her düştüğümde, bir yere çarptığımda, hafif öksürüklerim olduğunda benden çok endişelenen oydu. Zaman ilerledikçe onu tanıyamıyordum, sanki annem gitmiş içine başka biri gelmişti. Tabii ki kişilik bozukluğundan kaynaklanan bir durum ve bu durum beni en derinden etkiliyor. Erken teşhis koyulmadığı için tedavisi ve yaşantısı daha da zorlaştı. Onun için doktor olmuştum oysaki.

Annem 30-40 yaşlarını çok net bir şekilde hatırlar ve anlatırdı. Genelde anlattığı kişiler buna inanmaz ya da çok şaşırırlar ancak şaşırılması gereken bir durum değil. Bu

hastalıkta bu tür bir hatırlama normaldir. Gençliğinde birçok ödül ve sertifika almış lisanslı bir yüzücüydü. Bellek bozukluğu yaşadığı için onu bu sene çok sevdiği, eskiden girince saatlerce neredeyse içinde kaybolduğu denize getirdim. Kıyısında ahşap, iki katlı, verandası deniz kabuklarıyla süslenmiş şirin bir evimiz vardı. Şehirdeki evimizdeyken bulunduğu ortama adapte olmakta zorlanıyordu, belki bir şeyler hatırlar, gittiğimiz yerde kaygı ve depresyonu azalma gösterir diye böyle bir tatil planladım.

Çocukluğumda buraya hep gelirdik. Sabah erkenden sahile gelir birbirimizin ardından, deniz ile kumların örtüştüğü çizgide yürüyüş yapar, deniz kabukları toplardık. Sonra oturup güneşin doğuşunu izlerken annem aniden o buz gibi suya atlar gözden kaybolurdu. Sabah suyunun berraklığında kendini bulur, nefesini tutmada profesyonel olduğu için küçük şakalar yapıp bizi korkuturdu. Çok mutlu bir kadındı annem. Özellikle sevdiği işi yaparken sürekli gülümserdi. Şimdi ise bakışları boş, şüpheli, anlamsız ve duygu içermiyordu. Öylece uzaklara dalıp gider, bir mimik yapmasını çok beklerdim. Onun mutlu bir surat ifadesi için neler vermezdim.

Tuttuğumuz eve geldik, arabadan inmek istemedi. Ona denizi gösterdiğimde öylece bakakaldı. Kolundan tutup arabadan indirdim, kafası hâlâ denize doğru dönüktü. Eve eşyalarımızı taşımam gerekiyordu, onu ne kadar çekmeye çalışsam da bir türlü gelmiyordu. Sırtına bir şal verip verandada oturmasını söyledim. Eşyaları taşıyordum, eskiden çekindiğimiz çerçevelenmiş mutlu aile fotoğraflarımızı gördüm. Hepsi tozdan neredeyse görünmüyordu, elime bir tanesini alıp sildim, annemin elinde deniz kabuklarını tutarak gülümsediği bir fotoğraf... Uzun düşüncelere daldıktan sonra ikimize de birer kahve yapıp annemin yanına gittim. Ona kahvesini verdim, yanına oturdum. Kahvemi yudumlayıp bu sonsuz güzelliği izledim. Her nefes alışverişimde daha huzurlu oluyordum. Sabahın ilk ışıklarında annem ile birlikte olup bunları yapmaya çalışmam bile beni çok mutlu etmişti. Deniz bir yorgan misali, yavaşça gelgit yapıyordu. Anneme baktım, acaba o da aynı düşüncelerde miydi? Ona nasıl olduğunu sordum. Birden başını tutup bağırmaya başladı ve bu kahve çok sıcak diyerek üstüme fırlattı. Kahve dökülen yerlerim yanıyordu fakat hayal kırıklığı canımı daha çok acıttı. Yaşaran gözlerim ve hâlâ az da olsa olan, yıkılan umutlarım ile hızlıca kalkıp üstümü değiştirmeye gittim. Oysa hiç kıyamazdı bana. Yatağa oturup ağlamaya başladım, rutin haline gelse de her seferinde bıkıyor daha sonra düşündüklerim için pişman oluyordum. Gelişigüzel bir duş alıp, üstümü değiştirdim. Onu buraya getirmekle doğru mu yapmıştım bilmiyorum. Umarım bu adımdan sonra hayatımızda bazı şeyler değişir. Değişmese bile ben annemin dışarı yansıtmadığı halde mutlu olduğuna inanıyorum. Sadece annemden yana değil her konuda umut dolu bir kadını bu yüzden pes etmeyeceğim.

Aniden bir cam kırılma sesi duydum, dışarıya koşar adımlarla fırladım, annem ortalıkta yoktu. Nereye gitmişti? Ne yaptım ben? Onu bu kadar süre tek başına bırakmamalıyım. Ah akılsız kafam! Etrafı aradım, her yere bakındım fakat ondan bir iz yoktu. İlerideki evlere sormaya gittim, hiçbirisi annemi görmemişti. Sonra kafama bir şey dank etti. O anda hızla denize doğru koştum. Hayır, bu düşündüğüm şey olamazdı. Sürekli denize dalıp çıktım ama annem ne denizde ne de karada görünüyordu. Hemen polisi ve sahil güvenlik ekiplerini aradım. Ekipler karadan ve sudan arama başlattılar. İçim içimi yiyor, ağlayarak annemi hem arıyor hem de ona sesleniyordum. Evin önünde bir şey fark ettim. Doğruca oraya gittim. Bir kovanın içinde bir sürü deniz kabuğu... Onları avuçlayıp kalbime bastırdım, annem az da olsa hatırlamıştı demek.

Saatler birbirini kovaladıkça içim içimi yiyor, daha çok umutsuzluğa kapılıyordum. Her yerde neredeyse mecazen her taşın altında annemi arıyorduk. Sanki bir kuş olup uçup gitmişti öylece. Onu kaybedersem ben ne yapacaktım, ya kötü bir şey olduysa... Bu düşüncelerle tek başıma mücadele edemiyordum hemen kardeşlerimi aradım, başta benim suçum olduğunu söyleyip ilgilenmeseler de onlar da hâlâ annemi seviyorlar ve değer veriyorlardı. İlk uçakla iki üç saat sonra buraya geldiler. İkisinin de gözünden korktukları ve ona karşı özlemleri belli oluyordu. Hepimiz elimizden ne gelirse yapıyor, sonuna kadar annemi arıyorduk.

Gece oldu, insanlar birbirini göremez oldular, aramaya sabah tekrar devam edeceklerdi. Biz ise durmadık. Ta ki kumlarda, taşların üstünde uyuyakalana kadar... Sabah kuşların ötüşü, gelen araba sesleri ve denizin uğultusu ile uyandım. Kardeşlerim arama timinin yanından ağlayarak yanıma geliyorlardı. Onlara bu durumdaki ve bu ortamdaki bir kayıp için 24 saat geçtikten sonra çok fazla umutlanmamalarını söylemişler. Boğulduğu düşünülüyordu. Kendimi o kadar çok suçlu hissediyordum ki... Keşke hiç yanından ayrılmaysaydım. Küçük erkek kardeşime sarılarak ağlamaya başladım ama bu rutinlerden biri değildi ne yazık ki. Hepimiz pişmanlıkla birkaç dakika oturup düşündük. Birinin değerini kaybettikten sonra anlamayı, senelerce bize göz kulak olan annemizi beş dakikada nasıl kaybettiğimizi...

"Kazandım! Kazandım!" diye bir ses geliyordu uzaklardan ve aniden. Arkamıza baktık annem koşarak ve kakhaha atarak bize doğru geliyor, bağıırıyordu. Hepimiz mutlulukla ve heyecanla ona sarıldık. Çok sıkı sarıldık, çok sıkı... O anki mutluluğumu hiçbir şeye değişmezdim. Yanında bir de yaşlı bir amca gelmişti. Polislere sorduğumuzda onu derinlerde yüzmeye çalışırken bulduğunu, boğulacakken teknesine alıp kurtardığını söylemiş. Gece saati olduğu için annem yorgun düşüp uyumuş. Hiçbir şey hatırlamadığı

için konuşmamış da. Sabah erkenden polise haber vermiş ve onları buraya getirmişler. Şimdi bir aileyiz, şafak sökerken annemizin koluna girerek verandadan aşağı indik. Yine biraz huysuzlaşsa da kumsala getirdik, kızıl güneş ışığını inceden veriyor biz ise narince dalgalanan denizin kıyısında birbirimize su atarak en önemlisi deniz kabuğu toplayarak ilerliyorduk. Fotoğraf kamerasıyla bu sefer hepimizin olduğu bir kare çekindik. Çekindik çekinmesine ama annem yine boş bakışlarla nereye geldim ben imajını taşıyordu. Olsun hepimiz birlikteyiz ya bu herkese yeter de artar bile. Unutmamak gerek hayatı doyasıya yaşamak için ne olursa olsun umut dolu olmak gerek, en büyük başarıların ardında umut ve çaba vardır. İşte bizim güneşli öykümüz.

DEPERSONALİZASYON'A HARAÇ

Emir Mert MENDİ

Aynadaki, ben olduğu söylenen, kabul edilen şeye bakıyordum. Şey kaşlarını çattı, ağzı buruştu, gözleri kısıldı. Ardından elini kaldırdı ve aynaya dokunarak benim boyutum ile temasa geçti.

Düşmüş göz kapaklarından soluk, bir kırmızı cüce yıldız kadar soluk bir bakış parlıyordu. Aynı kırmızı cüce yıldızlar gibi: Uzun bir yol gelmişti ve herkesten fazla yolu da gidecekti. Sesli bir biçimde nefes verdim: "Tüm bunların hepsi, ne trajik..."

Şey ile birlikte aynadan elimizi çektik ve mutfağa yöneldim. Kahvaltımı belirlemiştim: İki tost, yanına da çikolata ve içecek olarak çay.

Salçayı, beyaz ekmeğe sürdüm. Kaşar peynirimi kestim ve önceden kesilmiş sucuklar ile birlikte salçayı sürdüğüm ekmeklerin üzerine yerleştirdim. Çay demlendi, tostlar oldu, sofraya hazır edildi. Üstüm çıkarıldı ve tostum ile çayımı sofraya, balkona taşıdım.

Lokmalarımı yavaşça ağızma alırken gerçekliği ve gerçekliğin materyallerini bir kez daha sorguladım. Evrende hissizce, rastgele dolaşması gereken bir enerji varlığı, bir uzay denizanası olmam gerekirken bu bedene hapsedilmiştim: Hiçbir yakınlık hissetmediğim bu bedene, bu garip bedene, bu zayıf bedene, bu yabancı bedene...

Yemeğimi bitirdim ve özel bir materyalden üretilmiş, bulaşık makinesi lazerine dayanıklı olan tabağımı ve bardağımı makinenin içine koydum, bir on saniye kadar bekledim ve tabağım ile bardağımı aldım. Akabinde suyun altında, bez ile sildim ve yerlerine geri gittiler.

Uzuvlar hareket ediyordu ve bu hâlâ ilginçti. Necip de bunu ilginç bulurdu. Ayak adım atıyor, kollar sallanıyor, akciğerler şişiyor, gözler yuvalarında hareket ediyorlardı. Bu bedenin "Ben" olması ilginç bir anomaliyeydi, başıma gelmesini tercih etmeyeceğim bir anomaliyeydi, ilahi katın eğlencesi bir anomaliyeydi. Diğerleri bunu nasıl bu kadar kolay kabul edip özümseyordu acaba... Bir şey sadece sana verilmiş diye onu arşa çıkarmak, böylece burnunu havaya kaldırmak anlayamayacağım bir davranıştı, tıpkı kovadaki yengeçlerin, kovadan çıkabilecek pozisyona gelmeye çalışan ve bunu bir ölçüde başaran yengeçleri aşağıya çekmesi gibi.

Son teknoloji bulaşık makinesini düğmesinden kapattım. Eski, kocaman, tüm mutfağı içine sığdırdığın makinelere kıyasla üstündü ve böyle bir üstünlüğün benim elimden, aklımdan çıkmamış olması, bunu yapabilecek teknik bilgiden yoksun olmam acıydı. Ama en azından teknolojinin ve bu dünyaya getirdiği neşenin, coşkunun keyfini çıkarabilirdim.

Kuşlar, evimin yanındaki ağaçlıkta ötüşüyor, antika saatin sinir bozucu sesi, kuşların sesi ile melodiye girmiş bir şekilde kulağıma geliyordu. Geceleri görmezden gelmeye çalıştığım, atmaya kıyamadığım saatin sesi şimdi o kadar da kötü gelmiyordu: Üç ötüş, bir tik tak, iki ötüş, bir tik tak, üç ötüş, bir tik tak: Örüntüye girmiştii...

Ten rengi, tuğla desenli olmayan duvar gözüme çarptı: Bir aile fotoğrafı, geniş bir aile fotoğrafı; eski usul, çok eski usul. Babaannemler ve anneannemler ahşap sandalyelerin arkasında, ayakta, annem ve babam sandalyelere oturmuş, ben ve Necip ise sandalyenin önünde, dizimiz üzerine eğilmiş, ellerimizi birbirimizin omzuna koyuvermiştik.

Resme uzunca baktım. Dedeme çekmiştim, özellikle sülalelerde sadece ikimizde bulunan masmavi, ışıldayan gözlerim...

Küpü aldım, balkona çıktım ve küpün düğmesine bastım. Küp, bir kenarından önüme klavyeyi, diğer kenarından, arkasındaki kenardan ise ekranı yansıtmaya başladı. Şifremi girdim: "kmzk99009912" Küp-bilgisayar beni selamladı. Kablosuz fareyi açtım ve biraz kütüphanemdeki çeşitli oyunlardan oynadım.

Bir süre sonra elimi yumruk yaptım ve üç kez yukarı-aşağı salladım. Ekran, üstündeki saati gösterecek biçimde açıldı: "13:53" Bugünüm, sabah kalktığımda düşündüğüm gibi, sahiden de günüm kurumuş ve yumruk içinde sıkılmış da rüzgârın insafına bırakılmış yaprağın tekinin sürüklenmesi gibi geçiyordu. Bir şeyler yapmalıydı, patikada bisiklet sürülebilirdi. Bir saniyeden az bir zaman içinde bu fikri ürettim ve onayladım, bisiklet sürmeye gidecektim.

Garaj kapısından, yanıma aldığım üçlü anahtar ile içeri girdim, bisikletin kilidini açtım, garaj kapısı yerine girdiğim kapıdan çıkardım, kaskımı taktım ve kapıyı geri kilitledim.

Patikadaki ağaçlar yanlarımdan arka tarafıma doğru koşuyordu. Derince nefes almaya başladım. Rüzgâr yüzümü okşuyordu, ben ise buna karşılık olarak pedala kabaca davranıyordum.

Yokuşu tırmanırken arkama bayırın ve temponun enerjisini almışken önüme bir kedi fırladı ve durdum. Fazla mı tüylü yoksa şişman mı olduğu anlaşılmayan; gri, siyah ve beyaz tonlarına sahip bir kedi idi bu. Kedinin etkisiyle durunca sevmek için yanına yaklaşmaya karar verdim ancak kedi agresifçe tepkisini koydu ve tıslayarak uzaklaştı. Hamile bir kedi olmalıydı diye düşündüm ve talihsiz durumumun ardından ağır ağır yokuşu çıkmaya devam ettim. Çıkarken ki çarpınışım, acım, artarken aklım Necip'e daldı, en son kaybıma...

Beladan kaçarken hayatımız için mücadele ettikten ve tüm fiziksel ve zekâsal gücümüzün birleşimini ortaya koyduktan sonra konuştuklarımızı hatırladım, "İkimizden birisi ölmüş olsaydı..." dedi: "Bu önemli olmazdı." Nedenini sormuştum. "İkimiz, tam anlamıyla aynı kanız ve canız, birimiz lanetin altında ezilecek olsaydı bile diğeri, hayatta kalan olarak, hayat mücadelemizi ileri taşırdı. "Onaylamıştım. İkizler olarak, tek yumurta ikizleri olarak bizler aynıydık, "Ben" kavramının anti-teziydik, varoluşsal olarak bireyi aşmış olanlardık, aynı madalyonun iki yüzü değil, tek yüzüydük, birbirimizden, Necip'in kendisine göre yüzünün solundaki, yanağındaki yanık hariç ayrılmazdık.

Tepeye varmıştım. Yorulmuş olduğumdan dolayı duraksadım ve çiğnenebilir sıkıştırılmış sulardan beş tanesini ağzıma attım. İçindeki "Hayatî" miktarda az şekeri, çiğnemeyi zevkli kılıyordu. Gözden geçirdiğim anıyı birkaç saniyede bir daha gözden geçirdim. Akabinde kendimi saldım yokuş aşağı.

Gölün yanındaki motorsuz araç yoluna girmeden önce bir anı daha süzülürken ki duvarımı aşabildi: Geniş gölde balık tutarken, balık tutmanın pek hayranı değilim, balığın birisinin içinden iğnemi çıkarmaya çalışırken iğne ile birlikte neredeyse tüm organlarını ağzından çıkarmıştım, on yaşımdaydım sanırım. Ve bu çocuk ile birkaç gün sonrasında, gölün üzerinde kano ile süzülürken gölün yüzeyine yapışmış kelebeği karaya çıkarıp hayatta tutan çocuk ile aynı çocuktum. Bu egoist ve özgeci davranışlarımda tek bir ortak yanın eksikliği dikkat çekiyordu: Objelerimin zekâdan yoksunlukları. Balık objesini, zekâdan yoksunluğu yüzünden iğne ile yakalayabilmişim. Kelebek objesinin

ise kurumasına rağmen tekrar suya konması, zekâdan yoksunluğu yüzündendi. Bir insan, balık ve kelebek yerinde olsaydı, bu iki davranışı da yapmazdı. Kafamdan geçen bu birkaç saniyelik anıdan ve düşünceden şu sonucu çıkardım: Hayat acı doludur, zekilik ve bilgelik acıyı önler. Ancak, acı neden önlenmelidir...

En basitinden, şu anda başıma gelmiş olan olay gibi, yolun kenarına savrulmamak için acıdan kaçınmak gerekir. Ya da acı, çokça yanlış algılanmış, özgecilik yoluna dönmemiz için tanrı tarafından bahşedilen bir öğretdir.

Dizimdeki ve dirseğimdeki sıyrıklarla, acıyla ayağa kalktım ve enfeksiyon riskine karşı eve geri dönmeye karar verdim, gölün etrafını başka bir gün dolaşabilirdim.

Eve geri döndüm, yaralarımı batikon sürdürdüm ve sargılar ile sardım. Ardından bisikleti, yerine koymayı unuttuğum bisikletimi yerine koydum, kilitledim. Sonrasında evime geri döndüm. Küp-bilgisayarı fırlattığım koltuğa kendimi attım, kumandasıyla projeksiyonu açtım ve projeksiyon ile küp-bilgisayarı bağladım. Ancak ne izlemeliydi? Galiba demir-çelik endüstrisindeki üretimin kendini tekrarlayan görüntülerini gösteren metal sendikası kanalını izlemeliydi. Demirlerin ısıtılmasını, soğutulmasını, tez makineler tarafından şekil verilmesini, dövülmesini, mısırmı kemirirken ham demirin endüstri tarafından kemirilmesini izlemek eğlenceli olurdu.

Birkaç gün önce meydandaki, şehrin dört yoncasının kesiştiği yerdeki pazarın manav bölümünden aldığım mısırları kaynamaları için suya attım ve yaklaşık yarım saat beklerken bileklik-telefonumda göz gezdirdim.

Mısırlarım olunca tabağa koyup gri, metalik renge sahip küp-bilgisayarımın hâlâ durduğu koltuğa yürüdüm ve işbu sendika kanalını açtım. Bileklik-telefonumun saatine göre konuşursak, sendika kanalı, insana coşku veren sanayi görüntüleriyle bir saati geçirtmişti. Sonrasında çıkan içerik ise daha bir ilginçti: Mühendisler ve işçiler yan yana, haklarını arıyorlardı ve buna yönelik bir röportajlar dizisi programı vardı. İnsan zekâsının üretiminin coşkusu yanında bu tür bir çabanın şerefli sarfı neşeme neşe, coşkuma coşku katmıştı. Ancak bir süre sonra, doğal olarak sıkıldığım röportajlar dizisi bitmeden çark sistemlerinin yayınlandığı bir kanalı açıp Otizmli bir çocuk mutluluğuyla çarkların işlevlerin yerine getirmesini izledim.

Ben projeksiyon karşısında, çeşitli kanallarda vakit öldürürken güneş ise aşkı olan dağlar ile günlük buluşmasına yaklaşmıştı. Küp-bilgisayarı kapattım, böylece projeksiyon gösterim, televizyon vaktim de sona erdi ve kendime kahve yapmak,

tabağımı temizlemek için mutfığa gittim. Tabağımı makineye, suyu ise ısınması için cezveye koyup ocağı açtım.

İşlemler bitince kendime sütlü bir kahve hazırladım ve tabağı yerine koydum, bir kez daha balkona çıkmaya karar vermiştim.

Sol tarafımda güneş batıyordu ve gökyüzüne kırmızı ile turuncu renklerini ekliyordu. Gözümü bulutlara çevirdim, bulut benzetmece oynayabilirdim, eskiden Necip ile hep yaptığımız, bunun üzerine bir yaratıcılık yarışına girdiğimiz gibi...

Devasa bir salyangozu süren bir uzaylı tüccar, salyangozun kafasında da yük var, balık, ejderha, ejderhanın üstünde bir kanguru var, kurumuş toprak kaplı bir gezegen, sinek, arı, bir el üstündeki çiçek, fabrika bacası ve bacadan çıkan duman...

Bugün gökyüzünde fazlaca şey vardı, dokuz olmuştum bile. Eminim ki muhterem klonum beşe bile gelemezdi. Gülümsedim, kalabalık gökyüzü, güzel bir sonbahar günü, ancak bugün tamamen yalnızım. Güzel ilkbahar günleri, coşkulu yaz günleri, samimi sonbahar günleri, neşeli kış günleri, hepsi geçmişti. Bu akşam tamamen yalnızdım...

İç çektim. İçimin keder soğukluğunu sıcak kahve ısıtıyordu. Sıcak kahve sevmezdim bile, ancak sıcak kahve, kederin soğukluğunu ısıtabilirdi. Bir süre sonra ısı fazla yükseldi, basınçtan vidaları yerinden çıkan bir makine gibi gözyaşları, sıcaklığın gözyaşları, gözlerimden süzölmeye başladı, tamamen yalnız.

Bir süre ağladıktan sonra kederi üstümden atmak istedim, her şeye rağmen hayat devam ediyordu. Bu yüzden kulaklıklarımı taktım, düğmelerine bastım ve neşeli bir müzik açtım. Ardından odanın içinde gülümseyerek dolandım, aynaya denk gelene dek.

Şey yine oradaydı. Bana benziyordu, ben olduğumu söylüyorlardı ki bu mantıklı olan gibi gözükendi, ancak Şey, ben değildi. Ben, Şey'in içine hapsolmuş bir bilinmezliğim. Ne yazık, ne trajedydi... Bu beden, bu kollar, bu ayaklar, bu gövde: Bir hapishaneydi. Param yetseydi cesedi biyonik ile değiştirebilirdim. Değiştirdim, kesinlikle değiştirdim. Bana ait bir şey olurdu. Bu bedenin neden bana ait olduğunu anlayamıyordum. Bireyin kendisinin önemini anlamakta zorluk çekiyordum. Ya da, ya da, sevdiklerimi neden seviyordum? Hepsi beden denen hapishanenin yüzündendi. Aynaya doğru yürüdüm ve sağ elimi, Şey'in eline yaslardım. Neden?

Akşam, yerini geceye bıraktı. Ben de aynayı Şey'e bırakıp yatağıma geçtim ve güzel bir uyku çektim. Uyandığimde, ne kadar olduğunu bilmiyorum, tavana boş gözlerle bakındım ve dün ile aynı rutinleri izledim.

Sonunda, yine müzik dinlerken ayna karşısına gelmiştim. Müzik durduruldu, müzik unutuldu. Elimi yine aynaya koydum. Depersonalizasyon, beni bu geniş dünyada, bu acayip dünyada tarafsız, yapayalnız, bedensiz, özgüvensiz, biçimsiz bırakan, hayatımın değişikliği, acayıplığı, illeti. Ancak bu geceyi kutlayacağım. Dünkü düşüncelerime rağmen her şey belirsizlik sisi altında olabilir: Özgencilik, egoizm, ikizliğin onuru adına hayatta kalmak, aile... Ancak bu gece kutlanmalı. Yaşamak ve bir şeylere inanıyor olmam harika: Teknolojiye, insan aklının getirdiği neşeye, yaratımın coşkusuna...

DİREN

Ebru ARDA

Çok yorgunum. Ara sıra derinden gelen sesler duyup kırırdanmaya çalışsam da, zorlanıyorum. Bu durum, gözlerimi artık su olmayan bir ortama açtığım zamana kadar sürüyor. Ağlıyorum.

Çok açım. Yutkunamıyorum, ağlıyorum, sesim kısılana kadar. Birkaç damla süt gidiyor mideme o kadar. Gücüm yok. Annemin memesini emmeye veya biberonu çekmeye yetmiyor çenemin kuvveti. Oysa doğduğumda yaşamaz demişler benim için. Annemin karnındayken ciğerlerim su toplamış, doğduğu zaman nefes alamaz demişler. Bir şeylerin ters gittiğini anlamışlar. Şimdi ağlıyorum, epey de gür çıkıyor sesim, ciğerlerim kuvvetleniyor mu ne?

Doğmadan önce annemin çok fazla kaşındığını ve vücudunda yaralar çıktığını, buna benim sebep olduğumu biliyorum. Yaraları geçmiş. Onu arada sırada bana süt getirdiğinde, kucağına verdiklerinde görüyorum. Bir süredir, ne kadardır bilmiyorum, camdan küçük bir şeyin içindeyim. Annemin getirdiği sütü yutamıyorum, deniyorlar sürekli, ne yazık ki yutamıyorum, daha çok karnım acıkıyor, ağlıyorum. Sonra burnumdan bir hortum takıp oradan akıtmaya başlıyorlar sütleri. Canım acısa da karnım doyuyor artık. Her yenidoğan benim gibi mi? Bilmiyorum... Yanıma bebekler gelip gidiyor. Arada, beyaz giysili insanlar beni incelemeye geliyor. Elime, ayağıma bir şeyler batırıyorlar, canım yanıyor, çok ama çok ağlıyorum.

Burnum küçük ve kalkık. Damağım da yüksekmiş, göz kapaklarım hafif şiş, ama güzel bir kız bebek olduğumu söylüyorlar, biraz cılız da olsam. Bir de, serçe parmağımın yanında ufak bir çıkıntı var, siğilden biraz büyük.

Ne kadar camın içinde kalıyorum bilmiyorum ama bir gün oradan alıyorlar beni, burnumdan hortumlar da çıkıyor, evime gidiyormuşum. Yaşasın! Evde yine herkes başıma toplanıp bana bakıyor, bu sefer beyaz giysili değiller. Kimi hiçbir şeyim olmadığını söylüyor, kimi pek çok hastalık ismi sayıyor, kimi yaşlılar da "Kırkı karışmış," diyor. Başımı tutabilsem herkese daha iyi bakabilirdim belki. Vücudumu çeviremiyorum, hep sırtüstü yatmaktan ensemdeki saçlarım bile çıkıyor.

Sürekli bir yerlere gidip geliyoruz. Bazen gözüme parlak ışık tutuyorlar, bazen başıma bir sürü tokaya benzer yapışkan şeyler takıyorlar. Tekmeliyorum, çekmeye çalışıyorum. Ağlıyorum... Olmadı tekrar, tekrar deniyorlar. Neyim var benim? Yorgunluğum hiç bitmiyor, yavaş çok yavaşım. Hâlâ çok hızlı yutamıyorum, o yüzden de zayıfım. Çay kaşığı ile ağzıma akıtıyorlar mamayı. Elime oyuncaklar veriyorlar, bırakıveriyorum. Güzel müzikler çalan yatağımın üstünde asılı, rengârenk bir oyuncağım var, ona bayılıyorum, süsler döndükçe beni güldürüyor. Komik renkli şeyler...

Bir gün sütten farklı, yeni yiyecekler vermeye başlıyor annem. Yeni yiyeceklerle aram hiç iyi değil. Zaten yemekle, yutmayla aram hiç olmadı. En azından bir kaşık mama verip ardından emziği ağzıma alıp çekmeye başlayınca yutuyorum. İşte bu mucize! Emziğe alışıyorum. Laf aramızda, hâlâ çok severim. Her yeni şey gibi bu yemekler de bana zor geliyor. Yedikten bir süre sonra sanki karnımın içinde bir canavar var ve çılgınca zıplıyor. Bu saatlerce sürüyor. Ağlamak ve çırpınmaktan başka bir şey yapamıyorum. Beni sallıyorlar, karnıma sıcak bir şeyler koyuyorlar. Biliyorum ki bunun zamanı yok, geceler ve gündüzler boyunca sürüyor. Bazen biraz "Pırt" yapınca geçiyor.

Beni yere bırakıp emeklemem için ellerimi, kollarımı çekiştirip duruyorlar. Sadece otururum, yüzüstü dönemem. Bilmediğimden değil, sanki görünmez bir ip bana bağlı ve geri çekiyor. Çıplak ayakla hiç duramam. Her yer çok ama çok pürüzlü, korkunç... Bakın! Elimden birisi tuttuğunda adım atarım, zar zor yürüyebilirim, elini sımsıkı tutarım. Eğer bırakırsam ne yapacağımı bilemem, tek başıma kalırım, o zaman hiçbir yere dokunamam. Ne ellerimi uzatabilirim, ne de tutunabilirim. Yere doğru aşırı bir güçle çekilirim. Hooopp, diye düşüveririm.

Çizgi filmlere bayılıyorum. Sevdiğim birkaç tanesi var ki, hep onları izlemek istiyorum, çünkü beni çok güldürüyorlar. Annemin, babamın gözlerinin içine bakıyorum ki, ne istediğimi anlayabilsinler. Yine o filmi açsınlar. Onların beni anladıklarına eminim. Sesimin çıkması için dudaklarımı oynatıyorum ama herkes gibi konuşmak çok zor.

Bir yerlere gitmeye çok alıştım, doğduğumdan yaklaşık üç yıl kadar sonra bir gece yarısı beni uyandırdılar, annem ve babamla birlikte uzun bir yolculuk yapıp başka bir hastaneye gittik. Artık hastaneleri tanıyorum. Herkes beyaz giyiyor ve canım acıyacak, bir şeyler olacak anlıyorum. Benim gibi çocuklarla dolu bir yerdeyiz. Bekliyoruz, onlar ağlıyor, onları duydukça ben daha çok ağlıyorum. Sonunda yine beyaz giysililerin olduğu bir odaya giriyoruz. Ayaklarıma bakmak istiyorlar, ayakkabım ve çorabım çıkıyor. Hiç hoşlanmadım bu işten, tekmeliyorum tabii önüme geleni. Ayak parmaklarımı tutup herkese gösteriyor içlerinden biri. Ayak parmaklarımin iki tanesi çok az bitişikmiş. Bunu ilk kez duyuyoruz. Kolesterolüm de doğuştan aşırı düşükmüş. Sonra kâğıda bir şeyler yazıp bize doğru uzatıyorlar: "İşte, çocuğunuzun hastalığı bu." "Smith Lemli Opitz Sendromu."

Artık benim ismimden başka, bir de tanım var. Ne diyeyim! Bu işe çok sevindim, çünkü başka çocuklardan farklıymışım. Ayrıca yirmi binde bir görülen genetik hastalığı taşıyordum. Hastalık 7-dehidrokolesterolü 7 (DHK) kolesterole çeviren bir enzim olan 7DHK redüktazın doğuştan eksikliğine bağlı yani kolesterol yapan genim çalışmıyormuş. Bu hastalığın en önemli belirtisiymiş. Ah! Keşke ilk doğduğum günlerde kolesterolüme bakıp hastalığımı bulabilselerdi. Ne çok yorulduym? Ne çok ağladım? Dünyada çok az görüldüğü için bir ilacı yokmuş henüz. Bir toz var, ömür boyu yemeklerime katmak zorundalmış. Olsun, tadı çok güzel, şekerli.

Kolesterol tozunu almaya başladıkça kolesterolüm de yükseliyor. Artık eski yorgunluğum kalmayacak. Yavaş yavaş güçleneceğim, kim bilir belki bir gün koşarım da...

Benim hastalığımdan olan diğer çocukların dış görünüşünde daha belirginmiş hastalığın özellikleri. Mesela, ellerinde altıncı parmakları varmış, ayaklarındaki parmaklardan ikisi tamamen bitişikmiş. Bende fiziksel özellikler çok hafif olduğu için bu hastalığın teşhisi zor konmuş. Annem bu hastalıktaki herkesi bulmaya çalışıyor, kısaca aralarında SLOS'li diyorlar bize. Dünyanın her yerinde bana benzeyen arkadaşlarım varmış. Bu arada ismimi söylemeyi unuttum. Hani bana doğmadan önce yaşamaz demişlerdi ya, ilk başta bahsetmiştim, işte hayata direnip yaşadığım için adımlı da DİREN koymuşlar.

DOKTOR ABLA

Ender TUNALI

Kaan'ın son günlerdeki durumu Selen'i çok üzüyordu. Kaan okuldan gelince odasına kapanıyor, ödevlerini yapmıyor, arkadaşları ile de ilgilenmiyordu. Ayrıca önceleri ortak oldukları bisikletin kullanımı dışında her konuda anlaşılırken artık pek çok konuda ablası ile tartışıyordu...

Düşündü... Daha önce her gün adlarını da sayarak arkadaşlarıyla neler yaptıklarını birer birer anlatan kardeşi, artık ona hiçbir şeyden söz etmiyordu. En önemlisi, Kaan'ın ilaçlarını da düzgün almadığını anlayan Selen kaygılandı. Eyleme geçme zamanıdır diyerek bir şey arıyor gibi Kaan'ın odasına girdi. Kaan çalışma masasında oturuyor, duvarlara bakıyordu...

Selen aradığını bulamamış gibi yaparak oyalandı, hem de onunla bir şeyler konuşmaya çalıştı, böylece Kaan'ın ilaç içme zamanını bekledi. İlaç zamanı geçmişti, Kaan ilacını almadığı gibi, odadan çıkmaya hazırlanıyordu. Selen bu durumu değerlendirdi.

- Bugün hep başım dönüyor, bana da senin ilacından versene... Sen de ilacını iç, zamanıdır!

Kaan isteksiz ablasına ilacından bir tane verdi, ama kendisi almadı. Ablası ona elindeki ilacı gösterdi...

- Sen de iç ilacını artık, aksatma... Annem okuldan dönüşünde, ilacı cebinde buluyor! İlacını neden almıyorsun?

Kaan öfkeli, sesini yükselterek yanıtladı:

- Almayacağım, okulda hapçı diyecekler sonra... Bir çocuk okula ayağı sargılı, elinde bastonla gelince, dede geldi bacakları tutmuyor diye alay ettiler!

- Bunun için ilacını almayacak mısın? Kimi zaman arkadaşlar da incitici olabilirler, bununla baş edebilirsin. Bugün senin, yarın başka arkadaşının başına gelebilir...

- İstemiyorum! İlaç almayacağım, bir yararı yok.

- Olmaz Kaan, kesinlikle olmaz! Sonra gelişemezsin, Caner'den kısa kalmak istemezsin herhalde? Sen doktor ablanı dinle... Bak ne yapalım, hapı üzüm içine koyarız ve kimse görmeden alırsın...

Bu arada anneleri Selen'e seslendi... Selen de Kaan'a hazırlanmasını, hastaneye gideceklerini söyleyip annesine gitti...

- Anne, Kaan'ın durumu hiç iyi değil! Her gün biraz daha içine kapanıyor. Hastanede doktoru ile özel olarak konuşmamız gerek... Benim de Kaan gibi hasta olduğumu söylesin ona, istiyorum. Belki o zaman kendine acımaya ve herkese küsmeye bir son verir anne...

Annesi ile Kaan bekleme odasında otururken Selen Doktor Attila'nın odasına girdi.

- Doktor bey, bende de kardeşimin hastalığı başladı herhalde, başım dönüyor. Bana da onun ilaçlarından verin.

- İşte bu olanaksız! Evet, bu bir genetik hastalık ama bu hastalık kızlarda hiç görülmedi!

- Nereden bilebiliriz? Genetik hastalıklar çok karmaşıktır, birçok belirsizlikler içerir, demiştiniz!

- Kalıtsal hastalıkların nasıl oluştukları, nasıl geçiş yaptıkları, hangi durumda kesin ve hangi durumda belli oranda geçiş yaptıkları oldukça bellidir. Ama gen bozukluklarının etkilerini azaltan ve arttıran etmenler de var... Kaan'ın durumunu izliyorum, gelecek ay ek incelemeler de yapacağım, sen kaygılanma...

- Doktor yardım edin. Kaan durumundan yakınıp beni kıskanıyor. Bende de onun hastalığının başladığını söyleyin, onun ilaçlarından verin. Belki içe kapanıp kendine acımak yerine başkaları ile ve başka şeylerle ilgilenir! Benim de onun gibi sıkıntıda olduğumu düşünür, beni kendine daha yakın bulur, ona daha kolay ulaşırım...

- Sana ilaç yazamam, rapor veremem, bir doktordan bunları isteyemezsin.

- Size bir şey söyleyeceğim ve sizden bir isteğim daha var! Bilginiz olmadan bunları yaptığım için beni bağışlayın. Kaan ilaçları almamakta direniyor, çatı ve yüksek duvarlara çıkıp canını tehlikeye atıyor. Bana güvenini artırmak, sözümü dinletmek için ona akşamları Sağlık Lisesi'ne gittiğimi söyledim. İlk yardım yetkisi aldım dedim!

- Seni anlıyorum, sen de hasta psikolojisinden anlıyorsun, iyi bir doktor olabilirdin!

- Ben de üniversitede genetik okuyup doktor olmak istiyorum. Kardeşime yardımcı olmak istiyorum, şimdiden internetten kromozomlar, hücre ve genetik geçişleri okuyorum.

- Umarım iyi bir doktor olursun. Duyduklarım çok hoşuma gitti kızım, sana yardım edeceğim...

Biraz sonra Kaan ve annesi içeri girerlerken doktor gözleri Kaan'da, Selen'i yanına çağırırdı.

- Gel kızım, sana da bir bakalım! Baş dönmesi oluyorsa, sen de Kaan gibi hasta olabilirsin. Doktor Attila Selen'i dinledi, gözlerine ışık tutup baktı.

- Sende de Kaan'ın hastalığının belirtileri var, önce bir kan ver, bir bakalım.

Doktor böyle derken Kaan'a sezdirmeden kaşları ve gözlerini kaldırarak, Selen'e yapma diyordu.

- Gel bakalım Kaan, nasıl gidiyorsun, bir görelim.

Kaan isteksizce gidip sedyeye oturdu, doktor onu dinleyip kontrol etti...

- Durum iyice, daha da iyi olacak... Kendine iyi bak, uykunu aksatma...

Kaan hiçbir şey söylemeden, sert bir davranışla kalktı. Annesinin önüne dikildi, elleri ve kollarını sallayarak, annesine tepki gösterdi...

- Buraya boşuna geliyorum, bu son... Bir yararı yok...

Böyle söyledikten sonra, kimseye bakmadan kapıyı vurup çıktı... Annesi de kalktı, üzgün bir sesle doktordan özür diledi. Doktor Attila kendini toparladı...

- Siz oturun biraz, kızınız bana bir şeyler söyledi, bunu bir konuşalım sizinle...

Selen kapı önünde beklemekte idi, omuzları düşük ve ağlamaklı Kaan'a yaklaştı...

- Kaan, korkuyorum. Sen okul takımına girdin, ama ben basket oynayabilecek miyim? Arkadaşlarım ile grup kurduk, onlardan ayrı kalmak istemiyorum...

Selen ağlar gibi yaptı. Kaan onun bu durumuna çok üzüldü, hemen toparlandı ve ablasının elini tutarak konuştu...

- Abla sen öteki kızlardan daha yeteneklisin, daha güçlüsün... Onlardan iyisin, kesin başarısın.

- Ah Kaan, belki iyi olabilirdim, ama yeni başlıyorum. Çok çalışmalıyım! Hasta iken nasıl yaparım?

Bana yardım eder misin? Beni çalıştır, oyun göster bana. Yapabilir misin?

- Evet abla, hemen eve dönünce parkta çalışmaya başlayabiliriz...

- Kaan, doktor seni çok seviyor, seninle çok ilgileniyor... Niye ona karşı geliyorsun, bak ben de hasta oldum, onu iyi dinlemeliyiz... Birlikte üstesinden gelebiliriz. Ne olur üzme beni!

Selen ilaç yerine Kaan'ın hapları görünümünde şekerler alıp Kaan'ın boş ilaç kutusuna koymuştu. Kutuyu Kaan'a göstermeden saklıyor, Kaan'ın önünde, onun ulaşmasına olanak vermeden yutuyordu... Selen, onları Kaan'ın ilaç alma zamanına denk getirerek alıyor, böylece Kaan'ın ilaç içmesini sağlıyordu...

İlaç zamanı yaklaşıncı o da Kaan'a yaklaşmanın bir yolunu buluyordu... Ertesi gün okula götürecekleri bir ödev, bir araç, birlikte bakıp yapabilecekleri veya gözden geçirecekleri bir çalışma buluyor, ona ilaç almasını anımsatıyordu.

O aşamada Selen daha cana yakın ve sevimli oluyor, tatlı sözler söylüyordu...

- Ablana güven ki doktor olsun Kaan! Sen benim ilk hastam olarak, beni dinle ilacını al!

Selen Kaan'ın ödevlerini yapıp yardım ederek onun sevgi ve güvenini kazandı. Kimi zaman da baş dönmesi ve baş ağrısını öne sürüp ödevleri kendisine yaptırdı. Sonra kendi ödevlerine yardım etmeye de yönlendirip Kaan'ın güç ve özgüvenini artırdı. Bu süre içinde Kaan, ablasına yardım edebilmekten ötürü mutlu oldu, hiç yakınmadı...

Ayrıca Kaan sözünü tutarak ablasının basket idmanlarına hep katıldı. İkisi maç ve atış yarışmaları yapıyorlar, Kaan bunlardan büyük haz alıyordu. Ablası, Kaan'ın en yakın arkadaşı olmuştu, en çok onunla zaman geçiriyordu, Selen onu arkadaşlarından daha çok yoksun bırakmamayı düşündü... Artık Kaan çok daha güçlü idi, onun desteğine pek gerek kalmamıştı...

Selen düşüncesini Kaan'a anlattı...

- Kaan 1-2 dersten sıkıntı var, birkaç gün odama kapanmalıyım. Çok çalışmam gerek, beni bir süre özleyeceksin! Selen'in amacı, Kaan'ın kendi ayakları üstünde durup duramayacağını görmektir!

- Abla senin derslerden sıkıntın hiç olmadı ki! Biliyorum yine kromozomlar, gen dizileri gibi genetik konuları çalışacaksın herhalde! Öyle değil mi?

Birkaç gün geçti, Kaan yaşantısını hep ablası yanında olduğu günlerdeki gibi sürdürüyordu... O güne dek!

O gün okuldan geldiğinde, Kaan'ın çok canı sıkındı... Hiç canlılık göstermiyordu... Ne kızgın olduğu günlerdeki gibi saldırgan, ne neşeli günlerindeki gibi kabına sığmaz, ama yıldı... Kimse ile konuşmadan ve kimsenin yüzüne bakmadan odasına gitti. Selen hemen durumu anladı. Ama soru sorup daha da kızdırmadan onu izlemeye aldı...

Kaan'ın odasının önünden geçerken duvarda Kaan ile Caner'in resmi yerine bir yelkenli resmi görünce şaşırdı... Biraz düşünüp içeri girdi ve gülümseyerek söze girdi.

- Öyle çok geri kalmışım ki, okuya okuya eksiklerimi gideremedim. Okuyorum, not alıyorum, bitiremiyorum. Sabah ilacını almadan çıkmışsın, annem masanda buldu, neden ilacını almadın?

- Sabahları almıyorum, sonra karnım ağrıyor.

- Özel doktorun olarak daha önce söyledim ya, bir şeyler yiyip üstüne ilacını alacaktın. Caner ile resminize ne oldu?

Kaan canı sıkın ve kızgın yanıtladı...

- Hep bir resme bakmaktan bıktım, onu kaldırdım...

Bir şeyler ters gidiyordu... Onunla konuşması gerekiyordu, Caner'e karşı tutumu olağan değildi. Kendisi ile barışık olsa, en iyi arkadaşı ile sorunu olmazdı! Selen'i uyku tutmadı, kardeşini düşünüyordu. Uzun süredir durumu iyi iken bu durum birkaç günde değişmişti.

Koridora çıktı... Kardeşinin odası sessizdi. Yavaşça odanın kapısını açtı, kardeşi uyuyordu. Çalışma masası üstünde anı defteri açık duruyordu... Onu aldı ve odadan çıktı.

"Ablam başardı! O güçlüdür, okul takımına girdi... Ben onun gibi olamadım, olamam... Arkadaşlarım da beni sevmiyor."

Selen çok üzüldü, bir daha okudu. Sonra yaprakları geriye doğru çevirdi. Geçen hafta bir şeyler yazmış mıydı? İşte, buraya bir şeyler yazmıştı... İçini acıtan şu sözleri okudu...

"Artık Caner'i sevmiyorum... Başka çocuklarla takım yaptı, beni gruptan ayırdı... Bitti..."Anı defterini yerine bırakıp çıktı. Kardeşi bunalımda idi. Bir şeyler yapması gerekiyordu...

Kaan uyanır uyanmaz, karşısında eşofmanlarını giymiş ablasını buldu.

- Seni bekliyordum Kaan, hadi giy eşofmanlarını basket çalışalım! Sana göstermek istediğim oyunlar var... Bugün doğum günü partin var, öğleden sonra zamanımız olmayacak.

Selen öyle coşkulu görünüyordu ki Kaan birden bir şey diyemedi... Ama hemen sonra durgun yüzü, birden tepki dolu bir görünüm aldı.

- Artık basket çalışmam gerekmiyor, takımda yerim yok. Sen çalış abla!

- Neden, ama yarın seçmeler yapılmayacak mı? Anlat bana ne oldu?

Kaan, çocukların elinde Caner'in yaptığı listeyi gördüğünü ve takımda yer almadığını söyledi, küskündü... Selen tepkisiz, o seçimi önemsiz olarak nitelendirdi.

- Sen futbol da oynuyorsun ya, belki basket de oynayıp oynamayacağını bilemediler! Sen oynamak istediğini söylersen, takıma girersin... Öğleden sonra gelince Caner'le konuş, hep seni yanında görmek isteyecektir!

- İki gündür, onunla okul dışında görüşmüyoruz. Belki hasta olduğumu öğrendiler!

- Ne ilgisi var? Her gün herkesin durumu iyi olmaz. Kimi zaman arkadaş ile ters düşebiliriz. Gerçekler acıdır! Ama her zaman değil. Gerçekler tatlıdır da. Seni sevenleri düşün, ben varım, annen, öğretmenin, arkadaşların var. Bunlar tatlı gerçekler. Artık büyüdük, gerçeklerle yüzleşip, zorluklarla savaşacak güçtesin. Sen iyi ol ki, seni sevenlere destek ol, beni de düşün!

Kaan'ın can sıkıntısı büyük olasılıkla Caner'e kızgın olmasından kaynaklanıyordu... Ama açıklamak istemediği bir konuya girmek istemiyordu, ona bunu unutturmalı idi...

- Basket oynayalım mı?
- Hayır, canım istemiyor...
- O zaman bisiklete binelim, okumaktan sıkıldım. Biraz dolaşalım...

Bisikleti alıp çıktılar. Önce Kaan bindi, ablası ile zaman geçirmeyi özlemişti. Biraz sonra eğlenmeye başlamıştı bile, bir elini bırakıp sürüyordu... Selen bu durumdan yararlandı.

- İyi biniyorsun, iki elini de bırakabilirsin... Biraz hızlan, sonra birer birer ellerini bırak.

Kaan dönüp uzaklaştı. Sonra hızlanarak geliyorken önce bir, sonra öteki elini bıraktı ve önünden geçip gitti.

Giderek daha kolay sürüyordu, elini direksiyona sürmeden döndü, gelip birden ablasının önünde durdu.

Mutluluk ve özgüveni gözlerinden okunuyordu...

- Bravo, bravo!

Selen onu alkışlarken Caner ile arkadaşlarını da yanında buldu. Onlar da Kaan'ın sürüşünü görmüşler, alkışlıyorlardı.

Caner elindeki torbayı kaldırıp Kaan'a gösterdi!

- Spor odasından topları aldım, getirdim! Doğum gününü kutlamadan önce basket çalışalım. Öğretmen yarın için hazırlık maçı almış!

Kaan'ın yüzü birden aydınlandı!

- Yarın seçme yapılacaktı ya, hazırlık maçı da ne?
- Öğretmen takımı onayladı, burada olanlar hep birlikte takıma girdik.

Önceki gün çocukların elindeki liste, Kaan'ın doğum gününe armağan alacaklar listesi idi...

Selen sevindi, araya girdi.

- Hadi siz çalışın, sonra aranızda potaya atış yarışması yapalım, ben de hakemlik yaparım...

Kaan özgüvenli konuştu...

- Ben arkadaşlarım ile yarışmak istemiyorum. Amacım onların önüne geçmek değil, yanlarında yer almak... Sen hep böylesi doğrudur dersin ya, doktor abla!

“DÖNÜŞ”ÜM¹

Ertuğrul TEKÇE

Annemi ben doğurdum. Ben temizledim altını, ben yıkadım, ben taradım saçlarını. Ben doğrulttum tay tay, ben yürüttüm, ben oturttum, ben yatırdım. Ama yavaş yavaş küçüldü annem, o iri bedeni önce yarıya indi, sonra biraz daha derken ufacak kaldı, eridi. İnsan sevdiğinin küçüldüğünü görmek istemiyor. İnsan emek verdiği yavrusu büyüsün istiyor... Hiç kimse büyümüyor aslında, çektiği çile büyüyor...

Otuz yıl oldu. Bir sabah annem güzelce giyinmiş, her sabah yaptığı gibi kahvaltı sofrasını hazırlamış, gelip beni uyandırmış. Kalkar kalkmaz bir değişiklik sezmişim evin içinde, annem bu saatte sabahlık giyer çünkü. Babamın hediyesiydi sabahlık; narçiçeği kırmızı, göğsünde iki sıra siyah güller işliydi. Babam vaktiyle iş için, o da hayatında bir kez, yurtdışına gitmiş. İlk uzun ayrılıkları... Kaldığı otelin karşısında bir dükkân varmış, vitrindeki mankenin üzerinde görmüş bunu. “Tezgâhtar kız annene çok benziyordu, giydirdim üstüne, ona olan bedeni aldım getirdim,” diye keyiflenerek anlatırdı pazar sofrasında. Erkek işte, ne anlar hediyeden, anneme getire getire sabahlık getirmiş. Her sabah uyandığında bunu giyeceğini düşünmemiştir bile... Annemin de giyesi varmış ama. Onca yıl gözü gibi bakmış, yırtmamış, eskitmemiş, kocamın hediyesi diye her gün görev gibi geçirmiş üstüne. Babam gideli beş yıl olmuş bak, hâlâ... Ama bu sabah yok. Niye acaba? Annem çayı koyarken meraklı gözlerle bakıyorum. Anlıyor. “Doktora gideceğim bugün,” derken çayı döküyor masa örtüsüne. Eli titriyor annemin birkaç aydır. Geçen

¹ Nörogenetik Öykü Yarışması İkincisi

gün aynanın karşısında kendini inceliyordu. Göz altlarına bakıyor, saçlarındaki akları sayıyor. "Yaşlı da değilim o kadar, niye oldu ki?" diye soruyor kendine, bana. "Baban çok erken gitti, dayanamıyorum, elbet bir yerimden çıkacak, varsın titresin canım bir el de yeter bana," diye yanıtlayıp, teselli ediyor kendini. O güneşli nisan günü hiç çıkmıyor aklımdan, gözümü kapatınca annemi boynundaki o güzel koyu yeşil fularıyla vişne çürüğü döpiyesiyle hatırlamamın nedeni de bu...

Sonrası hep çöküntü... Uzayan tahliller, tetkikler, gün gün artan dertler. Şimdiki gibi de değil. Bir kan veriyorsun gel bir hafta sonra al sonucunu diyorlar. O sonucu götürüyorsun bir tahlil daha, sonra bir muayene daha derken böyle iki ay geçti. Belli ki bir şey var, ama söylemiyor. Tam sınav haftası geldi, oturdum karşısına sordum. "Neyin varmış, ne dediler?" Yine konuşmadı, "Daha belli değil," diye geveledi sözü. Üst komşumuz Nesrin ablayı yokladım, annemle birlikte gitti birkaç kez doktora biliyorum. Gel gelelim tembihlemiş annem sıkı sıkıya tabii, tek sözcük yok. Böylece iki hafta daha geçti. Sınav da geçti. Anneme bir kahve yapıp yanına gittim. "Anlatacaksın yoksa giderim," diyerek tehdit ettim kadıncağızı. Önce durdu, kahveden iki yudum aldı, sonra açıldı. "İrsiyemiş," dedi, "Kore'ymiş hastalığın adı, ileride yatalak olacaktım," dedi. Her söylediğiyle birer tokat attı bana sanki. Şimdi saçma geliyor ama "Ne Kore'si canım öyle hastalık adı mı olur?" diye tersledim. İnsan başına kötü bir şey geldiğinde suçlayacak birini arıyor. Benim de aklıma dedem geldi. Kore gazisiydi dedem. Kesin oradan kaptı bir hastalık, geldi önce anneanneciğime, sonra zavallı anneme bulaştırdı diye düşündüm, ne bileyim. "Huntington Koresi, gitgide kötüleşen bir hastalıkmiş, her şeyi unutacaktım!" dedi annem. "Belki yanılmıştır doktor, başka birine gidelim," dedim. Ağlamaklı bir sesle "Yok," dedi, "herkes hemfikir, kesin."

Babamın ilk gençliğinden kalma bir tıp ansiklopedisi var evde, aradım orada yok. Beyazıt'a gittim, biraz da yardımla kütüphanede bir kitapta buldum bulmasına ya okuduğumu anlamıyorum. O an aklıma geldi, bizim alt sınıftaki Selma'nın ablası tıpfakültesi'ni kazanmıştı dört yıl önce. Biz liseye başlarken bütün öğretmenler onu örnek gösterirdi. Belma gibi çalışkan olursak biz de doktor olurmuşuz. Alt sokakta oturuyorlardı. Mahallenin de gözbebeği Belma. Daha okula yeni başladığı hafta bile bizim bakkal Hayri, "Ne emredersiniz Doktor Hanım?" diye karşılamaya başlamıştı onu. Konu komşu bir Belma fırtınası kopmuştu o yıl. Selma'nın da ablasından kalır yanı yoktu. Alt sınıftaydı ama duyardık derslerinin iyi olduğunu. Benim hiç doktor olmak gibi bir niyetim olmadığından, kıskanmadım abla kardeşi ama bütün okulun gözündeydi onlar. Eve bunları düşünerek dönüyordum ki ayaklarım beni apartmanlarının önüne getirdi.

Öyle pek samimi de değildik, ama derdim var canım kime gideyim? "Hadi," dedim bir cesaret çıkıp sorayım. Çaldım kapıyı. Belma açtı. "Şey," dedim, "Belma abla, annem hasta da sana onun hakkında bir şey sormak istedim." Hay demez olaydım! Kapının arkasından annesi Nurten teyze belirdi. "Nesi var kızım? Hem sen gel içeri bakayım, kapı önünde mi konuşulur böyle şeyler?" deyip beni içeri çekti. Böylece derdimi Belma'ya anlatmaya gitmişken, Selma'ya, Nurten teyzeye, Arif amcaya da anlatmak durumunda kaldım. Belma olgun davranıp benim rahat olmadığımı anladı. "Bak," dedi "yarın Çapa'daki dahiliye binasının önüne gel saat on birde. Birlikte gidip danışalım, ben de iyi bilmiyorum." Ertesi gün dediği saatte fakülteye gittim. Beni bir hocasıyla görüştürdü, onun alanı değilmiş, ama hâlime acımış olacak ki o da başka hocaya götürdü. Kır saçlı gözlüklü güleç yüzlü bir doktor. Annemin adını sordu, sekreterini aradı, biraz sonra içeri bir dosya geldi. İş anladım. Annemin doktorunu hafiyelikle bulmuştum. O anlattı, anlattıkça ben ağladım. Bir ara azıcık açılınca Kore teorimi sordum, ince ince gülümsedi. "Yok kızım," dedi, "bu Yunanca *khoreia*'dan köken alıyor." İsim benzerliği varmış yalnızca... İlk bulan Amerikalı hekimin isminden geliyormuş *Huntington* da...

Doktorun yanından çıktım. Şehremini'den Nişantaşı'na epey bir yol vardı. Başladım yürümeye. Bir yandan da düşündüm. Ne yapacaktık? Nasıl başa çıkacaktık bu belayla? Geçerken yıkılmaya yüz tutmuş ahşap evler gördüm. Annemin de böyle için için çürüyeceğini düşündüm. Yolum başındayken sevgi arsız küçük bir kız çocuğuydum. Bizim aile kadınların hâkimiyetindedir. Anneannem evin tek çocuğuymuş, dedem sessiz, anneannem ne derse yapan bir adamdı. İki kızları var. Damatlar desen, teyzemin kocası evlendikten iki yıl sonra bir gün aniden terk edip gitmiş, ne ses var ne haber, çocuk da yok, bir başına kalmış teyzem. Babam da genç yaşta bir gece uykusunda öldü, ne olduğunu bile anlamadık. Ailede çocuk bir ben varım, üç annenin bir kızı gibi üstüme titremişler hep, o yüzden büyümemişim, çocuk kalmışım lisenin bittiği güne kadar. Ama işte o gün o yolda büyümeye başladım ben. Çilem de o gün büyümeye başladı.

Eve gittim, şöyle bir kendimi toparlayıp annemin yanına oturdum. Boynuna sıkıca sarıldım, ağlaştık. Anlattım olanları. "On yedi yıl sen baktın," dedim, "şimdi sıra bende." Ağlamaktan konuşamadık o akşam. Ama ben biliyorum... Annemi o gün doğurdum ben...

Bir ay geçti. Annem elinde bir zarfı titreterek getirdi. "Postacı geldi," dedi "bak bakalım hayırlısıyla." Açtım. Güzel Sanatlar Akademisi Mimarlık kazanmışım. "Yok," dedim "gidemem!" İçim içime sığmıyor ama sevinemiyorum. "Sana kim bakacak? Hele bir iyileş, sonra başlarım." Düzelmeyeceğini bilerek ama yine bir umutla kaydımı yapıp dondurdum.

Beklediğimiz gibi aydan aya kötüleşti annem. Önce elinin titremesi arttı, birkaç hafta sonra diğer eline geçti.

Sofrayı hazırlamayla başladım, derken yemek yapmayı da öğrendim, ev işini de... Babamdan kalan maaş, anneannemden kalan evin kirasının teyzemle pay ettiğimiz yarısı derken bir de enflasyonla mücadele ediyorum. Ülke ekonomisi çöküyor, annem çöküyor. Yavaş yavaş çöküyor annem. Bir duruma tam alışıyorum, biraz iyiymiş böyle idare edermişim gibi geliyor, sonra bir sorun daha... Üniversiteler karışık, sokaklarda benim yaşlılarım güpegündüz vuruluyor, her sabah dün kaç kişi gitmiş diye açıyorum gazeteyi, sonra anneme okuyacak umutlu bir haber arıyorum. Günler böyle geçerken bir sabaha karşı dışarıdaki siren seslerine uyanıyorum. Askerler tutuyor sokağın başını. Gün ışıyınca fark ediyorum ki ordu yönetime el koymuş. Uyanınca anneme anlatıyorum. Annem anlamıyor... Yalnız ülkede değil, annemin içinde de darbe oluyor. Hatırlamıyor artık annem...

Benim çok yorulduğumu ancak beş yıl sonra anlamış olacak, teyzem bir sabah bir bavulla çıkageldi bizim eve. "Selami enişten," dedi, hâlâ enişten diyordu çünkü resmî olarak evliydi adamlı. "Çatışmada vurulup ölmüş," dedi. Belli ki teyzem uzaktan uzaktan izlemiş, bir umut beklemiş bunca yıl. Artık gelemeyeceğini de öğrenince kendi dünyasından vazgeçip yanımıza gelmiş. "Yok, ben bakıyorum anneme, yardım gerekmez!" dedim mağrur bir tavırla. Kös kös geri döndü kadıncağız. Aradan birkaç hafta geçince geldi anlattı. Ne bileyim annemle aynı derde düştüğünü... O zaman değişti işler tabii. "Gel," dedim "ben ikinize de bakarım." Aslında teyzemin gelişyle biraz renklendi evimiz. Annem bile arada bizi şaşırtırcasına bazı şeyleri hatırlar oldu. Daha aydınlık daha iyi havalanır diye salonun ortasına büyük bir yatak aldık. Yanına da kendi yatağını çektim gece gündüz yanında olmak için. Daha birkaç adım atabiliyorken koluna girip evi gezdirdim. Sıcak günlerde balkona çıkarıp güneşlendiriyor, bak seni bugün havuza götüreceğim diye gülümseyip büyük leğene su doldurup ayaklarını sokuyordum. Kapalı günlerde de eğlensin diye neşeli kitaplar okuyordum. Gitgide yürüyemez oldu annem. Önce çok zorlandım altını değiştirirken ama sonra alıştım, on dakikada yapar oldum. Böyle bir yıl geçti. Tam alıştık bu düzene derken yemek de yiyemez hâle geldi. Yedirdim, lokmayı çiğneyemez diye ezdim yedirdim. Böyle üç yıl geçti. Beni bile tanımamaya başladı yirmi yılın sonunda... Bir gün sabaha karşı sıkıntıyla uyandım, her zaman yaptığım gibi anneme dönüp baktım alacakaranlıkta. Uyuyor gibiydi, sonra göğsüne dikkat ettim, inip kalkmadığını gördüm. Gitmişti annem. İfadesiz bir yüzle veda bile edemeden gitmişti. Hiç ağlamadım o anda. İçeri koşup o çok sevdiği kırmızı sabahlığını getirip üstüne örttüm.

Teyzemi çağırdım, daha yürüyebiliyordu teyzem, herkese haber verdim. Geldiler, annemi götürüp yıkadılar, kefenleyip tabuta koydular, helâlik alındı, namazı kılındı. Mahallenin gençleri taşıdı annemi. Bunlar olurken sesim bile çıkmadı, izledim yalnızca. Ne zaman ki mezarın başına geldik, imam, "Birisi aşağı insan," deyince öne fırladım. "Hanım kızım oğlu damadı varsa o gelsin," dedi. "Yok," dedim. "Erkek yok bizde. Ben doğurdum ben gömeceğim." İmanın delirdiğimi düşündüğüne eminim. Herkesin şaşkın bakışlarının arasında indim mezara. Bid'at diyen oldu dinlemedim, mekruh diyen oldu dinlemedim. Annemi her gün sırtlayıp kaldırırken hiç kimse yoktu bu cemaatten, öyleyse şimdi de söz hakkı yoktu. Annemi elimle indirdim elimle gömdüm... Bir büyük görevi sükunetle sonuna kadar yapmış olmanın huzuruyla o an başladım ağlamaya. Sessizce ve günlerce ağladım. Sonra bir sabah Nesrin abla çaldı kapıyı. Kahve içerken annemin birkaç mektup yazdığını bana o gittikten sonra verilmek üzere kendisine emanet bıraktığını söyledi. Üç zarf, içinde çok da uzun olmayan üç mektup... Biri teşekkür, diğeri benim okumamı engellediği için duyduğu vicdan azabı ve özürle ilgili, o faslı geçerse asıl söylediği evlenmemi, benim de yuva kurmamı istediğiymiş. Nesrin ablanın mühendis olan büyük oğluna da gıyabımda söz kesmiş. "Yok," dedim, "benim ne olacağım belli değil, bak sonra hasta teyzem var," dedim ama "Annenin vasiyeti," deyip ne yaptı etti ikna ettiler beni. Aldım adamı karşıma, kendisini nasıl bir hayatın beklediğini bir bir anlattım. Ne dediysem tamam dedi. Hatta bir ara "Ben bakayım teyzene, sen aftan yararlan git oku," dedi. Zayıf yerimden yakaladı beni. Öyle düğünsüz falan yalnızca nikâhla evlendim.

Annemin yatağına teyzemi yatırdım, odamızı içeriye yaptım. Bir bakıcı tuttuk, benim okulda olduğum saatlerde o ilgilendi teyzemle. Önce yavaş yavaş göktü teyzem de, ama yatağa bağlı kalınca çok sürmedi, gitti o da bir gece uykusunda. Bizim evde herkes uykusunda ölüyor. Soğuk bir yatak gibi bizim ev. Artık çıkmak istedim bu yataktan. Teyzem ölünce sıranın bana geldiği duygusunu atmak istedim, içimde her an bir şey yıkılacak gibiydi. Üstelik sokaktaki balyoz sesleri, matkap gıcırıtlarının da arkası kesilmiyordu günlerdir. Birkaç gün sonra, bizim apartmanın da kentsel dönüşüme dâhil olduğu tebliğ edildi. İstanbul yıkılıyordu. Evim yıkılıyordu. Annemin sinir hücreleri gibi yıkılıyordu şehir. Teyzem gibi yıkılıyordu evim...

Otuz yıl oldu. Bugün Belma ablanın yanından heyecanla çıktım. Sırtıma sıcak sıcak vuran Nisan güneşini arkama aldım, başladım yürümeye. Bir yandan da düşündüm. Ne yapacaktım? Nasıl başa çıkacaktım bununla? Geçerken bizim sokağın başındaki eski ahşap konağın restore edildiğini gördüm. İçin için gülümsedim. Sen de böyle restore edebilecek misin hayatını bakalım mimar hanım? Yolun başında çile çekmiş

büyük bir kadındım. Bedenimde bir dönüşüm başlamıştı. Fark ediyor, kendime itiraf etmeye korkuyordum. Ama bugün bu yolda bir daha büyüdüm ben. İçimde kızım beni büyütüyordu. Kızım beni doğuruyor, çileme ortak olmaya geliyordu...

DOSTLUĞUN ZAFERİ

Funda POLACANLI

"Tetkikleriniz sonuçlandı ve biraz gecikmeli de olsa tanıyı koyabildik, size hastalığınızı ile ilgili artık daha detaylı bilgi verebilirim. Aslına bakarsınız bu oldukça nadir görülen kalıtsal, nörolojik bir hastalık.

Huntington hastalığı, kronik, Nörodejeneratif bir beyin hastalığıdır. Bu beyninizdeki sinir hücrelerinin zamanla yıkıma uğradığı anlamına gelir. Hastalık tipik olarak 30-50 yaşları arasında başlar, bazen de daha genç. En sık görülen semptomlar kontrol edilemeyen hareketler olup buna konuşma ve yürümede problemler de eşlik edebilir. Ayrıca hastalığın ilerleyen evrelerinde bellek kaybı, konsantrasyon güçlüğü, görevleri gerçekleştirmede zorluk, öfke kontrol bozukluğu, depresyon ve ilgi kaybı, uyku bozuklukları, yutma güçlüğü, düşmeler de görülebilir. Erken dönemde fiziksel sorunlardan önce bazı hafif mental, duygusal ve davranışsal problemler de gözlenebilir. Bu semptomları azaltmak için hemen ilaç tedavisine başlayabiliriz." duyduğum son cümleydi. Doktor konuşmaya devam ediyor ama ben sadece bir uğultu duyuyordum ve artık söylediklerini anlamlandıramıyordum.

Doktorun odasından çıktığımda bacaklarımın bağı çözülmüş, bayılacak gibi olmuştum. Bir o yana bir bu yana sendelerken biri kolumdan tutup: "İyi değilsiniz sanırım, yardım edeyim size, doktora ya da acil servistekilere haber vermeme ister misiniz?" dedi. "Gerek yok sağ olun, sadece biraz başım döndü ve gözlerim karardı," diye cevap verdim. "İsterseniz dışarıya çıkarayım sizi. Hemen aşağıda hastanenin bahçesinde bir kafeterya var, orada biraz hava alırsınız," diye devam etti. "Olabilir hatta çok iyi olur," diye karşılık verdim zoraki bir gülümseme ile zira kendimi hiç iyi hissetmiyordum ve kolumu bırakırsa yere yığılıp kalacaktım gibi hissediyordum.

Kolumdan tutarak kafeteryaya kadar eşlik etti bana, sonra da bir masaya oturtup içecek bir şeyler getirdi ve o da aynı masaya oturdu. Açık hava ve su içmek biraz daha iyi hissetmemi sağlamıştı sanki. "Kendimi daha iyi hissediyorum, yardımınız için çok teşekkür ederim. Bu arada benim adım Bahadır," diyerek söze başladım. "Benim adım da Zafer," dedi hafifçe gülümseyerek. Bir süre hiç konuşmadan sessizce oturduk. Sonra Zafer konuşmaya devam etti: "Doktorun odasından çıkar çıkmaz fenalaştınız, kötü bir şey yoktur umarım," dedi. Bir süre cevap vermeden durdum öylece, ne diyeceğimi bilemedim belki de. Aslında içimde fırtınalar kopuyordu; bağıra haykıra ağlamak, kendimi paralamak geçiyordu içimden ama sakın kalabilmek için zorluyordum kendimi. Gözlerimi kaçırarak alaycı bir ifade ile: "Hayatım boyunca hiç duymadığım hatta adını bile söyleyemediğim bir hastalığım olduğunu öğrendim," dedim. Hafifçe gülümsedi göz teması kurmayarak ve bir süre hiçbir şey söylemeden öylece durdu. Sonra tekrar konuşmaya başladı: "Konulan teşhis Huntington hastalığı mı yoksa?" dedi. Şaşırmıştım, bu kadar nadir görülen bir hastalığı nasıl olmuştu da ilk seferde tahmin edebilmişti ki? Şaşkınlığım yüz ifademe de yansımış olacak ki çok beklemeden açıklama yapmaya girişti: "Ben de aynı dertten muzdaribim de!" dedi. Bu sefer, nasıl olmuştu da bu kadar nadir görülen bir hastalık ikimize de böylesine denk gelmişti diye düşünmeye başlamıştım ki bu alanda çok başarılı bir hekimin odasının çıkışında karşılaştığımızı hatırlayıp suskunluğumu korudum.

"Bana da 5 ay önce teşhis konuldu ama bu teşhisin benim için çok şaşırtıcı olduğunu söyleyemeyeceğim. Annemi bu hastalıktan kaybettik, dayım da son evrede," dedi. Neredeyse gözümü bile kırpmadan pür dikkat dinliyordum Zafer'in anlattıklarını. "Uzun süredir kalıtsal bir hastalık olduğunu bildiğimiz için, kardeşim ve ben oldukça tedirgindik zaten ve biraz kas ağrımız olsa bile hemen doktora koşturuyorduk. Ama genlerimizden kaçış yok galiba, sonunda korktuğumuz o günler geldi çattı işte," dedi. Soğukkanlılıkla anlatıyor gibi görünse de gözlerindeki puslanma dikkatimi çekti, ama gördüğümü fark etmemesi için hemen gözlerimi kaçırdım. İkimiz de susuyor ve göz göze gelmemeye çalışıyorduk. Bir süre sessizce oturduktan sonra Zafer yine söze girdi: "Kendinizi daha iyi hissediyorsanız ben gideyim," dedi. Tekrar teşekkür ettim. Birbirimize geçmiş olsun dilekelerimizi de ileterek ayrıldık ve ters yönler doğru yürümeye başladık. Sonra birden Zafer'in gittiği yere doğru yönelip ona seslendim. Dönüp baktı, yüzünde merak dolu bir ifade ile: "Eğer," dedim cılız bir ses tonuyla "Eğer senin için bir sakıncası yoksa telefon numaranı alabilir miyim?" O da duraksadı bir an ama hemen toparlayarak: "Tabii ki yazın lütfen, yardımcı olabileceğim bir şey olursa beni rahatlıkla arayabilirsiniz"

dedi ve gitti. Aniden bunu yapmak gelmişti içimden ve engel olamamıştım kendime.

Hastalık ile yüzleşmekten daha zor olanı, insanın bu durumu sevdikleri ile paylaşmasıymış meğer... Bu öylesine sancılı, öylesine travmatik bir süreçti ki hastalığı kabullenmeyi bir yana bırakıp onların üzüntülerinden de üzüntü duyar hale gelmiştim sanki. Birkaç haftadır sürekli bu hastalığı araştırıp duruyordum. Bu süreçte sadece olumsuz bilgilere değil bu konudaki gelişmelere de rastlıyordum elbette ama yine de araştırdıkça ve bu konunun içine girdikçe kendimi daha yalnız ve daha çaresiz hissediyordum. "Bilmek lanetlenmek miydi gerçekten!" "Araştırmalara bir son verip akliselim bir şekilde düşünmeye başlaman gerekiyor, hadi ama yapabilirsin Bahadır," diye söyleniyordum kendi kendime, ama mantıklı düşünmeye bile mecalim kalmamıştı ki. Fena halde bitkin düşmüştüm ve bu kısır döngüden çıkacak gücü bir türlü bulamıyordum kendimde. Tam o sırada Zafer geldi aklıma, doktor çıkışı yine böyle yere yığılacakmışçasına kendimi güçsüz ve çaresiz hissettiğim o anda bana verdiği desteği anımsadım. Aradım hemen, mümkünse görüşmek ve biraz konuşmak istediğimi söyledim. Hemen ertesi güne sözleştik. Bu telefon konuşmasının sonrasında bile kendimi biraz daha iyi hissettiğimi fark ettim.

Pierre Loti'de oturup çaylarımızı söyledik ve sohbet etmeye başladık. "Nadir hastalığı olan iki kişi için yanlış bir buluşma yeri mi seçtik acaba?" diye espri yapmaya çalıştım, aşağıdaki manzaraya bakarak güldük biraz. Sonra devam ettim konuşmaya: "Sadece kaslarımda silkinme şeklinde, istemsizce kasılmalar oluyordu. Önceleri önemsemedim. Stresten herhalde deyip geçiştirdim ama geçmeyip bilakis artmaya başlayınca artık doktora başvurmak kaçınılmaz olmuştu. İki haftadır bilgisayarın başında deli gibi bu konuyu araştırıyorum, araştırdıkça da daha çok bataklığa saplanıyormuşum gibi hissediyorum. Belki de doktorun dediği kadarını bilerek ve ne tedavi uyguluyorsa kabullenerek devam etmeliydim hayatıma. Ama artık çok geç! Neredeyse küçük çaplı bir seminer verecek derecede teorik bilgiye sahibim ve inan ki şu an en çok istediğim şey hafızamı sildirebilmek," dedim. Hiç bölmeden, sakince ve tüm ciddiyetiyle dinliyordu Zafer. Hızımı alamayıp devam ettim konuşmaya: "Bu kadar genç yaşta bu hastalığın ortaya çıkmasından çok daha zorlayıcı olan ne biliyor musun? Neredeyse her evresini ve ilerleyişini farkında olarak devam edebilmek. Keşke bu illetin yerine Alzheimer olsaydım diyorum bazen, bir süre sonra hasta olduğumu bile unuturdum hiç olmazsa." Sözümü bitirip çayımdan bir yudum alırken birden Zafer ile göz göze geldik. O an birden başımdan aşağı kaynar sular döküldü sanki. Zafer benden çok daha gençti ve bu hastalığın süreçlerinin bilincinde olmak bir yana, bir de en yakınlarının tüm evrelerine

şahitlik etmişti. Nasıl olmuştu da bu kadar fütursuzca konuşabilmişim. Müthiş bir utanç duygusu ile ne diyeceğimi bilemeden gözlerimi kaçırıp öylece kalakaldım.

Bir süre sonra tekrar konuşmaya başladım ve durumu kurtarmaya çabalarcasına bir şeyler geveledim: "Neyse ki artık bilim çağında yaşıyoruz, bu konuda da çok ciddi çalışmalar yapılıyor ve hızlı gelişmeler de oluyor. Bizim yapabileceğimiz tek şey yılmadan, kararlılıkla bu hastalık ile mücadele etmek," dedim. Zafer yine sessiz kaldı kısa bir süre, sonra gözlerimin içine bakarak: "Büyük bir mücadele verecek olsak bile, zaferle sonuçlanmayacağını bildiğimiz bir savaşa girmek ne kadar anlamlı ki?" dedi. Hiçbir şey söyleyememiştim. İkimiz de öylece uzaklara bakarak düşüncelere dalmıştık. Bir tür intihar söylemi olabilir miydi bu? Yoksa hastalığın ilerleyen evrelerindeki depresif ruh halinin getirdiği semptomlardan biri miydi? Nedenini tam olarak bilemiyordum ama söylerkenki ses tonundan ve keskin bakışlarından gayet bilinçli bir dışavurum olduğu anlaşıyordu.

Bu tür zamanlarda yani kriz yönetimi gerektiğinde hızlı düşünebilme ve çözüm üretebilme özelliğim ile övünürdüm hep, şimdi de bu yetimin devreye girmesi için adeta kendimi zorluyordum ama olmuyordu işte. Kilitlenmişim ve ne diyeceğimi bilemez halde öylece duruyordum. Sonra birden aklıma bir fikir geldi ve hemen konuya girdim: "Bak ne diyeceğim Zafer! Söyleyeceklerim sana biraz saçma gelebilir, ama yorum yapmadan önce sonuna kadar dinle lütfen. Ben! Doktor çıkışında karşılaşmamızın ve tanışmamızın bir anlamı olduğunu düşünüyorum. Belki benzer süreçlerden geçeceğiz, belki de ikimiz içinde çok farklı gelişecek her şey. Bizi neler bekliyor bilmiyoruz, ama çok net bildiğim bir şey var ki, seninle görüşmeye devam etmeliyiz. Sağlığımız el verdiğince görüşelim, sohbet edelim, hatta bunu bir rutine dönüştürelim. Mesela her hafta ya da 2 hafta da bir buluşalım, mümkün olabildiğince tabi. Hem böylece birbirimize de yol arkadaşlığı yapmış oluruz," dedim ve gülümsedim.

Gerçekten de öyle oldu. Zafer ile belli aralıklarla, hastalığımız izin verdiğince görüşmeye başladık. Bazen moralimiz yerinde oluyor ve çok iyi vakit geçiriyorduk. Kendi aramızda "En iyi fotoğrafı çekme yarışması" yapıyorduk mesela, ya da tavla seansları. Bazı günler ise keyifsiz oluyorduk, oturup uzun uzadıya sohbet ediyorduk sadece. Her ne yaparsak yapalım ikimize de çok iyi geldiği kesindi.

Bir gün yine sohbet ederken Zafer biraz çekimser biraz kaygılı bir tavırla: "Abi haddimi aşmazsam sana bir şey soracağım," dedi. "Tabii ki Zafer rahat ol," diye karşılık verdim. Her ne kadar belli etmemeye çalışsam da, merak uyandıracak bir girizgâh yaptığı

için aslında ben de biraz gerilmiştim. Sonra birden konuya girdi: "Hiç bahsetmediğin için ben de şu ana kadar sormaya cesaret edemedim ama... Bu durumdan, şey yani... Hastalığın evliliğin nasıl etkilendi?" diye sordu. Bu gerçekten de hiç beklemediğim bir soruydu. Anlık bir şaşkınlık ve bocalama yaşamış olacağım ki, Zafer duruma hızla müdahale ederek: "Boş ver abi konuşmayalım; kusura bakma, unut gitsin!" dedi. Söze nasıl gireceğimi bilemediğimden bir süre daha sessiz kaldım ve ardından konuşmaya başladım:

"Eşim ilk duyduğunda adeta yıkıldı. Bana moral vermeye ve soğukkanlılığını korumaya çalışıyordu ama ben her halinden anlıyordum ne kadar endişeli ve üzgün olduğunu. Bir süre ne yapacağımızı bilemez halde oradan oraya savrulduk, ama çabuk toplarladık. Güçlü bir kadın ve varlığı bana da güç veriyor. Ama bir konu var ki onu nasıl yöneteceğimiz konusunda hiçbir fikrim yok," dedim ve uzaklara bakarak düşüncelere daldım... Sonra kaldığım yerden devam ettim: "Bu hastalığın teşhisi konulmadan 3-4 ay önce çocuk sahibi olmaya karar vermiştik. Eşimin yaşı kırklara yaklaştı, ben zaten kırkı geçtim, daha fazla ertelemeyelim diye konuşmuştuk, ama artık bu hastalığın bana neler getireceğini bilemezken daha da önemlisi çocuğumuzun %50 ihtimalle bu hastalık ile doğacağını bilirken..." diyebildim ama devamını getiremedim. Zafer hemen söze girdi: "Ben de evlilik düşüncesinden hep uzak durdum abi. Ne bileyim işte, bile bile başka bir insanı kendi belirsizliğim içine nasıl sürükleyebilirim ki..." dedi ve o da devamını getiremedi. İkimiz de oldukça yoğun duygular içerisine girmiş, derin düşüncelere dalmıştık. Sonra bu ağır havayı dağıtmak istercesine neşeli bir tonda tekrar söze girdim: "Ama hastalığımız ile ilgili enteresan bir haberim var sana. Bu durumun, zamanla edinilen güçlü beyin fonksiyonlarının ve zekânın evrimsel süreçteki gelişiminin bir uzantısı olarak ortaya çıktığı düşünülüyormuş. Yani insanlığın evrimleşme sürecine önemli katkı sunuyor, hatta öncülük bile ediyor olabiliriz," dedim, gülüştük birlikte.

Aynı hastalığa sahip olan biri ile yol arkadaşlığı yani Zafer ile kurduğumuz bu samimi bağ gün geçtikçe beni de daha çok hayata bağlamıştı sanki. Bu sevimsiz hastalıktan sıcacık bir dostluk hikâyesi çıkarmıştık. Mümkün olabildiğince görüşmeye devam ediyor, görüşemediğimiz zamanlarda da mutlaka birbirimizden haberdar oluyorduk. Ayrıca Zafer'in önerisiyle farklı Nadir Hastalık Dernekleri'nin bir araya gelerek oluşturduğu "Nadir Hastalıklar Ağı" adlı bir gruba dâhil olmuştuk. Bu tür hastalıklarla mücadele eden hastaların ve hasta yakınlarının seslerini duyurabilmek, yaşadıkları sıkıntılara dikkat çekebilmek ve çözüm üretebilmek için kurdukları bir iletişim ağıydı bu. Orada çok güzel insanlar ile tanışıyorduk ve herkes elinden geldiğince birbirine destek olmaya çabalıyordu.

Bu arada Zafer'in de bir sevgilisi vardı artık. Nadir Hastalıklar Ağı'nda tanışmışlardı ve oldukça iyi gidiyordu ilişkileri. Birbirlerine can yoldaşı olmuşlardı ve bu koşullarda da olsa mümkün olduğunca mutlu olmaya çabalıyorlardı.

Nadir görülen çok zor bir hastalığa yakalanmışım ve bu hastalık hakkında çok şey biliyor olsam da, ne zaman ne getireceğini öngöremiyordum, ama garip bir şekilde hayatımın daha anlamlı bir yöne doğru aktığını hissediyordum. Sevdiklerimle kurduğum bağ, yaptıklarım, yaşadığım her an ve yaşamımdaki her şey daha anlamlı hale gelmişti sanki. Bunda Zafer ile dostluğumuzun da çok büyük payı vardı ve aramızdaki bu güçlü bağ daha da güçlü kılıyordu bizi. "Birlikten güç doğar." sözünü duyardık elbet ama yaşayınca anlıyormuş insan, "Birlik olmanın ne kadar paha biçilmez ve ne kadar iyileştirici bir güç" olduğunu. Zafer ile söz vermiştik birbirimize, uzuvlarımız işlevini sürdürdüğü ve sağlıklı düşünmeye devam edebildiğimiz sürece, nadir hastalıklarla mücadeleye katkı sunmak için elimizden ne geliyorsa yapacaktık. Şimdi bu durumdayken bile bir amacımızın olması ve bu hastalığa teslim olmadan devam edebilmek... Bu güçlü duygu, enteresan bir şekilde diri tutuyordu bizi de. Yarınımızı göremiyorduk belki, ama bu aslında tüm insanlar için geçerli değil miydi? Hem ne kadar yaşayacağını ve ne yaşayacağını kim bilebilirdi ki...

DRAVET'E BİR DEMET "UMUT"

Saadet ÜNSAL DEMİR

7 Haziran 1981 gecesi, saat tam on bir otuz ikide anneciğimin feryadı tüm Muğla'yı inletti. Sessizliğe gömülmüş şehir, bu içli feryada ne tepki vereceğini bilemedi. Kuşlar ürktü, köpekler saklandı. Kediler, ağaçların zirvesine tırmandı. Karıncalar, yuvalarında kıpırtısız beklediler. Tüm kâinat, gizlendi... Yalınayak, arabaya son hız koşan annem ve babam dışında...

Hastaneye vardıklarında, üç aylık kardeşim hâlâ yaprak gibi titriyordu. Arabaya nasıl bindik, bilmiyorum. Babam hangi ara arabayı çalıştırdı, araba nasıl da ok gibi yerinden fırladı? Annemin ve babamın ayakları çıplaktı, bense zor bela terliklerimi ayağıma geçirivermişim. Yavrum nasıl da kasılıyordu. Annem, Firuzan'ın ferî sönmişti, isminin anlamının tam aksine: *"Neden bu kadar uzun sürdü, Metin? Ateş, bu kadar inatçı mı olur? Ateş düşürücü verdik, kıyafetlerini çıkarttık, ılık duşa soktuk, fitil kullandık. Alnına, koltuk altlarına, kasıklarına ılık bez koyduk. Demet'im hâlâ kasılıyor, kendinde değil. Birinden biri işe yarar, değil mi? Hiçbir şey fayda etmedi. Allah'ım ne yapacağız biz? Yavrumuz, daha çok küçük..."* Anneciğim, hüngür hüngür ağlıyordu. Ayacakları, yolun pisliğini süpürmüştü, kömür karasıydı. Titizliğiyle mahalleye nam salmış annem, kendini nasıl da salmıştı! Babam ise, boncuk boncuk terliyordu, ifadesi donuktu. Sanki tüm olup biteni bir yabancı yaşıyor da izliyormuş gibi hissizdi. Yatış verdiler. *"Ateşli enfeksiyon"* dediler. Şükür ki önemli bir şey yokmuş. Doktorumuzu yüreğimiz ağzımızda dinlerken rahat bir nefes aldık. Acildeki doktor: *"Korkmayın, fiziksel ve psikomotor gelişimi normal,"* dedi ve bir gece hastanede yattıktan sonra, evimize mutlu mesut geri döndük.

Bu arada, benim adım, Umur. On dört yaşındayım. Türkçe öğretmenimi de Türkçe dersini de çok seviyorum. Okumak, benim için gizemli bir yolculuk ve vazgeçilmez bir tutkudur. İyi bir öğretmene rastlamış olmak ise, hayatımın şansısıdır. Ömer Seyfettin ve Orhan Veli Kanık'da en sevdiğim yazarlardır.

Kardeşimin doğmasını çok istedim. Kitaplar, dostum ama ben dokunabileceğim, paylaşabileceğim birine özlem duyuyorum. İnsan renk istiyor evde, cıvıltı, oyun, paylaşmak, yeri geldiğinde didişmek... 8 Mart'ta dünyaya açılan bir çift göz, evimize sevinç getirdi, dünyamızı aydınlattı, yalnızlığımı alıp süpürdü ta ki on Eylül akşamı saat yedi buçuğa kadar... Televizyona bakarken elma yanaklımın gözleri yana kaydı. Sabit bir noktaya bakmaya başladı. Sonrasında ise, kollarında ve bacaklarında çift taraflı kasılmaları oldu. Bilinci kapalıydı. En sevdiği lahana bebeğine bile tepki vermiyordu. Biçarenin alnına dokunduğumda, onun alevlerin ortasında cayıp cayıp yandığına tanıklık ettim. Annemler, gene aynı önlemleri aldılar. Ilık duşa soktular, ateş düşürücü verdiler, rektal diazepam kullandılar. Nafileydi... Ne ettilerse, kardeşimin bilincini, yerine getiremediler. Çok korktum. Ona bir şey olmasından, delirircesine korktum. Kuzucuğumun ateşi çok yüksekti, onca müdahaleye rağmen... Acildeki doktorumuz sıraladı: *"Ateş, otuz dokuz. Nabızı, dakikada yüz seksen. Solunum, dakikada otuz iki."* Yüz ifadesinden, doktorun da karşısındaki bu tablodan rahatsız olduğunu anladım. Besbelli, bir şeyler rayından çoktan çıkmıştı. Doktor, acilen başka bir doktoru aradı. Sesi telaşlıydı. El kol hareketleri ise abartılıydı.

Acilen, kardeşimi hastaneye yatırdılar. Annem, dizlerini dövüyordu: *"Allah'ım yavrumuzu bizlere bağışla. Bu nasıl bir ateş, nasıl bir kasılma? Umur'u büyüttüm, yeğenlerimi büyüttüm. Ben, ömrümde böyle bir şey görmedim."* Babacığım ise, vakur duruşunu belli ki kaybetmek istemiyordu. Annemin arkasında, dağ gibi sapasağlam durmak istiyordu. O da kendini bıraksa, her şey daha da zorlaşacaktı. Aile reisi olmanın ağırlığını yıllarca bizlere hissettirmişti, ancak şimdi zorluğunu yaşıyordu. Gözlüğünün altından bir an fark ettim ki siyem siyem ağlıyordu. Bendeki boşluk ise feza kadardı. İçimde bir ateş topu dans ediyordu. Sanki tüm insanlar köşelerine çekilmiş, beni bu hastane koridorunda yapayalnız bırakıyordu.

Bu sefer, kardeşimin genel durumu kötüydü. Miniğimin yanına, kar beyazı önlüğüyle bir doktor geldi. Nörologmuş kendisi. Adı, Ayça Yıldız'mış. Yaklaşık on beş dakika kardeşimi muayene etti, birtakım ilaçların dakikası dakikasına verilmesini ve diyet programının harfiyen uygulanmasını hemşirelerden istedi ve bizlerle acil olarak konuşmak istediğini söyledi. Ayça hanımla, koridor boyunca odasına doğru yürüdük.

Yol, bizlere o kadar uzun geldi ki sanki merdivenlerin tırabzanlarına tutunmasak, ailecek oracığa yığılacaktık. Çaresiz kalmak ve sevdiğinle sınanmak ne zordu! Güzel bir şeyler duymaya çok ihtiyacımız vardı. Doktorumuz Ayça hanım, şefkatli ses tonuyla bizlere döndü: "Firuzan hanım, Metin bey ve sevimli yavrucağ, Demet'in rahatsızlığının adı: Dravet sendromu. Bu hastalık, bebeklik döneminde ortaya çıkan ve bazı durumlarda özellikle geç teşhis edildiğinde ciddi şekilde engelliliğe yol açan bir Epilepsi türüdür. Nadir görülen bir bozukluk olup 15.700-40.000 canlı doğumda birdir. Ama bu rahatsızlık, bir aile için rakamlarla ifade edilemeyecek kadar önemlidir. Dravet sendromu, bebeklik döneminde başlamakta, ancak ömür boyu sürmektedir." Babam, doktorun sözünü bıçak gibi kesti: "Nasıl yani? Çocuğumuz ömür billah bu hastalıkla mı boğuşacak? Tedavisi yok mu bu meretin?" Annem ise, elinde kardeşimin oyuncuğunu sımsıkı tutuyordu, sanki biri elinden çekip kaçırarak gibi. Ağzını bıçak açmıyordu ama gözleri kanıyordu. Yaralı bir ceylandan farksızdı hali. Vurgun yemiş dalgıç gibi çaresiz, umutsuz, halsizdi. Gözyaşları, inci gibi döküldü oyuncuğa, duyguları da şelale misali o an akabildi: "Ömür boyu demek, ne demek hocam? Hep hasta mı kalacak, yavrum? Hâlbuki doğduğunda, bir şeyciği yoktu..."

Doktorumuz, üzülerken ama profesyonelliğini koruyarak devam etti: *"Öğrendim ki akrabalığınız yok. Sağlıklısınız. Demet'in ateşi düşmeyince rektal diazepam kullanmışsınız. Hastamızın kasılmaları, on dakikadan fazla sürdü. Nörolojik değerlendirmesinde, ışık reklesi, fokal nörolojik defisiti yok, solunum sesleri kaba, ral yok, ronkus yok, ekspiryum uzunluğu yok."* Doktor, kendi kendine bu cümleleri mırıldandı, elindeki notlara göz atarak. Dediklerinden çok bir şey anlamasak da sandığımızdan daha ciddi bir durumla karşı karşıyaydık. Üç ay önceki yüksek ateş ve kasılmalar da bu rahatsızlığa bağlıymış. Yanlış tanı konmuş, ne olduğu bilinmemiş. Ayça hanım: *"Bu nöbetler sonucunda, nörolojik gelişim basamaklarında gerileme, yürüme bozukluğu, merdiven çıkamama, yorgunluk, güçsüzlük görülebilir,"* dedi. O kadar net, olanı olduğu gibi anlatan fazladan umut vermeyen cümleler sıralıyordu ki kendimi soğuk duşa girmiş bir kedi gibi hissettim. Sonrasında ise kendimi tutamadım: "Ne yani, Demet'im yürüyemeyecek mi?" diye kükredim. Ayça hanım: "Zamana bağlı, bakacağız, değerlendireceğiz oğlum. Sakin ol, lütfen," dedi, kocaman gözlüklerinin tepesinden bakarak.

Nasıl sakın olabilirdim? Biricik kardeşim, oyun arkadaşım, gülen yüzüm, bilmediğimiz bir hastalığın pençesindeyken ve geleceği ile ilgili bu kadar bilinmez varken ben nasıl sakın kalabilirdim? Annem ve babam birbirlerine sarılmış, ağlıyorlardı. İlk defa, annemin ve babamın bu kadar çaresiz ve üzgün olduğunu görüyordum. *Sağlık, ne kadar değerli*

bir mücevherdi... Atatürk'ün "Beni, Türk hekimlerine emanet ediniz," cümlesi beynimde şimşek gibi çaktı ve az önceki fevrliliğimden utandım. Doktorumuza güvenmemiz ve dediklerini aynen uygulamamız gerektiğini idrak ettim. Ayça hanım, takip edeceğini söyleyerek beşinci gün kardeşimi hastaneden taburcu etti. İlaçlarını ve özel diyet programını anneme dosyalayıp verdi. Dakikası dakikasına ilaçlarını içirdik. Hatta ilaç saatlerini, özenlice yazıp mutfak dolabımızın kapağına bantladık, unutup aksatmayalım diye... Şükür ki kardeşimde, herhangi bir değişiklik ve gerileme yoktu.

İkinci yaşta, "Miyoklonik nöbetler" le tanıştık. Yüz, ekstremiteler veya aksiyal kaslarda küçük atımlar şeklinde olan miyokloniler başladı. Miyokloniler; uandıktan hemen sonra, ışığa maruz kaldığında ve sıcak banyo yaptığında tetiklenmekteydi. İkinci yıldan itibaren, nörolojik bozukluklar belirginleşti. Ataksi ve koordinasyon bozukluğu gözle görülür biçimdeydi. Dikkat eksikliği, iletişim ve özgül öğrenme bozuklukları kapımızı birer birer çaldı. İnce motor yetenekleri, çok gelişmedi. Konuşması, sınırlı ve bozuktur. Yaşadığımız zorluklar, bir kişinin bir orduyla mücadele etmesinden farksızdı! Aile olarak, o kadar birbirimize kenetlendik ki bir an bile yılmadık... Elimizden gelenin en iyisini, sevgiyle yapmaya hazırız. Çünkü hepimiz Demet'i çok seviyorduk...

Beş yaşına kadar, ara ara nöbetleri oldu ama sonradan, nöbet geçirmemeye başladı. Yağ oranı yüksek ve karbonhidrat oranı düşük ketojenik diyetini hanemizde uyguladık. Yemeklerimiz, Demet'e şifa olsun diye pişti. Ailecek, o ne yemesi gerekiyorsa onu yedik. Demet'e göre beslendik. Onu, ayırtırmadık, ötekileştirmedik. Morali iyi tutmanın, en şifalı tedavi olduğuna inanıyorduk. Ona destek olduk ve en önemlisi, başına ne gelirse gelsin onu çok sevdiğimizi ve bizim için çok değerli olduğunu hissettirerek onu sevgiyle, hoşgörüyle büyüttük. Kararsız yürüdüğünde, destek sağladık, ona ayak olduk. Çömelerek yürüdüğünde, bu acıyı oyuna çevirdik, onunla oyunlar oynadık. Onu, hayatın "tam içi" ne kattık. Ağrılı ayak problemleri yaşadığında, anacığının da ayaklarının ağrıdığına şaşkınlıkla tanıklık ettik. Annelik, nasıl bir duyguydu, ne denli derin bir mevzuymuştu hayranlıkla seyrettik. Demet'in sevinci, sevincimizdi. Ağrısı, acımızdı ama üzüntümüzü ona belli etmemeye çalıştık. Kapı arkalarında ağlaştık, gizli gizli.

Bu süreçte, o kadar çok şey ekledik ki bilgi heybemize. Üzüntümüzü içimizde yaşadık, ama kahretmedik hayatı. "Ona nasıl yardımcı olabiliriz?" in derdine düştük. Özel eğitim destek dersleri aldırarak, dil terapisti rehberimiz oldu. Ödevler yaptık güle oynaya. Konuşmasını aktive edecek oyun terapilerinden faydalandık. Işık uyarımını, aza indirdedik. Güneşli ortamlarda, Demet'e şapka taktık. Televizyondan, uzak tuttuk. Klasik müzik, destekçimiz ve sakinleştiricimiz oldu. Ve tabii ki de ilaçlarımız... Uzun

yıllar valproat, klobazam, topiramet, stiripentol, levetirasetam ve blomürleri içeren antiepileptik ilaçlar kullandık. Diyet (ketojenik diyet) ve cerrahi tedavi (vagal sinir uyarımı) ile önemli ölçüde yol kat ettik. Sodyum kanalı blokörü ilaçlardan kaçındık. Karbamazepin, okskarbazepin, lamotrijin, vigabatrin, rufinamid, fenitoin ve fosfenitoin gibi ilaçları kesinlikle kullanmadık.

Ben ise, Ayça hoca'ya, çalışma azmine, hayatımıza sevgiyle dokunmasına, içimizi ısıtan cümlelerine, bu süreçte bizi doğru yönlendirmesine, sabrına, sorduğumuz sorulara bıkmadan verdiği cevaplara o kadar hayran kaldım ki doktor olmaya karar verdim. İyi bir doktora rastlamak, hayata sunulmuş bir ödüldü. İhtisasımı, "nöroloji anabilim dalı" nda yapıyorum. Başka Demet'lere "Umut" olabilmek, yollarındaki taşları temizleyebilmek ve hayatlarına katkı sağlayabilmek için. Nöbetlerin süresini azaltmak, status epileptikusunu önlemek, antiepileptik ilaçların yan etkilerini sınırlamak, daha iyi nörokognitif gelişim sağlamak, yaşam kalitesini artırmak için ne yapabilirim diye kafa yormaya başladım bile, uzun yıllar da yoracağım aşikâr. Çünkü nöroloji, Alfred Adler'in de dediği gibi: İnsanı tanıma sanatına ivedilikle gereksinim gösteren bir disiplindir. Biz nörologlar insanların duygusal, psikolojik yapılarına ve dahası hayatlarına derin izler bırakmaktayız. Yollarını kolaylaştırmakta, hayatı daha rahat yaşamaları ve hayattan daha fazla zevk almaları için didinip durmaktayız. Bu onurlu meslek sayesinde, gördüğümüz ufak bir ilerlemede dahi çok mutlu oluyoruz. Dışarıdan ufak olarak görünen küçük bir adımın, aslında o hasta için ne kadar önemli olduğunun farkındayız. İnsan hayatı, değerli. Sağlıkları, bizlere emanet... Mesleğimiz, oldukça kutsal...

Bizler şanslıydık ki altıncı ayımızda kardeşimin rahatsızlığı teşhis edilebilmişti. Yolumuz, nörologumuz Ayça hanım'la keşilebilmişti. Beslenmesinden, ilaçlarına, uyku saatinden, banyosunu nasıl yaptırabileceğimize kadar bilinçlenmiştik, farkındalığımız artmıştı. Ayça hanım, ne derse onu yaptık. "Psikolojik destek almalısınız," dedi. Annem, babam ve ben psikolojik destek aldık. Faydasını da misli misli gördük. Demet'in rahatsızlığını, zor da olsa "kabullendik." Fiziksel aktivitesini, yaşına ve kilosuna göre, doktorumuzun tavsiye ettiği saat dilimlerinde yaptırarak. En kalbe dokunanı ise, Ayça hocanın şu cümlesi oldu: "Demet'i koşulsuz sevdiğinizi, ona gösterin." Demet'e sarılmamızla, ihtiyaç duyduğunda yanında olmamızla, hissimizle, bakışımızla, onun için atan kalplerimizle sevgimizi ona en duru haliyle sunduk. Sevginin, iyi gelmediği hiçbir şey yok ki şu kâinat! Desturumuz, rotamız bu cümle oldu. Kalbimizi ısıttı, ruhumuzu aydınlattı, karanlıklarımıza ışık, vazgeçişlerimize, yorgunluklarımıza "umut" oldu. Artık, bize acıyarak bakan gözleri, "vah vah" ları, "tüh tüh" leri umursamıyoruz

ailecek. Yastığa, başımızı huzurla koyuyoruz. Mutluluğu, her olumsuzluğa rağmen savaşmakta, öğrenmekte ve yılmamakta buluyoruz. Yalan yanlış hurafelere, kulaktan dolma bilgilere değil; bilime, ilme, tıbbı, doktorlarımıza güveniyoruz. Toplumun da bu konuda farkındalığının artmasını önemsiyoruz. Hatta bu konuda "farkındalık programı" hazırlıyorum. İnsanlarımız bilinçlensin, kritik zamanlarda süreci doğru yönetebilsinler diye. Yaşadıkları durum ne kadar zor olursa olsun, daha kolay kabullenip daha hızlı yol alabilsinler diye...

Şu an kardeşim on altı yaşında, düzenli aylık kontrollerimiz var. Kullandığımız ve faydasını gördüğümüz ilaçlarımız var. Bizi anlayan ve doğru yönlendiren dünyalar tatlısı nöroloğumuz var. Ne mutlu ki doğru teşhis ve uygun tedavi ile Demet'imiz eskiye nazaran daha iyi. En azından, destekle de olsa yürüyor. Bizim gibi akıcı konuşamasa da derdini anlatabiliyor. Bir de o kadar içten gülüyor ki gözlerindeki o sıcaklığı kelimelerle tarif edebilmem mümkün değil. Teşekkür eder gibi bakıyor bizlere, sevgiyle, minnetle... *Biz başardık ve kardeşimi yeniden kazandık. Bilinçli olan herkes yapabilir. Yeter ki farkındalığımız artsın ve öğrenmekten asla ama asla vazgeçmeyelim!*

SEVGİYLE...

DÜŞÜNCE VEBASI

Şahin DOĞAN

Güzel, aydınlık bir ilkbahar günü. Tabiat taşlaşmış kisvesinden rengârenk silüetine kavuşmanın sevinci içerisinde. Bu törene kuşlar, böcekler ve envai tüm hayvanat şarkı söyleyerek tempo tutuyor. Yıl baharken kış mevsimini yaşıyorum Nisanın on sekizinde. Yetmiş beşinci yaşıma beş gün kala... Belki de hatırlayacağım son doğum günümün arifesi. Belki de idrakine vararak karaladığım son satırlarım. Yıllarını hayat kurtarmaya adanmış sevdiklerinden ve kendinden çoğu zaman feragat edip yaşama son bir can simidi göndermeyi şiar edinen Doktor Halil'in zihnindeki son çırpınışlar...

Bir yıl önce başladı her şey. Hayat arkadaşım, yoldaşım, biricik eşim Hülya'nın, yaşamdan kopmasıyla... Bir türlü alışamıyordum onun yokluğuna. Büyük bir depresyonun içindeydim. Gerçekle hayal; geçmiş, şimdi ve gelecek karışıyordu zihin dünyamda. Bir tuhafılık vardı düşünce iklimimde. Kimseye belli etmemeye çalıştığım ama çocuklarım, torunlarım ve yakınlarımla gözümde cereyan eden bir tuhafılık. Eşimin ölümünden aylar sonra Demansın sıra dışı casusuna, tarihin düşünce vebası Alzheimer'a yakalandığımı öğrendim. Günlük yaşantımdaki aktivitelerimi etkileyecek, santral sinir sistemimi çökartecek, uzun vadeli bir atom bombasıydı bu. Zihnimdeki kale nöbetçilerinin firarı söz konusuydu.

Yavaş ilerleyen bu sinsi düşman beynimdeki sinir hücreleriyle her daim harp halinde. Tarafı olduğum bu savaş, her an bitecekmiş gibi değil, hiç bitmeyecekmiş gibi seyre almış durumda. Bu savaşta, hatıralarımla birbirine karışmış donuklaşmalarına ve sonra kristalleşen düşünce kalıplarının yere düşerek parçalanmalarına şahidim aldığım her

nefesle. Attığım her adımla uzaklaşıyorum geleceğime ışık tutan tecrübelerimden. Baktığım her çehrenin yabancılaştığını hissediyorum. Çocuklarımın, torunlarımın, dostlarımın ve tüm tanıdık eşyanın her an hafızamdan silineceği korkusuyla geçiyor kalan ömrüm. Mukaddes değerlerim, kendimden sakladığım mahremim, korkularım, yarına dair düşlerim menzili olmayan bir kuyuda. Hiçlik, boşluk, ses ve sessizlik hücum ediyor dört koldan. Hatıralarımın silinmesiyle ruhumdan parçalar kopuyor canımı acıtarak.

Hikmet, idrak, muhakeme garip bir tecessüse dönüyor şuur altımda. Güçsüz zihnim yazdığım her anımın yok oluşuna gebe. Unutulmamak, yaşarken yok olmamak içgüdüleriyle yazmak istiyorum. Hatırladığım her anı, her resmi kelimelerle ölümsüzleştirmek ve bu sinsî düşmana aslında kazananın ben olduğumu haykırmak gayesiyle yazıyorum. Yazarken mazinin karanlık dehlizlerinde kendimi arıyorum. "Aynada gördüğüm bu çehre de kimin?" dememek için tüm gayretim.

Huzur veren bir ses, "Dede hadi ilaç içme zamanı," diyor. İlacın adı donepezil. Yaklaşık altı aydır kullanıyorum bu hatıra iksirini. İlk derece Alzheimer hastalarına verilen ilaç beyindeki sinir hücrelerinin fonksiyonlarını geliştiriyor. İlaçtaki asıl etki hafıza, düşünme ve akıl yürütme süreçleri için hayati önem taşıyan asetilkolin kimyasalının düşen seviyesini yükseltmek. İlacı usulca içiyorum. Torunumun yüzündeki ışık ismi gibi: Nisanur. Ondan gelen olumlu hava farklı bir tedai gark ediyor yorulmuş zihnimde.

"Yakışıklı dedem birazdan hastaneye gidiyoruz biliyorsun, değil mi?" Nasıl unutabilirim ki diyorum gülümseyerek. Az sonra hastanenin yolunu tutuyoruz. Yıllarca hayat kurtarmak için gittiğim şifahanede her bakış bana odaklanmış gibi yürüyorum dar koridorlarda. Önceden olduğu gibi güç vermiyor bu nazarlar. Kaçamaklı bu gözlerde acıma görüyorum yüreğim sızlayarak. Bükülmüş belim titreyen ellerim yürürken yardıma muhtaç. Üstadım hoş geldiniz sizi daha iyi gördüm minvalinde bir şeyler söylüyor doktor. Göz kapaklarımı yumuyorum teşekkür mahiyetinde.

Testler için ayrılıyorz muayenehaneden. Mütemadiyen yaptığımız tekrarlar yeniden başlıyor. Radyolojik görüntülemeler, kan tahlilleri, nöroradyoloji mekanizmaları, nöropiskolojik testler ve psikiyatr. Hepsi kaybolmaya yüz tutmuş anılarımı koruma peşinde. Saatler sonra bitiyor tetkikler. Yorgun bedenim artık taşıyamıyor yaşlanmış gövdeyi. Torunum omuz veriyor bana. Şimdi yatağımdayım. Uzanıvermişim. Bu kez her şeyi unutmak ve sadece dinlenip uyumak için yumuyorum gözlerimi. Gözlerimi tekrar açtığımda hiçbir şeyi hatırlamayacağımdan korkmayarak.

Nisanur'un, "Akşam yemeği dede," sesiyle uyanıyorum. Yemek için tüm aile toplanmış. Gelmemle oğlum, gelinim, küçük torunumda tatlı bir tebessüm peyda oluyor. Gözüm her yemekte olduğu gibi boş sandalyeye ilişiyor. Hüzün kaplıyor içimi. Onsuz kimsesiz hissediyorum kendimi. Gelinimin hazırladığı yemekleri tadıyorum iştahım olmasa da, nezaketen. Biraz sonra yorgun olduğumu söyleyerek gidiveriyorum hiçliğime.

Uzanıyorum solgun yatağıma. Buruşmuş şiltem yokluğuma şahit. Yaşanmış güzel bir ömrün ahiri, bedbaht olmuş hatıraların kıskacında. Keşke son nefesimi "Nefesimle" verebilseydim. Ölüm bir an olur ve biterdi. Bense ölüyorum, daha sonra diriliyorum ve tekrar ölüp yeniden doğuyorum. Varoluş ve yok oluş sancıları çekiyorum aldığım her nefesle. İnsan her an hastalanacağı ya da öleceğini bilir. Bu korkusunu belirleyemediği zaman düğümüyle aşmıştır. Aksi halde hayat içinden çıkılmaz, yaşanmaz bir hal alırdı. Lakin ben bedenimin, düşüncemin, beni ben yapan değerlerimin ve ruhumun her an firakıyla yaşamak zorundayım. Keşke doktor yerine bihaber ama mutlu yaşayan bağban olsaydım, kayısı bahçelerinde ya da tıbbi bilgilerden yoksun mesut bir çoban olsaydım yüce dağ başlarında.

Son nefesimi verinceye kadar kurtulamayacağım bir lanetin pençesindeyim. Bu lanete tahammülü kalmayan ben. Bazen hayatıma son vermek geçiyor içimden. Korkudan mı, çocuklarımı utandıracağımdan mı, geçmişime ihanet edeceğimden mi ya da dini referanslarımdan mı bilinmez "Sübhanallah," deyip uzaklaşıyorum bu düşünceden.

Empatiyle yaklaşan sosyal çevrem! Tanıdıklarımın çehrelerinde anlamsız bir gülümseme ve sonsuz bir hoşgörü. Benden bahsederken ölmüş birini rahmetle yâd ediyorlar sanki. İsa'nın sancısını çekmeyenlerin Meryem'i anlamadıkları gibi. Yok, yok anlamıyorlar beni. Normal davranmalarını, yine karşı çıkmalarını, tartışmalarını istiyorum. Acımaları daha çok incitiyor kırılğan ruhumu. Yokmuşum gibi davranmaları, hiçbir planda olmayışım, maziden bir ruhmuşum gibi aralarında dolaşmam, gereksiz bir eşya gibi dedikodu mezelerine malzeme olmam uzaklaştırdı beni onlardan. Artık girmiyorum aralarına. Samimi birkaç dostumla da yapabileceğim tuhafıklar yüzünden görüşmüyorum epeydir. Sevgi ve hoşgörü elbette ki tüm dertlerin devası ama bunun dengeli olması, bir denge üstüne kurulu insanın devamlılığı açısından hayatidir. Ailemdeki samimiyeti ve bana karşı olan derin sevgiyi bunamış ben dahi iliklerime kadar hissediyorum. Bu his Alzheimer'a karşı en etkili müttefikim lakin onların varlığı dahi içimdeki vehimleri ortadan kaldırmıyor.

Liseli gençlerin aşkları gibi büyütüyorum korkularımı karanlık gecelerde. Belki şu an yek parça esaretinde değilim bu melun illetin. Lakin rutin yaşamımı etkileyecek kadar

unutkan olmak, gündelik işlerimi yapamamak, yemek yiyip yemediğini hatırlayamamak, en küçük konuda dahi karar vermede güçlük çekecek olmak, konuşurken ya da yazarken kelimeleri bulmakta zorlanacak olmak ve bunlardan dolayı sevdiklerini suçlamak, sonsuz dehlizlerde boğulmak gibi. Acaba bu illetlerden kaç tanesi müptela olmuştur? Biri mi, birkaç tanesi mi, hepsi mi?

Saat gecenin on biri. Yatmadan önce içmem gereken sihirli toz: Donepezil. Günlük aldığım 10 mg şuur takviyesi. Geçmişin hayaletleri tecelli ediyor kıvrılmış battaniyeme. Ailemin sevgiyle, şefkatle, merhametle yanımda, yanımda olduğunu bilmek, kovulmuş ruhlara karşı cesaret veriyor bana. Artık uyku vakti. Hatırladığım bir gününe, iç yaşantıma ve yaşadıklarımın dair karaladıklarım bugün bunlardan ibaret. Bir gün son nefesimi verdiğimde tuttuğum notlardan hikâyemin kitaplaştırılması ve bu illete tutulanlara bu sayede bir yardımım olacağı ümidi taşıyorum. Aynı zamanda yarın uyandığımda bu isteğimin belleğimden silineceği korkusuyla gözlerimi yumuyorum ve bırakıyorum kendimi garip bir boşluğa.

ELMA ŞEKERİ

Melike PEHLİVAN İŞLER

Aniden üç beş yaş büyüdüğünüz anlara tanıklık ettiniz mi hiç? İllaki vardır hepimizin böyle anları, hayatımızı ıskı hızıyla değıştiren ölümsüz anlar. Benim için en önemlileri doksan iki yılına rastlar. Tam tarihini hatırlamıyorum, hiç hatırlayan da yok, enteresandır. Sanırım kimse öldüğümü zannettikleri günü kaydetmek istemedi hafızasına. Hastanede gözlerimi açtığımda rahmetli babaannem Yâsîn okuyordu başucumda. Göz göze gelince besmele çekmişti, hiç unutmam. Kahvaltı sofrasında birdenbire değışen bir hayat ile karşı karşıyaydı herkes. Nefes almadığını düşündüğünüz liseli kızınız yerde, sonradan o gün kırıldığı anlaşılan babanın parmağı kızın ağzında, canhıraş yardım isteyen anne ve apar topar hastaneye ulaşma. Ve soran gözler... Nesi var doktor?

"Tomografi çekilmesi gerek Mustafacığım. O da bizde yok Gazi'ye yönlendireceğim seni. Epilepsi gibi görünüyor. Tümör var mı emin olmamız gerek. Şart tomografi yani."

Boş boş bakan anne baba çaresizliğini o gün gördüm ben. Evladının hayatına nasıl devam edeceğini bilmemek kadar yıpratıcı duygu pek az olsa gerek, ben de anne olunca anladım. Karga tulumba geldik Ankara'ya. Bizi misafir etmek zorunda kalmaktan pek de hoşnut olmayan aile dostumuzda yer yatağında yattık babamla. Hiç susmayan babam, hiç konuşmuyordu. Gözlerini kaçıırıyordu benden, fark etmediğimi sanarak. Erkenden gittik hastaneye. Bekleme salonunda hiç bitmeyecekmiş gibi gelen zaman dolup da hemşire adımı seslenince bir kez daha büyüdüm. O aralar pek hızlı büyüyordum. Kocaman odaya girince korkmadım, anlamıştım, başıma gelenlerden korkmamam gerekiyordu. Koca iğneyi vurdular koluma ve roket gibi diye tasvir ettiğim çok konuşan

şeyin içine girdim. Ne olduğunu sonralardan anladığım aletle birlikte boşlukta koşmaya devam ettiğim anlamsız rüyaları andıran dakikalardan sonra ayrıldım o odadan.

Babam beni sonradan Kızılay olduğunu öğrendiğim o gün devasa ve değişik gelen büyük bir yere götürdü. Ben Anadolu'nun taşra kenti denen kentlerinden birinden Başkent'e hastaneye gelen bir kız çocuğuydum sadece. Kızılay o zamanki haliyle bile bana sonsuz bir keşmekeş gibi geliyordu. Siyah beyaz resimlerde kırmızı nesneler ön plana çıkarılıyor ya şu aralar. İnsan gözü ilk o kırmızıları algılıyor. Elma şekeriymi benim fotoğrafımdaki kırmızı. Kızılay gözüküyordu gözüme. Elma şekerciye takılmıştı gözüm. Babam anladı, bilmem nasıl, hiç konuşmamıştım. Bana kocaman bir elma şekeri aldı ve buğulu gözlerle sustu. O andaki tek derdi bir daha elma şekeri yeme ihtimalimin olup olmadığını bilmeyi sanki. Elma şekeri benim için hayatımın değiştiğinin simgesi olarak kaldı hep. Ne zaman görsem babamın beni buğulu gözlerle seyrettiği Kızılay'daki o kaldırıma gidiyorum.

Tümör yoktu. Herkes çok mutlu olmuştu. Fısıldayarak konuştukları bir konu halini almıştı bu anlamsız olay. Neden fısıldıyorlardı? Duymuştum babaannemi, anneme, "Kimseye söylemeyin," derken. Neden? Ben herkese söyledim sonra. Epilepsiydim. O küçük taşra kentinde teyide muhtaç konulan teşhis, komşu, hallice büyük kentte bir üniversite hastanesinde konmuştu. Durum anlatılmıştı ama kimse pek bir şey anlamamıştı. İlaçlar yazılmış ve alınmaya başlanmıştı. Ben üç gün ciddi uyuklamıştım ilaçların etkisiyle. Alışana kadar uyutuyordu ilaçlar, şimdi bunu herkes bilir ama o zamanlar kimsenin bir tıkla bir şey öğrenebilme imkânı yoktu ki. Ağlamaklı yüz ifadeleriyle birbirine bakan aile fertleri uyandıgımda ilaçları bana anlattılar. O gün tanıştığım küçük arkadaşlarla hâlâ beraber yaşıyorum. İlk yaptığım şey dimdik durup "Ben hasta değilim," demek olmuştu. Tamam, içerim ilaçlarımı ama bana hasta muamelesi yapmayın dediğimi dün gibi hatırlıyorum. Bu durum annem hariç herkesin hoşuna gitmişti. Beraber yaşadığım biraz hassas bir arkadaşım vardı sanki. Doktor amca çok tonton bir amcaydı. Bana düzenli bir uyku olması gerektiğini, güneşe çok uzun süre maruz kalmamamı, denizde yalnız olmamam gerektiğini, yemeklerinin düzenli olması gerektiğini, aç kalmamamı, ışık kaynağı olmadan televizyon seyretmememi söyleyip birçok küçük broşür vermişti. Nereye gitsem o broşürleri çantamda taşıdığımı dün gibi hatırlıyorum. Kullanma kılavuzum vardı artık benim. Unutursam arada açıp açıp okuyordum. Anneme de okurdum, her dinleyişinde ilk defa dinliyormuş gibi tepki veren annem benden daha fazla olay olmuştu. Doktorlar çok açık bir neden söylememekle birlikte anneme dönüp "Nasıl doğdu?" dediklerinde dünyası başına yıkılmıştı. Vakumla çekilmiştim ve bu doktorlar için yeterli bir sebep

gibi gözükiyordu, en azından o vakitler. O soruyu duyan kulaklar o günden sonra Epilepsi ile ilgili ne duysa kıpkırmızı oldu hep. Bir şekilde sorumluluk hissetmişti. Hele sonralarda "Epilepsi genetik olarak taşıyor mu?" başlıklı makaleleri kesip kesip bana getirip günah çıkarmaya başladığı zamanlar yok mu, çok kızıyordum. Bu rahatsızlık için onun da benim de yapabileceğimiz bir şey yoktu. Anlamamakta ısrar ediyordu. Nedenini anlamadığım bir sorumluluk hissediyordu. Ama ben hiç ipleri onun eline vermedim. O günlerde benimsediğim hastalıkla yaşama devam etme fikri her zaman düsturum oldu. Epilepsinin beni gütmesine izin vermedim. İşte bundandır ki çok ilerleyen yaşlarda okul müdürü iken şenlikte çekilişten bisiklet kazanan kız öğrencimin gelip bisikleti kabul edemeyeceklerini, yavrunun Epilepsi olduğu için binemeyeceğini ve başka birine vermemi söyleyen annesine sinirim hiç geçmedi. Hiç de geçmeyecek. Epilepsi hayatınızı dört duvar arasında geçirmek zorunda olduğunuz, normal yaşayamayacağınız anlamına gelen bir rahatsızlık değildir. Epilepsi varsa evlenmezsiniz, yalnız yaşayamazsınız, çocuk sahibi olamazsınız, meslek sahibi olamazsınız gibi hurafelerin bisiklete binmesin gibi basit bir olaya kadar indirgenmesi beni ziyadesiyle üzmüştü.

İlaçlarımı hep içtim, kendime kalp şeklinde bir ilaç kutusu bile edinmiştim. Alışmıştım onlara. Oldukça titizdim ilaçlarım konusunda. Lise yıllarımı "Bayılıyormuş o kız, ne hastası? Sara mı yoksa?" diye kör topal atlatmıştım. Üniversite yıllarımda yalnız yaşadım, yakın arkadaşlarıma hep anlattım. Yapmaları ya da yapmamaları gereken her şeyi öğrettim. Benim yakınım olan herkes kolonya ve soğanın nöbet geçiren insana zarar verdiğini öğrendi. Ama ben çok çektim o kolonya ve soğandan, üç gün kolonya kustuğumu bilirim. Ne tuhaf bir toplum olduğumuzu anlamanın en kestirme yollarından biridir sara hastası olmak. Yalnız yaşayamayacağız, evlenmeyeceğiniz, yolda bile yürüyemeyeceğiniz düşünülür nedense. Siz biteviye anlatırsınız, dilim nefes yolumu kapatmasın; ağzım kenetlenir, içeri çelik bir madde sokmaya çalışmayın, en iyisi tahta kaşık, sakın elinizi sokmayın... Ama nafile. Yarım yamalak ilk yardım bilgisi ve dolmuşlarda sara hastasıyım diye köpürerek bayılan sahtekârlar çok revaçtayken epileptik olarak yaşamak çok zordu. Onlarla çok mücadele ettim ben. Gerçekten hasta olanına da rastlamıştım. Zor zamanlardı. İnanmak da istemiş olabilirim çaresizliğine. Ne de olsa yumuşak karnım...

Saklamadım. Saklanmadım. Babaannem çok istedi saklamamı ama saklanmadım. Onu yaşamayı bildim o da bana alıştı. İlaçlarımı hep aldım. Meslek sahibi de oldum. İki kız annesi de oldum ama vakumla çekilmemelerini sıkı sıkıya tembih ettim, yalan değil. Ne olur ne olmaz...

Çok okudum Epilepsi ile ilgili, küçük broşürlerle başlayan sevdamız kocaman kocaman kitaplara evrildi. Ergenlikte gelen bu misafirim hâlâ kimi zaman regl dönemlerinde hormon değişikliğinden beni yokladığını bilirim. Zamanla büyük nöbetler azaldı ve tükendi. Küçük nöbetler hormon değişikliğinde arada olmaya hâlen devam eder. Anlık kayboluş diyorum ben onlara. Çok enteresan bir duygudur. Kimse bilmez gittiğini ya da gidip gitmediğini... Kısa bir mola gibi, güzel değil mi?

Elma şekerini ülkemizin en iyi Epilepsi doktoruna giderken de yemiştım Kızılay'da. O benim en büyük şansımıdır. Bu tip ömür boyunca seni bırakmayan sadık rahatsızlıklarda ne yaptığını bilen doktor büyük şanstır. Hangi tür bir Epilepsim olduğu teşhisinden tutun da ilaç düzenlemesi Epilepsiyi benim bile unutmama yaradı diyebilirim. Uzun yıllar ve hâlâ karaciğer testlerinden tutun da hamileliklerimde ilaç alımı ve aklıma gelmeyen birçok durumda Türkiye'nin neresinde olursa olsun yanımda olan doktorum benim için çok özel bir yerde olacaktır her daim. Ben kırk dört yaşımıydım ve cep telefonu çıktı çıkıkalı rehberimdeki değişmeyen tek kişi o. İyi bir doktor, uzman bir doktor, sorunu anlayıp gideren doktor bizim gibi hastalıklarla yaşayan insanlar için o kadar önemli ki anlatamam. Düzenli ilaç kullanan vücut düzenli tetkik altında olmalı. Bizim yaşamımızın rutindir bu ki artık kahve içmekten farksızdır bizim için karaciğer fonksiyon testi. Doktorumuz bizim hocamızdır. İyi ki yanımdadır.

Neden Epilepsiyim?

Bilmiyorum. Evet, şu sebepten denemedi bana hiç. Dünyaya gelirken vakumla çekilmişsin, olabilir bu sebep. Bu kadar geç yaşta ortaya çıkması çok anlamsız. İlaç kullanmak zorunda mısın bir bakalım? Hastanede misafir edelim seni bir-üç gün, nöbet geçirtelim kontrollü... EEG, uykusuz EEG, MR, kan alalım... Primer jeneralize falan derken iyice kanka olduk Epilepsiyle. Çok önemli değil benim için nedeni. Genetikmiş galiba da dediler dedeme yaşlılık Epilepsi teşhisi konunca. Ben hasta değilim ki, özelim. Epileptikler özel derin gözlere sahip enteresan ruhlardır. Ben buna canı gönülden inanıyorum.

Hayat kontrol edemediğimiz olaylar silsilesinden çıkardığımız ve yaşamaya kendimizi adadığımız kocaman bir bilinmez değil mi? Bu bilinmez olayların en nefes keseni de genetik kodlarımızla bize bahşedilenler değil mi? Kimi zaman adına hastalık da dense aslında belki lütuf bize. Hastalıklar öğretmeni olmayan derslerden yapılan sınavlara benziyor. Sınav sırasında öğreniyorsun. Öğrenci de sensin öğretmen de... Kendinle beraber olacaksın yılmadan. Büyüyeceksin. Seni yönetmesine izin vermeden onunla dost olup yaşayıp gideceksin. Senden azade bir gerçek değil hastalığın. O sensin, sen

de o... Kimi zaman zor yollara sokacak elbette. Olayı bu onun, rutini bozmak. Olsun, birlikte tekrar bir rutin kuracaksın. Hastalıkları öteleyerek ve saklanarak yaşamak, onu kendinden ayırmak, kendinden ve hayattan saklanmak korkarak yaşamak ile eş değerdir ve korkmanın ölümden farkı yoktur. Hastalığını inkâr etmek vücudunuzu inkâr etmek gibidir: Anlamsız ve gereksiz. Bilgi çok önemlidir ve sizin kim olduğunuzu ve kim olmadığınızı anlamanıza yarar çünkü insanlar kesin ve doğru bilgiye erişmemişse tahmin yürütmekte sınır tanımaz. Bu da hastalık gerçeği ile yaşayan her yekvücut için çok tehlikelidir. Gerçek mühimdir ve gereklidir. Bu gerçek bir hastalık da olsa...

ELVEDA

Yahya DEMİRLER

Aslında gök mavisiydi bu fayanslar. Bu süs havuzunu yaptırmaya başladığım günü çok iyi hatırlıyorum aynı şekilde bittiği günü de. Havuzun yapımı bittiği zaman bir de çim biçme makinesi almıştım o zamanlardaki hevesimle. Gök mavisi bu fayansların yeşillere teslim olacağını nereden bilebilirdim ki! Oysaki hâlihazırda yeterince yeşilliğe sahip olan bu eşsiz bahçemde gökyüzünün yerdeki temsilcisiydi bu süs havuzu. Masmavi olmak onun göreviydi ve kızıyorum şimdiki yeşilliğine! Güneş de çokça misafir oldu bu bahçede. Ben misafir ettim güneşi, inanabiliyor musunuz? Günlerim her daim eşsizdi benim için. Her gün bir ayırık otu koparır, usulca soyardım yapraklarını. Sonrasında tıpkı çocukluğumdaki gibi tereddütsüzce ağızıma koyardım toprak kokan ayırık otumu. Ağızımda ayırık otumu gevelemeye başladığım anlarda bir kovboydum sanki! Yenilmez hissederdim kendimi. Her sabah onlarca çiçek gülümserdi bana, çocuklarım gibi gördüğüm ağaçlarım işime uğurlardı beni. Yağmurlu günler ayrı bir mutluluk nedeniydi benim için. Çünkü can dostum Tarçın beni yalnızca yağmurlu günlerde dört gözle beklerdi. Aramızda kalsın Tarçın pek korkardı yağmurdan.

Hayatımı bu şirin köpeğin dostluğu olmadan düşünemezdim ta ki onu kaybedene kadar. Yaklaşık... Bilmiyorum, sahi kaç yıl oldu Tarçın'ı kaybedeli? İşte bunu yazmamışım ağarmakla aslını korumak arasında kararsız kalmış defterime. İhtiyar ceviz sandalyem ise pek rahat sallanır olmuş. Şaşıyorum bu duruma. Sandalyemin tam arkasındaki vitrinin canlı enkazı bu durum hakkında ufak bir ipucu veriyor. Vitrinin rengârenk camları darmadağın olmuş ve parlayan toz damlalarının dağılımından kırılan biblolara uzun süredir dokunulmadığı da anlaşılıyor. Vitrini uzun uzun izledikten sonra gözüm aniden

yerdeki yapraklara takılıveriyor. Sahi ne işi var bu yaprakların salonumun bir köşesinde? Ah, şey... Anımsıyorum! Sandalyemin saksılar tarafından kısıtlanan özgürlüğü beni deliye döndürmüştü. Öyle ya, özünde sallanması amaçlı yapılmış bir sandalye ne cüretle sallanmazdı? Göz alıcı bitkilerin köklerini hapseden bu saksılar bir de koskoca sandalyeyi hapsedemezdi ya!

İşte tüm bu düşünceler son zamanlarda oldukça sık yaşadığım öfke nöbetlerimden birine sebep oldu. Huntington hastalığı belirtilerini göstermeye başladığından beri oldukça işlevsiz olan bedenim sanki birdenbire yeniden canlanıverdi. İşte tam da bu anda dağıttıverdim güzelim vitrini. Haliyle saksılar büyük bir çekinceyle sandalyemi özgür bırakmak durumunda kaldılar. Bu yapraklar da göz alıcı o bitkilerin olmalı. Öfke krizlerim? Önemli değil, endişelenmeyin. Psikolog bir dostum var. Düzenli olarak devam ediyorum seanslarıma. Aslında oldukça rahatlatıyor beni bu seanslar. Ah bir de klinikteki şu kırmızı Afgan halıları olmasa! Oldum olası sevmem kırmızıyı. Sıkılıyorum da bazen. Hem sıkılmamak mümkün mü?

Her şeyi unutsa bile insan, hoşlandığı şeyler değişmiyor. Meşgalelerim hâlâ aynı. Mesela hâlâ çok seviyorum yağlı boya yapmayı. Hem biliyor musunuz sordum, duvarlarda asılı duran bu güzel tablolar benim eserlerimmiş. Ama şimdi... Sanki ellerim benim değil! Sadece ellerim mi? Gözlerim, ayaklarım... Bedenim ruhumdan bağımsızlığını istiyor sanki! Durum böyle olunca pek de güzel olmuyor tablolarım. Nasıl olabilirler ki? Tuvalimdeki o renk cümbüşü tablolarımda yok oluyor sanki. Nereye gidiyor onca renk? Şüpheleniyorum, Edvard Munch'ın "Çığlık" tablosu çok renksizdi. Sakın o çalıyor olmasın renklerimi?

Huntington hastalığının serebral korteksimdeki hücrelerin düşmanı olduğu o denli açık ki, hem bedenimin hem de ruhumun kontrolünü kaybettim! Nedir bu halim? Vincet van Gogh gibi kulağımı kesip pipomu tüttürmek üzereyim! Çaresizlik... Bir menekşe kokusunda kaybolan umudumu ararken her an daha da çaresiz hissediyorum. Sebepten mi? Çok nedenim var çaresiz hissetmek için. İşte bir neden, durun anlatayım: Kapağı yaldızlı bir fotoğraf albümüm var ve çok değerli olduğu o kadar belli ki! İçinde çok güzel fotoğraflar var bu albümün. Tüm ihtişamımla poz veriyorum, istisnasız her fotoğrafta! Ama... Ama belirli bir sayfadan sonra değişiyor her şey. Bir kauçuk ağacıym sanki Tayland'da, yapayalnız ve aciz bir kauçuk ağacı. Huntington hastalığı acımasızca soyuyor kabuğumu, tek amacı birazcık kauçuk elde etmek. Fotoğraflar o soluk renklerinden kurtuldukça soluklaşma sırası bana geçiyor. Bu fotoğraf albümüne her baktığımda değişen sayfaların arasında oluşan tatlı meltem ile yaşama sevincimin külleri yeniden uçuşuyor.

Her anını yaşıyorum ölümün! Huntington hastalığını da dert kılan tam da bu: "Ölümün soğuk yüzünün her an farkında olmak!" Bir de sırma saçlı ve çok şık giyinen bir kadın vardı, en azından yok oluşu tadan hafızam sırma saçlı bu kadına yalnızca çok güzel elbiseleri yakıştırebiliyor. Ah ne çok sevmiştim onu! Melek kanatlarını küpe yapmıştı kulaklarına ve ışı ışı parlardı bu küpeler sırma saçlarının arasında. Hakkında bunca şeyi hatırlamam beni çok etkilemesinin bir kanıtı olmalı. Düşünüyorum da... Sahi neydi adı? İşte bu durum üzüyor beni, yaralanıyorum. Sevdğin kadının adını hatırlayamamak, ne acı!

Şoförüm ve bir de yardımcım var. Onlar ilgileniyorlar benimle. Ha bir de arada sırada benim yaşlarımda çiftler uğruyorlar yanıma. Farklı farklı çiftler... Dostlarımış birçoğu, öyle söyledi yardımcım. Elbette hatırlayamadım hiçbirini, çok yabancı yüzleri, sesleri... Ancak pek sezdirmiyorum onları hatırlamadığımı. Ben de öğrendim artık bir şeyleri biliyormuş gibi davranmayı. Beklemedikleri bir anda katılıyorum sohbetlerine, eğlenceli oluyor! Zaten nadir eğlenceli zamanlarımdan bu anlar. Ama bakın sizlere bir şey daha anlatacağım:

Bir alışveriş esnasında şoförüm bir yandan benimle bir yandan da elindeki alışveriş listesiyle ilgileniyor, ben de bulunduğum ortam alışveriş merkezi olsa dahi ev dışında bir ortamda olmaktan mutluluk duyuyorum. Bu mutluluk duygum bir genç kızın aniden yanımda belirmesiyle yerini heyecana bırakıyor. Genç kız sesleniyor: "Hocam." Heyecanım artıyor. "Ne hocası, hoca mıydım ben?" Ben bu soruyu düşünürken oldukça vakit geçmiş olacak ki iri bir çift göz hâlihazırda odaklanmış olduğum market rafındaki çikolata kavanozu ile arama giriveriyor, aynı ses yeniden soruyor: "Hocam beni hatırlamadınız mı?" Aslında hiç de yabancı değil bu ses, bu gözler. Merak ediyorum, acaba kim bu genç kız ve beni nereden tanıyor? Sanki iç sesimi duyuyor ve cevap veriyor: "Hocam beyin ameliyatımı siz yapmıştınız, ben o zamanlar yedi yaşındaydım ve ameliyat için saçlarımı kesmek zorunda olduğunuzu öğrendiğimde çok ağlamıştım. Siz de..." Hırslı bir çocuk gibi kesiyorum sözünü: "Ben de saçlarımı kestirmiştim seninle birlikte!" Ağlamaya başlıyorum. Saniyeler içerisinde ağlama şiddetim büyük bir hızla artıyor. Kız şaşırıyor önce, sonrasında o da başlıyor ağlamaya. Biz ağlarken şoförüm de genç kızın yanında bulunan yaşlı kadına bir şeyler anlatıyor. "Bu yaşlı kadın genç kızın annesi olsa gerek," diye düşünüyorum. Kadın yaklaşıyor yanıma, acıyarak bakıyor bana. Huntington hastalığı bile canımı bu acıyarak bakan bir çift göz kadar yakamıyor. İç sesimle bu gözlere haykırıyorum: "Benim gibi güçlü bir adama sakın bir daha acıyarak bakmayın!" Ancak sonrasında kendi içimde bir hesaplaşma başlıyor ve bedenim kestiği

hesabı ruhumun ellerine tutuşturuyor. Anlıyorum ki artık güçlü bir adam değilim ben ve haksız haykırışım aniden yüzüme çarpıyor ama bu sefer hiç de acımıyor canım. Bir tebessüm belirliyor yüzümde, en azından ben bir tebessüme sahip olmak istiyorum ancak bir tebessüme sahip olmak söz dinlemeyen yüz kaslarıyla hiç de kolay olmuyor.

Beyaz fanilamı kuru bir değneğe tutturarak çıkıyorum Berlin'in kan kırmızı sokaklarına. Ama nafi! Huntington beyaz bayrakla meydana çıkmaktan anlamıyor, belki de anlamıyor gibi davranıyor. Her beyaz bayrakla sokaklara çıkışımda bu hastalık yeniden delik deşik ediyor bedenimi ve her seferinde biraz da ben kırmızıya boyuyorum Berlin sokaklarını sanki ortalık yeterince kırmızı değilmiş gibi! Söyledim ya oldum olası sevmem kırmızıyı. Yeniden fark ediyorum ki Huntington hastalığı yalnızca bir beden almıyor insandan, aynı zamanda koca bir yaşamı alıp götürüyor.

Düşüncelerimin arasında parlıyor altın yüzüğüm ve bir şeyler söylüyor bana. İlginçtir ki yaşadığım onca şeye rağmen bu altın yüzüğün anlamı hiç silinmemiş aklımdan. Ne mi anlamı? Bu bir nişan yüzüğü ama durun, dahası var! Babamın Huntington hastası olduğunu öğrendiğimde %50 ihtimalle bu hastalığın genini kendimin de taşıyor olabileceğimi biliyordum ve benim hasta olmam durumunda doğacak çocuklarım da %50 ihtimalle hasta olacaktı. Vücut kromozomları ile baskın bir şekilde aktarılan bu genetik hastalık her yönüyle bir felaketti ve tüm bu risklere rağmen sevdiğim kadınla hayatımı birleştirmek çok bencilce olacaktı. Çünkü hasta olmam durumunda yitip giden ömürlerin sayısı bir tane ile sınırlı kalmayacaktı. İşte bu altın yüzük bana babamın hasta olduğunu öğrendiğim anı ve sonrasını hatırlatır. Bu altın yüzük hayat oyunumun son perdesinde oldukça başarılı bir ikinci oyuncudur. Evet, oldukça başarılıdır bu yüzük çünkü ancak onun sayesinde güç buluyorum, onun sayesinde ayakta durabiliyorum! Her şeye rağmen yaşamak için bir sebep gerekiyor işte! Bu yüzük olmasaydı eğer lavanta kolonyamın ensemdeki kokusunun yerini ucuz bir karabarut kokusunun alması işten bile değildi. Anlıyorsunuz değil mi beni? Biliyorum, anlıyorsunuz. Sanki saatler geçti ben bunları anlatırken ve beni dinleyen sizler usulca uzaklaşıyorsunuz yanımdan. Ama durun, anlatacaklarım bitmedi ki!

Dayanılmaz bir ağrı... Başım çok ağrıyor, hiç yabancı olmayan iyodoform kokusu hastanede olduğumu anlatıyor bana. Anlam veremediğim konuşmalar kulağıma ulaşmaya fırsat bulamadan bir uğultuya dönüşüyor. Dilim tam anlamıyla damağıma yapışmış durumda, kupkuru ağızımı açamıyorum bile. Gözlerimdeki yanma hissi bana çocukluk dönemimde hasta yatağımda ateşler içerisinde yattığım bir günün anımsatıyor ve hâlâ bir şeyler hatırlayabildiğime çok şaşıyorum. Tahminimce tıpkı çocukluğumdaki gibi ateşler içerisindeyim. Ben tüm bu düşünceler içerisindeyken tok bir ses duyuyorum:

"Merhabalar hocam, bir beyin kanaması geçirdiniz fakat ameliyat oldukça iyi geçti ve şu an oldukça iyisiniz." Hocam dedi bana, neden acaba? Yoksa öğrencim mi? Gerçekten çok merak ediyorum ancak bunu sorgulamaya hiç mecalim yok. Kupkuru dilim ve sancılı göz kapaklarım kıpırdamamakta oldukça ısrarcı. En başından beri derdimi anlattığım insanlar şimdi neredeler? Şu an bir rüyada değilim, yaşadığım tarifi zor baş ağrısı bunun en belirgin kanıtı. Geriye tek bir izah kalıyor: Ben rüyalarım da dertlerimi anlatır olmuştum! Zihnimin zaten oldukça azalmış gücünü yanlış sorgulamalarla meşgul ettiğimi anlamam pek de uzun sürmüyor ve düşünüyorum da sorgulamam gereken esas şey nasıl buraya geldiğim. Beyin kanaması dedi. Nasıl gerçekleşti olaylar, bilmek istiyorum. Soluklanıyorum ve kupkuru damağıma dilimi rahat bırakmasını emrettikten sonra büyük bir azimle ancak tek bir soru sorabiliyorum:

"Beyin kanaması mı?" Bu soru doktordan yeni açıklamaları duymam için yetiyor.

"Hocam evinizde çalışan yardımcı hanımefendinin ve şoförünüz beyefendinin anlattıklarına göre siz odanızdayken bir ricanızın olup olmadığını sormak için odanıza gelen yardımcınız sizi çalışma masanızın dibinde yatarken görmüş ve sizi hemen acil servisimize getirmişler. Muhtemelen dengeyi kaybettiniz, başınızı şiddetli bir şekilde bir yerlere çarptınız ve beyin kanamasına yol açtı. Ameliyatınızın ardından uyanma süreciniz boyunca yoğun bakımdaydınız ancak şimdi sizi hasta odanıza alacağız ve eminim ki orası daha konforlu olacaktır. Unutmadan söyleyeyim, olayla ilgili şoförünüzün ve yardımcınızın ifadesine başvuruldu. Ancak ben hem daha fazla yorulmamanız gerektiğini düşündüğümünden hem de Huntington hastası olmanızdan ötürü ifadenize başvurulmasının sağlıklı olmayacağını belirten bir dilekçe yazdım. İstemsiz kas faaliyetlerinden ötürü düşme ve çarpma kaynaklı yaralanmalar Huntington hastalarında oldukça sık rastlanan bir durumdur hocam. Birkaç uzman doktor arkadaşım da tahlillerinizi ve görüntüleme sonuçlarınızı inceliyorlar. Eminim ki sizin düzenli bir kontrol süreciniz vardır ancak ben her ihtimale karşı bir de burada biz bakalım istedim. Hem sizin iyi olmanızı sağlamak başta bizlerin, öğrencilerinizin görevi! Arkadaşların incelemeleri sonuçlanınca ben yine sizi ziyaret edeceğim. Sağlıkla kalın hocam."

Açıklamaları bitiyor doktorun ve uzaklaşıyor yanımdan. Ancak bir hemşire hanım var yanımda, ne yaptığını tam olarak kestiremesem de bağlı olduğum kablolarla ve kollarımda açılmış damar yollarıyla ilgileniyor. Zaman geçiyor, ben dinlenirken odaya birileri giriyor. Ameliyatımı yaptığını söyleyen doktorun sesi duyuluyor yeniden:

"Hocam size bahsettiğim uzman arkadaşlarım kan değerlerinize ve görüntüleme sonuçlarınıza baktılar." Oldukça heyecanlı farklı bir sesi duyuyorum: "Hocam soluk borunuza kaçtığını düşündüğümüz bir cisim gözledik. Bu cisim yüksek ihtimalle bir katı besin parçası. Akciğerinize yerleşmiş ve bir akciğer iltihabına yol açmış. Hasta kimliğinize baktığım zaman nefes darlığı ve şiddetli baş ağrısı şikâyetlerinizin uzun bir süreden beri sürdüğünü de gördüm. Bu iltihap akciğerinizin sağlıklı çalışmasını engelleyerek sizi oksijenden yoksun bırakıyor ve nefes darlığı, baş ağrısı gibi şikâyetlerinize sebebiyet veriyor. Ancak endişelenmeyin, uygun bir zamanda doğru planlanmış bir antibiyotik tedavisiyle bu iltihaptan akciğerlerinizi kurtarabileceğimizi umuyoruz. Hem bu tip yutkunma bozukluklarına bağlı akciğer iltihapları Huntington hastaları arasında oldukça yaygın olarak gözlenir. "İyileşeceksiniz hocam!" Belki de bu, "İyileşeceksiniz hocam!" sözü bana güven vermeliydi ancak ben çok korkuyorum ve hiçbir şeye güvenmek gelmiyor içimden.

Tam da bu duygu dalgalanmalarım ve korkum arasında gidip gelirken o altın yüzüğümü arıyor gözlerim. Ah bir parlasa! Belki de yeniden güvenebilirim bir şeye, devam ederim yaşamaya her şeye inat. Ancak yüzüğüm yok parmağımda, haliyle bir parıltı da yok bana yardım edecek. Çok üşüyorum, sanki ayak parmak uçlarımdan delikler açılıyor da ruhum bir çarşaf misali dışarıya çekiliyor. İnanmayacaksınız ama Huntington hastalığı beni yeniyor. Sırtımdaki soğuk akım tepemden aşağıya gelen sıcaklık ile karşılaşınca daha da çaresiz hissediyorum kendimi. Artık bedenimden çıkan ruhum tam anlamıyla özgür. Bu kibirli ruhum son bir tebessümle acıyarak bakıyor aciz bedenime. Anlıyorum, tezatlığa olan yolculuğum başlıyor. Tam anlayamadığım sesler... Hayat oyunumun sonunda şapkamı çıkarıp göğsüme basarken masumca eğiliyorum tüm izleyenlerin önünde. Hayatımın son perdesini de başarıyla oynamış ve bitirmiş olmanın haklı gururunu yaşıyorum. Elveda...

ELVIN'İN HAYATA TUTUNMA SERÜVENİ

Nicole CAVAK

Elvin uzun süredir eski anılarını hatırlamaya çalışıyordu ama her seferinde o hatıraları hatırlamak yerine daha fazlasını unutmaya başlamıştı ve artık eskisine göre daha yavaş yürüyordu. Ne zaman eline bardak alsın elleri titriyordu. Şirketteki çoğunluk onda bir şeyler olduğunu anlamıştı ama kendilerini yanlış açıklamaktan korktukları için bir şey söylemeye çekiniyorlardı ama bu arada Elvin gittikçe güçsüzleşiyor ve kasları eriyordu. Ertesi gün Elvin işe gitmek için otobüse binmiş ve gözüne en arkadaki boş yeri kestirmişti. Otobüs önüne son anda çıkan motoru ezmek için ani bir fren yapınca Elvin frenin etkisiyle otobüsün en önüne uçarak kaburgasını kırdı. Bu şekilde ambulans ile en yakındaki hastaneye ulaşmış orada röntgen çekirtirdi, kaburgasını kırıldığını net bir şekilde anlamıştı, sonrasında işyerinden bir aylık izin kâğıdını almıştı. Hastaneye gelmişken tüm kontrollerini yaptırmak istedi. Taniya giden süreç başlamıştı. Yorgunluk, depresyon, anksiyete, davranış bozuklukları, göz ağrıları, görme bozukluğu, kilo kaybı, uyku bozukluğu ve ağrı. Günün sonuna yaklaşırken danışmaya şöyle bir soru yöneltti:

— Sizce bende bir hastalık olabilir mi, çünkü bu kadar bulgunun bir arada bulunması çok garip.

Danışmada bulunan kişi dosyaya şöyle bir göz attıktan sonra;

- Nöroloji polikliniğine başvurmanız gerek diye gerekli yönlendirmeyi yaptıktan sonra polikliniğin yerini tarif etti.

Elvin birkaç dakika sonra kendini nöroloji polikliniğinde sıra beklerken buldu. Kısa bir süre bekledikten sonra muayene odasına alındı. Doktor, Elvin'e Parkinson hastası

olabileceğini, bunu daha net söyleme adına bazı kan tetkikleri ve MR isteyeceğini belirtti.

Elvin çok yorulmuştu ve eve gitmek istiyordu. İçinden ben hasta değilim ve bu testleri yaptırıp hasta olmadığımı kanıtlayabilirim gibi cümleler geçiriyordu ama test sonuçları Elvin'in istediği gibi değildi. Sonuçları doktoru ile paylaşmak için muayene odasına girdiğinde doktor;

- Günaydın Elvin, bugün seni hastalığın hakkında bilgilendireceğim ve tedaviye en kısa sürede başlayacağız.

Parkinson hastalığının tedavisi sende de uygulayacağımız gibi öncelik olarak bir takım ilaçtır. İlaç tedavisi ile beyindeki dopamin maddesinin üretim açığı kapatılıyor. İlaçlar, senin mevcut şikâyetlerinin azalmasını sağlasa da maalesef hastalığının ilerlemesini önleyemiyor sadece yavaşlatabiliyor. Dolayısıyla günümüzde Parkinson hastalığının kesin tedavisi bulunmuyor. İlaç tedavisi ile şikâyetlerin ortadan kalkması sağlanıyor. Ancak hastalık düzelmeyorsa ya da ilaç kullanımı ile ilişkili yan etkiler ortaya çıkmışsa cerrahi tedavilere de başvurabiliyoruz. Cerrahi tedavide, lezyon temelli uygulamalar ve nörostimülasyon uygulamaları (beyin pili gibi) iki seçeneğimiz var. Ama biz şu an senin durumunda ilerleyen seviyelerde beyin pilini kullanabiliriz. Beyin pili yakınmaları önemli ölçüde azaltılıyor dolayısıyla bu uygulama ile senin hem günlük yaşamında hem de aktiviteni kısıtlayan eylemlerde düzelme görülecek; ellerin titremeyecek, merdivenlerden daha rahat çıkıp daha az yorgun ve daha güçlü hissedeceksin. Hastalığın önlenmesi günümüzde henüz mümkün değil. Parkinson hastalığı ile mücadelede erken teşhis, uygun ilaçlarla doğru tedavi seçimi, fizyoterapi ve egzersiz çok önemli. Egzersiz sayesinde yürüyüş, denge ve duruş düzelebiliyor. Ayrıca hastalığın depresyon, durgunluk, yorgunluk gibi başka psikolojik ve fizyolojik tepkileri de olumlu yönde etkileniyor. Yani senin de yapabileceğin şeyler var.

9 yıl sonra...

- Evet Elvin artık kullanmakta olduğun ilaçlar tedavinde yetersiz kalıyor bu nedenle sana beyin pili takmayı düşünüyoruz. Bu işlem sırasında beyninin bazı bölgelerine özel elektrotlar yerleştireceğiz. Elektrotların bir ucunu köprücük kemiğinin altındaki bir pile bağlayarak oraya elektrik verilecek. Bu işlemi yapmadan önce beyin MR'sini çekerek bu elektrotları nereye yerleştireceğimize karar vereceğiz ve ardından ameliyathanede baş derisinin bölgesel olarak uyuşturduktan sonra elektrotlar yerleştirerek birtakım uyarılar vereceğiz. Kollarındaki titreme ve kas sertliğinin durumuna bakacağız. Elde ettiğimiz

sonuçlara göre seni uyutup pili yerleştireceğiz. Bu ameliyatın temel amacı beynindeki bozulmuş olan elektriksel aktivitenin düzenlenmesi. Şunu sana söyleyebilirim ki ameliyattan sonra büyük ihtimalle titreme, yavaş hareket etme ve ilacın yan etkisi olan istemsiz kasılmaların azalacak. İşlem sonrası pek çok hasta ayakkabı bağlamak, gömleği ilikleme ve çay içmek gibi günlük ihtiyaçlarını kendileri karşılayabilir hale geliyor. Bu arada büyük ihtimalle dememin nedeni, her ameliyatta olduğu gibi bu ameliyatta da bir başarısızlık oranı bulunması ama şunu da bil her gün evden çıktığında, sen düşünmesen de bir risk her zaman bulunmakta. Tamam mı Elvin? Seni yarın ameliyata alacağım ve bütün bu riskleri anladığın ve anlattığım işlemi yaptırmayı onayladığın hakkında belgeler imzalayacaksın asistanlarım sana bu belgeleri en kısa sürede ulaştırır.

Günün sonuna gelirken Elvin gerçekten de yorulmuştu ve bitkin görünüyordu. Ama önemli olanın kendine inanmak olduğunu bildiği için o ameliyattan sağ çıkacağını biliyordu ve bunu bilerek erkenden yattı çünkü ameliyatı sabah saat 6'da başlayacaktı.

Ameliyat günü, aslında sıradan bir gün gibiydi Elvin için. Sonuçta uyandıktan 30 dakika sonra ameliyata başlamışlardı ve de ameliyattan sonraki süreç içerisinde Elvin'de değişiklikler görüldü. Tabii ki hastalığı kesin bir ölçüde bitirmemişti ama büyük bir çoğunluğu gitmişti ve artık Elvin'in ameliyatının üzerinden bir ay geçmişti ve şu an oldukça mutlu idi.

ENDİŞE

Adnan Şahin KARACA

Uzun zamandır beklediğim gün nihayet gelmişti. Sonunda okula başlıyordum. Bu sevincimi annem ve abimle paylaşabiliyordum. Babam hastalığından dolayı bu duruma pek ortak olamıyordu maalesef. Onun elinden birşey gelmediğini biliyordum. Bir gün önce evin salonunda toplanmıştık. Ben de yetişkinler arasına karışıyordum ve bu durum herkeste bir heyecan dalgası yaratıyordu. Abim kendimi bildim bileli okuyordu. Ailemizin en iri yarı bireyi olmasına karşın hâlâ okuduğuna göre okumak büyük insanların yaptığı bir iş olmalıydı.

Nihayet büyük bir heyecan içinde okula ilk adımı attım. Ancak benim gibi mutlu gelen diğer çocuklar ailelerinin gitmesiyle bir bir ağlamaya başladılar. Şaşkınlık içerisinde etrafa bakıyordum. Neden ağladıklarını bile anlamıyordum. Acaba ben de ağlamalı mıydım? Bir an ağlamazsam dışlanacağım korkusu ile kendimi zorlamayı düşündüm. Etrafa bakarken bir an benim gibi ağlamayan şirin bir kızla göz göze geldik. Herkes ağlarken bizler gülüyorduk.

O günlerde atari adında bir cihaz yayılmaya başlamıştı arkadaşlarım arasında. Ben de ne olduğunu merak edip arkadaşlarımın peşine takılmıştım. Her hafta birinde toplanılıp farklı kasetler deneniyordu. Ben de anneme atari alalım diye yalvarmıştım. O da babamın hastalığının kötüleştiğini ve paraya ihtiyacımız olacağını söyledi. Bu duruma anlam veremiyordum. Babamın hastalığı önceleri çok basit gelmişti gözüme. Sadece eli ve gözü seçiriyordu. Eskiden çok konuşkan bir insandı. Sadece artık daha az konuşuyordu. Üzülmüştüm. Sanırım atari alamayacağımıza babamdan daha çok üzüldüğüm için biraz suçluluk da duyuyordum. Ertesi gün atari alamayacağımı söylediğimde arkadaşlarımın

morali bozulmuştu. Yine de beni teselli ettiler. Ancak hastalık kısmını anlatamadım nedense. Bir süre daha onların evine gitmeye devam ettim. Sonra atari unutulup giden bir oyun oldu. Babamın hastalığı dolayısıyla arkadaşlarımı eve çağırmadığım için arkadaşlarım benimle konuşmayı kesmişti. Ben de ismini "Endişe" koyduğum ilk günkü kız arkadaşım ile konuşmaya başladım. Her günümüz beraber geçiyordu. Normalde çok endişeli bir kızdı ancak beraberken sakinleşiyordu. Ben de olduğumdan daha cesur hale geliyordum sanırım. Zamanla en sevdiğim arkadaşım oldu. Annemden gizli olarak evimize getirmiştım. Babamı gördüğünde üzölmüş ve bana sarılmıştı. Bize geldiğinde babam artık yürüyemiyordu. O ağladığında ben de ağladım ve beraber odama gittik. Daha önce abimle yattığım gibi yanıma yattı ve bana baktı. Gözyaşlarımız kurumuştu. Ellerim yanaklarımın altında onu izledim. Konuşmadan anlaşabildiğimizi fark ettim. Diğer arkadaşlarımın baskısı ile zaten uzaktan bakışarak anlaşırđık önceleri. Kızlarla konuşanları dışlayan bir gruptuk. Nedenini anlamasam da uymak daha kolay geldiğı için çok sorgulamadım. Ona bakarken kalbimde bir ağrı olduğunu hissettim. Hissettiğim anda Endişe'nin kaşları çatıldı. Hislerimi saklamaya çalışırken onun da aynı şekilde kalbinin ağrıdığını gördüm yüzünden. Saatlerce bir şey demeden öylece bakıştık. Sonra bir ara gülmeye başladık. Ağzılarımız kıpırdamadan milyonlarca soru sorduk birbirimize. Parmak uçlarımda tatlı bir kaşıntı başlamıştı. Tam ağzımı açacağım sırada annem odaya girmişti. Hayatımda öyle azar yememiştım. Sonra arkadaşımın yanında utandırmak istemediğı için azar yarıda kesildi.

Annemin zamanla Endişe'ye alışması ile gidip gelmeleri sıklaştı. Zamanla ben de onlara gidip gelir olmuştım. Liseye başlayana kadar bu durum devam etti. Ancak artık uygun olmayacağını söylediler. Her günümün beraber geçtiğı insandan anlamadığım bir nedenden ayrı kalmıştım. O dönem akrabalarımız da bizi daha çok ziyaret etmeye başladılar. Babamın durumu kötüleşmiş ve yataktan kalkamaz hale gelmişti. Elleri ve ayakları bağımsız hareket ediyordu. Bazı akrabalarımız içine cin kaçtığını iddia etmişti. Sonraları babamın hastalığının nedeninin gerçekten cin olacağını öğrenecektim. Fakat İngilizce telaffuzda "Gene" yani gen olacaktı. Hem yabancı dil bilen hem de bir bakışta hastalığın nedenini anlayan bilge akrabalarım vardı. Endişe ile arama girenler de onlardı. Farklı okullara kaydolmamız yüzünden gün içinde de görüşemiyorduk. Ancak aynı otobüse denk getirip çoğu zaman bakışmalarımızla konuşuyorduk. Sanırım bazı şeylerin kelimelere dökölmesi gerekmiyordu.

Üniversiteye başladığım yıl babam biberonla beslenmeye başlamıştı. Bindığım otobüste yol boyunca babamı düşündüm. İlk yıl benim için çok zor geçmişti. Sürekli

bütünleme sınavlarına kalıyordum. Ara tatile arkadaşlarımdan on beş gün sonra çıktım. Aileme durumu anlattığımda abimle annem birbirlerine baktılar. Fakat bir şey demediler. Sonraki dönem biraz daha kolay geçmişti fakat yine bütünlemelere kalmıştım. Eve nerdeyse bir ay geç gittim. Kapıyı açtığımda ilk annemle karşılaştım. Yüzünde tuhaf bir ifade vardı. Koşarak babamın odasına gittim. Odası boştu. Bir ay önce öldüğünü söylediler. Babam ben sınav haftasındayken yutkunamadığı için yediği yemekten boğularak ölmüştü. Sınavımı etkilememesi için bana söylememişlerdi. Demek bu şekilde ölebiliyorduk. İnsanların bir anlık dalgınlığına gelebiliyor, çaresiz bakışlar arasında bir kelime edemeden gidebiliyorduk. En çok böyle dönemlerde Endişe ile tartışıyorduk. İçimde bir şeylerin değiştiğini hissedebiliyordum.

Okula döndüğümde dalgınlasmaya başlamıştım. Elimdeki çay sık sık yere düşüyordu. Kantinci ile aramızda şaka konusu bile olmuştu bu durum. Sosyal faaliyetlere katılamadığımdan burada da insanlarla arama mesafe girmeye başlamıştı. Sınıfta nedensiz bir rekabet başlamıştı. Fazla efor sarf etmeden sınıf birincisi olmuşum. Sürekli bütünlemelere kaldığım halde notlarımın yüksek olması sınıf arkadaşlarımı ve hocaları sinir ediyordu. Günlerden birinde aynı sınıfta okuduğum oda arkadaşım beni kaldırmadan gitmişti. Ben de derse yetişmek için can havli ile koşmaya başlamıştım. Koşarken düştüm ve başım kanadı. O gün katılamadığım dersin notunu istediğimde gezip tozana kadar derse gelseydin dediler. İnsanlar neden bana düşman olmuştu anlamıyordum. Son sınıfta bu düşmelerimin artması nedeni ile sık sık doktora gidiyordum. Başta bu da espri konusu olsa da bir süre sonra herkeste endişe yayılmaya başlamıştı. Sinirlerime hâkim olamadığımdan elim yüzüm seğirmeye başlamıştı. Doktor aynı endişe duygusu ile yüzüme baktı. Bazı testlerden geçmem gerektiğini ve beni nörolojiye sevk edeceğini söyledi. Bu aralar günümde olmadığımı ve o kadar ciddi bir durum olmadığımı söylesem de beni gitmeye ikna etti. Nöroloji bölümünde çalışan doktor şikayetlerimi dinledikten sonra ailemle ilgili sorular sordu. Babamın ölümünü ilk defa bu kadar rahat anlatabilmiştim. Ben rahatlatırken doktorun kaşları çatılmıştı. Bir dizi tetkikten geçeceğimi söyledi. Beyin tomografim çekildikten sonra genetik teste tabi tutuldum. HTT genim olması gerektiğinden büyük çıkmıştı. Bunun anlamı ise babamda olduğu gibi Huntington hastası oluşumdu. Benimle açık konuşması gerektiğini söylemişti doktor. Nörolojik hastalıkların çoğunun tedavisi bulunmuyor ve nedenleri bilinemiyordu. Babamın yaşayacaklarını yaşayacaktım. Hastalık geninin baskın olması sebebiyle çocukların yakalanma riskinin yüzde elli olduğunu söyledi. Bu durum abimin sağlıklı olmasını açıklıyordu. Ortalama on ila otuz yıl arasında ömrüm olduğunu ve bunun çoğunda bakıma muhtaç olacağımı

söyledi. Peki ya yaptığım planlar ve umutlarım ne olacaktı? Kafamdaki şeyleri sıraya koyup birer birer yapmalıyım. Daha Endişe'ye onu sevdiğimi söyleyememiştim. Büyük ihtimal biliyordu ama yine de söylemem gerekiyordu. Hem insanlığa unutulmaz bir eser bırakmak istiyordum. Kelimeler beni terk etmeden her şeyi yazmalıyım belki de. Doktorun yanından karışık hisler taşıyarak ayrılmıştım.

Dengem ve kelimelerim beni terk ediyordu. Ancak umut gitmiyordu bir türlü bedenimden. O da terk etse belki daha kolay olacaktı her şey. Sürekli bana makul gelen planlar zihnimin içinde dönüp duruyordu. Hastalığımı kimseye söyleyememiştim. Eğer işe girdikten sonra hastalığım ayyuka çıkarsa malulen emekli olabilir aileme bakabilirdim. Eğer zamanlamasını doğru tutturursam evliliğimiz tereyağından kıl çeker gibi gerçekleşebilirdi. İlçemizdeki bazı sorunlara ve toplumsal olaylara da çözümler bulmuştum. Bunları yazmaya koyuldum. Okulu birincilikle bitirebilecekken hocaların ve sınıf arkadaşlarımın ortak çabasıyla beşinciliğe gerilemişim. Bu bazı planlarımın ertelenmesi anlamına gelirdi ve zaman bende olmayan bir şeydi. Bu tipleri arkamda bıraktığım için yine de mutluydum. İlçe belediyesine gittiğimde projelerimi anlatmama fırsat vermediler. Çaycısından odacısına dert ortağım oldu ancak koltuk değnekli, eli yüzü seçiren birini yetkili kimse dinlemek istemedi. Toplumsal olayları düşünerek yazdığım hikâye basılır umuduyla yayınevlerini dolaştım. Buradan da bir sonuç alamayınca yenik bir halde Endişe'nin karşısına geçtim. Bir bakışta bütün olanları anlamıştı yine. Artık belki de sana endişe demeliyiz diyordu. Ne zaman evlenmek istiyorsan ben hazırım, ailemi çoktan ikna ettim dedi. Hastalığım olduğunu ve ömrümün bakıma muhtaç olarak geçeceğini anlattım ona. Öyleyse acele etmeliyiz fazla zamanımız yok demektir dedi. Sevdiğimi yüreğimin derinine kadar hissetmiştim.

Uyandığımızda bir süre birbirimize baktık. Bakışmak ne güzel şeydi. Acıktığımı söyleyemeden kahvaltı edelim mi diye sormuştu. O kadar doğal ve içten gelen bir soruydu ki aile olarak doğmuşuz gibi hissettim. Sanki yıllar önce planlamıştık bu anı. Kahvaltıdan sonra uykuya dalmıştım. Ne kadar uyuduğumu kestirememiştim. Endişe beni uyandırmıştı. Okuldan arkadaşlarımın ve hocalarımın geldiğini söylemişti. Onları içeri almasını söylemişim. İçeri girip sırayla özür dilediler. Filmlerdeki günah çıkarma ayini gibiydi. Bazıları beni kâğıt üstünde işe sokabileceğini ve maaş bağlayabileceğini söyledi. Onlara bunu istemediğimi söyledimse de anlamadılar. Ağızdan kelimeler çıkmıyordu. İnsanlara sadece bakıyordum. Gözümden yaşlar çıkıp yanaklarımdan süzülüğünü hissettim. Hızlı hızlı nefes alıp veriyordum. Endişe ile uzun süredir sadece bakışarak anlaşıyorduk ve ben konuşamadığımı fark edememişim. Sınıf birincisi olan

çocuğun çıkarken karıma bakışını yakalamıştım. Sanırım bedenimi yitirdiğim gibi ruhumu da yitirecektim. Ellerim ve ayaklarıma komut vermediğim halde gözümün önünden geçtiklerini gördüm. Endişe de gidecek miydi? Lütfen terk edin burayı sözü odaya kadar gelmişti. Bu söz beni hayata bağlayan sözdü.

Bir zaman sonra ilçemizin belediye başkanı bizzat beni ziyaret etmişti. Kameralar karşısında projemi çok iyi bulduğunu ve hemen uygulamaya geçtiğini söyledi. Yine sinirden ağlıyordum. Duygu yüklü bu anı kaldıramayacağım için basınla birlikte belediye başkanı da çıkmıştı. Bir süre sonra da yayınevinden gelmişlerdi. Kitabı basabileceklerini söylediler ancak bu kitabı yatalak halde iken yazdığımı ön sözde yazacaklarını söylediler. Bu Christy Brown'un veya Stephan Hawking'in hayat hikâyelerindeki gibi insanlara ilham verebilir dediler. Onların hastalığı Serebral palsi ve ALS idi hâlbuki. İnsanların acımak için düşmüş insanları bu şekilde gruplandırması beni sinir etmişti. Oysa Endişe beni daha çok "Bir Litre Gözyaşı" ndaki Japon kıza benzetiyordu. Hastalığı Spinocerebellar ataksi olmasına rağmen nörojenetik kısmında örtüşüyorduk. Sağlığımda çelme takan insanların düştükten sonra kapıma dizilmeleri bende bazı duyguları uyandırıyor. Bana bir kâğıt imzalatmak için yaklaştıklarında tokat ve tekme yediler. İlk defa vücudumun beni dinlememesi hoşuma gitmişti. Sanırım öldükten sonra telif hakkı vermeden kitabı bastıracaktı. Endişe yıllarca davanın peşinden koşacak ve bu uğurda gençliğini yitirecekti. Keşke ilk onun kapısını çalsaydım diye içimden geçirdim. Bunun önemli olmadığını söyledi sesli şekilde. O hayatımdaki mucizeydi. İçeri girdiğinde gözlerini kaçırmaya çalışmıştı ilk defa. Uzun uykularım sırasında bu insanları dize getiren kişinin onun olduğunu bildiğimi söyledim. Sesli şekilde özür diledi ve birbirimize sarıldık. O yanımdayken elim ayağım da rahat duruyordu garip bir şekilde. Bunun gibi anlardan birinde gözlerine bakarken onu sevdiğimi söyleyerek son nefesimi vermiştim.

ENGEL SİZSİNİZ

Ahmet KAVLAKÇI

(Gerçek bir hayattan alınmadır.)

Ahmet bey küçüklüğünden beri çalışma hayatının içinde yetişmiş, hayatın zorluklarını tanıyarak büyümüş ve kendi kaderini, yolunu çizebilmek için okumanın gerekliliğini kavramış ve mücadele ederek okumayı başarak öğretmen olmuştur. Ailenin 7 kardeşinden birisidir. Babası kendisini okutmada zorluk çekeceği için kendisi okul hayatında da çalışmış ve hayata değer güzel tecrübeler kazanmıştır.

Bir müddet farklı illerde çalışmış ve en son ailesine yakın bir şehre tayin isteyerek uygun zamanlarda ailesini ziyaret etmektedir. Sosyal yaşantısında aktif, öğrencileri ile iyi diyaloglar kuran onlarla saklambaç, körebe, ip atlama gibi oyunlar oynayan gazete çıkaran bir insandır.

Hayata olumlu bakmaya çalışırdı. Mutlu ve huzurlu hayatını ilerleyen yaşının sonunda babalarının tavsiyelerine uyarak görüştüğü eşiyle evlenmeye karar verir. Yeni hayatlarına kısa sürede alışmışlar ve nihayetinde hep istedikleri bir kız evlatları olmuştur. Hem kendisi hem de eşi kız olsun istemekteydiler. Ve sonunda sevimli bir kızları olur. Hayatları daha güzel ve anlamlı bir hale gelir.

O an geldiğinde hayatlarında bir ip kopması olmuş, yıldızlar bir bir kaymaya başlamıştır. Dönülmez bir yolun başlangıcı işte o anda başlamıştır.

Kendisinden küçük olan kız kardeşi karnındaki 6 aylık bebeği ile eşinin kötü davranış ve alışkanlıkları nedeni ile boşanma kararı alarak baba evine dönmüş, aylar içinde de sağlıklı bir kız çocuğu dünyaya getirmiştir. Ama yıldız kaymaları devam etmektedir.

Babalarını kaybederler. Ahmet içindeki sızıları kimseye yansıtamaz. Hep hayatın acı ve çilesine, çocuk yaşlarda çalışma hayatının olumsuzluklarına göğüs germiştir. Yaşadığı bu olay karşısında göz yaşlarını içine akıtmış, dertlerini kimseyle paylaşmamıştır.

Sanki katı bir duvar gibi duyguları set çekmiştir. Zaman geçtikçe acılar unutulur zanneder. Fakat beyin onu işlemiştir. Zaman asla bir ilaç olamamıştır.

Ahmet'in sorumlulukları giderek artmaktadır. Tayin isteyerek kendi memleketine döner. Aynı çatı altında doğan yeğeni babasının yerine dayısı Ahmet'i koymuştur. Kız kardeşinin son nefesini vermeden önceki isteğini de düşünen Ahmet hoca yeğeninin velayetini alır. Annesini de yanına aldırır, kendi memleketinde yeni bir yaşam kurmaya çalışır.

Kurulmuş düzenini ailesi için feda etmek zorunda olduğunu düşünür. İçinde fırtınalar kopsa da bunu asla dışarı yansıtmaz. Uykuya daldığında içindeki duygusal kişiliği ortaya koyan birbirinden farklı rüyalar görür. Zira ne hayat ne de çalıştığı kurumlardaki kişiler ona iyi davranmamıştır. Sanki hayatın bütün kötü yıldızları Ahmet hocanın üzerinde gezinmektedir.

Hayatını hep doğallığa adanmış, insan sevgisini içinde yaşamış, hayatın olumlu yönlerini görmeye çalışmıştır. Ama hayatın iyi yıldızları gitmiş yerine her daim kötü yıldızlar gelmeye iyiler kayıp gitmeye başlamıştır.

Çevrenin ona karşı sergiledikleri olumsuz tavırlar hayata olumlu bakışını etkilemiştir. İçinde bir şüphe oluşmaya başlamış, yaşadıklarını sorgular hale gelmiştir. Neden?, Niçin? Ben bunu hak mı ettim? Yaşama hakkıma mı itiraz ediliyor?

Yine de kendi kendine bu soruları ben mi yanlış anladım diye sorarak olumlu bir bakış açısı getirmeye çalışmakta, evde onu gülümseyerek karşılayan eşi ve kucağına atlayarak buseler veren kızı onu mutlu etmektedir.

Evde huzur bulmaktadır, ne de olsa insanın hayatın olumsuzluklarını bırakacağı kapı evin bahçe kapısıdır.

Kızıyla oyunlar oynar, mutluluğu tekrar yakalar. Günler geçince içindeki huzuru yakalamaya başlamıştır ancak hayat yeni bir oyun hazırlığı içindedir. Hayat dedik ama gerçek olan bu hayatın içine o olumsuz duyguları, olayları katanlardır aslında.

Ahmet hoca ertesi gün hazırlığını yaparak okuluna gider ders başlayalı 10 dakika olmuştur ki tok bir sesle kapı çalar. Açılan kapıdan içeri iki müfettiş girer ve Ahmet

hocayı çağırarak, kendisi hakkında şikâyet olduğunu ve soruşturma kapsamında ifadesinin alınacağını söyler.

Ahmet hoca şaşkındır. Hiçbir şey anlamamıştır. Beklediği bir şey değildir. Sessizce oturur. İddiaları dinler. Sonra haykırır hayır... Hayır... Ben bunları yapmadım. Ben bunları yapmadım. Olamaz, ben kötü bir insan değilim. Ben cani değilim. Ben küfretmedim, ben dövmedim diye haykırır.

Müfettişler sadece ona bakar ve şahit göster der. Çocuklar, çocuklara sorun diye bağırır.

Müfettişler gülerek, onlar çocuk, onların şahitliği kabul olmaz. Başka şahidin varsa göster. Yoksa hakkında işlem yapacağız derler. Ahmet hoca sessizce oturur. Elleri titremekte, yüreği kabarmaktadır. İçinde volkanlar çağılamakta, bütün damarları sertleşmektedir. Kendi içinde sessizce ağlar. Ben hak etmedim, ben suçsuzum diye düşünür. Ama nafiye soruşturma açılmıştır. Birkaç gün etrafında kendisine bakan korkunç gülümsemeli kişiler görür. Sanki oh biz yaptık, sana oh olsun der gibilerdir.

Geceleri rüyalarında hep boşluktadır. Hep rüyalarında ağlamaktadır. Bir gece Ahmet hoca bağırmaya başlar. Ben yapmadım, ben yapmadım. İftira, iftira diye avazı çıktığı kadar bağırarak uyanır. Çığlık bütün mahallede yankılanmaktadır. Çevredeki bütün ışıklar yanar. Az sonra ambulans sesleri duyulur. Yapılan müdahale sonrası hastaneye kaldırılan Ahmet hoca kriz geçirmiştir. Beş saat sonra kendine geldiğinde eşini görür ve gülümser... Sonraki günlerde arka arkaya gelen krizler Ahmet hocayı sarsmaktadır. Bir günde 10 kriz geçirmeye başlamış, aniden donmaya, elleri titremeye başlamıştır. Araştırma hastanesinde yapılan tetkikler sonrası Ahmet hocaya Epilepsi teşhisi konur. Hayatın acılarını hep içine atmış ama içindeki düşman patladığında, yüreğindeki çalkantılar ve köpüren tsunami benzeri fırtınalar bütün köprülerin yıkılmasına neden olur ve hayatın ortasında kocaman bir çatlak oluşur. Tek çözüm farkındalıktır. Onu fark edebilirsek. Artık Ahmet hoca bir engellidir. Ailesinde birçok engelli olan Ahmet hoca engelin farkındadır ama asıl engelin engelli olmak değil o engelli bireylerin hayatının olumsuzluğa dönüşmesine neden olan engellerdir.

O artık kendini dış dünyaya kapatmış, çevreden ona bakılan öcü bakışlarından bıkmış, hayatın olumlu yönlerini bırakıp hayata gözlerini kapatmaya ve hayatına engel olanların başkalarının hayatına engel olmasına engel olmak için silaha sarılmaya kalkmış ama eşi ve kızı ona o kadar çok sevgi göstermişler ki hayatın ufak bir olumlu yanı kaldığını düşünerek katil olmaktan vazgeçmişti. İlk zamanlar sıkıntılı geçen hayatında yavaş

yavaş olumlu esintiler oluşmaya başlamıştı. Nihayet soruşturmalar bitmiş, Ahmet hoca aklanmıştır. Yani o iddia edilenleri yapmamıştır. O suçsuzdur. Bu bilgi ona geldiğinde gözlerindeki kısıklık azalmış, bakışları düzleşmiştir. Gözünün önündeki sis perdesi azalmaya başlar. Hayatın küçük bir olumlu noktası eşi ve kızının sayesinde başlamış ve gelen olumlu sonuç sonrasında yeni bir anlam kazanmıştır.

Psikologlara gider, psikiyatlara gider. Onlarla sohbet eder. Olumsuz olan ortamlardan uzak durmaya başlar. Zihninde oluşan olumsuzlukları hatırlamamak adına hep kendisi ve ailesiyle olmaya çalışır. Kendi evinin bahçesinde oluşturduğu çiçekleriyle sohbet eder. Masum düşüncede olan çocuklarla sohbet eder, onlarla oyunlar oynar. Kendini yazmaya verir, yaşadıklarını, düşüncelerini içinde atması gerekmektedir. Kimseye anlatamadıklarını eline aldığı kalemle kâğıtlara döker. Sonra sessizce okur ve ağlar. Bazen de içindeki sesleri dışarı vurur. Bir başkasına değil, kendi halinde kendisiyle hesaplaşır. Bağırır, ağlar ve aynanın karşısına geçerek kendi gözlerindeki o caniliğe yatkın, olumsuz bakışları görür. Dakikalarca kendisine bakar, bakar ve sonunda gözleri açılmaya başladığında hiçbir şey olmamış gibi oturur ve hayatına devam eder. Artık bir şeyler değişmeye başlamıştır. Hayatın farklı yönlerini yaşamaya başlamış, olumsuz kişileri silmeye karar vermiştir. Telefonunu eline alır ve kendisine olumsuz bakan kişileri, kendisi hakkında olumsuz kelimeler kullanan kendisine zavallı davranışı, o bir engellidir ifadesi gösterenleri, dedikodu yapanları teker teker siler atar telefonunun hafızasında, sonra yavaş yavaş kendi hafızasından atmaya gelmiştir. Eline bilgisayarı alır ve tuşlarına basarak sil der.

Sonra kendine bakarak gülümser. Evet, resetledim kendimi. Attım olumsuzlukları geri dönüşüm kutusuna diye güler. Eline kâğıdını, kalemını alır. Yüreğinin sesini kâğıda döker.

Çiçeklerini koklar, ruhunun esintilerini ferahlatır. Kızına, eşine sarılır hayatın sıcak ve yumuşak anılarını tazeler. Eline oltasını alır, doğaya açılır. Suların dalgalanışını seyrederek.

Ve bir gün artık tamam der. Ben ben oldum. Olumsuzlukları yendim der. Sonraki süreçte Ahmet'in donmaları, yaşadığı krizler geçmeye, gözlerindeki donukluklar gitmeye başlar ve işte o an gelir. Ben artık iyiyim demektedir ama eşi, kızı ve ailesi tereddüt etmektedir.

Sonra tekrar doktora kontrole giderler. Kaç farklı doktora gittilerse hepsi aynı kaniya varmıştır. Kullanması düşünülen bazı ilaçlar iptal edilir. Sadece önerilen ilacını kullanmak şartıyla hayatını normal bir birey olarak devam ettirmesinde bir sakınca olmadığını,

görevini yapmakta hiç sıkıntı çekmeyeceğini söylerler. Ahmet şöyle bir geriye yaslanır ve düşünür. Evet evet. Doktora gitmeyeli, olumsuzluk yaşamayalı, donmayalı, kriz geçirmeyeli bir yıl oldu. Kocaman bir yıl. Ben artık benim. Ben Ahmet hocayım. Hayatın engelini kaldırdım. Hayatıma engel olanlara engel koydum. Ben bir insanım. Ben mutlu bir bireyim. Ben ailemi seviyorum. Ben çiçeklerimi seviyorum. Ben artık ben oldum. Yaşasın ruhumu özgür kıldım diye haykırır. Ağzından şu mısralar dökülür.

"Ben engelliyim, benim hayatıma engel koymayın.

Yaşamak istiyorum. Yaşamıma set çekmeyin.

Hayatıma engel koyanı engellemek benim asli görevim.

Hayat benim hayatım. Siz hayatımı engellemeyin."

Ayağa kalkar. Kalemmini eline alarak kartonuna yazdığı yazı ile sokaklara çıkar. Caddeler boyunca yürür ve farkındalık oluşturmaya çalışır. Hayata yanlış bakanlara dikkat çekmeye çalışır. Elinde taşıdığı kartonda şu kelimeler yazmaktadır.

BEN BİR ENGELLİYİM

AMA BENİM HAYATIMA ASIL ENGEL OLAN

ENGEL SİZSİNİZ.

Kendisini elindeki dövizi çeken gazetecilere gülümseyerek, sessizce evinin yolunu tutar. Akşam haberleri izlerken eşi ve kızına sarılarak gülümser. Artık diğer insanlar bizi de özümsemek, bizi de tanımak ve hoşgöründe bulunmak zorundadır.

Ayağa kalkar ve ben engelsizim benim hayatıma engel sizsiniz. Ben değil bana siz engelsiniz diyerek elini yüzünü yıkar ve suyunu içerek güzel hülyalarla dolu bir uykuya dalar. Sabah kalktığında eşine ve kızına sarılarak bahçesine çıkıp güzel mis kokulu çiçeklerini koklayarak güzel hayatına devam eder.

Hepimiz engelsiz bir hayatı yaşamayı hak ediyoruz. Yeter ki hayatımıza engel olunmasın...

ERKEKLER DE AĞLAR

Gültekin AKYAR

Yenilmişti göz kapaklarına. Hem bu kaçınıcı yenilgi? Eski Sparta'da bir kölenin ağzına zorla içki akıtılarak içirilir, topluluğun önüne atılmış. İçkinin hazin sonu, insanlara özellikle de çocuklara gösterilmiş. Emre de böyle düşünüyordu. Günler hatta haftalar boyu derin uykulara dalsa şöyle. Uyku boca edilse gözlerinin içine. Belki böylelikle bıkip usanırdı ondan ama zor! Düşünceler kaynaşıp dururken karanlığın içinden Zeus çıkıyor gür sakalıyla, Hera'nın kıskançlıklarından yaka silkmiş olmalı ki, Olympos'tan kaçmakta... Birden Herkül dikiliyor karşısına ve elindeki o meşhur sopasını küt vuruyor Emre'nin başına! "Oldu mu şimdi Herkül dayı? Yakıştı mı şanına?"

Cetvelin arkasından Oğuz'un sırtıkan, sivilceli yüzü görünüyor:

"Kafayı yedi herhalde dedim. Oğlum şimdi uyunacak zaman mı? Erdiñ hocanın gözü üstümüzde."

"Dalmışım hocam ya."

Erdiñ hoca o meşhur donup kalmalarından birini yaşıyordu yine! Gözleri acı mavi, buzdan öte birşey. Aynı pozda yine:

"Emre sen iyi bilirsin. Söyle bakalım "Hipnoz" uyku mitolojisinde hangi kavramlarla bağlantılıdır?"

Durup düşünmeden yanıtladı Emre:

"Ölüm!"

Bir çırpıda söyleyivermişti. Bir bakıma doğruydı. Sürekli bir uyku hali ve ona uyup kimi zaman söz dinleyemeyen kaslar... Bir uykunun koynundan diğer uykuların koynuna... Her gün aynı. Bitmek bilmeyen suskun bir esaret! Adı havalı gibi görünse de "Narkolepsi" zalim bir efendiydi. Normal zamanların dışında ve ani uyku ataklarıyla kendini gösteren bu hastalık bir uyku bozukluğuydu. Genetik olduğunu da ortaya koyan bilimsel çalışmalar vardı. Öyle veya böyle hayatı düpedüz etkileyen bir sisti bu hastalık. Hayat orada bir dağ gibi dururken önündeki yoğun sisten baktığında onu görememektir, hayatı kaçırmaktır bu hastalığın diğer anlamları...

"Uyku yani; "Hypnos", Gece'nin Nykis'in oğlu, "Ölüm" yani; Thanatos'un ikiz kardeşidir çocuklar."

Emre dalıp gitti. Ölmeye yatmaktı her uyku. Huzurla dalınan uykular olduğunu sanıyordu herkes. Tam uykuya dalarken o gördüğü sanrılar... Simsiyah duman gibi bir şey görünmemiş miydi dün akşam? Çenesi kilitleniyordu uykudayken, göz kapaklarını açmak istiyor, çaresizce bir isim söylemek istiyor ama yapamıyordu işte. Arada bacakları birden fırlıyordu yukarıya! Sanki huysuz bir cüce gelip dokunup kaçıyordu bacaklarına. Onları yukarı fırlatıp gidiyor gibiydi. O kadar canlı! Böyle uyanıyordu bazen Emre. Uyuyamıyordu bir daha, oturup huzursuzca televizyonu açıyor, telefonun mavi ışığına sığınyordu çoğunda. Gittiği doktor "Huzursuz Bacak sendromu," demişti. Devamında eklemişti: "Katapleksi durumu da olabilir hazırlıklı olun, aniden REM uykusuna geçmeden istemsizce uyuyup kalabilirsiniz gündelik hayatta." Kasların gücünü yitirdiği, konuşmanın anlaşılabilir hale geldiği derin bir epizodi durumuydu bu. Emre bu süreçte çok okumuş, hekimlere sormuş ve çok şeyler öğrenmişti. Uykuculukla geçiştirilemezdi bu karşı konulmaz uyuma isteği.

Doktorların dediğinin bin misli fazlası hem! Araba kullanmaktan korkuyordu bu yüzden, ehliyeti vardı ama neye yarar? Bilgisayar başında, kafedeyken masada... Hatta bir gün arkadaşıyla konuşurken uyuklayivermişti duvara yaslanıp. Ve iç içe geçen rüyalar... Gerçekle rüya birbirine karışıyordu, karışmakla kalmıyor gerçeği ele geçiriyordu. Filibeli Ahmet'in Amak-ı Hayal kitabının suçu yoktu, masumdu elbet. Her şey beyinde olup bitiyordu, kalp denilen şey bir arka bahçeydi sadece.

Ayşegül'ün annesi, "Oğlum bir doktora görün, şekerini falan ölçtür," demişti. Her şeyi biliyordu artık. Daha geçen seneye kadar zıpkın gibi bir çocuktuk. Şimdiyse silik hafızalı, güçsüz ve asosyal birine dönüşmüştü. Bazen yemeği bile unutuyordu uykudan. Babasının ölümünün ardından sığındığı uyku iki yüzü keskin bir bıçağı. Üniversite sınavına

girilecek son yıld, Oğuz'a bakılırsa, sınava kadar kimse borusunu gür öttüremeyecekti. Hayallerini paylaşıyordu her gün. Annesiyle dertleşirken sesi titriyordu Emre'nin:

"Hedefim tıp fakültesi, beyin cerrahı olmak istiyorum ben."

"Benim aslanım yapar."

"Öyle diyorsun da..."

Emre'nin bal rengi gözlerinde kehribar kadar kırılğan ışıltılar belirmişti:

"Bu uyku atakları ve mıymıntılığım la mı anne?"

Aynısı Ayşegül'e de demişti de kız tatlı sert azarlamıştı onu:

"Ben seni güçlü bilirdim. Hemen böyle teslim olacak mısın uykunun kollarına? Uykuya sığınmak çözüm değil. Uyanınca sorunlarla yine baş başasın sersem çocuk! İçindeki güç ta buranda!"

Bunu söylerken Emre'ye yaklaşp kalbinin olduğı yere dokunmuştu usulca. Sıcacık el. Saçları bahar dalı gibi. Soluğı o ilkbahar iğdelerinin esintisinden kopup gelmiş gibi masum, neşesi portakalın kokusu gibi yaygaracı. Bir başka ısındı Ayşegül'e o gün. Hep yan yana oldular o günden sonra. Etütlerden sonra hep kendilerini İstanbul'un bir yerlerine attılar. Elllerinde test kitapları, soru bankaları az oturmadılar parklardaki banklarda. Reşat Nuri'nin, Refik Halit'in, hatta Hüseyin Rahmi'nin anlattığı İstanbul'u keşfetmeye durmuşlardı bu süreçte. Emre'nin hiç bilmediğı bir dünyaydı bu. Paragraflardan daha az korkar olmuştu artık, ara sıra şekerlemeler yapsa da uykunun etkisi epey azalmıştı. Okurken uyuklamıyordu artık, kitapları sevmeye başlamıştı.

Şişli'den Levent'e doğru giderken Gayrettepe'de sağ taraftaki bina karmaşasına bakıp buruk şekilde gülümsemişti Ayşegül:

"Menekşeli vadi!"

"Evet. Sait Faik'in güzel hikâyesiydi değil mi?"

"Yaşa be! Zehir matematikçi hızlı söz elci oldu bir anda."

"O çiçek, meyve bahçelerinden eser yok ama bunu bilmek bile yeter bize."

Ellerinde simit gazozla, o ilkbahar ayazında Karaköy'den Eminönü'ne Galata Köprüsü'nden geçerken hayatı hissetmişti Emre. Ayşegül kalabalığa aldırmadan kollarını açp bağırmişti:

"Yataktan kalkmak için bir sebebi olmalı insanın! Mesela şu Boğaz, şuh manzara!"

Beyoğlu'ndaki Terkos Pasajı'nda tezgâh karıştırmışlar, bol bol müze gezmişler, Kuzguncuk'un arka sokaklarında acıbadem kurabiyesini gizli bir günah gibi atıştırıp bisiklet turu atarken sınavı da hiç akıllarından çıkarmamışlardı.

Günler su gibi akıp geçerken akşamları da ders çalışıyorlardı birlikte. Ayşegül Acar kızdı, bilim kadını olacaktı besbelli. Emre bunu nereden mi belledi? Nereden olacak uyumasın diye ders çalışmaya başlamadan önce hazırladığı makara düzeninden. Bundan kimse bahsetmedi gerçi ama düpedüz bir gerçek! Şeytanın aklına gelmez ama bu kız bir melek! Üstelik annesi de suç ortağı. Makara düzeneğinin bir ucunda annesinin babasına gönderdiği asker mektubu var, hemen altında eski akvaryum silme suyla dolu. En ufak bir uyuklama ya da baş eğilmesinde makara sistemi harekete geçiyor tıkr tıkr. Mektup suya değdi degecek. Düzeneği de bozamıyor Ayşegül'ü çiğneyip geçip hem anneden zılgıt yemek de var.

Günler böyle su gibi akıp geçti ve sınav gününde donup kaldı. Erkenden kalktı o gün, göz ucuyla düzeneğe göz attı. Hepsı ortadan silinip gitmişti. Yastığının yanında bir mektup, annesinin babasına yazdığı o mektup. Yanında da bir not:

"Onu kalbinin üzerine koy, sana güç verecektir!"

Annesinin iri, kabadayı harfleriydi bunlar. Onu minicik katladı ve ön cebine itiverdi. O güçle girdi okulun kapısından. Sınavda da uykuya teslim olmayacaktı. Ne zaman göz kapakları ağırlaşır gibi olsa ön cebine dokundu, o anlarda silkiniverdi bir Zümrüdüanka kuşu gibi. Küllerinden, o bitmek bilmeyen uykulardan sıyrılıp yeniden doğdu adeta. Harfler karıncalar gibi paragraflarda kaynaştığında aklına Ayşegül geldi ve son soruyu da halledince bir "Oh!" fırlattı hafifçe. Gözetmene gülümseyip verdi kâğıtlarını. Koşarak bir kuş hafifliğiyle indi merdivenlerden. Ayşegül göründü ilk, sonra annesi. Emre'nin kırıkcıklarında söz dinlemeyen yaramaz gözyaşları takılı kalmıştı. Ağlamayacaktı, erkekler ağlamaz demişti bilir bilmez herkes. Annesine sarıldı, kokusunu içine çekti, Ayşegül'le yüz yüze gelince durdu öylece. Ayşegül elini onun yanağına uzattı:

"Erkekler de ağlar ama bugün sil gözyaşını. Zafer senin. Uyku zalim efendin değil artık!"

Sarıldılar, üçü kol kola kenetlenip hem bir ağızdan o meşhur şarkının sözlerini değiştirerek söyleyip gülüşüyorlardı:

"Erkekler de ağlar ama sil sen gözyaşını..."

Uyku sevgiye dönüşmüştü. Narkolepsi mi? İlaçlar yanında reçeteye "Bol sevgi" de yazılmalıydı. Yalnızlığın çaresi bulunmalıydı kanserden önce!

Devamını da Emre getirdi:

"İnsanız unutma, susturdum içimdeki uykuyu."

ES

Lale YÜCEL KAPLAN

- Git... Sana ihtiyacım yok.
- Bizim ilişkimiz muhtaçlıktan doğmadı ki. Bizi aşk bir araya getirmede mi?
- Aşk mı? Hasta olma ihtimalime rağmen mi? Aptallık bu. Ya da iyi oyunculuk!
- Yarın bana ne olacağının garantisi var mı? Hem benim ailemde de kanser var. Annemde meme, babamda kalın bağırsak. Genetik yatkınlığın ne olduğunu ikimiz de biliyorduk. İkimiz de çocuk istemiyorduk. İkimizin o kadar çok...
- Ben benimle evli olsaydım, ben de çocuk istemezdim.
- Ben hiç çocuk istemiyordum ki. Kendi kendini kandırıyorsun.
- Asıl kandıran sensin.
- Bak ben tıp öğrencisiyken babamı kaybettim. Mezun olduğum sene annemin bir göğsü alındı. Hepsini biliyordun. Nasıl kandırmış olabilirim ki?

Metin sertçe omuz silkti. Aysel sakince devam etti.

- BRCA1&2 genetik testinden bahsetmiştim sana. İkimiz de gen testleri olmayı reddetmiştik. İkimiz de risk değerlendirmesi istememiştik. "Zararı kendimize, kime ne?" demiştik. Bir keresinde evliliği konuşmuştuk uzun uzun. "Hayat bir kumar. En iddialı bahis de nikâh masasında, mikrofonlu krupiyer nikâh memuru önderliğinde oynanıyor," diye dalga geçerdik. Sonra o masada bulduk kendimizi. İkimiz de "Her şeyin üstesinden sevgiyle geliriz," demiştik. Unutun mu? Hisleri, anıları, verdiğimiz sözleri... Bunları

görmezden mi geliyorsun şimdi? Hastalık sana bunların hiçbirini yok sayma yetkisi vermez.

- Ama sana koruyucu melek, kahraman olma yetkisi veriyor, öyle mi? Hastalığımın istifade ederek kendini iyi hissetmek istiyorsun. Beni kullanıyorsun.

- Kullanmak mı?

- Florance Nightingale sendromu var sende.

- Daha neler.

- Kendinden daha kötü durumdaki biriyle evlenerek taşıdığın riski bertaraf ettin. Hafifledin. Yalan mı?

- Gençlik de, sevdâ de, korkaklık de, kullanmak deme! Bana haksızlık yapıyorsun. Sanki beni hiç tanımamışsın gibi konuşuyorsun. Çok inciniyorum. Ve yalnız hissediyorum.

- En iyisi sen git işinde hastalarınla ilgilen. Yalnızlığını giderirsin.

- O ayrı. Ben...

- Hem sen pratisyen hekimsin. Benim işime yaramazsın.

- Saçmalık! Hayat arkadaşım ben senin... Kulaklarıma inanamıyorum. Nasıl olur da bir çırpıda bu kadar gaddar birine dönüşebilirsin?

- Dönüşmekte olduğum şeyi biliyorum ben.

- Benim değişeceğimi sanıyorsun.

- Sanmak mı? Görüyorum.

- Neymiş o gördüğün?

- Bakışların... Bakışlarınız... Çoktan değiştiler.

-Kimlerin?

- Annemin, arkadaşların, herkesin... Senin!

- Yanılıyorsun.

- Acımaklı, ağlamaklı, sulu... Dışarıda beni görenlere ne demeli? Alaylı. Kimim ben? Palyaço mu?

Ağzını eğip bükerek devam etti:

- Kâh güldüren, kâh ağlatan, kâh düşündüren.

Ayseli sakince yanaştı, saçlarını okşadı:

- Sen de şu an biraz alaycı değil misin?, dedi. O sırada; Metin saçında şefkatle gezinen eli öyle hoyratça itti ki Ayseli ağlamamak için kendini zor tuttu. Metin kendini haklılıkla avutanlardandı, uzlaşmaya yanaşması uzun zaman alırdı. Ayseli'ye döndü:

- Dönüşmekte olduğum şeyi biliyorum. Gregor Samsa!

Kendi kendine söylenir gibi devam etti:

- Sevdiğin kızı etkilemek için Kafka'dan alıntılar yap, kitaplar al. Sonra da onun gözleri önünde...

- Beni tavlama için miydi onlar... Bak sen... Ya, görüyor musun? Beni hala şaşırtmaya ve şımartmaya devam ediyorsun. İşte bu hiç değişmeyecek.

- Evet. Daha neler görüp şaşıracaksın. Bir iki sene sonra öyle biçimsiz yamulacağım ki... Anneannem görse cin çarpmış, derdi.

- Lütfen ama... Çok abartmadın mı?

- Kes sesini! Ne yüz­süz kadınmışsın. Sabah uyandı­ğım­da temelli gitmiş olacaksın bu evden. İstemiyorum seni. Anlıyor musun? Git!

Ayseli derin bir nefes alarak sakinleşmeye çalıştı. Huntington hastalığı teşhisi bir hafta önce konulmuştu. Babası da aynı hastalıktan öldüğünde Metin 9 yaşındaydı. Yaşanmış bir trajedi. "Yine de bazı acıların aşinalığı da bağışıklığı da olmuyor," diye düşündü.

Metin'i büyük bir gayretle anlamaya çalışıyordu. Ve bu çaba ne yazık ki tek taraflıydı. O gün iyi ki nöroloğunun tavsiyesiyle bir psikiyatristle görüşmüştü. Konuştuklarını hatırlamaya çalıştı: Sadece hastalığın mağduriyetine kızmış, kadere küsmüş biriyle birlikte değilsin. Bütün bunların yanında gururu incinmiş, utanç ve suçluluk duyguları içinde kıvranan biriylesin. Bilirsin, bu üç duygu beyindeki dorsomedial prefrontal korteks, amigdala, insula ve akümbens çekirdeği gibi kısımları harekete geçirir. Bu bölgeleri tetikleyen duygulardan en güçlüsü gururdur. Yani gurur, suçluluk ve utancı beraberinde getirir... Evet, şimdilik top sende. Her davranışını ve konuşmalarını onun gururunu göz önünde tutarak düzenle. Zamanla onu da gelmeye ikna ederiz. Zaten malum, gelmek durumunda...

Ayseli el yordamıyla bir sandalyeye attı kendini. Psikiyatristin son sözleri, az önce Metin'in acemi bir alınganlıkla yonttuğu böcek Gregor heykelinin üstünde uçuşan kargalar gibiydi... Demansla o zaman ilgileniriz... Hastalığın ilk aşamalarında hastanın intihara eğilimi, zihinsel ve duygusal bozukluklar, depresyon...

Aynı saatlerde -ve ardı arkası kesilmeksizin her saniyede- Metin'in kulağında nöroloğunun sesi çınılıyordu: Kusurlu gen, dejeneratif beyin rahatsızlığı, istemsiz kas hareketleri, ilerleyen zamanda zihinsel, fiziksel, duygusal bozukluklar, kalıtsal, kusurlu gen, kusurlu, kusurlu, kusurlu...

Ve sonra kendi sesinde boğuluyordu, lanet olsun... Hayata da, kadere de, dine de, babama da, sana da Ayseli, sana da... Lanet olsun!

Metin'in zihni, toz duman içindeki cellatlar ve kurbanların, birbirinden ayırt edilemez halde tepiştiği, her geçen gün daha da çok genişleyen engin bir arena gibiydi. Nöroloğu da bu karmaşadan nasibini alıyor, Metin'in gözünde kâh duymak istemediklerini ısrarla söyleyerek işkence eden zalim bir zebaniye kâh âlim bir yardım meleğine dönüşüyordu. Bu döngü istisna tanımadan herkesi kapsıyor ve bitkin düşürüyordu.

İlerleyen günlerde Ayseli, Metin'in muzip çocukluk arkadaşı Rafet'i eve davet etti. Metin'in hoşlanmayacağını bildiği için olayı Rafet'in sürpriz ziyareti olarak gerçekleştirdi. Arkadaşını gören Metin'in gözleri ilkin parladı, söndü.

- Hayrola Rafet?

- Özledim yahu. Göresim geldi.

Metin'deki ifade -yüz kaslarında tekrar eden kasılma hareketlerine rağmen- çehresine mühürlenmişti sanki.

- Neyi? Gösteriyi mi? Nadirdir. Kaçırma tabii.

- Ne gösterisi abi?

Rafet her zamanki afacan bakışlarıyla arkadaşını süzdükten sonra, Metin'in hiç beklemediği bir tonla:

- Evet, kışın başın ayrı oynar olmuş. Ee n'olmuş? Cümle âlem bilmiyor mu senin ağır abi olduğunu?

Metin yarım ağız gülümsedi.

- Bilirsin sevmem oynak adamı.

- Yenge sorun etmiyorsa sen hiç etme abi. Ee Ayseli, kaşı gözü oynuyor bunun. İş atıyor sanan hatunlar olabilir. Gözünü üzerinden ayırma derim.

- Yolarım o hatunları.

- Yalnız bırakmaya gelmez ha...

Gülüştüler. Metin'in uzun süredir tek bir ifadede sabitlenmiş yüzü için neredeyse icat gibi yeni bir şeydi bu.

"Yalnız bırakmaya gelmez!" Ayseli'nin bu hoşuna gitti. Metin ikna olsun olmasın, bakıcılıktan kıskanç eşe evrilen mizahi rol değişimi, yaşadıkları keskin dönüşümlere ayak uyduran yumuşak bir manevra olabilirdi. Rafet'in ziyareti ve nükteleri, hastalıktan ve gururdan can çekişen Metin'e can simidi, Ayseli'ye kısa bir mola olmuştu. Ayseli, Metin'in kendisini iyi hissetmesi için birçok şeyi düzenlemekten yorgundu. Daha iki gün önce evi boyatma bahanesiyle tüm resimleri değiştirmiş, bazı eşyaların düzenini Metin'in yaşamını kolaylaştıracak hale getirmişti. Ve "Senin için/senin yüzünden," anlamı çıkarmasın diye, her birine tek tek kılıflar uydurmuştu. Şimdilik birçok şeye gücü yetebiliyordu. Tek bir şeyi kontrol altına alamıyordu: Duygular! Sık sık gözyaşlarına boğulan kayınvalidesini telkin etmek zorunda kalıyordu: "Anne, biliyorsun, şu an sadece kinetik bozukluk. Onun morale, desteğe, sevgiye ihtiyacı var. Kendi acısı yetmezmiş gibi bizim acımızı da mı göğüslesin? Üzüldüğünü belli etme. Hele hele gözyaşını hiç gösterme... Zor biliyorum. Lütfen dayanmaya çalış..." Annesi anlıyor, elinden geldiğince analığından aldığı güçle dayanıyordu. Ziyarete gelecek arkadaşlarına da aynı şeyleri tembihlemesine rağmen, bazı duyguların ifşasıyla yaralanmasını engelleyemiyordu.

Metin zamanla, hastalığın getirdiği distoni, dizatri gibi yeni sorunlarla uğraşmaya başlayacak ve bu ilk sorunlar yavaş yavaş ortadan kalkacaktı. Ama başlarda onu fiziksel yıkımdan çok kurban olma ve hükümsüz kalma hissi örseliyordu. Can güvenliği için motor sürme, yüzme gibi sevdiği şeyleri çoktan hayatından çıkarmıştı. Üçüncü ayın ortalarında, bozuk bir yazıyla "Bedenimi Huntington'a değil kendi hür irademle ölüme ibraz ediyorum," diyen bir not bırakarak intihara teşebbüs etmişti. Ayseli o gün öğle arası gelip açık gazı fark etmesiyle, Metin'i kurtarmıştı. Ve uzun zamandır ilk kez aralarında şiddetli bir tartışma yaşanmıştı. Metin kendini savunurken karısına "Gün gelecek aklıma eseni yapamayacağım. Belki ortada akıl da kalmayacak. Ben şimdiden özledim. Aklıma eseni yapmayı özledim. Elimden sadece ölmek geldi," demişti. Birbirlerine sarılıp ağlamışlardı. O an Metin, Ayseli'nin bilindik sona rağmen Metin'e sınıksız bağlarla tutunduğunu ve ne kadar sağlam durursa dursun, en az kendisi kadar yalnızlıktan

korktuğunu sezinledi. Ve içini kemiren kendine acıma kurtlarının yanı başına, şanslı olduğu hissini yerleştirdi. Artık ne zaman aklına esemeyen rüzgârlar, nefesini kesercesine içinde dolansa, bu his göğsünde bayrak gibi dalgalanıp huzur verecekti.

O ayın sonunda Ayseli eve bir kamera ve tripod ile geldi. Salona kamerayı yerleştirirken:

- Bir fikrim var, dedi. Yaşadığı heyecanı Metin'de de görmeyi bekliyordu ancak Metin sessizliğini koruyordu.

Ayseli işini bitirdikten sonra Metin'in yanına oturdu. Alnından öptü.

- Bugün bir hasta geldi. Abisi ve annesi ile. On sekiz yaşında. Muayene eder etmez Huntington hastalığı olduğunu anladım. Ama kesin teşhis için nörolojiye sevk ettim. Kendilerine de biraz bilgi verdim. Herhalde hazırlamak istedim. Sanki hazır olmak mümkünmüş gibi... Şu son birkaç aydır yaşadığımız tüm o olumsuz duyguları gördüm gözlerinde. Çaresizliği, ıstırapı, korkuyu. Senden bahsettim. Çınladı mı kulakların?

Metin'in saçını okşadı.

- Seni ve yaşadıklarımızı anlatırken öyle can kulağıyla dinlediler ki Metin. Sanki yollarını kaybetmişler, evlerine dönememekten dolayı çok endişeliler. Ve ben onlara varmak istedikleri yuvalarının yolunu tarif ediyorum.

Ayseli güçlükle yutkundu. Yolun sonunu bilmenin dikenli gerçeğini yuttu sanki.

- Yalnız değilsin. Yalnız değiliz. Kalabalık da değiliz. Belki de o yüzden birbirimiz için çok önemliyiz. Eğer istersen internet yoluyla ya da yüz yüze iletişime geçeriz. Birbirimize güç veririmiz. Tecrübelerimizi paylaşıyoruz. Mücadeleyi yalnız başımıza değil dirsek teması ile veririmiz. En güzeli de anlar ve anlaşılırız. Buna çok ihtiyacımız var.

Biraz düşündükten sonra Metin, "Tamam," dedi. Bu fikri sevmişti. Çok sevmişti. Ayseli kameranın arkasına geçti.

- Anlat bakalım.

- Ne diyeceğim ki ben şimdi?

- Aklına eseni.

FARELİ KÖYÜN DOKTORU

Münevver BULUT

*"Pencerenin perdesini havalandıran rüzgâr,
Denizleri köpük köpük dalgalandıran rüzgâr
Gir içeri usul usul..."*

Sadece odaya girip, iklimine alışanların duyacağı tonda sesi çıkan radyoda, Feride'nin sıkılıp bunaldığı zamanlarda dinlediği, en sevdiği parça çalmaya başlamıştı. Özellikle ikinci üzerleri boğazdan gelen hafif esinti penceresinin tülü ile oynasır, Feride dalgın dalgın onları izler bu şarkıyı mırıldanırdı. Henüz yemekten sonra odasına gelmiş, birkaç dakika da olsa kafasını dağıtmaya çalışıyordu. Yemekte ABD'den yeni gelen Dr. Firat yine şov yapmış, su içtiği kadehin kenarlarında gezdirdiği eliyle melodik sesler çıkarmış ve kimse açıklama bekleme de konuşmuştu:

"Rezonans efendim, Washington eyaletinde yapılmış olan Tacoma Asma Köprüsü'nün kullanıma açılmasından birkaç ay sonra rüzgârın uygun titreşimler oluşturarak esmesi sonucu yıkılması rezonanstır."

Ak saçlı Prof. Dr. Ragıp Bey:

"Bre oğlum, bunları biz daha orta mektepte görelî yıllar oluyor, sen yeni mi muttali oldun!" demesiyle ortamdaki herkeste intikamla karışık bir gülümseme belirmişti.

Dr. Firat hiç de alınmadan:

"Hocam, ben işin başka yönündeyim. ABD'de de Michigan ve Kansas Üniversite'lerinde 1944'ten beri müzikle terapi kürsüleri var. Gelmeseydim ben de geçecektim Kansas'taki lisansüstü programa."

Ragıp Bey bu kez daha bir şefkatli:

"Haklısınız Dr. Fırat, ta Şamanizm'den başlayarak sonrasında da Türk-İslam döneminde bazı sûfiler, müziği savunmuş, onu ruh ve sinir hastalıkları tedavisinde kullanmışlardır."

Dr. Fırat yeni bir şeyler öğrenmenin mi yoksa kendi kültürünün zenginliğinden duyduğu hazdan mıdır, ayağa kalkıp Dr. Ragıp'ın elini sıkmış:

"Hocam, vaktiniz oldukça konuşmak, istifade etmek isterim," demişti.

Olay bazı doktorlarda Dr. Fırat'a karşı antipati duygularını pekiştirse de Feride'yi keyifli bir araştırmaya sevk etmişti. Şarkı, rüzgâr ve tülün aklı, gözü hatta kalbiyle koordinesi hatta senkronizesi, uyumu ne güzel bir andı. Tülü aldığı zamanı düşünmeden edemedi. Tüm hastaneye hâkim olan ruhsuz stor perdeleri değiştirmiş, basit bir Fransız dantelinden denizköpüğü kadar beyaz olan bu tülü almıştı. Hayaller ve anılar gündelik yaşamdan kaçılacak ne güzel adalardır, kimseciklerin bilmediği uğramadığı... Daldığı andan, içini saran merak duygusu ile sıyrıldı. Kütüphaneden masasına epeydir konuk gelmiş "Tıpta Alternatif Tedaviler" isimli kitapta seri bir şekilde aradığını buldu.

"Ünlü Fransız teorik fizikçi Joel Sternheimer çalışmalarında amino asitleri ve amino asitlerin rezonansını incelemiştir. Sternheimer tRNA'ya bağlı amino asitlerin rezonans frekansını ölçmek adına onların ses renklerini incelemiştir. Ses rengi, bilimsel manada maddelerin titreşim enerjilerinin görsel olarak gösterimi olarak tanımlanır." Daha anlamlı ne olabilir, diye düşünürken hemşire içeri girdi:

"Doktor hanım, vizit için sizi bekliyorlar."

*"Yabancısın buralara nerelerden geliyorsun,
Otur dinlen başucuma belli ki çok yorulmuşsun."*

Balta Limanı Kemik Hastalıkları Hastanesi'nin bu serin odasından birkaç kilometre ilerde İstinye ara sokaklarında eski tarihi kâğır bir evde de aynı şarkı ile dans ediyordu başka bir tül... Meryem berberine oturmuş saçlarını tararken yakalanmıştı şarkıya. Hiç düşünmemişti, bir rüzgâr ile dertleşmenin bu kadar güzel olacağını bu yaz sıcaklığında serinleteceğini... Tül bir ara bahçedeki erguvanın dallarına sarılacak kadar coşmuşken Meryem de tarağı kenara bırakıp şarkının atmosferinde hayallere dalmıştı.

Köydeydi...

O sene Meryem'i götürememişlerdi, köyde kalmıştı Meryem. Önceleri çok içerlese de alışmıştı artık. Annesi, babasını artık yabancı gibi görüyor, hatta fiziksel olarak hiç görmek istemiyordu. Bir yaş küçük kardeşi Zeynep ve bebek olan Ahmet burnunda tütse bile kendisiyle beraber köyde bırakılan 5 yaşındaki Nalan olmasa hiç gelmeleri için dua eder miydi? Köyde içine döndü, derinleşti. Nalan'ı avutmak için uydurduğu her hikâyeyi kendisi için de anlatmaya başladı... Sonbaharda kardeşi henüz uyurken siyah önlüğünü giyer, babaannesine saçlarını ördürür, beyaz yakalığını takar, beyaz saten kurdeleleri ile masallardan köye inmiş bir kız edasıyla mektebe giderdi. Hocayı çok sevmese de kendini güldürecek, oyalayacak bir şeyler bulurdu. Eve dönerken dedesinin bağındaki yaprakları sararan kayısı ağaçlarından birine çıkar, ödevini bitirip eve öyle varırdı... Eve varınca Nalan'a okulda kazandığı, değiş tokuş ettiği ne varsa verirdi. Nalan için mutlu olmak ablası demekti. Kış akşamlarında dedesi ile babaannesi konuşurken sobalı odada Nalan'a sarılıp yatar, "Sen Ahmet bebek ol ben seni seveyim," yakarışlarına yarisını içine akıttığı gözyaşları ile katlanırdı. Kendisi için değil Nalan için asla affetmeyecekti annesi ile babasını.

Sıkça okula geç kalır, bağlardan geçen yoldan kadifemsi sütleğenlerin enfes kokuları, akan küçük suyun şırıltısı eşliğinde eline geçen her karahindiba tüylerini uçurmak için durarak geçirdi. Bu yol özgürlüğün ruhunu kanatlandıracığı her şeyi taşıyordu. Kayısı ağaçları, küçük dere, kuşlar, aşağıdaki mütevazı selvi ağaçları, yazdan kalma salıncaklar, kargaların sakarlıkla düşürüp kaybettiği cevizler... Okula gelmiş olmak bu okul için vuslat olmamıştı hiçbir zaman, dönüş yolu belki biraz... Öğlen biten okuldan sonra rastgele bir araya gelmiş birkaç kızla birlikte aynı patika yoldan gitmek, bağdaki alıçlara dalmak en eğlenceli kısımdı tabii ki. Arada oturup bağın yanındaki topraktan şatolar gibi duran evleri izlemek, içlerinden gelen konuşma seslerinden yola çıkarak ev halkı için hayaller kurmak daha da eğlenceliydi. Arada evlerden gelen biber kızartması kokusu, sararmış kuru otların kokusuyla birleşip içine tarifsiz bir ümit ve sızı bırakırdı. Eve vardığında kendini özlemiş Nalan'la oynamak, defterini kitabını çizmesine izin vermek kısa süren özgürlüğünün zekâtını vermek gibiydi. Çocukların neden anne-babalarından ayrı olduğunu soranlara:

"Ne yapsaydık, biz de insanız dayanılmıyor hasrete," derdi babaannesi.

Meryem koskoca insanların ayrılık acısına dayanamayıp küçücük Nalan'ın dayanmak zorunda kalmasına içerledi ama babaannesinin elindeki torbayı eve çıkarmasını istemesiyle buna çocukların hakkı olamayacağını düşündü. Ne de olsa dede, babaanne ve evdekiler onları anne ve babasından daha çok sevmiş olmalıydı.

Çok geçmedi, dedeleri de Malatya'dan tanıdığı dostu ebru ustası Hikmet Barutçugil'in tavsiyesi ile Üsküdar'da bir ev aldı ve yine ayrılmadılar. Dedesi amcalarıyla sahaf açmış, bir yandan ney dersleri vermeye başlamıştı. Artık köy sadece fotoğraflarla canlanan anılar kitabına kaldırılmıştı. Meryem için hayat kaldırabileceği kadar zor başlamıştı. Hayatı anlamak, anlamlandırmak mı zor insanları anlamak mı, bu Meryem için çözülmesi en zor soruydu. Meryem yılların yorgunluğunu bir çay ya da şarkı ile atmaya çalışacaktı, bu sorular olmasa... Yıllar geçmiş Üsküdar'daki bu mütevazı evde büyümüşlerdi, Nalan da kendisi de... Karşı kıyıda İstinye'deki evde annesi, babasıyla büyüyen bir yaş küçük kardeşi Zeliha'dan altta kalmayan bir hayat bahşedilmişti. Sıkça İstinye'de ya da Üsküdar'da hatta Mecidiyeköy'deki halasının evinde bir araya gelseler de, Meryem daha altı yaşındayken yaşadığı tercih edilmeme olayını hiçbir zaman anlayamadı. Ve nihayet günler günleri kovalamış İstinye'deki eve getirmişti kader onu...

Radyo başka şarkı seçmişti bu kez:

"Fikrimin ince gülü."

Meryem Boğaz'ı gören odasında tavşankanı çayıyla yine odasındaki berjere kurulmuştu. İlk sözü, nakaratı için dinlerdi bu şarkıyı. Çoğu zaman başka şey söylese de radyodaki sanatçı, o hep aynı mırada takılır kalırdı.

Bahçedeki salıncak, şarkı ile senkronize sallanıyordu. Tabii ki bundan ne şarkının ne de salıncığın haberi vardı. Gözü salıncakta gönlü bambaşka bir hayale gidiverdi.

Feride'nin elinde biraz sonra vizitede gezecekleri hastaların dosyaları bir elinde kestane renkli bukleleri odasına daldı. Maksudı kimse gelmeden biraz okuyup fikir sahibi olmaktı. Odaya giren hemşire bu planı bozdu:

"Hocam, özel bir hastamız var, başhekim özel ilgilenmemizi talep etti," deyiverdi bir solukta. Dr. Feride hanımın bu tarz yönlendirmelerden hoşlanmadığını bildiği için tepkisini göstermek için dosyaya kaydırıp gözlerini.

"Bu milletin aklına tanıdık ya hastanede ya da adliyede gelir zaten. Kimsenin yardım edeceği, elinden tutacağı bir tanıdık yoktur zaten. Te Allah'im."

Kim olduğunu bile sormadan dosyalarla birlikte çıktı odadan: "Özel ilgi göstermediğim beri gelsin," demeyi de ihmal etmedi. Vizitede tanıdık Zeliha ve Meryem'!... İlginç hikâyeleri vardı. Aynı genler, hemen hemen aynı kilo, çocuk sayısı, beslenme alışkanlığı vs. vs.

Aynı ama bambaşka sonuçlar. Meryem kardeşinin yanında refakatçi olarak kalıyordu. Zeliha daha doktor ekibini görür görmez: "Lütfen kanserden iyileşen çok desenez, ümit verseniz. Daha çok gencim," demişti. Meryem onu sakinleştirirken abladan çok anne şefkati ile dokunuyordu. "Umarım, biz de bu amaçla buradayız, ümit en güzel ilaçtır," diyerek Meryem'e destek oldu Feride. Vizite bittikten sonra kendini yine bu odada buldu. Meryem'le uzun süren sohbet akşam nöbetinde de devam etti.

Meryem'in hikâyesi daha ilginç ve sıkıntılı idi, Zeliha'nın dünyevi olarak hiçbir eksiği yoktu. Ancak çağın hastalığı Zeliha'yı göğüslerinde bulmuştu. Zeliha'nın da Meryem'in de birer kızları olmuştu. Zeliha hâlâ İstinye'deki baba evinde eşi ve çocuğu ile yaşamaktaydı. Meryem'in asker olan eşi daha evliliklerinin 3. ayında şehit olmuştu. Hasta hikâyelerinin teşhis ve tedaviye etkisini birçok doktor bilimsel olarak kabul etmese de Feride -son günlerde hastası olduğu Dr. House dizisinin de etkisiyle- çok anlamlı buluyordu. Bu hikâyede aslına bakılacak olsa Meryem'in hayatı daha trajik ve hastalığa davetkârdı. Tek başına çok şey göğüslemiş, ayrılık acısı çekmiş. Acaba dayanıklılığını mı artırmıştı yaşadığı şeyler, bir nevi bağışıklık sisteminin hastalık sonunda kazanılması gibi. Meryem'in şehit eşinin hatıralarını beraber dinledikleri şarkılarla yâd etmesi onu canlı ve sağlıklı tutuyor olmalıydı. Ayrıca sürekli müzik seslerinin eksik olmadığı bir ev ortamı genetik olarak yatkın olabileceği kanserden Meryem'i korumuş olabilir miydi? Bunun cevabını bulmak hem zor hem kolaydı. Zeliha ve hastane idaresi ikna edilebilirse tedavi sürecinde yeni tasarladığı yöntemi deneyecekti...

Süreç kolay olmadı. Tek destekçisi bir zamanlar sesini bile duymak istemediği Dr. Fırat ve manevi babası Prof. Dr. Ragıp hoca olmuştu. Fikri hastane başhekimine sunduğunda, evrak işlerinden doktorluğu unutmuş Dr. Nazım önce gülmüş, hatta epeyce gülmüş:

"Doktor hanım olacakları düşünüyordum da, siz meşk yaparken hasta orada tövbe... Hahaha... Bak dur bu daha komik, hasta başka psikolojik ataklar gösterse, kanserden kurtardığını intihardan kaybetmeyesin."

"Hocam, bir insanın hayatını ilgilendiren mevzuda gülecek bir şeyler bulacak kadar pozitif olmanız?"

Dr. Fırat destek olma amacıyla:

"Hocamız sanırım hiçbir zaman kanser gibi acıyla yoğrulmuş bir hastalığa yakalanmaz."

Dr. Nazım birden ciddileşerek:

"Her işi bırakalım, henüz ispatlanmamış bir hayalin gölgesinde evcilik oynayalım peki."

Konuşma uzadıkça uzadı, öğleden sonra devam etmek için ara verdiler. Odaya girdiklerinde Dr. Nazım:

"Hasta yakınımın imzası varsa, sıkıntı olmaz benim için," diye bir çırpıda bitirdi. Feride şaşırda da bu kararın üç hafta sonunda hastane yönetiminden hatta bakanlıktan gelmiş olabileceğini düşünerek çok da umursamadı.

Salon tıklım tıklım idi. Feride buz mavisi bir tayyörü, yakasında ebru desenleri seyrek ve zarifçe serpiştirilmiş tozpembe bir fularla tamamlamıştı. Kestane saçlarıyla dağınık ama yüzüne yakışan bir topuz yapmıştı. Sade ve belirsiz makyajı ile salonun solundaki merdivenlerden inerek sahneye çıktı. Tebessümü ile önde oturan Meryem ve Zeliha kardeşleri, sonrasında Dr. Ragıp beyi zarifçe selamladı:

"Rica etsem bir elinizle diğer elinizin derisine dokunur musunuz? Ne hissettiniz? Yumuşak değil mi? İçerde hücreler var, sitoplazmaları da bilirsiniz. O sitoplazmalarda her salise trilyonlarca olay gerçekleşir, kısmen sıvı formundaki yüzeyinde dev transporterlar RNA ve DNA için uygun molekülleri taşır. İşte o proteinleri belli bir talebe göre yönlendirmek, tRNA'lara uygun taşımalar yapıştırmaktı amacım. Fareli köyün kavalcısı gibi yani, burada müziğin ritmine katılanlar fareciklerden daha tatlı ve faydalı tabi. Ünlü Fransız teorik fizikçi Sternheimer'ın teorisine göre Fa anahtarındaki kalın Do notasından başlayarak Sol anahtarındaki ince La notasına kadar olan 20 notanın frekansı hücre içindeki tRNA'ya bağlı özgül amino asitlerle rezonans oluşturarak amino asitlerin hücre içerisindeki hızını artırabilir dolayısıyla tRNA'ya bağlı amino asitlerin ribozoma varma süresini de kısaltarak, protein ekspresyonunu daha verimli hale getirebilirdi. Sternheimer'a göre Fa anahtarındaki notaların rezonans frekansına denk rezonans frekansına sahip amino asitlere birkaç örnek:

Mi - Lösin - L

Fa - Fenilalanin - F

Sol - Sistein - C

Çalışmamda: Göğüs kanseri (MCF-7) hücrelerine p53 proteinini oluşturan amino asitlerin rezonansına denk rezonansa sahip notaların dinletilerek p53 ekspresyonuna

bağıl kanser hücresi üremesinin ışık mikroskobu ve hücre sayım aracı ile incelenmesi yapılmıştır. Dünyadaki kadınlarının %46'sında bulunan göğüs kanseri (MCF-7) p53 proteini az sentezlediğinden dolayı metastaza eğilimlidir.

Hastamız lokal ve klasik tedavi sürecinde iken biz klinikte kanser hücreleri ile çalışmaya devam ettik. Eş zamanlı olarak bu proteine denk gelen müzik hem hastaya hem de *in vitro* kanser hücresine dinletildi. Bu şekilde çoğu kanser türünün bozukluğu olan p53 sentezinin azalmasına çözüm olarak yeni bir tıbbi tedavi yöntemi ile kemoterapiye en az onun kadar iyi olup yan etkisiz bir alternatif sunulmuştur. Bu yöntemin diğer kanser türlerinde de aktif olarak kullanılması için söz konusu kanser türünün az derişimde de olsa yabancı tip p53 proteini sentezlemesi gereklidir. Çünkü mutant p53 proteinlerinin işlevsel olarak kullanılması hücreler üzerinde olanaksızdır. Mutluyuz, tedavi sürecini hızlandıracak bu teknikte başarılı olduğumuz için. Her ne kadar müzikle tedavi bilim dünyasında çok tartışmalı ve hiçbir zaman teknik prosedürle tanımlanamayacak kadar kompleks bir mesele olsa da tekniğin bir hasta için bile uygulanabilmesi ağrılarının azaltılmış olması bizim için umuttur."

Feride, gelen konukların arasında bulunan annesi ve onun gibi olan misafirleri de düşünerek arada makaleden çıkıp Meryem ile Zeliha'nın hikâyelerini anlatıyordu. Konuşma arasında Meryem'in ney taksimi seyircilerde unutulmaz dakikalar yaşatmıştı. Günlerce konuşulan bu gece yayınlanan makalesi ile Feride'yi doçentlik zirveye taşımıştı. Affetmenin şifa olduğunu öğrendi Meryem, Zeliha'nın karşılıksız sevmenin ilaç olduğunu öğrendiği gibi... Günler aktı, insanlar unuttu bu geceyi, Feride yine odasında Boğaz'ı izlerken Fransız tülü ile rüzgârın yarışmasını izlerken buldu kendini. Ne güzeldi hayatı izlerken hayat bulmak, hayata sebep olmak...

Radyodaki şarkı dakikalar süren keyifli tatiline eşlik ediyordu:

"Gülümse hadi gülümse

Bulutlar gitsin

Yoksa ben nasıl yenilenirim?"

FARKINDALIK GÜNLÜĞÜ

İkbal ERDEM

Merhaba, ben Gökçe. Orta boylarda, siyah saçlı, esmer tenli bir kıyım. Dokuzuncu sınıfa gidiyorum. Size, geçen hafta yaşadığım küçük bir anımı anlatmak istiyorum.

Günlerden cumaydı. Bütün haftanın yorgunluğu üzerimdeydi. Eve gidip hemen uyumak istiyordum, ama ne yazık ki biyoloji öğretmenim Esra hoca, "Nörogenetik" konusunda araştırma yapmamızı, bunları not almamızı ve derste anlatmamızı istemişti. Çantamı odamın köşesine bıraktım, yemek masasına oturdum. Bir yandan yemeğimi yiyor, bir yandan araştırma hakkında düşünüyordum. Babam bana ne için bu kadar uzun düşündüğümü sordu. Çok uzaklara dalmışım sanırım. Bugün Esra öğretmenin "Nörogenetik" konusunda araştırma yapmamızı istediğini söylerken babam lafımı böldü. Nörogenetiğin moleküler biyoloji, genetik ve genler, davranış, beyin ve nörolojik bozukluklar ve hastalıklar arasındaki ilişkiyi araştırdığını... Hemen yemeğimi yiyip odama geçtim. Masamın üstünde duran bilgisayarımı açarak yatağa uzandım. Haftanın yorgunluğuyla derin bir uykuya dalmışım. Rüyamda yanıma usulca yaklaşan bir adama kim olduğunu soracakken birden lafa atladı ve anlatmaya başladı. Bana anlattıklarını sizlere özet olarak geçeyim. İnsanlarda 21.000 gen varmış. Her gen ailesinden gelen genetik yapıyı taşıyormuş. Her genin biri babadan, biri anneden olmak üzeri iki adet kopyası varmış. Günümüzde ise 10.000 kadar nadir hastalığa sahip bireylerin olduğu ve bunların büyük bir bölümünün genetik nedenlere bağlı olarak ortaya çıktığını anlattı. Ona kim olduğunu sordum. "Ben bir doktorum kıyım," dedi. Bende merak edip sorular sormaya başladım. Bu hastalıkta risk altında olabilecek insanları sordum. Sonuçta bu

hastalığa sahip olup bilmeyen çok insan var. Akraba evliliğinin genetik hastalıkların ortaya çıkma riskini artırdığını biliyor muydunuz? Ebeveynleriniz, kardeşleriniz ve akrabalarınızda ve sizde kalıtsal nörolojik hastalık var ise uzman bir doktora başvurmanız ve görüş almanız önemlidir. Doktorunuz gerekli durumlarda sizlere tanı amacı ile testler yaptıracaktır. Testlerin ne olduğunu sordum. Aldığım cevap: "Damardan alınan kan örnekleri ile DNA'mızın izole edilerek genetiğimizin incelemesi yapılıyor" oldu. Peki bu hastalığın tedavisi var mı sizce, soruma ise "Nörogenetik hastalıkların bazılarını tedavi edebiliyoruz yakın gelecekte tedavi edilen hastalık sayısı artacak şeklinde yanıtladı. Güzel bir haber olarak ise en son teknolojik geliştirmeleri içeren tanı ve tedavi yöntemleri ülkemizde uygulanıyormuş.

Uyandığımda annemin bilgisayarımı masamın üzerine koyduğunu farkettim. Tuhaf olan şey ise rüyamda öğrendiğim her şeyi harfi harfine hatırlıyordum. Ama ne olur ne olmaz diye bilgisayarı tekrar açıp masama geçtim. Hepsini tek tek araştırdım. Girmedığım site bırakmadım. Rüya anlatılanların doğru olduğu kararını aldım. Masada duran A4 kâğıdı ve kurşun kalemlerim ile renkli kalemlerimi aldım. Bütün bildiklerimi kâğıda geçirdim. Renkli kalemlerim ile süsledim. Aradan iki gün geçti. Klasik hafta sonu yaşadım, diziler, piknikler, oyunlar... Sabah erkenden okula gittim. İlk dersimiz seçmeli biyolojydi. Birkaç arkadaşım tahtaya geçti anlattı, ödevlerini öğretmene verdi. Tabii ödevlerini yapmayanlar ayrı mevzu. Sınıftan, "Gökçe!" diye bir ses yükseldi. Öğretmenim beni çağırıyordu. Aldım ödevimi öğretmene verdim, çizelgeye artımı koydum.

Sizlere anlattığım gibi bütün olayları öğretmenime, arkadaşlarıma anlattım. Onlar da çok şaşırdılar. Lütfen bu hastalıklar hakkında farkındalık yaratalım. Beni dinlediğiniz için teşekkür ederim. Umarım bir daha görüşürüz.

FRIEDREICH ATAKSİSİ

Kubilay TOPAKTAŞ

Her şey 17. yaş günümden sonra olmaya başladı. Ondan önce normal bir yaşantım vardı. Okuluma gidip geliyordum, arkadaşlarımla buluşup eğleniyordum, çevrem tarafından sevilen biriydim. Ailemle ilişkilerim iyiydi, tam anlamıyla her şey mükemmel gidiyordu. Okuldaki öğretmenlerimiz aracılığıyla oturduğumuz ilçedeki engelli bireyleri ziyarete gidiyor, oradaki insanlara moral kaynağı olmaya çalışıyorduk. Üzülüyordum hallerine, elimden bir şey de gelmiyordu. Bana verilen sağlığın değerini anlamıyordum. Sonradan anladım yürümek, koşmak, konuşmak sıradan olmak ne kadar büyük bir hazineymiş. Hiç düşünmezdim bir gün benim de aynı durumda olacağımı. Duyardım ama inandırıcı gelmezdi, her bireyin birer engelli adayı olduğu, meğerse ne kadar doğruymuş. Benim hayatım güzellikten çiçeklerden, mutluluktan ibaretti. On yedi yaşına basmış birinin nasıl olur hiçbir şeyden haberi olmaz, nasıl bu kadar kendi hayal dünyasına kapılır. Ben de bilmiyorum. Belki de her şeyin tozpembe olduğuna inandırdı ailem beni, kim bilir. On yedi yaşına yeni basmış, pırıl pırıl bir genç güzellikten aşktan başka ne düşünebilir. O dönemlerde yürürken hafif sendelemelerim olmaya başlamıştı, fakat çok önemsememiştim okula gidip geliyorum, yoruluyorum ondandır, diye düşündüm, üstünde fazla durmadım. O sıralar karşı binamızdaki boş eve yeni birileri taşınyordu. Üç kişilik bir aile, sonradan öğrendim ki doktor baba, öğretmen anne ve benim yaşlarımda bir kızları olan aile tayin nedeni ile taşınmışlar.

Bir gün ekmek almak için sokağa çıktığımda yeni komşumuzun kızıyla karşılaştım. Sadece 2 saniye göz göze geldik işte o an anladım aşkın nasıl bir his olduğunu. Gözlerine daha fazla bakarsam yakıp kül edecek gibiydi. Daha sonra birkaç defa daha karşılaştık.

Bu sefer ikimiz de gözlerimizi kaçırmıyorduk, yanıp kül oluyordum. Ben sendelemelerimi önemsemezken bir de ellerimdeki sakarlık eklenmişti. Elimden eşyaları düşürüyor, bir şeyleri rahatlıkla taşıyamıyordum. Sesim farklılaşmış, patlayıcı bir konuşmaya bürünmüştü. Ailem durumumdan endişelenmişti. Yeni taşınan köşümüzün önerisi doğrultusunda gittiğim nöroloji polikliniğinde muayene olurken buldum kendim. Kan-idrar tahlilleri, beyin ve omurilik MRG, sinir iletim çalışmaları daha önce adını hiç duymadığımız bir hastalıkla tanıştım. Artık bir "Friedreich ataksisi" hastasıydım. Hastalığım ismini duyunca aklıma ilk gelen ünlü Alman filozof, Friedrich Wilhelm Nietzsche olmuştu. Sonra öğrendim ki 1860'larda bu durumu açıklayan Alman doktor Nikolaus Friedreich'ten almış hastalığım adını. O da Almandı. Hastalığım hakkında hiçbir şey bilmiyordum. Neden bu hastalığa yakalanmıştım, neydi bu hastalık, geçici mi, bana zararı ne olabilir? Sorular aklımda dönüp duruyordu. Ben de araştırmaya başladım ve araştırdıkça üzüliyordum. Benim hastalığım, Friedreich ataksisi, sinir sisteminde ilerleyici hasara bağlı olarak yürüme bozukluğundan konuşma problemlerine kadar değişen farklı yakınmaların görüldüğü bir hastalıktı. 9. kromozomda bulunan frataksin adı verilen proteini kodlayan gendeki mutasyon Friedreich ataksisine neden oluyordu... Friedreich ataksi'de genetik hata fazla sayıda tekrarlanan guanin adenin adenin (GAA) kodonundan kaynaklanmakta. Normal genlerde "GAA" dizilimi 7 ila 22 defa arasında tekrar ederken benim gibi Friedreich ataksili hastalarda, bu tekrar yüzlere hatta binlere ulaşmaktaymış.

Friedreich ataksisi hastalarına egzersizler uygulanıyordu. Rehabilitasyonun amacı vücutta görülen denge bozukluklarının en aza indirilmesini sağlamaktı. Friedreich ataksisi 1-9/100.000 insanda bir görülüyordu. Nasıl olurda o kadar insanın içinden beni bulur diye günlerce kendi kendime düşünüp üzüldüm. Ben 100.000 insanda en az 1 kişide, en fazla 9 kişide görünen bir hastalığa yakalanmıştım.

100.000 insandan biriyle sıramı değiştirmek için nelerimi vermezdim. Hastalığımın dolaylı okula gidip gelememesi olmuştu. Her sabah aynı saatte kalkıyordum, karşı sokağı gören camın önüne oturup okula giden yaşlıları izliyordum. Ne kadar şanslılardı. Biricik komşu kızının okula gidişini gözlerimi kırpmadan hayretle seyreliyordum. Ne güzel olurdu beraber gitseydik, ne güzel olurdu yaşlılarım gibi olabilseydim. Gün geçtikçe hastalığım ilerliyordu. El ve ayaklarımdaki güç kaybı meğerse omuriliğimdeki sinir dokusunun hasar görmesinden kaynaklanıyormuş. Yavaş yavaş bütün vücudumu ele geçiriyordu. İlk günden yatağa bağımlı kalma sürecimin arasında 14 yıl vardı. On dört yıl içinde yatağa düşmüştüm ihtiyaçlarımı kendim gideremiyordum. Hastalığım

artık kalbime kadar vuruyordu. Haftalık olarak hastaneye kontrole gitmek zorundaydım. Sevgili ailem hiç bıkmadan, yorulmadan benimle ilgileniyorlardı. Vücudumun alt tarafı tamamen felçti, üst tarafımın da nerdeyse tamamı. Zar zor konuşuyor ve parmaklarımı hareket ettirebiliyordum. Benim hastalığımın en acımasız yönü zekânızı hiçbir şekilde etkilememesiydi. Her şeyi biliyorsunuz, her şeyin farkındasınız anlayabiliyorsunuz. Sanki kasten sadece beynime dokunmuyordu, yaşadığım her şeyi düşünüp eziyet çekebilmem için. On dört yıldır yollarını gözlediğim, hangi saatte çıkıp hangi saatte eve girdiğini ezberlediğim, 5 dakika geç kalsa endişelendiğim komşu kızı artık bir hanımefendi olmuştu, o da annesi gibi öğretmen olmayı tercih etmişti. Yaklaşık 4 ay önce evlerinin kapısından mutlu bir şekilde babasının kollarında gelinlikle çıktı. Düğünü vardı, benim olmak istediğim yeri başkası almıştı, kendi adıma üzüldüm, onun adına sevindim, yüzü gülüyordu bu da benim için yetmişti. Bu hastalık benim kaderimdi ve ben kaderimden kaçamazdım. Kendimi kitaplara verdim en büyük eğlencem kitaplar oldu. Bir kitapta bazen prens oluyordum bir kitapta bazen eşkıya. Kitaplarda koşuyordum, konuşuyordum, eğleniyordum en önemlisi yaşıyordum. Ben her kitapta olan ana karakterdim. Bir dünya kitabım oldu, odam kitaplarla doldu. Her bir kitap farklı bir dünyaydı ve ben istediğimde yaşıyordum. Sonra düşündüm ki hastalığım iyi ki beynimi tutmamış yoksa bu kadar farklı dünyaları nasıl görür, nasıl anlardım biraz zaman sonra okumaktan daha zevkli bir uğraş buldum: Yazmak, kendi dünyamı kendim yaratıyordum. Nasıl istersem öyle oluyordu, her şey benim elimdeydi. Parmaklarımdan çıkan toplumlar yarattım, dünyalar kurdum, sonra düşündüm ki sadece beynimi, ağzımı ve parmaklarımı kullanabiliyor olmam bir tesadüf olmamalı. Ben düşünmeliyim, konuşmalıyım ve yazmalıyım benim yaşam amacım bu. Kusursuz dünyalar kurmak, kusursuz karakterlere hayat vermek, kusursuz olaylar yaratmak. Ben bunun için yaratılmıştım.

Farklı farklı kitaplar yazdım, artık kitap yazmamı bekleyen bir çevre oluşmuştu. Benim yazdıklarımı okumaktan mutlu olan, zevk alan insanlar. Onlar mutlu olsun diye hiç uyumadan günlerce yazı yazabilirdim. Sevdiğim bir işe emek vermek ve emeğimin karşılığını alabilmek benim için mükemmel bir hissiyattı. Belki hastalığım olmasa bunların hiçbiri olmayacaktı. Belki yaşadığımı sanacaktım ama yaşamayacaktım.

GÖZLERİMDEKİ IŞIK PARILTILARI

Mehmet KELEŞ

Babamın ani ölümü bizi son derece üzmüştü. 2004 yılı Temmuz ayının 24'ünde kabristanlığa defin işleminden sonra mezarlıktan ayrıldık. Bende, o güne kadar hiç duymadığım, bilmediğim bir rahatsızlık meydana geldi. Gözlerimin önüne rengârenk ışık huzmeleri geliyor, göremiyordum. Nasıl ki bir kişi güneşe baktıktan sonra göremez, nereye baksa güneş ışığı görür aynı öyle oldu. Baktığım noktayı göremiyordum fakat yan taraflarını hafifçe görebiliyordum. Bunun böyle devam edeceğini zannedip çok korktum. Yaklaşık 30 dakika sonra gözlerimin önündeki ışıklanma yavaş yavaş azaldı ve kayboldu.

İlçemizdeki sağlık ocağına gidip doktor beye ayrıntılı olarak durumumu izah ettim. "Yok ya, olur mu böyle şey, hiç duymadım böyle bir durum gözlerin gayet sağlam," dedi.

Aradan iki ay geçti yine aynı rahatsızlık oldu. Gözlerimin önüne sağ üst köşeden rengârenk hareketli ışıklar geliyor, uçuşuyor, titreyerek ilerliyor, baktığım noktayı kapatıyor ve göremiyordum. Bir sağ bir de sol gözümü kapatıyorum aynı ışıklanmalar her iki gözümde de oluyordu. Gözlerimi kapatıyorum yine ışık dalgaları hareket ediyordu.

Göz doktoruna gittim. Doktor bey muayene etti, "Gözlerinde bir şey yok," dedi. Durumumu izah ettim bir sonuç çıkmadı.

Yaklaşık üç ay sonra yine gözlerimde ışıklanmalar oldu. İnternette rahatsızlığım ile ilgili konuları araştırdım, okudum inceledim ve çıktılarını alıp yine bir göz doktoruna gittim. Doktor bey durumumu anlattım. Önceden de birkaç doktora göründüğümü sonuç alamadığımı, internette rahatsızlığım ile ilgili bilgileri araştırdığımı ve çıktılarını

aldığımı söyledim. Özetle bu bilgileri söylerken elimdeki iki adet A4 dosyalarını doktor beye uzattım. Doktor bey elinin tersiyle dosyaları itti ve "Boşver şimdi bunları otur şuraya da gözlerine bakalım," dedi. Yine bir sonuç alamadım.

Aradan zaman geçti. Bu rahatsızlığım 2-3 ayda bir tekrarlıyor yaklaşık 15-30 dakika sürüyor ve şiddetli baş ağrısı yapıyordu. Gözlerimde ışıktanmalar olunca, gözlerimi kapatıp yatıyordum biraz dinleniyordum.

Bu gözlerde ışıktanma rahatsızlığı benim iki erkek kardeşimde de oluyormuş. Ben hastalığımı onlara anlatınca kardeşlerim aynısı bizde de oluyor dedi. Fakat onlarda ışıktanma renksiz oluyormuş. Bende ise rengârenk ışıklar uçuşuyor.

Devlet hastanesi göz doktoruna gittim. Ben muayene olurken diğer doktorlar gelip kendi hastaları hakkında doktor beye sorular sorup bilgi alıyorlardı anladım ki doktor bey tecrübeli bir beyefendi. Muayeneden sonra bana "Senin gözlerinde bir problem yok, yakını görmende yavaş yavaş sıkıntıların olabilir. Bu, gözlerdeki ışıktanma rahatsızlığın için nörolojiye gitmen gerekir," dedi.

Randevu alıp nöroloji doktoruna gittim. Çok genç bayan bir doktor hanım vardı. Derdimi bu doktor da anlamayacak, herhalde benim hastalığımı bilmiyor, diye ümitsizliğe kapıldım. Şikâyetlerimi anlatınca, doktor hanım, "Aynı kitaplarda yazılanlar gibi anlatıyorsun," diyordu. Ben, "Gözlerimde rengârenk ışıklar uçuşuyor, geçici körlük yaşıyorum," diyorum. O, "Aynı kitaplarda yazdığı gibi söylüyorsun," diyor. Ben, "15-30 dakika sürüyor," diyorum. O, "Aynı kitaplarda yazdığı gibi anlatıyorsun," diyor. Ben, "2-3 ayda bir oluyor, sonrasında şiddetli baş ağrılarım oluyor," diyorum. Doktor hanım, hep bana onay veriyordu. Derdimi anlayan bir doktora müracaat ettiğim için çok sevindim.

Doktor hanım beni beyin MR çekimine gönderdi ve sonuçları inceledi. Gözlerimde bir bozukluk olmadığını, göz migrenim olduğunu stresten uzak durmamı, moralimi yüksek tutmamı söyledi ve iki ayrı ilaç yazıp kullanmamı tavsiye etti.

O günden sonra birkaç defa daha oldu, ilaçları kullandım. Aşırı yorgunluk ve stresten uzak kalıyorum, her şeyi dert etmemeye bakıyorum. Herkese huzur, mutluluk sağlıklı ömürler diliyorum.

HASTALIKLA BARIŞMAK

Öznur SAYIM

Bu hastalıkla yaşamayı öğrenmişti artık. Hastalığıyla barışması gerektiğini, bu hastalığın ne yaparsa yapsın hiçbir zaman geçmeyeceğini, ömrü boyunca kendisinin bir parçası olacağını idrak edebilmişti. Bu noktadan sonra seçebileceği iki yol vardı: Ya süregelen bir karamsarlık içerisinde ben böyleyim ve ölene kadar da hep böyle kalacağım diyecek ya da süregelen bir iyimserlik içerisinde ben böyleyim ve bununla yaşamayı öğreneceğim, seveceğim diyecek. O ikinci yolu seçti, Epilepsi hayatı boyunca yanibaşında olacak olan bir arkadaş gibiydi.

Çocukluk çağında hastalığının tanımının, tam olarak ne olduğunu hiç anlayamamıştı. Ara sıra bayıldığını, ayıldıktan sonra bir süre şaşkınlıkla bakındığını ve hiçbir şey hatırlayamadığını biliyordu. Böyle bir hastalığı vardı, her çocukta vardır herhalde diye düşünüyordu. Biraz daha büyüdükçe 10-12 yaşlarında muayene sırasında, artık sadece bayılmalarından bahsetmiyordu. Bunun dışında değişik durumlar da yaşadığının farkına varmıştı. Mesela bazen karnından ağzına doğru yükselen bir hava hissediyordu sanki. Anlamlandıramadığı, tam olarak tarif edemediği garip bir durumdu. Bu sırada başı dönüyor, sanki biri göğsünde davul çalıyordu. Eğer ayaktaysa aceleyle hemen başını koyabileceği, uzanabileceği bir yer arıyordu. Birkaç dakika sonra kalbi yavaşlıyor, sakinleşiyordu. Bazen okulda olduğu zamanlara denk geliyordu, yine midesinden hava geleceğini bir şey yükseleceğini anlıyordu. Kimseye fark ettirmemeye çalışarak uykusu gelmiş gibi başını masaya yaslıyordu. İçerisinde fırtınalar kopmasına rağmen, çoğu zaman hastalığına sinirinden bas bas bağırıp ağlamak istemesine rağmen kendini tutmaya çalışıyordu. Arkadaşlarına anlatamazdı, inanmazlar dalga geçerlerdi.

Liseye başladığı yıl biyoloji dersinde, kitabında Epilepsi hastalığının anlatıldığını görmüştü. İlk defa o zaman hastalığını araştırmak için merak duymuştu. Okuldan döner dönmez, internette bilgi bulmaya çalışmıştı. "Halk arasında sara hastalığı olarak da bilinen Epilepsi, kısa süreli beyin fonksiyon bozukluğuna bağlı olarak gelişen nörolojik bir rahatsızlıktır. Beyni etkileyen sinir hücrelerinin anormal elektriksel aktivitesi neticesinde nöbetler hâlinde oluşur." Bu kadar mıydı yani? Kendini bildi bileli uğraştığı hastalığın tanımı çok basit gelmişti. Sonrasında daha ayrıntılı kaynaklar bulmaya çalıştı. Nedeni, belirtileri, tedavisi... Okudukça, araştırdıkça yaşadığı şeyler daha anlamlı daha elle tutulur hale gelmişti. Bu durum hoşuna gitmişti. En azından bunları yaşayan başka insanlar da varmış, tek değilmişim hissi oluşmuştu. Artık yaşadığı durumların adını biliyordu. Hastalığın adı Epilepsi, bayılmasının adı nöbet, midesinden gelen hissin adı aura, gördüğü garip şekillerin adı halüsinasyon.

Evet, bazen farklı farklı renklerde ışıklar şekiller ya da bazı eşyaların hareket ettiklerini görürdü. İlk seferlerinde çok korkmuştu. Ailesiyle birlikte salonda otururken duvarda mor-yeşil-mavi renklerde şeritler görmüştü. Gökkuşağı gibi sıralanmış, bulundukları yerde hareket ediyorlardı. "Anne bu ışıklar nereden geliyor?" deyip arkasında bir lamba bir fener olup olmadığına bakmıştı mesela. Hiçbir şey yoktu, sadece perde. Annesi "Kızım ne ışığı, şaka mı yapıyorsun?" diye cevap verince bunun da o garip durumlardan biri olduğunu anlayıp sessizce ağlamaya başlamıştı. Bir keresinde odasında yatmak üzereyken internet modeminin hareket ettiğini görmüştü. Sanki biri tutup sağa sola sallıyor gibi görünüyordu. Camın açık olup olmadığına bakmıştı önce, değildi hiçbir yerden hava gelmiyordu. Öyle bir çılgılık atmıştı ki, birkaç gün boğaz ağrısı çekmişti. Sonradan bunun da hastalığından olduğunu anlamıştı. Bir seferinde kitap okurken, sayfadan dumanlar çıktığını görmüştü ama artık alışmıştı gördüğünü sandığı hiçbir şey tuhaf gelmiyordu. Olmayan ışıklar, şekiller görmek normalleşmişti. İşte ilk defa yaşadığı zaman korkunç gelen bu gördüklerine halüsinasyon dendiğini öğrenmişti.

Muayeneye gitmeden önce kafasına kablolar takıp, bilgisayardan izledikleri filmin adı EEG idi mesela. Her sene çektirirlerdi, annesi gitmeden önce banyo yaptırır saçlarını defalarca yıkardı. Doktorlara tatlı görünmesi için öyle yaptığını sanırdı, nasılsa başına sürdükleri ilaç yüzünden saçları yapış yapış olurdu ne gerek varsa. EEG çekimlerini hiç sevmiyordu. Zaten bir sürü kablo takıyorlardı, ardından bir sürü talimat. Nefes al - ver, gözünü kapa - aç, ışığa bak - bakma... Ne zaman gözüne ışık yansıtılsalar, çektikten sonra mor mor halkalar görürdü. Geçene kadar gözlerini kırıpıştırır, dururdu.

Kendisini bildi bileli sabah akşam içtiği ilaçların adı antiepileptikti mesela. Kaç farklı ilaç denediğini unutmıştu artık. Birine başlardı ilk zamanlar iştahı kesilirdi, sürekli uykusu gelirdi, huzursuz olurdu. Bir süre geçip alıştıktan sonra, nöbetler devam ettiği için ya dozu artırırıldardı ya ilacı değiştirirlerdi ya farklı ilaçlar da eklerlerdi. Bu yüzden çoğu zaman deney faresi gibi hissederci kendini.

Bunlar hastalığının fiziksel etkileri idi, bir de duygusal ruhsal açıdan etkilerine alışması lazımdı. Hastaneye gitmeyi hiç sevmezdi, çünkü orada bulunduğu zamanlar her taraf onun gibi çocuklarla doluydu. Gerçi genelde en iyi, en sağlıklı görünen o olurdu. Bazı çocukların kafası çok büyüktü, bazılarının çok küçük, bazıları tekerlekli sandalyedeydi, bazıları aksayarak yürürdü. Bazıları durup durup çığlık atardı, bazıları inler değişik ses çıkarırlardı. Onları gördükçe daha da kötü hisseder, demek ki ben de dışarıdan böyle garip görüyorum derdi. Sonra hastalığının konusu açıldığı, söylemesi gerektiği zamanlar olurdu. O zaman insanların kendi yüzüne acıyarak baktığını anlardı. Ben normalim aslında, ilaç içtiğim için bayılmıyorum, bayılsam da çırpınarak değil bakın köpükler çıkmıyor altıma da kaçırmıyorum. O kadar da fena durumda değilim, acımayın diyesi geliyordu. Ama böyle demeye bile utanıyordu, insanlar ona acırdı o başını eğdi. Neyse ki bu hastalığının hiçbir zaman zekasını çalışkanlığını etkilemediğini anlamıştı. İlkokuldan beri dersleri hep çok iyiydi, sınıf birincisiydi. Tamam bu beyinsel bir hastalıktı ama kesinlikle deli aptal değildi, bundan emindi.

O şu an 30 yaşında, 15 yaşındayken bir kere doktoruna ne zaman iyileşeceğini sormuştu. Tedavin yolunda giderse 3 yıl içinde ilaçları bırakabileceğini söylemişti. O 3 yıl, 6 oldu, 10 oldu, 15 oldu. Artık biliyor ki hiçbir zaman tamamen geçmeyecek, ömür boyu bununla yaşamak zorunda. Senede bir kontrole gittiği için öncesinde gerekli testler için hazırlık yapması gerekirdi. Artık standart bir giriş konuşması belirlemişti. "Merhaba ben ... yıldır Epilepsi hastasıyım. ... ve ... ilaçları kullanıyorum, senelik periyodik kontrollere gidiyorum. EEG çekimi ve karaciğer testleri yaptırmak istiyorum." Büyük ihtimalle bu konuşmayı 40-50 sefer daha tekrarlayacaktı. İlaçlarla yaşamaya alışmıştı ama sadece düzenli ilaç kullanması yetmiyordu. Nöbetlerini tetikleyecek başka etkenlerden de uzak durmalıydı. Mesela çok aç ve uykusuz kaldığı zamanlar, sinirlendiği ve stres altında olduğu zamanlar, aşırı üzüldüğü zamanlar nöbetimsi durumlar yaşardı. Yani bayılmazdı ama ya aura gelirdi ya da çarpıntı, ellerde ayaklarda uyuşma, baş dönmesi yaşardı. Kısaca hayatı boyunca standartlarını korumak zorundaydı. Onun aşırı yorulma, üzülme, sinirlenme lüksü yoktu. Kendine sürekli iyi davranmak zorundaydı, istese de istemese de.

Bunun dışında ortalama normal bir insandan farklı yaşamak zorunda kalmamıştı. İyi bir bölümde okumuş, mezuniyetinden hemen sonra iyi bir iş bulmuş, ehliyetini almış, evlenmişti. Epilepsi diye hayattan kopmamış, mücadeleyi bırakmamış ve hiçbir zaman vazgeçmemişti. Zamanla hastalığıyla barıştığı ve kendine özgüveni arttığı için daha mutluydu. Hatta çoğu zaman hastalığını dalgaya vururdu, gülererek şakalarla komik bir şekilde anlatırdı. O akıllı, zeki, başarılı ve mutlu bir insandı. Hastalığının hayatına gölge düşürmesine hiçbir zaman izin vermeyecekti.

HATIRLADIN MI BENİ?

Alper AKDENİZ

Bu anlatacaklarım bir intikam hikâyesi. Daha ilk cümlede ne olduğunu biliyorsunuz ve bundan sonra merak edecek bir şey yok aslında. Başımdan geçen hayatımın kırılma noktasını sizinle paylaşmak istiyorum. Akıl sağlığım yerinde sayılır onca yaşadığım olaya rağmen. İzmir limanından aldığım sekiz tane sıfır aracı Gaziantep'e doğru taşıyordum. Uzun römorklu tır şoförüydüm aslında. Oğlum ve karımla mutlu mesut demesek de bir hayat sürüyorduk. Yedi sekiz günde bir görüyordum evdekileri, babasız büyüyen oğlum her geçen gün daha da büyüyordu ama onun birçok anısını kaçıırıyordum. Buraya kadar okuduysanız bundan sonrası oldukça heyecan verici en azından benim için öyle. Afyon'da mola verdim ve sonrasında yoluma devam ettim. Sanırım moladan sonra yedinci dakika falandı, karşı şeritten gelen otobüs hiç fren bile yapmadan dosdoğru üzerime doğru geliyordu. Ben de onun şeridine girmemek için direksiyonu kırdım ve kornaya bastım. Aklımdan tek geçen o an kafa kafaya çarpışmamaktı. Başka hiçbir şey düşünemedim. O kadar çok bastım ki şoför bir anda uyandı, direksiyonu düzeltmek için manevra yaptı. O otobüsü şeridine sokmayı başardı ama ben onun şeridine girmiş ve otobüsün ortasından çarpmıştım. Sadece çok fazla ses anımsıyorum, yıllar geçti üzerinden o ses hâlâ kulaklarımda.

Çok hafif sıyrıklarla atlattım diyebilirim, kaza anında otobüs yan yatmış. Benim römorkumda sekiz arabada sağa sola dağılmış. Bunların hepsinin tutanakları ve fotoğraflarını görünce anladım. Şoktaydım. Ambulansların biri gelip biri gidiyordu. Sonrasında tutuklandım. Çok hızlı oldu sanırım, o an benim için geçmese de bunların hepsi birkaç saat içinde oldu ve bitti. Otobüs devrilince altı kişi hayatını kaybetmiş ve on

bir kişi de yaralanmış. Benim son saniye yaptığım o manevra bir şekilde kendi sonumu hazırlamış. Gelen polisler, ardından savcı herkesin bana bakışından olayı sezinlemiştim ama ben ne yaptığımı iyi biliyordum. Bunu hâkime ve görgü tanıklarına anlatamadım. Herkes otobüse doğru hızla giden bir tır gördüklerini beyan ettiler ve olanlar oldu. Otobüs şoförü haklı çıktı ve ben o kazanın sonucunda on iki yıl ceza aldım.

Sanırım iki yıldan fazlasını yatmıştım cezanın, zaman nasıl geçtiğini ben bile bilmiyordum içerde. Bir şekilde insan alışıyor. Hanım ile boşandık. İstemedi sonra. Görüşe de gelmedi. Sene 1995 büyük deprem oldu Dinar'da. Bizim cezaevi büyük hasar aldı ve bizi tahliye etmeye karar verdiler. Bunların hepsi yaklaşık üç ya da dört saatin sonunda oluyordu. Bizim tahliyemiz neredeyse ülkenin her yerine dağıtılacaktık. Başka şehirlerden araçlarla tahliye için geldiler. Bir yandan depremde yıkılan evler, bir yanda bizim mahpusluğumuz devam ediyordu. Benim bindiğim nakil aracının plakası 35'ti. İki yıl önce tırı yüklediğim o eşsiz şehre bu sefer geri kalan on yılımı yatmaya gidiyordum. Bilmiyorum buralar bende çok hayal meyal, geçmiş zaman çok iyi anımsamıyorum. Öte yandan deprem korkusuyla da birleşince sanırım kaçmak istedim oradan.

Cezaevi nakil süreci oldukça prosedürü çok olan işlemler silsilesi, sizi bunlarla yormayacağım. Hâlâ konuya giremedim farkındayım, sanırım bu sayfanın sonunda başımdaki işleri anlayacaksınız. Son dönemdeki yoğunluktan dolayı tahliyeler beklendiğinden, beni dört aylığına siyasi koğuşa gönderdiler. Dört kişilik bir koğuştı bu. Yani siyasi olduğunu ben onların yanına girince anladım. Önceki kaldığım kırk kişilik koğuştan sonra burası dedim cennet kendi kendime. Çünkü orada yirmi dört saat muhabbet ve hareket vardı. Gece uyuyandan çok uyumayan vardı ve sürekli bir tartışma devam ediyordu. Burada dört kişi vardı sadece. Benimle beraber dört kişi kalıyordu. Normal de bu koğuşlar üç kişilikmiş yer olmadığından dolayı dört kişi yapılmış. İçeri girerken "Selamünaleyküm," dedim ve kimse benim selamımı almadı. Geçtim alt ranzaya eşyalarımı koydum, yattım uyudum. Sabah kalktığımda duvarda asılı sazi gördüm, "Müsaade var mı?" diye sordum? Onlar da yine konuşmadan kafalarını salladılar. Başladım Mihriban türküsünü söylemeye. Çok severim. Tam, "Unutmak kolay mı deme, Unutursun Mihriban'ım, oğlun kızın olsun hele, unutursun Mihriban'ım," diye başlamıştım ki çalmaya birden kapı açıldı ve yedi sekiz tane gardiyan daldı içeriye. Elimde sazi görünce, "Sabah sabah beni deli mi edecekseniz? Dün gece getirdiğiniz adam mı bu? Neymiş suçu?" diye sordu yanındakilere. Yanındaki gardiyan sanırım benimle ilgili bildiği tek cümleyi de orada bir çırpıda söyleyiverdi. "Altı kişiyi öldürmüş, on bir kişiyi de yaralamış." Aslında o güne kadar böylesine yüzleşmemiştim yaşadıklarımla. Yunus

Emre gardiyanla tanışmam böyle oldu, sonra yanıma kadar yaklaşıp ayağıma bastı. İster istemez ona doğru eğildim ve elimdeki sazı aldı. Burada yazamayacağım kadar çok küfür etti. Sanırım o başgardiyan filandı, diğerleri bile ondan korkuyordu.

"Türkü söylemek de mi yasak? Ben geldiğim yerde her gün çalışıyordum. Oturun size de çalayım," dememle adamın sazı kafamda kırması bir oldu. Nasıl bağılıyor nasıl küfrediyor anlatamam. Birkaç hücre ilerde açlık grevine giren bir hükümlü hastaneye kaldırılmış ve on iki gün sonra da hayatını kaybetmiş. Dışarda eylemler çoğalınca bunlar çok sağlam fırça yemişler. Bunları sonradan öğrendim. Saz kırıldı, gardiyan esti kükredi gitti. Sonraki her gün boyunca adamdan ağızlar dolusu küfür yedim diyebilirim. Benim hikâyemi merak ediyorlardı. Sonuçta neredeyse seri katil gibiydim herkesin gözünde. Öte yandan nedenini bilmediğim bir şekilde herkes benden biraz çekinmeye başladı.

Koğuştakilerden sonradan adının Yusuf olduğunu öğrendiğim mahkûm arkadaş yanıma yaklaşip "Sen neden buradasın? Örgüt üyesi misin?" dedi. Ben de sanki yüzyıllardır kimseyle konuşmamış gibi her şeyi bir çırpıda anlattım. Kazayı, kazadan sonra yaşadıklarımı, ifadelerimi, kimseyi ikna edemeyişimi, teker teker hepsini söyledim. Son cümleme geldiğimde herkesin gülmekten gözlerinden yaşlar geliyordu. "Merhaba Yusuf ben, o kadar lafı boşa yedin. Sazın kırılması da cabası. Oğlum sen bildiğin kader mahkûmuymuşsun," dedi ve gülmeye devam etti.

Aslında o dört ay benim en güzel dört ayımdı diyebilirim. Yusuf yazardı. Diğer Cem ve Kaan'ın ne iş yaptığını pek anlamadım. Onlar da söylemediler. Bana sürekli kitap veriyorlardı, zaman geçsin diye okuyordum. O yaşıma kadar okuduğum kitap yoktu. Ortaokulda iki ya da en fazla üç kitap bitirmişliğim vardı. Sürekli bir şeyler okuyorlardı, ben de onlara katıldım. Sonra ben de böyle yazmasını Yusuf'tan öğrendim. Her gün bana nasıl yazılacağını anlatıyordu. Ben de ona, "Abi ben sizin gibi solcu falan değilim ayıp olmasın bak," diyordum. Yusuf da, "Yazmak solcuların işi değil ki, ama sen yaz bak. Sende çok hikâye var. Bu yaşadıklarının hepsi yazman için çok önemli fırsat," dedi. Yusuf'la ben çok samimi olduk. Sazın kırılması bir yana her geçen gün artan baskıdan yorulmuştum. "Yunus Emre gardiyan geliyor!" deyince bütün koğuştan kendinden geçiyordu. Onun gelişini kapıları tekmelemesinden, bağırmamasından duymamak imkânsızdı. Herkesin onun pis ağız ve bitmek tükenmek bilmeyen hakaretleri yüzünden bütün haftaları kötü geçiyordu.

Benim dört aylık siyasi koğuştan serüvenim ne olduğunu anlamasam da bir yıl daha sürdü çünkü cezaevleri oldukça doluydu. Ben de Yusuf'la muhabbetten dolayı başka bir yere gitmek istemedim. İstesem hemen gidebilirdim ama kırk elli kişilik koğuştan

kalmaktan daha iyiydi burası. Sonra Yusuf'a sordum, "Burası neden az kişi?" O da ağır ceza ve terör suçlularının kaldığını söyledi. Benim de yanlışlıkla buraya geldiğimi biliyordu. Normalde kimseden intikam almak gibi niyetlerim yoktur ama gardiyana çok taktım kafayı. Bazen fiziksel olarak da dalıyordu bana. İyi niyetli değildi bunu biliyordum. Bir gün Yunus Emre'nin emekli olacağı söylentisi yayıldı. İki ay hiç görmedim. Gerçekten de emekli olmuştu. Neyse cezaevindeki altıncı yılımda devletimiz beni iyi halden İzmir'deki bir huzurevine temizlik görevlisi olarak gönderdi. Özgürdüm artık. Ne iş olsa yapardım, bu da biraz değişik bir işti benim için. Cezaevinden çıkınca karakola her gün imzalatmam gereken evrak vardı. Huzurevinin hemen girişinin yanında iki gözlü evde kalıyordum. Bana yetiyordu şimdilik.

Huzurevinde sanırım dördüncü yılım falandı. Müdüre Hanım'ın bir numaralı elemanıydım artık. Her şeyi ben yapıyordum. Hatta odasını sadece benim temizlememi istiyordu. Ben dip bucak her yeri temizliyordum. Bir gün odasını temizlerken kapının önünde bekleyen üç kişiyi gördüm. Bir de ne göreyim gardiyan Yunus Emre tam karşımda duruyordu. Yaklaşık dört buçuk yıl sonra onu tekrar görünce içim dışıma çıktı. O kâbus dolu günler bir bir gözlerimin önünden geçti. Ne yalan söyleyeyim it gibi korktum. Sonra Müdüre Hanım geldi, "Şöyle buyurun Yasin Bey," dedi ve hepsini nizami şekilde masasının karşısındaki dörtlü koltuğa oturttu. Bana bakarak "Bize dört çay getirir misin?" dedi. Hemen çıktım odadan. Sanki o günlere geri gitmişim, elim ayağım buz kesmişti. Ödüm koptu. Çayı getirdim. İçeriye girdim. Önce misafirlere ardından da Müdüre Hanım'a çayı uzattım. Müdüre Hanım bana bakarak "Bakın benim en güvendiğim personelim. Babanızla bizzat ilgilenecek. Alzheimer oldukça zor bir hastalık," dedi. Oğlu hemen atladi söze, "Biz ne gerekirse yapmaya hazırız Müdüre Hanım. Ben ve eşim çalıştığımızdan dolayı işin içinden çıkamadık. Çok zorlanıyoruz. Ne gerekiyorsa yapmaya hazırız. Son altı ayda doktorun dediklerine göre neredeyse beş yıllık bir sıçrama yaptı. Hastalık çok hızlı ilerledi, beni artık hiç bilmiyor," dedi.

Müdüre Hanım ayağa kalktı, "Bavullarını alsın personel. Ben odasını bizzat hazırlatacağım," dedi. Oğlu ve gelini ile aşağıya otoparka indik. İki tane bavul vardı. Biri diğerine göre daha küçüktü. Oğlu bavulu bana verdikten sonra cebinden bir tomar parayı cebime koyup "Babam sana emanet," dedi ve gitti. Onu ilk ve son görüşümdü. Bir daha ne geldi ne de gitti. Elimde bavullarla yukarıya çıktım. Müdüre Hanım odayı hademelere hazırlatmış ve kapının orada beni bekliyordu, "Yunus Emre Bey bu odada kalacak, sen eşyalarını buraya koyarsın, bayan personel yerleştirsın," dedi. Yunus Emre'yle göz göze geldik sonra gözlerimi kaçırdım, Müdüre Hanım'ın odasına doğru koşturarak

gittim. "Müdüre Hanım Yasin Bey bana bunları verdi. Yanlış olmasın saymadım. Hepsi tastamam burada duruyor paraların. Babama iyi bak dedi gitti," dedim. Müdüre Hanım masadaki parayı aldı cebime koydu. "Git onunla oğluna bir şeyler al. O senin hakkın. Adamın oğluna gelince boş ver onu. Ben çok gördüm onun gibilerini burada. Anasını babasını atarlar buraya sonrasında bir daha uğramazlar. Burası kurulduğundan beri bu böyle biliyor musun? Sen iyi adamsın, bu amcayla ilgilen," dedi.

Odadan çıktım. Kantine gittim. Çayı aldım ve bahçede yürümeye başladım. Her gün intikam yeminleri eden biri için bulunmaz bir fırsatı yakalamıştım. Korkudan ne yapacağımı bilmiyordum. Hâlâ adamdan it gibi korkuyordum. Öldürmek istiyordum onu. Onca hakaret, onca küfür, o sazi parçalayışını aklımdan çıkaramıyordum. İyi insan olmak için yemin etmedim ben, annem severdi babam rahmetli "Hakkaniyetli ol," derdi sadece. Tek bir direksiyon hamlesi yüzünden kayıp bir hikâyenin tam ortasıydım aslında. O kayıp hikâye bendim, oğlumdu ve beni terk eden karımdı. Ayrılığı dert etmiyorum ama oğlumun hasretiyle geçen yıllar var. Evlenmiş karım, yani eski karım. İzini bulmak için çok uğraştım, adresini buldum ve oğluma para gönderdim. Eski karım aradı geçenlerde beni, evlendiği adam sürekli baskı yapıyormuş. İki tane de o adamdan çocuğu olmuş. Yiğit'i istemiyormuş. Müdüre Hanım'la görüştüm, izin verdi sağolsun. Koca adam olmuş, geldi yiğidim, geldi aslanım. Böyle duyguların içinde bu intikam ateşi beni yerle bir ediyor. Her yanıma daşıyor.

Başka şeyler de söylemem gerekiyor sanırım. Buradan sonra Yusuf'la kopmadık. Ben buradaki amcaların ve teyzelerin hikâyelerini anlatıyorum ve birçok dergide basılıyor. Üç hafta sonra ilk kitabım "Azrail'in Gözyaşları" çıkacak. Neden bu ismi koyduğumu sorarsanız, mahkeme sürecince altı kişinin öldüğünü söylemiştim. Dava sürecinde onların bana nasıl baktıklarını gördüm. Onların beni darağacında nasıl sallandırmak istediklerini hissettim. Ölmek istedim o an. Kimisinin annesi, kimisinin sevgilisi benim yüzünden ölmüştü. Dile kolay altı kişi. Seri katil gibi hissettim uzunca bir süre kendimi, burada Yunus Emre'nin de payı vardı. Her gün hakaretler yağdırdırı bana, "Azrail'in koğuşuna hoş geldiniz," diye. Cezaevinde lakabım Azrail'e çıkmıştı. Her gören Azrail geliyor diye benden korkuyordu. Günlerce aynı rüyalarla uyandığım oldu. Öyle psikolojim bozuldu filan diyemem yerle yeksan olsan da ayakta kalmak zorundasın. Çayımı bitirince işimin başına döndüm.

Bizim gardiyanın kapısından geçerken yeminle söylüyorum bütün tüylerim diken diken oluyordu. Korkuyordum. Dile kolay kaç ay onun bağrıışlarıyla koridorlar inledi. Ben değil herkes korkardı ondan. Hademelerden Filiz Abla, "Serhat abi sana zahmet

hastayla bir ilgilenir misin?" dedi. Hiçbir şey diyemeden daldım içeriye. Bütün kıyafetleri intizamla dizilmişti. Filiz abla bu konuda harikaydı. Üstüne kimse yoktu diyebilirim. İçeri girdiğimde bana baktı. Tanıdı sandım. Bavulları çıkardım. Arkamdan bana baktı, "Beni yıkar mısın?" dedi. Arkamı dönmeden, "Tamam," dedim. Bavulları bırakıp geldim, havlu ve sabun bir de bez aldım onu aşağıya hamama indirdim. Çok yürüyemiyordu, onu tekerlekli sandalyeye oturtup asansörle aşağıya indirdim. Onun dört yıl önceki halinden eser kalmamıştı. Dağ gibi adam neredeyse ayağa kalkamıyordu.

Bana giderken bir şeyler anlatıyordu. "Askerliği ben Isparta'da yaptım. Komandoydum ben. Sen bizim yüzbaşını bilir misin? Serhat Yüzbaşı hepimiz çok korkardık ondan," derken başka bir konuya geçip "Yasin var benim oğlum 4 yaşında ellerinden öper," diye konudan konuya atlıyordu. İkiye bir de benim adımlı soruyordu. Hamamda Yunus Emre'yi yıkarken kafasına su kâsesini geçirmeyi planlamadım değil. Tek başımızdaydık hatta düşüp bir yerini kırsın diye biraz bıraktım, "Evlat yürüyemiyorum, yardım et," dedi. Gittim. Tuttum. Düşmedi. Ya da düşmesine izin vermedim. Bilmiyorum. Keseleyip yıkadım iyice. Sanki cenazesini yıkıyordum. Bir yanımda ona dokundukça korkuyordu. Birden, "Gözüme köpük kaçtı!" deyip ortalığı birbirine katacak diye ödüm kopuyordu. Birden gözlerini gözlerime dikti "Yasin'i okuldan almayı unutma sakın!" dedi. Böyle ani şeyler yapınca tırsıyordum. Roller değişmişti, nasıl temiz yürekliysen elime düşmüştü.

Ben havluyla bir güzel kurularayıp onu odasına götürdüm. Filiz abla, "Bana talimden geldiğini her yerin toz toprak olduğunu söyledi," dedi. Ben de ona sessizce "Kafa gidik ablam," dedim. Odasına gidince hemen yatıp uyudu. Hırpalanmıştı. Onun hastalığını ve ilaçlarının arkasında yazan kâğıtların hepsini okudum. Bir liste yaptım ve içeceği ilaçların saatlerini dolabına astım. Alzheimer ile ilgili sanırım o gün sayfalarca yazı okudum. Sonra bizim alt kattaki doktora gidip süreç hakkında bilgi aldım.

Ben izinli olduğumda ona Filiz abla bakıyordu. Sonra Yasin'den aldığım parayla Yiğit'e bir sürü şey aldım. O da benimle olduğunda oldukça korkuyordu. Benim için ne dediklerini bilmiyordum çocuğa. Onun üzerine gitmiyordum. Huzurevine yakın bir okula yazdırmıştım. Oraya gidip geliyordu. Yeme içmesini de Müdüre Hanım huzurevinde çıkan yemeklerden karşılıyordu. Sefer taşıyla her gün yemek getiriyordum. Sabah gitmeden de kahvaltısını hazırlıyordum. Daha adamakıllı bir kere bile sarılamadım evladıma. Bu zor, bunun ne olduğunu bilemezsiniz. Bu çok acı. Ondan buraları uzun uzun anlatamayacağım, değilse çok ağlarım.

Zaman bir şekilde akıp gidiyor ve Yunus Emre'nin işleri ile günlerimi harcıyordum.

Sanırım ikinci ya da üçüncü haftaydı hamam da yine bunu karşıma aldım ve saçlarını biraz çekip gözlerine baktım "Sen beni hatırladın mı?" diye sordum. "Seni unutmuyum hiç?" diye söyleyince saçını çekmeyi birden bıraktım ve gözlerimi aşağıya devirdim. Yunus Emre "Sen benim ilkokul öğretmenim Remzi'sin," dedi. Kafamı salladım. Yine getirdim odasına. Bazı geceler sürekli bir şeyler söylüyor ve odanın etrafında sağa sola tutunarak yüzlerce kez tur atıyordu. "Hatırladın mı Beni?" sorusunu sanırım binlerce kez sordum ona. Bahçede sordum, yemekhanede yemek yerken her yerde her koşulda sordum. Hatırlamadı. Sanki o gardiyan hiç olmamış gibi davranmaya devam ediyordu. Dosyasını yeniden okudum. Yunus Emre Selçuk Üniversitesi Sınıf Öğretmenliği okumuş. Remzi de babasının adımı. Bundan daha fazla bilgi sahibi değilim. Sürekli yüzbaşı ve öğretmenlik hikâyesi dinliyordum. Bizim koşullara gelip bağırıp çağırırken bizi öğrencisi olarak mı görüyordu bilmiyorum? Ya da en azından öyle hissediyordu.

Bütün zamanımı neredeyse beni tanınması için harcıyordum. Olmuyordu bir türlü. Her geçen gün daha kötüye gidiyordu. Çocuk gibiydi. Küçük bir çocuk gibiydi. Yemek yiyemiyordu. Ben yedirmesem asla kendi yiyemezdi. Tekerlekli sandalyesi ile oradan oraya gidiyordu ama. Hiçbir şey hatırlamıyordu. Burada aklıma takılan tek şey suydı. Ben ondan intikam almak için deliriyordum. Bana yaşattıklarının hiç olmazsa birazını yaşamasını istiyordum. Beni hiçbir şekilde hatırlamıyordu. Yalvarmasını istiyordum, birkaç tane yumruk atmak istiyordum. Canını acıtmak istiyordum. Onu yıkarken sıcak su dökmek istiyordum ne bileyim ben saçını çekip ona zarar vermek istiyordum. İşte intikam duygusu beni bunlarla meşgul ederken beni bilmeyen birinden ya da ona neden zarar verdiğimi hatırlamayan birinden intikam almak saçma geliyordu. Bahçede kimseler yoktu, onu gezdirmeye çıkarmıştım. Tekerlekli sandalyesini banka dayadım ve ben de karşısına oturdum. Başladım konuşmaya. "Hatırladın mı Beni? Cezaevinde sazi kırmıştın. Dayı neden hatırlamıyorsun? Bir an gözüme bak ve bana küfür et. Ben de ağzının üstüne yapıştırayım yumruğu. Neden beni hatırlamıyorsun? Her gün binlerce kez öldürdün beni bağırsaklarınla," diye söylenirken birden bana baktı, "Yüzbaşı çok haklısınız, bundan sonra daha erken kalkacağım," dedi. Benim hararetle konuşmamı penceresinden gören Müdüre Hanım yanıma geldi ve ilgi alakam için çok teşekkür etti.

Kimin ne niyet ettiğini bilemez kimse, benim ne yapmak istediğimi öğrense Müdüre Hanım beni saniye tutmazdı burada. Niyet başka hayat başka benim için. Oğlum o gün erken gelmişti okuldan, Müdüre Hanım'ın odasında kalmış baya. Bunu sonradan öğrendim. Yunus Emre'nin odasından çıkınca Yiğit birden boynuma sarıldı. Babam demesini beklerdim, demedi. Çok sarıldı, karşıdan Müdüre Hanım'ı gördüm, gözlerini

silerek içeri girdi. Yiğit'le sarıldık, kokladım boynundan öptüm onu. Çocukken oradan öpünce kıkır kıkır gülerdi. Barıştık oğlumla, affetti diyemem ama kırıngınlığı geçti. Herşeyi anlatmaya başladı bana. Bu da benim için önemli bir gelişme.

Aradan çok zaman geçti, çok iyi baktım Yunus Emre'ye. Bir evlat gibiydim. Herkes bize bakıyordu bunu biliyordum. Müdüre Hanım hep gururlanarak anlatırdı beni. Altını değiştiriyordum. Yemeğini yediriordum, ilacını içiriyordum. Tek beni hatırlasın diye yapmadığım şey kalmamıştı. Delirecektim sanki ama bir türlü olmuyordu. Alzheimer bir türlü gerilemiyor aksine daha da kötüleşiyordu. İşte rutine bağlamıştık. Herkesle aram iyiydi. Müdüre Hanım'ın kitabım çıkınca bana bakışı da değişti. Daha çok saygı duymaya başladı. Yiğit de okuldan sonra kütüphaneye geliyor ve saatlerce orada kalıyordu. Bir yandan Yiğit olunca da işler sarpa sarıyordu. Müdüre Hanım'ın odasını temizlerken sazımı da köşeye koymuştum. Yiğit'le kütüphaneye gidip saz çalışıyorduk her gün. Müdüre Hanım da gizli gizli bizi dinliyordu biliyorum. Sonra arkalardan Yunus Emre geldi. Öyle bir geldi ki anlatamam. Melek gibi parmaklarıyla tekerlekli sandalyesini ittiriyordu. Durdu biraz bizi dinledi. Kendince alkışladı. Bana baktı. Kulağıma eğildi, "Unutursun Mihriban'ı çalar mısın?" dedi.

Az ileride Müdüre Hanım, tam karşımda oğlum ve beni hatırlayan intikam için yanıp tutuştuğum adam. Bu dörtlünün içerisinde ben sazın tellerine dokunup "Unutursun Mihriban'ım..." dedim. O kadar çok ağladım ki, intikam ateşi ile yanan kalbimin kömür gibi olduğunu gördüm. Ondan değil belki, kendimi oğluma armağan etmişim bir kez daha. Unuttum ben, seni ve senden sonrasını dedim. Unuttum intikamı, insan kendisini tanımadığı birinden nasıl intikam alır? Unutursun dedim, oğlun kızın olsun hele unutursun. Herşeyi unutursun. Yunus Emre üç yıl daha yaşadı. Huzurla öldü diyemem, çok acı çekti. Belki aldığı ahların, belki kader bilmiyorum. Ya da bahsettiklerimden hiçbirisi değil. İkinci kitabım çıktı, birazdan imza gününe gideceğim, Müdüre Hanım izin verdi. Hayat seni bir yerden bir yere götürüyor, içindeki intikam seni sadece kindar bir insana götürüyor. Şimdi şunu söyleyebilir miyim bilmiyorum onca insanın hayatını mahvetmiş biri olarak vicdanımı bir türlü rahatlatamıyorum. Sanırım bin kitapta yazsam, milyonlarca iyilik de yapsam bunu yenemeyeceğim. "Hatırladın mı Beni?" diye artık aynadaki bana soruyorum. Kendimi kendime anlatmaya başladım bu da son kitabımın ilk hikâyesi. Şimdi de son cümlesi geliyor, aynadaki ben, bende ki bana "Vazgeçme," diyor.

HATIRLAMAK İSTİYORUM

Poyraz ÇİNİ

Geriye bakıp düşündüğümde diyorum ki, bilinçli insanlar addediyorduk kendimizi ancak değilmiz. İnsan her konuda bilinçli olamıyor ne yazık ki. Şimdi önümde yatan boş bakan gözlerini tavana dikmiş, sadece makine desteğiyle solunum yapabilen bu ufacık kalmış beden, bu hale gelmeden yıllar önce yapabileceğimiz bir şeyler vardı belki. Bilemedik. O zamanlar hiçbirimiz farkında değildik durumunun vahametinin, hayatının genel akışında ayırt edici teklemeler, kopuşlar yahut sorunlar yaşamıyordu halam. Farkında olsak önleyebilir miydik bu kaçınılmaz sonu? Ya da geciktirmek mümkün müydü? Hep bunu sorguluyorum...

Çocukken halamı çok severdim ben, zeki bir kadındı. Espriliydi, gülmeye bayılırdı, çok da güzel gülerdi, gözlerinden yaşlar gele gele... "Katılmak", kelimesinin anlamını sorduğumda babam, "Halan gülerken bazen tıkanıyor ya, nefes alamıyor falan işte öyle çok gülmek," demişti. Eğlenceliydi, ilgiliydi. Onunla vakit geçirmekten öyle keyif alırdım ki. Kuzenimi değil halamı göreceğim için mutlu olurdum her ziyarete gidişimizde. Ailecek Scrabble turnuvaları düzenlenirdi ev toplantılarında, halam güçlü kelime dağarcığı ve pratik zekâsıyla sıklıkla finale kalır, çokça şampiyon olurdu. Bilgi dağarcığı da epey genişti, belgesel izlemeye bayılırdı. Cumhuriyet'in "Bilim Teknik" ekini baştan sona okurdu her cumartesi. Ne sorsam bir fikri vardı, neyi sorgulasam mantıklı bir açıklama getirir, beni tatmin edecek bir yanıt bulurdu.

Resim öğretmeniymiş halam. Dillere destan bir yeteneği vardı. Kendi evinin dört bir köşesini süsleyen çalışmalarının yanında tüm akrabaların evinde en az bir tablosu mutlaka salonun başköşesinde yer alırdı. Ancak aile ve dostlar arasındaki şanına rağmen halam isim yapmış bir ressam değildi, bir ya da iki karma sergi haricinde adını

duyurabileceği bir etkinlikte yer almamıştı. Sanatçı çevresi ya da sanat camiasından tanıdıkları da yoktu. Olabilirdi, herkese adından söz ettirecek bir konuma erişebilirdi lakin o kocasını, kızını, kendi küçük hayatını seçti. Ailesine adadı kendini. Benliğini yeteneğinin kollarına bırakıp sanat yapmak, ürettikçe üretmek, o büyük ilham denizini son damlasına kadar tüketmek istemedi. Emekli olup sakin, huzurlu, orta halli bir hayat sürmeyi seçti. Erken yaşta aldı emekliliğini, ev kadını oluverdi.

Kocasının gömleklerini ütölemek, üniversiteye giden kızına sabah erkenden kalkıp kahvaltı hazırlamak, güzel yemekler pişirip misafir ağırlamak gibi domestik mutluluklarla yetinmeyi seçti. Kendi kendine yeten küçük ve huzurlu dünyasında, pembe panjurlu bir yazlık ev ve mütevazı bir araba kurduğu yegâne hayallerdi. Lakin uzun sürmedi bu tatlı bahar. Halamın dünyası giderek tepetaklak oldu. Kızı mezun olur olmaz yurtdışına eğitime gitti. Bir daha geri dönmeyeceğini anlamak güç değildi. Bir sene geçmeden bu sefer bunca düşkün olduğu, hayatını adadığı, potansiyelinden ugruna vazgeçtiği kocasının onu aldattığını öğrendi. Üstelik basit bir aldatma vakası değildi bu, Kemal amca başka bir kadına âşık olmuştu, halamdan ayrılmak ve o kadınla birlikte yaşamak istiyordu. Boşandılar. Eniştem evden ayrıldı. Halam ve kedisi, koskoca evde iki başlarına kalakaldılar, tüm o alçak gönüllü hayallerin ezici enkazının altında.

Halam hiç hesaplaşmadı eski kocasıyla, karşısına alıp öfkesini kusmadı suratına. Muhatap olmamayı seçti, vakur tavır takındı, olgunlukla karşıladı. Başlarda yaşadıklarıyla gayet iyi mücadele ediyor sandık. Kendini dışarıya kapatmamış, yıkılmamış, iç dünyasına çekilmemiş gözüküyordu. Sıklıkla bizi ziyaret ediyor, Foça'ya bizimle beraber geliyor, kuzenleri ve dostlarıyla kahve içmeye çıkıyor, arada bir yaşadıklarıyla dalga geçiyor, Kemal amcayı tiye alıyordu. Annem görünenin arkasında farklı bir gerçekliğin yattığından şüphelense de halam ser verip sır vermiyordu arka planda dönenler hakkında. Diğer herkes sadece halamın gösterdiği kadarıyla yetinip ötesini irdelememekte ısrarcıydı. Akıllarınca üstüne gitmiyorlardı halamın. Gündeme getirip hatırlatmak istemiyorlardı yaşananları. Bilmiyorduk ki en tehlikelisi unutmaya zorlamaktı kendini...

Bir seneden fazla olmuştu halam boşanalı. On beş yaşındaydım. Bir gün okuldan sonra anahtarımı yanıma almadığımı fark ettim ve bize çok yakın oturan halama gitmeye karar verdim. Annem babam çalışıyordu ancak halam evde olmalıydı. Mantı açarız birlikte, eğleniriz, güldürür beni halam dedim. Eskisi kadar neşeli değildi belki ama halam hala aynı halamdı. Herkes gibi ben de illüzyona aldanmışım... Zilini çaldım birkaç sefer, açan olmadı. Geri dönüp kendi evimizin orada bekleyecekken aklıma halamın komşusu Sevim teyze geldi. Onda halamın anahtarı olsa gerekti. Sevim teyzenin kapısını çaldım,

durumu anlattım, anahtarı alıp iki üst kata çıktım. Kapı kilitli değildi, tek çevirişte açıldı. İçeri girer girmez yanık karton kokusunu aldım, kesif, bütün eve sinmiş... Koridorun sonundaki tuvaletin kapısı kapalı, ışığı açıktı. "Seda hala?" diye seslenerek oraya ilerledim. Tuvalete yaklaştıkça duman yoğunlaşıyordu. Kapıyı açtığımda küvetin içinde bir şeylerin yanmakta olduğunu gördüm. Halam ise klozetin yanında oturmuş, göğsüne çektiği dizlerinin üzerine kapanmış ağlıyordu. Hemen koşup suyu açıp yanan kâğıtları ve fotoğrafları söndürdüm. Geriye pek bir şey kalmamıştı lakin yakılan fotoğrafların halam ve kocasına ait olduğunu görebiliyordum. İçlerinde mektuplar ve bazı şiirler de vardı. Kravat artığı gördüm birkaç tane. Kol düğmeleri ise yanmadan kalmıştı.

Halam beni gördüğüne hiç şaşırmamış şekilde başını kaldırdı, "Bırak yansın. Hepsi yok olsun istiyorum. Her şeyi yakmak istiyorum", dedi. Gözlerinden ve burnundan süzülen sular konuştuğuka dudaklarından etrafa saçılıyordu. Saçı başı dağılmış, perişan haldeydi. Halamı kollarından tutup kaldırdım, salona götürdüm. Tüm pencereleri açtıktan sonra halama bir bardak su getirdim. Sayıklıyordu: "Unutmak istiyorum. Her şeyi unutmak istiyorum. Hatırlamak istemiyorum. Affedeyim diyorum. Affedersem unuturum belki diyorum. Affedemem ki! Unutmak istiyorum o yüzden. Ya hiçbir şey yaşanmamış olsun, üzülme istemiyorum artık ya da unutmak istiyorum her şeyi..." Meğerse her şeyi içine atmıştı bunca zaman. Birlikteyken, dışarıdayken taktığı maskesi eve girer girmez kayıveriyordu suratından. Annemi aradım hemen. Ertesi gün psikiyatra götürdüler halamı. Teşhis: Majör Depresyon... Acıları, travmaları, kötü olayları yokmuş gibi, olmamış gibi yaparak unutmaya çalışmak çok tehlikeliymiş. Tüm duyguların yerinde ve zamanında yaşanması, kabul edilmesi, sindirilmesi gerekiyormuş. Beyni unutmaya zorlamak, duyguları bastırmak sonrasında başka büyük sorunlara yol açarmış. Sonuç: İlaç ve terapi desteği...

İlaç iyi gelmedi halama. Terapiye de gidip geliyordu düzenli ancak bir şeylerin eskisi gibi olmadığını fark etmeye başlamıştı. Aslında uzun zamandır var olan nüanslar değişimin izleri olarak belirginleşmeye başladı. Televizyondaki tercihleri değişmişti halamın. Basit senaryolu ucuz yapım dizileri izliyordu. Kitap okumayı bırakmıştı. Arada bir satın aldığı gazeteler ise magazin ağırlıklı, boyalı basınlardı. Scrabble oynarken sıklıkla takılıyor, gelmeyen harflere ve bozuk şansına kızılıyordu. Sürekli aynı durumlar için aynı cümleleri sarf ediyor, aynı hikâyeleri tekrar tekrar anlatıyordu. Anahtarını almadan evden çıktığı ve sonrasında kapıda kaldığı seferler aydan aya çoğalıyordu. Hepimiz kullandığı ilaca, depresyonun verdiği dalgınlığa yoruyorduk bu ufak tefek "Herkesin yaşadığı" problemleri. Nörolojik bir problem olduğunu düşünmeyip yine üzerine gitmedik. Birkaç sene böyle geçti.

On sekiz yaşındaydım. Bir gün halamla beraber alışverişten dönüyorduk, araba yolunda karşıdan karşıya geçmeye çalışırken neredeyse eziliyordu. Trafik ışıklarını kontrol etmemiş ya da algılayamamıştı. Ben kırmızıda beklerken o yola atlayıvermişti. Münferit bir olay olarak aile arasında konuşuldu. Başka bir gün halamın Karşıyaka çarşısında kaybolduğunu öğrendik. Bizi aradığı dükkândan gidip onu aldım. Kafası çok karışmıştı, anlam veremiyordu kayboluşuna. Bu ve benzer vakalar iki üç kez daha tekrarlayınca annem durumun yalnızca depresyondan ibaret olmayabileceğini düşündü. Rahmetli dedemle benzerliğine istinaden halamda yalnızca dalgınlıktan öte daha ciddi bir problem olabileceğini iddia etti. Babam karşı çıkmıştı: "Olur mu öyle saçma şey!"

Kuzenim yurtdışına taşınmış olduğu için, annemle ben halamı Nöroloji uzmanına götürdük. Doktorun odasına ben de girdim. Önce sadece sohbet ettiler. Doktor sıradan sorular soruyordu. İsmi, yaşı, nerede oturduğu, mesleği... Sonra sorular giderek farklılaştı: Bugünün tarihi, şu an nerede olduğu, bulunduğu katı bilip bilmediği, cumhurbaşkanının ismi... Halamın bazılarına cevap veremeyişi ve çaresiz, utanmış şekilde gözlerini doktordan kaçırıp benimkilerle buluşturması gözümün önünden gitmez.

Doktor halamdan bir daire içine analog saatin sayılarını 1'den 12'ye kadar yerleştirmesini ve akrep ile yelkovanı saati üç buçuk olarak gösterecek şekilde çizmesini istedi. Halam yapamadı. Doktor iki iç içe geçmiş kare resmi göstererek bunun aynısını bir kâğıda çizmesini istedi. Halam çizemedi... Doktor yakın ailede Demans öyküsü olan var mı diye sordu? Babaannem ve dedemin vefat etmeden evvel ne durumda olduklarını öğrenmek istedi. Babaannem kanserden genç yaşta ölmüştü lakin dedem epeyce yaşlıyken, tabiri caizse artık bunamışken, organ yetmezliğinden ölmüştü. Doktor dedemin bunamışlığının (!) detaylarını sordu. Aldığı cevapların ardından halamı MR çektiirmek için randevu almaya yönlendirdi. MR sonuçları ertesi gün çıktığında doktor nihayet kötü haberi verdi: Beyinde amiloid ve tau proteinleri anormal derecede depolanmış. Alzheimer tipi Demans, çok genç yaşta, daha kırk dokuzken...

Sebebi ne? Belirli bir sebebi yok. Genetik yatkınlık? İlle de öyle olması gerekmiyor ancak Nörolojik hastalıkların çoğu çevresel etken ve sebepler genetik yatkınlığa eklendiği zaman gelişmektedir. Depresyon? Ağır duygusal çöküntü? Bir korelasyon olduğuna inanıyoruz. Yüzleşilmemiş olaylar, zihinde döndürülüp durulan senaryolar, sindirilmemiş acılar, beyni sürekli unutmaya zorlamak yahut mütemadiyen, uzun süre aynı konu üzerinde düşünmek gibi sebepler genetik yatkınlığı tetikleyebiliyor. Ancak yine de kesin konuşamayız. Tedavisi var mı? Halama ne olacak? Tedavisi maalesef yok. Kullanacağı ilaçlar olacak lakin hastalığın gidişatını durdurmak mümkün değil, yavaşlatmak

elimizde. Ama halam çok genç, Alzheimer yaşlılarda görülmüyor muydu? Alzheimer'a bir yaşlı hastalığı demek doğru olmaz. Çoğunlukla 65 yaş üzerinde görülse de nadiren daha genç olanlarda da rastlayabiliyoruz. Hatta "Erken Başlangıçlı Alzheimer'ın" daha hızlı seyredebildiği oluyor...

Halam bu konuşmaya birebir şahit olmadı. Doktor onu başka yere alıp paylaştı bunları bizimle. Halama bu konudan daha sonra bir aile meclisinde bahsettik. Basit bir şey olduğunu söyledik. Henüz daha başlangıç aşamasındaydı. İlaç kullanacak, bulmaca çözecek, sağlıklı beslenecekti. Biz bunları söylerken hafifçe tebessüm ediyor olsa da kapkara bulutlar kaplamıştı yüzünü halamın, görebiliyordum. Mücadele edeceğini söyledi, hepimiz ona destek olacaktık. İlk başta çok çabaladı. Her gün havuç suyu içti, kaşık kaşık hindistan cevizi yağı yuttu. Öyle okumuş, iyi geliyormuş. Bir dizi sudoku kitabı aldı kendine. Hafıza geliştirme kursuna kayıt yaptırdı. Dış mekân aktivitelerini artırdı. Tek başına olsa da her gün çeşit çeşit yemek pişirdi, eşe dosta götürdü. Hatta resim yapmaya bile başladı yeniden. Ancak kısa sürdü bu hırslı mücadele...

Bir sene olmadan gevşeme hatta pes etme emareleri göstermeye başladı halam. Başladığı tabloyu hiç bitirmedi mesela. Sudoku kitaplarının ilki yarım yamalak bitmeden tozlanmaya bırakıldı. Hindistan cevizi yağının ikinci kavanozunu hiç almadı. İşin acı yanı, onun her zaman yanında olacağını söyleyen herkes kendi hayatının telaşesine kapıldı, yalnız kaldı halam. Ben üniversite için ayrıldım şehirden. Annem babam köye yerleşti. Akrabalar, dostları, komşuları durumunu kanıksayıp normalleştirerek özel ilgiye muhtaçlığını unuttu. Kızı bir kere ziyaretine geldi bir daha yüzünü gören olmadı. Halam sosyal hayattan yavaş yavaş izole oldukça onu yaşama bağlayıcı tek araç televizyonu oldu. Yalnızca televizyon izliyor, kanal değiştirmekte zorlandığı için de kimi zaman günlerce aynı kanalda takılı kalıyordu.

Tatillerde İzmir'e geldiğimde ona uğrar birkaç gün yanında kalırdım. Her gelişimde onu biraz daha değişmiş buluyordum. Her seferinde hastalığın ilerleyişi bariz belirtilerle kendini gösteriyordu. Neşesini yitirmiş, yüzündeki ışıltı sönmüştü adeta. Pek çok kere onu suratında kızgın bir ifadeyle gözleri uzaklara dalmış biçimde yakaladım. Ne düşünüyordu, neye sinirleniyordu bilmiyorum. Hayata? Kadere? Bazen şüpheyle bakıyordu bana. Onun parasını çaldığımı düşündüğünü sonradan akrabalarından öğrendim. Sifonu bazen çekiyor bazen unuttuyordu. Ocağı çalıştırmayı bir beceriyor bir beceremiyordu. İlaçlarını düzenli alması için birinin gözetimine muhtaç hale gelmişti. Birini tuttuk onunla kalması için. İki ay geçmeden kadını kovdu evden. Bir başkası bulundu, o da yalnızca üç hafta dayanabildi. Öfkeli ve aksi bir insan olmuştu olmasına lakin bazı günler de suratında

parlak bir gülücükle kalkıp eski halam oluveriyordu. Şaşırıp kalıyor, mutlu mu olsam umutlansam mı bilemiyordum.

Öyle günlerden birinde, oturmuş kahve içerken uzun zamandır ilk kez açtı bana kalbini. Kızark gözlerinde her an damlamaya hazır gözyaşlarıyla şöyle dedi: "Hatırlamak istiyorum Bora. Her şeyi hatırlamak istiyorum. Unutmak istemiyorum. Zorluyorum, zorluyorum. Sürekli düşünüyorum. Hatırlıyorum bir şeyler ama istediklerimi değil. Bambaşka yerlerden, başka zamanlardan geliyor anılar. Hep annemi hatırlıyorum. Bazen uyanıyorum, salona gidip annemi görecekmiş gibi heyecanlanıyorum. Burnuma pişi kokuları geliyor. Kafam iyice gitmesin istiyorum. Unutmak istemiyorum. Hatırlamak istiyorum. Dün ne oldu hatırlamak istiyorum." Halamın sonunda hıçkırıklara boğularak bitirmek zorunda kaldığı konuşmasını dinlerken kadere isyan edişimi hatırlıyorum şu an hâlâ. Aynı ömür içinde kişiye önce her şeyi unutmayı isteyecek sonra her şeyi hatırlamayı dileyecek hale getiren hayata öfkelenişimi... Daha hayatının ortasında bir insanı elden ayaktan düşüren bu hastalığa lanet edişimi...

Bundan sonra halamın durumu hızla kötüleşmeye devam etti. Tuvaletini tutamaz, yürümekte zorlanır hale gelmişti kısa süre içinde. Bedeni de zihniyle beraber çökmüştü, sanki yetmişli yaşlarında gibi görünüyordu. İki seneye kalmadan artık profesyonel bir bakımevine yatırılması gerektiğine karar verildi. Şu an bulunduğu huzurevine yerleştirdik onu. Yatış işlemleri bilincinin nispeten açık olduğu bir güne denk gelmişti. Farkındaydı nereye gittiğinin. Sessizce ağlayarak kabullendi kaçınılmaz kaderini, "Bu benim için iyi olacak," demişti ağırbaşlı bir tebessümle. Bir buçuk sene geçti bunun üzerinden. Şimdi önümde yatıyor bedeni, yarı canlı, yarı ölü... Çöküş korkunç bir hızla geldi. Yakın zamanda bekliyorlar ölümünü, kendimizi hazırlamamız gerektiği mesajını veriyorlar her fırsatta. Hazırız zaten, yıllardır biliyoruz kaçınılmaz sonu.

Yine de gözlerim doluyor buraya her gelişimde, tutmuyorum. Duygularını yaşayacaksın. Acından kaçmayacaksın, öğrendim bunu. Gözyaşlarıyla atılacak, zihnini yiyip bitirmeyecek düşünceler. Halamı kaybetme fikrine de alıştım çoktan, sorun o değil. Ancak acaba diyorum hep, depresyonu, çöküntüsü bu kadar şiddetli olmasaydı, salıvermeseydi kendini bu Nörogenetik hastalık bu kadar erken, bu kadar hızlı ele geçirir miydi onu? Ya da daha çok yanında olsaydık, hiç yalnız bırakmasaydık, daha yakından ilgilenseydik... Tabi bunlar yalnızca ihtimal. Ne olursa olsun insan keşke daha bilinçli olsaydım diyor. Çıkıyorum huzurevinden. Son merdivende dönüp tekrar bakıyorum arkaya. Belki de bir sonraki sefer buraya son gelişim olacak...

HAYALET

Oktay YILMAZ

S ağ elimi ince brandadan dışarı çıkartmamla sonbaharın soğuk yağmuruyla tokalaşmam bir oldu. Bu his yüzüme yarım bir gülüş getirdi. Zira sol tepemizden üzerimize boca edilen ısıtıcının, güneş kadar turuncu sıcaklığını bu sayede nötrleyebilmiştim. Avucumdaki yağmuru sıkmak isteyip de beceremeyince yüzümdeki gülümseme tüm keyfimle birlikte kaçtı. Kendi parmaklarımın itaatsizliği karşısında çocuksu bir inatla kaşlarımı çattım ve tüm dikkatimi onlara verdim. Yine de nafile. Bunun bana geri dönüşü seçiren bir kol olduğunda, onu hızla içeri çektim. Karşıma baktığımda ise bir çift meraklı gözün en başından beri beni izlediğini görüp utandım. Ece ve Celal. Üniversiteden beri vazgeçemediğim iki insanla beraber üniversiteden beri vazgeçemediğimiz bu kafedeydik. Dünya'nın en büyük üçüncü tekeri olmayı göze alacağım kadar çok seviyordum onları. Ece, kendisi küçük ama sesi yüksek bir kadındı. Her güldüğünde gözleri yay gibi kısılr beyaz yanakları elmacık kemiklerine çekilir ve kan hemen orada sıkışıverirdi. Tarzı sıradandı eskiden. Sonra kanser oldu. O laneti atlatmak uğruna döktüğü her kılın kıymetini bilmeye başladı. O zamandan beri iki ayda bir saçlarının modelini değiştirir, yeni bir renge bulardı. Şu an işlenmiş bakır gibi parlak bir turuncu rengini, düz kâkül modelinde kestirmişti. Celal ise aramızda en sağlıklı olardı. Kırkımızı geçmemize rağmen bir kere grip olduğunu görmedim. Bizden tek farkı bu da değildi. Ten rengi bizim aksimize oldukça kavruk, neredeyse esmer sayılırdı. İkisinin suratındaki merakı süpürüp atmak istercesine gülümseyen gözlerimle dolaştıysam da başarısız olunca ağzıma başvurdum.

"Üşümeysi özlemişim resmen. Yazdan ne kadar nefret ettiğimi bir kez daha anladım."

"Antalya'da üzerime tabancayla su sıkarken hiç öyle demiyordun ama," dedi Ece kıkırdarak. Bu gülüşünde bile dişlerinin takırtısını duymak mümkündü. O benim aksime hep üşürdü çünkü. Şu an tepemizdeki ısıtıcının cehennem ateşine rağmen hem de.

"Ya o başka, orada denizdesin. İstanbul'da sadece cefasını çekiyorsun sıcağın," dedim önümdeki beyaz fincana uzanırken. Parmağımı kulpunun ufacık deliğinden sokmaya çalıştım. Nefret ediyordum bu kafenin fincanlarından. Oldum olası hiç rahat tutamazdım. Çayı ağzıma götürmek, yol boyu fincanla inatlaşmaktan geçiyordu. O kadar yıldır tanıdığım mekân sahiplerine de ağzımı açıp bir şey söylemeye utanırdım hep. Çaydan bir yudum aldıktan sonra altlığına geri bırakmak üzere aceleyle masaya götürürken kolum yine beni dinlemeyi bıraktı. Üstüne bir de sertçe yukarı atıldı. Bu fincandan kurtulmak istiyordu resmen. Başarmıştı da. Çayın üzerime dökülmesi uğruna... Celal bir refleksle ayağa kalktı ve peçete uzattı.

"Oğlum Ferit! Dikkat etsene! İyi misin?"

Bir avuç peçeteyi kasıklarımı haşlayan çay lekesine bastırırken bir yandan da ikisinin endişesini dindirmeye çalışıyordum.

"Yok, yok. İyiyim. Çay soğuktu zaten, bir şeyim yok."

Celal normale dönse de Ece'nin kaşları bana acırcasına havaya kalktı ve parmaklarını birleştirerek çenesine dayadı.

"Huntington ilerliyor değil mi?"

Bu soru Celal'i rahatsızlıkla yerinde kıpırdattı, benim sıkıntılı nefes verişim ise kıvrandırdı.

"İlerliyor mu gerçekten?" diye sordu Celal.

"Evet, bundan sonra herhangi bir geri dönüşü yok. Hızla ilerlemeye devam edecek böyle."

Celal kollarını göğsünde buluşturarak gözlerini brandaya çarpan yağmur damlalarına dikti. Beynini bunların onun gözyaşları olduğuna ikna ederek ağlamasına engel olmaya çalışır gibi bir hali vardı.

"Sen bize ilk kez açıkladığında hemen evde araştırmaya başladım. O gün kötüydün çok, üzerine gelmek istemedim. Ama pek de bir şey anlayamadım. Nedir bu hastalık, neden oluyor?" diye sordu Ece.

"Şöyle özetleyebilirim, sanırım. Huntington isminde bir gen var, *IT15* diye de geçiyor. Bu gen, Huntingtin proteininin üretilmesini sağlıyor. Bu proteinin görevi tam olarak bilinmese de önemli bir protein olduğu konusunda herkes hem fikir. Özellikle nöronların düzgün işlemesi üzerinde rolü olduğu düşünülüyor. Ama her tür hücrede görülmüş bu protein. Doğuma kadar normal bir gelişim için de kritik bir rol oynuyormuş. Huntington geninde CAG trinükleotit (glutamin aminoasidi) sayısındaki artış gende mutasyona neden olarak bu proteinin oluşmasına neden oluyor. Normal bir insanda bu kod 27 defa veya daha az tekrar edilirken ben ve benim gibi bu hastalığa sahip kişilerde daha fazla tekrar ediliyor. Bende 42 kere tekrar ediliyormuş, doktorum öyle dedi. Yani hastalığa yakalanmam kesinmiş zaten. Bu kadar çok CAG tekrarı da mutant bir Huntingtin proteininin sentezlenmesine sebep oluyor. Bu mutant proteinler nörotoksik, yani beyindeki nöronlara zarar veriyorlar, onları yok ediyorlar. Beynin belli bölgelerindeki nöronları daha çok etkiliyorlar. Kişilik, hareket ve... Ve..."

Kaşlarımlı çatarak sonuncusunu düşünürken Ece imdadıma yetişti.

"Düşünme mi?"

"Evet! Düşünme. İşte bu bölgeler zamanla eriyor adeta ve kore denilen istemsiz hareketler, seğirmeler, kişilik değişimleri, depresyon, bunama gibi pek çok şeye sebep oluyor."

"Kaç yıl veriyorlar?" diye sordu Celal, gözlerini dışarıdan ayırmadan.

Ece, "Celal!" diye çıkıştıysa da araya girdim.

"Hayır, sorun yok. Gerçekleri saklamak ne zaman iyi sonuçlandı ki bu dünyada? Teşhis konalı on ay oldu. On - yirmi yıl arası bir sürem var."

Son cümlem, Celal'in bana dönmesini sağladı. Büyük kahverengi gözlerini kaplayan yaş, ısıtıcının turuncu ışığını yansıtarak kendisini belli ediyordu.

"Bir tedavisi yok mu bunun? Yani, senden bahsediyoruz Ferit..."

Celal en başından beri hastalığımı kabullenmekte zorlanıyordu. Benim gibi yapılı, geniş bir insanın hasta olmasını garipsemişti hep.

"Birkaç sene içinde yeme bozukluklarım başlayınca incecik olacağım. O zaman inanırsın." dedim yarım bir gülüşle. Celal buna karşılık vermeye çalıştı ancak beceremedi.

"O değil ya. Sen zengin adamsın. Halin vaktin yerinde. Hani, sana da mı tedavisi yok?"

"Şey dedikodusu vardır ya kanserin tedavisi sadece zengin elitlerin elindeymiş. O yüzden kanser olmazmış hiçbirisi. Celal de öyle sanıyor galiba," diye araya girdi Ece.

"Maalesef, şu an ne kadar paran olursa olsun ancak semptomlarını bastırabiliyorsun. Yeni yeni daha körpe tedavi yöntemleri deneniyor. Kök hücre tedavisiyle beynin zarar gören kısımları yeniden yapılandırılabilir mesela. Ya da direkt hastalıklı genden kaçınacaksın. Tüp bebek yoluyla hastalığın olmadığı embriyoyu yerleştirebiliyorlar anne rahmine. Yine, genetik bir hastalık olduğu için CRISPR yöntemi ile direkt genetik modifikasyonla yanlış geni doğrusuyla değiştirebilirler. Bu teknoloji Nobel ödülü aldı ya artık araştırmalar iyice hareketlenir. Bu teknoloji sayesinde tüm genetik hastalıklar artık sadece tarih kitaplarında anılabilirmiş."

"Belki sana da yetişir," dedi Ece dudaklarını bastırarak gülümserken eliyle elimi tutuyordu. Aynı şekilde gülümseyerek omuz silktim.

"Genetik olduğunu bilmiyordum. Ufuk amcada ya da Mehtap teyzede böyle bir şey yoktu. Sende nasıl oluyor?" diye sordu Celal.

"Babamda varmış bu gen. Ama onun CAG tekrarları 38'miş. Bu tekrar sayısında hastalık ortaya çıkmayabiliyor ama yavruya geçirme riski devam ediyor. Ebebeynlerden biri hasta ise her doğan çocuğun yarısı hasta olacak demek yani baskın bir gen. Ve bu hastalığı aktaran erkek cinsiyet ise genetik beklenti daha da yüksek oluyormuş. Yani çocuğumda CAG tekrarlarının daha yüksek olması ve dolayısıyla daha erken yaşta bu hastalıkla tanışması büyük ihtimal. Bende olduğu gibi."

Celal gözlerini büyütüp yanaklarını şişirirken kafasını hafifçe ileri geri sallıyordu.

"Of! İyi ki zamanında sana yaptığım, "Evlen de çocuk yap artık," baskılarını dinlememişsin. İşkolikliğin bir işe yaramış."

Nefesimle güldüm.

"Aynen öyle. Zaten önceden uzaktım artık yanından bile geçmem."

"Biz sana yeteriz. Celal kendi başına yeterince çocuk zaten," dedi. Ece kahvesinden ince bir yudum alırken. Celal bunun üzerine Ece'nin cümlelerini kanıtlarcasına elini onun kafasına attı ve turuncu saçlarını karıştırdı. Ece uzun beyaz tırnaklarıyla saç tellerini hizaya getirirken ikisinin dalaşmalarını yüzümdeki yarım bir gülümsemeyle izledim.

"Siz de olmasanız ne yapardım bilmiyorum zaten. Bu hastalığın beni şimdiden daha duygusal birisi yaptığını hissedebiliyorum. Dünya birkaç ton daha karanlık görünüyor gözüme."

"Ama hayır! Öyle yapmayacaksın kesinlikle. Aksine asıl şimdi yaşayacaksın. İşi mişi bırakacak, Dünya'yı gezeceksin. Biz de işten fırsat buldukça yanına uçacağız. Anlaştık mı?"

Ben kafamı eğip gülünce Ece kaşlarını kaldırarak sorusunu tekrar etti.

"Anlaştık mı?"

"Tamam gideceğim. Ama şimdi tam buradayım, olmak istediğim yerde. Bildiğim kafenin içinde bildiğim insanların arasında. Şu an çok mutluyum."

Bu cümleyi söylediğim anda ikisinin de bana yumuşamış yüzlerle bakması beni de anında etkilemişti. Yutkunamayışım bu sefer hastalığımдан değil, yaşadığım duygu selinin boğazımda birikmesinden süregeliyordu. Parmaklarımın ucuyla gözlerimi sildikten sonra yüzümde hafif bir gülümsemeden başkaca bir şey bırakmadım. Oturduğum yerde kendimi düzelttikten sonra boğazımı temizledim.

"Ece, Celal. Bu sizinle sahip olduğum son güzel anıydı. En azından hatırladığım kadarıyla... Şu an o kadar çok şey silinip gitti ki. Hastalık her gün bir hatıramı daha çekip götürüyor beynimin içinden. Yine de aldığı en masum şey anılarım olabilir. Şu an bir hastane yatağında vücudumun hiçbir uzvunu hareket ettiremeden yatıyorum. O üzerinde hiç düşünmediğimiz göz kırpmak, yutkunmak artık benim için bir lüks haline geldi. Dün akşam korkunç bir boğulma nöbeti geçirdim. O anın son anım olduğunu kabullenmiştim. Artık ölüm, kelimenin tam anlamıyla beni boğazlarken yapabildiğim tek şeyi yapıyorum, sizlerle son bir kez vakit geçiriyorum. Beyin ne kadar garip değil mi? Yutkunma kadar basit bir hareketi yapmaktan acizken aklımın içinde hâlâ böyle kompleks senaryolar simüle edebiliyorum. On bir yıl önce bu masadan sizinle son kez kalktıktan sonra sözümü tuttum. Kalan son zamanımı Dünya'yı gezerek geçirmek üzere yola çıktım. Başta güzeldi gerçekten. Mutluydum, hastalığımı düşünmüyordum. Ara sıra Edinburgh'un o gotik ve serin ara sokaklarında yürürken takılıp düşsem de yeni bir şey görmenin heyecanı ile hemen unutuveriyordum. Sonra bir gün Rio'da bir barda adamın teki bana ve kontrol edemediğim hareketlerime bakıyor diye kavga çıkarttım. Adamın suratında kırdığım bardakla onu kanlar içinde bırakınca kendime gelebilmiştim ancak. Hayatında kimseye tokat atmamış ben, bu öfke dolu beni şok içinde izliyordu.

Bu olay üzerine hemen ülkeye geri döndüm. Size hep bahsediyordum ya Sığacık'ta bir yazlık almak istiyorum diye. Onu yaptım sonunda. Kendimi oraya kapattım. Ağır bir depresyona girdim çünkü. Zarar veririm korkusuyla çıkamadım insan içine. Son yıllarım da kendimden korkarak geçti. Böyle olmayı tabii ki istemedim ama bu hastalığın etkisiydi. Bir de özgür irade var derler. Yalan! Biyolojiniz, kimyanız ne derse onu yaşıyorsunuz. Bu öyle bir hastalık ki sizin ömrünüzü kısalttığı gibi kalan yıllarınıza da göz koyuyor. Hem fiziksel hem ruhsal olarak sefillik içinde yaşamınızı istiyor. Ona yaşama fırsatı verilmemiş kıskanç bir ruhun, insanlardan intikam alması gibi. İntiharı çok kez düşündüm ama bu süreçte yaşama içgüdülerim ne kadar güçlüymüş onu gördüm. Hep bir tedavi çıkar umuduyla bekledim. Karşınıza sapasağlam bir Ferit olarak dönmeyi istedim. Çok istedim ama olmadı."

Mahcup bakışlarımı Ece'ye çevirerek devam ettim.

"Ece, keşke şu an saçının ne renk ve model olduğunu görebilseydim. Ya da keşke gerçek adını hatırlayabilseydim. İnan çok utanıyorum en yakın arkadaşımın adını kaybettiğim için. En azından tamamen bunamadım. Son bir kez karşılıklı oturabilecek kadar hatırlıyorum sizi. Tüm yapabildiğim de bu kadar zaten! Kabuğuna sıkışmış bir hayaletim ben. Hayal etmekten başka hiçbir şey yapamayan bir hayalet..."

HAYAT YAŞAMAK İÇİNDİR

Beyzanur ÇAKAR

Asla ben bunu başaramam demeyin! Bekleyin ve görün hayat size neler yapabileceğinizi gösterir. Hiç fark etmeden kendi sınırlarınızı aşırırsınız bir anda. Neyin sizin için zor olduğu değil önemli olan, önemli olan tek şey sizin o bataktan çıkmayı ne kadar istediğinizdir. Hepimiz başımıza bir dert geldiğinde onu yenersek her şeyin birdenbire değişeceğine inanırız. Şu tepeyi aşarsam sonrası düzlük, demek gibi bir şey bu. Kendi hayal dünyamızda buna inanır ve kendi içimizde bir motivasyon arar dururuz. Gerçekte ise hayatın bizim hayal dünyamızla oturup bir çay içmişliği bile yoktur. Ve inanır mısınız hayat asla bir tepeden sonra birdenbire düzliğe çıkarmaz sizi. Bir sorunu aştınız mı hemen bir yenisi gelir, bu seferki biraz daha büyüktür üstelik. Biraz daha zorlar sizi. Hayat onunla başa çıkmaya çalışan insanları asla boşlamaz, yakasını bırakmaz ve ona çorap örmeye devam eder. Yani biz hep böyle olduğunu sanırız. Kendimizi kaderimizin böyle olduğuna inandırır ve tüm hayatımızın böyle geçeceğini sanarak acı çekeriz. Ya böyle değilse ya düşündüğümüzden farklı ise her şey ya aslında sürekli aynı yerde dönüp durmuyor da aslında bir yerlere varıyorsa? Ya ayrılıyorsa kendimizi tabularımızla zincirlediğimiz sığ limanlardan ağır ağır. Kim bilir belki de hayatın bizimle bu kadar uğraşması bize kendi dilinde seni seviyorum deyişidir. Aynı annesinin eteğini çekiştirip duran ve ondan ilgi bekleyen küçük bir çocuk gibi. Sürekli onunla ilgilenmemizi hep onunla kalmamızı isteyişindendir belki de bizimle olan kavgası. Belki de hep hayatta tutmaya çalışıyordur. Ya da bak, diyordur usulca bak, canını yakıyorum ağlıyorsun evet, zorluyorum seni. Hisset yanaklarından aşağı doğru süzülen kederi, hisset aldığın nefesin ciğerlerine dolarken sana verdiği sakinliği hisset... İnsan kendi ile ilgili şeyleri kaybetmeye en yakın olduğu anda sorgular ve işte o an

kabullenir kendini. Tam o anda özgürleşen ruhumuz bize fısıldar, "Evet, sen böylesin sadece rahatla ve sev kendini..."

Saat 02.56: Tam gece yarısı. Bense bayram sabahını dört gözle bekleyen çocuklar gibi heyecanlıyım. Nasıl olmam ki? Yarınki konuşmanın stresi bu saate kadar uyumamı engellese de eminim kendimden. Güzel şeyler olacak yarın. Yoksa bugün mü demeliyim? Saat tam 11.00'da koca bir topluluğa tam 1.000 kişiye hitap edeceğim. Daha önce de insanlarla konuşmuştum, belki 100 kadardılar. Ama şimdi çok daha fazlası dinleyecek beni. Tam bunları düşünürken anksiyete krizim gelip sarıyor tüm bedenimi. Ya, diyor kafamdaki bir ses görünüşünden dolayı yargırlarsa seni. Ya sırf bu yüzden anlatmak istediklerini duymaz seninle kendileri arasına bir duvar örerlerse? Çok zamandır uğraştığım ve yenmeye çalıştığım anksiyetemi alıyorum karşıma ve ona ağzının payını veriyorum. Hayır dinleyecekler beni...

Saat 04.00: Evet daha uyumadım ve benim hâlâ uyumadığımı fark eden annem gelip artık yatmam gerektiğini ve sabaha çok az bir vakit kaldığını hatırlatıyor bana. Yardım ediyor ve kavuşuyorum sonunda tek kişilik yatağıma. Evet, 34 yaşındayım ve hâlâ annem yatırıyor beni. İlahi şu kadın koskoca 34 yıl oldu bıkmadın mı benden? Sanırım gözlerim daha fazla direnemiyor karanlığa...

Saat 08.12: Yine annem odama girip uyandırıyor beni. "Hadi uyan kızım yoksa geç kalacaksın." Kapıdaki taksinin korna sesini duyuyorum ve annem sağ olsun yine alelacele toparlıyor beni. Öyle harika bir kadın ki bazen düşünüyorum da sanki benden daha iyi bir kızı hak ediyor gibi. Aman ne bileyim işte... Gereksiz konuşmaya meraklı anksiyetemi susturuyor ve annemin açtığı kapıdan taksiye giriyorum. Acaba anneme attığım sana minnettarım bakışı yeterli oluyor mu? Bunları düşünürken varıyoruz konuşmanın yapılacağı salona.

Saat 10.55: Evet çok az kaldı. Birazdan sahnede olacağım. Bir anda adım ile irkiliyorum.

"Elif Hanım!"

Ve işte kalabalıklıkla karşı karşıya kaldığım o an. 1.000 kişinin hepsi geldi mi emin değilim ama odadaki kalabalığı hissediyorum bir şekilde. Koskoca bir topluluğun sizi dinleyeceğini bilmek aman Allah'ım bu nasıl bir endişe...

Sunucu Zehra Hanım bana eşlik ediyor ve sahnenin tam ortasında buluyorum kendimi ve başlıyor anlatmaya:

"Konuşmacımız Elif Sağlam, 1 Ocak 1986 İzmir doğumludur. Kendisi Nöronal Seroid Lipofusinozis olarak da bilinen kısa adıyla NCL hastasıdır. Beyincik erimesi olarak da adlandırılan bu hastalık sinir hücresi hasarı ile karakterize edilmekle olup Demans, Epilepsi ve Motor Gerileme gibi semptomlar ile prezente olur. Hastalığın ortaya çıkma yaşına göre konjenital, infantil, geç infantil, juvenil ve erişkin form olmak üzere beş farklı tipi vardır. Nörodejeneratif bir hastalık olan NLC lipofuscin adı verilen maddenin beyinde aşırı birikimi ile ortaya çıkar. En sık çocukluk çağında görülmekle birlikte altta yatan genetik mutasyona bağlı olarak doğumdan itibaren 40'lı yaşlara kadar klinik bulgular ortaya çıkabilir. Oldukça nadir görülen bu hastalık için literatürde 8 bin kadar vaka kaydı bulunmaktadır. Ülkemizdeki vaka sayısı kesin olmamakla birlikte 60 kadar olduğu sanılmaktadır. Görülme sıklığı oldukça düşük olmasına rağmen akraba evliliklerinin fazla olduğu toplumlarda hastalığın görülme sıklığı artmaktadır.

Bildiğiniz gibi NCL hastası çocukların ilk başta normal gelişim göstermeleri ve sağlıklı görünmeleri sebebiyle hastalık ilerleyene kadar ayırt etmek oldukça zordur. Ancak hastalığın ilerlemesi ile semptomlar gelişir genelde hastalarda; dengesizlik, hareket bozuklukları, kas tonusunda artış, dirençli nöbetler, davranış ve uyku problemleri gibi sorunlar yaşanır. Oldukça nadir görülen bir hastalık olduğu için tanı koyarken Epilepsi ile karıştırılabilir. Yanlış tanı konulması nedeniyle hastalık ilerler, motor becerilerinin kaybı, yürüme ve konuşma yetisinin tamamen kaybı, yatağa bağımlı hale gelme, körlük, beslenme ve yutma sorunları, solunum problemleri gibi sıkıntılar nedeniyle hasta erken yaşta kaybedilebilir. Elif Hanım ise Juvenil tip NCL hastasıdır. Kendisi ilk belirtileri 7 yaşındayken yaşamış, bu dönemde psikomotor problemler gelişmiş 10 yaş civarında denge ve yürümede problemler, kaslarda sertlik, kamburluk ve titreme gibi sıkıntılar ortaya çıkmıştır. Günümüzde NCL hastalığı için kesin bir tedavi imkânı bulunmamaktadır ancak, erken tanı ile hastalık kontrol altına alınabilir. Bu hastalarda sıklıkla görülen anksiyete ve uyku bozuklukları için sakinleştirici ilaçlar kullanılabilir.

Elif Hanım'ın tanısı ise ilk defa 11 yaşında bir Nöroloji uzmanı olan amcası tarafından konmuştur. Bu süreçten sonra gerçekleştirilen deneysel tedaviler sayesinde durumu kontrol altına alınmış olsa da ne yazık ki 10 yaşında tanısı konmadan birkaç ay önce görme yetisini kaybetmiştir. Görülmektedir ki hastalığın erken teşhisi hastanın hayat kalitesi açısından oldukça kritiktir. Anlaşılabacağı üzere hastalığın teşhisi için tanınırlığı ve semptomlarının bilinmesi önemlidir. Hastalığın belirtileri ve klinik seyir tiplere göre değişmekle birlikte hastalar çoğunlukla çocukluk çağlarında, Juvenil tip hastalar ise 30 yaşından önce kaybedilmektedir."

O an odada ağlayan tek insan ben miydim emin değilim. Ama içimden orayı koşarak terk etmek isteği gelmedi değil. Ne yazık ki yapamam çünkü koşamıyorum. İnsanın yaşadıklarını başka birinin dilinden duyması ne tuhaf. Sanki bir yabancıyı dinliyor gibi dinledim kendimi. Acımak geldi içimden kendime ve koskoca yürekli annemle bir kez daha gurur duydum. Sahi bu anlattıkları Elif Hanım ben miydim?

Otuz dört yıldır annesinin çırpınması sayesinde yaşayan ben mi koskoca bir oda dolusu doktora nasıl olup da ölmediğimi anlatacaktım. Onlar bana şaşkın gözlerle bakacak ve kaç yıl daha yaşayabileceğimi tartışacaktı. Ve ben kendi hayatımın anlamından bahsedecektim öyle mi?

Evet, daha fazla susarsam anksiyetem sabaha kadar alıkoyacaktı beni ve ben sustuğum için o konuşacaktı. En iyisi bu gece tam 02.56'ya kadar düşünüp durduğum, artık dillendirmeye hazır olduğum konuşmayı yapmalıydım. Düşündüm de konuşmak aslında susmak kadar zor değildi.

"Asla ben bunu başaramam demeyin!"

HAYATA TUTUNMAK

Reyhan BARDAKÇI

Haziran ayının ortalarındaydı, galiba. Tam olarak, hatırlamıyorum. Okul bahçesinde arkadaşlarımla oynuyordum. Birden gözlerim karardı ve yere düştüm. O zamanı fazla hatırlamıyorum. Arkadaşlarım benim aniden yere düştüğümü söyledi. Anneme, haber vermişler. Annem, gözleri dolu bir şekilde bana bakıyordu. Ben hâlâ neler olduğunu anlamıyordum. Anneme neden bayıldığımı sordum. O da, bana sadece kansızlık yüzünden olduğunu söyledi. Bir türlü, anlam veremiyordum. Bu bayılmalar, bir kaç kere oldu.

Bir gün gece 12 sıralarındaydı, yanlış hatırlamıyorsam. Yatağımda uyuyordum. Aniden salondan sesler gelmeye başladı. Sesler, çok tanıdık geliyordu. Bu seslerin, sahibi, annem ve babamdı. Annem, ağlıyordu. Ben neler olduğunu, anlamaya çalışıyordum. Annem ve babam, benim hakkımda konuşuyorlardı. O gün, hasta olduğumu öğrendim. Beynimde kötü huylu bir tümör varmış. Eğer ameliyat olmazsam 1 ay içinde ölebilirmişim. Fakat ameliyat riskli olduğu için masada kalma olasılığım da varmış. O gece, annem ve babam bunun için tartışıyorlarmış. Ben bunu duyduktan sonra, bir karar verdim. Annem ve babama bu ameliyatı olup sağ-salim o ameliyat masasından kalkacağımı ve mutlu bir şekilde evimize gideceğimizi söyledim. Beni, gözleri yaşlı bir şekilde dinliyorlardı. Cesaretime ve bu kadar düşünceli olduğum için bana âdeta hayran kalmışlardı.

Bir kaç gün sonra, ameliyat olma vaktim gelmişti. Her ne kadar annem ve babama, belli etmek istemesem de, kalbim çok hızlı atıyordu, bir türlü titremem geçmiyordu. Korkuyordum. O kadar çok korkuyordum ki gözümden yaş geldi. Fakat annem ve babama belli etmemeye çalışıyordum. O ameliyat gününü, hâlâ unutamıyorum. Bana bir

tane elbise giydirmişlerdi. Onu giydikten sonra bir süre bekleme odasında kaldım. Orası buzhane gibiydi. Çok soğuktu. Âdeta kanım çekilmişti. Hem içim hem dışım üşüyordu. Utanıyordum da, sanki herkes bana bakıyordu. Oradaki bir saat bana bir ömür gibi gelmişti. Sonra beni tekerlekli bir şeye bindirdiler. Galiba o tekerlekli şeyin adı sedyeydi. Yanlış hatırlamıyorsam eğer. Ona bindikten sonra beni, maskeli insanların olduğu bir odaya götürdüler. Oradaki bütün gözler sanki bana bakıyordu. Kalbim çok hızlı atıyordu. Odadaki asistanlardan biri, kalbimin çok hızlı attığını söyledi. Doktor da, bunun gayet normal bir şey olduğunu söyledi. Doktor Bey, 10'dan geriye saymamı istedi. Ben de saymaya başladım. Ameliyatım 2 saat sürmüş galiba. Ameliyat sırasında bir anda kalbim durmuş. Fakat biraz uğraştıktan sonra beni tekrar hayata getirtmeyi başaramışlar. Ameliyatım bittikten sonra, bir hafta hastanede yattım. Öğretmenlerim ve arkadaşlarım beni her gün ziyarete geldiler.

Bir hafta sonra annem ve babamla, söz verdiğim gibi, birlikte el ele tutuşarak evimize gittik. Doktor Bey, sorunsuz bir şekilde, tümörü çıkarttıklarını söyledi. Sadece ilaçlarımı ve kontrollerimi aksatmamam gerektiğini onun haricinde hiçbir sorunun olmadığını belirtti.. Şimdi annem ve babamla birlikte çok mutluyum.

HAYATIMIN TADI MİYOPATİ

Ahmet ERDAL

Oan sağ kolumda bir tuhaflık hissetmiştim. Önemsemedim çünkü saniyelik bir histi. Tuhaflık, sağ kolumu dirsekten bükük şekilde tutmada zorlanmamdı. Yaşım 20'lerin sonları, hayatı tam gaz yaşadığım zamanlardı. Gerçi şimdi de öyleyim!

Nörolojik hastalıklar sülalesi yaklaşık 500 bireylik 4 aileden oluşur. Bu ailelerden biri yaklaşık 200 bireylik **Miyopatiler** ailesidir. Ama ne aile? Hayatınızı bitmek bilmeyen bir eğlence festivaline çevirirler. Bunun için sizle çok sıkı dost olurlar. Bu ailelerden Miyopati ailesinin yaklaşık 200 bireyinden birinin **dost** olmak ve festivalimi organize etmek için beni seçtiğini kırk değil dört yüzyıl düşünsem bilemezdim. Sonradan öğrendim ki, **o an** dediğim tarihten beş altı yıl öncesinde festivalimi organize etmeye başlamış. Gerçek dostlar mutlu etmek için zarif düşünürler.

Nörolojik hastalıklar **hormon** ve **bağışıklık** sistemiyle birlikte vücudumuzun fonksiyonlarını düzenleyen üç sistemden biri olan sinir sistemimizin ve bağlantılı olarak kaslarımızın yapısını ve sonuçta fonksiyonlarını bozar. Bu nedenle kendilerine afili bir özel isim olan **Nöromusküler** hastalıklar ismi verilmiştir. Sinir sistemimiz çevremizden ve vücudumuzdan gelen bilgiyi sürekli olarak alır, iletir, inceler, yapılması gerekenleri ilgili organ ve sistemlerimize bildirir. Sinir sistemi, **Central Nervous System (Merkezi Sinir Sistemi)** ve **Peripheral Nervous System (Çevresel Sinir Sistemi)** olarak ikiye ayrılır. Merkezi sinir sistemi beyin ve omurilikten oluşur ve kısaca, gelen bilgiyi yorumlayıp vücudumuzun çalışmasını denetler. Çevresel sinir sistemi kasları denetler ve bilgiyi merkezi sinir sistemine iletir. İki sistem de bilgiyi iletirken **İmpuls** yani vücudumuzun

ürettiği elektrik sinyallerini kullanır. Sinir sisteminin ve kasların yapısının bozulması patrandan (beyin) gelen ve kaslarımızın çalışmasını sağlayan sinyallerin iletimini yavaşlatır, düzenini bozar veya tamamen engeller. Böylece eğlence başlar.

Dostumu tanımak için işe koyuldum. Hastaneler, doktorlar, tahliller, testler derken adının **Miyopati** olduğunu öğrendim. Sonra bireysel araştırmaya başladım. (Ve devam ediyorum.) Sonuca hızlı ulaştım. Genel olarak, kas hastalıklarının tedavisi yok! Şok. Şimdi ne yapacağım? Derin bir depresyona girdim. Altı ay konuşmadım. Şaka şaka. Çünkü o zamanlar şimdiki gibi kaşık kaldıramaz halde değildim. Hareketli ve stresli hayatıma devam ettim. Gece yarılarına kadar işkolik çalışmalar, tek **vazgeçilmez** tutkum, aşkım, hayatım olan **yoğun** dağ bisikleti sporu ve hareket hareket hareket ve adrenalin. Depresyonların kuyu diplerini görmem için kırk beşli yaşları yani on beş yıl sonrasını bekleyecektim. Eğlence festivalim o zaman başlayacaktı.

Nöromusküler hastalıklar **genetik** ve **edinsel** nedenlere bağlı olarak ortaya çıkar. Bazen ikisi birbirini çöştürarak hastalığı hediye ederler. Genetik yani kalıtsal etmenler aileden, sülaleden ve daha önceki geçmişimizden gelen ve vücudumuzun bütün özelliklerini ve daha sonsuz özellikleri taşıyan ve uygulayan genetik bilgideki (Hayatın, yaşamın, canlılığın şifreleri.) hatalardır. Edinsel yani sonradan kazanılan! etmenler yaşarken karşılaştığımız ve vücudumuza girip etki ederek işleyişini bozan hastalık yapan çevresel etmenlerdir. **Fiziksel** ve **kimyasal** kaynaklı olabilirler. Güneşin **ultraviyole** yani **morötesi** ışınları, radyoaktif elementlerden yayılan **gama** ışınları, **X** ışınları bilinen **doğal** etmenlerdir. Sigara dumanındaki **benzopiren** ve bazı **zehirli** maddeler ve ilaçlar kimyasal etmenlerdendir. Bu etmenleri bulmak sizi güldürmek, ağlatmak veya öldürmek için çok gereklidir. Paranız ve şansınız varsa belki **kesin tanı** konabilecek bir nöromusküler hastalığınız vardır.

Nöromusküler hastalıklar, **Nöronopatiler** (**Nöron**: Sinir hücresi hastalıkları), **Nöropatiler** (Periferik: Çevresel sinir sistemi hastalıkları), **Nöromusküler kavşak** hastalıkları (Sinir-Kas kavşağı hastalıkları) ve **Miyopatiler** (Kas hastalıkları) olarak dört ailedir. Sinir sistemimiz **Nöron** adı verilen sinir hücrelerinden oluşur ve dört ailenin ortak çalışma alanıdır. Sinir hücreleri gövde, **dendritler** ve **sinir lifi** uzantısından oluşur. Genelde tek sinir lifi uzantısı ve hücrenin işlevine göre değişen sayıda dendritleri yani uzantıları, dalları vardır. Sinyaller, dendrit ve sinir lifleri uçlarında **Sinaptik yumrular** denen yapı içindeki **Sinaps keseleri** aracılığı ile hücreden hücreye geçerek sinir lifleriyle sinir sisteminin ve vücudumuzun her yerine ulaşır. Bu sinir uçları kas liflerinin hücre zarında sona erer. Kas kasılması, hücre zarındaki elektriksel değişime tepki olarak hücre

içinden kalsiyum bırakılmasıyla etkinleşir. Duyusal sinir liflerinin bazılarının üzerini kaplayan ve **Schwann** hücreleri adı verilen destekçi hücreler sinyallerin iletim hızını artırır ve **Miyelin** denen bir zarla kaplıdır. Bir yüzeyin dokusunu hissetmek gibi hassas ve zor algılanan durumlarda sinyalleri daha hızlı iletirler.

Aile bireylerinin organizasyon kuralları ve uygulamaları farklı olduğu için, eğlenmenin verdiği coşku farklı oluyor. Benim dostum başlangıç olarak mönüden **proksimal** kaslarımı seçti. Bu kaslar vücudumuza yakın, vücudumuzla (gövde) kollar ve bacaklarımızın birleştiği bölgelerin etrafındaki komşu kaslardır. İlk önce sağ **musculus biceps brachii** hoşça kal dedi. Kolumuzu dirsekten bükme ve şişirip hava atmak için kullandığımız pazı kasımız. Şimdi dümdüz. Sonra omuz kaslarım, m. deltoideus, m. supraspinatus, m. subscapularis, m. infraspinatus, m. teres majör, m. teres minör, m. levator scapula. Kalça kaslarım, m. gluteus maximus, m. gluteus medius, m. vastus intermedius, m. sartorius. Bacak kaslarım, m. rectus femoris... Göğüs kaslarım, m. pectoralis majör, m. pectoralis minör, m. subclavius, m. serratus anterior... Sonuç olarak şimdi, düz zeminde ayakta durmak, yavaş yürümek ve masada yazı yazmak dışında kollarım ve bacaklarımla yaptığım her işte zorlanıyorum. Basamak ve merdiven çıkmak, eğilmek doğrulmak, çömelip kalkmak işkence. Koşmayı on beş yıl önce unuttum. Ayrıca iskelete benziyorum, aynada kendime bakıp eğlence festivalimin tadını çıkarıyorum. Hastalığın fiziki olarak hissettirdiklerini tarif etmek için, her kol ve bacağınıza 5 kilogram, sırtınıza **20** kilogram bağlayıp öyle yaşayın diyorum.

Şimdi 50 yaşındayım. Hayatı kaplumbağa hızıyla yaşıyorum. **Doksan** yaşında gibi ve 25 yıllık dostumla beraber.

Koşullar ne olursa olsun **anı**, şimdiyi, içinde bulunduğum saniyeyi yaşıyor ve **keyif** alıyorum. **Hayatın tadını** gerçekten yeni yeni almaya başladım. Dostum sayesinde.

HER ŞEY DÜN GİBİ

Taner KOÇ
(Rumuz: Velhasıl Galata)

1321 numaralı odanın anahtarını teslim aldığında yüzüne tatlı bir tebessüm geldi. Bu odada kalmak için ısrar etmiş, odanın müsait olması için tam on gün beklemişti. Resepsiyon görevlisine teşekkür edip arkasına döndü. Uzun uzun salona baktı. Nefes alıp verışı sıklaştı. Heyecanını gizleyemedi, elleri ayakları çoktan titremeye başlamıştı bile.

Çevresine göstermelik birkaç taş plağın iştirildiği akşam yemeklerine tat veren gramofonun bir hayli eskimiş olmasına şaşırmadı. Yemek salonunun girişine bakan sağ ve sol duvarlarda; geçen yılların derin izler bıraktığı çerçeveleri ile Fransız ressam Claude Monet'in kopya tabloları, genişçe salonu çepeçevre saran İran halısı dün gibi müşterilerini selamlıyordu.

Bir parça tozun ışık oyunlarına mani olduğu, eski halinden eser kalmamış kristal tavan avizeleri, Venedikli mobilya ustalarının elinde can bulmuş, tarihi yarımadanın manzarasında kahvelerin yudumlandığı canım berjer takımı salona hüzün ve romantizm katmaya devam ediyordu. Soğuktan üşümüş ellerini birbirine sürterken "Her şey dün gibi," dedi. *Dünü bugünden ayıran farkın su gibi akıp giden otuz küsur sene olmasına kederlendi.*

Valizine uzanan görevliyi "Ben hallederim," diyerek nazikçe geri çevirdi. Adı gibi iyi bilirdi; dört katlı, Cihangir'in muhteşem boğaz manzarası ile gençlik yıllarına demir atan hikâyelerini, şiirlerini ve en çok da Keriman'ı tanımaya vesile olmuş yetmiş küsur yıllık tarihi Vera Oteli'ni.

Merdivenleri tırmanırken otuzlu yaşlardaki enerjisini özlemle andı. Yağmurlu bir sonbahar akşamında Balıkçı Ahmet'te zil zurna sarhoş olan Keriman'ı kucağında üçüncü

kata çıkarmış Bedri Sami'nin, küçük bir valiz ile daha ilk katta nefes nefese kalmasına hayıflandı. "Bugün altmış iki yaşına demir attığım şu halim ile Keriman'ı kucağımda üçüncü kata çıkaracağıma bahse girerim," derken gülümsedi. Soluklanmak için oturduğu merdiven basamağında duvarda çerçevelenmiş bir kağıt parçasında yazanlar dikkatini çekti. Gözlüğünü takip kâğıtta yazan dörtlüğü okudu.

*Galata Kulesi'ni kıskandım dün gece,
Yavuklusu Kız Kulesi'ne gülücükler gönderiyor,
Her dakikası seni görmeye can attığım bu kadim şehirde,
Nazire yapıyor içimdeki yangını bile bile.
Bedri Sami Yıldırım - 1977*

Gözleri doldu. Yıllar öncesi yazdığı bu dörtlüğün duvarda çerçevelenmiş olması gururunu okşamış, yüreğinin derinliklerinde canlanan Keriman'a ait hatıraların derin sızısı içini acıtmıştı. Hastalığının son günlerinde yazdığını anımsadı. Doktorların ziyaretçi kabul etmediği, mecburen otele dönmek zorunda kalıp, dondurucu soğuğa mahkûm, kuru ayazın pencerelere işkence ettiği zifiri karanlık bir gece yemek salonunda yazmıştı bu dörtlüğü. Ayakta durabilmek, kuvvet bulmak için yemeye gayret ettiği, yediklerinin burnundan geldiği, yorgunluğun uykuya mağlup olduğu sabahın üçünde...

Acı dolu hatıralarından sıyrılıp bir gayret 1321 numaralı odanın önüne kendini atmayı başarmıştı. Anahtarı çevirdi. Ahşap kapı içeriye doğru açıldı. Vücuda zerk edilen antibiyotik ile savaşmaya hazır virüslerin saldırmasına benzeyen bir titreme hissetti bedeninde. "Yıllar akıp gitse de anılar eskimiyor," dedi sinsice...

Tarihi yarımada bakan odanın penceresini araladı. Bıçak kadar keskin gecenin ayazı odayı kaplayıverdi. Valizinden çıkardığı Chopin'in bir numaralı Piyano Konçertosu'nu büyük bir keyifle Grundig marka pikabın iğnesine teslim etti. Karanlık odanın sonsuz özgürlüğüne kendini bırakıp mazinin acılarıyla dolu sayfalarının gözlerinin önünden film şeridi gibi akmasına izin verdi. Keriman'ın acı dolu haykırıışlarının kulaklarında çınlaması sona erdiği dakikalarda, onun için yazdığı şiirleri ve hikâyeleri özenle odanın her bir köşesine yerleştirdi. Büyük harflerle "KEMAL" yazılı kâğıdı komodinin üzerindeki aynaya yapıştırıp yatağa uzandı. "Galiba yeniden başlıyoruz Bedri Sami," dedi. Derin ve huzurlu bir uykuya dalıverdi.

Sabah kahvaltısı için salona girerken etrafı süzdü. Köşe başında oturan 35 yaşlarındaki esmer, kömür karası saçları, kıvrımlı hatlarıyla göz kamaştıran kadını gördü. "Her zaman olduğu gibi dakiksin Keriman'ım," dedi.

Elindeki kahvaltı tabağı ile kadının karşısına dikilen Bedri Sami tüm kibarlığını kullanarak masaya misafir olmak için izin istedi. Karşısında dikilmiş tonton amcayı gören kadın gülümseyerek masaya buyur etti. Kahkahalar ve büyük bir keyifle devam eden yarım saatlik sohbet üzerine kadın, yetişmesi gereken bir toplantı olduğunu hatırlayıp izin istedi. Yüzü düşen Bedri Sami'nin benzi soldu. Terlediğini, ellerinin titrediğini, kaşlarının çatıldığını, girdiği öfke nöbetinden dolayı dümdüz olan alın çizgilerini belli etmemek için kafasını öne eğdi. Ayağa kalkıp misafirini uğurladı.

Korkunç hırs ve öfke ile kalkıp kadını takip etti. Asansörü kullanmadığını fark edip merdivenlere yöneldi. Birinci katta sağa dönen hole girdiğini yangın merdiveninin dibindeki odanın açıldığını gördü. İçeri giren kadından sonra, damarlarını patlatırcasına coşan kan akışının kalbini yerinden çıkaracak gibi baskı yaptığını hissetti. Odanın önüne geldi. "Seni çok özledim Keriman," diyerek kapıyı tıklattı. Bedri Sami'yi karşısında gören kadın şaşırmış, "Nasıl yardımcı olabilirim amca," deyivermişti. "Senin için yazdığım son şiiri görmek ister misin?" dedi. Kadın duraksadı, "Şimdi yeri ve zamanı değil," diyerek gülümserken adamın ellerindeki ameliyat eldivenlerini fark etti...

Tek yıldız amir Semih Karagülle raporunu bitirmek üzereydi. Son cümlesini tamamladığında "Psikopat bunak," sözleri çıkmıştı ağzından.

TUTANAK

Sıraselviler Polis Karakolu

12.12.2009

Olay Mahalli: Vera Oteli - Cihangir

11.12.2009 Salı gecesi, Vera Oteli gece sorumlusu Cumhur Sadık'ın saat 22.10'da karakolumuzu arayarak şüpheli bir şahsın, otelin 1321 numaralı odasında konaklamak üzere otele giriş yaptığını, valizini vermek istemeyen şahsın odasına çıkmak için merdivenleri kullandığını, yaşının epey ilerlemiş olmasından mütevellit kat görevlisi Ali Gür'ün yardımım olur düşüncesiyle şahsı takip ettiğini, şahsın birinci katta bulunan duvardaki tabloların birine "Katil döndü," yazdığını, kat görevlisinin durumu gece sorumlusu Cumhur Sadık'a bildirdiğini, ihbarın karakolumuza ulaşmasını müteakip iki personelin sanığı izlemek üzere otele intikal ettiğini, gece boyu odayı izleyen personelin sabah kahvaltısında sanığı yakın göz takibine aldığını, sanığın, Elif Demirtaş isimli kadın ile birlikte kahvaltı yaptıklarını, kadının 30 dakika sonra masadan kalktığını,

sanığın, kadını izleyerek odasına girdiğini, kadını boğmak suretiyle darp ettiği anda görevli personel tarafından derdest edildiğini, tutuklanarak Karakolumuza teslim edilen sanık Bedri Sami Yıldırım'ın, Keriman Çiçek'i öldürmekten 30 yıl ağır hapis yattığını, geçtiğimiz hafta Kartal Cezaevi'nden tahliye edildiğini, sanığın ifadesinde, maktul Keriman Çiçek isimli vatandaş ile evleneceklerini, maktul ile Vera Otel'i'nde tanıştığını, maktulün kanser hastası olduğunu, tarifi imkânsız bu aşkın hastalığına ilaç olacağını, kendisinin tüm fedâkarlıklarına rağmen maktulün kendisini aldattığını, intikam için Keriman Çiçek'i öldürdüğünü, arşivden alınan sanık tutanaklarında maktulün ailesinin ifadesinin de alındığını, maktul Keriman Çiçek'in Kemal Demir ile sözlü olduğunu, sanığın kızlarını rahatsız ettiğini, iş yerine gelerek şiir ve hikâyelerin yazıldığı kâğıt parçaları ile taciz ettiğini, yine sanığın bugünkü ifadesinde otelde Keriman Çiçek ile buluşacağını belirttiğini, darp ile öldürmeye teşebbüs ettiği Elif Demirtaş'ın büyük aşkı Keriman Çiçek olduğunu, sanığın sürekli ruhsal ve psikolojisi bozuk tavırlar sergilediğini, tutuklanmak suretiyle 2. Ağır Ceza Mahkemesi'ne sevk edildiğini, sanığın üst aramasında bir kâğıda yazılmış şiire (Ek, 1 A), odasında yapılan aramada ise şiirler ve hikâyelerim yazılı olduğu kâğıtlar ile birlikte "Kemal" adında yazılı bir kâğıt parçası ile kamp bıçağı ve bir adet plak bulunduğunu, yanı sıra gece görevlisi Cumhur Sadık'tan alınan ikinci bir bilgiye göre, sanığın 1977 yılının 20 Mayıs'ında otelde konakladığını (Cinayet tarihinden bir gün önce.) gece yarısına kadar alkol almak suretiyle otelin restoranında kaldığını, sanığın restorandan ayrıldıktan sonra temizlik görevlilerinin şiir yazılı bir kâğıt bulduklarını, şiirin misafire teslim edilmeyi unutulduğunu, daha sonra otel yetkilileri tarafından beğenilen şiirin çerçevelenerek otelin birinci katına asıldığını, tespit ve görüşlerimin kalem ve imza altına alındığını saygılarımla arz ederim.

Semih Karagülle

Sıraselviler Karakolu Komiser Amiri

Ek-1A (Şiir)

*Soğuk hücremin ruhsuz demir parmaklıkları,
Bugün beni pür neşe uğurluyorlar,
Adının yazılı mahpus duvarları,
Otuz yıldır her gece adını sayıklıyor,
Dönüyorum çiçeğim,
Ruhum ve bedenim seni arzuluyor.*

Bedri Sami Yıldırım – 2009

Psikiyatri uzmanlarının üzerinde dikkatle durdukları bağımlılık türlerinden olan Borderline kişilik bozukluğuna sahip bireyler, şiddetli/denetlenmesi oldukça zor heyecanlar ve başkalarına ya da kendilerine yönelen yoğun, kontrol edilemeyen öfke nöbetleriyle yıpranırlar. Bu öfke çoğu kez yerini, bir boşluk ve sıkıntı hissiyle birlikte depresif bir duyguya bırakır. Yaşanan tüm duygular uçlardadır. Çok iyi-çok kötü arasında yüksek salınımlı fikir kaymaları oluşur ve bu salınımlardan kişi ile beraber ailesi ve tüm sosyal çevresi etkilenir. Sosyal ilişkilerinde sürekliliği başaramazlar oysa en dayanıksız oldukları noktalardan biri "Terkedilmek" tir. Başkalarını kontrol etme ihtiyacındadırlar böylece kendi yaşamlarını da önceden bilebilir ve yönetilebilir yapmaya çalışırlar. Yaşadıkları dalgalanmalardan kendileri de yorgundurlar. Borderline kişilik bozukluğuna sahip olmak, ömür boyu cehennemde yaşamak gibidir. Hiç de daha hafif değil. Acı, öfke, zihin karışıklığı, kırgınlık, hiç bir zaman bir dakika sonrasında ne hissedeceğini bilememektir.

Prof. Dr. İrem ULUBİL – Ruh Sağlığı ve Hastalıkları Uzmanı

IŞIKLAR SÖNÜNCE

Emrah AKHAN

Işıklar sönünce ben orda yoktum. Ne öğretmenimin, "Tarık, Tarık, Tarık!" diyen sesini duymuş, ne de arkadaşlarımı bana şaşkın şaşkın bakarken görmüştüm. Ben orda yoktum. Nereye gitmiştim, bilmiyorum. Doktorların çok sonradan, ailem anlasın diye basitleştirerek anlatacağı "Beyindeki elektrik kaçağı," benzetmesi bile yetmeyecekti anlamama...

"Beynimde elektrik mi var?" diyecek bir çocuktum daha. Ailem bile habersizdi bu durumdan üstelik. Tek bildiğim herkes oradayken benim olmadığım. Elektrik kaçağı olunca hayat ışığım sönmüş oluyordu...

Dalıp gitmelerim artınca babamdan, "Aklın nerede oğlum?" diye endişeyle yoğrulmuş fırça yediğim de oldu, arkadaşlarımdan, "Âşık mısın be oğlum?" diyen de. Fakat ben onların bana bu dalıp gitmeler esnasında ne dediğini sonradan, yine onlardan öğreniyordum. Onlara takılıyor olduğumu düşünmekten öteye geçmiyordu hiçbir. Ama babam, aklımın nerede olduğunu benim de bilmediğimi fark etti bir gün. Doktora gidecektik. Fakat gittiğimiz doktor bir Nörolog olmadığı için, B12 değerimin düşük çıkması bizim için yeterli bir cevaptı.

Vitamin ilaçlarıma eşlik eden haftada iki gün düzenli yemeye başladığım balık eti de orada olmama yetmedi. Sadece benim duyduğum kokular, korkular, yaşadığından emin olup olmadığım anılar, tekrar eden hareketler...

Gizliyordum bunları. Lakin ışıklar uzunca bir süre yokken bambaşka bir şey olacak olursa sırrım ifşa olurdu. Nitekim gözlerimi hastanede açtığım gün hatırladığım tek şey

futbol antrenmanı dönüşü yorgun düşün bedenimdi sadece. Neden burada olduğumu bilmiyordum.

Anlatılardan anladığım kadarıyla, bedensel yorgunluğum bambaşka olanı davet etmişti... Kaskatı bedenim yere devrilmiş, gözlerim yuvalarından çıkmak istercesine yukarıya kaymış, ağzımdan akan salyalara eşlik eden titremelerim iki dakika boyunca devam etmişti. Ambulansla hastaneye geldikten sonra olayı bizzat gören amcanın anlattıkları sayesinde doğru doktorla tanışan hastalığım, kendine nihayet doğru ismi bulabilmişti: Epilepsi. Halk arasında sara olarak tabir edilen hastalık.

O günden sonra hiçbir şey eskisi gibi olmadı. Her gün kullanmam gereken ilaçlar girmişti artık hayatıma, vücudumu yorduğu için nöbetleri tetikleme ihtimali olan futbola ise artık yer yoktu burada. Tanı öncesi hastalık hikâyemi alan doktor bisikletimin tekerliğine yüklemişti tüm suçu bu da yetmezmiş gibi. O tekerlek fırlayıp gitmiş olmasa, kafamı kaldırım taşına çarpıp kanatmış olmasam...

"Kazaya bağlı gelişen kafa travması sonucu olmalı..." diyordu doktor... Travma nedir, ben onu da bilmiyordum.

Aradan beş yıl geçti. Öğrendim travmayı. Elektrik kaçağı nasıl olurmuş beyinde, bunu da öğrendim.

"Beyinde nasıl elektrik kaçağı olur?" diye sorduğum elektrikçi tanıdığımızdan alamadım cevabı ama. Kendim öğrenebileyim diye, "Okuyup büyük adam olursan öğrenebilirsin!" demişti gülümseyerek o gün. Bu cevabı en iyi öğrenebileceğim bölümü seçtim. Tıp Fakültesi'ne başlayınca elektrikçinin neden gülümseyerek bu cevabı bana verdiğini öğrendim. Aklıma geldikçe gülmekten alamıyorum kendimi.

Ben buradayım şimdi. Hayatın içindeyim. Ama her zaman değil... İlaçlarla Epilepsiyi bastırabilen gurubun içinde değilim çünkü. Ameliyat olmam gerekiyor/du. Ailem sıcak bakmadı buna. Yeterince dikkat edersek dalıp gitmelerimin aklımın yerinde olmayacağı anlamına gelmeyeceğini düşündüler. Buna inanmak istediler.

İnanmak her zaman yetmez! Fakülte dekanımız kendimi rahat hissetmem için alanında uzman doktorları toplayıp "Epilepsi" konulu bir panel düzenlenmesini sağladı. Panelde ben de vardım. Sahnedeki sandalyelerden birinde oturuyordum... Yoğun ders temposunu kaldırıp kaldıramayacağımın hesabını yaptığım günlerde cevabımın merkezinde nefes alıp veriyordum...

Tıp Fakültesi'nin ilk haftası Epilepsi nöbeti geçirdiğimde beni hastanede ziyaret etmekten daha güzel bir şey yapmak istemişti belli ki dekanımız... Allah ondan razı olsun. O olmasa devam edemezdim.

Şimdi tüm fakülte tarafından tanınan bir Epilepsi hastasıyım. Etrafımda hiç olmadığı kadar çok sayıda tetikte bekleyen rahat etmem için çabalayan selamını, sohbetini eksik etmeyen doktor var. Ben onların ilk hastasıyım! Ben onlardan bir parçayım...

Bu birliktelik bir süredir çok güzel bir fikrin oluşmasına vesile oldu bende. Epilepsi hastalarına ulaşarak onların hayat kalitesini yükseltecek bir ekip kurmak istiyorum. Bu hastalığın evlenmeye, çocuk sahibi olmaya, okuyup çalışmaya engel olmadığını ulaşabildiğimiz herkese anlatmak istiyorum.

Ben şanslıydım. Hastalığının ve bu türden çeşitli nadir hastalıkların bir yük olmadığını, eksiklik belirtisi olarak sayılmayacağını biliyorum. Bu yüzden bildiğim şeyler bana hep aynı yolu işaret ediyor. Yol anlamına gelen isimle hayatım da bir olacak bundan böyle.

"Bir mum başka bir mumu tutuşturmakla ışığından bir şey kaybetmez," diyen âlimin bahsettiği mum olup başka başkalarına şans, umut, sevgi taşıyacağım. Işıklar tamamen söndüğünde bile, başka mumların üzerinde titreyen bir parça hayat olacağım."

İPEK'Sİ BİR YAŞAMIN İÇİNDEN

İpek SEMERCİ DALKIRAN

Von Hippell-Lindau (VHL). Bu ismi ilk defa duyuyorsanız bugün ona dair pek çok şey öğreneceksiniz. İpek'in VHL ile bilinçli tanışması 24 yaşındayken oldu. Oysa VHL İpek'le tanışmaya geldiğinde o henüz küçücük bir çocuktuk. VHL, annesiyle onun arasına ayrılık tohumları ekerken annesi daha babasıyla tanışmamıştı bile. Ve annesini alıp bilinmezliğe uçurduğunda dahi o, olaylardan bihaber bahçede koşuşturuyordu. Üstelik yalnız da değildi, en küçüğü 15 aylık erkek kardeşi ve 4 yaşında kız kardeşiyle onlar annesiz bir dünyanın ne demek olduğunu kavrayamayacak kadar oyuna dalar, renkli şekerlere kanarlardı. Peki, kimdi İpek? Bu soruyu her sorduğunda aslında kim olduğunun arayışındaydı. Potansiyel Ben'ine olan yolculuğunun sürdüğünün bilincindeydi. 40 ile 50'nin tam ortasında, siyah beyaz saçları olan ve gülümsemeyi seçen öğrenmeye hevesli, keyif insanıydı İpek... İzmir'in içinden, dünyayı merak eden düşünceleriyle uyan düşünceleri okumaya doyamayan sağlığı kovalayan hayatın tadını bilen yaş ve cinsel kimliklerden bağımsız insanın özüne odaklanan çocuk heyecanıyla beraber içindeki çocukla güne uyanan becerilerini bilgiyle besleyen en önemlisi hayatın en güzel hediye olduğunu çok çok iyi bilen biriydi... Toprakla Su hayatın kaynağıdır derler. İpek de o kaynaklara tutundu. Genetik doktorunun "Sen VHL ile doğurma," mesajına "Challenge" yaptı. Toprak ve Su'yu doğurup ünlü filozof Aristoteles tarafından ortaya atılan telos kavramına uygun biçimde davrandı. Telos, bir kişinin veya şeyin tam potansiyel ya da doğal amacına veya amacına atıfta bulunmak için kullanılan bir terimdi. Aristoteles: "İnsanın gayretinin en üstün sonu," olarak da ifade etmişti telosu. Tam da bu açıdan VHL ile olan mücadelesine yakışır bir tanımdı.

VHL bir hastalıktı. Birçok organda neoplazi gelişimi ile seyreden kalıtsal bir hastalık. Vücutta pek çok kistler oluşuyordu. Basit kistler olarak kalabildiği gibi, zamanla kansere de dönüşebilen türleri de vardı. Otozomal dominant geçişler gösteren insidansı 1/30.000 ile 1/50.000 arasında olan erkek ve kadında eşit sıklıkta saptanan tam bir baş belası sendromdu. Ona baş belası demekle çok haklıydı İpek. Çünkü hayatının hemen hemen her döneminde bu baş belasıyla yaşamı kucaklamayı öğrenmek zorunda kalmıştı. Kalacaktı da... İpek'in deyimiyle nüvesindeki sorumluluk sahibi bir gendi bu. Zira bu sorumlu gen (VHL geni) 3. kromozomun kısa kolunda yer alıyordu (3p25-26). VHL geni 3 eksondan oluşmaktaydı. Ve bu gene ait olarak 200'ün üzerinde tanımlanan mutasyon vardı. Güncel yapılan araştırma sonuçlarına bakılsa daha da fazla mutasyon bulunmuş bile olabilirdi. İpek VHL için kısaca "LG" yani "Lanetli Gen" tanımı yapıyor. "Kader Geni" de denebilir belki. Ebebeynlerden çocuğa geçme oranı %50. Epeyce yüksekti. Yani temiz genin olduğu %50'lik taraftaysan bu hastalıktan yırttın demekti. Üçüncü kromozomun kısa kolundaysan tutulumlardan tutulum beğenmeliydi. Bu tutulum meselesini anlaması epeyce zaman aldı. Zira tuttu mu bırakmayan türden tutulumlardı bunlar. Buna dair yaptığı internet araştırmalarında pek çok şey buldu. İpek her makaleyi taradı. VHL'de sıklıkla gözler, merkezi sinir sistemi (beyin ve omurilik), böbreküstü bezleri, pankreas, epididim ve böbrekler etkileniyordu. Retinal veya merkezi sinir sisteminde gelişen hemanjiyoblastomlar bu hastalıkta tipik ve en çok görülen bulgulardandı.

Annesini de ondan ayıran bu hemanjiyoblastomlardı. Çocuk yaşta annesinin beynine takılan şantın, beyin sıvının tahliye edilmesinde kullanıldığını öğrenmişti. Oysa 4 yaşında bir çocuk masalların içinde kaybolmayı öğrenmeliydi. Küçük kardeşi on beş aylık bir bebektir. Annesinin kollarında sevgiyle huzurla uykuya dalmayı bilmeliydi. Uçurtma uçurulurken rüzgârla dans etmeyi deneyimlemeliydi. İpek çocukluğunda Ege Üniversitesi Hastanesi'nin 4. katına bakan yolun kaldırımında annesi belki cama çıkar diye oturup beklerdi. Ya da halsizliği uyuyunca geçer diye annesinin odasının kapısında oturup beklerdi. Çocukluğu böyle geçmişti. Oysa geçen zamandı. Annesi beklediği gibi iyileşmemiş, her geçen gün daha da solup halsizleşmişti. Gözlerindeki buğulu hüznü, dudaklarının kenarlarındaki anlamlı çizgileri anlamak için çok yıl geçmesi gerekmişti. Sekizli yaşlardan otuzların ortalarına. Büyüklerinin anlamsız öyle uykusuna yatırırlarında gelmeyen o uykuların peşinde annesinin yokluğunu anlamlandıramadan büyümüşü onlar üç kardeş. Yirmi dört yaşında annesinin başına gelen bu hastalığı araştırmaya başladığı zamanlardı. Çünkü sol böbreğindeki kistlerden ikisi dönüşmüş I.

ve II. evre oluvermişti. Tutulumlara o zaman baktı internette. Her yaşında ayrı okuyor, okudukça en temel korkusu olan ölümün soğukluğu onu ensesinden yakalıyordu. Yine de yaşamak güzeldi. VHL'de; pankreasta kistler, adenomlar, hemanjiyoblastomlar ve adenokarsinomlar görülebilirdi. Böbreküsti bezi tümörleri arasında iki taraflı da olabilen feokromositoma gelişimi yine sıkça rastlanan bir durumdu. Böbrek karsinomu (hiper nefroma) gelişme riski çok yüksekti. Genç yaşta böbrek karsinomu saptanan ve ailesinde böbrek tümörü hikâyesi olanların, VHL hastalığı açısından araştırılması gerekmektedir. Bu bilgiler ışığında 1999 yılında ilk sol böbrek kisti saptandığında aile öyküsünü araştırmaya karar vermişti zaten. Oysa 24 yaşında hangi ülkeye seyahat etmeli? Bu yerlere İpek'i çeken hikâyeleri araştırmalıydı. Ancak hayalleri Machu Picchu gerçekleri İzmir, 9 Eylül Eğitim ve Araştırma Hastanesi'ydi. Bu araştırmada annesinin raporlarına da ulaştı. VHL ile resmi tanışması böyle başlamıştı. Ardından annesinin babasının yani dedesinin nedeni tam olarak bilinmeyen bir böbrek rahatsızlığından öldüğünü öğrendi. Anneannesi, annesinin 16-17 yaşında gittiği dikiş nakış kursunda bir gün boyunca gözlerinin görmediğini söylemişti. "Doktora niye gitmediniz?" diye sorduğunda Ona verilen yanıt şaşırtıcıydı. "Gözlerini beyaz almıştır!" deyiverdi anneannesi. Cahillik mi? İmkânsızlık mı? İhmalkârlık mı? Bilemedi. Öfkesini, nefesiyle kontrol etmeyi öğrendi. Böyle böyle annesinin dünyasına hemanjiyoblastomun girişini öğrendi. Şunu kabul etmeliydi elbette; bundan 40 yıl öncenin tıbbi imkânları ile bugünün imkânları arasında inanılmaz farklar vardı. Teknoloji şimdi süperdi ve gelecekte çok daha iyi olacaktı. İşin ilginç tarafı, eğer bu hastalığı biliyorsanız, o zaman düzenli kontrolle yaşam kalitenizi yükseltebiliyordunuz. Erken teşhis edilen kistler kontrol altında tutuluyordu. Böylelikle kanser başında yakalanıyor ve ameliyatla müdahale edilerek yaşam süresi uzatılıyordu. Tabii hiç belirti göstermeden son evrede yakalanmak da mümkündü. İpek kendi başlangıç hikâyesini anımsadı. İşyerinde elleri uyuşmuş, karnına bıçak saplanmış, bir anda halsizleşmiş ve elleri, yüzü bembeyaz olmuştu. Zehirlendiğini düşünmüştü. Hastanede çekilen batin ultrasonunda pankreatit diye bir şeyden bahsediyordu doktorlar. Sonra tam teşekküllü hastaneye sevk etmişlerdi. Böyle başlamıştı her şey.

İzleyen yıllardaki tetkiklerde beyinde rastladıkları hemanjiyoblastom için "Gamma Knife" ile olan buluşması da tarih yazan türdendi. Bunu bilinir ve şirin kılmanın en güzel hali, Star Wars'taki ışın kılıcının tıbbi amaçlı kullanımı olarak anlatmak olurdu herhalde. Böyle kendini sakinleştirmeye, işi şakaya vurmaya çalışıyordu. Kariyeri, gençliği, evliliği, arkadaşlık ilişkileri her şey etkileniyordu. Hayatı hep

yeniden düzenlemek gerekiyordu. Onun yaşam treninin üzerinde yürüdüğü rayların makasları sihirliydi. Ne zaman ne yöne döneceğini bilmeden ilerlemek, yolun sonunun nereye çıkacağını bilememek, hangi istasyonda kimin ona eşlik edip kimin ondan ayrılacağını kestirememek zordu. Vuca içinde yaşamak buydu. Dalgalı, belirsiz, karmaşık ve muğlak... Ağrı eşiği düşük biri olarak en acı çektiği tedavilerden biriydi "Gamma Knife." Matkapla kafatasına itina ile 4 vida takılıp üzerine makarna süzgeci benzeri bir metal parça eklenerek başlıyordu işlem. Bununla Manyetik Rezonans adı verilen görüntüleme cihazında çekim yapıp hedeflenen kistlere atış yapılmaktaydı. Hiç sevmedi. Hepimiz iyi biliriz ki şu hayatta bazen istemediğimiz çok şeye katlanmak zorunda kalırız. İpek için de bu durum öyle bir durumdu, katlandı. Zaten şu sağlık turizmi dediği hikâyelerinden çok rahat bir kitap yazabilirdi. Bu hastalığın pek çok tıp branşının birlikte karar alması gerektiğini gördü. Tek tek branşlara tedavi ve kontrol için gitmektense birlikte ortak görüşle hareket edilmesinin daha anlamlı ve hasta psikolojisi için daha iyi olduğunu fark etti. Bu anlamda iyi bir hekim kadrosuna emanetti. Şanslıydı. Çünkü çok maliyetli bir hastalıktı. Sağlık güvencesi masrafların çoğunu karşılıyordu. Hayatın değerine paha biçilebilir miydi? Her şeyi pozitif taraftan görmeyi öğrenmişti. Öğrenmiş miydi? Seçmiş miydi? Seçmişti. O bilindik psikolojik süreçlerden perde perde geçti. Gececekti. Önce şok, sonra inkâr ile başlayan ve kabule geldiğinde gerçekten uyandığı, uyandığında ise asla eski İpek olmadığı o süreç...

Neticede her canlı ölümlüydü. Ölümsüzlüğün sırrı kitlelere iner miydi? Ya da hâkim ideolojiler nesneleştirdikleri insan canlısı ile bu lütfu yani ölümsüzlüğü paylaşmaya yanaşır mıydı? Covid'in laboratuvarından yayıldığı hikâyelerini düşündü. İnsan nüfusunun çok görüldüğü, kaynakların kıtlığının hesaplandığı ve nüfusun bir bölümünün üretilmiş laboratuvar silahlarıyla yok edilmeye heveslenildiği bir dünyayı düşündü. Savaşlar orta çağdaki gibi değildi. Şekil değiştirmişti. Ekonomik, siyasal, sosyolojik ve psikolojiktir. Göbekli Tepe'deki gibi hâkim ideolojiler kendilerini tanrılaştırarak gücü, insanın en kadim bağlanma arayışı olan inanç aracılığıyla tutmaya ve sürdürmeye hevesli miydi? Geleceği kestirmek de zordu. Belki Anunnakiler dünyayı yeniden ziyaret ederdi. Zihni de internet arama motorları gibiydi. Oradan oraya geçip gidiyordu. Teknoloji hem iyi hem kötüydü onun için. Ölüm ve ölümsüzlük dikotomisinden tutulumları araştırmaya devam ettiği bir akşamüstüydü. Nerede kalmıştı? "VHL'de böbrek kistleri görülür," bölümünde kalmıştı. Karaciğer kistlerinin seyrek, pankreas kistlerinin sık rastlandığını okudu. Olguların %70'inde pankreas

kistlerine rastlanıyordu. Bu nedenle, karaciğer kistleri olmadan da multipl pankreas kistleri ile karşılaşılması halinde VHL hastalığı akla gelmeliydi. İpek'in öyküsü de sol böbrek kistleri ile başlamıştı işte. Sonra bu masum kistiklerden pankreasının korpus bölümünde olanlar da izlenmeye devam etti. Evrilmeden onların da kontrol altına alınması akıllıcaydı. Operasyondan önce evlendi. Dünya tatlısı bir insan olan eşine hastalığından söz ettiğinde eşinin cevabı hem beklenmedik, hem de ayaklarını yerden kesen türdendi. "Nereye kadarsa ömrümüz oraya kadar yürürüz," demişti eşi. O güne dek duyduğu en anlamlı sözlerdi. O bilindik iki kelimenin dışına çıkmış, o güne değin söylenmiş en güzel aşk sözlerinden daha anlamlıydı bunlar İpek için. Evlendiler ve 4 ay sonra 27 yaşında aynı operasyonda sol böbreği ile pankreasının uç bölümü alındı. Diyabete 5 kala yaşama göz kırpmıştı. Yaşam güzeldi. Hem de çok güzel. Yaşama tutunmak için güneşin sıcaklığı, gökyüzünün mavisi, sonbaharın tonları, denizin meltemi yeterdi. Von-Hippel Lindau hastalığı olanlar, tüm yaşamları boyunca neoplazi gelişimi açısından taranmalı ve takip edilmelilerdi. Yaşamın ilk yıllarından itibaren her yıl fiziki muayene ve oftalmolojik inceleme yapılması öneriliyordu araştırmalarda. On yaşından itibaren yıllık merkezi sinir sistemi görüntüleme taraması ve batin görüntüleme taraması yapılması gerektiğini öğrendi. Multipl tümörler nedeniyle yapılan operasyonlar sonrasında, böbrek yetersizliğinin gelişebildiğini okudu. Aldığı nefes okuduklarından sonra daha anlamlı solunuyordu. Şimdilik iyi huylu tümörleriyle sağ böbreği, sol böbreğinin de görevini üstlenerek başarıyla sistemi çalıştırmaktaydı. Evlilik güzeldi ancak bankacılık kariyeri zorluydu. Ameliyattan sonraki iki yılı, çabuk yorulan buna karşın çok okuyan çok yaşamak ve çok gezmek isteyen tatlı sohbetlere tutkun biri olarak geçti. Zerrin Özer'in "Gönül" şarkısındaki gibi her çiçekten bal almak istiyordu. Sanki yarın son günüydü ve gün bitmeden her şeyi yapmalıydı. Otuz yaşında oğlu Toprak'ı kucağına aldı. Mutluluk buymuş dedi. Hayatı üç kelimeydi: Evli, mutlu, çocuklu... 35'e vardığında, güzel kızı Su'ya kavuştu. Mutluluğun katmanlarındaydı. Sonrası biraz duygusal çalkantıyla geçti. Pankreas kanseri de yaşamında yeni bir şok dalgası yarattı. Bu sefer iyi bir sörfçüydü. Bu dalgayı süper karşıladı ve hayat jürisinden tam not aldı. Bu durumda bile eğlenmeyi biliyordu. İşte bu eşsiz bir seçimdi. Pankreasından ve bazı diğer organlarından feragat etti. Yıl 2014 Ocak ayı iken bu operasyona Whipple dendığını öğrendi. Hani genetik doktoruna meydan okumuştı ya, iyi ki de okumuştı. Bütün bu başına gelenlerle mücadele gücünü çocuklarının kulağını dolduran seslerine borçluydu. "Hadi anne!"

Hayat sürprizlerle doluydu. Ya da İpek sadece iyi olanı seçmeye fazla odaklı yaşamaktaydı. Victor Frankl ile bu dönem tanıştı. Çok şey öğrendi "Logo Terapiden". Hayatın anlamı İpek için neydi? Bulmalı ve yola devam etmeliydi. Ancak bu sefer de kolanjit oldu. Onu da aştı. Profesyonel Koçluk eğitimi almaya karar verdi ve eğitimini tamamladı. O sırada histerektomi operasyonu geçirdi, rahimdeki miyomları da evrimleşmek üzereydi. Yaşı 39, seçimi yine ve her şeye rağmen yaşamaktı. İnsanı anlamak aslında kendini anlamayı fısıldıyordu ona. Kendiyle psikolojisi arasında olan biteni anlamlandırmaya çalışırken sağlık hep başka açılardan yaşama bakmayı gösteriyordu. Bir karar verdi. Ege Üniversitesi'nde Psikoloji Anabilim Dalı'nda Sosyal Bilimlerde İnsan Çalışmaları alanında yüksek lisans programına başlayacaktı. Bu kendine vereceği bir hediyeydi. Ve öyle de oldu. Ruh hali son yıllarda güneşli ve parlak görünürken her check-up öncesi olduğu gibi bir yanı parçalı bulutlu diğer yanı kırılğan bir fay hattı gibi sürekli artçı sarsıntılarla sallanıyordu. Her kontrolden sonra doktorun söyleyeceklerini duymak, duyduklarını yönetmek, değişimin dengeye gelinceye kadar olan çizgisi onu çok ama çok yormaktaydı. Bu yorgunluk duygusal alandaydı. Kendisinden kaçışları, yokuşları, yokuş aşağı koyuşları ve kendine varışları... Düşüncelerini, duygularını dahası davranışlarını yönetmeye olan çabası. Elbette gülmekle ağlamak arasında çok zorlandığı an vardı. Her şeye rağmen hem güçlü hem zayıftı. Kendine şefkat için de çabaladı. Her haliyle içindeki çocuğu pamuklara sardı. Çocuklarını da sevgisinin pamuklarında büyütüyordu. Kardeşleri şanslı gen dilimindeydiler. Annesinin diğer dört kardeşinden ikisi (iki dayısı) VHL'den ölmüştü. İki teyzesinde VHL geni vardı. Büyük teyzesinde hiçbir bulgu yokken birinci çocuğuna VHL aktarmıştı. Kuzeni de hemanjiyoblastom nedeniyle ameliyatlar geçirmişti. Küçük teyzesinin böbrek kistlerinden iki böbreği de alınmıştı. Şu an diyalizle yaşamını sürdürmeye çalışıyordu. Diyalize giren teyzesi de birinci çocuğuna VHL genini aktarmıştı. Bu kuzeni de hemanjiyoblastomlarla mücadele ediyordu ve operasyonlar geçirmişti. İpek de çocuklarına yaptırdığı gen analizinde oğluna değil, kızına VHL geçirdiğini öğrendi. Tıp her geçen gün daha da iyiye gidiyordu. Bu hastalıkla ilgili gen araştırmaları devam ediyordu. Amerika'da bir üniversitede süren gen çalışmalarına hücre bağışında bulundu. Hücreleri üredi ve çalışmalarda kullanılıyordu. Sekonder diyabetle ve nefsiyle mücadeledeydi. Yeme tutkusunu ve iştahını seviyordu. Düzenli kontrollerini aksatmamaya çalışıyordu. Nazım Hikmet'in "Yaşamaya Dair" şiirinin dizeleri onun hislerine tercüman oluyordu:

*"...Diyelim ki, ağır ameliyatlık hastayız,
yani, beyaz masadan,
bir daha kalkmamak ihtimali de var.
Duymamak mümkün değilse de biraz erken gitmenin kederini
biz yine de güleceğiz anlatılan Bektaşî fıkrasına,
hava yağmurlu mu, diye bakacağız pencereden,
yahut da sabırsızlıkla bekleyeceğiz
en son ajans haberlerini..."*

Yaşamın anlamı, kıymeti ona yüklediklerimizde gizliydi. Yaşamak, en temel korkumuz ölüme inat ve diğer her engele rağmen çok ama çok kıymetliydi... Hayatta ne ile karşılaşsak karşılaşalım, nasıl yaşamayı seçeceğimiz insanın hür iradesiydi. Son kontrolleri gayet iyi çıktı. Yolu açıldı ve yaşamaya devam etti. Her zaman yaptığı gibi gülümsemeye devam ederek...

Teşekkürler:

Alper & Toprak & Su

Annem & Babam & Kardeşlerim & Büyük ailemin tüm fertleri

Hayata Tutunmasına En Büyük Desteği Veren Doktorları:

- Dr. Öztürk Karabey
- Dr. Ali Kumru
- Prof. Dr. Hülya Kayserili
- Dr. Hatice Tigin Özcan
- Prof. Dr. Orhan Bilge
- Prof. Dr. Tarkan Esen
- Prof. Dr. Mithat Bahçeci
- Dr. Tuğba Emüroğlu
- Prof. Dr. Ahmet Çoker
- Prof. Dr. Mustafa Parıldar
- Prof. Dr. Kemal Yücesoy
- Prof. Dr. Sertaç İşlekel
- Prof. Dr. Talat Kiriş
- Prof. Dr. Türker Kılıç

Hemşireleri: Meral Ünal/Şifa Demiröz/Nuran Küçük/Dursun Kaya/Gülcan Özer

Eczacıları: Ayla & Turgut Tunçbilek

İSKENDER'İN ŞAPKASI

Vedat KÖSEOĞLU

Gün çok heyecanlı başlamıştı. Ailede kimseyi gece uyku tutmamış, herkes yarın aileye katılacak bebeğin heyecanı ile geceyi neredeyse uykusuz geçirmişti. Evleri şenlendirecek, hayat verecek bu yavru hem anne hem de baba tarafında ilk torun olacaktı ve herkesin onun saçının, gözünün renginin üzerine, ya da kime benzeyeceğine ait tahminleri ve beklentileri vardı. Hamilelik süresince doktor izlemlerini düzenli olarak yaptıran Leyla, şüphesiz ki hepsinden heyecanlı ve biraz da endişeli idi. Son birkaç kontrolünde yapılan ultrasonografik incelemede, bebeğin beyin içinde normalde sıvı içeren bölümlerden birinde hafif bir genişleme gözlenmişti. Gerçi düzenli olarak izlemini yapan Kadın Hastalıkları ve Doğum Hekimi Dr. Esat Bey bunun şu an için çok önemli olmadığını, ancak izlenmesi gerektiği ifade etmişti. Kimseye hissettirmese de bu şüphe Leyla'yı içten içe rahatsız ediyordu. İzlemini sürdüren Dr. Esat Bey'de bu nedenle bazı endişeler duymuş olmalı ki sezaryen doğum önermişti. Normal yoldan doğum yapmayı çok arzulayan Leyla da bu teklifi çaresiz bir şekilde kabul etmek zorunda kalmıştı.

Saatler ilerlemiş ve hastaneye doğru yola koyulma vakti gelmişti. Hastanede gerekli olabilecek eşyalar ve malzemeler hazırlanıp akşamdan otomobilin bagajına yerleştirilmişti zaten. Leyla, eşi Bahattin, Leyla'nın ablası ve annesi bir araçla hareket etmişler, evde kalan Leyla'nın kayınvalidesi, kayınpederi ve babası da gidenlerin arkalarından iyi dileklerle dualar okumuşlardı. Makedonya'dan göç etmiş bir ailenin çocuğu olan kayınpeder Ali Rıza Bey doğacak çocuğa konulacak isim konusunda çok net olarak fikrini söylemişti. "İskender." Leyla'nın aklında başka isimler olmasına rağmen

kayınpederinin bu kuvvetli arzusunu bildiği için de pek ses çıkarmak, karşı gelmek niyetinde değildi. Hem olsun "İskender" güzel bir isimdi, insan dimağında genellikle güç, kuvvet, başarı gibi hoş kabul edilebilecek düşüncelerin oluşmasına yol açıyordu. Artık İskender'in aralarında olmasına çok az vakit kalmıştı. Evde kalanlar hastaneden gelecek hayırlı ve güzel haberi bekliyorlardı.

Bahattin yolcularını son derece dikkatli, karıncaezmez şekilde otomobili sarsmadan ancak bir ralli yarışçısına yaklaşıp bir hızda kullanarak hastaneye ulaştırdı. Kadın Hastalıkları ve Doğum uzmanı Dr. Esat Bey'in adını girişteki karşılama personeline söylediklerinde kendileri için hazırlanmış odaya yönlendirildiler. Odaya girdikten sonra ilgili servis hemşireleri gerekli bilgileri kaydettikten sonra hasta dosyasını tamamlamış olarak odadan ayrılırken Dr. Esat Bey içeri girdi.

"Günaydın, hoş geldiniz. Nasılsınız?" Gülerek: *"Eminim ki hepiniz çok heyecanlısınız. Size sakın olun diyemeyeceğim, desem de çok fazla başarılı olacağımı düşünmüyorum zaten,"* dedi. *"Birazdan personelimiz sizi ameliyathaneye götürecek ve yaklaşık on beş, yirmi dakika sonra ameliyatımıza başlayacağız. Sormak istedikleriniz varsa şimdi dinleyebilirim,"* dedi.

Yüreklere ağızlarından fırlayacak gibi çarpan gruptan kimseden soru gelmeyince *"Ameliyathanede görüşürüz,"* diyerek odadan ayrıldı.

Duvarları açık yeşil renkli fayanslarla kaplı ameliyathane odasının tavanında yerleşik, oldukça güçlü bir aydınlatma sağlayan lambanın ışıkları İskender'in dünyaya ilk defa açılan gözlerini kamaştırdığında tarih 23 Nisan'ı saatler 08.18'i gösteriyordu. Ameliyathane ekibinin gözlerinde büyük bir mutluluk okunurken salonu, *"Çekilin ben geliyorum,"* dercesine güçlü ve kuvvetli bir çığlık atan İskender'in sesi doldurdu. Anestezi uzmanı hekim annenin anestezisini yönetirken Dr. Esat Bey'de dünyaya gelmesine vesile olduğu kaçıncı bindeki bebeğin mutluluğunu yaşıyordu. Sezaryen ameliyatının geri kalan basamakları sürdürülürken İskender bebek hemşiresi tarafından yandaki masaya alındı ve doğuma katılan Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları uzmanı Dr. Ayşegül Hanım tarafından detaylı bir şekilde muayene edildi. Muayene sonrasında gerekli temizliği yapılan, bebek ölçümleri yapıldıktan sonra bebek hemşiresi tarafından giydirildi. Ameliyata ait son işlemler tamamlandı ve Leyla anesteziden yavaş yavaş uyandırılırken İskender hemşiresinin kucağında Dr. Ayşegül Hanım ile beraber odasına doğru yola çıktı. Asansör Leyla'nın odasının bulunduğu katta durup kapı açıldığında kapıda heyecanla bekleyen aile fertlerinin mutluluk sesleri duyuldu. Hepsi

art arda sorular soruyor, neredeyse hiçbiri sorduğu sorunun cevabını beklemiyor, arkadan ikinci soruyu soruyordu.

"Kaç kilo? Annesi nasıl? Sağlıklı mı? Gözleri ne renk? Kime benziyor?"

Bir sevinç yumağı halinde bebeğin etrafını saran grup neden sonra evde bekleyenlere bu mutlu haberi vermeyi unuttuklarını fark etti. En yeni ve heyecanlı baba, Bahattin'in titreyen, heyecanlı ellerindeki telefon neredeyse düşecekti. Evde bekleyen annesini aradı.

"Anneciğim İskender'imiz geldi. Sağlıklı çok şükür. Leyla da birazdan odaya gelecek. Sen evdekilere ve haber bekleyen diğer akrabalara bu haberi duyurursun artık."

Bir süre sonra Leyla da Dr. Esat Bey, anestezi uzmanı, hemşireler ve personel refakatinde odaya getirildi. Odanın süslerle bezenmiş kapısının arkasında mutluluk gözyaşları vardı. Biraz sonra tekrar odaya gelen bebek hemşiresi ve Dr. Ayşegül Hanım bebek bakımı, beslenmesi ve bebeğin bundan sonraki izleminin nasıl yapılacağı hakkında yeni anneye ve beraberindekilere bilgiler verdiler. Bu arada Dr. Ayşegül Hanım, Dr. Esat Bey'in doğum öncesi ultrasonografide saptadığı bulgunun değerlendirilebilmesi için taburcu edilmeden bir ultrasonografik inceleme yapılmasını istedi.

İskender ve Leyla hastaneden çıkmadan İskender'in ultrasonografik incelemesi yapıldı. Doğum öncesi bulgularla olduğu gibi beyin içinde normalde sıvı içeren bölümlerden birinde hafif bir genişleme saptandı ve başka bir bulgu eşlik etmediği için de düzenli aralıklarla izlenmesine karar verildi. İki gün sonra anne ve bebek birbirlerine iyice alıştıktan sonra sağlıklı bir şekilde taburcu edildiler ve evlerinin yolunu tuttular. Artık evde bütün konuşma konuları, güncel meseleler, işlere ait konular hakkındaki konuşmalar terk edilmiş varsa yoksa bütün konu İskender olmuştu.

Günler güzel geçiyor. İskender sorunsuz büyüyüp serpiliyordu. Aylık kontrollerinde Dr. Ayşegül Hanım tarafından dikkatle muayene edilen İskender'in aylık ölçüleri özenle izlem dosyasına kaydediliyordu. Üçüncü ay kontrolü sırasındaki ölçümlerde bebeğin baş çevresinin beklenenden daha hızlı arttığını gören doktoru, aileyi telaşa ve üzüntüye sokmamak için özel not koyup izlemeye aldı. Gelecekteki ölçümlerde elde edeceği değerlere göre bir plan yapmayı düşündü.

İskender artık neredeyse dört aylık olmak üzereydi ve annesi ile sık sık parklarda gezmeye gidiyordu. Gülücükleri kahkahaları evde büyük bir neşe kaynağı olmuş, ailenin büyüklerine yaşama gücü verir hale gelmişti. Gün İskender ile başlıyor, İskender ile

bitiyordu. Bütün akrabalar, komşular evden çıkmaz haldeydiler. Akrabalardan, Leyla'nın amcasının Tıp Fakültesi 5. sınıfta okuyan kızı Mualla da İskender'in sevgililerinden biriydi. Mualla da neredeyse her gün uğrayıp onu görüyor, seviyor, sonra evine gidiyordu. Bütün bunların dışında Ali Rıza Bey'in duyduğu keyif ve mutluluğun tarifi yoktu. Hem bir erkek torunu olmuş hem de torununun ismini kendisi koymuştu. İskender onun için bambaşkaydı. Onunla oynarken severken sürekli babaannesine sesleniyordu.

"Süheyla bak benim torunuma ne kadar güçlü, adı gibi kuvvetli." İskender'in kol ve bacak kaslarını göstererek: *"Bak, bak taş gibi sert, nasıl kuvvetli benim torunum. Hiç kimse bu sert kasları bükemez, onu hiç kimse hiçbir sporda yenemez. O adının içinde saklı olan ender kelimesi gibi ender ve nadir bir insan olacaktır,"* diyordu.

Evin neşe kaynağı olan İskender için her gün yeni giysiler, oyuncaklar alınıyordu. O günlerde alışverişe çıkan anneanne de ağustos ayının sıcak günlerinde kullansın diye bir şapka almayı arzu ediyordu. Uzun zamandır tanıdığı satıcı, çok güzel bir şapka seçti ve *"Neriman abla, bu dört aylık bebek için uygun, bunu al eminim çok yakışacak, güle güle kullansın, bunu ben ona hediye ediyorum,"* dedi. Artık İskender'in bir de şapkası vardı.

Ağustos ayının ortaları olmuştu artık. Ertesi gün annesi ile parkta gezintiye çıkacak olan İskender'in yeni hediye edilen şapka ile dolaşması planlandı. Giyindi, süslendi herkes. Sıra İskender'in şapkasına geldiğinde, şapkanın İskender için çok küçük olduğu fark edildi. Oysa dükkân sahibi o yaş için uygun olduğunu söylemişti. Anneanne herhalde ben yanlış aldım diye düşündü, o gün şapkasız gitmeye sonra şapkayı değiştirmeye karar verdiler. Çok güzel geçen bir günden sonra eve döndüler ve her günkü olağan hayatlarına devam ettiler.

Önceki günlerden farklı olmayan akşam saatlerinden sonra uykuya çekilen aile bireyleri gece Leyla'nın çığlıkları ile uyandılar. Çığlık atmaktan, doğru dürüst konuşamayan Leyla'nın yanına geldiklerinde, onu kucağında İskender ile buldular. İskender uyurken beşiğinde değişik hareketler fark eden annesi, beşiğe baktığında onun çırpındığını, gözlerinin kayıp bir noktaya sabitlendiğini görmüştü. Hemen ambulans ile hastaneye götürülen İskender "Ateşsiz nöbet geçirme," nedeniyle yatırılarak incelenmeye başlandı. Hastanede yattığı günlerde de çokça benzer nöbet geçiren İskender'e tanı koymak için pek çok kan tahliliyle beraber MR tetkiki yapıldı. Muayenesinde baş çevresinin yaşına göre beklenen değerlerden yukarda olduğu görüldü ve kol ve bacak kaslarında ise aşırı sertlikler saptandı. Çocuk doktorları Ayşegül Hanım'ın önerisi ile çocuk Nörolojisi uzmanı Dr. Cengiz Bey'e ulaşıldı.

Aylarca süren uzun incelemeler ve tetkikler sonrasında İskender'in hastalığının tanısı konuldu. Bu dönem içerisinde İskender'in gelişim basamaklarının giderek bozulduğu görüldü. Oturma ve yürümesi gecikmişti ve baş çevresi giderek büyümüştü. İskender'in hastalığının adı "Alexander Hastalığı"ydı.

Neredeyse 30 yıldır çocuk Nörolojisi uzmanı olan ve bu alanda binlerce hasta görmüş ve tedavi etmiş olan Dr. Cengiz Bey ilk defa bir hastasına Alexander hastalığı tanısı koymuş oluyordu. İlk defa 1949 yılında Tıp literatüründe tanımlanmış olan hastalık bugüne dek sadece 500 civarında hastada rapor edilmişti. Dr. Cengiz Bey İskender'in ailesine tanı hakkında bilgi vermek için onları görüşmeye çağırdı. Bunu yaparken arzu ederse öğrencisi ve Leyla'nın akrabası olan Mualla'nın da katılmasını ve hastalık hakkında bilgilenmesini istiyordu. Mualla heyecanla bu teklifi kabul etti.

"Bugün sizlere İskender'in hastalığı hakkında bilgi vermek istedim. Eminim ki bu anlatacaklarımın pek çoğu size çok yabancı gelecek terimler ve tanımlar içerecektir."

Aylar süren çok yorucu ve üzüntülü günlerin ardından çocuklarına, torunlarına tanı konulan aile efradı hep beraber bu toplantıda Cengiz Bey'in anlatacaklarını büyük bir dikkatle dinlemeye, sözlerinden küçücük de olsa bir umut ışığı yakalamaya hazırdılar. Cengiz Bey üzüntülü bir ses tonu ile anlatmaya başladı. Konuşmanın bir kısmı aile için olmakla beraber önemli bir kısmı da öğrencisi Mualla'nın bilgilenmesine yönelikti.

"Alexander Hastalığı, çok nadir görülen bir nörogenetik hastalıktır. Sinirlerimizin liflerini saran bir kılıf olan miyelinin yok edilmesini içeren, lökodistrofiler adı verilen bir grup bozukluktan biridir. Miyelin, sinir liflerini izole eden ve sinir uyarılarının hızlı iletimini destekleyen yağlı bir kılıftır. Eğer miyelin uygun şekilde korunmazsa, sinir uyarılarının iletimi bozulabilir. Alexander Hastalığı gibi lökodistrofilerde miyelin bozulduğunda, sinir sistemi fonksiyonları bozulur. Alexander Hastalığı vakalarının çoğu 2 yaşından önce başlar ve süt çocukluğu formu olarak tanımlanır. Bu formun belirtileri ve semptomları tipik olarak genişlemiş bir beyin ve kafa büyüklüğü (megalensefali-makrosefali), nöbetler, kol ve/veya bacaklarda sertlik (spastisite), zihinsel engellilik ve gelişimsel gecikmeyi içerir. Yani sizin İskender'de gördüğünüz kas sertliği ve şapkanın küçüklüğü aslında bu hastalığın klinik bulgularının birer tezahürüdür. Daha şiddetli zihinsel engellilik ve gelişimsel gecikme, beyinde sıvı birikimi (hidrosefali) ve nöbetler ile ilişkilidir. Hastalık Rosenthal lifleri olarak bilinen anormal protein birikimleri ile karakterizedir. Bu birikintiler, beyin ve omurilikteki diğer hücreleri destekleyen ve besleyen astroglial hücreler adı verilen özel hücrelerde bulunur. Bildiğiniz üzere hayatımızı ve

bütün fonksiyonlarımızı idare eden yöneten değişik genlerimiz mevcuttur. Glial fibriler asidik protein adındaki bir proteinin üretim emrini veren GFAP geni de bu genlerimizden birisidir. Bu gendeki bir bozukluk, bir mutasyon bu hastalığa sebep olmaktadır. Bu bozukluk gibi yapısal olarak değiştirilmiş bir şekilde üretilmesine yol açar. Sonuç olarak, anormal glial fibriler asidik protein muhtemelen astroglial hücrelerde birikerek hücrelerin normal fonksiyonunu bozan Rosenthal liflerinin oluşumuna yol açmaktadır. Bozulmuş astroglial hücrelerin, miyelinin anormal oluşumuna veya korunmasına nasıl katkıda bulunduğu ve Alexander hastalığının belirtilerine ve semptomlarına neden olduğu henüz net olarak anlaşılmamıştır. Otozomal dominant bir modelde kalıtsaldır, yani her hücredeki değiştirilmiş genin bir kopyasının bozukluğa neden olması için yeterli olduğu anlamına gelir. Bildiğim kadarı ile geniş kuşak aile bireyleri arasında bu tür bir hastalığı olan yakınlarınız bulunmamaktadır. Bazen hastalık yepyeni bir mutasyon ile doğrudan ilgili kişide başlamış olabilir. Bu tıbbi bilgilerin ışığı altında ifade etmem gerekirse, gerçekten oldukça nadir görülen ve tedavisi bilinmeyen bir Nörogenetik hastalık ile karşı karşıyayız."

Dr. Cengiz Bey'in anlattıklarını büyük bir dikkat ve üzüntü içinde dinledikten sonra Leyla'nın dudaklarından hıçkırıklarla karışık birkaç cümle döküldü: *"Yani Hocam, bizi bulan bu lanet nadir hastalığın tedavisi yok mu diyorsunuz? Hiçbir şey yapamayacak mıyız? Çok acı çekecek mi?"*

Cengiz Bey, Leyla'nın gözlerinden süzülen yaşlara bakarak sadece: *"Maalesef şu an için bilinen bir tedavisi yok, ancak gelecek zaman ne gösterir bilmiyoruz,"* diyebildi. Leyla sınıksız tuttuğu İskender'in şapkasını yüzüne kapadı ve hıçkıra hıçkıra ağlamaya başladı. İskender kaderin garip bir cilvesi ile adı içinde geçen "Ender" kelimesinin çağrıştırdığı gibi nadir bir hastalığa sahipti ve hastalığının adı "İskender" adının başka dillerdeki söylenişi idi. Elindeki şapkayı gittikçe daha çok sıktı, sıktı...

Kimse onu susturamadı...

KÂBUSLAR RÜYAYA DÖNÜNCE

Muammer GÜNDÜZ

"Kalk Asım, yemek yiyeceğiz oğlum..."

Asım; 7 yaşının verdiği o enerjiden ve hareketlilikten uzak, uzanarak tabletinin başında gözlerini ovuşturuyor, yaklaşık 3 haftadır süren onun bu halsizliği, annesi Melda'nın ve babası Semih'in dikkatini çekiyordu.

"Asım..." diye tekrar seslendi Melda.

Asım, annesine yorgun bir şekilde baktı. Tabletini bırakıp ayağa kalkmak istiyordu ama sanki onu bir güç, uzandığı koltuğa hapsediyor ve bir türlü hareket etmesine izin vermiyordu.

"Anne, benim neyim var?" dedi Asım, çocukluğun verdiği o masumiyetle.

"Bir şeyin yok oğlum, tembelsin sadece," dedi Melda gülerek ama içinde ki ses: "Çocuğu hastaneye götürmek şart!" diye haykırıyordu.

Saatler 18.55'i gösterirken Melda ve Asım, ev kapısının anahtarla açıldığını duyular. Gelen, evin babası Semih'ti ve ilk iş Asım'ı kapıda görmek istemesi olurdu. Fakat Asım; haftalardır kendisini karşılamıyor, koltukta oturarak babasına yorgun gözlerle bakıyordu.

"Oğlum, babaya öpücük yok mu?" dedi Semih, en sevimli haliyle.

Asım koltuğundan kalkmaya çalıştı ama kalkamadı.

Semih ve Melda oğullarının bu durumunu hayret içinde izlemekle yetinmişlerdi.

Hep birlikte yemeklerini yediler. Asım çok yavaş hareket ediyor, sürekli uyukluyor ve enerjisi gün geçtikçe tükeniyor gibi bir hali vardı. Melda ve Semih, oğulları Asım'ı, sanki ağır çekim bir film izler gibi seyrediyorlardı.

Asım, yemeğini bitirdi ve zorlukla sandalyesinden kalkarak salonda ki koltuğa yine ağır hareketlerle çöktü.

Melda, mutfakta çayı demliyor, Semih ise sandalyede oturmuş derinlemesine düşünüyordu.

"Neyi var bu çocuğun be Melda?" dedi Semih üzüntüyle.

"Bilmiyorum ki hayatım, kaç haftadır böyle, hastaneye mi götürsek?"

"Çok iyi olur, yarın işten izin alırım, ilk işimiz Asım'ı hastaneye götürmek Melda."

"Forvete geç Asım..." dedi İbrahim, Asım'ın omzuna dostça vurarak. Asım, uzun zamandır kalecilik yapıyordu. Aslında Asım hep forvette oynamak isterdi ama hareketsiz olması, arkadaşları tarafından her maçta, "Kaleye geç," denmesi demekti. Bu kez öyle olmadı. Asım maçta çok hareketliydi. Pas alıp veriyor, çalım atıyor ve kafa toplarına yükseliyordu. Ardı arkası gelmez şutlar çeken Asım, 10 dakika sonra da golü atmıştı. Herkes onu alkışlamış, o da içinden "İşte bu!" demişti. Tekrar yüksek bir top Asım'a doğru geliyordu, topu göğsünde yumuşattı, önüne aldı ama hareket edemiyordu. Topu kaptırdı ve takımı ani bir gol yedi. Herkes, Asım'a suçlar gözlerle bakıyordu. Asım'a yine top gelmişti. Bu kez topu ayağına dahi alamadı, olduğu yerde çakılı kalmıştı. Tekrar tekrar top geliyordu ama Asım bir türlü hareket edemiyordu. İçinden, "Neden koşamıyorum?" dedi. Herkes Asım'a bakıyordu. Rakip takım dahi ona öylece bakıyor ve kahkahalarla gülüyorlardı. Asım'ın içi kan ağlıyordu şimdi. Ağlamak istedi ama ağlamadı. İbrahim, Asım'ın yanına geldi, "Kaleye geç, ben forvet olacağım!" dedi. Asım, boynunu büküp kaleye baktı, yürümek istedi ama bu kez de yürüyemiyordu. Maçı izleyen herkes Asım'a gülüyor, bir yandan da yuhalıyordu. Sesler, Asım'ın kulağını patlatacak gibi oldu. Sıklıkla tekrarlanan: "Oğlum, kalk..." sesi de bu seslere ortak olmuştu. Asım; şefi kaçmış bir orkestranın, enstrümanı gasp edilmiş müzisyeni gibi, gelen bu yuhalama, gülme ve: "Oğlum kalk!" seslerini dinliyordu. Gözleri dolmuştu. Oradan kaçmak istiyordu ama bir türlü yürüyemiyordu...

"Oğlum, kalk," dedi Melda, tekrar tekrar.

Asım, sonunda gözlerini açmıştı.

"Demek hepsi kâbusmuş!" dedi.

"Yüzün bembeyaz oğlum, kâbus mu gördün?" dedi Melda.

"Bir şeyim yok anne, kâbus görmedim..." dedi.

"Anladım oğlum, baban duştan çıkar şimdi, işe gitmedi, kahvaltımızı yapacağız, hastaneye gideceğiz..." dedi ve odadan ayrıldı Melda.

Sabah, Melda'nın kayınvalidesi -aynı zamanda halası- Semra, ziyarete gelmiş, Asım'ı kahvaltı masasında göremeyince şaşırmişti.

"Kızım, Asım nerede?"

"Uyandırımdı, uyandı ama kalkamadı hâlâ..."

"Ne oldu bu yavrucağa?"

"Bugün hastaneye gideceğiz..."

Melda, bunu dedikten sonra Semih banyodan çıkmış annesinin elini öpmüştü.

Yataktan bir türlü kalkamayan Asım'ı, babaannesi Semra, odasına giderek kucağına alıp sofraya oturttu. Hep birlikte kahvaltılarını ettiler. Asım kahvaltı boyunca babasının, annesinin, babaannesinin ona takılmalarına cevap vermiyor, hiç konuşmuyordu.

Kahvaltı bitince apartmandan aşağıya indiler. Asım babasının kucağındaydı. Babaanne Semra; evde kalmış, oğlu, gelini ve torununa -hastaneye gidecekler diye- evde yemek yapmaya karar vermişti.

Hastaneye vardıklarında olabildiğince kalabalık bir manzara ile karşılaştılar. Sistem üzerinden randevuyu dün gece almışlar ve şimdi randevu saatinde doktorun kapısında bekliyorlardı.

Sıra Asım'a gelmişti. Hep birlikte doktorun yanına girdiler. Doktor; 50'li yaşlarında, kumral, 1.60 boylarında, gayet dinç görünen bir erkekti. Uzman Doktor Suat Bey, gerekli tetkikler için aileyi yönlendirdi. Asım; kan ve idrar tahlili, röntgen, envaiçeşit teste tabii tutuldu. Test sonuçları 2 gün sonra çıkmıştı. Doktor Suat Bey, Asım'ı Çocuk Nöroloji bölümüne yönlendirdi. Çocuk Nöroloji bölümünde 40'lı yaşlarında, sarışın, ela gözlü, 1.70 boylarında bakımlı bir uzman doktor olan Raziye Hanım, Asım'la ilgilendi. Asım'dan beyin tomografisi isteyen Uzman Doktor Raziye Hanım, aynı zamanda aileden de bazı tetkikler istedi. Sonuçlarla birlikte kendisine gelmelerini söyleyerek gayet güler yüzlü bir şekilde aileyi uğurladı.

Sonuçlar aşağı yukarı bir gün sonra Uzman Doktor Raziye Hanım'ın bilgisayarında görünür olmuştı. Semih, Melda ve Asım sonuçlar için doktorun odasına girdiler.

Raziye Hanım teşhisi koymuştu. Öncelikle Asım'a havadan sudan sorular sordu ve ona bir tablet bilgisayar vererek, başka bir odaya geçmesini ve tablette oyunu oynadıktan sonra kendisine oyunun sonucunu söylemesini ve ödüllendireceğini söyledi. Asım, bu duruma çok sıcak baktı ve tableti alarak annesinin de yardımıyla Doktor 'un operasyon odasına oturdu.

"Oğlunuz Atetoid Serebral Palsi.. Normalde doğumda veya doğumdan bir süre sonra kendini belli eder, Asım'da bu sinsi ilerlemiş." dedi Uzman Doktor Raziye Hanım.

Semih ve Melda, birbirlerine ifadesizce baktılar.

"Yani... Maalesef beyin felci..." dedi Raziye Hanım.

Ailenin beti benzi atmıştı.

"Neden, nasıl olmuş hocam?" dedi Semih şaşkınlıkla.

"İkinizin akrabalığı var mı?" diye sordu doktor.

"Evet hocam, Melda dayımın kızı olur..." dedi Semih.

"Oğlunuzun bu hastalığı genetik..."

"Bizle mi ilgili?" dedi Melda, ağlamaklı.

"Evet. Akraba evliliği bu tür sorunların kaynaklarından," dedi Raziye Hanım.

Semih ve Melda yıkılmışlardı. Raziye Hanım bunu fark etti.

"Olan oldu. Şimdi elden geldiğince tedavi zamanıdır. Umutlu olun. Sabırlı olun," dedi Raziye Hanım.

"Ne gerekirse yapalım..." dedi Semih, üzüntüyle.

"Belirli bir tedavisi yok. Ama komplikasyonları önlemeye çalışacağız," dedi.

"Tamam hocam..." dediler üzüntüyle.

"Lütfen dirayetli olun, çocuğun moralini yüksek tutun, gerekli ne varsa yapın ama asla umutsuz olmayın."

"Şimdi Asım'ı alın, odaya gelin," dedi Raziye Hanım, Melda'ya.

Asım, odaya girer girmez, tableti doktora teslim etti.

"Ne oldu oyun bakalım?" dedi Raziye Hanım, tebessüm edip Asım'a göz kırparak.

"Yendim galiba..." dedi Asım. Gülmek istiyordu ama çok bitkin duruyordu.

Raziye Hanım çocuğa üzüldü ama belli etmedi, çekmecesinden büyükçe bir çikolatayı Asım'a verdi.

Reçete ve talimatlarla birlikte aile, odadan çıktı.

Günler günleri yuttu. Haftalar haftaları kovaladı. Aylar aylara karıştı Fizyoterapistler, Nöroloji uzmanları, üniversite hastaneleri, eczane, hastane, ev, iş derken, aile Asım için koşturup duruyordu.

Asım'ın tedavisi için seferberlik başlamıştı. Asım da durumun farkındaydı. Kendisini her gün biraz daha iyi hissediyordu.

"Sonuçlar iyi, yol alıyoruz..." dedi 2 ay sonra gittiklerinde Raziye Hanım.

"Oh çok şükür..." dedi aile.

"Pes etmek yok," dedi Raziye Hanım kararlı bir şekilde başını sallayarak.

Aradan aylar geçmişti...

"Asım, devam hep böyle, hep..." dedi İbrahim.

Asım sahada sağ taraftan çalımlarla ilerliyordu. Ver kaç yapıp ceza sahasında pozisyonunu aldı. Kafa vuruşuyla topu ağlara yolladı. Sevincini koşarak arkadaşlarıyla paylaşıyordu. Herkes onu alkışlıyordu. Sevdği şarkılar aklına geliyordu. Gözlerinde yaşlar vardı. "Ağlıyor muyum?" dedi. Sevinç gözyaşları döküyordu. Annesi, babası, Raziye Hanım, hastane çalışanları, sınıf arkadaşları, herkes ama herkes oradaydı...

Asım bir anda uykusundan uyandı. Sonunda kâbusları rüyaya dönmüştü.

"Başaracağım..." diyerek yataktan fırladı.

KAHVE ARASI

Dilara YÖRÜKOĞLU

Hayri bir saatlik süre zarfına son iki senedir olduğu gibi içebildiği kadar kahve ve sigarayı sığdırabilirdi. Günde üç paketten bir pakete inmişti. Bu şaşırtıcı bir şekilde boşanma davasının hemen ardından olmuştu. Akşam eve döndüğünde boş bir oda görmeyecek olmak sigara içme isteğini bir hayli azaltmıştı. Son sigarasını söndürüp tam odasına dönmek üzereyken uzun zamandır görüşmediği sınıf arkadaşını gördü. "Mutlu duruyor," diye geçirdi aklından. "Sefer'in yüzünün gülmediği bir gün dahi hatırlamıyorum zaten." Ayaküstü lafladıktan sonra Sefer'in evlendiğini iki çocuğunun olduğunu ve yeni atandığını öğrenmişti. Sefer kendisine, "Ya sen?" diye sorduğunda "Ben de ne olsun ya devam, çoluk çocuk," deyip kestirip atmak durumunda kalmıştı. İnsanların özel hayatı hakkında sorular sorabileceği uzun konuşmalar yapmaktan kaçınan Hayri, "13.30'da hastam var Sefer, görüşürüz yine," deyip hızlıca kantinden uzaklaştı. En azından hasta bakarken kimse onu soru sormuyordu.

Akşam eve döndüğünde bir öğün daha atlayıp ikinci Camel Soft paketini açtı ve terapistinin de ona önerdiği gibi kalemi eline aldı. Başına gelen her şeyi sakince yazmaya çalışmanın ne gibi bir yararı dokunabileceğini algılayamıyordu. Şeyma Hanım: "Eğer bu sıkıntılarını konuşarak ifade etmekte zorlanıyorsan yazıya dökmeyi deneyebiliriz bir daha ki görüşmemizde de bana istediğin takdirde okutursun olur mu?" dediğinde bir süre yutkunup "Olur," demek zorunda kalmıştı. Terapiye ayda 3 bin TL verip hiç ilerleme kaydedememek canını sıkıyordu. Tek yaptığı o koltuğa oturup bir saat boyunca gözleri dolu dolu hangi kelimeyi seçeceğini düşünmek idi. Hayri kafasını iki yana hafifçe sallayıp

dün D&R'dan aldığı turuncu yaldızlı defterini açtı. İlk sayfaya Can'ın her defterine yaptığı gibi iki yıldız çizdi ve bir sigara yakıp yazmaya başladı.

"Atanır atanmaz evlendim. Hiç düşünmeden. Lise yıllarından beri kör kütük âşık olduğum kızla evlendim. Bana okul çıkışında çiçek verdiği gün ona evlenme teklifi etmiştim. Anlaşıp anlaşılamayacağımızı hiç düşünmedim. Ailelerimiz birbirini tanıyordu, aynı şehirde okuduk, evlendiğimizde o iki senedir bir kolejde öğretmenlik yapıyordu. Hayatı oturmuştu ve ikimiz de hazırдық. Öpüşmeler koklaşmalar artık imzayla pekişmeliydi. Ki pekişti. Belki de hiç pekişmemeliydi. İlk iki sene hiç birbirimizi kırmadık. Üçüncü sene çocuk denemelerine başladık. Dördüncü senemizde Can dünyaya geldi. Mutluluktan sarhoş olduğumuz hamilelik sürecine hiç benzemedi Can'ın dünyadaki ilk senesi. Uykusuz geçen geceler, benim yoğun çalışma tempom, annemin yardımcı olmaya bize gelmesi, zaten şu an vasat olarak değerlendirdiğim iletişimimizi tamamen günlük konuşmalara çevirmişti.

Can bir yaşına bastıktan birkaç ay sonra Doğu görevine gittim. Sevgi'yi ve Can'ı götürmedim yanımda, düzenimiz bozulmasın değişim karıma bir yalandı. Hiç kabul etmediğim bir yalan. Ayda bir görmeye gelmek Can'a olan özlemimi gidermeye yetiyordu. Sevgi'nin geceleri sertçe sırtını dönüşünü ise hiç özlemiyordum. Sanırım hayatımız parçalanmaya ben Doğu görevinden döndükten sonra ailecek gittiğimiz piyano resitalinden sonra oldu. Can konser çıkışında uyuyana kadar "Ben de piyano çalmak istiyorum baba," diye tutturmuş, daha küçüksün oğlum gibi bahanelerin hiçbirini kabul etmemiş çareyi de yerlerde yuvarlanarak ağlamakta bulmuştu. Sevgi'yle belki uzun zaman sonra ilk defa birbirimizin gözünün içine bakıp gülmüştük. Ev ısınmıştı. Ertesi gün hemen bir dijital piyano aldık, Can'ın piyanoyu ilk gördüğündeki surat ifadesini halen unutamiyorum. Tuşlara işaret parmağıyla dokunurken çekinip sonra suratımıza bakıp kıkırdamasını ve kalkıp yanaklarımıza öpücükler kondurmasını eminim Sevgi de unutamiyordur. İki gün sonra Sevgi'nin iş yerinden arkadaşının kızının da gittiği kursa yolladık Can'ı. İkinci dersin sonra öğretmen bizi çağırdı ve Can'ın gördüğü en parlak öğrenci olduğunu müziğe inanılmaz bir yeteneği olduğunu ve mümkünse haftada iki gün getirmemizi söyledi bize. İnsan evladının başarısıyla gururlandığı kadar gururlanmıyor hiçbir başarıyla. Kurstan çıktığımızda bütün aile ve dostları arayıp heyecanı paylaşmamız bu sarhoşluktan olsa gerekti. Tabi hiçbirimiz Can'ın piyanoyu 6 yaşında bırakacağını bilemezdik.

Başta bize artık piyanodan sıkıldığını, öğretmenini sevmediğini, resim çizmek istediğini söylüyordu. Öğretmeniyle konuştuğumuzda hiçbir ödevini yapmadığını

söylüyordu. Bu imkansızdı çünkü Can piyano çalıyordu ama şimdi düşündüğümde çaldığı parçalar ödevleri kadar kompleks değildi ve ben bunun bir disdiodokokinezi örneği olabileceğini hiç düşünmemiştim. Çocuğum zor parçaları çalamadığını anlayıp utancından bizimle paylaşmamıştı. O da biliyordu her yerde onunla övündüğümüzü. Hatta evliliğimizi ayakta tutanın kendisi olduğunu dahi.

Mızızlanmayla geçen bir sene sonunda Can ilkokula başladı. Can'ın piyanoyu bırakmasıyla Sevgi'yle biz yine birbirimize düşmüştük. Hastaneden eve gelişim esnasında somurtuyordum. Can'ı okuldan alırken somurtuyordum. Yemek yerken somurtuyordum. Ne Sevgi ne ben can ile ilgilenmiyorduk. Bir ebeveynin çocuğuyla ilgilenmediğini kabul etmesi ne kadar korkunç. Can okula başladıktan 2 ay sonra okula çağırıldık. Yolda Sevgi ile lafladık bile, acaba can matematik dehası mı çıkacak şimdi demişti Sevgi ben de annesine çektiyse matematiği de bırakır demiştim gülererek. Sevgi gülmemişti.

Öğretmen bize Can'ın gözlerinde bir sıkıntı olup olmadığını sordu. Biz de yok demiştik. "Sağa sola oynuyor arada, bir doktora gösterin isterseniz," dediğinde hayatımda hiç utanmadığım kadar utandım. Bunu nasıl ben değil de öğretmeni fark etmişti. Kendi evladımdan haberdar değildim. Eve gider gitmez Can'ın gözleri dışa bakışlarda iki saniye o şekilde durduktan sonra bir anda istemsiz göz hareketleri (nistagmus) başladı. Korkmadım, korkmak gerekliydi ama Sevgi'nin babasının Leber'in Herediter's Optik Nöropatisi (LHON) oluşu beni olası beyincik tümörü korkusundan itmişti. Kendimi telkin ediyordum aslında. Ertesi gün apar topar göz doktoruna gittik. Göz muayenesinin ardından Çocuk Nörolojisi'ne yönlendirildik. Süreci bilişim beni daha çok geriyordu. Nörolojik muayene esnasında Babinski refleksinin pozitif oluşu dünyamı başıma yıktı. EMG, Beyin MR sonuçlarında kayda değer bir şey çıkmaması beni bu ihtimale daha da çok itti. EKG sonucunda gördüğüm "q" dalgaları aklıma Friedreich Ataksisi'ni getirdi ama bu da hiç düşünmek istemediğim bir ihtimal idi. EKO çekildikten sonra sol ventriküler hipertrofi görülmesi ile genetik hastalıklarına yönlendirilip FXN genindeki GAA tekrar sayısı saptandıktan sonra Friedreich Ataksisi teşhisi konuldu. Ben Can'ın sakar oluşunu hep Sevgi'ye benzediğine vurmuştum ve yanılmıştım. Beş senelik acı bir sürecin ardından Can'ı konjestif kalp yetmezliğinden kaybettik."

KALBİNE İNDİRMEK İÇİN

Erol UZUN

Annemle babam yaklaşık 30 yıldır evliler... İlk yıllar gezip tozarız, gönlümüzce eğleniriz diyerek çocuk düşünmemişler. Aradan geçen beş, altı yıllık zaman, yormuş onları. Tutunacak dal aramaya başlamışlar. Yetmez olmuşlar birbirlerine. Çocuk istemişler ancak, takdir-i ilahi. Bu kez de takdir eğleşmiş onlarla. İlk on yıl hiç çocukları olmamış. Yıllar sonra doğum yapan annemin isteği üzerine, çocuklarına Ali ismini koymuşlar. Doktorun demesine göre, bir mikrobun etkisiyle beyin hücreleri zedelenen bir çocuk doğurmuş annem. Konuşmayan, gülmeyen, hareket etmekte zorlanan bir çocuk... Doğuma sevinmişler elbette ancak takdir konusunda da epeyce üzölmüşler. Alışkanlık onları bu kez sevinç ve mutluluk vaat ederek sarmalamış. Alışmışlar Ali'ye. Ali'yle ilk zamanlar aralarında nice yüz bin perde varmış. Tek tek yırtarak onları sarılmışlar birbirlerine ama bir rahatsızlık sonucu ölmüş Ali. Üzöntüsünden yataklara düşmüş annem, günlerce yemek yememiş. Bir lokma olsun götürmemiş ağzına. Nöbet tutmuş babam başucunda. Sonra bir daha uzun zaman çocukları olmamış. Hiçbir doktor çare olamamış. Takdir deyip boyun bükmüşler. İşte abim Cemil böyle bir hasretliğin üzerine doğmuş.

...

Konuşmuyoruz yol boyunca.

Canımız sıkın.

Abim Cemil hasta. Doktora götürdük abimi. Onulmaz bir hastalık. Beyin hücreleri ölüyormuş. O yüzden, ölen hücreler vücut üzerindeki hâkimiyetini yitiriyormuş. Sol kolundaki güçsüzlük ve sarsaklık bundanmış.

Doktor, abimle babam dışarı çıkınca "Bir dakikanızı alabilir miyim?" diyerek odasında tuttu beni. Kapıyı kapattı. Sakin bir tonda, yakınmaları için kortizon tedavisi uygulayacağız ve takibe alacağız dedi. "Ne kadar erken davranırsak hasta için o kadar iyidir. "İlerleyen zamanlarda bu tür hastalarda denge bozukluğu, yürüme güçlüğü, idrar yapma ile ilgili problemler ortaya çıkabilir. Atakların ne vakit geleceği, ne kadar süreceği hiç belli olmaz," dedi. Ve beni öylece salıverdi. Ne demeliydim ki babama. Ya anneme. Abimin hayatının bundan sonra kalan bölümünde böyle yaşaması, belki de daha da kötü bir durumda yaşaması... Konuşamaması, görememesi, elinin ayağının tutmaması, yataklara düşmesi... Düşündükçe bunları, kendimi onun yerine koydukça, kafayı yiyecek gibi oluyor, hafakanlar geçiriyordum. Ama yapacak da bir şey yoktu, doktorun tavsiyesine uymaktan başka.

Hastanenin bahçesinde çay içiyoruz. Aklımız ve gönlümüz demlensin istiyoruz çayla. O güzelim hastane binası kadar eski çınarın altına kurulmuş bir barakayı andıran çay ocağında oturuyoruz. Abim su almak için hastanenin kantinine gidiyor. Hüzünle bakıyorum abimin ardından, bir daha dönmeyecekmiş gibi. Anlatıyorum abimin hastalığını. Babam anlamıyor. Yeniden anlatıyorum. Kafasını sallıyor ama anlamamış gözlerle bakıyor yine bana. Olması muhtemel belirtileri söyleyince işin ciddiyetini anlıyor ve ellerinin arasına alarak kafasını, düşünmeye başlıyor babam. Zaten kırılmış olan saçları daha bir beyazlıyor o an. Bu kadar sevdiğini bilmezdim abimi. O, Anadolu'nun birçok erkeği gibi, evlatlarını "Seni seviyorum," sözüyle değil de, "Üstünü kalın giyin, üşüteceksin," sözüyle seven babalardan oldu hep. Sevgisini dilinde değil de içinde taşıdı.

Eve döndüğümüzde annem, benim üzgün halimden ciddi bir şeylerin olduğunu anlamış fakat ne olduğunu kestirememişti. Cevap arıyordu gözleriyle, diliyle sormaya cesareti yoktu. Açıkçası o da korkuyordu, büyük bir rahatsızlığın çıkacağından. Sorgu değildi aslında gözlerindeki, bir yardım talebiydi. Söyleyin Allah aşkına, oğlumun bir şeyi yok deyin diyordu. Ancak ne babam ne ben dönüp bakmıyorduk anneme. Öğrenmemeliydi. Korkuyorduk. Doktor kalıtsal bir hastalık bu demişti. Anneden, babadan, atadan geçer genelde. Gerçi bende de olabileceği ihtimali korkutuyordu beni ama yine de annem öğrenmemeli ve tedirgin olmamalıydı.

O an imdadıma babam yetişti, "Doktor korkacak bir şey yok," dedi. "Hayırlısıyla haftaya alacağız sonuçları," Babamın sözlerine hem hayret ediyor hem seviniyorum. Kabullenmiş abimin hastalığını, ikna etmiş kendini, başkalarını iknaya çalışıyor.

Ertesi hafta tetkikleri almak için babamla birlikte gidiyoruz hastaneye. Daha arabadan adımını atar atmaz dengesini yitiriyor babam. Muvazenesi bozuluyor, kimyası altüst oluyor. Sen kal diyorum, ben hemen alıp geliyorum sonuçları. Kabul ediyor, koltuğa oturup arkaya doğru yaslanıyor. Gözleri kapalı. Bahçeden hastane içine girip koridorlarda yürümeye başlayınca hastane kokusu sızlatıyor yüreğimi. Gördüğüm manzara, dehşet duygusu uyandırıyor içimde. Bütün farkındalıklar yok olup gidiyor. Alışkanlık rüzgârı darmadağın ediyor bilincimi. Tahlil sonuçlarını aldım doktordan. Babam arabada bekliyor, o kadar sabırsızlığına rağmen. Sormuyor niçin geciktiğimi. Biliyor abimi. Dönüyoruz. Babam üzgün. Dünkü üzüntüsü yok ama yine de üzgün. Anlıyor abimin durumunu. Konuşmuyoruz yol boyunca. Neden sonra bir kırmızı ışıktadırurca araba, soruyor babam:

"Ne diyorlarmış bu hastalığa?"

"Multipl skleroz," diyorum.

"Ne?" diyor babam.

"E-mes," diye heceliyorum "Emes diyorlar kısaca."

Tekrarlıyor babam diliyle, kalbine indirmek için:

"MS, MS..."

KAVGAM...

Nebahat AŞCIOĞLU BAKIR

*"Önemli olan kavgadaki köpeğin boyutu değil,
Köpeğin içindeki kavganın boyutudur."*

Mark Twain

Odamda oturmuş, kitaplığımıdaki ince, beyaz dergiye bakıyorum. Beni yıllar öncesine götürüyor.

Çocukluğum... Çocuğuna zarar geldi mi anne, sevgisinin yeterli olmadığını düşünür, babaysa, "Onu koruyamadım," demiş. Büyük şehre geleli iki yıl olmuştu, ben her okul dönüşü babamın bunu düşünmesinden korkuyordum.

Çocukların ne kadar acımasız olabileceklerini bilirsiniz... Bu yaşlarda semptomlar -hastalıktan sonra bu kelimeyi sık kullanır oldum- bellidir; her türden huzursuzluk, fiziki, psikolojik. Sonrası malum... Bu önyargı, taşradan gelenlere. Bunları ilişkilendirmek gerekirse... Bir Nörolog, "İrkçi stereotipler bilinçaltımızı kontrol ediyor," demiş. Bilinçli zihin seni doğrulayana dek, ofiste -yani beyinde- mesailer uzun olacak.

Kasabadaydık... On yaşındaydım hastalığı öğrendiğimizde. İlk elinden bardağı düşürdü babam, eğilip almak isterken düştü, yüzünü yaraladı... İyi değildi, iyiyim dedi. Hareketleri yavaşladı, ifadesi değişti, mimiksiz, sabit bakar oldu, göz kapakları hep açıktı ve ağzı. Zorla kapatmaya çalıştığını bilsem de engelleyemiyordum, daha fenası olursa

diye. Dinlemiyordu, haklıydı, ben daha 10 yaşlarında küçücük bir çocuktum... O iyisini bilirdi. Parmakları para sayıyor gibi. Kasaba doktoruna gitmemekte ısrarcı, ilçedekine gittik, sade ikimiz. Koca Menderes bu durumda görülmemeliydi. Yol sıra bağırıp durdu, artık ses çıkarmıyordum, kızdıkça elleri daha titriyordu. Minibüsten inene kadar arkada insanlar bekleştiler.

"İnsene beybaba..."

İnemedi. İndi, bu sefer yürüyemedi. Küçük adımlarla başladı önce, öne atıp vücudunu koşar gibi yaptı, az önce minibüsten inen abi tutmasa yuvarlanacaktı. Hastaneye kadar o eşlik etti, sağ olsun. Nöroloji kliniğinde beklerken babamın gözleri hastaların üstünde, gençler de vardı aralarında, onlar bakınca kaçıyordu bakışlarını. İçeri girerken kolları sabit, hızla hareket edince korktum, ayaklarını sürüdü. Alçak, tekdüze konuştu doktor ablayla, söylediklerini ben de anlamadım. Ama doktor abla sabırlıydı, ee işi bu. Belli ki işini iyi yapıyor... Seviyordu. Babamın yorgun, halsiz, isteksiz hali ortada. Önce tıbbi öyküsünü sordu; kas, bacak, kol çevikliği, denge, yürüyüşüne baktı. Sonra onu bekleme kısmına alıp benle konuştu; çok vücut ağrısı olduğunu, gücünün eskisi gibi olmadığını, özellikle de kol ve bacaklarda... Hepsini anlattım. Kan testi istedi. Üç gün sonra ben tek gittim, babam gelmedi.

"Ailenden başka kimse yok mu delikanlı?"

"Yok..."

Doktor abla düşünceliydi. Boyuma posuma bakıp aldanmayın dedim, güzel gözleriyle gülümsedi, yerinden kalkıp bana sarıldı, üstümdeki yükün bir kısmını almak ister gibiydi.

"Anlattığın semptomlar Parkinson'u işaret ediyordu, kan testleri de bu yönde. Ama babanı yeniden getirmen gerek..."

"Tomografi ve MR için..."

Şaşkındı. Benzer bir hikâyeyi bir filmde gördüğümü, gelmeden okul kütüphanesinde biraz araştırdığımı söyledim, bilgisayara baktığımı. Şaşkınlığı tebessümle karıştı bu sefer.

"Adın ne senin bakalım Einstein?"

Gururum okşanmıştı. "Gökay ama bizim oralarda Menderes'in oğluyum." dedim.

"Çok memnun oldum Gökay... Sendeki bu zehre karşı koyabilecek hiçbir panzehir yok."

Bu hastalıkta ince el becerileri kaybolur, duyu işlevleriyle reflekslerde değişme olmazmış. Babam çok sevdiği işine dönemeyecekti maalesef. Doktor ablanın gönderdiği hizmetliyle sonraki gün babamla gittik hastaneye. İlk günkünden sakindi. Doktor abla aynı sakinlik ve nezakette anlatmaya başladı:

"Menderes Bey."

Babam ona dönüp gülümsedi, yavaştı hareketleri ama iyi görünüyordu, doktorunu sevdiğini anladım. Ben de sevmiştim. Gülünce yanağının kenarına ilişen gamzelerini de. Bizi tomografi, MR'ye yolladı. Ve Parkinson hastalığı ile bu şekilde tanıştık, bir parçamız oldu.

"Uzun bir yola giriyorsunuz Gökay'la," dedi doktor abla. "Parkinson hastalığı, beyinde dopamin üreten bölgedeki hücre kaybı nedeniyle yavaş ilerleyici nörodejeneratif bir beyin hastalığıdır.

Uzunca anlattı, erinmedi. "Son evrelerde hasta hareket edemez, bilinci yerinde olsa da konuşup yazamaz."

Bunları aklımda tutamayacağımı söylediğimde, yarın uğrayıp hepsini alabileceğimi söyledi. Yükümü hafifletiyordu gerçekten.

"Parkinson'un tedavisi genelde sınırlı olup belirtilerin ortadan kaldırılması, rahat bir yaşam ve hastalığın ilerlemesini önlemekten ibaret. Klinik bir testi yok. Adalelerdeki katılığı önlemek için ilaçlar var.. Dopamin üreten hücreler kayba uğradığında yeterli miktarda dopamin üretilemez ve Parkinson hastalığının motor belirtileri ortaya çıkar. Ayrıca noradrenalin, serotonin, asetilkolin gibi nörotransmitterlerde meydana gelen değişiklikler non-motor belirtilerin ortaya çıkmasını sağlar. Tedavide L-dopa kullanılır. İlacın olumlu etkileri, klinik tanıyı sağlıyor. Bunun yan etkilerinden iştahsızlık, bulantı, kusma ve düşük tansiyon, ilaç karbidopa ile kullanıldığında kaybolur. Hastalık süreci dikkate alındığında hastaların yaklaşık yarısında depresyon görüldüğü için antidepresanlar da kullanılır. Banyo, masaj rahatlama sağlar. Hastalıkta erken teşhis, uygun ilaç tedavisi, fizyoterapiler, egzersiz hayati önemde."

Tam beyin pilinden bahsediyordu... Operasyon dedi, babam dışarı çıktı. Bu hastalık... Kısaca: "Beyindeki bilgi parçasını diğer nörona aktaramazsak, belirli bir işi nasıl yapacağımızı da bilemeyiz," demek.

Kendine yedirememe en kötü duygu, üzüntüden beter... Yıllar içinde yaşadıklarını çöpe atmak, olmamış, yaşanmamış kılmak. Tıraş olmuyor, evde pijamalarıyla dolaşıyordu babam. Yataktan düştü bir gün, öylece kaldı, kalmayı sürdürdü. Utançtı bu ona; ellilerinin ortasında, demir ustalığından emekli, hastalığına kadar hâlâ çalışan Menderes usta... İşinde çekirdekten yetişmiş, yaptığı işe yüreğini vermiş.

Annemi sonsuzluğa uğurladığımda büyümüştüm ben, rahimde fibroid tümör dediler ama onu kaybettik, bu sefer ciğerlerden. O gidince babam kendini kapattı. Hep başkaları için yaşamış, kendi için yaşamayı bilmiyor, öğrenmesi gerek... Bir çocuk gibi. Yorgun bir evi ayağa kaldırabilirdi oysa bu yetisi annemle gitti. Afrika filleri gibi ağır sıklet dövüşçüsüydü o. İyi hatıralarınız yerini kötü imgelere bıraktığında, bu bir kâbus, daha kötü ne olabilir diyorsunuz, kendinizi beteriyle uğraşırken buluyorsunuz. Ve... Babamla kalakaldık, bir de Parkinson. O bizi yaklaştırdı.

Teşhisin üzerinden iki yıl geçmedi şehre göçtük, İstanbul'a. Babamın emekliliği vardı, biraz birikmişle geldik, bir de tarladan gelenler. Kurtuluş'ta bir bodrum katı; klozetli, kasabadaki baca kulaklarına benzer raflarına kitaplarımı yerleştirirken onlarla rotasız kalmayacağımı biliyordum. Geldikten sonra babamda yutma, düşünme güçlüğü başladı; mesane problemleri, düğmelerini ilikleyememe. Boyu kısalı. Ondaki gerginliği elle tutabilirdiniz. Kalabalıktan kaçıp buraya gelmişti, onu yoğun bir fizik tedavi sürecine nasıl sokacaktım?

On iki yaşında bir çocuktum, üstünde yaptırımım yok. Düşünceleriniz içinden çıkılmaz bir hal aldığında, zaman anlamını yitiriyor ve duygular. Dışarıdaki hayat, insanlar için yeterince yetersiz, bizim için hayal bile edilemez. Her şey normaller için, onlar bile zorlanıyor, itiş kakış. Bu kendinden yerleşik sistem, insan kaynaklı her tür katkıya muhtaç. Bunun için bir çaba görünmüyor.

Kasabadaki doktor ablanın elime tutuşturduğu, üstünde BPHDÖ (Birleşik Parkinson Hastalığı Değerlendirme Ölçeği) yazılı kâğıdı Çapa'da, klinisyen ablaya veriyorum. Bu evrensel ölçek, babamın tüm bulgularını içeriyor. Hastaneler iyiyi hasta eder, oradaki fiziki şartların da doktora ihtiyacı var. Kontrolü var, babam yine yok yanımda, hep yatıyor, döndüğümde yediriyorum, yine yatıyor. Bisiklete binmeyi çok istediğini hatırlıyorum, bahaneyle çıkıp çabalıyoruz. Kötüleştince bir banka atıyor kendini.

Evde, "Çok Yorgunum'u" dinliyor yine, Cem Karaca'dan. Öğretmenim babamdan sonra -onu tanımıyor, ne kadar inatçıdır bilmiyor- devlet korumasına girmem konusunda ısrarcı ama devam edeceğiz biz... Birlikte. Öyle düşünüyorum. Gelecek perspektifimde... "Adam olmak," tek çare.

Babam o hafta sonu büyük tuvaletini taşlara yaptı, çok üzüldü. Ona ikinci şansı tanımayan Serengeti düzlüklerinde sanki. Ama ben şarkı söyleyerek temizledim. O gururlu, elinde kalan son kalesi... Gurur. Ve babam bu olaydan sonra hepten kapandı. Hastalıktan çok olanlar yaralıyor onu, biliyorum.

Dümeni kırık dünya... İnsanın geçmişi, geleceğinin rotası. Talihin, onu sırtlayanı ödüllendirmek gibi bir huyu var. Benim kozmosumda bilmek, sanmaktan ileri. İnsan tamamlamadıklarını hatırlama eğiliminde. "Bilinç hastalığıdır," diyor Dostoyevski, bilmekle başlıyor her şey. Ya, "Aydınlığı gördüğünde keşke olmasaydı diyebilirsin," diyen efsane dedektif Hercule Poirot'a. Haksız mı? Değil tabii ki...

Operasyona yanaşmıyor babam, beyin pili operasyonuna ruhen hazır değil. Sessizliğin huzurlu sesine sığmıyor... Yine.

Kana kana içerdi suyundan pınarın, keyifle.

Koymuyor yalnızlık, rastlaşmıyor artık...

İçindeki derin yalnızlığında kimseyle.

İleriyi hayal edebilsek içimize taş oturmazdı. Gelecek kaygısıyla sıkışık beynimiz, zihnimizin sürprizlerine açık. Yapmam gereken onun kadar duygusal olmamak, dışarıdan bir bakışla bakmak. Sözcükler ona uzak, kalbi yorgun, beyni... Bedeni. Yükü kendinden büyük, gözleriyle iletişimde... Bizim kasabanın dağları vardı, upuzun, sizi alır götürür, mutsuz çevirmezdi. Burada gitmeden daha, mutsuz herkes. Birbirine bulaştırıyor.

Ruh hali hızlıca çok iyiden çok kötüye dönmüştü babamın, kayıtsızdı. O gün son kez derdini denize boşalttı. Onunla anılarım... Ve annemle, hâlâ taze. Büyük acı yaşamadıysanız, "Hayatına devam et," demek kolay, velev ki tarih... Cesurlardan yana.

"Boş vakit iyi değil," derdi annem, şeytanın kandırmacasına gelirmişiz. Zamanı doldurulmalıydık.

Şimdi... Sabahları hastalarımı görmek için babamın bisikletiyle gidiyorum hastaneye; o arkamda, sarılıyor bana, annemle resimleri masamda. Atadan kalma bir çağrıya cevap veriyorum... Her gün. Bugün, hastanedeki odamda aynı kitaba bakıyorum, yine, Çapa'dan asistanım Zümrüt'le. Dün akşam annesiyle tanıştım, kimdi dersiniz... Kasabadan doktor abla. Gözlerinden bilmeliydim Zümrüt'ü. Aynı sıcak bakışlar, umut dolu, yemyeşil. Ben de bir çocuğa umut olmak için buradayım. Bu hastalık en büyük kavgamı başlattı, meğer diğer elinde tuttuğu... Sevgiymiş.

KAYIT DIŞI

Ali Umut KÖGERCİN

Yağışın şiddetini artırdığı akşam saatlerinde, mühürlenmiş Adivar Psikoterapi Merkezi dışarıdan hiç olmadığı kadar hüzün çökmüş gibi görünüyordu. Taksiden inip koşar adımlarla merkezin bahçesine giren Psikiyatrist İlhami Bey, ceplerini karıştırdıktan sonra doğru anahtarı buldu ve olay yeri şeritlerini aşarak içeri girdi. Bir haftadır kimsenin uğramadığı merkezin ışıklarını açınca oranın ilk kez böylesine kimsesiz görünmesine iç çekti. Üniversite eğitiminde ve stajyerliğinde hocalığını yaptığı, sonrasında da ilişkileri baba-oğul samimiyetinde devam eden çok sevdiği meslektaşları Ercüment'e aitti bütününe hüzün çökmüş Psikoterapi Merkezi. Olay yeri inceleme ekipleri trajedinin yaşandığı gün her yeri incelemiş, delil niteliğindeki her şeyi çoktan toplamıştı toplamasına ama İlhami, kendi oğlu kadar iyi tanıdığı Ercüment'in buralarda bir yerde -dikkatli gözlerle bakılmadığında- görülmeyen kendisine ait özel bir bölmenin olabileceğini hissediyordu. Ardında bıraktığı bir şeyler olmalıydı. Geniş kitaplığın her noktasını, içindeki kitapları ve sayfa aralarını ara vermeden karıştırmaya başladı. Kitaplığın köşesine geldiğinde Freud'un "Psikopatoloji" kitabını gördü. Dersi bu kitap üzerinden işlediği dönem zihninde canlanırken kitabın durduğu yerin sırtında çok ufak bir çıkıntı gözüne ilişti. Çıkıntıyı kendine doğru asılmasıyla yere gri bir cihaz ve ufak bir ajanda düştü. Önce ajandayı açıp incelemeye koyuldu. Ercüment'in yazısını ilk sayfadan tanımıştı ancak yazılar, gitgide düzensizleşmeye hatta çirkinleşmeye başlıyordu. Sonlara geldiğinde ise dehşetle yazıldığı belli olan "Sen o değilsin," cümlesi sayfaları kaplamıştı. Ajandanın ve muhtemelen yanındaki gri ses kayıt cihazının Ercüment'in son zamanlarının tamamını ayırdığı hastası Derin ile ilgili olduğunu, onları ilk bulduğu anda anlayan İlhami'nin, "Sen o değilsin," karalamalarını gördüğünde kafasında şimşekler

çaktı çünkü olay günü yaşananlara şahit olan eski bir polisin anlattıklarını hatırladı. Cihazı çalıştırınca Ercüment'in sesi duyuldu:

"İlk kayıt başlıyor. Saat tam 01:13. Öncelikle bu cihazı kullanmak benim için keyfi bir tercih değil, dehşet verici bir zorunluluk. Bu cihaz sayesinde belki karşımda konuşabileceğim birisi varmış gibi hissedebileceğim ve akli dengemi korumaya çalışacağım. Çünkü yaşadıklarımı anlatabileceğim daha doğrusu anlattıklarımın inanacak birisine sahip değilim. Bu konuyu birkaç kez açmaya çalıştığım İlhami Hocam bile yaşadıklarımın hastama fazla anlam yüklememden ve terapide aktarım denen süreçten kaynaklandığını söylüyor. Reçete olarak da bir yıl önce kazada ölen eşimi ve trajedisini artık geride bırakıp hayatıma yeni birisini almamı öneriyor. Benim, hayatıma yeni bir insan katmayıp geçmişin kıyılarında kaldığım sürece hastama kendi bilinç dışı isteklerimi, özlemlerimi, acılarımı yansıtmaya devam edeceğimi vurguluyor. Onun bahsettikleri, geçmişte yaşadığım aktarım süreçlerinden de aşına olduğum üzere gerçekten hassas süreçler ancak... Ancak keşke içinde bulunduğum berbat durum aktarım olsa. "Olanları geride bırak," vurgusunun sebebi benim hâlâ yaşananlarla ilgili suçluluk duygusu taşıdığımı düşünmesinden geliyor. Geçen sene eşim Deniz ile evliliğimiz korkunç bir hızla kötüye gitmeye başlamıştı ve yapmamam gereken hatalar yapıyordum. Deniz'i aldatmaya başlamıştım. Evet, ben aşağılık bir adamım! Kliniğe bana sürpriz yapmak için habersizce geldiğinde gördükleri... Bunu hak etmiyordu. Gördükleri karşısında şoka girmiş halde arabasına binip uzaklaştı ve birkaç dakika sonra da feci bir kaza yaptı ve..."

Burada kayıt, büyük ihtimalle konuşmaya devam edemediği için duruyordu. Az sonra sesi tekrar duyuldu:

"Acı bir kazada kaybettiğim Deniz'den bahsederken hâlâ kendime hâkim olamıyorum, daha fazla o acım hakkında konuşmamaya çalışacağım. Gelelim bu kayıtları yapmamın asıl sebebine. Hastalarımın Derin isimindeki kadın ilk terapiye geldiği zamandan bu yana dikkatimi oldukça çekiyordu evet ancak bunun sebepleri gayet açıktı: Bir kere psikolojiye oldukça ilgiliydi, alanımla ilgili konuları tartışmaktan büyük keyif duyuyordu ve verimli sohbetler edebiliyorduk. Diğer bir neden hayatımda ilk defa otuzuna gelmeden akademiden atılmış bir insanla karşılaşılıyor olmam. Yirmi beşinde akademik unvanını almış ve birkaç sene sonra da kulağa dehşet verici gelen teorileri yüzünden atılmıştı. İlgi çekici gizemli bir yanı vardı yani. En azından ilk zamanlar... Ardından tavırları bana gittikçe ürkütücü gelmeye başladı. Nedenini bugün bile hâlâ tam açıklayamıyorum ancak Derin, ismi ile müsemma şekilde benim için derin bir hal almaya başlamıştı. İlk haftalara nazaran daha az konuşuyor ve bazı anlar sanki imalarda bulunuyordu. İmlar

eşimin ölümü hakkındaki teorilerden oluşuyordu ve bu fikirleri, benim -ilk ciddiye almasam bile- canımı sıkıyordu. Eşimin ölümünde benim de payımın olup olmadığını şakayla karışık şekilde soruyordu. Şu an artık ondan şüphelenmeye geç bile kaldığımdan eminim tabii ama o zamanlar bu ufak değişikliklerini abarttığıma kendimi inandırmaya çalışıyordum. Terapi süreci tıkanmaya başlayınca İlhami Hoca'mdan süpervizyon yardımı aldım ancak onun da az önce kısaca özetlediğim yaklaşımı, kendimi hocama anlatamadığımı gösteriyordu. Şimdi telefonum çalıyor. Yarın Derin ile seansımız var ve nasıl geçecek hiç öngöremiyorum... Kayıt yarın gece devam edecek."

"Bu konuşmayı gece yapacağımı söylemiştim ancak az önce olanların berbat tesirinden biraz olsun sıyrılıp kendime gelebilmem için bu kaydı şimdi, saat 14:25 itibarıyla yapıyorum. Derin daha ofisime bahçeden giriş yaparken bile suratı bana pek yapay gözüktü. Tanıdığım Derin ile alakası yoktu sanki. Yüzünde hep taktığı güneş gözlükleri vardı fakat bu kez tarif edemediğim bir farklılık da mevcuttu. Odama geldiğinde onu her zamanki gibi buyur ettim ve konuşmaya başladık. İşte ne olduysa o an oldu! Gözlüklerini çıkardığı an karşımda oturan kadının, Derin olmadığını anladım. Evet, söylediklerim kulağa saçma gelebilir fakat karşımdaki Derin değildi işte. Yüz hattı, saçları, gözleri aynı Derin'inkilere benziyordu. Aklıma gelen ilk mantıklı açıklama onun bir ikizi olabileceğiydi. Kendimi toparlayıp Derin'in nerede olduğunu ve onun ikizi mi olduğunu sordum. Sorularıma verdiği karşılık kötücül bir gülümsemeydi. Kendisiyle alay ettiğimi sanıp: "Ben bu vücudu ele geçirmiş bir iblisim!" tarzında cümleler kurarken ürkütücü kahkahalar attı. Onunla profesyonel bir görüşme gerçekleştirebilmem bu şartlarda imkânsızdı. Derin'e daha doğrusu ona benzeyen bu gizemli kadına, çok acil bir işimin çıktığını, seansı önümüzdeki günlerde telafi edebileceğimizi söyledim. Öfkeli bakışlarla beni bir süre inceledi ve hiçbir şey söylemeden kapıyı çarpıp çıktı. Şimdi kendime gelebilmek için yalnız kalmaya ve yaşadıklarımı anlatmaya ihtiyaç duyuyorum. Az önce karşıma Derin diye gelip oturan kadın kim bilmiyorum ancak korkunç derecede bildiğim şey şu ki o Derin değildi!"

"Saat 23:51. Dün attığım kayıt sırasındaki dehşete düşmüş halden çıkabilmeyi güç bela başardım. Bugün sürekli her şeyin olduğu gibi bu durumun da akılcı bir izahının olduğunu kendime telkin edip durdum. Akşam sekiz sularında Derin'in numarasını tuşladım ve telefonda gelen ses bana tanıdık geldi. Haftalardır görüştüğüm hastam Derin'in sesiydi bu ses. Sarsılmış gibi geliyordu sesi. O bir paranoid şizofreni hastası ve bunu asla aklımdan çıkarmamam gerekiyordu. Resmen ateşle oynamaktı dün yaptığım. Ondan uygun bir dille özür dileyip yarın sabah dünü telafi edebileceğimizi söyledim.

Kabul edince üzerimdeki gerginlik bir nebze daha düştü. Bir yandan da onu araştırmaya devam ediyorum. Bugüne dek onu pek sorgulamamıştım fakat şimdi onu gerçekten merak ediyorum. Bana anlattıklarından sadece bir zamanlar vakıf üniversitelerinden birinde akademisyen olarak çalıştığı bilgisini doğrulayabildim. Herhangi bir sosyal medya hesabı yok, kimle yaşıyor kimlerle görüşüyor hepsi büyük bir sis perdesi hâlâ."

"Bugün meslek hayatımın en zor dakikalarını yaşadım. Büyük bir umutla istedim Derin ile geçen seansı sağlıklı biçimde telafi etmeyi. Seans saatinden önce ofisime geldiğinde suratına dikkatlice baktım. Ancak bugüne kadar bildiğim her şeyin üzerine yemin edebilirim ki o kadın Derin'in yerine geçip oymuş gibi davranan bir yabancı. Bu kez geçen seferki gibi ona bunu yansıtmadım, güç de olsa bir saatlik seansı tamamlayabildim. Aklıma dehşet veren o soru bugün geldi: Bugün ve geçen seansta gelen kadını tanıımıyorsam gerçek Derin nerede? Başına kötü şeyler geldiğinden neredeyse eminim. Bu emin olma halinden olsa gerek beni bugün müthiş bir cesaret duygusu sardı ve kendimi, Derin'e benzeyen yabancı kadını seanstan sonra takip ederken buldum. Ofisimden ayrıldıktan birkaç dakika sonra gri renk bir araba, kadını aldı ve hızla ilerledi. Arabayı süren kişinin erkek olduğunu görebildim sadece. Onları şehrin büyük ormanının başladığı yere kadar takipteyken o karmaşık ormanda izlerini kaybettim. Bu benim dikkatsizliğimden mi oldu yoksa beni fark edip bilinçlice mi izlerini kaybettirdiler emin değilim. Derin'in bir yerlerde yardımımı bekliyor olduğundan gram şüphem yok. Asıl soru bu yabancı kadın neden her hafta dibime kadar gelip benimle konuşuyor? Dahası neden ve kimin için yapıyor bunu?"

"Eşim Deniz, onu aldattığımı kendi gözleriyle gördükten dakikalar sonra neye uğradığını şaşırmış haldeyken kullandığı arabayla geçirdiği kaza ve ölümü, ailesinin kinini kazanmama yol açmıştı. Daha mezarını toprağa verdiğimiz gün annesi, yüzüme benim cezasını çekmesi gereken bir katil olduğumu söylemişti. Kaza günü sokak kameraları incelendiğinde Deniz ile şiddetli şekilde tartıştıktan az sonra kazanın gerçekleştiği görülüyordu ve bu yüzden ilk andan beri kızlarının ölümünden beni sorumlu tutuyorlardı. Bunları neden mi anlatıyorum? Derin'in yerine geçen ve ona çok benzeyen yabancı kadın belki de Deniz'in ailesinin tuttuğu birisidir. Bu ihtimal bana hiç uzak gelmiyor. Deniz'in ailesi eli kolu uzun denebilecek ailelerden. İsteseler burnumun dibine kadar kendilerine çalışan birini gönderebilirler. Kızlarının intikamını belki de benim zihnimi yavaş yavaş çürüterek almak istiyorlar. Yarınki seans vakti yaklaştıkça gerginliğim artıyor, kendi kendime konuşup kayda almak da artık beni biraz olsun rahatlatmıyor. Çünkü yarın hayati tehlikem bile söz konusu olabilir ve üstelik

sekreterim, -son zamanlardaki tekinsiz hareketlerimden olsa gerek- dün istifa etti. Yani ofisimde ben ve ondan başka kimse olmayacak. Polise gitsem şu aşamada hiçbir şey yapmazlar çünkü görünürde o sadece terapiye gelen bir hasta. Seansı iptal ederek dikkatini olumsuz anlamda çekmek ise en son yapacağım şey. Bu durumda geriye, her an tetikte kalarak onunla seansı gerçekleştirmek üzere ofisimde olmak kalıyor. Bugün edindiğim silahı üzerimden bir an olsun ayırmayacağım. Belki de yapabildiğim son kayıt bu olacağı için tekrar belirtmem gerekir ki çevremdeki herkes, her şey artık iyice yapay geliyor. Yardımını isteyebileceğim birileri yok. Deniz'i o kazada kaybettikten sonra aslında hayatta başka kimsemin olmadığını öğrendim. Ama hayatını kurtarabileceğim birisi hala var: Derin. Derin'in yaşadığına her şeyden çok inanıyorum. Önce kendimi kollayıp o sahte Derin'i etkisizleştirmeli ve gerçeğinin nerede tutulduğunu öğrenmeliyim. Hiç kolay olmayacak bunları yapmak ama başka bir yol da gözüküyor. Bünyemde üzüntü ve korkudan başka duygu yok. Bu kaydı dinleyecek kişi, yaşadıklarımın sorumlularının Deniz'in ailesi olduğu ortaya çıkarsa herkes gerçekleri öğrenmiş olacak ancak sen sevgili dinleyen, her kim isen gerçekleri herkesten önce öğrenmiş olacaksın. Keşke tüm bu yaşananlar, uyanınca korkunç bir rüyanın bitmesi gibi son bulsa, Deniz beni bu kâbustan güzel gülümseyişi ile çekip alsa. Hiçbir şeyin böyle olmasını istemezdim."

Dinlediği kayıtlarla sonrasında yaşananları kafasında birleştirmesi, İlhami Bey'i kuvvetli bir hüzne itti.ERCÜMENT, son ses kaydından sonraki sabah ofisine gelen hastası Derin'e, gerçek Derin'in yerini söylemesi için baskı uygulamış, kadın histerik bir dirençle karşılık verince onu sertçe itmişti. Kadın kayarak kafasını hızla demir masaya çarpıp oracıkta hayatını kaybetmişti. Bir süredir dışarıda Derin'i bekleyen ve eski bir polis olan arkadaşı, Derin içeriden beklenen sürede çıkmayınca kuşkulanıp ofise dalmış ve yerde kanlar içinde yatan arkadaşını görünce eski mesleki reflekslerinden kalma bir hareketle, kendisini vurmak üzere silahını çıkaran ERCÜMENT'e iki el ateş açmıştı.ERCÜMENT de yapılan müdahalelere rağmen kurtulamamıştı ve ardında trajik bir psikiyatrik olgu öyküsü bırakmıştı.ERCÜMENT'in ses kayıtlarıyla Derin'in eski polis olan arkadaşının anlattıkları birleştirildiğinde ortaya Capgras sendromu adlı nadir görülen bir hastalık çıkıyordu. Bu rahatsızlığı yaşayan insanlar, önce çevrelerinin genel olarak yapay göründüğünden bahseder, sonrasında yakın çevrelerindeki kimi insanların, tıpatıp benzerleri ile yer değiştirdiğine kuvvetli biçimde inanırlar. Yakınının yüzüne baktığında gördüğünün o olmadığından, art niyetli bir yabancıнын yakınının yerine geçtiğinden neredeyse emindirler. Çoğu kez bu sendromu tetikleyen geçmiş yaşantılar görölse de sorunun kaynağında nörolojik bozulmaların olduğu belirtilir. Kuvvetli sanrılardan ötürü

çoğu olguda saldırgan tutum ve davranışlara rastlanır. Kesin bir tedavi yöntemi henüz olmasa da tıbbi ilaç kullanımı ve psikoterapinin eş zamanlı uygulanışı, olumlu sonuçlar verebilmektedir. Terapistinin bir süredir kendisini tanıyamadığını ve garip davranışlarda bulunduğunu söyleyen Derin'i başta ciddiye almayan eski polis Mehmet, arabasıyla Derin'i terapiden sonra almaya geldiği gün takip edildiklerini bizzat kendisi de görmüştü. O gün ormanın labirente benzeyen yapısında arkadaşını kolaylıkla Ercüment'in takibinden kurtarmıştı ancak bir daha o kliniğe gitmemesi gerektiğini söylemişti. Ne var ki kendisi de bir şizofreni hastası olan Derin, onu dinlemeyip yaşamının son dakikalarını geçireceğini bilmeden Ercüment'in yanına gitmiş ve orası, ikisi için de korkunç bir sona sahne olmuştu.

KENDİ HİKÂYEM

Fidan YILMAZ

Hayata gözlerimi açtığımda her bebek gibi ben de ağlamışım. Bu, hayatta yaşayacağım zorlukları daha o an görüp ağlamam mı yoksa sadece dünyanın en güvenli yeri olan anne karnını terk ettiğim için olan bir ağlama mı bilmiyorum. Bana kalırsa her ikisi birden.

Ailem benden önce ablam ile ilk çocuk sevgisini tatmışlar. Ben erkek kardeşimden önce doğarak ortanca çocuk oluyorum. Ablam benden sadece iki yaş büyük. Bu yüzden en iyi oyun arkadaşımdı kendisi. Zamanla da en iyi yardımcım olacak.

Çocukluğumda güzel ve kalabalık bir arkadaş çevrem vardı. Onlarla birçok oyun oynardık. Üç yaşına kadar ablam ve diğer arkadaşlarımla oynadığım oyunlarda onların hızına yetişebiliyordum. Üç yaş diyorum çünkü bu yaştan itibaren bende birtakım sorunlar fark edilir olmaya başlamıştı. Normalde erkek çocuk olmama rağmen ben daha hantal ve sakar bir çocuktum. Her çocuk bir nebze sakardır ama ben farklıydım. Uzun koşmalar beni diğerlerinden daha erken ve fazla yoruyordu. Çocukluk çağında yakalamaca en çok oynadığımız oyundu. Ben hep ilk yakalanan ve neredeyse hiç yakalayamayan kişiydim. Her gün muhakkak düşüyor ve bir yerlerimi yaralıyordum. Arkadaşlar arasında adım "Sakar Fatih" olmuştu. Üzülüyordum. Elimden gelen dikkat ve özeni göstermeme rağmen değişen bir şey olmuyordu. Ya düşüyor ya da bir sakarlığa sebep oluyordum.

Zamanla kendimi hız gerektiren veya uzun süre yapılmasını gerektiren oyunlardan uzak tutmuştum. Arkadaşlarım oyuna çağırdığında ben her seferinde bir bahane

buluyordum. Zamanla onlar da bu durumu kabullenmişti. Ama bende ki durum sabit kalmıyordu. Yaş aldıkça sanki ileri gideceğime geriye doğru gidiyordum. Ailem artık bunun sıradan bir sakarlık olmadığını ciddi ciddi düşünmeye başlamıştı. Annem ve babamın hakkımdaki konuşmalarına birçok kez şahit olmuştum. Bu geçen süreçte okula da başlamıştım. Bir gün öğretmenim ailemle benim hakkımda konuştu. Bunun derslerim hakkında olmadığını biliyordum. Sonradan da düşündüğüm gibi olduğunu gördüm. Ailem doktora görünmem yönünde karar almıştı. Doktor sözünü ilk duyduğum günü dün gibi hatırlıyorum. Sakar olmak bile canımı bu kadar acıtmamıştı.

Doktor ailemin bana dair anlattıkları şikâyetlerini sakince dinlemişti. Ailem sakarlık, yorgunluk, arkadaşlarım ile olan birçok oyunda başarısızlığım ve bacağımdaki şişlikten bahsetmişti. Bacağımdaki şişliği ilk defa onlar bahsettiğinde fark etmiştim. Bu zamana kadar gözüme normal görünen bacak o gün neredeyse balon gibi görünmüştü. Doktor, ailemizde herhangi kas veya nörolojik hastalığı olan var mı diye sormuştu. Annem ve babam olmadığını ama dayılarımdan birinin erken yaşta kaybedildiğini ve hastalığını bilmediklerini söylemişti. Doktor aileme sorular sorduktan ve cevaplarını dinledikten sonra bana da birkaç soru sordu. Genelde sorduğu sorular benim günlük hayatımda yaşadığım sıkıntılardı. Merdiven çıkarken yaşadığım sıkıntıyı bile bilmiş olması beni epey şaşırtmıştı. Muayene sonrası annem ve ben dışarı çıkmıştık ama babam içeride kalmıştı. Annemin yüzündeki gerginliği görebiliyordum. Elimi sıkıştığının farkında bile değildi. Babamın odadan çıkması ile annem hızlıca ayağa kalktı ve babamın gözlerinin içinde bakarak orada sanki bir şey aramıştı. Babamın suratı asıktı ama bir yandan da çaktırmamaya çalışıyor gibi görünüyordu. Bir şeyler oluyordu ve bu olan şey benimle ilgili kötü bir şeydi, biliyordum.

Tahliillerim yapılırken annem ve babamın kendi arasındaki konuşmasına şahit olmuştum. İlk defa duyduğum yabancı bir isimden bahsediyorlardı. Hayatım boyunca duymaya devam edeceğim şey olduğundan habersizdim. Bir tür kas hastalığı demişti babam. Bir şüphe ile başladığımız yolculukta hastalık tanısı almıştım. "Duchenne Musküler Distrofi" hastalığının adıydı. İleriki yıllarda, bolca vaktim olan zamanlarda okuduğum kitaplardan öğrendiğim kadarıyla hastalık ismini, hastalığı ilk tarif eden Fransız doktordan almıştı. "Düşen" olarak okunan hastalığım bir tür kas hastalığıydı ve genetikti. Hastalığın kalıtımından sorumlu gen cinsiyet kromozomu olan X kromozomu üzerindeydi. Hastalık bu yüzden erkek çocuklarında görülüyordu. Kızlar hasarlı geni aldılarsa bile diğer X kromozomları sayesinde hasta olmuyorlardı ama taşıyıcı oluyorlardı. Yani annem taşıyıcıydı ve ablam da taşıyıcı olabilirdi. Okumalarımda, kas

fonksiyonlarımın sağlam şekilde devam edebilmesi için gerekli proteinin Distrofin olduğunu öğrenmiştim. Bu protein genlerimden geçen problem nedeniyle bende sentezlenemiyordu. Distrofin proteininin kas bütünlüğünü sağlama gibi önemli bir özelliği vardı. Bende eksik olduğu için kaslarım bütünlüğünü koruyamıyordu ve yıkıma uğruyordu. Kaybettiğim kas dokusunun yerini de yağ dokusu alıyordu. Yani annemin doktora söylediği bacağımdaki şişlik de kaybettiğim kas dokusunun yerine dolan yağ ve bağ dokusuydu.

Hastalık teşhisini almam ile ailemin bana olan tavrı bir nebze değişmiş gibi gelmişti. Yaptığım sakarlıklar sakarlık olarak bahsedilmiyordu. Ablam bile durumu kabullenmişti. Hasta olduğumu galiba ben de kabullenmiştim. İlaç almakla başlayan tedavi sürecim fizik tedavi ile devam etmişti. Normalde de merdiveni zor çıktığımı biliyordum ama artık tırabzana tutunmadan merdiven çıkamıyordum. Kollarımı kaldırmak için epey güç harcıyordum. Yürümek zorlaşıyordu. Oturduğum yerden kalkmak için neredeyse kendi üzerimde tırmanıyordum. Süreç hep daha kötüye gidiyordu. Fizik tedavi ile kötüye giden süreç bir nebze yavaşlamış gibi gelmişti. Ama hastalık yine de ilerleyişini sürdürüyordu. Fizyoterapistim ile benim şartlarıma göre oyun oynamaktan zevk alıyordum. Çünkü bu çocukluğumdan beri eksikliğini hissettiğim bir duyguymuştu. Arkadaşlarıma yetişemediğim veya ayak uyduramadığım için oyun sürecim kısa sürmüştü. Fizyoterapistim ile sanki o eksikliği tamamlıyor gibiydim. Ve bunları yapmamın vücuduma da iyi geldiğini hissedebiliyordum.

Her şeye rağmen zamanla kendimi tekerlekli sandalyede göreceğimi biliyordum. Gerek doktorum gerekse fizyoterapistim beni bu duruma hazırlamıştı. Yapılan tedaviler sadece süreci yavaşlatmak içindi. Kesin bir çözüm mevcut şartlarda geliştirilmemişti. Elimden geldiğince tekerlekli sandalyeye bağlanmaktan kaçmak istedim. Ama olması gereken oldu ve 14 yaşımın ortalarında tekerlekli sandalye benim için şart oldu. Oturduğum yerden önceleri kendime tırmanarak kalkmak bile ne kadar iyiymiş sonradan anlamıştım. Şimdi, aynısını yaparak kalkmak imkânsıza yakındı, zamanla da imkânsız olacaktı.

Tekerlekli sandalyeye geçtikten sonra tekerlekli sandalyenin oluşturacağı problemleri engellemek için fizyoterapistim aileme birtakım egzersizler göstermişti. Her gün belirttiği sayılarda yapmamı söylemişti. Ailem de her gün yapmam için uğraşıyordu. Kaslarım kısılmaması ve mevcut durumunu koruması için bu şarttı. Tabii hâlâ kasım kaldıysa...

Tekerlekli sandalyemi sürmek için ilk zamanlar kollarımı kullanabiliyordum. Ama zamanla kollarım da bacaklarım gibi gücünü kaybetti.. Tekerleği kavırıyordum ama onu ilerletecek gücüm yoktu. Ailemin akülü araba alacak imkânı olmadığı için ilgili yerlere başvurdular. Hemen halledilebilecek bir sorun olmadığını anlamıştım. Akülü arabaya ulaşmam altı ayımızı almıştı. Bu geçen zamanda bir yere gitmek istediğimde ailem beni götürüyordu. Tamamen onlara bağımlı kalmıştım. Ablam da sık sık benimle ilgilenmişti. Ama kendi bağımsızlığın gibisi yoktu. Akülü arabamın gelmesi ile ev içinde de olsa bağımsız olabiliştim. Dışarı ise zaten çok fazla çıkmıyordum. Okulu bırakalı da çok olmuştu.

Okulu bıraktıktan sonra yapacak işim kalmamıştı. Bu yüzden kendimi okumaya vermiştim. Ailem benim için kitap okumamı kolaylaştıracak bir düzenek yapmıştı. Kitap okumak istediğimde ablam gerekli düzeneği kuruyor. Kitabı da bu düzeneğe yerleştiriyordu. Ben sadece sayfaları değiştiriyordum ve buna hâlâ gücümün olması beni mutlu ediyordu.

Başlarda edebiyat üzerine kitaplar okuyordum ama daha sonraları hastalığımı merak etmeye başladım. Ablam isteğim doğrultusunda kütüphaneden hastalığım ile ilgili kocaman bir kitap buldu.. Tıp fakültesi öğrencilerinin kullandığı bir kitaptı. Hastalığım hakkında her türlü bilgi bu kitaptaydı. Öğrendiklerimi de buradan öğrendim zaten. Hastalığım hakkında öğrendiğim ve canımı acıtmasını beklerken neredeyse hiç acıtmayan soruların cevaplarını da buradan öğrendim. Ben ve benim hastalığıma sahip kişiler kaç yıl yaşıyorduk? Öğrendiğim bilgiye göre 25 yaş civarlarında hayat bizim için sona eriyordu. Genelde hastalığın, kalbi de esareti altına alması sonucunda ölüm gerçekleşiyordu. Aileme bu bilgiyi öğrendiğimi hiç söylemedim ve söylemeyeceğim.

Günlerimi bu şekilde işleyen bir beyin ve işlemeyen bir vücutla geçirmeye devam ediyorum. Kitap okumak neredeyse tek eğlencem. Bir de kendi kendime aklımdan hikâye yazmak en büyük eğlencem. Aklımdan diyorum çünkü benim hikâyelerim sadece aklımda. Aslında kendi içime hikâye anlatmak daha doğru bir tabir olur. Bir gün son hikâyem olacak hikâyeyi de belirledim. Son hikâyem, kendi hikâyem olacak.

KENDİME NOT

Mustafa SAYLAK

Öğrencilerinin, toplumsal konumlarını ve hikâyelerini gözeterek değerlendir. Onlar arasında karşılaştırma yaparken bile sakınlı ol. Hepsi aynı günün sabahına yaşadıkları altı yılın bir karması olan çetin rüyaların yorgun etkisiyle uyandı. Giydikleri üniformalara ya da yüzlerine bakarak hatta diyebilirim ki kendilerini ifade ederken söylediklerinden bile hakikatlerini anlayamazsın. Suskunluklarına odaklan... Söyleyemediklerine...

Ankara-Erzincan yolculuğum. Erzincan'a varmak üzereyiz. Sabaha karşı Fırat nehri bize eşlik ediyor. Otobüsün şoförü "Erzincan'a girdim ne güzel bağlar" türküsünü dinliyor.

Erzincan

Erzincan baklava dilimi gibi parsellenmiş sokaklardan meydana gelen muntazam bir yerleşime sahip. Genelde çay ocaklarının yoğunluğuyla göze çarpıyor. İnsanları ılımlı. Şiveleri kendine has bir ezgiye ve o ezginin ritminin yarattığı bir samimiyete sahip. "Gel gardaş bir çayımızı iç," dediklerinde bu alelade bir davet olmuyor. Bu cümle kurulurken zaten çayınızı masada, kendinizi taburede buluyorsunuz. Bir de her çay ocağında bulunan soba ve onu çevreleyen ellerini ovuşturarak ısınırken birbirleriyle atışan insanların aslında konuyu size getirmek için çaba sarf edişlerine karşılık verme hissiyatı oluşuyor üzerinizde.

Okulum tek katlı iki ayrı yapı ve birine bağlı yeşil bir barakadan oluşuyor. Barakanın içerisi ahşabın çürümüşlüğünden açığa çıkan o kesif kokuyla anıları perçinleyecek,

öğrencilerimin ve benim imgelemimde harika bir maziye yaşatacak bir atmosfere sahip. Burası şimdilik bir depo gibi gözüktse de bir sahne ve sandalyelerle piyesler yazıp oynayacağımız bir Antik Yunan tiyatrosuna dönüşecek, bekle beni yeşil baraka...

İlk Dersim

Okulumun ilk günü. Hocalarla tanışıyorum. En gençleri benim. Epey ilgililer. Şimdiden benim hangi ideolojiye ait olduğumu anlamaya çalışıyorlar. Politik manevralarla sıyrılıyorum bu hiç eskimeyen masaldan. Bir ideolojiye ait olmadan sadece etik bir duyarlılığı yaşam felsefesi haline getirmenin en büyük ihtiyacımız olduğunu biliyorum. Birbirini kılıflarıyla tanımlayan bu grubun alışık olduğu bir ağız deşilim.

Sınıfa girmeden önce üzerlerindeki iktidarımın mümkün olduğunca yok olmasını istiyorum. Bana kalsa rengârenk kıyafetlerle, elimde pamuk şekerleriyle bir açılış yapmak isterim ama sanırım prosedürü ilk günden karşıma almaya cesaret edemeyeceğim. Şimdilik ters çevrilince ardından Tom ve Jerry çıkan lacivert kravatım yeterli. Yavaş yavaş renkleneceğiz. Derse gülümseyerek girmeliyim, iktidarın o kaşları çatık yüzüyle karşılaşmasınlar. Ergün Hoca derdi ki: "Otorite kurup saygı kazanmak için onların kendileri olma hakkını elinden almayın çocuklar."

"Kendileri" ne yüce bir söz... Kendilerini görmek için sabırsızlanıyorum. İçeriye girdiğimde ayağa kalkıyorlar. Nereden, ne zaman alıştırıldınız kuzum. Oturun bakalım. Gülümseyerek kravatımı ters çeviriyorum. Aralarında gezinmiyorum. Onlarla aynı hizaya sandalyede oturuveriyorum. Zaten birkaç yıl sonra benim boyuma ulaşacaklar. Barışığım kendimle. Hem Nemrut gibi bir hoca olsaydım işlerim daha da zorlaşırdı şimdi hafif eğildiğimde göz göze gelebiliyorum. Boyuma göre meslek seçimi yapmışım işte. Benim sebepsiz gülüşüme karşılık veriyorlar. Kravatımı birbirlerine gösterip gülüşmelerini fark ediyorum, en azından işaret parmağınızı kullanmayın canım; kaşınızla, gözünüzle işaret edin. Otoritemi bu davranışınızla elimden alışınızın hayranı oluyorum, yapmayın. Bak, gülerken ağızınızı şimdiden kapatmaya başlamışsınız, gülmenin utanılacak bir şey olmadığını, göstere göstere gülmenizin yaşamak için bir ödev olduğunu öğreneceğiz birlikte.

Evet, bu gülüşme seremonisinden sonra. Size kendimi takdim edeyim. Gülüşmeler, karşılıklı olduğunda güzel. Devam eden arkadaşlarımız var, bitmek üzere evet biraz da diğer derslere saklıyoruz. İşte oldu. Birbirimizi tanıyalım değil mi çocuklar. Ben Bahtiyar. Beş yıl boyunca birlikte olacağız. Aileniz ve ben sizlerin sorumlularıyız. Her şeyi birlikte öğreneceğiz. Şimdi bana herkes sırayla en mutlu olduğu anı söylesin bakalım. Sen başla canım. Adını söyle önce, sonra seni en çok mutlu eden şeyi. Hiçbiriniz okula karnınızda

ağrıyla gelmeyeceksiniz. Karnınızda serçeler uçuşacak, göreceğim.

Hayat Bilgisi

Dönemin ortalarındayız. Hayat bilgisi dersinde suyun kaldırma kuvvetini, sınıfa getirdiğim leğen ve maşrapayla göstermek istiyorum, çocuklar epey bir ıslanıyor ve dersimiz su savaşına dönüşüyor. Biz de buna henüz literatürde yer almayan suyun coşturma kuvveti ismini veriyoruz. Öğrencilerimin her an bir curcunaya hazır olduklarını söyleyebilirim ama toparlanmaları da hiç uzun sürmez; ben kravatımı düzeltmeye başlayıp masamın başında sessizce bekleyince bunu birer birer fark edip yerlerine geçerler, tabii geçerken arkadaşlarına başparmaklarına gerdikleri diğer parmaklarını son bir hamleyle esnetip ıslatmaya devam ederek bu karnavalın peyderpey azalmasını da sağlamış olurlar. Bende ki iş işte, bir anda hangi karar organı ve disiplin gereği havada uçan su damlacıklarının kaderini değiştirip bu oyunu durdurduğumu sanıyorum ki. Neyse ki aramızda gizli bir anlaşma var ve kuralları anın hükmüyle belirlenen oyunlarımızın benim hükmümle son bulmasına şimdiye kadar kimsenin itirazı olmuyor.

Bu sırada kapının çaldığını fark etmemiş olmalıyız ki bir anda içeriye kulak memeleri ve ensesi kızarmış, benzi soluk, bakışları korku dolu kıyafetleri çekiştirilmekten darmadağın bir çocuk ile ardında onu iteleyerek okulun ilk gününden beri haz etmediğim Aziz Hoca giriyor. Tüm sınıf, içleri kıpır kıpırken dehşet duygusuyla neler olduğunu anlamaya çalışıyor.

Çocukların bu anı görmesini istemediğim için sonradan adının Emre olduğunu öğrendiğim öğrencinin omuzlarına elimi atıp Aziz Hoca'ya dışarıyı işaret ediyorum, bu sefer de biz onu dışarıya doğru iteliyoruz. O önümüzden dışarı çıkarken kapının eşiğinde Emre'yi dürtüp hocanın tepesi açılmış kafasına patlatır gibi yapıyorum, amacım hayali de olsa onun öcünü almak ve içimdeki öfkeyi dindirmek. Güldürüler üzerinden kendimizi yatıştıracağımız ne çok şey oluyor bu ülkede! Dercesine bakıyoruz birbirimize ama sonrasında halledilir, tüm sorunlar da aşılır edasıyla göz kırpmıyoruz. Kapıyı kapıyorum.

"Neler oluyor hoca ne bu hal?"

"Anlamıyor, dört yıldır okuyamıyor, ezberleyemiyor; aptalın teki hiç insan 6 ile 9 u..."

"Şşş hocam bir saniye. Senin adın nedir?"

"Emre, hocam."

"Tamam, sen şimdi kantine gidip benden bir tost, yanına da Capri-Sun al. Yanına geleceğim, birlikte patlatacağız, anlaştık mı?" Emre, her adımında ayakkabısının açılan bağcığı ile sırtını kamçılıyarak uzaklaşıyor yanımızdan.

Aziz Hoca'ya döndüğümde ona olan kızgınlığımdan bakışlarımı bilemiş, kaşlarım çatık öylece gözlerinin içerisine bakıyorum. Hiçbir şey söylemiyorum ki benden gelecek tepkinin hangi kuvvette eseceğini tahmin edemesin. İlk açıklamayı bakışlarıma yapsın.

"Yıllardır aynı şeyleri öğretiyorum hocam. Anlamıyor. Hepsi öğrendi, bir bu aptal öğr..."

"Ne oluyor hocam, ne oluyor! Onun aptal olduğuna diğerleri gibi anlayamayışından yola çıkarak mı karar veriyorsunuz. Makine mi bu çocuk? Elbet bir yolu var. Hele hele kulak memelerini ve ensesini kızartmak hiçbir kitapta yazmıyor. İşlediğiniz bir suç! Suç!" yüzüne tüküre tüküre konuştuğum için benden biraz uzaklaşıyor, tek kelime bile etmesine izin vermeden ayrılıyorum yanından.

Sınıfa girip çocuklara az sonra geleceğimi söyleyip kantine doğru yürümeye başlıyorum. Emre'ye dört yıldır neler yapmış olabileceğini gözümün önüne getirdikçe bu fosil ruhlu insanın diğer öğrencilerine acıyorum, yıkılıyorum.

Emre'yi kantinin köşe masalarından birinde oturup ayaklarını sallayarak tostunu yerken buluyorum. Yanına gittiğimde gülümsüyor. Ben de elimde Capri-Sun ile yanına oturuyorum.

"Patlatıyor muyuz?" diyorum dağınık saçlarını düzelterek. Sessizce başını öne eğiyor, gözlerini yukarı kaldırıp gülümsüyor. Dişleri görünecek kadar gülmeyi unutmuşçasına... Gözlerimin içine bakmaya çekiniyor etrafı izliyor.

"En çok neyi seversin?"

"Bilmem öğretmenim."

"O zaman birlikte bulacağız demek. Ben şimdi derse giriyorum, sınıfa giderken bahçede bunu patlatacağım. Sen daha büyük bir gürültüyle patlatabilecek misin görelim. Sınıftan duymak istiyorum."

Emre'nin bana verdiği ilk sözü yerine getirişyle teneffüse çıkıyoruz. Bahçede bir iğde ağacının dibinde oturuyor, elindeki dal parçasıyla yeri eşeliyor. Yanına oturuyorum.

"Öğretmenim!" diye başını kaldırmadan çenesini dizine yaslamış vaziyette devam ediyor, "İnsanlar neden hızlı okuma yarışması düzenlerler? Ben onlara yetişemiyorum."

"Yarışmalar ve sınavlar birer aldatmacadır Emre, tüm bunlar fırsatlar eşitken kıymetlidir. Bu yüzden kendini kötü hissetme."

"Öğretmenim, tahtada okuduklarımı neden arkadaşlarım bazen anlamıyor?"

"Seni duymuyorlardır Emre, sesini yükseltmen gerekiyordur."

"Hayır, öyle değil. Orada 'ev' yazıyor, okuyorum hepsi gülüyor. Öğretmenim bana kızıp tahtada tek ayaküstünde bekletiyor."

"Ne olarak okumalıymışsın orada yazılanı?"

"Ve diye okumamı istiyorlar öğretmenim. Hâlbuki ben çok iyi öğrendim. Onlar yanlış görüyorlar, anlamıyorlar. Aynısını sayılarda da yapıyorlar. Bugün bu yüzden sizin yanınıza getirdi öğretmenim beni. Birinci sınıftan başlayacakmışım."

"Emre, o çubuğu bana verir misin benim yazdığımı okumanı istiyorum." Kitap yazıp okumasını bekliyorum.

"Patik öğretmenim."

"Doğru Emre. Okuyabiliyorsun işte. Onlar seni anlayamıyorlardır. Yarın bir yarışma daha düzenleyeceğiz Emre. Bu sefer fırsatlarınız daha eşit olacak. Bana defterlerini getirir misin?"

Yarışma düzenleniyor. Ayna yöntemiyle yazmış olduğum metni bir tek Emre okuyabiliyor. Diğerleri anlam vermeye çalışarak eleniyorlar. Sayıları birbirine karıştırmışından, yazıları bazen tıpkı bir aynadan yansıyormuş gibi yazısından, motor koordinasyon problemlerinin kalemi tutuşuna, ayakkabı bağcığını bağlayamayışına yansıyan bu çocuğun Disleksi olduğunu anlamadıkları için yıllarca hırpalamışlar. Artık özel eğitim görmeye başlıyor. Üstün zekâlı olduğunu anlıyoruz Emre'nin. Bir konuda aşırı yetenekli olabiliyorlarmış. Şimdi yatkınlıklarını açığa çıkararak onu bulmaya çalışıyoruz. Aziz öğretmen hakkında suç duyurusunda bulunuyoruz. İşkence ederek çocuğun özgüvenini zedeleyen bu mahlûk, bedelini ağır bir şekilde ödeyecek.

KENDİNE FISILDAYAN

Ümit Cem ÖNCEL

- Anne, odamdayım ben. Öykü yazacağım.
- Tamam, yemeğe çağırdığımda gecikme. Bak daha bugün doktora gideceğiz.
- Tamam anne!

(Bugün kendi hastalığım hakkında farkındalığı arttırmak için öykü yazmayı istedim. En azından annem yemeği hazırlayana kadar öyküye girişi sağlarım. Gerisini sonra tamamlarım).

Kapı çaldı.

Baba mutfaktan kapıyı açmaya gidecekti ki anne belirdi ve kapıyı açtı.

- Selam anne.
- Hoş geldin oğlum.
- Hoş bulduk. Çok güzel kokular geliyor, valla çok açım anne.
- Hadi üstünü başını çıkar, 10 dakikaya yemek hazır olur.

Çocuk üstünü çıkarmak için odasına geçti. Anne de çocuğun ardından mutfğa girdi. Baba fırında pişen yemeğe iştahla bakıyordu. Kadın kocasının, şaka amaçlı, sırtına vurdu ve ona salona gitmesini, yemeğin 10 dakikaya hazır olacağını söyledi. Adam da eşini dinleyip salona geçti ve televizyonu açtı.

Anne yemeği hazırlamıştı. Baba iştahla masaya oturdu. Ardından anne oğluna seslendi ve yemek yenmeye başlandı. İlk başlarda herkes açlığının üstünü örtmek için yemeklerine odaklandılar. Bu yüzden yemek masasında kısa süreli sessizlik oldu. Ardından baba bu sessizliği bozmaya niyetlendi.

- Nasıl geçti okul oğlum?
- Aynı baba ya. Ha! Dur size bir şey anlatacaktım. Unutmadan anlatayım.

Ardından anne sessizliğini bozdu.

- Ne oldu? Kötü bir şey yok değil mi?
- Yok, yok merak etme anne. Bugün sınıfımıza nadir bir genetik hastalığa sahip yeni bir çocuk geldi annesiyle beraber. Anne yanında sunum yapmak için bir bilgisayar da getirmişti.

Anne merakla araya girdi:

- Ne sunumu. Hastalığı mı anlatacaktı?
- Tam üstüne bastın anne. Bize oğlunun hastalığını anlatmak için getirmişti bilgisayarını.

Sözü baba aldı:

- Ee anlat oğlum, ne imiş bu hastalık? Nasıl bir şeymiş?

Çocuk daha iyi anlatmak için çatalını tabağa düzgün bir şekilde koydu.

- Hastalığın adı Kistik Fibrozis. Bunu KF diye de kısaltıyorlar. Kistik Fibrozis kalıtsal, yani ailevi arası geçiş gösteren bir hastalık. Bu hastalığın hem annede hem de babada belirtisiz yani taşıyıcı halinde bulunmasıyla çocuğa geçme ihtimali oluyor. Bu ihtimal de 1/4. Yani %25 civarında çocuk bu hastalığa sahip bir birey olarak dünyaya gelebilir. Neyse fazla uzatmayayım. Doğumdan itibaren başlayan ve pek çok organı etkileyerek o organların sağlıklı bir şekilde çalışmalarını engelleyen bir illet bu. Çoğunlukla hatta sıklıkla demek daha doğru olur; akciğerler, pankreas, karaciğer, sinüsler ve üreme organları etkileniyor. Yani söylediğim organlar zarar görüyor hastalıkta.

Sözü baba aldı:

- Nasıl teşhis konuluyor peki bu hastalığa?

- Eğer bazı belirtiler nedeniyle KF hastalığından şüpheleniliyorsa ilk başta ter testi yapılır. Yani baba terindeki klor miktarını ölçen bir alet ile bu teşhis konulabilir. Diğer şeyleri hatırlamıyorum. Ama bildiğim bir şey var, yarın bize bu hastalıkla ilgili bilgilendirme kitapçığı verilecek.

Baba yine merakla sordu:

- Belirtileri ne bu hastalığın?

- Hastadan hastaya değişiyor baba. Bazılarında deride yaralar, bazılarında balgamlı öksürük, bazılarında nefes darlığı, sık tekrar eden sinüzitler, sık geçirilen akciğer enfeksiyonları falan işte. Anne bu arada çok güzel yapmışsın yemeği. Ellerine sağlık.

- Afiyet olsun oğlum. O kadar anlattın bu hastalığı, aferin. İyi dinlemişsin çocuğun annesini. Peki, bir şey soracağım, bu hastalığın tedavisi var mı?

- Tedavisi henüz yok anne. Ama dinlediğimden anladığım kadarıyla çalışmalar devam ediyor hâlâ. Bunu söylemeyi unuttum bak. Bugün son iki ders matematikti. Beynim durmuş sanki. Neyse. Anlatayım. Bu hastalık doğumdan itibaren devam ediyor. Daha çocuk annenin karnındayken bile bir şekilde KF hastalığına sahip olup olmadığını öğrenebiliyorlar. Çocuk yapmadan önce de eşlerin bu hastalık genini taşıyıp taşımadığını öğrenme şansları var. Neyse tekrardan eline sağlık anne, babacım sana da afiyet olsun. Ben odama gideyim, bir sürü ödevim var. Yarına yetiştirmem lazım. Haydi, ben kaçtım, dedi ve odasına neşeli bir şekilde şarkı mırıldanarak gitti.

Baba içinden bir ah çekti ve hastalık sahibi insanlara acınma ve şefkat duygusu karışımı şeklinde onlara içten bir dua etti.

10 YIL SONRA...

Lise 1'in bitmesine yakın bir zamanda tanışan bu iki arkadaş öz kardeş kadar birbirlerine yakın olmuşlardı. KF hastalığına sahip olan Umut ile onu hemen ailesine anlatan Taner şimdi dostlardı. Tanıştığı ilk günden itibaren kanları birbirine kaynayan bu iki arkadaş o günden beri birlikte nice güzel anılar biriktirmişlerdi. Aileleri de birbirleriyle iyi bir şekilde kaynaşmıştı. Bazı günler aileler birbirlerinin evine misafirliğe giderlerdi. Taner ile Umut hemen bir odaya girer ve orada delice bir şekilde eğlenirlerdi. Bir gün Umut'un aklına bir proje fikri geldi:

- Taner, aklıma benim gibi kişilere fayda sağlayabilecek bir proje geldi.

- Ne gibi?

- Düşünüyorum ki KF hastalığı hakkında hemen hemen tüm okullara bilgi verelim, onları bilinçlendirelim. Ne düşünürsün?

- Güzel fikir de ayarlaması, organizasyon falan maddiyat ister. O kadar maddi güce de sahip değiliz.

- Bu konuyu mezun olduğumuz lise ile ya da üniversite ile görüşüp onlar aracılığı ile Milli Eğitim Bakanlığı'na (MEB) danışıp bu şekilde gerçekleştirebiliriz diye düşünüyorum.

- Hmm. Doğru söylüyorsun. Olabilir. Bak şeyi de unutmayalım. Kistik Fibrozis Derneği'ni. Onlarla da iş birliği yapabiliriz. Eğer ki okullar aracılığı ile MEB'e ulaşamazsak Kistik Fibrozis Derneği ile de ulaşabiliriz diye düşünüyorum.

- Aslında sadece KF hastalığını değil de diğer tüm ismi cismi bilinmeyen hastalıkları da anlatabiliriz. Bu konuda farkındalık yaratarak bu hastalığa sahip çocuklara ve ailelerine ufak da olsa faydamız dokunur.

- Evet. O zaman Sağlık Bakanlığı'na da başvuracağız.

- Evet. O zaman anlaştık, dedi Umut tebessüm ederek. Başka kişilere yardım edebileceğini düşünmek Umut'a cesaret vermişti ve yaşama aşkını, isteğini arttırmıştı.

Aradan biraz zaman geçti. Taner ile Umut mezun oldukları lise aracılığıyla MEB'e ulaştı. MEB aracılığıyla Sağlık Bakanlığı ve Kistik Fibrozis Derneği'ne de ulaştılar.

Hep beraber bir masa etrafına toplanarak projenin organizasyonlarını planladılar. Önce İstanbul, Ankara ve İzmir'deki tüm okullara sonra yavaş yavaş diğer tüm illere farkındalığı arttırmak için nadir genetik hastalıkları anlatacaklardı.

Organizasyonda yalnızca sunum olmayacaktı, Sağlık Bakanlığı ve Kistik Fibrozis Derneği aracılığı ile tüm hastalıkların olduğu bir broşür verilecekti. Böylece çocukların aileleri de bu konuda bilinçlenecekti.

Sunumlarda diğer hastalıklar anlatıldı, sıra KF'ye gelince sahneye Umut çıktı ve bu hastalığı tüm yönleriyle anlattı. Yeri geldi anlatırken bu durumun üzüntüsüne kapıldı ve kendisiyle beraber tüm öğrencileri de ağlattı, yeri geldi hastalığıyla komik bir şekilde eğlenerek hem kendisini hem de öğrencileri güldürdü.

Proje hiçbir aksaklık olmadan ilerliyordu. İl il dolaşıp güzel ve faydalı iş yapıyorlardı. Hatta Umut ve Taner bu girişimi daha da geliştirmek için yeni bir adım daha attılar. KF hastalarını spora yönlendirerek hem ruhlarını onarmak hem de akciğer bakımından

sıkıntı yaşayan kişilere fayda vermek istediler. Bu projeye de Kistik Fibrozis Derneği gerekli desteklerini esirgemedi.

(Bu öyküye şimdilik ara vermek zorundayım. Bir KF hastası olduğum için doktorlarla sık görüşmem gerek. Geri döndüğümde düşlediğim ve yapmak istediğim şeylerle dolu olan yazdığım bu öyküyü devam ettirmek için sabırsızlanıyorum).

- Oğlum, hadi gel yemek soğuyacak. Bitmedi mi öykün daha?
- Anne bir dakika bekler misin?
- Oğlum, hadi bak işimiz gücümüz var, daha hastaneye kontrole gideceğiz.
- Ama anne...
- Konuşma gel. Çabuk!

KIRILMA NOKTASI

Cansu GÜLLÜ

Sızıyordu bütün hayatıma gerçekler. Alnımızda yazmasa da çizilen bir kaderi oynuyorduk hepimiz, kiminin oyunculuğu iyiydi kiminin berbattı benimki gibi, tam başrol olacakken aniden gelen final gibi...

Hayatımın dönüm noktası diyebileceğim yarışa tam yarım saat vardı. Jokeyler ısınmaya başlamışlardı. İçimde korku ve heyecan yağmurlarından oluşmuş birikintiler vardı. Atımın son kontrollerini yapıp başlangıç noktasına vardığımda bitişte kulağıma şu seslerin gelmesini istiyordum: "Dokuz numaralı Cander şampiyon!"

Yarış başlamıştı Cander yine enerjisini toplamıştı, yine aylardır verdiğim emek karşılığında beni hayal kırıklığına uğratmamıştı. Yıllardır beraberdik Cander'imle, hiç kırmamıştık birbirimizi, onunla aramızda kocaman bir arkadaşlık vardı. -Aramızdaki iletişim insanları imrendirecek tarzdaydı.- Hiç yarı yolda bırakmamıştık birbirimizi ama maalesef o gün onu yarı yolda bırakacak olan bendim.

"Evet, Cander her zamanki gibi önde, o da ne? Fatra yetişmek üzere, o da ne, jokey kontrolü sağlayamıyor mu? Cander afalladı ve Fatra öne geçti."

Artık ata ben değil at bana yön veriyordu. Gözlerimin önü kararıyordu, ellerim uyuştı ve vücudumu hissedemez hale geldim. Gözlerimi açtığımda etrafım kalabalık bir şekilde kendimi yerde buldum. Sadık dostumu gözlerim ararken atımın da yerde ayağının incelendiğini gördüm ve tekrardan gözlerimi kapadım.

Gözlerimi boş bir hastane odasında açtım. Az evvelki kalabalıktan eser kalmamıştı. Bir yanım eksikti, ne olduğunu düşündüm bir an aklıma sadık dostum Cander geldi. Beni sevgisi ile yoğuran kemâl bir varlığa dönüştüren atım Cander. Onunla konuşmak

istiyordum, ona tüm derdimi anlatmak istiyordum. Başka birine derdimi anlatmaya kalktığım zaman bir dakika önce söylediğimi unuttuğumdan ya azar yiyorum ya da beynini mi kemirdiler diye hakaretler duyuyorum. Baya bir vakit geçmişti doktorun bana söylediklerinin üzerinden. Çok az bir kısmını hatırlıyorum o da sağ olsun odama her on dakikada bir gelen hemşire sayesinde. – Onun da başını ağrıtıyorum o da ayrı bir mesele. – Dayanamadım elime kâğıt kalem alıp Cander'ime yazmaya başladım.

7 Haziran 2020

Sevgili Cander,

Ben bu işe merak sardığımda henüz lise sıralarındaydım. Seninle tanıştığım zamanı az buçuk hatırlıyorum, seni unutmamak için her gün birilerine anlatıyorum, kimseyi bulamadığımda kendi kendime anlatıyorum. Biliyor musun seni unutmaktan çok korkuyorum.

Eskiden unutmanın marifet olduğunu düşünürdüm, hatta bize verilen bir lütuf olduğunu, çünkü unutmak sayesinde unutuyorduk acılarımızı ama şu an Alzheimer denen bu unutma hastalığı ile anlıyorum ne kadar hatalı düşündüğümü. Asıl marifet unutmak değil o unutmak istediklerinin içinde olgunlaşabilmekteymiş.

Sen beni hiçbir zaman yarı yolda bırakmadın dostum, sakın bana şu anda hiçbir faydanın dokunmadığını düşünme. Sen benim sevgime o kadar güzel karşılık verdin ki şu anda da geçmişimde de insanoğlunun yapamadığı, veremediği sevgiyi, merhameti sen bana verdin. Bu sevgi sayesinde şu an bu hastalıkla mücadele veriyorum. Hastalığımın insanlardan istediği tek şey sevgi ama onlar buna güç yetiremiyorlar. Yine de ben hastalığımla çok güzel mücadele veriyorum çünkü senin sevgin bana yetiyor. Sözlerime son verirken dostum, sana şunu hatırlatmak istiyorum, hipodromda olduğumuz o gün senin de ayağının kırıldığını görünce gözlerimden yaşlar süzülüyordu çünkü biliyordum sen bir daha buralarda özgürce koşan bir at olamayacaktın. Aynı kaderi paylaştırmıştı hayat bize bir atın ayağının kırılması gibi benim de hayatım bir yerden kırılmıştı.

Mektubu alıp yastığımın altına koydum. Ellerimi oynatacak halim yoktu başımı yastığımın üstüne koydum ve gözlerimi yumup hipodromda sadık dostumu koşturduğum günleri düşünmeye başladım.

"Evet, Cander her zamanki gibi önde, Cander tozu dumana katarak bitiş noktasına doğru ilerliyor ve yılın şampiyonu Cander..."

Şampiyonlar asla pes etmez Cander her bitiş noktası yeni bir başlangıçtır.

KORKU VE TİTREME¹

Ünal ARSLAN

Korku ve titreme sardı beni, Ürperti kapladı içimi.

"Keşke güvercin gibi kanatlarım olsaydı!"

Dedim kendi kendime, "Uçar, rahatlardım."

Mezmurlar 55: 5-6

■ yi bir şef aşçı ile iyi bir doktor arasında ilk bakışta fark edilmeyecek temel bir benzerlik vardır. Tabii ki ikisinin de önlük giymesinden, kesici delici aletler kullanmalarından ya da yoğun bir iş temposu içinde canhıraş çalışmalarından bahsetmiyorum. Evet, bu iki meslek de fazlasıyla zordur. Sabır ve mücadele, araştırma ve devamlılık gerektirir. Uykusuz günler ve gecelerin yanında, havaalanında unutulmuş bir bavul gibi yalnız hissettiğiniz zamanları, kalabalıklar arasında belli etmemeye çalıştığınızı da çoğu kimse çoğunlukla fark etmez. Bazen kendinizi omuzlarında dünyayı sırtlamış bir Atlas, bazense özel yetenekleri elinden alınmış Clark Kent gibi hissetmeniz, bu yüzden son derece normaldir. Sanırım bütün bu olan biteni çok iyi anlıyorum. Ne yazık ki iyi bir doktor değilim. Ailem muhtemelen doktor olmamı çok isterdi ama iyi doktorların övgüyle bahsettiği iyi bir şef olduğumu söyleyebilirim. Onların gözünde ben de gıda doktoru sayılırım. Benim gözümde ise işini iyi yapan herkes doktordur. Ve zaman; meslek, statü ya da kariyer fark etmeksizin hepimizi çarkları arasında yıpratır ve sonunda kırılğan insan bedeninin yolu tekrar başladığı noktaya çıkar. Acizlik ile görkemin muhteşem uyumu olan insan, bu yüzden hem muamma hem de sarihtir.

¹Korku ve Titreme, Søren Kierkegaard tarafından 1843 yılında Johannes de silentio takma adı altında yayınlanan felsefi bir eserdir. Öykünün isim babası bu eserdir.

Benimse hayatımı gözden geçirip bunları idrak etmeye başlamam bir tanı ile başladı ve bana Esansiyel Tremor (ET) dediklerinde ben de sizler gibi "Yani! O da ne?" demekten kendimi alamadım. Titreme hastalığı diye bilinen bu hastalığın ilk tanısını, kendi kendime koyduğumu hatırlıyorum. Çünkü zaman zaman iş yaparken deli gibi titriyordum ve bu tanıyı koymak benim için çok zor olmamıştı. Ama önceleri ufaktan fark ettiğim bu titremelerin beni çok bilinmeyenli bir yolculuğa çıkaracağından henüz hiç haberim yoktu. Şimdi size bahsedeceklerim kendi hastalığımın ufak seyir notlarından ibaret olacak.

Elleri beste yaparken titreyen bir piyanist ya da önemli bir ameliyata elleri titreyerek giren bir beyin cerrahını hayal edin. Bu görüntü, öncelikle onlar ve çevresindekiler için ne kadar tedirgin edici bir durumsa, bir şef için de bir o kadar hayat memat meselesi bir durumdur. Titreyen bir beden, hayat kalitenizi düşürdüğü gibi, işinizi yapmanızı da zora sokar. Dömi glas sos yaparken ya da bonfile dilimlerken yaşadığım zorluklardan bahsetmiyorum. Tümüyle bloke olmuş bir hayatın, nedeni tam olarak kestirilemeyen muğlak noktalarından bahsetmek istiyorum çünkü yakın çevremdekilere bu hastalığı anlatmak, gerçekten yemek tarifi vermeye hiç benzemiyor. İlk başlarda Esansiyel Tremor'u "ET" hastalığı diye kısaltıp onlara söylediğimde kimileri vejetaryen beslenmem gerektiğini düşünüp bana önerilerde bile bulunmuştu. Ve ben de buna -gülsem mi ağlasam mı acaba diyerek- anlamsız bakışlarla eşlik etmişim. İçlerinden sinema ile haşır neşir olanların bazıları ise bana hafif muzipçe takılarak "E.T." yani (Extra-Terrestrial) uzaylı hastalığı tam sana yakışan bir hastalık diyerek tuhaf tesellilerle durumu basite indirgemeye çalışmışlardı. Belki de bana moral vermek için böyle yapıyorlardı. Oysa hakkında pek şaka yapılmayacak kadar çok insanın muhtarip olduğu bu hastalık, 100 binde 350 gibi bir sıklıkla görüldüğü gibi, erişkinlerde en sık görülen hareket bozukluklarından biriydi. Bu hastalıkta diğer tüm hastalıklar gibi ilk başlarda temel bazı bulgulardan yola çıkılarak anlaşıldığı için, herkes monosemptomatik olduğunu varsaydıysa da artık günümüzde non-motor özellikleri ortaya çıktıkça olayın seyri epey bir değişmeye başlamış görünüyordu. İşte benim bütün bu tıbbi terminolojiye girişimin yegâne sebebi hastalığa sahip olmamdı şüphesiz. Hastalık insanı doktor yapar derler. Sonraları ben de araştırdıkça araştırdım.

Esansiyel Tremor teriminin ilk olarak 1874 yılında İtalya'da, Siena Üniversitesi Tıp Fakültesi'nde Profesör olan Pietro Burresi tarafından kullanıldığını ve 18 yaşındaki genç bir adamın şiddetli hareket titremelerini örnek olarak gösterdiği bir vaka konferansında bunu tanımladığını öğrendim. Burresi, ilgili olgusundan verdiği notlarda ilginç bilgilere

değınmişti: "Bilinçli ve istekli hareketler sırasında kollarda titreme var ve bu yürürken de mevcutken, uyku sırasında bu kayboluyor. Baş titremesi var. Ne ebeveynlerde ne de kardeşlerde titreme var, dolayısıyla, titreme ailevi görünmüyordu." Buna ek olarak Burres'i'nin tanıyı ortaya koyarken cıva ve kurşun zehirlenmesini araştırmaya dâhil etmediğini de okumuştum. İşin tuhaf tarafı ise benim hastalığımın temelde cıva zehirlenmesi ile ilişkilendirilmesi oldu. Şurası bir gerçek ki ben de bu tanıya katılıyorum. Çünkü yakınım olan nörolog bir arkadaşım sadece iş yaparken elimin titrediğı referansından yola çıkarak bana bazı testler yapmıştı. Sonuç ise sinir sistemimin buna tepki olarak titremeye neden olduğu idi. Sinir uçlarına yapışan bazı antikorlar bu duruma yol açıyormuş. Ben onun yalancısıyım. Özellikle deniz ürünlerine karşı olan zaafımın cıva zehirlenmesini bana hediye ettiğini düşünüyoruz. Bu ise bağışıklık sistemine birtakım izler bırakmış ve bunun neticesinde titremeler oluşmuştu.

Bazen rüyalarımda yediğim deniz ürünlerini görüyorum. Bir mahkeme salonunda hepsi jüri koltuklarına oturmuş ve beni birçok deniz ürününü temizlemekten, pişirmekten ve yemekten suçlu buluyorlardı. Oysa herkes bilir ki ben her zaman doğanın bize sunduğı nimetlere karşı son derece naif davranan biriydim. Hiçbir şeyi israf etmediğim gibi dönüştürme konusunda da mahir bir yeteneğe sahip olduğum bile söylenebilirdi. Amma velakin biz insanlar doğanın cömertliğine karşı, ona hep müsrif yüzümüzle davrandık. Denizlerimiz çok kirlendi. Artık midye yemek neredeyse pil yemek gibi bir şey oldu. Ağır metaller, tüm deniz canlılarını esareti altına aldı. İş böyle olunca kendim ettim kendim buldum türküsünü söylemek yine biz insanlara kalıyor. Aptallığımızın dayanılmaz ağırlığını doyasıya yaşıyoruz. Zihinsel ve ruhsal kirliliğimizi dünyaya da bulaştırıyoruz. O da bize bunun bir bedeli olduğunu her hâlükârda gösteriyor. Bunu küçük bir örnekle sizinle de paylaşmak istiyorum. Aklınızın bir kenarında bulunsun! Cıva yiyen balıklar şiştiğı için yüzeye doğru yükseliyor ve daha kolay yakalanıyorlar. Bu yüzden ne yazık ki artık ülkemizde neredeyse yiyecek balık bırakmadık. Bütün bunlar yüzünden ben de kendimi akvaryumun köşesine sıkışmış titrek bir lepistes gibi hissediyorum.

İşin bir başka garip tarafı ise titremelerimi fark eden herkesin bana sürekli benzer bir soruyu sorup durmaları oluyordu: "Parkinson rahatsızlığınız mı var?" Bazen bana bunu sorup duranların hepsini bir araya getirip şöyle demek istiyorum: "Yok efendim yanlış biliyorsunuz. Her gördüğünüz sakallıyı dedeniz sanmayın, rica ederim. Parkinson hastalığı ilk olarak 1817 yılında, James Parkinson'un 'An essay on the shaking palsy' adlı makalesinde geçen 'Shaking palsy veya paralizis ajitans,' adıyla tanımlanmış olabilir ama o titreme bu titremeden farklıdır neticede. Parkinson üzerine yapılan çalışmalarda

dopamin konsantrasyonlarının striatumda belirgin olarak azaldığını keşfettikleri için bu çalışmalar önce levodopa enjeksiyonlarına daha sonra ise oral levodopanin öncüsü olduğu için 2000 yılında Nobel Tıp Ödülü ile taçlandırılınca sanırım hastalık daha popüler oldu. Bu da sizlerin zihninde böylece yer etmiş olabilir. Siz de bu yüzden her titremeyi Parkinson sanıyor olabilirsiniz." Oysa stres ya da fazlaca alkol, uyku düzeninde bozukluklar ya da antidepresanların büyük bir çoğunluğu da titreme gibi yan etkiler yapıyor. Ne yazık ki her titreme bir diğerine göre farklı bir şeyi işaret ediyor. Yaşadığım bu hastalığın bendeki bazı belirtileri hipertiroideye benzediği için ben de propranolol mu alayım yani efendim! Lütfen rica ediyorum, biraz bilimsel konuşalım. Her titreme birbirinden farklı olabilir ihtimalini göz ardı etmeyin lütfen! Yaşamayan bunu ne yazık ki bilemez. Ve emin olun ellerim ve bacaklarımdaki bu titremenin bir çözümünü bulacak kişi şeytan bile olsa bu çilenin bitmesi için tıpkı Faust gibi ruhumu şeytana bile satmaya hazırım. Bu bende aleksitimi olduğunu göstermez sanıyorum. Henüz patofizyolojisi tam anlamıyla anlaşılmamış bir hastalıktan bahsediyoruz. Kim bilir belki amigdala ağımnda bir işleyiş bozukluğu benim bu hastalık hakkında söylediklerimi korkudan çok bir coşkuya çevirmiş gibi gösteriyor olabilir. Her şeyin beynimde bir yerlerde olduğunu hissediyorum. "Kontrol edilemeyen bazı şeylere cevap veremeyen sinir hücrelerimin halt yemesi kesinlikle bu," demek isterdim ama bilmiyorum. Tek bildiğim bunun genetik, çevresel ya da toksik nedenler dolayısıyla olabileceği gerçeğinden başka bir şey değil. Keşke bunun çözümünü bir yemek tarifi verir gibi verebilsem.

Daha çok epidemiyolojik çalışmaya ihtiyacımız olduğu gerçeğini bilerek ne yazık ki şefliğime şimdilik ara verdim. Çünkü bu durumda şefliğe devam etmek beni hem üzüyor hem de çok yoruyordu. Erken yaşta emekli olmak zorunda kaldım demek istemiyorum çünkü çiftçiliğe yatay geçiş yaptım demek bana daha sevimli geliyor. Küçük bahçemde bir şeyler ekip, biçiyor ve eskisi kadar olmasa da hala çalışıyorum. Doğayla, toprakla iç içe olmak titremelerimde gözle görülür bir düşüş yaşanmasına bile sebep oldu diyebilirim. Kim bilir hastalığımın altında yatan gizem, dünyanın bugünkü düzeni ile doğrudan ilişkilidir. Buna kesinlikle inanıyorum. Mesela Parkinson hastalığı hakkında ilginç bir sosyolojik tespit okumuştum. Sanayi devriminin bir sonucu olarak bu hastalığın ortaya çıktığı öne sürülüyordu. Sanırım siz de buna şaşırmadınız. Şüphesiz çevresel faktörlerin hayatımızdaki rolünü kimse yadsıyamaz. Buna karşın eski Hint tıp sistemi Ayurveda, bundan 4500 yıl önce Parkinson benzeri kas ve hareket eksikliği ile ilgili bir hastalığı "Mucuna pruriens" bitkisi ile tedavi ettiğini söylüyordu. Bazı doktorların alternatif tıbbı mesafeli olduğunu biliyorum. Belki bu örneğimi pek hoş karşılamayabilirler. Şahsen

bahçemde titremelerime iyi gelebilecek bir bitki yetiştirebilmeyi çok isterdim. Şimdi ise yaptığım tek şey uzun uzun düşünmekten başka bir şey değil. Bahçemdeki ceviz ağacının altında uzun süredir bu hastalığın neden benim başıma geldiğini düşünüp duruyorum. Düşündükçe daha derine, geçmişe doğru yolculuklar yapıyorum. Çiftçi olan anne ve babamın biz (ben ve kardeşlerim) küçükken trafik kazasında öldükleri için mecburen çok küçük yaşlarda çalışmaya ve yemek yapmaya başladığımı hatırlıyorum. Belki de bu travma yıllar sonra kendini titreme olarak gösterdi diye düşünmeden kendimi alamıyorum. Fikirlerin neden olduğu hastalıklar var mıdır? Eğer ruh diye bir şey varsa ruhsal kökenli hastalıkların sinir sistemini ne şekilde uyardığını nasıl ölçümleyebiliriz? Tam olarak tahayyül edemediğimiz bir şeyin bizi hayat karşısında kurban pozisyonuna düşürmesine nasıl anlam vermeliyiz? Açıkçası bu sorulara verecek tam bir cevabım yok. Daha önce dediğim gibi:

"Acizlik ile görkemin muhteşem uyumu olan insan, bu yüzden hem muamma hem de sarıhtır." Sonra hafifçe yere doğru eğilerek ağaçtan yere düşen cevizi elime alıyorum. Sert bir kabuk ve içinde yumuşacık bir yemiş. Bu bir mucize değildir de nedir? Tanrı ya da evrim, ismine ne dersiniz deyin, ben bütün sırrın "1 lt su, 160 gr yağ, 110 gr protein, 15 gr şeker ve 10 gr tuz" dan daha fazlası olduğuna eminim. Çünkü iyi şeylerin sırlarını hep gizlediğini sanırım en iyi ben bilirim.

KÜRSÜ

Selin Deniz AKDOĞAN

Parlak spot ışıkları karamel rengi gözlerini yakıyordu. Karşısındaki koskocaman salon, canını acıtan ışığa rağmen kapkaranlıktı. Önündeki koskocaman karanlığa, sanki tek lokmada yutularak ölmenin ürpertici yakınlığında, devasa bir köpek balığının ağzının içine bakıyormuş gibi bakıyordu. O karanlığın içinden her an, birlikte büyüdüğü yatak altı canavarını dahi korkutabilecek canavarların çıkıp ona saldıracağını düşündü. Karanlığın içinden ona bakan onlarca belki de yüzlerce gözün ağırlığını omuzlarında hissetti. Birden, önündeki kahverengi kürsüde, sanki ısınmak için birbirlerine sarılmış gibi iç içe geçmiş ellerinin titrediğini, avuç içlerinin terlediğini fark etti. Yutkunmaya çalıştı ancak boğazında oluşan acı, yutkunmanın onun için sandığı kadar kolay olmadığını anımsattı. Gözleri, karşısındaki karanlığın bilinmezliğine duyduğu korkudan biraz olsun sıyrılmak için karanlıkta dolaşmaya başladı. Karanlıktan bir şey seçmeye çalıştı. Herhangi bir şey. Sonra gözlerinin hareketlerinden rahatsız olup tekrar kürsüye yöneltti bakışlarını. *Neden ben buradayım ki? Ben neden çıkmıştım buraya? Bir şey mi söyleyecektim? Söyleyecek sözlerim vardı. Peki, bu sözleri söylemeye gücüm yetecek miydi? Sözlerim ağzımdan çıkarken düğüm olup beni yine rezil etmeyecek miydi? Ben buraya çıkarken bunu düşünmedim mi? Bu berbat hissi, yaratacağım rahatsızlığı ve yaşayacağım korkuları düşünmedim mi? Acaba ben ne diyecektim? Ne demeye almıştım bu riski? Ben buraya neden çıkmıştım?* Bu düşünceler beyninde dolaşırken başının döndüğünü hissetti. Kürsünün üzerinde duran ellerine kenetlenen bakışları bulanıklaştı. *Düşeceğim. Yine düşeceğim.* Elleri birbirinden ayrılıp kürsünün iki yanına gitti. Kürsünün kenarlarına sıkıca tutunarak düşmemeye çalıştı. Dengesini sağlamaya, düşüncelerini toplamaya çalıştıkça başındaki ağrı arttı. Sahne korkusu mu?

Hayır. Birden, bir türlü toplayamadığı düşünceleri, ona hiç danışmadan, yıllar öncesine gitti. Zaten düşünceleri ona hiçbir zaman danışmazdı ki.

Birden kendini, ilk defa sahneye çıktığı zamanda buldu. İlkokuldaydı. Okulunda yapılan şiir yarışmasında birinci olmuştu ve şiirini tüm okulun önünde okuması gerekiyordu. Öyle heyecanlıydı ki. Ama bu tatlı bir heyecandı. İnsanın yüzüne silemediği keskin bir gülümseme koyanından. O günün sabahında annesi onu bir güzel hazırlamıştı. Üniformalarını yıkamış, ütölemiş, saçlarını taramıştı. Okula gitmeden önce de ağzına bir ton yemek tıkmıştı. Sonra da yanağına tatlı bir öpücük kondurup onu uğurlamıştı. Sahneye çıkma zamanı geldiğinde, heyecandan küçük kalbi sanki göğüs kafesinden fırlayıp şiiri elinden alıp kürsüde şiiri kendi okuyacakmış gibi hissetti. Sonra kalbini, elinde kâğıtlarla kürsüde şiir okurken hayal etti ve bu fikrin saçmalığına güldü. Sahnenin basamaklarını koşarak çıktı ve kürsüye geldi. Ancak karşıya baktığında, yine gözlerini yakan spot ışıkları ve korkutucu bir karanlıktan başka bir şey görmedi. Şimdi olduğu gibi, o gün de elleri titremeye, avuçları terlemeye, bakışları bulanıklaşmaya başladı. Konuşmak için ağzını açtı ancak sesi çıkmadı. Nefesi darlaştı. Göğsü ağrıdı. Gözleri deli gibi odada dolaştı ve düşünceleri kafasında ağırlık yapmaya başladı. Daha fazla sahnede durmak istemedi. Merdivenlere yöneldi ancak ikinci adımında yere düştü. Avuç içleri ve dizlerindeki ağrı ile gözleri dolarken kulaklarına arkadaşlarının kahkahaları geldi. Bu kahkahalar, bu boğuk, uzak ama yüksek kahkahalar, kalbini acıttı. Ayağa kalkabileceğini sanmıyordu. Orada durup herkesin gitmesini bekleyebilirdi. Sonra, dirseklerinde iki büyük el hissetti. Kime ait olduğunu anlamadığı eller onu nazikçe yerden kaldırırken o, "Kesin gülmeyi!" diye bir ses işitti. Eller, onu, ilk temastaki nazikliğini koruyarak sahneden indirdi ve onu bir yere sürüklemeye başladı. O ise yalnızca ağlıyordu. Hem fiziksel acısından hem de utancından. Teninde birden soğuk bir hava hissedince ellerin onu tuvalete sürüklediğini anladı. Eller hiç konuşmuyordu, yalnızca onun avuçlarını ve yüzünü yıkıyordu. Ellere teşekkür etmek istedi ama sesi çıkmadı. Ve ellerin, onun sınıf öğretmeni olduğunu, dakikalar sonra ağlamayı bırakıp gözlerindeki buğu kalkana kadar anlamadı. O gün sınıf öğretmenine çok minnet duydu.

O günden sonra okulda notları düşmeye başladı. Derslere odaklanamıyordu. Öğretmenlerinin dedikleri kulağına, sanki uzak diyarlardan boğuk bir melodi gibi geliyordu. Ailesi, düşük notla eve her geldiğinde ona kızıyordu. Ve her düşük not için üzerine yöneltilen şimşekler, zamanla fırtınalara dönüştü. Ailesini hayal kırıklığına uğrattığı için inanılmaz üzüntü hissetse de hayatta notun bu kadar önemli olmasını hiçbir zaman anlamadı. Hayat eğer onlara zaman zaman düşük not getirip başarısızlığı

deneyimlemelerine izin verecek kadar dahi müsamaha gösteremiyorsa, hayatı artık o kadar da sevmeyecekti. Ve böyle bir hayata boyun eğenleri de, kendisi dâhil, mütemadiyen güçsüz görecekti.

Zamanla hayat, ona daha da az müsamaha göstermeye başladı. Okulda, kontrolsüz hareketleri, sakarlığı ve derslerde, odaklanamaması nedeniyle öğretmenleri tarafından azarlanıyor, arkadaşları tarafından alay ediliyordu. Evde ise, yaşamayı yüzlük sisteme dayandırmış ve bunu koşulsuz kanıksamış ailesi, ona düşük notları, öğretmen şikâyetleri ve ödevlerini yapmaktaki yavaşlığı gibi çeşitli sebeplerle kızıyordu. O ise, tüm bunların ortasında, yavaşça içine kapanıyordu. Kış uykusuna yatan bir ayı gibi kendi kabuğuna çekiliyordu. Konuşmuyor, gülmüyor, yine sakarlık yapıp da azar iletmemek için oyun dahi oynamıyordu. Tabi bunun yanı sıra, zaman zaman yaşadığı denge kaybı, gözlerindeki buğu, istemsizce yaptığı küçük hareketler de zaten yeterince zor olan hayatını daha da zorlaştırıyordu. Daha sonra yazamamaya başladı çünkü eline kalem alıp kâğıda koyduğunda elini kontrol edemiyordu. Neredeyse hiç konuşmuyor, konuştuğunda da kelimelerini toparlayamıyordu. Sanki dış dünya ile tüm iletişimini kesmişti. Kendi dünyasına kapanmıştı, ancak içindeki mutsuzluk ve isteksizlik, kendi dünyasını da çok yaşanılır kılıyordu.

Bir gün, derste sınıf öğretmenleri, kendilerini anlatan bir yazı yazmalarını istedi. *Kendini nasıl görüyorsun? Sence sen nasıl bir insansın?* Bu sorular, bir insan için cevaplaması ne zor sorulardır. Ve insan büyüdükçe tecrübe edinip olgunlaştıkça yanıtlaması daha da zorlaşır. Ne ilginç!

O gün, bu görevi yapmak çocuk için bir işkenceydi. Bir süre önündeki boş kâğıda baktı. *Ben nasıl bir insanım? Başarısız? Aptal? Beceriksiz? Sakar? Azimsiz? Umursamaz? Tembel?* Sonra merak etti. Kendi hakkında düşündüklerinin ne önemi vardı ki? İnsan kendi hakkında ne düşünürse düşünsün, karşıdaki insan bireysel önyargılarıyla biçimlenen katı fikirlerini görünmez bir etiket olarak yapıştırmaz mıydı üstüne? Kendisi hakkında düşündüklerinin ne önemi vardı bu hayatta? Eline kalem aldı. Kâğıda, "Benim ne düşündüğüm önemli değil. Herkes kendi yargılarını işler karşısındakine," yazacaktı. Yazamadı. Elleri çalışmadı. Onun yerine vücudunu kontrolsüz bir titreme ele geçirdi. Kafası gürültüyle masaya düştü ve başının ağrısı ile gözleri doldu. Dilinde bir anda oluşan acıyla ağızda metalik bir tat hissetti. Vücudunun kontrolü artık onda değildi. Sınıf öğretmeninin endişeli yüzü görüş alanına girerken kulağını onun boşuk sesi ve diğer öğrencilerin çığlıkları doldurdu. Ne olduğunu anlamıyordu. Daha sonra öğrendi nöbet geçirdiğini.

O olaydan sonra ailesi onu hemen hastaneye götürdü. Birtakım testler yapıldı üzerinde. Onun anlamadığı bir sürü işlem, bir sürü konuşma. Annesinin arada ağladığını gördü. Bazen de babasının yüzünü kaplayan endişeyi. "Tahmin etmeliydim," dediğini duymuştu annesinin bir defasında. "Benim ona bu kötülüğü miras bırakacağımı tahmin etmeliydim!" Yine sonradan öğrenmişti bir hastalığı olduğunu ve hastalığının söylemesi zor bir ismi olduğunu: Huntington hastalığı.

Bunu öğrenince evlerinin yakınındaki bir halk kütüphanesine gitmişti. Kütüphanede tatlı bir kadın görevli vardı. Görevliye, Huntington hastalığı ile ilgili kitapları sormuştu. Görevli de eline ağır bir kitap vermişti. Hemen yakınlardaki boş bir masaya oturup kitabın ağır, sarı kapağını açmıştı. Sayfalara hızla göz atarken gözleri, "Huntington hastalığı" başlığında durdu. Başlığın altında hastalığın ne olduğunu anlatan bir paragraf vardı. Paragrafın söylediğine göre bu hastalık, beyinde striatumun atrofiye uğradığı kalıtsal bir hastalıkmış. Bu cümleden hiçbir şey anlamamıştı. Paragrafın devamında, Huntington hastalığı olan insanların kontrol edilemeyen hareketler, davranışsal bozukluklar ve zihinsel yıkım yaşayabileceğinden bahsediyordu. Gözleri, "semptomlar" kısmına yöneldi. Dikkat etmede ve odaklanmada zorluk, genel okul performansında düşüş, öğrenme güçlüğü, davranış sorunları, istemsiz vücut hareketleri, konuşmada ve yutkunmakta zorluklar, anormal göz hareketleri, yürümeyi etkileyen sert kaslar, yorgunluk ve enerji kaybı, titreme, sık sık düşme, denge kaybı ve sakarlık, nöbetler gibi semptomları okudukça bu semptomların kendisine ne kadar tanıdık geldiğini fark etti. Neden olduğunu pek anlamadı, ama kendisine tanıdık gelen bu semptomlar hastalığı biraz sevmesini sağladı. *Yalnız değilim*. Okumaya devam ettikçe, Huntington hastalığının, tek bir gendeki kalıtsal bir kusurdan kaynaklandığını öğrendi. Tek bir gendeki küçük hatanın neden olabileceklerini görünce, şaşırmadan edemedi. Hastalığın, otozomal dominant bir hastalık olduğunu; bunun, bir kişinin bozukluğu geliştirmek için kusurlu genin yalnızca bir kopyasına ihtiyacı olduğu anlamına geldiğini okudu, ancak ne demek olduğunu pek anlamadı. Son olarak da hastalığın tamamen yok edilemeyeceğini, yalnızca semptomların azaltılabileceğini öğrenince sıkılıp kitabı kapadı. O zamanlar hastalığı olduğu için çok üzülmemişti. Hatta evde ailesinin ona karşı olan davranışlarındaki değişim, bakışlarındaki sertliğin yerini alan anlayış, hoşgörü ve biraz da acıma ve en ilginç de notları düşük gelse dahi ona kızmamaları, onu çok mutlu etmişti. *Hoşgörü ve anlayış, hayattan beklediğim müsamaha için hasta olmam gerekiyordu ise, keşke daha önceden hasta olsaymışım* diye

düşünmüştü. Ve ailesi, çocuklarının üzerinde istemsizce kurdukları baskının ona hastalığını sevdirdiğini hiçbir zaman öğrenmediler. Eğer öğrenseydiler, pişman olurlar mıydı acaba?

Daha sonra tedaviler, hastaneler ve ailesinin ilgi ve şefkati ile diğer çocuklardan çok farklı bir çocukluk geçirdi. Oyun oynayamaması, diğer çocuklar tarafından dışlanması ve zamanının çoğunu hastanede geçirmek zorunda kalması onu üzerken yine de ailesi tarafından ona cömertçe verilen anlayış ve ilgi, onu biraz olsun teselli etti. Büyüdükçe hayatta hastalığı nedeniyle mahrum kaldığı her şey ve yaşadığı haksızlıklar, onu güçlendirdi. Fikirlerini, inançlarını, karakterini ve insani yönlerini güçlendirdi. O, yıllar sonra, sahneye şiirini okumak için çıkıp da sahneden ağlayarak, utançla, acıyla inen çocuk değildi. O artık hastalığı ile güçlenmişti.

Düşüncelerinden sıyrılıp şimdiki zamana döndüğünde karşısındaki karanlığın daha az korkutucu olduğunu fark etti. Spot ışığı gözlerini acıtmıyordu artık. Kürsünün iki yanına sıkıca tutunan elleri yavaşça kürsüde duran kâğıtlara gitti. Derin bir nefes alıp başını kaldırdı. Omzundaki ağırlık kalkmıştı. Yüzüne sakın bir gülümseme yerleştirdi. Söyleyecek sözleri vardı.

"Merhaba herkese. Bu güzel akşamda, bu salonda toplanmamızın sebebi, oldukça önemli bir genetik nörolojik hastalık hakkında konuşmak. Daha doğrusu, ben sizlere bir hikâye anlatacağım. Kendi hikâyemi..."

O akşam eve gittiğinde, kendisiyle gurur duydu.

LABİRENTTE DEFTER

Emre ÇATAY

Eylülün yirmisini, yirmi birine bağlayan gecede bir labirentteyim. Duvarın üstünde bir tane guguklu saat ve her yerinde değişik tarzlarda yapılmış çok sayıda tablo var, her tablonun altındaki imza aynı ve aynı siyahlıkta. Labirent ve tablolar hiç tanıdık gelmiyor bana. Sahra Çölü'nde, bir kutup tilkisi gibi hissediyorum. Labirentin başıyla sonu birbirine çok benziyor, ama aynı değil. İzomer gibiler. Bu laf ne demek bilmiyorum ama bunun için kullanılmış gibi geliyor. Labirentin başındayım, duvarlar çok dar. Yerde kahverengi deri kapaklı büyükçe bir defter var, hemen yanında Mehmet Rauf'un "Eylül" kitabı. Bu kitabı daha önce hiç okumadım. Defteri yerden alıp açıyorum. İlk sayfası, siyah bir dolma kalem içine konarak işaretlenmiş, içinde hiçbir şekilde bana bir şey anımsatmayan kırmızı renklerin yoğun olduğu soyut bir kadın tablosunun ve onun önünde bulunan orta yaşlarındaki bir adam ve ufak bir çocuğun fotoğrafı var. Fotoğraftaki adam nedense benim genç halim gibi, çocuk da beni anımsatıyor. Ona da sanki hiçbir şey tanıdık gelmiyormuş gibi bir his var içimde. Fotoğrafın altına da ilk sayfadaki kalemle ufak ve çok güzel bir yazıyla bir not düşülmüş:

"Canberra, Ulusal Portre Galerisi, Willem de Kooning, 73', Kadın V, En güzel günlerim"

İkinci sayfaya geçiyorum. Yine aynı yazı ve aynı kalemle, daha önce kitabın yanında bulduğum "Eylül" kitabı ile ilgili şu satırlar kaleme alınmış:

"Bugün Eylül'ü yedinci okuyuşum. Daha kaç kere okuyacağım, bilmiyorum. Ne kadar okursam okuyayım her zaman en sevdiğim olarak kalacak."

Yazan kişinin yazısı çok güzelmış diye içimden düşünüyorum. Benim yazım hiçbir zaman böyle olmadı. Bu sırada bir anlığına defterden gözlerimi ayırıyorum. Etrafa bakınırken, labirentte bir pikap olduğunu fark ediyorum. Pikabın içinde Erkin Koray'dan "Bir Eylül Akşamı" yazan bir plak olduğunu görüyorum. Pikabı çalıştırdığım anda, bu tını bana bu gece ilk defa tanıdık gelen bir şeyler veriyor. Şarkının kendisini tanımıyorum ama şarkının tınısı bana çok tanıdık geliyor, her yeri siyaha boyamak istiyorum. Arka planda pikap çalışırken labirentin ortasına doğru ilerliyorum ve gözlerimi deftere çevirip üçüncü sayfaya geçiyorum.

Üçüncü sayfada, bir sürü eskiz, eskizlerin altına tek bir cümle yazılmış. Eskizler duvardaki bazı tabloları anımsatıyor. Eskizlerde en büyük olan, bir önceki sayfada bulunan adam ve çocuğun çizimi. Sadece siyah kalemle ışık-gölge tekniği yoğun olarak çizilmiş. Adamla çocuk aynı gibi, sadece biri diğerinden ufak. Kafaları aynı siyahlıkta ve aynı çizgilerden, sanki kafalarındaki çizgilerin hiçbiri net değil. En çok alınları birbirine benziyor, kaderleri aynı olacak sanırım. Sayfadaki cümle ise garip, bu gece her şey gibi:

"Kimya okuyup ressam olmak da ilginçmiş."

Dördüncü sayfaya geçiyorum. Bu sırada arkadaki şarkı bitiyor. Sayfada sadece bir takvim var. En son eylülün yirmisi işaretlenmiş. Bugün yirmisi değil miydi? Yirmi biri olamaz diye düşünüyorum. Elimdeki defteri bir köşeye bırakıp labirentte yürürken labirentin sonuna geldiğimi fark etmemle, birden duvardaki İsviçre yapımı guguklu saat ötmeye başlıyor ve labirentin sonu başı oluyor.

Ve üstelik son defa olmayacak gibi...

MEKTUP

Nazlıcan ÇİZ

"Dakikalar ipe dizildi ve saniyeleri takip etti, ipin ucunda dans eden zaman dilimi hayatımı gitgide kısaltırken daha sübyan olan bedenim ip cambazlığı gösterisinin etkisi altına girmişti. Parmaklarımın ucunda titreyen kalemim mürekkebini kâğıtta bulmuş harfler teker teker birleşirken karaladığım bir iki harf kelimeleri meydana getirdi, kelimeler de cümleleri getirmişti.

Elime bir kâğıt parçası ve bir de mürekkebi hâlâ ıslak olan kalem tutuşturdular; daha sonra bana hayatımı, daha doğrusu lanetlenen hayatımı aklımı kaybetmeden yazmamı istediler. Düşüncelerimin silikleştiği bu dönemde nasıl olur da birkaç kelam cümle yazabilirdim ki?

Hayatıma lanet bindiren genlerimden bergüzar kalan sarıya çalan saçlarım artık omuzlarıma geliyor, ağırlığı omuzlarıma yük bindiriyordu. Kahverengi gözlerim çoğu zaman baktığı yeri algılayamıyor, ne olduğunu bilmiyordu. Dilime vurulan zincirler kelimeleri yutuyor, konuşma yetimi kısıtlıyordu. Peki, bedenime söz geçiremediğim günlere ne demeli?

Belki de bu satırları karaladıktan sonra bir daha bu satırların ne olduğunu düşünemeyecektim bile.

Yaş otuz beş! Yolun yarısı eder, der Cahit Sıtkı Tarancı. Bana sorsalar yolun sonu derdim. Beynimdeki lanetle eşleşmiş hastalığım, hayatımın yarısında nüksetmiş düşüncelerimi, hareket kabiliyetimi, ağızımdan çıkmak için biriken birkaç cümlemi elimden almışken ben nasıl olur da hayatımın yarısı derdim.

Korktuğum genlerimi hastalık nüksedene kadar araştırmamış, sorgulamamıştım. Annemin o hallerini gördüğüm günler kâbuslarıma girmiş, tedavisinin olmaması korkulu rüyalarım olmuştu.

Annemin geçmişinden kaçarken kendi geçmişimin gölgesinde kaybolmuş, hastalığı kabul etmemiştim.

Hoş kabul etseydim bile sonuç aynı olacaktı ya, diye geçirdim içimden bu satırları yazarken. Hastalığımı bilmeden geçirdiğim güzel günleri geride silikleşmeye bırakmıştım, şimdi önümde kaybolan anılarımı dizip teker teker hatırlamaya çalışıyordum. Bazen yakın çevremden insanlar yardım ediyor, bazense kendi başıma düşünüp bulmaya çabalıyordum.

Çoğu şeyi hatırlamasam bile doktorumun, 'Gen tarama testinizde bir hastalık pozitif çıktı, Huntington Hastalığı,' dediğinde şaşırmadığımı hatırlıyordum.

'Kronik bir nörolojik hastalıktır. Bu beyninizdeki sinir hücrelerinin zamanla yıkıma uğradığı anlamına gelir. Semptomları sizde fark etmiş olmalısınız; zaten şikâyetleriniz, yürüyememek, konuşamamak, düşünememektir. Maalesef ki bu hastalığın tedavisi yoktur.' Tedavisi yoktur. Tedavisi yoktur.

Tedavisi yoktur...

Hâlâ daha bilinçaltımda bu iki kelime süregelir. O gün nasıl hâlâ tedavisinin olmamasına kahrolduysam, şu an da aynı şekilde kahrolurum. Her şeyi unutabilirdim, hiçbir şey düşünmeyebilirdim lakin bu iki kelimeyi ebediyete kadar zihnimde saklayacaktım.

O gün dünyam başıma yıkılmıştı, tıbbın ilerlediği dillere destandır her daim lakin benim lanet genlerimden gelen hastalığımın tedavisi hâlâ bulunamamıştı. Her gün değişik değişik ilaçlar alıyordum, bu ilaçlar hastalığımın iyileşmesi için değil semptomları yavaşlatmak içindi.

Belki de o içtiğim haplar sayesinde şu an bu kâğıdı karalayabiliyorum, kim bilir?"

"Bu yazdıklarını hatırlıyor musun Koray?"

Her gün odama gelip hiç sıkılmadan aynı satırları okuyan kadına baktım. Hatırlıyor muydum, neyi hatırlıyor muydum? Kadının yüzüne baktım, gözlerinde umudun parıltıları vardı sanki. Bilemiyordum.

"İlaçlarını içmen ve altını temizlememiz gerek."

Kadının elindeki kâğıdı masaya bırakıp ilaçları ve suyu alıp bana doğru uzandığında direkt eline vurup ondan uzaklaşmaya çalıştım. Kadının elindeki su yatağa bir miktar dökülmüştü.

Konuşmak istiyordum lakin dilim lâl olmuş tutulmuş, ağzımdan bir kelam laf çıkmıyordu; çıkmıyordu değil, çıkamıyordu. Kaşlarımın çatıldığını hissettim öte yandan ellerimle kadını itekliyordum.

"Sakin ol, sana zarar vermeyeceğim, sana yardım etmeye çalışıyorum."

Neden bilmiyorum ama hareketlerimde bir durgunluk oldu, onu iteklemeyi bıraktım, çatılan kaşlarım düz bir çizgi haline döndü.

Kadın, eliyle hıpları ağzıma yerleştirdi ve suyu içirdi, daha sonra altımdaki bezi çıkartıp yerine yenisini taktı. Kadın işlerini halledince tekrardan yerine oturdu ve "Hatırlamıyorsun değil mi?" diye sordu. Masaya bıraktığı kâğıdı tekrardan ellerinin arasına aldıktan sonra, "Olsun bugün de bu mektubu sonuna kadar okuyacağım," dedi.

"Gün gelecek, bu kelimeler zihnimde yok olacak, bu cümleler geçmişimin izi olarak bahtiyar kalacak. Umarım o gün yakın tarihte gelmez de ben de biraz daha fazla mutlu bir yaşam sürerim. Hoş ne kadar mutlu olduğu şaibeli de neyse."

Bu hastalığın iyi yanını her daim aradım, belki bulurum umuduyla lakin sonuçlarım hep hüsrana ile bitti. Duygusal açıdan çökmüş, mental açıdan yoksunlaşmıştım. Nitekim bu durum sosyal yaşantımı etkilemiş ve yalnızlığa bürünmüştüm. Ki bu sebeple şu an bu satırları yazarken kendimi hür hissediyordum.

Bazen içimde bir hırçın duygu belirliyor. Herkese karşı bir inatçılık, bir aksilik; aslında aklımdan geçmiyor öyle davranmak, niye böyle davrandığımı ara ara merak ediyordum. Sonradan öğrendim ki hastalığım ilerleyince bunlar olması normalmiş.

Hastalığım ilerleyince...

Hareketlerimi sınırlandırdığı yetmezmiş gibi, bir de duygularımı elimden alıyordu. Ben bu genlere lanet etmeyeyim de kim etsin? İşin kötü yanı, beni içten içe öldüren hastalığının, ölümcül olmaması. Her gün giderek artan hücrelerim ölüp sinirsel hasar gözlemlenirken beni öldürmemesi, Tanrı'nın bana karşı kını mıydı?

Bu cümleleri yazarken ara sıra konsantrasyonum bozuluyor ve ne yazdığımı ne yazacağımı unutuyorum. Cümlelerin, bir önceki cümleyle ilişkisi olmamasının sebeplerinden biri budur. Olur da ileride okursan niye böyle kopuk olduğunu sorgulamayasın. Ben bile bazen ne yazdığımı anlamıyorum.

Çok mu uzun oldu bu yazı işi? Bu kadar fazla yazıyı okuyabilecek miyim ki? Umarım yazdığım yazılar doktorları tatmin eder, çünkü bir daha yazabileceğimi sanmıyorum. Titreyen ellerim ilaçların yan etkisinden midir bilmem, daha da fazla titremeye başladı.

Velhasıl kelam, bu karaladığım satırlar hatıralarımın son demleriydi, bugün itibarıyla yaşıam tam otuz beş oldu. Cahit Sıtkı Tarancı'nın da dediği gibi, umarım hayatımın sonu değil de sağlıklı yaşadığım yarısı olur. Umarım bu kelimeleri sorguladığım günleri görmem. Sağlıcakla kal."

Kadın umutla bana bakıyordu lakin neyin umudu olduğu hakkında en ufak fikrim yoktu. Umuda açılan gözlerinin ışığı sönüp yüzü asılırken elindeki kâğıdı katladı ve tekrardan masaya bıraktı.

"Sağlıcakla kal, Koray," dedi ve bana doğru yaklaştı alnımdan öptükten sonra, "Sağlıcakla kal, sevgilim. Yarın yine görüşürüz," dedi ve odadan gitti. Gözlerim giden kadının ardından bakakalırken ne yapmam gerektiği hakkında en ufak bir fikrim yoktu.

Odak noktam yine boş odaya dönerken "Kimim ben," diye geçirdim içimden.

MİNİK ŞEKER DEPOM

Mehtap KUTLU

Bir çocuğumuz daha olacağını öğrendiğimizde çok mutlu olmuştuk. 2014 ilkbaharıydı ve ablası henüz iki yaşındaydı. İçimiz içimize sığmıyordu, acaba erkek miydi kız mıydı? Bana mı benzeyecekti babasına mı ya da ablasına mı? İyimser düşüncelerle toz konduramadığımız minicik bir kalp bizim için atıyordu.

Ve kontroller... Özel bir hastanenin en meşhur doktorlarından birisi tarafından her ay takip ediliyordu. Her şey yolunda gidiyordu. O kadar yoğunlu ki işlerim onun için ne düzenli beslenebiliyordum ne de güzelce ayaklarımı uzatıp dinlenebiliyordum. Baş başa kaldığımız tek an doktora kontrole gittiğim anlar oluyordu. Üç aylık hamileydim ki henüz cinsiyeti belli olmuştu. Yakışıklı mı yakışıklı, yiğit mi yiğit bir oğlum olacaktı. Doktorun dediğine göre boylu poslu ve harika bir burnu vardı...

Üçlü test zamanında kan sonucumu öğrenmek için işten doktoruma telefon ettim. Bana, "Korkma, şu an endişelenecek bir durum yok ama testte Down olma riski çıktı, tabii bunu anlamanın birkaç yolu var bir fırsat bulduğunda gel bir an önce durumu çözümlemeliyiz," dedi. Beynimden vurulmuşa döndüm, ya Down sendromluysa gerçekten diye çok üzüldüm saatlerce ağladım. İş arkadaşlarımdan bir kısmı başıma toplanmıştı ve benzer hikâyeleri sıralamaya başlamışlardı çoktan...

Doktorun yanına gittiğimizde bize bunu anlamak için yöntemler önerdi ve ben sordum çaresi olacak mıydı? "Hayır," dedi. "Tek çaresi eğer kesinleşirse aldırarak veya yola devam etmek." Aldırmayı düşünmüyordum, ne inancım ne de hissiyatlarım buna izin verirdi. Bir imza karşılığında amniyosentezi reddederek odadan çıktık. Dört boyutlu

ultrason zamanı geldiğinde ünlü bir profesöre gittik. Organlarını çocuğun kemik yapısını vs. ince ince ölçtü biçti. Çocuğun Down olduğuna işaret edecek en ufak bir kanıt yoktu, rahatlamıştık...

Ve doğum günü geldi çattı. 26 Şubat 2015 günü minik kuzum dünyaya normal yollarla küçük bir tosuncuk olarak geldi. Doktor bebeği alıp çocuk doktoruna verdiğinde çocuğumun mosmor olduğunu gördüm. Doktor 4 kilonun üstünde olduğunu bebeğin yorgun düştüğünü zor bir doğum olduğunu söyledi. Beni odama çıkardıklarında oğlum da yanıma getirilmişti. Aradan çok zaman geçmemişti ki koşturmaca halinde alıp götürdüler bebeğimi özel bakım odasına... Rutin bir şeyler yapacaklarını söylemişler anneme, ben de çok endişelenmedim bunun üzerine. Ancak aradan zaman geçiyor bebeğimi getirmiyorlardı. Sorduğumda iri bebek olduğundan şekerini dengeye alamadıklarını belli bir seviyeye gelene kadar yoğun bakımda tutacaklarını söylediler. Anlam veremiyordum... Neyse ki bir haftanın sonunda oğlumun şekerinin düzene girdiğini ve artık götürebileceğini söylediler. Bayram havası esti odamda, küçük kızım minik yol arkadaşını taburcu etmek için odada hazırıldı.

Bebeği eve getirdiğimizde bir gözünün çapaklı olduğunu ve hiç açılmadığını fark ettik, yoğun bakım enfeksiyonu kapıldığını düşünüyordum. Yakışıklı tosuncuğumun adını "Mirza" koymuştuk, yumuk yumuk gözleri nedense hep yorgun bakıyor, geceleri nefes alamıyormuşçasına horluyordu.

İlk muayenesinde doktor, küçük bebeklerde bu tarz şeylerin olabileceğini ılık su ve pamukla silmem gerektiğini söyledi, ben de öyle yaptım. Ancak bebeğin çapak durumu ve burun akıntısı devam etti, öyle ki burun sıvısını çektiğimiz aletin içi yeşilimsi irinlerle doluyordu, şaşıp kalıyorduk minicik burundan nasıl öyle irinler geldiğine... Ve doktoru... Hâlâ serum fizyolojik yazıp göndermeye devam ediyordu bizi. Oğlum Mirza böylece iki ayını tamamladı, ancak bir şeyler ters gidiyordu. İştahı iyiden iyiye azalmış burun akıntısına artık bir hırıltı eşlik eder olmuştu. Ayrıca kulağının etrafında da bir sarı akıntı peyda olmuştu. Babam geldiğinde "Kalk kızım bu çocukta bir şeyler var, götürelim doktora," dedi.

Muayenehanenin önüne geldiğimizde doktor, "Şu acil durum neymiş bir bakalım," dedi, sonra kan vermemiz gerektiğini söyledi. Kan değerleri çok yüksekti. CRP'si 200'leri bulmuştu (5 olması gerekirken), akciğer filminde ise enfeksiyona ait bulgular vardı. Bizi direkt yatışa yönlendirdi. Bu bizim için bitmeyen bir çilenin daha başlangıcıymış, bilemezdim.

Bebeğime hemen bir damar yolu açıp serum taktılar ve rutin ilaçlara başladılar. Çocuk iyileşeceğine daha da güçsüz daha da zayıf ve halsiz görünüyordu. Beş gün geçmişti hiçbir değişiklik yoktu bebeğimde. Kızımı çok özlemiştim, tuvalet eğitimine yeni başlamıştım daha...

Ve bir akciğer filmi daha... Doktor hanım emin olmak için şimdi de akciğer tomografisi istiyordu. Minicik bebeğim ilaçlanmış, onu tomografi odasına doğru yolcu etmiştim. Gözyaşlarıma mani olamadım onu öyle gördüğümde, oysa ki daha ne acılar çekecek ne gözyaşları dökcektim.

Tomografi sonucunda kandaki enfeksiyonun gerilemesine rağmen görülen gölgelenme doktoru endişelendirmişti. Bizi yönlendirecek bir profesör aramaya başlamıştı bile telefon rehberinden...

Bizi Ankara Üniversitesi'nde bir enfeksiyon hocasının muayenehanesine yönlendirdi. İsmi Ergin Hocaydı... Tunalı'da bir yere arabayı park edip kolumuzda neredeyse candan kesilmiş gibi duran bembeyaz kalan yavrumuzu sımsıkı tutup gittik söylenen yere. Odada sonuçlara, filmlere uzun uzun baktı, bize sorular sordu, bebeği muayene etti. Sonunda ağzından birkaç cümle çıkıvermişti ancak bu sözler bizi yıkmıştı. "Bu bebeğin karaciğeri, dalağı çok büyük, ayrıca da çok soluk, ciğerindeki oluşum da hayra alamet değil, her şeye hazırlıklı olun," dedi. Gözlerimden sicim sicim gözyaşları akmaya başlamıştı. "Doktor bey yaşayacak mı oğlum, daha çok küçük ne olur yardım edin, ne yapalım yok mu çaresi?" Sürekli bunları diyordum takılı kalmış plak gibi, bebeğim ağlıyordu altına yapmıştı... Ancak ben kendimden geçmiştim ilgilenemiyordum. Beni dışarı çıkardı, ben de bebeğimin altını değiştirip onu beslerken kendimden geçmişçesine ağlıyordum ki doktorun asistanı geldi. "Ağlama," dedi. "Çıkmadık candan ümit kesilmez, bebekler güçlüdür." Kesilmedi de çok şükür...

"Evet, şimdi doğru Ankara Üniversitesi, Cebeci Çocuk Hastanesi'ne," dedi. Oradaki asistanın haberi olduğunu direkt yatarak tedavi görüleceğini eğer mikrobik bir durumsa kendinin sonuna kadar bize destek olacağını ancak onkolojik veya başka bir disiplini ilgilendiren problem varsa başka bölüme yönlendirilebileceğimizi söyledi. Hızlıca vakit kaybetmeden çıktık, arabada haykırarak haykırarak ağlıyorduk her ikimiz de eşimle. Bebeğimin masum soluk ve melek yüzüne baktıkça ağlıyor, ablana şimdi ne diyeceğim, diye haykırıyordum. Böylece hastanenin yolunu tuttuk hemen hemşire hanım bizi bir odaya yerleştirdi. Bebeğime verilmek üzere kan hazır etmişlerdi. Bir yandan kan alırken bir

yandan da serum takılı idi minicik kollarında, biz o yorgunlukla bulunduğumuz yerde uyuyakalmıştık...

Ertesi gün başlayan tetkikler tam 45 gün devam etti. Anestezi, bronkoskopi, tomografi, transfüzyon, kemik iliği biyopsisi, ultrasonlar, oksijen satürasyonları... Daha ismini bile yeni duyduğumuz onlarca tetkiki iki aylık bebek, beden dört aylık olana kadar hepsini yaşadı. Damar yolları çıkardı sürekli, artık bulamazlardı nerden gireceklerini... Bir gün yine böyle hemşireler bulamadı damar yolunu battaniye kan revan... Ve o daha 2,5 aylık... Teşhisi henüz yok, metabolizma doktoru bile "Bizlik değil," dedi çıktı gitti odadan ve bu daha da çıkmaza sokmuştu her şeyi. Her gün muhtelif bölümlerden hocalar gelip gidiyor ne olduğunu bulamıyorlardı. Tek bildikleri karaciğer büyük, dalak şiş ve akyuvarlar aşırı düşük... Bronkoskopide akciğerdeki gölgenin apse olduğu ortaya çıktı, şükrettik, bir yandan da antibiyotik tedavisi alıyor, ben her gün "Doktor bey ne zaman çıkar?" diye soruyordu. Doktor ise, önümüzde çok uzun bir yol olduğunu söylüyordu. Neyse ki 40. gün konsey toplandı ve toplanacağı gece gün boyu şeker takibi yapıldı. Ben de ölçüyorum, öğretiler. Elli çıkıyor yazıyorum, 70 çıkıyor yazıyorum ve diyorum ki sahi normal bir bebekte bu kan şeker düşüklüğü normal mi? Değilmiş... Konseyden nadir hastalıklardan biri olan Glikojen Depo Hastalığı Tip 1b üzerinde durulmuş. Elimize bir kâğıt verdi bunu yazarak ta ilk başta, "Benlik değil," diyen doktordu artık koro şefi...

Genetik merkezinde teşhis doğrulandı, çocuğumuz daha ismini hayatımda ilk kez duyduğum Glikojen Depo Tip 1b hastasıydı. Şeker aletleri, özel mamalar, saatin her dakikasının kıymeti artık bizimleydi. Eve taburcu olduğumuz günden 2 yaşına dek günlerce enfeksiyon nedeniyle yatışlarla geçti. Hipoglisemi olmasın diye nöbetleşe uykular, yorgun ruhumuzun verdiği psikolojik buhranlar ve ilaç dolu tam beş yıl geçti. Bu hikâyeyi yazmaya başladığımda oğlum hastaneden yeni çıkmıştı beş aylıktı. Şimdi beş yaşında ve bu yazıyı aklamadan kaleme alacak gücü anca beş yıl sonra yeniden kendimde bulabildim. Nadir hastalıklardan biri olan Glikojen Depo hastalığı için birçok grup kurduk, güzel gelişmeler yaşadık ve çocuklarımızın yaşam kalitesi artsın diye her gün bir önceki günden daha çok şey yapmalıyız. Beslenme düzeni, enfeksiyona yakalanmasın diye korunma, fizik tedaviler ve hayatımızı ona göre ayarladığımız güzel günlere gebe bir yaşam... Şimdi beş yaşında... Yürür mü, konuşur mu, güler mi, acaba zekâsı zarar görmüş müdür? Yaşıtlarını yakalayabilecek mi? sorularıyla geçen beş yılın sonunda; komik, biraz agresif, yaşıtlarından azıcık kısa ve daha toplu sevimli mi sevimli, güçlü mü güçlü, gözü pek, korkusuz bir oğlum var şimdi... Hep birlikte daha güzel yarınlara...

MUSTARİP BİLİNÇ

Özcan ÖZTÜRK

Tık, tak... Tiki, tiki, tak...
Tık, tak... Tiki, tiki, tak...

Sizlere daha yakın olamadığım için çok üzgünüm. Beni göremez, duyamaz kısacası hissedemezsiniz. Sizler ne kadar şanslısınız, şansınızın değerini bilin yüz yüze söylemeyi daha çok isterdim. Benim öyle bir şansım da olmadı, olmayacak. Belki ileride bunu bende sizler gibi başarır aranızda katılırim. Gerçi herkes birbirinden uzak bu günlerde. Benim iyileşmem için bir fırsat oldu COVID-19. Yoksa benden öğrenirdiniz. Havayı solurken burnumdan ya da ağzımdan istemsiz sesler çıkardıkça önce ailem şaşırdı.

"Böyle şakalar yapılmaz, delirdin mi, geri zekâlı."

"Böyle şakalar yapılmaz, delirdin mi, geri zekâlı..."

Annem araya girip azarladı beni.

"Ablanla doğru konuş, çabuk özür dile..."

"Ablanla doğru konuş, çabuk özür dile..."

Annem çok fena kızmıştı. Terliği ayağından çıkardığıyla kafa atması bir oldu. İstemeyerek de olsa anneme belden aşağı sövdüm. O gün beni annem ve ablam cezalandırdı. Banyoya kilitlediler. Çok ağladım, yalvardım, özür diledim nafile...

Akşam oldu babam işten dönünce bir araba dolusu sopa yedim. Ağzımı açmadım. Babam beni çok aşağıladı, küfürler etti. "Hadi eşek sıpası bana da söylesene, eşekarısı mı soktu dilini, ben yokken papağan gibi ötüyorsun. Hadi bana söylesene sıkıyor mu?"

Ama kendimi tutamadım söyledim içimden, "Hadi eşek sıpası bana da söylesene, eşekarısı mı soktu dilini, ben yokken papağan gibi ötüyorsun. Hadi bana söylesene sıkıyor mu?"

Aylarca dilime hâkim olamadım, kafam başta olmak üzere vücudumda çatlamadık, kırılmadık yer kalmadı. Bu yetmezmiş gibi ani, kısa, anlamsız hareketler yapmaya başladım. Göz kırıp başımı sallıyorum, öpücük atıp omuzlarımı silkiyorum. Zaman ilerledikçe insan içine çıkamaz oldum. Hareketlerimi ben bile anlatamaz hale geldim. Derdimi kime anlatacağımı bilemiyordum. Basit tikler yetmedi; göz hareketlerim farklılaştı, yüz buruşturmalar, boğazımı sık sık temizleme ihtiyacı duyuyor, olur olmadık her şeyi koklamaya, homurdanmaya başladım. Bir anda atlamak istiyorum, kendimi kasiyorum, bükülüyorum.

Annem ve ablam çok fazla kadın programı izlediği için onların kafası iyice karışmıştı. Beni bir odaya kapatmakla bu işin çözülemeyeceğini anlamış olacaklar ki cinci hocaya götürdüler. Hazır ben de aylardır içimde biriken ne kadar küfür varsa sövdüm. Her okuyup üflediğinde senin... Senin... Seni hacı hoca yapanın... Muskayı yazıp boynuma astılar. B.. püsürden ilaç yaptılar sabah akşam su bardağıyla içirdiler. İçtikten sonra kusarsam içimdeki sözde cinler çıkacakmış. Ulan verdiğiniz o parayla asgari ücretle geçinen insanların üç aylık maaşı yazık vermeyin desem de gözlerinde ben bir deliyim...

Başıma musallat olan bu dini bozuk cinci hocanın muska diye yazdığı metni bir de siz okuyun. Kim akıllı, kim deli... Türkçesi bozuk, yazım hatası ne varsa...

Bu aciz kardeşiniz örnek olarak kendi duasını yazmayı uygun görmüştür.

Duanın sonunda Fatiha okumak.

Duasına icabet edildiği zaman Allah'a şükretmek.

Not: Bu aciz kardeşiniz örnek olarak kendi duasını yazmayı uygun görmüştür.

Duaya başlarken evvela "Sübhan rabbii aliyil alel vehhab - her şeyi karşılıksız olarak veren yüce Allahı teşbih ederim" diye başlarım. Sonrasında 14 defa Yâ Vehhâb ismi şerifini okur ve peşindende içimden geldiği şekilde, Allaha yalvararak, günahlarımdan rahmetine sığınarak, acziyetimi beyan ederek, kendi fakirliğimi ve onun zenginliğini

ikrar ederek, vesileler koyarak ve ağlayamazsam ağlar gibi inleyerek dua eder sonunda salatı münciye, salatı Fethiye, salatı nariye gibi tesiri büyük salavatı Şerifelerden birini okurum. Daha sonrada 55 defa Yâ Mücib ismini şerifini okur "Yâ rabbi Fatiha hürmetine dualarıma icabet et" der ve Fatiha ile tamamlarım. Mevlaya şükürler olsun bu güne kadar hiçbir duam geri çevrilmedi. Er ya da geç, Allah im benim acizliğime ve günahlarıma bakmadan kapısına her gittiğimde dolu çevirdi. Kabul edilmemiş görünen dualarımında karşılığını ahrette vereceğinden hiçbir kuşku yok. Dua affımı isterken biliyorum ki onun rahmeti yanında benim günahım, hatta kafirin küfrü deryada bir damla, çölde kum taneciğinden daha azdır. Dünyevi şeyler isterken de biliyorum ki tüm mal, mülk ve hazineler onun, zenginler zengini ve cömertlere bile cömertlik yapan cömerttir. Kapışma giden dilenciye bir şey vermekle ondan bir şey eksilmez. Bu ümitlerle mevlaya dua ederken bir taraftan da ya benim günahlarımı affetmez, bana rahmetiyle muamele etmezse halim ne olur diye de korkuyorum. Mevla korktuklarımızdan emin umduklarımıza nail eylesin AMİN.

Ruhi ve Psikolojik Rahatsızlıklar İçin

Ruhi ve psikolojik bir rahatsızlığı olan bir hasta içinse evvela hastalığın kaynağı araştırılmalıdır. Sihir, büyü, nazar veya tasallut olup olmadığı tespit edilmelidir. Bunu tespit etmenin sağlam iki yolu vardır. Birinci yol cinler vasıtasıyla bakım yaparak, ikinci yol ise hastanın şikayeti dinlenerek. Her havascının mutlaka bakım yapmayı bilmesi lazımdır. Kendi cinlerle kendi irtibat kuramıyorsa irtibat kurabilen bir tercüman bulmalı, eğer bu imkanı da yoksa en azından yıldıznameyle bakım yapmalıdır. Bu imkanı da yoksa kişinin isminden, simasından, hal ve hareketlerinden de tespitlerde bulunabilir. Bakım konusu başlı başına bir risale olacağından burada bu konunun detayına girmeyeceğiz. Ancak, hastanın şikayetine göre nasıl teşhis ve tedavi edileceğini anlatmaya gayret edeceğiz. Ruhi bunalım, depresyon, psikolojik sorun gibi bir rahatsızlık sebebiyle başvuran hastanın, eğer rahatsızlığının sebebi açıkça belli değilse, onda ilk olarak nazar belirtisi olup olmadığı araştırılır. Şu gözlerden kaçan bir gerçektir ki; bugün insanları %60-70'inde nazar etkisi vardır. Fakat bu teşhis edilmediği için ya da edilemediği için veya ehil olmayan kişilere başvurulduğu için etki günbegün kişiye yerleşir ve tedavisi imkansız hale gelir. Hatta işin daha korkunç olan kısmı, birçok kazaların, bereketsizliklerin, geçimsizliklerin ve hatta bir çok ölümlerin başlıca sebebi nazardır. Ne yazık ki insanlar bundan habersiz ve hatta bunu inkar etmektedirler.

Herkesin mutlaka ama mutlaka nazara karşı bir koruması olmalıdır, en güzeli ayeti kerimelerden ya da dua ve esmalardan yapılan korumalar ve günlük okumalardır. Fakat bunu yapmaktan aciz ya da gafil olanlar, nazara gelme ihtimali olan hususlarda noksanlıklar bırakarak, nazarı değen kişinin bakışını değiştirmek maksadıyla nazar boncuğu veya dikkat dağıtan başka bir nesne takınarak veya daha farklı şekilde nazarı bertaraf etmeye çalışmalıdırlar.

Nazara gelme hususunda en zayıf olanlar çocuklar, ondan sonra kadınlar ve daha sonrada erkekler gelir.

Milyonlarca çocuk nazar yüzünden ya ölmüş, ya ciddi hastalıklar yada kazalar geçirmiştir.

Bugün psikolojik sorunlar noktasında kadınlar erkeklerden daha fazla muzdaripdir. Özellikle giyim kuşamına dikkat eden, süsünde kusur bırakmayan, işinde başarılı ve sürekli göz önünde bulunan kadınlarda nazara uğramama ihtimali çok düşüktür.

Bir hasta geldiği zaman önce onun haline bakılır. Eğer sık sık esniyorsa, vücudunda gerilme varsa, geriniyorsa, esnerken gözlerinden yaş geliyorsa, vücudunda halsizlik ve yorgunluk varsa derhal nazar tedavisine başlanmalıdır

Nazar Tedavisi

1- Eğer hased eden biliniyorsa elleri dirseklere kadar, yüzü, ayakları ve izarının altı yıkanır ve su bir kapta toplanır. O su nazara uğrayan kişinin arka tarafından başından aşağı dökülür ve vücudunun tamamının bu su ile ıslanması sağlanır.

CİNLER ALAMETLERİ ve ALAMETE GÖRE TEDAVİ YÖNTEMLERİ

HASTAYA DIŞARDAN ZARAR VERİP BEDENİNE GİRMEMİŞ HALDE

1- Bakışlarda değişiklik olur. Sürekli sağda solda bir şey arıyormuş gibi hep sağı solu gözetler. Bakışları donuklaşmıştır.

2- Etrafmda sesler duymaya başlar. Çıtırıtı, patırtı, bazen uzaktaki bir tanıdığının sesi ağlama sesleri, inleme sesleri duyar. Bu sesler çoğu zaman belli belirsizdir. Ama zaman zaman bariz bir şekilde de duyulabilir.

3- Zaman zaman garip görüntüler gelir gider. Yada cinleri bizzat görür.

4- Acayip görünüşlü hayvan görmek. Mesela bir kedi görür. Kedinin bakışı, hareketleri farklıdır. Kedi ona sanki tanıdık birine bakar gibi bakar. Yada bu başka bir hayvan olabilir

5- Yolda yürürken sürekli ardından biri takip ediyormuş gibi bir his duyar. Bu korkudan olan his değil gerçekten böyle hissettiği içindir.

TEDAVİSİ

Bu gibi durumlarda muhtemelen kişi cinlere ufak tefek zarar verecek bir şey yapmış, yada cin hastası biri ile uzun süre beraber kalmış olabilir. Erkenden önlem alınmadığı takdirde cinler daha büyük zararlar verirler. Bundan korunma usullerinden birini 21 gün kadar yaparak kurtulunabilir. Üzerinde cevşen duası, fatiha, ayetel kürsi taşımak faydalıdır. Cinleri gördüğü veya hissettiği zaman azap ayetlerinden birini birkaç defa okuması, sesli bir şekilde tekbir getirmesi, euzu besmele okuması onların kaçmasını sağlar.

6- Yatağına yattığı zaman uyur uyanık halde iken kulağının dibinde patlama, bağırma sesleri duyar. Ayağına yada vücudunun herhangi bir yerine birisi dokunur veya bir şey dörter gibi hisseder.

7- Uyurken sanki yüksek bir yerden düşüyormuş hissi ile birden uyanır. Bu bazen kendini rüyada düşerken görerek olur, bazende hiç rüya görmezken aniden düşüyormuş hissi ile uyanır.

8- Geceleri sık sık kabus görür. Kabustan uyandığında onu gerçekten yaşamış gibi hisseder. Aynı kabusları sık görmeye başlar. Bir kabusu birkaç defa görebilir.

9- Durup dururken gözünün önünde ışık parlar. Rengarenk desenler ve şekiller belirir.

TEDAVİSİ

Bunun sebebi muhtemelen cinlerden birinin üzerine basmak, birine vurmak, ekmek kırıntısı üzerinde gezmek, vücudundan idrar, meni veya her hangi bir pislikle dolaşmak, kuran ayetlerine basmak olabilir. Bundan kurtulmak için evvela sebebinin araştırıp bunlardan biri varsa onu gidermelidir. 40 gün sabah 100 istiğfar, 100 sala vatı şerife, 100 kelime-i tevhit ve 100 lâ havle ve lâ kuvvete illâ billâhil aliyyl aziym ve 100 ihlas-ı şeri okunur. Akşam yatarkende 1 fatiha, 3 ihlas, 1 felak, 1 nas ve birde ayetel kürsi okuyup e-uzü besmele çekerek yatılmalıdır. Yazı olarak da yukarıdaki tavsiyelerden biri yazılabilir.

10- Zaman zaman sendeleme, baş dönmesi, göz kararması gibi rahatsızlıklar.

11- Sık sık başı ağrımaya başlar. Aslında bu tam bir ağrı değil bir ağırlıktır.

12- Dbadetlerde zorlanır. Namaz kılmak ister kılamaz. Kuran okumak ister okuyamaz. Her hangi bir ibadete yöneldiği zaman üzerine ağırlık çöker, uykusu gelir ve halsizleşir. İbadeti yapmaya başladığı zamanda ne okuduğunun yada ne yaptığının farkında olmaz. Ezan ve kurandan rahatsız olur.

13- Hasta sağlıklı düşünemez, düşüncelerini toparlayamaz ve bir şey üzerinde yoğunlaşamaz

TEDAVİSİ

Bu durum çok sakıncalıdır. Muhtemelen hasta cinlere ciddi bir zarar vermiş, veyahut yukarıdaki rahatsızlıklar baş gösterince hemen tedavi olmamış, veya kendisine sihir ve büyü yapılmış olup cinler o sebepten dolayı musallat olmuştur. Bu durumda hasta ciddi tehlike altındadır. Beklide cin hastanın bedenine girmiştir. Bu hale gelen bir hastaya çok özen göstermek gerekir. Bu hasta kendi kendini okuyamaz. Onu okuyacak ehil bir hocaya ihtiyaç vardır. Okunacak şeyler: Sabahları çok geç kalmadan erken saatlerde evvela bir fatiha üç ihlası şerif okunup başta peygamberimizin, bütün Allah dostlarının ve zamanın kutbul aktabının ruhlarına hediye edilir. 1 fatiha, 11 ihlası şerif, 11 kafinin suresi, 1 felak, 1 nas, 11 defa cin suresinin ilk beş ayeti ve 70 defa ayetel kürsi okunup her surenin ve okuyuşun sonunda hastaya üflenir. Okuma hastanın duyacağı şekilde ve net olarak yapılmalıdır. Fısıltı yada mırıltı aynı etkiyi göstermeyebilir. Bu okuma ile hastadan cinler uzaklaştırıldıktan sonra hastaya korunmausullerinden biri yazılıp üzerinde taşınması sağlanır. Yedi gün her sabah okuma devam eder. Eğer iyileşmezse o zaman bu süre 11,21, yada 40 güne kadar çıkabilir.

NOT: Eğer hastada yukarıdaki alametlerin hepsinden varsa o zaman en son tedavi sistemi uygulanır.

EĞER CİN HASTANIN BEDENİNDE İSE

1- Yukarıdaki belirtiler görülür.

2- Bunlara ek olarak geceleri uyuyamaz. Sağa sola döner durur. Zorlukla ve geç uyuyabilir ve sabahları zor uyanır. Uyandığında ise hala uykusu vardır. Gün boyu sürekli yada çoğu zaman uykusu vardır. Akşam uykusu geldiği halde yatmaz ve yatmak istemez. Hatta gecenin gelmesini bile istemediği zamanlar olur.

3- Gözlerinde yanma, kızarıklık yada kaşıntı olur.

4- Uykusunda kendini mezarda, mezarlıkta yada pislik içinde görür. Garip ve tuhaf yaratıklar görür. Değişik tipte hayvanlar, canavarlar, çok kısa yada çok uzun boylu çoğu esmer insanlar görür. Bu insanlar yada hayvanlar ona cins cins bakarlar yada saldırırlar. Çoğu zaman onlardan kaçarken yüksekçe bir yerden atlar ve bu sırada uykudan kan ter içinde uyanır.

5- Uykusunda kendini kovalayanlardan kaçmaya çalışır ama hiç kimse onu tutmadığı halde bacakları tutulur ve kaçamaz, kendine eziyet edenlere karşılık vermeye çalışır veremez. Bu sıkıntıdan ancak uyandığı zaman kurtulabilir.

6- Gece dişlerini sıkar, gıcırdatır, vücudu kasılmaya başlar. Ağlar, sızlanır, kendi kendine konuşur, güler.

TEDAVİSİ

Böyle bir hastanın ardına oturulup 21 gün ve gece (gerekirse dahada uzatılabilir) 7 fatiha 100 ihlası şerif, 170 ayetel kürsi, 7 yasin-i şerif, 1 rahman ve 1 cin suresi okunur. Okumaya başlamadan evvel 1 fatiha 3 ihlası şerif okunup başta peygamberimizin, bütün Allah dostlarının ve zamanın kutbul aktabının ruhlarına hediye edilir. (Bu her tedavi usulünden önce yapılmalıdır.) hastaya okuma bitince hastayla beraber 70 istiğfar, 70 salavat, 70 kelime-i tevhid ve 100 defa lâ havle ve lâ kuvvete... Okunur. Ve bunlar mutlaka hastayada aynı anda söylenir. Daha sonra evvelce yazılmış olan korunma muskası (bkz. Cinlerden korunma) hastanın boynuna takılır. Bu muskayı hastanın 1 yıl hiç çıkarmaması lazımdır. Ayrıca bir miktar suya 41 fatiha-ı şerife okunur ve fatiha-ı şerife yazılıp bu suyun içine atılır. Hasta bu sudan okuma süresi boyunca içer.

Yine hastanın mümkün olduğu kadar korunma usullerini okumaya devam etmesi faydalıdır.

7- Zihinde ve beyinde sürekli uyuşukluk ve yorgunluk vardır. Unutkanlık baş gösterir.

8- Midesinde yanma vardır. Sürekli mide hastalığı çeker.

9- İçerisinde sürekli bir sıkıntı, tedirginlik, korku, keder vardır. Korkuları ve üzüntüleri yersiz ve sebepsizdir.

10- Nefes alıp vermede zorlanma, boğazında düğümlenme, yutkunamam veya sık sık yediği yada içtiği şeylerin boğazda nefes borusuna kaçması

11- Zaman zaman sebepsiz yere ağlar veya güler. Kendi kendine konuşmaya başlar. Olmadık şeylerin hayalini kurar. Dalgınlık baş gösterir.

12- Vücudunda gezen ağrılar vardır. Zaman zaman aynı yerde tekrar eden, yada aynı ağrı vücudunun değişik yerlerinde dolaşır.

13- Kol ve Bacaklarına halsizlik, ağrı, sızı vardır.

14- Omzunda veya boynunda geçmeyen ağrılar vardır. Zaman zaman parmakları bile ağrır. Bu yüzden sık sık kafasını yada parmaklarını çatlatır. Bezende hiç sebep yokken çatlatır.

15- İbadetlerden ve kurandan aşırı derecede rahatsız olur.

16- Tuvalete yada pis yerlere gidip uzun süre orda kalır

TEDAVİSİ

Böyle bir hasta için 11 fatiha, 100 ihlas, 170 ayetel kürsi, 7 yasini şerif, 21 defa elem neş rahleke (inşirah suresi) ve yedi defada şifa ayetleri 21 gün okunup yüzüne karşı üflenir. Ayrıca bir miktar suya 41 fatiha, ve 70 defada şifa ayetleri okunup ya şâfi hu" diye üflenir. Fatiha ve şifa ayetleri bu suyun içine yazılıp bırakılır. Hasta 7 gün bu sudan içer. Hastaya koruma olarak korunma usullerindeki bir terkip ve bu terkibe ilaveten şifa ayetleri evvelce yazılıp taşınması sağlanır.

Şifa Ayetleri

17- Hasta insanlardan, kalabalıktan kaçır. Onlarla konuşmak istemez. Biri ile karşılaştığı zaman hemen onun yanından ayrılmak ister. İnzivaya çekilir.

18- İnsanlar onunla uzun süre konuşmaya başladıkları yada oradan uzaklaşmadıkları zaman sinirlenir. Tavrı ve hareketleri değişir, sağa sola bakmaya başlar.

19- Söz veya davranışları dengesizleşir. Abuk sabuk konuşur ve saçma sapan şeyler yapar.

20- İşten soğumaya başlar. Hiçbir şey yapmak istemez ve tembel tembel oturur.

TEDAVİSİ

Böyle bir hastanın sağ tarafına oturulur. Hastanın sol kulağına hafif ıslak (nemliden biraz daha ıslak) bir bez tıkanır. Hastaya gözleri kapatılır. Ve ağzı hafifçe açtırılır. Bu

hastaya 1 ezan,1 fatiha, 11 ihlas, 21ayetelkürsi, 21 cin suresinin ilk beş ayeti, 1 yasin, 7 kadir suresi, 7 adiyat suresi okunur. Hasta ile beraber 100 lâ havle.

100 defada hasbiyellâhü lâ ilâhe illâ hu. Aleyhi tevekkeltü ve hüve rabbül arşil azıym okunur. Buna 11 gün devam edilir. Hastaya korunma terkiplerinden biri inşirah suresi ile beraber yazılıp taşınması sağlanır.

21- Vücudunda bir şeylerin gezindiğini hisseder.

22- Aşırı derecede sinirlidir. Ama siniri çabuk geçer. Sebepsiz yere hatta bazen normal şeylere de sinirlenir.Sinirlenmesi de çabuk olur. Kendisinden daha sinirli, yada daha çok sesi çıkan biri ile karşılaştığı zaman ondan çekinir ve korkar.

23- Söz olarak çok cesur konuşur ama aslında çok korkak davranır.

TEDAVİSİ

Böyle bir hastaya 40 gün 1 fatiha, 11 ihlası şerif, 7 yasini şerif, 7 cin suresi, 1 taha suresi, 7 inşirah, 7 tin, 7 kadir suresi okunur. Hastanın yüzüne doğru hu diye nefes edilir. Sonra hasta ile beraber 100 istiğfar, 100 salavatı şerife, 100 kelime-i tevhit, 100 la havle ve lâ kuvvete.100 hasbünallâhü ve ni'mel vekil okunur. Ayrıca bir miktar suya 7 yasini şerif okunup her mübinde suya yâ şâfi hu diye nefes edilir. Hasta bu sudan 7 gün içir.

Yazı olarak hastaya fatiha ile beraber inşirah suresi ve lâ havle yazılır.

24- Zaman zaman krizlere girer. Bayılır. Sara nöbeti gibi nöbetler geçirmeye başlar. Kendinden geçer ve çevresindeki insanlara saldırır.

25- Zapt edilemez bir güce ulaşır. İnsanlar onu tutmakta zorlanır.

26- Daha ileri boyutlarda ise hastada kasılma, titreme, feryat etme, vücudunun bazı bölgelerinde kısmi felç yada vücudunun tamamen felç olması. Hafıza kaybı.

TEDAVİSİ

Bu derecedeki bir hastanın sağ tarafına oturulur. Hastanın sol kulağına hafif ıslak (nemliden biraz daha ıslak) bir bez tikanır. Hastaya gözleri kapattırılır. Ve ağzı hafifçe açtırılır. 21 gün (gerekirse 40 gün) boyunca şu terkip uygulanır. 11 fatiha, 100 ihlas, 313 ayet el kürsü 70 defa cin suresinin başından 5 ayet, 41 yasini şerif okunur. Bu esnada ortada bir miktar su bulunur ve hasta ile beraber suyada üflenir. Hasta sadece o sudan kullanır. Okuma işini 10 kişiye kadar ehil insan bir araya gelip yapabilir. Yazı olarak hastaya cünnetül esma dairesi yazılır. Yahut korunma usullerinden biride yazılabilir.

27- Çok iyi bildiği dini konularda bile şüpheli davranmaya başlar. Allah'tan bile şüphe duyabilir.

28- Kadınların adetinde tıbbi olmayan dengesizlikler. Adet geçirirken ağlama, feryat etmek yatağa düşecek şekilde hastalanmak.

29- Hiçbir tıbbi engel yokken çocuk olmaması yada kadının çocuğunu düşürmesi.

30- Eğer erkeğe kadın yada kadına erkek cin aşık olmuşsa : a- Eşinden soğuma. b- Sürekli, hatta eşinin yanında bile eli ile kendini tatmin etme. c- Hiç cinsel arzusu yokken, yorgunken hatta aşırı derecede uykusuzken bile ve hatta cinsel organında tam zevk yokken kendi kendini tatmin etme isteği. d- Dhtilam düzeni değişir. Eğer elle tatmin olmuyorsa sık sık ihtilam olmaya başlar. Sürekli elle tatmin oluyorsa da hemen hemen hiç ihtilam olmaz. e- Rüyasında sürekli aynı kişi yada kişilerle ilişki kurmak. f- Gusletmekten kaçınmak. Sürekli cünüp ve üzerinde meni bulaşığı ile, pis pis gezmek.

TEDAVİSİ

Sabah akşam mutlaka korunma usullerinden birini mümkünse ayet el kürsü ile olanını okuması lazımdır. Gece yatmadan önce taha suresinin 61-73. ayetleri ile Târik suresini 11 er defa okumalı ve öyle yatmalıdır. Ayrıca gece teheccüd ve gündüz kuşluk namazlarına da dikkat etmeli böylece o cinin kendisinden ümidini kesmesi sağlanmalıdır. Eğer hasta kuran okumasını bilmiyorsa o yattıktan sonra başında biri okumalı ve üflemelidir. Buna gerekirse 3 ay devam edilmeli eğer netice alınmazsa cin yakılmalıdır. yatağının başında name-i peygamberi duası bulunmalı ve hastaya da koruma olarak cünnetül esma veya ayetel kürsü dairesi yazılmalı ilave olarak ta name-i peygamberi eklenmelidir.

NOT: Yukarıdaki belirtilerden bir yada birkaç tanesi her insanda bulunabilir. Bu illaki bende cin var demek değildir. Cin hastası olmak için bu alametlerden en az yarısının kişide olması lazımdır. Hepsisi olacak diyede birşart yoktur. Bunun sağlamlasını yapmak en kesin neticeyi verir. Sağlama şöyle yapılır.

1- Hasta hocanın yanına oturtulur. Hoca hastaya okumaya başlar. Eğer cin varsa ya okuyan yada hasta esnemeye, gerinmeye başlar. Eğer hoca ehil ve güçlü bir hoca ise hasta esner. Yok sıradan bir insan yada ehil değilse hoca yada okuyan esnemeye başlar.

2- Ehil olan hoca yada ehli kuran ve din olan bir kimse hastanın gözünün içine bakar ve hastaya da kendi gözünün içine bakması söylenir. Eğer cin varsa hasta gözlerini sürekli sağa sola kaçırarak, sinirlenecek veya oflayıp puflamaya başlayacaktır.

PEKİ: Hastada yukarıdaki sınıflandırmaların hepsi yada bir çoğu varsa tedavide hangi metod uygulanacak?

Bu durumdaki bir hastada (ki genellikle hastaların çoğu bu durumdadır) bir kaç farklı tedavi yöntemi uygulanır. Biri hasta en çok hangi hususlardan şikayetçi ise o husustan başlayarak şikayetçi olduğu her mevzuda ayrı ayrı tedavi edilir ki çoğu zaman birinci tedaviden sonra hasta iyileşmiş olur.

Yada hasta en son tedavi yöntemi kullanılarak tedavi edilir. Veyahut ehil olan kimse uygun olan okuma usullerini kendi belirler. Birkaç sınıftan uygun olanlarını seçer ve hasta iyileşene kadar tedaviye devam eder. Yada aşağıda gelecek umumi tedavi yöntemlerinden birini kullanır.

1- Hasta kıbleye doğru oturtulur, okuyacak kişi hastanın tam önüne oturur ve musafaha yapar gibi ellerini tutar. Hep beraber 7 istiğfar, 7 salavat, 7 fatiha, 7 ihlas, 7 kafırın, 7 felak ve 7 nas okurlar. Daha sonra okuyucu hastanın ellerini bırakır vel yasin, 1 cin suresi ve 170 ayet el kürsü okur. Temiz bir kağıda ayet el kürsü dairesi yazılır. Altına cin suresinin ilk beş ayeti de ilave edilip hastanın taşınması sağlanır. Okuma işine 11 ile 40 gün arası devam edilir.

2- Tedavide geçikilmiş yada durumu ağır olan bir hasta için etkili tedavi yöntemlerinden biri ayet el kürsü hatmidir. Adedi 313 defa ayet - el kürsü okunur. Usulü şöyledir. Kuşluk vakti 10 kişiyi geçmemek kaydı ile ehil olan kişiler hastayı ortalarına alıp etrafmda halka şeklinde otururlar. Hep beraber bir fatiha 3 ihlas-ı şerifokuyup başta peygamberimizin, bütün Allah dostlarının ve sahibi tasarrufu zaman olan kutb-ul aktabın ruhlarına hediye edilir.

7 istiğfar, 7 salavatı şerife ve 1 fatiha okuyup herkes kendine düşen miktar adedince ayet el kürsü okur ve her ayet el kürsüden sonra hastaya doğru üfler. Buna 7 gün ila 40 gün arasında devam edilir. Bu arada hastaya ayet el kürsü yazılıp taşıtılır. Eğer tedavinin sonunda hasta iyileşmezse o zaman bu hastada cin yok demektir. Ya derdi tıbbidir, yada büyü- sihir vardır.

3- Yasini şerif ile tedavi. Bunu usulüde şöyledir. Hasta oturur. Hastanın karşısınada okuyucu oturur. 11 fatiha, 70ayetel kürsü, 1 cin suresi okuyup üfler. Sonra hasta ile beraber 100 defa yâ Allah der. 7 defa yâsindedikten sonra vel kur'anil hakim.... Diye yavaş ama yüksek sesle okumaya devam eder. Her mübine gelince hastaya nefes eder, zalike takdiyrul aziyzil aliym ayetine gelince 16, selâmün kavlen ayeti 14, son

iki ayetide 4 defa okunur. Bu şekilde 3 yâsin-i şerif okunur. Buna 7ila 21 gün arası devam edilir.

4- Peygamberimiz (s.a.v.)'in bir hastayı okuduğu tertip üzere okumaktanda her türlü hastalıkta ve cin tasallutunda netice elde edilir. O tertip şöyledir. (3 ile 11 gün arası devam edilir)

Hafif sesle;

1. Fatiha,

2. Sûre-i Bakara'nın ilk dört ayeti,

3. Sûre-i Bakara'nın 163-164. ayetleri,

4. Ayet-el Kürsü

5. Sûre-i Bakara'mn 285-286. ayetleri*

6. Alı İmran'm 18. ayeti*

8. Sûre-i Mü'minun'un son üç ayeti

12. İhlas, Felak ve Nas Sûreleri okuyup, hastanın sağ kulağına üflenir.

Hocam bana bu usulü öğretirken ortaya bir miktar su koymamı ve bu suyada üflememi daha sonrada hastanın bu su ile yıkanmasını tavsiye etmişti. Ben bu metodu kullanarak bir çok sihir, büyü ye maruz kalmış, aklı muvazenesini yitirmiş hastayı tedavi ettim. Bir çoğunda ilk tatbikte Allah şifa ihsan etti.

5- Birde ayatı hırzı okumaya devam etmek ve hastanın üzerinde taşımasının sağlanması da faide temin eder ve hasta cin tasallutundan kurtulur. Ayatı hırz şu sure ve ayetlerdir. Fâtiha, Bakara 1,2,3,-4,5 ve 163,164 ve 255,256,257 ve 285,286, Âl-i İmrân 18,19. âyetten sadece: "İnneddîne indellâh-il-islâm" kısmı, Âl-i İmrân 26,27, Âl-i İmrân 154, En'âm 17, A'râf 54,55,56, Tevbe 51, Tevbe 128,129, Yunûs 107, Hûd 56, İbrahim 12, İsrâ 43, İsrâ 110,111, Mü'minûn 116,117,118, Ankebût 60, Rûm 17,18, Fâtır 2, Yasin 83, Saffât 1,2,3,4,5,6,7,8,9,10,11, Saffât 180,181,182, Feth 27,28,29, Rahmân 33,34,35,36, Hadîd 1,2,3,4,5, Haşr 21,22,23,24, Cin 1,2,3,4,5,6, Burûc 20,21,22, İhlâs, Felak ve âs sûresi. Ayatı hırzın okunma usulü. Abdest alıp, önce 7 istiğfar ve 11 salevat okunup, güneş doğduktan ve ikinci namazından sonra, günde 2 defa, 40 gün kadar okumalı, devam etmeli. Her okuyuşta, 1 Fatiha 3 ihlası şerif okuyup sevabını, Resulullahın, silsile-i aliyenin, ricali gaybın ve sahibi tasarrufu zaman olan kutbu

aktabın ruhlarına hediye edilir.

6- Cinler kuranı kerimdeki tehdit ve azap ayetlerini duydukları zaman kaçacak yer ararlar ama kaçamazlar. Eđerhasta tedavi edilirken cinler inat ve ısrarcı davranıp hastayı terk etmezlerse o zaman kuranı kerimdeki azap ve tehdit içeren ayetler okunmaya başlanır. Bu ayetleri duyan cinler yanar ve yok olur.

Bu ayetlerden bazıları şunlardır.

Araf suresi 41. ayet.

a- Saffat suresinin ilk 10 ayeti. Bu ayetler 70 defa okunur ve 9. ayet her okuyuşta 7 defa tekrar edilip onsonsonra 10. ayet okunur. Bu ayetin okunma usulü şöyledir: 11 kağıda Arapça olarak "neferun muzırrun min tâifetilcin" yazılır. Bu ayet 11 defa okunur. 11. yi okurken birinci kağıt yakılır ve bundan sonra her 11. yi okurken bir kağıt yakılır.

b- Buruc sureside 21 defa hastaya okunup üflenirse hastada bulunan cinler yanar

c- Mü'minûn suresinin son 3 ayetide cinlerin yanması için birebirdir. Bu ayetler 1 saat boyu hastaya okunmaya devam edilir.

d- Hastaya bu ayetleri yazıp ayrıca taşımak korunma için çok tesirlidir.

NOT: Bu ayetlerin okunması hastaya evvelki tedavi usulleri tatbik edildilip netice alınamazsa olmalıdır. Zira bu vb. ayetler cinleri yakar. Buda onların akrabalarının intikam hisleri beslemesine ve daha büyük bir cin tâifesinin musallat olmasma sebep olur. Bunları okuduktan sonra hastaya mutlaka korunma usullerinden biri yazılıp taşınması sağlanmalıdır.

Netice: Görülüyor ki, nazar, büyü ve cin tasallutu ayrı ayrı şeylerdir ve hepsinin kendisine has belirtisi ve tedavisi vardır. Önemli olan bunu teşhis edebilmektir. Bu konuda tecrübeli olan hocalar bir hastanın durumunu daha ilk bakışta teşhis edebilirler. Ancak, işi bilmeyen ve ehil olmayan hocalar! Sırf para kazanmak uğruna yok cin var, yok büyü var, yok şu var yok bu var diye hastayı oyalayıp hem hastaya zarar vermekteler, hemde boylarından büyük günaha girmekteler. Havas ilmine yeni başlayan kardeşlerimize bu hususta dikkatli davranmalarını, maddi kazanç peşinde olmamalarını hem kendilerini hemde kendilerine güvenenleri hüsrana uğratmamalarını tavsiye etmek fazlalıktır. Âkil olan herkes bunun şuurundadır zaten. Muhtelif Konularda Örnek Uygulamalar

Şimdi sizlere en çok başvurulmuş konularda bazı uygulamalar yazacağım.

Nazar, büyü ve cinle alakalı gerekli uygulamalar zaten verildi.

Sara Hastalığı

1- hastaya ve bir bardak suya 40 fatiha ve bir yasini şerif okunur. Her fatihanın sonunda Yasini şerifteki her mübinde hastaya ve suya "yâ şâfi hu" diye nefes edilir. ayrıca yasini şerif okunurken selâmün kavlen ayetine gelince 818 defa tekrar edilir. Her 100. de hastanın bir tarafına (ön, sağ, üst, sol, atka, alt) nefes edilir. Kalan 118 tanede okunup hastanın ağzının içine nefes edilip yutması söylenir. Sonra sure tamamlanır. 7 defada şifa ayetleri okunup hastaya ve suya üflenir. Hasta bu sudan 7 gün içer.

2- Hayatul hayavan isimli kitapta sara ile alakalı şu tavsiyeler var. Horozun karnındaki beyaz taşlık alınıp kurutulduktan sonra hastanın boynuna takılırsa sara ve deliliğe iyi gelir. Ayrıca tavuğun kursağından çıkan taş saralı bir kimsenin boynuna asılırsa şifa bulur. Yine tilkinin ödü, sarası tutup yatmakta olan bir kimsenin burnuna üfürülse daimi olarak hastalığı geçer.

3- Sara nöbeti esnasında hastaya 11 defa ayet el kürsü okunup üflenirse nöbetten çabuk çıkar. Bu ayetler yazılıp hastanın üstünde taşınması sağlanırsa bu illetten çabuk kurtulur.

5- Sure-i Mü'minûn'un son üç ayeti de sar' alınm veya cinli herhangi bir hastanın cinninin helaki hususunda çok te'sirlidir. Hastaya bir saat tekrar, tekrar bu ayetler okunur ve biiznillah Cin helak olur. Abdullah b. Mesud (r.a.) saralı bir hastaya bu ayetleri okudu. Hasta kendine geldi. Efendimiz (s.a.v.) ne okudun diye sorunca Sure-i Mü'minûn'un son ayetlerini diye cevap verdi. Efendimiz (s.a.v.), "Bir insan şüphesiz inanarak bu ayetleri bir dağa okusa dağ parçalanır" buyurdu.

Şimdi bu şarlatan beni bırakın iyileştirmeyi iyice dinden imandan çıkardı. Din tüccarlarına şunu sormak istiyorum.

*** Ahlak, inananlara özel bir ruh hali değildir.** Ahlak sözde kutsal kitaplardan önce de vardı.

*** Bizim için dua etmeyin.** Sizin bu saçma şovunuzu takdir edecek, kendi dininizden milyonlarca hasta, sakat, açlıktan kırılan insan var. Onlar için dua edin. Facebook sayfalar "Fosil kayıtlarındaki boşluk evrimi yalanlar" cümlesinden sıkılanlar için Akademiler arası Panel'in (IAP) Evrim Eğitimi Bildirgesi anayasamızdaki düşünce ve inanç özgürlüğüne dair maddeler dindarların bilmesi gerekenler dini dindarların bilmesi gerekenler.

* Sizin tanrınızdan nefret etmiyoruz. Olmayan bir şeyden nasıl nefret edilebilir ki? Pembe fillerden nefret ediyor musunuz?

* Bir şeye "inanıyorum" dediğiniz zaman, bu hayali bir arkadaş sahibi olduğunuzu göstermektedir. Tıpkı bir akıl hastası veya ufak bir çocuk gibi.

* Çoğu zaman en az sizin kadar sözde kutsal kitabınızı biliyoruz. Ayrıca, sizin diğer dinlere düşmanca yaklaşımınızın tersine, biz tüm öğretileri aynı duyarlılık ile incelediğimiz için sizden daha objektif olabiliyoruz.

* Bir kitapta, onun Tanrı'nın sözü olduğunun yazması bir kanıt değildir. Bir sonuç, kendi kendisinin sebebi olamaz.

* Sizin peygamberleriniz ve mucizeleri, tarihteki ne ilk ne de son örneklerdir. Aynı temada sayısız mitolojik örnek ve kişi vardır.

* İspat yükü (ing. burden of proof) iddia edendedir. Tanrı'nın varlığı hakkında ispatı yapmak dindarlara düşer. Olmayan bir şeyin, ispatı da olmaz.

* Kalbi duygu diye bir şey yoktur. Kalp, kan pompalayan bir organdır. Duygular ve düşünceler beyinden başlatılmaktadır.

* (favorim) Herhangi bir konuda fikir yürütürken İncil'den, Kuran'dan, Tevrat'tan, Hadis'ten, hacı-hocadan alıntı yapmak zaman ve işgücü kaybıdır. Siz, kendi aranızda konuşurken bu şekilde birbirinize üstünlük sağlıyor olabilirsiniz. İki tarafın da güvendiği bir kaynağa başvurmak tutarlı olabilir. Ama lütfen, bizimle konuşurken/ yazışırken şunu anlayın: Örneğin; Kuran'ı ele alalım, bizim için bir zırvalar bütünüdür. Dolayısıyla ona eklemlenmiş tüm külliyat da zırvadır. Bu nedenle kendi düşüncenizi, mümkünse sade bir dilde kendi cümlelerinizi kullanarak anlatın. Kendinizi desteklemek için sürekli bu külliyata başvurmanız inanılabilirliğini azaltmaktadır. Ayrıca bu durum, düşünce üretmekten aciz olduğunuz, ancak papağan gibi tekrar edebildiğiniz izlenimini vermektedir.

* Biz tek tip insanlar değiliz. Hayatın farklı alanlarından, farklı ortamlardan geliyoruz. Bilime, sanata, politikaya, dünyaya bakışımız farklı olduğu kadar dine bakışımız da farklı. Ortak bir paydamız, yazılı bir kurallar bütünüümüz yok.

* Bilim insanları dinleri ile değil meslekleri ve yapıtlarıyla bilinir. Ünlü Hristiyan âlim Newton denmiyorsa, ünlü Katolik bilgin Pasteur denmiyorsa, büyük ateist kelamcı Freud denmiyorsa, meşhur deist üstat Edison denmiyorsa, ünlü Müslüman âlim diye bir

şey de yoktur. Dolaylı yolla İslam'ı övmek için, tartışmaya hiçbir katkı sağlamayan İbn-i'lere boşuna atıf yapmayın.

Ben kendi rahatsızlığı mı internetten öğrendim. **Tourette sendromu (TS)**. Genetik bir rahatsızlık **SLITRK1** genindeki genetik mutasyonlar sonucu oluşuyor.

Dünya çapında her yıl görülen TS olgularının sayısıdır: 10.000 - 50.000 olgular arasında...

TS en sık aşağıdaki yaş grubunda görülür:

2-16 yaş arası

TS'yi tespit etmek için aşağıdaki laboratuvar testleri ve prosedürleri kullanılır:

Kan testi: Diğer koşulları TS'den ayırmak için...

Manyetik rezonans görüntüleme (MRI): TS'yi teşhis etmek için...

Evet, TS tedavi edilmezse komplikasyonlara neden olur. TS tedavi edilmeden bırakılırsa ortaya çıkabilecek komplikasyonların ve sorunların listesi: Dikkat eksikliği/hiperaktivite bozukluğu (DEHB), Otizm spektrum bozukluğu, uyku bozuklukları, depresyon, baş ağrısı, öfke yönetimi sorunları, obsesif kompulsif bozukluk (OKB), öğrenme engelleri, anksiyete bozuklukları...

Rahatsızlığımın sonucunda egzersize başladım, kendi kendime meditasyon uyguladım. Derneklerle iletişime geçip bilgi sahibi olup benim yaşadığım sorunları yaşayan insanlara ulaştım.

Daha ileri gidip tedavi yöntemlerini araştırdım. Umarım bulduğum bilgiler ışığında hazırladığım tezi okuyan insanlara ulaştırırsam bir nebze olsun rahat ederiz. Tedaviye başlama sürem üç ay içinde olmalı.

TS genellikle çocukluk yaşlarında başlayan bir tür tik hastalığıdır. Bu hastalık "nörobiyolojik" kalıtsal bir rahatsızlıktır. Beyindeki gelişimsel bozukluklar ve her hastalıkta olduğu gibi nörokimyasal dengesizlikler hastalığın muhtemel sebebidir. Kişide istemsiz bedensel tikler vardır. Bunlar göz kırpma, omuz silkme, kafa sallama şeklinde olabilir. Tikler vücudun herhangi bir bölgesinde aynı biçimde tekrar tekrar meydana gelen istemsiz, hızlı, ani hareketlerdir.

Tourette Sendromu Nedenleri

TS'nin nedeni bilinmemekle birlikte, mevcut araştırmalar bazı beyin bölgelerindeki (bazal ganglionlar, ön loblar ve korteks dahil) anormalliklere, bu bölgeleri birbirine bağlayan devrelere ve sorumlu nörotransmitterlere (dopamin, serotonin ve norepinefrin) işaret etmektedir. Sinir hücreleri arasındaki iletişim. Genellikle TS'nin karmaşık bir sunumu olduğu için, hastalığın nedeninin eşit derecede karmaşık olması muhtemeldir.

TEDAVİSİ

Tik belirtileri sıklıkla bozulmaya neden olmadığından, TS'ye sahip kişilerin çoğunluğu tik süpresyonu için ilaç gerektirmez. Bununla birlikte, belirtileri işlevini engelleyen kişiler için etkili ilaçlar mevcuttur. Nöroleptikler (psikotik ve psikotik olmayan bozuklukları tedavi etmek için kullanılabilecek ilaçlar), tik baskılaması için en tutarlı ilaçlardır; bir sayı mevcuttur, ancak bazıları diğerlerinden daha etkilidir.

Ne yazık ki, Tourette sendromlu herkese yardımcı olacak tek bir ilaç yoktur ve herhangi bir ilaç semptomları tamamen ortadan kaldırmaz. Ayrıca, tüm ilaçların yan etkileri vardır. Birçok nöroleptik yan etki yavaşça tedaviye başlanarak ve yan etkiler meydana geldiğinde dozu azaltarak yönetilebilir. Nöroleptiklerin en sık görülen yan etkileri sedasyon, kilo alımı ve bilişsel matlamadır. Tremor, distonik reaksiyonlar (büküm hareketleri veya duruşlar), Parkinson benzeri semptomlar ve diğer diskinetik (istemsiz) hareketler gibi nörolojik yan etkiler daha az yaygındır ve doz azaltma ile kolayca yönetilir.

Nöroleptiklerin uzun süreli kullanımdan sonra kesilmesi, tikler ve geri çekilme diskinezilerinde rebound artışlarını önlemek için yavaşça yapılmalıdır. Tardiv diskinezi adı verilen bir diskinezi, nöroleptiklerin kronik kullanımından kaynaklanabilecek TS'den farklı bir hareket bozukluğudur. Bu yan etkinin riski, daha kısa süreler için düşük dozda nöroleptik dozları kullanarak azaltılabilir.

Diğer ilaçlar da tik ciddiyetini azaltmak için faydalı olabilir, ancak çoğu nöroleptikler kadar tutarlı bir şekilde çalışılmamıştır ya da tutarlı bir şekilde faydalı olmamıştır. Etkinliği kanıtlanmış ilave ilaçlar arasında, klonidin ve guanfasin gibi alfa-adrenerjik agonistler bulunur. Bu ilaçlar temel olarak hipertansiyon için kullanılır, ancak aynı zamanda tikler tedavisinde de kullanılır. Bu ilaçların kullanımlarını engelleyen en yaygın yan etkisi sedasyondur. Bununla birlikte, bu ilaçlarla ilişkili düşük yan etki riski göz önüne alındığında, bunlar nöroleptiklerle tedaviye geçmeden önce genellikle birinci basamak ajanlar olarak kullanılır.

TS hastalarında ortaya çıkabilecek bazı nöro-davranış bozukluklarının tedavisinde etkili ilaçlar da mevcuttur. Son araştırmalar, metilfenidat ve dekstroamfetamin gibi uyarıcı ilaçların, Tourette sendromlu kişilerde DEHB semptomlarını azaltıp tikler daha şiddetli hale gelmesine neden olamayacağını göstermektedir. Bununla birlikte, uyarıcılar için etiketleme yapan ürün şu anda, bu ilaçların tikler/TS'li ve ailede tikler öyküsü olan çocuklarda kullanımını kontrendike etmektedir. Bilim adamları gelecekteki çalışmaların, TS'de veya TS ailesinde öyküsü olanlarda uyarıcıların riskleri ve yararları hakkında kapsamlı bir tartışma içereceğini ve bu konuyu netleştireceğini umuyorlar. Serotonin geri alım inhibitörlerini (klomipramin, fluoksetin, fluvoxamine, paroksetin).

Farkındalık eğitimi gibi davranışsal tedaviler de tikleri azaltmak için kullanılabilir.

Hayatın Anlamı Nedir?

Günde ortalama sekiz saat bilgisayarlarımızın başında oturup Excel Spreadsheet'lere, Word dokümanlarına, PowerPoint sunumlarına bakarken küçük bir ara alıp bilgisayarımızın, tabletimizin ya da akıllı cep telefonlarına başına gömdüğümüzde kendimize bir an sorarız, **"Sahi, hayatın anlamı nedir?"** Her pazartesi gün ruhsal bir işkence gibi geldiği, her cumanın dinsel çağrışımının ötesinde, zihnimizde iş bitimine istinaden kutsal bir gün ilan edildiği hayatımızda, bu küçük mutlulukların ötesinde, gerçekten de **"Hayatın anlamı nedir?"** diye sorarken bazen bir yol gösterici ararız. Bu yol göstericiyi şu anda bu yazıyı okuyarak bu yazıda arıyorsun, ama çok heyecanlanma, ben sana yol gösteremem ben kendi yolumu zor buluyorum ki...

Felsefe düşünürlerinin, psikologların, sanatçıların ve edebiyat alanında çalışanların yüzyıllardır cevabını arayıp da bulamadığı bu mühim sorunun yanıtını biz veremeyiz. Ama belki yorgun ruhlarımıza bir teselli olarak, sizlerle ünlü filozofların bu konu hakkındaki görüşlerini kısaca paylaşabiliriz.

Hayatın Anlamı Nedir?

Platon'a göre: Platon, bilginin insanı erdeme ulaştıran en önemli araç olduğuna inanıyordu. O yüzden Platon'a göre, hayatın anlamının **"Daha çok öğrenmek,"** olduğunu söyleyebiliriz. Hatta Platon demokrasinin de eğitimin bir ürünü olduğuna inanıyordu. Eğitimsiz halkların demokrasiyle başa çıkamayacağını, zamanla demokrasinin bir oligarşiye döneceğini ve bilgisiz halkları yanlış bilgiyle donatan demagogların türeyeceğini ve bunun da diktatörlerin yolunu açacağını belirtmiştir. Platon'un verdiği bilgisiz demokrasi örneği size hangi ülkeyi hatırlatıyor? Yorumlarda belirtebilirsiniz.

Aristo'ya göre: Aristo'ya göre ise, insanı diğer varlıklardan ayıran bir etik yaklaşımı olmalıydı, çünkü Aristo'nun öğretisinde insan, "mantıklı (rasyonel)" bir varlıktı. Aristo, bu etik değerlerin de insanı iyi olmaya yönlendireceğine inanıyordu. Yani, Aristo'ya göre insan hayatının nihai amacının **"İyi olmak,"** olduğunu söyleyebiliriz.

Kinizm (Cynicism): Sokrat'ın öğrencisi olan Anisthetes'in liderliğini üstlendiği Kinik öğretiyeye göre, insanın nihai amacı, **"basit bir yaşam"** sürdürebilmektir. Bu basit yaşamda, kişi toplumdaki bireylerin çoğunu güdüleyen zenginlik, ün, güç ve cinsellik gibi arzuları bir kenara bırakıp kendi kendine yetebildiği şatafatsız bir hayat sürdürmeye çalışır. Bu öğretinin, birçok Doğu öğretisindeki "sade yaşam" ile benzerliği dikkatinizi çekmiştir.

Hedonizm: Belki de çoğu kişinin en aşına olduğu öğretilerden biri olan Hedonizm'e göre, insan hayatının amacı zevki olabildiğince yüksek tutup acıyı azaltmaktır. Yine Sokrat'ın öğrencilerinden biri olan Aristippus'un önderliğini ettiği bu düşünce ekolüne göre, her insanın keyfi, acısının üstünde olması gerektiğini savunur. Hedonizm'e göre hayatın anlamını: **"Hemen, şimdi, zevk,"** olarak açıklayabiliriz.

Epikürizm: Çoğu zaman Hedonizm'le karıştırılan bu öğretinin de amacı, Hedonizm gibi zevkin ve keyfin maksimuma çıkarılmasıdır. Ancak, Epikürizm'in keyfi en yükseğe çıkarmak için izlediği yol, Hedonizm'den oldukça farklıdır. Epikürizm'de kişinin keyfini maksimize etmesi ve ataraxia diye adlandırılan seviyeye çıkması için kişinin alçakgönüllü bir hayat yaşaması, hayatın nasıl işlediğini anlaması ve arzularını kısıtlaması beklenir.

Stoacılık: Stoacılığa göre insan mutsuzluğa düşer çünkü hayata dair yanlış çıkarımlar yapmıştır. Dolayısıyla, insan doğanın işleyiş mantığını iyi tanımalı ve ona göre hareket etmelidir. Stoacılıkta bir insanın söylediklerinden ziyade, yaptıkları/davranışları önemlidir. Stoacılığa göre hayatın anlamını: **"Mantığı kavra, canın yanmasın,"** diye özetleyebiliriz.

Kantianizm: Kantian anlayış, Alman filozof Immanuel Kant'ın zihin ve etik üzerine kurguladığı düşüncelerinden kök salmıştır. Kantian anlayışa göre kâinatı bir arada tutan ilkeler vardır. Bu ilkelerin geçerlilikleri uygulanabilirliklerine göre değişir. Örneğin, **"Seni sinir eden herkesi öldür,"** gibi bir ilkeyi evrensel bir biçimde geçerli kılmak imkânsızdır, çünkü bu ilke uygulandığında dünyada kimsenin kalmaması ihtimali vardır. Dolayısıyla, Kant'ın anlayışı toplumu bir arada tutan ve optimal düzeyde geçinmeyi sağlayan bir ahlaki anlayışa bağlıdır: **"Sana nasıl davranılmasını istiyorsan, başkalarına öyle davran."**

Nihilizm: Nihilizm, hayatın içten içe bir anlamı olmadığına dair felsefik bir doktrindir. Yani "Hayatın anlamı nedir?" diye soran birinin, bir nihilistin vereceği cevap: "Hayatın anlamı yoktur. Dolayısıyla her şey serbesttir," olur. Varoluşsal nihilizme göre, hayatın diğer filozofların ortaya koyduğu gibi tartışmasız ve ortaklaşa kabul edilebilecek bir anlamı yoktur, dolayısıyla kişinin bu hayatta her şeyi yapmak için izni vardır. Özellikle de, Nietzsche'nin "**Tanrı öldü**," ("God is dead.") aforizmasından sonra, günümüz yaşantısına en çok şekil veren felsefi doktrinlerden biri nihilizmdir.

Neden sorusuyla karşı karşıya kalıyorum.

KLONİDİN

Klonidin (Katapress) primer olarak hipotansif olarak kullanılan bir α -2 reseptör agonisti bir ajandır. Psikiyatrideki majör endikasyonu opiat ve opioidlerin yoksunluk semptomlarının kontrolü ile TS'nin tedavisidir.

Klonidin opioid ve opiat yoksunluğunun otonomik semptomlarının (örneğin; hipertansiyon, taşikardi, pupillaların dilatasyonu, terleme, lakrimasyon ve rinore) azaltılmasında etkili bir ajandır ancak subjektif hislerle ilişkili değildir. Klonidin methadon yoksunluğu olan bir hastada kullanılabilir. Klonidin opioid yoksunluğunun tedavisindeki etkinliği locus cereleustaki noradrenerjik nöronlar üzerindeki etkisine bağlıdır.

Bazı klinisyenler klonidini TS tedavisinde standart ilaçların yerine ilk seçenek olarak kullanırlar, TS'de klonidinin faydasının görülebilmesi için üç ay geçmesi gereklidir.

Klonidinin diğer potansiyel endikasyonları, anksiyete bozuklukları (panik bozukluk, fobiler, obsesif kompulsif bozukluk, posttravmatik stres bozukluğu ve generalize anksiyete bozukluğu) ve manidir.

Klonidinin en sık rastlanan yan etkileri ağız ve gözlerde kuruluk, yorgunluk, sedasyon, baş dönmesi, bulantı, hipotansiyon ve konstipasyondur, bunlar hastaların yüzde onunun ilacı bırakmasına neden olurlar. Bazı hastalarda seksüel disfonksiyonda gelişebilir. Klonidin tedavisine bağlı sıvı retansiyonu diüretiklerle tedavi edilebilir. Klonidin doz aşımında hastalarda koma ve opioid doz aşımına benzer pupillerde daralma görülebilir. Diğer doz aşımı semptomları kan basıncı, nabız ve solunum sayısında düşüştür. Klonidin; kalp hastalığı, böbrek hastalığı, Raynaud sendromu veya depresyon öyküsü olanlarda dikkatle kullanılmalıdır. Gebelikte ve süt emzirenlerde klonidin kullanımından kaçınılmalıdır.

İlaç etkileşimi ile ilgili olarak, klonidin ile trisiklik ilaçların birlikte kullanımında klonidin hipotansif etkisi engellenir.

Klonidin hangi endikasyonda kullanılırsa kullanılsın, hastada hipotansiyon gelişirse (kan basıncının 90/60 mmHg'nin altına inmesi) ilaç kesilmelidir.

On beş yaşında sigaraya başladım. Neden mi rahatsızlığıma nikotin iyi geliyormuş ne güzel bir bahane... Ben önce inanmadım ama neden sorusu yine karşıma çıktı.

Tütün psikoaktif olan alkaloid nikotin içerir. Her ne kadar sağlığa zararlı birçok etkileri olsa da bazı hastalıklar için terapötik etkinliği bulunabilir. Nikotinin Parkinson hastalığı, şizofreni, DEHB, depresyon tedavisinde etkili olabileceğine dair kanıtlar vardır. Nikotin, nikotinik asetilkolin reseptörlerinin potent bir agonistidir (52). Kortikal inhibisyonda azalmış uyarılmaya neden olarak tiklerde azalmaya neden olabilir. Tek başına nikotinin tik bozukluğunda etkin olduğunu gösteren yayınların yanı sıra, haloperidol ve nikotinin birlikte kullanımının tikleri azalttığına dair yayınlar mevcuttur (53,54). 7 mg/24 saat etkisi bulunan nikotin bandı ve haloperidolün birlikte kullanıldığı çift kör randomize bir çalışmada, TS tedavisinde haloperidol ile birlikte kullanılan nikotin davranış sorunlarını kontrol etmede plaseboya göre daha etkin bulunmuştur. Nikotin kullanımıyla ortaya çıkan en sık yan etkinin bulantı ve kusma olduğu bildirilmiştir (55). Dört TS hastasına 2 adet 10 mg nikotin içeren transdermal nikotin bandının 48 saat boyunca ardışık olarak yapıştırılması yöntemiyle yapılan açık uçlu bir çalışmada, 4 hafta sonrasına kadar tiklerde azalma olduğu gözlenmiştir.

Risperidon Nedir ve Ne için Kullanılır

Risperdal, Neoris, Nodirep, Perilife, Rileptid, Rixper, Restela, Ricus, Riplidon, Risfamed, Risvit, Rixol, Welris... Bu ilaçların hepsi risperidon içerirler. Antipsikotikler olarak adlandırılan ve bir çeşit ruhsal bozukluk (psikoz) durumunda kullanılan ilaç grubuna dâhildir. Ancak psikiyatride birçok hastalığın tedavisinde de yardımcı ilaç olarak kullanılır. Risperidon nedir ve ne için kullanılır? Risperdal, antipsikotikler olarak adlandırılan ve bir çeşit ruhsal bozukluk (psikoz) durumunda kullanılan ilaç grubuna dâhildir. Ancak psikiyatride birçok hastalığın tedavisinde de yardımcı ilaç olarak kullanılır.

Risperidon temel olarak aşağıdaki durumların tedavisinde kullanılmaktadır.

Halüsinasyon (olmayan bir şeyi görmek, işitmek veya hissetmek), kuruntu, zihin karışıklığı, saldırganlık, aşırı şüphecilik (paranoya), duygusal ve sosyal çekingenlik gibi

düşünce, duygu ve/veya davranışlarınızı etkileyen durumlar, kişilerin hissettiği ruhsal çöküntü, suçluluk duygusu, endişe ve gerginlik gibi belirtiler. Ayrıca Risperidon, uzun süreli bazı rahatsızlıklarda, (bipolar bozukluk gibi), gözlenen taşkınlık nöbeti belirtilerinin kontrol altına alınmasında, agresif veya diğer yıkıcı davranışların ön planda olduğu davranış ve diğer yıkıcı davranış bozukluklarının tedavisinde, çocuklarda ve ergenlerde otistik bozukluğa bağlı huzursuzlukların (agresif belirtiler, kendine zarar verme, öfke nöbetleri, ani duygu durum değişiklikleri) tedavisinde de kullanılır.

Serotonin gerialım inhibitörlerini tetikleyen nedir?

Ciddi Bir İlaç Reaksiyonu: Serotonin Sendromu

Tartışmasonyıllardaçocuklukveadölesandönemde serotonin gerialım inhibitörlerinin kullanımı giderek artmıştır. Serotonin sendromu merkezi ve periferik sinir sisteminde aşırı serotonerjik etkinlik ile oluşan hayatı tehdit eden bir ilaç reaksiyonudur. Genellikle nöromüsküler hiperaktivite (hiperrefleksi, myoklonus, koordinasyon bozukluğu, tremor), otonomik hiperaktivite (hiperhidrozis hipertermi, diyare, hipertansiyon/hipotansiyon, bulantı-kusma) ve bilinç değişikliği (konfüzyon, hipomani, ajitasyon) klinik triadı ile karakterizedir (2).

Genellikle serotonerjik ilaçların yüksek dozda veya başka ilaçlarla beraber kullanımları sırasında ortaya çıkmaktadır. Beyin sapı ve spinal kordaki 5-HT1A ve 5-HT2 reseptörlerinin aşırı uyarılması sonucu artan serotonerjik nörotransmisyonun serotonin sendromu gelişiminden sorumlu olduğu düşünülmektedir (2,3). Klinik bulgular hafif olgularda gözden kaçabilecek tremor, diyare şeklinde olabileceği gibi hipertansiyon, nöbet, hipertermi, deliryum, koma ve ölümle sonuçlanan ağır bir tablo şeklinde de olabilir. Yapılan çalışmalar hekimler arasında serotonerjik sendrom farkındalığının düşük olduğu ve çoğu zaman anımsanmadığı yönündedir (4).

Hastalığın tanısına serotonerjik bir ilaç başlanan hastada klinik bulguların ortaya çıkması ile gidilir. Serotonin sendromu için tanımlanmış farklı tanı kriterleri bulunmaktadır. İlk önce Sternbach tarafından tanımlanan kriterler daha sonra Radoski ve ark. (5) tarafından revize edilmiştir. Sternbach tanı kriterlerine göre, mental durum değişiklikleri (konfüzyon, hipomani), ajitasyon, myoklonus, hiperrefleksi, terleme, üşüme/ürperme duyuları, tremor, ishal, koordinasyon bozukluğu ve ateş gibi belirtilerinden en az üçünün bulunması gerekmektedir.

Günümüzde en çok Hunter tarafından tanımlanan kriterler kullanılmaktadır. Hunter ölçütlerine göre serotonin sendromu tanısı konulabilmesi için spontan klonus, indüklenmiş klonus veya oküler klonusla birlikte ajitasyon veya terleme veya hipertoni ve ateş, tremor ve hiperrefleksi bulunması gerekmektedir. Hastamızda bilinç değişikliği, artmış duygulanım, ajitasyon, refleks artışı, tremor, ateş, terleme, taşikardi, hipertansiyon bulunmaktaydı ve iki sisteme göre de kriterleri karşılamaktaydı (5,6,7).

Tedavide en önemli nokta erken tanı ve tetikleyen ilacın kesilmesidir. Bunun dışında serotonin antagonistleri tedavide kullanılabilir. Ayrıca semptomatik yaklaşımla özellikle ajitasyon, otonom semptomlar ve hiperterminin kontrol altına alınmaya çalışılması, gerekirse sedasyon sağlanması, eksternal soğutma, antihipertansif ilaçlar kullanılmalıdır. Serotonerjik ilaçların kesilmesi ve tedavinin başlanmasıyla birlikte, pek çok olgu 24 saat içinde tipik olarak geriler, ancak yarılanma ömrü uzun olan, aktif metabolitleri olan ya da etki süresi uzun olan ilaçları kullanan hastalarda bulgular bir süre daha devam edebilir. Örneğin, konfüzyon ve diğer bilinç değişiklikleri birkaç gün sürebilir ve hatta tedaviye rağmen, ölüm söz konusu olabilir (1,2).

Hastamızda fluoksetin ve imipramin gibi iki serotonerjik ilacın kombine kullanımı söz konusuydu ve tanı kriterlerini karşılıyordu. Serotonerjik ilaçların kesilmesinden sonraki 24 saat içinde hastanın terleme, taşikardi, hipertansiyon bulgularında ve metabolik asidozunda belirgin düzelme sağlandı. Sonuç serotonin sendromu nadir görülen, genellikle akla gelmeyen, ölümcül olabilen bir ilaç yan etkisidir. Özellikle antidepresan ve antipsikotik ilaçların kombine tedavilerinde risk artmakta olup, bu hastalarda özellikle nöbet ayırıcı tanısında serotonin sendromu anımsanmalıdır.

Kaynaklar

1. Dunkley EJ, Isbister GK, Sibbritt D, et al. The Hunter Serotonin Toxicity Criteria: Simple and accurate diagnostic decision rules for serotonin toxicity. QJM 2003;96:635-42. <http://dx.doi.org/10.1093/qjmed/hcg109>
2. Boyer EW, Shannon M. The serotonin syndrome. N Engl J Med 2005;352:1112-20. <http://dx.doi.org/10.1056/NEJMra041867>
3. Habertzettl R1, Fink H, Bert B. Role of 5-HT(1A) and 5-HT(2A) receptors for the murine model of the serotonin syndrome. J Pharmacol Toxicol Methods 2014; 70:129-33. İKSST Derg 7(3):144-146, 2015 146 <http://dx.doi.org/10.1016/j.vascn.2014.07.003>
4. Jones D, Story DA. Serotonin syndrome and the anaesthetist. Anaesth Intensive Care 2005;33:181-7.
5. Sternbach H. The serotonin syndrome. Am J Psychiatry 1991;148:705-13. <http://dx.doi.org/10.1176/ajp.148.6.705>

6. Radomski JW, Dursun SM, Reveley MA. An exploratory approach to the serotonin syndrome: an update of clinical phenomenology and revised diagnostic criteria. *Med Hypotheses* 2000;55:218-24. <http://dx.doi.org/10.1054/mehy.2000.1047>
7. Koury KM, Tsui B, Gulur P. Incidence of serotonin syndrome in patients treated with fentanyl on serotonergic agents. *Pain Physician* 2015;18:27-30.

Optogenetik

Optogenetik, genetik olarak ışığa duyarlı araçlar kullanılarak canlı doku ve hücrelerde hücresel aktiviteleri izlemek için optik ve moleküler stratejilerin bütünüdür. Optogenetik; Parkinson, Epilepsi ve görme kaybı da dâhil olmak üzere çeşitli nörolojik bozuklukların altında yatan mekanizmalar ve optogenetik terapiler için yeni stratejilerin gelişimine katkı sağlamaktadır. Özellikle optogenetik çalışmalar, yakın gelecekte insanlarda gerçek görsel yenilenme sağlayabilir ve rejeneratif tıp alanında yeni sınırlara ulaşabilir.

Optik ve genetik yöntemler birlikte kullanılarak "optogenetik" denilen yeni bir kavramı ortaya çıkarmıştır. Optogenetik terimi literatüre girdikten sonra *Nature* dergisi tarafından yılın metodu seçilmiştir. Çok yeni bir metod olmasına rağmen bugün dünyada 800'ün üzerinde yeni optogenetik çalışma merkezleri bulunmaktadır ve gün geçtikçe bunlara yenileri eklenmektedir. Optogenetik çalışmalar sayesinde sinirbilimi alanında kabul edilen her konunun tekrar çalışılarak doğrulanmasındaki önemini daha da artırmaktadır (Alp, 2017).

Optogenetik terimi; optik ve genetik teknikleri birleştirerek oluşturulan önemli bir alanı yansıtmaktadır. Genetik olarak ışığa duyarlı araçlar kullanılarak canlı doku ve hücrelerde belirlenmiş hücresel aktiviteleri izlemek için optik ve moleküler stratejilerin bütünüdür. Bu terim belirli nöronların veya proteinlerin, sinir hücrelerindeki fonksiyonların belirlenmesinde optik teknoloji ile birleştirilmesi sayesinde oluşmuştur. Son yıllarda önemli bir hız kazanmıştır (Dugué ve ark. 2012). Beynin otonomik alanları üzerinde yapılan araştırmalarda kullanılan optogenetik çalışmalar, fenotipik olarak belirlenmiş nöron grupları ve astrositler üzerinde özgül kontrol araçları sağlamaktadır. Eftörleri kullanarak nöronların ve astrositlerin (nöronları destekleyen hücre) aktivitesini kontrol ederek, sınırlamaları ortadan kaldırmak amacıyla kullanılan yeni bir teknolojidir (Kasparov, 2012). Optogenetik çalışmalar, tek bir hastalık sürecini belirlemek için çeşitli tahlillerin farklı patofizyolojik mekanizmalarını gerçekten etkilediğini ve farklı yapıları ölçtüğü fikirlerin doğrulanmasını sağlamaktadır. Optogenetik, depresyon sendromuna katkıda bulunan ve nörolojik bozukluklarda sinir yollarının belirlenmesini hızlandırmıştır (Marton ve Sohal, 2016). Genetik olarak ışığa duyarlı araçlar kullanılarak

canlı doku ve hücrelerde belirlenmiş hücresel aktiviteleri izlemek için optik ve moleküler stratejilerin bütünüdür. Gen ifadesinin düzenlenmesi, belirli bir genin üretimini artırmak veya azaltmak için hücreler tarafından kullanılan birçok mekanizmayı içermektedir. Gen ekspresyonunu ve protein aktivitesini düzenlemek için farklı araçlar bulunmaktadır. Bu araçlar, canlı hücrelerdeki bazı olayları düzenlemek için kimyasal veya fiziksel ajanları kullanmaktadır. Kimyasal temelli gen düzenleyici sistemlerde, kontrol edilebilir bir transkripsiyon faktörü, kimyasal varlığında promotor bölgelere bağlanarak, hedef gen ekspresyonunu kontrol eden memeli hücrelerinde eksprese edilmektedir. Bir diğer yaklaşım, proteinin işlevini düzenlemek için oligomerleşmesini düzenlemektir (Özçelik, 2016). Optogenetik araçlar, nörolojik bozukluklarda patofizyolojik sinyal mekanizmalarını anlamayı ve bunları düzeltmek için terapötik stratejiler geliştirmeyi amaçlamaktadır. Parkinson hastalığı, epilepsi ve görme kaybı da dâhil olmak üzere çeşitli nörolojik bozuklukların altında yatan mekanizmalar ve optogenetik terapiler için düzeltici stratejilerin gelişimine katkı sağlamaktadır (Tonnesen, 2013). Son on yılda ortaya çıkan bir optogenetik sinyal iletimi, gen ifadesi, hücre göçü, protein ve organellerle alakalı olayların ışıkla çeşitli moleküler ve hücresel süreçlerin manipüle edilmesine imkan sağlamıştır (Liu ve Tucker, 2017). Optogenetik teknikler beynin çeşitli bölgelerindeki nöronal devrelerin çalışması için uygulanmıştır. Nöromodülasyon (hedeflenen hücreye elektrik veya kimyasal maddeler verilerek sinir aktivitesinin değiştirilmesi) çeşitli nörolojik rahatsızlıkların tedavisinde potansiyel olarak kullanılmaktadır (Wykes ve ark. 2016).

Optogenetikte Transfeksiyon

Fototetikler ve etki mekanizması ile uygulanan ışığın frekansı gibi faktörler optogenetiğin çeşitliliğini oluşturmaktadır. Tespit edilen bir opsine ait genin istenilen dokuya transfeksiyon aşaması şöyle devam etmektedir

Öncelikle hedeflenen gen belirlenir. Daha sonra belirlenen bu gen izole edilir. Şayet bir protein izole edilebiliyorsa mRNA dizisini okuyabilmelidir. Bu diziyi kodlamış olabilecek DNA bölgelerinin bir kümesi çıkarılabilir. Tespit edilen genin çoğaltılması için polimeraz zincir reaksiyonu (PZR) en çok tercih edilen yöntemdir. Bu yöntem için hedeflenen genin birkaç nükleik asitlik bölümünün bilinmesi gerekmektedir. Bu nedenle klonlanması amaçlanan genin transkripsiyon ürünü olarak bilinen mRNA izole edilmektedir. Bu mRNA'dan ters transkriptaz enzimi sayesinde elde edilen cDNA izolasyonu yapılmakta ve PZR ile çoğaltılma işlemi gerçekleştirilmektedir. Genin vektöre aktarılma işlemi için

elektroporasyon tekniği kullanılmakta ve izole edilen genin hücre kültür ortamına ekimi yapılmaktadır. Hücre kültür ortamında bulunan hücrelerin zarlarında oluşan geçici zarlar sayesinde genetik materyalin hücre içine alınması gerçekleşmektedir (Alp, 2017). Optogenetik Transfeksiyon Aşamaları (Alp, 2017).

Optogenetikte Fototetikler

a) **Bakteriyorodopsin:** Yeşil alglerden keşfedilen ışığa duyarlı ilk protein olarak bilinir Hücre içine katyon girişi yeşil ışık ile uyarıldığında gerçekleşir ve transfekte edildiği nöronda aksiyon potansiyelini oluşturur (Alp, 2017).

b) **Halorodopsin (NpHR):** Sarı ışığa duyarlı olan ve Halobacterium salinarum'da tespit edilen iyon kanalıdır. Clionlarının hücre içine taşınmasını sağlayarak hücre membranın potansiyelini azaltmaktadır. Böylece aksiyon potansiyelinin inhibe olmasına neden olmaktadır (Alp, 2017).

c) **Kanalrodopsin (ChR):** Kanalrodopsinler, yeşil yosunlarda keşfeilen iyon kanallarıdır. Mavi ışık ile membranın depolarizasyonu uyarılarak aksiyon potansiyeline aracılık etmektedir. Mavi ışığa duyarlı bir Na⁺ iyon kanalı olup Chlamydomonas reinhardtii'de keşfedilmiştir. Işıkla uyarıldığında hücre içine Na⁺ girişini sağlayarak aksiyon potansiyelinin oluşmasına yardımcı olmaktadır (Alp, 2017).

d) **Genetik Olarak Kodlanmış Optik Araçlar (OptoXR):** OptoXR geni, rodopsini (gözde bulunan ve karanlıkta görmeyi sağlayan protein) aktiveleştirerek, görmede etkili olan reseptörlerin geliştirilmesini sağlamaktadır Hücre içi sinyal yollarının mekanizmasını kontrol edebilecek optogenetik bir yöntem geliştirilmiştir. Aynı zamanda çok farklı bölgelerdeki hücre tiplerinden bazılarını uyarırken diğerlerinin inhibe edilmesini sağlayabilecek faydalı bir yöntemdir (Alp, 2017). Fototetik Mekanizmalar (Alp, 2017).

Optogenetikte Işık Sistemler

Son zamanlarda optogenetik metodlarda kullanılan yüksek doku çözünürlüğüne sahip bir ışık olan LED (Light-emitting diode) teknolojisi optogenetikte yaygın olarak kullanılmaya başlanmıştır (Gradinaru ve ark. 2007). Bu LED sistemleri, üzerinden akım geçen bir silikon maddenin ışık vermesi prensibine dayanmaktadır. LED teknolojisi ile ışık doğrudan *in vivo* ortamda, beyin dokusu içerisindeki hedeflenen hücrelere özgü uygulanmaktadır (Şekil 3). Optogenetik çalışmalarda kullanılan ışığın mahiyeti ve hedef bölgeye aktarılma şekli optogenetiğin kontrol edilmesini sağlayan önemli faktörler

arasındadır. Optogenetik LED Işığın Fiber Optik Kablolar Vasıtasıyla Hedef Beyin Dokusuna Yönlendirilmesi (G ve ark. 2013).

Sinirbiliminde Optogenetik Yaklaşımlar

Sinirbilimi keşfinde optogenetik etki önemli bir yere sahiptir. Bir yandan genetik çalışmalar bir yandan psikiyatrik hastalığa ilişkin yaygın bireysel zayıf mutasyonlara kadar değişen mutasyon dizilimini genişleten etkileri içermektedir (Zhang ve Cohen, 2017). Optogenetik, ışığı kullanarak sinirsel aktiviteyi kontrol eden bir nöromodülasyon yaklaşımıdır. Son zamanlarda, optik stimülasyon yöntemleri, sinir sistemi işlevini tanımada önemli yetenekler sergilemektedir. Bu nedenle, beyin stimülasyon modelleri ışık modülasyon yöntemlerine dayanan optik stimülasyon teknikleriyle üretilebilir. Bu amaçla, genetik araçları kullanarak spesifik hücreleri hedef alan ve keşfedilebilen bazı yeni moleküller saptanmıştır. Optik ve moleküler genetiğin geliştirilmesi, merkezi sinir sisteminin çalışma düzeylerinde, çoğunlukla nöronal aktivitenin saptanması ve manipülasyonu için fizibilite ve dolayısıyla beyin operasyonunun anlaşılmasında temel gelişmeler sağlamıştır. Bir optik uyarım tekniği olarak optogenetik, ışık ile nöronal aktivitenin modülasyonuna izin vermektedir. Bu şekilde ışıkla kaplı, opsin proteinleri ışıkla uyarılmaktadırlar. Genetik olarak hedeflenen nöronlarda ifade edilmektedir. Bu nöronları ortaya çıkarmak için uygun dalga boylu ışıklara ihtiyaç duyulmaktadır. Sinirsel fonksiyonun iki yönlü yönetimi ve spesifik hücre tiplerinin genetik olarak hedeflenmesi optogenetik olarak mümkündür. Bu nedenle, farklı bozukluklarla ilgili beyin devrelerinin deneysel araştırmaları için güçlü bir yöntemdir. Sinirsel devreler sorgulaması bir sonraki önemli uygulamadır. Akıl hastalığı devrelerinin analizi ve hastalığıdaki etkilerinin algılanışı, nöronların farklı spesifik hücre türünün aktivite modülasyonu ile sağlanmaktadır. Bu nedenle yeni tedavileri bulmak için incelenebilen yeni nörolojik bozukluk modelleri üretilir. Genellikle, nöronal hücreler seçici olarak kontrol edilebildiğinden minimum yan etkilere sahip etkin zihinsel tedavi elde edilebilir (Mahmoudi ve ark. 2017).

Optogenetik Çalışmaların Hastalıklarla İlişkisi Psikiyatrik Hastalıklarda Optogenetik

Son yıllarda optogenetik uygulamalar, nöropsikiyatrik hastalığa yönelik sorulara bir çözüm odağı haline gelmiştir. Optogenetik teknolojinin, psikiyatri ile özel bir ilişkisi vardır. Özellikle, psikiyatride sinirsel iletişim yollarının işlevsel hale gelmesinde etkilidir. Optogenetik teknolojiler davranış, psikoloji, görüntüleme, elektrofizyoloji ve farmakoloji

alanları ile bütünleşmiştir (Deisseroth, 2012). Optogenetik, sadece sağlıklı beynin nöronal bağlantılarını ve işlevini değil aynı zamanda psikiyatrik bozukluklara yol açan nöronal değişiklikleri anlamamızı sağlamıştır. Uyku-uyarılma, korku, kaygı, depresyon, şizofreni, sosyal ve agresif davranışlarla ilgili psikolojik bozuklukların temelindeki farklı beyin devrelerini araştıran optogenetik çalışmalar ele alınmıştır. Bu devrelerdeki değişikliklerin bağımlılık, kaygı, depresyon veya şizofreni gibi psikiyatrik bozukluklara yol açtığı belirtilmektedir. Optogenetik, nöronal aktivitenin optik okunmasını sağlamaktadır. İnsan hastalıklarında terapötik müdahale için bir aşama oluşturabilmektedir (Tourino ve ark. 2013). Lorincz ve Adamantidis, 2017, optogenetik araçların uygulanması benzeri görülmemiş zamansal hassasiyet ile nörokimyasal çalışmaların izlenmesine ve kontrol edilmesine olanak sağlamışlardır. Beyin hücrelerinde monoaminlerin katılımını ve optogenetik yaklaşımları kullanarak duyuşsal bilgi işleme üzerinde çalışmışlardır. Bu çalışmalar sonucunda; monoaminergik sistemlerin modülatör etkileri aydınlatılmış ve kaydedilen hücrelerin nörokimyasal kimliklerini belirlemede etkili olduğu görülmüştür.

Korku ve Depresyonun Optogenetik ile İlişkisi

Optogenetik araştırmalar, korku ile ilişkili davranış süreçlerinin temel mekanizmalarını ortaya koyma kapasitesine sahiptir. Yeni geliştirilmiş teknikler kullanılarak doğuştan gelen korkuların altında yatan sinirsel devrelerin çalışmalarına ve bunların etkileşimlerinin tanımlanmasına olanak sağlamıştır. Korku, anormal şekilde ifade edildiğinde modüle edilebilmekte veya bastırılabilir (Luchkina ve ark. 2017).

Optogenetik ve farmakogenetik sinirbilimi çalışmalarında uygulama bulan ve önemli özellikleri paylaşan güçlü metotlardır. Her iki yaklaşımın da büyük bir gücü, doğal genetik olmayan proteinleri nöronlara sokmak için, kanallar, pompalar ya da reseptörler olarak işlev gören modern genetik ve viral vektör tekniklerinin kullanılmasıdır. Her iki durumda da, bu yeni proteinler endojen bileşikler için hassas değildir ve aksi takdirde sinir dokusu üzerinde herhangi bir etkiye sahip olmayan uyarılara duyarlıdır. Bu nedenle, her iki yaklaşım da seçicidir ve sinirsel devrelerin tanımlanan fonksiyonlardaki rollerinin analizlerine izin vermektedir (Aston ve Deisseroth, 2013). Agus ve Janovjak, 2017, optogenetik uygulamalar ile sinyal ileten ağların ve sinirsel devrelerin, protein fonksiyonunun ve sinyal yolağı aktivasyonunun kontrolünü sağlamışlardır. Kanser, metabolik enfeksiyöz, hematolojik veya sinir sistemi hastalıklarının tanımlanmasını, tedavi edilmesini ve hastalıkla ilgili hedeflerin çözülmesine katkı sağlamışlardır. Hedef tanımlamada tedavi edici yaklaşımlar ile birlikte ilaç keşfinde optogenetik uygulamaların

önemli bir yeri olduğunu vurgulamışlardır.

Görme Tedavisinde Optogenetik

Optogenetik yöntemler, nörolojik hastalıkların özellikle de retinal dejeneratif hastalıkların tedavisi için terapötik araçlar olarak hızla geliştirilmektedir. Uyarılma, hedef retinal hücrelerde sinirsel tepkiler üretmek için yeterli olmalı ve aynı zamanda göz hasarına neden olduğu bilinen fotokimyasal ve fototermal sınırların altında olması gerekmektedir (Yan ve ark. 2016). Tonnesen, 2013, retinal dejenerasyon ile körleştirilen farelerde, kanalrodopsin-2'yi ifade etmek için mavi ışık ile aydınlatmanın gangliyon hücrelerini aktive ettiği ve görme merkezinde elektrofizyolojik tepki uyandırdığını tespit etmiştir. Retinaları dejenere olan Retinis pigmentosa hastalarının görüş alanları optogenetik yöntemlerle tekrar duyarlı hale getirilebileceği vurgulanmıştır Optogenetik, hücreleri ışığa duyarlı hale getirmekte ve ışığa duyarlı iyon kanalları veya pompalar oluşturarak yeni ışığı algılayabilme yeteneği kazandırmaktadır. Optogenetik proteinler, hem fotoreseptörlerin ışık tepkilerini arttırmak hem de ganglion (sinir düğümü) hücrelerinde yeni ışığa duyarlı tepkiler oluşturmak için kullanılmıştır. Hastalığın erken dönemlerinde retinal fotoreseptör işlev bozukluğunu önlemektedir (Fine ve ark. 2015). Şekil 4. Retinis pigmentosa Hastasına Ait Görüş Alanı (Fine vd., 2015).

Epilepsi'nin Optogenetik ile İlişkisi

Son zamanlarda optogenetik, epilepsi hastalarında nöronal aktiviteyi kontrol eden mekanizmalar üzerine odaklanılmış ve bu hastalıkların tedavisinde büyük umutlar vaat etmiştir (Kambli ve ark. 2017). Zhao ve ark. 2015, epilepside büyük ve yaygın olan nöbet odağını doğrudan modüle etmek yerine, optogenetik uygulamalar kullanarak nöbet ağrıyla etkileşime girebilecek beynin diğer alanlarını hedefleyerek nöbetleri modüle etmişlerdir. Cerebellumun (beyincik) aydınlatılması, nöbetlerin geciktirmesinde etkili olmuş ve nöbet süresinde olumlu azalmaların olduğunu tespit etmişlerdir. Cunningham ve ark. 2014, araştırmalarında insan kök hücrelerinden türetilen GABA'erjik (Gama Amino Bütirik Asit) internöronların epilepsi modeli fare beyinde fonksiyonel bozukluğa sebep olan bölgeye göç ettiklerini ve o bölgede bulunan diğer hücrelerle etkileşime girdiklerini gözlemlemişlerdir. Ardından optogenetik yöntemi kullanarak hipokampus bölgesine enjekte ettikleri GABA'erjik internöronların postsinaptik yanıtlar oluşturduğu sonucuna varmışlardır. Araştırma sonucunda nakledilen nöronların olgunlaşmadan da epileptik nöbetleri baskılama özelliğine sahip olması dikkat çekmiştir.

Alzheimer'in Optogenetik ile İlişkisi

Önemli bir nörodejeneratif bozukluk olan Alzheimer, sinirsel faaliyetleri birçok düzeyde etkilemektedir. Optogenetik araçlar, normal beyin işlevini ve Alzheimer modellerindeki yapısal bozulmaları ortaya çıkarmak amacıyla sinaptik molekülleri uyarmak için benzeri görülmemiş bir özgülük sağlar. Ayrıca, nöronları uyarmak için optogenetik kullanımı Alzheimer'ın neden olduğu öğrenmeyi ve hafıza kaybını kurtarabilmektedir (Yang ve ark. 2017).

Parkinson'un Optogenetik ile İlişkisi

Optogenetik, araştırmacıların belirli bir promotör tarafından tanımlanan beyin hücrelerini uyarmasına veya inhibe etmesine ve belirli bir beyin bölgesini spesifik olarak hedeflemesine olanak tanımaktadır (Parker ve ark. 2016). Geçici olarak hassas ve geri dönüşümlü nöral kontrol için ışığa duyarlı, membrana bağlı proteinlerin kullanımı optogenetik ile mümkündür. Nöronları ışıkla uzaktan düzenlemek, nöral aktivitenin regülasyonlarını tek aksiyon potansiyel seviyesine kadar sağlamaktadır. Parkinson için optogenetik, kas sistemi ve semptomlarına neden olan işlevlerin seçici olarak incelemesi için yeni yetenekler sunmaktadır. Bu yeni anlayış mekanizmaları, sinirsel fonksiyon bozukluklarına yönelik tedavi edici olanaklar sağlamaktadır (Vazey ve Aston-Jones, 2013).

Şizofrenide Optogenetik Nöronal Kontrol

Şizofreni, klinik bulgular ile karakterize olan ciddi zihinsel bir bozukluktur. Optogenetik beyindeki bireysel nöronları hedefleyebilen ve farklı nöronal popülasyonları açıp kapatarak nöronal aktiviteyi kontrol eden yeni bir teknolojidir (Peled, 2011). Young ve Wimmer, 2017, talamik retiküler çekirdeğin (TRN) dikkat ve uykuda rol oynadığını belirtmişlerdir. TRN çeşitli beyin bölgelerini birbirine bağlar ve böylece devam eden korteks işlevinin düzenlenmesi ve desteklenmesinde önemli bir rol oynamaktadır. TRN'deki bozulmalardan kaynaklanan dikkat ve uyku bozuklukları şizofrenide gözlenen klinik bulgularla çarpıcı bir şekilde benzer olduğu kanısına varmışlardır. Talamik fonksiyonlardaki eksiklikler, şizofreni hastalarında görülen belirgin sayıda belirtiyi açıklamak için uzun zamandan beri önerilmektedir.

Kalp Fizyolojisinde Optogenetik Çalışmalar

Bilim adamları kardiyovasküler fizyolojinin karanlıkta kaldığı bazı sorulara cevap bulmak için optogenetik alanında araştırmalar yapmışlardır. Kardiyolojide,

optogenetik yöntemlerin en belirgin kullanımı kalp aktivasyon dizisini düzeltmek ve ani kalp ölümünü önlemek amacıyla elektronik cihazların (kalp pili, elektro şok cihazı) kullanımına dayanan aritmilerin tedavisine yönelik olmuştur (Pianca ve ark. 2017). Bu alandaki en son başarılarından birini temsil eden ışık temelli defibrilasyon (elektro şok cihazı) stratejilerine odaklanılmıştır. Defibrilasyon stratejilerini optimize etmek için elektriksel aktiviteyi saptamaya ve uyarmaya yönelik gelişmiş optik yöntemlerin ve yeni anlayışların önemi vurgulanmıştır (Crocini ve ark. 2017). Optik elektrofizyoloji yöntemi nöronun kendine özgü uyarılabilirliği ve sinaptik iletim üzerindeki etkilerini değerlendirmek için nörotoksisite araştırmaları için de kullanılabilir. Optogenetik kalp pilleri ve kalsiyum ile kombine edildiğinde, insan kalp aktivitesi üzerindeki ilaç etkilerini araştırmak için zengin bir fonksiyonel fenotip sağlamaktadır (Zhang ve Cohen, 2017). Fare Kalbinin Optik Fiber Kablo Vasıtasıyla Uyarılması (Pianca vd., 2017)

Alışkanlıkları Öğrenmek İçin Optogenetik Uygulamalar

Smith ve Graybiel, 2013, optogenetik yöntemlerle, beynin ön kısmında küçük bir alanın, önceki alışkanlıklar ile kıyaslandığında yeni alışkanlıkları kontrol edebildiğini tespit etmişlerdir. Refleksif davranışların anlık olarak izlenmesine yönelik bir mekanizmanın varlığını ortaya koymuşlardır.

Hafıza Araştırmalarında Optogenetik Uygulamalar

Son yıllarda optogenetik uygulamaların bellek çalışmalarına dahil edilmesi ile bilişsel süreçlerin altında yatan ağları anlama konusunda bir devrim başlatarak bu alanda mükemmel bir ilerleme sağlanmıştır. Yapılan araştırmalar, beyinde bilgi yolları, algı, hayal, düşünme, hatırlama vb. fonksiyonlara katkısının yanı sıra, hafızanın gelişimine büyük katkı sağlamıştır (Goshen, 2014).

Optogenetik Alanında Yapılan Güncel Çalışmalar

Kielbaso ve ark. 2018, optogenetik hücre sinyal yollarını, spesifik hücreler üzerindeki etkilerini aktive edebildiğini veya engelleyebildiğini göstermiştir. Genom ve epigenomun spesifik kontrolüne izin verebildiğini, hücre kaderini ve dönüşümü modüle edebilmektedir. Ordaz ve ark. 2017, fare modellerinde premotor korteksin kanalrodopsin optogenetik uyarımını kullanarak, akson miyelin kalınlığını ve oligodendrosit çoğalmasında artış sağlandığını tespit etmişlerdir. Açlığın bilişsel fonksiyonlara olan katkı mekanizmasını hücre düzeyinde incelemiştir. Araştırmacı açlık-tokluk ve besin alımında önemli bir merkez olan hipotalamusun arkuat çekirdeğindeki AgRP nöronlarını (açlık hissinin

oluşmasından sorumlu hücreler), optogenetik metotla uyarak öğrenme ve bellek üzerindeki davranışsal etkilerini kayıt altına almıştır. Bunun için optogenetik uyarı grubu ve kontrol grubuna serbest beslenme uygulanmış, açlık grubu ise 18 saat aç bırakılmıştır. Gruplar, su labirentinde öğrenme kapasiteleri ve hafıza performansları açısından karşılaştırılmıştır. Sonuç olarak optogenetik uyarı grubunun platforma ulaşma zamanının, kontrol grubuna göre istatistiksel olarak anlamlı şekilde azaldığı gözlemlenmiş AgRP hücrelerinin spesifik uyarılmasının öğrenme kapasitesini geliştirdiği ortaya konulmuştur. Ueda ve Sato, 2017, optogenetik araçların aktin düzenleyici sinyal molekülleri kullanarak hücre zarı dinamiklerini in vivo olarak manipüle etme potansiyeline sahip olduğunu ortaya koymuşlardır. Towne ve ark., 2013, periferik sinir sistemi alanında yaptıkları çalışmalarda motor kontrol, ağrı ve somatosensöriyel transdüksiyon (duyusal dönüşümler) durumlarında optogenetiğin üstünlük oluşturduğunu tespit etmişlerdir.

Sonuç

Optogenetiğin ortaya çıkışı, nörobilim ve biyoteknoloji alanı için hem rafine bir araştırma aracı hem de genetik araştırmalarla birçok tıbbi koşul için potansiyel bir tedavi olarak hizmet etme yoluna yeni bir yön vermektedir. Optogenetik, tedavi edici yöntemlere dönüştürülebilmesi için henüz başlangıç aşamasındadır. Aynı zamanda sinir bilimindeki cevaplanmamış birçok soruya çözüm bulabilir (G ve ark. 2013). Optogenetik sadece biyolojik çalışmaların konusu olmasının dışında klinik yöntemler açısından da önemli vaatleri bulunan bir metottur. Sadece sinirbilimi alanına bağlı kalmayıp diğer alanlarda da (kalp fizyolojisi, görme tedavisi, motor kontrol, ağrı ve somatosensöriyel transdüksiyon, hücre zarı, akson miyelin kalınlığı ve oligodentrosit çoğalması, hücre sinyal yolları, spesifik hücresel olayların aktivasyonu, genom ve epigenom kontrolü,) büyük umutlar vaat etmektedir.

Bilgi

Bu derleme Fırat Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Bünyesinde Biyoloji Bölümü'nde doktora semineri kapsamında sözlü olarak sunulmuştur.

Kaynaklar

1. Agus, V. and Janovjak, H., 2017. Optogenetic methods in drug screening: Technologies and applications, *Current Opinion in Biotechnology*, 48, 8–14.
2. Alp, M.İ., 2014. Optogenetiğin temelleri, *European Journal of Basic Medical Science*, 4 (2), 37–4. 190 Cilt/Volume: 23, Sayı/Issue: 2. 2018 Beyaz ve Aslan Alp, M.İ., 2017.

3. Açlık kuramına yeni bir bakış: Arkuat çekirdeğin optogenetik olarak uyarılmasının kognitif davranış üzerine etkisi, Doktora Tezi, Selçuk Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Konya. Aston-Jones, G. and Deisseroth, K., 2013. Recent advances in optogenetics and pharmacogenetics, *Brain Research*, 1511, 1–5. Crocini, C., Ferrantini, C., Pavone, F.S. and Sacconi, L., 2017. Optogenetics gets to the heart: a guiding light beyond defibrillation, *Progress in Biophysics and Molecular Biology*, 130, 132–139. Cunningham, M., Cho, J.H., Leung, A., Savvidis, G., Ahn, S., Moon, M., Lee, P.K.J., Han, J.J., Azimi, N., Kim, K.S., Bolshakov, V.Y. and Chung, S., 2014. Hpsc-derived maturing gabaergic interneurons ameliorate seizures and abnormal behavior in epileptic mice, *Cell Stem Cell*, 15 (5), 559–73. Deisseroth, K., 2012. Optogenetics and psychiatry: applications, challenges, and opportunities, *Biological Psychiatry*, 71, 1030– 1032. Fine, I., Cepko, C.L. and Landy, M.S., 2015. Vision research special issue: sight restoration: Prosthetics, optogenetics and gene therapy, *Vision Research*, 111, 115–123. G, N., Tan, A., Farhatnia, Y., Rajadas, J., Hamblin, M.R., Khaw, P.T. and Seifalian, A.M., 2013. Channelrhodopsins: Visual regeneration and neural activation by a light switch, *New Biotechnology*, 30 (5), 1–14. Goshen, I., 2014. The optogenetic revolution in memory research, *Trends in Neurosciences*, 37 (9), 511–522. Gradinaru, V., Thompson, K.R., Zhang, F., Mogri, M., Kay, K., Schneider, M.B. and Deisseroth, K., 2007. Targeting and readout strategies for fast optical neural control in vitro and in vivo, *The Journal of Neuroscience*, 27 (52), 14231–14238. Kambli, L., Bhatt, L.K., Oza, M. and Prabhavalkar, K., 2017. Novel therapeutic targets for epilepsy intervention, *Seizure*, 51, 27–34. Kasparov, S., 2012. Optogenetics, *Primer on the Autonomic Nervous System*, 3, 689–691. Kielbus, M., Czapinski, J., Odrzywolski, A., Stasiak, K., Kalafut, J., Kos, M., Giannopoulos, K., Stepulak, A., and Rivero-Müller, A., 2018. Optogenetics in cancer drug discovery, *Expert Opin Drug Discov*, 13 (5), 459–472. Liu, Q. and Tucker, Q.C., 2017. engineering genetically-encoded tools for optogenetic control of protein activity, *Current Opinion in Chemical Biology*, 40, 17–23. Lőrincz, M.L. and Adamantidis, A.R., 2017. Monoaminergic control of brain states and sensory processing: existing knowledge and recent insights obtained with optogenetics, *Progress in Neurobiology*, 151, 237–253. Luchkina, N.V. and Bolshakov, V.Y., 2017. Diminishing Fear: Optogenetic approach toward understanding neural circuits of fear control, *Pharmacology, Biochemistry and Behavior*, xxx (xxx), xxx–xxx. Mahmoudi, P., Veladi, H. and Pakdel, P.G., 2017. Optogenetics, tools and applications in neurobiology, *Journal of Medical Signals in Sensors*, 7 (2), 71–79. Marton, T.F. and Sohal, V.S., 2016. Of mice, men, and microbial opsins: 191 Yüzüncü Yıl Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Dergisi/ *Journal of the Institute of Natural & Applied Sciences Optogenetik how optogenetics can help hone mouse models of mental illness*, *Society of Biological Psychiatry*, 79, 47–52. Ordaz, J.D., Wu, W. and Xu, X.M., 2017. Optogenetics and its application in neural degeneration and regeneration, *Neural Regeneration Research*, 12 (8), 1197–1209. Özçelik, G., 2016. A thesis submitted for the degree of master of science department of molecular biology and genetics, Doktora Tezi, Gebze Teknik Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Gebze. Parker, K.L., Kim, Y., Alberico, S.L., Emmons, E.B. and Narayanan, N.S., 2016. Optogenetic approaches to evaluate striatal function in animal models of parkinson disease, *Dialogues in Clinical Neuroscience*, 18 (1), 99–107. Peled, A., 2011. Optogenetic neuronal control in schizophrenia, *Medical Hypotheses*, 76, 914–921. Pianca, N., Zaglia, T. and Mongillo, M., 2017. Will cardiac optogenetics find the way through the obscure angles of heart physiology?, *Biochemical and Biophysical Research Communications*, 482, 515–523. Smith, K.S. and

Graybiel, A.M., 2013. Using optogenetics to study habits, *Brain Research*, 1511, 102–114. Tønnesen, J., 2013. Optogenetic cell control in experimental models of neurological disorders, *Behavioural Brain Research*, 255, 35– 43. Touriño, C., Eban-Rothschild, A. and Lecea, L., 2013. Optogenetics in psychiatric diseases, *Current Opinion in Neurobiology*, 23, 430– 435. Towne, C., Montgomery, K.L., Iyer, S.M., Deisseroth, K. and Delp, S.L., 2013. Optogenetic control of targeted peripheral axons in freely moving animals, *Plos One*, 8 (8), 1– 10. Uedo, Y. and Sato, M., 2017. Cell membrane dynamics induction using optogenetic tools, *Biochemical and Biophysical Research Communication*, xxx, 1–7. Vazey, E.M. and Aston-Jones, G., 2013. New tricks for old dogmas: optogenetic and designer receptor insights for parkinson's disease, *Brain Research*, 1511, 153–163. Wykes, R.C., Kullmann, D.M., Pavlov, I. and Magloire, V., 2016. Optogenetic approaches to treat epilepsy, *Journal of Neuroscience Methods*, 260, 215–220. Yan, B., Vakulenko, M., Min, S.H., Hauswirth, W.W. and Nirenberg, S., 2016. Maintaining ocular safety with light exposure, focusing on devices for optogenetic stimulation, *Vision Research*, 121, 57–71. Yang, Q., Song, D. and Qing, H., 2017. Neural changes in alzheimer's disease from circuit to molecule: perspective of optogenetics, *Neuroscience and Biobehavioral Reviews*, 79, 110–118. Young, A. and Wimmer, R.D., 2017. Implications for the thalamic reticular nucleus in impaired attention and sleep in schizophrenia, *Schizophrenia Research*, 180, 44–47. Zhang, H. and Cohen, A.E., 2017. Optogenetic approaches to drug discovery in neuroscience and beyond, *Trends in Biotechnology*, 35 (7), 625–639. Zhao, M., Allewa, R., Ma, H., Daniel, A.G.S. and Schwartz, T.H., 2015. Optogenetic tools for modulating and probing the epileptic network, *Epilepsy Research*, 116,

Kaynak: <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/541885>

O zaman şu soruyu sormak aklımıza gelmeli. Protein yapısında bir sorun yaşıyorsa lazer ışını kullanarak aktif olan protein negatife dönüştürüleceği gibi pasif olan protein pozitif hale dönüştürülürse nadir hastalıkların sonu getirilebilir.

Protein yapısı SLITRK1, hücre dışı alanında, işlevi için hayati öneme sahip 2 at nalı şeklinde lösin açısından zengin yineleme alanı (LRR'ler) içerir. LRR'lerin her biri 6 modüle sahiptir ve 70–90 aminoasit döngüleriyle bağlanır. LRR1 daha korunmuş bir dizidir ve bir dimer olarak bulunurken, LRR2 bir monomerdur ve daha değişken bir diziye sahiptir. Korunan LRR1 dizisi, kritik bağlanma ceplerini ve N-terminalindeki LAR-RPTP'lere bağlanma işlevini yerine getirmesi için önemli olan spesifik yüklü kalıntıları içerir. Her iki LRR sekansı da protein üzerine rastgele yerleştirilir ve değişken bağlayıcı bölgeleri içerir. Protein ayrıca kısa bir hücre içi alan içerir, ancak diğer SLITRK genlerinde mevcut olan bir tirozin fosforilasyon motifinden yoksundur.

Kaynak: <https://tr.qaz.wiki/wiki/SLITRK1>

Miyogloblin yapısının şerit diyagramı, renkli alfa helisleri gösteriyor. Bu tür proteinler, binlerce atom içeren uzun, doğrusal moleküllerdir; yine de her atomun göreceli konumu, X-ışını kristalografisi ile atom altı çözünürlük ile belirlenmiştir. Tüm atomları aynı anda görselleştirmek zor olduğundan, şerit, proteinin omurgasının N-terminalinden (mavi) C-terminaline (kırmızı) olan kaba yolunu gösterir. X-ışını kristalografisi.

Kaynak: https://tr.qaz.wiki/wiki/X-ray_crystallography

Çok daha uç noktayı hayal edelim bilim insanları bir embriyonun genleriyle oynarsa. Embriyoda ileride muhtemelen oluşacak hastalıkları tetikleyebilecek bir gen onarılıyorsa. Birçok kalıtsal hastalığın, henüz anne karnındayken önüne geçilebilecek ise bebeklerin saç, göz rengi de değiştirilebilecek mi kısır döngü sorusu yerine sağlıklı beyinler kopyalanıp nakledilemez mi? Yapay zekâlı insanlar bir tehlike mi yoksa bir kurtarıcı olur?

MUTFAKTAKİ KOKULAR

Sema TETİK

Yalnızlığın bile sesi vardır. Hatta kokusu ve tadı da... Kokusu güzel ve kötü kokuların karışımından oluşmuştur. Tadı hem tatlı hem ekşi bir krema gibidir. Sesi fısıltıdır. Ama hiç durmadan çalan o fısıltının ritmik sesi gürültüden daha çok rahatsız eder insanın beynini.

Kokular giderek kötüleşiyor. Yanık kokusu mu o? Hay aksi! Yemeğin altını açık unuttum. Gitti güzelim yemek. Dalmışım oturduğum yerde düşüncelere. Eskiden hem işe yetişir, hem yazılarımı yazar hem evin işlerine koştururdum. Yaşlılık ne kötü! Geçen gün de anahtarımı kapının üstünde unutmuşum. Komşum uyardı. Yıllardır komşuluk yaparız. Güvenilir insanlar. "Canım anahtarların dışarıda kalmış," demişti kapıyı açtığımda. Bende, "Teşekkürler," dedim kaldım. Adını bir türlü hatırlayamadım kaç yıllık komşumun. Zeynep miydi, Zambak mıydı, neydi acaba? Ama iyi idare ettim. Belli etmedim. Kızıma söylemeyeyim de boşuna evham yapmasın. Yaşlılık alametleri bunlar.

Aç kaldım galiba bu gece, derken telefonum çaldı. Arayan kızımdaydı: Asya. "Anne nerede kaldın?" dedi. "Evdeyim kızım," dediğimde kızdı. "Seni bekliyoruz yemeğe, dün konuşmuştuk ya!" deyince afalladım. Çünkü hiç hatırlamıyordum. Yarım saat sonra beni almaya geldi. Mutfağın halini görünce şaşırdı. Yemeği döktü ve tencereyi yıkadı. "Yangın çıkmadığı için dua etmek lazım," dedi. Sonra onun evine doğru yola çıktık.

Yolda sürekli iyi görünmediğimi, sıkıntılı göründüğümü belirtti. Ben de yaşlılıktan olduğunu düşündüğüm uykusuzluğumdan dolayı kafamın biraz dağınık olduğunu söyledim. Gerçekten de çok uykusuzdum. Her şey için endişeleniyordum. Bu endişeler

uykumu kaçıırıyordu. Huzursuzdum. Bazı geceler yerimde duramıyordum evin içinde gezinip duruyordum. Kızımın ve ailesinin de boşuna huzurları kaçmasın diye bunları hep sakladım onlardan.

Nihayet eve vardık. Yemek yedik. Torunlarımla oyunlar oynadık. Asya üstüne montunu giymişti ve benden evimin anahtarını istiyordu. Evden ihtiyacım olanları alıp getirecekmiş ve ben onlarla yaşayacakmış. Halimi iyi bulmamış ve evimde onlar yokken başıma kötü şeyler gelebilirmiş. Başta kabul etmedim. Demiştım ya yalnızlığa çok alışkınım. Zor gelecekti başkalarıyla yaşamak ama ben de kabul ediyordum son zamanlarda başıma gelenlerden sonra iyi olmadığını.

Hafta içinde anne ve babaları işe, büyük torun okula gidince küçükle evde kaldık. Bakıcısı o gün rahatsızlandı ve gelemedi. Oyuncaklarıyla oynamaktan sıkılınca parka götürdüm onu. O parkta kayarken sallanırken izlemek çok keyifliydi. Ama hava iyice soğuyunca eve dönmeye karar verdik. Eve dönelim de yolu unutmuştum. Nereden gelmiştik, hangi yoldan dönmüştük. Hâlbuki sık sık gelirdim buralara kızımı ziyarete. Defalarca diğer torunumla gelmiştik bu parka. Çok bunalmış hissediyordum kendimi. Sakin olmaya çalıştım ama hatırlayamadım yolu. Yoldan geçen bir gençten yardım istedim. "Teyzeciğim kaç yaşındasın?" dedi bana. Ben de ona hangi yılda olduğumuzu sorunca genç endişelendi ve beni emniyete götürdü. Akşam eve gelince bizi bulamayan kızım soluğu emniyette alınca polislerin kimliği araştırmasına kalmadan bulduk birbirimizi. Çok korkmuştu herkes. Ben de artık sorunlarımı saklamamam gerektiğini anlamıştım geç de olsa. Dersimi almıştım ve ilk olmaya başladığından beri kendimde anormal bulduğum ne varsa anlattım kızıma.

Uzun bir konuşmanın ardından yorgun argın yataklarımıza gittik. Sonra çok kötü bir kasılma sonucu yatakta sağımdan soluma dönemez hale geldim Beni kontrol etmeye gelen kızım beni o durumda görünce çok üzüldü. Yataktan kaldırıp yürütmeye çalıştı fakat kasılmalardan başaramıyordum. Ertesi gün işinden izin alıp beni hemen bir nöroloji doktoruna götürdü. Doktora her şeyi anlattık. Doktor benden beyin tomografisi ve bazı tahliller istedi. Sonuçlar çıkınca görüşmek üzere oradan ayrıldık.

Sonuçlar çıkmıştı. Doktor: "Hastalığınız öyküsü, yapılan klinik ve laboratuvar bulgular sonucu size Fahr hastalığı teşhisi koyduk," dedi. Hiç duymamıştım bu hastalığın adını. Galiba ölecektim. Sonra doktor devam etti. "Sizi bir süre hastanemizde yatırıp serumla kalsiyum ve oral kalsitriol tedavisi uygulayacağız. Beklenen iyileşmeyi gözlersek oral kalsiyum ve kalsitriol tedavisine devam edeceksiniz. Merak etmeyin iyileşeceksiniz,"

dedi. Dediği gibi de oldu. Yer ve zamanı karıştırmıyordum artık. Sıkıntılarım, bunalımlarım, endişelerim azaldı. Anlamsız konuşmaları bırakmışım kızımın dediğine göre. Kasılmalarım da geçti bir süre sonra. Tekrar sağlıklı olmak çok güzeldi.

Kendi evime döndüm. Artık kendi işlerimi halledebiliyordum. Torunumu parka götürebiliyordum ve mutfaktan artık hep güzel kokular geliyordu. Mantı yapmışım. Bir tabak da komşum için ayırdım. Kapısını çaldım. "Zehracığım, sana mantı getirdim, hemen ye sıcak sıcak."

MUTSUZ KUKLA

Seda KAFDAĞLI

O damda, çalışma masamda oturmuş, matematik ödevimi yapmaya çalışırken içerden annemin çığlık seslerini duyunca korkuyla sıçıyorum oturduğum yerden: "Asu! Kızım! Fikret! N'oluyor!" Babamın sesi daha sakin geliyor. Doktor olduğu için annem gibi paniğe kapılmamış, ama annemi sakinleştirmeye de çalışmıyor: "Sevilay, dur! Kenara çekil, nöbet geçiriyor." Ne olduğuna bakmak için içeri gidiyorum. Asu'nun küçük vücudu zangır zangır titriyor. Korkuyorum ama içimde anlam veremediğim tuhaf bir heyecan belirliyor. Asu'nun ağzından köpük çıktığını görüyorum. "Baba! Bir şeyler yap! Ya da yapma. Nasıl istersen."

Yoldan geçen eskicinin sesiyle uyandım. Normalde beni uyandırdığı için sinirlenirdim ama bu sefer minnet duydum beni bu sıkıntılı rüyadan uyandırdığı için. Son zamanlarda sık sık rüyama girer olmuştu Asu. Bütün hayatımı mahvettiği yetmemişti, şimdi de rüyalarımı işgal ediyordu. Gördüğüm rüya, aslında kötü anılarımdan biriydi. Sürekli gülücükler saçan koca ağzından görünen aralıklı dişleri, olması gerekenden küçük kafası ve şaşı bakan gözleriyle altı yaşındaki küçük kız kardeşim, o gece gerçekten nöbet geçirmişti.

Asu'yla aramızda iki yaş vardı. Üç buçuk dört yaşına geldiğinde, babam bir şeylerin ters gittiğini fark etmiş, birkaç doktor arkadaşıyla birlikte çeşitli testlere sokmuştu Asu'yu. Testlerden birine "FISH Analizi" dediklerini hatırlıyorum. Sorduğumda, "İngilizcede balık anlamına geliyor," demişti annem beni başından savmak için. Bence kendisi de ne olduğunu pek anlamamıştı. Kafamda, Asu'yu balıklarla dolu bir odada canlandırıyordum. Bütün balıklar Asu'ya bakıyorlardı ama Asu balıklara bakmıyordu.

Zaten balığın ne olduğunu bile bilmiyordu ki. O hiçbir şeyin farkında değildi. Ben balıkları biliyordum ama beni oraya götürmediler.

Testlerden sonra hasta olduğu ortaya çıktı Asu'nun. Bıyıklı doktor arkadaşı babama anlattı:

"Angelman sendromu gibi duruyor Fikret."

Babamın gözleri açıldı:

"Daha önce duymuştum bu hastalığı ama tam olarak vâkıf değilim."

İnsanlara kötü haberler vermek konusunda tecrübeli olan bıyıklı doktor, en üzgün ses tonunu takınmıştı:

"Anneden gelen kromozom 15'teki mikro delesyonun sebep olduğu düşünülüyor."

Annem korkuyla lafa karıştı:

"Ne demek istiyorsunuz? Sorumlusu ben miyim yani?"

Bıyıklı doktor açıklamaya çalıştı:

"Anneden gelen 15. kromozomda delesyon (bir kromozom parçasının kopup, kaybolması) olduğunda Angelman sendromu görülür. Eğer delesyonlu kromozom babadan kalıyorsa, ona da Prader-Willi sendromu deniyor."

Bıyıklı doktor tarafından kafası daha da karıştırılan annem, babama korku dolu gözlerle bakıyordu. Babam anneme daha basit bir dille anlatmaya çalıştı. Sesi en az her zamanki kadar duyarsızdı:

"Bir tür gelişim bozukluğu. Türkçesi 'Mutlu Kukla sendromu.' Bu hastalığa sahip olan bireylerin en belirgin özelliği sürekli mutlu olmaları. Hastalık bazı yönlerden Down sendromunu andırıyor. Yani, Asu zihinsel ve fiziksel gelişimde sorun yaşıyor. Artık ona daha fazla dikkat etmemiz lazım."

Annem, artık hayatı boyunca peşini bırakmayacak olan suçluluk duygusunu sindirmeye çalışırken hem kendine hem çocuğuna ağlıyordu:

"Benim yüzümden oldu değil mi? Hepsi benim hatam! Tedavisi yok mu peki? Ne yapacağız?"

Babam üzgündü ama ağlamıyordu, kabullenmişti. Annemin kendini suçlayışına da aldırmadı. Bütün ilgisizliğiyle cevap verdi anneme:

"Hayır, tedavisi yok. Bu hastalıkla yaşamasını öğreneceğiz."

Televizyonlu odada çizgi film izliyorum. Asu ve annem mutfaktalar. Son zamanlarda Asu'ya yemek yedirmekte çok zorlanan annem, gece çok iyi uyuyamadığı her halinden belli olan yorgun gözlerini bir noktaya dikmiş, elinde kaşıkla dalgın dalgın Asu'nun yemeği kabul etmesini bekliyor. Uyuyamamış, çünkü Asu geceleri sürekli uyanarak annemin uyumasına da izin vermiyor. "Uyku ve yeme bozukluğu olması normal," diyor babam sorulduğunda. Kısa bir süre için "Zavallı annem" diye düşünüyorum ama hemen geçiyor bu düşünce. Beni sevmediği için yaşadığı her şeyi hak ettiğini düşünecek kadar öfke doluyum. Yemeğe çağırıyor babamla beni. Masaya oturuyorum ama tabağıma dokunmuyorum. Kimse bakmıyor. Dikkat çekmek için "Yemek istemiyorum," diyorum. "Sen bilirsin," diyor hâlâ Asu'yla uğraşan annem. Masadan aç karnına kalkıyorum ve odama gidiyorum. Kimse farkına varmıyor.

Hay aksi! İşte bir rüya daha! Unutmaya çalıştığım korkunç anılarım yirmi yıl sonra rüyalarımda tekrar hayat buluyordu. Ne anlama geldiğini de bilmiyordum, neden bu zamanı seçtiğini de. Belki de Asu'yla yüzleşme vaktinin geldiğini haber veriyorlardı. Bunun er geç olacağını bir şekilde biliyordum. İnsanın geçmiş illaki ayaklarına dolanıyordu işte böyle. Nereye kadar kaçabilirdim ki? "Tamam," dedim "sen kazandın." Asu'nun gevrek gevrek gülerек el çırpışı geldi gözümün önüne. "Bu kadar sevinme ufaklık. Seni hâlâ sevmiyorum."

Asu'ya karşı öfkemin gölgesinde kalmış bir merhamet besliyordum aslında içten içe. Annem aramıza duvar koymamış olsa sevgim bile açığa çıkabilirdi. Annemin uyuyakaldığı o gün, Asu'yla ilk kez yalnız kaldığımda fark etmiştim bunu. Yan yana otururken birden saçlarıma dokundu. Önce çekeceğini sandım ama o sevmeye başladı. Çok hoşuma gittiği için ben de onun saçlarını sevdim. Birbirimize gülerек saçlarımızı sevdik kısa bir süre. Sonra o bir anda bağırmaya başladı. Ne olduğunu anlayamadan yan koltukta uyuyan annem uyanarak hızla Asu'yu benden uzaklaştırdı. Ne olduğunu sormamıştı. Aslında ben de açıklamak için pek fazla uğraşmadım. Nasılsa dinlemeyecekti. Annem bir daha Asu'ya yaklaşmama izin vermedi. Asu o gün bağırmasaydı, belki de her şey çok farklı olacaktı.

Altı yaşında olmasına rağmen hâlâ konuşamıyordu Asu. İki üç adımdan fazla da yürüyemezdi. Bazen annem ona bir şeyler öğretmeye çalışırdı, ama Asu birkaç dakikadan fazla odaklanamıyordu. Ben her konuda ondan çok daha becerikliydim. Buna rağmen her zaman en sevilen en ilgi gören o oluyordu. Annemle aralarında çok güçlü bir bağ vardı. Ağzından sürekli akan salyaları bıkmadan usanmadan silerdi annem. Misafirlerin

de ilgi odağı o olurdu hep. Yerli yersiz attığı kahkahalarla herkesi güldürürdü. Misafirler onunla konuşmaya çalışır, oynar, eğlenirlerdi. Benim de bazen başımı okşarlardı.

Babam bir gün odama gelip benimle konuşmak istediğini söyledi. Bu ilk kez olduğu için biraz korkmuştum. Çünkü işlerinden başını kaldırıp bizimle pek fazla muhatap olmazdı babam. Bana neden bu kadar sessiz olduğumu sordu. Heyecanlandım, ne cevap vereceğimi bilemeden ağzımın içinde bir şeyler geveledim. O da çok fazla üstelemedi: "Kendini bu kadar kapatma. Bak kardeşin cıvı cıvı, gel onunla oyna biraz. O mutlu kukla, sen de mutsuz kukla mısın yoksa? Haha."

Babam beni hasta ilan etmiş, hastalığının adına da "Mutsuz kukla" demişti. O şaka yaptığını sandı, bense bu sözü bir daha aklımdan çıkarmadım. Babam haklıydı bir bakıma. Asu her zaman mutluydu. Hastalığı onun laneti değil, şansıydı sanki. Zaman zaman onu kıskanır, gözlerimi şaşı yapıp alkış tutarak onun gibi davranmaya çalışırdım. Karşılığındaysa annemin kızgın bakışlarından başka bir şey geçmezdi elime. Sadece Asu'nun mutlu olmasına izin veriliyordu. Bazen, hasta doğmadığım için beni sevmediklerini düşünürdüm. Asu hastayken sağlıklı olmaya hakkımın olmadığını düşünüyorlardı belki de. Mutlu olmak ne haddimeydi. Ben onların mutsuz kuklasıydim.

Hissettiği suçluluk duygusunun altında gittikçe daha çok eziliyordu annem. Asu'yu rahat ettirmek için kendini paralıyordu. Babam annemin ne halde olduğunun farkında değildi. Belki annem açık açık sorsa, babam ona bu hastalıkta suçlu diye bir şeyin olmadığını anlatırdı. Ama sormadı. Onun yerine hayatını Asu'ya adayarak kendinden ve diğer her şeyden vazgeçti. Onu eskisinden daha iyi anlayabilsemde, benden vazgeçişini hiçbir zaman affedemedim.

Yataktan kalkmadan telefona uzandım ve rehberden annemin numarasını buldum. Ara tuşuna basmadan önce, bir süre öylece baktım ekranda çıkan annem yazısına. Onu aramayalı ne kadar zaman geçtiğini hesaplamaya çalıştım, yapamadım. İlk çalışta açmadı. İkinciyi de geçtik. Üçüncü çalışta "Efendim?" dedi yaşlı ve meraklı bir kadın sesi. Numaramı silmiş olmasına şaşırmadım. "Benim, Nilsu," dedim biraz çekinerek. Bir süre sessiz kaldı. Karşımdaki öz annem değil de başka biri olsa çıkaramadı diyeceğim. "Efendim?" dedi tekrar. Bu sefer sesi daha ilgisiz gelmişti. "Nasılın? Rahatsız etmedim değil mi?" dedim. Oysaki rahatsız ettiğimi net bir şekilde görebiliyordum. Biraz korkmuş gibiydi: "İyiyim, sağ ol. Bir şey mi oldu?" Hakkı vardı, sabahın yedisinde aramıştım. Bu saatte önemsiz bir şey için arayacak halim yoktu ya. Bir an için pişman oldum aradığıma. Asu'yla yüzleşmek için annemi aramak zorunda mıydım sanki? Biz yabancıydık artık

birbirimize. Ne ben onun kızıydım ne de o benim annem. Onun tek bir kızı vardı, o da altı yaşındaydı. Evet, hâlâ altı yaşındaydı Asu. Sonraki yaşlarını görmek için vakti olmamıştı. Annem, onun hastalığının sorumluluğu altında tek başına iyice ezilerek un ufak olmuş ve belki de yok olmamak için ölümünün sorumluluğuna beni de dâhil etmişti.

O gece Asu bir kriz daha geçirmişti. Annemle babam apar topar hastaneye götürdüler. Bana baksın diye teyzemi bize çağırdılar. Yine o manasız heyecan vardı içimde. Merak ve korku da takip ediyordu bu heyecanımı. Kısa bir süre sonra çalan telefon sesiyle kanım dondu. Kalbim ağzımdan çıkacak gibi atıyordu. Teyzem de hissetmiş olacak, daha telefonu açmadan ağlamaya başlamıştı. Yanına giderek ne olduğunu sordum. Beni duymadı. "Gidiyoruz," dedi sadece. Yol boyunca hiç konuşmadık. Hastaneye vardığımızda teyzem hâlâ ağlıyordu. Asansörle yoğun bakım ünitesine çıkarken heyecanım büsbütün arttı. Asansörün kapısı açıldı ve annem görüldü. O da ağlıyordu. Teyzemle birbirlerini gördüklerinde sarılıp daha çok ağladılar. Babam üç dört adım ileride, duvarın dibinde yere çökmüştü, ağlıyordu. Babamı ilk kez ağlarken görmüştüm. Yanına gittim. Asu'nun öldüğünü söyledi ve bana sarıldı. Sarılınca daha çok ağladı. Belki ben de ağlamalıydım annem ve teyzemin sarıldığında yaptıkları gibi. Ağlayamadım. İşte tam o sırada annemle göz göze geldik. Yanındakilerden kurtulup bana yaklaştı. "Sen neden ağlamıyorsun?" diye sordu öfkeyle. Korktum, ağlamaya çalıştım ama yapamadım. Sesini yükseltip bir kere daha sordu: "Sana diyorum! Neden ağlamıyorsun!" Kimse anneme "Sakin ol," demedi. Ben de cevap veremedim. "Rahatladın mı sonunda? Öldü işte! Onu hiçbir zaman sevmedin zaten!" diyerek yere çöktü babam gibi. Alenen söylememişti beni suçladığını. Ama herkes anladı. O günden sonra benden öyle nefret etti ki, ilgisizliğini bile arar oldum.

Asu öldükten sonra annemin psikolojisi daha da kötüleşti. Babam, annemin bu durumuna sadece birkaç yıl dayanabildi. Sonradan başka biriyle evlendiğini öğrendik. Annem bu konuda hiç konuşmadı. Doktoru, aldığı antidepresan miktarını artırınca annemin bu durumdan bir hayli kötü etkilendiğini anladım. Kullandığı ilaçlar annemi başka bir insana dönüştürüyordu. Teyzem sık sık uğrar, benim ihtiyaçlarımla ilgilenir, annemle de kavga ederdi her seferinde. En sonunda annemden ümidi kesip beni yanına aldığında on üç yaşındaydım. Evden çıkarken son kez dönüp baktım anneme. Gözlerindeki nefreti gördüğümde onu son görüşüm olduğunu anlamıştım.

Telefon hâlâ açıktı. "Seni merak ettim," dedim. "Anladım," dedi sadece soğuk bir sesle. Konuşmak istiyordum, hatta haykırmak: "Onu ben öldürmedim anne! Ben sadece bir anne istedim. Onun olduğun kadar benim de annem ol istedim." Sadece

"İyi olduğuna sevindim," diyebildim. Ağladığımı duymuş, "Ağlıyor musun?" diye sordu. "Asu'nun gidişine ağlıyorum anne." Ben söyleyemedim ama o duydu söyleyemediklerimi. Artık annem de ağlıyordu. Telefon hattının iki ucundan sarıldık birbirimize. Daha çok ağladık sarılınca. Asu kahkahalarla gülüyordu. Annemin yardımıyla ona geç de olsa veda etmiştim. Öfkem dinmiş, sevgim parlıyordu şimdi bütün canlılığıyla. İçimdeki bütün birikmişliklerim gözlerimden aktı. "Hoşça kal miniğim. Mutluluğun daim olsun."

NAKKAŞ

Oya Gündüz AKSU

■ nce uçlu tıgı naylon ipe özenle dolayıp ilmek attığında aklından geçenleri kestirebilmeyi isterdim Narin'in. Dokuduğu nakışlı dantelin o sınıksız deliklerine öyle maharetli batırıyordu ki tıgı, hayran olmamak elde değildi. Zamanla tıgı gibi incelmış, bu metal sivri uçlu alete benzemiş becerikli parmakları uzun uzun izlemekten kendinizi alamazdınız. Keşke siz de görseydiniz, tanısaydınız Narin'i. İpin çengele her dolanışı, danteli bir çırpıda geçerek geri dönüşü ve yeniden kemikli parmağa sarılışı... Hepsisi bir illüzyon gösterisi gibiydi, her seferinde hayranlıkla izlediğim.

"Sen de yapıyor musun abla böyle şeyler?"

Narin'in sorusuyla o hülyalı dünyadan çıkıp birdenbire kendime geldim ve aceleyle yanıtladım:

"Evet, evet. Bir dönem yapmıştım Narinciğim. Gençlik dönemlerimde, sabrımın sınırlarının oldukça geniş olduğu zamanlarda yani," diyerek gülümsedim. Narin de güldü belli belirsiz.

"Haklısın abla, iş güç arasında da zordur tabii vakit ayırman."

"Evet, Narinciğim. Ama ben seviyorum bu tür işleri. En zor, en vakitsiz zamanlarıma bile bir şeyler sığdırmışım hep."

Narin, bunu söylememden memnun olmalı ki başını hafifçe yukarı kaldırdı. Yaptığı işi daha da güzelleştiren, çok küçük bir gurur kırıntısı düştü sanki kucağına.

Her gelişimde, pencerenin önündeki yüzyıllardır oradaymış izlenimi veren fıstık yeşili ikili koltuğun sol köşesinde, hep aynı yerde görüyordum onu. Arkasına konan yastıklarla

biraz olsun rahat etmesini umarak ve gözlerimi kaçıarak baktığım, gittikçe incelen, küşülen bedenini koltuğun zamanla yutacağını ya da o ince bedenini oracıkta eriyip kaybolacağını düşünürdüm. Eve her dönüşümde yaşadığım buhran ise tarif edilemez. Yürüyen dizlerimden, saçımı arkaya toplayabilen ellerimden ve koşabilen ayaklarımdan utanırdım.

Narin, ismi gibi narin bedenini kendi iradesiyle kaldırabilseydi eğer yerinden, kim bilir neler yapacaktı o da... Kapının önündeki çiçekleri sulayıp her birini tek tek okşayacaktı belki de. Naylon ipten yetiştirdiği çiçeklerden daha güzelleriyle süsleyecekti evin önündeki bahçeyi. Güneşe çevirerek yüzünü, koşabilecekti yemyeşil çayırardan aşağıya doğru. Evin önündeki elma ağacına bile uzanabilecekti parmakları. Ah bir kaldırabilseydi bedenini, ah!

Öğrendiğime göre koşamasa bile kendi kendine yürüyebildiği, hatta okula kadar gidip dönebildiği günleri de olmuş. Kendisi anlatmıştı bana söylediği her sözcükle yüzünde aydınlanan bir mutlulukla. On üç-on dört yaşlarına kadar zor da olsa yardımsız gidebilmiş okula. Sonrasında bir desteğe tutunarak ilerleyebiliyormuş ancak. En sonunda da bedenini zorunlu olarak tekerlekli sandalyeye teslim etmiş. Bir de her koşulda yüzündeki gülümseme eksilmeyen, bir kez bile Narin'e karşı yüzünü ekşitmeyen annesine...

Meryem teyze, Narin'in ihtiyaçlarını karşılamak için insanüstü bir çaba harcıyordu. Kızının giydirilmesi, yemek ihtiyacı, tuvalet ihtiyacı... Sanki onu kolay taşıyabilsin diye gittikçe küçüldüğünü düşünürdüm kimi zaman bu bedenini. Her birini eksiksiz yerine getirebilmek için elinden geleni ardına koymayan bu kadının bitmek tükenmek bilmeyen sabır ve enerjisine de hayranlık duyardım. Belki de kızından eksilen güç ona bahşedilmişti. En ağır işi bile yaparken asla "Of!" demezdi hiç.

Bağımlı olmak kolay iş değildi. Bir köşeye bırakılıp başkalarının seçimlerine terk edilmek hele... Yakın zamanda izlediğim filmdeki öykülerden birinde gördüğüm, elleri ve ayakları olmayan aktör geldi aklıma şimdi. Karın tokluğuna çalıştırdığı aktörün karşı koyamayacak bedenini, mevsim değişip para kazanamaz olunca derin bir çaya, nasıl da umarsızca bıraktığını anımsadım. İnsanoğlu böyleydi yazık ki. Kolayca sıkılabiliyor, hatta harçayabiliyordu en yakınına bile. Çıkarısız, karşılıksız bir adım bile atmıyordu kimileri. Ama anneler bir başka türdü sanki. Fedakârlığın, yorulmazlığın en üst düzeyinde dayanıklılık bahşedilmişti onlara. Meryem teyzenin gözleri bir tek Narin'ini kaybetme endişesiyle gölgelenirdi ve ben o gölgeli yüzdeki korkuyu sezerdim hemen. Her seferinde

yeni konular açarak bu düşünceden sıyrılması için uğraşırdım. Bir anne olarak kendimi onun yerine koyduğumdan mı yoksa başka duygularla mı bilmiyorum, Narin'den çok Meryem teyzenin o eve ve evdeki fıstık yeşili koltuğa tutsak olduğunu düşünürdüm.

Narin ile tanıştıktan sonra, hastalığı ile ilgili araştırmalar yaptım uzun uzun. Nasıl olsa bir tıklamayla her türlü bilgiyi önümüze serebilecek, hatta çok daha fazlasını yapabilecek oyuncaklarımız vardı artık. SMA, tıptaki adı ile "Spinal kaslar atrofi tip-3" demişti Narin bana anlatırken. Ailede gizlenmiş hastalıklı genlerin çevresel faktörlerle de birleşerek ortaya çıkardığı bir hastalık. Bu nedenle akraba evlilikleri hastalık riskini artırıyor belli ki. Hastalığın seyri, belirti ve etkileri dikkate alındığında dört gruba ayrıldığını öğrendim. SMA Tip-1 bebek ölümlerinin en önemli nedenlerindenmiş. Bebekler söz konusu olduğunda derin bir sızı duyarım hep sol yanımda. Bunda da aynı sızı yalayıp geçti göğsümü. Boynunu tutamayan ve günden güne kas kaybeden bir bebek... Ah, ne derin bir üzüntüdür annesi ve çevresindekiler için...

Tip-1 ve Tip-2 SMA hastalarının belirtileri 18. aya kadar fark edilirken, tip-3 SMA'da belirtiler bu aydan sonra başlıyormuş. Kimi durumlarda hastalık belirtilerinin ergenlik dönemini bile bulabildiği gözlenmiş. Gelişimi akranlarından yavaş olan çocuklarda bu özellik dikkat çekici olabilirmiş. Hastalık ilerledikçe ve kas güçsüzlükleri geliştikçe, ayağa kalkmakta ve merdiven çıkmakta zorluklar, koşamama, zamanla omurgada eğrilik de görülebiliyormuş. Ender görülen hastalıkların olduğu insanları çok özel insanlar olarak algılarım hep. Bana göre Narin de çok özel biriydi. Hastalık gelecek de her altı bin kişinin içinde bir tek seni bulacak. Bu zor olasılığı yakalayanlardı onlar ne de olsa.

Bunları öğrendikten sonra dedim ki, Narin'in de belirtileri önceden fark edilseydi semptomları ilaçlarla geciktirilebilir miydi acaba? Kas güçsüzlüğüne neden olan protein eksikliğinin yerine konulabilmesi olası imiş ilaç tedavisi ile. Belki ellerini, kollarını daha rahat kullanabilirdi o zaman, kim bilir? En azından gençliğinin verdiği enerjiyi tekerlekli sandalyesiz geçirerek sürdürebilirdi belki yaşamını. Sonradan baktım ki gen tedavisinin henüz birkaç yıllık bir geçmişi var ve yetişkinlerde kullanımı ve yan etkileri konusunda yeterli çalışma olmadığından, sadece SMA tip-1 hastaları için kullanımı uygunmuş. Oldukça maliyetli olan bu ilacın bebek ölümlerini azaltmasını yürekten diledim sonra. Ve Narin gibi hastalar için de bir an önce dikkate değer tedavi yöntemlerinin bulunabilmesini... Keşke olsaydı, dilediklerimizin hepsi olabilseydi.

"Olan, olması gerekenden güçlüdür," demişti bir derviş. Narin'in bir nakkaşın sabrı ve edasıyla ince ince nakışlar işleyen parmakları hiç durmuyor, durmadan

ürettiyordu. Ömrünü oyalıyordu o da işte. Oturdıkları küçük kasabada, dokuduğu oyalar dilden dile anlatılıyor, mutlaka alıcı buluyordu. Ben de onu bir komşumuz sayesinde tanıdım. Meğer bize de yakın sayılabilecek bir yerde oturuyormuş. Yanına uğradığımız ilk gün, ince yüzündeki aydınlık gülümseme hâlâ aklımda. Her gidişimde de aynı güler yüzle karşıladı beni. Yanında geçirdiğim saatlerden sonra, insanoğlunun doymak bilmez hırslarını, gereksiz kuruntularını, boşuna ayyuka çıkardığı saplantılarını düşünmeden edemiyordum. İşte Narin, günden güne eriyen hareketsiz bedeninin, kırıntılarından bile güzellikler, mucizeler yaratabiliyordu. Herkes gibi yürüyebilmeyi, koşabilmeyi ne kadar istediğini tahmin etmek zor değildi. Ancak elinde olmayan ve değiştiremeyeceği şeyler için sızlanmanın da bir işe yaramayacağını kavrayacak olgunluğa çoktan getirmişti yaşadıkları onu. Neyse ki zihinsel bir sorun getirmiyordu bu hastalık arkasından. Hayat neler öğretmişti neler, oturduğu yere tutsak bu narin kıza... Hasta bedenler de hasta meyveler gibi zamansız olgunlaşıyordu demek ki.

"Abla, iki siparişim daha var. Yetiştirmeme az kaldı," demişti son görüşmemizde gülen gözleriyle.

Her zamanki hayranlıkla baktım elindeki sarı çiçeklerin mor yapraklara özenle tutunduğu oyaya.

"Ellerine sağlık Narinciğim. Oyaların da senin kadar zarif," dedim. Mutlu oldu.

"Sağ ol Mine ablacığım. Elimden gelen bunlar işte. Bana da meşgale oluyor. Hem seviyorum da..." dedi gülümseyerek.

"Ne güzel bir yol bulmuşsun. Hayatı ilmek ilmek renklendiriyorsun. Narinciğim! Tatilde gördüm. Senin bu yaptığın oyalarla harika takılar yapıyorlar. Sen de deneyebilirsin. Hatta ilk yaptığını kendin tak istersen."

"Olur abla," dedi sadece ve bir çıkırık gibi bileklerini oynatarak dokumaya devam etti oyasını.

Günler günleri kovaladı. Öyle çabuk geçti ki zaman, güz, bir ressamın elinden çıkan tablosunu seriverdi önümüze aceleyle. Daha yazın tadını bile alamadan üstelik. Sonra toplayıp bohçasını o da soğuk, buz gibi günlere bıraktı yerini. Döngü yine aynıydı. Mevsimler hiç şaşırmıyordu sırasını. Güneşin doğmaktan vazgeçtiği olmamıştı hiç. Yağmurun, karın yağmaktan, çiçeğin açmaktan... Ya da suyun eğim buldukça akmaktan vazgeçtiği... İnsanlar aynı mıydı oysa? İşine gelmediğinde kolayca yönünü çevirebilirdi

her şeye. Yaşamak için en çok ihtiyaç duyduğu doğaya bile yüz çevirmişti işte. İnsana çevirmiş, çok mu?

Ah insanoğlu! Her şeyi bildiğini sanıp hiçbir şey bilmeyen, bazı şeyleri sonradan anlayan insanoğlu! İş hayatı yoğunlaştıkça Narin'e uğrayamaz olmuştum. Beklediğini de biliyordum ama vakit yoktu hiçbir şeye. Akşam eve geç dönülen kış saatlerinde yemek, toparlanma, ertesi güne hazırlık telaşı derken yatma saati de geliveriyordu hemen. Sonra ertesi gün de başka telaşlarla gün akşama dönüveriyordu. Bu anlamsız hıza akıl erdirmek zordu. Gölgeler uzadıkça ömür kısalıyordu. Ya Narin'in ince uzun parmakları? Onlar nasıldı acaba? Narin nasıldı?

Aylar sonra bir yolunu bulup uğramayı başarabildim Narin'e. Yüzündeki gülüşün yarısı gölgeliydi. Yine aynı yeşil koltuğun her zaman oturduğu köşesindeydi. Elleri cılız ve eğrilmiş bacaklarının üzerinde iki fildişi tarak gibi hareketsiz duruyordu.

"Hoş geldin Mine ablacığım," dedi yüzünde güller açarken.

"Canım, uzun zaman oldu uğrayamadım sana, kusuruma bakma lütfen..." dedim bir suçlunun affedilme hevesiyle ona yaklaşırken.

"Olsun, geldin ya! Herkesin işi gücü var abla. Anlıyorum ben seni."

Ellerini, ellerinde yetişen rengârenk çiçekli oyaları sormadım. Belli ki kas hareketleri daha da zayıflamış, parmaklarını oya işlemek için kullanması olanaksız hale gelmişti. Yine de uzun kirpikli kara gözleri içtenlikle gülüyor, konuşurken heyecanlanmasından bana anlatacak çok şeyi olduğunu anlıyordum. Elleriyle dokuduğu nakışları yüzünde gördüm bu sefer. Evet gördüm! Keşke siz de görseydiniz, tanısaydınız Narin'i.

"Ah Narin!" dedim gözlerinin içine bakarken:

"Sen hiç vazgeçme e mi! Gülmekten hiç vazgeçme!"

NİŞAN

İlknur TİRİS

Cahide, karşısında duran görüntüyü gözleri dolarak izliyordu. Kafasındaki sesler nedenler, niçinler ve keşkeler ile doluydu. Çok değil daha bir iki yıl kadar önce heves ve heyecanla baktığı görüntü artık sadece üzüntü hatta acı veriyordu. Kimi zaman kendine soruyordu, "Pişman mıyım?" hayır asla pişman değildi. Kendi çocuğunun hayatı kararmıştı bir kere, başkasının hayatını karartmaya hakkı yoktu.

Başını iki yana salladı, düşüncelerden belki kurtulurum diye ama nafileydi. "En mutlu günüm," dediği oğlunun nişan gününü düşünmeden edemiyordu. O gün üç yüz kişilik salonun kocaman altın varaklı kapısının önünde konu komşu ve akrabalarını bir bir karşılamıştı. Yüzündeki gülümsemeyi gören herkes Cahide'yi tanımasa da tek oğlu Metin'e olan sevgisinin büyüklüğünü anlardı. Asker olan kocasının ölüm haberini aldığı anda daha beş aylık hamileydi. Kolay değil, tek başına büyütmişti oğlunu. En büyük hayali ise evlendiğini görmek, torunlarını sevmek ve hayali gerçek olmaya başlamıştı bile. Nişandan sonra çok beklemelerini istemiyor hemen düğünlerini de yapalım, diye düşünüyordu.

Cahide, nişana Metin'in doğumunu yaptıran Doktor Neşe Hanım ve kocası Nihat Bey'i çağırmasa hayatımız nasıl olurdu diye düşünüyordu da "Kim bilir?" diye cevapsız kalıyordu düşünceleri. Neşe Hanım, sadece bir doktor olarak değil abla şefkati ile ilgilenmişti onunla. Nihat Bey de oğlu büyüyüp bu yaşa gelinceye kadar elini üstünden çekmemiş, okuması için burs vermekle de yetinmemiş aynı zamanda baba şefkati de göstermişti. Nihat Bey, uzun boylu kır saçlı, yufka yürekli bir insan ve alanında çok başarılı bir Nörologdu.

Nihat Bey, nişan akşamı "Hayırlı olsun," dediğinde Metin'de bir tuhafılık hissetmişti. Biraz tutuk konuşan, lafa nereden başlayacağını bilmeyen, başladığı lafın sonunu getiremeyen biri gibi davranmıştı. "Herhalde heyecanlandı," diye düşündü. Cahide, Neşe Hanımların masasına geldiğinde, Nihat Bey;

"Cahide çok zorluk çektin ama bak, sonunda muradına eriyorsun," dedi.

Cahide ise:

"Öyle valla, kendim evlensem bu kadar sevinmezdim," diye cevap verince üçü birden gülmeye başladı. Yılların verdiği yorgunluğa rağmen neşesinden hiçbir şey kaybetmeyen Cahide, balık etli, kısa sarı saçlı, güler yüzlü bir kadındı.

"Metin'i bir gün bana gönder de biraz dertleşelim, gelmişken de bir iki tahlil yaparız."

"Ne kadar güzel olur. Hem erkek erkeğe biraz konuşmuş olursunuz."

Cahide, kendi kendine kızdı, "Yeter bırak artık şu nişan akşamını düşünmeyi," diye ama mümkün değildi. O akşam Nihat Bey'in Metin'i hastaneye çağırmasına ne kadar da sevinmişti hâlbuki. Olacakları nereden tahmin edecekti?

Nişandan sonraki hafta Metin, Nihat Bey'i ziyarete gitmişti, elinde bir kutu çikolatası ile içeri girdiğinde Nihat Bey:

"Çikolatayla geldiğine göre kahve içeceğiz demektir," diyerek Metin'i içeri davet etmiş ve kahveleri hemen söylemişti.

Nihat Bey, Metin ile uzun zamandır görüşmedikleri için birbirlerine anlatacak çok şeyleri olduğunu düşünüyordu. Ancak nişandaki gibi eskisinden biraz farklı gelmişti gözüne. Kendine güvenen, espriler yapan, konuşkan, enerjik, uzun boylu ve yakışıklı Metin gitmiş yerine farklı biri gelmişti. Konuşurken göz teması kurmuyor, bir konudan diğerine anlamsız geçişler yapıyor, söylediği cümlelerin sonunu unutuyor, sanki zoraki konuşuyormuş gibi davranıyordu. Kendine güveni kalmadığı için sanki kamburu çıkmış, gözlerinin içindeki ışıltı kaybolmuş gibi duruyordu. "Herhalde annesinin isteği ile zorla geldi ya da evlilikten korktuğu için sinirleri bozuk o yüzden böyle duruyor," diye düşünüyorken kahveler geldi. Görevli arkadaş kahveyi masaya bırakıp çıktıktan sonra Metin önünde duran sehpaye eğilmiş, tam fincana uzanmış tutacakken birden elinin tersi ile fincana vurdu. Fincan paramparça oldu ve kahve dökülünce ikisi birden ayağa fırladı. Nihat Bey:

"Beğenmediysen söyle yenisini getirsinler," dedi kızgın bir şekilde.

"Öyle şey olur mu hiç. İstemeyerek elim çarptı. Zaten bu aralar oluyor böyle şeyler. Neden olduğunu bir türlü anlamıyorum," diye mahcup bir şekilde cevap vermişti Metin.

"Ne demek istemediğini söylüyor?"

"Bilmiyorum, istemsiz oluyor işte."

Aldığı cevap karşısında ne diyeceğini bilemeden biraz düşünen Nihat Bey:

"O zaman sana birkaç tahlil yapalım bakalım neyin varmış," diyerek hemşireyi çağırdı.

Tahlil sonuçları akşama doğru bir bir çıkmaya başladığında Nihat Bey, yenilerini istiyordu, sonra tekrar bir tahlil daha istiyor, başka doktorlara da gösteriyor, tekrar bir tahlil daha...

Cahide, Metin'in sıkı sık hastaneye gitmesinden şüphelenip ne olduğunu öğrenmek için Nihat Bey'le kendi konuşmaya karar vermiş hastanenin yolunu tutmuştu.

"Hoş geldin Cahide ben de seni aramak istiyordum ama elim telefona bir türlü gitmedi."

"Ben de aramak yerine ziyarete gelmenin daha doğru olacağını düşündüm," diyerek elindeki fincan takımını sehpanın üzerine yavaşça koydu. Fincan takımını gören Nihat Bey'in yüzündeki acı gülümseme Cahide'nin gerçekten bir sorun olduğunu anlamasına yetti.

Nihat Bey, Metin'e tam manasıyla anlatamadığı hastalığını annesine uzun uzun anlatmaya başladı:

"Metin Huntington hastası"

"Ne demek Huntington hastası, kötü bir hastalık mı?"

"Evet, maalesef kötü bir hastalık. Tipik olarak 30-50 yaşları arasında başlar, başlangıç yaşı daha erkende olabilir ama Metin şu anda hastalığın başlarında. Nasıl söylesem bilemiyorum ama en doğrusu direkt, tabiri caizse kıvrımadan anlatmak. Bu hastalık sadece hastayı değil ailelerini de etkiliyor. Zaman içerisinde kendi ihtiyaçlarını karşılayamayacak hale geldiğinde ailelere çok iş düşüyor."

"Neler söylüyorsun sen? Yatalak mı olacak, yoksa ölecek mi?"

"Zaman içinde vücudunda değişiklikler olacak. Ölüm konusuna gelecek olursak, her insan gibi zamanı geldiğinde ölecek tabii ama bu hastalık öyle hemen öldürmez. İstersen

sana hastalık hakkında biraz bilgi vereyim. Huntington hastalığı'na bir gen parçasının genişlemesi neden olur. Bu genişleme beyin hücrelerinde kayıplara sebep verir. Bu genişleme kendini ne kadar fazla tekrarlar ise hastalık o kadar erken başlar. Bu anormal genin genetik test ile gösterilmesi tanının kesinleşmesini sağlar. Anlayacağın, Huntington hastalığı kalıtsal bir hastalıktır. Annemizden ve babamızdan bize geçen bir grup gen vardır. Bu tip hastalıklarda anormal genin tek bir ebeveynden aktarılması yeterlidir. Eğer ebeveynlerden birinde anormal gen varsa her çocuğun hasta olma olasılığı %50'dir. Bazen ebeveynler hastalık belirgin hale gelmeden önce vefat ederse kalıtsallık çok belirgin olmayabilir."

Cahide'nin başını önüne eğdiğini görünce biraz susan Nihat Bey, anlattıklarını biraz düşünmesi için zaman vermek için susmuştu, sonra:

"Anlayacağın eşini erken yaşta kaybettiğin için onda böyle bir hastalık var mı yok mu bilmiyoruz ama muhtemelen böyle bir gen onda vardı," dedi ve devam etti, "Metin'de bazı hareketler dikkatimi çekmişti. O yüzden hastaneye gelmesini istedim." Sehpanın üzerindeki fincan takımını eli ile göstererek "En son fincanı düşürmesi bir dizi tahlil yapmamızın iyi olacağını düşündürdü. İyi ki de yapmışız."

Cahide ne diyeceğini bilemeyerek, mahcup olmuştu. Buraya gelirken neler düşünmüştü hâlbuki.

"Peki, hareketlerinde ne vardı da dikkatini çekti? Bu hastalığın belirtileri ne ki? Ben neden bir şey fark etmedim?

"Fark etmemen çok normal. Sen her zaman yanındasın. Malum bir de telaşeniz vardı. Bu hastalık; hareket, davranış, düşünme, anlama, öğrenme ve hatırlama ve kişiliği etkiler. Belirtilerine gelecek olursak; istem dışı ani hareketler, bir konuya odaklanma problemi, konuşma ve diyaloglara başlayamama sorunu, belirli bir düşüncede takılıp kalma, düşmeler, sakarlıklar ve kazalarla sonuçlanan uzaysal algılamada problemler, kaslarda kasılma ve sertleşme problemleri gibi problemler. Benim, Metin'de ilk dikkatimi çeken ise konuşmasındaki değişikliklerdi."

"Dahası da var mı?" Cahide'nin artık gözlerinden yaşlar süzölmeye başlamıştı.

"Maalesef ki var. Zaman içerisinde Yeni bilgileri öğrenmede zorluklar. Normal aktivitelere ilgi kaybı, öğrenilen bilgilerin kolayca unutulması, üzüntü ve mutsuzluk hissi, yorgunluk ve enerji kaybı, kaygı bozukluğu, değersizlik ve suçluluk hissi, uykusuzluk ya da aşırı uyku, iştah değişiklikleri, titremeler, cinsel dürtülerde azalmalar, obsesif kompulsif bozukluk ve bipolar bozukluk gibi psikolojik etkileri de var."

Durumun ciddiyetini anlayan Cahide:

"Peki, iyileşmesi için nasıl bir yol izleyeceğiz?" diye sordu.

"Ne yazık ki bu hastalığın günümüzde bilinen etkili bir tedavi bulunmamaktadır. Dolayısıyla günümüzde tedavi semptomların düzeltilmesine dayanır. Koreik hareketler için atipik antipsikotikler kullanılabilir. Tetrabenazin de bir diğer seçenektir. Böylece yaşam kalitesi az da olsa geliştirilmiş olur. Ancak, gelecek yıllarda gen tedavileri ile hastalık için çözüm gibi görünmektedir. Hastalar fiziksel ve mental kapasitelerini giderek bozulduğunu fark ettiklerinde moralleri bozulur. Daha önceden yapmaya alışkın oldukları birçok aktiviteyi yapamaz hale gelirler. Kendi bakımlarının üstesinden gelemeyebilirler. Sonunda da hastalar nefes alma problemleri zatürreye neden olur ya da diğer hastalıklarla ilgili nedenler yüzünden yaşamlarını kaybedebilirler."

Cahide duyduklarına daha fazla dayanamadı. "Peki, ben ne yapacağım. Yeni nişanlandı, evlenecek, çocukları olacak, aile kuracak..." diye haykırdı.

"Biliyorum sana söylediklerim kötü ama bu son söyleyeceğim daha kötü olabilir, bunun kararını sen ver." Cahide söyle artık der gibi Nihat Bey'in yüzüne bakıyordu.

"En başında da söylediğim gibi genetik bir hastalık bu Metin'e babasından geçmiş. Lafın kısası torunlarında yüzde elli ihtimalle Huntington hastası olabilirler. Onlara da babalarından yani Metin'den geçebilir."

Cahide, oğlu ile eski geline bakarken doktorun söyledikleri tekrar tekrar kulaklarında çınlıyordu sanki. O gün aklına geldikçe her seferinde gözleri doluyordu ve gene gözleri dolmuştu. Eski gelini Cahide'nin yanına gelerek:

"Anne lütfen evlenmemize izin ver. Sen istersen Metin de ister," dedi.

Eski gelinin eve gelmesi oğlunu mutlu ediyor diye sesini çıkarmıyordu ama kendisi bundan pek mutlu değildi. Onları gördükçe nişan günü yaşadığı mutluluktan çok sonrasında yaşadığı yıkım aklına geliyordu. Gözlerinin yaşını elinin tersi ile sildi. Gelininin, daha doğrusu eski gelinin gözlerinin içine baktı, ilk defa bu kadar dik ve acı bakıyordu. Genç kız bir an ırkıldı. Cahide ciddi, net ve sert bir ses tonu ile:

"Sen bir annenin evladını bu halde görmesinin ne demek olduğunu biliyor musun? Bilme! Ben de bir babaannenin torununu bu halde görmesinin ne demek olduğunu bilmiyorum, öğreneme sebep olma," dedi ve bu son görüşmeleri oldu.

O BENİM BABAANNEM

Özgür ERCAN

- Bunadı bunadı.
- Vah vah!
- Tüh tüh!
- Yazık oldu Ümmülü yengeye...

Hemen hemen tüm köylülerin ağzından dökülen kelimelerdi bunlar. Akşamları tarla işlerinin ardından yorgun olmalarına rağmen bir arada olmak, halden dertten konuşmak, sıcacık sobanın başında oturup soğuktan nasırlaşmış parmaklarıyla tutulan bir bardak çayı içmek için toplanılan komşu, akraba evlerinde konuşulan konu da buydu. Bu konuşulan kişi benim sevgili babaannem, köylülerin Ümmülü yengesi.

Ben sağlık okulunu bitirdikten sonra başlamıştı bu hastalık babaannemde. O zamanlarda çok yaygın bilinmiyordu, sadece yaşlılığın getirdiği bir şey sanılıyordu. Nereden bilinsin ki zamanı gelince çağın hastalığı olacağı.

Masmavi gözleri, bembeyaz teni vardı babaannemin, birde unutulmayacak anıları...

Dedemle babaannemin bir diyalogu mesela:

- Şabkam nerde heey!
- Ordadır işte, ne diye bana sorup duruyon ülen.
- Yok burda bi bak bura.

Babaannem gelir odanın içini arar tarar ama bulamaz şapkayı.

– Allah Allah bura goduydum diye hatırlıyorum nere godum ki acaba. Enneee iyice şaşırdım gari.

– Garııı! Sen bayağı unuduyon gari, goduğunu da bulamıyon ha!

– Eneee doğru diyon herif, ben unuduyon eneri. İneklerimi satınca kafam öölee onlara takılıyo yüreğim yanıyo onları düşününce. Herhalde dalgınlıktan unuduyon ben.

Ufak tefek başlamıştı unutkanlıkları. Neyi nereye koyduğunu hatırlayamamalar, ocağın altı açık mıydı, çeşmeler kapalı mıydı gibi evham durumları...

Aşeli halamla:

Hoş geldin anaa, neediyon?

– Hoş bulduk Aşeli. Neden anam, elim boşalınca bi dolanen dedim. Siz neediyonuz?

– İyi etmişsin ana bizim de ev işi, mal melal uğraşıyoruz işte. Bubam nerde?

– Bazara gitti gızım öğlen Ürkütlü otobüsüyle gelir.

– Ne vurdun ocağa bugün ana?

Babaannemlerin zamanında yemekler, kahvaltı sonrası, tabiri caizse sabahın köründe ocağa konur pişerdi.

– Patates vurdum Aşeli demiş düşünceli düşünceli.

– Ne düşünüyon ana ne oldu?

– Aşeli ocağı kapadım mı kapamadım mı onu düşünüyom.

– Hatırlayamadın mı ana?

– Hatırlayamadım gızım, çok unuduyon gari ben.

Halam, hemen evdeki kızlarından birini babaannemlerin evine gönderir, kendileri de hızlı adımlarla arkadan giderler. Köy yerinde kilit bilmez kimse. Herkesin anahtarı kapının ağzında olurdu. Halamın kızı Nuran kapıyı açınca görmüş ki dumanlar evin her yerini sarmış. Bizim kız hemen pencereleri açmış, halam da arkadan yetişip, tutacakla tutup tencereyi dama çıkarmış. Duman evin içini yavaş yavaş terk etmiş. Buna benzer çok tencere tava yaktı benim babaannem.

Köye geldiğimiz bir zamanda babaannemin bu durumları konuşulmuştu. Doktora götürelim diye karar verdi babamlar. Aslında bu hastalığın ne olduğunu biliyordum ama ben babaanneme konduramadım, çünkü geleceği karanlıktı. Babaannemi muayene ettirdik, sorular sordu doktorumuz. Babaannem çoğunu cevaplayamadı.

– Teyzem gibi çok hastamız var bizim, bunama sanılan ama adı Alzheimer olan bir hastalık, teyzenin evresi başlangıcı geçmiş, ilaç vereceğim bir ay sonra kontrole gelin, dedi.

Seyri durdurulamayan bir hastalık olduğunu biliyordum. Ama benim yakınım olunca bildiklerimi unutmak istiyordum. Ailemi de hazırlamam gerekiyordu bu duruma. Hele bu durum dedem için daha da zor olacaktı.

Babaanneme baktım, ürkek gözlerle usul usul hastane koridorunda yürüyordu bizimle. Mahzun mahzun bakıyordu etrafa. Sarıldım babaanneme. Burnum sızladı, boğazım düğümlendi. Bildiği her şeyi, bizi bile yavaş yavaş unutacağı bir yolculuğa yürüdüğünden habersizdi. Canım babaannem benim.

Zaman geçiyor babaannemin hastalığı da çok hızlı ilerliyordu. Evlerindeki birtakım küçük eşyalar kaybolmaya başlamıştı. Bardak, çatal, kaşık, çarşaf vb. ne varsa. Babaannem taşıyabildiği bu eşyaları, çocukluğunda yaşadığı, şu anda kardeşinin oturduğu evin duvarına, bahçesine, orasına burasına sokuşturmuş meğerse. Babamın yengesi bulup bulup getirmiş dedeme. Her gün karnını doyurunca, doğruca büyük dayımların evine gidermiş babaannem. Bahçede, ahırda, harımda dolanırmış. Dedem alır gelir öğle yemeğini yedirirmiş, azıcık yatar, kalkınca durmaz yine gidermiş o eve. Dedem de çok yıprandı, depresyona girdi. Sessiz sakin bir kişiydi dedem. Çok iyi saz çalardı. Sazı alıp odaya kapanıp yüreğinin yangınını tezenesiyle sazın tellerine dökerdi. Ağladığını yanağına dökülen gözyaşlarının bıraktığı parlayan nemlilikten anlardık. O içerde çalar söylerken ağlardı, biz de öbür odada onu dinlerken babaanneme bakarak ağlardık. Babaannem de "Niye ağlıyorsunuz, susun," derdi bize.

Babaannem köyün içinde çok kayboluyormuş. Dedem, İmam Mustafa Abi'yi arar "Ümmülü yengen kayboldu," dermiş. Mustafa abi de camiden "Ümmülü yenge kaybolmuştur, herkes evinin etrafına baksın, bulan Memedi amcama haber etsin," diye mikrofonla anons edermiş. Bazen birinin harımında, bazen samanlıkta, bazen kapılarının ağzında, ya uyurken ya otururken bulunurmuş. Akşama kadar gezip tozup yatıp yuvarlandığı için üstü başı, sağı solu çok kirli olurmuş. İnsanların bazıları kapısına varınca ne isterse verirmiş, bazıları da akrabalarımız da dâhil, kirliliğinden dolayı evine, yakınına almak istemezmiş.

Çocukluğu çok yoklukla geçmiş babaannemin. Babası erken yaşta ölünce İrebiş ninem tek başına ırgatlık etmiş, altı çocuğunu büyütmüş, evlendirmiş. Erken yaşta kızlarını evermiş, olur ya başlarına bir şey gelirse kız çocuğu bunlar diye. Hayatı köyümüzün

içinde geçmiş. Ayakkabıları çok önemliymiş. Babaannem hasta olmadan önce hep anlatırdı. Bir kere alınıp naylon ayakkabı yaz kış giyilirmiş yırtmadan. Ayağın büyüyünce yenisi alınırmış. Hastalığında da ayakkabılarını gittiği yerde yanından ayırmazmış. Bizim eve gelince de ayakkabılarını girişe bırakmak istemezdi. Anlatsak da anlamazdı. Çok inatlaşırdı. Annem de titiz bir kadın sıkıntı büyük olurdu. Gazete serer odaya götürür bir kenara koyardık. Uyuyunca alır ayakkabılığa kaldırırdık.

Bizim apartmanda herkes babaannemi bilirdi. Hastalığını da söylediğimiz için öğrenmişlerdi. Çünkü balkondan aşağıya eline geçen ne varsa bardaktaki yarım suyu, meyve kabuklarını köydeki damdan dışarı atar gibi altıncı kattan aşağıya, görmezsek, atıp geçiyordu. Komşularımız bu konuda sağ olsunlar anlayışlıydılar. Kapıyı kilitlemeden yatmıyorduk. Babaannemin gece uykusu yok denecek kadar azdı. Balkon kapısını bile kitlerdik aşağıya düşmesin diye. Çünkü gece boyunca gezer dururdu evin içinde. Yer yatağı yapardı annem kardeşimle bana. Bizi çiğnerdi gece gezerken. Bağırış çığırış doğru dürüst uyumadan sabah olurdu açıkçası. Bir sabah babam işe giderken kapıyı çekip gitmiş, kilitlememiş. Zaten uyumayan babaannem çıkmış dışarı, bizim evin kapısını kapatıp kalmış dışarda. Sonra yan komşumuzun kapısını tıklamış. Seyhan teyzem de sağ olsun babaannemi almış içeri başka yere gitmesin diye. Vakit henüz erken olunca da annemlerin zilini çalmamış. Dedem uyanınca babaannemi bulamamış, annemi çağırmış. Annem telaşla kapıya çıkıp merdivenlere bakarken Seyhan teyzemin kapısının önünde ayakkabılarını görüyor babaannemin. Böyle ara ara köyde de, şehirde de kısa süreli de olsa kaybolurdu benim canım babaannem.

Dedem köydeki evimizin ve damın kapılarını kilitlerdi gece yatmadan. Gün boyu babaannemle ilgilenmekten bedeni yorgun düşmüş ve evin kapısını kilitlemeyi unutmuş günün birinde. Aralık ayının yağmurlu, zemheri soğuşunda, ayağı çorapsız, üstü ceketsiz sadece yeleği, başında tülbenti ve naylon ayakkabılarıyla gece karanlığında çıkmış evden. Normalde karanlıktan ve mezarlıktan çok korkan babaannem, o gece köyün içinden yürüyüp mezarlıktan geçmiş, dağın eteklerinde gezinmiş. Dağdaki çoban köpekleri babaannemi görünce sürekli havlamışlar naylon çadırlarında yaşayan çobanlar, köpeklerin sesine uyanmışlar. Bakmışlar ki bir kadın zemheride gidip gider. Şaşırmışlar ve de korkmuşlar gece gece bu kim diye ve müdahale etmemişler. Babaannem bizden sonraki Ürkütlü Köyü'ne doğru yürümeye devam etmiş. Sonradan anlattı çobanlar.

Dedem sabah namazına kalkınca bakmış babaannem yok. Evin içini dolaşmış yok. Sonra kapıya bakmış kilitlemediğini anlamış. Hemen halamları aramış. Halamlar feryat figan gelmişler dedemlere. Dedem caminin imamı Mustafa Abi'ye anons ettirmiş.

Duyanlar samanlıklarına, evlerinin etrafına bakmışlar ama yok bulamamışlar. Bizim evin telefonu acı acı çaldı sabahın köründe. Erken gelen telefon her zaman korkuturdu bizi. Babam telaşlı telaşlı koridordan geçip telefonu açtı. Telefonla konuşurkenki yüz ifadesi endişelenecek bir durum olduğunun gösteriyordu.

– Ne olmuş baba?

Sararan yüzüyle dönüp baktı bana:

– Babaannen kaybolmuş bulamamışlar bu sefer, dedi.

Hemen hazırlanıp köye gittik. Halamların evi köyün girişindeydi. Tüm köylülerimiz yolun kenarında kimi yere çömelmiş, kimi ayakta, kimi sandalyede bekliyorlardı. Bizden önce, muhtar olan eniştem haber vermiş jandarmaya. Sabah ayazında arama yapan askerler babaannemi bulamamışlar, kahvaltı yapmak için karakola dönmüşler. Biz evin önüne geldiğimizde jandarma arabası da geldi. Askerler arama yapmak için tekrar dağıldılar. Köyümüzden 3-5 km uzaklıkta kepçeyle kazılan yağmurla çamurlaşan toprak yığının arkasında balçığa gömülü halde bulunmuş babaannem. Komutan eniştemi arayıp müjdeyi verdi. Sevinçten ağlaştık.

Jandarma arabasıyla getirdiler babaannemi. Arabadan kaskatı, iki büklüm halde, sevinçten ağlayan bizlere, boş boş bakışlarla çıkartıldı. Hemen içeri aldık, üzerini değiştirdik. Üzerini değiştirirken: "Yapman bee, neediyouz bana?" diye soğuktan dili bile zor dönmesine rağmen söylenmeye çalışırken korkulu ve şaşkın gözlerle bakıyordu bize. Sobanın başına battaniye ile oturttuk. Daha sonra doktora götürdük. Vital bulguları, röntgeni, tahlili her şeyi yapıldı. Soğuktan zatürre olmuş, organları da hasarlanmış. Hastanede yattı, tedavi oldu, sonra eve çıkardık ama toparlayamadı. Köyde yaklaşık bir ay boyunca baktık. Tedavisine evde devam ettim. Gözlerini açmadan yattı öylece. Oral alımı bozuldu, deri bütünlüğü bozuldu derken sona geldi babaannem. Sabahtan çok kötü nefes alıp veriyordu. O gün onun son günü oldu. Çok üzüldük, ağladık aklımıza bu hastalıkta yaşadıkları, çektikleri gelince daha da çok üzüldük, kahrolduk. Babaannem bu Alzheimer hastalığında her şeyi unuttu en yakınları bizleri, nasıl yaşanılacağını, acıyı, tatlıyı, ekşiyi, tuzluyu, gelmişi geçmiş, hayatımızda olan her şeyi unuttu. Bir tek dedemi, o da agası olarak, bir de babamı oğlu Adil olarak unutmadı benim babaannem. Aslında herkes onun için bizdendi. Ama gerçekte o herkesler kimdi hiç bilemedi. Eş, dost, akraba arasında uzun süre konuşuldu iyilikleri, sevgi dolu yüreği... Benim canım babaannem. Herkesin Ümmülü yengesi.

OBSESİF

Kemal ORUÇ

1. Gün

"Bugün kötü bir haber aldım. Ev arkadaşım sabah yürüyüşe çıkmıştı, eve kan ter içinde döndü. Kendini banyoya attı, nefesini tutarak kıyafetlerini çıkardı, bir poşetin içine yerleştirdi, poşeti de özenle çöp kutusunun içine attı. Sonra yaklaşık bir saat banyo yaptı. Banyodan çıktıktan sonra tüm evi baştan sona temizledi. Sonra yeniden banyoya girdi. Bir saatlik ritüelini gerçekleştirdi. Evin her yeri hala çamaşır suyu ve deterjan kokuyor. Boğulacağım! Ben korktum tabii. Ne olduğunu ancak öğleden sonra annesiyle telefonda konuşurken öğrenebilirdim. Virüs salgını başlamış. Tüm dünyada insanlar eve kapanmış. Korkunç! Ben zaten evciyim, dışarı çıkmayı sevmem. Ev arkadaşım ise genelde gündüzleri dışarıda olurdu. Ben şimdi bu temizlik hastası manyakla bu süreci nasıl geçireceğim? Benim soğukkanlı olmama da deli oluyor. Sürekli gözleri üzerimde. Neyse ki, ben de her zaman temizimdir. Ama bu obsesif bir gün yeterince temiz olmadığımı düşünüp 'Defol git evimden!' derse nasıl yeni ev bulacağım? Sokakta mı yaşayacağım? Kusura bakma kardeş, senin de başını ağrıttım. Konuşacak kimim var ki? Ee, anlat bakalım, sen neler yapıyorsun?"

4. Gün

"Abi, ayıp değil mi senin yaptığın? Ben sana bedava çamaşır makinesi veriyorum. Sen suyunu döke döke götürüyorsun. Kim temizleyecek şimdi bu apartmanın merdivenlerini? Yazıklar olsun sana! Kaç sen, kaç! Nasıl olsa bu sokaktan yine geçeceksin! Sen de çekil

ayağımın altından! Hah, telefon çalıyor! Zaten hep böyle zamanlarda çalar. Aşamam anne! İşim var. Bütün apartmanı temizlemek zorundayım! Paspas temiz değil! Al işte, komşular mızırdanmaya başladı. Temizleyeceğim efendim, temizleyeceğim. Biraz sonra! Evet, ben sebep oldum. Niye yedinci katta oturuyorum ki! Yemek yanacak! Mutfağa giremem. Orası temiz! Yemek yanacak! Tamam, hanımefendi, temizleyeceğim! Yapacak bir şey yok. Yemek yanmasın. Deterjan nerede? Önce ellerimi yıkayayım. Yüzümü de. Tekrar eller... Efendim anne! Niye ısrarla arıyorsun anneciğim? Aşamıyorum demek ki! Nerede olacağım, evdeyim. Anne, nasıl çıkayım? Hayır, kimse de gelmiyor. Bu konularda ne kadar titiz olduğumu bilmiyor musun? Ne evliliği anne? Açma şu konuyu yine. Yalnız falan değilim. O da iyi. Uyuyor her zamanki gibi. Anne ya, çamaşır makinesi bozuldu. Biraz desteğe... Bugün gönderir misin? İkinci el olmaz. Tamam, o kadar yeterli. İnternette alıyorsun, eve getiriyorlar. Öpüyorum anneciğim. Teşekkür ederim. Tamam hanımefendi! Bir sakın olun! Temizleyeceğim! Paspası hazırlıyorum!"

9. Gün

"Kardeş, sen olmadığın zamanlar sıkılıyorum. İyi ki geldin. Senin de başını ağrıtırıyorum, biliyorum, ama ne olur dinle. İçimi dökmezsem çıldıracağım. Ben artık boğulmaya başladım. Çamaşır suyu ve deterjan dışında tuz ruhu da kullanmaya başladı. Ev kimya laboratuvarı gibi kokuyor! Geçen gün bir baktık, evde yiyecek bir şey kalmamış. Markete sipariş verdi. Üç gün sonraya, yani bugüne, tarih verdiler, öğleden sonra iki ile dört arası... Mecbur kabul etti. Bu manyak internet üzerinden özel ders vermeye başladı. Mimarlık üzerine. Öğrencisini aradı, üçte olan özel dersi akşam yediye aldı. Dün gece gözüne uyku girmede. Kolay değil, eve dışarıdan bir sürü eşya gelecek. Onların temizliği, virüs korkusu falan derken sabaha kadar bir sağa bir sola yürüyüp durdu. Seslerden beni de uyutmadı. Sabah dayanamadı, bir üç saat kadar uyudu da ben de dinlenmiş oldum. Öğleye doğru tam bir savaşçı gibi tüm temizlik araçlarını hazır etmiş beklemeye başladı. Gözü hep kapıda. Fazla stres yaptığı için kahvaltıda hiçbir şey yiyemedi. Sonrası için yemek de yapmadı. Saat iki oldu, sipariş yok; üç oldu, sipariş yok; beş oldu, sipariş yok! Telefonla marketi aradı, sipariş hala hazırlanmamış. Delirdi! 'İptal edin o zaman, istemiyorum!' diye bağırdı. Alt kattaki kadın mızırdandı. Market elemanı alttan aldı demek ki, sipariş iptal edilmedi. Edilmesin! Ben de aç kalacağım yoksa. Olabildiğince rahatlattım onu. Yalalaklıklarımı sever. Tabii şimdi yeni bir gerilim konusu var: Sipariş ne zaman gelecek? Tekrar marketi aradı, yedi ile sekiz arasında dersi olduğunu, siparişin dokuz otuzda getirilmesi gerektiğini söyledi.

Akşam yedide derse başladı. Yedi buçuk gibi kapı zili çaldı. Dünyanın en korkunç sesini duymuş gibi yerinden zıpladı, gözleri fal taşı gibi açıldı. Nefesi tıkanı. Yutkundu. Kapı zili ısrarla çalmaya devam ediyordu. Öğrencisine 'Bir on dakika mola verelim,' dedi. Kapıyı açtı. Market elemanı uzaylı gibi giyinmiş, ellerinde ve ayaklarının çevresinde bir sürü poşetle bekliyordu. 'Yirmi bir otuzda gelecektiniz! Niye erken geldiniz?' diye bağırdı. Alt kattaki kadın mızırdanmaya başladı. 'Girin içeri efendim! Her halta kafanızı çıkarıp müdahale etmeyin!' Kadın mızırdana mızırdana kapısını kapattı. Market elemanı mahcup: 'Abi yarın sokağa çıkma yasağı var ya, market çok yoğun. Saatleri ayarlamak mümkün değil.' Bizimki gevşedi: 'Tamam, ödemesini karttan yapmıştım zaten. Kapının önüne bırak hepsini, ben sonra içeri alırım.' Eleman kendinden emin 'Çalarlar abi,' deyince bizimki bir hışımla poşetleri alıp mutfığa attı, kapıyı kapattı. Beni hiç yaklaştırmıyor. Tamam ya, hepsi senin! Ellemedik, kızma! Poşetlerde ne olduğunu merak ettim sadece. Zaten mutfığa girmeme hiç izin vermez. Eve önce o geldiği için kendini patron olarak görüyor. Öylece durmuş, mutfaktaki poşetlere korkulu gözlerle bakıyordu. Birden öğrencisi geldi aklına. Ellerini havaya kaldırdı, hızla banyoya koştu, dirseklerine kadar ellerini yıkadı. Havluyla kuruladı. Oysa ilk yıkama için kâğıt peçete kullanması gerekiyordu. Yüzünü yıkadı. Eli tekrar havluya gitti ve dehşetle irkildi. Muhtemelen, ilk kurulamada havluya virüslerin yapışmış olabileceği aklına geldi. Suratı bozuldu. Ellerini tekrar yıkadı. Yüzünü de. Sonra tekrar eller! Üstü başı hep ıslandı. Burnundan soluyordu. Yine eli havluya gitti. Kendine 'Geri zekâ! Geri zekâ!' diye bağırdı. Nasıl iki kez aynı aptallığı yapabiliirdi? Telefon çalmaya başladı. Gözleri fal taşı gibi açıldı. Panikledi. Kâğıt peçeteyle ellerini sildi. Yarı kapalı kapının koluna dokundu. Birden durdu. Girerken de dokunmuş muydu? Tekrar ellerini yıkadı, musluğu kapattı. Ellerini peçeteyle kuruladı. Kapatırken musluğa dokunduğunu fark etti. Telefon çalmaya devam ediyordu. Musluğu deterjanla yıkadı. Sonra ellerini yıkadı. Kapının kolu aklına geldi. Peçeteyle tuttu, kapıyı açtı. 'Sonra silerim,' diyerek banyodan çıktı. Birkaç saniye dışarıda bekledi, dayanamadı, tekrar girdi, kapının kolunu ıslak mendille silip banyodan çıktı. Işığı söndürdü. Düşme? Düşmeye dokundu. Işığı açmak için de dokunmuştu. Düşmede virüs olabilirdi. Tekrar girdi banyoya. Bir beze deterjan ve çamaşır suyu döktü. Hızlıca banyodan çıkıp tüm ampul düğmelerini sildi. Bezi durulayıp yeniden deterjanladı. Bu sefer tüm kapı kollarını sildi. Poşetleri dış kapıdan mutfığa ulaştırırken yere dökülen virüsler hep aklında olduğu için yere yarım ayakla basıyordu. Ev terliği yatak odasında idi, orası da kirlenmesin diye gidip terliklerini alamıyordu. Ellerini ve yüzünü iyice sabunlayarak defalarca yıkadı. Çalışma masasının üzerinde duran telefon tekrar çalmaya başladı. Öfke ve üzüntüyle, telefonu

açmak için çalışma yöneldi ama üzerinde biriken sular yere akmaya başladı. Çalışma odasını da kirlertirse dersin kalanını nasıl yapacaktı? Alnındaki damarlar belirmeye başladı. Öfke nöbeti geçiriyordu. Banyoya girdi, üzerindeki ıslak kıyafetleri neredeyse yırtarak çıkardı, poşete yerleştirdi, çöpe atmak istedi, çöp bir önceki kıyafetlerle dolmuştu. Poşeti klozetin yanına bıraktı. Yatak odasına girdi. Temiz kıyafet aldı. Bu sırada diğer kıyafetlerin de kirlendiğini düşündü. Aptal herif! Gündüz temizlik eşyalarını hazırlamış, ama yedek kıyafeti hazırlamamıştı. Kafasına vurdu birkaç kez. Suratı kıpkırmızıydı. Telefon çalmaya devam diyordu. Temiz kıyafetleri giymeden önce banyo yapması gerekiyordu. Ama derse de geç kalmamalıydı! Kıyafetleri giydi. Ayağına terliğini geçirdi. Öfkeden titremeye başladı. Bedenini kontrol edemediği için, sağa sola çarparak çalışma odasına gitti. Çalışma masasına biraz uzak durarak elini uzattı ve telefonu aldı. Arayan öğrencisi. Haklı, ara on dakika, demişti ama tam yirmi beş dakika olmuştu. Derin derin soluyarak nefesini düzenlemeye çalıştı. Telefonu açtı, ben de duyuyordum sesi: 'Hocam çok özür dilerim. Evde elektrik kesildi. Derse bugünlük devam edemeyeceğim.' Telefonu kapattı ve haykırarak ağlamaya başladı. Alt katta mızırdanma... Gücünü iyice yitirmişti. Kanepenin kenarına yığıldı. Aklına kanepenin kirlendiği geldi. Bir kez daha haykırdı. Ben hayatımda hiç bu kadar gözyaşı görmemiştim. Sabaha kadar ağlaya ağlaya siparişle gelen tüm ürünleri iki kez yıkadı. Sonra, duvarlar da dâhil, tüm evi temizledi. İşte böyle kardeş."

14. Gün

"İçim eziliyor be kardeş. Üç gündür kanepede, yüzünü cama dönmüş yatıyor. Gözü hep bulutlarda. Hasta mı oluyor ne? Bir şey de yiyip içmiyor. Onu öyle görünce benim de yiyesim gelmiyor. Yazık ona. İyi insan aslında. Eskiden böyle değildi. Biz yaklaşık sekiz yıldır ev arkadaşız. Tamam, her zaman böyle tertemiz bir çocuktu, ama şimdiki kadar değildi. Bir de sevgilisi vardı. Üçümüz birlikte yaşıyorduk. İki yıl önce bunu işten attılar. Çok titiz olduğundan, demediler tabii. Kriz var, dediler. Bir tek o işten atılınca kriz bitti, şirket kurtuldu. Peh! Batasıcılar. Ha, sevgilisi, diyordum... İşten atıldıktan sonra bir süre çalışmadı. Kendini spora verdi. İş başvurusu yapmayı da bıraktı. Arada bir özel ders vermeye başladı. Sevgilisiyle üç günlüğüne tatile çıktılar, oradan da kavga ederek döndüler. Temizlik hastalığı orada patlamış. Bu titizlenmiş. Yok çadırda kalmam, yok tekneye binmem, yok su olmayan yere gitmem... Sevgilisi söyledi, her yerde, sürekli ıslak mendille kendini temizlemiş. Tatilden döndüler, sevgilisi bavulunu hiç açmadı. Demek ki dönüş yolunda kafaya koymuş, ben bu manyakla uğraşamam, demiş. Bir gün çekip gitti,

bir daha da dönmedi. Aramadı da. Kadının gittiği gün evin her köşesini temizledi. Sonra hep temizledi. Eve misafir mi geldi? Gider gitmez hemen dokunduğu her yeri temizliyor. Bu salgın olayı da ortaya çıkınca bu, temizlik olayını iyice abarttı. Sonrasını biliyorsun zaten. Zor be! Yazık, öyle kanepede yatmış... Ağlıyor da arada."

21. Gün

"Alo, orada mısın? Bir an sesin gitti de. Sesini sevdim. Gitmesin. Sohbetini de. Teşekkür ederim. Seni çok merak ediyorum. Ah, tamam! Öyleyse görüntülü arıyorum."

"Nerelerdesin be kardeş? Bak dinle, bizimkinin sesi geliyor. Telefonla konuşuyor. Sen yokken çok şey değişti. Kendini iyice toparladı. İnternette bir kadınla flört etmeye başladı. O da temizlik hastasıymış. Dert ortağı oldular önce, sonra yakınlaşma başladı. Telefonlar alındı falan... Sabah akşam konuşuyorlar. Kendine geldi adam. Dün kargo geldi, kadın kitap yollamış. Paketi sildi, kitabı çıkardı, onu da sildi ve okumaya başladı. Bu kadar. Başka işlem yok! Ev yeniden ev gibi koklamaya başladı. Çamaşır makinesi de geldi. Flörtüyle apartmanlarındaki sokağa çıkamayan yaşlılara yardım etme kararı almışlar. Bugün alt katta sürekli mızırdanan teyzenin alışverişini yaptı. Kadın sevdi bizi. Arada bir pişirdiği yemeklerden getiriyor, birlikte yiyoruz. Bizimki yasak olmayan günlerde yürüyüşe de çıkıyor. Yani anlayacağın, burada her şey normale döndü. Hah, geliyor! Bak telefonun ekranındaki flörtü. Ona beni gösterecek."

"İşte burada. Pencereden dışarıyı izliyor. Kuşla mı konuşuyorsun sen? Akıllı oğlum benim. Çok tatlı, değil mi? O da seni çok merak ediyor. Tanışacaksınız elbette. Bak, nasıl, güzel mi? Sevdin mi ablayı? Sen de ona bir şey söyle bakayım."

"Miyav."

ODAMIN KARANLIK TAVANI

Umut GARHAN

Gecenin bir yarısında uykumdan uyandım. Karanlık odamın tavanına bakıyordum. Doğruyu söylemek gerekirse bu çok da alışık olmadığım bir durum değildi. Ara sıra çişimin gelmesinden mütevellit uykumdan uyanır ve öylece tavanı seyredip sabahın gelmesi için dua ederdim. Normalde annem bana her gece uyumadan önce çişimi yaptırır ve beni uyuturdu. Ama bazen unuttuğu geceler de olurdu. O gece de onlardan biriydi. Annem, akşam işten yorgun geldiği için erkenden uyuyakaldı. Ne iş yaptığını hatırlamıyorum ama çok yorulduğunu hatırlıyorum. İşte bu yüzden onu uyandırmak istemedim. Ablam üniversiteye gittiğinden beri annem tek başına benimle ilgilenmeye başlamıştı, çalıştığı için benimle ilgilenmekte zorlansa da elinden geleni yapıyordu.

Günlerimiz hep aynı şekilde başlıyordu. Annem her sabah tuvalet ihtiyacımı giderir sonrasında kahvaltı hazırlar, kahvaltıyı topladıktan sonra da işe giderdi. Babam ise her gün sabah erkenden kahvaltısını yapıp kiraathaneye gider, akşam yemeği saatindeyse gelir ve yemekten sonra televizyon izleyerek uyuyakalırdı. Yan yana olduğumuz kısa süre zarflarında bizimle hiç konuşmaz, bazen anneme işinin nasıl gittiğini sorar ve yanıtını aldıktan sonra ağzını tekrar mühürlerdi. Babamın bütün gününü kiraathanede geçirmek yerine çalışmasını, çalışmasa bile anneme bakımım konusunda yardımcı olmasını ne kadar çok istiyordum. "Duchenne Musküler Distrofi" adlı -adını şu an bile doğru telaffuz edemiyorum- nadir görülen bu hastalığın 10. yılındaydım. Aslında nadir görülen hastalıkların içinde en sık görülenlerinden biriydi bu hastalık. Doğan her 3,500 erkek çocuğundan 1'i ve 50 milyon kız çocuğundan 1'inde görülüyordu. Şansa bakın ki o 3,500 erkek çocuğunun arasından loto bana çıkmıştı. Yaklaşık 4 yaşlarındayken

yürüme sorunları yaşayıp doktor doktor gezdirildim ve sonunda bana bu tanı kondu. Bu hastalık ilerleyici kas yıkımı yaşamamama neden oluyordu. Çok küçük olduğum için iyi hatırlamıyorum o günleri, ama zorlanarak da olsa yürüdüğüm zamanları hala hatırlıyorum. Annem, tanı konduğundan beri babamın benden uzak durmasının nedeninin üzülmekten kaynaklandığını söylüyordu. Küçükken inansam da bu neden artık bana pek inandırıcı gelmiyordu. Sanırım babam, beklentilerindeki gibi normal bir erkek çocuğu olmadığım için varlığımı görmezden geliyordu.

Ezan okunuyordu. İçerden tıkırtılar geliyordu, annem sabah namazını kılmak için uyanmış olmalı diye düşündüm. Namazını kılmayı bitirene kadar bekleyeyim diye düşünüyordum ki çişimi zaten yatağıma yapmış olduğumu fark ettim. Onca işinin arasında, annemin bununla da uğraşacak olması beni üzmüştü. Keşke hiç doğmasaydım dedim, ama bunu dediğim için hemen pişmanlık duydum. Kaslarımın her geçen gün daha da kötüleştiğini ve bu hastalığa sahip olan kişilerin, insan ömrünün ortalama süresine kıyasla çok daha az yaşadığını biliyordum. Böyle bile olsa yaşamayı seviyordum.

Karşı komşumuz ve ablamın yaşıtı olan Sevim abla, 7 yaşımdayken bana hastalığının genetik olduğunu ve bunu taşıyıcı olan annemden aldığımı söylemişti. Başta nasıl hissetmem gerektiğini bilemedim, sonrasında böyle olmama neden olduğu için annemden nefret etmek istedim. Ama işten eve yorgun halde gelmesine rağmen yorgun olmadığını söyleyip benimle ilgilenen annemden, en yakın arkadaşımдан nefret edemedim. Sanırım ben onu suçlamıyor olsam da o, kendini benim yerime suçluyordu zaten. Yüzünde hep tuhaf bir üzüntü vardı, sürekli belli etmemek için yanımda 32 dişini gösterse de, yüzüne her baktığımda zorlama gülüşünü görebiliyordum. Ona, onu suçlamadığımı, benim için yaptıklarına minnettar olduğumu söylemek istiyordum ama bu konulara girip tuhaf bir ortam yaratmak istemiyordum. Bu yüzden asla bu konuyla ilgili ağzımı açma cesaretini kendimde bulamadım.

Çok gürültü yapmamak için sessiz bir şekilde anneme seslendim: "Anne! Anne!" Saniyesinde odama girdi, beni yatağıma işemiş şekilde görünce yüzünde bir burukluk oluştu. Hemen yanıma geldi ve beni kucaklarken bir yandan da söylendi. "Ah! Yine mi? Neden uyandırmadın beni? Sana geceleri çişin gelirse beni uyandır demiyor muyum sürekli? Yatağı pisletmen umurumda değil ama o pislğin içinde saatlerce kalıp benim uyanmamı beklemen beni üzüyor, Yusuf'um. Yapma bir daha böyle, lütfen!"

"Özür dilerim anne. İşte çok yorulduğum için seni rahatsız etmek istemedim," dedim. Beni yıkayıp temizlerken "Sen benim biricik oğlumsun. Sana bakmak benim için nasıl

rahatsızlık olabilir? Bu son olsun! Bir daha böyle yapma olur mu?" dedi. Kafamı, tamam anlamında yukarı aşağı hareket ettirdim. Bana, geçen hafta -doğum günümde- hediye olarak aldığı kıyafetleri giydirdi. Sonra beni salona taşıdı ve mutfığa gidip kahvaltı hazırlamaya koyuldu. Evimiz çok küçük ve basık olsa da salonu çok güneş alan bir evdi. Evimizin bu yönünü seviyordum, özellikle sabahları içeri giren güneşin, yüzümü tokatlaması çok hoşuma gidiyordu. Yatak odasından horlama sesleri geliyordu, babam yine her zamanki gibi kahvaltı hazır olmayana kadar uyanmamıştı. Bir insandan nasıl böyle bir ses çıktığına asla aklım ermiyordu. Her horladığında evi sallıyordu nerdeyse, sismologlar babam yüzünden yanlış deprem bildirimi yapmaz umarım, diye düşünüp gülüyordum içimden.

Annem işe gitmek için evden çıktı, babam da onun ardından her zamanki gibi bir şey demeden gitti. Yine tek başımaydım, doğruyu söylemek gerekirse yalnız kalmayı seviyordum, daha huzurlu oluyordu. Aslında çok da yalnız değildim, saat başı beni kontrol eden Sevim abla ve annemin sıkılmayayım diye yanıma bıraktığı boya kalemleriyle resim defteri bana arkadaşlık ediyordu. Diğer çocukların aksine televizyon, telefon, bilgisayar vb. şeyler pek de ilgimi çekmiyordu. Boş boş durmak yerine bir şeyler çizmeyi tercih ediyordum. Durumumdan dolayı bunu devam ettirememekten korksam da, resim yapmaya yapabildiğim kadar devam etmek istiyordum. Resim yaparken kapının açıldığını duydum. Bu Sevim abla olmalıydı, diye düşündüm. O kadar uzun zamandır komşuyduk ki Sevim abla aileden biri gibiydi bizim için, bu yüzden annem, evin anahtarını ona verecek kadar güvenirdi. Vermeyip de ne yapacaktı ki! Kapıyı benim açmam biraz zor olacaktı zaten. "Kara Bela!" diye bağırarak salona girdi. Bana kara bela demesinden gerçekten nefret ediyordum. Esmer olduğumu biliyorum, ama bana kara bela demesi tenimin beyaz olmasını istememe neden oluyordu. "Aha buradasın!" deyip yanıma koştu ve elindeki afişi yüzüme yapıştırıp heyecanlı bir şekilde zıplamaya başladı. Afişi okuduktan sonra sakince, benim aksime heyecandan yerinde duramayan Sevim ablaya baktım. "Devlet Resim ve Heykel Yarışması!" diye bağırdı ve "Kesinlikle katılmalısın! Hep büyük ve ünlü bir ressam olmak istediğini söylüyordun. İşte buradan başlayabilirsin! Yarışmada başarılı olacağına eminim!" dedi. Başımı eğip "Yeteri kadar iyi miyim bilmiyorum. İyi olmadığımı öğrenmekten ve hayal kırıklığına uğramaktan korkuyorum," diye karşılık verdim. Evet, büyük ve ünlü bir ressam olmak istiyordum, ama benim için nefes almak kadar önemli bir hale gelen çizim yapmakta yeteneğimin olmadığını öğrenmek, nefes alamamama neden olurdu. Sevim abla aniden koltuğa yönelip beni iteleyerek yanıma oturdu. "Ne hissettiğini anlayabilirim ama

korkaklık etmeni anlayamam. Başarılı olacağına eminim ama olamasan bile nedeni yeteneğinin olmamasından değil, o bunakların senin yeteneğini anlayamayacak kadar düşük seviyede olmasından olur," dedi. Bunları beni cesaretlendirmek için söylediğini biliyordum, işe yarıyordu da. Kaybedecek bir şeyimin olmadığını düşündüm ve ona yarışmaya katılmak istediğimi söyledim. Yarışmanın detaylarını okuduğumuzda 18 yaş üstü kişilerin katılabileceğini öğrendik. Bana hazırdan bulunan tuval resimlerimden en sevdiğimi vermemi ve geri kalan her şeyi ona bırakmamı söyledi ve oturduğu yerden ayağa kalkıp mutfağa ilerledi. Karamsarlığı bırakıp daha umutlu ve iyimser düşününce ben de heyecanlanmaya başladım. Bu yarışma olmazsa belki başka yarışmaya katılırım, mutlaka birileri çizimlerimde özel bir şeyler görür diye düşündüm. Sevim ablayla öğle yemeği yedik, sonrasında bana meyve soydu. Sevim ablanın bana karşı bu kadar iyi olması hep minnet duymama sebebiyet veriyordu, büyük ve ünlü bir ressam olursam anneme bakacağım gibi ona da bakarım diye planlar yapıyordum içimden, bir yandan da bana uzattığı özenle soyulmuş elmayı yiyordum. Bana baktığını fark ettim ve utandım, utandığımı görünce yamuk bir gülümseme oluştu asimetrik suratında. Onda ilgimi çeken en büyük şeylerden biri de buydu suratı asimetrik olmasından kaynaklı yamuk bir gülümsemeye sahipti, bilerek veya isteyerek yaptığından yamuk değildi. Doğruyu söylemek gerekirse o yamukluk, bu hayattaki birkaç doğrudan biri gibi geliyordu bana. Ona ve o yamuk gülümsemeye o kadar güveniyordum ki kendime bile o kadar güvenmediğimi söyleyebilirim.

Annem işten yine yorgun bir şekilde geldi, gün içinde neler yaptığımı sordu. İşten her geldiğinde bu soruyu sorması bana manasız geliyordu sanki resim yapmak dışında yaptığım başka bir şey varmış gibi. Ama o gün farklıydı. Ona yarışmadan bahsettim. Heyecanlı bir şekilde, ellerimi kavrayarak söylediklerime kulak kesildi. Birkaç dakika önceki donuk kadın bir anda yok olmuştu. Sözümü bitirdikten sonra havaya fırladı ve "Çok iyi bir haber bu. Yapabilirsin, ben inanıyorum. Senin resimlerine ben dâhil tüm tanıdıklar bayılıyor, jürinin de çok hoşuna gideceğinden eminim," dedi. Üstümde tuhaf bir baskı hissettim ortada henüz bir şey yoktu oysaki ama Sevim ablanın ve annemin yarışmada başarılı olacağına bu derece emin olmaları beni biraz gerdi.

Annemin mutfağa girmesiyle, babamın eve girmesi bir oldu. Ayakkabılarını ayakkabılığa koyduktan sonra, sessiz bir şekilde bana çapraz olan tek kişilik koltuğa oturdu. Biraz zaman geçtikten sonra annem salonun ortasına akşam yemeği için sofrayı serdi. Mutfağımızda küçük bir masamız olsa da salonda yalnız başıma yemek yememi istemediği için yemeği salonda yerde yiyorlardı. Yemeğimizi yedikten sonra babam

spor kanallarını gezinmeye başladı. Spor pek ilgimi çekmediği için, annemden beni tuvalete ve ardından odama götürmesi için yardım istedim. Yatağıma uzandıktan sonra düşünmeye başladım. Durumumla ilgili düşündüm, geleceğimle ve ailemle ilgili. İçimde yoğun bir hüznün oluşmaya başladı, artık düşüncelerimi durduramıyordum. Başka bir konuya yoğunlaşmaya çalıştım, yarışmayı düşündüm. DMD hastalığına sahip olsam da bir şeyler başarabileceğimi kanıtlamak istiyordum. Kazanırsam belki babam beni artık görebilir diye düşündüm. En azından bir kereliğine bile olsa gözlerimin içine bakar diye düşündüm ve bir anda uyuyakaldım, beklentilerim, hüznülerim ve hayallerimle.

Sevim ablanın yarışmaya benim adıma katılmasının ve resmimi teslim etmesinin üzerinden haftalar geçti yarışmayı unutmuştum bile. O gün fizyoterapi günümdü. Tedaviye geç başladığım için çok büyük bir etkisi olmasa da hem mental açıdan hem de kas kuvvetimi korumak, güçlendirmek açısından faydasını görüyordum. Kahvaltı yaptıktan ve hazırlandıktan sonra annem beni kucağına aldı ve dışarı çıkardı, sonra da tekerlekli sandalyeme oturturdu. Annem hafta sonları çalışmadığı için, haftada iki gün olan fizyoterapi günlerim hafta sonuna denk geleninde bana o eşlik ediyordu. Hafta içi olanında ise Sevim abla beni götürüyordu. Otobüslerin hepsi çok kalabalıktı bu yüzden taksiye binmek zorunda kaldık. Otobüsteki insanların bakışlarından kurtulduğum için sevindim.

"Kara belamız gelmiş! Hoş geldin," dedi fizyoterapistim beni görür görmez. Ah hepsi Sevim ablanın suçuydu. İnsan içindeyken bile bana kara bela demeye devam ediyordu, oysaki benim bir adım vardı: Yusuf. "Hoş buldum," dedim ve tedavi odasına geçtim. Egzersizlerden sonra o kadar yoruldu ki ağlayacak gibi oldum, bulunduğum yere gömülmek ve bir daha çıkarılmamak istedim ama yine de mutluydum, hareketsiz bir şekilde, sürekli aynı dört duvar arasında oturmaktan daha iyiydi. Fizyoterapistim evde uygulayabileceğim basit ve yeni hareketler gösterdi. Açıkçası bana zorlu görünüyordlardı.

Aylar sonra kol ve ellerimdeki kas kuvvetimi de kaybettim, artık resim çizmekte zorlanıyordum. Bu durum beni karanlığa saptırmıştı. Konuşmak, yemek yemek ve tedavilere gitmek istemiyordum. Sevim abla ve annem halime çok üzülüyordu. Geceleri annemin ağlamasını duyuyordum. Onu üzerek ne kadar bencil olduğumu düşünüp kendime çok kızıyordum ve bu saplandığım karanlıkta daha da derine batmama neden oluyordu.

Öğle vaktiydi ve hava çok sıcaktı, aydınlık halini karanlık haline tercih ettiğim tavanımı izliyordum. Annem odama girip acıkıp acıkmadığımı sordu. Cevap vermedim

sonra birden sinirlenip bana bağırmaya başladı. "Daha ne kadar böyle davranacaksın! Tedavini de aksatıyorsun, tekrar resim yapmayı gerçekten istiyorsan, büyük ve ünlü bir ressam olmak istiyorsan düzgün beslenmelisin, tedavini aksatmamalısın! Çabalamak zorundasın hiç umut yoksa bile!"

"Ne anlamı var ki tekrar resim yapabilsem bile asla başarılı olamayacağım. Bu hastalık yüzünden çok zamanım da yok. Kendimi, inanırsan yaparsın zırvallıklarıyla avutmaktan sıkıldım. Artık biraz gerçekçi olmamın zamanı geldi," diye karşılık verdim. Sözümü bitirmemle Sevim abla odama dalıp yere kapaklandı ve "Resmin 1. olmuş! 1. olmuşsun Kara Bela!" diye bağırdı. Annem ve ben tepkisiz bir şekilde biraz kaldık ve sevinç çığlıkları atmaya başladık. Annem eğilip bana sarıldı ve öpmeye başladı sanki biraz önce tartışmıyormuşuz gibi. O günün akşamında annemden odamın ışıklarını açık bırakmasını istedim. Yüzümde büyük bir gülümsemeyle, odamın gün ışığı olmadan da aydınlık olabilen tavanına bakarak uyuyakaldım.

OTİZM TÜRKÜSÜ

Dilaver KORKMAZ

S ırtındaki siyah renkli enstrüman çantasında sazını taşıyan genç adam, eski bir apartmanın kapısından girdikten sonra bodrum kata doğru indi. Üniversite öğrencilerine kiralanan bodrum kattaki kapıcı dairesinin ziline defalarca bastı, açan olmayınca birkaç kere kapıyı yumrukladı. Biraz sonra içeriden gelen ayak seslerinin ardından kapı açıldı. Sakalları ve uzun saçları birbirine karışmış hırpani görünümlü bir genç uykulu ses tonuyla:

– Çağlar sen miydin? Uykudan uyandırdın bizi, diye söylendi.

– Lan oğlum bu saate kadar yatıyor musunuz? Saat iki. Merak ettim hafta içi derslere de pek girmemişsiniz, diye cevap vererek içeriye geçen Çağlar, burnunu tutarak devam etti, oğlum bu ne koku pis herifler, diye söylendi. Sazını ve elinde taşıdığı poşeti dağınıklık içinde koyabileceği bir yerler arıyordu. Bakın annem börek gönderdi size, diye getirdiği poşeti sallıyordu.

Bunu duyunca evin iki odasından kapıyı açan genç dışında iki kişi daha çıkıp geldi.

– Hadi çay koyun beraber yiyelim. Çay var değil mi? Sakın yok demeyin.

Bodrum katta bulunan bu dağınık öğrenci evinde Çağlar'ın üniversiteden arkadaşları Yusuf, Murat ve Göksel birlikte yaşıyorlardı. Çağlar işletme fakültesi'nde okuyordu. Az önce Çağlar'a kapıyı açan saçlı sakalı birbirine karışmış uzun boylu olanın adı Yusuf'tu. Edebiyat fakültesinde okuyordu. Seyrelmiş saçlı yeşil gözlü çocuk Yusuf'un sınıf arkadaşı Murat'tı. Göksel de Murat'ın memleketten arkadaşıydı, o da biyoloji bölümünde okumaktaydı. Hepsinin ortak noktası ise müzikti. Çağlar'la ortak bir arkadaşları sayesinde tanışmışlardı. Müzik gruplarına bağlama çalacak ve

solistlik yapabilecek kişi yoktu. Murat her ne kadar türkü söyleyebilse de pek başarılı değildi. Çağlar'ın ise onlarla tanışana kadar kendi kendine saz çalıp söylemekten başka deneyimi yoktu ama kısa sürede birlikte çalıp söylemeye alışmışlar ve arkadaş ortamında amatörcü müzik yaparken arada sırada müzikli mekânlarda sahne alarak harçlıklarını çıkarmaya bile başlamışlardı.

Göksel mutfaktan çayları doldurup geldi. Bir tabağa da Çağlar'ın getirdiği börekleri koymuştu.

– Bardakları iyi yıkadınız mı? Sizin buraya gelince pislikten hastalık kapacağım diye korkuyorum, dedi Çağlar gülerek.

– Emriniz olur beyefendi tabii siz annenizin sayesinde alışkınsınız. Ne yapalım oğlum öğrenci evi burası, diye cevap verdi Murat.

Çağlar çayını içtikten sonra sazını kılıfından çıkarıp akordunu kontrol etti. Kendince bazı ezgiler çalıyordu hafifçe.

– Üniversiteler arası halk müziği yarışması varmış, dedi böreklerden yemeye devam eden Murat. Bu hafta sonu başvuru sona eriyormuş. Yarışma da bir ay sonra. Dereceye girenler TRT'de yayınlanacakmış. Başvursak mı?

– Konservatuvar öğrencileri arasında şansımız olur mu ne dersiniz? dedi Yusuf.

– Halk müziği tarzında en iyi beste ödülü de varmış. O yönden şansımızı denesek, diye cevap verdi Murat.

O ana kadar saziyla ilgilenmekte olan Çağlar heyecanla atılarak konuşmaya katıldı:

– Ben buldum Kemal'in türküsüyle katılacağız, dedi.

– Kemal'in türküsü de ne, Atatürk'ün sevdiği bir türkü falan mı? diye sordu Göksel.

– Lan geri zekâlı Atatürk'le ilgili olsa efendice Mustafa Kemal'in türküsü derim değil mi? Bu benim yazın çalıştığım fabrikadaki Kemal. Bekçilik yapıyor orada. Onun türküsü, çalıp söyleyeyim de dinleyip karar verin.

"YusuF'un geçtiği yoldan

Geliyorum sana doğru

Hemi sağdan hemi soldan

Geliyorum sana doğru

Gidiyorum sona doğru"

Aradan bir ay kadar zaman geçmişti. Çağlar'ın evlerinden Lale Meydanı'na, Yenikent otobüs durağına varması beş dakikasını almadı. Geçenlerde Sincan'da yürüyen tankları haber yapmak üzere bazı televizyon kanalları Lale Meydanı'ndan canlı yayın yapmışlardı. Bilet gişesinden biletini aldı otobüs on dakika sonra hareket edecekti. Organize Sanayi bölgesine gitmenin tek yolu saat başı hareket eden bu Yenikent otobüsleriydi. Otobüse yolcular binmeye başladı ve şoför saat on iki olunca otobüsü çalıştırdı. Çağlar elinde poşetle boş koltuklardan birine oturmuştu. Otobüs artık hemen hemen her haber bülteninde Sincan haberleri yapılırken ilk önce gösterilen tahıl silolarının yanından geçmekteydi. Yazın çalıştığı fabrikayı ziyaret edip Kemal ağabeyi görecek. Hem iş deneyimi kazanmak hem de harçlığını çıkarmak için akrabaları muhasebeci Fikret amca sayesinde hidrolik hortum sistemleri üreten bu fabrikada işe girmişti. Fabrika sahibi İsmail Bey ve fabrika müdürü olan kardeşi Mehmet Bey çok iyi insanlardı. Fikret amca yıllardır muhasebeciliklerini yapıyordu. Çağlar'ın fabrikadaki görevi büro işlerini yapmak, telefonlara bakmak, irsaliye fatura düzenlemek gibi işlerden ibaretti. Çağlar ilk iş deneyimini yaşadığı bu fabrikada güzel anılar biriktirmiş, farklı insanlarla tanışmıştı. Fabrikada çalışan otuz kadar kişi arasında tanıdığı en değişik insanlardan birisi de Kemal Ağabeydi. İlk geldiği gün Mehmet Bey fabrika çalışanları ile tanıştırırken görmüştü Kemal Ağabeyi. Bir bacağı aksayarak gelmişti yanlarına. Dağınık saçları, hafif uzamış sakalıyla hafif kilolu kırk yaşlarında bu esmer adamın başındaki kirli şapkası ve üzerindeki iş elbiseleriyle biraz hırpani görünümü vardı. Yanlarına yaklaşınca kör olan sol gözünün grimsi matlığı Çağlar'ın içinde acımayla karışık tuhaf bir ürküntü oluşturmuştu. Oysaki gökyüzü kadar mavi olan diğer gözü içerisinde kaybolmuş küçük bir çocuk saklamaktaydı.

– Bu bizim bekçimiz Kemal, bazı temizlik ve ufak tefek taşıma işlerine bakar. Gece de fabrikada yatar, diyerek Çağlar'a Kemal'i tanıttıktan sonra, bu da Çağlar, büro işlerine bakacak, Muhasebeci Fikret'in akrabası, deyince Kemal:

– Fikret, Fikret bu bacağım kırılınca sigortamı o yaptırmıştı. Ağır kasa verdiler kamyonetten bu bacağım o zaman kırıldı, o zaman işte, dedi.

Bazı kelimeleri tekrar ederek konuşuyordu Kemal. Sesinde çocukça bir tını vardı Kemal'in. Kelimeleri tekrar edışı, konuşurken tuhaf tuhaf sallanışı Çağlar'a çok değişik gelmişti. Kemal yanlarından uzaklaşırken Mehmet Bey hafif bir sesle:

– Kemal'imiz rahatsız biraz, engelli, dedi.

Çağlar öğle aralarında bazen yanına gelen Kemal'le konuşmayı çok seviyordu. Yıllardır Kemal'i tanıyan eski çalışanlar Kemal'i çok seviyorlardı ama yine de içlerinden bazıları kimi zaman ona takılıyor, kızdırmaya çalışıyor, bunun sonunda da Kemal okkalı bir küfür savurarak oradan uzaklaşıyordu. Nedense insanlar kendinden farklı ve daha zayıf olanlara kötü davranmaktan, onlarla alay etmekten büyük zevk alıyorlardı. Belki de bunun altında kendilerinin onlar gibi olmayışı ve onların zayıflığından aldıkları bir çeşit haz olmalıydı. Çağlar onunla alay edenlere tepki gösterdiği ve Kemal'e iyi davrandığı için Kemal'le çok iyi anlaşıyordu. Kemal müzik dinlemeyi çok seviyordu, özellikle de türküleri.

— Maç izlemem, izlemem, maç oldu mu kapatırım televizyonu. Türkü severim, az da rakı oldu mu keyfim tamam, demişti bir konuştuklarında. Bazı zaman İsmail Bey Kemal'e rakı da getirirdi.

Çağlar İsmail Bey'den öğrenmişti Kemal'in rahatsızlığını. Kemal'in durumunu sorduğunda anlatmıştı İsmail Bey:

— Otizm, dedi İsmail Bey. Kemal otizimli.

Otizm, Dustin Hoffmann'ın oynadığı "Yağmur Adam" filminde duymuştu Çağlar bu kelimeyi. O filmdeki karakterin tuhaf özellikleri vardı, inanılmaz şeyleri aklında tutuyordu. Gerçi Kemal'in de yıllarca önce olan şeyleri eksiksiz anlattığını eski çalışanlardan çoğu söylemişti Çağlar'a.

— Peki, Kemal'in kimi kimsesi yok mu, neden burada kalıyor?

— Kemal'in babası Osman benim çıraklıktan beri arkadaşım. Babasıyla daha sonra Ostim'de ortak torna atölyesi açtık. O emekliliği dolunca ortaklıktan ayrıldı. Bizim de işler iyi gidince buraya bu fabrikayı açtık iki yıl önce. Bu Kemal'i doğduğundan beri tanırım. Küçükken daha fenaydı laf dinlemez, hiç oturmaz, sürekli hareket halinde, bazen öfke nöbeti geçirir kimseyi gözü görmezdi. Yaşı ilerledikçe daha düzeldi yavaş yavaş, diye anlatmıştı İsmail Bey.

Gerçi Çağlar yemekhanede kızdırmak amacıyla önündeki yemek tabağını almaya çalıştıklarında kafasını iki eliyle tutarak öfkelendiğine birkaç kere şahit olmuştu.

— Okula da devam edemedi haliyle, diye İsmail Bey anlatmaya devam etti. Babasıyla dükkâna gelirdi zaman zaman. Kemal on iki yaşlarına geldiğinde annesi öldü. Kanserden gitti kadıncağız. Bizim Osman üç çocukla ortada kaldı ama hani mezarlıktan gelirken sağa sola bakırmış ya onun hesap bir iki ay geçmeden babası yeniden evlendi. Bu

sefer gelen kadın bizim Kemal'i istemedi, çocuk sıkıntılı ya onu bahane etti. Elinden gelse diğer iki çocuğu da istemeyecek ya neyse. Kemal bir ara amcasında kaldı ama oraya da sığamadı. Zor çocuk tabii durmak bilmiyor, laf söz anlamıyor. O ara Osman'a dedim ki gelsin atölyede kalsın. Gündüzleri bizim yanımızda getir götür ve temizlik işleri yapıyor, gece de atölyede ona hazırladığımız bölmede yatıp kalkıyor, bir çeşit gece bekçiliğimizi yapıyordu Kemal. Kaç yıl böyle geçti. Babası Osman'ın emekliliği dolunca ortaklıktan ayrıldı, çalışmayı bıraktı ama Kemal hep benim yanımda olmaya devam etti. Allah var evladım gibi sevip kolladım onu. Çalışmak, bir işe yaradığını bilmek iyi geldi Kemal'e. Yaşı ilerledikçe daha da düzeldi sanki. Bereketlidir de ha. Allah onun hürmetine bize bir iş verdi. Belki de onun sayesinde bu fabrikayı açabilmek nasip oldu ne bileyim. Fabrikaya taşınınca Kemal burada da aynı vazifesine devam ediyor işte gördüğün gibi, diye Kemal'in hayat hikâyesini özetlemişti İsmail Bey.

Bir gün öğlene doğru İsmail Bey arabasından indi, cep telefonu ile hararetle şekilde birileri ile konuşarak büroya girdi. Her zamanki gibi kapıyı Çağlar açmıştı İsmail Bey'e ama konuşmanın telaşından Çağlar'ı fark ettiği bile yoktu. Çağlar daha önce okuldaki bazı çocuklarda gördüğü bu cep telefonuna imrenerek bakarak çok pahalı bir alet diye düşünmüştü. Konuşması biten İsmail Bey çok keyifli görünüyordu, büyük bir iş bağlamıştı. Neşesinden adeta yerinde duramıyordu.

— Kemal'e söyleyiverin de sazını getirsin, az kutlama yapalım.

Çağlar Kemal'in sazı olduğunu o zaman öğrenmişti. Kemal'in getirdiği sazı alan İsmail Bey acemice de olsa bir türkü çalıp söylemeye başladı. Kemal'in de türkü söylenmesinden, saz çalınmasından çok mutlu olduğu anlaşıyordu. Müziği türküleri çok seven İsmail Bey on yıl kadar önce kendisine yeni bir saz aldığında bu eski sazını Kemal'e hediye etmişti.

Çağlar İsmail Bey'in saz çalmasını pek beğenmemişti. Sazı almak için izin isteyince İsmail Bey:

— Çalabiliyor musun? diye sordu.

— Eh biraz, diye cevap verdikten sonra Çağlar, güzelce akort yapıp bir türkü çalmaya başladı.

İsmail Bey mest olmuş bir şekilde türküye eşlik ederken Kemal de kendini türkünün ritmine kaptırmıştı. Çok güzel saz çalan Çağlar'ın mükemmel bir müzik kulağı vardı. Her istedikleri türküyü onlara çaldı söyledi. Eğlence aslı bitip sazı Kemal'e uzatırken:

— Kemal abi sen de çalışıyor musun? diye sordu.

— Ben çalışmam, çalışmam dinlerim, diyen Kemal biraz kızgın bir şekilde sazını alıp gitmişti.

— Onun çaldığını ben duymadım ama işçilerden bazıları çalıp söylediğini duymuşlar, diye söylemişti İsmail Bey.

Fabrika müdürü Mehmet Bey, Çağlar'a pazar günü ilaçlama ve yangın tüplerinin değişimi için anlaştıkları firmadan elemanların geleceğini, fabrikaya en yakın ikamet ettiği için pazar günü gelip onlar işini bitirene kadar başlarında durmasını, bunun karşılığında da fazla mesai ücreti alacağını söyleyip büronun anahtarlarını Çağlar'a vermiş. Çağlar da pazar günü saat on buçukta fabrikaya gelmişti. Büro kapısından girdikten sonra fabrikanın içine giren Çağlar yemekhaneden gelen türkü sesini duymuş önce radyo çalışıyor sanmış. Asma kattaki yemekhane merdivenlerini çıkarken türküyü söyleyenin Kemal olduğunu fark etmişti. Kemal hem saz çalışıyor hem de türkü söylüyordu. Yemekhanenin kapısından Kemal'e fark ettirmeden türküyü bitirmesini bekleyip içeri girmiş. Onu görünce şaşırان Kemal'e bütün ısrarlarına ricalarına rağmen türküyü yeniden söyletmeyi başaramamıştı. O sıra Kemal'in rakıyı sevdiği aklına gelmiş. Türküyü tekrar söylerse kendisine rakı getireceğine söz vermiş, o söylerken yemekhanenin dışında duracağını söyleyerek Kemal'i türküyü yeniden söylemesine ikna etmişti. Yemekhanenin kapısında türküyü dinlerken sözlerini bulduğu kâğıt parçasına not eden Çağlar'ın fabrikadan eve döndüğünde sazıyla türküyü çalmayı başarması müzik kulağı sayesinde çokta zor olmamıştı.

Otobüsten Organize Sanayi Kavşağı'nda inen Çağlar seri adımlarla ilerlemekteydi. Erkunt Caddesi'nin başına varmıştı bile. Uzaktan yaz tatilinde çalıştığı fabrikanın tabelası görünmeye başlamıştı. "Tekra Makine." Birkaç dakika sonra fabrikaya vardığında yine o üzerindeki kirli iş tulumu ve isten yağdan kararmış şapkasıyla Kemal ağabeyi cadde kenarındaki çöp kutusuna bir şeyler atarken gördü ve ona seslendi. Çağlar'ı fark eden Kemal küçük bir çocuk gibi sevinerek aksayan bacağına rağmen koşarak Çağlar'ın yanına geldi. O gökyüzü gibi masmavi tek gözü mutluluktan daha bir parlıyordu sanki. Çağlar elindeki poşetten bir şey çıkardı.

— Kemal ağabey bu senin. Senin türkün vardı ya o birinci oldu diyerek ödöl plaketini Kemal'e verdi. Plaketin üzerinde, "Kemal Taşçı Türkü Tarzında En İyi Beste Ödülü" yazmaktaydı.

– Bu akşam TRT 4'te de çıkacak izlersin oldu mu? diye devam etti Çağlar.

Kemal elindeki plakete baktı, sevinmiş miydi kızmış mıydı duygularını anlamak pek mümkün değildi.

– İzlerim tabii, izlerim akşam, diyerek elindeki plakete fabrikaya doğru aksayarak yürüdü.

OYUN

Neval YERCİK

A sma dalları altındaki sedirde her zaman olduğu gibi kendinden geçmiş, uyukluyordu. Zorlukla açılan bahçe kapısının demirlerinden gelen sesle, nöbet tutarken içi geçmiş er gibi ayağa dikildi birden. Hafif kaymış gözlüğünün çerçevesinin üstünden baktı, iri iri açılmış gözlerle: "Ah be Altan, nerede kaldın oğlum? Kaç zamandır gelemedin."

Her hafta olduğu gibi aynı tekrarı yaptım.

"Alpay ben, dedeciğim. Geçen cumartesi geldim ya, kahvaltı ettik birlikte."

Griye çalan mavi gözlerinde bir anlam olmasa da yüzüne geniş bir gülümseme yayıldı. "Geldin mi?" Hemen arkasından düşünceli ekledi: "İhtiyarlık!"

Beni şöyle yukarıdan aşağıya süzdükten sonra içini çekti, "Yalnız yalnız..." diye mırıldandı dişlerinin arasından. Sonra da kendinden emin bir tavırla, "Hani nerede benim gelinim? Ne vakit tanışacağım?" diyerek tatlı bir şaşkınlıkla sorguladı beni. Yüzünü okşadım, "Gel bakalım," dedim oturalım şurada biraz." Şefkatli bir baba gibi kolunu boynuma doladı, ciddi bir tavırla öğüt verdi:

"Bak evlat, ben evlendiğimde senin yaşındaydım, o günden beri evliyim, bugün nikâhımızın kırk... kırk bir... kırk ikinci... " dedikten sonra saymayı bıraktı. Yılları hatırlayamamanın utancını duydu. Yere çömeldi. Kalın bir kökü yüzeye çıkmış fesleğenin dibine elleriyle toprak attı. Hemen yanındaki gül fidesinin tümsekleşen toprağını parmaklarıyla eşeleyip, düzledi. Bir çocuk gibi oynamaya başladı toprakla.

Sadece zaman kavramını değil, tanıdığı kişileri de yaşarken yitirmiş olması kahrediyordu beni. Üç yıl önce amcamın ölümüyle değişiverdi dünyası. Cenazede yan

yanaydık. Hepimizin gözünden yaş inerken, bir tek o dirayetli duruyordu. İçine akanlar selmiş meğer.

Görünür olana kadar her şey olağan ritminde ilerliyor hayat sahnesinde.

Çok geçmedi ağır bir sis çöktü üzerine. Her şeyi durdu; adımları, yedikleri, içtikleri, okudukları, sözleri, fikirleri, bugünü, yarını, umutları... Kanadı kırık kuşlar gibi oturduğu yerden kalkmaz oldu. Ufaldıkça ufaldı. Yetmiş sekiz yaşındaki emekli Baş Komiser Hüseyin dedem duran bir cenaze oldu.

Babaannem oğluna mı yansın, altmış yıllık hayat arkadaşına mı, neye üzüleceğini şaşırdı. İç çekişleri hala kulağımda. Ne var ki durmadı. Durmadan konuştu dedemle; acısını hiç belli etmeden, bıkıp usanmadan, sabırla, sevgiyle, yumuşacık bir öpücükle... Milim milim harekete geçirdi onu. Üzerine karanlık çöken bir evi alaca aydınlığa çevirdi.

Hayatın tombalasından ürperten bir kış çıkmıştı ama babaannem çiçeğe döndü yüzünü. Semt pazarına her gidişinde renk renk sardunyalarla geldi eve; dedem mavi gökyüzünü görsün, toprağa değsin, hayata karışsın diye... Bahçenin her yerine sardunyalar diktiler birlikte. İyi de geldi. Bir gün yine pazardan dönmüş babaannem. Mor bir sakız sardunyasını kucaklamış. Dalları uzunca, kırılır diye koymamış yere, üç basamaklı bahçe merdivenin üstüne bırakıp su içmek için eve girmiş. Dedem uzansa alacak çiçeği ama merdivene çıkmış. Saksıyı eline alınca dengesini kaybedip düşüvermiş betona. Başından ince bir kan akmış. Eczanede pansuman yapmışlar. Görünürde hiçbir şeyi yokmuş. Lakin birkaç hafta sonra dedeme bir haller olmuş. Babaannem, bir tuhafılık var onda kızım, mutfağa su içmeye kalkıyor, odadan odaya geziyor, diye bizi aradı. Annem randevu aldı hastaneden hemen. Alzheimer teşhisi kondu. Boş bir kâğıt koymuş önüne doktor, öylesine hatırladığı birkaç şeyi yazmasını istemiş. Amcamın adını yazmış sadece. Sürekli kullanacağı bir ilaç da vermiş doktor ama fazla bir şey beklemeyin demiş. Akşamları uyumasına faydası olacaktı.

Bana Altan diye seslendiği sabahı hiç unutmam. Torunu değil, oğlu oldum o günden sonra. Amcamın gençliğine benzeyen yüzümün de katkısı vardır belki. İlginçtir yengemi tamamen silmiş hafızası. Akıllı fikri oğlunu baş göz etmekte. Annemin işi de zor. Çat orada, çat burada. İki eve bölünüyor. Yemek yapıyor, ortalığı topluyor, bahçeyi yıkıyor. Dedem eve gelen hizmetçi belliyor annemi. "Bahçe kapısının önünü süpürmemişsin," diye dikleniyor görür görmez. Altmış yıllık sevdalısını, Nuran Sultan'ı bir yerlerden tanıyor ama çıkaramıyor, komşum diye sesleniveriyor karşılıklı otururken. Onun dünyası

ben dâhil yaşayan herkesi öldürmüş, amcamı ise capcanlı yaşatıyordu. Beyni yakasına yapışan kederin üstesinden böyle gelebilmişti belki...

Toprakla oynamaktan sıkılınca yanıma oturdu tekrar. "İnsan kimseyi sevmez mi?" diye mırıldandı. Hüzünlü bir sessizlik içinde birbirimize acıyarak sedirde oturduk bir süre.

Demir kapı gıcırdadı. Elinde tuttuğu francala ekmeğiyle babaannem bahçe kapısından girdi. "Alpay'ım hoş geldin yavrum. Ben fırına çıktıktan sonra sen gelmişsin demek," dedi, gülümsedi.

Dedem, kapıdan yana baktı: "Bu mahallede mi oturuyorsun komşu?"

"Ya ya..." dedi babaannem gözlerini kırptı, sarılıp beni öperken, "Çok eski komşu," diye fısıldadı kulağıma.

Kafasının karışıklığı yetmezmiş gibi ben de bulandırıyordum aklını. Geliniyle tanışmak için yanıp tutuşuyordu zira. Ortada bir gelin olmadığını görünce de hüzünleniyor. Oysa kalan zamanında mutlu görmek istiyordum ben onu. Ve oyun böyle başladı!

"Diyorum ki," dedim, "bugün tanıştırayım artık seni evleneceğim kızla?"

Başını kaldırdı, gözlerimin içine içine bakarak sordu: "Güzel mi?"

"Evet. Çok güzel."

Yüzüne çocuksu bir sevinç yerleşti, hayale daldı. Usulca kalktım yanından. Düşündüm, "Kim... Kim... Kim olabilir?" Aklıma Nilüfer'den başkası gelmedi. Telefonu çıkardım cebimden. Ara tuşuna dokunup kulağıma götürdüm. Kim bilir kaçınıcı kez çaldı. Sabahın erken saati. Uyuyor mu yoksa? Açtı.

"Günaydın."

"Ne haber?"

"Fena değil, uykulu"

"Bir ihtiyarın mutlu olduğunu görmek ister misin?"

Güldü. "Kımmış o?"

"Hazırlan sen çık hemen. Kahvaltı etme sakın. Bahçelievler Lisesi'nin önünden alacağım seni. Yolda anlatırım her şeyi."

"Çıkıyorum."

Babaanneme seslendim aceleyle: "Kahvaltıya bir arkadaşım gelecek. Bir saate kalmaz geliriz."

Arabayı çalıştırdım. Bir taraftan da düşünüyorum. Bir terslik olur mu acaba? Ne olacak ki... Gelinini gördüğünde ne yapacak bakalım? Nilüfer'i aramakla iyi mi ettim? Neye sıkışsam o yetişir... Güzel kızdır, sohbeti tatlıdır, ferahlatır... Mühendisliğin en belalı dersini onun notlarıyla geçmiştım... Üniversitenin ikinci senesinde öğrenci kulüplerinin düzenlediği müzik yarışmasına birlikte katılmıştık... İyi bir ikiliyiz aslında... "Bile bile" şarkısını söylediğimizde kampüs inlemişti alkıştan... Birincilik bize verilirken, "Unutulmaz bir düet," demişti Dekan... Yeniköy Balıkçısı'nda ne güzel yemiştık ödülü... İlk işe başladığımdaki o doğum günü kutlamasına ne demeli... Nevizade Sokağı'nda... Barlardan müzik taşıyor... Herkes sevgiliyle gelmiş... Yalnızdım... Damsız almıyoruz dedikleri andaki şaşkınlığım... Ummadığım kadar çabuk gelmişti.

Hem ok yaydan çıktı bir kere.

Nilüfer daha görünürlerde yok. Yolumu çevirip pastaneye daldım hemen. Vanilya, mahlep, kakao kokuları içeriyi sarmış. Mutlu eden bir hava. Herkesin seveceği türden bir şeyler seçtim; simit, su böreği, dereotlu poğaç, kaşarlı kruvasan, havuçlu kek...

Tam da vaktinde çıkmışım. Otobüsten inmiş yolun karşısına geçmek üzereyken yakaladım onu. Yaz sabahına yakışır uçuşan beyaz bir elbise var üzerinde. Sigaradan yüklü bir nefes çektim. Olan biteni anlattım kısacık yolda. Ne kadar da sevindi. "İyi hissettiren beyaz yalanları severim," dedi.

Mahalleye girdik. Arabayı evin önüne yanaştırdım. Bahçe duvarına yaslanmış incir dalını okşuyordu dedem. Sanki bir çocuk.

Demir kapı açılınca geldiğimizi gördü. Uzun uzun baktı bize. Yüzünden gölgeler geçti. Kısa adımlarla yanıma doğru yürürken bir yandan da onu izliyorum. Gözlerini kısmış bir keşif yapacakmış gibi yaklaştı. "Seninle tanışmak isteyen biri var bak burada, gelinini getirdim, Nilüfer," dedim. Gözlerini iri iri açtı. Birden öyle bir neşeyle güldü ki nicedir bu halini görmemiştım. Başını Nilüfer'e çevirdi hemen. Güneşe bakar gibi kırıştırdı gözlerini. "Gelin kızım, hoş geldin." Eğilip ellerinden öptü Nilüfer. "Hoş bulduk, Hüseyin Baba."

İnanamadım o an, benden daha içten oynuyor Nilüfer rolünü. Dedem sevincinden durup durup gülümsüyor. Sabah sabah mutluluk denen şeyi onun yüzünde gördüm ya, ölsem de gam yemem. Babaanneme seslendim: "Biz geldik Nuran Sultan."

Mutfak penceresinden uzattı başını hemen: "Hoş geldiniz çocuklar, geliyorum."

İlk sabah esintisi bahçe kapısının üstündeki yasemin kokusunu parfüm gibi fıslattı havaya. Sarhoş eden bir huzur yayıldı. Babaannem dans eder gibi pıtır pıtır yanıma koştu. Nilüfer'e sarıldı, öptü hemen. "Hoş geldin kızım."

Nilüfer, şaşırdı o an, "Büyük halama ne kadar da benziyorsunuz," dedi, "inanılır gibi değil."

Babaannem tatlı tatlı güldü. "Öyle mi? Tanışırız inşallah yavrum."

"Simitler, poğaçalar ılık, soğutmadan kahvaltı masasını kuralım biz," dedim Nilüfer'e baktım. Babaannem, "gençler hazırlasın madem, tezgâhın üzerine çıkardım her şeyi," dedi.

Mutfağa girer girmez, "Neler yapmış," dedi Nilüfer, "tezgâh üstünde yer kalmamış; patates kızartması, kavurma, biber kızartması, köz patlıcan, mıhlama..."

"Efsanedir Nuran Sultan sofrası."

Bahçe masasını donattık keyifle. Semaver tam ortada. Bardaklarımıza çayları dolduruyor Nilüfer. Kuğu gibi. Dedem, buruş buruş parmaklarını yüzünde gezdirirken Nilüfer'i seyrediyor. Hülyalı. Yıllardır oturduğu masaya gelin gelmiş. Nasıl olmasın? Tarifi zor görüntüler.

Sessizliği dedem bozuyor: "Nilüfer... Ne güzel isim."

Gülümsüyor Nilüfer. Şefkatle dedeme bakıyor. "Teşekkür ederim."

"Kendi de çok güzel," diyor babaannem. "Su gibi." Çayından bir yudum alıyor.

Nilüfer hayran hayran bahçeye bakıyor, "Sardunyalara bayıldım," der demez dedem kalkıyor yerinden. Aniden. Çiçek toplamaya başlıyor. Babaannem koca koca açılmış gözlerle arkasından bakakalıyor. Sonra da Nilüfer'e dönüp yumuşacık bir sesle, "Çok sevdi seni, ilk defa kopardığını görüyorum."

Mahcup gülümsüyor Nilüfer. Göz göze geliyoruz. Yanaklarına bir pembelik yerleşiyor apansız. Yakışıyor.

Dedem elinde çiçeklerle masaya dönüyor. Genç bir delikanlı gibi renk renk topladığı sardunyaları asma ipiyle bağlamış Nilüfer'e uzatıyor. Yüreğinden.

"Çok güzeller," diyor Nilüfer, "sağ olasın Hüseyin Baba." Su yeşili gözleri bir başka parlıyor.

Bakışlarım masaya oturduğumuzdan beri kim bilir kaçınıcı defadır Nilüfer'e takılıyor. Kendimi ele vermekten sakınıyorum. Dedem bir şeyler diyecek sanki. Dudakları kıpır kıpır ama söyleyeceklerini toparlayamamış gibi arkasına yaslanıyor. Ne demeyi düşündü acaba?

Sonra birden dönüp alaylı alaylı babaanneme bakıyor: "Evimize gelin geldi komşu, sen bir hediye vermeyecek misin?"

Babaannem şaşkın. "Nasıl gelin?"

"Ne nasılı? Gelin alıyoruz hanım! Gelin!" diye sertleniyor.

Yitirdi iyice aklını, der gibi bana bakıyor babaannem. Ne bilsin. Haberi yok bir şeyden. Çaktırmıyorum ben de. Dedemin yüzündeki neşe kaçsın istemiyorum. Bir anlık mutluluktan başka tutunacak nesi var?

"Biz evlenmeye karar verdik babaanne," diyorum. Serinkanlılığımı koruyorum, "ilk size söyleyelim istedik." Nilüfer'in elini tutuyorum. Parmakları titrek.

Babaannem, "Ah yavrularım benim," deyip bir heyecan kalkıyor ayağa. Eve giriyor hızlı adımlarla. Güneş örtüsüz tahta masanın üzerini tüm gücüyle ısıtıyor. Hava durgun. Etrafta ses yok. Başımızın üstündeki dallarda iki serçenin kanat çırpışı sadece. Nilüfer çaylarımızı tazeliyor. Havuçlu keki dilimleyip dedemin tabağına bir tane koyuyor hemen. Elleri bembeyaz. Biçimli. Dedem sırtlıyor. "Çok sever," diyorum. Gülümsüyor Nilüfer, "Ben de..."

Çok geçmeden masaya dönüyor babaannem. Elinde küçük bir kutu. Bir bana bir Nilüfer'e bakıyor. Kapağını açıyor gururla. Gözleri ıslak. Anne yadigârı kızım ama sana çok yakışacak deyip büyükannemin zümrüt yüzüğünü Nilüfer'e takıveriyor.

Bir sıcaklık yayılıyor içime. Oyun mu gerçek mi karıştı her şey.

Nilüfer'e çeviriyorum bakışımı. Gözlerinin yeşilinde şaşkınlık ama başka bir ışık. Yüzü güneşle yıkanmış sanki. Öyle aydınlık. Parmağındaki yüzüğe bakmaktan kendini alamıyor. İnce, uzun parmaklarına zümrüdün yeşili nasıl da yakıştı. "Ona iyi bak evlat," diyor dedem.

İki minik serçe masanın üstünden ahenkle süzülüp dairesel turlar atıyor. Kanatları birbirine değiyor sık sık. Bir düşün içindeyim sanki. Sandalın içinde o ve ben. Kürek çekiyorum iki yanı ağaçlık bir nehirde. Her yanımlı bembeyaz Nilüfer sarmış. Nabzım koşuyor dörtnala. Pıt... Pıt... Pıt... Aşk böyle bir şey mi? Bu diyorum, evet, evet, evet bu...

Ya bu nehir nereye akar?

Heyecandan sandalyeden düşecek gibi oluyorum. Güne bu kadar adrenalin yeter, diye fısıldıyor iç sesim. "Ben Nilüfer'i evine bırakayım artık."

Bir büyü'nün bozulmasından korkar gibi usulca elini tutuyorum. Arabaya oturuyoruz. Bakışıyoruz. İç sesim rahat bırakmıyor. "Ya büyü bozulursa?" Saç diplerim inceden terli. Su yeşili gözlerine bakıyorum: "Sürprizimi nasıl buldun?"

Göz bebekleri irileşiyor. "Düşlerdeki kadar güzel".

Yüzünü avuçlarımdan içine alıp bir öpücük konduruyorum dudaklarına. Taze yosun kokusu ilişmiş sanırsın. Ferah.

Sabırsızlıkla soruyorum: "Düğünü ne zaman yaparız?"

ÖLECEĞİNİ BİLE BİLE YAŞAMAK

Hikmet EZER

Ağır adımlarla yürürken bir yandan da etrafına bakınıyordu Zehra. Arkadaşları otobüsü kaçırdığından Zehra'nın onları yarım saat daha beklemesi gerekiyordu buz pistinde. Pistin üst katında bulunan kafeteryada bekleyecekti arkadaşlarını fakat hafta sonu olmasının da etkisi olacak ki her yer doluydu. Otobüste yarım saatten fazla bir süre ayakta kalmış olmak onu yormuştu. Etrafına çaresizlikle bakınırken pisti gören bir camın önündeki masaya ilişti gözleri. Karşılıklı iki sandalyenin bulunduğu masada bir amca tek başına oturuyordu. Yanına giderek amcaya selam verdi ve sandalyenin boş olup olmadığını sorduktan sonra kendini sandalyeye attı. Yanındaki camdan piste baktı. Pistte kuğu gibi süzülen ve düştüklerinde ise gülmeye başlayan insanları görünce derinden bir nefes vererek masaya dikti gözlerini. Bu verdiği nefes aslında büyük bir çılgınlıktı. O sırada amca da piste bakıyordu.

– Benim de torunum var burada, dedi amca Zehra'ya dönerek.

– Ya, öyle mi? derken Zehra'nın hiç konuşmak istemediği sesinden belli oluyordu ama, amca hem bunu anlamamış hem de epeyce sıkılmış olacak ki;

– Hanım kızım, sen de mi kaymaya gelmiştin, diyerek sohbeti devam ettirmeye çalıştı ve başarılı da oldu.

– Evet, ama pek isteyerek geldiğim söylenemez, dedi Zehra.

– Kaymayı sevmez misin?

– Aslında çok severim. Yani severdim ama son zamanlar...

– Son zamanlar, diye tekrarladı amca. Orada tek başına oturmaktan canı öyle çok sıkılmıştı ki bu sohbet arkadaşının konuşmasını devam ettirmesini istiyordu.

– Son zamanlarda çok fazla düşmeye başladım, diyerek kestirip attı Zehra. Bu konu üzerine konuşmak istemediği her halinden belliydi.

– Aman kızım bu muydu derdin? Benim torun da sürekli düşüyor. Şu hayatta düşmeden ne öğreniliyor ki? Düşe düşe öğreneceksiniz, dedi amca gülerek.

– Ama ben zaten biliyorum! Zehra'nın sesi biraz fazla çıkmıştı. Karşısındaki kişiye saygısızlık ettiğini düşünerek,

– Affedersiniz, dedi, bu konuda biraz sinirliyim. Amca yine de devam etti.

– Kızım sinirlenecek ne var? Şu an biliyor olabilirsin ama bilgini ilerlettikçe çok daha iyi olacaktır.

– Ama çalıştıkça daha çok batırıyorum, dedi Zehra bir iç çekerek.

– O nedenmiş?

– Şey, dedi Zehra, bunu size söylemem ne kadar doğru olur ya da gerekli midir bilmiyorum ama...

– En nihayetinde beni hayatında bir daha nerede görebilirsin ki? Ama belki şimdi sana tecrübelerimle yardım edebilirim, diyen amcanın bu iyi niyeti Zehra'nın içini ısıttı ama durum çok da basit değildi.

– Sizin tecrübeli olduğunuz bir konu olduğunu sanmıyorum.

– Anlatmadan bilemezsin, dedi amca hafif tebessümle. Torununun pistten çıkmasını beklerken sonunda konuşacak birini bulduğundan çok mutluydu.

– Bir hastalığım var, dedi Zehra, sürekli düşmeme sebep oluyor.

– Bak, yanılmışsın. Epeyce tecrübeli olduğum bir yerden geldi, dedi amca montunun sallanan sağ koluna dokunarak. Zehra o an fark etti amcanın sağ kolunun olmadığını ve bunu hemen dile getirdi,

– Siz göstermeseniz ben fark etmemiştim ve muhtemelen de etmeyecektim sağ kolunuzun olmadığını, dedi Zehra şaşkınlıkla.

– Aslında eti kemiğiyle montumun içinde duran sol koluma bakıldığında sağ kolunun olmadığı çok net anlaşılıyor gibi geliyor bana. Ya ben kusurlarımı kabullenememişim ya da sen etrafa bakınıyorsun ama göremiyorsun hanım kızım.

– Haklı olabilirsiniz. Hem sürekli hastalığımın aklımda olması hem de buraya arkadaşlarımın baskısıyla gelmiş olmak...

– Bir an önce bitse de gitsem, dedirtiyor sanırım.

– Biraz öyle, dedi Zehra hafif gülümseyerek. Şansına, arkadaşlarını beklerken çok sıkılacağını düşünürken hoş sohbetli bir amca çıkmıştı karşısına.

– Sen ne düşünürsen düşün hanım kızım, arkadaşların pek iyi bir şey yapmış. Dışarı çık, temiz hava al, spor yap... O ne öyle hastalığın var diye tüm hayattan çekilmek?

– Öleceğini bile bile yaşanmıyor ki amca, dedi Zehra.

– Ölmeyeceğini bilen insan mı var? Burada gördüğün herkes bir gün ölecek ve bunu herkes biliyor. Biz sadece ne zaman öleceğimizi bilmiyoruz, bunu sen de bilemezsin.

– O iş öyle olmuyor işte amca, dedi Zehra büyük bir hüznle. Ben Amiyotrofik Lateral Skleroz (ALS) hastasıyım. ALS, esas olarak konuşma, çiğneme, yutma gibi bulber bulgular yanı sıra kol ve bacaklarda asimetrik güçsüzlük gibi spinal bulgular ile seyreden bir motor sistem hastalığıdır. Ancak son yıllarda yalnızca motor sistemlerin değil multisistemik dejenerasyonun hastalıktan sorumlu olduğu bilinmektedir. Klinik tablo ilerleyicidir. Günümüzde, ALS hastalığının ilerleyişini durdurmak ya da tam tedavi etmek için herhangi bir tedavi seçeneği yoktur. İşin sonunda insana bir tek beyni kalıyor. Duyuyor, biliyor, görüyor yani her şeyin farkında oluyorsun ama elinden hiçbir şey gelmiyor...

– Bir gün herkes ölecek.

Zehra amcanın bunamış olduğunu düşünmeye başlamıştı.

– Haklısın, amca diyerek tekrar piste döndü ve sustu.

– Bunadığımı düşünüyorsun değil mi? dedi amca gülerek. Amca bunu eğer sinirli söylemiş olsaydı Zehra kendinden utanırdı fakat gülerek söylemiş olması onu rahatlatmış ve hafiften o da gülümsedi. Amca sözlerine devam etti:

– Bak ne anlatacağım sana. Senin yaşlarındayken çok ama çok kötü huylu bir tümör musallat olmuştu bana. Bir çeşit kemik ve yumuşak doku tümörü... Sağ kolumu da zaten bu uğurda kaybettim. Kemoterapiden dolayı üniversiteye geçtikten sonra özenle uzattığım saçlarım, sakallarım döküldü. Öleceğime öyle çok inanmıştım ki yaşamayı bıraktım. O dönemde sanki içimde bir ruh yokmuş gibi öylece dolanan bir bedenden ibaret olmuştum. Büyük çabalarla girdiğim üniversiteyi bile bıraktım. Hâlbuki ailem

okumam için neler vermezdi. Sonra ne oldu, biliyor musun? Boş gezenin boş kalfası oldum. Babamın ne kadar birikmiş varsa sadece kendi zevklerim için harcadım, dedi ve sustu amca.

— Sonra ne oldu, diye sordu Zehra.

— Gördüğün gibi ölmedim, dedi amca hafif gülümseyerek. Zehra bu hikâyeden ne ders çıkarması gerektiğini pek anlamamıştı.

— Öldürmeyen Allah öldürmüyor amca, diyerek arkadaşlarının geleceği yere baktı.

— Demek istediğim o değildi, dedi amca ve ekledi: Ben öleceğim deyip yaşamaktan vazgeçtim ama sonra kurtuldum. Doktor tamamen kurtulduğumu söylediğinde sevinmem gerekirdi, değil mi? Ama ben ne yapacağımı bilemedim. Arkamda iyi bir hayat bırakmamıştım ki. O saatten sonra hayatımı hiç düzeltememişim gibi geliyordu ama neyse ki elimden geldiğince toparladım. Demek istediğim, önemli olan uzun yaşamak değil, arkanda güzel bir hayat bırakmak. Belki sen tutunursun o hayata belki de arkanda bıraktığın başka bir kişi. Bunu bilebilir misin?

— Hayır, dedi Zehra düşünceli ve dalgın bir sesle. Amca anlattıklarının anlaşılmaya başlandığını anlayınca hiç durmadan devam etti.

— Benim bir de ikizim vardı. Turp gibiydi. Ben kurtulduğumu öğrendikten kısa bir süre sonra o vefat etti ama o, ölümü bu kadar çabuk beklemiyordu şüphesiz.

— Allah rahmet eylesin. Trafik kazası mıydı?

— Hayır, bir sabah uyanamadı. Ecel geldiğinde ölüme başka sebep gerekmiyor maalesef. O benim gibi değildi, okuyordu. Hayata karşı umutluydu. "Dünya'yı sen mi kurtaracaksın?" diyerek onu sinirlendirmeye çalışan kişilere "Belli mi olur, belki de ben kurtarırım," diyerek cevap verirdi. Kader işte, dedi. Konuşmanın tam da bu kısmında bir erkek çocuğu geldi yanlarına.

— Çok eğlendim dede. Keşke sen de on dakika durup çıkmasaydın. Birlikte kaysaydık sürenin sonuna kadar, dedi amcaya sarılarak. Zehra duyduklarına şaşkın,

— Siz de mi kayıyorsunuz bey amca?

— Evet, kaymayı çok seviyorum ama yaşlanmışız artık çok duramadan çıkmam gerekti, dedi ve şaşkın gözlerle ona bakan Zehra'ya, torununun teri soğumadan gitmeleri gerektiğini söyledikten sonra "Allahaismarladık," diyerek yavaş adımlarla pistten ayrıldı.

Zehra, hem bir kolu olmayan hem de en azından kırk beşini geçmiş amcaı pistte özgürce kayarken hayal etti. Hayali bile çok imkânsız gelmişti. Kendisi düşmekten bu kadar korkarken o amca bu yaşında düşmekten, düştüğünde ise tek koluyla kalkmaktan korkmuyordu.

Şu on beş dakikada nasıl bir hayat hikâyesi dinlemişti öyle? Eski bir hastanın hayata tutunuşu ve geride bıraktığı hayatını düzeltme çabası... Bu Zehra için muazzam bir öyküydü.

Mezarlığın kalbinde bulunan bir kabir... Yanı başında dua eden yaşlı ve Leber Konjenital Amorozi'nden dolayı görme yetisini kaybetmiş bir adam... Okuduğu Fatiha'nın ve kabirdekiyle olan dertleşmesinin ardından aklına bir anda doktorunun sözleri gelmişti. "Leber Konjenital Amorozi (LKA), retinayı etkileyen genetik bir nadir hastalıktır. Retina ise gözde ışığı ve rengi algılayan özelleşmiş bir yapıdır. LKA ile doğan çocuklarda retinadaki ışık toplayan hücrelerin (rod ve koniler) işlevi tam olarak gerçekleştiremez. Bebeklikten itibaren LKA olan insanlarda ağır görme bozukluğu vardır. Görme yetisi zamanla azalır ve körlüğe neden olabilir.. Maalesef ki sizde de böyle olmuş..." Aklına gelen bu sözler ile dalgın bir şekilde yavaşça doğruldu elindeki değneğinden destek alarak. Yürürken hafif çukuru bir anda fark edemeyerek yere düştü. Yanı başına hemen bir adam gelerek "İyi misiniz efendim?" dedi. Adam kalkmaya çalışırken ona yardım etmek istedi. Kolundan tutacaktı ki montunun diğer kolunun öylece sallandığını fark etti. Bunu görünce bozuntuya vermeden adamı omuzlarından kavrayarak ayağa kaldırdı ve "Mezarlığın çıkışına kadar size eşlik edeyim," dedi.

Burası büyük bir mezarlıktı. Birbirlerine tutunarak yavaşça yürüyen bu iki yaşlı adam için ise çok daha büyüktü. Bir süre yürüdükten sonra âmâ olan adam diğerine:

— Beş dakikadır hiç konuşmadan yürüyoruz. Kusura bakmayın, ben konuşmayı pek severim. Siz nerelisiniz?

— Samsunluyum. Aslında hiç buralara gelesim yoktu da kızımın tedavisi için gelmiştik zamanında. Sonra buraya alıştık.

— Geçmiş olsun, neyi vardı kızınızın?

— Kötü bir hastalığı.

— Nasıl şu an, iyileşebildi mi?

- Maalesef. Öleli dört yıl oldu, diyen adamın sesi titremişti. Yanındaki adam,
- Allah rahmete eylesin, dedi boğuk bir sesle.
- Baba yüreği, elbette ki yanıyor ama elimden geldiğince kendimi üzmemeye çalışıyorum, dedi adam. Bu metanetli duruş âmâ adamı çok etkilemişti.
- Nasıl biriydi kızınız? Hayatınızda güzel izler bırakmış olacak ki ondan bahsederken sesiniz gülüyor. Yüzünüzü göremiyorum efendim ama sesiniz de tebessüm var.
- Aslına bakarsanız, diyerek söze başladı kızını kaybetmiş olan adam, hastalığının ilk zamanları sürekli ağlardı. Her günü, her dakikayı sayarak ölümü beklerdi. Onun bu durumu hepimizi mahvetmişti ama bir gün buz pistinde arkadaşlarını beklerken biriyle sohbet etmiş. Kolunu kaybeden fakat yakalandığı kanseri yenen biriymiş. Sanırım kızıma neden hayata tutunması gerektiğiyle ilgili bir şeyler anlatmış. Bana “Baba, adam hem yaşlanmış hem de bir kolunu kaybetmiş olmasına rağmen pistte kayıyormuş. Bense düşmekten korkarak gitmiştim o gün oraya. Düşsem tekrar kalkabilecekken neden bu kadar korkmuşum anlamıyorum,” demişti. O günden sonra nasıl daha iyi bir hayat sürebileceğini araştırmaya başladı. Bu araştırmalarından birinde “Leyla'dan Sonra” isimli, onkoloji servisindeki çocukların hayallerini yerine getirmeyi kendine amaç edinen tıp öğrencilerinin oluşturduğu bir ekip keşfetmiş. Onlar ile irtibata geçerek pek çok hasta çocuğun dileklerini gerçekleştirmesine destek oldu kızım. Onları mutlu edince kendi de mutlu oluyordu. O çocuklar ona teşekkür ederken o Leyla'dan Sonra ekibine ve o gün pistte sohbet ettiği amcaya teşekkür ediyordu. Nasıl yaptı bilmiyorum ama kızımın içinde umut tohumlarının ekilmesini sağladı o bey.
- Haklısınız, belki dediğiniz gibi o adam kızınıza güzel şeyler anlatmıştır fakat kızınızın bu güzel yoldan ilerlemesi ve hayata küsmemesi tamamen onun kendi iradesidir. Uzun yaşamak değil, öldüğümüzde arkamızda iyi bir hayat bırakmaktır önemli olan. Bunu biri kızınıza söylemiş olabilir fakat dediğim gibi bunu hayatına yerleştirmek tamamen kızınızın fikriymiş...
- Kızım da sürekli bu cümleyi söylerdi, dedi düşünceyle. Tam o anda adamın sol omzundan sallanan montunun kolu çarptı tekrardan gözüne. Bu o adam olabilir miydi?
- Hiç, dedi şüpheyle, kötü bir hastalık geçirdiniz mi? Adam yavaşça başını salladı. Diğer adam atıldı,
- Siz osunuz. Allah sizden razı olsun, siz osunuz. Allah'ım sizi bulduğuma inanamıyorum. Size ne kadar teşekkür etsem az. Kızım sizden öyle çok bahsederdi ki...

Adamın heyecan dolu çılgınlıkları içinde amca, yüzünde hafif bir tebessümle içinden Zehra için dua etmeye başladı. O şahane bir insandı. Hayatını pek çok hasta küçüğü sevindirmeye adanmış, arkasında mutlu bir hayat bırakmış bir gençti. Duası bittikten sonra yine içinden:

– Ah, dedi, keşke onunla bir kez daha karşılaşabilseydim. Meğerse benim ondan öğreneceğim ne çok şey varmış, diye geçiriyordu.

ÖZGÜR ÇİZGİLER

Serhan OK

"Eserlerinizde nelerden ilham alıyorsunuz?" diye sordu Melis ve mikrofonu uzattı.

Elinin tersiyle alete vurup devirdi Kudret Bey ve "Böyle klişe sorular sormasanız!" diye yalvarır gibi çıkıştı.

Yere yuvarlanan mikrofonu aldı ve bir ayıbı saklar gibi göğsüne bastırdı Melis.

"Kusura bakmayın efendim," dedi.

Yeni bir soru hazırlayıp tekrar mikrofonu uzattı. Kudret tekrar elini salladı ama Melis tecrübeliydi, bu sefer teğet geçti.

"Yaka mikrofonu taksak?" diye sordu kameraman Melis'in kulağına fısıldayarak.

"Uuuh! Aaah!" diye bağırdı Kudret Bey. Sol gözünü birkaç kez seri şekilde kırparak, "Kendi aranızda fısıldaşmayın. Ne söyleyecekseniz direkt bana söyleyin," dedi.

Bu defa yüksek sesle "Yaka mikrofonu taksak olur mu?" diye tekrarladı kameraman.

"Olmaz. Bu zamana kadar eşim bile yakama elini atamadı. En iyisi bir yere oturalım. Kollarımı masanın altına koyarım, mikrofonu da masaya koyarız," dedi. Melis adamın karısıyla nasıl seviştiğini merak etmekten kendini alamadı.

Salonda ince işçiliğiyle arzı endam eden cevizden, oymalı masaya doğru ilerlediler. Salondaki her şey gibi bu masa da gereğinden fazla büyüktü. Kudret Bey masanın başındaki, bir tahta benzeyen ahşap sandalyeye kuruldu. Melis hemen onun yanına oturdu, kameramansa karşısında yerini aldı, açığı ayarladı. "Hazırız," anlamında başparmağını gösterdi.

Kudret Bey'in arkasındaki duvarda ilk yaptığı resimlerden biri vardı. Basit bir defter kâğıdına yapılmış bir buğday tarlasını andıran yüzlerce dikine sarı çizgi... Kudret Bey bu resmi dokuz yaşındayken, ilk teşhis konulduğu zamanlarda yapmıştı. Değeri bir milyon dolardan fazlaydı ama o ilk resmi satmayı hiçbir zaman düşünmedi. O satmadıkça resmin değeri daha da arttı. Bu röportaj sonrasında da emindi ki birkaç zengin züppe arayıp para teklif edecekti, daha iş bilirler araya insanlar koyacak ve suni sosyal sorumluluk gevezelikleriyle resmi ele geçirmeye çalışacaktı.

"Mikrofonu masaya koyabilirsiniz," dedi ev sahibi. Sonra açıklama gereği hissetti. "Her zaman böyle olmuyor. Bu gece pek iyi uyuyamadım. Stresten olsa gerek, arttı bugün. Uuuh! Aaah!"

Melis gayri ihtiyari "Önemli değil efendim," dedi. Aldığı bu cevabın üstüne Kudret Bey'in yüzü bir anda değişti.

"Kusura bakmayın demiyorum, bakma lüksünüz olmadığını biliyorum," diye ekledi. Her sanatçı gibi kendini beğenmişliğin dozunu bazen fazla kaçıırırdı ama bu seferki tepkisi son derece rasyoneldi. Tarzının ve başarısının kaynağı olan hastalığı için özür dileyecek değildi.

Melis mikrofonu masanın üstüne koydu, boğazını temizledi, sesinin tonunu ayarlamak için ekstra gayret ederek söze girişti.

"Efendim öncelikle bizi kabul ettiğiniz için teşekkürler. Pek sık röportaj vermediğinizi biliyorum," dedi.

"Hep aynı zırvaları soruyorlar da o yüzden," diye cevapladı ressam. "Buraya kadar gelmiş, bana Tourette sendromunu tarif eder misiniz diyor dallama? Bir zahmet gelmeden önce öğren!"

"Ben öyle yapmayacağım efendim. Geniş bir araştırma yaptım rahatsızlığınızla ilgili. Size çok güzel sorular hazırladım. Beni sadece eserleriniz ve sanatınız ilgilendiriyor."

"Hadi inşallah," dedi Kudret Bey umutsuzca.

Bu lafları daha önce de duymuştu.

"İlk teşhis konulduğunda 9 yaşındaymışsınız. O zamana kadar hiç resim yapmadınız mı? İlk resminiz bu arkanızdaki mi?"

"Uuuu! Hayır. Yaptım. Uuuu! Aaaa! Yaptım ama onlar pek ilgi çekmiyor. Her çocuğun yaptığı gibi sıradan manzara resimleri."

"Sizce neden ilgi çekmiyor?"

"Onu insanlara sormak lazım. Çok güzel resimler oysa şimdi istesem de öyle bir şey yapmam imkânsız."

"Resimlerinin belirli bir tarzı var. Dışına çıkmak ister miydiniz? Yani çocukken yaptığınız gibi manzara resimleri ya da portreler?"

"İstemezdim. Çok resim yapan var. Uuuu! Aaaa! Çok resim yapan var. Ben Pollock gibiyim, insanlar eserlerimi gördüğü an bana ait olduğunu anlıyor."

Bu sırada Melis'in gözü, karşısındaki duvara asılmış dev resme takılmıştı. Eleştirmenlere göre sanatçı bu resminde sevgiyi, özellikle de karşılıksız sevgiyi anlatmıştı. Resmi işaret ederek sordu:

"Esaret, isimli resminizde karşılıksız sevgiyi anlattığınız söyleniyor. Resmi yapmaya başladığınızda bu mesajla mı yola çıktınız yoksa yaptıkça mı şekillendi?"

"Hiçbir fikrim yok. Uuuu! Aaaa! Hiçbir fikrim yok gerçekten. Açıkçası biraz da eleştirmenler zorluyor beni bir anlam yüklemem için. Ünlü olunca böyle oluyor. Anne babaların çocuklarının en küçük hareketinde deha izleri araması gibi ünlü insanların da küçük hareketlerine derin anlamlar yüklüyorlar."

"Fakat bu resmi eski karınız sizi terk ettiği gece yaptığınızı söylemişsiniz bir röportajınızda."

"Doğrudur. Doğrudur da duygular o kadar net mi içimizde? Ben o gece... Uuuu! Aaaa! Ben o gece hem âşıktım hem öfkeliydim hem de aşağılanmışım. Hatta belki aylar sonra tekrar resim yapabildiğim için mutluydum da. O resimde bunların hepsi biraz var."

"Peki, sizin bu sendromunuz..." dedi ve duraksadı.

"Hastalık," diye araya girdi Kudret Bey. "Lütfen yumuşatmaya çalışmayın, öyle yapınca daha kötü oluyor."

Mahcup bir şekilde gülümsedi Melis. "Peki. Hastalığınız sayesinde..." dedi ve tekrar duraksadı. Yanlış bir şey söylemiş olmamak için kelimelerini özenle seçti. "Yani biliyorsunuz, ellerinizin istemsiz hareketiyle böyle resimler yapmanız ve bunların dünya çapında bir ün kazanması başka bazı ressamı rahatsız ediyor. Onların kelimeleriyle

söylüyorum, resimlerin aslında size ait olmadığını, rastgele çizgilerden oluştuğunu, bir değer ifade etmediğini söylüyorlar. Buna karşılık ne söylersiniz?"

"Götümü yesinler! Uuuh! Aaah! Onlar benim yaşadığımın onda birini hayal edemez. Benim geldiğim yerin onda birini de rüyalarında bile göremez."

Elleri masanın altında kuduz bir Buldok gibi çırpınmaya başlamıştı. Masanın altına vuruyor, vurdukça hissettiği acı yüzünden okunuyordu. Sakinleşti.

"Yirmili yaşlarımdaydım. Her zaman gittiğim bir kafe vardı. Bir akşam çıkışta bir daha gelmememi söylediler. Müşterileri rahatsız ediyordum."

Arkasına yaslanıp gülümsedi. "Geçtiğimiz ay o kafeyi satın aldım ve yıkıp yerini çocuk parkı yaptım. Canımı sıkmasınlar, o ağzı ağızdan kokan sanatçı müsveddelerin hepsini satın alırım."

Melis tüm bunları dinlerken sözlerin içinden istemsizce başlık seçmeye çalışıyordu. "Bu defa da çuvallarsan kendine iş aramaya başla," demişti patronu ama şimdiye kadarki kısım bile gündemin ortasına bir balyoz gibi inmek için yeterliydi. Dozu artırdı.

"Başka bir grup da resimlerinizi yaparken hastalığınızın etkisinde olmadığınızı, hastalığınızın popüler olmak için kullandığınızı söylüyor. Hatta bazı doktorlar da bu teze destek veriyor. Beyin başka bir şeye odaklandığında sendrom, yani tiklerin kaybolduğunu iddia ediyorlar?"

"Herkes Seyithan kadar şanslı değil" (Ünlü şarkıcı ve besteci Seyithan Sevinç'ten bahsediyordu). O şarkı söylemeye başladığında, gitarını eline aldığı anda, sendromsuz bir dünyaya geçiş yapıyor, tik mik kalmıyor. Uuuh! Aaah! Bense fırçayı elime aldığımda kendimi bütünüyle bu hastalığın ellerinde buluyorum. Fırçayı boyaya batırmak bile mümkün değil. Bu nedenle kendinden boyalı, tüplü fırçalar yaptırırım."

Sonra durdu. Gözlerini pencereye doğrulttu.

"Beni en çok ne üzüyor biliyor musunuz? Uuuh! Aaah! Ulan hepsi benim. Hasta da olsam sağlam da olsam hepsi benim. Benim bileğim, benim tuvalim, benim fırçam. Uuuh! Aaah! Bir başkası çok güzel bir şarkı söylediğinde tüm geçmiş bu ortak oluyor. Müslüm'ün çocukluğunu, gençliğini, hayatını izleyince bu adam arabesk söylemesin de ne yapsın diyorsun. Bana gelince bu ibre terse dönüyor. Yıllar boyunca hastalıkla uğraştım. Dışlandım, azarlandım, ünlü olana kadar arkadaşlarımla sayı bir elin parmaklarını geçmiyordu. Onların da bir kısmı bana acıdığı için benimle birlikteydi. Hani

böyle insanlar vardır. Uuuh! Aaah! Toplumun utanılası davranışlarını kendi tek başına omuzlamaya çalışır. Sokakta bir çöp gördüğünde toplum adına utananlar... İşte bir kısmı onlardandı. Artık ünlü ve başarılı bir adamım. Her şeyim var. Gelin görün ki şimdi de bu ithamlarla mücadele ediyorum. Yoruldum tüm bunlardan," dedi ve masanın altındaki kuduz buldok tekrar azdı. Kafasını okşayıp onu sakinleştirdi. "Uuuh! Aaah!" dedi ve tikli gözünü birkaç kez daha kırıştırdı. İç çekti ve ümitsiz bir şekilde devam etti:

"Mesela bu röportajı okuyanlar ne istiyor ben size peşinen söyleyeyim. İçeriği ona göre düzenlersiniz. İnsanlar "Vah yazık!" diyebilecekleri ve bu vesileyle kendi acınası hallerine şükredebilecekleri detaylar duymak istiyor. Hele ki benim gibi başarılı ve zengin olmuş birinin aslında acı çektiğini görmek için yanıp tutuşuyorlar. Buna 'Schadenfreude' deniyor. 'Schaden' ve 'Freude' kelimelerinin birleşimiyle oluşmuş bir kelime. 'Schaden' Almanca'da kötü olay demek, 'Freude' ise sevinç anlamına geliyor. Yani kötülükten mutluluk duymak. Siz şimdi benim çok zengin ama çok mutsuz, bitik biri olduğumu yazarsanız insanların okurken iğnin yağları eriycek."

"Bu herkesin içinde biraz yok mu?"

"Var. Uuuh! Aaah! Var tabi ama zevk duyma seviyesinde değil. Pek haksız da sayılmazlar bir noktada. Sanatçı dediğin adam acıdan beslenir. Birçok romancı, ressam ve şarkıcının hayatı trajik bir şekilde biter bu yüzden. Ölüp gittikten sonra da arkasından ağıtlar yakarlar."

"Peki..." dedi Melis çekinerek. "Merak ettiğim önemli bir konu var, gerçekte resimlerin ne kadar sizin iradenizde şekilleniyor?"

"Uuuh! Aaah! Dostoyevski kitaplarını ne kadar kendi iradesiyle yazıyorsa o kadar. Siz bir yazarın kalemi eline aldığı anda ne yazacağını bildiğini mi sanıyorsunuz? Oturup aklını ve parmaklarını serbest bırakıyor. Ben de öyle yapıyorum. Sadece benimkiler biraz fazla serbest. Bende kritik olan şey nerede duracağını bilmek. Uuuh! Aaah! Fırçayı ne zaman bırakacağıma karar vermek."

"Son olarak başınızdan talihsiz bir olay geçti. Eski eşinizi bıçakla yaralamak suçuyla yargılanıyorsunuz. Bu konuda ne söylersiniz?"

Kudret Bey'in, masanın altında dizginlemeye çalıştığı eli yerinden kurtuldu ve sağ elinin dışı Melis'in yüzüyle buluştu. Melis'in yüzünde birkaç özgür kırmızı çizgi belirdi.

"Kazaydı! Uuuh! Aaah! Kaç kere söyleyeceğim," dedi.

ÖZLENEN ÖZGÜRLÜK

Süleyman KUŞ

Beş çocuklu bir ailenin tek erkek çocuğu olarak 1977 yılında, Antakya, Türkiye’de doğdum. Şu an Antakya 4 no’lu Aile Sağlığı Merkezi’nde aile hekimi olarak çalışıyorum. Dürüst olmam gerekirse, pek iyi bir yazar değildir. Ama hastalığın ancak 12. yılında kesin tanısı konmuş bir doktor olarak hikâyemin diğer hastalara faydalı olabileceğini düşünüyorum. “Gne Miyopati” ile ilgili hayatımı üçe ayırabilirim.

2005 ÖNCESİ...GÖRECE SAĞLIKLI...ÇOK ÖZLEDİĞİM ÖZGÜRLÜK

Çocukluğumdan beri spora yatkın bir yapım yoktu. Dış görünüş itibari ile herhangi bir sıkıntım da yoktu. Ama şu an bir hekim olarak geriye dönüp baktığımda anlıyorum ki aslında o zamanlarda miyopati’nin ön belirtileri kendini göstermeye başlamıştı. Kas gücüm arkadaşlarımla kıyaslandığında kısmen daha az olduğu için, özellikle mücadele gerektiren durumlarda geride duruyordum. Sokakta arkadaşlarımla futbol oynarken genelde kaleci ya da defans oyuncusu oluyordum. Basketbol oynarken daha az sıçrayabiliyordum. Koşularda genelde gerilerde kalıyordum. Ağaçlara tırmanırken arkadaşlarımla çıkabildiği en üst dallara çıkamıyordum. Bahsettiğim gibi 1980 ve 1990 yıllarında fiziksel görünüşte bir problem olmadığı için bu durumları bazen atletik yapım olmamasına bazen de daha az becerikli olmaya bağlıyordum.

2005-2017 ARASI...BELİRSİZLİKLER DÖNEMİ

Hastalığın ilk belirtileri asistan doktor olarak çok yoğun çalıştığım bir dönemde, 2005 yılında başladı. Hareketlerim yavaşlamaya başlamıştı. Daha önce rahat kullandığım hastanedeki merdivenleri çıkarken yorulmaya başlamıştım. Yürüyüş şeklim değişiyordu.

Koşmam gerektiğinde ilk adımları atarken zorlanıyordum. Yüzme için gittiğim havuzda bacaklarımı yeteri kadar hızlı çırpamadığım için su üstünde kalamıyordum. Sebepsiz yere takılıp düşmelerim başlamıştı. Bunun üzerine çalıştığım hastanede nöroloji uzmanı arkadaşım ile görüştüm.

Fizik muayene ve kan tetkiklerinden sonra CK değerlerim yüksek çıktığı için EMG istendi. İlk tanım "Periferik Nöropati" oldu. Periferik Nöropati'nin asıl sebebinin anlamak için romatolojik, metabolik ve diğer özellikli tetkiklerim de yapıldı ama kesin tanı konamadı. Hastanedeki iş yoğunluğum devam ediyordu. Gne Miyopati'li hastalar bilir, hastalık çok yavaş ilerlediği için, bugünden yarına bir değişiklik olmuyordu. Ben de ortalama altı ayda bir, başka bir kas grubunun zayıflamasına bağlı olarak, daha önce yapabildiğim hareketleri yapmada zorlanır olmuştum. Ama artık bu hastalığın sadece "Periferik Nöropati" olmadığını anlamaya başlıyordum. İzmir'de ve Ankara'da, ülkemizde nöroloji alanında başarılı ve tanınmış profesörlere de başvurdum. O süreçte, en sık görülen genetik kas ve sinir hastalıkları açısından bir tetkik paneli de yapıldı. Ama sonuç negatif idi. İkinci olası tanım böylece "Spinal Musküler Atrofi Tip 4" oldu.

Bu süre içinde şu an eşim olan kişiyle, Meral'le tanışmıştım. 2009 yılında SMA tip 4'e rağmen evlenme kararı aldık. Çok güzel, sevgi ve saygı dolu bir evliliğimiz var. Eşim evde, işte ve evin dışında beni sürekli destekliyor. Hayatımda eşimin, ailemin ve dostlarımla ihtiyaç duyduğum her an sürekli yanımda ve hep destekleyici olduklarını hissetmişimdir. Bunun için onlara müteşekkirim.

Hastalık açısından bir şekilde idare ediyordum. Yalnız 2016 yılında en küçük kız kardeşimde aynı belirtiler gelişmeye başladı. Artık bunun genetik bir hastalık olduğu kesin idi ve gittiğimiz başka bir hastanede ayrıntılı genetik inceleme yapıldı.

2017-GÜNÜMÜZ...KESİNLİK...GNE MİYOPATİYE ODAKLANMA

2017 Mayıs'ında genetik test sonucunu elime aldığım anı çok iyi hatırlıyorum. Donakalmıştım... "Nonaka Miyopati"... Bu tanı ne bana ne de o anda aradığım nöroloji uzmanı arkadaşşıma tanıdık gelmişti. İnternette kısa bir araştırmadan sonra diğer isimlerinden Herediter İnklüzyon Cisimcik Miyopati'yi görünce fakülte'deki derslerden çağrışım yaptım. Milyonda bir görülen nokta mutasyondan kaynaklı imiş yaşadığım onca problem. İnternette hemen bulduğum "Neuromuscular Disease Foundation (NDF)" ve Facebook'taki hasta destek grubu ile iletişim kurdum. Rüzgârda savrulan yaprak gibi çaresiz olmadığımızı ve Gne Miyopati hastalarına tedavi bulma amaçlı çalışanların olduğunu görünce mutlu oldum.

2017 yılında NDF'nin Los Angeles'ta düzenlenen sempozyumuna katıldım. Dünyada tanınmış onca profesörün Gne Miyopati için çabaladığını gördüm. NDF'nin önerisi üzerine Türkiye hasta temsilcisi olmayı kabul ettim. 2018 Mayıs ayında Los Angeles'taki sempozyumdan esinlenerek İstanbul'da ilk kez Gne Miyopati hasta toplantısını Türkiye Kas Hastalıkları Derneği, İstanbul Üniversitesi Engelliler Uygulama ve Araştırma Merkezi ve NDF'nin desteğiyle düzenledik. Türkiye'deki arkadaşlarımız da ilk kez böyle bir toplantıda, her anlarını etkileyen Gne Miyopati'yi değerli doktorlarımızdan dinleme fırsatı bulmuş oldular.

Bunun dışında "HIBM-GNE MİYOPATİ TÜRKİYE" adındaki Facebook grubunu kurdum (<https://www.facebook.com/groups/140686946481617/>). Oradan insanları kas hastalıkları ile ilgili bilgilendirmeye ve yeni Gne Miyopati hastalarına ulaşmaya çalışıyorum.

Eşimin yardımı ile işe gidip gelebiliyorum. Çalıştığım odayı kendime göre dizayn ettiğim için şimdilik sıkıntı yaşamıyorum. Dışarda AFO kullanıyorum. Son zamanlarda tripod baston ve akülü tekerlekli sandalyeyi daha çok kullanmaya başladım.

Nerede okuduğumu şimdi hatırlayamadığım ancak beni çok etkileyen bir yazıda hayatın anlamı kısaca şöyle anlatılıyordu: "Doğumdan son nefesimize kadar yanımızda bir kumbara taşıyoruz. Hissettiğimiz mutlu anları bu kumbarada biriktiriyoruz. Son nefesimizde kumbaramız ne kadar dolu ise, o kadar anlamlı bir hayat yaşamışızdır. Kronik bir kas hastalığı ile yaşamak tabii ki çok zor. Ama durumumuz ne olursa olsun, nefes aldığımız müddetçe mutlu hissettiğimiz anları yakalamaya çalışmalıyız. Bu hayatı yaşamanın başka bir yolu yok!" GNE Miyopati bu süreçte bana empatiyi ve sabırlı olmayı öğretti. Daha çok anı yaşamayı öğretti, mutlu anları arttırmak için planlar yapmamı ve çoğu şeyi ertelemememi öğretti. Ben de elimden geldiğince öyle yapmaya çalışıyorum.

Her hasta bir tedavi umar. Ancak kronik kas hastalıklarında bu tedavi kendiliğinden gerçekleşmeyecek. Araştırmacılar, hastalar ve yöneticiler tünelin sonundaki ışığa doğru hep beraber yürümeliyiz. Bu yolculuktaki en büyük rehberimiz de bilim olmalı.

PANAYIR TERZİSİ

Mehmet Akif DUMAN

Bir Huntington hastalığı öyküsü...

Herkesin bir söküğü vardır Memur Bey. Gizli yamaları vardır giysilerinde. Potlukları vardır. Dardır bazılarının paçaları. Bazen yaka sıkar, bazen bel. Bir kalıba giremez insan. Kalıp üstünde değişikliğe yeltenir hep.

Cübbe

- Size yardımcı olacağımdan emin değilim.
- Sadece giysilere bir bakın...
- Ben, aslında bunu yapmak istediğimden de emin değilim.
- Rica ediyorum, her türlü yardıma ihtiyacımız var.
- Benim yapabileceklerime ihtiyacınız olduğuna göre epey çaresiz olmalısınız.
- Evet.
- Bilmiyorum. Belki yanlış bir şey söylerim, belki suçsuz birinin kanına girerim. Bunları da hesaba katmak lazım.
- Merak buyurmayınız, bir kesinlik elde edene kadar harekete geçmeyiz.
- Peki... Başlayalım o zaman.

– Bu ilk giysi...

– Masaya yayın lütfen, bir süre dokunmam gerekiyor. Bu... Bir imam cübbesi değil mi?

– Evet...

– Yani cinayet sanıklarından biri imam ha?

– Emin değiliz... Ama bunun da diğer giysiler gibi bizi bir yerlere götüreceğini umut ediyoruz.

– Evet... Tüm terzilik hayatım boyunca bir kez bile cübbe tamir etmedim. Nereden başlayacağımı bilmiyorum. Yanlış anlamayın, pek rahat değilim şu an.

– Size inanmayacağımızı mı düşünüyorsunuz?

– Bu da olası, çoğu insan sirayete inanmaz. Uzun süre kullanılan giysilerin bizden parçalar taşıdığına, ağır ağır sakın sakın bize ait olduklarına inanmaz. Hz. Peygamber hutbe verirken çıktığı hurma kütüğünün ağlaması, ağacın inkıyadı ve yürümesi hadiseleri, çakıl taşlarının Hz. Osman'ın avcunda zikretmesi, dervişlerin otururken yeri ve yatarken yorganı öpmesi saçmalık gibi görünür çoğu insana. Olmadı bir memurun insanların kol saatlerine tutunup rüyalara girivermesi... Fıkraların, menkıbelerin içinden fırlamış gibi yayılır bu şekiller zemine. Oysa uğurlu eşyalarımız vardır, değil mi? Sinirlenince küfrederiz masaya, sandalyeye. Satılınca özleriz eski bisikletimizi ya da bir ayna, bir terlik, bir çift küpe bir çanta dolusu anıyı büküp doldurur kulaklarımızdan içeri.

– Malumunuz efendim, şu an kayıt dışı bir konuşma yapıyoruz. Resmi değil yani. Genelin bakışının ben de farkındayım. Fakat ben size yürekten inanıyorum.

– Eşyaların ruhu olduğuna inanıyorsunuz yani?

– Evet. Bakın bu benim dolma kalemim. Yanımdan ayırmam hiç.

– Peki, o halde... Ama hissettiklerimi söylerken pek de bir düzen tutturamıyorum. Kelimeler, harfler daire daire yığılıyor tepemde. Aralarından şekli şemali düzgünleri seçip masaya dizmek zor olacak.

– Sadece gerçeklerin ortaya çıkmasını istiyorum.

– Ben de... Peki... İmam cübbesi... Yaşlı bir garsona emir vermek gibi rahatsız edici bir duygu veriyor bana. Hutbede yalan söylemek kadar ağır sesler. Hasta küçük bir kızın mezarı başında verilen talkın mermer mermer gömülüyor zemine. Birkaç parça

ezan, sonra güvercinlerin kanatlarına asılmış kargalar. Tüm mezarları kazıp da aradığını bulamayan bir define avcısı kadar mutsuz bu imam. Sadece ağlamak değil, gözyaşı dökmek de kubbenin altındakilerden sakladıkları arasında.

— Anlamadım...

— Bilmiyorum... Riyakâr biri belki de. Sadece cübbeyi sırtına geçirince... Hani üniforma insanları vardır. Zırh gibi, kalkan gibi sırtlanırlar giysiyi. Vazifeleri ile doğrulturlar bellerini. Aksi halde kendilerini dahi sevmezler. Parlak düğmeleri, sırma işlemeleri, rütbeleri, kravatları severler. Birkaç da çürük diş kokusu geliyor burnuma. Bu imam pişmemiş et gibi, ne kadar ham ise o kadar çürümeye müsait.

— Anladım...

— Bu kadar. Ciddi anlamda rahatsız edici biri. Ama katil olduğunu sanmam. Kendi kendini yemiş bitirmiş, başkasına takati yok gibi.

— Tamam. Diğerine geçelim...

Papyon

— Bir bardak su alabilir miyim? Bir de açsak şu pencereyi.

— Elbette. Suzan Hanım... Suzan Hanım! Birer bardak su alalım lütfen. Çay ya da kahve?

— Hayır, su kâfi.

— Peki... Bu da bir papyon.

— Evet... Kadife kumaştan yapılmış. İlginç bir parça. Ne bileyim, ecnebi birine mübarek demek gibi tezat. Karınca karınca batıyor elime küçük iplikler. Hani biri ölür de üzülmeniz gerekirken mutlu olursunuz. Her şeyi küçük harfle yazmak istersiniz bir sabah aniden. Trenle gidenlerin bir daha dönmeyeceğini düşünürsünüz. Ya da ne bileyim, filmin sadece sonuna gitmek gibi hilekârlık dolu bu papyon.

— Suç işlemiş birisi olabilir mi?

— Katil gibi... Yaşlı kadınların ölümüne sevinen biri bu adam. Riyakâr birisi. Allah'ın belası bir züppe! Okudukları ile okumadıklarını satan bir cüce!

— Sakin olun lütfen... Sakin... Buyurun suyunuzu...

— Evet. Özür dilerim. Bazı eşyalar böyle oluyor. Nasıl desem, biraz fazla yüklü.

– Devam edelim lütfen...

– Bir sürü rakam arasında uçan bir kuş gibi bu papyon. Birilmek olmak üzere de sıkılmış sabah ezanı eşliğinde. Her parçayı küçük küçük yemek üzere açılan çene kadar zayıf. Kadınların parfüm kokuları da sinmiş üstüne. Esmer bir kadın. Uzun bacakları olan, düşük omuzlu. Çiçek çiçek kokuyor uzun boynu. Belki parmakları da uzundur, elleri kuvvetli. Kötü bir adam değil bunun sahibi, ama kötü olmak gerektiğini düşünüyor. Ya da değirmenin içinde ne kadar un öğütmesi gerekiyorsa o kadar at alma derdinde.

– At mı?

– Çay içerken şeker aramayan birisi. Belki geceleri uyumadan önce rüya rüya tanrıcılık oynar. Belki suların içinde yüzerken sudan temiz sanır kendini. Ama katil değil. O kadar cesur değil bu adam.

– Gerçekten... Bu, muhteşem bir yetenek sizinkisi.

– Ya da bir lanet.

Eldiven

– Diğer giysi nedir?

– Buyurun...

– Bakalım... Bir eldiven. Kambur bir şoför geliverdi aklıma. Ya da kambur olmadığı halde sırtına, derisinin altına bir sürü... Ölü bebekleri sırtına bağlamış bir adam sanki. Bir çocuk mezarlığının sahibi olacak kadar günahı var.

– Katil mi?

– Emin değilim. Ama güçlü birisi, kudretli birisi. Kulağını sevdiklerinin kalbine dayayıp sükûnet bulanlara gülen birisi. İlk iki kişiden çok farklı. Sanki onlardan ayrı istikamete gidiyor. Dili kopmuş birinin ağzındaki boşluk hissi ile lokma çiğneyen birisi. Umursamaz, yalnız. Mezarlık ziyaretinden öfke duyan birisi. Birilerini dövmüştür belki, küçükken çaya bisküvi batırıp yemiş olmalı. Nasıl oldu ise bir anda tırnaklarının yönü değişmiş.

– Nasıl yani?

– Hani evde priz ararsın, bulamazsın, ama bir yerlerde olduğundan eminsindir.

– Evet...

— İşte bu adam prizi göremeyince priz resmi çizenlerden. Priz yapanlardan değil. Duvarı delip bırakanlardan.

— Katil o mu?

— Olabilir. Bu siyah eldiven... Küf içinde, pis kokuyor. Yeterli bence.

— Peki... Diğer giysiye bakalım.

Kemer

— Bir kemer. Ailesinde... Belki ağabeyi kötürüm olan birisi. Küçük bir çocukken gemiye binmiş, yolda hastalıktan çok ölen olmuş. Gemiden denize atmışlar bazılarını. Ağızlarına beyaz beyaz çaputlar bağlamış anneleri. Sağa sola yatarken gemi, abisi korkudan titremiş. Ona sarılmış sıkıca. Sakalları batarmış yanağına abisinin, idrar kokusu tuzla karışık. Ninni söylemiş bir kadın, bebekler ağlarken. O da abisinin kulağına fısıldamış aynı sözleri: Αγάρι μου, αγάρι μου...

— Hayret verici bir şey... Rumca sanırım bu?

— Bilmiyorum. Ama çok ama çok uzun süre sahibinin belinde kalmış bu kemer.

— Devam edin lütfen...

— Yağmur yağmış bir gün. Çok yağmış. Hava sisli, kir pas içinde. Fotoğrafların siyahı siyah, beyazı gri oluvermiş. Çürük fare zehri kokmuş önce zemin, tırnak makası düşmüş yere. Tavan damlamaya başlamış. Her yerden su, her yerden soğuk soğuk vurmuş ayaklarına. O gün fena hastalanmış abisi. Başucundan ayrılmamış annesi. Örmüş açmış, örmüş açmış abisinin uzun saçlarını. Doktor gelmemiş, ilaç bulmuş bir yerlerden babaları. Çok öksürmüş, bükülmüş içten içe yeni doğan çocuklar gibi. Bir sabah ezan okunurken başucuna gitmiş. Gözleri açık, aralık camdan ışık vuruyor yüzüne. Ona bakmış, uzatmış yanağını. Sarılıp öpmüş uzun uzun. Geri girmiş yatağa. Sabah annesinin çığlığı ile uyanmış. O çığlık hiçbir ses ile hiçbir alfabe ile izah edilmez. Sene... 1923...

— Bu... O kadar eski mi bu kemer?

— Ben sadece ne hissediyorsam onu söylüyorum.

Mendil

— Yıllarca terzilik yaptım, yıllarca tamir ettim giysileri. Herkesin bir söküğü vardır Memur Bey. Gizli yamaları vardır giysilerinde. Potlukları vardır. Dardır bazılarının

paçaları. Bazen yaka sıkır, bazen bel. Bir kalıba giremez insan. Kalıp üstünde değişikliğe yeltenir hep.

- Anlıyorum efendim... O vakit bu kemerin sahibini eyleyelim. Belki ata yadigâridir?
- Olabilir. Bilmiyorum.
- Peki... Diğer eşyaya geçelim. Suzan Hanım! Birer çay alalım. İçeriz değil mi?
- Olur tabi. Bir de pencereyi açsak biraz.
- Elbette...
- Diğer giysi nedir?
- Buyurun...

– Bir mendil. Gayet güzel işlenmiş. Renklerle, bükülen bacaklarla, sağa sola devinen omuzlarla, bakacağı yönü şaşıran gözlerle. Bir anda yüzlerce kişinin aynı anda aynı şeyi yapması kadar ahenkli. Ama hepsinin bunun istemeden yapmasından dolayı da rahatsız edici. Bu kadın kimdir, nedir, necidir bilmiyorum. Ama insan seli içinde kaybolmuş. Yok olup gitmiş hayalleri içinde. Uyanırken saatlerce rüya görmüş. Kâbus kâbus topuklar peyda olmuş ayakkabılarında. Bir solucan kadar yumuşak, bir timsah kadar uykusuz... Antika ile hurda arasında bir yerlerde kalmış.

– Cinayet işlemiş?

– Çok sevgisiz kalmış bu kadın Memur Bey. Seilmeyen insandan her şey beklenir. Sigara içmiş asırlarca. Ağaçların tepelerinde içmiş sigara, yerin dibinde tüttürmüş. Limon yemiş tuzlu tuzlu. Tuvalet girmekten korkarmış, bir de bulutlara bakmaktan. Bir tencere, dev bir tencere yemek devrilmiş de sanki masal masal ne var ne yok alıp götürmüş hayatından.

– Not aldım bunu da. Çok iyi gidiyorsunuz. Sizi tesir altında bırakmak istemem ama bu kişilerle ilgili eldeki bilgilerin tamamı ile sizin verdikleriniz örtüşüyor.

– Dedim ya Memur Bey, lanet gibi bir şey bu. Ama en azından eşyanın ruhu ile ilgili tereddüttünüz kalmamıştır.

Çorap

- Acaba sizin gibi başkaları da var mı?

– Mutlaka vardır, ama eşyalarla konuşmak, uçuşan sesler arasındaki melodiği yakalamak mutsuzluk verici bir şey.

– Sırada bir çorap var.

– Umarım temizdir... Bakalım. Peltek bir kadın geliverdi aklıma, hani veremli, acınan ve acıma duygusu sevgi ile içi içe olan... Saçları büküm büküm. Sürekli emir alan bir adam, ince uzun... Sokaklarında kaset satıcılarının dolu olduğu bir mahallede sokak lambalarına bakarak pervane sayan bir adam. Garsonlara ismi ile hitap etmekten çekiniyor. Sanırım yaşadığı her dakikanın intihar intihar ertesi güne devrettiği insanlardan. Pankreas problemi olmalı, ilaç dolu başucu. Kızları var, oyuncak bebekleri, ev hanımı gibi görünüyorlar. Çirkin olmak nasıl da ezeli bir lanet. Parfüm seviyor, şişe şişe vitrinlerdeki renkli sulara bakıyor büyülenmiş bir halde. Ellerini yıkama takıntısı var bir de. Yağ, salça ve deterjan kokusu içindeki evin soluk ışığı altında gazete okurken mutlu sadece. Fasulye seviyor, pilav seviyor... Küçükken köpek beslemiş, marul vermiş tavuklara kümes kümes. Sonra...

– Ne oldu?

– Sanırım kötü bir şey yapmış, ama ilerisi karanlık.

– Anladım... Bunu da not aldım. Şüpheli yazalım en iyisi.

– Bu kadar... Gerisi sessiz, karanlık.

Ceket

– Nasıl oluyor? Yani nasıl görüyorsunuz bu kadar şeyi?

– Bilmem. Aşçının yemek kokusu duyunca kafasında tarifi, malzemelerin, baharatların belirmesi gibi. Bir tabloda ressamın renkleri, şekilleri görmesi gibi.

– Eşya konuşuyor mu sizinle?

– Ha ha! Bu suali birileri duysa, maazallah. Hayır beyefendi. Sadece kitap okur gibi. Üstündeki kalıntılar, lekeler bunlar. Hani iz sürmek gibi.

– Anladım sanırım. Devam edelim mi? Suzan Hanım! Çaylar nerede kaldı!

– Evet...

– Son üç nesne efendim.

– Bu bir kadın ceketİ. Yumuşak, nasıl da huzur dolu. Bazen karışıyor tatlar. Baklava mesela acı geliyor, ya da limon tuzlu. Evdeki eşyaların yeri değişiyor sebepsiz. Su sesi geliyor gaptten. Bu kadın... Eşofman altına gömlek giyenlere çok gülermiş. Üst kat komşuları evde horoz beslemiş. Babası çok güzel Karagöz oynatmış. Aynı gün iki cenaze evine, sonra da düğüne gidecek kadar umursamaz bir kadının annesi. O ise ön cama çarpan böcekler için bile üzüyor.

– Çok güzel. Devam edin lütfen...

– Düdüklü tencere, komik gelirmiş ona. Sabah ezanını çok severmiş. En kutsal insanlar başlık parası için çalışan amelelerdir, dermiş. Çok yaşa, duyarmış arada bir hapsirınca. El öpmezmiş bayramda, eli yanağına sürermiş. Dedelerin, ninelerin daha bir hoşuna gidermiş bu. Kadın gibi kadın olmak, normal gibi normal olmak çok korkutucu gelirmiş ona. Seni normal seni, dermiş sevmediklerine. Zeytin yermiş en çok, üç kaşarlı severmiş tostı. Mürekkep kokusunu severmiş bir de. Bıyıkları terleyen kadınlardan tiksiniirmiş. İlhan İrem dinleyen adamdan zarar gelmez, dermiş.

– Başka?

– Yemek pişirilen kaşık gibisin, dermiş kocasına. Ne kadar ne varsa üstünde birikmiş. Ensenin çok önemli olduğunu düşünürmüş. Sinemada, markette, yolda, insanlar birbirinin yüzünden çok ensesini görür.

– Heyecanlandınız sanırım... Sakin olunuz.

– İyiyim. Ama çok kuvvetli bir tesiri var bu kadının. Çok üzücü bir sonu. Bilerek yanlış adres tarif edermiş insanlara. Böylece hazıra konmazlar, muhakeme güçleri artar dermiş. Penisilin kokusundan nefret edermiş. Bir tek gün unutmamış çay demlemeyi. İyi aşçı değilmiş, sonuna kadar yermiş kocası o ne yaparsa. İçinde ondan olurmuş her yemeğin. Onun kokusu sinermiş ütülediklerine.

– Renginiz attı. İyi misiniz?

– Bu kadın katil olamaz. Zaten ölüp gitmiş.

– Nasıl ölmüş?

– Önemli mi? Bilmiyorum. Mühim olan katil mi değil mi, bunu bilmek.

– Evet... Ama belki işimize yarar bir şey çıkar.

– Bilmiyorum o kadarını! Ölmüş işte hastalıktan!

- Hah... Çay da geldi. Kek de getirmiş Suzan Hanım... Buyurun. Dilerseniz ara verelim.
- Üzümlü kek! Üzümlü! Nefret ederim!
- Götürün geri... Çabuk...

Patik

- Devam edelim.
- Bakalım... Bu da bir patik.
- Şaka mı bu? Katil arıyoruz, çocuk patiği ile ne işimiz var?
- Bunlar olay yerindeki deliller efendim. Katile ait olmasalar bile onu işaret edeceklerini umuyorum.

– Neyse... Bakalım... Cebinde sürekli tarak taşıyan bir adam. Erguvan kokusunu seviyor birileri. Saksı saksı pencere önleri. Eşikte yuva yapmış karıncalar. Durakta şiir okuyor bir meczup. Kadın kahkahaları arasında... Zürafa, gergedan sesleri arasında küçük bir oda. Cehennemden bahsediyor birileri sürekli. Duvarlara sıkışıp kalmış amele cesetleri üstünde yükselmiş bu apartman. Bergamot kokuyor tüm ev kahvaltıdan hemen önce ve kahvaltıdan sonra. Suratı belirsiz ama bu çocuğun. Elleri ayakları belirsiz. Sesi geliyor çok uzaktan. Ayakları ellerine dolanmış, kördüğüm olmuş pembe pembe çiçekler. Sonra...

- Elleriniz titriyor... Bir şey mi oldu?

– Bilmem. Çok soğuk bir ev geliverdi aklıma. Yanmayan sobalarla dolu koridorları. Aç köpeklerin bodrumunda su borularını dişlediği. Donmuş paltolar dış kapıya asılı. Televizyon çalışmıyor, çatı akacak yağmur yağarsa. Kiremitlerin hepsi teker teker çürümüş. Çok fazla çirkin insan var etrafta Memur Bey, çok fazla makyajlı surat. Çok fazla elleri yapış yapış.

Önlük

- Haklısınız... Son eşyaya geçelim mi?
- Evet. Yoruldum açıkçası.
- Bu son eşya, acele etmeyin lütfen.

– Bakalım... Bir doktor önlüğü. Başım ağrıdı. Çok halsiz hissediyorum kendimi. Bu ne?

– İğne iplik.

– Söküğü dikmemi mi istiyorsunuz?

– Evet.

– Bu kadar uzun bir konuşma yapmamış olsak benimle dalga geçtiğinizi düşünürdüm.

– Terzi değil misiniz? Sadece söküğü dikmeyi deneyin lütfen...

– Bakın Komiser Bey, ya da her ne iseniz, ben size yardım etmek için buradayım. Dikiş dikmek için değil. Madem böyle bir ihtiyacınız var dükkâna gelin.

– Sakin olun lütfen. Dükkânınız nerede?

– Dükkânım... Açıkçası beni şaşırtıyorsunuz. Neyse. Başka soracağınız yoksa ben müsaade isteyim.

– Rica ediyorum, önlüğü dikip öyle gidiniz.

– Asla! Senin ne haddine bana emir vermek!

– Sakin olun lütfen, bu emir değil... Rica ediyorum!

– Emrivaki yapıyorsunuz!

– Neden sinirlendiniz ki? Sakin olun lütfen. Suzan Hanım! Ağrı kesici getirin!

– İlaç falan istemiyorum ben! Çıkışı gösterin.

– Lütfen. Sadece söküğü dikin... Rica ediyorum.

– Bu iplik ve iğne... Biraz sürecek ama paslanmışım biraz.

– Acele etmeyin vaktimiz var... Bu arada ben de size bir kısa hikâye anlatayım.

– Biraz sürecek... Anlatın... Sizi dinliyorum.

– Vakti zamanında bir adam varmış. Karısı, hamile iken Huntington hastalığına (HD) yakalandığını öğrenmiş. Düşük yapmış, yıllarca ağır ağır ölmüş. Onları gömen imama düşman olmuş. Cübbe giyermiş bu imam. Sonra eşinin kardeşini suçlamış. Ablasını yeterince sevmediği için. Papyon takarmış bu adam. Babasına kızmış sonra, mutsuzluğu kendisine bulaştırdığı için. Siyah eldivenleri varmış babasının. Dedesinin anlattığı

hikâyeleri dinlemiş küçükkken. Dedesinin deri kemeri en dibinde saklanırmış sandığın. Sonra annesinin mendilini ayırmazmış yanından bu adam. Annesini yeterince sevmediği için kızmış hep kendine. Çorap...

— Çorap... Benim çorabım? Benim değil mi? Benim... Değil mi? Benim?

— Nefes alın. Oturun lütfen.

— Etrafımdaki her kadın aynı çirkinlikte.

— Oturmanızı rica ediyorum.

— Ellerimi yıkama takıntım var. Yağ, salça ve deterjan kokardı evimiz.

— Ben açarım pencereyi, sakın olun.

— Sadece gazete okurken mutlu olurdum... Fasulye severim, pilav...

— Evet... İşte böyle... Derin derin nefes alın.

— Kötü bir şey yaptım. Ben yaptım değil mi? Ben mi yaptım? Ha? Ben? İyi bir eş olamadım karıma. Hasta olduğunu öğrendik bebeğimize hamile iken.

— Neler hatırlıyorsunuz?

— Önce basit tikler gibi... Bacakları, elleri kasılırdı. Ani ve istemsiz hareketler çoğaldı. Küçük unutkanlıklar... Durup dururken ağlardı. Durup dururken kızardı bana. Çocuğun kaybindan beni sorumlu tuttu hep. On yıldan fazla çekti. Ağır ağır öldü... Önce yürüme yetisini kaybetti... Sonra konuşma... Ardından... Akli dengesini yitirdi.

— Serebral korteksin ön lobu etkilemesi...

— Yeni evlenmiştik o zaman. Düğün... Düğün kötü geçmişti, az misafir geldi.

— Nefes alın...

— Az pasta, az müzik... Ama önemsemezdi bu tür şeyleri. HD olduğunu üç ay sonra öğrendik. O öğrenmiş. Doktorların hepsi aynı şeyi söyledi. Hepsi beyaz önlüklerinin arkasına sığındılar. Öyle iğrenç bir renk ki beyaz.

— Bunu götürün Suzan Hanım... 20 mg tranilsikrom hazırlasınlar.

— Yemek yiyemez oldu son zamanlarda, yutamıyordu lokmaları. Konuşamıyordu... Beni bile zor hatırlardı bazen. Dünyadaki cehennem bu olsa gerek. Bu nasıl bir hastalık... Nasıl...

— Zor bir hastalık... Yıllarca süren hücre ölümleri ve sinirsel tahribat...

— On yıldan fazla eziyet çekti. Son zamanlarında, evde televizyonun karşısına bir yatak yaptım ona. Bir de tekerlekli sandalye aldık. Tedaviye devam ederken doktor bana olabilecekleri söyledi. Saatlerce kucak kucağa konuşmadan yattık son gece. Sabah uyandığımda yanımda yoktu. Tüm evi aradım. Elinde fotoğraflarımızla mutfakta... Oraya kadar nasıl yürüdü bilmiyorum. Başı masaya düşmüş. Çay bardağı yarım. Bir dilim de üzümlü kek vardı önünde... İncecik bir dilim... Nabzını yokladım hemen. Vücudu o kadar soğuktu ki...

— Artık her şeyi hatırlıyorsunuz... Tanrıya şükür...

— Terzi olan karımdı doktor... Değil mi? Ne güzel şeyler dikerdi... Türlü türlü kıyafetler... Panayır yeri gibiydi evimiz, rengârenkti tüm odalar...

PANİK BUTONU

Arzu TOPRAK

3 Eylül 2020 Pazar. Bugün, hastanedeki üçüncü günümüz. Bu üç günde çok az uyudum. Aslında buna uyumak denemez. Onca gürültünün arasında ara ara kendimden geçiyorum. Oysa odada rahatça uyunabilecek tek kişilik, genişçe bir koltuk var. Arkaya doğru açıldığı zaman orta boylu birinin sığabileceği uzunlukta... Temiz çarşaf ve yastık bile var. Bu sabah yine aynı şey oldu. Ölüyorum sandım. Etrafımdaki tüm sesleri işittim, koridordaki hemşirelerin konuşmalarını, monitörden gelen sinyal seslerini, hatta odanın penceresinin açıldığı sokağı mesken edinmiş sokak köpeklerinin seslerini bile işittim ama hiçbir yerimi oynatamadım. Ellerimi bile... Konuşmak istedim, konuşamadım. Tam göğsümün üzerinde nefes almamı zorlaştıran bir ağırlık hissettim. Bir karabasanım eksikti, o da oldu. Ne dedim, ne dedim! Eskiden bunu annem anlatsa ona güler, ne karabasanı yahu sen uyku felci geçirmişsin, derdim. En rasyonel şekliyle olası nedenleri sıralar, kendisine dikkat etmesini söyledim. Ya şimdi, kendime ne söylemeliyim? *Çok yorgunsun Esra. Günlerdir uyumadın. Aylardır uyumadın. İlk aylardaki büyük isyanın, yerini saniyelik endişelere bırakmış durumda. Şimdi çok büyük korkuların var. Nefesini kesecek, seni bir anda bayıltacak kadar... Rüyalarına girip seni felç edecek kadar...*

Burada Deniz'le baş başayız. Gözleri açık, tavana çakılı ve artık konuşmıyor. Boğazına açılan bir delikten nefes alıp veriyor. O kadar sessiz ki... Öyleyse bu uğultu da neyin nesi diyorum. Sırf nefes alışlarını duyabiliyim diye sandalyemi yatağın kenarına iyice yaklaştırıp üzerine eğiliyorum. Sonra, kafamı kaldırıp monitörden gelen seslere dikkat kesiliyorum. Dakikada bir, bıp bıp bıp... Ardından ses uzuyor, bııııııı bııııııı bııııııı... Sonra bir daha bıp bıp... bıp bıp... Neredeyse ellerimle eşlik edip ritim tutacağım. Ne anlama geldiklerini ilk günden öğreniveriyorum. Oksijen satürasyonu, invaziv kan basıncı, kalp

atımı, solunum sayısı... Bunlar değil, asıl daha başka sesler var. Benimle oyun oynar gibi zihnime üşüşen sesler... Uyumam da uyansam da gitmeyecekler.

En sevdiğim mevsim gelmiş, Eylül... Hep derim, benim yılbaşı Eylül'dür diye. Güneşi ısırtırken rüzgârı üşütebilir, güneşli gününe her an yağmur karışabilir. Bir eylülde, sağanak yağmurun altında hastaneye acilden giriş yapıyoruz. Nefes alamıyor, diye bağıriyorum. Ambulans görevlisi, beni duymuyor gibi. Sedyeyi indirmesiyle kırmızı alana geçmemiz birkaç saniye sürüyor. Sonra acil tıp uzmanının sesi işitiliyor. Hasta, Deniz Yıldırım. Yirmi aylık. Tip 1 SMA hastası. Müdahale odasından apar topar çıkarılıyor. Başım dönüyor, biri kolumdan tutup yakındaki bir sandalyeye oturtuyor.

"İyi misiniz," diyor.

"Hayır, değilim. *Bu, nasıl bir soru! O, iyi olmadan nasıl iyi olabilirim ki...* O, benim kızım," diyorum. Yalvarır gibi konuştuğumun farkındayım. *"Yoksa siz de kızımın herkese ve her şeye öfkeli babası ve babaannesi gibi, beni hiç dinlemeyen annem gibi, annemin gurur duyduğu bencillik abidesi mimar oğlu ve onun yeni eşi gibi, kocamın İzmir'deki çokbilmiş, duygusuz kız kardeşi gibi, hayat okulu mezunu karşı komşumuz Behiye teyze ve onun hiç susmayan torunu gibi, en yakın arkadaşım Feray ve onunla dedikodusunu yaptığımız tüm arkadaşlarımız gibi, şu lanet olası çıkmaz sokak gibi, tozu pisliliği hiç bitmeyen balkon gibi, o balkona ektiğim ucuz mor menekşeler gibi inanmıyor musunuz iyi olacağına?"*

"Lütfen sakın olun, kızınız daha iyi olacak, biz bunun için varız," diyor. Adımı soruyor.

"Esra. Esra Yıldırım." *Adımı söylemem neyi değiştirecek? Zaman geçiyor. O, içerde tek başına... Git, kurtar kızımı.*

Elindeki dosyaya bir şeyler yazmaya hazırlanır gibi yaparak konuşmaya devam ediyor: "Esra Hanım, tüm sağlık ekibi Deniz'in yanında. Size birkaç soru sorup ben de yanlarına gideceğim. Deniz, ilk ne zaman teşhis aldı?"

"Dört aylıkken..."

"Dört aylıkken," diye tekrar ediyor.

Allah'ım aklımı koru. Düşünmek istemiyorum. Üzerimden kamyon geçmiş gibi yaşanan on altı ay. Belki de her şey yeni başlıyor. İki yaşına girdiğinde daha acıları yaşanacak. Bana doğruyu söyleyin. "Siz... Siz kimsiniz?" Kim olduğunu soruyorum. İsmi söylüyor, branşını... Yüzüne dikkatle bakmaya başlıyorum. Bakışlarından, konuştuğu zaman yüzünün aldığı şekilden, sesinin renginden medet umarcasına dinliyorum onu.

"Deniz'in genel sağlık durumunda son zamanlarda ani değişimler yaşandı mı peki?"

"Kızımın sağlık sorunları hep vardı. Neredeyse doğduğundan beri..."

"Doğduğundan beri," diye tekrar ediyor.

"SMA, bebeğinin büyümesini hiç istememektir," diyorum. *Bunu söylememeliydim. Olacak iş mi! Şu an hiçbir şey hatırlamıyorum desem inanır mı bana? Emin değilim.* "Geçen ay ağır bir enfeksiyon geçirmiş ve ateşlenmişti, çok zor atlattı. Burnu tıkanır sık sık, genzi akar. Ona yorduk. Unutur muyum hiç!"

"Anlıyorum," diyor. "Peki, son zamanlarda hareketleri nasıldı? Eskiye göre bir farklılık sezdiğiniz mi?"

"Ah! *Oyuncak bebeğine uzanmak isteyip de kolunu kaldıramayınca katıla katıla ağlamıştı bir akşam, sonra ağlaması birden kesilmiş, yüzü renkten renge girmişti. Nefessiz kaldığını şimdi anlıyorum.*"

"Deniz'in hastalığı için düzenli olarak kullandığınız bir ilaç var mı?" diye devam ediyor. Başımı, onaylar gibi sallıyorum.

"Beş aylık olduğunda yükleme dozlarını almıştı. Dört ayda bir de idame dozunu alıyordu. Sonuncu dozunu alamadı. Akciğerinde enfeksiyondan ödem oluşmuş." *Nusinersen... Hangisi dile kolay? İlk duyduğumda benim için hiçbir anlam ifade etmeyen iki kelime... Çocukken okuduğum ütopyalarda geçen şehir adlarına benziyor. Güneş Ülkesi Nusinersen Yeni Atlantis'te, Spinal Musküler Atrofi'nin Merkezine Yolculuk...*

Konuşmanın bundan sonrasını kendimi epey zorlamama rağmen hatırlamıyorum. Zihnimde o ütöpik şehirden gelen bazı kelimeler kaldı sadece. Trakeostomi, entübe, intratekal, mekanik ventilasyon, zolgensma... Nefes alabilmesi için soluk borusuna bir delik açıldı ve birkaç saat içinde hastaneye yatışımız yapıldı.

Dört aylık Deniz'le aynı hastanede, poliklinik binasındayız. İkinci kattaki nöroloji servisinde sıramızı bekliyoruz. Çocuk doktoru, kızınızı derhal bir nöroloğun görmesi gerek, dediğinde aklıma ilkin teyzemin doktorundan randevu almak gelmişti. Doktor, henüz elli sekiz yaşındaki teyzemde hızla ve erken yaşta başladığı için hiç kimsenin konduramadığı Alzheimer'ı teşhis etmiş ve etkili bir tedaviye başlamıştı. Deniz'i de muayene etti. "Bir an önce elektromiyografi çekilmesi gerekiyor," dedi. "Bu, beyin ve omurilikte bulunan elektriksel aktivitenin kol ve bacaklarda yer alan kaslar üzerindeki etkisini ölçümleyen bir test. Bebeğinizde hipotonik bulgular söz konusu. Ön klinik tanı

için önemli." Doktorun ne dediğini anlamıyordum. Sesler birbirine karışıyordu. Deniz, uzayan fiziki muayeneden iyice huysuzlanmış, ağlamaya başlamıştı. Dışarıda ise beni sağır etmeye yetecek kızılca kıyamet bir koro... Kentsel dönüşüm hastanesinin kapısına kadar gelmiş, vinç operatörlerinin bağırsıkları, inşaata malzeme taşıyan kamyonların korna seslerine karışmıştı. Ardından hepsinden daha da şiddetlisi başladı ve uzun sürdü. Matkapla asfaltı delmeye başladılar. "Elektro..." diyebildim sadece. "EMG çektireceksiniz," diye yüksek sesle tekrar etti doktor. "Kesin tanı için genetik analiz yapılması, bir mutasyonun olup olmadığına bakılması gerekiyor." Matkap şimdi beynimin içinde çalışmaya devam ediyor. Daha derinlere, en derinlere doğru çeviriyor ucunu. Algılarımı delmeye, düşüncelerimi parçalamaya başlıyor. Duyularım da etkileniyor bu yıkımdan. Duymuyor gibiyim. Elime tutuşturulan evraklarla hiçbir soru sormadan ayrılıyorum odadan. On gün sonra ise çocuk nörolojiye sevkimiz yapılıyor. O ana kadar her annenin çocuğu için taşıdığı kaygılardan daha fazlasını hissettiğimi anımsamıyorum. Deniz'in bedenine baktığımda yolunda gitmeyen bir şeyler sezinliyordum elbette. Kol ve bacaklarını çok yavaş hareket ettiriyor, ağladığında sesi zor duyuluyordu. Kollarının altından tuttuğumda kendini boş bir çuval gibi bırakıyordu yere. Ne kadar sıkı tutarsam tutayım dik duramıyor, destekle oturtmaya çalıştığımda her seferinde yana düşüyordu. İşte kendime ilk o zaman sormaya cesaret edebildim. *Deniz'in nesi var?*

"Deniz'in nesi var doktor hanım?"

"Bu hastalık, halk arasında 'Gevşek Bebek Sendromu' olarak bilinir. Tıp dilindeki adı Spinal Musküler Atrofi (SMA). SMA, omurilikte bulunan motor sinir hücrelerini etkileyerek kişinin hareket kabiliyetini kısıtlayan kalıtsal bir kas hastalığıdır ve maalesef ilerleyicidir, yani hastalık günden güne ilerler. Bu ilerlemeyle istemli kaslar güçsüzleşir ve zamanla atrofi denilen kaslarda erime oluşur. İstemsiz kaslar, bu hastalıktan etkilenmez. Deniz'in görme ve işitme duyuları bu hastalıktan etkilenmeyecek. Zekâ seviyesi de aynı şekilde..."

Buna sevinmeli miydim? Koluna konan sineği kovmaya dahi gücü olmayacaktı belki ama onu görebilecek, vızılıtsını duyabilecekti. Her şeyin farkında ama varla yok arası... Düşünme bunları Esra, düşünme bunları.

"Her sağlıklı insanda motor sinir hücreleri tarafından üretilen survival motor nöron (SMN) adlı bir protein var. *SMN1* genindeki mutasyon nedeni ile bazı insanlarda bu protein üretilenmiyor ve hastalık ortaya çıkıyor. Örneğin; sizin ve eşinizin taşıyıcı olması durumunda, doğacak diğer çocuklarınızın SMA hastası olma olasılığı dörtte bir. Bu durumda anne ve baba hasta olmazken çocuklar hasta olabiliyor."

Suç bizim mi şimdi? Sadece taşıyıcıyımız. Hasta olansa o. Neden ama? Neyin cezasını çekiyor bu çocuk? Hani biz de hasta olsaydık, sonra bu hastalığımızı bile bile yine de onu dünyaya getirseydik ya da çocuksuz yaşayıp gitseydik işte... Acı çekiyor ve ben dayanamıyorum.

"Belirtiler çocuktan çocuğa farklılık gösterir. Kurbağa bacağı pozisyonunda yatma... Bir gariplik olduğuna kimseyi inandıramamıştım..."

"Dilde fasikülasyon, cılız ağlama ve zayıf öksürük... Bir odadan diğerine duyulamayacak kadar... Gevşek kas yapısı, azalmış kol ve bacak hareketleri..."

Artık babası da fark etmeye başlamıştı, evham yapmıyordum...

"Yavaş hareket etme, hatta yürüyememe..."

Hiç koşup oynamayacak mı?

"Tipik klinik bulgular arasındadır. İlerleyen aylarda maalesef beslenme ve solunum sistemi bozuklukları baş gösterir..."

Hayır, lütfen bu olmasın, sırtımda taşırım, gerekirse kucağımdan hiç indirmem, her şeyi yaparım onun için ama nasıl nefesi olurum...

"Aynı semptomlar, farklı hastalıklarda da görülebilir. Bu yüzden kesin tanı için ilk doktorunuz genetik inceleme istemiş. Delesyon analizi yapılmış Deniz'e. Tipinin belirlenerek tedavinizin başlayabilmesi için de buraya sevk edilmişsiniz. Biz, hastalığın seyrine göre dört ayrı sınıflandırma yapıyoruz. Bu sınıflandırma, hastalığın başladığı yaşı ve çocuğun yapabildiği hareketleri temsil ediyor. SMA'nın belirti gösterdiği yaş ne kadar ileriye hastalık da o kadar hafif seyirli oluyor."

"Peki Deniz?"

"Esra Hanım, kızınız Spinal Musküler Atrofi grubunun en ağır seyreden türü olan Tip 1'le uyumlu. Baş kontrolü yok denecek kadar az, kol ve bacak hareketleri çok zayıf ve desteksiz oturamıyor. Emme ve yutma gibi temel beceriler zayıfladıkça beslenme desteğine ihtiyaç duyacak. Daha önemlisi Deniz'in solunum yolu enfeksiyonları sık ve ağır seyrediyor. Bu durum arttıkça akciğer kapasitesinde yaşanan daralmadan dolayı solunum desteğine de ihtiyaç duyabilir. Ailenizi zor bir süreç bekliyor. Tedaviye başlanabilmesi için gerekli tüm evraklar hazır. Deniz, ilk dört dozu, hastanede ve anestezi altında alacak. İlaç, belden beyin omurilik sıvısına enjekte edilecek ve daha sonra her

dört ayda bir, ilacın etkililiğinin değerlendirildiği performans puanı verilecek. Bunun sonucuna göre de tedavi protokolü ömür boyu devam edecek."

Ömür boyu...

Kucağımda Deniz'le eski bir banliyönün içindeyiz. Tren nereye gidiyor, yolculuk nereye bilmiyorum ama. Dışarıyla ilgilenmiyorum. Durduğumuz istasyonlardan uzun yol treni olduğunu anlıyorum sadece. Yanımızda bizim sokağın kedisi Kınalı da var. Deniz, Kınalı'yı seviyor, elleriyle başını ve gövdesini okşuyor. Her ikisi de çok mutlu. Deniz'i kucağımdan indirip koltuğa oturtuyorum. Çantamdan onun için hazırladığım yiyecekleri çıkarıyorum. Hepsini özenle hazırladığım o kadar belli ki... "Sen bunları çok seversin," diyorum. O da iştahla yiyor yemekleri. Eliyle işaret edip daha çok vermemi istiyor. Sonra, "Anne bak," diyor oturduğu yerden doğrulup Kınalı'nın yanına gidiyor, yürüyor. Şimdi de elleriyle onu besliyor. Az sonra da kovalamaca ve kahkaha patlakları duyuluyor. Camın ardı içeriye taşıyor o anda. İlkbahar mevsiminde olmalıyız. Yemyeşil bağların arasından geçiyoruz. Burası gökkuşağı geçidi gibi, içlerinde her renk var. Deniz'i yanıma çağırıyorum, kucağıma alıp araladığım camdan başımızı dışarı çıkarıyoruz. "Kokla kızım," diyorum, "çek şu mis gibi havayı içine. Çek, çek, çek..." Derin derin nefes alıyor. Derken ani bir sarsıntı oluyor o anda, tren kaza yapıyor. Oturduğumuz yerden savrulup sertçe yere düşüyoruz. Her şeyin farkındayım, Deniz kucağımda, Kınalı korkudan içeride dört dönüyor. Sonra bir anda camdan dışarı fırlıyor. Tutamıyorum onu. Deniz'e bakıyorum. Eski halinden eser yok. Kollarımın arasında hareketsiz, gözleri tavana çakılı, öylece duruyor. Elleri boşlukta bir mendil gibi sallanıyor. Başına, gövdesine, her yerine bakıyorum, her yerine... Yok. Hiçbir yara izi yok. Birileri duysun diye bağıriyorum, çığlık atıyorum, herkes gitmiş. Koridora çıkıyorum, kapılar kapalı, bir aşağı bir yukarı koşuyorum. Tam karşımda yuvarlak, koca bir cam duruyor. Kilitli. Üzerinde büyük harflerle "PANİK BUTONU" yazıyor. Yanında duran çekici alıp camı kırıyorum ve tüm gücümle üst üste butonun düşmesine basıyorum. "Sesimi duyan var mı?" Çıt yok. Elimi çekmemle butonun yere düşerek parçalanması bir oluyor. Kafamı kaldırıncı fark ediyorum. Duvarda, dışarıyla bağlantısı sağlayacak ne bir kablo ne de başka bir şey var. Öylesine, süs diye konmuş oraya. Orada olduğuna inanılınsı ve yolcular kendini güvende hissetsin diye...

Uyanıyorum. Nefes nefese kalmışım. Neyse ki bu, sadece bir rüya. Yerimden doğrulup yarı aralık camdan dışarıyı izlemeye başlıyorum. Eylül yağmuruna doymuş toprak, mis gibi kokuyor. Havayı içime çekiyorum güzelce. Sonra birden, sadece rüyalarda görülebilecek güzellikte bir gökkuşağı çıkıyor.

PARKİNSON LUZUMİ

Öztürk ACUN

Yıllar geçti. Geldik gidiyoruz... Eşim kabul etmiyor yaşlanmayı. Galiba bütün bayanlar böyle. Yaşlanmamak için gençliğimizde dişimizden tırnağımızdan artırdığımız, birikimleri harcar olduk. Marka giyim mağazaları ve hele Kuaför Cengiz, ailemizin ortağı oldu. Haftanın en az iki günü, kuaför yakıştığını söylediği saç modelleri ile eşimi güzelleştirdiğini söylüyor. Hanımın kuaför salonunun devamlı müşterisi olmasını sağlıyordu. Eşimin kuaförde geçirdiği zaman benimle birlikte geçirdiği zamandan fazlaydı. Hanım ile aramız açılmasın diye hep alttan alıyorum. Para pul umurumda değil. Yeter ki huzur olsun. Biz kazandık. Otuz üç yıl devlete hizmet vermişti eşim. Emekli oldu. Bir süre emeklilik bunalımı da yaşadı. Güzel olmuş mu diye sorusuna "Harika olmuş," diyorum.

Eşim menopoza da girdiği için huyu da değişti. Sinirli, hırçın. Acayip huylarını görüyorum. Bu kadın kim diye bazen kendime soruyorum. Hatırladığım kadarı ile kötü bir şey yapmamıştım ama eşim kırk yılda nasıl unutmamış. Hepsini tek tek kendi lehine kullanıyor. Annemle babamla aralarındaki konuşmaları, davranışları bana karşı her sözünde kullanıyor. Geleneklerimiz olmasa, utanmasam bazen ayrılmayı bile düşündüğüm oluyor bu yaşta. Kurgular kuruyor. Yok, başka biri varmış gibi havadan nem kapam yeni icatlar yapıyor. Sözleri ile sinirlendiriyor, tepemi attırıyor. Eşimin bu kuşkularından, ben de kuşkulanır oldum. Eşim bu kadar süsleniyor, geziyor, eğleniyor. Acaba suçunu bastırmak amacıyla mı bana ithamlarda bulunuyor diye içim içimi kemiriyor. O kadar okuduk, yıllarca güven duyduk. Tam sorunları çözdük derken Allah'ım nedir bu? Çocuklar büyüdü. Evlatlarımız artık kendi hayatlarını kazanıyor. Bize ihtiyaçları

kalmadı. Şu işe bak... Eve kamera taktırmak istedim, kendimden utanıp taktırmadım. Ama kuşku büyüyor. Cinsel yaklaşmamız da azaldı. Önceden sarılıp öperken şimdi bu âdetimizi bıraktık. Sadece ben evden işe giderken "Allahaismarladık. Bir şeye ihtiyacın var mı?" diye soruyorum. Korku ve endişe iş arkadaşlarımla havadan sudan konuşunca dağılıyor.

Arkadaşlarım, ayağımı sürdüğümü fark ettiler. Ben çoktandır farkındayım. Ayağım sürüdüğü için sürekli oturuyorum. Sürekli oturunca kilo alıyorum ve göbeğim çıkıyor. Bir de mizaç olarak, yola çıkınca hızlı yürüyorum. Guatr ve tansiyon problemine aldırmiyorum. Endokrin doktoru Levotiroksin sodyumu ölene kadar içeceksin dediğinden hep yanımda taşıyorum. Tansiyon için de olmesartan medoksomil ve 12,5 mg hidroklorotiyazid ve nebivolol içeren iki ilaç kullanıyorum. Epeydir doktora gitmiyorum. Bıraktım kendimi. Her gün teftişte çalışıyoruz. İnceleme soruşturmalar yapıyoruz. Eve ister istemez geç kalıyorum. Bayanlara yaptığım soruşturmaları kısıkanıyor. Onlarla gönül ilişkim olduğunu sanıyor. Anlatıyorum anlamıyor. Evden çıkışımda hangi kadına gidiyor diyor ve kuşku duyuyor. Eşimin her gün anlamlı bakışı ve durmadan bir şeyler ima etmesi, benim zaman zaman ölme isteği duymama neden oluyor, hatta insanlara verecek bir değerim olmasa intiharı bile düşünüyorum. Beş altı ay geçti böyle. Bir gün yataktan kalkarken sol kolum zangır zangır titriyordu. Kalkamadım sol bacağımda da zayıflık ve güçsüzlük vardı. Bilmeden felç mi geçirmiştım?

Ne kötü bir gündü. Yataktan kalkamadığımı, çabaladığımı görünce, hayıflandı eşim, kahkahayla güldü. "Bak ihanet ettin, Allah da seni çarptı. İşte kurban olduğum Allah seni bana muhtaç etti," diyordu. Hoşlanmıştı, kendisine muhtaç olduğumu anlayınca mutlandı. Yardım istemedim. Tam da ölümü istiyordum o anda. Eşim apartmandaki ağabeyinden yardım istedi telefonla. Oğlu GATA'da doktordu. Hastanenin iyi olduğunu konuşup beni oraya götürmeye karar verdiler. Ben bu bakışlar altında bir yere gitmek istemiyordum. Başım kendi yastığımda ölmeye razıydım.

Moralim bozuk, gelen ambulansla GATA'ya gittik. Hayattan zevk almıyordum. Ağır hareketlerle ayağa kalktım. Beyin cerrahına muayeneden sonra, ölüm tüneline girdim. Ölüm tüneli MR idi. İlk kez MR'ye girdiğimden korkmuştum. Kırk beş dakikada bildiğim tüm sure ve duaları bitirmiştım. Tabibin bize verdiği bilgide: Beldeki beş no'lu omurlardaki diskte ve boyunda fıtık olduğu belirtildi. Bir iki tahlilden sonra ameliyat gerektiği belirtildi. Görüşmeler yapıyor, GATA'da yatıp ameliyat olmam için. Başka doktora da görünmek istediğimi söyledim. Çalışma yerim Beşevler'de olduğundan Gazi Üniversitesi bana daha uygundu. Kimse görmesin istiyordum. Arkadaşımın eşi bu

hastanede hemşire, ondan rica ettim. Bir de beyin cerrahinin hocasından randevu aldık. Hocaya bütün sonuçları gösterdim. Hoca sonuçlara göre, yaptığı değerlendirmede bu belirtilerin bel fıtığının belirtisi olmadığını, kendi uzmanlık alanı içindeki hastalıkların bazıları ile karıştırılacağını belirterek nöroloji uzmanı arkadaşı Tuğba Hanım'a gönderdi. Hoca muayene yaptı. Benim rahatsızlığımın yüzde doksan Parkinson olduğunu söyledi.

Hastane işlemleri devam ederken, aynı zamanda işime de gidiyorum. İşim bu arada, terapi görevini görüyor. İş yapmak, aldığım devlet terbiyesine göre, hastalığımın önce geliyor. Muayeneyi beklerken hastalığın ne olduğunu, ne olacağını düşünüyorum, çok korkuyordum. Bekleme salonunda otururken diğer hastaların konuşmalarını duyuyorum, o arazları bendeki arazlarla karşılaştırıyorum. Eşim yanımdan ayrılmıyordu. Yeniden benim sevgime mi dönmüştü. Beni teselli etmeye çalışıyor. Dünya kararıyordu, hastalığın vücudumun her organına sirayet edeceğini beyin bölümü hocası söylemişti. İçime ruhsal bir ağrı giriyor. Yürüyemezmişim, kaslarda güçsüzlük olurmuş. Elim kolum sallanmış. Şu andaki en büyük zaafım, sol kol ve elimin titremesi. Sol ayağımın sürüklenmesiydi.

Nöroloji bölüm başkanı; beni muayene etmeden önce, EMG çekilmemi istedi. Ayrıca psikiyatriste gidip verdiği talimat üzerine rapor düzenlemesini istedi. Ya Rabbim ne yapmalıyım? Yoksa akli melekelerimi de mi yitiriyordum? Toplum öyle bakar ya. EMG'yi çok yetenekli bir doçent çekti. Bazı aletlerle test yapıyor, birçok testten sonra başıma tencere kapağına benzeyen cihaz tutunca kendiliğimden havaya uçtum. Melekelerin beni alıp göklere havalandırdığını sandım. Ölmüş müydüm, ölüm bu kadar kolay mıydı? Bir ağrı acı duymadım. Hoca beni yere düşürmeden tuttu. Kendimi çok yalnız ve sahipsiz hissediyordum.

Beni sadece annem anlıyor. Canım çok sıkıldığımda, annemle havadan sudan konuşup sohbet ediyoruz. Annem sıkıntımı hissediyor. Annem eşimle geçinip geçinemediğimi çaktırmadan sorguluyor. Biliyor ki eşimi severek aldım. Bu yaşıma kadar ben aile bireylerine derdimi söylemedim. Yokluğu anlatmadım. Ağlamadım. Başımı hep dik tuttum. Ailemde herkes benim hiçbir şeye ihtiyacı olmayan biri olarak biliyor. Dört dörtlük bir yaşantı sürdürdüğümü sanıyorlar. Eşimle olan kavgayı, geçimsizliği de kimseye söylemiyorum. Ama gün geçtikçe mutsuzluğum artıyor. Sadece; günlük, şiiir, öykü yazarak dertlerimi yaşıyorum.

İğne ile yapılan EMG de en zahmetli tahlil. İğne kaslara batırılıp sinirlere ulaşıyor. Müthiş can yakıyor. Ben doktor olsam, önce ne olacağını açıklar işe öyle başlardım.

Çünkü hasta olanın morali çok bozuk. Heyecanlı, kendisini doktora emanet ederken, panikliyor. Doktor yetiştirirken hastanın psikolojisi de öğretilmeli sanıyorum. Hele doktorun hastaya muayenede bağırması çok ayıp.

Sonuçları alınca nöroloji hocasının huzuruna çıktım. Parkinson hastası olduğumu kesin olarak söyledi. Parkinson hastalığına böyle erken yakalanmanın dezavantaj olduğunu, bunu iki yıl içinde neden doktorların tanılamadığını kızarak söyledi. Hoca değerlendirmeyi parmaklarımın birbirine değdirilmesi, ayakların yere rap rap vurulması, yürüyüş kontrolü, elimi burnuma götürmemi test etti. Bülent Bey çok yoğun bir Hoca. Hoca; korkulacak bir şey olmadığını, fazla titreme olursa beyin ameliyatı ile düzeltilebileceğimi söyledi ve bir ay sonraya randevu vererek ilaçlarımı yazdı. Muayeneler aynı gözlemlerle devam etti. En erken bir ay, üç ay randevularla ilaç ayarlama randevuları...

Sürekli uykusuz gecelerimde, psikiyatrisin sorduğu gece kâbusları yok. Birden zıplama, kumar oynama isteği yok. İçtiğim ilaçlar midemde ve bilhassa böbreklerime zarar veriyor. Bacak ve kol kaslarında donma olunca yatakta dönemiyorum. Cinsel gücüm azalıyor. Unutkanlık başlamış, fazlalaşıyordu...

RENGİ SOLAN ANILAR

Oya Tuğcu ÖZAĞAÇ

Hızlı yazmaktan işaret parmağı acımişti ama daha yazacak çok şeyi vardı. Yazmak istedikleri aklından silinmeden yazmalıydı. Anıları hızla yok oluyordu. Artık zamanla yarışlıyordu. Yeni yıkanan arabayı kirleten yağmur damlaları gibi, geçen her saniye anılarını bulanıklaştırıyor, silikleştiriyor, yok ediyordu. Neredeyse not alacak anısı kalmıyordu. Elinde sadece gerçekler ve fotoğraflar kalacaktı. İlkokuldaki müsamere sonrası annesinin gururla ve yaşlarla dolmuş gözlerini en son düşünmüştü ama artık bu sahne gözünün önüne gelmiyordu. Silinmişti işte. Annesi ile ilgili anıları daha hızlı yazmalıydı. Yeryüzünü terk eden, kendisine artık cennetten destek olacak annesi anılarından silinmeden yazmalı, yazmalıydı.

İçinden gelen hıçkırıklarla ağlamak isteğini geriye itti. Sebebi erkeklerin ağlamaması değildi, böyle düşüncelerle büyütülmemiştir. Zaten hayatında gerçeklere dayanmayan pek bir hareketi yoktu. Cennetin de nasıl bir yer olduğunu düşleyemiyordu. Çiz deseler ne çizeceğini bilmiyor, hayal dâhi edemiyordu. Bütün çocukluğu resim ve edebiyat öğretmenlerine hayal gücüne sahip olmamak nasıl bir durum anlatmakla geçmişti. Aslında herkesi kendi gibi sandığı için, özel bir durumu olduğunu söylediklerinde çok şaşırmıştı. Notlarının ilk sayfalarını karıştırdı. Hah, bulmuştu. Yazanları içinden tekrarladı. Yumuşacık sesli, sevgi dolu gözlerle bakan doktoru minik başını ellerine almış, gözlerini gözlerine dikip "Korkacak hiçbir şey yok, çocuğum," demişti. "Bazı insanlar için resim yapmak çok kolaydır. Ev çiz dediklerinde akıllarına gelenleri kâğıda dökebilirler. Şiir dinlemek hoşlarına gider çünkü şiirde bahsedilenler onları büyüdü bir

dünyaya götürebilir. Afantazya (afantazi) durumunda insanın gözünün önüne çizilecek bir ev gelmez. Bu, ne ciddi, ne de korkulacak bir durumdur. Sen normal ve çok tatlı bir çocuksun."

Doktordan çıktıklarında kendini iyi hissetmişti. Senelerce onu çizemediği için eleştiren resim öğretmenleri hatalı, kendisi ile normaldi. Afantazya bir hastalık değildi. Sadece arkadaşlarından farklıydı. Büyük ihtimalle ailesinden birinde de bu durum vardı ama eskiden çocuklar Nörologlara kolay kolay götürülmezlerdi. Kendisi, -notlarına tekrar göz attı- yumuşacık bakışlı bu doktor elinden tuttuğu için çok şanslıydı.

Annesi hakkında yazdıklarına geri döndü. Uyanır uyanmaz rujunu sürerdi. Bakımsız görünmekten hiç hoşlanmazdı ama kuaföre verilen paraları abartılı bulur, saçlarını kendi boyardı. Ne olacak derdi; gerekince şampuan gibi köpürtüyorum, boyanıyor işte demişti bir keresinde. Karısının neredeyse hiç eksik etmediği manikür pedikür seanslarını eleştirmese de insanın tırnak etini kestirmek için başkalarına para vermeleri baştan ona mantıksız gelirdi. Acaba ilk kim tırnaklarını yaptırmıştı ve moda olup modern şehir kadınlarının vazgeçilmezi hâline gelmişti?

Yazmaya geri döndü. Senelerce devlet memuru için çalışmış, bu arada iki çocuk yetiştirmiş annesi harika yemek yapmazdı ama akşamları bir etli, bir zeytinyağlı, bir salata mutlaka olurdu. O zamanlar her evde bir Türkmen ya da Filipinli olmaz, kadınlar çocuklarının yardımıyla evi temizler, çamaşırlar beraber yıkanır, ütüsü olan kendi ütüyü yapardı. Çocuklar küçükken onlara teyzeler, dayılar, dedeler, anneanneler bakar, İstanbullu ailenin çocukları Türkmen şivesi ile yetişmez, şımarıklığa alışmaz, suyu bakıcıdan istemez, kendi alırdı. Durumunu fark eden de dedesi olmuştu.

Dedesi ile ilgili sayfalara baktı özlemle. Dedesi gözlerinin önüne gelmiyordu ama onu çok özlediğini biliyordu. Zamanından çok ilerde biriydi. Okuma yazmayı Arapça öğrenmiş, lisede Fransızca görmüş, yurtdışına her çıkışında aile üyelerinden birini de yanına alıp dünyayı göstermiş, aydın biriydi. Tek katlı evlerini müteahhite verip ona verilen daireleri çocukları arasında paylaştırmış, kendisi de bu evlerden birinde misafir gibi oturmuş, torunlarına bakmıştı. Dedesini gözlerinin önüne getiremese de onu çok sevdiğini biliyor, rahmetle anıyordu.

Annesi de artık rahmetliydi. Gözleri doldu böyle düşününce. Canı, içinde bir yerler acıdı. Annesinin saçları uzun muydu kısa mıydı hatırlayamadı. Ama notlarına, saçları omzuna değiyordu yazdı. Doğru olup olmadığını bilmeden yazmaya devam etti, kahverengi gözleri sevgiyle bakardı. Yaşamayı çok severdi. Cenneti de çok sevecektir, eminim...

RUHUM YANGIN YERİ

Derya DURMUŞ

Bakımevinde sıradan bir gündü aslında. Ama benim için farklıydı. Çünkü benim gözetimimde olan Ömer Amca dün intihar etmişti. Kendini Fırat Nehri'ne atmıştı. Nasıl kaçmayı becerdiyse hemen nehre gitmiş. Nehrin yolunu nereden biliyordu? Artık yeni bir amcaya bakıyordum ve Ömer Amca'nın odasında kalacaktı. Çok severdim Ömer Amca'yı. Pembe, çilli yanaklarının üzerinde mavi gözleri, solgun bir edayla bakıyordu etrafa. Turuncu, seyrek saçlarıyla adeta bir oyuncak bebeği andırıyordu. Kendisi Alzheimer hastasıydı. Kimi kimsesi yoktu. Ya da vardı da bizim haberimiz yoktu. Yanına her gittiğimde, "Hacer geleceğini biliyordum!" diyordu. Pek aldırış etmesem de bu sözleri, kafamı kurcalamıyor değildi. Yatağının altında yeşil bir kutu vardı. Hep dikkatimi çekerdi ama bakmazdım. İnsanların mahreminin beni ilgilendirmediğini söyleyerek kendimi tatmin ederdim.

Temizlikçiler Ömer Amca'nın ölüm haberini alır almaz odasını toplayıp temizlemişler. Ömer Amca'dan hiçbir iz yoktu artık odada. Gün bitimini sabırsızlıkla bekledim. Artık o yoktu. O solgun gözler, o çilli yanaklar yoktu artık. Sonunda akşam oldu. Evime gidecektim artık. Bakımevinin kapısından çıkarken beynim adeta durmuştu. Adım adım uzaklaşırken çöpün yanında duran şey dikkatimi çekti. Yaklaştım, yaklaştım, yaklaştım. Görür görmez içim sızladı. Buruk bir ağrı girdi karnıma. O kutuydu bu. Yeşil kutu. Kucağıma alıp hızlı hızlı adeta koşarcasına eve vardım. Bir yandan gözyaşlarımı siliyor bir yandan da kutunun içindekileri merak ediyordum. Karanlık evin duvarında lambayı yakacağım şalteri arıyordum. Kutu hayli ağırdı. Lambayı yakar yakmaz koştum yatağıma ve kutuyu incelemeye başladım.

Kutunun kapağını hafifçe araladığımda yoğun bir saman kâğıdı kokusu aldım. Kapağı açtım. Gözüme kenarda duran ahşap bir kutu ilişti. İçini açtığımda bir çift yüzük gördüm. Antika bir işti belli. Yüzüklerin biri eşine diğeri kendisine aitti herhalde. Hemen kutunun altında bir resim vardı siyah beyaz. Düşün fotoğrafıydı bu; Ömer Amca ve eşinin olduğu. Fotoğrafa dikkatli baktığımda gerçekten de Ömer Amca'nın eşine benzediğimi fark ettim. Belki o yüzden bana Hacer diyordu. Alzheimer olmasına rağmen eşini unutmamıştı. Gözyaşlarımı tutamadım. Biraz soluklandım ve devam ettim. Eski bir gazete gördüm. Gazete saman kâğıdıındandı. Üzerindeki yazıya takıldı gözüm: "NEHİR YİNE CAN ALDI" Altındaki yazıları okumaya başladım. "Nehir bu sefer yeni evlenmiş olan İ. Köyü'nün ağasının kızı Hacer'i aramızdan ayırdı..." Bu yazıları okuyunca hıçkırıklarımın ardı arkası kesilmiyordu. Diğer yazıların üstü karalanmıştı. Gerçi karalanmasaydı da okumama gerek kalmamıştı. Kalktım biraz yürüdüm ve sakinleşmeye çalıştım. Sakinleşince tekrar kutunun başına geçtim. Son olarak normal kâğıda yazılmış bir not gördüm. Kâğıdı açtığımda yazının mürekkebinin kokusu geliyordu. Daha yeni yazılmıştı belliydi. Herhalde kaçmadan önce yazmıştı bunu Ömer Amca. Daha da heyecanlandım ve okumaya başladım:

RUHUM YANGIN YERİ

Gencecik bedenlere kıyan,
Zalim derinliklerle dolu bu nehir.
Kulakları çınlatan,
Çetin sessizliklerle dolu bu nehir.

Sanki insanlara kederi yaymak için varlığını sürdürüyordu.

Sanki yürekleri harlandırıp harlandırıp üzerine birkaç damla su serpiyordu.

İnsanlar bir manzara-i hayale kapılmış, azgın suların aldığı çocuk bedenleri çabuk unutupor gibiydiler.

Ruhum yangın yeri, gitsem yanına...
Beni kayalara çarparcasına azarlayacak.
Ruhum yangın yeri, dönsem yanına...
Serinletir mi beni ayaklarımdan başucuma?

Ruhum yangın yeri, yürüsem usulca...
Beni de alıp götürür mü derinliklerine ıssızca?
Yoksa gafil eyleyip bırakır mı kayaların dibine?

Adım adım,
Usul usul,
Tıpkı gök gürlemeden yağan yağmur gibi
Tıpkı adımlarını atıp yürümeye başlayan bir çocuk gibi
Hem sevinç hem tasa ile yürüyorum ebediliğe.
Her adım atışımda suların ayaklarıma daha hiddetli çarptığını,
Adeta beni yutmak istediğini hissedebilecektim.

Ruhum yangın yeri, söndürmeye gidiyorum..."

Şiire mi ağlayayım yoksa Ömer ve Hacer'in kaderine mi? Alzheimer hastası birinin bu satırları yazmasına şaşırılmamak elde değil. Umarım kavuşmuşsunuzdur birbirinize. Orada çok mutlu olun güzel insanlar...

RUTİN BİR GÖREV

Fatih ÖĞÜT

S ochi - Moskova arası en şairane yolculuk, demir yoluyla olandır. Benim gibi ikinci sınıf tutanak kâtiplerinin doğrusu öyle çok renkli hayatları bulunmaz. İşte her ayın ikisi ve yirmi ikisinde yollandığım şu Moskova görevleri olmasa büronun bana bulduğu, apartman dairesinin üçüncü katından, güdülenmiş bir karınca gibi her sabah saat yediyi çeyrek geçe, kayın ağaçlarının refakatiyle kırk beş dakika süren yolculuğun ardından masamın başına tam saat sekizde otururum ve tam sekizi beş geçe siması sevimsiz bir Kafkas geçisini andıran amirim Nikolay İlyeviç: "Oo, yoldaş Vladimir yine bulutların üstündesiniz," diyerek kendince beni, dosyaların tashihi ve önemsiz ayrıntıların düzeltilmesiyle geçecek buhranlı bir güne hazırlar.

Katlanmadan cebime sığmayan, Kiev biletimle on birinci peronda lokomotifin canavar düdüğünü beklemeye başladığımda ise keyfime diyecek yoktur zira gidiş geliş ve görev süresiyle tam altı gün sürecek vazifem başlamıştır artık. Uzun zaman önce ahbap olduğum makas memuru Yevgeni beni görünce yanıma gelir ve bir önceki konuşmamızdan bu tarafa garda ne acayiplikler olduysa hepsini bir kaleimde anlatır. Sözü'nün bir yerinde mutlaka, "Yoldaş Vladimir tren yollarında eski tat kalmadı artık," sitemini duyarsınız. Doğru söze ne nedir, hiçbir şey eski havasını taşımıyor artık. Çarlığın ışıklı müzikli danslı gecelerini özlemeyen bir tek ortalama insan kaldı mı?

Saat bire doğru, garın batı kapısından, elimde meşin evrak çantasıyla yeni girmiştim ki, "Yoldaş Vladimir! Yoldaş Vladimir! Viladko!" nidasıyla bir cinayeti haber verecekmiş gibi gözleri büyümüş, kendisine hiç yakışmayan bir hayret ifadesiyle bana doğru koşan Yevgeni'yi görüp şaşakaldım. Evet, aramızda şüphesiz bir ahbaplık vardı ama bu durum

halka açık geniş bir alanda deli gibi, koşarak bağırmasını hiçbir şekilde izah etmiyordu.

"Sizi böyle telaşlandıran nedir Allah aşkına kuzum?"

"Sormayın Viladko size anlatacağım öyle bir hadise oldu ki... Anlatmak için yirmi gündür bekliyorum. Kaçırıp bir on gün daha beklemek istemedim ne olur başışlayın, sizi de korkuttum galiba."

"Korkmak değil Yevgeni, korkmak değil de şaşırdım sadece..."

"Daha vaktiniz var biliyorum. Lütfen salona geçelim size anlatacaklarımı ayaküstünde dinlemek istemezsiniz."

Salon dediği camlı bekleme odasına giderken gerçekten onun da arzu ettiği biçimde iyice meraklanmışım.

"Yevgeni, anlat bakalım neymiş bu yaygaranın sebebi. Terfiin falan mı çıktı yoksa? Gözün aydın mı demeliyim? Ee, vadettiğin votkayı hazırlamışsındır herhalde. Neyse ki çantamda bugün epeyce yer var ha kuzum."

"Değil Viladko, çıkar mı yere batası çıkmadı elbet, belki on sene daha çıkmaz. Sırada sürekli geri atıyorum. Neymiş efendim demiryolları şakaya gelmezmiş, görev fevkalade feragatler istermiş, evrak işinde iltimas olmazmış aynı teraneler..."

Yanı başımızda bekleyen mujikler harareti konușmalarımızdan etkilenmiş, kimi uyuklama numarasıyla kimi gelip geçenleri izler gibi yaparak kimi de doğrudan sohbetimize kulak kesilmişlerdi."Anlatacağım, anlatacağım hele bir soluklanayım seni ta kuzey kapısındaki gişeden görüp içtiğim çayı da Antonov'un masasında bırakıp koştum buraya. Adamcağız da şaşırp kaldı. Kendine de anlattığım bu hikâyeyi hatırlı bir başka dostu anlatmam gerektiği için böyle telaşlandığımı anlamıştır herhalde..."

Mujiklerden biri çantasıyla yer değiştirerek biraz daha sokulma imkânı bulurken etrafımız galiba yavaş yavaş kalabalıklaşıyordu.

"Evet, kuzum beni büsbütün meraklandırmaksa amacın bu işte çok başarılısın rica ederim şu benim sefer gardan uzaklaşmadan anlat anlatacağın. En son tren kaçırdığımda -ki sadece bir defa kaçırdım- mal olduğum zararı karşılamakla birlikte başkalarının boşta kâtip var diyerek masama bıraktıkları bütün dolaşık dosyaları tashihe mecbur kalmıştım. Nikolay İlyeviç'in önceden hazırlanmış azar konușması da cabası."

"Yoldaş Vladimir Tshcenko, Büro, Çar kalıntılarının keyiflerince gün geçirecekleri bir yer değildir. Davranışlarınıza dikkat etmeniz elbette ilk önce size fayda sağlar yoksa verilecek cezalar içinde Sibirya sürgünü dahi mevcuttur.

"Bu Sibirya sürgünü üzerinde öyle bir vurgu yapmalıdır ki ceza biçiminin teşkilinde payı var sanılsın. Salonun kalabalığından bunalmış iki düzgün giyimli, oturacak bir yer olmadığını görünce mujikler üzerinde görünmez bir içtimai tahakküm kurabileceklerine inanarak küçük öksürükler eşliğinde bakınmaya başladılar. Buna karşı mujikler Yevgeni'ye artık şu hikâyeyi anlatsan da merakımız bertaraf olsa der gibi bakmaya, yakın omuzlarını bize doğru düşürerek kulak kabartmaya devam ediyorlardı.

"Viladko Tshcenko, otuz iki senelik makas memurluğu görevim boyunca ki buna dört senelik sinyalizasyon takipçiliğini de ekleyebilirsiniz, böyle bir vakaya rastlamadım. Dityako'f'un gişede kalp sektesinden ölümü, büyük ekimde uzun süngülülerin garı basışı, hatta Lyudmila'nın hikâyesi bu işin yanında hiç kalır dostum anlıyor musun, koskoca bir hiç!"

Lyudmila üç ay önce ikinci peronda unutulmuş zavallı bir kız çocuğuydu. Bir ay boyunca bütün gar ona anne baba olmuş, bir ay sonra -o mesafedeki bir köyden gelebileceğiniz asgari süre budur- gelen anne babasını, çocuğun küçük yumruk ve tekmelerle haftalardır gizlediği hıncını salıverişini zavallı ebeveynin gözyaşlarını yine bütün gar, Bolşoy Teatrı'nda göremeyeceğiniz bir duygu seli içinde izlemişti.

"Kuzum Yevgeni, korkarım sen anlatmadan saat ikiye vuracak ve ben otuz altı istasyon boyunca senin yumurtlayacağın şu olayı merak edip duracağım. Bütün keyfim bir meraka kurban gidecek."

Kalabalık nedeniyle tahta valizleri bir domino gibi yan yatan iyi giyimlilerden biri daha fazla dayanamayarak, "Buraya bakın yoldaşlar! Sizin öteberiniz ve saçma sapan hareketleriniz yüzünden devrilen şu valizlerin içindekiler, hepinizi hemen bu akşam kent Sovyet'i önüne çıkaracak mahiyettir!"

"Söylenenlerin tumturaklı üslubuyla ne demek istendiğinden bir şey anlamamakla birlikte kent Sovyet'i sözünden irkilen kalabalık gayri ihtiyari toparlandı. Mujiklerden biri galiba köy komünyon başkanı olacak, "Sayın sorumlu yetkili yoldaş, bu köylüler adına özür dilerim. Emirlerinizi gerekirse sopa ile anlatmaya hazırım." Doğrusu beklediğinin çok üstünde bir aksülamel alan sayın iyi giyimli, sorumlu, yetkili yoldaş bir Hint horozu edasıyla ellerini arkasında birleştirerek bütün salona yönelik konuşmaya devam etti. "Tam

bir saattir burada bu önemi ya da acelesiyle ilgili size hiçbir şey söyleyemeyeceğim evrak valizlerinin başında nöbet tutuyorum. Buna karşılık sizin gereksiz kalabalığınız saçma sapan hikâyeleriniz her an ayakta ve tetikte olması gereken dikkatimi dağıtıyor. Bir defa şöyle açılın bakalım!" Hemen yanımızda oturan köylü, başkanın sopasını çıkarmasına lüzum kalmadan kurulu bir yay gibi oturdıkları yerden fırlayıp çarlık zamanından akıllarında kalan tuhaf temennalarla iyi giyimlilere yer açtılar. Paltosunun kuyruğunu geriye fırlatıp oturmak üzere olan, bir şey hatırlamış gibi dönüp oturacağı yere bakınca az önce oradan kalkan zavallı, yaptığı büyük terbiyesizliği anlamış olacak ki ceketinin koluyla hızlı hızlı sayın yetkili sorumlu yoldaşın oturacağı yeri temizledi. O oturunca diğer iyi giyimli kendisinin daha az önemli zannedilmesi ihtimaline karşın, "Sizler hep birden yani hep birlikte bir arada atılan adımlarımızın ya da adımların..."Bürodaki önemsiz rütbesi, zırvalardan oluşan nutkunun dağınıklığından anlaşılan iyi giyimli yoldaş, bulunduğu dinleyici kitlesine hiza vermek maksadıyla konuştuğu konuşuyor, göz teması hapsinden kurtularak sıvışan birkaç mujik dışında hepimiz resmen rehin tutuluyorduk. Bu arada zavallı dostum Yevgeni az önce yüksek sesle ortaya döküverdiği şikâyetlerinin muhasebesini yapıyor, muhtemelen, "Ah şu koca ağzım ah," diye söyleniyordu.

"Mesafeler aştık ancak aşılacak çok daha büyük mesafeler var." Kurduğu ilk anlamlı cümleye kendisi de şaşırان kâtip veya memur veyahut en fazla ikinci dereceden bölüm başkan yardımcısı iyice palazlanan özgüveniyle bu garabete maruz kalan zavallı kalabalık içinde bir av aramaya başladı. Çok geçmeden soracağı soruyu anlayıp en azından mahcup olacağını tahmin ettiği bir gölgeye, yani bana bütün dikkatini yönelterek:

"Mesela siz yoldaş evet siz! Bugün ya da bu hafta boyunca bana aştığınız bir mesafeden bahsedebilir misiniz?" Bu başlangıçta alıkça gelen ama tesadüfen oluşan felsefi alt yapısını bir anda omuzlarımda hissettiğim soru karşısında kelimenin tam anlamıyla afalladım. "Gerçek anlamda bir mesafe yoldaş, asla aşamaz!"

Cüretimin alevi yüzünde patlayan muhatabım korkunç bir eylemin hemen eşliğinde olanlara mahsus titremeyele:

"Ne aşamaz! Nasıl aşamaz? Sonra ne demektir aşamaz?" Bu hezeyana aldırmadan devam ettim, mesela ben saat ikide hareket edecek Moskova trenini bekliyorum. Tren ilk olarak Sochi'den Plastunka'ya hareket edecek."

"Evet, bunda ne var?

"Kaşlarımı kaldırarak:

"İzah edeyim yoldaş, Plastunka'ya varmak için önce Abrikos'a varmalısınız yani Plastunka'nın ön şartı Abrikos,"

Üzerine atılacağı açığı bir an önce bulmak isteyen memur:

"Ne saçma şey bu! Ne demek istiyorsunuz!"

Aldırmadan devamla:

"Ama Abrikos'un ön şartı Goloneva'da bir banliyö onun ön şartı Senski'de başka bir banliyö onun ön şartı..."

"Yeter! Söyledikleriniz akıl karıştırmaktan başka bir şey değil! Düpedüz, düpedüz propaganda, Menşevik bir sabotaj!"

"Çıkacak patırtı sebebiyle alınacakları sorguda dövölmekten korkan mujiklerin tamamı bir anda çil yavrusu gibi dağılırken:"Sayın yoldaş, bir mesafeyi kat etmek için önce onun yarısını kat etmelisiniz, bu mesafeyi kat etmek de onun yarısını kat etmeye bağlıdır. Özetle yoldaş bir mesafe tam manasıyla asla, evet asla aşılamaz!"Bütün istasyonlar hakkındaki malumatım, tuhaf paradoksum ve elimdeki büroya has meşin evrak çantasından yola çıkarak hızlı bir çıkarımda bulunan diğer memur sağ kaşıyla çantayı işaret edip çadır tiyatromuzu bir an önce bitirmeliyiz nev'inden bir hareketle:

"Burada geçirecek vaktimiz yok... Bize verilen görevi süratle yerine getirmekle memuruz, eminim sizin de tüm bu teferruata ayıracak zamanınız yoktur. Size görevinizde başarılar yoldaş..." diyerek kolundan çektiği arkadaşı ve valizleriyle birlikte salondan çıktı. Zavallı kâtip çekiştirilip götürölürken sadece, "Fakat, fakat..." diyebiliyordu.

Bütün bu dalavere bittiğinde hayretten, korkudan ve anlayamadığın daha bin çeşit duygudan allak bullak olmuş Yevgeni'ye, "Dostum anlatacak mısın şu müthiş hikâyeyi yoksa anlatmaya başlaman için bütün bu olanlardan başka Aziz Gleb'in kubbeden inmesi mi gerekiyor?"

SABIRSIZ ÇIRPINIŞ

Özgül YILDIRIM

Hayat gece yarısından daha geç değildi. Uyuşmayan cümlelerle devam eden ağrılarım vardı. Yaşanılmayan günlerin cefası yüreğimde gözlerimde yarınlarda takılı kalmıştı. Kalkıp gidecekmiş gibi davranan ama inatla yapışıp kalan kelimeler yok oluşları da beraberinde getirdi. Kuşlar birbirinden habersiz uçuştular. Erken zamanda üzerinde düşünölmeye epeyce zaman harcanan cümleler sarf edildi. Hayatımın dar zamanlarında insanlar vakitleri tükettiler. Yüreğe sinmeyen gülüşler acılı suretlerde bayağılaştı. Güneş ağaçların arkasına saklandı. Gökyüzüm bir daha eskisi gibi hiç aydınlanmadı. Acılı suratlar modası geçmiş duygularıma kök saldı. Notaları belli olmayan şarkılar türedi. Adımlarım büyüdü çaresizlik yol aldı bedenimde. Suya atılan bir taş parçası kadar sesim çıkmadı.

"Hemşire Hanım ağrı kesici saatim gelmedi mi?" Gene tutmuştu lanet baş ağrısı, ne zaman dinecekti? Hoş dinse ne olacaktı, bacağım, kollarım ve sonra da tüm vücuduma yayılacaktı o kötürüm edici ağrı. Odayı paylaştığım kızın adı neydi? Ha Eliz, hemşireden önce başımda biter olmuştu. Yarın taburcu olacaktı. Gözleri ne kadar da güzel, tıpkı benim üniversitede olduğum zamanlardaki gibi." "Seni alayım mı dersten sonra?" "Yok, yurda gitmeliyim."

"Sınavın mı var?"

"Yok, ama şu analiz raporunu bitirmeliyim."

"Tamam, bir gün ayarla da beraber bir şeyler yapalım."

"Peki, hoşça kal."

"Hoşça kal sevgilim."Ne güzel bir öpücüktü o, hep senin olacağım hep seninle kalacağım der gibi.

"Buyurun ilacınız."

Teşekkür edip kafamı yastığa ruhumu da anılara bırakıyorum yine. Ders arasında kantinde kızlarla birlikte sonu gelmeyen raporları bitirme telaşındayız. Yine en canlımız Meliha anlatıyor da anlatıyor:

"Kızlar bir çocuk var biyoloji üçten adı Cem, bütün okul peşinde çok yakışıklı üstüne üstlük sevgilisi de yok, bakın geliyor işte."

Hepimiz birden kafamızı kaldırıp kapıdan içeri giren gruba bakıyoruz. İri kafasının üzerinde sarı saçlarının kabardığı kız, adını daha sonra öğreneceğim Tuğba idi. Yanındaki ince yüzlü, süzük suratlı zayıfça olan Esin, aralarında boyunun uzunluğu ile dikkat çeken ve konuşarak gelen Cem ve onun arkasındakilerde yine sonradan öğreneceğim çocuklar da Ferhat'la Mehmet idi. Bu grup gelip yan masamıza yerleşti. Neşeli tonda her bir ağızdan yükselen sesleri kahkahaya dönüşüyordu. Ders saati geldiği için kızlar toparlanmaya başlamıştı. Notlarımı dosyaya tıkıştırırmaya çalışırken açık pencerenin gazabına uğrayıp uçuşmaya başlayan kâğıtlarımı yakalama telaşıyla ayağa kalkıp tökezleyip düşünüyorum. Cem'in acele davranan elleri tutuyor belimden, elimden tutup kaldırıyor beni. Simsiyah gözler içimde engel olunamayan bir titreme başlatıyor. O gün hem aşkımın hem de hastalığımın başladığı gün olduğuna yemin edebilirim. Aceleden teşekkür edip yangın başlayan yüzümü kitaplarıma gömüp hızlıca çıkıyoruz kantinden. Meliha, "Oh kızım Cem elinden tuttu," diyor. "Önüne bakmayıp düşen sakar bir kızın elinden tuttu evet," diyorum taşkın bir öfkeyle. Zaman zaman tökezleyip düştüğüm oluyordu fakat o zamanlar bunların bir önemi yoktu çünkü her seferinde bir sakarlığa, dikkatsizliğe bağlıyordum. Kantine her gittiğimizde o simsiyah bakışla karşılaşır olmuştum. Elim ayağım birbirine dolanıp kızaran yanaklarımla kanım ansızın dalgalanmaya başlıyordu.

Sessiz odanın içinde sürünen terliklerin hışırtısı iyice yükselince yattığım yerden gözlerimi araladım. Odayı paylaştığım kızın adı neydi? Neydi? Neyse ne deyip arkama dönecekken saçma bir gülümsemeyle, "Günaydın, iyi misiniz?" dedi. Ben anılarımın peşindeyken bu kızın sevecen tavırları canımı sıkmaya başlamıştı.

"Günaydın," deyip döndüm.

"Şey ben bugün taburcu oluyorum."

"Ne güzel," dedim sesim dışarı çıkağına içeri kaçmış gibiydi ama oralı olmadım. Bu kızın gözlerini görmek içimi acıtıyordu. Benim dışında herkesin bu kadar neşeli, canlı olmasına fena halde öfkeleniyordum. Annemin getirdiğı şu çirkin çiçek bile bana inat açmıştı.

Hoca kapıdan çıktığında tüm sınıfta onun arkasından harala gürele gitmişti. Ahsen'le ikimiz yetiştiremediğimiz notları geçirme telaşıyla sınıfta kalmıştık. Sınıfa birinin hızlıca girip çıktığını gördük. Şaşkınlıkla birbirimize bakakaldık. Sınıfa giren Cem'di. Koridora çıktığımızda Cem karşı pencerenin altında dikiliyordu. Bakışlarımız çarpışınca kafamı hemen aşağıya sarkıttım. "Bu Cem değil mi? hani şu Meliha'nın bahsettiğı oğlan," dedi Ahsen. Sesim duyulacak diye cevap bile veremedim. Okulun bahçesine çıkıp duvarın kenarına oturduk. Cem'in bir grup arkadaşıyla karşı duvarın önüne geldiklerini gördüm. O tarafa bakmamaya çalışsam da gözüm sürekli Cem'e kayıyordu. Süzük suratlı arada bize doğru dönüp bakıyor gibiydi. Cem'le bakışlarımız her zamanki gibi çarpışıp duruyordu. İnce, uzun boylu, koyu kumral saçları omuzlarına dökülen, gülüşü samimi bir kız yanımıza geldi. "Adın Deniz değil mi?" deyince şaşırdım. "Ben Dilara, kimya üçüncü sınıfım. Arkadaşım sizden çok hoşlanıyor, adı Cem," dedi ve parmağıyla da göstererek işaret etmişti. Anında yüzüm kızarmış olmalıydı ki tüm vücudum yanmaya başlamıştı. Kalbimin gümbürtüsü dışarı taşıyordu ve öylece bakakalmıştım. "Ders çıkışında merkezi kafede olacağız hep beraber oturalım mı?" diye sorunca "Benim dersim biraz uzun," diyebilirdim. "Olsun bekleriz," dedi.

O gün ders hiç bitmedi. O kadar çok saate bakıyordum ki akreple yelkovanı karıştırır olmuştum. O günden sonra Cem'le her teneffüste her ders bitiminde buluşur olmuştuk. Kocaman bir gül demetiyle beni beklerken kızların kıskanç bakışlarını yaparak dudaklarına yapıştığım gündü pikniğe gittiğimiz. Sıcak, bunaltıcı bir yaz günüydü Fuat'ın küçücük arabasına sekiz kişi dolmuştu. Okulların kapanmasına bir aydan az kalmıştı. Sınavlar da deli gibi bastırıyordu. Suçluluk duygusuyla geldiğim bu pikniğin hayatımın en güzel günü olduğunu bilseydim burnumdan getirir miydim ders çalışmadım diye. Çam ağaçlarının arasında yemyeşil otların kokusu içinde kaybolmuştu zaman da bizimle kaybolmuştu. Öpüşüp saatlerce birbirimize sarılmıştık. Cem'in, "En güzel antemisler prensesim için," diye haykırıp çayır papatyalarını kafamdan yağdırdığında adlarının antemis olduğunu öğrenmiştim. Bu güzel sürpriz için teşekkür ettim. Cem'in yüzü birden tuhaf şekilde gerildi "Bir gün önce kararlaştırmıştık ya," deyince dehşete kapıldım. Neden unuttuğuma anlam verememişim.

"Pencereyi açabilir miyim hayatım çok sıcak oldu," diyen annemin yavaş tınıdaki sesi kulaklarımda şiddetle zonklayınca "Aç şu lanet pencereyi aç, beni sürekli uyandırmak için bir bahaneniz oluyor, neden beni rahat bırakmıyorsunuz? Aç aç aç şu lanet olası pencereyi diye bağırıp ne var ne yok savurduğumu hatırlıyorum ve sonrasında da bir sürü beyaz önlüklünün bakışları altında ezilmiştim. Adımı yüksek sesle söyleyen doktor yanıma yaklaştı, "Benim adım Doktor Ersan," dedi. Hastalığının ne olduğunu sordu ve kendisini aydınlatmamı istedi. Kendime gelmişim ve daha sakindim ama doktorun neden bana saçma şeyler sorup durduğunu anlayamadığım için boş gözlerle bakmayı sürdürmüştüm. "Depresyonunu düzenlemek için bir ilaç vereceğim göklerde uçacaksın," dediğinden beri anılarımin içinde boğuşmalarım azalmıştı. Uzun süre yatmama izin verilmiyordu bahçede dolaştırılmaya çıkarılıyordum ve fizik tedaviye başlatılmışım.

Okulun kapanmasına bir haftadan az kalmıştı. Sınav fırtınasına düşeceğimiz günlere hazırlanırken Cem'i artık göremez olmuşum. Bir gün kantinde birkaç arkadaşıyla karşılaşmışım ama Cem yoktu. Tuğba'yla birkaç hoşbeş edip Cem'i sordum. "Artık bizimle takılmaz oldu merkezi kafeye kaçıyorlar," deyip kıkırdadıkları gece öfke krizine girmiştim. Ahsen'in zorlamasıyla erken saatte Cem'in dersliğinin önünde soluğu aldım. Önce Fuat geldi ardından da Cem. Yanağıma soğuk bir öpücük kondurdu. Neden hiç karşılaşamadığımı sordum. Umursamaz bir tavırla havanın güzel olduğundan merkezi kafeye gittiklerinden falan bahsetti. Ders bitiminde konuşmak istediğimi söyleyince onu koridorda beklerken bulunca sevinmişim. "Dersin bitti mi?" dedim. "Evet, iki saat oldu." İki saattir beni bekliyor diye içimden sebepsiz bir sevinç dalgası geçerken "Bizimkilerle merkezi kafedeydik yeni geldim," deyince içimdeki fırtınanın kopuşu ani ve sert olmuştu. Artık benden hoşlanmadığını başka kızların peşine çoktan düşmüş olduğu kafamda dönüp dururken öfkeden deliye dönmüştüm. "Nereye gidiyoruz?" dedi. Cevap vermeden ilerliyordum. Fakülteden aşağıya doğru konuşmadan yol alıyorduk sinirli ve hızlı adımlarla ondan bir adım önde. "Ne konuşacağız?" dedi. "Neden böyle davranıyorsun?" dedim ama sesim oldukça kırılgan çıkmıştı. Her şeyin normal olduğunu geveleyince "Bu normal mi? Yani her şey normal öyle mi?" diye bağırmaya başladım. Öfkeden çıldırmış gibi bağırıyordum sonra "Beni bir daha arama." dedim.

Adımlarım sertleşmişti, hızlı ve sallantılı adımlarla koşarak ilerlerken Cem kolumu yakaladı. "Bitmeyen sınavların, bitmeyen raporlarından sıkıldım, ne gezebiliyoruz ne de bir şey," diyerek sesini yükseltti. Hızlı hızlı yürüyerek bağırıyorduk. Bizim fakülte bitimindeki kaldırımdan biraz yüksekçe bir duvardan atladım. O anda yere yığılmışım, bacağıma müthiş bir ağrı saplanmıştı. Bacağımın gözlerimin önünde hem şiştiğini

görüyor hem de ilerleyen yangının acısıyla çığlık çığlığa bağırdığımı ve Cem'in elini sıkıştırdığımı hatırlıyorum sonrasında hastanede açtım gözlerimi. Sol bacağım ayağımdan itibaren kalçama kadar sarılmıştı. Doktorun açıklaması gayet sıradandı birkaç küçük kırık olduğunu daha çok çatlak ve ezilmelerin olduğunu ve ebeveynlerimin gelmesinin iyi olacağından bahsedip gitmişti. Bir hafta boyunca hiçbir açıklama yapılmadan birçok teste girip çıkıyordum. Cem gıcık kız grubunu da alıp ziyaretime bile gelmişti. Zaten bu da onu son görüşüm oldu. İkinci haftanın sonunda babam elimi avucunun içine alarak başka bir hastaneye nakledildiğimizi ve Ankara'ya gideceğimizi söyledi. Kırık bacağıma ve sargılarıma aldırmandan kör bir inatla yerimden fırlayıp ayağa kalkmıştım. Kaslarımın bilinmeyene karşı ilk isyanını o gün gözlerimle gördüm. Ellerim ayaklarım o yana bu yana beceriksizce sallanıp sanki dans edercesine benden bağımsız şekilde tuhaf hareketler sergiliyordu. Ve nihayetinde babamın kucağına düştüm. Fırtına bir haberciye ihtiyaç duymuştu ve kopması da olağanüstü olmuştu. Antemisleri yerinde bırakarak şafak sökerken ayrıldık.

Aradan iki ay geçmişti ben Ankara'da bir üniversite hastanesinde görünmez olanı göğüslemekten vazgeçtiğim bir anda Doktor Ersan kocaman gözlerini bana dikerek yatağımın yanına oturdu. Hastalığının adının "Huntington" olduğunu söyledi. Kalıtsal bir merkezi sinir sistemi hastalığı olduğundan bahsetti. Genelde geç yaşlarda ortaya çıktığını fakat çok nadirde olsa genç yaşlarda da olabildiğini ve buna da "Juvenil Huntington" denildiğini söyledi. Bu hastalığa dördüncü kromozomdaki kusurlu bir genin neden olduğunu ve dejeneratif bir beyin hastalığı olduğunu anlattı. Korkmamıştım hatta biraz rahatlamış bile olabilirdim. Kaybettiğim bir eşyayı günlerce deli gibi aradıktan sonra tam vazgeçtiğim bir anda ortaya çıkivermesi gibi şaşırtıcıydı. "Kesin mi, peki?" dedim. Kafasını aşağı yukarı sallayıp "DNA testi ve beyin filmlerin bunu kanıtlıyor," dedi. Doktor, "Bu hastalık hakkında bir şey bilmiyor musun?" dedi şaşırmış gözlerle. Daha önce hiç duymadığımı söyleyince şaşkınlığı artmış gibi geldi. "Peki, bu hastalığı öğrendiğin zaman nasıl bir tedavi izleyeceğini kararlaştır ve bana bildir," dedi. "Ben ne anlarım, doktor değilim ki," dediğimde "Olur mu sen çok şanslısın, sen bir genetikçisin ya Rıza emmi ne yapsın adam hastalığını kendi teşhis edip iki gün içinde tedavisini bile elime verdi," dedi. Bir an doktorun şaka yaptığını zannettim ama yüzünün ciddiyetinden bu fikrimden hemencecik vazgeçtim. "Üstüne üstlük Rıza emmi sadece bir kamyon şoförü," dedi. Doktor gerçekten ciddiydi her an gülecek zannettiğim yüz çizgileri yumuşamıyordu. Arkasını dönüp kapıdan çıkıp gitti. Yatakta öylece kalakaldım. Depresyon ilaçlarından mıdır bilinmez hiç tepki verememiştım için de gayet sakindi. Bir süre sonra doktor eli

kolu dolu olarak içeri geldi. Kalın kitaplar ve dosyalar dolusu bir yığın evrakı kucağıma bıraktı. "Buradan başlayabilirsin," dedi ve gitti.

Ne yapacağımı şaşırmıştım. Kitaplara hızlıdan göz gezdirdim. Bu hastalıkla ilgili birçok döküman, hasta dosyaları gibi bir sürü şey vardı. Ertesi güne kadar sadece nasıl yapacağımı düşündüm. Ertesi sabah tek tek analiz raporları çıkarmaya başladım. Bu arada günde birkaç kez uğrayan doktorum Rıza emminin başarılarını övüp gidiyordu. Hastalığımla ilgili birçok şey öğrendikçe şoka giriyordum. İstemsiz kas hareketlerim, sakarlıklarım, tökezleyip düşmem, hatırlama güçlüğü, ani kızgınlıklarım, öfke patlamalarım... Hepsi hastalığımin erken bulgularıymış. Konuşma, yutma güçlüğü, kilo kaybı, inatçılık, depresyon da ileri bozukluklarmış. Bu hastalığın tedavisi yoktu, bu hastalıkta yapılacak tek şey belirtilerini kontrol altına alınabileceğiydi. Dehşete düşmüş olmam gerekirken ben gayet iyiydim. Sinir hücrelerim zamanla bozulup çalışmaz hale geleceğini ve ortalama yaşam ömrümün en iyi ihtimalle on veya on beş yıl olduğunu öğrendiğimde de sakindim. Sadece duyularımın arasında sessizce çığlıklar atarak dolanan içimi ezen bir kasvet vardı. Doktorumun Rıza emminin çok mutlu olduğunu söylediği gün ona inanmayı çok istediğimi anladım. Her seferinde soruyordum Rıza emminin neler yaptığını. Doktorum da uzun uzun anlatıyordu. Tıp kongrelerine çağırdıklarını ve orada görüştüklerini söylemişti. Köyünden hiç çıkmamış olan Rıza emminin kongrelerden iyi para kazandığını ve bu kazandıklarıyla şehir şehir gezdiğini anlattı. Geziye gitmediği zamanlarda bahçesinde çeşit çeşit domatesler yetiştirdiğinden bahsetti. "Önemli olan uzun yaşamak değildir istediğin gibi yaşamaktır," dedi ve kısık sesle Rıza emminin yerinde olmayı dilediğini söyledi.

Hayatımı istediğim gibi yaşama fikri hoşuma gitmişti. O sene üniversite sınavlarına tekrar hazırlanıp çok istediğim tıp fakültesini kazandım. Belki sağlığım bitirmeme bile izin vermeyecekti bunu biliyordum ama sevdiğim bölümde okuyabilmek ve asıl önemlisi de öğrenci olarak kalmak isteyişimdi. Şimdi öğreniminin birinci yılındayım ve gerçekten çok mutluyum. Hayatımda Cem yok ve tedavisi olmayan bir hastalığım var evet ama yine de mutluyum. Zaman zaman hayal kırıklığına uğradığım birkaç şey oluyor ama eskisi gibi kendimi bırakmıyorum. Sihirlerin ötesine taşan bir yaşam taşkınlığı içindeyim diyebilirim. Gerçekten üzüldüğüm bir şeyi söylemeden geçemeyeceğim; o da hastalık sürecimin belki de tek tesellisi olan Rıza emmi diye birinin gerçekte hiç var olmamış olmasıydı.

SADIK

Yunus DEVELİ

Önce elbiseleri yaktı... Biri yaşlı, diğeri genç, iki kadının sahip olabileceği her türden elbise, silindir sac sobanın içinde yalım atıyordu. Soba iki göz odalı evin ortasına kuruluydu ve yer yer paslanmış gövdesinde oluşan deliklerinden, etrafa kül soluyordu. Sobadan yayılan yanık kumaş ve naylon karışımı kokular eskimiş kirli pantolonuna, kirli gömleğine ve hatta genzine sinse de vücuduna ve ruhuna sinmiş olan yılgınlık Sadık'a daha bir ağır geliyor, bir yandan da sobanın yanına yığıldığı elbiseler ile ateşi besliyordu. Sobanın üst deliğinden bir görünen bir yok olan kızıl alevler, her lokmasını bütün yutan, hep daha fazlasını istediğini belli eden engerek dili gibi havayı yokluyordu. Sadık'ın gözlerindeki uyuşuk bakışlar soba deliğinden bir görünen bir yok olan engereğin diline kilitlense de zihninden geçenleri kanlı canlı görüntüler olarak pürdikkat izliyordu. Bir ömre sığan anıları birkaç dakikada gördü Sadık. Aktı gözünün önünden zaman, azgın bir nehir gibi... O, kıyısından izlemekle yetindi. Nehrin dalgaları kabardıkça köpürdü, köpürdükçe nehir kabına sığmadı. Sadık dalgalar arasında seçebildiklerine el uzatmaya, çekip almaya yeltendi, kolu kalkmadı... Kıpırdıyamadı bile yerinden. Sadık yedi köyün yedi delisi üzerine çullanmışçasına sıkılmış hissediyordu kendini. Dalgaların girdabında can telaşında olan Kiraz'ını gördü önce. Kiraz'ın uzun kızıl saçları yüzüne perde olmuş, suyun içinde elleriyle tutunacak, kavrayacak bir şeyler arıyordu. Sadık tutmaya çalıştı Kiraz'ın ellerini, tutamadı... Bağırarak istedi, sesi çıkmadı. Çabucak gözden kayboldu Kiraz. Sadık bu kaybına üzülmeye fırsat bulamadan bir bebek ağlamasına kulak kesildi. Beyaz köpüklü dalgalar arasında, belirli belirsiz görülebilen, beyaz kundağında sarılı bir bebek, süzülüyordu suyun üzerinde. Sadık ona da el uzatmaya, sudan çekip almaya yeltendi, fakat yine kıpırdıyamadı. Bebek de yitip gitti

dalgalar arasında. Sadık'ın gözünden akan bir damla yaş da bebeğin peşi sıra nehrin sularına karıştı.

Sadık üç sene evvel yaşlı annesiyle birlikte yaşadığı eve, o da kendisi gibi yetim olan Kiraz'ı, görücü usulüyle gelin etmişti, fakat ters giden bir gebelik Kiraz'ı erken götürmüştü bu dünyadan.

Ağustos sıcağında el tarlasında yevmiyeci olarak gün boyu tırpan sallayan Sadık, akşam oldu mu, "Buna da şükür," deyip karısının gözlerinde dinlenirdi. Her şeyin aızıyla yetinmeye çoktan alışmışlardı. Mecbur kaldıkları hayat yokluğun ve yoksulluğun ne olduğunu küçük yaştan beri öğretmeye devam ediyordu. İkisinin de kaderlerinde çocuk yaşta babasız kalmak varmış. Zaten insan babasızlığa bir alıştı mı, her şeyin aızıyla yetinmeye de kolay alışılıyordu.

Annesini gördü bu kez... Yaşlı kadın azgın dalgaların gücüne kendini teslim etmiş, hiç mücadele etmeden sükût içinde geçip gidiyordu Sadık'ın önünden. Sadık annesinin yüzüne yansıyan huzurunu seyretti, yaşlı kadını belki de ilk defa böyle rahat bir çehre ile görüyordu. Annesinin huzurunu bozma korkusuyla yaşlı kadını kurtarmaya yeltenmedi bile, saygıyla izledi sadece.

Yaşlı annesi, dünya gözüyle bir sene görebildiği oğlunun mürüvvetini, torun sevmeden terk etmişti. Geline yüz görümlüğü takamamıştı ama kocasından kalan tek ziyneti, gümüş yüzüğünü, erkek olsun kız olsun fark gözetmediği, torununa verecekti. Ama ne annesinin ömrü yetti bu niyete ne de Sadık'ın bir çocuğu oldu.

Sonra dalgaların arasında, uzaktan yüzünü tam seçemediği, ama babası olduğunu bildiği adamı gördü Sadık. Suyun içindeki adamın yüzünü daha iyi görebilmeyi, kaşının, gözünün, ağzının nasıl görüldüğünü bilmek istedi, fakat dalgalar buna engel oldu. Zaten çocuk yaşta kaybettiği babasını ömrü boyunca hep merak edip durmuştu. Onun hakkında bir şeyler öğrenmeyi, nasıl biri olduğunu öğrenmeyi çok istemişti, ama duydukları bir çocuğun babası hakkında duymak isteyeceği türden şeyler değildi. Babası arkasında iz dahi bırakıp kaybolmadan önce, adı kimilerine göre deli, kimilerine göre ise meczuba çıkmıştı. Geçirdiği bayılma nöbetleri, bazen bir iki günü bulan kayboluşu ve evin yolunu bulamayışı ve uzun susma oruçları babasının adını deliye çıkarmıştı. Dalgaların girdabında babası da gelip geçti Sadık'ın gözü önünden.

Sadık nefessiz kalmış gibi derin bir solukla kendine geldi. Odanın içine göz gezdirdi, ne düşüneceğini bilemedi. Sobayı beslemeye devam etti. Sonra yeniden soba deliğinden görünüp kaybolan alevlere bakarak ömrünün geri kalanındaki yalnızlığını, kimsesizliğini,

yoksulluğunu düşünüp adına kader mi, şans mı, yoksa başka ne diyeceğini bilmediği, "Yaşansa ne yaşanmasa ne?" dediği hayatını, zihninde bir ileri bir geri sarıp yeniden yaşadı. Kaybolmuştu...

Yolunu bulabilmek için ihtiyacı olan ne varsa da artık onu aramak istemiyordu. Dünyada her şey ne kadar da çabuk değişiyordu. Bugün var olan, benim dediğin ne varsa yarın aniden yok oluyordu. Sonra sanki hiç olmamış gibi hayatına devam etmek zor gelmeliydi insana.

Yakma sırası yün yorganlara ve yün döşeklere geldi. Yakmadan önce dikişlerini söküyor, yıllardır havalandırılmayan keçeleşmiş yünleri, avuçları arasına doldurduğu gibi sobaya atıyordu. Oda duvarları bu sefer yanmış, yoğun, yün kokusuyla boyanıyordu. Attığı her öbek önce yoğun bir duman salıyor, tam sönecekmiş gibi olurken cızırdayarak alev alıyordu. Bu cızırdamalar uzaktaki bir tellalın, kötü haber veren sesi gibi rahatsız ediciydi, ancak o, günden güne hissizleşen ruh hali içinde ne kokudan ne de bu sestten hiç rahatsız olmuyordu...

Yakma sırası ahşap karyolalara geldi. Eline aldığı baltayı hırsla salladı Sadık. Karısı Kiraz ilk düşüğünü bu yatakta yapmış, son nefesini de yine bu karyolada vermişti. Sadık Kiraz'ın çektiği acıları, feryatlarını dünmüş gibi kulaklarında hissediyor, bu acıların yatağına da sinmiş olduğunu düşünüyordu. Bu acıların yeryüzünden silinmesini öyle istiyordu ki, yatağın her parçasını canhıraş bir gayretle sobaya dolduruyordu. Sadık ahşap karyolayı hazmeden sac soba gibi kıpkırmızı olmuş, içindeki hızlı duygu değişimlerini takip edemez olmuştu. Öfkeli mi, üzgün mü olduğuna kendisinin bile anlam veremediği bir hal içindeydi. Vücudundaki karıncalanmaları yorgunlukla bağdaştırırsa da sol kolundaki öncü seğirmeler yerini çoktan ince bir sızıya bırakmıştı. Sızı artan bir şiddetle kemiklerinin yer değiştirmesini andıran bir acıyla kolunu kaplıyordu. Acının yol olarak seçtiği damarları patlarcasına sırtına ilerleyişi Sadık'ın nefesini kesiyor, kürek kemiği ile göğüs kafesi arasında, bıçaklar döndürülüyormuşçasına bir acıyla sarsılıyordu.

Zor olan ölmek değildi, zor olan, yoksullukla yaşamaya çalışmaktı. Yoksullukla geçen bir hayatın yorgunluğunu da ancak ölüm dindirebilirdi.

Köylüler onu ölüm katılığındaki bedeniyle bulduklarında, iki gözünde iki damla yaş, isten kararmış yüzünde iz bırakarak kurumuşlardı. Günlerdir ortalarda görünmeyen, insan içine çıkmayan Sadık da bir vardı bir yoktu.

Zaten hastaydı dediler, kendisine bakmıyordu dediler, babası gibiydi dediler, toprağı bol olsun dediler... Yoksulluktan, çaresizlikten öldü diyemediler.

SAF MEMURU

Ekrem SAKAR

"Şunu oku bakalım yavrum," dedi baba, "sonra da postaya ver." Oğul kâğıtta yazanı okumaya gönüllü olmadığını belli eden bir yüz ifadesi takınmıştı, zira babasının yazdığı tuhaf ifadeleri muhtemelen anlamayacaktı. Yazdığını, oğlunun yarım yamalak göz gezdirip kâğıdı zarfın içine tıktığını gören baba, "Haydi sesli oku da ne yazdığımı son bir kez teyit edelim," deyince oğul çaresiz ihtiyarın gönlünü yapmak için okumaya başladı:

"İstanbul Müftüsü hazretlerine,

Malûm-ı âliniz üzre salât-ı Cuma esnâsında vukû bulan nizâmsızlık, hâssaten saffların herc ü merc oluşu hadd safhaya ulaşmış olup zabt u rabt altına alınması iktizâ etmektedir. Bu husûsta îfâ-yı vazîfeye müstehikk olmağlığımın emr ü havâle buyrulmasını istidâ ve istirhâm eylerim. Ol bâbda emr ü fermân hazret-i men-lehü'l-emrindir.

"Oğul sözcüklerin yarısını yanlış telaffuz etse de okunan metin babanın içine sinmişti. "Baba, bu mektubu ciddiye alıp sana dönüş yapmazlar, boşuna yoruyorsun beni," diyecekti, ama vazgeçti. Birkaç yıldır düşünce bozukluğunun bariz şekilde kendini gösterdiği babasının son birkaç aydır çocukça şeyler yapması onu derinden üzmele kalmıyor, bir hayli yoruyordu da. Mektupta söylediği şeyleri kendi içinde anlamlı bulmasına karşın yaşadığı dünyada saçma olduğunu nasıl anlatabilirdi babasına?

Babasinda müşahade ettiği tüm acayıplıklarına bir yenisi daha eklenmişti: Kullanımdan düşmüş eski kelimelerle yazıyordu. Ne bunu yaparak neyi amaçladığını ne de bu garip sözcükleri nasıl kullandığını biliyordu. Makul bir yanıt alacağından

umudu olmadığı için sormaya yeltenmedi bile. Sadece sırf merakından, "Baba neden bahsediyorsun burada?" diye sordu. Babası ciddi bir şekilde cevapladı: "Evladım, Cuma namazında safların hali içler acısı. İmam efendinin ihtarına uyup da kimse düzgün saf tutmuyor. Bir de onca ikazıma rağmen kapı ağzında namaza duranlar yok mu? Devamlı önünden geçiyor millet. Müftülük varsın bu işlerle alakadar olacak memurlar tutsun. Bendenizin bu işi bila ücret seve seve yapacağını arz ettim.

"Dün neler olup bittiğini şimdi anladı. Demek ki mahallenin imamı bu yüzden önünü kesip "Babanı ikna et, hiç olmazsa bir süre Cuma namazlarına gelmesin. Cemaatin huzurunu kaçırıyor. Cuma yerine öğle namazını kılsın, caizdir," demişti. İşin ciddiyetinin farkına varmakla beraber babasını camiye gitmekten men etmesinin mümkünatı olmadığını da bildiğinden aklına bir çözüm geldi. "Baba, müftülüğe telefonla bağlanayım, belki mektuba gerek kalmaz," dedi. Bu fikir baba için oldukça heyecan verici oldu. Oğul, telefonun bulunduğu öteki odaya geçti.

Ahizeyi kaldırır kaldırmaz bir arkadaşını aradı. Hastalığından genel hatlarıyla haberdar olduğu babasının son zamanlarda büyüklük sanrısı geçirdiğini, ona küçük bir numara çekmeleri gerektiğini bir çırpıda özetledi. Ardından telefona babasını çağırdı. Teklifinin değerlendirilmesini isteyen babaya telefondaki adamın cevabı sevindirici oldu: "Biz zaten saf memurları yetiştiriyoruz beyefendi. Aldıkları eğitim sonunda cemaatin düzgün saf tutmasını sağlayacaklar. Yalnız sizden bir süre Cuma namazlarında cemaate karışmamanızı rica ediyoruz. Cemaate iştirak edin lakin kimseye bir şey demeyin. Çünkü memurlarımız şimdilik safların düzensizliğini gözlemleyip istatistik tutuyorlar."

SAHİ ŞİMDİ NE OLACAK

Berkay ŞANDA

S aatin tanıdık alarm sesiyle uyandı. Hava ağarmadan kalktı, evet, tam vaktiydi. Yorganını aşına bir hareketle sola doğru açıp yatağa oturdu, gece bıraktığı yerdeki terliklerini giydi. Hep olduğu gibi, önce sağ sonra sol. Halının üstündeki bir iplik parçasına takıldı gözü.

Annesi ortada yayıntıların olmasına ne çok kızardı. Biblolar için tüm evde yer vardı, oysa yerde duran terlikler, masada üst üste binmiş birkaç kitap ya da ne bileyim mesela çıkarılıp köşeye fırlatılan yarı kirli çoraplar yayıntıydı. Hemen ortadan kaldırılmalıydı. Önemli olan düzendi, yaşanabilirlik değil... Oysa karşı apartmandaki çatı katı ne kadar dağınık ve ne kadar konforluydu...

İpi yerden aldı. Pijamasının hışırtıları eşliğinde mutfığa geçti. Elindeki çöpü attı ve ellerini uzun uzun yıkadı. Tüm kahvaltılıkları gecedan özenle hazırlamıştı. Hepsini teker teker, sakın sakın salondaki masasına taşıdı. Masa örtüsünün sarkan uçlarını dört yandan kontrol etti, hepsi bir hizadaydı. Sandalyesini geri çekti. Sandalye ne kadar geriye gitmesi gerektiğini biliyordu. Önceki sabahlardan halıda bıraktığı izi bulunca usulca durdu. Her zamanki gibi önce dem sonra su, önce ekmek sonra peynir sonra domates sonra biber... Kahvaltısını bitirdiğinde güneş her sabahki gibi çay bardağının önüne gelmişti. Çayın buğusuna daldı bir an.

Kahvaltıda konuşulmamalıydı. Babası kahvaltıda konuşulmasına çok kızardı. İş vardı, okul vardı. Her şey çok önceden planlanmıştı. Kimse geç kalmamalıydı, düzen devam etmeliydi... Oysa karşı apartmanın çatı katındaki kahvaltılar ne kadar uzun ve mutluydu...

Tüm kahvaltılıkları getirdiği sırayla mutfağa taşıdı, kahvaltılık rafına sıraladı. Akşam yemeğini kontrol etti. Sonra banyoya doğru alışkın adımlarla gözü kapalı ilerledi.

Tuvalet sıraya bağlıydı ve hızla kullanılıp terk edilmeliydi. Tuvaletini yap, elini yüzünü yıka. Dişlerini hemen fırçala ve çık... Acaba karşı apartmanın çatı katındaki dairede tuvalet nasıldı?

Onun dünyasında balık zincirlerle kutup yıldızına sınırsız bağlanmıştı, bırakın tayfunu kasırgayı, dalga bile yoktu. Oysa dışarısı öyle miydi hiç?

Önce ellerini sonra yüzünü yıkadı. Sonra yüzünün karasından kirlenen ellerini tekrar yıkadı. Musluğu da yıkadı. Az önce kirli elleriyle açtığı musluğa tertemiz elleriyle nasıl dokunabilirdi! Hayali çeşmelerde durmaksızın ellerini yıkan cellâdı bilir miydi? Bilse ellerini bu kadar yıkar mıydı? Acaba hiç Dostoyevski okudu mu? Muamma... Dişlerini tam 120 saniye fırçaladı, ne çok ne de az. Haftanın bu gününe ait kıyafetleri giydi. Askıda sırayla duruyorlardı, sırası geleni çekip aldı. Pijamalarını üstünden çıkardığı sırayla katlayıp yatağının ortasına koydu. Elbiselerini askıdan sırayla çıkarıp bir bir giydi.

Hafta içiyse okul formanı giy. Hafta sonuysa, eşe dostla şık görünmek için annenin seçtiği kıyafetleri giy. Sakın üstünü kirletme. Bırak o sümüklülerle oynama. Ellerini çamura sokma... -ma... -ma... -ma... Karşı apartmanın çatı katında oturan çocuk ne kadar sümük ve çamur içindeydi, nasıl özgür ve mutluydu...

Hayat bir ayındı, hiçbir ayrıntısı atlanmaması gereken bir ayın. Hiçbir ayrıntı atlanmamalıydı çünkü şeytan ayrıntıda gizliydi. Hem kendisi bu fırtınasız dünyayı kurarken bulmamış mıydı bu ayınları? Onu yabancı okyanusların fırtınalı açıklarından güvenli limanına taşıyan bu ayınlar değil miydi? Şimdi nasıl olur da bunları terk etmeyi aklından geçirmeye cüret edebilirdi?

Yeni şeyler denemek saçmalıktı babasınca. Yeni şeyler keşfedecek çocukların anne babası memur olmazdı. Onlar ufak apartman dairelerinde oturmazlardı. Eğer bir memur çocuğuysan okuyup memur olmak yegâne amacın olmalıydı. Düzenin devamı için her insanın bir rolü vardı. -dı... -dı... -dı...

Bunları düşündüğünü fark edince ürkmeye karışık bir gülümseme geçti dudaklarından. Gülme bir savunma mekanizmasıydı çünkü. Ve bir ayındı. Korkunca, şaşırınca, ürkünce, öfkelenince kullanılan bir savunma ayını. Ama sokakta gülmek gerekirdi. İnsanlar güldüğünüzü görürlerse sizinle ilgilenebilirlerdi. Belki mutlu belki deli sayarlardı sizi. Aman Yarabbi!

Evin en kuytu köşesindeki yatak odasını kontrol ederek başladı evden çıkış yolculuğuna. Kör karanlıkta uyanmıştı, ona çok vakit lazımdı, acele işe şeytan karışırdı çünkü. Sonra sırayla banyo, yatak odası, oturma odası. Tüm pencereler sımsıkıya kapalı, her şey yerli yerinde. İçini rahatlatmıştı. Sonra şapkasını taktı, n'olur n'olmaz diye semsiyesini aldı. Havaya da güven olmazdı.

Babasının yüксеlememesinin tek nedeni kıskanç şefiydi. Annesi diğer hafif sekreterler gibi olmadığından maaşı azdı. Evleri, az kazandıkları için küçük; onlar gibi başarısız aileler çok olduğu için karanlıktı. Tabiki tüm başarısızlar tecrit hücrelerine benzeyen apartman dairelerinde dip dibe, iç içe yaşamalıydı. Çünkü başarılı ve zenginlere çok yer lazımdı, önce onlar mutlu olmalıydı... Acaba karşı apartmanın çatı katındakiler bu fakirliğe rağmen mutluluğa nasıl cesaret edebiliyordu...

Mermer merdivenleri defalarca kere yaptığı gibi tek tek sayarak -45 basamaklardan birinin veya birkaçının ansızın kaybolmasından sanki- ve ses çıkartmadan, desenlerin arasındaki beyaz boşluklara basarak indi. Her adımda korkusu artıyordu. Artık çarpışma vaktiydi. Ağır ferforje kapının önünde son derin nefesini aldı, kapıyı mendiliyle tutup geçebileceği kadar araladı ve kendini fırtınaların içine ufak bir kayık gibi bıraktı. İlk tepkisi -adeta bir refleks haline gelmişti- omuzlarını düşürüp kollarını gövdesine yapıştırarak vücudunu küçültmek oldu. Dışarıdan bir temasa tahammülü yoktu. Dışarıdan birine veya bir şeye ufacak bir temas bile bin bir zahmet ve ayınle kurduğu dünyayı alt üst edebilirdi. Düzeni ancak kendi içinde kapalı kalırsa korunabilirdi. Her zamanki gibi soluna dönerek ufak adımlarla yürüdü ve tamı tamına 27 adımda köşeye geldi. Kafasını yerden kaldırmamıştı bile. Sadece yere, insanların ayaklarına bakıyor ve kimseye çarpmamaya çalışıyordu.

Birisiyle tanışmak, konuşmak nasıl korkunç bir şeydi. Birini sevmek, kendini sevdirmek, kabul ettirmek ne çekilmez bir çileydi. Bir insana açılmanın karşılığı hakir görülmekti. Davullar dengi dengine çalmalı tabi. Alt derece bir memurun çocuğu bir şefin kızına çiçek versin, Olacak şey mi? Dayaklar, küfürler, okul değiştirmeler, sürgünler ve neler neler... Acaba karşı apartmanın çatı katında oturan o çocuk bulabildi mi dengini?

Tam o sırada -nasıl olduysa artık, dalgınlıkla başını mı kaldırmıştı ne- ufacak bir boşluktan karşı kaldırımdaki simitçiyle, üstü başı yırtık, saçları kirden keçeleşip rengini yitirmiş, elbisesinin kolları burun silmekten eskimiş bir ufak kız gördü. Tesadüf mü, lütuf mu, ceza mı? Buğusu yeni tüten simitlerle bu yoksulluktan cildi solmuş kızın tezaı...

Uzun zaman sonra ilk kez içinde bir duygu uyandığını hissetti. Vücudu istemsizce ve yavaşça çözülyordu. Kız tezgâha uzanıp bir simit aldı ve son sürat yola atlayıp karşıya koşmaya başladı, simitçi de ardından tabi. O ise donup kalmıştı. Kız, bir nefeste kalabalığı yarıp dibinde bitti ama uzun bacaklı kara simitçi de yetişmişti. Kız son bir umut ve umuttan da kuvvetli bir korkuyla belki de merhamet ve şefkat ihtiyacıyla ya da sadece adi bir refleksle bacağına sarıldı. Vücudundaki hareketsizlik ve sükûnet içindeki fırtınayı, yıkımı haykırıyordu. Simitçi bir hışımla geldi. O kara, davudî ve kıvılcımlar saçan sesiyle, adeta cehennemî bir edayla çıkıştı:

- Madem goruyon bu piçi, vir benim simidin parasını.

Konuşmadı bile. Elini cebine attı. Çıkan bozuklukları simit zebanisinin avucuna bıraktı. Simitçi ücretini kat be kat almanın memnuniyetini belli etmekten korkarak homurdana homurdana uzaklaştı. Kız tam teşekkür etmeye niyetlenmişti ki bacağını silkeleyip kovaladı. Kız mutlu mutlu simidini kemirerek uzaklaşırken bulduğu ilk basamağa çöktü, hem de üstünün kirleneceğini bile düşünmeden. İşaret parmağını dişledi. Şuh bir kahkaha duydum. Hayır! O duydu! İşaret parmağımı dişledim. Hangimiz? O mu, ben mi? Şimdi n'olacaktı... Şimdi n'olacaktı... Şimdi...

Omurlarımı esnetmek için gerindim. Beni kendi terimle esir eden sahte ve ucuz deri sandalyeyi altımdan itip kalktım. Odada manasızca dolanırken sadece şunu düşünüyordum:

"Şimdi n'olacaktı?"

"Pencereden nihayet serin hava süzölmeye başlamıştı. Hayır, serin havanın geldiği falan yoktu -zaten bu beton yığınlarının arasına serin havanın girme imkânı yok- ama en azından bunaltıcı güneş biraz etkisini kaybetmişti. İşte saatlerdir beklediğim şey. Serin havayla, daha doğrusu güneşin tepemizden çekilmesiyle birlikte nihayet canlanan sokaklar ses olup girdi pencereden. Sabahtan beri tek noktaya odaklansın diye kapatmışım beynimin tüm kanallarını ama artık bentler yıkıldı. Ufakık odada bunalan vücudum, zihnimi odadan uzaklara gitmeye zorluyordu. Şimdi dükkânlar kapanıyordur Kemeraltı'nda. Seyyar satıcılar gece çarşısını kuruluyorlardır. Formacılar, tuhafiyeciler, oyuncakçılar, mısırcılar, falcı-gülcüler, her türden bir dolu ıvrı zıvrıcı, ama illa kokoreççiler, sonra iskeleye doğru giden yolda midyeciler, yeni türeyen bardakta mısırcılar, çiğköfteçiler...

Odanın ortasında titreyip kendime geldim bir anda. Dedim ne olacağından sana ne, hikâye değil mi akıp gidecek işte. Aldatılmaya meyilli gönlümü bir kelimeyle rahatlattım gene. Sıcaktan bunalan binalar, insanları sokaklara kismaya başlamıştı bile. Sokakta güzeller vardı, sokakta çirkinler vardı; sokakta güzellikler ve çirkinlikler vardı. Ürkek

ihtiyarlar vardı, sabırsız gençler vardı. Daha niceleri vardı. Seyyar tezgâhlar vardı, aç nefsimizin temsilcisi. Sokakta yaşlı dilenciler vardı, genç dilenciler vardı, acıdığımız ama yanında yürüyüp geçtiğimiz. Genç vücutlarında darbeli yüzler taşıyan tinerciler vardı (ve maalesef onların hiçbiri yaşlanamamıştı), korkup hızla adımlarla uzaklaştığımız, hatta yolumuzun üstündeyse yolumuzu değiştirmemizin nedeni tinerciler. Bir de sokak köpekleri vardı, bir de sokak kedileri. Hepimizin bakıp acıdığı, ölseler de hem biz kurtulsak hem onlar dediğimiz hayvanlar. Ama bu düşüncüyü kendimize bile itraftan korkarız değil mi? Üstelik ölümü onlar için kurtuluş diye gösteririz de kendimize ölümü hiç konduramayız değil mi?

Daha niceleri vardı. Sokakta ışık vardı, karanlık vardı. Hayatını günahlarla kazanan kadın ve erkekler vardı sokakta. Ve arzularına ulaşamamamın acısını o kadın ve erkekleri günaha sürükleyerek çıkaranlar vardı. Belki kendine açıklamaktan bile utandığı duyguların esaretiyle sokaklara düşmüş olan vardı. Kim bilir daha neler vardı sokakta. Ne herkesten daha basitim, ne de daha karmaşık. Adam olacak çocuk demediler belki ama bir şey olmaz bundan da dememişlerdi. Ne ilk taşı atabilecek kadar günahsızdım ne de cehennemden son çıkacak kadar günahkâr. O zaman ben niye eksik olayım ki bu sokaklardan?

Çıktım odadan, bir solukta geçtim evi. Merdivenlerden yürümedim, basamakları saymaktan korktum, tirabzandan kaydım. Ağır kapıyı hızla çekip duvara çarptırdım. Hafif esintide yürürken rahatsız etmesin diye gömleğimin alt iki düğmesini ilikledim. Dudağımdaki türküyü uydurdum adımlarımı. Türkü dudağıma ne ara geldi de konu anlayamadım bile. Adını anımsamadığım, yarım yamalak bildiğim bir türküydü. Ama türküyü birlikte Bedri Bey konuk oldu zihnime: *Şairim/Alacakaranlıkta gelse şiiirin hası/ Ayak seslerinden tanırım./Ne zaman bir köy türküsü duysam/şairliğimden utanırım.*

Amma da çok zaman oldu etrafımda canlı ve candan bir türkü duymayalı! Acaba şehirde her şeyin bu kadar ruhsuz ve itici olması türküsüzlükten miydi? Türküsüzlük duygusuzluk, duygusuzluk da boş vermişlik mi getirdi bize? Ürktüm aklımdaki fikrin basitliği ve haklılığından. Dudağımdaki türküyü sarıldım, nefesimle kuvvetlendirdim onu. Çevremdeki her şeyi ve herkesi Sait Faik gibi, hatta Hazreti İsa gibi, belki de Yunus gibi sevebilmek arzusuyla izleye izleye yürüdüm.

Sahi sevgi vardı değil mi? Sevgi olmasaydı, herkes ben gibi karamsar olsaydı bu dünya dönmezdi değil mi? Sevgi yaratılanı Yaratan için mi sevmekti? Sevgi, sevdiğinin sevdiklerini de sevmek miydi? Sevgi varoluşun temeliydi değil mi? Gerçekten sevginin kanıtı acı mıydı ve sevgisizlik ölüm müydü?

Sevince n'olacaktı? Sevmezsek kıyamet mi kopacaktı?

Sahi şimdi n'olacaktı?

SAHİBİNDEN SATILIK HAYALLER

Pınar KAÇAR

Şimdilerde geçmiş o kadar uzak ki rahatça dönüp bakabiliyorum. Oysa o zaman öyle miydi? Ben ölmeden önce, on sekiz kilo ağırlığındaydım. Evrenin muazzam büyüklüğünü düşündüğümde hayatın, benim kapladığım alanla ne alıp veremediği olabiliirdi ki? Vardı bir sebebi. Sebebi olmadan çektiğim acıları anlamlandırmamın imkânı yoktu çünkü. Acıya mahkûm edilmiş biri gibiydim. Aslında, düşünüyorum da, mahkûm kelimesini kendime yakıştırmayı hiç istemezdim. Çünkü sadece altı yaşındaydım... Altı yaşındaki bir çocuk, neyin mahkûmiyetine rıza gösterebilirdi ki? Belki de yaşadığımız mutlu günlerin bedelleri vardı ve ben bunların en mutlularını yaşamıştım.

Babam, beni beklediği hastane bahçesinde onca ağacın, kuşun, çiçeğin arasında nefes alamaz boğulur, annem ise yanı başımda sürekli ağlardı. Bu sıkıntı, keder, gözyaşı benim yaşama tutunabilmem için miydi? Yok, bunlar hayatı sevmenin gözyaşlarıydı... İnsan ağlamayı da sever miymiş? Neden sevmesin ki? Hislerini kaybetmemiş tüm canlılar için yaşamak bâkiydi. Bense, kaslarını, hislerini hatta beynini kaybetmiş bir bedenden ibarettim. Kalbi her çalışana, "Yaşıyor," denmesinin sorumsuzluğu beni daha büyük acılara sevk ediyordu. Yaşamak için kalp denen organın kasılma hareketine devam ediyor olması yeterli bir sebep miydi? Konuşamamak, yürüyememek, yutkunamamak hatta bazen nefes bile alamamak gibi mühim meseleler varken...

Genetik yapım büyük bir mirası barındırıyordu. Sadece bir saniye içinde dünyadaki bütün acıları hissedebiliyordum ve sonraki bir saniyede yine aynı, diğer bir saniyede

dahası, fazlası... Sizin hayatınızda yılda bir defa doğum günü pastalarınızın üzerindeki mumlar artarken benim hayatımda kasılmalar, nöbetler, kramplar ve ağrılar artıyordu. Her gün ve her saniye katlanarak artan ağrılar... Buna çocukça çözümler geliştirmiştım. Bilincimin açık olduğu zamanlarda, her günüm bir diğeriyle aynı olmasın diye yeni yeni hayaller kuruyordum. Şu an elimde milyonlarca hayal var. Çoğu hiç kullanılmamış... Sahibinden satılık hayaller...

Başlarda hiperaktif bir çocuk olduğum için çeşitli davranış problemleri yaşadığım fikri, ailem tarafından epey benimsenmişti. Hiperaktivite, dikkat eksikliği, idrar kaçıрма, sakarlık, aniden gelen yorgunluk ve uyku hali, sonrasında sebepsiz öfke patlamaları yapabiliirdi. Bunları denge problemleri, yorgunluk, kol ve bacaklarda uyuşma takip etti. Ailem tek sorunumun yaramaz bir çocukluk geçirmek olduğunu düşünüp beni bir pedagoga götürmeye karar verene kadar onlar için sağlıklı fakat farklı bir çocuktum. Farklı olmak, hasta olmaktan iyiydi. Keşke farklı kalabilmeyi becerseydim. Pedagoga giderken hiçbir şey duymuyordum. Ne annemin adımlı seslenmesini, ne babamın öndeki araca korna çalmasını, ne trafiğin gürültüsünü, ne arabanın camına vuran yağmur damlalarının pıtırıtısını... Ailem, bu sessizlik tepkisizliğimi, onlara karşı takındığım bir tavır olarak algıladı. Arkadaşlarıma zarar veriyor ve bunun farkına varamıyordum. Aileme gelen şikâyetler üzerine okuldan iyice soğumuştum. Keyfim kalmamıştı. Halsizlik, yorgunluk, boğaz ağrısı ve bilhassa akşam saatlerinde otuz dokuz derecenin üzerine çıkan ateşim beni yalnızlaştırıyor. Sadece viral bir enfeksiyon denmişti adına başlarda. Vitaminler, antibiyotikler hatta sağlıklı ev yemekleri bile güçten düşen bacaklarımı toparlamaya yetmiyordu. Çoğu zaman sağlıklı olan her şey beni sağlıksızlaştırıyor. Gözlerim ağrıyordu. Gözlerimi yuvalarından çıkarsam ağrım diner miydi? Nitekim dokuz nisan sabahı gözlerimi göremediğim bir dünyaya açtım. Sonunda kör olmuştum. Bu dünyada, karanlık, acı ve ıstıraptan başka bir şey kalmamıştı benim için. Sadece altı yaşındaydım ve başıma gelenlere anlam veremiyordum. Hayat benim için kör, sağır ve dilsizdi... Genetik bir sisin içinde yaşıyordum. Susmaya mahkûm edilişimin ardında büyük bir çığlık yatıyordu. Geçmiş bana geleceğe bakmayı ve sislerin ardından görmeyi öğretiyordu. Bu öğretiyle yola devam ediyordum. Hayat, herkesin gördüğü bir rüya ise ben kâbusun ortasındaydım. Kendi kâbusumun... Ve bunu kimse duymuyor, görmüyor, anlamıyordu. Kâbustan uyanmam zordu, çok zor. Fakat ailem hayatla iş birliği yapıp beni o kâbusa mahkûm ediyordu. Uyanmam için ölmem gerekliydi. Bazı insanlar uyur ve sadece ölünce uyanırlar. Ben onlardan biriydim. Yanlış bir günde yanlış bir ana babada yanlış bir dünyada mı yaşıyordum? Annem ve babam doğan güneşe bakarken

umutlanmak istiyorlardı. Beni yaşatmak, ne pahasına olursa olsun, ne halde olursam olayım, bu dünyada bir yerde bedenimin durmasını diliyorlardı. Oysa kütüphanede duran bir biblodan farkım yoktu. Tozlanıyordum... Bu beden acıdan başka bir şey yaşatmıyordu bana. Ruhuma kelepçe takmış, uzaklaşmama mâni oluyordu. Annemin ve babamın bu bedene sıkı sıkıya sarılmasına anlam veremiyordum. Dünyadaki herkes bedense ben ruh olmak istiyordum. Acı çekmeden, özgürce...

Bir gün, yaşlı bir vapur yanaştı iskeleye. Beni almaya gelmişti. Binip gitmeyi, denizin üzerinden yıldızları izlemeyi diledim. Olmadı. Çünkü hâlâ kalbim atıyordu ve kalbi atanlar burada kalmalıydı. Hastane odasında, görmeden, işitmeden, düşünmeden çoğu zaman hissetmeden... Süresi mühim değildi. Orada kalmalıydim. Ne garip ki bunlar olmasa bile beni sevenlerin, dünyaya gelmeme vesile olanların bedenim üzerinde acımasız kararlar almalarına boyun eğmek zorundaydım. Onların tutunduğu umut, benim esaretim oluyordu. Annem de babam da kaderlerini değiştirmeye muktedir değillerdi ama onunla tanışmamış gibi davranıyorlardı. Kendilerini aldatarak yaşamaya devam etmek istiyorlardı. Belki onlar da benim gibi Tanrı'nın belirsiz rüyalarına denk gelmişlerdi. Bu hastalığa yakalanmam kimsenin suçu değildi. Her hastalık, birinin de dediği gibi "Sonsuz şifaya giden bir yol," olabilir. Şifalanmak isterken yolun ortasında ne yöne gideceğini bilmez halde duruyordum. Annem de babam da bu yolda savruluyorlardı. Benimle birlikte, biraz yaşarken biraz yok oluyorlardı. İnsan sevdiğini öldüremiyor fakat sevdiği için kendisini yok edebiliyordu. Şu an konuşmaya gücüm olsa, bir anlığına iletişim kurma yetimi kazanabilmiş olsam onlara bedenimden uzaklaşmak istediğimi ve bunu bir saniye bile düşünmeden yapmaları gerektiğini anlatırdım. Beni öldürün, derdim. Bir okul hayatım, bir aile hayatım, bir kariyerim, arkadaşlarım, izlediğim filmler, söylediğim şarkılar, zevkle kutlayacağım doğum günleri olmadan nasıl yaşayabilirim ki? Nasıl olur da bunların hiçbirisi olmadan, hayatta kalmamı isteyebilirler. Bencilik değil mi bu? Bedenimi yaşatmak, beni her gün türlü testlere, türlü makinelere bağlamak, ağzımdan burnumdan bedenimin muhtelif yerlerine hortumlar sokmak, bana zorla nefes aldirmaya çalışmak, idrarımı, yaralanan, kurtlanan bedenimi temizlemek zorunda kalmak onlar için de bir çeşit işkence değil mi? Hastalığımın terminal döneminde ölmek istemem yasalara mı aykırı? Gen tedavisi, ilik nakli, kemoterapi, fizik tedaviler, bunlar beni belki birkaç sene daha fazla nefes aldirabilir fakat hayatta tutamaz. Ölmem için daha ne gerekli olabilir ki?

Adrenolökodistrofi adrenal korteks yetersizliğiyle birlikte santral sinir sisteminin ilerleyici demiyelinizasyonu ile giden, X'e bağlı, heredodejeneratif bir hastalıktır.

Hücresinin peroksizom zarındaki adrenolökodistrofi proteininin eksikliğine bağlı olarak çok uzun yağ asidi zincirleri başta merkezi sinir sistemi olmak üzere değişik dokularda birikir. Beynin etkilenmesine bağlı olarak öğrenme güçlüğü, düşük okul başarısı, hafıza bozuklukları, görme sorunları ve psikiyatrik problemler görülür. Omurilik tutulumuna bağlı kol ve bacaklarda güçsüzlük, yürüme güçlüğü klinik tabloya eşlik edebilir. Hayata ölmek için gelen insanlar vardır. Ben onlardan biriyim. Ölmem için çok erken olduğunu düşünürseniz, ölüme giden her saniyemin sorumluluğunu da üstlenirsiniz... Zaten bıraksanız kendiliğimden öleceğim...

Asla kimseyle göz teması kuramayacağımı, kendi başıma bir su bardağını tutamayacağımı, yürüyemeyeceğimi, konuşamayacağımı ve hatta acıdan başka bir duygunun tadına bakamayacağımı biliyorum. Yaşam hakkıma olduğu kadar ölme hakkıma da saygı duyabilir misiniz? Şimdi soruyorum niye? Beni yaşatmaya uğraşmak yerine, o vapura binmeme izin verin. Kayalıklarda demirlemektense okyanusun ötesine uçayım. İnce yürekli meleklerin ipekten dokuduğu rengârenk yorganlara sarılayım. Tanrı'nın rüyasında dolaşayım. O benim rüyamda dolaşıyor çünkü...

SENİN SUÇUN DEĞİL

Meryem Tuba GÖKSUNGUR

"Yemek istemiyorum dedim sana!" diye bağıarak önündeki tabldotu itti Aylin. Yere düşen tabldotun çıkardığı metalik sesin yankısına Orhan'ın belli belirsiz incecik sesi karıştı. "Dur, yapma Aylin!"

Akşamın gelmeden kasvetini gönderdiği bu odada, gün ışığı ne odayı ne de ruhları aydınlatmaya yetmiyordu. Aylin sırtını dönerek başını yastığa gömdü. Beklediğimiz bir durum demişti doktor ama Orhan beklemiyordu. Bu nasıl olmuştu, bu iri mavi gözler ona nasıl düşman olmuştu? Bir zamanlar dinginliğinde kaybolduğu bu bir çift gözün, gün gelip ona düşmanca bakacağını söyleseler hayatta inanmazdı.

Beş yıl olmuştu Aylin'i aldatalı. "Sevdin mi?" diye sormuştu sakince Aylin. Hayır, sevmemişti, bir anlık hataydı, çok çok büyük bir hataydı. "Ama yine de yaptın, öyle mi?" diye gözlerini gözlerine dikmişti. Ve o an bile o gözlerde, üstüne yağmur yağın bir denizin hüznü vardı sadece. Aylin Orhan'ı çok seviyordu, affetmişti, yollarına devam etmişlerdi. Öyle ya Aylin Orhan'ın çocukluk arkadaşı, sıra arkadaşı, yol arkadaşı, kız arkadaşı, hayat arkadaşı... Aylin Orhan'ın her şeyiydi. Annesinin önünde dimdik durmuştu evlenebilmek için sevdiğiyle. Nazan Hanım küplere binmişti. Meslek lisesini zar zor bitirebilen bu safça kız nasıl oluyor da hukuk fakültesini dereceyle bitirmiş oğlunu parmağında oynatabiliyordu. Evet, Aylin'in küçüklüğünü bilirdi, sonra annesini, babasını... İlk çocuklarını kaybettiklerinde onlarla ağlamıştı ve onlara destek olmuştu yıllarca. Altı yaşında olmasına rağmen yürüyemeyen, bir saksıdan farkı olmayan o çocuğun yaşasaydı herkesin çok daha zor bir hayatı olacağını hep hatırlatmıştı komşusuna üzüntüsünü hafifletmek için. Sonra farkında olmalıydı, televizyonlarda, gazetelerde boşuna mı

anlatılıyordu, akraba evliliğinin sakıncaları. Allah'tan Aylin sağlıklıydı, sağlıklıydı ama bu evlilik olmazdı. Sahi, annesini karşısına almayı göze alacak kadar çok seven Orhan'ın nasıl olmuştu da başka bir kadına gönlü kaymıştı. Aylin değişmeye başlamıştı. Eskisi gibi üstüne başına dikkat etmiyordu, gülen gözlerle açmıyordu iştenden eve gelen eşine kapıyı. Biraz da tartışıyorlardı her evliliğin olmazsa olmazı ne'nden sorunlardan sebepli.

"Çöpü neden çıkarmadın?"

"Kaç kere çorabını ortaya atma dedim sana!"

Orhan'ın işleri de sıkıntılıydı o sıra. Ortağıyla yollarını ayırma kararı almışlardı ve sermayenin çoğunu ortaya koyan kendisi olmasına rağmen kolay bir ayrılık olmayacaktı bu. İnsanları birlikte yol almadan tanınmanın bir yolu olsaydı keşke. İşte o aralar kadehlerle biraz daha dertleşir olmuştu ve Müge ile. Sadece hazırladığı harika kokteyllerin tadına bakıyordu. Nasıl olmuştu, hâlâ pek hatırlamıyordu. Zaten ne zaman aklına gelse alınaya yoğun bir ağrı saplanıyordu. Baş ağrısı bir lanet gibi yapışmıştı kafasına ve sıkıntılı anlarında mütemadiyen yokluyordu Orhan'ı.

Yollarına devam etmişlerdi etmesine de Aylin morali altüst insan görünümünden bir daha hiç çıkamadı. Zamanla gözleri gözlerine değmekten kaçınır olmuştu, Orhan anlatıyordu ama Aylin duymuyor gibiydi. Sanki müebbet pijamasına hapsolmuş, iyice eve bakmaz olmuştu. Ya o güzelim yemeklerine ne olmuştu bu kadının, nasıl tatsız nasıl tuzsuzdu. Orhan aklını kaçıracak gibi oluyordu öfkeden, ne yapıyordu Aylin intikam mı alıyordu? Her akşam oturma odasının duvarlarından taşan şen kahkahaların yerini artık bağırma ve ağlama sesleri almıştı. Aşk, anılar, dostluk ne varsa birlikteliklerine dair güzel olan işte hepsi bitiyordu ta ki o yangına kadar. O telefonu, o arabayı nasıl sürdüğünü, o hastane odasına nasıl vardığını bilmiyordu Orhan. Allah'tan itfaiye zamanında müdahale etmiş, Aylin sadece dumandan etkilenmişti. Yangın hayatlarında bir dönüm noktasıydı. Polis, Aylin'in ocağı açık unutmasını inandırıcı bulmamış ve olası bir intihar teşebbüsü için araştırılmasını istemişti. Psikiyatristin Aylin hakkında ağır depresyon belirtileri gösterdiğini söylemesi Orhan'ın içini derin bir suçluluk duygusu ile doldurmuştu. Tüm suç onundu. Orhan artık işten çıkar çıkmaz eve koşuyor, gün içinde Aylin'i sık sık arıyordu. Yemeğe, ev işlerine yardım ediyordu. Yapıyordu ama ne olağanüstü ilgisi ne de antidepresanlar psikiyatristin dediği gibi bir sonuç vermedi Aylin'in üstünde. Tersine kötüleşiyordu, zihni daha dağınık, daha unutkan, daha hırçın, daha yoktu Aylin. Aylin gitmiş, yerine bir başkası gelmişti, hiç tanımadığı biri. Ve o biri, bir gün sara krizi geçirdi. Çok korkunçtu. Ambulansın sireni uzun uzun kulaklarında çınlıyordu ama içindeki

haykırışları susturmaya yetmiyordu. Sonra sedyeye alınırken bir kriz daha... Sonrası ya çok hızlı gelişti ya da zaman Orhan için akmayı bıraktı. Beyin görüntülemeleri yapıldı, başına elektrotlar bağlandı, çeşit çeşit kan ve idrar tahlilleri... "Metakromatik lökodistrofi" dedi doktor. Anlayamadı önce, genetik bir hastalıkmış, birkaç defa tekrarlattı hastalığın adını doktora ve en sonunda kâğıda yazdırdı. Düşmanını öğrendiği gece, biricik eşi kolunda serum sessizce uyurken hasta yatağında, arama motorlarında sabaha kadar hastalığı araştırdı Orhan. Bu sinsi hastalık, sabırla saklambaç oynayan bir çocuk misali sobelenene kadar çıkmamıştı saklandığı depresyonun arkasından. "Çok geç, nörolojik sıkıntıları ortaya çıkmadan kemik iliği veya kök hücre nakli etkili olabilirdi ama artık çok geç," dedi doktor. Tedavisizdi.

Orhan tabildotu yerden kaldırdı ve temizlik personeline haber verdi. Biraz sonra odaya giren Aylin'in annesine refakat nöbetini devrederek dışarı çıktı. Akşam olmuştu. Ellerini ceplerine soktu, dalgın adımları kaldırım taşlarını izleyerek onu otobüs kuyruğunun sonuna getirdi. Orhan durağın camından yansıyan silüetini fark etti. Dert ortağı bulmuş olmanın sakinliği ile "hayat işte," dedi kendine, "bazen sen düşünüyorsun, bazen de hayat düşünüyor." Bir gök gürültüsü koptu. İnceden bir yağmur başladı. Binalardan nefes alamayan bu şehrin kendisine bile faydası yoktu belki ama tüm gece Orhan ile ağladı.

SESSİZLİĞİN SESİ

Halil AYHAN

Uzun yıllar çalıştığım kurumdan yeni emekli olmuştum. Emekliliğimin ilk aylarında çalışma hayatında iş temposunun yoğunluğundan yapamadığım ve hayatımda ertelediğim şeyleri bir an önce yapmak isteğinin yanı sıra, kendime, aileme, arkadaşlarıma daha fazla zaman ayırmak istiyordum. Haftanın belli bir gününde arkadaşlarla kentin tarihi istasyon kahvesinde toplanıyor, kimimiz çaylarımızı, kimimiz ise dostluğun ebedi timsali olan kahvelerimizi yudumlarken bir yandan da birbirimizle dertleşip hasbihâl ediyorduk. Her birimizin ayrı bir hikâyesi, ayrı bir sağlık öyküsü vardı. Birbirimizin sağlık öykülerini dinler bazen yaşadığımız sağlık sorunlarının büyüklüğünü birbirimizle kıyaslardık. Herkesin sorunu kendince diğerlerine göre daha büyüktü. Herkes gibi bizlerde acıların ruh âleminde oluşturduğu derin sessizliğin sesini hissedip bunu dostlara duyurup onlarla paylaşmak isterdi. Çünkü acıların paylaşıldıkça azaldığını, mutlulukların ise paylaşıldıkça çoğaldığını biliyorduk. Konuştuğumuz konular genellikle geçim derdi, sağlık sorunları ve güncel spor olaylarıydı. Emekli olmamla beraber bende de ufak tefek sağlık sorunları başlamıştı. Sanki bu sorunlar kafamda düşlediğim o sakin hayatımı beklemiş durmuştu. Hayat her acıya rağmen güzeldi. Sağlıklı bir nefes almanın dünyalara bedel olduğunu hayat bizi bazı sınavlara tabi tutarak çok iyi öğretmişti.

Güzel bir bahar günüydü. İstasyon kahvesinde tek başıma oturmuş, etrafı, istasyona gelip giden trenleri seyrediyordum. Keyfim yerinde olup etraf cıvıl cıvıldı. Az sonra beklediğim arkadaşım gelmişti. Yüzü asık ve biraz sıkıntılıydı. Annesi uzun yıllardan beri Alzheimer hastasıydı. Arkadaşım bu nedenle evlenmemiş, hayatını adeta yalnızca annesinin bakımına adanmıştı. Tüm hayatı kısıtlanmış olup dışarı çıkacağı zamanlarda

ise komşu kadınlardan müsait olanlardan annesine bir iki saat göz kulak olmaları için yardım talep ediyordu. Onu teselli etmek için sözcükleri seçerek konuşmaya başlamıştım.

- Ne oldu, yine üzgün görünüyorsun?
- Boş ver.
- Anlat bakayım. Bir şey mi oldu?

Arkadaşım derin bir iç çektikten sonra konuşmaya başlamıştı:

- Annemin bu durumu artık beni çok üzüyor. Sanki tüm yaşadıkları, tüm bildikleri ve tüm hayatı sıfırlanmış gibi. Bu hastalık çok zor bir hastalık, hiçbir hastalığa benzemiyor. Hastalığı çeken için de, ona bakan insan için de inan çok zor. Onun söyledikleri sözler karşısında, içimden bazen gülmek, bazen ise ağlamak geliyor. Her seferinde bana bakarak:

"Sen kimsin? Neden geldin?" diye sorduğunda, ağlamamak için kendimi zor tutuyorum.

İşte o anlarda inan canım çok acıyor.

- Allah sana sabır versin. Seni çok iyi anlıyorum, ama bazen elden bir şey gelmiyor. Herkesin bir hayat öyküsü var. Ve herkes kendi hayat öyküsünü yaşıyor işte.

Bu sözleri söylerken yaşadığım küçük sağlık sorunlarımın tümünü unutmuştum. Benim sorunlarım bunun yanında çok küçüktü. İnsanın geçmişini, hatıralarını, sevdiklerini, yakınlarını hatırlamaması çok korkunç bir şeydi!

Arkadaşımı biraz teskin etmişim ve sıcak çaylarımızı yudumladıktan sonra, hayatın kayıp yıllarını yaşayan arkadaşım tekrar eve gitmek üzere masadan kalkmıştı. Uzun bir süre arkasından bakakalmış, hayal dünyamda çocukluk yıllarım gözümün önünde canlanıp durmuştu.

Çocukluk yıllarım babamın görevi nedeniyle sınır kasabalarında geçmişti. Gün boyu etrafı kasıp kavuran güneş uzaktaki ufuk çizgisinde alçalıp gözden kaybolurken koca ovaya sanki çok erkenden ürkütücü olan simsiyah bir zifiri karanlık çökerdi. Kasabada o yıllarda elektrik olmadığından gözlerimiz hemen her akşam dost yüzüyle ve gizemli ışığıyla ortalığı aydınlatan ay dedeyi görmek ve bir an önce onun dost ışığına kavuşmak için onu gökyüzünde telaşla arar dururdu. Günün geceye dönüştüğü o anlarda içimizi anlamı tarifsiz bir yalnızlık duygusu kaplardı. Annem gaz lambasını yakıp ortadaki

masanın üzerine koyduğunda ise duvarda ışıktan dolayı oluşan birbirinden değişik şekiller bizi biraz daha korkutur ve oturduğumuz yerden hiç kalkmak istemezdim. Annem mutfakta gaz ocağı üzerinde yemek pişirirken onu uzaktan seyrederdim. Ocak tek gözlü olduğundan yemekleri sırayla yapmaya ve bir an önce yemek saatine yetiştirmeye çalışırdı. Bazen gözlerini mutfak penceresinden uzaktaki ovanın derinliklerine diker ve bir an çok uzaklara dalar giderdi. Kısıtlı imkânlarla bizlere maharetli elleriyle lezzetli yemekler hazırlamak için durmadan dinlenmeden çalıştığını görmek, çocukça sevmediğimiz yemekleri bile yaptığında, onun o çabasını hatırladığımızda, hiç ses çıkarmadan tabağımızdaki yemeğimizi son lokmasına kadar iştahla bitirmeye çalışır ve onun üzülmelerini hiç istemezdim. Akşam yemeğinden sonra babam evde en değerli eşyamız olarak bildiğimiz koca pillerle çalışan radyoda akşam haberlerini dinlerken ben ve kardeşim titrek lambanın ışığı altında okul ödevlerimizi bir an önce bitirmeye çalışırdık. Çocukları sevindirmekten büyük bir mutluluk duyardı. Onun yolunu gözleyen bir sürü yürekleri küçük ama duyguları epeyce büyük bir sürü çocuk vardı. Gecenin zifiri karanlığında saat ilerleyip, etraf tenhalaşırken, sokaktan geçen gece bekçilerinin düdük sesleri duyulur ve her tarafa sanki tarifi mümkün olmayan bir garip hüznün çökerdi. Çöken o hüznün nedenini daha sonraki zamanlarda çözecek ve bunun nedeninin gurbet acısı olduğunu biraz geç de olsa öğrenmiş olacaktım. Yaz ayları küçük kasabada sıcaklar dayanılmaz derecelere yükseliyordu. Bu nedenle annem bizleri yaz tatillerinde yaz ayları daha serin geçen ve akrabalarımızın büyük bir bölümünün aynı yerde yaşadığı tarihi çok eski olan kente götürürdü. Bir yandan yaz tatilimizi yaparken bir yandan da akraba ilişkileri daha çok kuvvetlensin isterdi. Yaz tatillerimizin büyük bölümünü eş, dost ve yakın akrabalarımızla beraber geçiriyorduk. Gurbetteyken geceleri üstümüze çöken o hüznün dalgaları, burada yerini dostluk, arkadaşlık ve yakın akrabalık ilişkilerinin doğurduğu güven ve mutluluk rüzgârlarının esintisine bırakıyordu. Burada her yemek sofrası çok daha kalabalık, akrabalık ziyaretleri ve herhangi bir sorunda herkesin birbirine koşturması, birbirini sorması ve her zaman birbirini araması çok daha farklıydı. Yaz tatilinin bile nasıl hızla geçip gittiğinin farkında bile olamıyorduk. Zaman ne kadar da hızla ilerliyordu. Geceleri evlerin damlarında uçsuz bucaksız gökyüzünün altında tahtlara serilen yataklara yatmak için uzandığımızda, gökteki yıldızlara kardeşimle beraber bakarken küçük yüreklerimizde gün geçtikçe çoğalan özlemlerimizi, iyi dilek ve selamlarımızı babama iletmeleri için duygu ve düşüncelerimizi sadece bir gecelik olarak gökyüzünde yalnız gezen yıldızlara emanet ederdik.

- Özlemlerimiz sizlere emanet dedikten sonra gözlerimizi kapar ve huzur içinde uyumaya çalışırdık...

- İnsan ancak sevdikleriyle beraber olduğunda mutlu olabilirdi. Bunu çok erken yaşlarda yaşayarak öğrenmiştik. Güçlü akraba ilişkileri, sevgi ve muhabbet ortamı insanı güçlü kılıyordu.

Akrabalardan en büyük teyzemde pek kalmak istemezdim. Zira eniştem İbrahim amca çok sert mizaçlı birisiydi. Bir şeye kızdığında hemen parlıyor, beyazlaşmış sert kaşlarını yukarı kaldırıp hemen yüksek sesle bağırıp çağırmaya başlıyordu. Bu nedenle ondan çekinip korkuyordum. Ama zaman içerisinde onu daha çok tanıma ve küçük yaşına rağmen onu anlama fırsatı buldukça onu daha çok sevmeye başlamıştım.

Yaşı yetmişlere dayanmış olan bu ufak tefek adam oldukça dinç, kuvvetli ve epey sağlıklıydı. Bir yürüme sorunu olmamasına rağmen yürürken işlemeli ceviz bastonunu elinden hiç bırakmazdı. Çevrede çok sevilen, sayılan ve aranan tarihi bir kişiliğe sahipti. Karakteri ve hayata bakış açısı çok farklıydı. Yazlık ve kışlık sinemaya gelen her filmi izlemeye çalışırdı. Sinemada en ön koltuklardan ikisi hep onun için ayrılmıştı. O gelse de gelmese de sinema salonunda o iki koltuk hep rezerve edilmiş şekilde onun için boş tutulurdu. Sinemaya geldiği akşamlarda ise elini kolunu sallayarak içeri girer ve yerine otururdu. Kimse ona bilet sormaya dahi cesaret edemezdi. Gerçi sinema sahibiyle de yakın bir akrabalığı vardı. Bazı akşamlar evde canım sıkılmasın diye beni de yanında götürmek isterdi.

"Evlat çok güzel film gelmiş. Yatsı namazımı kıldıktan sonra seni sinemaya götüreceğim," dediğinde bir yandan sevinir bir yandan ise biraz çekinir ve istemeye istemeye onunla giderdim.

Berberce sinemaya doğru yola koyulup sinemanın kapısına doğru yanaştığımızda içimdeki endişe gittikçe büyürdü. Bilet almadan elimizi kolumuzu sallaya sallaya sinemanın kapısından içeri girerken kapıdaki biletçiyle göz göze gelmemek için, utancımın yüzümü başka yöne çevirirdim. Biletçi bir şey söylemekten kaçınır sadece,

"İbrahim amca hoş geldin, her zamanki yeriniz hazır," derdi.

Sinemanın geniş salonunda o yılların meşhur olmuş içli türküleri çalınıp dururdu. İbrahim amcayla beraber en ön koltuklara oturur, filmin başlamasını beklerdik. İbrahim amca filmi rahat izlemek için kendince küçük hazırlıklara başlardı. Önce yakın gözlüğünü uzak gözlük ile değiştirir, gözlük camlarını mendiliyle siler sonra da söylenenleri daha iyi duyabilsin diye kulağındaki kulaklığını bir kez daha kontrol ederdi. Biraz sonra ise karşı duvardaki kırmızı perde açılır, sinema salonunda çalan müzik susar ve beyaz perdede

film başlardı. İbrahim amca bazen film sahnelerindeki konuşmaları iyi duymadığı zaman, bana doğru dönerek biraz da yüksek sesle kaçırdığı sahnedeki yapılan konuşmayı sorardı.

- Hastalanan kız oğlana ne dedi?

- Seni çok seviyorum, dedi...

İçimden inşallah İbrahim amca bana bir daha soru sormaz diye geçirirken o ise filmde kaçırdığı veya duymadığı filmin konuşma sahnelerini yine de bana sormaya devam ederdi.

- Peki, oğlan ne cevap verdi?

- Bende seni seviyorum ve seni hiç bırakmayacağım, dedi...

Bu konuşmaları yaparken arkamızda oturanlara göz ucuyla gizlice bakıyor, onları rahatsız etmemek için sesimi alçak bir tonda tutmaya çalışıyordum. Ama film boyunca İbrahim amcanın soruları hiç bitmiyordu. Filmin bazı acı sahnelerinde duygusallaşıyor, etrafı ürküten o sert adam birden gidiyor, yerine bazen gözyaşı bile döken duygusal bir adam geliyordu. Film izlemek biraz benim için bir felaket halini alsa da ilerdeki yıllarda beraber izlediğimiz o filmleri hasretle yâd edecektim. Hayat ne kadar garip bir şeydi. İnsanın geçmişinde kızdığı bazı şeyleri özlemesi gerçekten çok tuhaf bir duyguydu... Teyzemlerin evi taş işlemeli çok eski tarihi bir yapıydı. Salonda bulunan sandalyeler, kanepeler hep ceviz ağacından yapılmış olup hepsi de el ürünüydü. Teyzemin genç kızlığından kalma çeyiz sandığı ise salonun yan köşesinde yer alırdı. Ama o çeyiz sandığındaki tüm eşyalar İbrahim amcaya aitti. Kentin kurtuluş günü ve milli bayramlarda ceviz ağacından yapılmış olan o sandıktan milis kıyafet, hançer, çizme, kalpak ve istiklal madalyası yavaşça dışarıya çıkarılırdı. İbrahim amca yan odada bu kıyafetleri giyip geldiğinde yerinde duramayan zıpkın bir delikanlıya dönüşürdü. Göğsündeki sarı istiklal madalyası ise güneş ışığında ilk günkü gibi parlaklığını muhafaza etmişti. Tören kıtasında oturanlar arasında sayılı kalan birkaç son gazi ile onu izlerken ona daha çok saygı ve sevgi duymaya başlamıştım. İbrahim amca böyle günlerde çok duygusallaşırdı. Arkadaşlarını özler, onların hatıralarını yâd ederdi. Geçen yılların ardından çocukluğumun en güzel yaz tatillerini geçirdiğim o tarihi kente gitmiştim. Yıllar içinde evler değişmişti. Sokaklar, caddeler değişmişti. Şehir de bayağı büyümüş ve değişmişti. Akrabalardan hayatta olanlar ise sınırlı sayıda kalmıştı. İstiklal Savaşı'nın gazisi İbrahim amca ise epey yaşlanmış olmasına rağmen hâlâ yıllara ve zamana inat Alzheimer ve Parkinson hastalığına yakalanmış bir şekilde yaşıyordu. Bir köşede oturmuş

gözlerini uzaklara dikmişti. Beni tanımamıştı. O kahramanı bu şekilde görmek beni çok üzmüştü. Yalnız dünyasında şimdilerde unuttuğu tüm geçmiş anı ve hatıralarının derin sessizliğinin sesini dinler gibiydi. Sanki hayatın o güzel filmi bitmiş ve sinema perdesi bir daha açılmamak üzere kapanmıştı. Hayat güzel olduğu kadar, bir o kadar da neden yalandı?

Uzaklardan gelen çok eski bir şarkının sözlerine kulak kabartırken dalıp gitmiştim...

"Hayal mi? Gerçek mi? gördüğüm bilmem

Elden ele gezen güle dönmüşsün!

Hiç eser kalmamış eski halinden

Beş on damga yemiş pula dönmüşsün!"

SEVGİLİ FİBRÖZ DİSPLAZİM

Naciye Kübra ERBAY

Fibröz displazi, kendimi bildim bileli hayatımın parçası, vazgeçilmezi olmuştur. Tam 11 yaşımdan beri benimle. Ona çok şey borçluyum. Ondan çok hayat dersi aldım. Tereciye tere satmak istemem ama izninizle sizi kendisiyle tanıştırayım.

"Fibröz displazi, kemikte fibröz doku gelişmesi ile oluşur. Fibröz dokunun kemik içinde gelişerek kemik dokunun yerini alır ve bunun sonucunda fibröz kemik zayıflar. Zayıf kemikte şekil bozukluğu ve kırıklar gelişir."

Kendisine o kadar ender rastlanırdı ki yetişkin olduğumda kendim kontrollere gittiğimde, bazen hastalığımı tanımlamam gerekirdi. Bir keresinde bir doktor tıp kitabında sayfaları çevirmiş, hastalığın etkilerini, nedenlerini aramıştı. Hele göz doktorlarının, Fibröz displazinin etkisiyle sinirleri ezilmiş olan ve görmeyen sol gözümü muayene edince yüzleri değişirdi. Ben kaygılanmayınd. Bu çok önceden olan bir durum diye açıklardım.

Annem, çocuklarının sağlığına çok dikkat eden bir kadındı. Alnımın sol üst köşesindeki şişliği fark etmişti. Babamla oynarken kanepenin kenarına çarptığım için onun şişliğidir telaşlanma diyerek annemi sakinleştirdik. Ancak yeni yıl gecesi sol göz kapağım ve yüzümün sol kısmı aniden şişti ve gözkapagım, gözümü kapattı.

Annem, beni hemen ertesi gün, İstanbul'daki bir devlet hastanesine götürdü. Orada beyin cerrahisinin önünde karşılaştığımız manzara annemin hiç hoşuna gitmedi. Buraya benimle aynı şikâyetle gelip ameliyat olmuş çocuklar ve aileleri kontrole gelmişlerdi. Ancak çocuklar, zihinsel engelli olmuşlardı. Annem, ameliyatın risklerini sordu. Doktor:

- Felç olabilir, kör kalabilir.

Bu riskler var deyince ben istemsizce dudağımı büktüm. Ağlamamak için kendimi zor tutuyordum.

- Ama ameliyat olmazsa da daha kötü şeyler olabilir, diye ekledi.

Annem, doktora dedi ki:

- Sizin çocuğunuz olsa siz ameliyat ettirir miydiniz?

Doktor:

- Tabii ki, dedi.

Annem:

- Emin misiniz? diye sorunca doktor:

- Eminim, diye yanıtladı.

Annem doktorun masasındaki adının yazılı olduğu levhaya baktı. Doktorun adı Emin idi. Annem:

- Ama sizin adınız da Emin, dedi.

Sonra benim elimden tuttu ve oradan hızla çıktık.

Bir komşumuzun eniştesi sayesinde çok iyi doktorlarla tanıştık. Yurt dışında Prof. Dr. Gazi Yaşargil var dediler. Ancak o enişte, evet o doktor işinin ehlidir ancak yurt dışında dökülüp saçılmanıza gerek yok. Gazi Yaşargil ile aynı eğitimi almış, aynı sınıflardan geçmiş Prof. Dr. Nurhan Avman, Ankara'da dedi. Hemen Ankara'daki akrabalarımızın yanına giderek hastaneye ve doktora ulaştık.

Ruhu şad olsun Nurhan Avman, o zamanlarda İsveç'ten bile özel uçakla alınıp yurt dışında ameliyata giden bir doktordu. Çok kilolu ve çok tonton yapısı vardı. Bazı konularda sıkıntılıydı. Örneğin hastanedeki ikide bir karşımıza çıkan kapılar onu sinir ederdi. Onun önünden koşturan asistanlar, kapıları açarlardı. Ellerini daha maharetli işlerde kullandığından olsa gerek, böyle kapı açmak gibi şeylerle ilgilenmek istemezdi.

Bir de hocası vardı. Ben kurulda o hocalarına, Prof. Dr. Nurhan Avman'a ve pek çok doktora muayene olmuştum. Hocaları çok yaşlıydı.

- Ben de bu ameliyatı yaparım ama 90 yaşındayım. Artık benim bıçağım kesmez, dedi. Nurhan, bu işte çok iyidir. Ona güvenim tam, diye de ekledi.

Rahmetli Nurhan Hoca ve Prof. Dr. Hamit Ziya Gökalp, kurul kararıyla birlikte ameliyatın riskli olduğuna ve biyopsi alınıp sonrasında da şua tedavisi görmeme karar verdiler. Biyopsi alındı. İyi huylu çıktı. Şua tedavisi oldum.

Yüzümde işaret koymak için çizdikleri mavi çizgiler ve dazlak kafamla duraklarda bekledim, otobüslere bindim. İnsanların bana acayip bir yaratmışım gibi baktıklarını, bazen tiksinerken bazen ürkerek kenara çekildiklerini gördüm. Hayat bana ailem gibi bir şans vermemiş olsaydı neye benzerdim ya da diğer göz sinirim de zedelenseydi kör mü olurum, ameliyat olsaydım felç mi yoksa zihinsel engelli mi olurum bilmiyorum. Tüm bu olasılıklar benim için vardı. Hâlâ da herkes için var. Bu olasılıklardan biri gerçekleşseydi, çoğu insanın bana sadece farklı olduğum için hiç şans vermeyeceklerini yaşayarak tecrübe ettim. Ancak çocukluk arkadaşlarımdan yana şanslıyım. Hepsini sevgiyle büyütülmüş çocuklardı. Beni fazla tanımayan insanların yüzündense geceleri ağladım, gündüzleri anneme gülümseyerek cesaret verdim.

- İyi olacağım ben. Merak etme, dedim.

Doktorlar, şua sürecinde iştahımın kesileceğini söylediler. Her anne gibi annem çok üzüldü. Şuadan çıkınca:

- Anne gel döner yiyelim. Hiçbir şey benim iştahımı kesemez, dedim. Sonra ona belli etmeden tuvalete gittim, kustum.

Mucize doktorlarım sayesinde tedavim iyi sonuçlandı. Üç noktada şişlik yapmış ve sol göz sinirlerimi ezmiş olan fibrözümün büyümesi durduruldu. Rahmetli Nurhan Avman dedi ki:

- Kızım sakın korkma. Sen okulunu okuyacaksın, büyüyeceksin, istediğin her şeyi olacaksın.

Ben de çocukça:

- Anne olabilecek miyim, diye sordum.

- Anne de olacaksın. Hayatta ne istersen onu olabilirsin, dedi. Sadece bir yıl boyunca her ay, sonra altı ayda bir, sonra da 18 yaşına kadar yılda bir kontrole geleceksin, anlaştık mı?

- Anlaştık.

Arada bir beni korkutsa da bazen kafamın içerisinde bana ne yapacağı belli olmayan saatli bir bombayla yaşadığımı düşünsem de fibrözüm, bana çok şey kattı.

Doktorumun dediği gibi okullar, fakülteler okudum. Üniversitede hoca oldum. Sağır bireylere ses, nefes, konuşma eğitimleri verdim. İşaret dilini öğrendim. İşaret dili dersini üniversitelerde verdim. Otizm spektrum bozukluğu, epilepsisi, kekemeliği, zihinsel engeli olan çocuklarla konuşma terapisi üzerine çalışmalar yaptım. Onları kocaman bir sevgiyle kucakladım. İlk ders çekingen davranan çocukların ikinci ders masaya oturup kelimelere çalışmaya, kelime kartlarına bakmaya başladıklarını gördüm. Kendi hallerinde ve mutsuzken yüzüme bakmaya ve gülmeye başladıklarına şahit oldum. Bu asla anlatamayacağım tarifsiz bir mutluluk!

Veliler, kimi zaman sadece toplum içinde çocukları bağırmasın diye geliyorlardı. Bir anne, iki gözü iki çeşme anlatıyordu.

- İnsanlar, "Ne biçim çocuk yetiştiriyorsunuz? Bir tane tokat atacaksın ağzına bak bağıırıyor mu?" diyorlar. Hocam ben ne yapacağım?

Geçen gün bir anne çocuk, üstleri başları perişan geldiler. Çocuk derse geç kaldı.

- Ne oldu, diye sorduğumda, kadıncağız boynunu bükerek:

- Çocuk bağırınca insanlar rahatsız oldular. Hocam, bizi otobüsten attılar. Yürüyerek geldik, dediler.

Burnumun direği gerçek anlamda sızladı.

- Size bir sır vereyim mi, dedim. Ben de çocukken böyle şeyler yaşamıştım. Eğitim bir mucizedir. Bana inanın. Sizin çocuğunuz da konuşabilecek. Kendini konuşarak ifade ettiğinde bağırmayacak.

- İnşallah Hocanım, inşallah. Kaç ev değiştirdik. Komşular da rahatsız oluyorlar.

- Her şey düzelecek. Üzme canını.

İnsanlar, sadece benim de çocuğum olabilirdi ya da ben de böyle olabilirdim diye düşünseler, kızmak yerine çözüm arasalar, ötekileştirmeden, iğrenmeden, aşağılamadan farklı olana bakabilseler hayat ne kadar güzel olurdu... Fibrözümün sayesinde ben bunu başardım. Siz de başarabilirsiniz. Anlamak için illa fibröz displazinin ya da otizminizin olması da gerekmez. Sadece çocuk olun yeter. Çocuklar, ön yargısızdır. Onlara ön yargıları yetişkinler öğretir. Onlara sadece farklılıkları sevmeyi öğretin. Çünkü dünyanın daha çok sevgiye ihtiyacı var.

Yüz yirmi öğrencimin 118'i, 6 ay içinde spor, ergoterapi, oyun, resim, öz bakım dersi hocalarının ve benim de konuşma terapisinde gösterdiğim gayretler sayesinde, 350-400

kelime arasında kelime öğrendiler. Bu kelimelerle anlamlı cümle kurmaya, kendilerini ifade etmeye, artık bağırmamaya, kendilerine minicik elleri ile vurmamaya başladılar. 1-5 yaş arası eğitim o kadar önemli ki keşke herkes bunu görebilse. Geç kalınmadan eğitime başlansa. Erken eğitimle bu çocuklarımız da kelimeleri işlevsel kullanmaya, konuşmaya başlayabiliyorlar.

Bir gün bir çocuğu babasının kucağından alırken ağlamaya başladı.

- Baba gidecek, dedi.

Oğlundan ilk kez baba kelimesini ve bir cümle söylediğini duyan adamcağız donakaldı. Yüzü bembeyaz oldu. Mutluluk ve şaşkınlık içerisindeydi. O an, hayatımda unutamayacağım sahnelerden biriydi. Gözlerinde bir babanın evladına duyduğu aşk ve ona ulaşma sevinci vardı. Gözleri doldu. Sevdigine, çok yakınındayken dokunamamak neydi iyi bilirdim. Gözlerinin içerisine bakmayan duvarları olan bir çocuk, şimdi bir anda duvarı yıkıyor, yaklaşıveriyordu.

- Baba, ben aslında seni duyuyorum, görüyorum diyordu. İşte inandığım eğitim mucizesi buydu. Sabırlı olmanız, bir kelimeyi 100 kez tekrarlamanız gerekse de yılmamanız gerekiyordu. Onlar, dünyaya doğru adım atamasalar da biz onlara doğru adım atabilirdik.

Çocuklara önce su demeyi öğrettirdim. Çünkü su istemeyi bilmezler, öğretmek gerekir. Susasalar da susuzluktan ölseler de söyleyemezler. Onlara önce su demeyi öğretmeyi unutmayın. Eğitim ve bilincin gelişmesi sayesinde bu çocuklar, eskiden olduğu gibi deli denilerek bir köşeye fırlatılmayacaklardı. İletişim becerileri gelişecek, öğrenecek ve herkes gibi belki de daha çok işler başaracaklardı. Ebeveynleri öldükten sonra sokaklarda yatan evsizler olmayacaklardı. Bir işleri, bir hayatları olacaktı. Bütün çabam, bunun içindi. Dünyada iki mucize vardır: Birincisi doğum, ikincisi eğitim. Sakın çoğunluk gibi "Bundan bir şey olmaz," demeyin. Çünkü ben o mucizeyi gördüm. Çünkü ben hem mucizenin kendisi oldum hem de yeni mucizelerin deniz feneriyim. Anne de oldum, istediğim her işi de yaptım. On bir ayrı mesleğim var. Hayata daha ne sığdırabilirsem sığdırmak, öğrenmek, öğrendiklerimi yararlı olmak için uygulamak istiyorum.

Sevgili fibröz displazim, seni çok seviyorum. Çünkü bana mucizelere inanma ve yeni mucizelere deniz feneri olma gücü verdin. İyi ki varsın.

SIR

Cansu Atılğan PAZVANTOĞLU

Dünyaya bir sırla geldim. Henüz kimse bilmiyor. İnsan kibirle dünyadaki her şeyin sahibi olduğunu, her bilgiye eriştiğini, her şeyin onun hizmetinde olduğunu düşünse de insana dair, hayata dair bilmediği çok şey var. İşte benim sırrım da onlardan biri. Bu sır henüz bilinmese de beni kucaklayan ve bu sırrın açığa çıkmasını sabırla bekleyen aileme, adım adım yolculuğumu izleyen doktorlara, yaşadıklarımıza şahit olan herkese çok şey öğretti. Sabırla sevgiyle dünyanın sırlarını öğrenmeye çalışan güzel insanlar var hâlâ. Ben onlar için geldim.

Annem karnında olduğumu bir mayıs günü öğrendi. Hepinizin sıcaklığını, güvenini özlediği o yerde, yuvamdaydım. Sesler, hareketler duyuyordum. Bazen çok yakın, bazen uğultu gibi. Bir gün bir karanlık kapladı yuvamı. Yolunda gitmeyen bir şeyler vardı. Sesler yabancılaştı. Hastaneler, doktorlarla yeni yeni tanışıyordum. Doktor bir ikizim olduğunu ve düştüğünü söyledi. Korktum, daha sıkı tutunmalıydım demek. Böyle olmasın diye sakince uzandık bir süre. Tekrar gittiğimizde orada olduğum halde orada olmadığını söylediler. Nasıl görmediler beni? Neden yoktum onlar için? Başka bir doktora gittik ve doktor kalbimi duydu. Duyurdu sonra. Oradaydım, vardım. Bir sırrı getiriyordum size, neredeyse alacaklardı beni yuvamdan. Düşerim diye korkarak yine uzandık sakince.

Bir başka gün yine karardı her yer. Bir lakün varmış, öyle dediler. İlaçlarla da tanışıyordum yavaş yavaş. Bir şey daha, karaciğerimde bir kalsifik odak vardı, gördüler onu da. On sekiz haftadır yuvamdaydım. Sırrıma dair sorular başladı. Genetik bir hastalık mıydı? Geçirilmiş bir enfeksiyonun sonucu muydu? Ailelerde genetik hastalık yoktu,

ailem akraba değildi. Testlerle de tanışıyordum. Amniyosentez riskli olmuştuk, Harmony test yapıldı. Sonuç temiz. Sırrım dünyaya gelmeyi bekliyordu.

Yuvamda 37. haftamdı, Dopplerde kan akımı sınıra çok yakın ve riskli olunca annemin karnından alınmam gerekiyordu. 49 cm. ve 2.620 gramdım aranızda katıldığımda. Herkesi çok şaşırttım. Yuvamdan alındığım için kızgın ve üzgün olsam da sizlerle tanışmak güzeldi. Ailem de üzüldü ama sonra sırrımı sizinle paylaşabilmem için tüm bunların yaşanması gerektiğini anladılar. Onlar sayesinde ve onlarla birlikte herkese sırrımı ulaştırabileceğimi anladım ben de. Öğrenecek çok şeyiniz vardı. Emmeyi ve yutmayı bilmediğimi söylediler. Öğretmeye çalıştılar, öğrenmedim. Yoğun bakıma aldılar. Yuvamdan sonra ne kadar da sıkıcı, karmaşık bir yerdi. Alıştım. Sırrımı sizinle buluşturabilmek için pek çok şeye katlandım. Yeni doğan moro reflekslerimin olmadığını söylediler, yüzeysel solunum dediler. Dünyada geçirdiğim 24. günde nöroloji ve metabolizma bölümlerine götürülmem gerektiği söylenerek yeni yuvama gönderildim. Evimiz güzel, sıcaktı, hemen sevdim.

Nöroloji muayenemde henüz küçük olduğum için daha sonra görmeye karar verdiler. Süt içmiyordum, sürekli uyumak geliyordu içimden, uyandığımda gözlerim hep tek bir noktadaydı. Bir gün kalbim daha yavaş atmaya başladı, duracak gibiydi. Korku ve telaşla yine hastanede yattım. Kalbime masaj yaptılar. İki gün yoğun bakımda kaldım. Sonra fakülteye gönderdiler. Sorular artıyordu. Epilepsi ve metabolik bir hastalık olabilir miydi? Sayısız testle tanıştım. Metabolizma doktoru Zellweger sendromu'ndan şüphelenince üç kez Zellweger testi yapıldı. Testler, EEG'ler derken bir de klinik benzerlik eklenince Ohtahara sendromu ön tanısı kondu. Günde 100 nöbet geçiriyordum, beynim hasar görüyor ve bildiklerimi unutturuyor diye biliyorlardı. Her gün damar yolu açılmasına alışmıştım, daha küçücük olduğuma bakmayın, dirençliydim hep. Misafirlik uzayınca santral kateter takmışlardı hatta. Kış günleri geçmişti ve annemin karnında olduğumu öğrendiği o mayıs gününe benzeyen bir diğer mayıs günü oksijen ve nazogastrik beslenme hortumuyla birlikte tekrar evimde yattım. İki buçuk ay servis, iki buçuk ay yoğun bakım. Hepimiz pek yorgunduk ama sonunda evde olduğumuza seviniyorduk. Ohtahara'lı olduğum söylenince annem benim gibi çocukların ailelerine ulaşmaya çalıştı. Deniz aşırı ülkelerdeki hastanelere raporlarımı gönderdi. Bir umut aradı. Sırrım büyüyordu. Ailem birçok nörologla görüştü, Ankara'ya, İstanbul'a gittik birçok kez. Ve bir gün yine siyahlara büründü ortalık. Ben de karardım. Annem bana ambu yaptı sonra ambulans geldi, solunum arresti dediler. Sonra yine yoğun bakım. Dört buçuk ayım evimden uzakta geçti. Defalarca sepsise girdim, solunumum durdu, hepsine

direndim. Daha size anlatacak çok şeyim vardı çünkü. Gastrostomi ameliyatına çıkarken kalbim yine durdu. Yorulmuştu evet ama direnmeye devam edecektim. Sırrımla birlikte büyüyecektim. Daha sonra gastrostomi açıldı. Bu kez de PEG'im tılandı. Endoskopiyle açıldığı için tekrar aynı ameliyatı oldum. Bana bakıp şaşırmayın. İnsan hassas olduğu kadar güçlüdür, çok çabuk incinir gibi görünür ama vücudu sayısız değişikliğe uyum sağlayabilir. İşte böyle direniyordu vücudum da ruhum da.

Aynı şeyleri tekrar yaşadık. Karanlık, sesler, korku, heyecan, hastane, doktorlar ve bitmek bilmeyen sorular. Yoğun bakım ikinci evim gibi olmuştu artık. Bir aydan sonra üç ay daha kaldım. Sırrım sizi çok düşündürüyordu, bekledim. Nöbetler aғlamama izin vermiyor hatta nefes almayı bile unutturuyordu. Trakeostomi ameliyatı oldum ve bir cihazla tanıştım. Sürekli uyuyordum yine, dört ayrı antiepileptik ilaç alıyordum sekiz kez, başka birçok ilaçla birlikte. Günler ayları kovaladı, mevsimler geçti, üç ay serviste 11 ay yoğun bakımda kaldım ve bir mart günü tekrar evimdeydim.

Tüm bu süreç boyunca birçok analiz yaptılar, hiçbirinde sırrıma yaklaşamadı. Siz hastalık dersiniz ya, hastalığa sebep bir durum bulunamadı. Ailem hiç vazgeçmedi, sorular soruldu yanıtlar arandı. Tüm Ekzom Sekanslama (WES) sonucunda sırrıma sebep olan bir gen bulunamadı. Peşinden tüm mitokondriyal genom dizilemesi sonucu geldi yine bu sırra sebep bir gen bulunamadı. Array CGH analiz sonucu da geldi yine bulunamadı. Sonra Tüm Genom Trio (WGS) sonucu alındı. "Yapılan analizde ALG1L2 geninde ekzon 1'i kapsayan delesyon saptandı. Yapılan çalışmalarda ALG1L2 geninin beyinde dentrik hücrelerde ekspirasyonu yüksek olarak bulunmuş. ALG1L2 geni putavite glikozil transferaz fonksiyonu gösteren bir protein kodlamakta, ALG1 ve ALG11 geni ile yapısal benzerlik göstermekte. Beyinle ilişkili bir gen olması nedeniyle hastalık sebebi olduğu genetik doktoru tarafından bildirildi. Ancak OMIM veri tabanında belirtilen gen delesyon bölgesi ile ilgili hiçbir tanımlı vaka bulunmamakta. Hiçbir tanımlı vaka yoktu, biriciktim, sırrıma yaklaşmış mıydınız? bekliyordum. Türkiye'de ilk kez bir çocuğa, bana "transkutanöz vagus sinir stimülasyonu" uygulaması bana yapıldı. Nöbetlerimin %30 oranında azalabilmesi hedefleniyordu. Non-invaziv biçimde kulaklık gibi bir aparatla vagal sinir uyarımı yapıyor. Şimdilerde yine bekliyorum, sırrımı öğrenmek isteyen birçok insanla tanışıyorum.

Tüm bunlar olurken aranızdaydım. Çok yer gezdim, ailemle seyahatlere çıktım, güzel bahçelerde dolaştım, deniz kenarında oturdum, tuzlu sulara değdi ayaklarım, vücudum. Yağmuru da, güneşi de hissettim tenimde. Bakışlarınız vardı, bazıları ailemi üzdü bazıları güç verdi bize. Gözyaşları, kahkahalar, güzel ya da incitici sözler yayıldı

çevremde. Büyüdüm. Beş yaşıma geldim neredeyse. Tüm bunlar olurken dünya dönmeye devam etti, savaşlar oldu, seller depremler oldu, yokluklar hastalıklar oldu, çareler arandı, çareler bulundu, bazen sadece duruldu. Güzel şeyler de oldu elbette, zorluklara karşın çok güzel işler başaran insanlar oldu, bir çiçek açtı, annem babama gülümsedi, evim ışıktı doldu.

İnsan ne karmaşık değil mi? Ne kadar basit bir yanıyla da. Dünyaya bir sırda geldim, paylaştım sizinle. Hemen çözmeniz zor biliyorum, bekliyorum merakla. Bildiklerinin kibrine kapılmadan bilebileceklerinin peşine düşenler de var, yolculuğumu adım adım izleyen, sırrımı öğrenmek isteyen birçok insan var. Sabırla, sevgiyle sırrımı size ulaştırmamı sağlayan bir ailem var. Büyüyorum sırrımla. Her zaman bir şeyler öğrenmeye gelinmez dünyaya, bazen öğretmek için de gelinir. Ben sizin için geldim, hepiniz için. Bana biricik diyorsunuz, aslında hepimiz öyleyiz. Yolculuklarımız farklı gibi görünse de bu yolculukta karşılaştıklarımız nadir, hepimizin öyküsü biricik ve hepimizin yolu öyle ya da böyle aynı yerlerden geçiyor. Birbirimize bağlıyız görünmez, koparamayacağımız iplerle, böylelikle hepimizin öyküsü iç içe.

(Öykü, gerçek bir yaşam öyküsünden esinlenerek yeniden kurgulanmıştır, hastalık süreci, tanı ve uygulamalar birebir aktarılmıştır. Öykünün karakteri olan mucize çocuk "Efehan Dirik" sırrının bilinmesi için mücadele etmeye, bizlere çok şey öğretmeye devam etmektedir.)

SIRA DIŞI BİR YOLCULUK

Nurgök ÖZKALE

Doktor Ender Güler, Ulusal Nöroloji Kongresi'ne katılmak üzere trenle Başkent'e gidiyordu. Acele etmeyi hiç sevmez, geç kalmaktan da korktuğu için her yere vaktinden çok önce varmayı tercih ederdi. Trenin kalkmasına dakikalar kala gara ulaşmış, üç numaralı yataklı vagona yerini bulmuş, valizini üst rafa yerleşirmiş, geçip pencere kenarına oturmuştu.

Kış ortasında bile hava günlük güneşlikti. Gökyüzünün maviliğine pamuk şekeri hafif bir pembelik yayılmıştı. Peronda sağa sola koşturanları izlerken Ender Güler'in midesinde kelebekler uçuşuyor, canı canına sığmıyordu. Güya pencereden dışarıya bakıyordu ama kafası başka yerdeydi, kongrede yapacağı konuşmada söyleyeceklerini usul usul aklından geçiriyordu. "On bin kişi içinde beş ya da daha az sayıda insanda görülen hastalıklar Avrupa Birliği tarafından nadir hastalık olarak adlandırılıyor. Günümüzde, dünya üzerinde üç yüz elli milyon kişi, ülkemizde ise yaklaşık altı milyon insan bu tür hastalıklarla mücadele ediyor," diye başlayacaktı söze.

"Ülkemizde altı binden fazla sayıda nadir hastalık var. İki bin çocuk içinde bir çocuğumuzda nadir bir hastalık görülüyor. Bu çocukların yüzde otuzu beş yaşını dahi göremeden hayatlarını kaybediyor."

Telefonunu omuzuyla yanağı arasına sıkıştırmış bej pardösülü bir kadın, yedi sekiz yaşlarında, ayakkabısında çiçekli tokalar bulunan, beyaz külotlu çorap giymiş, kırmızı mantolu bir kız çocuğunu çekiştirerek perondan içeri girdi. Birkaç adım attıktan sonra durdu, kolundan düşen çantasını düzeltmek için çocuğun elini bıraktı. Çocuk, eli

havada asılı bir halde kalakaldı. Ağzı açık, trene doğru bakarken Ender Güler ile göz göze geldiler. Ender Güler gülümsedi. Çocuk gıdıklanmış gibi boynunu kasarak kıkırdadı. Kadın çocuğun neden kıkırdadığını anlamak için onun baktığı tarafa döndü. Döner dönmez pencereden bakan Ender Güler'i gördü. Ender Güler kadına da gülümsedi. Kadın bir an ne yapacağını bilemedi, çocuğun elini yakalayıp hızla çekti sonra. Çocuk birden dengesini kaybetti, boşta kalan elini kaldırarak havada tutunacak bir şey aradı, yere kapaklanmamak için tek ayağı üzerinde zıpladı. Kadın çocuğu sürükleyerek hızlı hızlı yürürken, bir yandan da kulağına doğru eğilmiş, telefondakine laf yetiştirmeye devam ediyordu. Ender Güler, dönüp kendisine bakan çocuğa el sallarken tren ağır ağır hareket etti.

Ender Güler, doktor olmaya karar verdiğinde belki de bu çocuk kadardı. Hastanede karşılaştığı bir doktora -görür görmez- hayran olmuş, bu kızın yaptığı gibi gözlerini ondan ayıramamıştı. Doktorun tiril tiril önlüğü, ince, uzun parmakları elleri, insanın içini ısıtan gülümseyişi bugün gibi aklındaydı. "Ben de o abla gibi doktor olacağım!" demişti yanındakilere. Annesiyle babası gülmüşlerdi. "Sen hepimizden akıllısın," demişlerdi. "Doktor da olabilirsin, avukat da öğretmen de. İstedğin her mesleği yapabilirsin." Haklı çıkmışlardı. Ender Güler tıp fakültesini kazanmış, birincilikle de mezun olmuştu. Bir hocasının nadir hastalıklarla ilgili anlattıklarını dinledikten sonra nöroloji ihtisası yapmaya, nörogenetik üzerine yoğunlaşmaya karar vermişti. Dedikleri cümle cümle kazanmıştı Ender Güler'in aklına. Genlerin yapısı, işleyiş şekilleriyle ilgili konulara merakı artmıştı. Asistan olduktan sonra Nöroloji Derneği'nin Nörogenetik Bilimsel Çalışma Grubu'na katılmıştı. Genlerin görevleri, çocuklara genlerle aktarılan kalıtım özellikleri, kalıtım özelliklerinin topluma dağılışını araştırmaktan müthiş bir haz duyuyordu.

Tren, gar binasının önünden ağır ağır geçti, incecik şeritler halinde parlayan birbirlerine karışmış rayların, eski vagon yığınlarının arasından gara bitişik kalabalık bir caddeye daldı, yeni uyanmış şehrin kabarmaya başlayan hayhuyuna karıştı. Caddeyi bölen raylı köprüden geçerken zaman zaman tereddütle duraksıyor, bir titremeye sarsılıp yoluna devam ediyordu.

Ender Güler, tabletini çantasından çıkarıp, sunum dosyasını açtı, gözden geçirmeye başladı. Her sunum öncesi dönüp dönüp yazdıklarını kontrol eder, içine sinmeyen bir şey varsa düzeltir, eklemesi gerekenleri eklerdi.

"İnsanda bulunan yirmi üç çift kromozom DNA denilen genetik bilgiyi nesillerden nesillere aktarır. Bir kişide yaklaşık olarak otuz bin gen vardır. Çocuklar anne babalarından

birer geni kopyalar. Nörolojik hastalıkların neredeyse yüzde doksanı çevresel faktörlerin genetik yatkınlığa eklenmesi sonucunda gelişir, bir ya da daha fazla bozuk genin çevresel faktörlerle etkileşimi sonucu ortaya çıkar. Sinir sisteminin birçok farklı yönünü, örneğin kasları ya da beyni, etkileyebilir. Multifaktöriyel olarak nitelendirdiğimiz bu tür bozukluklarda çevresel faktörlerle genlerin etkileşimini belirlemek her zaman kolay olmayabilir."

Ender Güler tablettten başını kaldırıp pencereden dışarı baktı. Tren yavaş yavaş şehrin merkezinden dışına doğru, hafif sarsıntılarla yoluna devam ediyordu. Kısa bir süre sonra pencerelerin önünden akan siteler seyrekleşti, apartmanlar alçaldı, tren gecekondü mahallelerini de arkasında bırakarak, bomboş uzanan uçsuz bucaksız boşluğa, sararmış bozkıra doğru atıldı.

Ender Güler, çantasından termosunu çıkardı. Bardağına çay doldurdu. Çayını yudumlarken bir yandan da notlarını okumaya devam etti.

"Günümüzde bilinen iki yüzden fazla kalıtsal nörolojik tek gen hastalığı mevcuttur. Bozuk genler birbirine akraba olan çiftlerin evliliğiyle çocuklarına aktarılır. Genetik hastalıklar genlerle ilişkili bir sorun olduğunu, ailesel hastalık ise o ailede birden fazla bireyin etkilendiğini belirtmektedir. Bir ailede o hastalığın yaygın olmaması, sadece bir kişide görülmesi hastalığın genetik olmadığı anlamına gelmemektedir. Akraba evlilikleri bu nedenle çok risklidir. Sadece aynı aileden değil, bir bölge içi yapılan evliliklerde dahi, o bölgede sıkça görülen hastalıkların taşınma olasılığı artar. Kısacası, doğa bize: 'Akrabalarla evlenme,' demektedir. 'Yabancıya git, yabancı iyidir. Neslini devam ettirmek, güçlendirmek ve iyileştirmek için genlerini aileden olmayan yabancı genlerle karıştır.'

"Ender Güler kendi kendine gülümsedi son cümleyi okuduğunda. Kendi yazdığını başkası yazmış, kendisi de ilk kez görmüş gibi okumuş, üstelik beğenmişti.

"Biletler!" dedi sert bir erkek sesi. Ender Güler tablettten kafasını kaldırıp kapiya doğru döndü. Kondüktör açık kapının önünde durmuş, ona bakıyordu. Göz göze gelince başını çevirip koridora doğru döndü. Ender Güler çantasının ön gözünü açtı, biletini çıkarıp uzattı. Adam içeri girdi, yaklaştı, bileti alırken kaçamak bir bakışla Ender Güler'i süzdü, gözlerini kaçırdı sonra. Bileti geri verdi. İyi yolculuklar dedi. Kapıdan çıkarken dönüp bir daha baktı. Ender Güler, derin bir nefes çekti içine. "Ya sabır," diye geçirdi içinden. Kalkıp kapıyı kapattı.

Sunumunda fakültede arkadaşlarıyla birlikte uzun zamandır üzerinde çalıştıkları Nadir Hastalıklar Merkezi projesinden de söz edecekti. Yazı dosyasını açtı, yazdıklarına

bir göz attı.

"Nadir hastalıklarda erken teşhis, bütün hastalıklarda olduğu gibi hayati önem taşıyor. Ancak hasta doğru teşhise ve tedaviye erişene kadar, doktor doktor dolaşıyor, yaklaşık sekiz uzman tarafından görülüyor, doğru tanının konması neredeyse yedi yılı buluyor, bu nedenle de çoğunlukla geç kalınıyor," diye yazmıştı. Arkasına da tarama programlarını eklemişti.

"Kalıtsal metabolik hastalıkları erken dönemde yakalamayı amaçlayan Fenilketonüri Tarama Programı 1987'de başlatıldı. 1993'de ulusallaştı ve 2006'da doğumsal hipotiroidi taraması da eklendi. Yenidoğanda topuk kanı taraması mutlaka yapılmalı; bu, bebek doğduğunda herhangi bir belirtisi olmayan, geç tanı konulduğunda tedavisi zor, hatta kalıcı hasar oluşturabilen, metabolik hastalıklara yol açan bazı hormon ve enzim eksikliklerini ortaya çıkaran testtir. Halen bu iki hastalığa ek biyotidinaz eksikliği ve kistik fibrozis hastalıklarının taramaları da yine yenidoğanda yapılıyor. Yenidoğan taramalarında tüm bebeklerin yüzde 95'inden fazlasına ulaşabiliyoruz. Ayrıca her ikisi de taşıyıcı olan çiftlerin belirlenmesi için evlilik öncesi kalıtsal kan hastalıkları için bir tarama programı yürütüyoruz. SMA tanı kitinin yerleştirilmesi çalışmaları devam ediyor. Fenilketonüri, konjenital hipotiroidi, biotinidaz eksikliği, galaktozemi ve kistik fibrozis, tarama testinde bakılan hastalıklardır. Bunlardan kistik fibrozis için iki topuk kanı örneğinde, aranan İmmün Reaktif Tripsinojen (IRT) değerinden biri bile yüksekse, ter testi tanı için kesin sonuç verecek yöntemdir. Bu nedenle çocuklar dikkatle gözlenmeli, çocuğun normal yaşantısı dışında gelişen her bulgu devamlılık gösteriyorsa mutlaka doktora başvurulmalıdır. Bazen bulgular sinsi ilerleyebilir veya doğumdan itibaren olduğu için olağan kabul edilebilir. Ancak akranları gibi koşmadığı fark edildiğinde çocuğun bir sorunu olabileceği akla getirilmelidir. Bu tür şikâyetleri olanların direkt olarak başvurabileceği, tetkik, tedavi ve danışma birimlerine sahip Nadir Hastalıklar Merkezleri birçok sorunumuza çözüm olacaktır. Umarız bir 28 Şubat Nadir Hastalıklar Günü'nde merkezimizi açabiliriz.

"Okumayı bırakıp termosunu açtı Ender Güler ama içinde hiç çay kalmamıştı. Lokanta vagonuna gidip sıcak su almayı düşündü. Hatta belki biraz orada oturup bir şeyler içebilirdi. Tam tabletini kapatıp çantasını toparlayıp çıkıyordu ki telefonu çaldı. Apartmanda kapı komşusu Salih Bey'in oğlu Hakan arıyordu. Testlerin hepsini yaptırmışlardı, arayıp haber vermek istemişti. Ender Güler'in yolda olduğunu duyunca, detayları daha sonra konuşmak üzere diyerek telefonu kapattı. Hakan ile eşi anne baba olmaya karar vermişlerdi, çocuk sahibi olmadan önce üniversiteden genetik danışmanlık

alıyorlardı. Ailelerin değerlendirilmesiyle genetik incelemeler etik kurallar çerçevesinde titizlikle planlanmıştı. Ailede olduğu bilinen hastalıklar araştırılarak genetik nedenlerinin teknik imkânlar el verdiği ölçüde saptanmasına çalışılıyordu. Klinik olarak -varsa- riskler belirlenecek, Hakan ile eşine bilgi verilecek, böylece hamilelik bu bilgilerin ışığında planlanacaktı. Ender Güler, sunumunda genetik danışmanlık konusuna da yer vermişti:

“Genetik temeli henüz bilinmeyen klinik durumlarda aile çalışmaları yapılarak fenotipin tanımlanır, aile bireyleri değerlendirilir, aile ağacı çalışmaları ile kalıtım modeli belirlenebilir. Kalıtım paterninin anlaşılması klinik açıdan riskin belirlenmesi ve seçilecek genetik incelemeler açısından önem taşır. Genetik tanı testleri klinik uygulamada şüphelenilen bir hastalığın tanısını doğrulamak, ayırıcı tanıda yer alan hastalıkları dışlamak, sağlıklı bir kişide hastalığın oluşacağını öngörmek (prediktif tanı), taşıyıcıları belirlemek, bir çiftin çocuk kararına destek olmak (prenatal tanı) için kullanılabilir,” diye yazmıştı.

Çantasını alıp koridora çıktı. Adımlarını dengeli atarak yürüdü, hiçbir yere çarpmadan yataklı vagonları geçerek lokanta vagonuna doğru yürüdü. Koridorda kimse yoktu. Bütün yolcular yerlerine oturmuş, kapılarını kapatmışlardı. Bir kadın, vagonun sonundaki tuvaletin önünde durmuş, içeridekinin çıkmasını bekliyordu. Ender Güler, gülümsedi, başıyla selam verdi. Kadın dönüp arkasından uzun uzun baktı. Ender Güler lokanta vagonuna geçti. Genç bir çift kapıya yakın bir yere oturmuş, birbirlerine sokulmuş, fısıldaşıyorlardı, içeri girenle hiç ilgilenmediler. Ender Güler büfeye yakın bir yere geçti, pencereye yanaştı. Tren, kışın soğuğuyla sertleşip bütün renklerini yitirmiş bozkırda tekdüze tıktırlarla ilerliyordu. Yandan vuran güneşin kızıl sarı ışıkları bütün pencere camlarını tutuşturmuştu. Vagonun içi gün gibi aydınlık, ortasında soba yanan bir köy kahvesi gibi sıcacıktı. Ender Güler’in bedenine mutluluğa benzer bir his aktı, yavaş yavaş gevşiyor, karşı koyamadığı bir düşünceyle doluyordu. Gözlerini kapattı, orada biraz kestirmeyi düşündü. Düşündüğünü yaptı.

Ender Güler, Ulusal Nöroloji Kongresi’ndeki konuşmasını bitirmek üzereydi. Bir an soluklanmak için durup salondaki katılımcılara baktı. Gülümsedi. Elindeki kumandanın düğmesine bastı, ekrana bir fotoğraf yansıdı.

“Konuşmamın son bölümünde Treacher Collins sendromundan bahsetmek istiyorum. Hastalık ilk kez George Andreas Berry tarafından 1889 yılında araştırılmıştır. Doktor Treacher Collins tarafından 1900 yılında literatüre sunulmuştur. Franceschetti ve

Klein hastalığı 1949 yılında detaylı bir şekilde tanımlamıştır. Söz konusu hastalık mandibulofasiyal dizostosis ve Franceschetti-Klein sendromu olarak da bilinir. Treacher Collins sendromu genetik mutasyonlar sonucunda meydana gelir. Hastalığın fenotipinde aile içi ve aile arası varyasyonların da önemli bir katkısı vardır. On bir ile elli binde bir görülen otozomal dominant kaynaklı mandibulofasiyal bir rahatsızlıktır. TCOF1 (%78-93) ve POLR1C veya POLR1D (%8) genlerini takip eden mutasyonlar sonucu oluşmaktadır. Bu genlerden TCOF-1 ve POLR1D otozomal dominant, POLR1C ise otozomal resessif olarak taşınmaktadır. TCOF1 geni 5q32-q33.1 üzerinde yer alır, 28 exon ve birçok farklı splicing bölgesi içerir. Daha detaylı incelendiğinde bu genin, çekirdekçik ve sitoplazma arasında ilerleyen bir nükleolar fosfoprotein olan 1411-amino asit proteini içeren 'treacle'ı kodladığı görülmüştür. POLR1C ve POLR1D geni ise RNA'nın ribozomal transkripsiyonu sonucu biogenesi oluşturur. Fotoğrafta görüyorsunuz. Elli binde bir görülen Treacher Collins sendromu, elmacık kemiklerinin gelişmemesi, çenenin küçük ve geride olması, damağın ya da dudakların yarık olması, kulakların tam oluşmaması durumlarıyla karakterize, yüz bölgesinde kemik ve doku gelişimini etkileyen ve görünüm farklılığına yol açan genetik bir sendrom. Bu sendromla doğan çocukların en az yedi sekiz ameliyat geçirmesi gerekebiliyor.

Nadir hastalıklara sahip bireyler toplumun bir parçası. Ancak çok büyük ayrımcılığa maruz kalıyorlar, sosyal hayatta bir iki şanslı kişi dışında diğer bireyler gibi eşit fırsatlara sahip olamıyorlar. Farkında olalım, bakışımızı değiştirelim."

Oturum biterken salondan çıkanlardan biri yanındakine döndü.

"Sunumun sonunda kullandığı hocanın kendi fotoğrafıymış, öyle mi?" diye sordu.

"Evet, öyleymiş," dedi diğeri.

SİLİNER HATIRALAR

Kübra DURDU

Dokuz yaşındayken hastalığın insanı öldürdüğünden habersiz bir çocuktum. Yaramazlık yapan oyun oynayan hayatı tozpembe gören biriydim. Dedemin Alzheimer hastalığına yakalandığını idrak edene dek...

Hastalığı 1999 Marmara depreminin olduğu dönemde öğrendik. Dedem deprem anında rahatsızlandı ve onu hastaneye kaldırdık. Bana göre hastalığın ortaya çıkışı geçmişte yaşadıklarıyla ve genetik kodlamasıyla alakalıydı. 1939 Erzincan depreminde annesini ve kardeşlerini kaybeden dedem, 1999 depreminde de çocukken yaşadıklarını hatırlayıp bir travma geçirmiş ve önüne geçilemez bu hastalığa yakalanmıştı kanaatimce. Yaşım ilerledikçe ve bu hastalıkla yaşadıkça araştırmalar yapıyor, genetik faktörlerin epey etkili olabileceğiyle ilgili bilgiler okuyordum. Araştırmalarım neticesinde dedemin dedesinin de erken yaşta hafıza kayıpları yaşayıp agresif davranışlar sergilediğini öğrendim.

Bu hastalığın vücuda ve beyne nasıl bir etkisi olduğunu bile bilmiyorduk. Ailem şaşkın ve tedirgindi. Doktor, dedemin hastalığını ve geçireceği evreleri anlattıktan sonra benim gözümde devrilmez, dirayetli, heybetli olan babam bir çocuk hassaslığı içinde yaşadıklarının şokuyla düşüp bayıldı. Korkunun ve çaresizliğin ne demek olduğuyla o hastane koridorunda tanıştım. Umutsuzca beklemenin, olası sondan kaçmanın, en ufak bir sestən ürkmeyin, sevdiğinin günden güne eridiğini görmenin nasıl bir acı olduğunu o günden itibaren kavrayacaktım. Benliğimde böylesine tahassüse sebep olan hadisenin dedem ve en yakınları için nasıl bir keder olduğunu anlamak ve anlatmak çok güç...

Dedem hastalığı öncesinde de sonrasında da konuşmayı seven bir kimse değildi. Rahatsızlığı baş göstermeden hemen evvel okuldan eve döndüğüm bir gün, bakkalına girdiğim vakit radyodan türkü dinlediğini işittim. Kederli gözleriyle uzaklara dalıp gitmişti. "Türküler yollara ve köylere yakışıyor dedi öğretmenimiz, doğru mu dede?" diye sordum. Belki akrabalarına, dostlarına, babaanneme dahi anlatmadığı acı hatırasını ilk kez benimle paylaşmıştı. Herkesin birbirinden duyduğu olayı bizzat kendisinden dinliyor olmanın bahtiyarlığı içindeydim. "Kırmızı saçlım, sen birçok yetişkinin duymaya tahammül edemeyeceği acıları olgunlukla karşılayacak birisin. Bana bugün dert ortağı olasın," deyip elime her gün olduğu gibi en sevdiğim gofret ve gazozu verdi. Başladı dokuz yaşındaki bir kızı ahababı yerine koyarak kendi dokuz yaşını anlatmaya:

"Ah çocukluğum! Kimsenin adımı bilmediği, hatırımlı saymadığı, kuru ekmek dahi vermediği bir yetimdim. Kara bir lekeydi annesizlik... Küçük yaşında annesini, kardeşlerini, evini karlar altında bırakmış, depreme teslim olmuş bir çocuktum. Annemin cansız bedeni hâlâ mıh gibi aklımda. Ne çok acı biriktirdim o deprem çadırında, ne çok kahr yükledim dert yularıma. Açlıkmış, soğukmuş, sefaletmiş... Kim umursardı bunları annesini kaybettikten sonra? Ben o dondurucu karda sadece yüreğimin yangını hissediyordum. Annemin yokluğu her geçen gün daha fazla acıyordu canımı. Deprem ve yaşananların şokunu atlatırken annemin ölümünü günler sonra idrak edebilmişim. Babamın donuk bakışları, abimin şaşkınlığı beni büsbütün korkutuyordu... Çok büyük hayal kırıklıkları vardı içimde. Annem o hafta çarşıdan ayakkabı alacağını sözünü daha yeni vermemiş miydi? Bana bir daha sarı tavuğum demeyecek miydi? Sobamız da kırılmıştı öyle mi? Hani küçük odunları ben kıracaktım bu kez? Hani ağabeyimle çatıda yatmama müsaade edeceklerdi? Dilruba ve Paşa'ya bir daha ağabeylik etmeyecek miydim ben? Köyün köpeği Delibaş ile karşılaşınca kendilerini nasıl savunacaklarını gösteremeyecek miydim? Delibaş, o da ölmüş ya... Böyle bir durumda tek bir şey hayatta tutuyor insanı. Ötelerde buluşma ümidi... Hoş, çocuk aklım bunları idrak etmekte güçlük çekiyor, beni bırakıp gitmiş anneme kırlıktan başka bir işe yaramıyordu. Seneler sonra Allah'ın benim için istediği bu yetimliğe razı oldum. Teslimiyeti ve dirayeti de babamdan öğrendim. Babam hayat arkadaşını ve evlatlarını kaybetmesine rağmen hâlâ bizimle ilgileniyor, iyiliğimiz için dualarını eksik etmiyordu. Bize hayat tecrübesiyle ve sevgisiyle ışık tutan babamın 'eski toprak' larda görülen gücü takdire şayandı. Unutulmuşluğun ve umutsuzluğun girdabında insanı hatırlayacak tek kişi Rabbidir ve umudu da tekrar o verir. 1950 yılında İstanbul'a gelişimizle çaresizliğin dipsiz kuyusundan çıkarılmış, kurtarılmış hissetmişim. Bu büyük şehirde imkânlarımla yarıda bıraktığım okulumu

açıktan okuyacak, bir otelde iş bulacak, vefakâr, sadık, sevgi dolu eşimle bir ömrü paylaşacaktım.

"Bu çocukluk anısı karşısında beynimde tezahür eden duygu selini tarife kelimelerimin yeterli geleceği kanaatinde değildim, o sebeple suskunluğumu korudum. Çocuk yaşımda tüm Türk ve Dünya klasiklerini bitirmiş, insanın başına her türlü iyi ve kötü hadisenin gelebileceğini kabullenmiş biriydim. Dedemin, cümlesini bitirdiği vakit gözümün önünde kalan tek resim, karın üstünde annesinin cansız bedenine bakan bir çocuktum.

Dedem hastaneden çıkarıldıktan sonra poşetler dolusu ilaç kullanmaya başladı. Bunların onu iyileştireceğini, söylenen rahatsızlıkların gerçekleşmeyeceğini sanıyordum. Alzheimer'ın kat'i bir tedavisi olmadığını, ilaçların hastalığı yavaşlatıp hastayı sakinleştirmeye yaradığını tecrübemle öğrenecektim.

Dedemin zamanla bazı şeyleri hatırlamasında sorunlar meydana gelmeye başladı. Önce isim hafızası zayıfladı. Daha sonra herkesçe bilinen nesnelerin adlarını hatırlamakta, soracağı veyahut söyleyeceği şeyleri anımsamakta zorlandı. Bu durum da sinirlerinin bozulmasına, zaman zaman agresif tavırlar sergilemesine sebep oldu. Kendisine neler olduğunu bilmemenin verdiği üzüntüyle sıkıntıları artarken ailesine olan güveni de azaldı. Hastalığı boyunca onu bir an olsun yalnız bırakmayan babaannemin ilaçlarla kendisini zehirlenmeye çalıştığını düşündü. Fakat babaannem dedemin sözleri ve davranışlarının hastalık neticesiyle olduğunu bildiğinden eşine asla darılmadı, ona kızmadı ve sözlerine karşılık vermedi. Sadece boncuk boncuk terlerini boşaltıp zümrüttten değerli gözyaşlarını akıttı. Gecelerce ve yalnız...

Gün geliyor insan nasıl da ağırlaşıyor

Hatırlanmayanı taşımak kalbi yaralıyor...

Gün geliyor sabah kalktığımızda dedemin muhtarlıkta bir işi olduğunu hatırlayıp onu halletmek için evden habersizce çıktığını öğreniyor, gün geliyor oğluna abi diye seslendiğini işitiyorduk. Yaşanılanlar dayanılacak gibi değildi. Bizim dışarıdan gördüğümüz hastalığı dedem bizzat yaşıyordu. Ona yardımcı olmak için elimizden gelen her şeyi yapmaya çalışıyorduk. İlaç saatlerini biz hatırlamalıydık, bir ağrısı ya da hastalığı olduğunda biz anlamalıydık, hafızasını zinde tutmak için sorular sormalı konuşmasını sağlamalıydık. Eve mahkûm olmaması için açık havada gezdirmeli, mutlu olacağı ortamlar oluşturmalıydık. Onun sıhate, yakınlarının ise sabır ve merhamete ihtiyacı vardı.

Ağlayarak geçirdiğim nice geceler bilirim. "Dedemin hastalığı geçsin Allah'ım," diye ettiğim nice dualar... Her yüzüne bakışında kim olduğumu unuttu mu diye çok fazla korku yaşadım çocuk kalbimde. "Mektepten mi geliyorsun torunum?" dediğinde yüreğime serpilen suyun serinliğini dün gibi hatırlarım. Abim ve erkek kardeşim boy atıp yaşları ilerlediğinde "Kim bu evdeki adamlar?" diye sorduğu zaman kardeşlerimin gözlerinde puslu, hüznünlü bakışları bilirim. Çocuklarını hatırladığında ya da şen sohbetlerde bulunduğu dünyalar onların olmuşçasına şükürler ettikleri sözler anımsarım.

Doktorlar, En fazla 10 sene ömrü var Alzheimer hastalarının, diyordu. Hastalığın son evresine kadar geleceğin gölgeleneceğini, geçmişin bir nebze olsun ışıktaki kalacağını, günlük ihtiyaçların yapılmasında zorlanılacağını haber veriyor bu hastalık. Beyin hücrelerinin hızla ölümünü tarif ediyor bizlere.

Dedem uzak geçmişine dair onun için önem arz eden anılarını hatırlardı. Yakın geçmiş, bugün ve yarınlar ise muallaktı. Ne var ki konuşmaktan hoşlanmadığı için geçmişini de ancak zorla sorup öğreniyorduk. Zamanla konuşmaktan, sorulara cevap vermekten de büsbütün vazgeçer olmuştu. Eşine herhangi bir günde içinden gelerek gül getiren gülüşüyle neşe saçan tonton bakkal dedem hastalığıyla değil kendisiyle mücadele ediyordu adeta.

Bazı günler hiçbir şey yapmaz, koltuğundan hiç kalkmadan halıdaki bir desene gözü takılı kalırdı. O zamanlar aklından geçirdiklerini düşünür, kendi kendime düşünce balonları oluşturup kâğıda dökerdim:

"Eski dostlar geliyor bazen. Eskileri yâd ediyoruz gülüp eğlenirken. Ne hoş seda, ne keyif verici vakitler. İnsan sadece geçmişte yaşamak istiyor çoğu zaman. Az önce ne yedim, ne dedim bilinmez ama 50 sene evvelini anlatsam sayfalar yetmez. Askerlik anılarım, çocukluk arkadaşlarım, meyvesini yediğim ağaç, suyunu içtiğim çeşme fotoğraf gibi zihnimde. Fakat dün; silik bir resim, karalanmış bir yazı, yitik bir anı... Hatırla ki geçen gün böyle böyle olmuştu diyor sevenler. Ne olmuştu, nasıl olmuştu? Unuttum değil mi? Unuttuğumu bile unuttum değil mi? Sevenler dedim. Sevenlerim kim benim, sevdiğilerim kim? Ey ayna! Kimin bu anlamaya çalışan gözler, anlamın anlamından habersiz bu biçare kim?

Bulduğum her şeyi yitirmiş gibiyim. Ya yitirip de bulamadıklarım? Yaşam gitmiş, zaman yitmiş, nefes bitmiş artık. Varlık perdesi aralanmış bu yaratılanın. Yakınlar uzak,

zaman bir boşluk sanki... Geçmiş mevsimler, tükenmiş sözcükler, hatırası kalmamış dünler ve bugünler...

O kadar insan var ki ortalıkta. Hepsi kendinden emin, hepsi mağrur, hepsi varlıktan haberdar. Bense adımı telaffuzdan, birine seslenmekten yoksun, abdeste yönelip namaza durmaktan yoksun, çarşıya çıkıp esnafa selamdan yoksun, bir günaydına karşılık vermekten sen de kendine iyi bak demekten yoksunum...

Gecenin kara gözlerinde kalmış gölgem

Seherin nuruyla aydınlansa benim de bünyem

Gün daha kısa geliyor artık. Yediğim içtiğim daha tatsız, gülüp ağladığım daha az, görüp hatırladığım daha ağır, bilip söylediğim daha yavaş...

"Dedem son zamanlarda çok sakinleşti. Günlük ihtiyaçlarını bile unuttu ya da her şeyden vazgeçti. Çünkü siniri bile geçti. Artık bağırıyor, olmayan şeyleri söylemiyor, kafası karışık gibi davranmıyordu. Yakın geçmişi değil, uzak geçmişi de artık hatırlamıyor, kimse hakkında bir fikir telakkisinde bulunmuyordu. Vaktinin çoğunu evde koltuğunda geçiriyordu. 2005 yılının yaz döneminde yani hastalığının altıncı senesinde ilk kez bir istekte bulundu. Kendisini bildi bileli gitmek istemediği, çocuklarını da göndermediği köyüne gidip ailesinin mezarını ziyaret etmek istediğini söyledi. Ben bu ziyarette bulunamıştım. Fakat dedemin orada çok mutlu olduğu, sohbet meclislerinde eski dostları ve akrabalarıyla hemhal ettiği haberlerini almış ve çok mutlu olmuştum. Duyduğuma göre annesinin ve kardeşlerinin mezarlarına kimseden yardım beklemeden yürüyerek dinç bir şekilde varabilmişti.

Biz bu yolculuğun dedem için bir umut ışığı olduğu hissiyle sevinirken son zamanlarını sağlıklı biri gibi geçiriyor olduğunun İstanbul'a döndükten hemen sonra farkına varacaktık. Geldiği gün bir anda ateşlenmiş, bilinci kapanmış ve '99 depreminde kaldırıldığı, kapısından girmeye çekindiğim hastaneye tekrar yatırılmıştı. Yaşım on beşti. Hastalığın üstünden altı sene geçmişti. Bu kez söylenen söz, altı sene öncekinden daha sancılı, daha yıkıcı ve kahrediciydi: "Yapacak bir şey kalmadı." Hekim olmak zordu. Hastalar için katil de onlardı maktul de, suçlu da onlardı hâkim de...

Babaannemin yapılacak bir şey kalmamışsa son nefesini evinde vermesi istediği üzerine, dedem son gününü evinde geçirecekti. Camda merakla dedemi getirecek ambulansı bekliyor, evimizin önünde kurulan pazardan aracın nasıl geçeceğini düşünüyordum. Ambulansın görülmesiyle tüm pazarcılar tentelerini toplayıp araca

yol vermiş, senelerin esnafı bakkal Asım amcaları için yapacak bir şeyleri olmasını istemişlerdi.

Dedem getirilip odasına girdiğimde yemyeşil gözlerini tavana odaklamış olduğunu gördüm. Onun gördüğü tavandı, benim gördüğümse oksijen tüpü ve serumuyla bir hastaydı, tonton dedem değil...

O gece ev dedemin çocukları, torunları, akrabaları ve tanıdıklarıyla doluydu. Uyku tüm gözlere haramken evde kol gezen tek şey ölüm sessizliğiydi ve bu sessizliği küçük halamın "Babam," diyen nidası bozdu. Yeşil gözlü tontonum bu hastalığa yenik düşmüştü.

Ölümü kabullenmek... Bundan sonra bana yok vaadi hayatın / Korkutamaz artık sonsuz gece karanlığın

Bu yaşanmış hikâyeyi yazarken otuz yaşına gelmiş o dokuz yaşındaki kız çocuğuyum. Rüyalarında dedesiyle beraber bakkalın önünde elinde gazozuyla türkü dinleyen gözyaşları yüzünden sayfayı görüp yazmakta zorlanan dedesinin kırmızı kızı...

SİYAH BEYAZ

Zeynep CAN

Sedef, burcu burcu şampuan kokusuyla uyandı. Hayatta zevk aldığı küçük anlardan biri de yeni yıkanmış ıslak saçlarıyla uyuyup, yastığının mis kokusu ile gözlerini açmak idi. Zaten hayatı boyunca böyle küçük keyiflerin peşinden koşmuştu. Hayır, kendi zevk düşkünlüğünün esiri değildi. Tam tersine bu keyif düşkünlüğü ve vazgeçilmezleriydi onu kamçılıyıp bir şeyler başarmaya iten.

Ünlü yönetmen, yatağında doğruldu ve komodinde duran telefonunu eline aldı, tarih: 08.01.2020. Yarın yeni filminin ön gösterimi vardı. Kaçınıcı filmini çekerse çeksin, ısrarla karnında uçuşmayı bırakmayan kelebekleri yokladı; bu sefer yarısı ölmüş, yarısı da can çekişiyordu sanki. Kendi kendine bu saçma benzetmesine gülümsedi, heyecanlı olmasa da bir şeyler hissettiği kesindi. Buruk ve tarif edilemez bir şeyler.

İki cevapsız arama gördü telefonunun ekranında. Asistanı Suat olmalıydı, bu saatte başka kimse aramazdı onu. Mesaj da bırakmıştı: "Hayatım iki saat içinde evden çıkmamız lazım. Havaalanına erken gitmezsek koştur koştur bunalıyoruz, biletleri aldım ben. Bir gün dinlenmek istersin orada diye düşündüm galadan önce." Suat, Sedef'i gerçekten iyi tanıyordu. Onu eyleme geçirmek için planları kendisinin yapması gerektiğini de zamanla idrak etmişti. Kadın, Ankara'nın Kavaklıdere'sinde sakin bir sokakta ailesinden kalan evde oturuyordu. İş gereği sürekli İstanbul'a uçuşması gerekse de evinden ve şehirden ayrılmamanın düşüncesi bile onu bocalatıyordu. Halkı ve belki kendisini bile kandırmayı başarmışsa da tanındığı gibi özgür ruhlu değildi.

Uçakta ayrı ayrı oturmak istemişti Sedef. Havalandıkları anda lüks koltuğuna yerleşip dizüstü bilgisayarını açtı. Birkaç dakika ekrana boş boş baktı, sanki gözleri açık uyuyordu. Boş bir Word dosyası açtı. Samimi duygularını yazıya dökmeyeli yıllar olmuştu. Üstelik şimdi bunu Demir'in ailesi dâhil tüm ülkenin okuyacağını bilmenin stresi vardı üzerinde. Bir sürü kırılgan eleştirmen, muhafazakâr yönetmen ve gizli düşman onu halka oynamak, reklam yapmak ile suçlayacaktı. Belki de bir parçası reklam yapmak istiyordu. Hikâyesini herkesin duymasını, filmlerini herkesin ona göre izlemesini istiyordu. Hem belki baş etmek zorunda kaldığı hisleri seksen milyon ile paylaşırsa onlar da hissederdi. Sanki herkesin kendi derdi yokmuş gibi; sanki dünyada açlık, hastalık, savaşlar yokmuş gibi... İnsan en ağır taşı kendisinin taşıdığını sanır. Yazmaya başladı:

Değerli hayranlarıma,

Yıllarca yazılıp çizildi, Türkiye’de yalnızca siyah beyaz film çıkaran tek yönetmen bendim. Bazıları boş bir marjinallik çabası olarak yorumladı, bazıları estetik zevklerine hitap ettiğini düşündü, bazıları bir mesaj vermeye çalıştığımı sandı. Hiçbiri doğru değil. Her şey şimdi size anlatacağım yaşanmışlıklarım ile ilgili. Hayatımın en güzel altı ayını anlatacağım size. Düşüncelerimi doğru düzgün sıraya sokamadığım için üzgünüm. Hiçbir zaman yazarlık iddiasında olmadım. İşte şimdi anlatacağım, neden tüm filmlerimin siyah beyaz olduğu ve neden bu son filmim ‘Kırlangıç Akşamı’ nın renkli olduğu konusunda kafanızdaki tüm soru işaretlerini silecektir.

Üniversitede son yılımdı. Okuldan çıkıp Beytepe Metrosu’na yürürken çok yorgun olduğumu hatırlıyorum sadece. Eve gitmek istemişimdir muhtemelen ama akşam arkadaşım ile şiir okumasına gideceğime söz vermiştim. Tunalı’daki küçük samimi bir kafede etkinliğin başlamasını beklerken kahve içip sohbet ediyorduk. Hiç unutmam, “Hayır, güzel dostum benim,” dedi Sevda. Bir kitap üzerine sohbet ediyorduk. “Hayır, güzel dostum benim. Her şeyin altında kendi çıkarlarına göre anlam arıyorsun. Bu kitabın alt metninin dedikleriyle alakası yok. Hatta bu kitabın alt metni bile yok. Gayet düz bir kitaptı, bu başarısız olduğu anlamına gelmez tabii zannımca. Ama kendi dünya görüşlerini pekiştirmek için herkesin, senin düşündüklerini anlatmak istediği edebiyat ütopyandan çık artık.” İşte bu azarlanmamdan sonra duymuştum onun sesini ilk defa...

Yan masadan tok bir erkek sesi işittik, “Özür dilerim hanımefendi, istemeden kulak misafiri oldum ama sanırım arkadaşınız haklı,” dedi Sevda’ya. Devam etti, “Yazarın bu kitapta, yer aldığı savaş yıllarındaki duygularını ve zaferin kazanılmasına rağmen yaşadığı yersiz hayal kırıklığını üstü kapalı bir şekilde anlattığına ben de eminim. Çünkü

kendi açıklamasını okudum.""Ha, ha!" dedim yapmacık bir şekilde ve arkadaşımın biraz bozulmuş yüzüne bakarak. Arkasını dönüp bu yeni tanıştığımız kişiye öldürücü bakışlarını savurdu. Bunu hatırlamak beni hep gülümsetir. Sevda haksız çıkmaktan nefret eder ve Demir ile haksız çıkması sayesinde tanıştı. Sonra ise çok yakın arkadaş oldular. Ben Demir ile olan bağımı koparttığımda bile görüşmekten kendilerini alamamışlardı.

Dediğim gibi onunla somut olarak bağım koptu, ama tanıştığımız günden sonra bir gün bile birbirimizin aklından çıktığımızı sanmıyorum. Hayatımın en güzel üç yılını yaşattı bana, ta ki ben New York'taki kısa film kursuna burs kazanana kadar. Altı aylığına ünlü bir kurumdan eğitim alacaktım ve Demir aklımın onda kalmasını istemeyecek kadar düşünceliydi. Aklımdakileri her zaman okurdu zaten, ona karşı savunmasız hissetmemin sebebi de buydu belki de. Yine sona atlayıp kafanızı karıştırdım.

Üç yıl boyunca neredeyse her günü beraber geçirdik. Üç yıl demek kolay gelse de biz kendi dünyamızı çoktan kurmuştuk. Bireyselliğimizi kaybetmemiştik hayır, ama çok da iyi bir takım olmuştuk. Çevirilerine odaklanmak için yükseköğretimini yarım bırakmıştı, eğitime yönelmesi için itirdim onu. Çok zeki ama bir o kadar da korkaktı sorumluluklara karşı. Doğuştan gelen hastalığını bir kalkan olarak kullanmaktan çekinmiyordu.

Demir renk körüydü. Ama çoğu renk körü gibi değildi, onun durumu farklıydı. Kadınlarda ortalama 0,8 oranında görülen bu görme bozukluğu erkeklerde yüzde 10'u bulacak kadar fazladır. Bireyde kırmızı, mavi ya da yeşil renkten sorumlu koni hücreleri olmadığı takdirde bu renkleri yoğunluklarına göre görür veya ayırt edemez. Üç rengin konisi, yani hepsi zarar görmüş durumda olduğu takdirde insanlar dünyayı siyah beyaz olarak algılar. İşte Demir'in durumu buydu, tam renk körü olarak tanımlanıyordu ve dünyada çok az rastlanıyordu buna.

Bir gün birlikte Kızılay'dayken beklememi söyleyip çiçekçiler çarşısına gitti. Elllerinde sarı laleler ile döndüğünde ikimiz de kahkaha attık. Sevdığım bir şarkıya gönderme yapıyordu: 'Sordum da sarı laleler bunlarmış. Nesini seviyorsun bilmiyorum ama sen seviyorsan ben de seviyorum,' dedi. Kendisiyle -ve benimle de- dalga geçmeye bayılırdı. O gün yolun ortasında, tüm insanların içinde bana şarkı söyledi ve elimden tutup zorla dansa kaldırdı. Sanırım en romantik anımız buydu çünkü ikimiz de romantizmin r'sinden bile uzak durmaya alışmıştık.

Beni havaalanında New York'a uğurlarken söylediği son sözler şuydu: 'Şu zamana kadar bir maviyi bir de senin gözlerinin rengini merak ettim.' Bu sözü ondan duymak beni gafil avlamıştı. Kırk yıl düşünsem ayrılığımıza bu duygusal noktayı koyacağını tahmin edemezdim. O gün ben de ilk defa üzıldüm mavi rengi hiç görmemiş sevgilime. Sadece bu değildi sorun tabii ki gözlerinde. Bu en nadir yaşanan Daltonizm durumu başka sorunları da birlikte getiriyordu ama yaşı ilerleyince görecekti neler olacağını; yalnız başına, bensiz.

New York'a gittikten iki ay sonra o haberi aldım. Trafik kazasını. Belki ben büyütüyorum yaşadıklarımızı, belki Demir için çoktan unutmaya başladığı bir anıdan ibarettim ama o haberi almak tüm benliğimi sarsmıştı. Hazır değildim. Bencilce ama öyle. Ben hazır değildim onun sonsuza kadar gitmesine, ben.

İşte filmlerimin hepsi bu yüzden siyah beyazdı. Demir'le yaşayamadıklarımın acısını dünyadan çıkartmak yerine dünyanın onun gözlerinden bakmasını istedim. Filmlerimin renkli olduğunu hissettirmesini istedim, göstermesini değil. Yıllarca hiç başka bir ilişkiye başlamadım. Ta ki geçen yıla kadar. Tüm benliğim ve mesleğim ile Demir'in anısını yaşatmak sahtelik gibi gelmeye başladı o noktadan sonra. Sanki onu aldatıyorum, oysa ölümler aldatılmaz. İşte son filmimi renkli yapmamın sebebi bu oldu, Demir ile ayrıldım sanki o hareketimle son bağlarımızı da kopardım.

Sizi başka duygusal zırvalarımla sıkmak istemiyorum. Bana inanmayanlarınız, duygularıma gülüp geçenleriniz ve anlamamı yitirdiğimi söyleyenleriniz olacaktır. Varsın olsun. Ben bu sayfayı kapatıyorum. Herkese mutlu hayatlar dileği ile...

Fark ettirmeden gözlerinden süzülen yaşları elinin tersiyle sildi Sedef. Kalan yolda uyumak istiyordu, düşünmek değil. Gözlerini yumdu ve hayata o meşhur yarım saatlik molalarından birini verdi. Birazdan İstanbul'a ve yeni hayatına ayak basacaktı.

SON BAKIŞ

Kardelen BİLEVCİ

Hayatım boyunca hep sade ve düz bir hayatım olsun istedim. Ama babam polis olduğu için neredeyse her sene şehir değiştiriyorduk. Aslında bu güzel bir şey çünkü sürekli yeni yerler görüyorum. Ama ne yazık ki okulum benimle birlikte gelmiyordu. Hiçbir zaman yakın bir arkadaşım olamadı. Ben de bu yüzden hep dua ederdim her yıl babamın tayini çıkmasın diye. Ama belli ki evren benimle aynı düşüncede değildi. Bu durumdan yıpranan bir tek ben değildim. Annem de çok yorulmuştu ama tek çocuk olduğumdan mıdır bilinmez bana pek çaktırmıyordu. Bu seneki şehrimiz çoktan belli olmuştu. Ankara'dan Samsun'a geçiş yapacaktık. Eşyalarımız bizden önce gittiği için biz sadece kişisel eşyaları alıp geçecektik. Arabayla yavaş yavaş yol almaya başlamıştık ki benim yine her zamanki gibi mide bulantım ve karın ağrım başladı. Genelde arabadayken olurdu ama artık normal yolda yürürken bile olmaya başlamıştı. Ama çok takmıyordum. Kulaklığımı takıp yolu izlemeye başladım. Sanki az sonra uyuyacak gibi hissediyordum. Gerçi ben hep bitkin ve yorgundum kendimi bildim bileli. Yaklaşık 5 saat sonra varmıştık. Gelince direkt yatağa yattığım gibi uyudum.

Güneş ışıkları gözlerimi acıtınca hemen yataktan zıpladım. Çünkü hem güneşten nefret ederdim hem de bugün benim okuldaki ilk günümdü. Hemen hazırlanıp babamın yanına gidecektim ki babam anneme doğru eğildi. "Bu benim son tayin edildiğim şehir olabilir canım," dediğini duydum. Sevinsem mi üzülsem mi bilememiştim. Hızlı bir şekilde okula gittik. Ben çok gergin değildim çünkü alışmıştım artık yeni ortamlara girmeye. Gün çok hızlı geçmişti. Birkaç kızla konuşmuşum ama çok da yakın olmadım. Okuldayken yine midem bulanmaya ve karnım ağrımaya başladı. Sanırım bundan artık

anneme ve babama bahsetmem gerekiyordu. Birkaç yıldır vardı bu durum. Ama bu aralar sıklaşmıştı ve ağırlaşmıştı. Düşünmeye ara vererek diğerlerine yetişebilmek için ders çalışmaya başladım. Yemek yedikten sonra uykum geldiği için yatağa yığıldım. Bu sabah düne göre daha kolay uyanmıştım. Ve bu sabah okula servisle gidecektim. Hava biraz soğuktuk ama bir süre sonra çok da takmadım. Servis bizi bıraktığında yağmur yağmaya başlamıştı. Bir anda ayağım kaydı. Az kalsın yere kapaklanıyordum ki üst sınıflardan olduğunu düşündüğüm bir çocuk beni tuttu. Beni bıraktığında çok sinirliydi ve galiba bu yüzden hiçbir şey söylemeden yürüyüp gitti. Utandığım için gitmesinden mutlu olmuştum. Hızla sınıfa girip sırama oturup hocanın gelmesini bekledim.

İşte tam o anda hiç olmak istemediğim bir yerde olduğumu anladım. Kapıda az önce çarpıştığım daha doğrusu üzerine düştüğüm çocuk duruyordu. Aklımdan "Yer yarılсын da içine düşeyim," diye geçirdim. Üzerinde forması olmadığından yeni geldiğini anladım. Ve benim şanssızlığımıza sınıfta bir tek benim yanımda boştu. Çünkü ben de yeniydim. İlk başta başka oturacak yer var mı diye bakındığını sezdim. Ama sonra başka boş yer olmadığını anlamış olacak ki yüzü düşmüş bir şekilde yanıma oturdu. Sonra ders başladı. Dersteyken beni süzdüğünü fark ettim. Zil çalınca tanışacağımızı falan düşünmüştüm. Ama o hiçbir şey söylemeden çıkıp gitti. Gün boyunca böyle devam etti. Neyse ki adını öğrenebilmişim. BARIŞ... Bu okula başladım başlayalı hiç derslere konsantre olamamıştım. Akşam zili çaldığımda annem kapıyı açmamıştı. Biraz daha zorladıktan sonra annemi arama kararı aldım. Ve annem telefonu açtığında akşam evde olmayacağını ve benim anahtarımı almamı tembihlediğini hatırlattı. Nasıl oldu da unuttuğuma anlam veremiyorken o anda başıma bir ağırlık saplandı. Annemin gelmesine yaklaşık 1 saat vardı ve ben baş ağrısından duramıyordum. Apartmana yeni taşındığımızdan hiç kimseyi tanıımıyordum. Merdivene başımı yaslayıp ağrımın geçmesini beklemeye başladım. Ama o an bayıldım mı uyudum mu bilemiyorum. Annemin dürtmesiyle uyandım. Annem çok endişelenmişti. Kollarım titriyordu. Eve girer girmez koşarak tuvalete ilerledim. Ve kusmaya başladım. Daha fazla dayanamıyordum. Çok yorulmuştum ve bunu anlatabileceğim bir arkadaşım olmaması en kötü yanlarından biriydi. Bu zamana kadar olan karın ağrılarım, mide bulantılarım, kusmalarım ve daha fazlasını artık birileriyle paylaşmam ve gerekirse doktora gitmem lazımdı. Bugün adını koyamadığım bayılma ya da her neyse benim kendim hakkında düşünmem gerektiğini düşündürmüştü. Şu anda en ihtiyacım olan şey ise uykuydu.

Yataktan okula gitmek için kalktığımda çok da iyi değildim. Yutkunmada zorluk çekiyordum. Su içerken bardağı kaldıramayıp elimden düşürdüm. Annem iyi olmadığını düşünüp beni okula yollamadı. Ve haftaya doktordan randevu aldığını

söyledi. Hastanelerin çok dolu olduğunu da ekledi. Tüm gün yatakta yattım. Annem bana zorla bir şeyler yedirmeye zorladı ama hiç yiyişim gelmedi. Bu yüzden tüm gün sanki uyumuşum gibi hissettim sonraki sabah kalktığımda. Hemen toparlanıp okula gittim. Barış benden önce gelmişti. Hiçbir şey söylemeden yanına oturdum. "Dün niye gelmedin?" diye sorduğunda çok şaşırdım. "Daha adını bile bilmediğin ve bir kez görmüş olduğun birinin böyle bir soru sorması sence de biraz saçma değil mi?" dedim.

"Adını bilmediğimi nereden biliyorsun Açelya?" dedi imalı bir bakışla. "Demek adımlı öğrenmişsin. O zaman şöyle söyleyeyim, seninle daha 10 cümleyi aşan bir konuşma bile yaptığımızı sanmıyorum. Yanlış hatırlamıyorsam ilk geldiğin gün benimle tek kelime konuşmamıştın. Ayrıca tanışmadık bile," dedim. "O zaman tanışalım. Ben Barış," diyerek elini bana doğru uzattı. "Ayrıca o gün için özür dilerim. İyi günümde değildim sanırım," dedi ellerini kumral saçlarını karıştırarak. Cevap vermeden sıramıza geçtim. Kapı açıldı ve ders başladı. Teneffüste normal insanlar gibi konuştuk. Bana tek çocuk olduğundan bahsetti. Ailesini falan anlattı. Ama benim asıl merak ettiğim neden yılın ortasında okul değiştirdiğiydi. Evet, ben de okul değiştirmiştım ama benim gerekli nedenlerim vardı. Babamın işi gibi. Ona bu soruyu sorma cesaretini bulup sorduğumda hemen konuyu değiştirdi. Bu işin içinde bir iş olduğu belliydi ve ben bunu öğrenecektim. Bir sonraki teneffüste lavaboya gittim. Ama iyi ki gitmişim. Kusmuştum ve yutkunmakta da zorluk çekiyordum. Sınıftaki kızlar hemen revire haber verdiler. Ve sonra tabii ki annem geldi. Artık kaçamazdım. Beni kaptığı gibi hastanenin aciline götürdü. Hasta hissetmemin yanı sıra annem de sağ olsun, "Keşke daha önce gitseydik," diye diye kafamı şişirdi ve artık başımda ağrımaya başlamıştı. Gözlerimi açtığımda hastaneye gelmiş olduğumuzu gördüm ve babam da gelmişti. Doktorlar test falan yapacaklarından bahsediyorlardı. Daha sonra yanıma gelip uyumamı söylediler. İtiraz etmedim çünkü çok uykum vardı. Tekrardan uyandığımda herkes başımdaydı. "Evet, Açelya, öncelikle sana birkaç sorumuz olacak," dedi doktor. Başımla onayladım. "Kusma, karın ağrısı, baş ağrısı, mide bulantısı, kollarda titreme, yutkunmada zorluk ve konsantrasyon bozukluğun var mı?" dedi. Doktorun söyledikleri karşısında resmen ağızım açık kaldı. Çünkü dediklerinin hepsi bende vardı. "Bende bu söylediklerinizin hepsi var," dedim titreyerek. Doktorlar aralarında bakışmaya başladılar. "Son bir sorum daha var ama bu size," dedi annem ve babama dönerek "Evliliğiniz akraba evliliği mi?" dedi. Soru her ne kadar saçma gelse de annem ve babamın bakışması beni tereddütte bıraktı. Çünkü annem ve babam hiçbir zaman ailelerinden konuşmazlardı. "Evet," dedi annem birden. Annemin yüzüne dehşetle baktım. Gerçekten bu olayın hikâyesini çok merak ediyordum. Ama şu an doktorun

diyecekleri daha önemliydi. "Açelya, nadir nörogenetik bir hastalığın var ne yazık ki. Sana sorduğum bütün belirtilerin neredeyse hepsi ve tabii testler sonucu senin Wilson hastası olduğunu anladık. Karaciğer, beyin ve diğer hayati organlarda bakır birikmesi sonucu ortaya çıkan ve nadir görülen kalıtsal bir hastalıktır. Bu hastalığın başlıca sebebi akraba evliliğidir. Size bu soruyu sorma nedenimiz de buydu," dedi babama dönerek. Babam başını anlamış biçimde sallayınca daha ailem hakkında bilmediğim neler vardır diye düşündüm. "Açelya senin bu belirtileri en başta az, daha sonra artarak devam ettiğini düşündüğüm 2 yıl var. Yanılıyor muyum?" dedi. Haklı olması beni üzen şey olmuştu. "Senin bu kadar beklemen yararına olmamış. Erken teşhis koyulmadığından nörolojik bir hasarla karşı karşıyayız. Yemene içmene dikkat etmen gerekir," dedi elindeki listeyi göstererek. Listede çikolata vardı. Nasıl çikolata yemeden durabilirdim. Sanırım bu duruma üzüldüğümü anladığı için doktor konuşmaya başladı. "Çok kritik bir dönem başlıyor senin için. Okula gidebilir misin bilemiyorum. Ama belirtilerin ağırlaşacak. Çok daha yorgun hissedeceksin. Tedaviye gelince ilk aşamada bakırın atılımını sağlayan ilaçlar kullanacaksın. İkinci aşamada bakır düzeyini korumak için çinko ve başka ilaçlar alacaksın. Üçüncü aşama ise serum bakır düzeyini düzenli izlemeye alacağız. Eğer ilaçlara yanıt vermezsen ki bu olabilir erken teşhis olmadığından, siroz ve hatta ölüm bile muhtemel. Umarım böyle bir şey olmaz," dedi üzgün bir bakışla. Odadan çıkarken üstümde bir ağırlık vardı. Ben ölebilirim. Yolculuk boyunca kimse konuşmadı. Eve girdiğimizde sessizliği bozan ben oldum. "Daha bilmediğim neler var? Tam olarak kaçınıcı dereceden akrabasınız?" dedim sinirli bir şekilde. "Öncelikle sakın ol kızım. Daha bilmediğin bir şey yok," dedi annem. Cümlesinden sonra duraksadı ve babama baktı. Artık babam konuşacaktı. "Annen, benim amcamın kızıydı. Biz birbirimizi sevdiğimizi söylemeye korktuk. Çünkü o benim kardeşim gibi görülürdü. Bir gün bu olay patladı. Sonra ailelerimiz bizi bildiğin evden attılar," dedi. Bir şey söylemeden odama geçtim. Daha fazla dinlemek istemiyordum. Hayatımın ilk yarısı bitmiş gibi hissediyordum. İkinci yarının da bitmesine çok olduğunu sanmıyordum.

Bu hafta benimle çok ilgilendiler. Sanki son zamanlarımı iyi geçirmemi ister gibiydiler. Ama buna çok sinirlendim. İlaçlarımı kullanıyordum. Ama doktorun da dediği gibi belirtiler ağırlaşmıştı. Okula gidemiyordum. Hayatım annemle, babamla ve doktorlarla geçiyordu. Uyumaya hazırlanırken telefonuma bilmediğim bir numaradan mesaj geldi. "Binlerce kez beter olsun gece, senin ışığın yoksa," diye yazılmıştı tanımadığım bir numaradan. Ben de kimden olduğunu anlamadığımdan cevap niteliğinde soru işareti attım. "Ben Barış ve her şeyi biliyorum," diye bir mesaj geldi. Mesajı yazanın

Bariş olmasına mı her şeyi biliyor olmasına mı daha çok şaşırdım karar veremedim. İşte tam o anda çok iyi ve aynı zamanda çok kötü bir şey olmuştu. Bariş arıyordu fakat ben açamıyordum. Vücudumdaki bütün kaslarıma kramp girmiş gibi hissediyordum ve hareket edemiyordum. En son anneme seslendiğimi hatırlıyordum ve gerisi karanlıktı.

Gözlerimi açtığım zaman olmaya alışık olduğum bir yerdeydim. Hastane... Ama yanımda bana gülümseyerek bakan biri vardı. Ve elimi tutuyordu. "Zamanım çok kalmadı değil mi?" dedim. Bir yaş aktı gözünden. Sanırım cevabımı almıştım. Resmen karşılıklı ağlıyorduk. "Seni doğduğundan beri tanımamam büyük kayıptı. Belki o zaman daha fazla zamanımız olurdu. Kalp atışımı ilk hızlandıran kişinin sen olduğunu biliyor muydun?" dedi sırtarak. "Eğer zamanı geri alabilseydim, ışığının karanlığı yenmesine yardım edebilirdim, her günümü her saatimi seninle geçirirdim," dedi buruk bir sesle. "Ve senin sayende bu hayatta bir amacım var. Doktor olup erken teşhis koymak," dedi bana bakarak. Her ne kadar buna gülssem de erken teşhis konulmaması ve benim sağlığımı önemsemem bana pahalıya patlamıştı. O sırada ağlayarak camdan bize bakan annem ve babama baktım. Bana son bakışlarıymış gibi bakıyorlardı. Daha önce ölüm döşeğinde olup yoğun bakımda yatan bir kız olacağımı söyleseler asla inanmazdım. Bariş'a doğru ağır ağır başımı çevirdim. Gerçek sevginin her zaman sıra dışı olduğuna inanırdım. Ama hiçbir zaman yaşayabileceğimi düşünmezdim. Bariş elimi daha sıkı sardığında ağzından "Seni seviyorum," kelimeleri döküldü. "Ben de seni en başından beri..." diyemedim. Cümlemi bitirmeye çalışırken nefes alamadım ve konuşamadım. Ama o anlamıştı ve önemli olan buydu. Gözlerim kapanmadan birkaç saniye önce odaya gelen doktorlara baktım, anneme ve babama baktım ve en son onun gözlerine baktım. Gitme der gibi bakıyordu. Ama artık gitme zamanım gelmişti. Ve göz kapaklarım yavaşça kapanırken gözümün önünde en sevdiğim insanlar vardı. Bu benim onlara son kez bakışımdı.

SON GÜN¹

Bayram SEVİNÇ

Hepsini tek seferde sildirdim. Kan damarları, nöronlar ve sinir lifleri ile dolu vıcık vıcık beynimde, adına hafıza dedikleri ve benim için artık lanet haline gelen bütün o hatıraların hepsini sildirdim. Tarih profesörü olduğum gün beni tebrik eden insanların yüzündeki gülümsemeyi, Mars'a gönderilen ilk koloninin "ulaştık" mesajını izlerken yaşadığım heyecanı, kutuplardaki buzullar eridikten sonra yükselen deniz seviyesi yüzünden evsiz kalıp akın akın göç eden insanları gördüğümde hissettiğim korkuyu ve 50. yaş günümde kaybettiğim annemin cansız bedenine bakarken hissettiğim çaresizliği... Hepsini, evet hepsini sildirdim. Başıma takılı elektrotlarla işlemin başlamasını beklerken:

"Emin misiniz?" diye soran doktoruma,

"Tabii ki eminim," diye yanıt verdim. "Bugün yeniden doğuyorum."

Doktorum ve hemşirem son kontrolleri yaparken, bugün yaşadıklarımı son defa aklımdan geçirdim. Artık bir daha "Hatırlama" denilen o berbat şeyi yapmayacağımı düşünerek mutlu oldum ve bugün yaptıklarımı da son defa olarak beyin kıvrımlarıma kaydetmeye başladım.

Tarih: 12 Ocak 21.00 Salı. Yer: Üsküdar/İstanbul. Bugün benim 80. yaş günüm. Doktor Nevzat Bey'in Boğaz'a bakan kliniğinde, 80 yıllık hayatım boyunca edindiğim

¹ Nörogenetik Öykü Yarışması İkincisi

bütün hafızamı sildiriyorum. Hava bugün de yıllardır olduğu gibi kapalı. Güneş bugün de görünmedi. Havadaki asit oranı öldürücü seviyede. Oksijen tüpüm dolu. Birazdan uçuşa geçiyoruz. Kemerlerinizi bağlayın ve havlunuzu almayı unutmayın. Kaptan Nemo Üsküdar'dan bildirdi.

"Merakımdan soruyorum," diye düşüncelerimi böldü doktorum. "Bu işlem sonucunda bütün hafızanız silinecek ve beyniniz artık yeni hafıza oluşturmamayacak. Yani yaşarken ölmek gibi bir şey. Gerçekten bunu kaldırabilecek misiniz?"

"Ölmek mi?" diye cevapladım. "Geçen ay bana pankreas kanseri teşhisi kondu. Zaten en fazla 6 ay sonra öleceğim. Geri kalan zamanımı 80 yılın hatıralarıyla geçirmek istemiyorum. Yıllarca acı çektim zaten."

"Anlıyorum ama sizin gibi nadir bir yeteneğe sahip olan bir insanın bundan vazgeçmesi çok zor olmalı. Üstelik bütün insanlar sizin sayenizde aynı yeteneğe sahip oldu."

"Öncelikle bu bir yetenek değil," diye cevap verdim. "Dünyada şu ana kadar 105 kişide görülen ve adına Hipertimezi denilen nadir bir hastalık. İkincisi, insanlar kafalarına taktıkları çip sayesinde benim gibi olabildiler. Üçüncüsü ve sonuncusu da yaşadığın her günü ve her anı ayrıntılarıyla hatırlamak o kadar da iyi bir şey değil."

"Pekâlâ," dedi doktorum lafı fazla uzatmadan ve karşı duvara yansıttığı karışık görüntüleri işaret etti. Beynimden alınmış olan ve gelişigüzel dağıtılmış bir sürü anı parçacığının hareket ettiğini gördüm. Düşünler, mezuniyetler, kutlamalar, ayrılıklar ve ölümler... Biraz daha dikkatli bakınca bu anıların belirli etiketlere göre kategorilendirildiğini fark ettim.

"Burada gördüğünüz sizin 80 yıllık hayatınızın bir özeti," diye anlatmaya başladı. "Sizin beyniniz, diğer insanlara göre farklı bir özelliğe sahip. Bazıları buna yetenek diyor, bazıları ise hastalık. Bunun genetik olduğuna dair bazı teoriler de var. Burada gördüğünüz her günü ve her anı ayrıntılarına kadar hatırlayabiliyorsunuz. Bu gerçekten inanılmaz bir şey."

"Bunları biliyorum Doktor Bey," diye çıktım. "Siz yapacağınız işlemi anlatın."

"Pekâlâ," dedi. "Öncelikle bütün hatıralarınızı sahip olduğunuz duygulara göre kategorilendirdik. Çünkü güçlü hatıralar, güçlü duygulara dayanırlar. Beynimiz, edindiğimiz bir bilgiyi eğer sevinç, üzüntü, korku gibi güçlü bir duyguyla ilişkilendirirse onu kolay kolay unutulmayacak bir hatıra olarak kaydeder. Mesela Fransız İhtilali'nin

tarihini çabuk unuturuz ama doğum günümüzde aldığımız hediyeleri unutmayız. İşte sizin beyniniz de istisnasız her şeyi kuvvetli duygularla bağlıyor ve 80 yılı eksiksiz hatırlayabiliyorsunuz. Tam bu noktada biz bu süreci tersine çevireceğiz ve bir daha yeni hatıra oluşturulmasını engelleyeceğiz. Dünden itibaren başlayıp geçmişe doğru giderek hatıralarınızı belirli kategorilere göre sileceğiz. Son aşamada da bugüne dair hatıralarınızı silip işlemi sonlandıracağız."

"Neden bugünü en sona bırakıyorsunuz?"

"Çünkü silme işlemi boyunca bu uygulamayı kendi iradenizle yaptığınızı hatırlamanız gerekiyor. Aksi takdirde zihninizi kaybettiğinizi zannedip istenmeyen tepkiler verebilirsiniz. Hazırsanız başlayalım."

"Bir dakika," dedim. "Seksen yılı komple silin ama sadece tek bir güne dokunmayın."

"Hangi gün?" diye sordu doktorum.

"Oraya geldiğinizde ben size haber veririm," dedim.

"Pekâlâ!" dedi ve işleme başladılar.

Uzakta görünen Boğaz manzarasına son bir defa baktım ve gözlerimi kapattım. Bir anda yukarıdan aşağıya doğru son hızla düştüm. Sanki dipsiz bir kuyuya çekiliyor gibiydim. Etrafımda görüntüler belirmeye başladı. Tanıdığım bütün insanlar ve yaşadığım her şey hızlı hızlı gözümün önünden geçti. Hastalığımın dolayısı bunların nasıl bir his olduğunu biliyordum. Kendimi bildim bileli küçücük bir objeden, geçmişte yaşadığım belirli bir günü hatırlayabiliyor ve o anda hissettiğim duyguları yeniden yaşayabiliyordum. Ve sonra tekrar ve tekrar... Ancak bu seferki farklıydı.

Huzurevinde yaşadığım son 5 yıldaki yalnızlık günlerim geçmeye başladı gözümün önünden. Bahçedeki sandalyede oturup gözlerimi kapıya diktiğim günler, herkes sohbet ederken pencerenin kenarında oturup yağmuru seyrettiğim saatler... Sonra çocukluğumun yalnızlık günleri geldi. Babamın işten dönüşünü beklerken evimizin önündeki kaldırıma oturup tek başıma beklediğim akşamüstleri, dışarıda kar yağarken yorganın altına girip hayaller kurduğum buz gibi geceler, işlemediğim suçlar yüzünden öğretmenimin verdiği duvara dönük bekleme cezasının bitmesini beklerken ağrıyan ayaklarım... Sıra gençliğimdeki yalnızlık günlerime geldiğinde, çok daha ağır acılarla karşılaştım. Tatilde evlerine giden öğrenciler yüzünden sessizleşen üniversite yurdunun koridorlarında yürüdüğüm saatler, işsiz ve beş parasız İstanbul sokaklarında gezindiğim günler, kalabalık davetlerde, partilerde, gezilerde, yemeklerde, arkadaşlarımla gülerken,

herkes benimle alay ederken, hoşlandığım kızın başkasıyla sohbet ettiğini gördüğümde kendimi öldürmeyi planlarken yaşadığım bütün o yalnızlık yılları... Hepsi bir bir silinip gitti. Önceden bu görüntüleri tekrar tekrar hatırlayıp sanki o anda yaşıyormuşum gibi acı çekerdim. Ama şimdi o hatıralar da, hissettiğim yalnızlık da sonsuza kadar uçup gitti. Hatırlamaya çalıştım ama olmadı. Hayatımda ilk defa istediğim bir hatırayı hatırlayamadım. Sevinip sevinmemek arasında kararsız kaldım. Nasıl tepki vereceğimi şaşırmıştım. Daha önce hiç yaşamadığım bir şeydi bu.

Daha sonra sıra başarılarıma geldi. Geçtiğim sınavlar, aldığım ödüller, yendiğim insanlar bir bir silindi. Üniversitede kazandığım unvanlar, bölüm başkanı olduğumda hissettiğim gurur, tarih bilimine yaptığım katkılardan ötürü hakkımda yazılan övgü yazıları uçup gitti. Çok nadir görülen bu hastalığım yüzünden bütün dünyada ünlü olduğum zamana ait görüntüler yavaş yavaş çıktı aklımdan. 2045 yılında, hastalığımı anlattığım bir yazımı okuduktan sonra aklına parlak bir fikir gelen Amerikalı bir mühendis, insanların her anını kaydedebilen bir çipi başarıyla üretmişti. O günden sonra hemen hemen herkes bu cihazı beyninin içine monte ettirmişti. Duyu organlarından gelen bütün iletiler önce bu çipte toplanarak hafıza deposuna kaydediliyor, daha sonra beynin ilgili bölümlerine gönderiliyordu. Böylece kişinin beyninde oluşan hafızanın aynısı bu çipin içinde de yaratılıyordu. Bu olayla birlikte ben de tüm dünyada ünlü olmuştum ve gazeteciler benimle röportaj yapmak için sıraya girmişlerdi.

"Böyle süper bir yeteneğe sahip olmak nasıl bir duygu?" diye sormuştu herkes.

"Berbat bir şey," diye cevap vermiştim her seferinde. Ancak verdiğim cevabın ne anlama geldiğini hiçbir zaman anlayamamışlardı. İnsanlar tıpkı benim gibi artık her şeyi bilip her anı hatırlamaya başlamışlardı. Hatıralarını sadece kaydetmekle yetinmiyor, bir de herkesle paylaşıyorlardı. Küçük kolajlar, videolar, enteresan hayat parçacıkları yaratıyor ve birbirleriyle yarışıyorlardı. Gittikleri bir konseri, okudukları bir kitabı, yaptıkları bir sporu ve hatta sevdikleri insanları bile sırf paylaşabilmek için kaydediyorlardı. Mutlu olmak için değil paylaşabilmek için yaşıyorlardı. Unutmanın bir mükâfat, hatırlamanın ise bir ceza olduğunun farkında değillerdi. Bütün bunlar da yavaş yavaş silindi aklımdan. Yalnızlık ve başarıya dair hiçbir şey kalmamıştı içimde.

O güne kadar okuduğum kitaplar, izlediğim filmler, yazdığım makaleler suya atılıp da mürekkebi dağılmış gibi paramparça olmaya başladılar gözümün önünde. Dostoyevski, Proust, James Joyce birer birer çıktılar hayatımdan. Albert Camus'nun hayata karşı tepkisizliği, Oğuz Atay'ın ergen hezeyanları, Kafka'nın bunalımları beni

terk edip gittiler. Ütopyalar, distopyalar, dünya dışı yaşamlar, yıldızlar arası seyahatler, bilim kurgu hikâyeleri... İyi filmler, kötü filmler, sonu başından belli olan filmler, hiçbir şey anlamadığım saçma sapan filmler... Hepsini, evet hepsini çıkarıp attım.

Sıra insanlara geldiğinde korktum biraz. İş arkadaşlarımı görünce gülümsedim. Çocukluk arkadaşlarıma özlem duydum. Üniversite arkadaşlarım karşıma dizilince ne kadar yaşlandığımı anladım. Bütün ailem karşımda durup bana baktıklarında bir an için pişman oldum. Hatta silme işlemi bile durdurmaya karar verdim ama sonra vazgeçtim. Sonuna kadar gitmek zorundaydım. Ondan sonra gelen insanları görünce ne kadar doğru bir şey yaptığımı bir daha anladım. Dert anlatan insanlar, sürekli şikâyet eden, küsen, barışan, ağlayan, zırlayan insanlar, kafa ütüleyen, borç isteyen, yere tüküren, dedikodu yapan, kızan, bağırان, mutsuz, huysuz, cahil, kaba milyonlarca insanı bir çırpıda sildim. Kapılardan bacalardan girenler, hayatıma müdahale edenler, benim hep yanlış bir insan olduğumu söyleyenler, nasihat eden büyükler, ceza veren öğretmenler, yalan söyleyen politikacılar, iyiler, kötüler, zenginler, fakirler, mutsuzluktan ölenler, aşk acısından deli divane olanlar, çöllere düşenler, Kaf Dağı'nı arayanlar, devlerle savaşanlar, bir ulak gibi ülke ülke gezenler... Sonunu bildiğim bir filmi izlemiş gibi nefret ettiğim birinden intikam alır gibi ölüp gidenlerin ardından saygıyla bakar gibi baktım hepsine.

Son 100 yılda insanlığın ne kadar ilerlediğini, Mars'a koloni kurduğunu, bize benzeyen robotlar yaptıklarını gösteren hatıralarımı görünce umutlandım. Ama atmosferi delip ekosistemi bozduklarını, gökyüzünü simsiyah dumanla kapladıklarını, en son 30 yıl önce gördüğümüz güneşin önünü kapattıklarını, buzulları erittiklerini ve solunacak oksijen dahi bırakmadıklarını görünce bir kere daha nefret ettim. Hepsinden kurtulduğum için bir kere daha sevindim.

Korkularım, umutlarım, utançlarıma dair ne varsa son hızıyla uçup gitti. Silinen her hatıra ve duyguyla birlikte hafiflediğimi hissediyordum. Yılların yükünü bir anda atmıştım üzerimden. Hayal kırıkları, pişmanlıklar ve endişeye dair bir şey kalmamıştı aklımda. İnsanlara yaptığım kötülükler, işlediğim küçük suçlar, kıskançlıklar, nefretler benden uzaklaşmıştı. Çocukluğum, gençliğim, yetişkinlik tecrübelerim, yaşlılıktaki bilgeliğim... Beni ben yapan bütün hayal ve hatıralardan azade olmuştum artık. Nöronlarımda gizlenen milyonlarca hatıranın tamamına yakını yok olup gitmişti.

Doktorum en sona âşık olduğum kadınları bırakmıştı. Onları görünce bir an heyecanlandım. En az sevdiğimden, en çok sevdiğime doğru silinmeye başladılar. Başlangıçta pek bir şey hissedemesem de sonlara doğru içimde tuhaf hisler dolaşmaya

başladı. Nöronlarımın en diplerine yerleşmiş kadınların akıp gittiğini görünce, sanki terk edildiğimi hissedip gözyaşlarımı tutamadım. Bir tanesi hariç, bütün kadınlar da silinip gitti.

Ve en sonunda O'nunla baş başa kaldım zihnimin içinde.

"12 Ocak 2040 Perşembe," diye seslendim doktoruma. "Sadece bu tarihi silme."

"Tamam," dedi.

Ve işte şimdi 60 yıl sonra, onunla ilk defa baş başa kalmıştım. Dikkatimi dağıtacak, beni başka yerlere götürecek hiçbir hatıra yoktu. Sevgili olduğumuz altı aylık süredeki bütün hatıralarım etrafımda uçuşmaya başladı. Önce ayrıldığımız gün silindi. Ettiğimiz kavgalar, ağız dolusu hakaretler, birbirimizi yaralamak için söylediğimiz bütün o kırıcı sözler ve beni bırakıp gittiğinde arkasından bakarken döktüğüm gözyaşı yok oldu. Onu ilk gördüğüm gün, elini ilk tuttuğum, onsuz yaşayamayacağımı fark ettiğim ilk an... Hepsi bir canavar tarafından yutuldu. Beynimdeki hatıraların sayısı azaldı ama geriye kalanlar bütün zihnimi sarmaya başladı. Bütün benliğim ve kişiliğim sadece onunla doldu. Gülüşündeki sıcaklık, ellerindeki utangaç tavır, saçlarındaki yumuşaklık benim bedenimle bir bütün oldu. Kendimi ondan farklı hissedemez oldum. Geriye sadece o ve ben kaldık. Geriye sadece ikimizden oluşan tek bir kişi kaldı.

Doktorum ve klinikteki bugün de silinmeye başladı. Bu oda, bu insanlar... Yaşadığım son gün de çöp kutusuna yollandı ve işlem tamamlandı.

Tarih: 12 Ocak 2040 Perşembe. Yer: Üsküdar/İstanbul. Bugün benim 20. yaş günüm. Şu anda bir klinikteyim. Başımda elektrotlar var ve bir doktor bana bakarak sırtıyor. Burada ne yaptığıma dair hiçbir fikrim yok. Hava bugün güneşli. Mis gibi oksijeni içime çekiyorum. Bugün Özlem bana doğum günü sürprizi yaptı. Hiç bu kadar mutlu olduğumu hatırlamıyorum. Ona bakarken, bütün hayatımı onunla geçirmek istediğimi fark ettim. Onu sevdiğimi ve onun da beni sevdiğini biliyorum. Ona evlenme teklif edeceğim. Bunun için güzel bir organizasyon yapmam lazım. Ama önce bu klinikten ayrılmam gerekiyor. Özlem yapacağım sürpriz evlilik teklifine çok sevinecek. Bugün hayatımın en mutlu günü. Kaptan Nemo Üsküdar'dan bildirdi.

SON MEKTUP

Feyzanur TORLAK

31.10.20

Azizim,

Üzülerek söylemeliyim ki bu sana son mektubum. Seni de diğer insanlar gibi unutmaya başlamadan bu mektubu yazmak istedim. Umarım beni anlar, kızmaz ve artık yorulup yaşlandığımı benden daha çabuk kabullenirsin. Oralar nasıl, mutlu musun? Ben bu aralar kendimi kaybolmuş ve yalnız hissediyorum. Teşhis konuldu konulalı kendi evimde üstümdeki gözlerle yaşıyorum. Ama bu son mektubum Aziz, hatıralarla dolu olacak. Benim için senin için belki de hayatım için.

Hatırlıyorum da sen de hatırlar mısın bilmem, gençliğimizde büyük göle gider, balık tutar saatlerce yüzerdik. Sen, "Bu benim işim, karışmayın," dediğinden biz ağacın altında saatlerce yüzmenin yorgunluğunu atardık. Ta ki pişirdiğin balıkların kokusu burnuma gelip midemi guruldatmaya başlayana kadar. Sofrayı çoktan kurmuş olurdun. Diğerleriyle birlikte ne var ne yok silip süpürürdük. Yemeğin midemizdeki ağırlığıyla oturur saatlerce sohbet ederdik. Ben konuştuğumda dalga geçer "Edebiyat yapma!" derdin. Akşama doğru pılımızı pırtımızı toplayıp evin yolunu tutardık. Sabahları seni zorla kaldırır karşıma oturtturup ders çalıştırırdım. Hiç sevmezdin ne edebiyatı ne kimyayı. "Ben bunlar için doğmamışım," derdin. Ama doğru olmadığını sonra anlayacaktın. Seni ders için ne kadar sürüklersem sen de beni bayramlardan önce öyle sürüklerdin. Merkeze gider yeni giysiler alırdık kendimize. Ben saçma bulurdum ilçe yerde yeni kıyafeti. Paramı kitaba vermeyi yeğlerim. Ama sen inatçıydın. Her seferinde de ikna ederdin. Hem derdin: "Kızlar yeni kıyafet severler." Birlikte ilk defa farklı bir

şehre gidişimiz hâlâ gözümün önünde. Senin üstünde lacivert ceket, kahve pantolon. Bense yeşil kazak, siyah pantolon. Kendimize göre şıktık. Üniversiteyi gezişimiz hâlâ o kadar taze bir anı ki dostum umarım hep öyle kalır. Sen büyük binaya gözünü dikmiş çok şaşmıştın. Ben de sanki okuduğum romanlardan birinin içine düşmüştüm. Acaba ne kadar öyle ağzı açık baktık binaya? Yeni bir hayat olacağını fark etmiştik ama. "Sen olmasan," dedin "asla burada olmazdım." Teşekkür ettin. Bense bir kulağıma seni dinleyip bir kulağıma kalabalığın sesini alıştırmaya çalışıyordum. Aşkımı ilk sana açmıştım. Delirmiştin mutluluktan. Yardım etmiştin de kızla ancak öyle konuşabilmiştim. Bilemezdin. Bilemezdim. Nikâh şahidimiz olacağını, oğlumuzun kulağına ilk ezanı senin okuyacağını...

Ama iyi ki bilemedik Azizim. Ya ben senin gideceğini bilseydim. Önceden bilmek kötümüş Aziz. Bunu artık bilmediğim bir şey kaldı mı dediğim işte bugün yetmiş yaşındaki ben söylüyorum.

Şimdiyse yüzmeyi geçtim sevgili dostum, su beni korkutuyor. Hani bir gün yine yüzerken çok korkup karaya çıkmıştık. Meğer deprem oluyormuş. Kaç yaşındaydık. Dokuz veya on. İşte Aziz, ben on yaşındaki hâlim gibi korkuyorum. Bana bir hiçmişim muamelesi yapıp istemediğim şeyleri zorla dayatıyorlar. Yemek saatleri benim için işkenceden farksız. Kendi evimde istediğim kıyafetle dolanamıyorum. İstediğim yerde uyuyamıyor, istediğim yerde uyanamıyorum. Sanki sığıntı gibiyim sevgili dostum. İyi ki bu hâllerimi görmüyorsun Aziz. Aşkımı paylaşıp deli olduğum kadınsa çok değişti. Bu aralar söylediğim her şey onu rahatsız ediyor. Sana mektup yazmama bile izin vermiyor. Sanırım onunla konuşmamı istemediği gibi seninle konuşmamı da istemiyor. Aklım bana türlü oyunlar oynuyor. Sevdiğim kadın bu muydu? Ayırt edemiyorum. Derdimi de sadece sana, yetmiş yıllık arkadaşına anlatabiliyorum. Umarım beni anlarsın Aziz. Elveda eski dostum. Elveda...

Seni hep iyi hatırlayacak yetmiş yıllık arkadaşın

Bir anda başını kaldırdı yaşlı adam. Ayakları onu arkadaşına getirmişti. Eski tahta kapıdan içeriye girdi. Arkadaşını buldu. Mektubu imzalayıp zarfın içine, zarfı da taşın üzerindeki posta kutusuna koydu. Burası kasabanın en çiçekli bölgesiydi. Yeni değildi belki yüz elli yıldır. Bir anda nerede olduğunu hatırlayamadı. Sakinleşip etrafına dikkatlice bakmaya karar verdi. Mezarlıktaydı. Çiçeklerle bezenmiş bir mezarlıkta. Yaşlı adam sırtıttı. İnsanlar mezarlıkları fazla mı önemsiyorlardı ne?

Arkadan bir kadının telaşlı ayak sesleri duyuldu.

SON TABLO

Kerem SİĞİRCİ

"...En başa dönersek: Tanrı, Âdem'i yarattı -kiminize göre yaratmadı.- Ve Âdem de dâhil olmak üzere herkese bir kusur bağışladı, kimisinin beyni kusurlu çalıştı, kimisinin diğer organları veya uzuvları. Neden böyle yaratıldığımız hakkında net bir fikrim yok, ama tek bir sebebi olmadığına eminim. Ve bir süre sonra insanlar, hastalıklı kişileri ölüme terk etmek yerine çözüm bulmaya çalıştılar. Otları ve bitkileri kaynattılar, onları içmeye ve yaralarına sürmeye başladılar. Medeniyetler gelişmeye başladığında hastalara müzik dinlettir, temiz sularda yıkadılar, ruh sağlığının da insan vücudu için önemli olduğu kanısına vardılar. Bir yandan felsefe ve matematik gelişti, insan denilen varlığın ufku ve yapabileceklerinin sınırı iyice açıldı. Bilimin, özellikle de tıbbın temeli atıldı. Ve şu anda ulaştığımız çağda tek bir gen örneğinizden kaç yaşında öleceğiniz, hangi hastalıkları taşıdığınız hatta ilerideki çocuklarınızın göz rengi bile tahmin edilebiliyor. Neyse, konuyu çok dağıtmayalım. Demek istediğim; başından beri bu dünyada kusurlu ve aykırı olan yaratıklar bizleriz, dolayısıyla en basitinden depresif belirtiler göstermeniz bile çok doğal bir durum. Şuraya dünyanın en mutlu insanını getirin, yaptığı her işten başarılı ve tatmin olarak ayrılan kendini sonuna kadar keşfetmiş ve özümsemiş bir insan olsun. "Hiç depresyona girdiğini düşündün mü?" diye sorarsak emin olun, "İntihar etmeyi bile düşündüm," der. Çünkü bu dönemde hasta olmamak imkânsız, bu yüzden çağa ayak uydurup hayatımıza devam etmemiz lazım. Sorunun cevabını alabildin mi, tamam mı? Başka sorusu olan va... Buyurun."

"İnsanların psikoloji üzerine yazdığınız kitabınızı bu kadar sevmesinin asıl nedeni nedir sizce? Yani bu kitap, bu kadar başarıyı nasıl yakaladı?"

"Bence işin sırrı hiçbir şeyi, hiçbir şeyden ayırmamakta. İnsanlar her zaman sanatı, felsefeyi, bilimi birbirinden ayırıyorlar. Ama bunlar hayatımızın her yerinde olan ve birbirini tamamlayan parçalar. Kitapta yaptığım tek şey, bilim ve edebiyatı bir arada tutmak."

Telefonuma bakar gibi yaptım ve mikrofona yaklaşıp, "Hanımefendiler, beyefendiler, özel hayatımla ilgili bir sıkıntı çıkmış durumda. O yüzden acilen çıkmam gerekiyor, sorularınızı başka bir gün sorarsınız. Geldiğiniz için teşekkürler," dedim. Arkamdan gelen "Erol Bey lütfen, bu son soru!" diye haykıran telaşlı bağırışlar eşliğinde kitabevinden hızlıca çıktım.

İnsanların beni göremeyeceği kadar uzaklaştıktan sonra bir sigara yaktım. Yakaladığım ilk fırsatta bu lanete yapışmamam gerekiyordu, bunun farkındalığıyla sağlam bir nefes çektim. Gördüğüm ilk parka gidip banklara oturdum. Hava kararalı çok olmuştu, sonbaharın döktüğü yapraklar içinde gevşemeye çalıştım. Hayatımda bu kadar cümleyi bir arada kullandığım sayılı günlerdendi, hiç alışık olmadığım tarzdeki durumlardı bunlar. Genelde insanlar anlatır, ben dinlerdim. İnsanların bu kadar soru sormaya aç olduğunu fark etmemiştim. Telefonum çaldı, tanınmayan numara, sesini kıstım. Kitabevinden birileri geri gelmem için arıyor, diye düşünüp cebime koydum. Anlık bir kararla, "Belki başkasıdır," deyip telefonu yine cebimden çıkardım, açamadan arama kapandı. "Neyse," dedim içimden, "Çok önemliyse bir daha arar herhalde."

Gerginliğimi üzerimden attım ve ellerimi paltomun cebine sokup yola koyuldum, evim yürüme mesafesindeydi. Birazcık ilerledikten sonra gecenin karanlığında bir sokak köpeği gördüm, zavallı gözlerle çöpün yanından bana bakıyordu. Bir süre olduğum yerde durdum ve bakiştık. Saldıracağından değil, korktuğundan bakıyordu bana. Hissetmişim korkusunu. Gidip başını okşamak geldi içimden, diğerleri gibi olmadığımı belli etmek istedim ama kısa bir süre içinde vazgeçtim. Dostoyevski'nin hapisshanede rastladığı köpek geldi aklıma. Belki sevgi göstermemden rahatsız olur, diye düşünüp yeniden yoluma koyuldum. Ne kadar kitaplar okusanız da tezler yazsanız da bazı değiştiremeyeceğiniz gerçekler vardı, bu da onlardan biriydi sadece. Sevgisizliğe alışmış bir canlıya merhamet etmek çok ters tepebilirdi.

Sabah uyandığımda telefonumda bir sürü cevapsız arama vardı, hepsi de asistanımdan gelmiş aramalar. Yeniden aradı, açtım. "Efendim?" dedim yorgun bir sesle.

"Erol Bey, eski hastanız Bay F. dün gece intihar etmiş."

"Hangisi?"

"Ressam F."

"Nereden öğrendin?" dedim şaşkınlığımla mücadele ederken.

"Bu sabahтан beri bütün haber kanallarında bahsediyorlar. Ve unutmadan belirtmeliyim; bir elinde telefon, diğer elinde de jilet varmış."

"Telefon mu?" Yoksa beni dün arayan kişi, o muydu?

Hiçbir şey diyemeden kapattım telefonu, beynim bir süre boyunca harekete geçemedi. Öylesine yere bakıyordum sadece, kıpırdayamadım. Ne olayı düşünüp irdeleyebildim ne de buna niye bu kadar takılıp kaldığımı. Kendime gelince dün beni arayan telefon numarasını asistanıma attım. Ve şüphelerim doğru çıktı, telefon numarası F'ye aitti. Bir darbe daha yedim ve yeniden takılı kaldım, hareket edemiyordum. Yaklaşık yarım saatlik yere bakma faslından sonra bir kahve içtim ve hemen ofisime doğru yola koyuldum, F'nin intihar etmesinin sebebini öğrenmem gerekiyordu.

Nasıl da fark etmemiştim durumun bu kadar vahim olduğunu? Ve niye telefonu açmadım ki aklıma s*çayım. Belki benimle konuştuktan sonra vazgeçerdi? Hayır, o işler öyle değil Erol. Bir kişi hayatına son vermeyi kafasına koyduysa kendini öldürmeden çıkmaz o lavabodan, hiçbir güç uçurumun kenarındaki bir insanı engelleyemez. Ama telefonu açtığında işler çok farklı da olabilirdi ki nereden biliyorsun kenarındayken son bir kez arkasına bakıp vazgeçmeyeceğini? Ofise vardım, hızlıca içeri girdim. Asistanım kafasında kurduğu cümleleri söyleyemeden hızlıca geçtim yanından, kapımı kilitletim. Eski kayıtları karıştırmaya başladım.

Zamanında başka bir hastam vardı, kafasındaki depresif ve kendisini yıkıma uğratacak düşünceler o kadar ilerlemişti ki geriye dönme şansı yoktu. Bazen çok mutlu gelirdi, hiçbir şey olmamış ve yaşadığı hayattan memnunmuş gibi bazen de kendi canına kıyacağıнын garantisini verecek konuşmalar yapardı, bipolar (manik depresif) bozukluğu had safhadaydı. İlaç kullanmayı reddediyordu, kendisine göre ilaçların onu uyuşturup hayatını bir saman gibi yaşatacağını düşünüyordu. Bu yüzden bir psikiyatriste değil de bana geliyordu, -yine kendince- ilaç içmesini vurgulamayan birine. O hastanın intihar edeceğinden adım kadar emindim, hatta belki kendisinden bile daha fazla inanmıştım. Biliyorum, bir doktorun benimsemesi gereken en son düşünce ama kendisine bir türlü ulaşmamıza izin vermeyen birini nasıl tedavi edebilir ki bir insan? Kendimi duygusal olarak önden hazırladım, intihar ettiğini öğrendiğimde çok şaşırmadım. Neden şaşırmadığımı,

niye en başından bu kadar profesyonel olmayan düşüncelerde kaybolduğumu günlerce sorguladım ama. Ve bu sefer işler öyle değildi, ünlü bir ressam, farkına varamadığım bir sebepten dolayı hayatına son vermişti.

Geçen yıl hastalarımı aldığım notları çıkardım, buldum ve incelemeye başladım. Esansiyel tremoru ve zihinsel hiperaktivitesi olduğunu not etmişim, Nöroloji ve Nöropsikiyatri doktorları bu tanıları koymuşlar. Bir insanın intihar etmesi için geçerli sebepler değil bunlar. Bana gözden kaçırdığım bir detay lazım, küçükçük bir ipucu sadece.

Küçüklüğünden başlarsak annesi ve babası ayrılmış. Babası; onu küçükken başka bir şehre kaçırmaya çalışmış, başarısız olmuş. Ve yine babası, F'nin annesinin kredi kartı limitlerini doldurmuş. Eve haciz gelmiş, yaklaşık üç, dört ay boyunca annesiyle sokakta yaşamış. Anne tarafından kimse hiçbir şekilde yardım etmemiş. Bir süre sonra üvey babasıyla annesi tanışmışlar. Yeni bir evlilik, yeni bir aile ve yeni bir düzenin içinde bulmuş kendini. Tabii yeni bir hayata yeni sorunlar da eşlik etmiş, her zaman olduğu gibi. Bu ilişki de çok sürmemiş, anlattığına göre üvey baba yeni bir çocuk istemiyormuş ama F'nin kardeşi P. doğmuş. En sonunda üvey baba da terk etmiş onları. F., P. ve anneleri yalnız başlarına kalmışlar.

İlerleyen yıllarda yaşadığı çevresel faktörlerden, geçirdiği çocukluk travmalarından, hayatının yaşamak zorunda bıraktığı olaylardan ötürü kalıtsal olan tremoru kendini göstermiş. Ve bir de zihinsel hiperaktivitesi var tabii, o da aynı şekilde ailesinin bir armağanı.

Toplamda altı kere seans yapmışız ve hiçbirinde zihnindeki düşüncelerle çelişen bir konuşması olmadığını not etmişim. "Hayata ve insanlara karşı düşünceleri zaman zaman değişiklik göstermeyen, kendiyi barışık olmasa da yaşama tutunması için sebepleri olan biri." Evet, bulduk. Yaşamına tutunması için bir sebebi var. Ama o sebep hâlâ duruyor mu hayatında? Veya artık o bir "yaşama sebebi" değil mi?

Aldığım notlardan net bir sonuca varamayınca seanslarda kaydettiğim ses kayıtlarını dinlemeye başladım. Bir kayıтта, sorduğum "İntihara meyilli olduğunuzu hiç düşünüyor musunuz?" sorusu karşılığında bana şunları söylemiş:

"Psikolojik travmalar yaşarsanız nörolojik rahatsızlıklarınızın olasılığı artar, doğru. İntihara meyilli olmanızı da sağlar, bu da doğru. Ama ilk yıpranıştan sonra kendinizi toparlarsanız kendinizle barışıp yolumuza devam etmeye karar vererseniz bu ihtimal düşer bence. Ki ben de kendimle barışalı çok oldu. Tremorumun ameliyat (beyin pili ameliyatı) olmadığım sürece geçmeyeceğini, bununla yaşamak zorunda olduğumu, ameliyat olana

kadar sakinleştiren ilaçlar dışında başka bir çözümüm olmadığını ilk öğrendiğimde bir çeşit yıkıma uğradım tabii. Çünkü bir ressamım ben; ellerim demek, her şeyim demek. Kafamda biriken türlü türlü düşünceler var her zaman. Ve bu duygularımdan, düşüncelerimden arınmak için en iyi şekilde tuvallere aktarmam lazım. Ama titriyorum, gerçekçi ve ince detay gerektiren taslaklarımı çizemiyorum. Yine de bir şekilde halletmeye başladım; çizim tekniğimi kendi fiziksel sınırlarıma göre şekillendirdim, titremenin az olduğu zamanlarda atölyeme girdim. Kısacası alıştım zamanla. Alışmak da zorundaydım zaten, her şeyden önce benim bir kardeşim var, bahsetmiştim. P., annem öldükten sonra benim her şeyim oldu. Aynı şekilde ben de onun. Kendimi öldürme düşüncesinden çok, öldürdükten sonra kardeşimi ortada bırakma düşüncesi beni mahvediyor."Kardeş! Kesinlikle olay kardeşte bitiyor. Kardeş, kardeş, kardeş, kardeş... Peki, nerede bu kardeş? Hayır Erol, asıl merak etmen gereken şey bu değil. Asıl olay, şu anda yaşayıp yaşamadığı.

Asistanımın yanına gittim, "Canım, bana F'nin kardeşini bulabilir misin? İsmi P., P. Çallı"

"Biraz zaman alır ama bulabilirim, efendim. Ne için sordunuz?"

"Hayatta olup olmadığını öğrenmem gerek, hatta sadece bunu bilmek bile yeter bana."

"Tamamdır, bu akşam bilgilendiririm sizi. İyi akşamlar."

"İyi akşamlar."

Her yerimi sarmaşık gibi dolayan merak duygusu ve ikilemli düşünceler içinde evimin önüne geldim, kapıyı açtım. Yedim yemeğimi, açtım televizyonumu, yumdum gözümü. Ağır ve yorucu bir gündü bugün, az kalsın bir psikolog olarak delirecektim.

Kendimi hastalarımın seans yaptığım odada buldum ve karşımda o oturuyordu: Ressam. Kafamdakileri hızlı hızlı sormaya başladım. "Telefonu açsaydım eğer bu yaşadıklarımızı değiştirme şansımız olur muydu?"

Cevap yok, sadece düz bakışlar.

"Böyle bir şey yapacağının farkına varamamış olmam seni üzdü mü?"

Cevap yok, sadece düz bakışlar.

"Peki, o zaman, neden yaptın?"

"Öğrenmene çok az kaldı, doktor." dedi sırtarak. Konuşmasına sakince devam etti, "Şu an burada oturan ben, senden başkası değil, doktor. Beni bugüne kadar nasıl gördüysen

ve nasıl özüksediysen şimdi de o şekilde karşıdayım. Senin kafanın içindeyim, o yüzden bilmediğin şeyleri cevaplayamam. Hangi kitapta okumuştun, hatırlayamadım ama büyük ihtimalle Freud yazmıştır bunu, 'Her rüya direkt olarak sahibiyle ilgilidir, yani bencilcedir.' Peki sence buradaki asıl olay benim intihar etmem mi, yoksa senin gözünün önündeki detayları bile görememen mi?"

Ani bir şekilde uyandım, hafiften terlemiştim. Gözlerim, kafamdaki F'nin sorduğu son soruya karşılık bir hortlak görmüş edasıyla açılmıştı ve yerimden kıpırdıyamadım. Tek yaptığım şey hızlı nefes alışverişleriydi. Yaklaşık birkaç dakika içinde kendimi yavaşça toparladım ve karşımda açık olan televizyona odaklandım, haber başlığında "ÜNLÜ RESSAMIN SON TABLOSU" yazıyordu. Sesini açtım, spiker konuşmaya başladı. "Ünlü ressam F. Çallı, dün gece intihar etmeden önce evinin atölyesindeki tüm tablolarını yaktı ve geriye sadece şu an ekranlarda gördüğünüz çizimini bıraktı. Polisler ve olay yeri inceleme ekipleri bu resmi ölmeden birkaç saat önce yaptığını düşünüyor. Ve resimdeki titrek çizimler..."

Resme hayretler içinde baktım. Bir gece vaktinde, üstlerinde mezar taşı olmayan iki mezar vardı, içleri bomboş. Arkada tek bir ağaç, kendini iyice yıllara teslim etmiş ve yaprakları dökülmüş. Her yer kapkaranlık, tek parlak yer: Ay. Ve en önemli detayı, bu resmi titreyen elleriyle titrek bir biçimde çizmesi. Resme baktığınzda, size her ayrıntısıyla sadece "ölümü" anımsatıyor. Korku ve çaresizlik içindeki bir ölümü...

Belki kimse bilmiyordu, ama ben farkındaydım her şeyin, o iki mezarın da kime ait olduğunu biliyordum. F'nin resmi kendi ölümü için değil de kardeşinin ölümü için yaptığını biliyordum. Her şey kardeşinde bitiyordu. Sonunda çözmüştüm olayı, ama mutlu değildim. Olacak gibi de gözükmüyordum zaten. Sonuçta canına kıymasının önüne geçememiştım, farkına bile varamamıştım. Belki de kitap yazma saçmalıklarına girişmeseydim zihnim bu kadar dağınık ve dalgın olmazdı.

Çok geçmedi, telefonum çaldı. "Erol Bey, P. Çallı'nın sisteme üç gün önce öldüğü girilmiş."

"Tamam," dedim, "Çok teşekkürler. Yarınki randevuları ertesi güne erteleyebilir misin? Bir günlük kafa iznine ihtiyacım var, senin de öyle."Televizyonda yayınladıkları tablosuna bakarak bir sigara yaktım, titrek elli bu adamın son macerası ne kadar da acı vericiydi böyle.

Neyse F., umarım bana da bir mezar açmak için aramamıştın beni...

SONDAN BİR ÖNCE

Alperhan BENLİOĞLU

Köprünün demir parmaklığının dışında elleriyle demirlere tutunmuş bir hâlde aşağıya bakıyordu. Soğuk rüzgârı yüzünde hissederken tek düşündüğü soğuk suya kavuşma isteğiydi. Vücut sıcaklığı kendini suya teslim ederken O da düşüncelerin yavaş yavaş beyninden silinmesinin keyfini çıkartacaktı. Son bir kez aşağı baktı. Tam ellerini bırakmak üzereyken duyduğu sesle irkilip kafasını çevirdi ve sesi dinlemeye başladı.

Havanın soğukluğunu içinde hissederek koyu lacivert polarını boynuna kadar çekti. Herkesi tek tek inceliyordu. Yerde sürünen zavallı bir hayvanı yakalayıp derisini alarak kendine kemer yapacak kadar korkunç insanları. Herkes o kadar çok şey alıyordu ki gerçekten ihtiyaçları var mı diye düşünmeden edemedi. Önündeki kayar bantta sıralanan ürünleri ve bunları alan insanları ezbere biliyordu. Bu kez bir tane eksik süt almışsınız hanımefendi diye geçirdi içinden. Kalabalık bir markette çalışmamak için banliyö bölgesini tercih etmiş ve her sabah karların üzerinde titreye titreye yürümeyi göze almıştı ama yine de beklediğinden fazla müşterisi vardı ve onlarla ilgili her detayı en ince ayrıntısına kadar biliyordu. Bilmek ve hatırlamak onun lanetiydi. Unutmadan söylemek gerekirse kel çocuk yine her zamanki gibi sıradaydı ve yine cips almıştı.

Soğuktan buz kesmiş kafasında elini gezdirirken her zamanki gibi gözünü kasiyer kıza dikmişti. Cipsi yavaşça banta bıraktı. Saçma bir giriş yapmak istemiyordu. Sonuçta hastalık da olsa özel durumu olan biriydi. Özel biriyim diye geçirdi içinden. Hiçbir

şeyden korkmuyordu. Daha doğrusu istese de korkamıyordu. Urbach-Wiethe diye tekrar etti. Önce içinden, sonra sesli bir şekilde dışından. Kıza hastalığını anlatmak için sabırsızlanıyordu. Sonuçta korkusuz biriydi ve bunun kızı etkileyeceğini düşünüyordu. Ellerindeki yaralar aklına gelse de eldivenlerden dolayı rahattı. Kızda ne olduğunu anlayamadığı tuhaf bir şey vardı. Cipsleri lazer sensöre okuturken çok kısa bir an cipsin arkasını okuduğunu fark etti. "Zararlı bir şey var mı içinde?" diye laf attı. "100 gramda 537 kcal var, yağ 32,8 gram, lif 4,2 gram, protein 5,9 gram, tuz 1,9 gram," dedi kız. "Vay canına bunu şimdi ezberlemiş olamazsın, sanırım dikkatimi çekmek için evde buna çalıştın," diye bir espri yaptı. "Zararlı şeyler yersen sonun çok uzak olmaz," diye ekledi. "Olsun sondan bir önce mutlu olmuş olurum," lafına kız sadece gülümsedi ama cevap vermedi.

Yine market sırasındaydı ve yerinde duramıyordu. İçinden hastalığı ile ilgili detayları tekrar etti. Otosomal resesif yolla aktarılan kalıtsal bir hastalığım var. Deri ve mukozalarda hyalinsi, yani glikoprotein, bir maddenin birikmesiyle oluşan plaklar ve verrüler yüzde görülüyor ama gördüğün gibi benim durum iyi diye kendi kendine yaptığı pratiğe devam etti. Kızın kendisine doğru baktığını görünce heyecanla el salladı. Kız bir şey arıyor gibiydi. "Buradayım sıranın arkasında sondan bir önce." Kız aldırıyor gibi barkodları okumaya devam etti. O da tekrar içinden konuşmaya devam etti. Kromozomun üzerindeki 1q21 bölgesinde yer alan *ECM1* genimdeki mutasyondan dolayı oluşan kayıptan kaynaklanıyor. ECM-1 normal şartlarda hücrenin dışındaki bütünlüğü sağlayan ekstraselüler matriks elemanlarının üretiminde rol alıyormuş. Onun fonksiyon kaybına yol açan bir mutasyon yani. Hücre dışında protein birikimine neden oluyormuş. Ama esas amigdalayı vurgulamak istiyordu. Korkusuzluğunu. Sıra kendisine geldiğinde cipsi bırakır bırakmaz tekrara başladı. Genler, kromozomlar havada uçuşuyordu. Tam glikoprotein demişti ki kızın suratında inanılmaz korkunç bir bakış fark etti. Çok sinirli bakıyordu. Ne yapacağını bilemeden cipsi alıp kıza uzattı. "Bak beni iyi dinle, hiçbir şey ama hiçbir şey öğrenmek istemiyorum. Beynim zaten unutmadığım birçok şeyle yüklü durumda. Şu an cipsi elinden alırken aklıma 4,2 gram lif olduğundan başka bir şey gelmiyor. Sakın bana bir daha bir şey söyleme," diye bir solukta çıkıştı kız. Korkmuş bir ifadeyle kıza bakıyordu hâlâ. En önemli kısmını söylememiştir. Zorlayarak ağzını açtı ve amigdalamda oluşan hasardan dolayı diye devam ediyordu ki kız sözünü kesti. "Hay senin amigdalana!" Şampuanı okutup sertçe koydu. "Bunun yerine saç dökülmesini önleyecek başka bir şampuan seçsen iyi olur," dedi ve dediği anda yaptığı kötülükten

dolayı pişman oldu. Sadece ama sadece canını acıtmak istemişti. Suçlu bir şekilde gözlerini kaldırarak adama baktı. Tutarı ödeyen adam ise sessizce ortadan kayboldu.

Dışarı çıktı, soğuk havayı ciğerlerine çekti. Unutabilmek istiyordu. İnsanların sonsuz tüketimini, aldığı şampuanları ve daha birçok şeyi. Şampuan demesiyle kendini tekrar kötü hissetti. O olaydan sonra onunla karşılaşmamıştı. Kasiyer olmasının tek nedeni, hayatını yeni bir şey öğrenmeden idame ettirmek istediği. Hayatına, yeni bilgilerle birinin saldırması kendisine saldırıydı basbayağı. Marketin girişinde onu görmesiyle düşüncelerinden sıyrılıp peşinden koştu. Bastığı her adımda erimiş karlar etrafa su sıçratıyordu. Güneş gözlerini alacak şekilde parlak, gökyüzü ise masmaviydi. İçinde tuhaf bir hoşluk vardı. Raflar arasında koştururken arkasından biri seslendi.

"Avrupa'yı gezmek istiyorum, benimle gelir misin?"

"Sanmıyorum, şey ben sana üzgün olduğumu söylemek için geldim."

Yakından bakınca dudak kenarlarında oluşmuş lezyonları fark etti. Aslında adamın ne hissettiği umurunda değildi ama davranışını kendine yakıştıramamıştı. "Benim dedi amigdalamda," sonra durdu ve devam etti. "Tamam detay vermiyorum. Ama ben hiçbir şeyden korkmuyorum. Yani istesem de korkamıyorum," Kız söylediklerini tartıyormuş gibi dikkatle bakıyordu. Kız: "Senin adına çok sevindim ama gitmem gerek," diyerek arkasını dönerek uzaklaştı.

İş yerinden çıkar çıkmaz öğle arasında soluğu markette almıştı. Fazla uğraşmadan her zaman aldığı basit şeyleri elindeki metal sepete doldurdu. Aksi müşterilerden biri kızın olduğu kasayı resmen kilitlemişti. Arkasında bekleyen iki kişi yerlerinde huzursuzca kıpırdansa da yine de boş olan diğer kasaya geçmiyorlardı. Bir yandan adam ne anlatıyor diye merak ediyor bir yandan da onu görmek için sabırsızlanıyordu. Zaten soğuktan donmuş olan ellerine sepet her saniye daha ağır geliyordu. Üniversitedeki hocası geldi aklına. Bir bardak suyun ağırlığını sormuştu tüm amfiye. Kimine göre hafif kimine göre ağırdı verilen cevaplar ama doğru olan hiçbirisi değildi. "Bu sizin bardağı ne kadar tutacağınızla ilgili," demişti adam haykıran bir sesle. "On saniye tutarsanız belki hiçbir şey. Ama 2 dakika sonra yavaştan ağır gelmeye başlarken 15 dakika sonra belki kolunuzu hissetmediğinizi fark edersiniz." Düşünceler de böyle diyerek hocanın repliğini tekrar etti. Düşüncelerin size ne kadar ağır geleceği onları zihninizde ne kadar

taşıyacağınızla ilgili diyerek bitirdi. Kaç saniyedir kımıldamadan kıza bakıyordu kim bilir, diğer kasiyerin kendisine bağırdığını zor fark etti. Teşekkürler alışverişim bitmedi dese de kadın inanmış gibi durmuyordu. Biraz daha direnmeye çalışsa da kadının kendisine kilitlenmiş imalı gözlerinden kurtulamadı ve yan kasaya geçmek zorunda kaldı. Ürünleri banta koyarken arka tarafı dinlemeye çalışıyordu. Ne konuşuyordu bunlar böyle bir saattir. Adam oldukça iri kendi gibi keldi. Güreşçilere benziyordu. Yüz hatları oldukça belirgindi. Alnındaki çizgiler harareti konuşmasında bir belirip bir kayboluyordu. İstese de daha fazla kalamadan dışarı çıktı. Üzgünce ayaklarının karda bıraktığı izlere bakarak parlak güneşe doğru yola koyuldu. Bu kez iş çıkışını bekleyememişti. Yakaladığı ilk fırsatta ki bu öğlen yemeğinden feragat edip 1 saatlik arada yollara düşmesi sayesinde olmuştu, tekrar markete koştu. Açık otoparkı geçip çıkışa yaklaşıyorken onu gördü. Hayır, sevdiği kadın değil üst komşusunu. Ellerinde taşıyabileceğinden çok poşet vardı. Neden bu kadar şey yüklenmiş anlamadım diye düşünürken bir yandan kadına yakalanmamak istiyor bir yandan da vicdanına yenilmekten korkuyordu. Bu kadar çok şey aldığına göre taksi filan tutacaktır ya da ne bileyim onu ayda bir görmeye gelen oğlu belki bu kez arabasıyla alacaktır diye tahminde bulundu. Çok geçmeden kadın onu fark etmiş heyecanla ismini bağırmıştı. "Size de merhaba. Evet, çok işim var. Tabii çok acelem var. Hayır, size yardım edemem," demeyi çok isterdi. Kaygan buzların üzerinde poşet taşıırken tek düşündüğü bunlar olmuştu. Kadına neden taşıyamayacağı şeyler aldın demek istese de kendi kendine bunun gereksiz olduğunu hatırlattı. Belki kendi de taşıyamayacağı yüklerin altına giriyordu. İçini önce bir sıkıntı kapladı ama sonra kadına yardım ederek yaptığı iyiliğin, sonsuz uzayda, olumlu bükülmelere yol açıp kendisine ışık olarak geri döneceğini düşündü. Bir anda içini tarifi zor bir mutluluk kapladı. Karların üzerinden yansıyan ışık sanki ruhunu aydınlatıyordu. Teslimatı tamamladığında saatine baktı. İşe anca yetişebileceği kadar çok vakit harcamıştı. Gökyüzüne bakıp göz kırptı ve mesai saatini geçirmemek için hızlı adımlarla uzaklaştı.

Boş gününü denizi seyrederken geçirmeyi tercih etmişti. Büyük bir taş oturmuş deniz feneriyle beraber gri renkli denizi seyrediyordu. Uzaktaki geminin kaybolmasını keyifle izledi. Doğayla bütünleşmek diye düşündü, denizin tuz kokusunu içinde hissetti. Sanki içine girdikten sonra damarlarında çözölmüş kanına karışmıştı tuz. Kafasından onlarca görüntü hızla akmaya devam ediyorken o da her seferinde denize bakarak içini boşaltıyordu. Sanki karanlık denizin dibinden dışarı kafasını uzatıyormuş da her seferinde bilgiler bir yumruk olup tekrar onu aşağıya batırıyormuş gibiydi.

"Seni burada bulacağımı biliyordum." Sesin neşesine bakınca kim olduğunu tahmin etmek güç değildi.

"Küçük bir kasabada yaşıyoruz çok zor olmasa gerek."

"Aslında oldukça zordu, öğlenden beri epey yere baktım ama neyse ki buldum seni. Çok bilgi verip seni rahatsız etmek istemiyorum. Sen uzaklara bakmaya devam et. Sadece dinle beni. Ben yandan gözlerindeki deniz yansımalarına bakarak yavaş yavaş anlatırım. Hyperthymesia sanırım senin durumun. İnternette epey araştırma yaptım. Hipertimezi diye söylemeye çalışacağım. Heyecanımı affet lütfen. İnsan hastalığı böyle neşeyle anlatmaz tabii de işte deniz kıyısında sana bakmak iyi geldi sanırım. Otobiyografik belleğin inanılmaz gelişmiş. Her şeyi hatırlıyorsun. Sanırım fotografik hafızan da çok fazla. Bu kadarlık bilgiden de bir şey olmaz canım hemen düşürme yüzünü. Sen benden tarafa da bakma, denizi seyret. Yani diyorum ki hani ben de bahsetmişim özel durumumdan. Orta temporal loblarımda bilateral simetrik kalsifikasyonlar vardı. Yani ikimizde nadir insanlarız bir yerde." Sonra durdu ve derin bir nefes aldı. "Avrupa gezme fikrimi düşündün mü?"

Bazı anlar vardır her şeyin başladığı ve öncesinin ne olduğunun çok da önemli olmadığı. Her şey bir düşünceyle başladı. Big Bang, BOM! Bir fikir. Bir başlangıç. Hemen öncesinde ne vardı? Yanmaya başlayan talaş tozu. Öncesinde ağaç mıydı? Artık bir yangın. Hızla başlayan bir tepkime. İki maddeyi koy şartlar uygunsa her şey bitti. Artık ikisi de yok. Beyninin yandığını hissediyordu. Bardak dolmuş taşmaya başlamıştı ya da düdüklü tencere basınç artışına dayanamıyordu sanki artık. Hani burnu kanasa rahatlayacakmış gibi. Ürünler banttan geçti, saatin saniyesi tık etti, market arabası banta çarptı, çocuk annesinden şeker isteyip ağladı, müdür bağırdı, kel güreşçi tükürük saçarak kaba sesiyle şikâyet etti ve hepsinden de beteri o bir şeyler hatırladı. Liste gözünün önünden geçti ve sonsuz sessizlik. Olması gereken. Hayatı film şeridi gibi gözünün önünden geçmiyordu. Köprüden aşağıya baktı. Su çok soğuk olmalıydı. Hissetmek istiyordu. Düşünmemek. İki bacağını da demir korkuluğun ötesine geçirdikten sonra Baltık Denizi'ne baktı. Sonsuz gibi duruyordu ama değildi. Tıpkı hayatı gibi. "Hey daha anlatacaklarım var. Şu an sondayım. Sondan bir önce dinleyemez misin?" O anda durdu ve sesin geldiği tarafa döndü. "Bak bugün müdürün karşısına geçtim. Hiçbir şey hissetmedim biliyor musun? Yani korku olarak. Avrupa'yı gezeceğim ayrılıyorum dedim. İnsanlar mutsuz. Çok kötü bir yöneticisin filan. Adamın yüzündeki şaşkınlığı görmeliydin. Dur yaklaşayım biraz ben de.

Olur da ben anlatırken atlarsan peşinden gelmem vakit almasın. Ağırılığa bakmaz serbest düşüş. Belki biliyorsundur. Aynı anda ineriz suya. Beni çok güldürüyorsun biliyor musun? Düşünsene aynı anda araftayız. Ben yine anlatıyorum. Ama bunları boş verelim. Arabaya gecedem atarız çantaları. Benzini de akşamdan alalım bence rahat ederiz. İneriz aşağıya doğru. Ekvatora doğru. Yani Güney Avrupa'ya. Soğuk mutsuz ediyor seni anladım ben. Çadırım da var yeni aldım. Gerçi biliyorsundur sen okuttun, sana ödedim. Parça parça tüm planı gösterdim sana zaten. Yine güldürdün beni. Fark etmemiş olamazsın. Sana ödedim parasını. Hatta kolaylık olsun diye küsuratına kadar tam verdim." Kızın her şeyi hatırladığını hatırlayınca durdu. Ama sonra vakit kaybetmeden devam etti. "Küçük cep sobası bile aldım. Zaten korku da yok bende. Lavanta bahçelerini görene kadar durmayız istersen. Sonra sen zaten diyeceksin hadi kuralım çadırı buraya diye. Lavantalı makaron alırsız pazardan. Donmuş hiçbir şey istemem. Markete filan da uğramayalım hiç. Sen de sıkıldın zaten. Yoksa niye burada olasın. Dersen ki geri dönmeyelim. O da uygun benim için. Az güneş görüp konuşacağız diye nedir bu çektiğimiz. Korktuğun için mi sürekli aşağı bakıyorsun? Öyleyse bak mutlaka ama ondan değilse bana baksan konuşurken? Böyle konuşunca daha soğuk geliyor hava. Buradaki hayatımız son buldu. Anlıyorsun değil mi?" Kadının hareket etmeye niyeti yoktu. Bunun üzerine o da korkuluğun öbür tarafına geçti ve tek eliyle demirlere tutunarak konuşmaya başladı: Bak yanımdayım üstelik hiç korkmuyorum. İstersen iki elimi de bırakırım. Son kez gözleri birbirine takıldığında ikisinin de gözü olabildiğince açılmıştı. Adam iki elini bırakmasıyla demirleri tekrar yakalayamamış ve gözlerinin önünde aşağıya uçmuştu. Sırt üstü ve gözleri kendi gözlerinden bir kez bile ayrılmadan. O kadar hızlıydı ki çılgılık atamamıştı bile. Sadece o tok sesi duymuştu. Suyun yukarı doğru fışkırması, ne bileyim foşş gibi bir ses çıkarması gerekmez miydi? Çıkarmadı. Adamın ölü olduğunu düşündüğü bedeni gözleri açık bir halde suyun içe gömülürken o da korkuluğun öbür tarafına geçti. Son görüntü gözlerinin önündeydi. Su üzerinde, gözü açık uyurken ki o son hali. Hızlı adımlarla yürümeye başladı. Midesi bulanmakla bulanmamak arasında kalmış gibiydi. Gördüğü ilk markete girdi ve bir cips aldı. Evine doğru yürürken attığı her adımda cipsin tuzlu tadını dilinde hissediyor ve unutmayaacağı yeni bir anım oldu diyerek iç geçiriyordu.

SONUÇ: ÖLÜM

Dilaranur TAŞKIN

B uğlem, kameraman arkadaşıyla birlikte Mardin'in sıcak sokaklarında dolaşarak söyleniyordu. Gazeteci olmak küçüklüğünden beri hayalimdi, iyi bir gazeteci olacak ve insanların saklamaya çalıştıkları her şeyi ortaya çıkaracaktı ama bırakın hayallerini yaşamayı onların yanından bile geçemiyordu. Şefi, sürekli onu saçma sapan haberlere yolluyordu. Kadın olmasının etkeni de büyüktü tabii, bunun farkındaydı ama asla pes etmeyecekti. Babası ona savaşmayı öğretmişti ve ne olursa olsun kendi hayalleri ve doğruları için savaşacaktı.

"Neredeymiş bu yer, Ali?"

"Bilmiyorum ki ama bir yerde oturup soluklansak bir şeyler içsek olmaz mı? Olmadı otel falan bulalım, çok yoruldum."

"Of, Ali! Burada kalmayacağız dedim sana, İstanbul'a geri dönmemiz lazım. Biliyorsun ki..."

"Evet, evet, takip ettiğin çok önemli bir haber var."

"Evet, var. Hayatım boyunca magazin haberleri yapacak değilim, zaten insanlar neden başkalarının özel hayatına burunlarını sokmaya çalışıyor anlayamıyorum, Prens Diana'dan kimse ders çıkarmadı mı?"

"Neden böyle tepkiler veriyorsun anlamıyorum, ne güzel paramızı kazanıyoruz işte."

"Gerçekten gazetecilik yapmak istiyorum Ali!"

"Kalsaydık iyi olacaktı ama!"

"Gezmek istiyorsun Mardin'i, değil mi?"

"Belki birazcık, birazcık da o mükemmel yemeklerini tatmak istiyorum."

"İlk önce haberi halledelim, zamanımız kalırsa bakarız."

Ali, sırtındaki ekipmanların ağırlıklarını umursamadan mutlulukla zıpladı. Daha çok gençti Ali, içindeki umutlar sönmemişti, yaşamayı seviyordu. Ortağı Buğlem gibi değildi. Buğlem herkese soğuktu, Ali hariç herkese.

"Galiba kaybolduk."

"Belki birazcık ama iyi yanından bakalım, geziyoruz."

"Ali bu sıcakta etrafımdaki güzelliklerin farkına varamıyorum maalesef."

"Tamam, bekle burada. Ben adresi sorup hemen geliyorum."

Buğlem sıklıkla sırtındaki çantayı yere koydu ve tekrardan şefine söylenmeye başladı. O adamın gazetecilikten gram anlamadığına kalıbını basabilirdi. Sinirle saçlarını karıştırırken kulakları çığlık sesiyle dolmuştu. Ne olduğunu anlamaya çalışarak etrafına bakmaya başladı. Çığlığın hangi yönden geldiğini merak etmişti, birkaç saniye sonra arka sokaktan gelen güçlü bir çığlık sesi daha duydu. Oraya yönelmeden önce Ali'ye haber vermek için etrafına baktı ama Ali'yi göremedi. Sonra telefonla ararım, diye düşünerek çantasını tekrardan sırtına aldı ve hızlı adımlarla sokağa girdi.

Biraz gergin olduğunu kabul edebilirdi, bulundukları yer herkesten uzak bir kasaba gibiydi ama ilerlemekten vazgeçmedi. Çünkü merakı daha ağır basıyordu. Kulağına annesinden sürekli işittiği cümle geldi: "Fazla merak kediyi öldürür." Evet, belki ama ben bir kedi değilim, dedi hızla atan kalbini sakinleştirmeye çalışırken.

Fazla yürümesine gerek kalmadan çığlığın geldiği yeri bulabilmişti, çığlık eski bir evden geliyordu. İçeri girmek istese de korkusu buna izin vermiyordu. Yanından geçen bir kadını durdurdu.

"Merhabalar, bir şey soracaktım. Bu evde kim yaşıyor acaba?"

"Vampir!"

"Anlamadım, içeriden çığlık sesleri geliyor da."

"Kurbanlarından biridir herhalde. Kızım uzak dur bu evden, bu evde yaşayan adam çok normaldi eskiden ama birkaç ay önce değişti."

"Değişti derken?"

"Garip davranmaya başladı işte. Kendi kendine konuşuyormuş bazen, sürekli de geceleri dışarıda öylece dolanıyormuş. Onun yüzünden geceleri evlerden çıkamaz olduk."

"Buğlem!"

Buğlem irkilerek arkasını döndü ve ona doğru koşmakta olan Ali'yi gördü. Yanındaki kadın çoktan uzaklaşmaya başlamıştı. Merak duygusu fazlasıyla yükselmişti ve bu evde yaşayan adamı araştırmak istiyordu.

"Neredesin sen? Arkamı bir döndüm yoksun!"

"Öyle dolanıyordum."

"Hayır, ben bu bakışı biliyorum. Yine başımıza bela alacağız, değil mi?"

"Belki birazcık ama pişman olmayacağız, yani umarım olmayız."

"Bu, bizim sonunda öleceğimiz bir hikâye mi?"

"Umarım öyle bir şey olmaz. Gel sana yolda anlatayım, kalmak için bir yer bulmalıyız."

Buğlem yol boyunca kadından duyduklarını Ali'ye anlatmıştı. Aklında bir planı vardı, dolambaçlı şeyler yapmayacaktı ama adamın evine de birden girmeye hiç niyeti yoktu. Mademki adam geceleri dolaşmayı seviyordu onlar da adamı geceleyin dışarıda yakalayacaktı.

Buğlem ve Ali saat bir civarında adamın evinin yakınlarında dolanmaya başlamıştı. Ali sürekli bunun kötü bir fikir olduğunu söyleyip duruyordu ama Buğlem'in umurunda değildi. Bülteni doldurmak adına boş haber yapmayacaktı bu sefer. Gerçek bir gazeteci gibi haber peşinde koşmanın heyecanı sarıyordu vücudunu ve kalbinin patlamak üzere olduğunu hissediyordu ama bunu Ali'ye göstermemek için elinden geleni yapıyor gayet sakin görünmeye çalışıyordu.

"Buğlem, evden biri çıkıyor."

Buğlem arkasını dönerek o eski evden çıkan koskocaman bir adam gördü. Bu adamın ikisini de rahatlıkla öldürebilecek birisi olduğunu fark etti ve karşılaştığı kadının

dediklerini anımsadı aniden. "Vampir, kurbanlarından biridir." Elleriyle yüzünü ovuşturdu ve büyük bir cesaretle adamın önünü kesti. Ali ona şaşkınlıkla bakıyordu.

"Merhaba!"

Karşısındaki adam beyzbol şapkasını azıcık kaldırarak gözlerini ön plana çıkarmayı başarmıştı. Buğlem istemsizce birkaç adım geri çekildi.

"Kimsiniz?"

"Buğlem Kara, gazeteciyim. Siz?"

"Ne istiyorsunuz?"

Ali, Buğlem'in yalnız olmadığını belirtmek için koşarak Buğlem'in yanına gitti ve göğsünü kabartarak bakışlarını adama kenetledi ama korkudan bacaklarının titremesine engel olamıyordu.

"Direkt konuya gireyim, güzel, dolandırmayı ben de pek sevmem. Burada yaşayan insanlardan sizin hakkınızda garip bazı şeyler duydum."

"Haber yapacak başka bir şey bulmadınız yani!"

"Aslında başka bir haber için buradayız ama sizinle karşılaştık diyelim."

"Size hikâyemi mi anlatmamı istiyorsunuz?"

"Evet!"

"Neden, ucubenin biriyim işte! Kimin umurunda olsun ki hikâyem?"

"Ben de öyleydim ama değerli olan bizim hikâyelerimiz, değil mi?"

"Garip birisiniz, benim adım Jehat!"

"Tanıştığımıza memnun oldum. Şimdi hikâyenizi bana anlatacak mısınız?"

"Madem merak ettiniz, neden olmasın. Hikâyemi merak eden ilk insan değilsiniz ama soran ilk insan olduğunuz için anlatacağım. Beni başkalaştırmadığınız için. Buyurun bahçeye geçelim, sizi evimde ağırlamak isterdim ama hepimiz için gergin bir ortam olmasındansa açık alanda rahatça konuşmak daha iyi olacak."

Buğlem bu adamdan gerçekten etkilendiğini hissetmişti, kibar ve düşünceli bir insandı. Diğer insanların onun hakkında böyle aptalca konuşmalarına anlam veremiyordu.

"Sizi kameraya almamızda bir sakınca var mı?"

"Yakışıklı görünmemi sağlayacaksınız yok."

Buğlem gülümsedi ve Ali'ye baktı. Ali bu adamdan haz etmemiştir. Tavrını beli ederek ayağa kalktı ve çantasından kamerasını çıkartarak uygun ışığı bulduktan sonra onları çekmeye başladı.

"Bize biraz kendinizden bahsedin, lütfen."

"Jehat Eroğlu, burada Midyat'ta doğdum. İnşaat mühendisliği mezunuyum, İstanbul'da Yıldız Teknik Üniversitesi'nde okudum. Yirmi yıla yakın bu meslekte çalıştım ve abimin rahatsızlığını duyunca Midyat'a geri dönmek zorunda kaldım."

Birkaç dakika durdu ve cümlelerini toparlamaya çalıştı. Yaşadıklarını anlatmanın bu kadar zor olacağını düşünmemiştir hiç.

"İsterseniz ara verebiliriz."

"Teşekkür ederim ama devam etmek istiyorum. Fazla uzatmadan anlatmam gerekirse bizde ölümcül ailesel insomni var, diğer bir adıyla ailesel Fatal İnsomnia."

"Bize ne olduğunu daha ayrıntılı anlatabilir misiniz?"

"Bunun hakkında o kadar çok araştırma yaptım ki. Babamı ve abimi bu hastalık yüzünden kaybettim. Bilmiyorum, belki de ailemin başka üyeleri de bu rahatsızlıktan ölmüş olabilir, bu kalıtsal bir rahatsızlık Buğlem Hanım."

"Bu hastalığa yakalanmanızın nedenini biliyor musunuz?"

"Evet, insanlarda, yirminci kromozomda bulunan *PrP* genindeki tek bir mutasyon, normal PrP proteini yerine onun âdeta şeytani ikizi gibi olan prion proteinini üretmesine sebep oluyormuş. Proteinlerin yanlış katlanması sonucunda da ortaya çıktıklarını söyleyebiliriz aslında. Bu katlanmalar proteinlerin hücre içinde normal bir şekilde çalışmaları için önemlidir ama yanlış bir katlanma sonucu prionlar oluşuyor ve bu prionlar etrafında bulunan diğer proteinlerin de yanlış katlanmalarına yol açıyormuş. Prionlar virüsler gibi kendi kendini çoğaltıp enfeksiyöz olmalarına rağmen hiçbir genetik komponent içermiyorlarmış. Daha önce de dediğim gibi diğer proteinleri de kendi patolojik versiyonlarını üretmeleri için uyararak yeni prionlar oluşmasına sebep oluyorlar. Sonunda cansız ve DNA'sız olan prionlar vücudumda bir virüs gibi yayılmaya başlıyor."

"Ne gibi semptomlar oluşuyor?"

"Maalesef bunu da en ince ayrıntısına kadar biliyorum, babam bu hastalığı başladığında tüm evrelerinde yanındaydım. Semptomların başlangıcında iki üç saat uyuması dışında babam uykuya dalamıyordu. Muayenelerin ardından babamda konuşma bozukluğu, ışık değişikliğine hassasiyeti olduğunu, göz bebeklerinde küçülme ve her iki kolunda da titreme olduğunu fark ettiler. Uyanık olmasına rağmen rüyadaymış gibi davranışlar sergiliyordu. Dışarıdan gelen bir tepkiyle tekrardan kendine gelerek doktorların istediklerini rahatlıkla yerine getirebiliyordu. O zamandan beri doktor gözetiminde kaldı. Bir ay sonra daha da ağırlaştı. Boşaltım yollarında bozukluk, aşırı terleme ve vücut sıcaklığında artışları başladı. Diğer bir ayda bir saatten fazla uyuyamamaya başladı. Sonraki ayda normal uykudan eser kalmamıştı. İyice kötüleşmişti, konuşması anlaşılmaz hale geldi, her şey kötüleşti. Yemek yiyemiyordu, kan basıncı ve kalp hızı tehlikeli seviyelere ulaşmıştı. Sonra onu komaya benzer bir şekilde anestezi ettiler ama EEG sonuçlarına baktıklarında uyumadığını fark ettiler. Evet, komadaydı ama uyanık bir halde komadaydı. En sonunda akciğerlerinin yavaş yavaş sıvıyla dolmasıyla vefat etti. Abimi de hemen hemen aynı bulgularla kaybettim. Maalesef ben de aynı şekilde öleceğim.

"Nasıl yani, bu hastalığın tedavisi yok mu?"

"Maalesef, bırakın hastalığın tedavisini hastalıkla alakalı birkaç sorunun cevabı bile bulunamadı. Kısacası Buğlem Hanım, bu hastalığın insanı götürdüğü tek bir çıkış var, o da ölüm!"

ŞAHANE MOTİVASYON GÖSTERİSİ

Zemzem KORKMAZGÖZ

"Boğuk sesim derinden geliyor. Günler geçtikçe konuşma yetimi kaybedeceğim. Bu yüzden dedim ki şimdi konuşabildiğim kadar konuşmalıyım. Ve işte buradayım. Sizler de hoş geldiniz."

Salondan büyük bir alkış sesi koptu. Motivasyon gösterisi başlıyordu.

"Gördüğünüz üzere tekerlekli sandalyedeyim, sol kulağım duymadığı için işitme cihazı kullanıyorum ve sesim de pek güzel değil. Bu nasıl bir gösteri diyebilirsiniz ama yapacaklarım, yapamayacaklarım da saklı."

Konferans salonunun ses sisteminden gürültülü bir alkış daha geldi. İnsanlar da içgüdüsel olarak buna eşlik ettiler. Bu esnada aydınlatmaların bazıları kapatılmış, yalnız sahne ışıkları kalmıştı. Ekrana konuşmacının görüntüsü yansıtılmış, anlayamayanlar olursa diye konuşmalarını alt yazı olarak eklemişlerdi.

"İsmim Hasan Mert Güçlüdere. Bana rahmetli dedemin ismini vermişler. Hasan. Çok üzülüyorum dedem için. Yazık adama. İsmi koya koya bana koymuşlar. Şimdi yukarıdan beni gördükçe kim bilir babama ne kızılıyordu."

Kimileri istemsiz gülüvermiş kimileri de el çırpmıştı.

"On altı yaşındayım ve yazdığım kitap yok satıyor. Çok havalıyım." deyip eliyle, ekrandaki görüntüsünü gösterdi. "Hem de bu tipimle," dedi. Kendi kendini alkışladı. Kocaman bir kafası, şişmiş burnu ve sarkık dudaklarıyla gerçekten farklı görünüyordu. Kara kaşlı, kara gözlü, esmer tenliydi. Sürekli gülümsüyordu. Aslında biraz sevimli sayılabilirdi.

"Annem çocukken çok güzel ve çok zeki olduğumu söylüyor. Yani on yıl falan önce. Peh!" deyip güldü ve devam etti.

"Dört yaşında kendi kendime konuşurken şöyle demişim: Dünya uzayda havada duruyor. Öyleyse biz de havadayız. Ama yer çekiminden dolayı bunu anlamıyoruz. Annem de astronot olacağımı falan sanmış. O kadar zekiymişim yani. Fakat ola ola Hunter olmuşum."

Salondan kuvvetli bir alkış sesi daha koptu. Çocuğun enerjisi herkese sirayet etmişti. Görme engellilerin Metin Şentürk'ü varsa Hunter'ın da Hasan Mert Güçlüdere'si vardı.

"Ben gene şanslıyım canım. Bir tanecik validem, rahatsızlığımı öğrendiğinde kardeşime hamile imiş. Belki bilmezsiniz, Hunter sendromu genetik bir hastalık, anneden oğula geçiyor, X kromozomuyla. Bu sebeple ya ikinci çocuk da hasta doğarsa diye kardeşimi doğurmaya cesaret edememiş. Olan bana değil ona olmuş anlayacağınız. Ben çok şanslıyım yani. Yaşıyorum," deyip iki kolunu da kupa kaldırır gibi salladı. On altı yaşın verdiği hoyratlıkla konuşuyordu, kendine ve çevresine acımadan. Annesi duysa böyle konuştuğunu üzüntüden kahrolurdu. Ancak seminerlerine gelen insanlar onu böyle olduğu için seviyor, sempatik buluyordu. Bazen Nadir Hastalıklar Derneği'nin düzenlediği etkinliklerde, bazen üniversitelerin kariyer günlerinde, bazen engelliler haftasında televizyon kanallarında konuşuyordu, hastalığı ne kadar izin veriyorsa o kadar. İnsanlara hitap etmeyi, onlarla hasbihâl etmeyi çok seviyordu. Konuşması bu minvalde sürüyordu. Sonra kürsünün üstünden yarım metre uzunluğunda bir afiş alıp kaldırdı.

"Bu resimde ne görüyorsunuz?" diye sordu. Resim ekrana yansıtıldı. Herkes bir ağızdan:

"Aslan," dedi, tereddütsüz. Çizgi filmlerde görülebilecek tarzda bir aslan çizimiydi bu. Abartılı yeşeller, sevimli bir yüz ve olmazsa olmaz kuyruk. Sonra Hasan Mert, afişi doksan derece çevirdi ve tekrar sordu:

"Şimdi ne görüyorsunuz?"

Seyirciler: "Ejder."

"Çirkin bir ejderha," gibi benzer şeyler söylediler.

"İkisi de aynı resim öyle değil mi? Fakat nasıl oluyor da bir şey hem o hem bu olabiliyor?" diye sordu, karşısındakilerin düşünceleri için bir müddet es verdi. Aslında

bir cevap beklediği yoktu. "Herkes benden acıklı şeyler anlatmamı bekliyor. Görünenin ardındaki zorlukları sakladığımı düşünüyor. Yok, öyle değil, saklamıyorum. Bu resim de benim hayatım gibi, içinde güzel de var çirkin de. Bütüne bakıp aslanı ya da korkunç ejderhayı görmek benim kararım. Sol bacağınız yoksa sağ bacağınıza bakıp sevinebilirsiniz ya da bir bacağım eksik diye dünyayı kendinize dar edersiniz. Bu size kalmış. Anneniz vefat etmişse babanıza sarılabilirsiniz. Kiminin ayağı bacağı yoktur, kiminin annesi babası, kiminin parası pulu, sevgilisi eşi yahut çocuğu. Uzar gider. Bacağın yoksa annene sarıl, annen yoksa bacağına sarıl. Neye sahipsen onun kıymetini bil. Ben hastayım. Ama yaşıyorum. Güç bela da olsa nefes alıyorum. Ve her an şükürler olsun yaşıyorum diyorum. Anneme her seferinde minnetle aşkla bakıyorum. Bu şekilde on altı yıl geçti. Az mı? Bir bakıma az, bir bakıma kâfi."

Salondan bu kez yürekten büyük bir alkış koptu, kimilerinin gözleri nemlenmişti.

"Kendinize bir bakın. Sevgiliniz yok diye kendi kendinizi yiyorsunuz. Şişmansınız diye kahroluyorsunuz. Saçmalamayın Allah aşkına. Güldürmeyin beni. Gücünüzün farkına varın. Yapabileceğiniz şeyleri yapmaya odaklanın. Olumsuz düşüncelerden kurtulun. Kendinizi bu hâliyle sevin. Çok sevin. Çünkü Hunter değilsiniz. Yaşıyorsunuz," dedi ve alkışlar arasında sahneden indi. Neredeyse tüm enerjisi tükenmişti. Zorlukla soluk alıyordu. Gözü kararıyordu. Binanın güvenlik görevlisinden bir taksi çağırmasını rica etti. Tekerlekli sandalyesini, genişlemiş kafasını gören herkes ona yardıma can atardı. Önce çok tuhaf bir şey görmüş gibi bakar sonra da merhamet ederler ve koşa koşa talebini yerine getirirlerdi.

Taksi gelince sandalyesinden zorlukla kalkıp arabaya bindi, aslında bacakları tutmuyor değildi. Eklemelerinde biriken dokular yüzünden adım atarken fazlasıyla ıstırap çekiyordu. Yürümek onun için işkenceye dönüşüyordu. O yüzden de tekerlekli sandalye kullanıyordu. Hasan Mert'in vücudu şeker bileşenlerini parçalayan enzimi üretemiyordu. Parçalanamayan bu şeker de vücutta eklem sıvısı ya da deri olarak birikiyor ve birikiyordu. Hangi dokuda ya da organda toplanırsa oranın işleyişini bozuyordu. Hastalık ne kadar erken yaşta başlarsa yan etkileri de o kadar ağır oluyordu. Nitekim Hasan Mert'inki dört yaşındayken başlamıştı. Daha çok küçükken burnu tıkanıdığı için uykusundan sıklıkla uyanırdı. Nefesini açmak için annesinin denemediği yol kalmazdı: Yastık üstüne yastık eklemeler, soğanlar kesip başucuna illeştirmeler, hiç eksik olmayan burun spreyleri, buhar makineleri, neler neler. Sonra bademcikleri şişti ve bir daha o şişlik hiç inmedi. Doktor çareyi bademcikleri almada bulmuştu. Zamanla görüntüsü değişmeye başladı. Başı büyüyor, anormal bir hal alıyor, burun etleri kalınlaşıyor,

dudakları sanki bir mürdüm eriğine benziyordu. Aynalara bakamaz hale gelmişti. Öfke nöbetleri geçiriyordu. Hastalığını kabullenemediği o günler en zor günlerdi. Babası tüm aynaları fırlatıp atmıştı evden. Sonra sol kulağında işitme kaybı oluşmuştu. Yıllardır yaptığı karbonhidrat diyetleri de cabasıydı. Sürekli yamayan eski bir pantolon, kırılıp kırılıp tamir edilen bir oyuncak gibiydi.

Hunter Sendromu'nun bir tedavisi yoktu, doktorların amacı sadece zarar gören organlarda oluşan hasarı düzeltmek, yan etkileri azaltmaktı. Hasan Mert'in dört yaşından bu yana hata vermeyen organı neredeyse kalmamıştı. Her yerinden hastaydı ya da hastalanabilirdi. Zararlı dokular kalp kapakçıklarında da biriktiğinden kronik kalp yetmezliği vardı. Bir kalp krizi ile bu dünyaya hoşça kal diyebilirdi. Bu yüzden mitral kapağını değiştirmişlerdi ama yeni kapak da vücuduna girer girmez hastalanmaya başlayabilir, yeniden değiştirilmesi gerekebilirdi. Onun vücudu, kendine düşmüdü.

"Hastaneye sür," dedi, güçlkle. Nefes alamıyordu. Başını geriye yaslayıp gözlerini kapattı. Sakinleşmeye, soluk alıp verişini düzenlemeye çalıştı. Çok yormuştu kendisini. Taksi şoföründen kendisini acile bırakmasını rica etti.

Triyaj odasına girip: "Nefes alamıyorum. Hunter Sendromu'm var," diye hırıldadığında karşısındaki doktor telaşlandı. Hastanın göğsü inip inip kalkıyordu ve kan ter içinde kalmıştı. Rahatlaması için hemen sedyeye yatırdı, yüzüne hemen oksijen maskesini yerleştirdi. Gömleğini çıkarıp göğsüne elektrotlar yapıştırdı. Ancak hastanın hava açlığı devam ediyor, göğsü hâlâ hızla iniyor ve kalkıyordu. Pnömoni olabilirdi. Yoğun bakım takibi gerekebilirdi. Akciğer röntgeni çekilmesini istedi. Bu esnada kimlik bilgilerinden hasta dosyasını bulup açtı. Hastanenin takipli hastasıydı. Nöroloğuna ulaşılması gerekiyordu. Telefonunu çıkarıp:

"Hocam Hasan Mert Güçlüdere, Hunter Sendromu olan hastanız, acilden giriş yaptı. Solunum yetmezliği var," dedi.

"Geliyorum," deyip kapattı hoca telefonu. Az sonra oradaydı, koşarak gelmişti. Hasan Mert'e ufacak gülümsedi. Endişelenmesini istemiyordu. Oksimetrenin gösterdiği değeri hızlıca kontrol etti.

"Satürasyon düşüyor, hocam," dedi telaşla, acil servis doktoru.

"Yoğun bakıma çıkaralım, derhâl."

Sedyeye ile götürülen Hasan Mert, yaşam destek ünitesine bağlanacaktı. Onun bana ne yapacaksınız dercesine korku dolu, çaresiz bakışı nöroloğu da üzmüştü. Aklına iki

kötü ihtimal geliyordu. Birincisi; kalp, kandaki çözünmüş oksijenin eksikliğinden ötürü dokulara daha çok kan pompalamaya çalışacak ancak yapamayacaktı. Çünkü kalp yetmezliği vardı ve bu durum da kalp krizine sebep olacaktı. İkinci kötü ihtimalse beyine yeteri kadar gitmeyen oksijenden ötürü bilinç kaybı yaşanmasıydı.

"Yakınlarından kimse yok mu?" diye sordu endişeyle doktor, her ihtimale karşı burada olmalıydılar. Aşağı yukarı üç yıldır tanıyordu Hasan Mert'in ailesini. Kadıncağız, tüm nadir genetik hastalıklı çocuk anneleri gibi kendini evladı için feda etmiş zavallı bir kadındı. Yıllar önce, Hasan Mert ile ilgileneyim derken çalıştığı iş yerinden kovulmuş, bir daha da çalışma hayatına dönememişti. Adamsa ailesini korumak için çabalayan, çalışkan bir öğretmendi. Bu süreç her ikisini de tüketmişti. Kronik bir korku ile yaşıyorlardı. Şimdi hastaneden aranıp çağırılınca akılları başlarından gidecekti. Nitekim haklılardı da.

"Tek başına gelmişti hocam," diye cevap verdi oradaki hemşire.

"Hemen arayıp çağırın ailesini," dedi ve odasına döndü. Hasan Mert'in henüz çıkan tahlil sonuçlarını açıp inceledi. Pulmoner ödem yoktu, bu iyiydi. Enfeksiyon vardı, bu kötüydü. İvedilikle ilaç tedavisine başlamaları lazımdı. Röntgeni görmesi için göğüs hastalıkları uzmanına sevk etti. Hemen yoğun bakım servisine inip talimatları verdi.

"Beni durumuyla ilgili en ufak bir değişiklik olduğunda haberdar edin," dedi, tavrı çok sertti.

Dört gün boyunca Hasan Mert'in nabızı düzensiz ve hızlıydı. Bilinci kısa bir an gitti ve geldi. Ruhu pamuk ipliği ile bağlıydı hayata. Ailesi kırpık dahi kırpmadan, pür endişe ile oh dedirtecek güzel bir haber bekliyorlardı. Tam sekiz gün boyunca yoğun bakımda kaldı, Hasan Mert. Onu odasına aldıklarında fazlasıyla yorgun hissediyordu kendini. Annesi hemen yamacına ilişip çarpık parmaklı ellerini sevgiyle tuttu, öptü, üzerine gözyaşlarını akıttı. Bildiği en güzel eller bunlardı. "Canım oğlum," diye mırıldandı. Bu dünyada tarifi mümkün olmayan bir şey varsa o da bir annenin evladına olan bağlılığıydı. On iki yıl boyunca istisnasız her gece uyanmış ve oğlunun nefes alıp verişini kontrol etmişti. Biçimsiz yüzünü sonsuz bir şefkatle sevip okşamıştı. Hasan Mert, gücünü toplayıp: "Kardeşim olmasını isterdim," dediğinde hıçkırıklara boğuldu kadıncağız. Bu cümlelerin ardında yatan düşüncüyü biliyordu. Vedalaşmak gibiydi. Kaçınılmaz sonu haber veriyordu. Bir kardeşim olsaydı, ben yok olduğumda boşluğumu o doldururdu, demek istiyordu. Ama zaten kardeş bile olsa kimse kimsenin yerini dolduramazdı. Hiç kimse Hasan Mert'in yerini dolduramazdı.

TAHTA VALİZ

Ahmet Ziya YILDIRIM

Sinan yeni uyanmıştı. İşe gitmeden önce kendine bir kahve hazırlamış, cam kenarındaki tekli koltukta oturuyordu. Elinde annesinin vesikalık fotoğrafı vardı. Pandemide kaybettiği annesinin duasını yapamamış, bir mevlit dahi okutamamıştı. Cenazesi bile camiden değil gasilhaneden kalkmıştı. Hayatındaki her şey gibi cenazesi de yarım kalmıştı ve bu yarım kalmışlık, oğlu Sinan'ın hayatını alt üst ediyordu. Tek sebebi, hissettiği çaresizlikti. Babası da yanı başında ölmüştü annesi de ama annesine bir başka üzülüyordu. Bir yerden sonra annesi onun çocuğu gibiydi. Ona muhtaçtı ve Sinan ona muhtaç olanları hiç yarı yolda bırakmazdı.

Kahvesini bitirdi; gözleri nemli, üstünü giyinip kendini dışarı attı. İstanbul'da, Anadolu Yakası'nda, bir apartmanın en üst katında oturuyordu. Sokak kapısından dışarı adımını attığında hemen apartmanın karşısındaki bankta oturan iyi giyimli, yaşlı kadını fark etti. Hemen yanında tahtadan valizi duruyordu. Kendi kendine konuşuyor, elindeki kâğıda bakıyordu. İçini kaplayan nedensiz üzüntüyle bugünkü savaşını vermeye, kalabalık içinde kaybolmak üzere metroya doğru yürüdü.

Akşam olmuş, Sinan tüm şehirle kavga etmiş, yenmiş ya da yenilmiş bunu bilemeden eve gelmişti. Yarın başka bir savaş olacaktı ama bu, yarınki Sinan'ın düşüneceği bir konuydu. Apartmana girmeden gözü karşı banka ilişti. Sabahki yaşlı kadın hâlâ oradaydı. Üstü başı sabahki kadar düzgün değildi ama dışardan bakıldığında gören onun tam bir İstanbul hanımefendisi olduğunu söylerdi. Bu kez oturduğu bankta öne eğilmiş, koltuğunun altına aldığı valizini sıkıca tutuyordu. Karşısında duran Sinan'ın oturduğu apartmana delici bakışlar atıyor, gözlerini neredeyse hiç kırpmıyordu. Bu kadının derdi

neydi? Sinan merakına daha fazla engel olamadı ve kadının yanına gitti. Yolu adımlarken lafa nasıl gireceğini düşündü. Kadının zaten korkmuş bir hâli vardı. Ona çıkarabileceği en yumuşak tonla seslendi:

"Teyzeciğim!"

"Defol git buradan serseri seni. Irz düşmanı pislik."

Sinan kadının küfürlerini iştirir iştirmez yönünü değiştirdi ve apartmanına, oradan da dairesine vardı. Kapıyı karısı açmıştı. Montunu çıkartıp camın önündeki tekli koltuğa kendini bıraktı. "Ah! Bir kahve olsa keşke şimdi," diye geçirdi içinden. Tüm gün çalışan karısından istemeye utandı. Kendi yapmak için kalkacak enerjiyi de bulamıyordu. Bu git gel sırasında duydu apartmandan gelen bağırışma seslerini. "Neler oluyor?" diye bakınmak için daire kapısını açtığı anda, hemen alt katında, sokaktaki yaşlı kadının alt komşusu tarafından tartaklandığını gördü. Yaşlı kadın adamın elinde küçük bir kuş gibi çırpınıyordu. Kadın ona "Katil!" diye haykırıyor, adam da ona "Yaşlı bunak, yettin artık!" diye bağıırıyordu. Sinan birkaç adımda yanlarına vardı ve kadını adamın elinden kurtardı. Alt komşunun savurduğu yumruk Sinan'ın omzuna geldi. Sinan, adamın nefesindeki alkol kokusunun da verdiği tikslenmeyle adamı kuvvetle itti. Dengesini kaybeden adam duvara çarpıp yere yığıldı. Sinan dönüp yaşlı kadını kontrol ettiğinde oradan uzaklaştığını fark etti. Peşinden sokak kapısına kadar koştu ama nafile, kadın gitmişti. Sinan, girişin hemen yanında, kalorifer peteğinin önünde duran tahta valizi fark etti. Kadın valizini korkudan düşürmüştü ya da bırakmıştı. Valizin pek güven vermeyen kilidini zorladığında açıldığını gördü. İçinden onlarca gazete kupürü döküldü:

"Seher Gökova sesiyle dinleyenlerini mest etti."

"İzmirli Kanarya'yı dinleyen Başbakan Demirel: Seher Hanım'ı dinlemeye yine geleceğim."

Bunlar gibi onlarca gazete ve dergi haberi kesilmiş, renkli kalemle çizilmiş, özenle sıralanmıştı. Bir tane kupür ve bir not, valizin kapağına yapıştırılmıştı: "Genç akademisyen Berk Gökova trafik magandası kurbanı." Hemen yanındaki notta da bu apartmanın adresi yazıyordu, alt komşunun adıyla birlikte. Kaza haberinin detayında, biraz önce kavga ettiği izbandut alt komşunun, alkollü araba kullanarak kazaya sebebiyet verdiği anlaşılıyordu. Son olarak bir de zarf çıkmıştı valizden. İçinde birkaç Amerikan doları ve bir de mektup vardı: "Bu notu bulan kişi, lütfen valizi aşağıda belirtilen adreste ikamet eden bendeniz Seher Gökova'ya iade ediniz. Tüm hayatım bu valizin içinde. Umarım zarftaki para emeklerinize karşılık gelir. Esenlikler dilerim."

Sinan, durumu değerlendirdiğinde fazla seçeneği olmadığını gördü. Kadının neden böyle bir valiz taşıdığını ve bu valizin neden onun için bu kadar değerli olduğunu anlamlandıramıyordu. Öğrenmenin tek yolu valizi sahibine teslim etmektir. Mektuptaki adres Üsküdar'daydı; dört-beş metro durağı sonraydı, pandemi ortamında alınabilir bir risk diye düşündü. Aksi halde meraktan gece uyuyamazdı. Yolda şansına oturacak yer bile bulmuştu. Otururken her gün bindiği metronun ona ne kadar farklı geldiğini düşündü. İşe gitmiyordu ya da işten dönmüyordu. Kendini iyi hissettirecek bir şey için yoldaydı; mutluydu, coşkuluymdu. Göz göze geldiği diğer yolculara gülümsüyordu. Keşke diye geçirdi: "Keşke her gün böyle bir şey için yolculuk etsem." Valizini bulduğu kadın da kuvvetle muhtemel bugün -kim bilir kaç gündür- aynı metroyu kullanmıştı: "Bir şekilde bir hafıza problemi yaşıyor olmalı," diye düşündü. Her sabah bu valizi açıyor ve karşısında bu kupürle ve oğlunun katilinin adresiyle karşılaşılıyor, her gün yeniden onun peşine düşüyordu. Hep aynı kötü dejavu yüzünden dünyada cehennemi yaşıyordu. O an kafasında yanan ampul, kendisinin değil ama yaşlı kadının her gün mutlu bir şekilde yolculuk edebileceğini söylemişti. Plana göre, valizdeki oğlunun kaza kupürünü ve notunu yok edecek yerine kendisinin, kadının oğlu olduğunu belirten bir not bırakacaktı. Bunu yapabilir miydi? Pekâlâ yapabiliirdi. Ya kadın oğlunu hatırlıyorsa? Kazayı... Kazayı yapan alt komşuyu? Hatırlıyor olabilir. Birazdan kadınla karşılaşınca bunların hepsini birinci ağızdan öğrenecekti.

"Ah! Valizimi bulmuşsunuz! Harika!" Sinan planının suya düşeceğini düşündü.

"Merhaba teyzeciğim, oturduğum apartmanın girişinde unutmuşsunuz. Açmak durumunda kaldım ve içindeki notu buldum. Affedin."

"Olur mu hiç o nasıl söz? Size ne kadar teşekkür etsem az. Elinizde tuttuğunuz valiz benim bütün hayatım. Ben Alzheimer'ım. Orta evredeyim. Yakında son evreye gireceğim, bunu biliyorum. O zaman bu valiz belki bir anlam taşımayacak benim için ama şimdilik her gün uyandığımda aklımda tek şey var -en azından onu unutmuyorum- o da bu valize bakmak."

"Kiminiz, kimseniz yok mu? Yalnız mı yaşıyorsunuz? Oğlunuz, kızınız yok mu size yardım edebilecek?"

"Kimsem yok çocuğum. En azından ben hatırlamıyorum," ellerini ovuşturmaya başlamıştı. Bu soru onu endişelendirmişti.

"Ben size daha fazla zahmet vermeyeyim teyzeciğim. Gideyim artık."

"Zarftaki parayı aldınız değil mi?"

"Ne gerek var? İnsanlık öldü mü?"

"Aa, olur mu hiç öyle şey! O kadar zahmete girdiniz. Lütfen alın." Sinan valizi kadının yanına bıraktı.

"Olmaz teyzeciğim, lütfen ısrar etmeyin." İçerden bir yanık kokusu geliyordu. "Ocakta yemeğiniz mi vardı?"

"Akıl işte," dedi kadın ve içeri koşturdu. Sinan çantayı eşiiğin ötesine ittirdi ve kapıyı çekerek kapattı. Apartmanın merdivenlerinden inerken yüzünü bir gülümseme kapladı. Yarın, kadını karşısında bulacağını tahmin ediyordu. Sabah erkenden gelir diye düşündü. Önlerindeki iki gün hafta sonuydu. Güzel bir kahvaltı yaparlardı. Eşi de gelirdi. Birkaç saat birlikte geçirirler, sonrasında onu evine bırakırdı. Planı buydu. Hemen yakınlarında, annesiyle gitmeyi çok sevdiği bir park vardı. Belki oraya da giderlerdi. Hafta sonu biraz kalabalık olur, hafta içi giderler diye düşündü ve o an aklına hafta içi işe gitmek zorunda olduğu geldi. Bu biraz canını sıkırsa da bir yolunu buluruz nasıl olsa diye düşündü. Asıl Sinan'ı düşündüren kadının, yani Seher Gökova'nın hayatına yaptığı bu müdahalenin doğru olup olmadığıydı. O valize, haliyle hayatına olmayan bir anıyı sokmuş, olan bir anısını çıkarmıştı. Bunu onun iyiliği için yapmış olsa da kendisi için yapılsaydı ne hissederdii diye düşündü. Apartmanın sokak kapısına geldiğinde yüzündeki gülümseme duruyordu: "En azından birimiz yarın neşeyle umutla metroya binecek."

Yaşlı kadın doğru adrese geldiğini düşündü. Apartmanın karşısındaki banka oturdu, valizini kucağına alıp açtı. Elinde tuttuğu notu valizin kapağının iç kısmına yapıştırdı. Valizi kapatıp apartmana girdi. Dinlene dinlene en üst kata çıktı ve kapıyı çaldı:

"Kime bakmıştın teyzeciğim?" kapıyı açan Sinan'ın karısıydı. Yüzü allak bullak görünüyordu.

"Sinan'a bakmıştım kızım. Burada oturuyor değil mi?" Sinan'ın karısı gözlerinden boşanan yaşlarla kadına sarıldı. "Teyzeciğim Sinan'ı dün gece kaybettik."

"Nasıl olur? Sinan benim oğlumdu." Kadın da ağlamaya başladı.

"Alt kattaki şerefsiz, Sinan'ın eve gelmesini beklemiş. Akşam aniden karşısına çıkıp kavgaya tutuşmuşlar. Bıçaklamış Sinan'ı adi."

Yaşlı kadın olduğu yere yığılıırken Sinan'ın karısı onu tuttu:

"Teyzeciğim iyi misin? Su getireyim mi?"

"Yok kızım. Sen bana sadece bir kâğıt, bir de kalem getir."

TALİH KUŞU

Murad ERTAYLAN

Adam, piyango biletinin parasını uzatırken sordu. Bu sefer kazanacak mıyım? Biletçi, müşteriden en az on yaş büyüktü, bilgece cevapladı: "Kendine güvenmen lazım, kazanacağım dersin kazanırsın."

Ben hemen yan masadaydım. Hoparlörden yükselen müzik sesine rağmen kelimesi kelimesine işittim. Biletçi masaların arasında dolaşa dolaşa ilerlerken, bu basit diyalogu kafamda tekrar canlandırdım. Bir şekilde beni çok etkilemişti. Biletçi o cevabı verirken en geniş anlamını kastetmiş miydi acaba? Bilmiyorum, ama önemli de değil zaten. Önemli olan, o cümlemin bana yol göstermiş olması. Çünkü ertesi sabah önemli bir randevum vardı. Heyecanlıydım. Restoranda olma sebebim de heyecanımı bastırmaktı zaten. İki duble rakı bana ilaç olur ama evde yalnız başıma içmeyi sevmem. Doktorlarla konuşmayı da sevmem. Bilmek istemeyeceği şeyler duyabilir insan.

— Biraz kendinizden bahseder misiniz?

— Tersanenin boyahanesinde çalışıyordum, adım Turgay. İş yeri hekiminin söylediğine göre organik solventlere maruz kalmam ve sigara içiyor olmam beni riskli kategoriye sokuyormuş. Oysa bir gün evveline kadar hiçbir şikâyetim yoktu. O sabah işe gelirken trafik ışıklarında fark ettim renkleri ayırt edemediğimi. Tersane girişinde defteri imzalarken de el yazımın bozulduğunu fark edince revirde aldım soluğu. Görünürde başka bir sorun yok, ne nefes darlığı ne başka bir şey.

— Evet, Turgay Bey tersane emeklisi ve Multipl Skleroz (MS) hastası. Onu yayınıma konuk eden özel olaya ise az sonra değineceğiz.

– Doktor dedi ki daha önce olmayan, bir anda ortaya çıkan bu tür duyu bozuklukları veya kişiye tuhaf gelen yazı bozulması gibi belirtiler MS hastalığını işaret edebilirmiş.

– Turgay Bey, talihiniz ne zaman döndü? İsterseniz yavaş yavaş oraya gelelim.

– Türkiye’de on binlerce, dünyada milyonlarca kişinin savaştığı bir illetmiş bu MS. Kulağa çok gibi geliyor, ama değil. Hesaplarsanız bin kişiden biri bile değil hastaların oranı. Ailemde kimsede yok. Babam da tersaneden emekli. Onun babası da burada çalışmış. Büyük patronlar tanır, ilklerden benim dedem.

– Anlıyorum, buranın eski ailelerinden birinden geliyorsunuz. Yaşayan akrabanız var mı hiç? Şimdi ne yapmayı düşünüyorsunuz? İzleyicilerimize planlarınızdan bahsedin lütfen.

– Ailem yok, ama başımı sokacak evim var. Çoğu zaman tersi olur, hangisi daha iyi bilmiyorum. Genetik olup olmadığını henüz bilmiyoruz, dedi doktor. Araştırmalar devam ediyor, ama işimizi şansa bırakamayız, dedi. Belki bir virüstür sadece. Korkmana gerek yok, diye de ekledi. İnsan bilmediği hastalıkla yüzleşince korkuyor elbet. Zatürre olsa korkmazdım. Tam teşekküllü bir hastanede muayene olmamı önerdi. Allah razı olsun ondan. Bana kalsa tansiyon veya migren der, geçiştirirdim. Adı gibi değerli bir hekim.

– Nadir bir hastalık bu Turgay, görülme oranı binde birden bile az. Dolayısıyla fazla bilgimiz yok. Ancak hastalığa yönelik testler ile kesin tanı konulabilir. MS değilsen içimiz rahat eder, MS teşhisi kesinleşirse de hemen tedaviye başlarız. Geç kalınırsa felç bırakır, şakası yok.

– Felç mi olacağım? İşimi kaybedersem şirket bana bakar ama değil mi? Sigortam da var, devlet bakar en kötü. Söylesene Miraç Bey!

– Beyinden organlara giden mesajları etkileyen bir hastalık MS. İleri safhalarda, omurilik üzerinde yer yer sertleşmeye sebep olup bilgi akışını engelliyor. Bunları bil diye söylüyorum bak, illa olacak demek değil. Zaten uzman değilim, genel bilgilerimi paylaşıyorum sadece seninle. Sana izin kâğıdı yazacağım yarın için. İstersin değil mi? Hastaneye gitmen için bu, ücretli izin. Eğer bir gün düşüneyim dersen anlarım. Ama fazla oyalanma Turgay. Ben yarın da buradayım, ama öbür gün yokum. Araya hafta sonu girmesin derim. Ee, nedir kararın, vereyim mi sevki şimdi?

– Ver bakalım doktor. Ağzımdan kaçtı öyle, doktor diye, kusuruma bakmayın. Miraç Bey, acımaz değil mi?

– Niye kusura bakayım Turgay, bana doktor desinler diye yıllarımı verdim. Aşıya gidecek çocuklar korkar doktordan Turgay, hâline bak, taşı sıksan suyunu çıkarırsın. Merak etme.

– Bütün bunlar pazartesi oldu. Salı sabah hastaneye gittim. Testlere girdim. Korkmadım hiç. Daha önce neler atlattım, bunu da yenecektim Allah'ın izniyle. Mayına basıp şehit oldu bizim yüzbaşı. Birliği pusuya düşürdüler, bir ben kurtuldum. Zatürreden ölen mesai arkadaşlarımız oldu tersanede. Her gün trafik kazasında onlarca vatandaş telef oluyor. Sigaradan kanser olup kırılıyor millet. Benim bünyem sağlamdır. Kader çizgim de uzun hem. Bak avucuma!

– Evet, evet, maşallah! Devam edin siz, biz montajlarız sonra.

– O biletlecinin dediği gibi kazanacağım dersem kazanırım. Ertesi gün sonuçlar bildirildi, MS bulguları kesinmiş. Fiziksel hasar meydana gelmiş sinirlerde. Ataklarını hafifletmek ve atak sayısının azaltılması için interferon tedavisine başladık. Beslenmemi ona göre düzenledim, beyaz et ve D vitamini alımımı artırdım mesela.

– Peki, Turgay Bey, biraz tedavi sürecinizden bahsedelim o zaman piyango zengini olmanıza geçmeden. Bravo vallahi, hafızanıza diyecek yok. Tüm detaylarıyla hatırlıyorsunuz yaşananları.

– Tedavide, düzenli olarak enjekte edilen interferonlar hastalığın patogeneğinde yer aldığı düşünülen “viral görüş” doğrultusunda antiviral özellikleri nedeni ile kullanılmaktadır. Ağrılı bir süreçti, ama dayandım. Çalışma saatlerim azaltıldı, ama işten el çektilermediler sağ olsunlar. Tersane bana iyi gelmiştir hep. Tedaviye başladıktan sonra her ay başı, maaşım yatar yatmaz bir piyango bileti almaya başladım. Ne de olsa binde bir ihtimalden bile az olan hastalık beni bulmuştu. Bende bu şans varken belki piyango da beni bulur dedim. Elli altı yaşında emekli oldum. İki sene sonra da büyük ikramiye vurdu biletime işte.

Aydınlık bir gün. Gökyüzü açık mavi, bulutsuz. Martı seslerini bastıramıyor henüz geçen araçların gürültüsü. Yakın çevrede oturan meraklılar küçük gruplar halinde

toplanmışlar binanın girişinde. Birkaç muhabir de var aralarda. Tekerlekli sandalye ile gelen talihli hemen ilgi çekiyor. Kazandığı miktar epeyce büyük. Uzatılan mikrofona içinden geldiği gibi konuşuyor:— Biliyordum, biliyordum. Şükürler olsun, bugünü de gördüm. Bir hastane yaptıracağım. Param artarsa da bir okul. Evlenecek zamanım olmadı, oysa bir oğlan isterdim soyumu devam ettirecek. Çocukları severim.

Ertesi gün evinde röportaj vardı. Yerel bir kanalın gönderdiği gazeteci Turgay'ı dikkatlice giydirdi.. Kazağını başından geçirip saçını taradı. Salondaki koltuklardan cama yakın olanına oturmasına yardım edip ışığı doğru açıyla almasını sağladı.

— Bizi kabul ettiğiniz için teşekkür ederim Turgay Bey.

— Başladı mı röportaj?

— Kameraman arkadaşın işaretini bekliyorum. Bu arada biraz sohbet eder, açılırız diye düşündüm.

— Ha, tamam.

— Bir yardımcı tutmayı düşünüyor musunuz? Ne de olsa artık eliniz rahat veya bakımevi tarzı bir yere taşınmayı?

— Hayır, çok şükür elden ayaktan kesilmedim henüz. Zor ve yavaş da olsa yürüyebiliyorum. Evlenmeyi düşünüyorum.

— Oo, ilginç. Biraz detaylandırır mısınız rica etsem, bir aday var mı gözünüze kestirdiğiniz?

— Birçok mektup alacağım bu röportaj yayınlanınca. Artık ünlü sayılıyım. Eminim uygun birini bulurum. Gözlerim iyi seçiyor hâlâ.

— Evet, sayın seyirciler görüyorsunuz, başına talih kuşu konan Turgay Bey hâlâ dinç. İlgililere duyurulur. Ben sunucunuz Meral, esen kalın efendim.

— Talih kuşu konu mu, yoksa sıçtı mı, orası tartışılır Meral kızım.

— Kes, kes, kestik değil mi Kâmil?

— Kestik abla.

TAŞ KAYIK

Cemil Okan BENLİ

Ön söz

Aşağıdaki kısa hikâye, Saramago'nun "Yitik Adanın Öyküsü" kitabından ilham alınarak yazılmıştır. Roman, İber Yarımadası'nın anlaşılmaz bir şekilde ana karadan kopup Atlantik boyunca sürüklenmesi hakkındaydı.

Konstantiniye Yarımadası'nın kartal başı görünümü bozulmadan evvel, Beyoğlu lokantalarında midyeli tirit satıldığı dönemlerden sonra...

Yedikule'de marulunu eken bostan sahibinden ilk çatırtıyı duyan diye bahsedilir. Yüzen adanın Ulubatlı Hasan'ı... Öyle böyle bir çatırtı değil... "Aynı anda bütün sur köpekleri havladı," der Ulubatlı... Sur köpekleri diye küçümseme... Avrupa'nın tüm sokak köpeklerini toplasan (Yunan dâhil) bu kadar çok etmez... Her kapıda ayrı bir çete... Silivrikapı çetesi dilencileri geçirmez, Belgradkapı'nın sarhoşa havlar, dilenciye kollar. Sulukulekapı çingene dostudur. Dünyada ayı görünce havlamayan tek köpek çetesi budur. Dansöz aylara sokak kedisi muamelesi yaparlar. Ulubatlı, çatırtının geldiği yöne baktı. Bostanının bitişinde tüm sur boyu ilerleyen kocaman bir yarık. Sanki yeni bir haliç belirmiş, altın boynuz ile Marmara'yı birleştirmiş. Haliç içinde haliç! Allah'tan marullara zarar gelmemiş diye şükretti. Yoksa İstanbul ahalisi marulsuz ne yapar?

Beyoğlu'nda ise durum çok daha kötü. Sur içinde -kalemle çizilmiş gibi- bostanlar boyunca oluşan yarığın tersine, binaların arasından zikzak çizerek kimi zaman binaları ortadan ikiye ayırarak ilerlemiş. Burada köpekten çok kediler panik yapmış, son anda Cihangir'den Çukurcuma'ya atlayan birkaçı, caddede küçük bir heyecan silsilesi yaratmış.

Allah'tan yarığa kimse düşmemiş. Taksim'de göbek atan ayılar ise maalesef bu maceraya dâhil olamamış. Neyse ki Sulukule'de mesaiye henüz başlamayan kardeşleri serüveni kaçırmayacak.

Suriçi ve Galata, Marmara Denizi'nde taştan bir gemi gibi yüzmektedir. Sıraselviler Caddesi'ndeki yüz elli metrelik uçurumdan aşağı bakan bir seyyar simitçinin başı dönmüş, akabinde yarığa yuvarlanmıştır. Cesedi Boğaz'ın öteki ucunda ta Çengelköy'de bulunmuştur. Bu büyük doğaüstü olayın, belki de mucizenin tek can kaybı budur. Manevi kayıp ise büyüktür. Aya Triada Kilisesi ortadan ikiye bölünmüş, Taksim Meydanı, meydandan ziyade yıllar sonra akılsız bir adamın planına göre yapılan, Suriçi'nin o düşmanı titreten kartal başı görünümünü yok eden, Yenikapı civarındaki beton bloğa benzer bir görünüm almıştır. Hatta İstanbul'un en popüler intihar mekânı unvanını köprülerin elinden almıştır. Meydandan atlayıp Anadolu Yakası'ndan toplanan ceset sayısı yılbaşında yüzü geçmiştir.

Yüzen adaların Marmara Denizi'ndeki hikâyeleri Çanakkale Boğaz'ındaki "Büyük sürtünme" vakasına kadar çok sıradandı. Sadece Büyükkada'daki Troçki'nin evinden bu kadar uzaklaşmayı göze alamayan ve denize atlayan birkaç sarhoş Troçkist'in hikâyesinden bahsedilir. "Büyük sürtünme" ise yıllar sonra dönemin şahitleri tarafından farklı farklı anlatılmıştır. Kimisi büyük bir kapı gıcirtısı, kimi ise keman inlemesinin yüz bin misli bir ses çıktığını belirtir. Bilim adamları ise keman inlemesi tezine daha ılımlı bakmaktadır. Sürtünme sebebiyle Boğaz bugün yaklaşık on kilometre daha geniştir.

Adacıların Avrupa'ya doğru ilerlediğinden artık emin olan kimi uyanık Çanakkaleli, zıplayarak adaya ulaşmıştır. Bu esnada sadece iki kişi Suriçi ile Boğaz arasında ayaklarını sıkıştırmak sureti ile hastanelik olmuş, ama can kaybı yaşanmamıştır. İstanbul ahalisi vapur ile iskele arasına ayağını sıkıştıranların hikâyesine alışık olduğundan gazetelerde bu haber çok itibar görmemiştir. Çanakkale çingenelerinden birçoğu adaya adım atmaya başarmış, bunlardan bir düzinesi ise ayısıyla beraber gelmiştir. Suriçi an itibari ile Yellowstone Milli Parkı'ndan sonra kilometrekareye en çok ayı düşen kara parçası olmuştur. Hâlihazırda kilometrekareye düşen en çok kedi sayısında lider, köpek sayısında ise dördüncüdür.

Ege Denizi'nden aşağıya hızla ilerleyen adalar, Midilli'nin bir parçasını söküp beraberinde götürmesi ile İstanbul halkının moralini bir nebze yükseltmiş, şehirdeki uzo bolluğu Galata civarında asayiş sorununun baş göstermesine sebebiyet vermiştir. İstanbul basını bunu Yunanlara karşı süren yenilmezlik serisinin devamı olarak lanse etmiştir.

Fakat Akdeniz'e ulaşana kadar Girit veya Rodos'tan bir parça koparma sevdasına düşen vatanseverlerin heveslerini kursağında bırakırcasına, sadece Kardak isimli çirkin kıraç bir kayalığı yanında sürükleyip büyük denize ulaşmıştır. Bardağı taşıran bu son olay Yunan ana karasında hükümeti düşürecek kadar büyük yankı uyandırmış, kaybedilen toprağın hesabı her zamanki gibi şanssız sosyalist hükümete patlamıştır.

Şehri İstanbul, Akdeniz'e o kadar hızlı bir giriş yapmıştı ki, Avrupa'ya ulaşmaya çalışan uyanık Çanakalelilerin bir kısmı Afrika'ya doğru ilerliyoruz paniği ile denize atladı. Atlayanlar arasında iki ayı sahibi çingene de vardı. Bu aylar Suriçi çöplerine musallat oldu. Biri Yedikule bostanlarındaki marulları talan etti. Diğeri ise Gülhane Parkı'ndaki aslan bakıcısının elindeki kuzu buduna saldırdı. O esnada aslan kaçtı. Şehri küçük bir panik havası sardı. Bu kaçak aslan daha sonra şehir sakinlerinin başına büyük belalar açacaktı. Neyse ki Konstantiniyye'nin sert bir manevra ile yönünü batıya çevirmesi olayı unutturdu. Artık önünde hiçbir engel olmadan Frenk ülkelerine ulaşabiliyordu.

Sicilya'yı geçtikten sonra Galata bir anda hızlı bir manevra ile kuzeye yöneldi. İstanbul'u yalnız bıraktı. Galata Köprüsü ortadan çat diye ayrıldı. Köprü'nün ortasında mesken tutan Pelikan Yaşar, içgüdülerini dinleyip Eminönü tarafına geçti. İçgüdülerinde de yanılmayacaktı. Ölene kadar balığın bininin bir para olduğu şehirde âlemlerden âleme koşacaktı.

Zamanla Galata'nın niyeti belli oldu. İtalya'daki ikizi Cenova ile buluşmak, koklaşmak istiyordu. Kavuşma çok şatafatlı oldu. Yokuşu ile meşhur şehre başka yokuşlar gelmişti; kerhanelerin üzerine kerhaneler, sokak orospularına orospular, batakhanelere batakhaneler, rıhtımlara rıhtımlar eklenmişti. Sabahlarını focaccia ile geçiştiren Cenovalıların menüsüne simit eklenmişti. Espresso çay, corochianatoya rakı gelmişti. Ama en büyük coşku, tarihin en güzel Cenova yapısı olan Galata Kulesi'nin şehir silüetine yerleşmesiydi. Bu ana şahit olan birçok Cenovalı gözyaşlarını tutamadı. Seksen sonları fuar şehirleri finalini Barselona'ya kaybedene dek şehir bu kadar duygusal bir gün daha yaşamadı. Kerhaneler arasında ilk günler sürtüşme çıksa da Zürafa Sokak kerhanesinin dolmalarla, böreklerle Cenova merkez kerhanesini ziyareti, aradaki buzları eritti. Hatta Kılıçalıpaşa Hamamı'nda dansözlü bir eğlence bile düzenlendi. Birleşme sayesinde Avrupa'nın en çok hamamı, camisi, orospusu, sokak kedisi ve köpeği olan şehir durumuna gelen Cenova, İtalya'yı beğenmez oldu. Haklıydı da. Yemek kültürü o kadar zenginleşti ki akşam öğününde dörtten az çeşit yemek yapan ev hanımları kınandı. "Bugün sadece bir çeşit mi tatlı var?" Düne kadar baklava nedir bilmeyen Cenova yerlisi baklavasız, kazandibisiz yaşayamaz oldu. "Şöbiyet yemediğim her günü kayıp sayarım."

"Şekerpare yapmasını iyi bilen bir hanım istiyorum, şöyle ağızda dağılanından."

Yoluna son sürat devam eden Suriçi ise Gelibolu'dakinden çok daha az bir sürtünme ile Cebelitarık'ı geçmeyi başardı. Burada resmî bir bacak sıkıştırma vakası olmadı. Cadiz civarındaki sürtünmede birkaç meczup İspanyol Suriçi'ne atlasa da kültürel çeşitlilik bağlamında fazla bir kazanç olmadı. Sadece mevcut sarhoş sayısında bir artış yaşandı.

İstanbul artık Atlantik'teydi. Sisli sabahları, öğleden sonra apaçık gökyüzü, serin rüzgârı, mis gibi iyot kokusu. Boğaz'ını yitiren İstanbul başka bir boğaz kazanmıştı. Lüfersiz şuradan şuraya gitmemciler dev gibi sardalyaları görünce çenelerini kapamıştı. Yıllar yılı ton, kılıç balığı bilmeyen balıkçılar şimdi sevinçten hüngür hüngür ağlıyorlardı. Pelikan Yaşar mı? O kadar çok balık yiyordu ki artık boz aylar gibi sadece en yağlı kısımlarını yiyip gerisini sokak kedilerine bahşiş veriyordu. Yaşar hangi yöne gitse onu takip eden bir sokak kedisi bölüğü vardı. Sahipsiz aylar ise balık bolluğundan en has bala burun kıvrımışlar, Balat sahilini mesken edinmişler, oltacıları haraca bağlamışlardı.

Sislerin arasından Lusitano baş şehri yavaştan görünmeye başladı. Saramago "Mırıldanan büyük bir sessizlik sadece," demiş Lizbon için. Kara Kitap'ta kendisinden çok etkilendiği belli olan Orhan Pamuk ise Lizbon ve İstanbul'un ortak duygusunun hüznü olduğunu belirtmiş, Yeditepe, yokuş ve tramvay klişelerine düşmeden. Saramago'nun en çok etkilendiği yazarlardan Garcia Marquez ise "Dünyanın en büyük köyü," olarak betimlemiş güzelim şehri, bu tarifi en çok İstanbul için kullanıldığından habersiz.

İşte tarihi bir an... İki Yeditepeli şehir birleşiyor. Oldu mu sana on dört tepe. Lizbon yokuşları yetmezmiş gibi bir de Mahmutpaşa yokuşu çıktı. Lizbonlular göbek atıyor, Avrupa'nın en güzel kilisesi, camisi artık onlarda. Bundan sonra tek dertleri sabah kahvaltısında nata mı yesek yoksa börek mi olacak... Azizim bugün akşam bar çıkışı midye dolma mı atsak yoksa bifana mı? Kumkapı'da rakı mı içelim, Barrio Alto'da caipirinha mı? Fado dinleyerek mi hüznünlensek yoksa fasilla mı? Baharatını nereden alıyorsun? Mercadodan mı Mısır Çarşısı'ndan mı? Bugün Atlantik'i Adamastor'dan mı izlesek, yoksa Sarayburnu'ndan mı? Haha azizim herkes Berlin'i övüyor bu aralar, on dört tepeli Lizbon'u görmemişler galiba... Bu sene Paskalya ile Ramazan Bayramı aynı güne denk geliyormuş... Yeni bir restoran buldum, içli köfte yapıyorlar ama içine bacalhau koyuyorlar. Vinho verde ile lakerda mı iyi gider midye dolma mı? Çok iyi bir lahmacuncu, sericaiaları da bir o kadar güzel. Ut ve kanun ile fado icraa ediyorlar. Rakının dibine vuralım bu gece. Mesai biter bu çocuk Barrio Alto'ya gider. Gel pisi pisi... Hoşt. Booozaaaa... Simitciyaaaa... Ben anlamadım, bunların hangisi İstanbul, hangisi

Lizbon martısı? Lizbon kedileri pisipisiden anlamaz. Bu sene Gülhane konserlerinde Müslüm Baba'nın arkasından çıkan fadocular hayatlarında bu kadar coşkulu bir seyirci kalabalığı görmediklerini söylediler... Jiletin sizle alakası yok canım. Gülhane Parkı'nda türkü söyleyen fadocuya aslan saldırdı... Ayılar Merkado'daki balıkçıların morinalarına el koydu. Birahaneci Ramiro'da midye pilaki var mıdır? Lizbon tatlıcılar odası başkanı menemencilere ateş püskürdü. Sabah vakti menemen satışı yasaklansın! İstanbul baklavacılar odasından ateşkes çağırısı. Lizbon fareleri tarihin en zor günlerini yaşıyor! Ayy bu Kürtlerden de beteri varmış ayol! Su Mozambikliler doğurup doğurup çocuklarını sokağa atıyor. Yazıyor yazıyor! Cenovalı Galatasaraylılar UEFA'ya ihtarname çekti. Lizbonlu taklitlerimize itibar etmeyiniz. En sevdiği düşmanını boğazın öteki yanında bırakan Cimbom, Luz stadında Benfika'nın kartallarına konuk oluyor! Bir şehirde iki kartallı takım olmaz! İki askeri cunta hiç olmaz! Hangi paşayı dinleyeceğimizi şaşırdık kardeşim... On dört tepeli şehrin yeni belediye başkanı, Sami Yen'in bire bir kopyasını yapacağını müjdeledi. E madem öyle, karşı yakada Fener'in stadını dikelim. Hazır köprü de var. Oldu mu sana boğaz? Kız Kulesiz boğaz mı olur deyyus! Unkapanı'nın önü Alentejo'dan gelip meşhur olmak isteyen yanık seslilerle dolup taşarken, üst katlarda Amalia Rodrigues-Zeki Müren düeti kaydediliyor... Albüm gelecek yaza yetiyecek...

Lizbon kestanecileri ile İstanbul kestanecileri birbirine girdi... Kardeş kardeş geçinin diyor meyan kökü şerbetçisi. Biz ginjinhacılara sataşılıyor muyuz? Hepimiz aynı gemideyiz... Sahleppp... Peixeee(baliik)... Aa kadın seyyar satıcı mı olur? Ayol bunlar Kürtlerden betermiş leş gibi balık kokuyorlar. Allahu ekber... Allahuuuu ekberrr! Sekiz yüzyıl sonra Müslümanlar tekrar Tejo'ya bakarak abdestini alıyor... Alfama sana İslam ne de yakışıyor... Kediler ise ondan da çok yakışıyor... Artık Sao Crispim merdivenlerinde sadece bir köpek yok... Onlarcası mahallesini kolluyor... Buradan tek bir Mozambikli geçemez... Raimundo Silva şaşırmış durumda... İstanbul köpekleri de amma besili! Ey köpeklerin tanrısı! Daha önce nerelerdedin?

"Alabros mu yapıyoruz yine? Kulak kıllarını da yakalım mı? Çay mı içersin abicim, bagaço mu? Belenenses Karagümrük maçı ne olur?" Çat! Çırağın ensesinde bir şaplak patlar. "Bir daha sokma su A Bola paçavrasını bu dükkâna! Beşiktaş düşmanı bunlar. Dükkânın önünde küfesiyle hamal geçer... "Lizbon'a geleli bunların işleri iyice açıldı. Burada İstanbul'un beş misli küfelik sarhoş var. Üstelik öğlen olmadan hepsi yere seriliyor. Akşama da bizim Türkleri taşıyorlar... Oh ne ala. Milletın kazancında gözümüz yok tabii. Ama devir hamalların devri."

UÇABİLİRDİ

Perçem Uğur YILDIZBAŞ

Kutsal mekân namına hayatı boyunca sadece camiye gitmişti Nâzım. O da yalnızca ramazan ayında, yalnızca çocukken, yalnızca oyun niyetine. Uzaklardan şehrine gelen eş dost akrabayı gezdirmek için girdiği minaresi sonradan eklenmiş şaheserler vardı bir de. Ama Nâzım, bu ziyaretlerin de manasını meraklı gezginlerin turistik amaçlarından ötede aramazdı. Çünkü arkadaşları niyet eden müminlerden olsa bile gittikleri mekânların yüce kapılarında "Giriş 60 TL" yazıyordu. Bunların dışında, katıldığı birkaç cenaze töreni olmuş, cemaatle birlikte cenaze namazında saf tutmuştu ama ne "İyi bilirdik"çilere ne de "Taksiratını affetsin"çilere dâhil olmuştu. Nâzım bir tabutun ardından yürümüşse eğer bu sadece, gidenin uğurlayanı, kalanın yoldaşı çok olsun diyeydi.

Çocukluk hatıralarında gerilimi yüksek bir lezzet bırakan Ramazan akşamları ise cesaret isteyen bir maceradan öteye geçmedi. Cemaat secdeye durduğunda mirketler gibi kafasını kaldırıp muzır sesler çıkarmak, minarenin daracık merdivenlerini zifiri karanlıkta sonsuz kere dönerek şerefeye tırmanmak; merkezi camilere göre kendisi de cemaati de dar olan mahalle camii önündeki ayakkabıların her bir tekini oraya buraya fırlatıp dördüncü rekâttan ayakları uyuşmuş halde kalkan eklem romatizmasından mustarip Cemaat-i Müslim'e ortalıkta seke seke ayakkabısının tekini aratmak elbette her yüreğin harcı değildi. İbadetle kurduğu bu ilk ilişkinin keyif verici bir oyun olarak kalması nedeniyle de Nâzım, uzun yıllar boyunca teravih namazını yanlışlıkla "telafi namazı," diye bildi. Söz konusu ibadetler olduğunda hiç kimse bunları zamanında yerine getirmiyor olmalıydı ki eskiler böyle bir isim vermişti. Bu düşünceyle yıllarca

kendini rahatlatan Nâzım, teravih sözcüğünün anlamının da "rahatlama, soluklanma," olduğunu öğrendiğinde, ibadetle ilişkisine kaldığı yerden devam etti.

Kilise bahçesindeki o bankta otururken etrafında koşuşturan çocuklara baktığında birazdan onları azarlayacak, kollarından çekiştirip hizaya getirecek bir yetişkini ister istemez hâlâ ensesinde hissediyor. Şerefeye çıkıp "Nâzım, her eve lazım!" diye bağırıldığı o akşam geliyor aklına. Elli dört yıllık hayatının muhtemel ki en kederli o gününde kendi aptallığına gülümsüyor, farkına varmadan. Bir insan aynı anda nasıl hem ihtiyar hem de çocuk olursa, Nâzım da o bankta otururken öyle oluyor işte. O sırada, önce bir çocuk ağlaması, ardından küçük çaplı bir telaş yaşanıyor yakınında. Siyahlar içinde bir oğlan, annesinin kucağında, başını tutarak ağlıyor. Canının yandığı belli. Ne olduğunu anlamaya çalışıyor Nâzım. Konuşmalar ve fısıltılar arasından kulakları şunu seçiyor:

"Başını tabuta çarptı."

Gülümseyişi buhar oluyor anında. Kilisenin sakın bahçesinde, yıllardan sonra ilk kez –ve sanki hiç bırakmamış gibi– sigara içerken, "Nâzım, her eve lazım!" diye bağırıldığı o minarenin tek bir çıkışı olduğunu ve o hareketin bedelini eninde sonunda ödeyeceğini nasıl hesap etmediğini sorguluyor.

"Nâzım, hakikaten her eve lazım. Şerefeden bağırдын ve iki yol vardı önünde. Biri onlarca metre yükseklikteydi ve sen uçmayı bilmiyordun, diğeri ise tıptış tıptış ineceğin merdivenler. O dayaktan kaçamayacağını nasıl hesap edemezsin Nâzım? Başını tabuta çarptı çocuk. Bu ölümden kaçamayacağını nasıl hesap edemezsin? Ella'yı sevdin ve iki yol vardı önünde. Biri onlarca metre yükseklikteydi ve sen uçmayı biliyordun. Şimdi de düşmeyi öğren."

Nâzım, kilise bahçesinde minik gruplar halinde bekleyen insanların yavaş yavaş içeri girdiklerini fark etti. Önce omuzundaki eli mi fark etti yoksa? Elle birlikte diğer insanları. Belki de tam tersiydi, insanların toplu hareketiyle uyanıp omzundaki eli fark etmişti. Sürüklemeyen, çekiştirmeyen, sadece sıkın eli. "Buradayım," diyen, "Gelmezsen anlarım," diyen, "Ama sensiz olmaz," diyen eli. Güçlüydü el, sıkıca kavırıyordu. Hiç bırakmasını istedi Nâzım. Bir çift gözden ya da paylaşılan ağızdan ziyade bir el görürdü işini. Ella elinin tersiyle sevmiştii onun yüzünü. Geçmişte pek çok kadının avuç içlerini dolduran yüzü, ilk kez Ella'nın el üstüyle sevilmişti. "Sevmeye korkuyorum," demekti bu, çekingen bir fısıltı dolaşıyordu ellerinde. Nâzım bu dili biliyordu. Bir doktor olarak

bedenin Latince bütün karşılıklarını da biliyordu ama Ella'nın kullandığı dil, onların ortak diliydi, hatta belki de sadece ikisinin dili.

Bir de *CADASIL* vardı aralarında. Karanlık ormanlarda uğursuz kehanetler fısıldayan kötücül ağaçların bir dili olsaydı eğer, adı *CADASIL* olurdu.

Önce yürüyüşü terk etti Ella'yı, sonra duyuşu. Nâzım gözlerinin önünde parça parça silinen bu kadını ne iyileştirebiliyor ne de ondan vazgeçebiliyordu. Buna cevabı her zaman aşk olurdu ya, içindeki yol kesenlere de gönül rahatlığıyla hesap vermekten çekinmiyordu.

Hayır, meslek hırsı değildi. Elbette bir hekim olarak onun iyileşmesini istiyordu ama Ella'nın hayatıyla kendi başarısını karşı karşıya getirecek kadar küçülmemişti neyse ki.

Kabullenememe? Hayır, bu da değil. Yıllar içinde Tanrı makamından konuşmaya başlayan pek çok meslektaşı olmuştu. Her şeyi bilen bilemediğini yok sayan gücünün yetmediğini kabul etmeyen. Onlardan da olmamıştı şükür ki. Uzun ve yanlış seçeneklerle dolu bu yolda onun en büyük refakatçisi, şu an kiliseye sağ ayağıyla girerken fısıldayarak bismillah çeken annesiydi. Bildiğine razı, bilmediğine saygılı.

Merhamet? Evet. Aşkın yüzlerce çocuğundan biriydi bu. Tıpkı öfke gibi, usanç gibi, umut ve umutsuzluk gibi. Nâzım bir doktordu, Ella ise hasta. Bu karşılaşma, hayatın çok bilinmeyenli devasa denkleminde onları bir araya getirecek binlerce, belki de milyonlarca seçenekten en sıradan ve ölümcül olanıydı. Tam da bu yüzden, sıradanlığı ve ölümcüllüğü ölçüsünde aşktı, çok çocuklu bir aşk.

Öyle sabahlar oluyordu ki, "Bugün geriye ne kaldı?" duygusuyla uyanıyorlardı. "Uyumadan önceki halimle mi uyandım? Kollarım yerinde mi? Gözlerim görüyor mu? Konuşabiliyor muyum?" Umutsuzluk, onları çok seven tombul bir kedi gibi ayakuçlarında uyuyordu. Gelecek ise bütün perdelerini kapatmıştı. Sadece şu an ve yan yana olmak vardı ceplerinde. Çünkü hastalık Ella'yı tüketiyordu ve geriye sadece güzel bir veda kalıyordu. Her günü, son günleri gibi her anı bir veda gibi yaşıdılar. Kapı önünde, giderayak sohbete doyamayan dostlar gibi. Gideceğini bilerek ve bunu hiç mi hiç istemeyerek...

Nâzım hayatlarını birleştirmek istediğini söylediğinde çok ağlamıştı Ella. "Yarın yok ki..." diye diye ağlamıştı. An an öfkeden yüzü kıpkırmızı olmuştu, yumruklarını sıkarak bağırıyordu:

"Ne önemi var Nâzım? Çalışmanın, planların, hayal kurmanın ne önemi var? Hangi hayatı birleştireceksin? Bu bir hayat değil, görmüyor musun? Bu bir hayat değil!"

Öfkesinden yakalamıştı Nâzım onu. Gözyaşından, kederinden, feryadından, çaresizliğinden. Bir de sahip olmadığı tek şeyi koymuştu önüne, yarını.

"Ella, bu mayın tarlasında korkmadan yürümeyi öğrendin, ama tek başına olmak zorunda değilsin. Eksilirken seninle olmak istiyorum, tamamlayabilmek için. Gerçekten bitmesini istediğinde... Sonu beklemek zorunda kalmayacaksın Ella. Senin için onu ayaklarına ben getireceğim. Çünkü seni seviyorum. Buna izin verir misin? Bana izin verir misin?"

İnsanlar yavaş yavaş yerlerini almışlar, Nâzım'ı bekliyorlardı. Omzundaki el gitmişti. Önünde uzun bir koridor, koridorun sonunda ise kendisinden beklenen konuşmayı yapacağı kürsü ve üzeri açık bir tabut vardı. Gözlerini Ella'nın muhteşem güzellikteki ölü bedeninden ayırmadan ağır ağır kürsüye yürüdü Nâzım. Minarenin daracık merdivenlerini, zifiri karanlıkta sonsuz kere dönerek ağır ağır indi. Uçabilirdi de ama Ella'yla birlikte göze almayı öğrenmişti.

UFUKTA AŞK VAR

Şükrü TURGUT

Güneşli güzel bir gündü. Ufuk, uyanıp pencereyi açıp temiz hava aldı. Sonra kahvaltı yaptı. O anda kahvaltısını hazırlayıp bırakan annesi girdi odaya.

— E güzel yakışıklı oğlum ne olacak senin bu hâlin?

— Ne varmış hâlimde güzel anam?

— E oğul işe 3 senedir girdin artık evlenme vaktin geldi hangi kıza gittiysek uyuşmadınız. Üzülüyorum ölmeden mürüvvetini görmek istiyorum canım evladım.

— O da olur anam, Cenab-ı Hak adil-i mutlaktır. İnsan ne hak ederse onu yaşar.

Ufuk yola koyulmaya başladı. Bugün her zamankinden farklı bir şey yaparak uzun yolu yürüyerek işe gidecekti. Ve bu evlilik konusunu düşünecekti. Ve düşünce düşünce hastaneye iş yerine ulaştı. İş yerinde de sürekli evlilik muhabbeti açılıyordu bunalmıştı artık. İşe dalgın başlayan Ufuk'un bu halini gören Melih, Ufuk'a:

— İyi misin dostum?

— Çok bunaldım Melih kardeş bu evlilik işi beni bunalttı bir de çarpıntılarım oluyor sürekli. Acaba düşünüyorum da kimin hakkını yedik de bu hale düştük.

— Düşünme bunları, sen bilerek kimsenin hakkına girmezsin. İyi misin Ufuk, yüzün de sarardı.

— Çarpıntılarım arttı, göğüs ağrım var.

— Hemen gel, EKG'ni çekelim.

Ufuk fenalaşmıştı. Kalp grafiği, kan tahlilleri alındı. Ve sakinleştirici serum takıldı. Arkadaşları üzgün ve suçluluk duygusu içindelerdi. Keşke çok yüklenmeseydik dediler. Neyse ki kan tahlili ve EKG'si temiz çıkmıştı. Sakinleştirici serumu da çarpıntıları dindirmişti. Ufuk eve geldi annesi Ufuk'un bu halini görünce hemen koluna girdi.

– Ne oldu oğlum, bu ne hâl?

– Sorma ana, bu evlilik işini düşünme düşünme kalp çarpıntılarım oldu bu hâle düştük.

– Üzülme oğlum, kıyamam sana.

Haftalar geçti. Ufuk'un çarpıntıları devam etti. Sırasıyla göğüs hastalıkları ve kardiyojoloji bölümlerine gitti ama tahlilleri hep temiz çıktı. Ve son olarak psikiyatriye gitti. Doktor Ufuk'a panik atak teşhisi koydu ve sakinleştirici ilaçlar yazdı.

Ufuk ilaçları düzenli kullandığı bu ilaçlardan fayda görmeye başladı.

Ufuk'un annesi bu aralar yine bir kız bulmuştu. Ufuk'a:

– Oğlum, bizim eski komşunun bir kızı var, bir gör istersen. Sen tanımazsın kızı, sen küçükken taşındılar.

– Anne ben bu işleri erteledim. Daha yeni iyileşmeye başladım. Zaten korkuyorum diğer görüştüğüm kızların hakkına girdim diye.

– Öyle düşünme oğlum, senin öyle biri olduğuna inanmıyorum. Elbet senin de yüzün gülecek. Kâinata adalet, denge, mizan var. Mesela aslan, yavru ceylanı yer sonra aynı aslan avcı tarafından vurulur. Oğlum belki daha şifa olur sana. Ne olur kırma beni bir konuğu en azından bu kızla...

– Tamam, anne senin hatırın için...

Sonra Ufuk ve Ayşe telefonla konuşacaklar, eğer anlaşılırlarsa görüşeceklerdi. Ve Ufuk Ayşe'yi aradı:

– Selâmün aleyküm.

– Aleyküm selam.

Ufuk Ayşe'nin sesinden çok etkilendi.

– İlk önce ben kendimi tanıtmakla başlayayım. Ben Ufuk, 25 yaşındayım, hastanede memurum. Duygusal biriyim vb. özelliklerinden bahsetti.

Ayşe de kendini tanıtarak özellikleri, beklentilerini anlattı. Ufuk, Ayşe konuştuğunda mest olmuştu. Sesi çok nazik ve tatlı geliyordu. Birkaç telefon konuşmasından sonra iki taraf da görüşmeye karar verdi.

Ayşe de Ufuk'tan etkilenmişti. Uzun süren görüşmelerden sonra evlenmeye karar verdiler. Ufuk babası Mehmet Bey'e ve annesi Pınar Hanım'a Ayşe ile evlenmek istediğini söyledi. Bu durum başta annesi olmak üzere aileyi çok mutlu etti. Ufuk çok mutluydu neşeli günlerine adeta geri dönmüştü. Ayşe'yi isteme günü gelip çatmıştı.

Ufuk çok heyecanlıydı. Çünkü ilk defa kız istemeye gidiyorlardı. Annesini, babasını aldı ve kızın kapısının önüne gittiler ve zili çaldılar. Ayşe'nin babası açtı kapıyı, "Hoş geldiniz. Buyurun, buyurun," dedi. Ufuk elindeki çiçekleri verdi. Herkes neşeli ve mutlu idi, çok komik muhabbetler burada başladı.

(Ufuk'un babası) —Eee nasılsınız Hasan Bey?

(Ayşe'nin babası) —İyiyiz Mehmet Bey sizi sormalı.

(Ufuk'un babası) —Biz de iyiyiz iş güç uğraşıp duruyoruz.

(Ufuk'un annesi) —Hanımefendi siz nasılsınız?

(Ayşe'nin annesi) —İyi diyelim iyi olsun, bu aralar havalar tam düzeldi dedik ince giyindik birden yağmur bastırdı çarşıda biz de üşüttük.

(Ufuk'un annesi) —Allah şifa versin Münevver Hanım, dikkat edin sağlığınıza, yaş ilerliyor bir ayağımız çukurda.

(Ayşe'nin annesi) —Aynen hanımefendi bizim komşu da sapasağlamdı, 2 hafta önce kriz geçirdi vefat etti Allah rahmet eylesin çok iyiydi. Gün sırası da ondaydı altınları almadan gitti biz de günü iptal ettik.

(Ayşe'nin babası) —Yahu hanım komşu vefat etmiş hâlâ gün parası, altın diyorsun.

Herkes güldü.

O arada mutfakta Ayşe kahve yapıyordu, stresten eli ayağı titriyordu. Bir kulağı içerdeydi. Dur kahve yaparken bir fotoğraf çekip Facebook'ta durum bildirimini yapayım, stresim geçsin dedi ve fotoğraf çekip attı Facebook'a.

(Ayşe'nin babası) —Oğlunuz hangi üniversiteden mezun, kaç yaşında ne iş yapıyor?

(Ufuk) —Dayıcığım, Facebook'ta yazıyor her şey.

(Ufuk'un annesi) –Sus Ufuk, Facebook'muş, valla Cevdet Bey bizim oğlan baba parası yiyor.

(Ayşe'nin annesi) –Babası ne iş yapıyor peki?

(Ufuk'un annesi) –O da babasının parasını yiyor.

(Ayşe'nin annesi) –Peki dedesi ne iş yapıyor?

(Ufuk'un annesi) –Onun ne iş yaptığını biz de çözemedi vefat etti, bize 900 milyar 500 milyon milyar milyon tam sayısını hesaplayamadık, o kadar para miras bıraktı. Biz de onla geçinip gidiyoruz.

(Ayşe'nin babası) –Oğlunuzun kumarı alkolü, karı kız ayağı var mıdır?

(Ufuk'un babası) – Oğlumun kumarı da var alkolü de vardır. Ama bir sorun niye var?

(Ayşe'nin babası) – Niye var?

(Ufuk'un babası) – Benim oğlum çirkin ördek yavrusu teorisiyle anne tarafına çektiği için hiç babası gibi yakışıklı değildir. Böyle olunca da hiçbir kız ona bakmayınca kumara, alkole başlamıştır. Ama evlat işte ne de olsa seviliyor.

(Ufuk'un annesi) –Bey sen kurban olasan bana, saçlarımı süpürgeyi bırak senin için PowerWash AC602J iki motorlu ıslak kuru vakum makinesi ettim.

Herkes güldü.

(Ufuk'un babası) –Ama oğlumuz kızınızı da sevince alkolü de bıraktı, kumarı da. sevgi her şeye iyi gelir. Değil mi Ufuk oğlum?

(Ufuk) –Evet baba sevgi en büyük ihtiyaç herkes sevmeye sevlmeye muhtaç.

(Ufuk'un babası) – Neyse Hasan Bey uzun lafın kısası Allah'ın emriyle Peygamber'in kavliyle kızınız Ayşe'yi oğlumuz Ufuk'a istiyoruz.

(Ayşe'nin babası) –Ne diyelim Cevdet Bey, bizim kızı ne mühendis istedi ne de doktor istedi, Sizden iyisini mi bulacağız, verdik gitti. Getir kızım kahveleri.

Kahveler dağıtıldı, içildi, eller öpüldü.

(Ayşe) –Durun bu anı ölümsüzleştirip selfie çekelim, dedikten sonra selfiler de çekildi.

(Ufuk'un babası) –Oğlum bir müzik aç da bugünün şerefine halay çekelim.

(Ufuk) –Tamam baba.

(Müzik) "Şah şah dam dam dam ar ar ar şah damar..."

(Ufuk'un babası) –Kapa ulan, kapa. Düzgün bir şey aç.

(Müzik) "Oğlan bizim kız sizin tey tey tey oğlan bizim kız sizin tey tey..."

Onlar ermiş muradına biz çıkalım kerevetine gökten üç elma düşmüş. Kimin nasibi varsa o yemiş.

UMUT VE SEVİNÇ

Yayla BOZTAŞ

Coşkusunu insanlara da bulaştırmak için büyük bir gayret içindeydi ilkbahar. Yeni çiçeklenmiş erik ağacının dalları arasında gezinen rüzgâr, ılık bebek nefesi gibiydi. Her yer alabildiğine yeşil, ağaç gölgeleri cömert bir davet içinde, gelip oturacak insanları bekliyordu.

Kentin boğucu kalabalığından uzaklaşmak için geldiğim bu sakin köşede güzel günler geçirmeyi düşünüyordum. Ne zamandır aklımda olan bu düşünceyi gerçekleştirebildiğim için çok sevinçliydim. Tuttuğum ev sitenin kalabalığından uzaktaydı. Fazla kimseyle senli benli olmadan, getirdiğim kitapları okuyacak, yazdıklarımı düzelterip yeni bir öykü dosyası hazırlayacaktım.

Eşyalarımı yerleştirip çalışmak için bahçenin en uygun yerinde kendime bir köşe ayarladım. Masam, sandalyem ve kitaplarım... Başımın üstünde mor salkımlardan bir gökyüzü. Feminin çiçekler kâğıtlarımın üstünde... Kokusu ise ben buradayım diyen mahcup bir genç kız... Daha ne olsun...

Heyecanla geçen gecedен sonra istekle karıştım sabahın güzelliklerine. Özenli bir kahvaltı hazırlayıp tam çayımı doldururken duydum o gülme sesini. Hiç ara vermeden peş peşe eklenen, kahkaha baloncukları... Akan su, taşlarla oynayan dere gibi... Durdurulamayan bir gülme krizi. Allahtan gülme sesi bir çocuğa ait. Sabahın bu saatinde bu sesler ancak bir çocuktan geliyorsa masum ve sevimlidir. Köşede olduğum için sesin nereden geldiğini göremiyordum. Bir kadının şefkatle, "Hadi canım aç bakayım ağzını!"

cümlesi gülme sesini biraz perdelese de ardından dolu bir ağzın bozduğu tonlamayla devam ediyordu.

Yerimden kalkıp sitenin birkaç evinin görüldüğü bahçenin diğer köşesine yürüdüm. Gülme sesi bir evin verandasındaki masadan geliyordu. Masanın başında oturan genç kadın -büyük olasılıkla annesi- hemen yanına yaklaştırdığı sandalyede oturan çocuğu beslemeye çalışıyordu. Kucağa alınma yaşını çoktan geçmiş beyaz tenli, güzel yüzlü bir çocuk. Çok gür ve dalgalı koyu kumral saçları yüzünü daha da solgun gösteriyordu. İri yeşil gözleri boşluğa bakıyor gibiydi. Çocuk, kadının ağzına koyduğu lokmaları abartılı hareketlerle çiğniyor, bir yandan gözlerinin içine kadar gülmeye devam ediyordu. Kadının elini tutup ısrarla masadaki yiyeceklerden birine götürüyor, sonra tuttuğu eldeki yiyeceği yaklaştırıp lokmayı ağzına koymasını istiyordu. Kendi yapamadığı işlevi anne elinden yapılmış bir kaşıkla annesine gördürüyordu. Yiyecekleri büyük bir iştahla öğüten küçücük bir değirmen ve çocuğunun ağzından taştan lokmaları sabırla sevgiyle silen bir anne vardı karşımda.

Böyle saklanarak onları gözlemek istemedim. Belli ki olağan dışı bir durumla karşı karşıyaydım. Başkasının çaresizliğini izlemek beni hep üzer. Hele ki kaza yapanların başında biriken o aymaz kalabalıklardan nefret ederim. Masama geri döndüm. Sabahki coşkum gölgelenmişti. Kahvaltımı yaparken çocuğun anlamsız istek naraları, gülüşü ve annenin yumuşacık şefkat dolu "Hadi yavrum," sesi hüzünlü bir ezgi gibi yüreğime dokundu. "Kimseyle ilişki kurmayacağım, başımı dinleyeceğim, yalnızlığın tadını çıkaracağım," diyen ben bu düşüncelerimden vazgeçmek zorunda kalacağımı henüz bilmiyordum.

Zaman zaman aynı sesleri duyarak içimden değişik düşünceleri harmanlayarak akşamı ettim. Uyuuncaya kadar anlamlandıramadığım bir tedirginlik yaşadım. Günümüzde anomaliler, hastalıklar, engelli yaşamlar televizyon sayesinde devamlı göz önündeydi. Ama bir şeyi yakından görmek bu tür haberleri izlemekten çok farklıydı. Çaresizlik yapışıyordu size. O kadar Alzheimer öyküsü dinleyip film seyrederek vahlanmak başka, o hastalığı yakından tanılamak başka bir duyguuydu. Evine uğradığım zaman, inatla beni önünde oturarak saçlarımı tarayıp örmek isteyen, beni küçük kızı sanan komşumuz Nadide teyze ölümünden on yıl sonra hâlâ o haliyle gözümün önünden gitmemişti.

Sonraki gün bir iki lokma atıştırıp sitenin havuzuna gitme kararı aldım. Bu düşüncemin o evin önünden geçme isteğinden geldiğini yadsıyamam. O gülüşün sahibini yakından görmek istiyordum.

Havlum, kitabımı alıp havuzun yolunu tuttu. Dışarıda değillerdi. Açık pencereden istediği bir şeyi almak için ısrarla direten bir çocuğun anlam bulamayan, annenin "Tamam canım, vereceğim, sen bunu giy, vereceğim canım," diyen sesi geliyordu. Şimdiye değin duyduğum en sıcak "Canım," sözcüğü. Farkında olmadan ben de "Canım," dedim o anne için.

Havuz başında uygun bir yere oturup çevreyi seyretmeye başladım. Önce genç bir kadın geldi küçücük kızıyla. Sonra diğerleri. Ben onları bekliyordum. Gelmeyebilirlerdi, anne için havuzda ona sahip çıkmak zor olabilirdi, insanlardan rahatsızlık duyabilirlerdi. Beynimde bir yığın düşünce, gözüm yolda beklemeye başladım.

Önce anlamsız istek naraları, gülücükler, ardından ritmi bozuk, sert ayak sesleri geldi. Kollarının altından tutan annesinin yardımıyla basmaya çalıştığı ayakları yerini bulamadan yürümeye çalışan bir çocuk girdi görüş alanıma. Bir şeyi tutmak ister gibi yukarıya kaldırdığı kollarıyla, dengesiz de olsa yere değdirebildiği her adımında, iri gözlerinin içine kadar gülen mutlu bir yüz. İnşallah yakınım gelirlir diye geçirdim içimden. Zaman zaman aynı dünyada yaşayan insanların her türden eşitsizliğini düşünür hayıflanırım. İçimde baskıladığım duygular bu insanlarla yeniden canlanmıştı.

Dileğim yerine geldi, benim yanımdaki yere yöneldiler. Kadın oğlunun kolunu bırakmadan elindekileri yere koyup onu oturtmaya çalışırken kendisine yardımcı oldum, gülerek teşekkür etti böylece aramızda ilk iletişim kuruldu.

Yakınıma gelince teninin ne kadar beyaz olduğunu daha iyi fark ettim. Göz aklarına kadar apaydınlık bir ışıltı. Aralıklı bembeyaz dişleri, pembe dudakları, zeytin yeşili harelî gözleriyle sanki bir Rönesans tablosu vardı karşımda. Ben ona hayranlıkla gülümserken o yalnız bana değil bütün dünyaya gülümsüyordu...

Havuzdaki birkaç çocuğun yüzerken çıkarttığı sesleri duydukça uçmaya hazırlanan bir kuş gibi kollarını sallamaya başladı, dilinde aynı anlamsız istek haykırıışları. "Suyu çok sever," dedi annesi. "Onun için bu evi tuttuk. Babamız çalışıyor, akşamdan akşama, hatta bazen gün aşırı gelir. Biz bütün gün burada oğlumla birlikteyiz."

Çocuk bir an önce suya girmek için çırpınıyordu. Annesinin yardımıyla küçükler için ayrılan bölüme indiklerinde sevinç çığlıkları oradaki bütün sesleri bastırdı. Elleriyle suyu tokatlıyor, çırpıştırıyor, başını iki yana sallayarak kendinden geçmiş gülüyordu. Çevrede oturanların yüzündeki gülümseme, sudaki diğer çocuklardaki şaşkınlık, annesinin özeni birleşip bana ulaştığında çok değişik duygular yaşadım. Ruhsal bir çözümleme

içindeydim. Acaba şu an ne geçiriyordu bu insanların aklından. Havuza girmek yerine onu ve annesini izledim. Anneliğin nasıl bir özveri ve sabır işi olduğunu kavramam için bir dersti bu. Yaşamımızda yolunda gitmediğini sandığımız, durmadan yakındığımız bazı sorunlarımızın ne kadar basit kaldığını anlamamız için uygulamalı bir ders...

Annesi onu sudan çıkarmak için ikna etmeye çalışırken havuzun kenarındaki mermerlere yapışıp çıkmamak için direniyordu. "Canımlar, hadi yine geleceğizler," yararsızdı. Ona yardım etmeliydim. Yanına gidip bir kolundan tutmaya çalıştım, hırçınlığı ânında bitti birden yüzüme bakıp gülmeye başladı. Onunla ilk kez göz göze geliyordum. Biraz önceki çocuk gitmiş yerine mutlu bir çocuk gelmişti. Evlerinin önüne kadar birlikte yürüdük. Annesi onu yürütmeye çalışırken ben çantalarını taşıdım. Ayrılırken çocuğun adını sordum. "Umut," dedi annesi gülerek "Ben de Sevinç." Gülüşünde bir hüznün mü vardı, yoksa ben mi öyle algılamak istedim bilemem? Umut ve Sevinç... Teşekkür etti, ardından "Görüyoruz," dedi. Sevindim... Artık onlardan uzak kalamayacağımı hissediyordum.

Değişik duygular yaşadım evime girince. Etkilenmişim. Bu hastalığın adını bilmiyordum. Daha sonra arkadaşlarımız ilerlerse kendisine sorabilirdim. Yine de Umut'ta gözlemlediğim davranışları yazıp internette arama yaptım. Tanık olduğum bulguları, değişik kaynaklardan okudum, Umut'un davranışlarıyla örtüştürdüm. Bütün belirtileri taşıyan bir örnek vardı karşımda. Koordinasyonsuz sert ve katı adımlar, ayırık basan ayaklar, titreyen dizler. Yürüyemeyen, tuvaletini yapamayan, yemeğini yiyemeyen, konuşamayan; kısaca fizik aktivitelerini yerine getiremeyen, bunlar bir başkasına bağımlı bir çocuktum Umut. Yanılmıyorsam bu bulgulara göre, o Engelman hastasıydı. On beş ya da otuz binde bir rastlanan, 1965'de bu hastalığı bulan Harry Angelman'ın adıyla anılan bir hastalıktı. Özellikle annenin 15. kromozomundaki bir parçanın kopmasından (delesyon) kaynaklanıyordu. Kopan parçadaki genler de kayboluyor, genlerin görevi yapılamıyordu. Kromozomlar hücre bölünmesine katılamıyor, eksilen parçanın büyüklüğüne göre hastalığın şiddeti artıyordu. Bazen de kopan parça kardeş kromozoma yapışarak o kromozomunun genetik yapısını da bozuyordu. Bu hastalığın semptomlarından biri de mikrosefali ve Epilepsi nöbetleriydi. Doğumda normal bebeklerden farklı görünmediği için tanı konması gecikiyordu. İlk zamanlarda Otizmle karıştırıldığı bile oluyordu. Tedavisi yoktu, nöbet önleyici ilaçlar, yürümesine yardımcı fizik, resim ve işaretlerle de iletişim tedavisi, o kadar...

Tabii ki Umut için üzülyordum, ama Umut mutluydu, verilenleri iştahla tüketiyor, durmadan gülüyordu. Hatta bu mutlu görünüşüne "Happy Puppet (Mutlu Kukla)

Sendromu" diye bir isim de yakıştırılmıştı. İpleri annesinin elinde olan, mutlu bir kuklaydı o. Diğer çocukların yaşamına özenerek kendini onlarla kıyaslayıp üzülemezdi. Çünkü o kendi dünyasında diğer çocuklar gibi olmadığının hiç farkında değildi.

Böyle durumlarda hep engelli çocuğun yaşamı ön plandadır, üzüntü konusudur. Annelerin duyguları hep göz ardı edilir. Ben bu anneyi göz ardı edemezdim. Çünkü onun gülüşünün ardında saklanan hüznü görmüştüm. Oğluyla konuşurken hep gülen gözlerinin önünde, ağlayacakken katılışıp kalmış damlalardan oluşmuş cam bir tabaka var gibiydi. Ne zaman kırılıp da o yaşları dışarı çıkaracağı bilinmeyen bir tabaka...

Bu yaşma kadar böyle bir hastalık duymadığım için kınadım kendimi. Yaşadığım dünya üzerinde buna benzer ne çok hastalık, yaşamı engellenmiş ne çok çocuk, hüznü içinde çöreklenmiş ne çok anne, baba vardı. "Otuz binde bir oluşan bu bozukluk neden beni buldu?" diye düşünmez miydi o anne? Ya da çocuğuna geçemeyen kromozomu için kendini suçlar, neden ben, biz, benim çocuğum? diye düşünür müydü?

Uykumu bölen düşlerle huzursuz bir gece geçirdim. İlk kez yakından tanık olduğum bu durumdan bu kadar etkilenmem nedendi? Belki de hiçbir sorun yaşamadan büyüttüğüm çocuklarım olduğu için ne kadar şanslı olduğumu düşünmediğimin suçluluğunu yaşıyordum.

İsteksiz bir sabaha uyandım. Boş boş bakıyordum çevreme. Keşke yanlarında olsaydım diye düşünürken bir ses duydum. Köşeye gelmiş, "Bizimle kahvaltı yapmak ister misiniz?" diyordu Umut'un annesi. "Sevinirim, ne zaman geleyim?" dedim. "Hemen şimdi," yanıtıyla içimden geçen isteği karşımdaki insana ileten güce içimden binlerce teşekkür ederek sevinçle kahvaltıya koştum.

Özenle hazırlanmış bir masa beni bekliyordu. Demek ki Umut uyanmadan erkenden hazırlanmıştı. Sevgiyle "Hoş geldiniz, çok sevindirdiniz beni," dedi. Ardi ardına döküldü sözcükler ağzından. Sanki günlerce tutuklu kalmış, birine ulaşmak için fırsat beklemiş gibi. Aynı aceleyle devam etti. "Burada çok yalnızız. Nedense kimse bizimle iletişim kurmuyor. Böyle bir çocuğu ilk kez görüyormuş gibiler. Belki de uygun zamanı bekliyorlardır kim bilir! Sizi kendime yakın hissettim, beni kırmadınız, teşekkür ederim," dedi. Bir yığın duygu dolandı içimde. Umut'un hastalığını araştırdığımı söylemedim, yalnızca sevgiyle yüzüne baktım. O sırada içerden Umut'un anne diyemeyen, anlamsız sesi geldi. Annesi, yine ilk günkü gibi hiç kimseden böyle sıcaklığını duymadığım, bütün sahteliklerden arınmış mükemmel bir "Canım"la yanına koştu.

İçerden birlikte çıktılar. Umut'un kolları yine yana açık, gülen bir yüzle, bastığı yeri bilemeden masaya doğru yürüdüler. Onu daha önce hazırladığı yere oturtan annesi, önüne bir önlük bağladı. Ağzının yanından akan salyayı, incitmeden öper gibi özenle sildi. Hemen masanın üzerindeki çaydanlığa uzanırken "Lütfen sen Umut'la ilgilen, her şey önümüzde, ben hallederim," diyerek çayları doldurdum, tabağıma kahvaltılık almaya başladım. Onun tabağına da koydum. Mahcup gülümserken Umut'u beslemeye başladı. Çocuk, ağzındakileri iştahla çiğniyor, bitmeden yenisini istiyor, daha önce gördüğüm gibi zaman zaman annesinin elini alet gibi kullanıyordu.

Bütün duyguları lokmalarıma katık yapıyordum. Beni kahvaltıya çağırmasını, yalnızlığını birisiyle paylaşma isteğine bağlıyordum. Bütün gün bir başına kalmanın sıkıntısını yaşayıp bunaldığı bir gerçektir. "Biz de buradayız. Bu benim oğlum, canım, Umut'um, varız, sizinleyiz," diyordu sanki. Bunun için beni uygun görmesine çok sevindim. Güzel bir kahvaltı yaptım, hiçbir şey yiyemeyeceğimi sanırken böylesine istekli olmam beni şaşırtmadı. Onun yalnızlığına bir kapı aralamış olmanın huzurunu yaşıyordum.

Artık havuza beraber gidiyorduk. Güle oynaya, bağıra çağıra. Umut'u bazen ben bazen annesi taşıyordu. Bazen birlikte giriyorduk iki koluna. Bana alışmıştı, yüzüme bakarak gülüyor, suyu beraber çırpıştırıyor, ellerimizi beraber çarpıyorduk. Eve gelince annesi onu giydiren altını değiştirirken ben masayı hazırlıyordum. Bunu görünce istekli sesler çıkaran Umut'u yine nöbetleşe yedirişiyorduk. "İnanın ilk kez sıcak yemek yiyorum," diyordu annesi gülererek.

Umut hiperaktivite, huzursuzluk sorunları da yaşıyordu. Zor uyuyor, huzursuz bir uykudan çabuk uyanıyordu. Annesi, o uyurken işlerini yapıyor, özellikle yemeğini hazırlıyordu. Çünkü bu iştahlı çocuk bekleyemezdi. Eğer yemeği gecikirse heyecanlanıp sallanmaya, bağırmağa başlıyordu.

Zamanımın çoğunu onlarla geçiriyordum. Çizgi filmlerle, cips paketlerinin hışırtısıyla, içine bozuk para konmuş teneke kutuların sesiyle kendinden geçiyor, yüksek sesle gülüyordu. Kâğıt yırtmak ise başka bir eğlenceydi onun için. Beğenmeyip bozduğum beyaz kâğıtlardaki bütün öykü cümlelerimi hecelerine ayırıyordu Umut. Bunu yaparken bana yeni bir öykü yazdıracağını bilmiyordu.

Benim de yanlarında olduğum bir gün Umut birden kasılmaya başladı. Kolları bacakları sarsılıyor, gözleri tek bir noktaya bakıyordu. Annesi heyecanla gerekeni yaparken bir yandan da avucunun içine aldığı Umut'un elini öpüyordu. Daha önce hep

sakladığım bakışındaki endişeli hüznü görünce:

"Çok zor dedi, çok zor. Hayatımın olmadığı bir nokta. Aile zincirinin içinde en yakın halkadaki insanların bile hayatı yok. Yine de Umut'u hiçbir şeye değişmem, her şeye rağmen o benim yaşam sevincimdir," dedi.

"Gerçekten çok sakın ve sabırlısın, seni kutluyorum. Biz senin gösterdiğin sakinliği normal yaşantımızda bile gösteremiyoruz," deyince yüzüne baktı. Bir insanın yüreğindeki bütün duyguları yazan okumakla bitmeyecek uzun bir cümle gibi... Bütün anlatmak istediklerinin bir özetiymi o bakış. Noktayı koyduğu son cümle ise daha da vurucuydu.

"Sakin olmamaya hiç hakkınız yok!"

UNUTULAN BUGÜN, YARIN VE ŞİMDİ

Kübra ERBAYRAKÇI

Bir Genetik Hastalığı: Alzheimer

Unutkanlık insanlara bahşedilen en güzel armağanlardan biridir. Her şeyi unutmak ise kaderinin yazgısından ziyade, aileden... Kısacası, nefret ettiğin genlerden gelen koca bir saçmalık. Tıp kaderi bilir mi? Ya da yaşam ve tıbbın arasında kalan bir gencin hikâyesinde, neden bir baba vardır?

Serkan 35 yaşında, Tıp Fakültesi'nden mezun olmuş, küçük bir aile hekimliğinde görevini icra etmekteydi. Hastalarına gösterdiği sevgi onu yüceltiyor, görevini layıkıyla yerine getirmiş olmanın mutluluğu yüzüne yansıyor. İşini de çok seviyordu. Yardımseverlik duyguları adeta içine işlemiş genç ve bekâr bir erkekti o. Başarılı bir doktor olmasının ardında hüznü bir hikâye saklıyordu. Kendisinin bile kabul etmediği gerçekler, geçmişinde yatıyordu. Ailesini tanımıyor, çocuk esirgeme yurdundan devlet koruması altından çıktığı 18 yaşını çok iyi hatırlıyordu ve o günleri unutmayı istese de unutamıyordu. Çocukluğunda yaşadığı o acılı günleri unutamadığına yanıyor, gözyaşlarını saklayamıyordu. Kimsesi yoktu, arkadaşları bile. Sohbet edebileceği, yanında sevginin taneciklerini görebileceği kız arkadaşına da sahip değildi. Dünyada unutulmuş, zavallı bir çocuk gibi hissediyordu kendisini. Mesleğinden kazandığı para ile insanlara yardım ederek mutlu olmaya çalışıyordu. Küçük mutluluklar, hayata olan özgüvenini kazandırıyor.

Serkan, her zaman erken kalkar. Bugün de erken kalkıp işine gitmişti. Sürekli gördüğü hastalarının şikâyetlerini dinlemek iyi geliyordu ona. Her hafta içi sabahın bir

saatinde gelen en çok sevdiği hastası Hilal, bugün de gelmişti. Serkan, bütün hastalarını çok severdi ama bu kız başkaydı. Hilal'in her zamanki şikâyetlerini dinleyen Serkan, ona ilaç yazmak için eline aldığı reçeteye, hangi ilaçları yazacağını bir anda unuttu. Her zaman aynı ilaçları yazan bu genç doktor unutmuştu ilaç isimlerini. Biraz düşüncelere dalan Serkan, Hilal'in gözlerinin içine baktı. Hilal'e, ona hangi ilaçları yazdığını sormaya çekindi bir anda. Hilal ise Serkan'ın eline bakıyordu. Yazsa da alsam ilaçlarımı düşüncesi içerisinde bekliyordu. Serkan uzun düşünceler sonunda ilaçların isimlerini hatırlayıp kızın eline reçeteyi verdi gülümseyerek. Hilal odadan çıktıktan sonra Serkan, yorgunluktan ya da çok fazla düşüncelere dalmasından dolayı ilaç isimlerini unuttuğunu zannetti. O gün işten çıkıp evine geldiğinde, olmayan ailesini yine düşündü. Yalnız olan insan hep düşüncelere dalar ya, o da öyle düşüncelere dalıyordu bugünlerde.

Bu olayın yaşanmasından geçen 1 aylık zamandan sonra Serkan, iş ve hayatı arasındaki yaşantısına kaldığı yerden devam etti. Onun hayatı kitaplar, filmler ve hastaları olmuştu. Bir yandan da ailesini bulmaya karar vermiş ve unutmak istediği gerçeklerle yüzleşme zamanının geldiğini düşünmüştü. Çocukluğunun geçtiği yere gitti bir gün. Oraya, çok sevdiği müdür babasının yanına giderek ailesinin kim olduğunu öğrenmeye çalıştı. Bir ara arşivlerde bile kendisini kaybetti. Ama ailesine dair hiçbir şey öğrenemedi. Polis karakolundan çıkıp arabasına bindi. Nefes aldı ve çocukluğunda yaşadığı kötü anıları tazeledi zihninde. Evine gitmek için arabasını çalıştırdığında, nereye gideceğini unuttu birden. Şaka gibi... Saçma bir hayata sahip olduğunu aklından geçirdi. İnsan, hele birde genç olan hele bir de doktorsa neden kısa kısa şeyleri unutturdu ki? Bu işe şaşırdı. Alzheimer hastalığının belirtilerini birebir kendisinde görüyordu. Şaşkındı. Önce buna imkân vermedi. Olamaz dedi sonra ise yoluna devam etti. Nereye gittiğinden habersiz arabasını sürdü.

Evini sonunda bulabilen Serkan, çalıştığı yerden bir süreliğine izine ayrıldı ve Alzheimer hastalığı üzerine araştırmalar yapmaya başladı. Tedavisi olmadığını bildiği bu hastalığa karşı koyabilir miydi? Hiç bilmiyordu. Meslektaşlarından, çekinmeden yardım alması gerekiyordu ama bir yandan da unutmanın ona iyi geleceğini hissediyordu. Bir ara telefonu çaldı. Arayan kişinin kim olduğunu bilmeden açtı telefonunu. Telefonun diğer ucunda polis bir şeyler geveliyordu ama Serkan, tam olarak anlayamıyordu. Polis, Serkan'ın babasını bulmuştu. Bunu söylüyordu telefonda. Ama Serkan, bu duruma şaşıramadı bile. Hemen evden çıktığı gibi babasının kaldığı huzurevine yol aldı. Onunla bir an önce yüzleşmesi gerekiyordu. Huzurevine gelip hasta bakıcısına babasının ismini söyleyip içeri girebilmeyi başardı. Babasını gördüğü koltukta şaşkına döndü. Tanımadığı,

ona babalık etmeyen bir adamdı işte karşısındaki... Ama bu adam şaşırtıcı bir durumun içindeydi. Alzheimer hastalığının genetik olduğunu nasıl unutmuştu Serkan!

Önce ne yapacağını şaşırdı. Kimsesi olmayan adam kimden yardım talep edebilirdi ki! Babasının kaderini yaşayacak olmak ona ağır gelmişti. Çocuk esirgeme kurumuna bırakan bu adam, şimdi babası mıydı? Hiç şaşırmadan, babasıyla konuşma gereksinimi duymadan, kaçtı oradan. Gerçeklerden kaçtı. Tanımadığı bir babanın C, A, G, T harflerinden oluşan bir harfin eksikliğinde görülen genetik olan Alzheimer hastalığına yakalanmak kaderden başka hiçbir şey değildi. Annesi neredeydi acaba? Yaşıyor olsaydı polis ona söylerdi. Ya da söyledi de hatırlamıyor muydu? Serkan üzgündü. Bir nevi kriz geçiriyordu. Huzurevinden apar topar çıktıktan sonra kendisini parkta buldu. Akşam olmuştu ve o nereye gideceğini bilmiyordu. Yardım almalıydı ve bu hastalığı yenmesi gerekiyordu. Ama yenemezdi ki! Bir avuç ilaç almaktan başka çaresi yoktu. Yaşayacak olmak, unutmak istediklerini unutmak güzeldi ama kendi şahsiyetini kaybedecek olmak ise acıdan başka hiçbir şey vermeyecekti ona. Telefonuna sarıldı. Rehberinde meslektaşlarından en güvendiği hocası olan Nazım Bey'e telefon etti. Nazım Bey, nöroloji uzmanıydı. Ancak o yardımcı olabilirdi ona. Telefon çalıyor, Nazım Bey açmıyordu. Henüz erken teşhisti bu hastalık. Bunu yenebilirdi. Yenmeliydi. Henüz gençti ve bekârdı. Âşık olamamıştı bile. Derslerden başka ne düşünebilmişti ki? Ailesini... Yanında olmayan, onu bir çöp gibi çocuk esirgeme kurumuna bırakan ailesini. Genlerinden utandı. O insanların genlerini taşıdığından dolayı bir kez daha nefret etti kendinden ve hislerinden.

Gece geç bir vakitte Nöroloji Uzmanı Nazım Bey, Serkan'ın çağrısına geri döndü. Serkan, başından geçenleri meslektaşına tek tek anlattı. Bundan sonra diye bir şey olabilecek miydi? Bugünü değil, geçmişini unutmalıydı. Ama bu hastalık geçmişi sürekli hatırlatan cinstendi. Nazım Bey, semptomatik ilaç tedavisinden bahsetti. Bir an önce de tedavilere başlanması gerektiğini yeniledi. Serkan'ın içinden ise hiçbir şey yapmak gelmiyordu. Bir avuç dolusu ilaç ve bunaklıktan başka ne getirebilirdi bu ilaçlar ona. Donepezil, rivastigmin ve galantamin, az yan etkisi olan ilaçlar. Getirisi sadece buydu. Psikiyatristten yardım alması bile gerekebilirdi. Ama Serkan'ın gücü yoktu. Ne bu ilaçları kullanmaya ne de psikiyatriste gitmeye. İlaçsız tedaviden de bahsetmişti Nazım Bey. O da zihin geliştirici egzersizler. Beyin koşusu yapması gerekiyordu. Bunları yapardı yapmasına ama Serkan iyileşemeyeceğini biliyordu. Babasında görmüştü o umutsuzluğu. Adam, nasıl da kendini bilmiyordu. Kuruma bıraktığı o masum bakışlı Serkan'ı tanıımıyordu. Geçmiş, geleceği, şimdisi olmayan bir adama dönüşmek istemeyen Serkan, önce nefes aldı. Uzun uzun düşüncelere dalıp gitti yine. Bol bol kitap okuması gerektiğini

bildiğinden eline kitap oldu. Bu kitabı okuyacaktı şimdi ve sonra unutacaktı her şeyi. Kendisini, hiçliğini ve şahsiyetini... Bir mesleği olduğunu bile unutacaktı. Hastalarını, Hilal'i...

Tedaviyi reddetmedi ve Nazım Bey'in yardımlarıyla ilaç tedavisine başladı. Zihnini açmak için zekâ oyunları oynadı, sürekli bulmacalar çözdü. Yeni umutlarının yeşereceği tedaviye onay verdi. Profilaktik Alzheimer tedavisinde, enflamasyonun kısmen de olsa gelişimin nedeni olduğuna dair kanıtlar olduğu için Alzheimer irade gibi anti-enflamatuvar ilaçların olumlu bir etkisi olabileceği düşünülen aspirin (GİBİÇ 100) ilacını almaya başladı. Bu hastalıkla mücadele edebilmeyi başardı ama geçmişini unutmayı başaramadı ve bugünü hafızasından sildi. Geçmiş en kötüsüyle hâlâ aklındaydı...

UYKU NEDİR BİLMEYEN

Deren DEMİREL

Boğuluyordum.

Daha doğrusu, boğulacağımı sanıyordum. Kim bilir kaçınıcı kez yaşıyordum aynı korku dolu saniyeleri ama hâlâ ilk seferim kadar inandırıcıydı. Sakinleşmem gerektiğini, ancak sakinleşirsem geçeceğini bilmeme rağmen daha da panikliyordum. Ben çırpındıkça şiddeti artıyordu. Bu durumdan beni kurtarabilecek tek kişi kendimdim ama gücümün son damlasını da biraz inleme sesleri çıkarmaya çalışarak harcıyordum. Belki inlemelerimi biri duyar ve beni uyandırmaya gelir diye...

Üst kirpiklerime asılmış kilolarca yükü kaldırmaya çalışıyor, uyanabilmek için yalvarıyordum. Oysaki tek yapmam gereken sakinleşmekti, biliyordum. Ama insan boğulurken nasıl sakınlaşabilirdi? İnsan bir sabah uyanıp felç olduğunu öğrense nasıl sakın kalabilirdi?

Bir gün felç geçirecek olursam en azından nasıl bir duygu olduğunu biliyor olacağım diye dalga geçiyordum kendimle. Çünkü en az ayda bir kez, felç olma provası yapıyordum. Olayı gerçekten çok iyi tanımlayan tıbbi adıyla: Uyku felci.

Halk arasında karabasan da denen çoğu dini bütün insanın "üç harflilerle," ilişkilendirdiği biyolojik bir olay. Halk arasındaki bu bilgisizliğe de kızmıyorum aslında, çünkü normal bir insan bu deneyimi hayatında bir ya da iki kez yaşıyor. Tabii bu onun aklında başına gelen en garip olay olarak kalıyor ve kişi bunu internette bir arama motoruna yazıp araştırma gereği duymuyor.

Ama benim gibi bir Narkolepsi hastası, ya da bazı psikolojik rahatsızlıklara sahip insanlar bu konuda onlar kadar şanslı değil. Benim için uyku felci artık bir rutin, gündelik bir olay, hatta hayatımın bir parçası ve ben artık bu deneyimin her saniyesini ezberledim. Atlamakta ustalaşamadım, ama en azından beni Azrail'in ziyaret etmediğini ya da boğularak ölmeyeceğimi öğrendim.

Nefes nefese uyandım. Gözlerimi zar zor açık tutuyordum. Bütün bedenim, bırak uykuya dönelim diye yalvarıyordu. Ama kalbimin atış hızından ve kulaklarımdaki uğultudan kesin olarak emindim ki eğer şimdi tekrar uykuya dalarsam, bir kez daha uyku felci geçirecektim. Bedensel yorgunluğum ya da uykusuzluğum, vücudumun zihnimden önce uykuya dalmasına neden oluyordu. Bu da bedenimin uykuya göre davranması ama zihnimin tamamen açık kalması demekti. Uykuda kaslar kapatılır -kişi uyurken kendine zarar vermesin ya da yataktan kalkıp yürüyüp gitmesin diye- ve nefes makul bir derecede düzenlenişip yavaşlar. Fakat bedeniniz uyurken siz uyumuyorsanız etrafını duyabilen çok zorlarsa gözlerini açabilen fakat hareket edemeyen konuşamayan ve aldığı nefes yetmiyormuş gibi boğuluyormuş gibi hisseden bir et yığınının dönüşürsünüz. Uyku felci adı bu yüzden çok doğru çünkü gerçek bir felç olmasa da gerçek bir felç gibi canınız yanar, çaresiz hissedersiniz.

Ayaklarımı yataktan aşağı sarkıttım ve bir süre oturur hâlde felç deneyiminin üzerimdeki etkisinin geçmesini bekledim. Bileğimdeki akıllı saate baktım. Saat henüz 1 buçuktu. Saati dokunarak nabız ölçümülerimin ve uyku kalitesinin olduğu bölümlere baktım. Nabzım normal bir insanın uykudaki ölçümünü bırak, otururken ölçüleceği değerden bile yüksek görünüyordu. Saatimin uyku sayfasıysa geçtiğimiz günlerin hepsinde "Kalitesiz" uyku uyuduğumu gösteriyordu. Uykumu değerlendirirken kırmızı, sarı ve yeşil renklerden kırmızıyı layık görüyordu akıllı saatim bana.

"Kırmızı" yani kalitesiz uyku, aslında tüm sorunlarımın kaynağıydı. Uykunun "Yeşil" olabilmesi için gerekli bazı kurallar vardı. Uyku evrelerini doğru şekilde ve doğru zamanda yaşadığınız takdirde kaliteli bir uyku uyuyabilirsiniz. Bu evreler önce REM uykusu olmadan hafif bir uykuya dalmak, yine REM olmadan derin bir uykuya dalmak olarak başlamalı. Ardından gece boyu tekrarlayan derin uyku, REM uykusu döngüleri, yine REM olmadan hafif uyku ve en sonunda bebek gibi dinlenmiş şekilde uyanılan bir yolculuk olmalı.

REM, Rapid Eye Movement, yani rüya görebildiğimiz o uyku evresi, adı üstünde, gözlerimizin devamlı hareket ettiği bir evre. Narkolepsi testine girdiğimde göz

hareketlerimi ölçerek rüya görüp görmediğimi anlayabildiklerini söylemişlerdi. Birinci baş belam bu REM evresi denen şey işte. Uykuya dalarken ya da uyanırken REM'e girerseniz, bu uyku felciyle sonuçlanıyor. Yani ortada karabasan falan yok, aceleci beyniniz hafif ve derin uykuyu atlayarak REM'e giriveriyor ve sonra halüsinasyonlar, felçler, boğulmalar... İkinci baş belam da derin uyku. Nedense beynim ve derin uyku birbirlerini hiç sevmiyorlar. Derin uyku oranım bir gecede yüzde 10 sayısına kadar düşebiliyor.

Tüm bunlar birlikte harika bir sonuç doğuruyor. On altı saat bile uyusanız asla gerçekten dinlenmiş olarak kalkmıyorsunuz. "Dün gece erken yatmıştım, neden bugün yorgunum?" diye sorguladığınız günler olmuştur belki. İşte benim hayatımın yaklaşık her günü böyle diyerek geçiyor.

Sekiz saatlik bir uyku herkes için yeterliyken benim öğlen saatlerinde tamamen pilim bitmiş oluyor. Uykuya çok rahatlıkla dalabildiğimden, uygunsuz yerlerde de olsam gözlerim kapanmaya başlıyor. Kendimden geçiyor, bulunduğum ortama bağlı olarak birkaç dakika ile birkaç saat arasında bir süre uykuya dalıyorum. Tamamen dinlenmiş şekilde kalkıyor, bir sonraki uyku nöbeti gelene kadar -ki aynı gün içinde gelmeyebilir- normal bir insan gibi hayatıma devam ediyorum.

Böyle anlatınca belki hayat kalitemin ne kadar düşük olduğu anlaşılmadı. Bir süre daha benimle kalırsanız biraz daha iyi anlayabilirsiniz.

Üzerimdeki kötü etki geçene kadar bir süre salona gittim. Uykum biraz olsun dağıldığı için ertesi gün yapmam gereken bazı işlere göz attım. E-postalarımı kontrol ettim, sosyal medyada biraz zaman öldürdüm. Genelde bu saatte uyanık olan insanların haklı sebepleri vardı. Kimi ders çalışıyordu, kimi gece vardiyasındaydı, nöbeti olanlar veya sevdikleriyle doğum gününü kutlayanlar vardı. Bazıları kendi hür iradesiyle izlediği diziden kopamadığı için uyanık kalmıştı. Sosyal medyada neşeli hikâyelerini gördüğüm hiç kimse benim gibi uyumak istemesine rağmen karanlıkta, yalnız başına oturup hayatını gözden geçirmiyordu. Kimse gündüz gece fark etmeksizin, yol uzunluğu fark etmeksizin araba kullanmaktan korkmuyordu benim gibi. Onlar araba sürerken arabanın hız panelini ve kaputun yuttuğu şeritleri videoya kaydedip popüler bir müzikle süsleyip paylaşıyorlardı. Kimse o videoyu çekerken bile uyuyakalma korkusuyla yaşamıyordu.

Ama en kötüsü bu değildi. En kötüsü hastalığımın ya da sendromumun, nadir ve az bilinen ya da en azından teşhisi az konulan bir rahatsızlık olmasıydı. İnsanların gözünde berbat gece uykusu kalitesi yüzünden dinlenememiş bu yüzden gündüzleri uyku

nöbetlerinin yokladığı bir mağdur değildim. Hayır. Kimsenin gözünde "Narkoleptik" değildim. Derste uyuyakaldığımı gören hocalarım ya da arkadaşlarım için alay konusuydum. Uzun yolda uyuyakaldığım için güçsüzdüm. Öğlenleri uyuma ihtiyacı duyduğum için "uykucu" biriydim. En sevdiğim de bu. "Uykucu" olmak. Sanki seçme şansım var da öyle olmayı seçiyormuşum gibi. Sanki uykuya zaafım varmış gibi. Sanki uykucu olmayan kişiler benden bu yönleriyle üstünmüş gibi. Aslında Epilepsi krizi geçiren birine "Kalk kalk, bırakma kendini böyle," demek gibi bir şey bana "Uyuma, kalk," demek. Ama onlar da haklı biraz. Bilmiyorlar çünkü anlatmıyorum. Utanıyorum ve biraz da korkuyorum. Ne de olsa ben işveren olsam, mesai sırasında uyuma ihtimali olan ve bunu kontrol edemeyen birini işe almak yerine "uykucu olmayan" birini tercih ederim...

Düşüncelerimin birbirini kovalama hızından usandığımdan yatağıma geri döndüm ve uykuya daldım. Rüyamda -belli ki gece üzerine çok düşündüğümünden- narkolepsi hakkında şeyler gördüm. Bir tanesinde nedense sigara içerken uyuyakalıyordum ve yangın çıkıyordu, bir diğerinde doktordum ve çok önemli bir beyin ameliyatı sırasında uyuyakalıyordum. Elbette bunlar yaşanacak değildi, ama bilinçaltımın çok üzüldüğü bir gece geçirmiştin. Hem daha anormal rüyalarım da olmuştu...

Gençliğimin büyük bir bölümünü kendimden utanmakla "Neden ben?" diye isyan etmek arasında gidip gelerek geçirdim. Doktorum ve ilaçlarım uzun süreler tek dostlarım olmuştu. Zaman zaman ailem bile beni anlamıyordu. Onların gözünde uyumak çoğunlukla keyfi bir eylemdi. Anlayıp beni olduğum gibi kabul etmeleri zaman aldı. Annem hariç. Çok rica etmeme rağmen bir uyku testine girmeyen annem büyük olasılıkla hastalığının genetik kaynağıydı. Narkolepsi genetik temelli olmak zorunda değil ama ailede varsa olma olasılığınız yüzde 40'a kadar artabiliyor. Bu bilgiyi öğrendiğimde gündüzleri televizyon karşısında ya da örgü örerken uyuyakalan geceleri sık sık uyanıp evde dolaşan ve çoğunlukla benim gibi yorgun olan annemin de yaşadığı bu şeyler mantıklı gelmeye başlamıştı. Kanıtım yoktu, ama o da benim gibi uyku nedir bilmeden yaşayan biriydi.

Kahveyi tamamen bırakmakla her gün 3-4 bardak içme arasında gidip geldiğim zamanlar çok oldu. Kahve ve çay kısa vadede dostum ama uzun vadede problemim oluyordu. Bu ikilemden çıkmak kolay değildi. En sonunda keyif aldığım sürece içip bunlara tutunmama kararı aldım. Bu şekilde idare edebiliyorum.

Zamanla ilaçlarımı doğru zamanlarda almayı ya da kendime uyuyacak boşluklar ayarlayarak çalışma programı oluşturmaya daha iyi becerir oldum. Beni anlamayan ya

da beni alay konusu yapan insanlara arkadaş dememeyi, hayatımdan çıkarmayı da yine zamanla öğrendim.

Aynı şekilde partnerlerimden ve en yakın dostlarımdan beklentilerim olması gerektiğini keşfettim. Nitekim huzurlu bir hayata geçişimin en önemli sebeplerinden biri eşim oldu. Geceleri uyku felci geçirdiğimde benimle beraber uyanan beni sakinleştiren uyanamadığımda uyandıran bir dost ve aynı zamanda birlikte bir akşam dışarı çıktığımızda uykum gelirse bunu anlayışla karşılayabilen bir sevgiyiydi. İhtiyacım olursa omzunu uzatabilen -ağlamam için değil, uyumam için- ve bunu severek yapan biri... Bunun benim bir parçam olduğunu bilerek beni olduğum gibi kabul ederek yola çıkmıştı benimle. Yol demişken eşim çoğu zaman aynı zamanda şoförüm olmaktan da gocunmayan bir "yol arkadaşı." Uyumam gereken anlarda sabırla bekleyebilen ilaçlarımı benimle beraber takip edebilen beni uykucu olmakla "suçlamayan" biriyle paylaşıyorum hayatımı.

Narkolepsi geçebilen bir hastalık değildi. Ama benim kendime karşı önyargılarım, isyanlarım ve yanlış iş, yanlış eş, yanlış dost seçimlerim geçebilecek şeylerdi. Belki Amerika'da milyon dolarlık bir ilaç için para biriktirerek kurtulamayacaktım bu illetten ama paha biçilemeyecek dostlar, aile, iş arkadaşları ve hayat tecrübesiyle, daha yaşanılabilir kılabilirdim hayatımı. Bu hikâyenin ulaşabileceği en mutlu son, buydu.

Benim gibi olan herkesin de ulaşmasını dilediğim mutlu son, bu.

Kimi zaman ezbere söylediğimiz söz öbekleri var: İyi akşamlar, kolay gelsin, afiyet olsun gibi. Benim hayata bakış açımı çok değiştirdi bu Narkolepsi efendi. İyi uykular derken gerçekten içten diliyorum artık, iyi geceler derken de. Bunun yanı sıra tüm iyi dileklerin kıymetini anladım. Çünkü gerçekten işi kolay gelmeyecek engelli kardeşlerimiz, gerçekten afiyet olmayacak şeker hastalarımız ve gerçekten iyi bir gece geçirmeye ihtiyacı olan Narkolepsi hastaları var aramızda. Çoğunlukla ne yaşadıklarını bilmesek de.

Bu yüzden hikâyemi benimle buraya kadar okumuş herkese güzel günler ve akıllı saatinde yeşil renk almayı hak eden kaliteli uykularla dolu geceler diliyorum.

ÜÇ BİN ALTI YÜZDE BİR

Hüseyin SÜRÜCÜ

Anne ağlar durmaz. Gözlerinden ibrik gibi gözyaşları. Hastane odasında hemen karşısında başı eğilmiş doktor. Yanında kocası kaskatı kesilmiş. Bir şey dese yıkılacak koskoca adam. Doktor uzun bir isim söylemiş bu hastalığa kaygıdan, öfkeden duyabilene aşk olsun. Şimdi kalkıp eve gidecekler ama nasıl kalkar bu ölü toprak. Ev aynı, oda aynı, yedikleri zeytin aynı ama aynı tat duygusu aynı mı? Gamzelerini çıkararak gülümsemesi eskide mi kalacak? Soru çok cevap yok. Hoş seda çocukla, kocasıyla eskiden olduğu gibi gelir mi geriye? Ağlayıp kurusan da belli bir zorluk sıkılmış boğazını. Görünmeyen illetler sarmış biricik yavrusunu. Ne yapacak. Nasıl nefes alacaktı. Ağla ağla sanki sonu olmayan bir denizde yüzermiş gibi nereye kadar. Kara yoksa yüzme neye yarar. Doktor bir süre daha konuştu ama bir tek kelimesini anlamadı. Kalkmaları gerekti. Kalktılar ama nereye gideceklerdi ki?

Son zamanlarda düşmeler kalkmalar fazlalaşmış olduklarından getirdi Çetin ailesi çocuklarını hastaneye. Duchenne musküler distrofi diye bir hastalık olduğunu anlatıyordu doktor uzun tanılardan sonra. Tanı çıkıncaya kadar göz kapatmamış anne baba dökülüp kaldılar. Biricik çocuklarının gözlerinin önünde kayıp gitmesi ağır geldi bu yüreği güzel insanlara. Doktor onlar ağlarken saydı da saydı. Düzenli kontroller, verecekleri haplar, üzerine titreyecekleri zaman aralıkları. Doktor ne yapsın, üzüle üzüle anlatıyor. En sevmediği bu gibi durumlar. Etkiler çünkü onu çok. Eve gider beş, on gün tek kelime etmez. Çocukları, karısı anlar onun durumunu kabul ederler. Durum karşısında sanki kendi çocuğu gibi üzüldü ama belli etmez bir halde anlatmaya devam etti. Ciddilik işin kanunuydu çünkü.

Anlattıklarında en önemli nokta sürecin çok uzun süreceğidir. Aile tekerlekli sandalye alacak, bu alet çocuklarının bir uzvu gibi olacak, artık tekerlekli sandalyesiz zaman geçmeyecekti. İleriki süreçlerde solunum cihazı alınması gerektiğinden bahsetti doktor tane tane. Bir süre sessizlik oldu. Doktor yine yeltendi konuşmaya. Bir süre çocuğun hastanede kalmasını istedi. Aileye de daha birçok tavsiye ile birlikte çaresiz eve dönmelerini söyledi. İyi hoş da nasıl olacak eve geri dönmek? Kendi de inanmadı söylediğine. Ayakları geri geri directmeyecek mi ailenin çocuklarına geri dönmek için. Hayatın anlamı nerede kalacak. Ev aynı dört duvar hapisane. Dışarıdan gelen seslerin anlamı olmaz, yavan insan hali. Yemek yapıp akşam yemeğine hazırlansan çocuğunun hali gözlerinin önünde. Çatallar kaşıklar birbirine karışacak belli. Yemeğin tuzu fazla olacak. Çorba yapıp geçsen, başında ağlayacaksın. Çocuğum, bebeğim bunu severdi, bunu yemezdi diyeceksin. Ölüm değil de ne? Hayatın çökmüş anlamsızlığı herkesin gözlerinin önünden geçti bir süre. O böyle düşünürken aile kalktı birden ayağa. Doktor hızlı hareketlerle düştü arkalarından koridora kadar takip etti, ağladı ha ağlayacak bir durumda. Hemşirelerin habersiz gülüşmeleri duyuldu birden. Onlara baktı "gençlik", dedi dudak büktü. Kadın çökmüş, adama sarılmış. Koca desen bitmiş bir halde olduğu yüzünden belli. Merdivenlerden inerlerken hastanenin, doktor orada durdu. O sanki daha dertli. İçinden geçiyor tüm serzenişler, üzüntüler. Durunca bir süre daha yerinde aile uzaklaştı. Geri döndü odasına ağır adımlarla, hemşireler aynı yerde ellerinde telefonlar gülüşüyorlar eğleniyorlar. Girdi odasına, başını masanın üzerine gömdü. Sessizce tiz ağladı. "Çöktüm, bittim", dedi kendi kendine. Zor durumlara karşı dayanma gücü bitmiş hissetti.

Aile arabalarına binip eve dönmek üzere yola çıkarken birkaç kere geri dönüp dönüp hastaneye baktılar. Yolculuk sırasında tek söz olmadı. Eve geldiler kapı kilidini bir süre bulamadı koca. Ağladı, duvara yaslanarak. Her çıkışıta anahtarlar şıkır şıkır ses çıkartırken, topladı kendini açtı kapıyı girdi. Ev başka, yordam başka.

- Ne yapalım Halil, şimdi ne yapacağız? Benim aklıma hiçbir şey gelmiyor. Koltuğa oturup kalırsam bir şey olur sıkışıp kalırım, biliyorum. Benim içim daralıyor, derken elbisesini çekti. Üzerimi çıkartacağım. Bir banyo yapsak. En azından suyla yüzümü çarpa çarpa yıkasam. Bak ne kadar sessiz ev. Ben buna alışkın değilim Halil. Ya duvarlar üzerime üzerime gelirse. Halil ne yapacağız? Bana bir yol göster Allah aşkına!

Halil garip sessizce karısına baktı. Ne diyeceği hakkında en ufak bir düşünce ışığı geçmedi aklından. Ama karısının durumuna bakınca biraz tedirgin hissetti. Elinden tutup oturma odasına girdiler. İkisi de ayrı bir koltuğa oturdular. Halil'in gözlerindeki

yaş izleri hâlâ belli. Göz göze gelmeden birkaç dakika geçti geçmedi. Kadın ayağa kalktı gidip gelmeye başladı.

- Yıllarca ama yıllarca nasıl kalır tekerlekli sandalyede. Halil benim kalbim dayanamaz buna. Kendimden öğrenirim. Milletın çocukları koştururken... Olmaz hayır cam falan açsak mı? Bir açıklama bulamıyorum.

Tekrar oturdu yerine. Düşünmeye başladı. Çocuk aksaklıklar falan yaşıyordu ama yaşına veriyordu bu halleri. Daha iki gün öncesi yüzleri güldürecek kadar sevimli çocuktı oğlu. Kreşe veriyorlardı iki kişi çalıştıkları için. Bazen de Halil'in annesi bakıyordu çocuğa. Hiç hınzırlığı, şerliğı olmayan bir çocuktı. Kapı kapandı şimdi onlar arkasında kaldılar. Yaşamayan bilemez, anlayamaz. Tek söz şimdi "geçmiş olun", olacaktır. Sonra insanlar kendi işlerine döneceklerdir. Düşünceler yıldırım gibi geçerken aklından sanki sancısı var gibi yerinde duramıyordu. Bir yerden de doğruydu evet sancısı vardı. Duramazdı.

- Üç bin altı yüzde bir. Üç bin doğan çocuktaki oranı buymuş. Duydun mu? Doktor bir ara böyle bir sayı söyledi. İnanamadım. O an çok düşündüm. Ağlamak geldi içimden. Çocuklar gibi çırpına çırpına ağlayacaktım. Ama yapmadım. Çünkü üç bin altı yüzde bir çocuk bizimki. Bizim bebeğimiz. Düşündüm ama sonuç bulamadım. Hem... şey, sustu. Hastalığın anneden geçebileceğini küçük de olsa bir ihtimal olduğunu biliyordu doktorun dediğine göre. Bu konuda sarf edilen tek bir söz bile eşini dönölmez yola sokabilirdi. Sustu. Eşi, doktoru duymadığını biliyordu.

Onun böyle kelimelerini yarıda kesmesi annenin dikkatini biraz olsun bile celp etmedi. Zavallı kadın düşünce düşünce bir sonuca ulaşamaması hareketlerine de yansıyor. Eşini gören baba da gitti yanına oturdu. Gözlerinin içine bakarak bir süre öyle durdu. Eşinin gözlerinde aşırı bir parlama usul usul yaşların süzölldüğünü gördü. Dayanamadı ellerini dudaklarıyla birleştirdi. Yüzü yaşlanmış, göz kenarlarındaki kırışıklıklar baş göstermiş olduğunu gördü.

- Ah sevgilim. Ah benim güzel yüzüm. Geçer, demekle evet biliyorum geçmez ama elden ne gelir? Düşünüyorum. Neden verir bunu yaradan insanlara? O kadar gereksiz geliyor ki bana. Neden dünya böyle bir yer diye düşünüyorum. Bir çocuğun acıları sadece ailesi için bir imtihan olamaz. Şimdi benim canım yanıyor. Koşup oynayan çocuk bir daha belki de koşup oynamayacak. Ben kendimi geçtim, çocuk acı çeke çeke bu dünyada yaşayacak. Ah ne kötü! O kadar hayal kur, ne olsun. İnanılır gibi değil ama başa geldi canım. Eskiden eve gelirken hep içimde bir aydınlık istek olurdu. Yorgun olsam da kızgın olsam da eve gelirken kapıdan girdiğimde bilirim ki oğlum koşacak önüme.

Güzel kokular gelecek mutfaktan. Eşim daha güzel görünecek yüzüme. Böylece tam bir deşarj olayı yaşanacak vücudumda. Şimdi o anları düşünüyorum. Nerden bilebilirim ki son defa olacaktı evvelki gün. Ah keşke şimdi şuradan babacım diye bağırarak çıksa. Bir mucize olsa. Ama gel gör ki mucize gibi bir hastalık bizim başımıza geldi. Yine söylüyorum canım. Kendimizi ne kadar kötü duruma düşürsek düşürelim ne olacağını biliyorsun. Bir işe yaramayacak. Kalbim karalar bağladı. Avazım çıktığı kadar bağırasım var. Ama ne geçecek elimize? Hangi acıya merhem bulmuş bağırmak, kırmak, batırmak. Bundan sonra daha da güçlü olacağız. Ah canım, biraz kendini topla hadi. Senden bunu kalbimden gelen acıyla söylüyorum. Lütfen biraz kendimize gelelim.

Söylemek kolaydı tabi. O mu doğurdu? İnsan eğer kaldıramayacağı bir yük ile karşılaşırса kaldırmak için uğraşmaz. Öylece etrafında dolaşır durur. Zehra anne olduğundan beridir düşündü de bir gün bile kötü günleri olmamıştı. Aşağı mahallede dövüş kavga, kemikleri kırılan kadınlar her zaman duyulurdu. Ama çocukları demir gibilerdi. Hiçbir şey olmazdı. Onlar acaba Halil ile oğulları ile çok mutlu oldular diye mi bunca şey başlarına gelmişti? Doğru veya mantıklı düşünce devri bitmişti çoktan. Düşünmekten başka bir şey yapmayınca bir de o kaldıramayacağı yük gözlerinin önünde olunca ne yapardı ki insan? Ya konuşurdu kendini bilmez bir şekilde. Ya da susar içten içe kurardı düşüncelerini. Ağlasa bile artık içinden içinden ağlardı. Dayanma sınırları aşılmış olurdu.

İki gün böyle geçti. İki koca gün. Anneler, babalar, komşular tek tek ziyarete geldiler. Bazıları gerçekten üzölmüş gibi gelirken bazıları yalandan ağlıyor, sızlıyor gibi geliyordu onlara. Bunalma durumu içinde atlattılar bu iki günü. Üçüncü gün sonrasında hastaneye gidip biriciklerini aldılar. Eve döndüler. Bu gittiklerinden doktor bir sürü temel noktadan bahsetmişti onlara. Gözleri çocuklarındaydı. Tekerlekli sandalye ilk başta gereksiz ev içinde, dedi doktor ama kesin alınması için salık verdi. İçten kavrulmalarla, için için ağlamalarla çocuk eve getirildi. Sessiz sakin, biraz ayak taraflarında şişkinlik gözle görülür bir şekilde belli oluyordu. İşlerden alınan izinlere yeni izinler eklenmeye başladı. Çocuğun sanki yaşamak istiyorum, koşmak hatta kedi sevmek, yere düşmek ağlamak istiyorum gibi bir istekte olduğu görölüyordu gözlerinden. Eskiden beridir süregelen birçok olguyu gerçekten görmediklerine şaşılar. Gerçekten iyi bir anne baba oldukları hakkında çok tartışılar. Ama hiçbir zaman kavga etmediler. Hiçbir zaman çocuğun yanında seslerini yükseltmediler. Anne ne kadar müşkül durumda olsa da gülmeye devam etti. Sonra anlamaya başladılar. Büyük bir gerçek önlerinde duruyordu. Üzümleri gereksizdi. Gerçek bu beş yaşındaki çocuğun ne kadar hayat dolu ne kadar

büyük bir yüreğe sahip olduğuydu. Bu çocuk onların enerjisi olacaktı. Onlara kalkan bir koruma sistemi, hareketleriyle gülüşme nedeni, ağlamasıyla yüreklerin çarpmasına neden olacaktı. Oğulları onlara daha fazla bir annelik ve babalık dayanma gücü aşıliyordu sanki. Farklı olmadıkları birçok şeyi keşfetmelerini sağladı bu durum. Sanki bir aydınlanma yaşadılar bilmedikleri şekilde.

Efe beş yaşında mutlu bir ailenin tek çocuğu olarak doğdu. Son zamanlarda aralıklarla sıklaşmaya başlayan düşmeler, yürüme güçlüğü başlamıştı. Soluk alıp vermesinde bir terslik olduğu sezildi. Zorluk çekiyor, konuşmalarında duraksamalar oluyordu. Hastaneye gidip geldikten sonra o küçük aklında bir şeyler oluşmaya başladı. Farklı, algılayamadığı bir şeyler oluyordu etrafında. İnsanlar kendisine karşı daha pozitif olmuştu. Sanki cennette gibi herkes büyük bir heyecan ve tutku ile gülümsüyor, sanki Efe onlara ışık oluyormuş gibi bir tavır hissediyordu. Beş yaşındaki bir çocuk. Nadir olsa da dışarıdaki çocuklara bakıyordu gözlerini kırıştıtararak. Onların koşup oynama durumunu çok fazla olmasa da kendinin koşup oynadığı eskiyle karşılaştırıyordu. Ama şimdi neden böyle bir durumdaydı? Bir sorun olmalı diye aklının bir köşesinde sürüp duruyordu bu şüpheli durum.

Kıvr kıvr saçları vardır Efe'nin. Gözleri her daim ışıltıyla parlar bir haldedir. Görene sevecenlik katar. Düşününce dudaklarını hafif kaldırır, Efe'ye dikkatle bakan biri. Ellerile zor da olsa bazen gözlerini ovuşturur. Bu bile onu yorar. Yanakları pofuduk bir halde etrafı beyazca merkezi kıpkırmızı bir canlılık katar yüzüne. Küçükük, etrafıyla uyumlu ağladığında titreyen bir çenesi vardır. Annesi hep çenesini tutup güldürür onu. Gülmeyi çok sever. Ağrıları başa gelince dayanıklılığı gerçekten takdire şayandır. Sinirlenmez. İsteddiği bir şey olmazsa sorun yapmaz. Konuşma sorunu çektiği için ağır ağır kelimelerini sarf eder. Konuşması son derece özenlidir. Ek olarak da çok dikkatli bir çocuktur. Etrafındaki olayları dikkatle takip eder. Onun bu dikkatli hali babası üzerinde çok önemli yer tutmuştur. Başka bir ölçü ise bu yüreği kocaman çocuk, hastalığı -hâlâ bazı şeyleri anlamasa da- kabul etmiş gibidir. Bir büyüklük, yücelik yayar etrafına.

Anne baba gel zaman git zaman alışmış olmamışlardır. Her şeye alışılır da bu duruma alışılmaz. Alışılmış gibi yaparlar sadece. Çocuklarının durumu her an değişiklik gösterir çünkü. Hâlâ yakarmaları tazedir. Babanın çocuğunu tekerlekli sandalyeye yerleştirmesi, böyle durumlarda içine attığı yeni sıkıntılar. Ama dışarıya sergilediği hislerinin tam tersi kararlı duruş. Her zaman bir panik havası. Sinirlerin iyice gerilmesi. İş düzeninin ve hayatın tamamen rayından çıkması gibi durumlar ile başa çıkmaları gerekmektedir. Durum her gün bir bakıma kötüye gidiyor dense yalan olmaz. İnsanların yarım ağızla

bugün, çocuğun iyi, demeleri anne ve babada dış görünüşte umutlandırıyor olsa da akşam olup baş başa kaldıklarında farklı olarak yansır sinirlerine. Daha bir uzaklaşırlar basit normlardan. Her zaman için sorgular artık kendini ve bu küçük tatlılığı yaratanı. Burada bir tahlil meselesi yoktur. Normal bir aile zorluğu vardır. Karısına anlatınca düşündüklerini saatlerce, saatlerce konuşmadıkları olur. Ama kapı çalıp birinin geldiklerini görünce gülümserler ve birbirlerine yakın bir bağ içinde görünürler. Gerçekten farklıdır bu hal. Olanı yansıtmaz, üzerini örter.

Durum dayanabilir bir hal değildir. Çocuk başını bazen tutamaz. Yürüyemez, bunu yapmaya bile çalışmaması yaşadığı bitkinliğini gösterir. Tekerlekli sandalye bir uzuv olmuştur. Aile onsuz bir adım atamaz. İlaç verimi, kontroller eksiksiz ve ciddi intizamlı olmalıdır. Her an dikkatli gözleriniz olmalıdır. Anne babalık bu durumda daha bir ciddileşir. Kırık kalple olmaz bu işler. Ağlamanızın, sızlamanızın hastalıkta bir etkisi olmadığı için ipleri elinize alıp savaşmalısınız. Üç bin altı yüzde bir sonuç olsa da başınıza gelmiştir artık bu gerçek. Düşüncelerinizdeki bütün sonuçsuz şeyleri bırakarak daha güçlü sarılmalısınız gerçeklere. Tam da, bazı sorunlar olsa da arada, bu ailenin yaptığı gibi.

VASİYET

Emrah ZIRAMAN

Penceresinden dışarıya baktı. Gözüne ilk çarpan Atlantik Okyanusu'nun Güney kısmındaki fırtına bulutlarına kaydı gözleri. Yakınında felaket, ama uzaktan muazzam bir manzara.

Bakışlarını pencereye daha yakın tarafa doğru çevirdiğinde, hızla hareket eden ve uzaktan ufacık gözüken nesneye takıldı bakışları. O nesne, tam da Doctor Who'nun Tardis için kullandığı, "*It's bigger on the inside*"¹ sözünün bir kanıtıydı aslında. O nesne, görevini çok uzun zaman önce tamamlamış ve şimdi müze olan Hubble teleskobuydu. Gençken gitmişti oraya. Gençliği çok uzak zamanda kalmış olsa da Hubble ziyaretindeki o heyecanını hâlâ hatırlıyordu...

Kendisine özel olarak tahsis edilmiş odasına kaydı gözleri. Eşiyle gittikleri diğer uzay otellerine benziyordu. Uzayda olmasa aslında kalınmayacak bir oda.

Gözü hemen önünde olan hologram aparatına kaydı. Gözlerini kısıtı ve hologramın altında yazan markanın yanındaki modeli okudu. Al işte! Bunun alt modeli çıkalı daha on yıl ya oldu ya olmadı. Gayet de iyi ve işlevsel bir modeldi. "Şimdi içinde çoğu kimsenin bilmediği ve kullanmadığı işlevler vardır kesin", diye homurdandı. Teknolojinin hızlı gelişmesine itirazı yoktu ama gündelik kullanımda bu kadar hızlı değişikliklerin olmasına anlam veremezdi hiç.

¹ İçi dışından daha büyük.

Gözlerini aparattan çekti. Biraz kestirsem olur mu ki, diye düşündü. "Ama törene de az kaldı", diye aklından geçiriyordu ki genç bir çift kapıda belirdi. Kendisini almaya gelmişlerdi. Artık havada asılı duran ve çok az bir güçle ilerletilen ama eski ismiyle anılan tekerlekli sandalyesini ilerletmeye başladı refakatçilerinden birisi. İkisinin yüzüne baktığında, onların da kendisine hayranlıkla baktığını fark etmişti.

"Beni hatırladınız mı?" diye sordu biri. Birden kaşlarını çatıp sorana dik dik baktı ve "Sen benim yaşlı olduğumu mu ima ediyorsun?" diye çıkıştıktan hemen sonra yüzüne kocaman bir gülümseme kondurdu ve ekledi:

"İki gün önce bana mihmandarlık yapan gençsin". Bu cevapla birlikte, soruyu soran da gerilimden gevşemeye geçti hemen.

Tören salonuna girer girmez herkes ayakta alkışlamaya başlamıştı kendisini. Alkış bu kadar erken beklemediği için ilk anda biraz ürkütü; ama gözleri en öndeki, çoğu öğrencilerinden oluşan ekip arkadaşlarını seçince rahatladı hemen.

Alkışlar kesilince daha çok kendisinin olduğu görüntüler geldi büyük duvara. Bu görüntüleri izlerken, "Ne garip..." diye düşündü, şu an hatırlayamadığı tek dönem aslında hemen hiçbir şeyi hatırlamadığı bir dönemdi. Bu nedenle ekrandaki varlığını hatırlamıyordu. Oradaydı, ama o yoktu.

Gösterimden sonra başlayan ve sonu hep alkışlarla biten övgü dolu konuşmalardan sonra takdim edildiğinde cebinden katlanmış kâğıdını çıkardı yavaşça ve izleyenlere bir süre sessizce baktı.

"Yaşarken" dedi, "ölümünden sonra değil, tam tersine hayatta iken kullanılacak bir vasiyet yazdığımı öğrenen çevremdeki bazı insanların yüzüne karşı değilse de arkamdan güldüklerini çok iyi biliyorum. Ancak bu vasiyetin sonucunda karşınızdayım. Şimdi benim için gerçekleştirme nezaketini gösterdiğiniz bu törende sizlere bu vasiyetimi okuyacağım:

Alzheimer için geliştirdiğim ve ekibimle birlikte 1. faz aşamasına çok yaklaştığımız nano-motor-nöronlar üzerinde yoğun biçimde çalışılan bugünlerde bana Alzheimer teşhisi kondu. Hastalık beklediğimizden de hızlı ilerliyor maalesef.

Bu noktada vasiyetimi yazmaya karar verdim.

Eğer yakın bir zamanda hastalığımdan dolayı bedenime dair kontrolümü ve de hafızamı kaybedersem çalışmalarımın tüm bilgilerini, bunlara dair tüm hak ve

yetkilerimi ekibime bırakıyorum. Ama bununla birlikte nano-motor-nöronların ilk deneği olmayı kabul ettiğimi de kendi özgür irademle beyan ediyorum".

23 Mart 2099

Derin bir nefes aldı.

Önce en ön sırada oturan ekibine, sonra izleyicilerine baktı. Aldığı nefesini şu cümleye çevirdi.

"İşte üç yıl sonra karşınızdayım".

VAZGEÇMEYİN

Mert HIZMALI

Semih ne yapacağını bilemez halde olduğu yere yığılmıştı. Aldığı haberle birlikte tüm dünyası başına yıkılmış, bugüne kadar yaşadıkları gözünün önünden geçmeye başlamıştı. Gülay ile tanışmaları, evlenmeleri kısa sürmüştü. Birbirlerini seviyorlardı ve çok mutluydular. Tek sorunları çok istemelerine rağmen bir çocuk sahibi olamamalarıydı. Aile dostlarının tavsiyesiyle evlat edinmeye karar vermişlerdi. Bu amaçla eşiyle birlikte gereken başvuruyu yaptılar. Eşiyle birlikte evlat edinme kararı aldıklarında, yaşamlarında yeni bir sayfanın açıldığının farkında bile olmadılar. Evlat edinme süreci ikisi için de çok zorluydu. Kurumun yaptığı araştırmalar sonucunda evlat edinmeye uygun bulunmuşlardı. Kurum tarafından kendilerine önerilen çocuklar arasında Emel'i tercih etmişlerdi. Emel ile ilk tanıştıklarında henüz beş yaşındaydı. Emel'i ilk gördüklerinde onu bu kadar sevebileceklerini hiç düşünmemişlerdi. Emel çok sakin yaratılışlı, saygılı, içine kapanık bir çocuktu. Aralarında tarifini yapamayacakları bir etkileşim olmuştu. İşte Emel'in de dahil olduğu yolculukları böyle başlamıştı. Bundan sonra iyisiyle kötüsüyle bir aile olacaklardı.

Her şey çok güzel gidiyordu. Emel'in eğitim hayatı da başarılarla doluydu. Liseyi bitirdikten sonra mimarlık eğitiminde karar kılan Emel, mezun olduktan sonra büyük bir şevkle işine odaklanmıştı. Kendisi gibi mimarlık eğitimi alan Mertcan ile güzel birlikteliği de vardı. Hayat onlar için çok güzel ilerliyordu. Buna rağmen son zamanlarda Emel'deki durgunluğa eşimle bir anlam veremiyorduk. Sanki yediği yemekten zevk almıyor, sosyalleşmek istemiyor gibi geliyordu. Bizimle de ilişkileri zayıflamıştı. Okul dışında odasından pek çıkmak istemiyordu. Bu durgunluk hayra alamet değildi. En

sonunda eşim ve ben Emel ile görüşmeye karar verdik. Akşam yemeğinden sonra Emel'e kendisiyle biraz görüşmek istediğimizi söyledik. Emel'in bundan tedirgin olduğu her halinden belli oluyordu. Bizim kararlı olduğumuzu gördüğünde görüşmeyi kabul etti. Emel kendisini evlatlık olarak aldığımızı biliyordu. Ancak kendisini ne kadar çok sevdiğimizin de farkındaydı. Bizi üzmeği hiç istemezdi.

Yemekten sonra salona geçtiğimizde ortama bir sessizlik hâkim olmuştu. Söze kimin başlayacağı, ne diyeceği belli değildi. Eşim daha fazla dayanamadı. Emel'e dönerek "Kızım, senin durumundan endişe duyuyoruz", diyebildi. Emel görünüşte ne demek istediğimizi anlasa da "Anneciğim merak etmeyim ben gayet iyiyim", dese de tatmin olmadığımızın farkındaydı. Benim Emel ile olan ilişkim daha farklıydı. Baba kız olmanın yanında çok iyi bir arkadaştık. Emel'in ardından ben girdim araya "Kızım, bir sorunun varsa bizimle paylaşabilirsin", dedim. Emel'in mahcup bakışları altında kendimizi daha huzursuz hissetmiştik.

Emel daha fazla karşı koyamamıştı, başladı yaşadıklarını anlatmaya, "Bundan bir yıl kadar önce sol elimin istemsiz olarak titremeye başladığını fark ettim", dedi. Ben eşimle birlikte pür dikkat dinliyorduk. Emel anlatmaya devam ediyordu "İşim gereği çizimleri yaparken çok zorlandım. Hatta çizimleri tam anlamıyla yapamıyordum. Önceleri bunları fazla ciddiye almıyordum. Ancak titreme sağ elime de sıçrayınca ve günlük yaşamımı kısıtlamaya başladıkça tedirgin olmaya başladım. Özellikle size bunu fark ettirmemek için gösterdiğim çaba beni çok üzüyor", dedi. Bu anda eşimin ve benim tüm dünyamız kararmıştı sanki. Böyle bir şeyi nasıl fark etmemiştik. Ben hemen konuya girerek hemen bir hastaneye gitmemiz gerektiğini söyledim. Akşam olduğu için sabahı zor bekledik. Bunların mutlaka bir nedeni olmalıydı. Sabah olduğunda doktor olan en yakın arkadaşım Bülent'i aradım. Olanları anlattıktan sonra bizi yönlendirmesini istedim.

Bülent kendisi ile aynı hastanede görev yapan doktor arkadaşına yönlendirdi bizi. Aynı gün hastanede kızımın tüm tetkikleri yapıldı. Tüm işlemler öğlene kadar tamamlanmıştı. Doktor Erman bey öğleden sonra sonucu bizimle paylaşmak için odasına çağırmıştı. Ben dayanamadım, doktordan sonucu öğrenmek için hastanede kaldım. Doktora durumu açıkladım ve kızımın neyi olduğunu sordum. Sağ olsun Dr. Erman bey beni anlayışla karşılamıştı. Ancak öğrendiklerim bana ağır gelmişti. Kızıma henüz bu genç yaşında Parkinson hastalığı tanısı konmuştu. Bildiğimiz kadarıyla bu hastalık yaşlılık hastalığıydı. Ne çok bilmediğimiz şey varmış. Doktor bu kadar genç yaşta görülen Parkinson hastalığının kalıtsal olduğunu söylemişti. Bana ailede bu hastalık var mı diye sorduğunda, gerçeği söylemek durumunda kalmıştım. Emel'i evlat edindiğimizi,

ailesinde bu hastalığın olup olmadığını bilmediğimi söyledim. Bu aşamada beni en fazla ilgilendiren nasıl bir tedavinin uygulanacak olması ve hastalığın tedavisinin olup olmadığıydı. Eşim ve kızım da bunu öğrenmeden benim bilmem gerekiyordu. Doktor kızımın genç olduğunu ve hastalığın henüz çok ilerlememiş olduğunu belirtti. Şu durumda ilaç tedavisi ile hastalığı kontrol altına almayı uygun görüyordu.

Doktorun odasından çıktığımda kendimi boşlukta hissettim. Yere yığıldığımı fark ettiğimde olanları daha iyi anlamaya başlamıştım. Şimdi kızına karşı nasıl bir yaklaşımda olmalıydı, hiç bilemiyordu. Eşini hiç düşünmüyordu, Emel'i o kadar seviyordu ki hastalığını öğrendiğinde kendisinden daha fazla etkileneceği kesindi. Şimdi kendini toparlamalıydı. Eşi ve kızı birazdan hastanede olacaktı. Onların karşısında böyle çıkmamalıydı.

Semih bu düşünceler içerisinde iken karşıdan eşi ve kızının geldiğini gördü. Onlara fazla belli etmeden yerinden kalktı ve birlikte doktorun odasına geçtiler. Doktor bana anlattığı gibi kızımın rahatsızlığını detaylı bir şekilde söylediğinde, kızım ve eşimin yüzündeki ifadeyi tarif bile edemiyorum. Korku ve endişe her ikisinin gözlerinden okunuyordu. Durumu toparlamak yine bana düşmüştü. Doktorun söyledikleri kulaklarımdan gitmiyordu. Bir yandan kızıma moral vermek diğer yandan tedavisini aksatmadan yapabilmek için üzülmemelerini ve bu hastalığın kontrol altına alınabileceğini söyledim. Doktor uygulanacak ilaç tedavisini anlatmıştı. Parkinson hastalığının belirtilerinin ortaya çıkmasında temel etkenin dopamin eksikliği olduğunu söyledi. Tedavide dopamin eksikliğini tamamlayacak ilaçlar bulunduğunu, ancak bunların özellikle genç yaşta hastalarda bazı problemlere yol açabileceğini belirtti. Bu nedenle ilaçların kullanımını mümkün olduğu kadar geciktireceklerini, bunun yerine dopamin etkisi yapacak başka bir ilaç grubunu kullanacaklarını söyledi. Kızımda hastalığın etkisiyle titremeler görüldüğünden bunun için de ilaç kullanılacaklarını belirtti. Hastalığın ilerlemesine göre ortaya çıkan titreme dışındaki belirtilerin azaltılabilmesi için de ilaç tedavisi uygulayabileceklerini söyledi. Doktorun açıklamalarından sonra yanından ayrıldık. Artık kızım, eşim ve ben bu hastalıkla mücadele edecektik.

Eve geldikten sonra eşim ve benim tek ilgi odağımız kızımız olmuştu. Ondaki her değişikliği izliyor, ilaçlarını zamanında kullanması için çaba sarf ediyorduk. Kızım ise titreyen ellerini bizden gizlemeye çalışmakta ve mümkün olduğu kadar odasında zaman geçirmeye başlamıştı. Kızım bizi üzmemeye çalışıyor, biz ise duygularımızı ona belli etmemeye çalışıyorduk. Bu süreçte Emel'e ne kadar bağlı olduğumuz, kendi kızımız olsa bu kadar sevebileceğimizin farkına varmıştık. Onun tırnağı acısa bizim kalbimiz acıyordu. Bu düzen içinde beş ayı doldurmuştuk. Kızımızın kontrollerini hiç aksatmıyorduk. Emel'in

titremeleri gözle görülür şekilde azalmıştı. Ancak bunun yanında bazı zamanlarda tansiyon düşmesi, kabızlık ve idrar yapmada zorluk gibi sorunlar yaşamaya başlamıştı. Hareketlerinde zayıflama olduğunu gözlemliyorduk. Doktorumuz bu belirtiler için de ilaç tedavisi uyguluyordu. Bütün ilgimizi kızıma vermiştik. Doktorunun önerdiği şekilde beslenmesini düzenliyor, uyku saatlerine bile özen gösteriyorduk.

Emel hastalığını öğrendikten sonra Mertcan ile görüşmüş, hastalığını kendisine anlatmıştı. Mertcan bunu büyük bir olgunlukla karşılamış ve kızımızı bu zorlu süreçte yalnız bırakmamıştı. Tedavi olumlu ilerlediğinde aldıkları kararı bizlere açıkladılar. İkisi de evlenmek istiyordu. Emel'in Parkinson hastası olmasının evlenmelerinin önünde bir engel olmadığını söylüyorlardı. Biz her ne kadar "Nasıl olur kızım sen hastasın, iyi düşündünüz mü?" demiş olsak da ikisinin de kararlı olduklarını gördük. Mertcan kızımızı çok seviyordu ve onu bu haliyle kabul etmişti. Bu durumda yapabileceğimiz bir şey kalmamıştı. Hemen düğün hazırlıklarına başladık. Mertcan anne babasını küçükken bir trafik kazasında kaybetmiş, hayatta fazla yakını olmayan bir gençti. Bu nedenle her şeyle biz ilgilendik. Evlenmeleri uzun sürmedi, bir ayın içerisinde tüm işleri bitirmiştik. Evlerini de bize yakın hatta aynı sokakta tutmuştuk. Emel henüz işine geri dönememişti. Mertcan ise büyük bir firmada mesleğini yapmaya devam ediyordu. Evliliklerinin üçüncü ayında Emel'in hamile olduğunu öğrendik. Bu haber bizim paniklememize neden olmuştu. Emel'in hastalığından dolayı sürekli kullanmak zorunda olduğu ilaçları vardı. Hamilelik ve ilaçlar nasıl olacaktı? Emel bu süreci nasıl geçirecekti? Bunları düşünmek bizi kahrediyordu. Hemen doktoru ile iletişime geçtik. Doktoru bu haberi tahmin ettiğimizden daha ılımlı karşılamıştı. Kadın doğum doktoru ile yaptığımız görüşme de olumluydu. Onun durumunda olan pek çok hastanın çocuk sahibi olabildiğini öğrenmiştik. Doktoru hamilelik sürecinde Emel'in ilaçlarını azaltması gerektiğini söyledi. Durumuna göre ilaçlarının yeni dozları belirlendi. Bunun dışında tek sorun çocuğunda da bu hastalığın olabileceği riskinin bulunmasıydı. Bu durumda hamileliğin devam edip etmeyeceğine iyi karar vermeleri gerekiyordu. Emel ve Mertcan tüm riskleri alarak bu çocuğu dünyaya getirmeye karar vermişti. Tabi bize de bunu desteklemek kalmıştı. Artık sağlıklı bir torunumuzun olması için dua etmeye başladık.

Emel'in hamilelik döneminde çok sorun yaşanmadı. Mertcan her ihtiyacı olduğunda kızımın yanında oluyordu. Doğumu ise beklediğimizden kolay olmuştu. Çok şirin bir kız çocukları olmuştu. Doktorlar bebeğin tüm tetkiklerini yaparak sağlıklı olduğunu da müjdelediler. Korktuğumuz başımıza gelmemişti. Torunumuz kalıtsal Parkinson hastalığını taşııyordu. Şimdi Emel'in çocuğunu yetiştirirken yardıma ihtiyacı olacaktı.

Bir yandan hastalığı, diğer yandan bebek bakımı onu zorlardı. Bu nedenle eşim bir süre kızıma destek olmaya karar verdi. Her gün aksatmadan Emel'in yanına gidiyordu. Bu arada Emel'in hastalığı sanki ilerlemişti. Belki de ilaçları eskisi gibi faydalı olmuyordu. Eşim bunu söyleyince hemen doktoruyla iletişime geçtik. Bize tedaviyi değiştirmeyi önerdi. Kızıma beyin pili takılmasının faydalı olabileceğini, son zamanlarda Parkinson hastalarında olumlu sonuçlar alındığından bahsetti. Ailece bu konuyu görüşerek tedaviyi uygulama kararı aldık. Hem bu sayede Emel çocuğuna daha fazla ilgi gösterebilecek, hastalıktan fazla etkilenmeyecekti. Tıp alanındaki ilerlemeler bizlerin de yüzünü güldürüyordu.

Kızımın doktoru beyin pili ameliyatı için tüm işlemleri tamamladığında bizi aradı. Ameliyatın kolay olacağını ve kızımın ilaçlara olan bağımlılığının önemli oranda azalacağını söyledi. Gerçekten de kızım bu ameliyatı olduktan sonra yaşamı daha kolaylaştı. Çocuğuna daha fazla zaman ayırmaya başladı. Günlük yaşamında daha özgür hareket edebildi. Eşi ve bizim desteğimizle hastalığını daha rahat yaşayabildi. Tamamen tedavi edilemese de bu hastalığı aşmak için önemli kozlara sahip oldu. Yaşamına diğer insanlar gibi yön verebildi. Bunları gördükçe kızımın hastalığını öğrendiğim ilk gün aklıma geliyordu. Hayatta hiçbir şey için geç değildi. Yılmadan karşımıza çıkan engelleri aşmak için çaba göstermemiz gerektiğini bir kez daha görmüş oldum. Siz vazgeçmezseniz, hayat en güzel günlerini sizlere gösterebiliyordu.

YA UNUTURSAM?

Nusrettin BAHADIR

Yavaş adımlarla begonvillerin arasında kendi bilinmezliğime yürüyorum. Rüzgâr, hafif esiyor. Ağzımda ekşimsi bir tat... İçimdeki korku sanki sürüklüyor beni. Sokak تنها... Müzik dinlemek istemiyorum. Tenha sokaklar vazgeçilmezim olurdu. Kulağımda kulaklık, yavaş adımlar ve hiçbir beklentisi olmadan kurulan hayaller... Ama şimdi hayal bile kurmak istemiyorum. Eskiden öyle miydi? Sahi neydi eskiden? Üzgünüm, bu cümle artık daha çok dökülecek dudaklarımdan. Şimdi, bilinmezliğe doğru yürüyorum... Ne olacağını bilmeden ne yaşanacağını bilmeden ama ne yaşandığını bilerek...

Çok sevinmeyin, onu da bilmeyeceğim artık... Az evvel aldım haberi, az evvel sarsıldım, az evvel karanlık dolu bir kapı açıldı gözlerimin önünde, az evvel hayatımı izledim, az evvel üzüldüm, az evvel şaşırdım, az evvel unuttum...

Adlandıramadığım duygularla girdim mutluluk yuvama. Her zaman selamladığım çiçeklerimi bu sefer selamlamadım. Bir an önce odama çıkmak, hatıralarımı unutmadan ölümsüzleştirmek istiyorum. Plaklarım köşede bana göz kırıyor, hadi beni çal diye. Üzülerek onlara da hiç pas vermiyorum. Koşarak çıktım merdivenleri, kaygıyla açtım odamın kapısını, gururla girdim içeri. Az sonra hayatımla yüzleşecektim. Neler yaptığımı bir kez daha gözümün önünde canlandıracaktım. Şiir defterim, onu almam için ciyak ciyak ağlıyor. Kundaktaki bebek gibi basıyor yaygarayı. İlgi bekliyor biliyorum. Onu kucağıma almamı istiyor, biliyorum. Şimdi olmaz. Hayır, şimdi olmaz diyorum. "İlham geldi sana", diyor. "Kusura bakma", diyorum "şimdi olmaz belki birazdan belki daha sonra

belki başka bir gün". Çalışma masamın üzerindeki hayatımın kısa özeti olan defterimi ele alıyorum. Zaman yolculuğuna çıkacaktık filmlerdeki gibi. Hayır, yazı yazacaktım. Hah! Hatırlıyorum. O kadar da erken değilmiş değil mi? Gülümseyerek arkaya yaslanıyorum. Defterimi açıyorum, büyük bir ihtimalle lise yıllarımdan başlıyorum.

Korkuyla değil heyecanla gidiyorum artık okula. İlk zamanlardaki çekimser hallerimden eser kalmadı. Yok, tamamen bitti diyemem ama azaldı. Seviliyorum, gülüyorum, eğleniyorum. Lise keyifli bir yermiş onu anladım. Her ne kadar şımarık, kendini göstermek isteyen insan olsa da eğlenceli. Kurunun yanında yaşı da azarlamaya, taşlamaya izin vermeyeceğim. Bugün nasıl mı geçti, her zamanki gibi her saatinden ayrı bir film olur desem abartmış sayılmam. Çekimser tavırlarla girdim okula. Arkadaşlarımın beni merdivenlerde karşılayacağını bildiğimden heyecanımı, gülümsememi o ana saklıyorum. Merdivenler koşuşturan öğrencilerle dolu. Kimse düşmekten ya da birisine çarpmaktan korkmuyor. Sevgilisine kur yapan kızından tut, kendini ispatlamak için kavga eden erkeklere kadar herkes merdivenlerde aşağı ya da yukarı inip çıkıyor. Kimseye çarpmadan kenardan ilerliyorum. Bazı öğretmenler geç kalmış galiba, telaşla çıkıyor merdivenleri. Bazıları da sigara içmeye gidiyor. Şu okulun arka kapısından açılan banklar öğretmenlerin gizli yuvasıydı. Sigara içmek için öğrencilerden saklandıkları yerd diyebilirim. Ama derslerine düşkün olan nice öğrenciler, öğretmenlerini o yerde boş bırakmıyor. Ben? Ben mi? Bazen... Gerçekten bazen gidiyorum. Merdivenlerden çıkarken ne kadar sessiz ve çekimser olduğum gerçeğiyle bir kez daha yüzleşiyorum. Bizim kata gelmek üzereyim. Evet, tahmin ettiğim gibi arkadaşlarım beni bekliyor merdiven bitiminde.

"Çok şükür!" diyor birisi.

"Nihayet!"

"Ah! Geldi!"

Gülerek içten karşılıyorlar beni. Sarılıyorlar. Daha dün görüşmüştük aslında. Ama arkadaş denilen şey çabuk özleniyor herhalde. İtiraf etmeliyim ben de onlarla olmaktan mutluyum, insan özlüyor.

"Geldim, ne bu heyecan?" diyorum. Kızma seansı başlıyordu.

"Neredesin?"

"Ders başlayacak!"

"Bir günde erken geliversen! Tabii zahmet olmazsa!"

"Tamam canım", diyorum geçiştirmek için. Onlardaki bu saklanılamayan heyecanı merak ediyorum. "Ne bu heyecan? Yüreğiniz ağzınızdan çıkacak gibi!"

Ah şu deyimlerim! Ah şu betimlemelerim...

"Kavga oldu!"

"Kim?" Ben de onlar gibi heyecanlandım. Yüreğim ağzımdan çıkacak gibiydi. "Kim? Kiminle? Ne zaman? Neden ki? Ne oldu anlatsanıza!"

"Bekle."

Şansım yoktu. Öğretmen koridorun diğer tarafından sınıfa doğru ilerliyordu. "Erken gelmezsen!"

"Anlatın hadi öğretmen geliyor."

"Üzgünüm, teneffüsü beklemen gerekecek."

"Sen anlat bari."

"Şansına küs."

"Bana hiç bakma, teneffüsü bekleyeceksin!"

"Ah! Şansım yok ki!"

Meraklı tavırlarla sınıftan içeri girdim. Kimi sıranın üstünde oturuyor, kimi kızı kesiyor, kimi dedikodu yapıyor, kimi derse hazırlık yapıyordu. Unutmamam gerekiyor ki... Arka sıralarda oturan dikkat çekmeye çalışan tipler elbette etrafa dizilerdeki feodal ağalar gibi bakıyordu. Biz onun marabası o da bizim aғamızdı. Kızlara sinirle bakarak oturdum sırama. Öğretmen geldi, ayağı kalktık, selamlama, yoklama, ders, konuşmaları susturma... Her sınıfta olan şeyler o gün de yaşandı. Ama bu çocukların zekâsını küçümsediklerini düşünüyorum. Çünkü sınıfta konuşmanın yolu çözülmüştü. Kâğıtlara yazarak kalemlikler aracılığıyla sahibine ulaştırmak. Tabii ki kızlara kavgayı sordum. Sınıfta kimse, sanki bana inat hiçbir şey belli etmiyordu. Aslında, kavga olduğu vakit derste konuşulmasa bile o hava hissedilirdi. Küçük mektubumun cevabı hızlı geldi. Her kız ağız birliği yapmış gibiydi. "Teneffüs!"

Kırk dakika geçmek bilmedi. Derse odaklanıyorum ama aklımın bir köşesi o kavgadaydı. Öğrenecektim elbet. Ah kızlar! Elime düşeceksiniz! Zil çaldı. Kızlar koşarak sınıftan ayrıldılar. Arkalarından yetişemeye çalışsam da koridora bahçeye kavuşmak isteyen öğrenciler benden önce davrandı. Koridor bir iki saniye içerisinde mahşer alanında döndü. Kızların nereye gittiğini tahmin edebiliyordum elbette. Koridora çıktım görünürde kızlardan kimse yoktu. Bekledim, bekledim, bekledim... İkinci dersin hocası yaklaşıyordu sınıfa doğru kızları da o sıra gördüm.

"E hadi, çatladım meraktan", diye heyecanla söze girdim.

Karşımda eğilip bükülüyorlardı. "Şey..."

"Ne? E hadi!"

"Biz sana şaka yaptık", deyip kenara çekildiler.

"E ben sizin", deyip onlara doğru yürüyordum ki öğretmen sınıfa diye işaret etti.

İkinci dersin nasıl geçtiğini hatırlamıyorum bile. Sinirden dersi anlamadığımı itiraf etmeliyim. Zil çaldı. Elime ne geçtiyse kızlara fırlatarak ilerledim. Kızlar sınıftan koşuşturmaya başladılar. Kovalamaca başladı.

"Sizi bir yakalayayım."

Onlar eğleniyordu. Gülüyordu. Ama korkarak kaçıyorlardı. Tabii ki kızların güvenli limanı kızlar tuvaletine saklandılar. Nefes nefese kalmıştık.

"Nasıl yedin ama!"

"Ben size soracağım bekleyin siz!"

"Ha ha ha! Ay ne güldüm karnım ağrıdı", deyip hâlâ gülmeye devam ediyordu.

"Siz bekleyin!"

"Vallahi çok güldüm. Sağ ol ya, sen de olmasan."

"Siz bir daha böyle yapın gösteririm ben size. Bir kere girdim bu kapıdan bir daha girerim, haberiniz olsun".

Tuvalettteki kızlar da bizi süzerek çıkıyordu kapıdan. Bilmiyordu tabii aramızdaki muhabbeti. Ben kapıda bekledim onlar içeride. Teneffüsün bitmesine bir dakika kala, onları affettiğimi söyledim. Gülerек çıktılar tuvaletten. Sardılar sarmaladılar. Hem

güldük hem kakhaha attık. Zil çaldı, sınıfa döndük. Böyle bir arkadaş grubuna sahip olduğum için şanslıyım.

O gün okulda yer yerinden oynadı. Bahçede çıkan kavga, okulda uzun süre unutulmayacağına benziyordu. Başından anlatmalıyım.

Pencerede duruyorum. Benim arkadaş yine uğursuz sevgilisinin yanına gitmiş, sinirle nefes alıp veriyordum ki dışarıdan uğultular duydum. Neler olup bittiğine dair sınıfta yüzler birbirine dönmüşken sınıftan çıktım, arkamdan da sınıf. Koşuşturma arasında tanıdığım kıza sordum.

"Neler oluyor?"

"Bilmiyorum, öğretmenler sınıfa geçin dedi."

Telaşlandım. Arkadaşlarım sınıfta mı diye baktım. Biri yoktu. Koridordaki tanıdıklarına onu görürlerse sınıfa yanıma gelmesini söylemelerini istedim. Nöbetçi öğretmenler bağıırıyordu:

"Sınıflara çocuklar, çıkmayın."

Endişeyle içeri girdik. Pencereye yöneldiğimde bahçe mahşer alanı gibiydi. Kavgacı çocuklar, erkek öğretmenler, kavga edenler çoktan bahçede birbirlerine girmişlerdi. Bir öğretmen, okula yeni gelmişti anlaşılan çünkü el çantası elinde kavgayı ayırmaya çalışıyordu. Bir çocuk, yumrukları üst üste karşısındaki partnerinin burnuna indirmişti. Kimi bıçak çıkardı, yoğunluk oraya daha da arttı. Kimseye bir şey oldu mu göremedik. Bahçede adım atılacak yer kalmamıştı, herkes karşısındakini acımasızlıkla yere indirmeye çalışıyordu. Kaç dakika bu kavgayı izledik bilemiyorum. Müdürün burnu kırılmış odasına çıkmıştı. Polisler okula gelmiş, müdür burnunu tutarak odasının balkonuna çıkmış diğer memurların kavgayı önlemelerini izliyordu. Ah bu şiddet dili, ne kadar çok insanın canını yaktı. Kapı açıldı, sevgilisinin yanına giden arkadaşım yeni giriyordu içeri.

"Neredesin sen?" diye bağırdım. Meraklanmıştım. Korkmuştum da. "Allah korusun ya içeri girselerdi ya sana bir şey olsaydı?"

"Geldim işte, meraklanma" diye geçiştirmeye çalışıyordu.

"Uğursuz sevgilin mi geç gönderdi seni?"

"Hayır."

"Nerede o?"

"Dışarı gitti o da."

"Geberse de geri dönmese inşallah!" deyip pencereye geçtim. Yanıma geldi.

"Deme öyle."

"Neden demeyecekmişim? Eğer o salağın üye olduğu örgüt yüzünden başımıza gelmiyorsa bunlar ben de bir şey bilmiyorum. Koskoca okulda adam kalmadı sevecek onu buldun. Ah salak kafam ah! En başından engel olacaktım, en başımdan!"

"Lütfen!" deyip adımla hitap ediyordu. Beni susturmaya çalışıyordu. Korkuyordu anlaşılan. Kollarımı uzattım, sarıldı bana. "Korkma, inşallah bir şey olmamıştır". Ne kadar bu cümleyi kurmak içimden gelmesede arkadaşımı üzmemek için söyledim.

Kavga önlenmişti. Arkadaşlarıma sınıfta kalmaları gerektiğini söyleyip koşturarak aşağı indim. Kantine girdim. Kantinci ablaya neler olduğunu sordum. Tahmin ettiğim gibiydi. Kantinde çalışan çocuk, ülkücülerle atışmış, iki taraf da arkadaşlarını toplayıp bunu şahsiyet meselesine dökmüştü. Ah benim salak arkadaşım, neyse yukarı çıkınca sorardım hesabını. Teşekkür edip kantinden çıkarken müdür yardımcının odasına üzülmüş bir şekilde girdim. Çok korkuyormuş gibi yaparak ağzından laf almaya çalışıyordum.

"Ah hocam, ne korktu sınıftakiler bir bilseniz. Okulumuzun adını da kötüye çıkaracaklar görüyor musunuz? Ne oldu bir anda anlayamadık gitti".

Müdür yardımcısı, yerinde duramıyor telefonlarla arayanlara cevap veriyordu. Telaşenin arasında usulca karşısındaki koltuğa oturup onu sakinleştirmeye çalışıyordum.

"Sakin olun hocam, çok şükür size bir şey olmamış, okulumuza zarar gelmemiş".

"Ya bunlarla ne yapacağım ben," diye kükrüyordu. Odasına bir çocuk girdi. Örgütten olduğu belliydi. "Arkadaşlarına söyle seslerini kessinler, okulda çıt çıkmasın".

Çocuk, anlamış gibi başını salladı ve çıktı dışarı.

"Ne günahı var hocam çocukların, neden azarlıyorsunuz ki?" diye söze devam ettim.

Hoca ben yokmuşum gibi kendi kendine konuşuyordu. "Ağzına tükürdüklerim, kavga edecek başka yer mi bulamadınız koskoca İstanbul'da? Ah! Yapacağımı bilirim, sizi bir okuldan atayım da görün siz!"

Odaya başka bir öğretmen girdi. Telaşlıydı. "Hocam, öğretmenler odasında toplanıyoruz. Hayır, müdür bey ile dertleri neymiş ki?"

"Arada gitti hocam, o kantinci çocuk sevmiyordu müdürü. Bizimkiler de..."

"Ah! Kaç yaşında çocuklarsınız! Şu hale bak! Herkesin bir derdi var anlaşılan bu kavga bahane oldu hocam, neyse ben yukarı çıkıyorum".

Kapı açık kaldı. Başka bir hoca kapının önünden geçerken "Hocam, yukarıda polis bekliyormuş" deyip yukarı çıktı.

İşler ciddileşiyordu. Ayağa kalktım. "Aman hocam geçmiş olsun, çok sinirlenmeyin, çok şükür herkes iyi". Aradan sıyrılarak odadan çıktım. Belki de odada olduğumun farkında bile değildi. Arada bir şeyler öğrenmek için giriyordum çünkü odaya. Öğrenciler sınıflara kapanmıştı. Öğretmenler, polisler, kavga edenler telaşla yukarı çıkıyordu. Ortamdaki gerginliği hissediyorum, konuşmaları da duyuyorum, göze batmamak için hızlıca yukarı çıktım ve sınıfa girdim. Sınıf, kendi içinde bölünmüş herkes kavganın tahlilini yapıyor. Beni görünce herkes ne öğrendiğimi merak ediyordu.

"Kantinci ve bir çocuk arasında kız muhabbeti yaşanmış. Ülkücüler ile kantinci restleşmiş, çünkü tartıştığı çocuk ülkücüyümüş. Herkes kendi tarafını çağırmış. Arada müdür de gitmiş. Kavganın sebebi bu. Polis sorguda."

Herkes öğreneceğini öğrenmiş eski yerlerine geri çekilmişti. Sanki kendileri öğrenmiş gibi muhabbetlerini devam ettirdiler. Arkadaşların grubuna ilerledim. Uğursuz sevgilisi olan arkadaşımı öğretmenler masasının önüne çağırdım.

"Bu ilişki derhal bitmeli!"

"Neden?" diye her zamanki gibi bakışlarla baktı. Ciddi olduğumu görünce telaşlandı.

"Elinin körü yüzünden! Zıkkımın kökü yüzünden! Ziftin peki yüzünden! Oldu mu? Senin böyle örgütlü, teşkilatlı, kavgacı insanla ne işin var? Nasıl bir gelecek bekliyorsun bundan? Ayrıca kavga da etmemiş, seni gönderip alt sınıftan olanı izlemiş öğrendim".

"Hem kızıyorsun örgüt falan diye hem de neden kavga etmedi diyorsun?"

"Kızım! Bugün dava arkadaşını satan yarın seni de satar, aklını başına al. Kimse istemez kavga etmesini fakat hatırla onlar senin sevgilini nasıl korudu geçenlerde o niye arkadaşlarını korumadı? Bardağın boş tarafını değil dolu tarafını gör a benim aptal kızım!"

O gün benim hapsedici bakışlarım altında geçti.

Herkeste bir telaş vardı. Sınıf yerli malına karar vermişti. Liste yapıldı. Herkes üzerine düşeni getirecekti. Ben ne mi yaptım? Listeyi ayarladım. O kadarı da yeterdi. Kısır, patates böreği, ıspanaklı börek (en sevdiğim böreklerden biridir), pasta (olmazsa olmazım), kurabiye, mercimekli köfte, makarna salatası, patates salatası, içecekler, plastik bardak-çatal, plastik tabaklar, sofra bezleri, kek. Atladığım var mı bilmiyorum. Ama bu kadardı. Sınıf kalabalıktı, erkekler de çok yiyordu. Yani sınıf çok yiyordu. Ayrımcı olmak istemiyorum. Bir de sevmediğim şahsiyetsiz insan boşnak böreği getirdi. Yemeyecektim, yemin ettim. Zaten dersin öğretmenini, Boşnak böreğini birer tane sınıfa dağıtıldıktan sonra tencereyi kucağına aldı. İçecek az geldi ne yazık ki. Paraları topladım, kantine indim. Derste yapıyorduk, sessiz olmam gerekiyordu. Kantinciler şüpheli bakışlarla beni süzüyordu.

"Hararet bastı vallahi, ayıptır söylemesi hocamız inisiyatifli insandır almamıza izin verdi".

Bakışlar bir süre dindi. Birden fazla içeceği sırtlanıp sınıfa çıktım. Herkes teşekkür ederek aldı içeceklerini. O nursuz insana bakmadan masama geçtim. Arkadaşlarımla sohbet ediyorum. Ama tabağım hengâmede kaybolmuş, ne güzel hazırlamıştım oysaki. Neyse ki yanımdaki arkadaşım kendi çatalından yedirdi bana pastasını. Tabağını paylaştık kardeş gibi.

"Al kardeş payım" diyerek yedirdi börekleri pastaları.

Ne güzel bir sözcük: Kardeş payı. Yemeğini paylaşmak, duygularımı ifade edemem şu an. O an yaşadığım özel anlardan birisiydi diyebilirim. Mutluluğum fazla sürmedi ki müdür birden içeri girdi. Herkes şoke olmuştu ayağa kalktı. Kimse de çıt çıkmıyordu. Derste izinsiz böyle şeyler yapmak yasaktı çünkü. Hoca, kucağında tencereyle bize parlamaya başladı:

"E arkadaşlar ben size ne dedim, yasak demedim mi? Vallahi mahcup olduk müdür beye!"

Sanki hiçbir şeyden haberi yoktu. Tencereyi lüp lüp götürdü ve bizi iki dakikada sattı. Ah hocam... Müdür sert bakışlarla bize bakıyordu "Toplayın!"

Bu adam vallahi Memati'ye benziyordu. Onun gibi hareket ediyordu. Lakabını da takmıştım okulda: Çakma Memati. Devreye girdim, usulca, "Hocam size de bir tabak yapalım, en sevdiğiniz nedir börek mi kek mi?"

Cesaretim beni bile korkutuyordu. Hoca, bakışların sertliği inse de dik duruşundan taviz vermiyordu. Yerli malı hazırlanmasına ziyaden hızlıca toplandı. Çöpler atıldı. Herkes ders varmış gibi sırasına geçti. Hocadan intikam alma sırası gelmişti. Derse başladı, soruları çözüyordu. Sorunun çözümünü deftere geçirirken en önde oturduğum için söze girdim:

"Hocam, dün haberde izledim başbakan istifa etmiş ne diyorsunuz? Olacak iş mi hükümet öyle bırakılır mı?"

Hoca hemen havaya girdi. Tuttuğu parti ve mizacı gereği siyasete bayılırdı. "Bir başbakan gider bir başbakan gelir!"

Sınıf da söze karıştı.

"Hocam istifa ettirilmiş diyorlar doğru mu?"

"Hocam, iyi başbakandı ama!"

"Hadi be oradan ne iyisi! Kötüydü be hocam!"

Sınıf ve hoca arasında tartışma aldı yürüdü. Son on dakika böyle geçti. Sıra da müdürün kimden öğrendiği konusundaydı. Ondan da intikam alacaktım. Kimse benim planladığım yerli malını mahvedemezdi. Zil çalınca sınıftan çıktım. Arkadaşlar sohbet edeceklerini teklif etseler de özür dileyerek yoluma devam ettim. Müdürün odasına girdim.

"Hocam müsait misiniz?"

Hoca, beni hatırlamadı galiba, içeri buyur etti. Kapıyı kapadım karşısına geçip oturdum. Odası saray gibiydi. "Hocam, tarih öğretmenini olduğunuzu biliyorum. Size bir şey danışacaktım".

Çakma Memati, biraz yumuşamış gibiydi "Söyle bakalım."

"Hocam, tarihe ilgim var bu ilgimi bilgimle pekiştirip ilerletmek istiyorum. Sizden bu konuda yardım istiyorum. Tarih öğretmenliğinden müdürlüğe gelmiş siz saygıdeğer hocamızdan tavsiyelerini istirham ediyorum."

Hoca, bir sürü tavsiye verdi. Ben ise vurucu son hamleye hazırlanıyordum.

"Teşekkür ederim, hocam. Az evvel karşılaştığınız manzara için de sınıfım adına özür dilerim. Bir daha olmayacağı hakkında sizi temin ederim".

"İyi olur. Sınıfta idareden izinsiz yerli malı tarzı uygulamalar yasak. Böyle bir şey yapacaksanız idarenin haberi olsun. Yoksa bizim haberimiz olmadan bizi aptal yerine koymanız olur. Kantinci haber vermese..." diye devam ediyordu. Ama duymam gerekeni duymuş öğrenmem gerekeni öğrenmiştim, özür dileyerek odadan çıktım. Zafer kazanma edasıyla kantine geldim. Kapıda durup kantinci çocuğu izledim. İçimden kaçınıcı intikam planını geçirdim bilmiyorum. Ama bekle sen, diyordum, bekle...

O gün havaların ısınmasıyla kimsenin ders dinleyeceği yoktu. Öğle arası bir saattti Allah'tan. Ondan önceki derste boştu. Arkadaşlarla yine sohbet ediyorduk.

"O dizi bozdu artık".

"Hadi oradan, gayet de güzel devam ediyor".

Sıkılmıştık. Ayağa kalktım, akıllı tahtayı açtım, internet kısıtlı olsa da bazı yerleri açıyordu. Hemen çiftetelliği açtım. Sınıf dünden razıymış gibi yerlerinden fırladı. Sıralar geriye çekildi. Herkes oynamaya başladı. Kurtlarımızı döküyorduk. Ah bu deyimlerim...

"Oyna anacım oyn!"

"Bir de yandan, bir de oradan!"

"Kalksanıza kız ayağa, bak oturuyor hâlâ kalk!"

Sanki düşünüyorduk, herkes nasıl oynuyordu. Arkadaşlarımla yan yana gelmiştik.

"Düğününüzde oynamak nasip olur inşallah!"

"Amiiin!"

Oynamalar daha da ilerliyordu.

"O düşün davetiyeleri gelecek bak! Böyle böyle everecem seni!"

"Sen evlencen mi len! Senin düğününde böyle oynayacak mıyız?"

"Oynarız canım, neden oynamayalım?"

Bir bakışma yakaladım. Arkadaşımın yanına gittim. Oynarken bir yandan da söyleniyorum.

"Bakacak başka yer bulamadın mı?"

"Ya ne alakası var?"

"Bana bak! Önüne bak, oyna! Oyarım gözünü valla! Hadeeeeeee!" Son kelimeyle şarkının en vurucu anındaydık herkes coştı.

Çiftetelli bitti, erik dalı açıldı, erik dalı bitti, halay açıldı. Halay başı olmayı seviyorum gerçekten de. Beyaz hırkamı elime aldım başladım sallamaya. Kimi yanıma geliyor, kimi halay başı olmaya.

"Llllllllllllllllllllll!"

Kulaklarımızı kısmamıza neden olan bu zılgıtın sahibinin kim olduğunu herkes merak ediyordu. Halay başı olarak bir adım öne çıkıp bir zılgıt daha patlattım. Zılgıtın sahibi bendim.

Kaç saat böyle oynadık bilmiyorum. Öğleden sonraki üç dersimiz de boştu. 11'den 15'e kadar oynadık. Halay, çiftetelli, roman havası, Ankara havası, mezdeke...

Bugün hüzünlüydü. Arkadaşım gözyaşları içerisinde geldi yanıma. Aslında küstük. Yani kavga etmiştik. Tartışmıştık diyelim. Sevdği çocuğun ona layık olmadığını söylerken biraz ileri gittim o da altta kalmadı, tartışma sürdü gitti. Normalde ertesi teneffüs barışan biz, iki inatçı keçi olduğumuzu unutmuş olmalıyım, öğle arasına kadar küslük sürdü. Ne yediğim yemekten ne dinlediğim dersten bir şey anlıyordum. Sevdiğim insanlarla aram bozuk olunca böyle oluyorum, maalesef. Öğle arasında dolanırken sevdiği çocuğun yanında kıkır kıkır güldüğü bir kız gördüm. İçim ürperdi. Arkadaşımı merak ettim. Görmüş müydü? Görmüşse ne haldeydi? Ah ben şu dilini azıcık tutsaydın, diye kızdım kendime. O zaman nerede olduğunu bilirdim. Etrafa bakındım. Kütüphanede yoktu. Sınıflara baktım. Yoktu. Kızları gönderdim, tuvalete bakmaları için. Tuvalet boştu. Bahçeye çıktım, boştu. Çardak, voleybol sahası, arka bahçe, koridorlar.. Bulamadım. Sınıfa doğru umutsuzca yürüyordum ki karşımda onu gördüm. Beni bekliyordu galiba. Sessiz kaldık.

"Gel" dedim. Yangın merdivenine ilerledik. Kontrol ettim kimse yoktu. Oturdum ilk merdiven basamağına.

"Gördün mü?"

Hiçbir şey söylemedi. Ağlamaya başladı, hüngür hüngür. Bir şey yapmadım. Peçete bile vermedim. İçini boşaltmasını istedim. Ağlaması yavaş yavaş bitiyordu. Peçete verdim. Gözyaşlarını sildi. Omzuma başını koydu.

"Sen seni hak eden insan için mi ağlıyorsun?"

"Ben onu seviyorum".

"Peki o?"

"..."

"Bilmiyorsun. Seni seven insan gözünün içine baka baka birisiyle... Hem de senin göreceğini benim göreceğimi bile bile..."

"Seviyorum."

"Sen seviyorsun, onun hak etmediği biçimde. Kendini hırpalayacak biçimde. Bu kadar fazla. Hem de çok fazla".

Ağlamaya başladı. Sarıldım.

"Şşşt!"

"Ama..."

"Şşşt...! Bana bak! Bak bana!"

Gözlerinin içine bakıyorum. "Seni hak etmeyen insan için fazla bu gözyaşları, seni sevmeyen insan için hem de daha fazla."

"Biliyorum, daha fazla..."

"Hayır, dinleyeceksin. Daha geçen hafta gördük bir arkadaşımıza ne olduğunu. Senin değil ama benim arkadaşım. Arkadaşları onu boş yere umutlandırıdılar o şerefsize karşı. Sonra? Sonra ne oldu? O gitti, hem de başka bir kız için, onun için değil. Boş bir bakıştan koca bir sevgi dünyası yarattılar o kızı. O kız ne halde biliyor musun? Perişan... Hem de nasıl perişan... Bu hayatta umuttan önce gerçeği söyleyeceksin. Gerçekleri bil ondan sonra umutlan. Şimdi bana kızılıyorsun ama ileride hak vereceksin".

"Tamam" diyebildi. Sessiz kaldım. Oturdum. Omzuna başını koydu. Sakinleşti. Ne kadar orada kaldık bilmiyorum. Yangın merdiveninden çıkınca diğer arkadaşım ile onu tuvalete gönderdim. "Soru sormayın, elini yüzünü yıkasın sonra sınıfa". Koridora öylece baktım. Ne kadar umutlarla yaşayan kız veya erkek vardı. Karşı taraftan gelecek bir

hamleyle dünyalarında en büyük sevinci yaşayacağını düşünen ne kadar genç... Hepsi en güzel yaşlarında kendilerine yazık ediyorlardı... Sadece yazık...

Bu kadar mıydı koca dört sene? Sadece bu ve bunun benzeri olayları mı yaşamıştım ben? Bunları mı unutmayacaktım? Hep mutlu anları not etmişim, hiçbir hikâyenin devamını getirmemişim. Her anın her günün her ayın her yılın yeri ayırdı bende. Her gün benim için özeldi. Her zaman böyle olacaktı benim için. Peki, o son seneden sonra? O kadar arkadaştan kim kaldı yanımda? O kadar anıdan ne kaldı yüreğimde? Nedenini ölene kadar anlayamayacağım arkadaşlarımla küsme sebebim... Neydi onlar? Neden bitmişti onca güzel anının yoldaşı dostlar? Neden bitti sizin bir fikriniz var mı? Bu yazıyı okuyorsanız (ki okumanıza imkân yok, vasiyetimde bunları yakmalarını söyleyeceğim) fikirlerinizi zihinlerinizde ne olduğunu çok merak ediyorum. Bu anları benimle beraber yaşarken içinizden ne geçti? Her zaman yanınızda olan ve daha sonra bir şekilde ayrıldığınız dostunuza bir şey söylemek geldi mi içinizden? Hayatımın olduğu, karakterimin, benliğim kökleri dediğim o yıllar benim için hala ilk günkü gibi o anki gibi önemli. Onlar benim şahsiyetimin ilk anları, onlar benim ilk kararlarım, onlar benim ilk sevinçlerim, ilk üzüntülerim, ilk saçmalıklarım, ilk acımasızlıklarım, ilklerle dolu zamanlardı onlar... Bir zaman gülümseyerek hatırladığım o seneler acı veriyor şimdi. Neden, acı veriyor? Anıların ortağı dostlarımla artık görüşmediğim için mi? Bu satırları yazmaya mecburum, eğer ileride o güzel anıları okuyorsam sonrasında neler olduğunu da hatırlamak için. Omzumda ağlayan kız, nerelerdesin şimdi? O kadar gözyaşına ortak ettikten sonra nereye kayboldun? Nereye gittin? Neden demeyeceğim, çünkü verecek mantıklı bir cevabın olduğunu düşünmüyorum. İnşallah kendine verecek bir cevabın vardır. Bunca zaman sonra şunu öğrendim ki cevapsız sorular bir zaman sonra sadece iç acıtıyor. Umarım için acımıyordur. Liseden kaç sene sonra devam etti dostluğumuz? Bir, iki... üç. Tabi son iki seneyi saymayalım. Kendi yokluğuna yavaş yavaş alıştırdığın son iki seneyi saymıyorum. Örgütün sevgilisi arkadaş, onca korkuna endişene ortak ettikten sonra nereye kayboldun? Korkularına kimleri ortak ediyorsun şimdi? Seninle neden bitti dostluğumuz? Buna benim verecek bir cevabım vardır belki. Sevgilini örgütten attırmaya uğraşmak, seni görmemezlikten şikâyet etmek falan... Peki, bitmesi için yeterli bir sebep miydi sence? Anılarımda pek fazla yer vermediğim ama yüreğimde dostluk olarak büyük bir yer kaplayan dost, sen nerelerdesin? Onca hayaline ortak ettikten sonra nereye kayboldun? Nerelerdesin şimdi? Seninle neden bitti? Senin sevdiğin kızla aranızı yapmadığım için mi? Sana bir sır veriyorum: Kız seni sevmiyordu. Bunu biliyordun zaten,

içinde hep şüphe vardı kabul ediyorum. Fakat ardından hak vermiştiniz ikiniz de. Sonra yeni bir sevgili edinmiştin, o zaman? Anlamıyorum. Onca otobüslü piknik yaptığımız zaman, Belgrad bizden bıkmıştı bir aralar her sene her sene, halay çektiğimiz zaman, kahkaha ile güldüğümüz zaman, tartıştığımız aman, gelecekte konuştuğumuz zaman, üzüldüğümüz zaman... Bütün zamanlar uçup gitti mi zihninizde? Her şeyi silgiyle sildiniz mi? Ben öyle değilim, maalesef. Zaman, değer kavramların sizin gibi esnek değil. Korkularınıza, gözyaşlarınıza, kaygılarınıza, sevinçlerinize, gelecek planlarınıza, hayallerinize, umutlarınıza ortak edip neden gidiyorsunuz? Gideceksiniz ortak etme...

Bu cümleler? Ne yazıyorum ben? Buraya başka bir şey için geldim. Unutursam diye bazı şeyleri not etmek için geldim. Plaktan ne alıyor. İbrahim... Ne? Yalan... Ne ara taktıysam plağa. Anlaşılan hastalık çabuk başladı. Neden unutacağım özel anları? Liseyi, üniversiteyi, ailemi, aile olduklarımı neden unutacağım? Günlüğüm de güzelmiş, nereden aldım ben bunu? Bir dakika... Hatırladım. İzmir'den almıştım. Unutmamak için yazmışım... Sanki unutacağımı bile bile. Ah hayat... Ne ara bu kadar ilerledin... Ya da ilerledin mi? Neden unutuyorum ben? Unutmak istemiyorum ki... Unutmak için çok yaşadın. Unutmak için çok biriktirdin... Cevap veremiyorum... Cevapsız sorular içimi acıtıyor. Plak bitti, gidip değiştirmeliyim, unutmadan. Hemen döneceğim sevgili günlüğüm, aradaki zamanın acısını çıkartacağız. Zaten çok olmadı merak etme, bilemedin beş bilemedin sekiz sene. Doğum günümü de mi hatırlamıyorum? Olamaz. Hemen yazmaya devam etmeliyim. Ya unutursam?

YARIK DUDAKLI DOKTOR ALİ VE DÖRT YÜZ BEŞ NOLU ODA

Tolga DEMİR

Kapı tıkırtıyla vurarak çaldı. Kırk yaşlarında, yüz yetmiş santim boylarında, kalın çerçeveli gözlüğünden kahve gözleri daha büyük görünen Doktor Ali Gönül, kafasını kaldırıp "Girin," dedi. Röportaj için beklediği sevgilisi Ayça İlkgün'le onun gazeteden arkadaşı Çağrı Zorgün içeriye girdi.

Ali ayağa kalkıp ferahlamış bir sesle:

"Ayça hayatım... Hoş geldiniz. Bir yarım saat beklediniz ama olsun. Odamdaki işlerimi hallettim."

Ayça hızla gidip sevgilisi Ali Gönül'ün yanaklarından öpüp boynuna sarıldı. Ali'de bir an için boşlukta kalan iki elini onun boynuna doladı. Bu arada onlar sarılırken Çağrı birkaç adım atıp onların ayrılmasını bekledi. Onlar birbirlerinin boynundan ayrılırken Çağrı doktorun gözlerinin içine memnun bir sesle:

"Ali Bey merhaba..."

Doktor kız arkadaşı Ayça'dan hızlı bir hareketle ayrılıp:

"Merhaba Çağrı... Hoş geldin..."

Çağrı'da ona cevaben emin bir sesle:

"Hoş bulduk."

Doktor Ali ayakta kalan Çağrı'yı tepeden tırnağa gözleriyle süzdü. Çağrı otuz beşli yaşlarda, yüz doksan santim boylarında, zayıf, çelimsiz bir adamdı. Onun bir an gözlerinin

içine bakıp gözlerinin nasıl bu kadar koyu siyah olduğuna hayret etti. Çağrı ayrıca sivri yüzü, çıkık elmacık kemikli, çenesi "V" şeklinde kulakları başka birinde görmediği kadar büyüktü. Çağrı'nın saçları en az gözleri kadar karaydı.

Çağrı'da onun ince ama dikizi izi bulunan yarık dudaklarına dikkatle bakıyordu. Sonra onun dudaklarından gözlerini kaçırmak için Çağrı, saçlarının seyrekliğine baktı. Doktor Ali onun bu ayakta kalmış halini sonlandırmak isteyen bir sesle:

"Otursana. Ayakta kaldın Çağrı..."

Çağrı hızlı bir hareketle oturdu. O anda bir şey sakladığını belli etmek istemeyen Ayça mutlu bir sesle:

"Benim biraz işim var. Dört yüz beş no'lu odaya gidiyorum. Siz Çağrı'yla röportaja başlayın. Öptüm sizi..."

Bu sırada dört yüz beş no'lu odada Parkinson tetkikleri için yeni yerleşen Mehmet Yıldız, boş boş duvara bakıyordu. Burası aşağı yukarı otuz metrekare büyüklüğündeydi. İçeride üç hasta daha vardı. Acaba kimdi onlar? Neden burada yatıyorlardı. Bu sorular kafasını kurcalarken içeriye nörojenetik kliniğinin hemşiresi Hale hanım girdi. Elinde dosyalar vardı. Hale hastalara şefkatli bir sesle:

"Merhaba..."

Hastalardan bunun üzerine birbirini takip eden senkronize olmayan bir sesle, merhaba sesleri yükseldi. Hale, Mehmet'e dönüp tanımak isteyen bir sesle:

"Hoş geldiniz Mehmet bey..."

Mehmet tedirgin bir sesle:

"Hoş bulduk... Merhaba. Adınız Hale'ydi değil mi? Merhaba Hale hanım..."

Hale yatağın başına sırtını dayamış, ayaklarını uzatmış Mehmet'i dikkatle süzdü. Mehmet kahverengi saçlı, kahve gözlü, yüz yetmiş beş santim boylarında, sivri burunlu, sivri yüzü, yirmi üç yaşlarında genç bir hastaydı. Hemşire Hale bir imm sesi verdikten sonra Mehmet'in gözlerinin içine bakıp:

"2018'den beri iki yıldır açık bu nörojenetik kliniği. İki yıldır sizin yaşınızda bir hastanın müracaat ettiğini hatırlamıyorum. Migren hastasıymışsınız. Parkinson hastalığı tetkikleri için gelmişsiniz. Tetkikleriniz az sonra kutlanacak olan Ali Gönül hocanın doğum gününden sonra yapılacak."

Mehmet meraklı bir sesle:

"Bu odada mı kutlanacak? Niye ama burası?"

Hale onun suratına bakarak:

Ali Hoca iyi bir doktordur. Ama biraz işkoliktir. O yüzden kız arkadaşı burayı seçti."

O sırada Çağrı oturduğu koltuktan duvardaki kafatası ve beyin fotoğraflarına bakıyordu. Bu sessizliği Doktor Ali'nin kararlı, emin bir sesle konuşması böldü:

"Başlayalım istersen..."

Çağrı bakışlarını duvarlardan çevirip tıkırdayan bir sesle, ses kayıt cihazına basıp kararlı, emin bir sesle:

"Başlayalım. İlk soruyu sorayım. Nörogenetik az bilinen bir çalışma alanı... En azından yeteri kadar toplum tarafından bilinmiyor. Siz de bu özel hastane olan Nurbahar Hastanesi'nde bir nörogenetik kliniği açmışsınız. Sahi ya... Nörogenetik nedir?"

Doktor Ali Gönül derin tıslayan bir nefes bırakıp Çağrı'nın gözlerinin içine bakıp kendine güvenen bir sesle:

"Nörogenetik çalışmaların hedefi nörolojik hastalıklara neden olan gen ve risk faktörlerinin tanımlanması, moleküler mekanizmaların aydınlatılması ve bunun sonucunda tanı ve etkin tedavi yöntemlerinin geliştirilmesine olanak sağlanmasıdır. Son yıllarda kullanılmaya başlanılan tüm genom çaplı araştırmalar geniş hasta ve kontrol gruplarının kısa sürede ve yüksek çözünürlükte analiz edilmesini mümkün kılarak nörogenetik çalışmalara ivme kazandırmıştır. Kalıtsal hastalıklara genetik bakışı farklılaştırmış ve yeni kavramlar yüklemiştir. İşte nörogenetik bu noktada ortaya çıkmaktadır."

Doktor Ali boğazını temizlemek için önce öksürüp, sonra ımlayan bir yutkunmanın ardından konuşmaya devam etti.

"Nörogenetik çalışmalar; sitogenetik, moleküler sitogenetik, moleküler genetik yöntemlerle yapılır. Sitogenetik, kromozomların yapı ve işlevlerini inceler.

Çağrı sağ elini masaya koyup meraklı bir sesle araya girdi.

"Nörogenetik hangi hastalıklarla ilgilenir?"

Doktor Ali sandalyesinde öne gelip elini masaya koyup hakim bir sesle:

"Huntington hastalığı, Parkinson hastalığı gibi hareket bozuklukları, kas hastalıkları, Alzheimer hastalığı ve benzeri dejeneratif demanslar, epilepsi, baş ağrısı, görme problemleri gibi genetik geçişli olduğu düşünülen nörolojik hastalıklar..."

Çağrı'yla Ali röportajı ilerletmişken Ayça ellerinde poşetlerle 405 no'lu odaya girdi. Onu Hale karşılayınca Hale'yi tepeden tırnağa süzme ihtiyacı hissetti. Hale esmer tenli, yüz yetmiş beş santim boylarında, kara gözlü, düzgün kompozisyon vücutlu, hoş bir kadındı. Ona dikkatli baktığını fark eden Hale hanım Ayça'nın bakışlarından kurtulabilmek için ılık bir sesle:

"Hoş geldin. Ayça..."

Ayça'da ona ince bir sesle:

"Hoş bulduk. Şu masayı bir çekeyim. Şöyle. Evet... Hazırlıkları tamamlamaya başlayayım ben de..."

Hemşire Hale Ayça'ya doğru yarım adım attı. Bunu fark eden Ayça nazik bir sesle:

"Sağ olun. Hazırlıkları ben yapmak istiyorum. Teşekkürler..."

O sırada yatağı cam kenarına yakın duran Yusuf Tunca yatağından doğrulup heceleyerek:

"Pas-ta mı yi-ye-ce-giz? Ha-le ha-nım?" dedi.

Hale tebessüm edip kıkırdayan bir sesle:

"Evet. Pasta yiyeceğiz. Sizin pastayı sevdiğinizi biliyorum."

O an Mehmet biraz doğrulup Yusuf'a dikkatle bakmaya başladı. Kahve gözlü, saçları iki yandan ayrılmış, siyah saçlı, altmışlı yaşlarda, buğday tenli, badem bıyıklı, ayva göbekli, bu adamın neden orada yattığını merak etti. Hale bunu fark edince:

"Yusuf Bey Huntington hastası. Huntington hastalarında davranışsal bozukluk, zihinsel yıkım, kontrol edilemeyen hareketlerin yaşandığı, ilerleyen bir hastalıktır. İstem dışı olan bu hareketler için 'Korei' tabiri kullanılır."

Mehmet kafasını sallayıp Yusuf'un yanında duran hastayı merak etti. Hale bunu anlayıp:

"Yener beyde Lewy cisimcikli demans hastası. Lewy cisimcikleri, beyinde balon şeklinde anormal protein yığınlarıdır. Yaygın belirti ve semptomlar arasında uykuda rüya görürken hareket etmek, var olmayan şeyleri görmek, odak ve dikkat sorunları vardır."

Hale'nin lafı biter bitmez tesadüf eseri Yener'in hemen sağında bulunan İbrahim Mert'in öksürüğü duyuldu. Bunun üzerine Mehmet ona bakmaya başladı. İbrahim altmışlı yaşlarda, yüz seksen santim boylarında, atletik vücutlu, kara gözlü, hafif kırışmış saçlı biriydi. İbrahim intim ama kararlı bir sesle:

"Bende İbrahim Mert. Evre 1 Alzheimer hastasıyım. Yolun başında sayılıyım. Ben de tetkikler için geldim."

Tam da bu anda tüm hazırlıkları tamamlamış olan Ayça telefona sarılıp Çağrı'ya, Doktor Ali'yi getirmesi için telefon etti. O anda Mehmet onu tepeden tırnağa süzmeye başladı. Ayça bir yetmiş boylarında, otuzlu yaşlarda, zayıf, beyaz tenli, yuvarlak yüzlü, ela gözlü, hoş bir bayandı.

O sırada röportajı bitirmiş Çağrı telefonu kapattı. Doktor Ali'ye fotoğrafınızı çekeyim diyen bir el işareti yaptı. Doktor Ali bunun üzerine ellerini masaya koyup poz verdi. Flaş patladı... Onlar fotoğraf çekilirken 405 no'lu odada her şey hazır. Masaya mumlu pasta konmuş, içecek meyve suları doldurulmuş. Yusuf Bey sandalyeye oturtulmuş, diğer hastalar da kapıya doğru dönük ayakta duruyorlardı. Ayça hastalara parti şapkası takmıştı. Mehmet ona dönüp meraklı bir sesle:

"Ayça hanım. Doktor Ali neden bu kadar iş kolik?"

Ayça hızlı hareket etmek isteyen bir sesle:

"Uzun hikâye... Ama en önemlisi bir nörolojik hastalık olan epilepsi hastası olması diyebilirim."

Mehmet sorularına devam edecekken bir konfeti patladı. Herkes melodik bir şekilde:

"Mutlu yıllar Ali. Mutlu yıllar. Mutlu yıllar. Mutlu yıllar Ali."

Ali şaşırmış, gözleri dolmuş, duygulanmış bir sesle:

"Çok teşekkür ederim."

Mehmet arkasından hızlı bir hareketle Ayça'nın boynuna sarıldı. Çağrı mutlu ama telaşlı bir sesle:

"Pasta keserken bir fotoğrafınızı çekeyim," dedi.

Ali mutlu bir vücut diliyle bıçağı kapıp pastaya dokundurarak poz verdi. O sırada Çağrı hariç herkes yanındaydı. Çağrı deklanşöre basınca flaş patladı. Sonunda mı ne oldu? Mehmet Parkinson hastası çıkmayınca taburcu edildi. O gün onun için unutamayacağı bir hastane anısı oldu.

YAŞAM TEKRARDAN İBARETTİR

Ruveyda KARTAL

01.11.2020

Bir güne daha dans ederek uyandım. Neşeli biri oluşumdan değil elbet ama insanların böyle düşünmesini seviyorum ne yalan söyleyeyim. Bu arada tanışmadık sanırım, ben bayan H. Yani sanırım öyleyim, bu aralar zihnim, dibi görünmeyen o bulanık sular gibi ama hâlâ benimle. Odamdan çıkıp mutfağa yöneldim, tezgâhın üzerinden bardağı alıp su doldurdum dudaklarıma götürene kadar yarısı dökülmüştü iyi haberse yarısını içebilmiş olmam ve sizi bilmem ama evet bu benim için gayet iyi bir şey. Bütün bedeniniz kafesteki bir kuş gibi çırpınırken pek çok insanın kolaylıkla yapabildiği şeyleri yapabilmek zorlaşıyor tahmin edersiniz ki. Peki, ben bu noktaya nasıl geldim? Zihnimi yokladım, her şeyin başladığı güne dönmeye çalıştım. Değişimin ilk başladığı güne.

01.05.2019

Otuzuncu yaş günüme çok kısa bir süre kalmıştı, en fazla bir hafta içerisinde büyük bir parti vermeye hazırlanıyordum. Annem, dostlarım kısacası tüm sevdiklerim orada olacaktı. Partiyi organize etmesi için tuttuğum organizatör ile görüşmek için yola çıkmıştım. İnternet sitesinde yazan adrese ulaştım, kapıdaki görevli ikinci kata çıkmamı söyledi, organizatör beni bekliyordu. Bir şeyler içmek isteyip istemediğimi sordu, bir orta şekerli kahve içebileceğimi söyledim. Oturdum nasıl bir parti istediğimi anlatmaya başladım. Çok uzun olmayan bir sohbetten sonra kahveler geldi. Getiren kadın yüzüme çok tuhaf bir şekilde bakıyordu, rahatsız olmuşum. Organizatöre dönük oturuyor olmama rağmen bakışlarını üzerimde hissedebiliyordum. Benimle ilgili bir

sorunu mu vardı acaba? Nasıl olabilirdi ki? İlk defa görüyordu beni, belki de bana öyle geliyordur diye düşündüm. Organizatörün planlarını dinlerken bir yandan da kafamdaki sesleri bastırmaya çalışıyordum. Vücudumu garip bir öfke dalgası sarmaya başlamıştı. Sebepsizce kaslarımın kasılmaya başladığını hissettim, sakinleşmek için kahveden bir yudum almaya karar verdim. Kafein iyi gelebilirdi lakin bir yudum almam ile tükürmem bir olmuştu. Organizatör sorunun ne olduğunu sordu. Bu sorunun cevabını ben de merak ettim, sorunun neydi benim? Kahve içip rahatlayacaktım güya ama olmamıştı, ağzıma aldığım azıcık kahveyi yutamamıştım. Orayı terk etmek istedim o an, rezil olmuşum. Koskoca kadın olan ben, çocuk gibi üstümü başımı batırmıştım. Sahi yutma refleksime ne olmuştu bir anda? Sorulması gereken asıl soru buydu elbet ama benim o sırada aklımda sadece rezil olduğum düşüncesi vardı. Odadan koşar adımlarla çıktım. Merdivenlerden hızla inerken kahveyi getiren kadınla çarpıştım ve olanlar oldu. Ben, çocukluğundan beri her konuda iyi olan herkesin gıptayla baktığı Bayan H hayatım boyunca hiç yapmadığım bir şeyi yaptım, bağırarak kadının üzerine atladım. Şimdi geçmişe dönüp bakınca kadının o anda ne kadar da masum olduğunu anlıyorum. Zavallının tek derdi kendini korumaktı oysa ben adeta kontrolünü kaybetmiş vahşi bir hayvan gibi saldırıyordum. En son hatırladığım arkamdan bir adamın beni omuzlarımdan tutarak kadının üzerinden almaya çalıştığıydı. Bir sonra ki sahnede bembeyaz bir odadaydım. Gözlerim ışığa alışır alışmaz bir hastane odasında olduğumu anladım. Neden burada olduğumu hatırlamaya çalışırken annemin ağlayarak yanıma geldiğini fark ettim. "Ah! Güzel kızım uyanmışsın sonunda. Beni ne kadar korkuttun biliyor musun?" diyerek bana sarıldı. Annemin sarılışı genelde bana huzur verirdi ama kafamda soru işaretleri ile o anda sadece sinirlenmeme sebep olmuştu. "Anne ağlamayı bırakıp bana neden burada olduğumu söyler misin? Neler oluyor?" Tam o sırada içeriye doktor girdi:

"Demek uyandınız, kendinizi nasıl hissediyorsunuz?"

"İyi hissediyorum, Doktor Bey ben ne olduğunu anlayamıyorum, neden buradayım söyler misiniz lütfen?"

Doktor elindeki dosyayı kontrol ediyordu bir süre duraksadıktan sonra:

"Sinir krizi geçirdiniz hanımefendi biz de size sakinleştirici verdik. Sakinleştiricinin etkisi ile de bir süredir uyuyordunuz. Kriz anını hatırlıyor musunuz? Görevli kadına saldırışınızı?"

"Ne? Siz neler söylüyorsunuz? Ben öyle bir şey yapmış olamam, bunu kim duysa güler inanmaz. Başka bir hasta ile mi karıştırıyorsunuz yoksa beni?"

Duyduklarıma inanamıyordum. Saldırganlıkla suçlanıyordum resmen, bu doğru olamazdı.

"Hanımefendi kamera kayıtları var. Şu anda sizin yapmanız gereken zihninizi zorlayıp tetikleyen sebebin ne olduğunu hatırlamak. Eğer bunu bulabilirsek işimiz kolaylaşır, sizi çok iyi tanıdığım bir psikiyatra yönlendireceğim. Onunla konuşun, sorununuzu çözmenize yardım edebilir."

Gittiğim her okulda ödüllerim vardı benim, öğretmenlerim tarafından hep en zeki öğrenci olarak tanınırdım, şimdi ise karşımda duran doktor bana delirmiş olabileceğimi söylüyordu. Bu gerçek olamayacak kadar korkunçtu, çocukken önüme konulan bütün zekâ testlerinde en yüksek puanları ben alırdım, nasıl olur da bu hayatta en güvendiğim şey olan zihnim bana ihanet ederdi? Mutlaka mantıklı bir açıklaması olmalıydı. Çıkışım için gerekli belgeleri imzaladıktan sonra hastaneden çıkarıldım annem ve en yakın arkadaşım Azra bir an bile yanımdan ayrılmıyorlardı. Kendi evimde kalmak istediğimi söylediğimde başta itiraz ettiler ama onları ikna etmeyi başardım. Tabi bin bir türlü sözle, hastanedeki doktorun bana verdiği numarayı aradım ve klinikte çalışan sekretere randevu almak istediğimi söyledim, yarın için bir boşluk olduğunu söyledi. Hemen kabul ettim ve randevu oluşturuldu. Ne kadar çabuk o kadar iyiydi, gidecektim ve bir şeyimin olmadığını, bunun herkesin başına gelebilir bir şey olduğunu söyleyecekti psikiyatrist, biliyordum hastanedeki doktor kesinlikle yanılmıştı. Bunu ona kanıtlayacaktım. Benim gibi zekâsı ile her alanda öne çıkmış birinin delirmesinin mümkün olmadığını görecekti. Duş aldım ve yatağa uzandım hastanede verilmiş olan ilacın etkisi ile olsa gerek kısa sürede uykuya dalmışım. Sabah uyandığımda kendimi çok enerjik hissediyordum. Sanki dün olanlar bir rüyadan ibaretti. Telefonumun son aramalarında psikiyatri kliniğinin numarası olmasaydı öyle olduğuna da yemin edebilirdim ama işte oradaydı. Kendime güzel bir kahvaltı masası hazırladım. Uzun, keyifli bir kahvaltı yaptım. Neşeliydim, sebebini bilmediğim bir mutluluk hâkimdi bugün bedenime. Kahvaltı bitince etrafi toparlayıp giyindim, randevuya geç kalmamak için evden hızlıca çıktım. Şarkılar mırıldanarak merdivenlerden indim, en son basamakta dengemi kaybeder gibi oldum bir an ama hemen toparladım. Apartmanın kapısında, üst katımda oturan teyze ile karşılaştım selam verdim, kısa bir sohbet ettik. Apartmandan çıkınca bahçedeki çiçekleri kokladım, çok güzel kokuyorlardı biraz ilerleyince yerde uzanan bir kedi gördüm onu kucağıma alıp biraz sevdim. Kedileri oldum olası sevmişimdir. Kucağımdan indirdikten sonra arabama doğru yöneldim, bir an da başım döndü ve tökezleyip dizlerimin üzerine düştüm, ellerimi doğru zamanda uzattığım için yüzüstü yere kapaklanmaktan

kurtulmuştum. Ama ellerim kan revan içerisindeydi ve dizlerim. Yerden kalkmaya çalışmak yerine oturdum ve kahkahalar ile gülmeye başladım. Ne kadar komiktim ben öyle, düz yolda bile yürüyemiyordum. Çevredeki insanlar bana anlamayan gözlerle bakıyorlardı.

"Ne bakıyorsunuz? Daha önce hiç kendi sakarlığına gülen birini görmediniz mi?"

Ben onlara gülerek bağırınca hepsi önüne dönüp yürümeye devam etti. Hah! Hastanedeki doktora kalsa ben saldırgan, öfke sorunu yaşayan biriydim, bugünkü halimi görse eminim sözlerini geri alırdı. Ben gayet de neşe dolu bir insandım. Yerden kalktım üstümü temizleyip arabama bindim. Kısa bir sürüşten sonra klinikteydim. Tam zamanında yetişmişim hemen psikiyatristin odasına girdim. O sorular sordu, ben cevapladım. Seansın sonunda tekrar gelmemin benim için iyi olabileceğini söyledi.

"Peki neden? Siz de gördünüz işte ben öfke sorunu olan bir insan değilim. Hele tedaviye ihtiyacı olan bir insan hiç değilim. Bana o an ne oldu bilmiyorum psikiyatrist hanım, tek bildiğim bir daha tekrarlanmayacağı. Lütfen tek seansla kalsın."

Psikiyatrist uzunca bana baktı söyleyeceklerini zihninde tartıyor gibiydi.

"Sizinle en azından bir kez daha görüşelim, söyledikleriniz de haklı olabilirsiniz. Bence de birine zarar verebilecek biri gibi görünmüyorsunuz. Sizin kadar pozitif ve neşeli birinden böyle bir hareket elbette beklenmez ama diyorum ki tam olarak emin olmak için en azından bir seans daha yapalım, ne dersiniz?"

Küçük bir çocuğu ikna etmeye çalışır gibi bir hali vardı. Bir kez daha görüşmemizin benim için nasıl yararlı olabileceğini anlatıp durdu sonunda pes ettim ve geleceğimi söyledim, üç gün sonrasına bir randevu ayarladı. Klinikten çıkıp arabama yürüdüm. Zihnimin içerisinde psikiyatristle tartışmaya devam ediyordum. Arabaya binip evime doğru sürmeye başladım en azından hedefim başlangıçta oydu ama bir sorun vardı ben, her günün sonunda döndüğüm yerin, evimin, adresini hatırlayamıyordum. Bu sokaktan mı dönüyordum, yok yok bu sokaktandı galiba diyerek günü gece etmişim arabamın benzininin bitmekte olduğunu gösteren uyarı ışığı yanmaya başlamıştı. İnat etmiş, navigasyonu açmamıştım. Neden açacaktım ki? Kim kendi evini navigasyon ile bulurdu? Hatırlarım elbet, kesin hastanede verdikleri sakinleştirici yüzündendi, bütün düzenimi alt üst etmişti, neredeyse her gün üç, dört işe birden koşturabilen ve hiç sorun yaşamayan ben, en basit işleri yapamaz hale gelmiştim evet, evet sebebi kesinlikle o sakinleştirici olmalıydı. Arabayı kenara çektim sakince düşünmeye çalıştım. Evimin

adresini beynimin içinde bir yerlerdeydi, kuş olup uçamazdı ya! Kuş, kuşlar, çocukken iki tane birbirinden renkli muhabbet kuşlarım vardı. Ne de güzellerdi, sahi kafesleri duruyor muydu acaba? Altın renkli çok da süslü bir kafesti. Annemlerin bodrumundaydı muhtemelen. O bodrum ne kadar da korkuturdu beni çocukken, karanlıktı ve boğucu bir havası vardı. Ben büyüyüp de evden taşınınca düzenlediler ve ışıklandırmalar taktılar da sonunda kullanılabilir bir hale geldi o bodrum katı. Ah! Şimdi hatırladım evimin salonunun lambasını değiştirecektim. Evim, bir dakika, ben ne yapıyorum? Evimin adresini düşünüyorum olmam gerekirken aklım nerelere gitti öyle? Zihnim adeta deniz kenarındaki kumdan bir kale gibi kırılgan bir hale gelmişti. Toparlamak da güçlük çekiyordum. Bir düşünce ardından başka birini sürükleyerek zihnimde dolanıyordu. Ağlamaya başladım, hıçkıra hıçkıra ağlıyor, kendimi durduramıyordum. Nefes almak zorlaşmaya başlamıştı kendimi arabanın içinden çıkardım dizlerimin üzerine çöktüm, gecenin karanlığında, kimsenin geçmeyeceği bir yerde oturmuş ağlıyordum. Bana ne olduğunu anlayamamak beni en çok yıpratana şeydi. Düşündükçe daha fazla ağlıyordum, ağladıkça daha fazla düşünüyor. Haklıydılar, dedim kendi kendime, hastanedeki doktor da, klinikteki psikiyatrist de haklıydı. Delirmiştim işte. Delirmiştim. Oturduğum yerde kaldım, ayaklarımın üstüne kalkacak gücü kendimde bulamıyordum. Ben de direnmekten vazgeçtim ve öylece oraya uzandım.

"Hey, şuraya baksanıza teyzenin biri yatıyor kaldırımda! Öldü mü acaba?"

Yüzünü görmediğim bir çocuğun bağırıışları ile uyandım, gece bitmiş güneş gökteki yerini almıştı. Dünün de tıpkı bir önceki gün gibi gerçek olduğunu anladım rüya olmasını binlerce kez dilesem de. Başkaları da gelip başıma toplanmadan önce arabama bindim ve oradan hızla uzaklaştım. Evime gidiyordum, sonunda adresini hatırladığım evime, dün geceki plansız kampımdan sonra zihnim eskisi gibi çalışmaya karar vermişti anlaşılan. Eve vardığımda apartmanın kapısında itfaiye arabasının olduğunu gördüm. Tam da benim dairemim oradan dumanlar yükseliyordu. Sokakta duran bir teyzenin, yanındaki adama:

"Duydun mu olanları? Yangına ocağın üstünde unutulana yağ tenceresi sebep olmuş. Yazık oturan da gencecik kadın, nasıl oldu da unuttu acaba? Neyse ki yangın diğer odalara ulaşmadan itfaiye yetişmişse kızcağızın evi komple yanmamış."

Orada, yolda durmuş evimden yükselen dumanları seyrediyor ve insanların benim hakkımdaki yorumlarını dinliyordum. Bu nasıl olabiliyordu ki ben mutfağı temizleyip çıkmıştım buna emindim. Her gün evimden çıkmadan önce yaptığım şeydi bu benim,

nasıl unutabilirdim? Bu mümkün değildi. Teyze kesinlikle yanlış duymuş olmalıydı. Başka bir sebebi olmalıydı yangının. Bu kadar basit bir hata yapmış olamazdım. İtfaiye görevlileri birer birer arabaya binerken arkalarından gidip yangının nedenini sordum. Verdikleri cevap ile dünyam başıma yıkılmıştı. O an anladım ki ben, gerçekten de iyi değildim. Evime gidip de o görüntüyü görüp kendime daha fazla yüklenmek istemediğim için arkadaşımı arayıp müsait olup olmadığını sordum müsait olduğunu duyunca da hiç beklemeden arabaya atladım ve onun evine gittim. Arkadaşıma son birkaç günde başıma gelen her şeyi anlattım. Bir süre duraksadıktan sonra bu konu ile ilgili doktor yardımı alıp almadığımı sordu. Psikiyatriste gittiğimi söyledim.

"Öyle mi? Ben de başta senin sorununun psikolojik olduğunu düşünmüştüm ama kısa bir süre önce bir aile dostumuzun buna benzer şikâyetler ile doktora gittiğini öğrendim. Kendisi tahmini olarak 70 yaşın üstündedir bu yüzden ilk başta Alzheimer tarzı bir rahatsızlık olduğundan şüphelenmişler. Bilirsin o yaşta daha yaygındır bu hastalık. Ama sonra daha derinlemesine bir araştırılınca hiç kimsenin adını dahi pek bilmediği bir rahatsızlığı olduğu ortaya çıkmış."

Hastalığın adını hatırlamaya çalışıyor gibi bir hali vardı, kısa bir sessizlikten sonra "Huntington" dedi.

"Huntington mı?" Ben de ilk defa duyuyordum.

"Evet, Huntington, nörojenetik bir rahatsızlık. Ve korkarım sendeki belirtiler bu hastalık ile çok benzeşiyor."

"Genetik olduğunu söyledin ama bizim ailede bildiğim kadarıyla bu tarz bir rahatsızlığı olan kimse yok."

Bunu söyledikten sonra duraksadım bütün ailemi zihnimden geçirmeye başladım. Anne tarafımda bu tarz bir rahatsızlık yoktu. Baba tarafıma gelince de kendilerini pek yakından tanıımıyordum, babam genç yaşta bir trafik kazası sonucu yaşamını yitirmişti. O olaydan sonra da onun ailesi ile bağımız zayıflamıştı, görüşmüyorduk. Babamı kaybettiğimde çok küçüktüm, sağlık durumu bir kenara kendisini bile net hatırlamıyordum. Ama eğer bu doğruysa ve benim sorunum gerçekten nörojenetik bir rahatsızlık ise bu hastalığı sadece baba tarafımdan almış olma ihtimalim vardı. Arkadaşımin evinden ayrıldım ve annemin evine doğru yola çıktım. Vardığımda annem bahçede oturuyordu. Beni görünce ayağa kalktı ve bahçe kapısına doğru yürümeye başladı.

"Kızım, ne kadar hoş bir sürpriz bu, hastaneden çıktığından beri oturupta bir konuşamadık, nasılsın? Daha iyi hissediyor musun kendini? Geç otur da sana çay koyayım."

Annem itiraz etmeme bile fırsat vermeden eve girdi. Ben de oturup bahçe masasının üstündeki bilgisayardan internete girdim. Huntington hastalığını araştırmaya başladım. Hastalığın belirtilerini okuduğumda çok şaşırmıştım. Neredeyse tüm belirtiler vardı bende; bellek kaybı, öfke kontrol bozukluğu, yutma güçlüğü, konsantrasyon güçlüğü, denge bozukluğu ve bunun gibi pek çoğu. Hepsinin tek bir sebebi vardı bir nükleotidin olması gerekenden fazla kez tekrar etmiş olması. Ne kadar fazla tekrar o kadar kısa ömür. Hastalığı daha derinlemesine araştırdıkça kendi hayatımı okuyor gibiydim. O övündüğüm zekânın ve her şeye yetebilirliğin bedelini doğa bu şekilde ödetiyordu anlaşılan. İleri safhalarda bedensel sorunların nasıl artacağı yazıyordu önümdeki ekranda, korkmaya başlamıştım ama bir anlamı olmadığını biliyordum. Bununla yaşamayı başarmalıyım. Annemin ne zaman geldiğini bilmiyordum, bana bakışlarından anladığım kadarıyla yeni gelmemişi.

"Kızım, iyi misin? Hiç kendinde değilsin bu aralar, ne oluyor anlatır mısın?"

Anneme olan biten her şeyi anlattım, adeta donmuştu sindirmek için zamana ihtiyacı olduğunu biliyordum. Genel olarak endişeli bir yapısı vardı zaten bu haberi sakın bir şekilde karşılaması mucize olurdu.

"Demek zamanı geldi," dedi, yüzünde acı bir ifade vardı derin bir nefes alıp konuşmaya başladı. Babamda da aynı hastalık varmış ve onun babasının ailesinde de bir diğer nesle aktarma ihtimalinin %50 olduğu söylenmiş hep. Babamın kardeşlerinden de sadece birinde varmış, en küçük halamda. Ondan olan kuzenim çok uzun yaşamamış zaten. Diğer aile üyelerinin çocukları sağlıklıymış ama. Annem belki bir ümit bende de olmaz diye dua etmiş hep. Küçüklüğümde sağlıklı bir gelişime sahip olmam da daha fazla ümit etmesine sebep olmuş.

"Aslında doktorlar beni uyarmıştı bu hastalığın her bireyde aynı yaşlarda kendini göstermediğine dair. Ama işte bu zamana kadar hiç çıkmadı ya bende böyle devam edecek sandım."

Bana sarılıp ağlamaya başladı, uzun sürenin sonunda onu sakinleştirmeyi başarmıştım. Annemle vedalaşırken en kısa sürede bir doktora görüneceğime dair söz vermemi istedi. Söz verip yanından uzaklaştım. Evime döndüğümde mutfaktaki yangın

kokusunun her yeri sardığını fark ettim. Evde sağlam bir temizlik yapmak gerekiyordu ama bugün için sadece kendimi yatak odasına taşıyacak enerjiye sahiptim. Yatağa yatar yatmaz uyumuşum telefonumun çalmasıyla uyandım. Saat öğleden sonra iki civarıydı bu kadar çok uyumuş olmama normalde şaşırırdım ama artık hiçbir şeye şaşırabileceğimi sanmıyordum. Özellikle de dün öğrendiklerimden sonra. Yatağımdan kalkmaya çalıştığımda dengemi kaybetmiş yatağa geri düşmüştüm. Şurası kesindi artık bir gidip gelen aklım ve ne yapacağını bilemeyen uzuvlarım hayatımın bir parçasıydı. Yapmam gereken tek şey onlarla nasıl yaşanılacağını öğrenmekti.

01.11.2020

Öğrenmiştim de. İtiraf ediyorum hastalığın ilk birkaç ayı çok zorlu geçmişti, normalin üstünde bir zihin ve beden sağlığından, normalin altına geçiş süreci pek kolay olmuyor tahmin edersiniz ki. Ama imkânsız da değildi. Ben Bayan H, yaklaşık olarak 1 yıl 6 aydır Huntington hastasıyım. Bedenim pek çok noktada beni kısıtlıyor olsa da ruhumun özgürlüğünden vazgeçmeye hiç niyeti yok. Dışarı ile bağlantım eskisi kadar çok değil ama evin içerisinde uğraşabileceğim pek çok hobi edindim. Resim yapmaya başladım mesela. Kim bilir belki bir gün bir sergi bile açabilirim. Tablolarım da genel olarak renksel ve şekilsel tekrarlar hâkim olduğu için sergime "Sanat Tekrardan İbarettir" ismini vermeyi düşünüyorum. Aslında tüm bir yaşam tekrardan ibarettir biraz etrafımıza bakarsak doğanın da en büyük numarasının bu küçük tekrarlar olduğunu görebiliriz. Bana küçük yaşlarımda çevremdeki çocuklarınkinden güçlü bir bağışıklık sistemi ve gelişmiş bir zekâ verende, bunları 30'lu yaşlarımin başında benden alan da bir "Tekrar."

YAŞAM UMUTTUR

Ertuğrul ERDOĞAN

Müthiş bir kar yağıyordu sabahın ilk saatlerinde! Gün içinde aynı hızla yağmaya devam etmiş olsa, yarım metreyi bile aşabilirdi. Şehir, uzun zamandır böylesi bir kar görmemişti. Semiha bebeği için kamu kurumundan istifa ettikten sonra evlerine yakın bir sokakta açtığı terzi dükkânında tek başına pencere kenarındaki makinasında çalışıyordu. Telefon gelince baktı, eşi Erdal'dı. Diktiği elbiseyi bir kenara fırlatıp dükkânını kapatmadan eve doğru karlara bata çıka koştu. Apartmanlarına geldiğinde nefes nefeseydi. Asansör son kattaydı. Beklemeden merdivenleri çıkmaya başladığında üçüncü katta nefesi tükendi. Kısa bir süre tırabzana tutundu. Sigarayı bırakmadığına kızdı. Küçük bir dinlenmenin ardından tekrar hızlandı. Kapılarının önüne geldiğinde kalbi yerinden fırlayacak gibiydi. Boğazı kurumuştı. Bir süre yutkunamadı. Zile dokunup beklediği o an, ömründen ömürler gitmişti. Kapıyı eşi açtığı anda bir şey söylemeden doğrudan oğlunun odasına koştu. Oğlunun göğsü bir piston gibi inip kalkıyordu. Yüzü bembeyazdı. Öksürmek istese de yapamıyordu. Semiha eşine, "Çabuk 112'yi ara!" diye, talimat verdiğinde kocası panikti. Titreyen elleriyle tuşları zor çevirdi. Karşısına çıkana evin adresini titrek bir halde zor verebildi. Semiha çaresiz bir halde ağlıyordu.

Ambulansın uzaktan gelen sesiyle umutlandılar. Erdal dışarı çıkıp caddede ambulansın apartmanın önüne yaklaşmasını bekledi. Gelince görevlilerle birlikte oğlunun yanına geçtiler. Doktor ilk müdahaleden sonra bebeğin ambulansa getirilmesini istedi.

Bebeğe acilde yapılan müdahaleden sonra hastanenin ikinci katında bir servise aldılar. Solunum cihazı bebeğin yüzünü kaybetmişti. Minik göğsü ise hâlâ inip inip kalkıyordu.

Minik koluna takılan aparatın ucu seruma doğru gidiyordu. Semiha ve Erdal'ın gözü oğullarındaydı. Onu dünyaya getirebilmek için on bir yıl beklemişlerdi. Hemşireler rutin kontroller sonrası bir taraftan serum değiştiriyorlar, bir taraftan solunum cihazına ilaç verleştiriyorlardı. Arada alınan kanlar da tahlile gönderiliyordu.

Uykusuz ve heyecanla beklenen gecenin ardından hastane perdesine günün ilk ışıkları değmişti. Semiha pencereden baktı, her taraf karla kaplıydı. Bebeğine baktıkça içi acıyordu. Göğsünün inip kalkması dünkü hızında değildi. Bir ara kapının önüne geldi. Koridora öylesine baktı. Birkaç metre önünde hemşire ile oğlunu kontrole gelen doktor konuşuyorlardı. Kulak verip onları dinledi. Doktorun: "Neden o ilacı verdiniz? Bebek ölebilirdi," sözünü duyan Semiha, ensesini iki elinin avuçları arasına aldı. Sanki oraya bir ok saplanmış gibiydi. Eşine, "Başım dönüyor, ben iyi değilim," derken bayılacak haldeydi. Eşi kolunun arasına alıp kanepeye doğru götürdü. Hemşireyi çağırdı. Tansiyonu ölçüldüğünde oldukça yüksekti. Doğrultulup iğne yapılırken bir gözü de bebeğindeydi.

Bebek gecenin ilerleyen saatlerinde ilk haline göre iyi görünüyor, çevresine gülücükler atıyordu. Taburcu edildiğinde bir gün daha bitmişti. Eve dönüşte taksinin sıcaklığında uyuyakalmıştı.

Karlar yavaş yavaş eriyordu... Semiha dükkânda siparişleri yetiştirmek için yoğun çalışıyordu. Eşinin her hafta sonları tatil nedeniyle bebeğe bakacak olması onu rahatlıyordu. Erdal bebeğin mamasını verdikten sonra uyumasını fırsat bilip ayracını koyduğu kitabı alıp okumaya başladığında telefonu çaldı. Arayan Semiha'ya zaman zaman yardım etmeye gelen Gülay'dı. "Erdal ağabey çabuk gel! Ablam bayıldı. Komşular ambulans çağırdı!" demesiyle Erdal hızla giyindi. Kendilerine yakın oturan kayınvalidesine haber verdi. Bebeğe bakması için gelmesini istedi. Anahtarı ise paspasın altına koyacağını söyleyip telaşlı bir halde dışarı çıktı. Gittiğinde eşini dükkânda göremedi. Komşulara neler olup bittiğini sordu. Çalışırken bayıldığını ve ambulansın alıp götürdüğünü söylediklerinde taksiye binip eşinin götürüldüğü hastaneye gitti.

Hastanenin acili kalabalıktı. Bir köşede çömelerek elleri başlarında ağlayanlar, sigaralarını peş peşe içenler, kantinde öylesine açlığını yatıştıranların yüzlerinde hep hastalarından gelebilecek umutlu bekleyişler vardı. Erdal taksiden hızla inip danışmadaki görevliye eşinin nerede olduğunu sordu. Perde ile çekilen bölümleri dolaştı. Baldızını görünce yanına gitti. Eşi perde gerisinde sedyenin üstünde yorgun bir yüzle yatıyordu. Erdal, eşinin ellerini tuttu, saçlarını okşadı. "Canım benim neler oldu sana?" diye sorunca eşi, gözlerini kırıp dudaklarını hafifçe yana yaymasıyla halsiz bir halde yanıt verebildi.

Takılan serum yarıya gelmişti. Uzun bir müddet sonra gelen doktor elindeki evraklara baktı, "Büyük ihtimal depresyon gibi görünüyor. Ben ilaç yazdım, ilgili servisten onaylatın. Bir psikiyatriste gitmeyi de ihmal etmeyin," dedi.

Erdal, haftanın en az üç günü hem oğlunu bronşitten sıkıştığında hem de eşinin bayılmalarında acillere götürüp getirmesini kamudaki iş yoğunluğu arasında yapıyordu. Erdal'ın omzundaki yük büyüktü. Kendini bir türlü işlerine veremiyordu, gelen telefonlardan ürker olmuştu. Evinden arandığında mutlaka eşinin bayılıp acile götürüldüğünü kayınvalidesi haber veriyordu. Erdal, telaşla koştura koştura acile gidiyordu. Beyni o kadar doluydu ki, bazen bebeğini alıp yakınlarındaki parka gidiyor, ağaçların gölgeliğine yattığında yapraklar arasından sızan ışıklara bakıp ettiği dualarda ailesine sağlık diliyordu.

Bir gün evde eşi bayıldığında onu kucağına aldı. Eli ayağı boşalmıştı. Titriyordu. Eşinin bedeni gittikçe ağırlaşmış dizlerini yere çöktürmüştü. Sürünerek gittiğinde dizleri kıpkırmızı olmuş, pantolonu yırtılmıştı. Eşini aşağıya indirdiğinde boğazı yırtılır bir halde kendinde değildi.

Acile gittiklerinde yaptıkları işlemler hep aynıydı. Bir gün psikiyatriden randevu alıp gittiler. Erdal kaldırırda yürüyen kalabalığa bakıp, "Sevgilim bak insanlar ne güzel, sorunsuz yürüyorlar," dediğinde Semiha, "Unutma onların arasında bizde varız" dedi, Erdal düşüncelere dalmıştı. Doktor, yirmi dakikayı geçen görüşmeden sonra yeşil reçeteli bir ilaç vermiş ve her gece yatmadan önce yarım tablet içmesini tavsiye etmişti. Erdal eşini beklerken, tedirgindi. Eşi çıkıp kapının önünde doktorla son konuşmalarını yaparken, Erdal uzaktan istemsizce seslendi. "Doktor Bey beni ne zaman alacaksınız?" Acillere gittiğinde doktorlardan bazıları, "Siz bu adama bakın, panik atak. Kalpten gidebilir," demişlerdi.

Böylesi durumlarda insana en yakın olan önce eşler, daha sonra anne ve babalar geliyordu. Gerisi yalandı!

O gece Semiha'nın annesinde kaldılar. Annesinin İzmir'den bir akrabasının düğününden gün bitimine yakın yorgun dönmüşlerdi. Erkenden yattılar. Semiha ise yeşil reçeteli ilacını alıp uykuya geçmişti. Erdal uyuyamadı. İçine bir sıkıntı oturmuştu. Ortalarında yatan oğluna baktı. Mışıl mışıl uyuyordu. İçi gittikçe daralınca kalkıp pencere kenarında hava almak istedi. Olmuyordu. "Ne pis bir duygu!" diye düşündü. Tekrar yatıp gözlerini sıktı. Uyuyamıyordu. Sabah işe gitmesi gerekiyordu. Bitişik odadan bir tıkırtı duydu. Hemşire emeklisi baldızı, annesinin tansiyonunu ölçüyordu. Bir telaşenin olduğu

belliydi. Fısıltılı gelen ses, "Büyük yirmi iki, küçük beş," diyordu. 112 aranıyordu. Ve anne gözlerini hayata yumduğunda gelen doktorlar Semiha'ya Erdal'ın isteği ile bir sakinleştirici iğne yapmışlardı.

Aciller... İlaçlar ve doktorlar üçgeninde umut beklentisi içinde bir buçuk yıl geçmişti. Semiha her acile gidip birkaç iğneden sonra ayıldığında, "Ben depresyonlu değilim!" diye doktorlara sitemde bulunsa da emir demiri keser misali verilen ilaçları içmek zorundaydı ve bayıldığında ise acile götürülmesi gerekirdi...

Bayılmaların şekli değişmeye başlamıştı. Semiha nöbetinin geleceğini önceden söylüyordu. Önce sağ eliyle dizi üstünde daireler çiziyor, kirpikleri hızla gidip geliyor ve gözlerinin büyümesi arasında titreyip daha sonra bir balonun sönmesi gibi olduğu yerde öylece kalıyordu ağzından gelen köpükler arasında. Bu durum herkesi korkutuyordu. Bir gün Erdal iş yerinde olup biteni arkadaşına anlatınca şehirdeki bir üniversite hastanesinin nöroloji bölümünde görevli bir profesörü tavsiye etti. Randevu alıp muayenehanesine birlikte gittiler. Doktor, depresyon ilaçlarını kesinlikle kullanmamasını istedi. Hatta bunların bu hastalığı tetikleyeceği söylerken, eline aldığı bir boş kâğıda yuvarlak bir daire çizip içine mercimek tanesi büyüklüğünde baloncuklar yaptı. Onların yanına yüksek atlamadaki çıta gibi bir yüksekliği dairenin içine ilave etmişti. Semiha'ya, "İşte bu senin beynin ve seni rahatsız eden bu baloncuklar. Bunlar, uykusuz, aç veya ışığa maruz kaldığında hatta stresli zamanlarında şu gördüğün yükseklikten atlayıp aşağıya düşmeye başladıklarında seni rahatsız eder ve nöbet geçirmeye kadar götürebilir. Bu hastalık öyle korkulacak bir şey değildir. Evet, yaşamsal bazı zorluklarla karşılaşacaksınız. Yakınlarınız bilinçli olacak. Epilepsinin çok çeşitleri var. Bu konuda bilinç kaybını bilmeniz sizin için bir avantaj. Artık sizi sıkı kontrol altına alacağız. İlaçlarla bir süre denemeler yapacağız ve nöbeti azaltmanın yollarını arayacağız," diye bilgi verdikten sonra Erdal'a dönerek, "Siz yakınları olarak yapmanız gerekenler olacak. Nöbet anında heyecanlanmayın ve eşinizin başını yan tarafa çevirin ve yan yatırın. Ağzını açmaya çalışmayın veya herhangi bir şeyi hastanın ağzına sokmayın. Nöbet esnasında hastanın etrafından hastaya zarar verecek olan şeyleri uzak tutmaya bakın. Giyeceği sıkı ise yakasını gevşetin, temiz hava için pencereyi açabilirsiniz. Yapmanız gereken, nöbetin bitmesini beklemektir. Hastanız kendine gelinceye kadar yanından ayrılmayın. Mümkünse nöbet başlarken bana bir videosunu çekip getirirseniz iyi olur. Doktora gittiğiniz durumlarda kullandığı ilaçlar hakkında bilgi verirsiniz," diye uyardı.

Birkaç gün sonra gelen bir nöbette Erdal, eşinin nöbet anını videoya kayıt etti. Bu bir film sahnesinde çekilmiş olsa dramların en büyüğü idi. Videoyu doktora gösterdiklerinde

ilaçlarında birkaç düzenleme yapmış ve hastaneye yatırılarak beyine takılacak cihazlarla birlikte beklenen nöbet anının kayıt altına alınmasını istedi. Onlar da yapılmış, ancak büyük nöbet anlarının süresi biraz uzamıştı. Bu arada yine aciller bitmiyordu. Hayat artık hep acil ve doktorlardı...

Dükkân devredilmişti...

Semiha bir gün internette nöroloji doktorlarını incelerken, bir doktora denk geldi. Altındaki yorumları okudu, hepsi de olumluydu. Doktorun telefonunu not alıp ertesi gün sekreteriyle irtibata geçerek randevu aldı. Eşiyle birlikte Ankara'ya gittiler. Doktor, güler yüzlü, sevecen ve babacan tavrı ile güven veriyordu. İsteddiği tahliller yapılmış, sonuçta, ilaçlar değişmişti. Günler geçtikçe artık o büyük nöbetler olmuyordu. Küçük nöbetler ise ayda iki veya üç kez tekrar ediyordu. İlerleyen zamanlarda birkaç doz değişikliğinde nöbetlerin seyri üç dört ayı bulunca, yuvaya da bir huzur gelmişti.

Erdal bir sabah uyandığında eşine rüyasını anlattı. Rüyasında eşini denizin üstünde sevinçle yürürken görmüştü. Hayra yormuştu denizin ferahlığını ve maviliğini... İşe gitmiş saat on bir civarlarında personel müdürlüğünden bir telefon gelmişti. "Gözünüz aydın, müjdem i isterim," diyordu, servis arkadaşı. Erdal merak etmişti, "Ne olabilir?" diye ısrarla sordu. Arkadaşı bir süre düşünme zamanı verdi. Bilemedi. Sonunda eşinin memuriyete geri dönüşünün kabul edildiğine dair genel müdürlükten bir yazı aldıklarını söyleyince Erdal sevinçten ne yapacağını bilemedi. Gelişmeleri rüyasına bağladı. Eşine haberi servis arkadaşı Filiz vermişti. Semiha yedi yılın ardından oğlu dokuz yaşına geldiğinde iş hayatına yeniden dönmüştü. Hastalığı nedeniyle bazı yöneticilerin onu anlamaması nedeniyle zor günler geçirdi. Dirençli epilepsi raporu olmasına rağmen gişelere oturtuldu. "Benim zaman zaman bilinç kayıplarım oluyor, gişelerde oturmam sakıncalı," dese de anlamadılar. Mücadele etti, yılmadı ve görevini tamamlayıp emekli oldu. Şimdilerde evinde huzurlu yaşamı ile terziliğini hobi olarak devam ediyor ve oğlunun da bronşiti geçmiş, ikinci üniversitesini okuyor...

YAŞAMAYA YENİDEN ALIŞMAK

Alper Tunga ÖZEL

Hastane koridorunda bekliyoruz. Yanımda kardeşim Mehmet Akif. Uzun yıllardır hastanelere gidip geliyoruz onunla. Doktor kapısında ümitle ama çoğu zaman endişeyle beklemek, günlük hayatımızın rutinlerinden biri oldu. Kapı kapalı, içeride birileri konuşuyor ama anlayamıyoruz. O anlaşılamayan kelimelerden biri işte, kardeşimin hayatını değiştirebilir, ona yeni bir yön verebilir, iyi ya da kötü, bilmiyoruz. Birazdan kapı açılacak, doktor bizi çağırarak ve diyecek ki... Zaman o kapının önünde, o anda donmuş kalmış gibi, içimizde yanan umut ışığı artık pek cılız, sessizce bekliyoruz. Arada göz göze geliyoruz, ikimizin de yüzünde abartılı bir ciddiyet... Tebessümün bile ağır geldiği zamanlar... Hiç gülmezsek ve hep böyle ciddiyetle beklersek, o iyi haberi alabilirmişiz gibi...

Kapı açıldı nihayet, doktorun odasındaız. O da gergin görünüyor, bir karara varmış olmalı, belli ki tatsız bir açıklama yapacak ve o açıklama, bize elli yıl gibi gelen beş yılın sonunda hastane ziyaretlerimize bir nokta koyacak. Eliyle çenesini ovuşturuyor ve kararlı bir ses tonuyla: "Böyle yaşamaya alışmalısın Mehmet Akif," diyor. Doktorun "Böyle yaşamaktan" kastı nedir, en iyi kardeşim Akif biliyor. Ona bakıyorum ve şu an tam olarak ne hissettiğini anlamak istiyorum. İkimizin de başı öne eğik, doktor konuşmaya devam ediyor ancak sesi artık uzaklardan geliyor: "Bu odaya tekerlekli sandalyeyle hatta sedyeyle gelmiş olabilirdin. Bak en azından ayaktasın, kendi işlerini halledebilecek fiziksel gücün var. Eski Akif'i hatırlamanın ve dünyayı onun gözüyle görmeye çalışmanın sana bir faydası yok. Kendine yeni bir yol açmalısın bundan sonra..."

Hastane bahçesinde bir ahşap banka oturup birbirimize bakıyoruz, ama tek kelime konuşamıyoruz. Söyleyecek ne var ki! Karışık duygular içindeyim, bu sonuçsuz savaşın bitmiş olmasının verdiği garip bir rahatlama duygusuyla mağlup olmanın verdiği hüznün arasında gidip geliyorum. Bir taraftan da halimize şükretmek ile "Neden biz?" arasında yaşanan bir çatışma... Öyle ya neden biz şimdi bu bankta, dünyanın bütün çareleri tükenmiş gibi oturuyoruz? Oysa biraz ileride hayat her zamanki gibi akıyor, caddede durağa otobüsler yanaşıyor, insanlar fırından ekmek alıyor ve hiçbirisi de "Böyle yaşamaya devam etmenin" ne anlama geldiğini bilmiyor. Farklı bir boyuta taşınmış gibiyiz adeta.

İnsan hayatının aslında çok basit ve tekrar eden davranışlardan ibaret olduğunu düşünüyorum hastane bahçesindeki o bankın üzerinde, kardeşim benden daha koyu bir sessizliğe gömülmüşken. İhtiyaçlarımızı karşılayabildiğimiz ve rutinlerimizin akışı bozulmadığı sürece neden rahatsız oluruz ki? Temel korkumuz o basit akışın bir şekilde sekteye uğraması değil midir? Mehmet Akif 'te Anadolu'nun küçük bir şehrinde, öğretmen eşi ve iki çocuğu ile sade ve sakin bir hayat yaşıyordu. Çalışmaktan keyif aldığı mütevazı ama oldukça işlek bir kuruyemiş dükkânı vardı. Ancak ne var ki hayatın o basit akışı sekteye uğradı ve biz kendimizi hastane bahçesinde otururken bulduk. Kabul edemediğimiz şey tam olarak bu galiba.

Her şey bundan beş sene önce bir Haziran ayında başladı. Kardeşimin eşi beni arayarak Mehmet Akif'in son dönemde unutkanlığının olduğu ve içe kapanma gibi bazı davranış değişikliklerinin başladığını söyledi. Bir nöroloji uzmanına gitmişler, çekilen beyin MR sonucunu gören doktor çok şaşırılmış ve daha kapsamlı incelemeler için tam teşekküllü bir araştırma hastanesine yönlendirmiş onları. Kardeşim uzun yıllardan beri babamda, bende ve Akif'te bulunan "Ailemizin Hastalığı" Behçet hastalığından mustarıptı zaten. Geçirdiği kısa süreli bir hafıza kaybı sonucunda hastalığı nöro-Behçet olarak değerlendirilmiş ama öyle günlük yaşamını etkileyecek denli büyük bir sorun olmamıştı. Oysa şimdi eşi, Akif'in son zamanlarda özgüveninin azaldığından hatta her zaman kolaylıkla yaptığı sıradan işlerde bile cesaretini kaybettiğinden yakınıyordu. Doktor beyin MR görüntüsüne bakınca neden o kadar şaşırmıştı? Akif'i ve bizi ne bekliyordu?

Bütün keyfim kaçmıştı bir anda. Kardeşimi aradım ve ilk otobüsle hemen İstanbul'a gelmesini söyledim. "Ben tek başıma gelebilir miyim ki?" deyince durumun vahametini anladım. İlk gençlik yıllarında otostopla bütün ülkeyi gezen Mehmet Akif, otobüsle

İstanbul'a gelememekten endişe ediyordu. Sesi de çok cansız ve keyifsizdi. Kardeşim benim tanıdığım en hayat dolu, en neşeli insanlardan biriydi. Gülmediği ya da güldürmediği an pek azdı. Ona ne olmuştu? Hiç böyle tatsız konuşmazdı.

İstanbul'a gelen Akif değil de başka biriydi sanki. Suskun ve dalgındı. "Yarın için randevu aldım," dedim, gülümsedi. Konuşurken bazen panik atak benzeri durumlar yaşıyordu. İçinde bir sıkıntı hissi olduğunu, ağlamak istediğini söylüyordu. O gün erkenden uyuduk, yarından sonra onun ve en yakın refakatçisi olarak benim hayatımın nasıl değişeceğini, günler, aylar ve yıllar boyu bizi neyin beklediğini bilmeden...

Sabah doğruca bir üniversite hastanesine gittik. Doktor MR görüntüsünü açmaya çalışırken ben bir taraftan Akif'in durumunu anlatıyordum. Uzun süre görüntüyü inceleyen doktor, işin içinden çıkamamış olacak ki bir hocasını aradı. Genellikle tıbbi terimler içeren kısa bir konuşmanın ardından hocasının radyoloji profesörü olduğunu ancak başka bir hastanede çalıştığını söyleyerek MR görüntüsünü ona götürmemizi istedi. Görüntüyü hocaya teslim edip eve döndük. Mehmet Akif o gün de kendi tabiri ile "İç daralması" gibi bir durumu sık sık yaşıadı. Dışarı çıkmadık, aramıza giren bu hastalık her ne ise onun bir an önce çözülmesini bekler gibi oturduk. Odanın ortasında kocaman bir soru işareti asılıydı sanki. Sessizlik, telefonumun çalmasıyla bozuldu, tekinsiz bir haber bekler gibi birbirimize baktık. Hastanenin nöroloji servisinden arıyorlardı. Heyecanlı ve neredeyse paniklemiş bir ses, kardeşimin acilen hastaneye yatması gerektiğini söyledi. Elimiz ayağımız birbirine dolandı, hem biraz endişeli hem de neredeyse sevinçliydik, hastaneye yatmak, derdin dermanına ulaşmak demekti belki de, doktorlar onunla yakından ilgilenecek ve sorunu çezeceklerdi.

Hastanede kardeşimi muayene eden ilk doktor, görüntüleri hocasının incelediğini ve "Limbik Ensefalit" teşhisi koyduğunu söyledi. Bunun aslında sekonder bir durum olabileceğini ve altta yatan başka bir hastalığa rastlanabileceğini de ekledi. Elbette ilk defa duyuyorduk bu terimi. İntravenöz immünoglobülin tedavisine başlayacaklar ve bu arada altta yatan hastalığı bulmak için de bazı testler yapacaklardı. İlerleyen günlerde tomografiler, PET, beyin omurilik sıvısının kanser antijenleri ya da glikoz varlığı açısından değerlendirmelerine kadar geniş kapsamlı testler yapıldı. İlk şüpheli daha önce de kısa süreli hafıza kaybı yaşıatan Behçet hastalığı idi. Ancak Behçet'in beyinde bu şekilde bir tutulum yaptığına pek rastlamamışlardı. Sonra küçük hücreli akciğer kanserinden veya başka herhangi bir malign durum olmasından şüphelendiler. Bu ihtimal bizim için de epey can sıkıcı oldu. Kanser zaten ürkütücü bir kelime iken, "Küçük hücreli akciğer kanserinden" söz edilmesi moralimizi alt üst etmişti.

Kardeşimin hastanede yattığı günlerde internette kapsamlı bir araştırmaya koyuldum ve İngilizce yayınlanmış makaleler dâhil "Limbik Ensefalit" hakkında ne yazılmışsa okudum. Uzun ve sonuçsuz bir yolda olduğumuzu hissediyordum. Yapılan tahlillerde şükür ki bir kanser bulgusuna rastlanmadı. Beş gün intravenöz immünglobulin (IVIg) tedavisi aldıktan sonra her on beş günde bir tekrar alma koşulu ile taburcu edildik.

Sonraki altı ay boyunca IVIg tedavisi devam etti ama Akif'in durumu iyiye gitmek bir yana daha da kötüleşti. Kısa süreli bellek sorunları, yer-yön kavramlarını karıştıрма, yaşama enerjisinde düşüş, bunlara bağlı olarak depresyon gibi sorunlar ortaya çıktı. Hal böyle olunca IVIg tedavisinden vazgeçildi. Kanser bulgusuna da rastlanamayınca tekrar nöro-Behçet ihtimali üzerinde durulup kortizon tedavisine başlandı. Her yeni deneme içimizde yeni bir umudun filizlenmesine neden oluyor, üzerimizdeki o kasvetli hava bir anda dağılıyordu. Ancak bir seneyi aşkın bir süre her ay alınan kortizon dozları da tabloyu düzeltmedi ve yeniden başladığımız noktaya döndük.

Mehmet Akif'te kısa süreli bellek kaybı o kadar fazlaştı ki, doktordan çıktıktan on dakika sonra bile doktora geldiğimizi unutuyor, hangi şehirde olduğumuzu dahi hatırlamıyordu. Sürekli aynı soruları soruyor ve "Bu soruyu daha önce de sormuştum galiba," diyordu. Gördüğü her insanı sanki daha önce tanıyormuş gibi hissediyor, ilk defa geçtiğimiz yollardan "Biz seninle daha önce buraya gelmiştik," diye bahsediyordu. Sürekli bir dejavu hali yaşıyordu sanki. Bir belirsizliğin ortasındaydık ve yolumuzu nasıl bulacağımızı bilmiyorduk. Kardeşime eşlik ettiğim ve o her şeyi unuttuğu için yanından bir an olsun ayrılmadığım o günlerde anladım ki bir insanı "İnsan" yapan maddi varlığı değil, gözle görülmeyen o manevi cevheri aslında. Karşınızdaki insan tekerlekli sandalyeye mahkûm olsa bile, kendisini ve "Sen"i sağlıklı şekilde algılıyorsa, dünyayı yine her zamanki gibi görüyorsa ilişkiler yine eskisi gibi devam edebiliyordu. Mehmet Akif'in kaybettiği bu algıydı işte, başka bir gezegene itilmiş, önceden bilip tanıdığı her tadı, kokuyu ve görüntüyü kaybetmiş gibiydi. Önce o çok sevdiği kuruyemiş dükkânını kapatmak zorunda kaldı sonra eşi, çocukları yanına alarak evi terk etti. Ama belki bütün bunlardan bile daha üzücü olan, beyninde ona "Yeniden başlamalısın her şeye," diyen sesin artık susmuş olmasıydı.

Tedavi girişimleri başarısız olunca doktorumuz hastanedeki nöroşirurji ve patoloji hocaları ile değerlendirme yaptıklarını ve beynin tutulum gösteren bölgelerinden biyopsi ile parça alıp incelenirse belki bir çare bulunabileceğini söyledi. Bu sadece bir öneriydi çünkü sonucunda kesin bir teşhis ve tedavi vaat edilmediği gibi yapılacak operasyon

da epey riskliydi. Akif her türlü riski göze alarak ameliyatı kabul etti. Doktorumuz şöyle demişti: "Limbik sistem çok karmaşık ve sırları hâlâ keşfedilememiş bir yapı. Ama sabah uyanığımızda bize yeni güne başlama enerjisi veren bu sistemdir. Sevgi, özlem, korku, cesaret duygularımız buradan kontrol edilir. Limbik sistemdeki bir hasar ile insanın yaşamını normal sürdürmesi gerçekten zor." Kardeşimin durumu da gerçekten zordu ve bu operasyonu kabul etmekten başka çaresi yoktu.

Oldukça uzun süren bir operasyon oldu. Ameliyathane kapısından nadiren ayrıldığım sekiz saatin sonunda kapı açıldı ve bana patoloji laboratuvarına götürmem için üç adet küçük pembe kutu verildi. Örnekleri ve umutlarımızı imza karşılığında laboratuvara teslim ettim. Yaklaşık bir ay sonra hastaneden aradılar. Sonuçların çıktığını ancak elle tutulur hiçbir netice alınamadığını söylediler. Patoloji hocası alınan örnekler hacim olarak yetersiz olduğu için tam olarak inceleyemediklerini söylemiş ve yeni bir biyopsi ile daha büyük parçalar alınmasını tavsiye etmişti. Doktorumuz, eğer kabul edersek bir ay sonra aynı işlemin tekrar yapılabileceğini söyledi. Oldukça moral bozucu bir durumdu bu. Ancak içine girdiğimiz sarmal her teklifi kabul etmekten başka çare bırakmıyordu. Şimdi ikinci operasyonu kabul etmesek, birincisinde çekilen sıkıntılar da boşa gitmiş olacak, belki de sonuca yaklaşmışken geri dönmüş olacaktık bu yoldan. Elbette bir sonuca varamama ihtimali vardı yine ama umudumuzu kaybedemezdik.

İkinci bir operasyon, yine patoloji laboratuvarında imza karşılığı teslim edilen pembe kutular ve hastanede geçen bir ay daha... Yeni sonuçlar çıkıp da doktorumuz beni odasına çağırdığında yüz ifadesinden güzel şeyler duymayacağımı anlamıştım. Doktor çaresizce iki elini yana açtı. "Hiçbir şey bulamadık," dedi. Çok üzgündü. Türkiye'de ve yurtdışında birçok hocayla beraber değerlendirmeler yaptıklarını, durumu kongrelerde tartıştıklarını ama kimsenin net bir şey söyleyemediğini ekledi. Her şey bitmişti artık. Beş yılın sonunda sağlığını, ailesini, işini ve her şeyden önemlisi yeniden bir şeylere başlama enerjisini ve isteğini kaybetmiş bir Akif vardı karşımızda. Beyin ameliyatları sonrasında gelişen psikolojik sorunlar, kafatasında ameliyat sonucunda meydana gelen fiziksel bozulmalar da cabası... Üzgündük ama elden ne gelirdi? Nedeni bulunamamış nadir bir hastalıkla yüz yüzeydik. Gösterdiği çaba ve emekleri için doktorumuza teşekkür ettik. Nöroloji camiasının bu durumdan haberdar olduğunu, tedavi süreci boyunca hepsiyle fikir alışverişi yaptığını ama tekrar bir araya gelip onlarla da bir değerlendirme yapmak istediğini söyledi doktor. Bir ay sonra tekrar görüşmek üzere hastaneden ayrıldık.

Doktorla tekrar, zayıfta olsa bir ümitle görüştüğümüz o gün, kardeşimle hastane bahçesindeki ahşap bankın üzerinde oturuyor ve az önce doktorun bize söylediği o tılsımlı cümleyi içimizden tekrar ediyorduk. "Böyle yaşamaya alışmalısın Mehmet Akif, böyle yaşamaya alışmalısın Mehmet Akif..." İkimiz de bilmiyorduk böyle nasıl yaşanır? Cevapsız sorularla baş başa bir süre daha oturduk hastane bahçesinde. Kardeşimden, en yakın arkadaşımdan, tanıdığım en neşeli insandan geriye hiçbir şey kalmamış gibiydi. Konuşamıyorduk bile artık. Sonu getirilemeyecek bir cümleye başlayamamaktı yaşadığımız. Onun bu halini kabul etmek çok uzun yıllarımı aldı. Bunu kabul ettiğim anda da benim bildiğim Mehmet Akif bir daha geri gelmemek üzere çoktan gitmişti.

YAŞAYAN ÖLÜLER

Mustafa BATUR

Bizim fakültede bölüm başkanlığının karşısında Ziya Hoca'nın odası vardı. Ziya Hoca ile öğrenci-hoca ilişkimiz olmadı. Bana hep arkadaş gibi davranırdı. İlerici, bilgili ama bir o kadar çekilmez birisiydi ama öğrendikten sonra doğrusu bunu ona çok görmedim. O gün en sevdiğim dersten çıkmıştım. Neojen dönemde ilk insanın atalarının ortaya çıkışını görmüştük. Ziya Hoca'nın kapısında, "Kırık olsa duramazsın," yazıyordu ben de muzırlık olsun diye altına, "Hocam bir hastaneye gidin," diye yazıp kapıyı tıklattım. Ses gelmeyince kapıyı açtım. Sigara dumanı içerisinde kalmış flu sis duvarının ardından eliyle havayı yelleyerek bana baktı. Cam açıktı ama yaz olduğu için esinti yoktu. Beyazlamış bıyıkları sigara içmekten sapsarı kesilmişlerdi. Yanında duran pirinç küllüğün içinde belki bir düze prestij çöpe atılmayı bekliyordu. Oturmadan ayakta, "Hocam senin gibi üstadı muhterem birinin kendisini sigara ile cezalandırması ne kadar aptalca yoksa kendini öldürmek mi istiyorsun?" dedim. Ziya Hoca, "Belki öldürmek belki de daha fazlası," dedi. Hiç şaka gibi de değildi hani. Ardından ahşap döşemeli eski koltuğa çöktüm.

- Neyse... Niye geldin yine Macit?

Ses telleri sigara içmekten katı, sert, buyurgan bir tonda çıkıyordu.

- Oturmaya geldim, hocam bugün öğrenci günü. Hem de Osmanlıca kaynağınızı ödünç alabilir miyim diye soracaktım?

- Oğlum ben sana demedim mi kitaplarımı paylaşmayı sevmiyorum diye? Git kütüphaneden al.

- Tamam, alayım da sizin dersten sonra Gülümser'in gurubu hemen gidip kapmışlar. Geri vereceğim yahu ne tantana ettin!

Önüne eğildi, gözlerini kıstı, sigarasından derin soluklu çekti.

- O zaman otur bir çay iç. Ahizeyi kaldırdı: Hatice hanım benim odaya bir çay.

- Bu yaz günü ne çayı bir soda, sade soda söyleyin bari.

Gözleriyle beni tartıp "Beyzade sade soda içecekmiş. Yanına limon parçası da koyuver Hatice hanım yaz günü hasta olmasın," deyip bana göz kırptı.

- Oğlum al şu parayı da bakkalın yanındaki seyyar kitapçıdan bir tane şu Ahmet Ümit'in yeni çıkan şu...

Ben hemen tamamladım.

- Kırlangıç çığlığı.

- Hah işte onu. İçeceğin gelene kadar gidip alır mısın?

- Ayıp ettin hocam tabii ki...

Yaz olduğu için bir de hızlı yürüdüğüm için terlemiştim. Maden suyunu içerken hemen sordum:

- Hocam hani diyordun ki vaktim yok, vaktim yok. Bakıyorum Ahmet Ümit okuyoruz!

- Bu başka. Benim için değil bizim hanıma okuyacağım.

- Niye karınız okuma bilmiyor mu?

Kaşlarını çattı ardından yüzünü hüzünle önüne eğip:

- Bizim Piraye edebiyat öğretmeni idi!

- Peki, kendisi niye okumuyor?

- Uzun mesele karıştırma şimdi oraları.

Darılmışım hemen yüzüm düştü.

- Tamam, tamam asma yüzünü anlatıyoruz. Ama aramızda kalsın arkadaşlarına söyleme bilmesinler zaten yeterince bilen var daha fazla gözün odağı olmak istemiyorum.

Beni iyice meraklandırdı. Doğrusu böyle demesinden bir aşk hikâyesi bekliyordum. Sonra döküldü kelimeler Ziya Hoca'dan uzaklaşarak:

- Piraye edebiyat öğretmenliği okuyordu bense tarih bölümündeydim. Bizim edebiyattan beş kişi bir de tarihten beş kişi, yani on kişilik gurubumuz vardı. Piraye'nin bizim guruba katılmasından sonra tanıştık. Geceleri zengin arkadaşımız market zinciri Ramço'da toplanıp uzun uzun edebiyat, tarih, bilim tartışmaları yapıyorduk. Öyle öyle birbirimize daha çok yaklaştık. Bazen düşünürüm tüm bunlara sebep benim ateşli nutuklarım mıydı diye! Ben Sadi'yi severken Piraye sevmezdi ama farklılıklar da insanı bir araya getirebiliyor.

Üniversite bitti ve ikimiz de mesleğimize başladık. Çok sürmedi evlendik. Bir oğlumuz oldu biliyorsun şimdi Ankara'da tıp fakültesi birinci sınıfta.

Piraye'de yirmi sekiz yaşından sonra küçük değişiklikler olmaya başladı. Bazen merdiven çıkmakta zorlanmaya, oturduğu yerden güçlükle kalkmaya başladı. Ben bunları başta önemsemedim. Ama bu olaylar otuz yaşında daha da arttı. O önemsemese de ben doktora gitmekte direttim. Doktor Mahir Açıkalın'ın Piraye'de kas distrofisi denen nörojenetik hastalığın limb girdle musküler distrofi adı verilen bir çeşidinin olduğunu söylediği zaman gözümde tapınç kaynağım, hayat ışığım olan sevdiğim kadının gün gün sessizliğe, hareketsizliğe itileceği düşüncesi beni soluksuz bıraktı.

- Hocam o nasıl hastalıklmış, ilk defa duydum?

-Limb Girdle musküler distrofi, otozomal dominant veya resesif geçiş özelliği gösteren, kalça (pelvis) ve omuz çevresi kaslarında ilerleyici güçsüzlük ve kas erimesi ile giden heterojen bir hastalık grubu. Tabii ki fizik tedavi uygulamaya başladılar az çok faydası da oldu. Ama yine de ilerledi. Dersteyken ne anlattığımı duymuyordum, ruhum evde yaşıyordu. Bir tane hizmetli kadın tuttum sağ olsun çok emeği geçti bize. Piraye'nin hastalığı giderek ilerledi malulen emekli oldu. Yine de ikimiz de savaştık ben hem karıma baktım hem de çocuğumuza. Tabii Ayşe kadının emeği üzerimizde çaktır.

- Oğlunuzda var mı böyle bir şey?

Gözleri nemli bana dönüp bir sigara daha yaktı:

- Yok, şükür onda yok. Mahir bey tetkik yaptı yokmuş ama her yıl tetkikleri yeniliyoruz.

Bu yetmezmiş gibi Piraye'de kalp ritim bozukluğu başladı. En azından onun için kalp pili taktılar. Yaşıyor mu yaşıyor ama nasıl? Yaşayan bir ölü!

Anlaşılan Ziya hoca bitirmişti. Bir süre önüne eğilip başını önüne devirdi. Acı bir sessizlik pencereden kalbime ve gözlerime hücum etti. Ağladığımı görüp daha fazla üzülmeyin diye hemen odadan çıkmak istedim. O da anlamış gibi kafasını kaldırıp:

- Kitaplıkta en alt rafta Osmanlıca gazeteler var birini aliver zaten büyütecin de vardır, dedi.

Ben hiç cevap vermeden gazeteyi alıp sessizce kapıyı üzerine örtüp çıktım. Tam merdivenlerden inmek üzereydim aklıma geldi kapının üzerindeki kâğıda yazdığım, "Hocam bir hastaneye gidin," cümlesini hemen karaladım.

YEİS

İrem Nur BİRCAN

Anne hiçliği ile acziyetin doruklarına ulaşmış bir beden.

Sarı duvarlar, çatlak duvarlar, küflü duvarlar, siyah gölgenin ötesini gösteren duvarlar. Korkutucu bir sessizlik. Biçare kalmış, konuşmaya takati yok. Oysa dolu dolu yaşanmışlıkları dinleyen, yalana soyunmuş insanları izleyen, oynanılan oyunların son perdesini gören duvarlar değil midir? Bu izbe, rutubet kokan gecekondlu beni de sakladı koynunda. Dört bir yanımdan kanat germiş öylece bekliyor beni.

Demirleri paslanmış mavi ranzanın üst katında hep ben yattım. Çünkü büyüdüm. Artık değnekten at yapmıyorum mesela. Odamda loş bir sarı ışık, dedemden kalma tüplü televizyon ve nemli duvarda asılı Sugar Ray Robinson poster. Kenarları iyice buruşmuş ve sararmış bir poster. Dönüp baktığında görüp görebileceğin eşyaların tümü bu sanırım. Annemle birlikte bu eşyalarda belirsizleşti. Geride kalan ise buğulanmış camlarda yazılı isimdi.

- Esat, anneni çok mu özledin?
- Daha uyumadın mı sen kardeşim?
- Hayır uyuyamıyorum. Ne zaman beni dinleyeceksin, ne zaman gideceğiz Esat bekliyorlar. Ya annen!

Evde aynı yaşta bir kardeşinizin olması şans mı şanssızlık mı bilemiyorum ama bu çocuk beni iyi tanıyor. O babama daha çok benziyor. Ayrıca mantıklı kararlar alabiliyor.

Anneye benzeyen ise bendim. Annemden arda kalan tek şey benim. Bunun için beni bir ömür boyu ayakta alkışlasınlar. Her neyse bu çocuk beni iyi tanıyor.

Sabahın ilk ışıkları, yırtık perdeden sızmaya başlamıştı. Yataktan kalkmak için hiçbir sebebim yoktu. Erkek kardeşimde uyanmış yanıma kıvrılmıştı. Gözlerimin içine uzun uzun baktı ve her sabah olduğu gibi bugün de aynı soruyu sordu.

- Bugün için bir planın var mı, neler düşünüyorsun? dedikten sonra heyecanla ayağa kalktı. Yüzündeki o saflığı görüyordum. Bebek misali avuçlarını sıkıyor, benim neler söyleyeceğimi merakla bekliyordu. Her neyse bu çocuk bana çok benziyor.

Her sabah olduğu gibi babam fırıncı Bekir ustanın yanına gitmişti. Birkaç dakika sohbetten sonra birbirlerine yeni sardıkları tütünlerinden ikram ederler ardından iki yuvarlak ekmek ile babam eve dönerdi. Kahvaltıda eksik olmayan siyah zeytin, domates ve gecekondunun bahçesinden toplanan yeşil soğanlar vardı. Kahvaltıyı yapar yapmaz kardeşimle bulaşıkları yıkardık. Babam bana bu temizlik konularında çok kızardı. Kendimi yormamam gerektiğini, bahçede biraz oyun oynamamı istediğini söylerdi. Ama kardeşime hiçbir şey söylemezdi. Sanırım ben anneme benziyorum diye babam artık bana iyi davranmaya karar vermişti. Kardeşimle göz göze geldik ve koşarak bahçeye çıktık. Evdeki işlerini bitirdikten sonra babamda bahçeye gelir beni izlerdi. Annem varken hiç böyle değildi.

- Babanda bir tuhaflık hissediyor musun Esat?

- Evet, ben anneme benziyorum oğlum! Annemi özledikçe bana bakıyor işte.

- Olabilir. Peki, ne zaman gideceğiz Esat?

- Bilmiyorum dur bakalım.

Kardeşimin bu aceleci tavrından sıkılmış olduğumu belli edip doymak bilmeyen koşmacalara devam ettik. Bu çocuk ne çok bana benziyor. Bütününüyle sır olan bu hayatta kim ukdesiz yaşamış ki. Yine gece olmuş, ranzanın alt katına kardeşim çoktan kurulmuş öylece tavanı seyrediyordu. Odaya girdiğimi fark ettikten sonra derin bir iç çekerek "Çok zor geliyor artık," dedi.

Gece, sessizlik ülkesi sancakları çeker. Umutlar yeşermeye başlar. Keskin sorular cevap aramaya, özgür ruhlar tutsak bedenlerden uzaklaşmaya çalışırlar. Ben de annemin ölü bedenine hayallerimi ulaştırırım. Ağlamalarımı gösteririm, dizimdeki küçük yaralara

bakarak acıdığını söylerim, avazım çıktığı kadar seni özledim diye bağıırırdım. Kardeşim alışkındı dalıp gitmelerime. Sadece beni izledi. Bu çocuk bana çok benziyor.

Babam erkenden kalkıp el arabasına bahçedeki iri taşları doldurmaya başlamıştı bile. Kardeşimle yanına gittiğimizde hafif tebessüm ederek solmuş kırmızı ceketinin cebinden bir tane çikolata çıkardı. En sevdiğim. Ama neden bir tane almıştı. O sırada kardeşim başı yerde sol ayağıyla yere çizgiler çiziyordu.

- Neden bir tane aldın baba, kardeşime yazık değil mi? Nasıl da üzüldü.

- Canım oğlum, Esat'ım, aslanım yeter!

- Yine başlama baba. Tamam, biz paylaşıyoruz. Dedikten sonra hızlı adımlarla kardeşimin peşinden gittim.

Bizim soframızda herkese yetecek kadar yemek yapardı annem. Öyle güzel kokular sarardı ki etrafı çelik dış kapının ötesinden bile evde ne yemek piştiğini anlardık. Babam anlamıyor bu işlerden. Ayrımcılık yapmıştı. Elimdeki çikolatayı hemen ortadan kırıp kardeşime uzattım.

- Al bakalım, biri yer biri bakar olur mu şaşkın.

- Hayır, yemeyeceğim. Ben artık gitmek istiyorum hadi...

- Yarın o halde. Tamam mı?

Elim havada kalmıştı. Israrlarıma rağmen yemek istemedi. Babama sinirlendiği her halinden belli. Ama alışması lazımdı. Babam her şeyden bir tane alırdı. Belki de parası yetmezdi. Ruh kardeşimin gönlünü alma işi bana düştü sanırım.

Gece uyku tutmadığı için kardeşimle banyoda saçlarımızı kestik, böylesi daha iyiydi. Çok uzamışlardı. Hem babam da doğru düzgün tarayamıyordu. İlk olarak kardeşim eline makası aldı. Saçlarımızı yarım yamalak kesmişti. Bana sıra geldiğinde babam hızlıca banyonun kapısını kırdı. Kardeşim kilitlemiş olmalı. Ben yapmadım çünkü. Ama güzel fikir. Bu çocuk bana çok benziyor.

- Oğlum, delirdin mi sen. Gecenin bu vakti neler yapıyorsun. Kısacık saçların var zaten. Ya kendine zarar verseydin. Benim üzülmemden korkmuyor musun?

- Kardeşimin fikriydi. Ben olmaz dedikçe ısrar etti. Bence güzel kesti.

- Ah benim yığidim, yok öyle biri yeter. Gözümün önünde yok oluyorsun Esat'ım. Tez evvel doktora gitmeli. Kim o kardeşin, kim!

Babam bu sözlerini söyledikten sonra gözleri buğulanmaya başlamıştı. Yere bağdaş kurarak oturdu. Benim de onun yanına oturmam için eliyle yavaşça kendine çekti. Babam ilk kez beni kucağına almıştı. Derin derin öpücükler kondurmaya başladı.

Annem öldükten sonra değişti babam. Önceden ayakaltında dolaşmama kızan babam, şimdi yanından ayırmak istemiyordu. Çok değiştin sen baba.

Yazık!

O gece kardeşim ranzada ben ise babamla birlikte uyuduk. İlk kez babamın kokusunu hissettim. Annem gibi kokmuyordu. Elleri kocaman ve sertti. Daha da küçüldüm babamın yanında. O büyüdükçe ben küçüldüm. Keşke ilk başından beri beni böyle güzel sevseydin. Yine de ben seni aynı sevgiyle seviyorum baba. Elim ayağım buz kesmişti sanki. Keşke kardeşim de olsaydı. Tek başına oracıkta kaldı. Neyse ki o korkusuz bir cengâver. Aynı ben gibi. Bu çocuk bana çok benziyor.

Ertesi gün erkek kardeşim kolumdan çekiştirerek benim de kalkmamı istiyordu. Saat henüz sabahın altısıydı. Birazdan babam uyanacak ve bahçeyi sulamaya çıkacaktı. Kardeşim el işaretiyle sessiz olmamı söyledi. Parmak uçlarında ağır adımlarla dış kapıya yöneldik. Evin dışına çıkmıştık. Arkamı döndüğümde tuhaf bir hiçliğe kapıldım. Hislerimi mi kaybetmişim ya da bu oyunundan mı sıkılmışım bilmiyorum.

Bütün gürültünün ortasında duyamadığım, orada olduğunu bildiğim, olmayanların önümden geçişini gördüğüm için sese kapılmak istemiyorum. Susmak zorundaydım. Asıl olan tercih değildi benim farklı olmamdı. Ruh kardeşim de benim gibi çok üzülüyor. Artık beklemenin bir anlamı kalmadı. Sahi bu çocuk bana çok benziyor.

Çöp kokularını geçtikten sonra balıkların terk ettiği bir göle geldik. Kardeşim elimi öyle sıkı tutuyordu ki tırnakları canımı acıtmaya başlamıştı.

- Mektuba ne yazdın Esat?

- Çok uzun bir mektup yazdım kardeşim, mevsimleri yazdım, gecekonduyu yazdım, babamı yazdım ve en çok da annemi yazdım. Seni unuttum sanma. Kendini göster artık. Babam çok üzölmeyecek değil mi? Söz verdin bana ruh kardeşim! Benim yokluğumu aratmayacaksın. Mutlaka anlayacak beni, kızmayacak biliyorum.

- Hayır, Esat anlamayacak, onun hiç annesi ölmedi ki.

YENİ BİR DOST

EcmeI SOLE

Merhaba, ben Ahmet. Bir cuma günüydü. Hava güneşli ve açıktı. Ben çarşıdaki işlerimi halletmek için dışarı çıktığım sırada kapı komşumERCÜMENT ile karşılaştım. "ERCÜMENT çok iyi kalpli ve yardımsever birisidir ve herkese sevgi gösterir," diyorlardı onun için. Onunla tanışmak istedim ve onun yanına gittim. Böylece dedikleri kadar da iyi birisi olduğunu görmüş oldum. Karşılaştıktan kısa bir süre sonra muhabbeti koyulaştırdık ve yola koyulduk. İyi ki onun yolu ile benim yolum aynıymış. Bu yüzden onunla ilgili daha fazla şey öğrenebilirdim ve muhabbeti, arkadaşlık ilişkisini daha da ilerletebilirdik.

İlk buluştuğumuz yere gelmiştik. O, ben marketteyken beni dışarıda beklemeyecek, alışveriş listesini yazacaktı. Sonra bir anda biraz tuhaf davranmaya başladı. Biraz aç olduğunu ve bir şeyinin olmadığını söyledi. Ben de bu konunun üstünde durmamaya çalıştım. Sonra, ERCÜMENT bana bankada küçük bir işinin olduğunu söyledi. TOKİ evleri için talepte bulunacaktı. İşlemler bayağı bir uzun sürdü. O kadar çok bekledim ki artık gelmeyeceğini düşünmeye başlamıştım, sonra çıkageldi. İşinin neden bu kadar uzun sürdüğünü sorunca çok fazla sıra olduğunu ve onun işinin ancak yettiğini söyledi. Durumunu yine önemsememeye çalıştım ve yola devam ettik. Yolda ilerlerken bayağı garip davranışlar sergiliyordu. Aynı kelimeleri tekrar tekrar söylüyordu. Bunun farkında bile değildi. Sanki aklı başında değilmiş gibiydi. Bir şeyler olduğunu anlamıştım ama onun ne olduğunu tam anlamlandıramamıştım. Sonunda eve geldik, onunla vedalaştık, ben de evime geldim.

Bir gün yine dışarı çıkmak için hazırlanıyordum. Merdivenlerden aşağı inerken merdivenin eşiğinde Ercüment'i baygın halde buldum. Komşulardan yardım istedim ve ambulansı aradım. Ambulansa evin adresini verdim, Ercüment'in durumunu anlattım ve hemen geleceklerini söylediler. Hepimiz beklemeye başladık. Çok fazla zaman geçmeden ambulans geldi ve sağlık görevlileri Ercüment'i sedyeye aldılar. Benim de ambulansa Ercüment ile gitmem gerekiyormuş. Ambulansta Ercüment'i muayene ettiler ve durumunun o sırada fena olmadığını söylediler. Hastaneye gittiğimizde beyin MR'si, kan tahlili, EEG ve röntgen çektiler, kırık çıkık var mı diye baktılar. Ona serum verdiler, sonra bize raporu gösterdiler.

Ercüment'in rahatsızlığının fotosensitivite epilepsi olduğunu söylediler. Nöroloji doktorları, nöbetlerden dolayı bu hastanın daha önce hastaneye geldiğini ve bunun son olmayabileceğini söylediler. Olanları duyunca şaşırdım. Niye Ercüment'in bana durumunu daha önce söylemediğini anlamamıştım. Ercüment'in sadece benden değil, bütün komşulardan neden bu konuyu sakladığını anlamaya çalışıyordum. Sonrasında tahlil ve filmlerin sonuçları geldi. Çok şükür ki Ercüment'e bir şey olmamıştı. Yine de bir gün boyunca hastanede refakatçi olarak kaldım. Tedavi bitince evlerimize döndük.

O gün hava açıktı. Doktorlar onu çok da yalnız bırakmamak gerektiğini söylemişlerdi. Ancak kısa süreliğine yemek yemeye çıktık. Bu arada Ercüment'te hava almak için dışarı çıkmış, çok şükür ki merdivenden aşağıya yuvarlanmamış. Hava almak için dışarı çıktığında bize doğru baktı. Sonra yukarı doğru baktı. Birden dizlerinin bağları çözüldü ve yere yığıldı. Kolları ve ayakları kasılmaya başladı. Ağzından köpükler geliyordu. Onu gören komşular sağlık görevlilerini çağırdılar. Sağlık görevlileri Hızır gibi yetiştiler, sedye ile yanlarına geldiler. Nöbetin bitmesini beklediler, onu gözlemledik ve hastalık hakkında notlar aldılar. Nöbet bittikten sonra hemen Ercüment'i sedyeye yatırdılar ve hastaneye götürdüler. Ona serum bağladılar. Aldıkları notları Nöroloji doktorlarıyla paylaştılar. Nöroloji uzmanları Ercüment'in hastalık semptomları ile ilgili konuşmalar yaptılar, hastalığın tedavi yöntemleri ve reçeteye yazılacak ilaçlar konusunda kararlar aldılar.

Kendimi çok kötü hissediyordum. Ercüment ile ilgilenmem gerekiyordu. Maalesef ki Ercüment'i yalnız bırakıp yemek yemeye gitmiştim, vicdan azabı duyuyordum. Aslında her zaman yanında olmam gerekiyordu. Komşular da hem kendilerine hem de birbirlerine kızıyorlardı. Yemeğimizi yedikten sonra hastaneye gittik. Doktorlar bize mutlu haberi verdiler. Ercüment'te kalıcı bir şey olmadığını ve fotosensitivite epilepsi nöbeti geçirdiğini, durumunun şu an iyi olduğunu söylediler. Ercüment'in durumunun

iyi olmasından dolayı ben ve tüm komşularım çok sevindik. Komşularım evlerine gittiler. Ben de Ercüment'in yanında gece boyunca kaldım.

Hastaneden Ercüment ile birlikte çıktık. Eve dolmuş ile gittik. Apartmana girdiğimizde komşularımız bizi büyük bir sevinçle karşıladılar. Bizi kendi evlerine davet ettiler. Börekler, pastalar, kekler, çörekler ve kuru pastalar yedik, sohbet ettik. Akşam üzeri olunca herkes evlerine dağıldı.

Bir perşembe sabahıydı. Hava güzel ve parçalı bulutluydu. Ama daha sonra Ercüment'in ilaçlarını yanıma almadığımız aklıma geldi. Reçete bendeydi. Hemen eczaneye koştum. İlaçları alıp Ercüment'in yanına gittim. İlaçları ona içirdim. Ben eğer ilaçları unutsaydım, Ercüment ile yine benzer olayları yaşayabilirdik. Ercüment bana teşekkür etti ve o gün başka olumsuz bir durumla karşılaşmadık. Ama hâlâ neden bizden bu hastalığını onca zaman sakladığını anlayamıyordum. Bunu da doğrudan ona sormak istemiyordum çünkü söylemek isteseydi çoktan bana söylerdi. Sebebinin kendim bulmaya karar verdim. Dolaylı yollardan sorular soruyordum, cevap alamıyordum. Bence sadece korktuğu bir şey olduğu için bana söylemediğini düşünüyordum. Durumu bir süre böyle kabul ettim. Sonra içime bir kurt düştü. "Bu durumu kesin olarak öğrenmeliyim," dedim kendi kendime ve sonunda nedenini Ercüment'e sormaya karar verdim.

Evden çıktım. Ercüment'in kapısına geldim. Kapısını çaldım. İçeri girdim ve Ercüment'in neden hastalığını gizlediğini sordum. O da bana onunla dalga geçeceğimizden, ona deli diyeceğimizden korktuğunu söyledi. Neden ona öyle bir şey diyeceğimizden korktuğunu sorunca da daha önceki evinde kötü durumlar yaşadığını ve böyle olayları başka epilepsi hastası arkadaşlarından da duyduğunu, çok üzüldüğünü, bu eve taşınıp kendisini farklı tanıttığını söyledi. Onu rahatlatmak için bu hastalığın herkesin başına gelebileceğini, böyle durumlarda kimsenin kimseyle alay etmemesi gerektiğini söyledim. Endişelerini komşularla paylaştım, mutlu oldu ve rahatladı.

Ercüment zamanla daha dikkatli davranmaya başladı. Tahlillerini aksatmadı, ilaçlarını düzenli olarak iki yıl kullandı. Son çektiği EEG sonuçları iyi çıkınca doktorlar Epilepsi ilaçlarının dozunu zamanla azaltmaya karar verdiler ve Ercüment ilaçları -kontrol altında- bıraktı. Artık iyileşmişti. Ercüment'in kendini iyi hissetmesi için elimizden gelen her şeyi yapmıştık. Fotosensitivite epilepsinin ve epilepsi çeşitlerinin sadece Ercüment'in değil tüm insanların başına gelebileceğini biliyorduk. Ercüment'in sonuçları iyi çıksa da yeniden nöbet geçirme ihtimali her zaman olacaktı. Çok mutlu yıllarımız, kaliteli anılarımız oldu. Yeni bir dost kazanmak benim için çok güzel bir şeydi.

YES¹

Onur AKBABA

Evden aceleyle çıktı Ömer Bey. Hızlı adımlarla otobüs durağına yürüdü. Bir türlü fırsat bulamadığı kravatını yürürken bağlamaya çalıştı, elleriyle adımlarının uyumunu denk getiremeyince vazgeçti, katlayıp cebine koydu. İşe geç kalmanın ne anlama geldiğini bilecek tecrübeye sahipti. Masasına oturana dek mesai arkadaşlarının gözleriyle, bölüm şefinin de çık cıklarıyla kendisine eşlik edeceğini düşündükçe yürümeyle koşma arası bir tempo tutturdu. Dışardan bakıldığında hızlı adımlarla yürüyor görünse de içten içe koşuyordu aslında.

Otobüse binmeyi başarinca, bu sefer de içerideki insan kalabalığının arasında kendine bir yer edinebilme telaşı başladı Ömer Bey için. Kolunu üstten uzattı, bacağına gövdesinde topladı, ayağını diğer ayaklardan kaçırdı, ortadaki direğe gövdesini dayadı ve sonunda bütünü bir parçası olmayı başardı. Yolculuk durağan seyrini aldığı anda, hemen yanı başında ayakta duran otuzlu yaşlardaki kadından gelen parfüm kokusunu azıcık ilerisinde oturan ellisinde bir adamdan geldiğini tahmin ettiği ekşi ter kokusundan ayırmaya çalışarak usulca içine çekti. Karısı Suzan geldi aklına. Onun her daim mutfak kokan tenini düşündü. Az sonra, parfüm kokulu kadının ıtırly nefesinden yayılan öfkeli sesi duyuldu: *"Sen bi bana baksana bana, seni terbiyesiz ahlaksız, sen benim orama burama nasıl dokunursun haa, ben seni var yaa..."* Ömer Bey bir süre hiç oralı olmadı. Bu öfke dolu sözlerin kendisine söylendiğini anladığında her şey daha yeni başlıyordu.

- Nimet kız, Suzan'ın kocasının yaptıklarını duydun mu?

¹ Nörogenetik Öykü Yarışması Üçüncüsü

- Kız onu duymayan mı kaldı koca mahallede, beş yaşındaki bebelerin bile dilinde. Ne yalan söyleyeyim hiç beklemezdim Ömer Abi'den. Sessiz atın çiftesi pek olur derler ya aslı varmış. Kırkıdan sonra ne oluyor bu heriflere hiç anlamıyorum, Hayriyeeee gözünü dört aç bacım sahip çık kocana. Erkek milletini bir an olsun boş bırakmaya gelmez.

- Nasıl olmuş kız, senin haberin vardır anlat azıcık?

- Ömer Abi sabah işe gitmek için evden çıkmış, fırının oradaki duraktan otobüse binmiş. Daha üç beş durak geçmiş geçmemiş kızılca kıyamet kopmuş otobüsün içinde, kadının biri basmış feryadı, dilim varmıyor söylemeye, Ömer Abi kadının orasını burasını ellemiş diyorlar.

- Tüühh, Allah kahretsin seni Ömer kere. Erkek milleti değil mi köküne kibrit suyu.

- O kadarla kalsa yine iyi kız Hayriye, üstüne bir de karakolluk olmuş mu bunlar, kadının kocası da gelmiş mi, Ömer Abi'ye etmedik hakaret küfür bırakmamış.

- Abi deme kız şu soysuza, ohh iyi yapmış ağzı dert görmesin.

- Öyle deme kız yazık. Suzan, koca karakolun içinde sabaha kadar masasında ağlamadık polis memuru bırakmamış. Çocuklarının yüzü suyu hürmetine diye diye yalvar yakar ikna etmiş de kadının kocasını, şikâyetçi olmaktan vazgeçmişler. Çıkarken adam sağlam bi yumruk sallamış bizimkinin suratına, sağ gözü mosmor dolaşıyormuş ortalıkta.

- Az bile yapmış, bunca yılın Ömer Abi'si demeyeceksin, mahallenin ortasında sallandıracaksın da işte insan karısına çocuğuna acıyor. Yıllarca komşuluk yaptık, meğer yanı başımızda bir sapıkla yaşıyormuşuz Nimeet.

- Öyle bacım öyle, bu zamanda babana bile güvenmeyeceksin, dedikleri kadar varmış.

- Suzan'a gidelim mi bir ara, gündüzleri Ömer evde olmaz, kadın kadının yanında durmalı böyle zamanlarda, yalnız bırakmayalım.

- Gideriz canım benim gideriz. Hele bir ortalık durulsun da.

Sonunda korktuğu başına geldi Ömer Bey'in, işe geç kaldı. Meraklı bakışlar ve manidar cık cıklar eşliğinde masasına doğru ilerledi. Bugün ona inat, sanki her günkünden daha

kalabalıktı vergi dairesi, herkes onun geç kaldığı günü beklemiş, sanırsın yokluğu iyice anlaşılsın da bütün oklar üzerinde toplansın diye anlaşmışlardı aralarında. Aksilik bu ya üstüne bir de çaycı Erdem'in masasına bıraktığı ıhlamur bardağı devrilince... Devlet dairesi dosya kokar, ter kokar, kanun nizam kokar, ıhlamur çiçeği koktuğu nerde görülmüş. *"Bugünün ters gideceği haftasından belliydi zaten, hakkımızda hayırlısı bakalım,"* deyip önündeki işe koyuldu Ömer Bey.

Masasının üzerinde duran evrakları dikkatle inceleyip, ayakta bekleyen dosya sahiplerini şöyle bir göz ucuyla süzdü. En ufak bir uygunsuzluk, kanunsuzluk var mı diye sayfaları tek tek gözden geçirdi. Altında imzası olacaktı ne de olsa, imza demek namus demekti bir yerde. Evrakların bazılarında eksikler görünce, dosya sahibini masasına çağırıp uygun bir dille durumu izah etmek istedi. Yumuşak bir ses tonuyla söze girecekti ki, adamın ortalığı ayağa kaldıran sesiyle irkildi. *"Uluorta rüşvet mi istenir kardeşim, çoluğumun çocuğumun rızkını sana yedirecek göz var mı bende, siz iyice meydanı boş bulmuşsunuz, dur bak ben sana yapacağımı biliyorum,"* deyip Ömer Bey'in üzerine yürüdü adam. Şaşkınlıktan dili damağı kurudu Ömer Bey'in. Titreyen dudaklarından çıkacak bir iki cümleden medet umduysa da nafiye. Dışarıya çıkaramadığı her sözcük içinin suskunluğunda yankılanıp durdu. İnsanlar çevresinde toplanmaya başlayınca, mesai arkadaşlarının şaşkın bakışları arasında çaresiz bölüm şefinin odasına sığınmak zorunda kaldı.

- Gel abi sıra sende, saç mı sakal mı?

- Şöyle bir sinekkaydı sakal çek Lütfü, saçlara dokunma şimdilik.

- Tamamdır Orhan Abi.

- Lütfü, bu bizim Ömer rüşvet almış diyorlar senin haberin var mı?

- Öyle bişeler duydum Orhan Abi de aslı var mı bilmiyorum.

- Geçen ki rezillikten sonra üstüne şimdi bir de bu olay çıktı. Son günlerde iyice sapıttı bizimki, böyle giderse başına iş alacak, gül gibi yuvasını dağıtacak, yazık edecek kendine, ne oldu bu adama anlamıyorum.

- Suzan Yenge o olaydan sonra evi terk etmiş diyorlar. Ömer Abi kaç kere gitmiş kapısına, yalvar yakar almış getirmiş geri ama çok araları yokmuş. Şimdi üstüne bir de bu olay olunca.

- Kolay mı Lütfü, emekliliği gelmiş torun torba sahibi adam sen tut otobüste kızın yaşındaki kadınların orasını burasını elle, sonra git bir de üstüne rüşvet almaya çalışırken yakalan. Olacak iş mi, Suzan yine iyi sabretmiş.

- İnsan bir kere şaştı mı bir daha iki yakası bir araya gelmiyor Orhan Abi.

- Öyle, öyle. Nasıl olmuş, ayrıntısını biliyor musun?

- Masasındaki dosyaları inceliyormuş Ömer Abi, evraklarda eksik var deyip adamı yanına çağırmış, o sırada eliyle de alttan alta rüşvet istemiş. İlk başta olmaz öyle şey bir yanlış anlaşılma vardır demişler ama kamera görüntülerini inceleyince, her şey ayan beyan çıkmış ortaya. Açığa alınmış, davanın seyrine göre meslekten men hatta hapse kadar yolu var diyorlar.

- Atarlar iki gözüm meslekten de atarlar içeri de atarlar, gözünün yaşına bakmazlar adamın. Çalacaksan büyük çalacaksın bu memlekette, küçük hırsızlıkları adamın yanına bırakmazlar. Kendi halinde bir adamdı Ömer, nasıl oldu da bu yollara saptı aklım ermiyor.

- Dostu varmış diyorlar, çarşıda bir ev açmış, dayamış döşemiş, ben söyleyenlerin yalancısıyım. Bu zamanda memur maaşıyla değil dost tutmak büfeden tost isterken bile iki kere düşüneceksin be abi, yetiştiremediyse demek ki.

Bu ayki rotasyon görevi için acil nöbetine inen Doktor Lokman nöroloji bölümünün en kıdemli asistanlarından biriydi. Ömer Bey'in mide lavajını bitirir bitirmez diğer hastaların şikâyetlerini dinlemek üzere yanından ayrıldı. Hemen ardından hastane polisi görüldü. Bir an önce o da Ömer Bey'in ifadesine başvurup, demini almak üzere olan çayının başına dönmek için acele ediyordu. Elindeki adli vaka formuna "İntihar" yazıp bu kadar kolay hallolmasına sevinerek odasının yolunu tuttu.

Gece yarısına doğru hasta sıklığı iyice azaldı. Hemşire Hanım'ı sedyenin üzerinde uyuklar gören Doktor Lokman'ın canı sıkıldı. Müşahede odasında yatan hastalara şöyle bir göz gezdirdi. Ömer Bey'e takıldı aklı. Evli, iki çocuk babası, işi gücü yerinde bir adam neden intihar eder, hadi bir anlık bir buhran geçirdi diyelim koca gece ailesinden bir kişi olsun ziyaretine gelmez mi, başında beklemes mi? Hiç mi bir dostu, yakını, kimi kimsesi yok bu adamın? Ömer Bey'in uyumadığını görünce sorularına bir yanıt bulabilmek umuduyla yanına gitti, uzunca bir süre konuştular. Sabaha doğru hasta yoğunluğu

tekrar artmaya başlayınca masasına geri döndü. Ömer Bey'in durumu kafasının bir köşesini meşgul etmeye devam etti. Nöroloji servisine yatış işlemleri için gerekli evrakları doldurup hastaneden ayrıldı Lokman Hekim.

Sonraki gün sabah vizitinde, tıp öğrencileriyle servis asistanları Ömer Bey'in odasında toplandı. Ömer Bey bu kadar doktoru karşısında görünce ne düşüneceğini bilemedi. Doktor Lokman, iki gece önce acilden yatışını verdiği hastasını tanıttı. Ömer Toprak, elli iki yaşında, erkek, belirgin hiçbir sağlık problemi yok, bir kutu aspirin içmek suretiyle intihar girişiminde bulunmuş. Ancak servisimize yatış sebebi tahmin edeceğiniz üzere bu değil. Yapılan ileri tetkikler neticesinde, Ömer Bey'de çok sık görülmeyen bir hastalık tespit etmiş bulunuyoruz. Bu, meslek hayatınız boyunca sık karşılaşacağınız bir tanı olmayacaktır. Ömer Bey, isterseniz hastalığınızla ilgili sizi biraz bilgilendirelim:

“Yabancı El Sendromu (YES), biraz daha açacak olursak, kişinin ellerinden herhangi birisinin bireyin bilincinden bağımsız, 'kendi bilinci varmış gibi' hareket etmesine sebep olan nörolojik bir sendrom. Yani kısaca kişinin iki elinden biri, kontrolsüz olarak hareket eder; ancak bu hareket kasılma, fırlama gibi anlamsız hareketler değildir. Tıpkı beyin kontrolünde, sanki kişi gerçekten isteyerek hareket ettiriyormuş izlenimi verir.

Sendromun en temel sebebi, elleri kontrol eden Birincil Motor Korteks (Primary Motor Cortex) denen beyin bölgesinin, Premotor Korteks'ten izole olmasıdır. Bu durumda beynin iki yarımküresinin aktif iletişimi kesilir ve bunun sonucunda beynin iki yarımküresinden biri kişinin kendi kontrolünde, diğeri ise 'bilinçsiz' olarak çalışır.

Gerçekten de, bu sendroma sahip kişilerde elin hareketlerini beynin yarımkürelerinden biri (genellikle sağ yarımküre) kontrol eder, ancak o yarımkürenin kontrolü kişinin kendi bilinci ve isteği dâhilinde değildir. Sendroma dair vakalarda, genellikle beyin sağ yarımküresinin kontrolü, dolayısıyla sol elin kontrolü yitirilir.

İnsanın kendi eli kendine el olursa neler yaşanabileceğinin en iyi örneklerinden biri de Ömer Bey'in durumu oldu. Böylece hastamızın son günlerde yaşadığı ani davranış değişimlerinin de nedeni ortaya çıkmış oldu. Son zamanlarda hastalığından dolayı zor günler yaşadı Ömer Bey. İnsanlara kendini anlatmakta güçlük çekti. Son olarak bir intihar girişiminde bulundu ancak yine tahmin edeceğiniz üzere bu tam olarak Ömer Bey'in almış olduğu bir karar değildi.”

Arkalardan bir tıp öğrencisinin sorusu duyuldu.

- Hocam, acile gelen sıradan bir intihar vakasından böyle bir sonuca varabilmemiz için sizi daha fazla tetkik yapmaya yönelten şey ne oldu acaba?

- Bu çok doğru bir soru, bravo Ayhan. Şöyle anlatabilirim, yapılan hiçbir tetkik tek başına bir hastayı, daha doğru ifadeyle bir insanı tanımak ve onunla ilgili bir sonuca varmak için yeterli değildir. Ben, koşullar el verdiğince hastalarımın hayat hikâyelerini de dinlemeye çalışırım. Biliyorum çoğu zaman bu mümkün olmayacaktır. Ama hastalarınızın sadece birer hastadan ibaret olmadıklarını, size yaşanmış birer hayat hikâyeleriyle birlikte geldiklerini unutmazsanız, koyacağınız teşhislerde ve uygulayacağınız tedavilerde hata yapma olasılığınız da o denli düşük olacaktır.

Ömer Bey minnet dolu gözlerle Doktor Lokman'a baktı. Lokman Hekim, Ömer Bey'e dönüp son sözü söyledi. "Belki hastalığınıza tam olarak bir çözüm bulamayabiliriz Ömer Bey ama size son günlerde kaybettiğiniz bazı şeyleri geri kazanabilmeniz için bir fırsat tanıyabiliriz. Taburcu olurken adınıza düzenleyeceğimiz raporla birlikte gerekli yerlere başvurularınızı yapıp kaybettiğiniz şeylerin en azından bir kısmını geri alabilirsiniz."

Ömer Bey, bir taraftan Doktor Lokman'ın anlattıklarını dinlerken bir taraftan da iki gün önce evi terk eden eşi Suzan'ı düşünüp gülümsedi. Aynı zamanda da sol elinin başparmağını işaret parmağıyla orta parmağının arasına yerleştirip bileğinden kırarak, odada bulunan doktorlara doğru aşağı yukarı saklamaktan da geri durmadı.

YOK SÖZLER

Berkin Nihat AZMİOĞLU

"Ne zamandır böyle?"

Görünürde bir seneyi aşkındır, "Böyle" idi. Çıkardığı birer ikişer hecelik anlamsız hırlamaların ve tıslamaların haricinde, bir senedir Emre'nin ağzından tek bir anlamlı cümle duyulmamıştı. Yalnız bundan altı ay kadar önce, annesi Semra evde yokken yaşanan uğursuz olayda evin temizlikçisi, oğlanın ağzından Arapçaya benzettiği birtakım sesler çıktığını duymuş, fakat anlamamıştı.

"Bir sene, iki ay." Ve belki birkaç gün. Sessizliğe kapıldığı ilk anı hatırlamak güçtü. Evvelki doktorların sorduğu tüm sorular Semra'nın zihnini kuşatırken ellerini göğsünde birleştirdi. Tedirgindi. Daha Mahir Bey sorusunu tamamlamadan sözünü keserek kafasındaki düşünce kırıntılarını saçıyordu ortaya: Hayır, Emre her zaman böyle hararetli olmazdı, çoğu zaman sessiz, hatta dalgın görünürdü. Yine de onunla birebir görüşme yapmak olanaksızdı, çünkü oğlu iletişim kurmayı bütünüyle reddediyordu. Evet, aile bireyleri de dâhildi buna. Evet, isterse yine de deneyebilirdi, ama unutmamalıydı, o hep sessiz bir çocuk olmuştu, bu olaylardan ne önce, ne de sonra, sorunlarını kimseye anlatmazdı. Evet, sanrılar görüyor veya işitiyor olabilirdi; kimi zaman kâh odasındaki duvara, kâh perdelerin dantellerine gözünü ayırmaksızın uzun uzun bakar, sonra, işte... Tam da şu an görüldüğü gibi olurdu. Kalan vakitlerde nadiren uyur, kraker ve cips dışındaki yiyeceklere pek yanaşmaz, duş almak istemezdi. Hayır, bildiği kadarıyla ailede şizofreni geçmişi yoktu. Zamanında tam teşekküllü bir kliniğini ziyaret etmişlerdi fakat Emre'de herhangi bir patoloji saptanmamıştı. Bu süreçte Semra bazı terimleri öğrenmişti, maalesef durum öyle olmasını gerektirmişti. Bugüne kadar girdiği test

sonuçları, faydalı olup olmadığını anlamadıkları ilaçları ve psikoterapi notlarının yer aldığı dosya işte buradaydı.

"Tamamdır," dedi Mahir. Birkaç dakika dikkatlice kâğıtları inceledi, çantasına yerleştirdi ve sessizce Emre'nin yanına ilişti. Ergen sakallarının çevresine bulaşmış kara mürekkep, yüzünden akan terle yer yer mor, mavi ve kırmızıya dönmüş, çenesine ve boynuna doğru akıyordu. Nefesi kesikti ve bütün dikkati önünde iç içe geçmiş tomarlarca buruşuk kâğıda odaklıydı. Parmak uçlarını birleştirip yanındaki mürekkep kâsesine daldırıyor, aldığı kâğıdın üzerine koyup bir şekil çiziyor, hırıldıyor, işi bitince yere, masanın kenarına itekliyordu. Mürekkep izleriyle lekelenen odanın zemini, masanın kenarından başlayıp ta kapı girişine kadar uzanan ve birkaç saniyede dışa vurulmuş bu tasavvurlarla örtülüydü. Uzaktan bakıldığında ağzı olmayan insan suretlerini andıran bu grotesk resimlerde, insana kendi ruhunu sorgulatan karanlık ve vahşi bir taraf ortaya çıkıyor, sanki bakan gözlere pençe biliyordu. Ne ki bütün bunların insan suretinden apayrı, rüya gibi sürreal cisimcikler veya hiyeroglif misali sembolik ifadeler olması da mümkündü. Emre'den başkası, hatta belki Emre'nin kendisi bile söyleyemeyebilirdi bunu. Mahir eğilip bir tanesini yakından incelemeye kalktığında Semra durdurdu onu:

"Aman dokunmayın!"

"Niçin?"

"Anında koparır çılgılığı. Arkadakilere bakıverin."

"Hımm," dedi Mahir. Birini alıp incelemeye başladı. "İlginç."

Semra'nın bakışları yerdeydi. Durumu teşhise gelen insanların ağzından böylesi sözcükler duymak ensesindeki tüyleri diken diken ederdi. "Tuhaf" da, "acayip" ve "garip" de demişlerdi, "olağanüstü" ve "sıra dışı" diyen de olmuştu. Hatta gelenlerin arasında "Allahlık" diyen biri bile olmuştu. Semra'ya göre bu sözcüklerin hepsi henüz kimsenin dillendirmedığı tek bir anlamda birleşiyor, var olmayan bir sözcüğün yerini tutuyordu. Oğlundan öğrenebildiği pek az şeyden biriydi bu: Konuştuğu vakitlerde Emre'nin bu çaresizliğe "sözsüzlük" adını taktığını hatırlamıştı.

"Eksik!" diye yırtınmıştı üç sene önce, liseye başladığı dönemde, "Söylenenler fazla, diğerleri eksik! Yok-sözler... Sözsüzlük! Bütün sözler var, ama işte, yok o sözler..."

Tek çocuğunun ergenlik sancıları zannedip üzerine varmamıştı. Erkenden teşhis etmiş olsalar belki "böyle" olmazdı. "Düzgün bir teşhis olsa." diye mırıldandı istemsizce.

"Verdiğiniz dosyada meslektaşlarımın geneli bir teşhiste birleşmiş gibi görünüyor."

"Ya tedavi?"

"Semra Hanım'dı değil mi? Bakın, eminim önceki arkadaşlar şizofreni hastalığında tedavide nasıl bir yol izleneceğini size açıklamışlardır. Bu..."

"Şizofreni?" diye kesti doktorun sözünü. "MR sonucuna bakan doktor, Emre'nin beyninin normal bir insandan pek de farkı olmadığını söylemişti. Şizofrenide öyle olmuyormuş. Diğer doktorlar..."

"Peki, bu hastalığın aşamaları olduğundan, her bireyde farklı seyrettiğinden de söz edildi mi?"

Derin Bir nefes aldı. "Bakın, Semra Hanım, bana kalırsa şu noktada sizinle tartışmamız gereken şey teşhisin ne olduğu değil, Emre'nin ta kendisi... Vaktinin genelini odasında geçiriyor gibi görünüyor, doğru mudur?"

Doğruydı. Sandalyesi bile tuvalet ihtiyacını giderebilmesi için özel yaptırılmıştı. Kalem kullanmayı henüz bıraktığı altı ay önce, mürekkebinin tüketip istemeye dahi çıkmamış, dakikalarca kapıyı yumruklamış, sesini duyuramayınca kapıya kafa atarak başını yarmıştı. "Kan" idi temizliğinin anlatışıyla. "Kafası hep kan. Tırnaklarına dolmuş ya... Alıp alıp kâğıda sürmüş. Midem ağzıma geldi. Çıkarıverdim oracıkta! Döneyim de iki merhem çalayım dedim. Tövbeler tövbesi... Benim kusmuşu almış sürüyor şimdi de. Allah sabır versin bacım," demişti.

O aralık doktorun suratından sıkıntılı bir kıpırtı geçti. Kolları bağlı, gözlüğünü düzeltirken kapıldığı bu kısacık, tanıdık sessizlikse Semra'yı kederlendiriyordu. Bu sessizlik, kim bilir kaç farklı hastayı zihinlerinde Emre'yle kıyaslayan doktorların susup düşündüğü, belirsizlik dolu bir eşiğe uzanan dapdar bir sonsuzluk demektir. Bugüne dek o eşik noktasına kör birer balta indiren birkaç sözcükten fazlasını duyamamıştı.

Bu seferki nasılsa daha sonsuz geliyordu.

Oysa net bir teşhis koymak o kadar da zor olmamalıydı ona göre. Yeğenin kızı da tıp bitirmişti. Her sene kamyon takozundan hallice kitapları devirirken görmüştü onu. Zamanında Emre'nin durumu için ayrışmamış şizofreni demişti. Neyden ayrışmıyordu? Neden ayrıştırılamıyordu? O koskoca kitaplar bir hastalığı diğerinden ayrıştırmak için değil miydi? Ayrıştırılamıyorsa, hasta değildi belki de. Sağlıklıydı. Ayrışan sağlıklı...

Doktor kâğıtları uzaktan inceliyor, cep defterine notlar karalıyordu. Ara sıra zarifçe çatılan kaşlarından ümit verici bir güven sızdığı kesindi, şimdiye dek gelenlerin arasında kariyeri en dolgun olandı. Senelerce yurt dışında çalışmış, tam Emre'nin kendini dışarıya kapattığı vakitlerde ülkeye dönmüştü. Bu kaderden başka şey olamazdı.

"Bize biraz izin verebilir misiniz?"

Ürperen ensesini kollayarak çıktı odadan. Biliyordu ki ikisinin odada kalacağı dakikalar, doktorların ağzından ufacık bir hareket beklediği o sonsuz anlardan daha çekilmez geçecekti. Önceki sefer gibi Emre'yi kendi elleriyle bir kliniğe teslim etmesi gerekebilirdi. O durumda, tatsız prosedürler ansızın belirir ve tam karşısında da suratsız bir gardiyan misali dikilirdi. İmzalar sıra sıra dizilirdi. Onaylar elzemdi. "Elektrokonvülsif tedaviden doğabilecek komplikasyonlar listesi" yeniden, yeniden ve yeniden okunur ve altı yeniden imzalanırdı. Doktorun sözleri rahatlatmamıştı içini. "Şizofreni hastalığında..." saatlerce karalama yapmak belirti sayılır mıydı? Yüz bin doktor bir araya gelip birine hasta dediğinde, bu onu gerçekten hasta yapar mıydı? Ressamlar ve yazarlar ve onca sene mürekkep yalayıp iki ilacı bile düzgün yazamayan şu doktorlar da hastaydı öyle ise. Hayır, belki hasta olanların hiçbirisi hasta değildi. Hasta olan sözcüklerdi. Hasta ise yalnızca bir sözcük.

Mahir, elinde notları, omzunda çantasıyla çıktı odadan. Semra'nın bitkin gözlerine direkt bakıyordu: "Söylediğiniz gibi, sorularıma bir cevap alamadım. Bu yüzden doğrudan size soracağım: Yatılı tedaviye ılımlı bakıyor musunuz?"

Doktorun gözlerine bile bakamıyordu.

"Bağlı olduğum klinikte otorite sahibi sanat terapistleriyle birlikte bir araştırma yürütüyoruz. Araştırma dâhilinde yapacağımız grup terapileri Emre'nin sosyalleşmesi ve dış dünyaya bağlanması açısından faydalı olacaktır. Ödenek almış bir proje olduğundan ücret talep etmeyeceğiz. Ne düşünürsünüz? Eşiniz ne der? Uygun olur mu sizin için?"

Emre'nin varlığı veya yokluğu babası Cemil için nasıl bir anlam ifade ediyordu, bilemiyordu. Altı ay önceki olay günü Cemil, olayı temizlikçiden ifadesizce dinlemiş, belki o anda oğlunun sözsüzlükten ne kast ettiğini kendince kavramıştı. Birkaç dakika sonra televizyonun başına oturup rastgele açtığı bir tele-ürün kanalına, saatlerce, bomboş bakmıştı. Birkaç kliniğe de e-posta yollamıştı aynı gece. Bu, yatılı tedaviyi ilk deneyişleriydi.

"Uygun olur," dedi Semra.

"Peki öyleyse. Gerekli evraklar için bir arkadaşımı yönlendireceğim. Önümüzdeki pazartesi gelebilir. Adresi arkadaşım size bırakır. Siz getirebilirsiniz. Dilerseniz biz de gelip alabiliriz. Kararınızı telef..."

"Siz alın," dedi. İlk denemeleri tekrarlanmamalıydı.

Az sonra doktorun "süreç" adını taktığı bir dizi cümle Semra'nın üzerine yağmaya başladı. Duyuyordu duymasına. Dinleyemiyordu. Zor bela seçtiği şu birkaç sözcükten fazlası sığmadı aklına: Altı-sekiz, belki on hafta. Ziyaret, çarşamba, cuma... Bu kadardı. Elini uzatan doktoru beceriksizce karşıladı, kapıya doğru yürümeye koyuldu. Kaynağını kestiremediği bir huzursuzluk, şakaklarında zonklayan nabızıyla beraber sarmıştı vücudunu. Oğlunun gitmesi miydi mesele? Yoksa gidişine yol açacak kâğıtları bu öğleden sonra imzalayacak olması mı? "Büyütüyorsun," diyordu Cemil kafasının bir köşesinde. Vazgeçemediği o laflarıyla papağan misali ötüyordu: "Sayılı gün çabuk geçer... Bu ona iyi gelecek... Hem ne biliyorsun?" Doğruydum. Kaderin ördüğü ağları mağrurca çözmeye kalkmak yarım asırlık bir kadının kalemi değildi. Fakat ömrünün neredeyse yarısını anneliğe vermiş bir kadın, hakiki sevginin yaratacağı pişmanlığı elbette tanıyabilirdi. Biliyordu ki Emre'nin kaderine hangi yönü verirse versin, diğer yolun belirsizliği hiç beklemediği bir anda zihninin bir köşesini karartacaktı. Şükür ki sevebiliyordu, ölesiye seviyordu oğlunu. Şükür ki duyduğu ve daima duyacağı bu delici hissin pişmanlık olduğunu nihayet kavrayabiliyordu. Hasta olmalıydı oğlu, tek dileği buydu. Zira hasta olan o değilse, yalnız kendisiydi.

Pazartesi günü Emre'yi almaya geldiklerinde Semra onlara eşlik etmedi. Eli kolu uyuştu. Yarım saat sonra ev boşalıp da sessizliğe gömüldüğü vakit, kısacık bir anlığına, geçen ayların yabancılaştırdığı bir duygunun ruhunu âdeta süpürüp temizlediğini hissetti. Bir sözcük yakıştıramadı buna. Huzurlu olduğunun farkında değildi.

Önlerindeki iki gün evin içinde mutlak bir sessizlik hâkimdi. İki gece boyunca Cemil, arkaya rastgele açılmış bir televizyon kanalının sessiz ışığında Semra'ya bakıp söyleyecek makul bir şey aradı. Semra ise bu iki geceyi Cemil'in çabasından habersiz, bazen kanepede yarım yamalak uyuklayarak çoğunlukla dile gelmez düşüncelere direnerek geçirdi. Çarşamba günü nihayet geldiğinde Cemil işinden izin aldı ve birlikte Emre'yi ziyaret ettiler.

Emre şaşırtıcı bir hızla arkadaş edinmişti. Görevlilerin söylediğine göre ikisi pek konuşmamalarına rağmen birkaç kez kıkırdarken yakalanmış, başkalarının baktığını görünce somurtup önlerine dönmüşlerdi.

Görüşme vakti söz söylenmedi. Emre çizimlerinin bulunduğu karman çorman kâğıt yığınının kurcalıyordu. Semra tam yamacında tüm vücuduyla sarmalamıştı oğlunu. Burnu Emre'nin saçlarında, gözyaşlarını genzine akıtıyordu. Cemil'se tam karşılarında, iki dizini birden korkunç bir frekansla titretiyordu. Sonunda Emre kâğıt yığınının bir sayfa çekip masaya bıraktı. Sayfa boştu. Aynı anda Semra'yı bir kahkaha krizi alıp götürdü, Cemil'se bir süre anlamaya çalışıp bocaladı ve istemsizce gülmeye başladı. Kahkahasının nedenini Semra'ya sorma gereği hissetmedi. Eve döndüklerinde Semra'nın çerçeveletip başköşeye astığı o boş kâğıt, Emre eve dönene kadar ikisinin yegâne neşe kaynağı oldu.

YÜZDE YÜZLÜK BİR İHTİMAL

Kerime SAK

"Belki şans bu sefer senin kapını çalar, kim bilir belki şans senin kapını çalar..." resmen kumarbazın kokusunu alıyor kurnaz piyango satıcısı. En az 15 dakikadır önümde çığırıyor. Ne kadar nefsimi söz geçirmeye çalışsamda, bağımlı vücudumun gösterdiği atılımı fark eden satıcı bana yaklaşıyor. "Kumar bağımlılığınla kumar oynama, hiç şansın yok," demesi aklıma geliyor eşimin, kendimi tutmalıyım çünkü ona söz verdim. Fakat adam bu kadar yakınima gelmişken almamak ayıp olur. Bir tane seçiyorum. Elimi bilete değdirdiğim gibi bir heyecan kaplıyor içimi. İşte ihtiyacım olan şey tam da bu! İster piyango olsun, ister at yarışı, ister futbol. İşte burnumda tüten adrenalin, dopamin, serotonin, ne varsa hepsi bu bilette. Çekerken hissettim, belki bu sefer gerçek olur, kim bilir? Ulus'ta ilanını görüp de sıfırlarını saymaya üşendiğim evi alırım. Ağzını yaya yaya konuşan patronumun alnına yapıştırırım istifa mektubumu, boşanı...

"Şansın kapını çalma yüzdesi kaç biliyor musun, delikanlı?" diyerek hayallerimi yarıda kesiyor durakta yanımda oturan kavruk tenli kadın. Buram buram hastane sefilliği kokuyor. Küçük çocuğunu kucağına oturtmuş, gözüyse benim biletimde. Kem gözlerden sakındığım biletimi göğüs cebime koyarak kadına dönüyorum. Tavşankulaklı bir yazma yapmış, güneşte terleyip kabarmış kıvrık saçları şakaklarından çıkıyor. Zayıf, yılların derin çizikler attığı bir yüzü var. İçimdeki hiçbir eleştiriye ve tavsiyeye gelemeyen kumarbaz canavar söylenmeye başlıyor: "Senin gibi bir köylüden olasılık dersi dinlemeye tokum!" diyor ama dudaklarım bu edepsiz lafı ağzıma tıkıyor. Kadın sükûtundan güç alarak başlıyor konuşmaya, çok meraklıydım ya dinlemeye...

"Milli Piyango'yu kazanma ihtimalin on milyonda bir. On milyonda kaç sıfır vardır bilir misin, yedi sıfır! Öyle bakma bana, koçum. 7 sıfır! Dile kolay, birden başla saymaya bakalım, o zaman nasıl gelecek? Dilin kurur, havsalan tutulur. Peki, sor bakalım, ben ne kadar şanslıyım?"

Düşünmeden soruveriyorum, saniye sektirmeden cevaplıyor. "Bu kucacağında gördüğün yiğit var ya, dünyadaki iki bin şanslı kişiden biri! Doktor bey dedi ki yüz otuz bin erkek çocuğundan birine çıkıyormuş piyango. Ya, öyle şanslıyız ki, sorma! Ama bizimki başka piyango, *Hunter* piyangosu, bilir misin?"

Diyalog imajı çizen monoloğu devam ettiriyor kadın. Fakat içime serpilmeye başlayan acıma duygusu mudur, merak tohumları mıdır, bilmiyorum. Gelecek otobüsü takip eden gözlerim artık kucaktaki çocukta. Çocuğa dikkatli bakınca yaşını kestiremiyorum. Boyu 7-8 yaşlarında bir çocuğa yakın fakat yüzü bunu yalanlıyor. Burnu basık geniş delikli bir zenci burnunu andırıyor. Kalın dudaklarından arada bana dil çıkarıyor ama muzip bir oyundan çok kabına sığmayan, istemsizce dudaklarından taşan bir dil bu. Elleri annesini pençeler gibi tutuyor. "Kaç yaşındasın?" diye sormuş bulunuyorum.

Annesi "Bağır, bağır duymaz sesini," diyor. Fakat sorumu yinelememe mahal vermeden "On sekizinde ama göstermiyor, değil mi?" diyor ve devam ediyor: "Aslında devlet kulaklık veriyor ama çıldırıyor kulaklığı takınca. Ne var biliyor musun, iyi huylu olsa çekerim ama huyu da kötü. Bir dakikası bir dakikasına uymuyor. Ana yüreği diye bir yük yüklemişler bana, kalmadı bende o yürekten ama ne yapalım, varmış gibi geçiniyoruz."

Annemin ben küçükken benim hakkımda komşularla sanki ben orada yokmuşum, sanki Türkçe bilmiyormuşum gibi dedikodu yapması geliyor aklıma. 18 yıl kucacağında bir adam taşımadığımdan kadının boş ağızlılığından çıkan lafları ruhumla, bedenimle yargılıyorum. "Annelik yapacaksan da tanımadığın bir adama söylenmeden yap!" demiyorum tabi. Çünkü bir yanım onun bu sözleri söylemek için ne kadar yorulmuş olabileceğini hissedip acıyor. İçimi okumuşçasına konuşmasına devam ediyor.

"Dert söyletir, evladım. Artık kemik rahatsızlıklarından ötürü yürüyemiyor da. Teşhisi çok geç kondu. Babası da benim gibi zırcahilin biridir. Biz başta cüce sandık bunu, ne bilelim başka bir şey olduğunu? Hastalığını öğrenince beni bir başıma bıraktı. Sanki tek başıma peydahladım çocuğu. İyi ki doktordan bir şey öğrenmiş hastalığa dair: Benim dölüm sağlam, sen taşıyıcısın, dedi durdu bana. Cüzzamlı gibi yaklaştı günlerce.

Cahil, bilmiyor ki ona bulaştıramam. Keşke bulaştırabilsem. Ama yok benim zararım ancak oğluma oldu."

Kadın yıllardır eğrisiyle doğrusuyla bildiğim genetik kalıtımı öyle bir anlatıyor ki "Bu dersi üniversitede senden dinlesem kalır mıydım be, anlat teyzem be!" diye tezahürat edesim geliyor. Kadın anlatmaya devam ediyor: "Hastanın ihtiyacını bilmez, bunun ishali var, eklem ağrıları var, yüksek tansiyonu var, var da var. Ona çare sormaz, tek bildiği sen taşıyıcıymışsın demek. Bilsem taşır mıydım be adam?" Kendimi birden kocaya yönlendirilememiş nefretin sektiği açıda buluyorum. Ortamı yumuşatmak için bir soru soruyorum: "Hastalığın sebebi nedir, teyzeciğim?" Bir ah çekip anlatmaya başlıyor "Doktorlar beni ya cahil gördü ya da vakitleri olmadığından anlatmadı ama ben bir hemşireye hastalığın ismini yazdırdım. Sonra da internette hangi bilgiye denk gelirsem okumaya çalıştım ki bir derman bulayım. Okumam yazmam yavaştır ama oğlum için sayfa sayfa interneti karışırken çok şey öğrendim. Tıp 2 mukopolisakkaridoz yazmış hemşire kâğıda. Başlangıçta tekerleme okur gibi dilim dolanıyordu söylerken ama artık adım gibi biliyorum, istersen on kere söylet, dilim bir kere tökezlemeden söylerim sana. Bir enzim eksikmiş benim oğlumda. Enzimin ismini dahi biliyorum ama söylesem neye yarar? Lizozom nedir bilir misin, delikanlı?" Başımı sallıyorum. "İçimizdeki hücrelerin çöpçüsü, sindiricisi, tabiri caizse Azrail'i... İşte benimi oğlumda o lizozomlar işini düzgün yapamıyor. Yaptığı işi duyunca küçümsüyor insan ama ne değerli oysaki. Sen beni köylüyüm diye küçümsersin, ben olmasam meyve-sebze, et-süt bulamazsın. Ben çöpçüyü kokuyor, çalışmamış da bu mesleğe kalmış diye küçümserim, o olmazsa bu şehir zehirli bir gaz çemberine döner. Gözle göremediğin hücrenin bir organelinin enzimi eksik kaldığı için olanlara bak. Küçük olan, küçümsenen şeylerin üzerimizdeki etkisini bir bilsek oysaki..."

Okuma-yazma bildiğinden şüphe ettiğim kadın aklımı dahi okumuş! Analığını eleştirdiğim kadının çocuğu için öğrendiklerine bak. Kendimden, önyargılarımdan, küçümseyici bakışlarımdan ölesiye utanıyorum. Kadın devam ediyor: "Bak oğlum, milli piyangoyu bilmem ama senin de bir şansın var, kim bilir senin de yavrunun bir hastalığı çıkar. Yüzde, binde, yüz binde bir isabet edebilecek binlerce hastalık kol geziyor. Hastalık olmasa başka bilmem ne bela. Başına neyin geleceği hiç belli olmaz; birinden sıyrılır, birinden sınıfta kalırsın. Sen, sen ol, kimseyi küçümseme ve şu dediğimi unutma: En nihayetinde tüm bahtsızlıkların ve talihlerin sonunda yüzde yüzlük bir ihtimal var, o da ne biliyor musun?"

"Ölüm, yüzde yüz garanti veriyorum sana, bir gün o şans seni de bulacak. Öyleyse ondan önce diğer şanslarını iyi değerlendirmeye bak ki bahtsızlık demesinler adına, güzel bir yolculuk kazandın sayısınlar ardından. Ben artık 'Bu benim başıma neden geldi?' demiyorum çünkü nihayetinde bana yazılmış yüzde yüzlük bir çek var. Yüzde yüz şansım var bu dünyada yaşamak için." Düşüncelerim beynimde düğümleniyor. Yüzde yüzlük bir gerçekten daha çok yüz otuz binde birlik ihtimallerin sayıca çokluğu korkutuyor beni. Kadından müsaade istemeden apar topar yerimden kalkıyorum. Otobüsü beklemeye tahammülüm yok. Seri adımlarla evimin istikametinde ilerliyorum. Beşikteki bebeğimi bir an önce görmek elini yüzünü kolaçan etmek istiyorum. İçimdeki kumarbaz böyle bir olasılık silsilesinden iliklerine kadar sarsılmış durumda.

Yol boyunca algılarım çok açık, dünyayı farklı bir hızda, farklı bir boyuttan görüyorum. Bir kadın yanımdan geçerken içine doğru geçiriyor. Evlenmeden önce kadınlar hep böyle geçirir sanırdım fakat kendini sıkımayıp etrafındakileri umursamayınca gayet yüksek bir basta geçirebildiklerini öğrendim. Cidden bu yüzden mi gözümden düştü karım, yoksa sevgimi pervasızca harcayan ben miydim kumara gözüm kapalı akıttığım paralar gibi? Çocuğuma, evime, eşime dair bir sürü felaket senaryosu ve ağır bir pişmanlık duygusu beni kovalıyor. Ne kadar hızlı yürürsem yürüyeyim peşimi bırakmıyor.

Tezgâha konulmuş, lastikli beyaz çarşafların önünden geçerken eşimin hamileyken geçirdiği ağlama krizini hatırlıyorum. Odada nevresim geçiriyordu ve bana bir şeyler söylüyordu. Ben de her zamanki gibi telefonda internete bakarken onu dinliyormuş gibi yapıyordum. Birden elindeki yorganla birlikte yatağın üstüne yığılıp ağlamaya başladı. İşte o zaman gerçekten dinleyip derdini anlama vakti gelmişti. Serzenişinin bir kısmını unuttum ama şu sözleri aklıma mıhlınmıştı: "Bekârken tek kişilik bir nevresimi yalnız başıma geçirirdim şimdiyse iki kişilik bir nevresimi bir başıma geçiriyorum."

Ben eşimi bağımlılıklarımın, kariyerimin peşine düşerek çok ihmal etmiştim. Belki onları bir kalkan gibi kullanıp kolik ağlamaları bitmeyen oğlumuzdan ve giderek kasveti artan evimizden kaçmıştım. Onu yapayalnız bırakmıştım. Nevresimleri o günden sonra hep birlikte geçirdik ama doğduğu günden beri sorunu bitmeyen oğlumuzla yalnız bıraktım onu. Mesele yalnızca nevresim değildi, tabi ya. Sanki yer ayaklarımdan kayıyor gibiydi, düşmemek için, hatamdan daha erken dönebilmek için artık koşmaya başlamıştım.

Birlikte yarattığımız dünyanın yüklerini yalnız başına taşıyordu karım. Ev için para kazanmamın yeterli olduğunu düşünüp bir baba ve bir koca olmanın manevi

sorumluluklarından kaçmıştım bunca zaman. Evlendiğimiz ilk zamanlar o, gözümün kırmızı elma'sıydı. Ondan önce yaşadığım hayatı artık sadece ona anlatmak, onunla sohbet konusu açmak için yaşamış gibi hissediyordum. O kadar uzak ve benim dışımdaydı ki eski karanlık günlerim. Fakat gel gör ki eşimin hissettirdikleri zamanla sıradanlaştı ve hatta bayağılaştı. İşte o zaman kumarın uyuşturuculuğu tekrar sardı bedenimi.

Duraktaki kadın... Ben ondan ayrıldığımda ona, onun hayatına dair çektiğim acı bitecek ama kadın için kaldığı yerden devam edecek. Onun artık yanımda olmamasıyla beynim bana yaşattığı deneyimi zamanla arka raflara kaldıracak ama o her Allah'ın günü aynı hastalığın aynı derdiyle uyanacak. Benim sadaka gibi verdiğim bir tutam acımam bana kendimi vicdanlı hissettirecek ama onun oğluna bakarken ki yalnızlığını ve çaresizliğini doyurmayacak. Onun bir otobüs durağında hayatıma değmesi, benim lütfedip de onun dertlerini dinlememden çok daha değerliydi belki de. Küçümsediğim kadın bana bağımlılığımın düşünmeme engel olduğu, içinde bulunduğum hayat koşuşturmacasının bana unutturduğu basit ama sert bir olasılık dersi vermişti.

Koşar adımlarla yürürken göğsümden bir şeyin kaydığını hissediyorum. Göğüs cebimden sıyrılan piyango bileti havalanıyor. Bilet bir kuş kadar hafif ama benim yüreğimden ağır bir yük kalkıyor. Uçan bileti geride bırakabilmiş olmanın hafifliği, irademe sahip çıkıp onun için arkama dahi bakmamış olmanın verdiği güç. On milyonda bir başıma gelecek bir şey için heyecanlanmanın mantıksızlığını ancak o zaman idrak ediyorum. Yüz otuz binde bir oğlumun başına gelmiş olabilecek bir hastalık için endişelenerek yaşamak çok daha sıcak geliyor çünkü yüzde yüz ayrılacağım şu dünyada endişeleneceğim, yanlarına koşarak gideceğim, nereye bakarsam bakayım onları hatırlayacağım iki insancıkla kurduğum bir yuvanın olması bana yeterli geliyor sonunda.

Tüm ruhumla ve bedenimle, yüzde yüz evime, evim dediğim yere gidiyorum.

ZİHNİNDE YİTEN YAŞAM

Zehra ŞAHAN

Zaman, zihnini derinlerine gömmüş iki beden için usulca geçiyor. Gün, göğün ince kemerini okşarken "Vakit ikindi," diyor. İki adet kırmızı koltuk yan yana duruyor. Ortalarındaki kahverengi sehpanın üzerine dantel serilmiş. Sarmaşık, tavana doğru uzanmış, soluk krem rengi duvarı şenlendiriyor. Gün, sarı ışıklarla pencereden kayıp giderken koltuklarda iki beden beliriyor.

Ak saçları ipek kadar yumuşak yaşlı bir kadın, bedenini genç bir kıza emanet etmiş. Genç kız, kırmızı koltuğa usulca oturtuyor kadını. Elleriyle saçlarını geriye itiyor. Yaşlı kadının gözlerine bakmamaya gayret ederek diğer koltuğa geçiyor. Sehpanın üzerine dumanı tüten kahvesini koyuyor. Derin bir soluk alıyor, gözlerini pencereden dışarıya çeviriyor.

Sessizlik, gittikçe büyüyen bir çığ gibi odanın ortasına gürültüyle inerken soluk alışlarını duyuyor sadece. Dudakları büzülü, aşağı doğru sarkmış. Dilinde birikmişleri yutuyor. İki ölü beden, yan yana duruyor.

Gözlerini pencereden ayırıp yaşlı kadının profilinde gezdiriyor. İçi oldukça sıkıntılı. Yorganın altında nefes alır gibi derin derin solusa da bir türlü yetemiyor ciğerlerine. Kuru ağzını açıyor, kahvesinden bir yudum alıyor. Yanakları içine çökmüş, kırıksıklıkları yaşlı bir ağacın yüzeyi gibi duran kadına konuşuyor usulca:

"Sinsi bir hastalık, aniden inen dolu gibi nüksetti yaşamımıza."

Kelimeler, üzerine yıkılacak sessizlik çığının önüne set çekiyor. Elinde tuttuğu fincanı, altlığının üzerine dikkatle yerleştiriyor. Kahvenin yüzeyini izliyor dalgınca. Başını eline

yaslayarak devam ediyor:

"Mevsim güzdü. Sen hatırlamıyorsundur şimdi. Yağmur beklendikdi elbette ama keyifle yürürken birden inen dolu, dumura uğratmıştı bizi. Doktorun ne dediğini hatırlıyor musun? *Beyin görüntülemelerinde küçülme saptandığını ama bunun zihinsel fonksiyonlar için teşhis koymada yeterli nitelik taşımadığını, hasta ve yakınlarının şikâyetleri doğrultusunda teşhisin sağlam olacağını söylemişti. E biz de haliyle sana baktık.*"

Başını izlediği kahveden kaldırıp yaşlı kadının göz çukurlarında gezdiriyor. Gözlerindeki çaresizliğin yansıdığı ses tonuyla devam ediyor konuşmaya:

"İyiym, dedin. O zamana kadarki tüm kaygı durumunun, ufak tefek unutuşlarının farkında olmana rağmen iyiym dedin. Biz de sana güvendik. Hata mı ettik annee?"

Derin bir soluğu dolduruyor ciğerlerine. Gözleri sessizlikte oyalanıyor. Bükülü ağzı dişlerini sunuyor, konuşmaya devam ediyor:

"Şimdi tam karşımdayın. Gözlerini pencereye dikmiş, dışarıyı seyre diyorsun. Bana bakmadığın için mutluyum. İlk başlardaki gibi tanırısın umuduyla gözüne görünmüyorum. Ne kadar itiraf etmek istemesem de tanıman beni korkutur oldu annee..."

Burnu titriyor. Dolu gözleri boşalmadan koluyla hemen kuruluyor. Dudaklarını birbirine bastırarak kanepede geriye yaslanıyor. Gözlerini tavana dikeyor:

"Gözlerindeki o yabancı his, o korku, o kafa karışıklığını görmek azap veriyor bana. Hastalığının ilk zamanlarında sürekli tekrarladığın o çocukça sorular, ağzının buruşmuş kırışıklığında gizli, sımsıkı kapalı şimdi. Senin ağzından adımlı duymak uzak bir hayal oluverdi. Korkutuyor beni. Bana bakıp, alıştığım tüm o uzak ifadelerle 'Beyza...' diyecek olman ürkütüyor beni."

Dolmakta ısrarcı gözleri sıcaklığını bırakıyor, kurulamak dahi istemiyor.

"Aynı sorunun cevabını defalarca versek de hep kendini yineleyen bitmek tükenmez sorular boyu gizlendi bizden ömrün. Geçmişten açılacak konu, dedemle ilk tanıştığın gün giydiğin elbiseyi işlemesine kadar anlatabilecek kuvvete sahiptin, nasıl umutluyduk senden. Sonra durup 'Ahmet Bey nerede?' dedin. Defalarca... Bir soruda gizlenmiş tüm gerçek, cevabını vermeden ardı ardına tokat attı her birimize. 'Ahmet Bey nerede? Ahmet Bey nerede? Ahmet Bey nerede?'"

Başını kaldırıyor yasladığı kanepeden. Elini sol yanına uzatıp yerde duran albümlere uzanıyor.

"Bak, albümler burada. Aşam, genç kızlığın ellerimde olacak fakat baharına, güzüne, havasına kadar hatırladığın geçmişin beni üzmemekten öteye götürmüyor. "

Dizlerinin üzerine koyuyor albümleri. Elini parlak, kenarları ve sırtı yıpranmış yüzeyinde gezdiriyor. Bir süre dalıyor albümlere. Sonra anneannesine bakıyor:

"Çoğu kez, burada böylece otururken düşünüyorum. Acaba hatırlamamak daha mı iyi anneanne?"

Gözleri anneannesinin suratında geziniyor, sanki anneanesi kaşlarını çatarak ona bakıp "Halim özenilecek bir hal mi?" demiş gibi hemen toparlıyor:

"Yanlış anlama. Şimdiden bahsediyorum... İlk başlar çok kötüydü, hem kendini hem bizi tüketen, zararlı bir kanser hücresi gibi tüm hayatımıza yayılan parçalayan bir hastalıktı bu. Şimdi yine öyle ama sanki..."

Toparlayamamanın verdiği utançla duruyor, soluğunu hızla verirken tekrar başlıyor cümleye:

"Daha umarsızsın anneanne. Biz de öyleyiz. Her gün gittiğimiz yolda camdan dışarı bakmıyor gibiyiz, alıştık yola, otobüse, yolculara. Yol kötü de olsa alıştık. Sen de alıştın bu yabancılığa. Daha sakın ve boş vermişsin. Kendi evin gibi her yere girecek, başkasının evini kendi evin zannederek ahaliyi kovacak bir umarsızlık içindesin sanki... Ya da ben fazla romantik düşünüyorum."

Hafifçe gülüyor.

"Tüm yaşananların yitip gitmesini diliyorum ama yitip gittiğini bilmedikten sonra ne önemi var ki?"

Yerinde kıpırdanıp tekrar başını geriye yaslıyor. *Yeni doğmuş bir bebekle konuşmaktan farksız bu, diye düşünüyor. Sonra mırıldanıyor, en azından konuşuyorum, diyor.*

Gördüğü her kişiyi yabancı bildiğinden korkup bıçakla saldırdığı, en değer vermediği şeylere dahi birden gösterdiği düşkünlük nedeniyle herkesi tehlike olarak gördüğü, çaresizliğin "Gerçek" boyutta, bir canda, bedende, ruhta var olduğu, düşman bellediği gözleri, hastalığın dağ gibi kadını yeni doğmuş çocuk ettiği dönemleri anımsıyor.

Başını yavaşça çeviriyor. Gülümsemek istenciyle yüzü kasılıyor fakat iğreti bir gülümsemeden başka bir şeyi konduramıyor yüzüne. Anneannesinin ağzından akan salyaya takılıyor gözleri. Mavi gözlerdeki yabancılıkla göz göze geliyor. *Bana yol soran herhangi bir yabancıнын gözleri bu, diyor. Kim ikna olurdu yabancı bakışların tanıdık bir bedende var olacağına, fakat işte, tam karşımda, diye düşünüyor.*

"Anneanne," diyor çok sonra. "Beni tanıyor musun?"

Soru, sessizlikte asılı kalıyor. Bir süre, yetersiz bir umuda tutunmaya çalışarak izliyor gözlerini. Tanıdık bir kıvılcım görmek için yanıp tutuşuyor. Akan salyanın rahatsızlığını kendi yüzünde hissetmiş gibi kalkıyor sonra. Bir mendil çıkartıyor cebinden.

Ayağa kalkıp ağzının kenarından akan salyayı siliyor. Bunu yaparken dahi tanıdık bir şeyler umuyor boş gözlerinden. *Herhangi bir çocukluk anımı hatırlasa dahi olur, diyor.* Korkuyla ve heyecanla bekliyor.

Sonra ağır bir koku duyuluyor, odanın her yanına siniyor usulca. Peçeteyi masanın üzerine, soğumuş kahvesinin hemen yanına bırakıyor. Omuzları düşüyor. Ayakta, olduğu yerde başını tavana dikeyyor, bıkkınca bir soluk bırakıyor havaya. Gözleri dolarken engel olmaya bakıyor yaşlarına. Biraz rahatlayınca anneannesine dönüyor yüzünü.

"Gel," diyor titreyen sesine hâkim olmaya bakarken. "Gel de altını değiştirelim."

Ağır ve titrek bedeni kavırıyor sıkıca. Kenarlarını yumuşattıkları her sivri malzemenin yanından dikkatle geçiyorlar. Odanın sessizliğinde her adımı sanki bir taş olup biniyor omzuna. Her umudu bir kelepçe olup bağlıyor ellerini.

Kapının kulpuna asılıp aşağı indirirken yavaşça sıyrılıyorlar sessizlikten. Bir tek havada asılı kalmış kelimeler kalıyor. Görkemini büyüklüğünden alan saatin tik takları eşlik ediyor kelimelere. Sanki o zamana kadar saat işlememiş de şimdi işliyor gibi gürlütle yankı buluyor duvarlarda. Kapı kapanıyor.

Sessizlikte kelimelerin uğultusu kalıyor. Beyza'nın her kelimesi yer değiştirip başka cümleleri oluşturuyorlar sanki:

"Beyza..." diyor sessizlik. "Unutmak un ufak etmektir. Kendini, aileni, çevreni, yolda gördüğünü, hayatına aldığını, yüklediğin tüm anlamları, sevdiğin bitkileri, okuduğun kitapları, yürüdüğün yolları un ufak etmektir."

Saatin tik taklarında bir ses daha iştiliyor:

"Yitmektir gitgide. Var olmaktır fakat bu varlığın ortasında yok olmaktır."

Varlıkta yokluk, diyor kelimeler. Sonra silikleşiyor her şey. Bir tek sessizlik kalıyor ortada, kelimeler dâhil her şey kendini unutuyor.

Unutup yok oluyor.

- Son -

